

BIBL. STR. GENÈVE

1200

TERENTIUS AFER

COMŒDIÆ SEX

CUM INTERPRETATIONE

GUID. JUVENALIS

CRISP. SALUSTIUS

BELLUM CATILINARIUM,

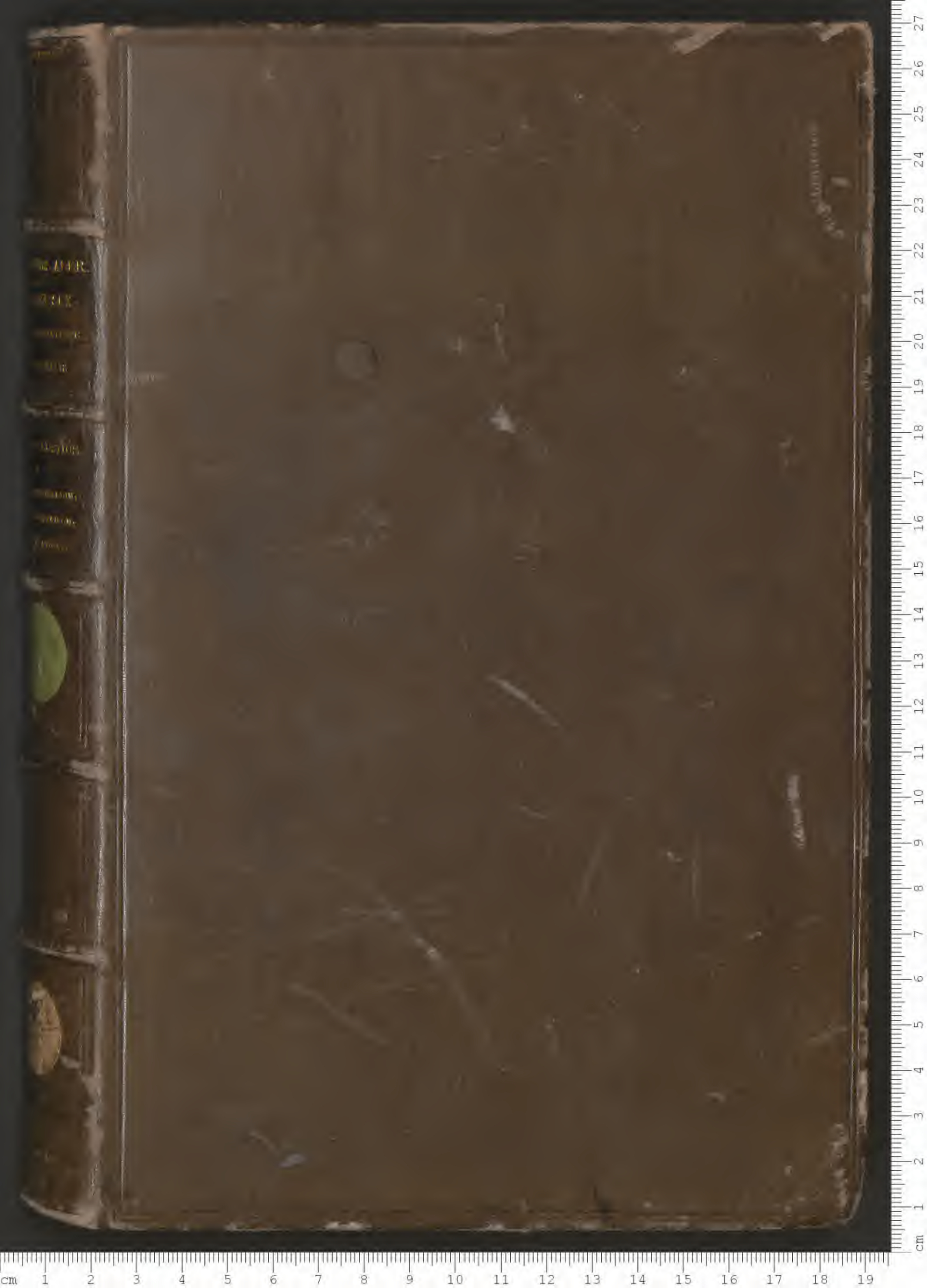
BELLUM JUGURTHINUM,

VARIE ORATIONES

LUGDUNI 1495

(xv)E 4° 815²

1° Terentius. Comedia sex. (1495 27 9⁶⁰)
Le 1er f^t manque.

2° Sallustius

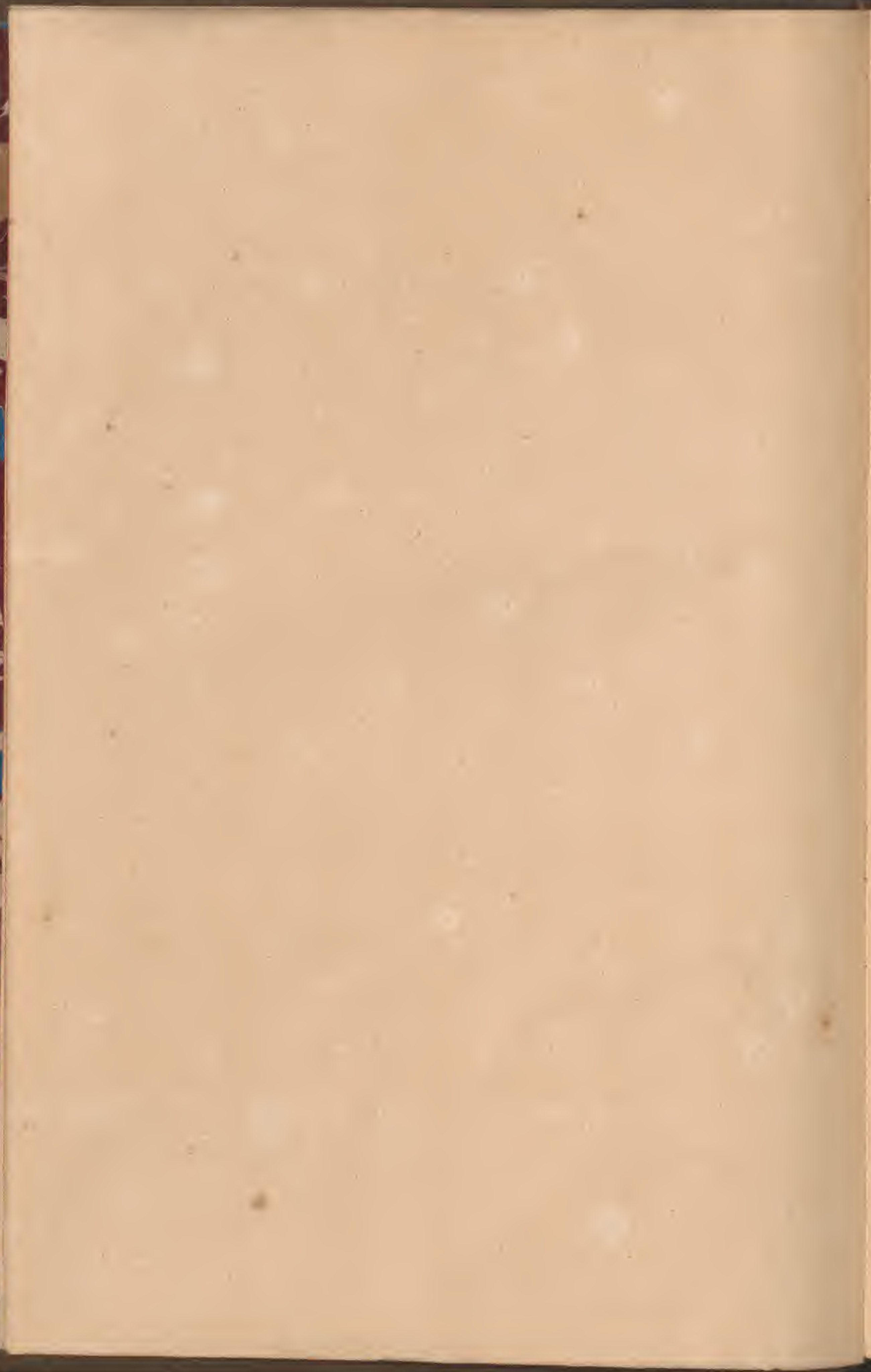
Bellum Catilinarium cum
commento Laurentii Vallensis
Oratio Catonis declamatio contra
L. Catilinam.

Bellum Jugurthinum.

Sallustii varior orationes

crispi Sallustii vita. (Sugo. 1495 ?)

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17

miserat: qua constrictus? Erastus auri sic bēdus aurū bibit insuā pernitiē? Ipse inquit nequaquam
 la distric? pecunias: mibi benigne obtulisti admonens veri amici more: ne te abundāte vilo modo me
 egere sustinere: quod q̄ mibi gratum acciderit ipse suz mibi testis locupletissimus. Magnū em̄ ope
 re gratulari mibi soleo cum ipse tātillus viro tanto sum iocundus atq; ex animi infia: qui tamen si gra
 uitate dignitateq; pollet: tamē laudū meaz si modo vlle mee sint sup̄te ingenio motus nitidissimus
 precor esse nō dedignetur. Gloriosus em̄ ē vt bector ille nenian? dicebat laudari et laudato viro. Huc ac
 cedit te nō modo iuris vtriusq; et pōtifficij et cesarei studijs teneris: sed etiā pbic. q̄ inq̄t Licerō tota fru
 gifera et fructuosa ne vlla p̄s eius inculta ac deserta est. Ipse em̄ mathematis. i. disciplinis vt greci di
 cunt animi tui nervos intendis gnōmonicā geometricā arithmeticā astronomiā ceterasq; id gen? discipli
 nas relegēs a q̄bus q̄ sunt penitus alieni: vt Taur? sup̄ pythagorā dicere solebat repete nimis ac pedi
 bus illotis ad alias artes p̄noscedas ne quicq; diuerunt. qd̄ p̄culdubio tibi improp̄erari nō poterit
 q̄ adeo cū dicendi genere fore si q̄etum et equabile dicēdi gen? p̄iungis vt mibi alter Demetri? Theot
 pbrasti discipulus exprimi videaris: vt em̄ pbic sint studiosus pariter et dicendi: sic tu quoq; iter p̄ri
 natos parietes facundia acri studio alis: qua sis vsurus in omi causaz genere modo forensi mō delib
 beratio: et siquādo opus est demonstratio. Que cū oīa ataduertissim: ad huc apud me certamīs aliqd
 reliquū erat: fore ne opere p̄ciū vt tantū viri aurib? ineptiolis meis obitreperē. Quod dubiū cū me
 cum reuoluerē: venit in mentē tua ipsius innata māsfuetudo: qua mariope fret? alim ad scribendū ap̄
 puli futurū rap? vt scripta nostra nihil molestie essent tue dignitati allatura: Que spes ne me fallat vt
 benēter rogo te. vt bacipsa in re cū te nihil p̄beas q̄ mibi semp̄ equo me in tuā gratiā infinuauī cogni
 tus es. Tū in postremis a tua humanitate etiā atq; etiā flagitas: vt de instituta in me beniuolentia ni
 hil remittas: sed poti? quoad eius fieri poterit conferues: foueas: allas: hoc existimans quantū ad
 me attinebit nullo me loco tue bonestati defuturum. Tale et me ama. et cepisti.

Guido Iunialis. Nicholao de Lapella
 viro multis laudibus offerendo, S. P. D.

Q̄ Sepe et multū prestabilis vir sapientie meū cogitauī et quo de tua ipsius prestantia referente fa
 ma cognoui quēnā mibi ratio inuēnda foret vt tuā mibi gratiam quoad eius fieri posset conciliarem.
 Tanta em̄ feriendi tecum federis societatisq; coeunde tenēbar cupiditate: vt aliter pacatū quietumq;
 non possem animū meum efficere: nisi me quibusuis rationibus in tuā beniuolentiā infinuarem. Pro
 pterea cum sepe deliberarem nonnihil ad te litteraz dare: occurrebat tua ipsius mirabilis eruditio:
 que me proxiū a scribendo auocabat: sic em̄ mecum volutabam: q̄ id sui cum minerva nescis tu eius
 quem conueniendū ducis habere rationem. Putas ne virum tam e gregium egregalib? tuis quos lit
 teris soles obtundere? vnum esse erras et q̄dem vebemēter. Is em̄ vir est ad modum litteraz bonarū
 studiosus: quicquid bauriendarū causa singula bonaz disciplinarū emporia transalpina frequentant:
 atq; excollit diligētissime. In quibus etatis sue florentis decennij consumpsit. non q̄dem vt multi er
 rabundus: sed dies noctesq; studiorum excubias celebrās audissimē. Quis insuper maxima fama i
 terpretes italos: tam in humanis artibus q̄ in iuris vtriusq; facultate vsq; adeo coluit: illisq; equissi
 mis auribus vsus est: vt iuris vtriusq; pontifficij et cesarei p̄fessor dignissimus euaserit: neq; ea velo
 citate qua complures cernere est: sed ea tēporis diuturnitate vt cum iuris prudentia mirabilē potue
 rit eloquentiam cō iungere. Quod profecto adeo abunde cumulateq; fecit: vt eius sermone ac scriptis
 vix de ceteris murissima officina prodierit: ubi mibi cultus desiderari posse videatur. Hecedit eo
 de p̄tē illas peteret regiones adeo stabilia bacipsa in vrbe tēssē fundamenta: vt et in arti
 bus et in litteris fuerit donatus seu magisterium appellare libet: adeoq; longe in ipsa sacrosan
 ctia vlogia progressus est: vt baccalariatus [vt nostri loquuntur] gradum fuerit consecutus. Nec
 sp̄s magis maiora cum cogitationem complecterer: facile a scribendo deterrebar: diuq; ea ratione
 et grauius consuetudinis vsura inuitus carui ac dolens. Et cum tāto peregrinoditior
 et audacia vti pro sapientia: teq; meis ineptijs obtundendum cui sui. Verum
 tua mansuetudo facile imp̄gisse quo minus littere nostre molestie quicquam tibi afferunt.
 Quare et animo illa suscepisti: vt e vestigio me indignum in tuam ascriperis beniuolentiam: et
 quidē vsq; eo: vt me tuis scriptis omni penit? suauitate scarentibus: latiq; admodū obliis vacare
 non sustinueris. quod q̄ mibi gratum acciderit: non verbis modo sed nec cogitatione quidem exp̄
 cari posse credam. Procedente exin tempore auscilaq; nostra accessionis aliquid indices magis ac
 a h

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18

magis aquirente: inter rudimentorum interpretationes elegantiarum nonnihil emerfit quod tuo lima-
tulo iudicio: ut Liceroniano utar verbo: positoque recognoscendum commissi: in quo tamen mihi fauores
adeo, prope adhibuisti: ut nihil mihi preterea fuerit requirendum. Et quoniam omni tempore pro ea sa-
cultate que pro nobis ab optimo deo tributa est cupimus, iuvenes nostrarum lectionum sectatores ce-
terosque rudimentorum studiosos: qui noster est in eos amor: quibuscumque vijs iuuare: eorumque labores
multo efficere solito leuioribus adhibere: ingenium interpretationi terentiane minutissima queque pla-
na facientes: quo possemus iuuenibus nondum longe in grammatica progressis: aliquid afferre adiu-
menti, quo adducti beneficio: ut alias re ipsa compleuerunt: ad deum omnipotentem ex intimo pectore
preces nostri contemplatione effunderent, quod mihi munus abunde susceptorum est pro meis omni-
bus susceptis laboribus: quos si eo animo sumant quo a me perlati sunt mihi usquequaque satisfactum
esse putet. Et quis eo tempore quo in ea interpretatione latet: grauiter fuerit continuus mihi occupationum
concursum: tum lectionum interpretandarum, in contione: tum discipulorum peculiari sermone instituendo
rum: id tamen muneris vehementi motus amore minime dubitavi capessendum post eius absolutionem
atque consummationem: rudimentis grammaticis multam dicturus salutem longeque maiora studia toto
pectore amplecturus. Tibi enim iudicatum est: nisi me cogat egestas: deponere illam grammaticam per-
sonam: altamque impendio prestabiliorē induere, meque in theologie finem tanquam in portum: quendam res-
cipere: ac me totum in litteris sacris abdere. In quibus quod est reliquum vite mee veluti in tuto repo-
nā, nā id si fecero video me nunquam penitentem loci quicquam relinquentem. Ubi enim scholaribus: ut sic dicam: disci-
plinis pro virili portione satisfactum est: non ea teneor sententia diutius in illis esse progrediendum: sed poti-
us mature ex illis pedem esse reuocandum, atque cauendum, receptum: ne forsitan nos in illarum labyrinthis ita
alte demergamur: ut non sit postea resiliendi locus. Ut enim inquit Vellius ad Liceronem. Etiam atque etiam
cogitandum est ne nos scientes, prudenterque eo demittamus: unde exitum videamus nullum esse. Eapropter
si me his cursis exoluero: quam plurimam salutem hisce discipulis dicturum me esse reor. In ea autem facillima
interpretatione non me latet maiorem partem aliquam eruditum per se cognitam esse: atque mille hominum spe-
cies, et studiorum genera. Alios enim penitus rudimentorum exortes inuenias discendi tamen cupidissimos. Alios
etiam: qui bonarum litterarum interpretes attente audierunt: sed tamen quia debilia iecerant fundamenta
faciles etiam structuras ad legitimum ordinem vix posset reducere. Propterea non pro doctis eos labores
suscepimus: sed pro his: dumtaxat quibus non est consensus aut penuria preceptorum aut inopia rei famili-
aris: ut eo eruditionis aspirarent: quo non foret illis nostra opera opus. Eapropter ab his commentas-
riis legendis abstinere: qui sue doctrine fiducia freti interpretis lumine non indigent: neque his inui-
deant: qui labores hos sunt accepturi suauissime. Et quia vir litteris potissime instituta inter nos ami-
citiā semper fouere laborant: bene etiam epistola tanquam aliquo munere nutrienda existimant: ut esset
litterarum monumentum nostre pignus amicitie: quoniam frustra tecum muneribus alterius generis
contendendum putaret. Quippe qui omnibus bonis non nature modo: sed etiam fortune adeo abundes
ut nullas egeas: id genus donis: alijs potius benigne paratus largiri. Et quis littere nostre preter-
gressa sint epistole modum: tamen que tua est in me mansuetudo: facile mihi persuadeo te hisdem ver-
bis usurum esse quibus ad Uoluminum Liceronem usus est in hec verba. Tu inquit vellem me veritus es-
se: ne pluribus legerem tuas litteras: mihi quoadmodum scribis: longiores forte misisses. Ac velim
posthac si statuas tuas litteras: mihi litteras longissimas quasque gratissimas fore. Sed de his bene
atenus. Caput illud est ut institutam in me beniuolentiam: quam maxima poteris diligentia conserues: et
si accessioni locus sit illi rogo non deneges: et valeas.

¶ Quid comedia et que partes eius.

¶ Comedia secundum grecos est et priuate ciuiliisque fortis sine periculo vite comprehensio.
¶ Comedia secundum Liceronem est imitatio vite speculum consuetudinis et ymago veritatis.
¶ Greco comai quod indicat pagos et ode cantus. Nam ut ait Varro iumentum attica circa vicum
fuit: et questus gratia hoc carnis genus exercebat. Vel dicitur a greco comoi hoc est comedisse.
In huiusmodi fabulis amantium fiebat. Tragedia ut refert diomedes est heroice factum
comprehensio. Diciturque a tragos quod est bircus et ode cantus: quoniam olim auctoribus tragicis bircus
proponeretur: vel Horatius in arte poetica. Carmine qui tragico velle certauit ob bircum. Vel quod virem ex bircis
cina pelle vino plenum pro premio esset. Vir. Vincti salire per vitres. Tragedia autem heroas regesque conti-
net et semper infelices exitus habet. Unde Euripides rogatus Archilao regi ut de se tragediam scriberet
ret abnuisit: precansque deos est ne quid sibi accideret tragedia dignum. Comedia contra ciuiles priuatosque

Andria

describit et felices exitus habet. Primi poete comici fuerunt Saffaron, Kallus ac Dagnes. bi veteris discipline iocularia: nec scite nec venuste pronunciabant. Secunda etate fuerunt Aristophanes, Eupolis, Eratimus: qui vitia sectati acerbissimas scripserunt comedias. Tertia etas Menander et Philomenone fuit: qui omnem comediae acerbicatem miscerunt. Horum fabulas romani transtulerunt. Primumque Livius andronicus scripsit. Sunt qui velint epicarmum in insula Leo epulantem primum hoc carmen frequentasse: et sic a Leo comedia dici. Comediarum quaedam sunt togatae sic dicte: ut ait bios as dividebantur. Togatae sunt quae scribuntur ritu habitusque togatorum. i. romanorum: ut grece fabulae a grecorum pallio pallate dicuntur. Sed quis togata genus sit sub quo et pretertata et tabernariae respondent: tamen per tabernaria ponitur. Pretertata bene argumentum magistratum qui preterita videntur et impatorum et principum romanorum. Tabernariae ab humilitate personarum et argumentorum appellantur. Nam tabernas pauperum domos habebant quae piceis temporibus ex tabulis conficiebantur. Attelane dicuntur ab Attela Ateorum urbe: ubi reperte sunt. Iste sunt argumentis dictisque locis si miles satyricis fabulis grecis. planipedes comedie dicitur grece munt: latine vero planipedes quod actores neque soccis neque coturnis prodeunt in proscaenium aut pulpitum: sed planis id est nudis pedibus. Comediae confectiarum tria ponebat greci. Diverbia, Cantica, Eborus. Diverbia sunt partes comediarum in quibus diversorum persone versantur. Personae autem diverborum aut duae sunt aut tres raro quatuor: plures adhibere non 13. In canticis una duntaxat poni debet: aut si duae fuerint ita ponuntur ut ex occulto una audiat nec loquatur sed secum si opus fuerit verba faciat. In eboris numerus personarum distinctus non est: quia omnes coniuncti canentes concentus facientes pro una voce habentur. Comedia tamen vetus eborus fuit: sed paulatim ex numero personarum aucta in quinque actus processit. Paulatim deinde attenuato eboro ita ad novem pervenit: non modo non sit eborus sed ne locus quidem illi relinquatur. Quapropter quinque actus qui in comedia sunt difficile est nosse in latinis sublato eboro qui se interponens actus distinguebat. Est autem comedia quinque partita: ita ut pars prima argumentum explicet. Secunda agi iam cepta ad finem deducere cupit. Tertia perturbationes affert et impedimenta et desperationem rei concupite. Quarta remedium intervenienti malo affert. Quinta ad optatum exitum cuncta perducit. Ne itaque quinque sunt principales comediae partes quae dicuntur actus. bi autem neque plures neque pauciores esse debent. Hora. Neve minor quinto neque sit proditior actu. Fabulae quae posci vult: et spectata reponi. Actus autem unus interdum multas scenas habet. Actio vero est pars secundaria quae qualibet scena continetur: ut puta partus Glycerij.

Acta ludis megalensibus. M. Fulvio edilibus: et M. Blabione. M. Minutio Valerio curulibus egerunt. L. Attilius latinus praenestinus: et L. Ambulius turpilio. Nodos fecit Flaccus Claudi filius tibijs paribus dextris et sinistris: et e tota greca edita. M. Marcello: et Sulpitio consulibus.

Argumentum andriae Terentianae.

Chremes atticus duas habuit filias alteram passibulum nomine: alteram philomenam et bis duabus credit duam quam falso se alteram perdidisse relictaque sibi unicam philomenam quae Larinus inrum in modum deperibat sibique iungi matrimonio deposcebat. Verum pater etiam desponderat per philo simonis filio qui sibi liber effectus adamanit alteram filiam chremetis quae perditam putabatur sub nomine Glycerij. Pater vero ut ex ea filium susceperit: quod ut rescivit pater simo dum filij adin tentat per simulacrum: multis dolis a dano seruo deluditur. Deinde motus error periculo carini et pampibij tamen datus est dum Athenas veniens de Andro quidam crito rem aperiat: et nodum fabule solvit. Nam agnita passibula recipitur a parentibus et traditur pampibio amanti: philomena vero ea deinde et traditur exoptanti.

Pampibius nomen proprium filij simonis senis quod nomen idem dicitur si velimus interpretari: quod totus amans ut ait tortellus. Nam pamp ut totum dicitur et philo amans simul philo amicus ita ut dicatur amicus pro nomine teste quintiliano. fuit pictor quidam eximius: qui multa ratione depinxit. Pampibius ergo viciat. i. stuprat. viciare a vicio de agendo iterum significat viciose agere aliquid. Persi. Ne liceat facere id quod viciabit agendo. Viciabit id est viciose egerit: iterum significat vicium et stuprum a ferre puelleno n. sine eius vicio et quasi vituperatione qui affert. glycerium. i. illam puellam

Comedia.I.

tui nomē hoc inditū fuerat in andro quāvis, re vera esset passibula filia Lbremetis. dicit autē glyceriū dulcis amor. Nā, ponitur et glyceus quod ē dulcis et eros amor quasi dulcis amor; et sic quoque per diminutiones adulatione amatoria a grecis platum est: quāquā et glycera reperitur. Ovarialis in xi. formosam glycerā amat luperus. Pampbilus inq̄ viciat Glycerium creditam sororem. i. que credita fuit soror vbi sororem accusatū non habet creditam pro adiectivo: sed potius ab eo ut dici solet regitur, cuiusmodi enim participia passiva plerumque copulantur similes casus vbi casus sequens significat rem coniunctam vel eandem cum antecedente. Soror iquit Labeo appellata est: quod quasi seorsum nascitur: separaturque ab ea domo in qua nata est: et in aliam familiam transgreditur. Fratris autem vocabulum publicus nigidius homo ipse. i. valde doctus non minus arguto subtilique et bymo. i. recto iterpramēto iterpraf. Si inquit est dictus quasi fere alter. Creditā ergo falso id est non vere est autē est ablativus posuit pro adverbio qualitatis soror est meretricule scz Ebrisidis adrie id est ex andro insula maris egei vñ atbenas venerat. Meretricula diminutivum est a meretrice sic positum per contemptum: ut cum homuncio appellatur aliquis vel homunculus vel homulus vel homulus. ut priscianus de diminutivis. Quattuor enim de causis proferunt diminutiva. primo gratia significationis: ut regulus pūns rex grā vrbānitatis et vitande arrogātie: ut ingenioli grā adulationis: ut corculum ocellus. gratia pteptus ut homuncium etc. Andrie autē bic est adiectivum ab andronole substantivo derivatum. declinaturque Andrius. a. um. i. de andro illa insula. nomē est denominativum et gentile. genere i. natione et gente vel patria. Nā gen? interdum dicitur tota cognatio eorum quod ab eodem principio originem ducunt. ut romani a Romulo. Nā primi reges fuerunt patresfamilias ex quibus gentia propagata sunt et civitates constitute: ut ait Aristoteles primo politicorum. Interdum gen? referunt ad nobilitatem: ut familia ad copiam ait donatus. Itē gen? alibi est progenies aliqui gens ut iam dictum est aliqui ipsa generatio. Gen? autē putatur dictum ut refert Festus a greco vocabulo grece quā greci gaitā dicunt. pessum? quod dicitur imitati terentiū bēo matregie cenomanā quod per et glycerio factā gravida. i. pgnatā ablativus absoluti sic resolutum: vbi i. postquam Glyceriū facta ē seu emerit gravida. Pampbilus dat fidē. i. scē. pmitit. Nā dare fidē ē sancte pmittere. Virg. Accipe daque fidē. i. accipe meā pmissionē et da mihi vicissim tuā. Dicim? etiā quāquāque fidē per me dederis eā prestabo. i. exequar quicquid de me pmisseris. Promittit ergo hanc Glyceris fore. i. futurā eē sibi: Pampbilo vxorē. i. iungez ab vngendo dicitur vxor ut ait Dona. quod cum pueris nuberet maritorum postes vngabant et eis lanā figebat. Ennius. Exin inquit tarquiniū bona secula lavit et vngit. In vxoribus dicitur qui vxori servit. Servus? Nā pater. i. Simo despoderat. i. destinaverat ei Pampbilo aliā. i. gnatā. i. filiā Lbremetis scilicet cuius atbeniensis nōle philomenā. Despondere. i. spōdere hanc hñt differētiā. Nā p̄ adolescentis o filio puellā petit despondet filiū suū ducturū in vxorē filiā quā petit. pater autē sponse a quo puella spondet se daturū filiā nuptiū adolescenti cuius patre petitur. Nā ut Servius Sulpicius libro quem scripsit de dotibus inquit. Sponsalia in ea parte italice quod latinum appellatur hoc more antiqua erant fieri. Qui vxorem ducturus erat ab eo unde ducenda erat stipulabatur eam in maius ducum lri: qui daturus erat eidem spondebat daturus: is contractus stipulationum spondebatur sponsalia. Tāque quod pmissa erat sponsa appellabatur. quod spopoderat ducturū: sponsa stipulationes vxor nō dabatur aut non ducebatur qui stipulabatur et sponsu agebat. Iudice quod vxorem data acceptaue nō esset vxor querebat. Si nihil iuste cause videbatur lre p̄cāna estimabat: quicquid interfuerit eā vxorē accipi aut dari eū quod spopoderat: aut quod stipulatus erat p̄denabat. Hoc ius sponsalium observatū dicit Servius ad id rēp? quo ciuitas vniuersa latio lege iulia data ē. Ite eadez. Donatius scripsit in libro quē de nuptiis composuit. Velius. Atque ut. i. postquam Simo pater comperit id ē desp̄hendit cognovit. Inde dici solet: comperitū est mihi vel habeo comperitū i. exploratum est mihi: vel ba

Publij Terentij Afri poete comici Andrie argumentum.

Sorore falso creditā meretricule genere Andrie glycerium viciat pampbilus. Brauldaque facta dat fidem vxorem sibi fore hanc. Nā ei alia pater despoderat gnatas

Lbremetis. Atque ut amorē p̄pit: simulat futuras nuptias

Andria

deo explorati et perspecti: ut ergo sperit amore Paphili filii simulat. i. fingit nuptias futuras. i. facit endas. Nam futurum interdum a sum es retinet significationem. Interdum a fio sis: ut hic. vocis tamen formatione a neutro derivat: sed a verbo antiquo suo suis fuit futu futu: quod in consuetudinem abisse constat: retinemus tamen sui preteritum: quod verbo Sum es est accommodamus. Nuptie autem siue matrimonium nam idem sibi volunt: ut institutionibus titulo de patria potestate: viri et femine coniunctio est individua

cupiens suum quod haberet animi filii cognoscere. Da. sua su non repugnat paphili. Sed ex glycerio natum ut vidit puerulum ebremes recusat nuptias: generum abdicat. Mor filiam glycerii insperato agnita banc Paphilo

at: aliam charino coniugem Prologus. Meta cum palam animi ad scribendum appulit: id sibi negotii credidit solum dari propter ut placeret quas fecisset fabulas. Ceterum aliter evenit

ella: quod autem puerulus dicitur: potest a pueris notatius manare iudicari. Ipse pro abdicat. i. expellit a se generum: non quod esset sed quod futurus spabatur. Abdicare est expellere a bonis filium dum vivit pater. Exheredare vero est filium a bonis paternis expellere post mortem patris: sed abdicare est gravius: quod etiam ex se exheredatione continetur. Mor. i. statim post puerionem factam omnium turbationum et risum. Ebremes dat Paphilo in uxorem hanc Glycerii cuius amore tenebatur Paphilus. agnita. i. recognita. Agnoscimus enim vetera cognoscimus nona filiam. i. quam agnita fuit esse filiam Ebremetis quam passibula dicebatur: insperato adverbium. i. propter spem inopinatum propter expectationem propter opinionem. nam cum agnita fuit non spabatur videntes te nunquam visuros filiam quam mortuam putabant: et ipse Ebremes dat aliam scilicet Pblomenam coniugem. i. uxorem Earino adolescenti atque benivolenti. Alia posuit pro altera. nam duas tamen filias bebat Ebremes Pblomenam et Passibulam.

De prologo quem in manibus habemus est relatiuus: quoniam in adversarium maledicta referuntur et quod de acriter ea tamen subtilitate ut poeta videatur omnia refellere laceffit adversarii maledictis. Sunt autem quattuor prologi species. Aliter est promedatiuus in quo fabula aut poeta promedatur. Aliter relatiuus quod aut adversario maledicta aut gratie populo referuntur. Quidam est argumentatiuus fabule argumentum exponens. Quidam mixtus omnia hec in se continens. Hic autem prologus relatiuus est in quo defensor poete introducit ostendere nititur poetam modestum mitemque errantem: et adversarium in iudicia vocare: cum maledictis risu occupat a narrando argumento supersedere cogit. Comici autem solent introducere non se ipsos sed prologos loquentes: sed alii inducit ex abrupto adversarium respondentem poete promedatione adhibita quod fecit Aristophanes inducens in prima comedia sua ebremetem. quod etiam satis videre est in hoc ipso adrie prologo in quo

poeta prologos inducit capiat benivolentiam a persona poete et promedando et a persona adversarii eam in crimine et in iudicio. Poeta cum et. Poeta a polco. i. faciendo dicitur carmina faciat. Uir. pollio et ipse facit nona carmina. Appello lis. ex ad et pello significat subducere naves ad litus quasi pelleret naves ad litus. Appellus. i. accessus et proprie ad aquam vel ad litus: transferuntur autem ad alia: sed appello as. significat nona proplis tertio quod homo orationis sue me appellabat quod ex ad et pello as. proponit quod simplex nona polita et appello et pello as. quod est alloquor is. Uir. prior enim appellat acbates. Negocium in hoc prologo laboris ut non est magis negotii debile suppare. i. magni laboris. Interdum capis pro mole id est fere sibi voluit postulantque duo verba. Quod primum ero significat citissime veni tamen: ut veni ad me quod primum. i. citissime. Interdum cum primum due partes sunt ut hic. ordo est quoniam. i. quoniam poeta appulit atque. i. applis teuit vel adhibuit ignem ad scribendum. i. proponendum poema credidit id negotii. i. illam sollicitudinem solum. i. in modo dari sibi ut. i. ne non ut Donatus in ista fabulas. i. fabule vel subaudiat fabule quas fabulas fecisset

viii

Comedia. I.

placerent populo. ut sit sensus putant sibi dūtaxat illā curam siue illū timorē reliqui q̄ siue fabulę po-
pulo nō placerent: de quo vnusq̄q; poeta solet esse sollicit⁹. Aut si ponat negotiū p̄ labore et vt pro q̄
sensus erit putant solū illū laborē sibi reliqui vt efficeret suas fabulas populo placere: sed spe falsus
intelligit sibi esse maledictis poete laceſſentis respondendū itaq; ordo est. Uter poeta intelligit euenire
nūlto aliter. i. longe sec⁹ vel valde p̄tra: quare nā abutitur op̄a. i. labore et industria hoc ē nō bene col-

locat laborē suū i. plogis. i. ipre-
sationibus scribendis p̄ſertiz
qui poeta. i. non narret argumen-
tū. i. fabulę materiā vt facē debe-
ret; qui respōdeat maledictis.
id est purget detractiōes et cri-
minatiōes poete natura mal-
uolę et longa consuetudine quia
tam veteris et in emulatiōe in-
merati. Ubi aduertendum pu-
to dictum d̄ yomedis legentis o-
peram abutitur: inquit enim ita
fuisse antiquos locutos vtrūq; bac-
rem abutor hanc rem quod a re-
centioribus dictū est vtrūq; bac-
re et abutor hanc re: et vt ait do-
na? vtrūq; fructu rem ipsaz nō
deperdentes. Abutimur autem
et rem deperdentes et fructum:
vtrūq; em̄ agro abutimur soleo
aut vno. Nunc queso. id ē posco
vos spectatores aī aduertite
id ē diligēter attēdite quā rē vi-
cio dēt. i. qd vitupent et improbet
quod si subaudiatur hic datius
poete sensus est attēdite de qua
rē poetā vitupent. Nā dare rez
aliquam vicio alicui est eum vi-

re multo intelligit. Nam in prologis scribendis ope-
ram abutitur: non qui argumentū narret: sed qui ma-
liuoli veteris poete maledictis respondeat. Nūc quā
rē vicio dent: queso aī aduertite. Menander fecit An-
driam ei perintbia qui vtrūq; recte norit ambas; no-
uerit: non ita dissimili sunt argumento: sed tamen dis-
simili ora tīde sunt facte ac stilo. Quę cōuenere in An-
driam ex perintbia: fatetur transtulisse: atq; vsum p̄
suis. Isti id vituperant factum: atq; in eo disputant
contaminari non decere fabulas. Faciunt ne intelli-
gendo: vt nihil intelligant qui cum hunc accusant ne-
mum plantus enniū accusant: quos hec nostra aucto-
rū tūperare super illa re. Et idem vertere rem aliquam vicio cuiq; idem significat. Menander Narrat
quod vicio illi dabat inquitens verti sibi vicio q̄ transferens. Menandri andriam ex perintbia alter-
ra comedia greca con gesserit in suam latinam andriā que illi p̄gruere visa fuerit qd non diffiret p̄ſu-
tans ab auctoritate et exēplo id viciū nō esse p̄cipue cum id grauissimū auctores comici effecerit. At-
tēdite ordinē. Menader poeta grec⁹ fecit andriā et perintbiā grecas comedias. et bene fecit: qz earū
argumentum excogitauit. Scribit aut Terenti⁹ trāsferēs. i. h. et audē et facere qd dicatur: q̄ norit. i.
cognouerit recte. i. bene: et vt intelligi d̄z vtrūq; earū. i. hoc est vtrūlibet siue alterutrā earū: nouerit atq;
viam nō ita. i. nō adeo dissimili sunt argumēto. i. materiā: sed tamen sunt facte dissimili orōne. i. dissimi-
libus sententijs ac dissimili stilo. i. iūctura verborū. Ubi aduerte orationē in sensu siue sensētis esse sti-
lum i. p̄bis siue in eoz iūctura q̄ etiā caracter d̄z. argumentū aut in reb⁹. Ipse poeta fatet in
id est traduxisse ex perintbia greca in andriā latinā. ea que conuenere id est cōmoda fuerunt
atq; fatetur se esse vsum illis translati: pro suis. i. tanq̄ a se inuentis vel pro sibi p̄uentibus
liuoli. i. per cōtemptum dicitur. vituperant factum illud atq; disputant id est imorantur cālū-
vel argumētatur in eo viciū qd sequitur non dicere id est nō honestum esse fabulę cō-
quasi fedariānt maculari ex multis vnam faciendū. Contaminare em̄ est manibus luto
attingendo illud relinquere polum maculatum siue fedatum. Nā. i. certe vt ait Laurent⁹
natus id est valde intelligendo. i. pro vtrūq; curiosi minima queq; rimando efficiunt: vt
gant: interdum enim nimia curiositas: ac vtrūq; poeta inquit obscura diligentia potius est omittenda q̄ se-
quenda. Alij capiunt ne pro vtrum interrogatiue illud dictum legendo. alij pro non verū vt bene sen-
sit Dona. melius est vt pro certe aut valde accipiat: qui malinoli cum accusant id est arguunt hunc
Terent. accusant. N. P. E. poetas magne auctoritatis quos poetas hic noster poeta habz auctores. i.
mystandos id est quoz sequitur auctoritatē et eoz se tutatur auctoritate. Quoz poetarū exoptat. i.

Andria

prelegit emulari. i. imitari aliquando. Inuidere negligentiam id est non nimiam curiositatem potius quam exoptet emulari diligentiam id est curiositatem obscuram. i. asserentem obscuritatem dictis istorum malivolorum. Dehinc. Admonet eos ut cessent maledicere ne audiant malefacta sua. Dehinc. i. deinceps monco id est adinoneo eos ut porro. i. in futurum siue postea quiescant. i. quiescent se dent qui tam insolentes sunt et in quieti neque amplius animi suum perturbatione inuidie vexentur et desinant. i. cessent maledicere. i. detrabe

res habet. quorum emulari exoptat negligentiam potius quam istorum obscuram diligentiam. Dehinc ut quiescant porro moneo et desinant maledicere malefacta ne noscant sua. Fauete: adeste equo animo: et res cognoscite ut perproscatis: et quid spei sit reliquum post hac quas faciet de integro. comediae spectande an exigende sint vobis prius.

Simo senex.

Sofia libertus.

Vos istec intro auferte: abite. Sofia adest dum paucis te volo. So. Dictum putanempe ut curetur recte hec. Simo. Immo aliud. So. Quid est quod tibi mea ars efficere hoc possit amplius? Si. Nihil istac opus est arte ad hanc rem quam paro: sed bis quas semper in te intellexi sitas fide et taciturni

re ne noscant sua malefacta manifestatioe poete qua sit criminatus eos et vitia detecturus nec cessent detrabere. Fauete ad auditores conuertitur a quibus fauorem captat. Fauete. i. fauores date silendo: sic et pontifices dicebant. Fauete vobis a fauete linguis. et Vir. Ore fauete oes: adeste. i. auxilium prebete et intenti esto te ut aduocati ad sunt clientibus equo animo. i. bono animo: et cognoscite id est intelligite rem. i. comediam agendam: ut proscatis. i. perfecte noscatis eam rem et etiam proscatis quid spei reliquum sit id est que sit apud vos reliqua spes vel quid spei. i. que spes reliquum id est reliquorum hoc est reliquarum comediarum sit apud vos. an. i. i. utrum comedias. i. comedie: vel subaudi comedie quod comedias poeta faciet. i. transferet vel scribet post hac. i. animo vel impotenter de integro. i. ex integris grecis vel denuo ut sit aduersus sum: sine spectande. i. aspiciende vobis prius a vobis: an prius. i. antequam spectentur vtrum sint exigende. i. excludende eiciende ab eis quod ex extra et ago is. quod est duco is. Tanquam dicat

de hac fabula sumite specimen. i. degustationem ut sciatis an cetera vobis spectande sint.

Vos istec. Hec scena per argumenti narrationem proponitur atque placidis fabule fundamentis. in qua quidem introducitur pratica persona Sofia: qui semel inducta in principio fabule in multis deinceps fabule partibus adhibetur. hic autem Simo senex perabili patet. Sofia seruus alloquitur super nuptiis falsis quibus animi filii retare nitebatur: istiusque suo sermone subtiliter fabule argumentum explicat quod in prologo omiserat ut malivoli poete dictis responderet. sermone etiam principium abruptum est: sic enim incipit quasi epule nuptiales iam essent coepte et in coquina. Deinde. Quid est. vos serui auferte. i. asportate hec edulia intro puta ad coquina. Ipsi autem fusi respiciunt. Hec perferentibus subdit. abite quasi discedite domum et facite quod iubemini. Ubi aduerte illa auferri. Hic idem cernitur: ea vero ferri quod cum bonore tractatur. Deinde summissa voce dicit. Simo. Sofia. I. adueni huc seu ad me: veni: ubi dicitur syllabica adiectio: et ades vel ad sis imperium est vel ades. i. prope sis hic volo te alloqui paucis vobis. i. breui sermone. So. dictum puta. i. existima te dixisse. i. puta id dictum esse. Nescis. i. certe vis super. ut hec edulia recte curetur et coquantur. Nam cura ratio medicorum est: cura reliquorum. Curare est iterum siquid reficere. vbi curare corpus generale vbi est ad omnia quod spectat ad curam corporis: et precipue ad digestionem siue ventris euacuationem. Si. Immo. i. sed alio volo. So. quid est quod mea ars. i. meum artificium mea industria possit efficere tibi amplius. i. maius hec. i. hac re. i. ut recte edulia coquantur. Facere est in ope esse: sed efficere designat perfectionem. Unde effectus et efficitur. Similiter.

Comedia. I.

nō vñ nullaten⁹ ē op⁹ mibi. i. nō egeo: istac arte. i. tua arte coq̄naria ad hāc rē. i. ad exp̄imentū sūū quā
rē ego po. i. facē dispono: s; op⁹ est bis artib⁹ sup. v; fide ad p̄lēda iussa ⁊ taciturnitate. i. ad celanda
p̄missa secreta. Interdū em̄ fides ē mandatorū fida executio: q̄s. i. artes itelleri i. cognoui sitas. i. posi
tas cē ip̄ in te seruo. So. expecto. i. desidero. Tir. Expectare venis scire qd vel. Si. Ego Simo post q̄
te emi a puulo. i. q̄ tpe puul⁹ adhuc eras: ne dū pu⁹ scis. vt. i. qualis seruit⁹. i. tua fuilis p̄ditio fuerit tibi

semp apd me iusta ⁊ clemēs. i. iu
ste ⁊ benigne tractata: capiēdo
videlz illa s̄ba iusta et clemēs
passiue: vñ si maus cape actiue:
tunc vt sentit donat⁹ seruit⁹ pro
dñatione capti d;: feci vt esses mi
bi patrono tuo nō filio liberi⁹. i.
māumiss⁹: ex suo. i. cū pri⁹ esses
seru⁹: p̄pterea q. i. id q̄ fūiebas
liberaliter. i. liberali aīo: vel libe
raliter: qz tue vtilitati non auide
p̄sulebas s; mee p̄solui tibi So
sic summiū p̄ciū qd habui. i. liber
tatē dādo. So. in memoria bēo
i. nō suz i grat⁹ s; memor accepti
bñficij ⁊ plus est q̄ scio. Nā q̄ sci
mus possum⁹ obliuisci: q̄ nō me
morie cōmēdam⁹ nūq̄ amittim⁹
Si. Haud. i. nō muto factū. i. nō
vellē nō eē factus: siue nō me pe
nitet id fecisse videlz te a seruistū
te liberasse. qz cui⁹ nos p̄titer id
ifectū eē vellēm⁹. Aut p̄p̄a dicie
se factum nō mutare: q̄ libertus
fact⁹ nō fecit quicq̄ idignū: quo
factū esset mutandū ⁊ reuocatio
in futurū facienda. Legit ali q̄n
haud multo factū. i. nō dāno ne
q̄ rep̄bendo. So. o Si. gaudeo
si qd. i. aliqd feci aut facio quod
placet tibi. ⁊ bēo grām. i. bēo aīz
gratū in te id qd feci fuisse vñ eē
[vt alij volūt] gratū aduersus te
i. apud te: vbi aduersum non de
clarat p̄trarietate: aduersus aut
discipōr ⁊ aduersus sicut rursus
et rursus: s; h̄ ē mibi molestū. i. h̄ mibi displicet. Nā istec. i. ista h̄ p̄mēoratio. i. ad mēorā

i. tāq̄ exprobratio. i. vitupatio bōis sup. imēoris. i. q̄ ē i grat⁹ bñficij accepti. Tir. si capla⁹
siue: vt mēorē inmonis ob irā: sic itellige: ē q̄si exprobratio. i. obiectio Est ei exprobratio tūc
bñficij cū enūeratiōe factorū bñficij imēor. i. obliuī passiue v; de q̄ nō habet mēoria. Qui. i. imo vñ
vno s̄be. i. vna s̄bia p̄fectā itelligētiā p̄tinet: q̄ p̄ficiē ex noīe ⁊ s̄bo qd ē qd me vel facē. Si. i. i. i.
vno s̄bo p̄lā: p̄dico. i. apte dico tibi h̄ p̄mū. i. re aī relīq̄ i hac re. i. i h̄ negocio: bas mē
nō sunt h̄ q̄s nuptias v; credis eē s̄as. So. Cur igr̄ simulas. i. sinḡleas eē cū nō sunt: dīco oēs
rē a p̄ncipio eo pacto. i. eo mō. nā pactū p̄cedit ⁊ mod⁹ seq̄r: ⁊ tūc id qd p̄cedit ab eo q̄ cognō
scēs et vitā gnati q̄ fuit p̄us bōa ⁊ nūc mala: ⁊ p̄siliū meū. i. id qd facē p̄posui ⁊ qd vell te facē i hac re.
Nā. Is i. cipiū narrare vitā nati bonā inq̄ens. nā o solia post q̄ is nat⁹ excessit ex ep̄bebis. i. post q̄ non
fuit apli⁹ de nūero ep̄bebor. Ep̄bebi ei sunt q̄ pubescere i. cipiūt ⁊ ep̄bebia ē p̄ma etas adoleſcētie po
testas. i. facultas fuit ei subaudi vñēdi liberi⁹. i. vñ libere p̄patiū p̄positio: vñ supplēdū est aī q̄to q̄si
aliq̄to liberi⁹ solito viuere potuit. Nā ātea. i. aī illō tps p̄ quo mō possēs scire aut noscere ingenij. i.

tate. So. Expecto quid velis. Si. Ego post q̄ te emi
a puulo vt sp̄ tibi apud me iusta ⁊ clemēs fuerit serui
tus scis: feci ex seruo vt esses libertus mibi: p̄pterea
q̄ seruiebas liberalit⁹: qd habui summiū p̄ciū p̄solui tibi:
So. In memoria habeo. Si. Haud multo factū. So.
Haudēo si qd feci aut facio: qd placeat simo. ⁊ id gra
tū fuisse aduersus te bēo gratiā: sed id mibi molestus ē
nā istec cōmemoratio: q̄si exprobratio ē imēoris be
neficij: qn tu vno verbo dic: qd ē qd me velis? Si. Ita
faciā. hoc p̄mū hac i re dico tibi: quas credis eē bas:
non sunt vere nuptie. So. Cur simulas igr̄? Si. rem
oēs a p̄ncipio audies eo pacto ⁊ gnati vitā: ⁊ cōsiliū
meū cognosces: ⁊ qd facere i hac re reveli. Nā is post
q̄ excessit ex ep̄bebis solia: liberi⁹ viuendi fuit p̄tās.
Nā ātea q̄ scire possēs: aut ingenij noscere: duz etas:
met⁹: inḡr: p̄hibebāt. So. Ita ē. Si. qd pleriq̄ oēs fa

Andria

inclinationem naturalem. dñi etas tenera. l. met' verber: et magister. l. pedagog' p'beant. l. ipediebant quom' ingeniū nosceret. Scimus qd certū ē: noscim' q' ad huc incerta desideram'. So. ita ē vt dicis si et hoc interponitur ne solus. Sino loqueretur. Si. Ille nat' n'bil boz q' sequitur studebat. l. studio se faciebat egregie. i. valde vel nimis p'eter cetera. i. vltra reliq' q' agere solebat. et tñ studebat inq' bec omia i' i'ap'ius p'enta mediocriter. i. modeste qd. l. egregie studere aliqd boz p'ter cetera p'ierq' omē

ciūt adolefcēti: vt animū ad aliquod studium adiun-
gant: aut equos alere: aut canes ad venandū: aut ad
philosophos: boz ille n'bil egregie p'ter cetera studebat:
et tamē omnia bec mediocriter gaudebā. So. nō inu-
ria. Nam id arbitror app'ime in vita eē vtile: vt ne qd
nimis. Si. Sic vita erat: facile omnes perferre ac pa-
ti cum quibus erat: cunq' vna bis sese dedere eorum
obsequi. studijs aduersus nemini: nuncq' preponens
se alijs: ita vt facillime sine inuidia laudem inuenias
et amicos pares. So. Sapienter vitāz instituit: nāq'
hoc tempore obsequium amicos: veritas odium parit
Si. Interea mulier quedam ab hinc triennius ex an-
dro commigrauit: huic vicinū: et inopia et cognato-
rum negligētia coacta: egregia forma: atq' etate inte-
gra. So. Dei vereor ne quid ādria apportet malū. Si.

hostiū p'atē. Sic inq' e' vita erat nemini eē sup. aduersus. i. nulli aduersari aut repugnare nūq' pre-
ponēs. i. vita eius sic erat nūq' e' p'ferens se alijs. Vel sic astrue t'ram exponendo illa infinita p'
p'terita imp'ecta indicatū sic. Vltat' erat sic vt sequitur facile p'ferre. i. p'ferbat ac pati. i. patiebatur
oēs cū q'bus erat. et dedere. i. dedebat sese. i. accomodabat se vna cū bis q'bus vivebat obseq'. i. morem
habebat: complacēbat studijs eoz: nemini sup. erat aduersus nūq' erat sup. p'ponens. i. p'ferens se alijs
erat p'ferens sup. vel faciens vel volens vt inuenias. i. vt inueniret aliq' facillime iter eos laudem. si
sine. i. sine detractōe et amicos pares. i. p'cordes. So. Pamphilus instituit. i. suscepit sine ince-
pit et manit sapienter vitā. i. viuēdi modū. Nāq' hoc t'p' obsequiū q'li obediētia sine vt ita loquar
p'p'ia parit. i. acquirit amicos: veritas parit odiū. Si. Incipitur breuiter male narrat' et p'ri' sit dī
gr' obsequiū. Interea. i. iter dñi bec agitur qdaz mulier. i. c'ristis egregia forma. i. emineti et p'
f. i. f. etate integra. i. florēte cui n'bil eē addēdū n'bilq' foret dimiūtaz cōm'igrauit ex ādro
in uia. i. c'ria inueniens accessit huic vicinē. i. ad hāc vicinā. coacta inopia. i. paup' et negligētia
i. i. i. cog'ator. i. p'p' quoz triennū ad h'c. l. ex trib' añ ānis qd barbare dī a nonnullis de p' tres an-
nos p'positō itaq' aduerbio lūgi p'or: vt ad h'c deb'c. Si mane v'q' ad vesperū illic pugnataē pugna dī
cit'. Plantus in amphitrione. So. Dei interiectio dolētis. vereor ne qd malū. i. q' aliqd malū andria fer-
mina. C'ristis q' ex ādro i'sula maris egei arbenas venerat apportet. i. afferat. et bene apportet: q' por-
tare ignoris ē. Si. Defendit vitā. C'ristidis vt poterit apud eā recte moratā eē Glycetiū. p'rimū. i. i.

a l'ez. i. p'ierq' abūdat q' ad sēsus
s'z sonozā reddit o'zoz al'ez. i. oēs
p'oi' necessario oēs adolefcēti
faciūt videt' vt. i. ita q' adiūgat. i.
applicēt aīz ad aliq' studiū. i. ad
aliq' vacatiōez aut alere. i. ad alē
dos equos at canes ad venādū
i. ad venatū v' venādū g'faiāt ad
tūgāt inq' aīm ad p'bos aut sectā
dos subaudi aut audiēdos p'or
eē subaudi i' i'finitū sic. at adiū
gāt aīm adire p'bos. i. adēndos
p'bos aut audiēdos: s'z tūc in idē
redit. gaudebā letabar q' tā me
diocriter cūcta agebat. So. nō i
iuria gaudebas. Nā arbitror id
esse app'ime. i. valde vel m'itū imo
dū vtile ē i' vita vt. i. q' ne qd. i. nō
aliqd agas sup. nimis. i. ne agat
aliqd vltra id qd satis ē. Si. vita
e' erat sic. i. eiusmodi siue talis b'
ē mod' viuēdi ei' tal' erat: videt'
facile. i. b'ēigne p'ferre et patiōēs
cū q'bus erat. i. facile tolerare eoz
mores cū q'bus vivebat: et dēdere se
se vna cū bis. i. se eē deditū at pa-
ti ad ea ad q' foci' erāt pati aut
deditū. et obseq'. i. morē gerere stu-
dijs. i. cupiditatib' et volūtatib'
eoz cū q'bus erat. Vbi ē aduer-
tendū dedere significare valde dare
quē ad modū hostes se dedunt in

Comedia. I.

principio hec Ebrisus agebat vitas id est vinebat pudice id est caste parce id est temeriter ac duriter id est laboriose. Nam dure adverbium significat crudeliter. queritans victum id est vit quotidie querens do victum inueniens. Nam querit qui ad plenum et perpetuum reponit. querit qui vit quotidie querens do victum inuenit. Bene etiam dicit victum qui in parvis aridisque alimonijs est constitutus. Eibus enim etiam delicatis prebetur. queritans ego victum lana id est opere lanifico et tela que est finis laboris. Tela autem est pannus qui cumque tam laneus quam lineus. Pannus enim dicitur pannus significat qui villis est: et crasso filo contextus solos pauperes decens. unde pannosus homo qui pauper est: qui veste villi induatur. Sed postquam amans id est qui vere amat. amator enim fingi potest: accessit aduenit pollicens id est vitro promittens precium vnus primo et item: id est similiter vel post alter id est duo. ita ut id est eo modo quo ingenium id est natura omnium hominum est. peltue i. pelti: inclinatus ab labore ad libidinem. i. voluptatem ipsa Ebrisus accepit conditiones. i. pactioni promissionis assensit. Interdum enim conditio pro pactione capis. Inde ferre conditiones quasi certa lege siue certo pacto aliquid promittere. Deinde id est deinde occipit. i. cepit vel incepit questum facere vel exercere id est lucrum facere nam questus significat lucrum sed proprie nummarium. illi qui tunc id est tunc amabant illam forte i. casu quodam ita ut sit. i. ut fieri solet perducere secum illud id est ad Ebrisidem filium meum et eam vna cum eis id est ut comitaretur seu sociaret eos. vel si producte legatur esset ab edo es. scilicet est. ut comederet vna cum eis et conuinceret et quidem bene perduxerunt quasi iustum. nam perducuntur necessitate coacti. Ego met id est ego ipse continuo id est illico voluptabam vel cogitabam: certe captus est irretitus siue illaqueatus est amoris praua concupiscentia tractum a feris in quo implicatus habet id est vulneratus est: qui enim percussus est hinc tractus est a gladiatoribus qui dicunt alterutrum eorum habere qui percussus est. observabam id est aduerebam mane seruulos illorum inueniunt venientes aut euntes rogitabam frequenter rogabam. beus adverbium vocantis o puer id est serue. diosodes id est si audes quod vocabulum priscianus vult esse defectiuum verbum. Seruus vult esse adverbium et pactionem significare. Donat? dicit esse vocem ut amabo rogo. Sesi? et Noni? volunt esse copulata verba ut sodes ex si et audes sponat: ut capis cape si vis sis. pro si vis. et ponit etiam donat? sodes pro si scias. dic ergo sodes si audeas vel sisicias. is bas bunt. beri Ebrisidem id est qui est ea potius. Nam id nomen. i. Ebrisus erat illi adrie id est illi mulieri. So. Teneo id est intelligo. Si dicebant seruuli Pbedria aut clina aut niceratum inuenire Ebrisidem. nam si tres tum i. tunc filii amabant. i. amore capti erant. Ebo intersectio est nonumquid interdum deposcit intentionem meam et ad aduersionem. quod Paphilus fecit dicebat inquit quid me rogas? di et facta distinctio subnectenda est responsio: dedit symbolum id est ut scit Tortellius portionem suam vel signum dedit ut anulum vel aliquid tale quousque pecuniam pferret. symbolum est teste Iulio pollice de vocabulis rerum parum erat numisma. unde et signum a nonnullis traditur qui et eius symbolum bonum omnes interpretantur. Eum autem a simbolo quod est pfero deducatur quidam collationem interpretari voluerunt: ita ut cena illa dicitur collatio in qua comparandam plures aliquid contulerunt. Symbola enim huius symboli ole est collatio

Andria

Cenauit cum socijs. i. ego pater gaudebam. Item filij alio die querebam. i. inquirēdo repiebam. si ne cognoscebam nihil quicquid abundat quicquid. aut cape nihil puto ut sepe fit. attinere. i. spectare ad Pamphilum. Eni uero. i. certe putabam satis spectatum. i. satis probatum et putabam ipsum esse magnū exemplū. i. magnam imitationē. continētie cautionis pseruationis a libidine. yppole laudis est fides excedēs. nā bō qd cōfictat. i. atteritur siue agitat. frequentatiū cū est pfecto a. pfigo is. qd significat cōcertare et manus

Cenauit gaudebam. Item alio die querebam: conperiebam nihil ad pampbilum quicquid attinere. enim uero spectatum satis putabam et magnum exemplū cōtinētie. nam qui cū ingenijs confictatur eiusmodi: neq; commouetur animus in ea re: scias tum posse habere ipsum sue vite modū tum id mihi placebat suū vno ore omnes omnia bona dicere et laudare. ortunas meas quā gnatus haberem talī ingenio preditum. qui d verbis opus est: hac fama impulsus chremes vltro ad me venit vnicā gnatam suam cum dote summa filio vxorem vt daret: placuit. despōdit: hic nuptijs. dicitur dies. Soti. Quid igitur obstat: cur non vere fiant? Sūmo. Audies. Fere in diebus paucis quibus hec acta sunt chrysis vicina hec moritur. Soti. Q factū bene: beasti me: metui a chryside. Si. Ibi tum filius cum illis qui amabant Chrysidem vna aderat frequens: curabat vna funus: tristis interū nōnūq;

ne despōdit. nā spōdet pater puellę: despōdet vero pater adolefcētis. hic dies. i. p̄sens dies dicitur ē. i. cōstitutus assignatus nuptijs ad nuptias celebrandas. So. quid igitur obstat. i. impedit cur. i. ppter qd nō fiant. i. re et nō fite. Si audies. i. cognoscas fere. i. p̄pmodū in his paucis diebus. i. in hoc breui tempore. i. diebus hec predicta sunt acta. i. facta. hec Chrysis vicina. i. q̄ dimigrauerat huic vlcimē. i. vltimū. Q factum bene. i. o bonus euentus: vcl bene collocatū est q̄ ipsa obierit. q̄ malū quicquid filius erat. beasti me id est beatum me reddidisti. Dei interiectio dolentis metui a Chryside id est timui. ne quid malū Pamphilo contingeret ex Chrysidis cā. Nam metuo illū dico qui mihi aliqd facturū est metuo ab illo cuius causa possum malū pati quicquid: etiā si ipse mihi in me malū p̄sulat. Si. Ibi. i. apud Chrysidē. tum. i. tunc filius meus aderat. i. p̄sens erat frequēs. i. adherēs. i. nāz p̄sentes esse possumus neq; tñ adhererē. b̄is quibz adsumus. vna cum illis iuuentibz qui amabāt Chrysidē. Curabat diligenter disponebat funus. i. pompam siue spectaculū exequiarum. Dicitur etiā funus a funale

pserere. Unde p̄ficerē p̄liū. Confictatio autē est tactus corporū iūctus et collisio. confictat ergo. i. colliditur atteritur colluctatur cū eiusmodi. i. talibz ingenijs hoc est cū boni libz talis nature pura la sciuis. neq; tñ animus ei commouetur. i. a suo ductu et tenore nō deflectitur. vbi aduertetamen pot nō vbi nō p̄cessit quāq; qd Laurenti valla vult esse subaudiens dum scias ipsum. i. talē iuuenem posse habere modū. i. regimēt moderationē sue vite. tūz. i. et vel partim id. i. qd non commouet animus eius mihi placebat. tū. i. et vel insuper vel p̄terea oēs vno ore. i. vno p̄sensu vna voce: dicē. i. dicebāt oia bōa et laudare. i. laudab. ut fortunas meas. i. me fortunatum et felicez q̄ refertur ad meas quo ad p̄sonam possessoris non possessionis q̄ videlicet ego haberem natus. i. filium p̄ditum tali ingenio. i. tali natura et talibz moribus moratū siue institutum quid opus est verbis. i. cur pluribus verbis laudes ei inculcarem. Chremes cuius atticus impulsus. i. inductus mori ac fama id est bono rumore de filio venit ad me vltro. i. nō rogatus vt daret vnicā gnatā suā vxorē. i. que foret vxor filio meo Pamphilo cū summa dote. i. cū optima dotis p̄ditiōe. Placuit. i. fui p̄tētus volui despōdi. i. p̄misi me etiā daturū filiū virū sue gnate et be

Comedia. I.

bus. i. a funibus qui intra cerā latēt. Virg. et nocte si amīs funalia vincūt. Etenim noctu efferebātur mortui ppter sacrorū celebrationē diurnā. ppter ea op⁹ erat funalib⁹. i. facib⁹ seu cercis: interim. i. interea dū curāret fun⁹ ipse tristis collachrymabat. i. siml⁹ cū alijs lacrymas emittebat id scz q⁹ lacrymabat placuit tum. i. tunc mibi. sic. i. hoc pacto cogitabā. hic filius me⁹ fert tā familiariter. i. tā grauit⁹ quasi familiaris mortē hui⁹ mulieris cā pue puer fatidīs. quid fecisset sup. si amasset eam. i. ei⁹ fuisset amore captus quid hic filius faciet mī bi patri. i. mibi qui sum pater ego putabā voluebā mentē tanq⁹ peccatoris simplicitate oberrās. bec oīa scz que faciebat fili⁹ esse officia. i. esse debita ingenij humani. i. nature benigne circa Chrysidē et esse officia mansueti animi. i. bone mentis in amicos. quid id est cur moror te mutis verbis. i. id ē cur longo sermone te detineo pōt etiā dici qd moror. i. in moror consisto multis. i. in longo sermone et hoc dicendi gen⁹ cū filiis solet adhiberi vbi aliquid precipiū aut creditu difficile addendum est quoq⁹. i. etia⁹ egomet. i. ego ipse pater causa eius. i. filij pdeo. i. ex eo in funus. i. in officiu⁹ ipsum seu pompā exultarū nībī mali suspicās. i. cogitās etiā id est ad huc: vt fiat suspensio auditoris. So. hem interiectio id ignantis quid est. i. quid sibi vult quod dicis etiā. Si. scies efferē id est exportatur ad rogū scz cadauer mortue. nam efferri p⁹ dicūt cadauera mortuorū: imus. i. proprie ad exequias spectat. interea inter mulieres que aderant ibi. i. in eo loco forte. i. casu quodā aspicio vnam adolescentulā. i. iuenculā forma. i. habentem formā et ibi subdistinguedū est vocē subleuādo. So. fortasse bona fortuna asperisti iuenculā. i. vidisti eā habētē bonā fortunā. Si. o sofia ad attentōnē excitādā p⁹riū nomē expmīt et aspicio inq⁹ illā vultu. i. frōre v⁹ iudicio voluntat⁹ adeo. i. ita modesto. i. moderato et p⁹bo et adeo. i. ita venusto formoso et elegāt⁹: vt nībī supra excogitari possit: v⁹ nībī sit preterea. requirendū. est em̄ eclypsis. que scz adolescentula: tū. i. tunc visa est mibi lamentari. i. plāgere flere ppter ceteras. i. plus q⁹ ceteras: et q⁹ erat forma id est ipse seu factura boneſta. i. pulchra ac liberali. i. p⁹ seferenti liberalitatē q⁹z ad mī. i. forma em̄ inobſilis est et naturalis: vultus mouetur et fingit. accedo ad pedissequas. i. ad comites glycerij rogo. i. interrogo p⁹uictor q⁹ sit illa adolescentula: aut. i. pedisseq⁹ eā esse loq⁹. Et illis. illico. i. otinuo suspicio vel respōsus eaz: p⁹ussit h⁹ est p⁹uictor et meū. atat interiectio. i. motū designās et ipetū admirātis hoc est illō p⁹ qd. i. curabat vna fun⁹ hic. i. ex hac cā ille lacryme filij. i. pcedunt bec ē illa mīa q⁹. i. cū duci putabā i mortuā cū tū ex supſtite glycerio pficiſcat. So. q⁹. i. q⁹ tū timeo quorū euadas. i. ad q⁹ psequēda te pferas et ex eas seu puenias. Si inter. i. interea fun⁹. i. mortue corpus pcedit. i. p⁹gredit. i. assidue portat ad rogū: seq⁹mur. imus post: venimus accedim⁹ ad sepulchru⁹ Dicis sepulchru⁹ aut q⁹ si sine re pulchra aut quali sine pulsu ibi mortui sint: aut a sepeliēdo d⁹. Chrysis

collachrymabat. Placuit tum id mibi sic cogitabam
Hic parue consuetudinis causa huius mortem tam
fert familiariter: quid si ipse amasset: quid mibi hic faciet patri: bec ego oīa putabam esse humani ingenij mansuetiq⁹ animi officia. qd multis mōz: Ego met quoq⁹ eius causa in fun⁹ p⁹ odeo: nil suspicās etiā mali. So. Item: quid est? So. Scies: effer tur. imus interea iter mulieres q⁹ ibi aderāt: forte vnā aspicio ad oleſcentulā forma. Si. (bona fortasse). Si. Et vultu sofia adeo modesto adeo venusto vt nībī supra: que tū mibi lamentari preter ceteras visa ē. et q⁹ erat forma preter ceteras boneſta ac liberali: accedo ad pedissequas: que sit rogo. se: ore eē aut chrysidis: p⁹ussit illi: co aim. atat hoc illud est. hic ille lacryme bec illa est misericordia. So. q⁹ timeo quorū euadas. Si fun⁹ interim procedit: seq⁹mur ad sepulchru⁹ venim⁹: i ignē

Andria

posita est in ignem fletur | impersonaliter dictum | ab omnibus scz. interea bec soror. s. gliceriu quam dixi accessit imprudētius id est nimis inconsiderate vel cōparatiuū pro positiuo ponitur ad flammam satis cum periculo. i. nō satis sibi cōsulens ibi id est in eo loco tū. i. tūc Pampbilus exanimatus. i. turbatus exanimis aut vel exanim? dicitur mortuus. iudicat. i. iudicijs et argumētis ostēdit ab affectu. s. facto et dicto amore bene. i. multū dissimulatum et celatū. i. occultatū accurrit. i. ad eā currit pplectis mediā mulierez

posita est fletur. Interea bec soror (quam dixi) ad flammam accessit imprudentius satis cum periculo. ibi tum exanimatus pampbilus bene dissimulatum amorem et celatum indicat. accurrit. mediā mulierem amplectitur. mea glicerium (inquit) quid agis? cur te is perditum? tum illa (ut consuetum facile amore cerneret) reiecit se in eum flens q̄ familiariter. So. Quid ais? Si. Redeo inde iratus, atq; egre ferens. Nec satis ad obiurgandum cause. dicerem quid feci? quid cōmerui aut peccavi pater? que sese in ignē inijcere voluit: prohibuit: seruauit: honesta ratio est. So. Recte putas. nam si illum obiurges vite qui aut filiū tulit: qd facias illi q̄ dederit dānū aut malū. Si. Venit ebremes postridie ad me clamitās indignum facinus comperisse se pampbilum pro vxore habere banc peregrinā: ego illō sedulo negare factū: ille istat factū deniq; ita tū discedo ab illo: ut q̄ se filiam neget daturum. So. Non tu ibi gnatū? Si. ne bec quidez satis vebemēs cā ad obiurgandum. So. Qui? celo. Si. Tunc rebus finem prescripisti pater: prope adest

et pegerē noīe meretrices noīabantur. ego simo negare id est aut negabam aut subandi cepi sedulo. i. in stater illud factū. ille pura ebremes istat. i. contēdit et vrgēt factū eē. i. Deīdo. i. postremo tū. tūc discedo ab illo ita ut. i. tanq̄ ab eo qui neget se daturū filiā. So. ibi i tūc nō obiurgasti sup. gnatū. i. filiū. s. pampbilū. Si. nec quidē. i. nec etiā hic p tūc cā erat satis vebemēs ad obiurgādū. i. inelamādū vel incu

i. mediā mulieris inq̄t Pampbilus tanq̄ amator mea Glyceriū id est amica mea qd agis: cur is perditū id est destructū te tū id est tūc illa Glyceriū reiecit se in eum Pampbilus flens. q̄ id est q̄tum familiariter id ē amice vt. i. ita q̄ facile id est clare cerneret id est cernere posses vel cernere posset aliquis vt secunda persona p tertia ponatur amorē consuetus. So. qd ais: mirāis est nō interrogantis. Si. redeo inde iratus atq; egre. i. idigne ipatiēter diffisculter ferēs culpā filij. s. nec satis cā. i. sufficiēs cā erat sup. ad obiurgādū. i. inelamādū vel inelamādū diceret em sup o pater qd feci tanq̄ facinus qd cōmerui et bene nā cōmeremur mala promeremur bona tū. aut qd id ē i quo peccant. i. errant: p̄hibuit seruauit cam sup. q̄ voluit inijcere sese in ignē. rō vt alij volunt oīo est honesta. So. recte putas. i. bona ē tibi sententia. nam si obiurges. i. incuses illum qui tulit id est attulit alias. sustulit vel pertulit iuxtilium vite dicimus auxiliū dare et ferre ideo duxit tulit a p̄tilium quid facias illi qui dederit id est intulerit damnum rei scz. aut malū qd est hominis. Si. Ebremes venit postridie id est die sequenti ad me clamitans tanq̄ indignus bundus [indignum facinus] id est turpe et deforme facrum et indignum iunene ita bene prius morato et est illud per se legendū sicut probdolor et similia clamitans ergo quid clamitans se scilicet comperisse id est ab alijs cognouisse p̄ā. habere p vxore nō p amica banc peregrinā. i. alienigenā et p contēptū dictū est nam

Comedia. I.

landum. St qui id est cur cedo id est dñe vel da: et est manum porrigentis. Si. o pater tunc id tunc
prescripisti: id est prescripsi determinasti finem id est terminum bis rebus voluptati et libertati pro
pe adest tempus supple cum id est quo tempore mihi est viuendum more alieno id est vxoris arbitrio
iam assunt nuptie: in proximo sunt meae libertatis et ideo auidius voluptaria sub finem capio: interea
id est dum nuptie paratur: sine id est permitte me viuere meo modo id est mea voluntate meo arbitrio
meo more. So. quis igitur locus
id est que oportunitas vel occasio
obiurgandi est relictus tibi.
Si. hoc est initium consilij sui de
monstrandi. si propter amorem
Blicerij nolit. id est renuat ducere
id est accipere vxorē sibi pro
missam scz philomenas primū id
est tunc primum ea iniuria quam
facit nuptias recusando est an
maduertenda id est castiganda
vindicanā ab illo scilicet Pam
philo penas sumendo ab eo: et
nunc do operam id est propter
id est vt vera causa id est occasio ob
iurgandi id est incusandi euz sit
per nuptias falsas id est fictas
si deneget id est recuset ducere
philomenam simul id est etiam
si quid consilij id est astutie va
framenti dānus sceleratus id est
viciosus habet: consumat id est
conterat et in vanū exponat nūc
cum nihil id est in nullo doli id est
fraudes ob sint noceant quez dā
num ego credo futurum obnixe
id est instanter toto conatu et nū
su manibus pedibusqz id est om
nibus membris h est omnibus
viribus adeo id est certe vt ma
gis incommodet: id est noceat
mihi id est per id quod faciet q
vt obsequatur id est morem ge
ret nato id est filio. So. quapro
pter id est quare id faciet dānus
vt tibi incommodet siue incōmo
dum afferat cum iustus sis do
minus. Si. Rogas id est inter
rogas inquisitio responsio. mala
mens malus animus quasi mala
dānum ego si sensero id est si percepero aliquid moliri. et est apostrophe: sed quid est opus ver
nāt id est coniungat. quod si sit sine tunc est sensus permitte qz eueniat id in Pamphilo quod
cet vt experiar eius amorem per falsas nuptias vt id est ita qz nihil sit more id est tardau
mes restat id est reliquus est qui est exorandus mihi id est a me persuadendus est spero
perfectum iri vt Libremes adiuuet figmentum. nunc in hac parte tuum est id est a te spectat vt assu
les id est singas bene id est vt decet has nuptias et perterrefacias id est territum Dānum: obserues
id est animaduertas vel oculis diligētie custodias filium quid agat quid consilij id est quod consilium
capet id est capiat euz illo dāno. So. Satis est. id est sufficit interrogabo id est narrabo omnia. eamus
nunc intro. Si. J pre id est prei precede sequar id est ibo post te: et i pre est anastrophe pro prei

cum alieno more viuendum est mihi sine nūc me meo
interea viuere modo. So. Quis igitur relictus est ob
iurgandi locus? Si. Si propter amorem vxorem nos
lit ducere ab primum ad illo animaduertenda iniū
ria nunc ē: et id operam do: vt per falsas nuptias vera
obiurgandi causa sit si deneget: simul sceleratus dā
nus si quid consilij habet vt consumat nunc cum nihil
ob sint doli: quē ego credo manibus pedibusqz obnixe
omnia facturum: magis is adeo mihi vt incōmodet
qz vt obsequat gnato. So. quapropter? Si. Rogas?
mala mens malus animus quem quidem ego si sense
ro. sed qd opus est verbis? sine eueniat quod volo in
Pamphilo: vt nihil sit more? Restat libremes qui mihi
exorandus est et spero confore. Nunc tuum est officiu
um has bene vt assimiles nuptias. perterrefacias. dā
num obserues filium qd agat: qd cū illo consilij captet.
So. sat ē curabo. Eam? nūc iā intro. Si. J pre sequar.

Andria

Non est dubium. Sic Simo alloquitur populum. Nam sofia protatice persona non erat amplius necessaria narratione iam habita propterea discesserat. senex autē substitit per quem agenda erant reliqua. Non est dubium quin: id est q̄ filius nōit vxorem sensi. dauus ita timere. modo anteq̄ cum sofia loqui cepisset. vbi id est cūprimum audiuit nuptias esse futuras. sed iste dauus exiit foras: id est egreditur. Dauus. mī-

Simo.

Dauus seruus.

Non dubium est quin vxorem nōit fili-

us ita dauus modo timere sensi. vbi nū-

prias futuras esse audiuit: sed ipse exiit

foras. Da. Mirabar hoc si sic abiret: et veri semper

lenitas: verebar quorsum euaderet: qui postq̄ audie-

rat non datum iri filio vxorem suo nunq̄. cuiq̄ no-

strum verbum fecit: neq̄ id egre tulit. Si. At nunc fa-

ciet: neq̄ (vt opinor) sine tuo magno malo. Da. Id vo-

luit nos sic nec opinantes: duxi falso gaudio: speran-

tes iam amoto metu inter oscitantes opprimine esset

spacium nobis cogitandi ad disturbandas nuptias

astute. Si. Carnifex q̄ loquitur. Da. Verus est neq̄

preuiderā. Si. Dane. Da. Item. Quid ē? Si. E bodū

ad me. Da. Quid vult. Si. Quid ais? Da. Qua de re.

Si. Rogas: meū gnātū rumor est amare. Da. Id po-

pulus curat scz. Si. Voccine agis an nō? Da. Ego

rabar si hoc id est q̄ commissum Pamphili vel si hoc factum si i-
monis sicut est ita negligenter et
facile abiret id est traduceretur
et id est etiam verebar id est tū-
mebam veri quorsum: id est in
quem effectum semper lenitas
id est continua et assidua clemen-
tia euaderet. i. ad quā partē erū-
peret. Nam euadere est per quā-
cūq̄ difficultatem ad aliquid p-
uenire. qui postq̄ audierat vxor-
em non datum iri id est non esse
dandum filio suo nunq̄ fecit ver-
bum cuiq̄ nostrum id est mihi di-
xit nobis ne verbulū quidem ne-
q̄ egre tulit id est non impacien-
ter aut moleste tulit illud scilicet
vxorem filio non datum iri. Si.
At id est sed nūc faciet id ē egre-
feret. et Simo de se per tertiam
personam loquitur summisit et
secreto respondens verbis dau-
nescientis cum: neq̄ vt opinor
sine tuo maximo malo. Da. Id
voluit quod sequitur scilicet nos
dixi id est induxi tanq̄ feras in
verbia aut dixi id est foneri. Nā
dixi est expectatione lōgi tempo-
ris malum prolatari. falso gau-
dio. sic id est tali leuitate. nec opo-
nantes id est non suspicantes vo-
luit inq̄ nos sperantes id est spē-
bantes: quietos iam amato
metu id posito timore opprimi
id est deprehendi iter oscitantes
id est vel securos vel nūbi prou-
dentes. oscitatio enim est animi

ocium et securitas dicta ab ore ciendo. i. cōmouendo. Ne ocium esset nobis id est ne haberemus opor-
tunitatem cogitandi. i. comminiscendi ad disturbandas id est ad impediendas dissipandas nuptias.
astute. Si. Carnifex. i. Dauus carnifex. i. la-
nitor. Si. Carnifex vel ipse ex carnificans dominū id est destruens: vel in eius perniciem et malū tendēs
aut eius verbis laniās. Carnifex ergo que loquitur cum exclamatione lege. Da. Audientis dauus
murmur ait. Verus est id est dominus adest neq̄ preuiderā mea simplicitate ductus. Si. Dane. Da.
Item interiectio indignātis quid est. Si. E bodū hec particula est signum deposcentis attentionem
et animaduersionem: et dū est syllabica adiectio. ad me scz veni. Da. quid hic scz simo vult. Si. q̄d ais?
Da. de qua re. Si. Rogas id est interrogas rumor ē. i. fama volat gnātum meum amare capi. Da. Po-
pulus curat id filiū amare scz. i. quo vulgo dicitur deus scit: et fere semper ironice dicitur. Si. voccine
id est vtrum hoc agis id est audis an non agis scilicet. quasi dicat intelligis quod dico an nō. Da. ego

Comedia. I.

v. ero ago id est audio istoc id est istud quod ais. Si. Sed est iniqui patris id est spectat ad patrem non
 equum me nunc exquirere ea que scilicet ante fecit. Nam nihil ad me attinet. i. spectat de his supple
 que fecit antebac id est ante hoc tempus dum id est quando tempus id est temporis oportunitas tui
 lit id est prebuit se supple ad eam rem id est ad amandum. fini a fino finis id est permisi ut expleret
 animum suum id est ut satisfaceret animo suo. nunc id dies hic est hoc tempus pars pro toto. asfert. i.
 recte denunciat siue addibet ali
 am viam id est diuersum viuendi
 modum et postulat id est requi
 rit alios mores id est contrarios
 a superioribus. Debinc id est ex
 hoc tempore in posterum postu
 lo. tanq rem iustam et si est equu
 id est rectum: quasi doceat non. da
 uete oro tanq maiorem ut ipse
 filius iam id est nunc et modo tar
 ditatis signum est redeat in vias
 rectam scilicet id est resipiscat et
 viam lasciuie deserat et redeat i
 vias puerbialis dictu est transla
 tue ab eo q delirauit seu deuia
 uit et tade i recta redit via Da
 Diros qd hoc qd. i. dicis simo
 Si quis id est si scire vis: dicam
 Omnes q amant. id est amore sunt
 capiti. graniter ferunt id est mo
 leste et egrepantur uxorem su
 bi dari. Dauid. Ita aiunt: qua
 si dicat. fere omnes ita dicunt: et
 est tepida consensio: et quasi ini
 ti responsio. Tum id est deinde
 vel preterea. si quis cepit magi
 strum improbum ad eam rem:
 id est ad amandum: siue super a
 more. Perimq id est sepenume
 ro applicat id est adiungit ipsuz
 animum egrotum: id est male ba
 bentem: propter amoris insanis
 am ad partem deteriozem: id est
 peiozem. Egrotus tamen hic
 usurpatur pro egro. Nam eger
 est animus: corpus vero egro
 tum. Dauid. Hercle: id est certe iurantis aduerbium. non intelligo id est non capio verba tua. Simo
 Non: hem. interfectio irascentis. Dauid. Ego sum dauid: quasi dicat simplex seruus non edipus id
 est non interpres enigmatum mibi propositorum nisi apertus fiat sermo. Edipus enim postea q
 spingis monstru culgna proponentis et nescium dissoluere opprimentis dissoluit et monstrum in
 terfecit: dictus est rerum obscurissimarum interpres. itaq dauid hic potest intelligi di
 deformem et monstru similem: aut inhumanum et senum instar spingos. Simo. Nemo
 te. ergo vis me loqui aperte: id est plane. ea que restant id est reliqua sunt. Dauid. Ego sum id est
 certe sane. id est valde volo supple. Si si sensero bodie id est tam nocte q die. Complectitur enim di
 es naturalis tam diem q noctem. te Dauid conarier: id est moliri. quicq fallacie: id est aliquam des
 ceptionem: aut cauillationem. in his nuptijs. quas scilicet simul. quominus: id est ut impeditius
 fiant. aut si sensero te velle ostendere in ea re q id est quantum. sis calidus: id est astutus a calleo cal
 les. Nam ut uanus labore: sic mens calidus astutia malicie seu astucie concalluit ac callum fecit.

vero istoc. Simo. Sed nunc ea me exquirere iniqui
 patris est. Nam quod antebac fecit: nihil ad me at
 tinet. Dum tempus ad eam rem tulit: fini animum
 ut expleret suum. Nunc hic dies aliam vitam affert:
 alios mores postulat. Debinc postulo: siue equum
 est: te oro daue: ut redeat iam in viam. Dauid. Hoc
 quid sit miroz. Simo. Omnes qui amant: grauer
 sibi dari uxorem ferunt. Dauid. Ita aiunt. Simo.
 Tum si quis magistrum cepit ad eam rem impro
 bum: ipsum animum egrotum ad deteriozem partes
 plerunq applicat. Dauid. Non hercle intelligo. Si
 mo. Non: hem. Dauid. Dauid sum: non edipus.
 Simo. Nempe ergo aperte vis me que restant loqui:
 Dauid. Sane quidem. Simo. Si sensero bodie quic
 q in his te nuptijs fallacie conarier: quo fiant mi
 nus: aut velle in ea re ostendere q sis calidus: verbe

Andria

Dane dedam id est perpetuo dabo te. Damus enim ad tempus quod reperimus ut amicus. Dedit
mus vero ad perpetuum ut hostibus. in pistrinum : videlicet ad circumagendas molas quas trufatiles
vocant. Ut **Belius** ait. Dicitur enim pistrinum a pinso pinlis quod est molo mols siue tundo tundis
cessum id est flagellatum verberibus id est virgis fustibus loris. Nam ut ait **Laurentius** licet verbe
ra pro verberatione accipiantur: tamen rem corpoream proprie significant : ut flagella virgas baculos

beribus cessum te in pistrinum. **Dane** dedam: usque ad
necem: ea lege atque omne ut si inde eximeris: ego
pro te molam. **Quid** hoc? **Intellectum**: an nondum etiam
am ne hoc quidem? **Da**. Immo callide. ita aperte ipsam
rem modo locutus: nihil circuitione usus es.

Simo. Ubivis facilius passus sum: quam in hac re me de
ludier. **Damus**. Bona verba queso. **Simo**. Irrides: ni
hil me fallis. Sed hoc dico tibi: ne temere facias: ne
quod tu hoc dicas tibi non predictum: caue. **Damus**.

Enimvero Dane nihil loci est segnitie: neque secordie
quantum intellexi modo senis sententiam. de nup

fustes lora ferulas barundines
et si quid est simile. usque ad necem
id est ad mortem. ea lege id est
tali conditione: referendo ad ho
mines et eo omne id est eo auspi
cio: seu augurio et voto mentis et
vocis referendo ad rem divinam
Omen enim teste **Festo** est augu
rium quod ore sit ut voce non aus
bus aut alio modo dictum quas
si omen quod ore fiat. **Servius**
etiam dicit esse auspicium. Item
votum mentis et vocis. ea ergo
lege et omne. ut id est quod si eximeris
id est si eduxerim te inde id est ex
pistrino. ego dominus molaz id
est circumagam molas pro te id est
vice tua. **Quid**? **Intellectum** id
est intellexisti ne hoc quod nunc
dixi an nondum id est non adhuc
etiam ne hoc quidem id est nec
etiam hoc intellexisti sicut nec ce
tera te dicebas intelligere abun
dat etiam **Damus**. Immo id est
sed. intellexi supple tu locutus.
ita aperte id est clare. rem ipsam
id est tuam voluntatem. modo
id est paulo ante. nihil id est non

usus es circuitione id est ambage verborum. **Si**. ubivis id est in quacunque alia re facilius passus sum
id est minus moleste ferrem deludier id est deludi per paragonem hoc est derideri quam in hac re id est
in his nuptiis. **Damus**. queso id est rogo bona verba. quasi dicat. meliora loquerere: vel suavius loquere
precor. **Simo**. Irrides. nil id est non me fallis id est non te ignoro: non me lates: non me preteris aut
fugis. sed dico tibi id est ad te admoneo: caue id est fuge ne facias quicquam supple. temere id est inconsul
te: inconsiderate. neque pro et non caue inquam id est fuge. ne haud dicas id est quod dicas: due enim ne
gative faciunt unam consentinam in alium futurum non predictum fuisse tibi. Vel sic dici potest. caue id
est an iaduerte vel provide. ne id est ut et ut pro haud id est non dicas non predictum te. Dicimus enim
caue cadas et caue ne cadas in eodem sensu ubi ne significare videtur quod si caue capiatur pro fuge quo
quidem pacto capi debet. Nam cum dicimus caue ne cadas intelligimus fuge hoc: videlicet casum
et lapsum tuum. Aliiter legit **Donatus** quod mente et ingenio revolve. Enimvero hic **Damus** secum sequen
tia verba rotat atque loquitur. Enimvero id est certe. o Dane nihil loci est segnitie id est negligentie neque se
cordie id est stultitie. quasi dicat non oportet hic **Damum** esse negligentem neque stultum et inconsidera
tum: ut valet hic segnitia aut secordia. Dicitur enim segnis negligens et segnitia vel segnitieo ne
gligentia. si ut **Festus** ait sine iugendo quod utile et honestum est. Secors autem dicitur aut igna
vus id est timidus: aut stultus siue inconsideratus. Unde secordia ignavia vel stultitia. Dicitur enim
secors quasi sine corde id est animositate vel prudentia. Nam cordati homines prodentes dicuntur
quantum. id est in quantum intellexi modo. id est paulo ante. sententiam. id est propositum senis. id est **Simonis** de nuptiis
que nuptie si non providentur id est caueantur et vitentur astu. id est vel astute. vel astu. id est astutia: ut vult
vult

Comedia. I.

Tortellus ab astu vrbis in qua versati sunt cauti, ipse nuptie pessundabunt. i. precipite dabunt metba
 fora ab his qui irrudentibus vndis in aquas precipites dantur atq; submerguntur & ab vndis opprimu
 tur, sic hic Darius timet ne a nuptijs opprimatur aut berilis filius. Pessundabunt ergo me aut bernz
 id est berilem filium, nec certum est mihi id est non est mihi exploratum aut compertum, siue non est a
 pud me deliberatum aut constitutum quid agam id est agere debeam, ne id est vtrum adiutem id est
 adiuuē Pamphilum: an auscul
 tem id est obsequar: morem ge
 ram siue obediam seni id est Si
 moni. Si relinquo id est desero
 illum scz Pamphilus timeo vite
 ei, metuone pereat, sin id est sed
 si opituloz. i. opem fero Pamphi
 lo, timeo inq; minas, i. intermina
 tiones huius senis, cui seni diffi
 cile est dare verba, i. fallacias.
 Nam verba dare alicui est falle
 re aliquem. Primum iam id est
 primum: anastrophe: comperit, i.
 veritatem deprehendit de hoc
 amore: hoc dixit quasi cum tedio
 ipse infensus id est veheementer
 iratus & odiaz gerens observat
 me id est diligenter animaduertit
 quid agam, ne quam id est ne
 non aliquam fallaciam faciam nu
 ptijs quo minus fiant si senserit
 id est perceperit me fecisse falla
 ciam: perij id est male agetur me
 cum aut si libitum fuerit id est si li
 buerit seu placuerit ei, ceperit, i.
 capiet, coniunctum pro indica
 tivo causam id est occasionez da
 bit me precipitem id est me preci
 pitabilem in pistrinum, in eum locu
 qm ergastulu in quo ingens erat
 mola: quia equis volentibus molebatur triticum. In eum autem locum mitti solebant serui contuma
 ces, ut equorum vice molā verterent: neq; illinc eximebatur: nisi dominis ipsis postulantibus, quo in
 re, q; pro et qua iniuria puerbiale est quasi fas nefas velis nolis, q. d. iure vel iniuria me in pistrinum
 dabit, & ita ad litteram poterit intelligi, ceperit causam quo iure id est per quod ius interrogando: q;
 id est qua iniuria, i. per quā iniuriam: vel quo iure id est aliquo iure, et qua id est aliqua iniuria dabit me
 &c. Veruntamen quia puerbiale est ita sumendum est ut sumi solet iisdem verbis: etiam hoc quod sequit
 accedit, i. adiungitur additur ad bec mala que iminent ppter nuptias, bec andria, i. bec puella de an
 dro, i. Blycerius siue ista cum quodā tedio & indignati one stomachi banc facit interruptionē est vxor
 siue amica id est amasia est grauida id est pregnans e Pamphilo id est ex opere Pamphilus: id est
 & opere precium est id est mirū est. Operepcium em dicit de mirificis & laudabilib; miramur em de ma
 gna sunt etiā mala & libeter audimus: & ita admiratio & delectatio precium est opere, i. laudabile
 di. Operepcium igitur significat iucundū laudabile necessariū fructuosū, & baud ab re, i. a re, i. a re
 siue non vltra ppositum. Operepcium itaq; est, i. iucundum est: vel mirū est audire audā, i. temer
 ritatem eoz scz Pamphili & sociozū. Nam id supple est inceptio id est inchoatio amentū id est mente
 destitutorū, baud non amantium, i. amore captorum, paranomasia est, Nam veteres amabant de proxi
 mo similia dicere, Decreuerunt, i. constituerunt, Decernere est de magnis rebus certam proferre sentē
 tiam, Unde senatus decretum, i. tollere id est educare, quicquid pepererit: siue masculum siue femin
 nam: vbi ostenditur nimius esse amor: cum non expectetur, quod tollatur, et nunc fingunt inter

Andria

se quandam fallaciam: scilicet hanc Glycerium esse; cliuem atticam id est ex urbe Atheniensi que eum in attica regione. quidam senex mercator fuit olim: id est iam pridem. is fregit naue[m]: id est naufragium fecit. eius fracta nauis apud andrum insulam appositae. is mercator obiit mortem: id est mortuus est: quasi iuit ad mortem. Nam Cicero in epistolis dicit. obire villas pro adire. Unde obire mortem id est ire ad mortem. obire diem suum id est ire ad diem fati. hoc est mori. Ibi. id est in andro rum. id

quidam senex mercator: naue[m] is fregit apud andrum insulam. Is obiit mortem: ibi tum hanc eiectionem Ebrysidis patrem recepisse orbam paruum Fabule. mihi quidem berde non sit verisimile: atque ipsis commentum placet. Sed Missis ab ea egreditur. At ego hinc me ad forum: ut conueniam Pampylum: ne de hac re pater imprudentem opprimat.

Missis ancilla

Adiuu archillis iam dudum lesbiam adduci inbes. Sane pol temulenta est mulier et temeraria: nec satis digna cui committas primo partu mulierem: tamen eam adducam. Importunitatem spectate auicule: quam compotrix

est tunc fingit inquit aut fama est supple patrem Ebrysidis recepisse hanc Glycerium. eiectionem id est ad litus emissam ex naufragio. Nam naufragus dicitur nauis fracta eiectionis orbem: id est sine parente parua ita ut agnoscere parentes nequiret. fabule: id est ut Persius ait nuge: sunt supple quidem berde: id est per berculum id est supple non sit mihi supple verisimile: id est probabile. atque id est tamen commentum tale figmentum mendacium excogitatum tale inuentum. Nam comminisci significat excogitare: inuenire. Unde commentitia ratio: id est ratio fictitia. commentum ergo placet ipsis: quasi dicat quod comminiscimur probant. Sed missis hic est parascene id est preparatio alterius scene. Missis ergo: id est ancilla. illa a natione sic dicta. Seruorum enim comicoz nomina aut a nationibus sunt indita: ut Missis. aut ab accidentibus. ut lesbia quasi ebriosa a lesbo insula que ferat est suauissimi candidissimi vini. aut a moribus et veritate ut pseudus aut negotio ut ebrysus salus. aut ex qualitate corporis ut chylacus. aut ex specie forme.

ut pinaculum. Missis egreditur: id est exit ab ea scilicet Glycerio. at id est sed ego datus ducam supple vel conferam me hinc ad forum. ut conueniam. i. alloquar Pampylum. ne pater Simo opprimat. i. deprebendat eum imprudentem. i. improuisum et non suspicantem de hoc amore id est quantum spectat ad hunc amorem.

Adiuu archillus re. Hic Missis egrediens et de quo gestura est loquitur et simul docet quid ab altera gestum sit. Archillis id est o anus adiuu quid scilicet me facere velis iubes. i. vis vel precipis Lesbiam id est illam obstertricem ebriosam. adduci iam dudum id est quod primum pol id est per pollucem siue per edem pollucis illa lesbia est mulier sane id est multum temulenta id est vinolenta quasi temeto id est vingo plena. Temetum enim vinum est quod teneat mentem. Unde abstemius. a. um. id est sobrius et temetum ab eo: et temeraria inconsiderata. preceps non satis considerans quid agat. nec est satis digna cui committas id est credas. Committimus enim magna que salutem in dubio habent: tamen quoniam sit temulenta adducam eam quia tantopere vis. vos supple spectatores spectate id est considerate in importunitatem id est inconsiderationem siue incommoditatem loci et temporis auicule scilicet Archillis. quia archillis est compotrix eius scilicet lesbie id est simul cum ea potat. Deest per apoliophesim. Ideo vult illam acerfiri. O di obsecro id est per sacra rogo. date huic Glycerio facultatem parium b. iij.

Comedia. I.

di atq; date illi leſioe potius locus id eſt oportunitates ſive occaſionem peccandi id eſt errandi. in alijs
vel rebus vel mulieribus. Sed quid nāz id eſt cur video Pamphilum exanimatum: id ē perturbatus?
Exanimis autem dicitur mortuus, vercor id eſt timeo quid fiet id eſt vel quid ſit negocij. vel quid id ē
cur vel propter quid ſit exanimatus. operier id ē expectabo quidnam triſticia: id ē quā triſticiam. bec
turba: id ē beccurbatio cominatioq; afferat.

Occur. Indu-
citur Pamphili-
us iracundus
et dolens de nu-
ptijs tam repe-
te celebrandis.

Bracundia descendit ex iniuria:
dolor vero ex miseria. Libocinet:
id est utrum hoc est factum buma:
rum aut inceptum, aliqui volunt
factu et inceptu ut sit sensus.

Utrum hoc ē humanū factū aut
inceptū: id est ut fiat aut incipiat
tur. Hocce id est utrum hoc ē
officiū patris: id est id quod
deberet facere pater. **Q**ui. Quid
illud est? **P**amphl. **P**rocb fidem
deum atq; hominum. **P**rocb in
teriectio est doloris. Unde pro
cb dolor dici solet ab eo qui dol
ens loquitur atq; exclamat. **P**o
test etiā: sive interiectio indignan
tis siue vituperātis. **I**nde procb
pudor dici consuevit ab eo qui
cum vituperatione alicuius lo
quitur. **H**ic autem procb fidem
deum atq; hominum dicitur a do
lente iracundo atq; indignante
et p; indignatione in exclamati
one; prozumpente. vbi sensus ē.
procb fidem: quasi dicat testor
et inuoco fidem: id ē veritatem.
vel opem siue auxilium deum: id ē
decorus atq; bonū. **Q**uid hoc

est si hec contumelia: id est iniuria non est: quasi dicat nihil aliud, est q̄ contumelia hoc autem dicens
di genus per si apte accomodari solet his que necessario sunt. hoc etiam cum si bomacho dictum ē qua
si in eum qui diceret non esse contumeliam. In eo etiam dicto si hec contumelia non est potest esse
sensus. si hec id est si hec res que incipiuntur contumelia non est: id est si non sunt contumelia. etenim
si contumelia postponeretur. in eo ordine sunt diceretur non est decrevit, id est constituit pater scilicet
se daturum subaudi mibi bodie vxorem. nonne oportuit me Pampbilum prescisse ante. vñ alterum
abundat vel ante vel pre. nonne oportuit id supple de nuptijs communicatum fuisse: id est collatum
fuisse prius inter patrem et me: quia nuptiarum non omnis potestas in parte est. Edisse vel scire
subauditur o vel dico. sicut te infelicem hominem neq̄: pro o hominem nequam. Fungine autem id est
ocendi genus vice vel interiectionis ostendentis aut indignationem: aut dolorem: cum explanatione:
quod verbum id est quem sermonem audio? Pampbi. Quid Ebremes ait supple vel scit qui bene
garet se commissurum: id est traditurum vel crediturum aut daturum mibi gnatum suam vxorem id est
in vxorem. et est appositione dictum mutauit id. quia videt me immutatum: id est non desistentem
ab amore B: y. ne id est vtrum ebremes dat operam ita obstinate: id est perseveranter pertinaciter.

eius est. Dñi date facultatem obsecro huic parum
di: atq; illi in alijs potius peccandi locum. Sed quid
nam: Pampbilum exanimatum video? vereor: quid
fiet. Operiar: vt sciam nunc quidnam hec turba tri-
sticie afferat.

Pamp bilus adolescens. **Disis:**

Occine est humanum factum aut in-
ceptum : bocine est officium patris :

Di. quid illud est Pam. Prochdeum
fidem atq; hominum: quid est si hec non contume-
lia est: vxorem decreuit sese mihi hodie nonne opor-
tuit p'scisse me ante: nonne prius communicatum
oportuit: **Mi.** Miseram me: quod verbum audio:
Pam. quid. **Ebreus:** qui denegarat se comissurum
mihi gnatam suā vxorē: id mutauit qm̄ me inutatus

a non est: quasi dicat nihil aliud, est q̃ contumelia hoc autem dicens
solet bis que necessario sunt. hoc etiam cum si bomacbo dictum ē qua
ntumeliam. In eo etiam dicto si hec contumelia non est potest esse
incipiuntur contumelia non est: id est si non sunt contumelia. etenim
o ordine sunt diceretur non est decrevit, id est constituit pater scilicet
rorem: nonne oportuit me Pamphilum prescisse ante. vñ alterum
oportuit id supple de nuptijs communicatum fuisse: id est solutum
ita nuptiarum non omnis potestas in parte est. Edisse vel scire
sicem hominem neq̃: pro o hominem nequam. Fungine item id q̃
is ostendentis aut indignationem: aut dolorem: cum explanatione:
item audio: Pamphi. Quid Ebremes ait supple vel facit qui bene
scitum vel crediturum aut daturum mibi gnatum suam vxorem id est
ctum mutauit id. quia videt me inmutatum: id est non desistentem
ebremes dat operam ita obstinate: id est perseveranter pertinaciter.

Andria.

Obstinate enim aliquid facere est aliquid in alterius malum cum conatu perseveranter facere et in alterius perniciem nimis nitri: ut abstrabat id est diuellat me miserum id est afflictum a Glycerio. Proch deum atque hominum fidem. exclamatio affectum indignantis dolentisque demonstrans: quod sifit id est si abstrabar ab ea pereo id est actum est de me funditus id est proflus radicitus. adeo id est verum est verum supple: quicquid bores esse adeo id est ita, vel tantum inueniunt id est sine venere et gratia quae oēs pulchre

videt: ita ne obstinate operam dat: ut me a Glycerio miserum abstrabat: quod si fit: pereo funditus. Adeo non hominem esse inueniunt: aut infelices quicquid: ut ego sum. Proch deum atque hominum fidem: nullon ego Ebremetis pacto affinitatem effugere potero: quot modis contemptus: spretus: facta transacta omnia: bene repudiatus repeto: quamobrem nisi id est quod suspicor aliquid monstri a lunt, ea quoniam nemini obtrudi potest itur ad me. Si, oratio bec me miseram exanimat metu. Pampbi, nam quid ego nunc dicam de patre ab tantam nerem tam negligenter agere: preteriens modo mihi apud forum vxor tibi ducenda est. Pampbile bodie inquit. para: abi domum: id mihi visus est dicere: abi cito et suspende te. Obstupui: censen me verbum potuisse vllum proloqui aut vllam causam ineptam saltem falsam iniquam:

femina est quoniam nemini potest obtrudi id est infringi: impingi: impelli ut nubatur impersonaliter id est ventur recurritur ad me. Si. Hec oratio id est hic sermo exanimat id est perturbat me miseram infelicem et afflictam metu. Pampbi, Nam id est sed quid ego nunc dicam de patre. ab interiectio dolentis et inquantis me id est vtrum deuit subaudi agere tantam rem scilicet nuptias tam negligenter. pater modo id est paulo ante preteriens inquit mihi apud forum bec verba. Pampbile bodie vxor est tibi ducenda. hoc dicendi genus semper ostendit necessitatem: para id est dispone te. abi id est recede te. nam adverbialiter. visus est mihi dicere id. abi cito et suspende te id est suspensio vitam termina. obstupui id est attonitus et examinatus totus sui nihil responsionis habens. censen. id est putas me me potuisse proloqui id est proponere profari siue promunciare. Inde proloqui dicitur propositio: item profatum et pmunciatum: ut habet Velius. vllum verbum aut vllam causam. i. excusationem saltē ineptam absurdam que a quouis posset reprehendi. falsam. i. fallentem etiā prudentē siquā iniustā nō admittendā:

blij

respuant et repudiant et appetēt deformes atque infelicem id est infortunatum: ut ego Pam. sum. Inueniunt enim hic dicitur cui displicēs obijcitur. Infelix cui placens negatur. nullon id est vtrum nullo pacto id est nullo modo poterō effugere id est in totum fugere affinitatem id est propinquitatem per nuptias Ebremetis. ne videlicet sum eius gener. Quot modis. quasi di. multis modis sum contemptus spretus exaggeratio est indicans affectum exprimentis. omnia sunt facta: transacta id est pacta concordata. proverbiale est hoc dictum de eo de quo negotio nihil superest agendum. Item interiectio indignantis. ego repudiatus id est recusatus a Ebremete repeto id est reuoco. quobres id est cur repeto siue hoc faciunt pater et Ebremetis. nisi id est quod suspicor id est opinor. et est argumentum coniecturale. alunt pater et Ebremetis aliquid monstri: contumeliosius dicitur quod si diceret aliquid monstrum. sic alibi quid hominis vxorem habes. alunt ergo aliquid monstri. quasi dicat tegunt et celant aliquid mali seu aliquid deformis quod mihi committi volūt. quoniam monstrum aliquid deformis est preter naturam ritum productum. ea scilicet filia Ebremetis: imitatur autem genus dicendo ea quae

Comedia. I.

obmutui id est obticui. quid fecissem supple. si ego rescissem id est cognovissem: prius id scz me bodie
ducturum uxorem. q. d. aliquid comentus essem. Deinde se reprebendit. si quis me nunc roget id est in-
terroget quid facerem responderem sup. facerem aliud vt ne id est non facerem. hoc id est vt non tace-
rem: sed nunc quid exequar primū. tot cure impediunt id est perturbant me ne possim deliberare qd.
optimum factu scit. que cure trahunt diuerse id est in diuersas sententias animū meū. Deinde que sint
ea que distrabunt eius animum
subdit: et est articulus exornatio
retorica vel dissolutum siue dy-
alito vel forte scbesonomato de-
ficientibus copulis. amor: miseri-
cordia huius gij. sollicitudo nup-
tiarum. Sollicitudo est que in-
beret mentibus: sollicitatio aut
est que fit ab alio. cum id est insu-
per pudor patris vel pudor
quem propter me pater est babi-
turus vel quem apud eum sum
passurus. Itaqz amphibologia
est. hec omnia predicta trahunt
animum diuerse. qui pater pas-
sus est tā leui id est benigno ani-
mo. vsqz adhuc id est hucusqz si-
ue hacten? me filium facere que
cūqz. tamen est libitum est id
est libuit animo meo facere sub-
audi ne id est trum passus est
sup. hec predicta vt ego nūc ad-
uerser ei id est repugnem volun-
tati eius. Hec interiectio dolens
tis incertum est mihi id est non
est mihi exploratum. quid agas
id est agere debeas. *Di.* *Dis*
nondum se ostendit Pampilo.
sed em? apud se conquerentem
latenter auscultat: et sola etiam se-
cum per itervalla loquitur vt vi-
dimus in priorī parte istius sce-
ne. ego miserā timeo quorsum id
est ad quam rem vel versus quā
partez. hoc incertū quod dixit

obmutui. quid si ego rescissem id prius: quid facerem:
si quis nunc me roget: aliud facerem: vt hoc ne face-
rem. Sed nūc quid primum exequar: tot me impe-
diunt cure: que meum animum diuerse trahūt: amor:
misericordia: huius nuptiarum sollicitudo: tum pa-
tris pudor: qui me taz leni passus est animo vsqz que
(meo) cūqz animo libitum est facere. Ene ego vt ad-
uerser: veri mihi incertum est quid agam? *Di.* *Dis*
fere timeo incertum hoc quorsum accidat. Sed nunc
peropus est aut hunc cū ipsa aut aliquid de illa me
aduersus hunc loqui. Dum in dubio est animus pau-
lo momento huc vel illuc impellitur. Pampbi. Quis
hic loquitur? *Dis* salue. *Di.* o salue pāpbile. Pa.
quid agitur? *Di.* rogas: laborat e dolore: atqz ex hoc
misera sollicita est die: quia olim in hunc sunt consti-
tute nuptie. Tum autem hoc timet ne deserat se. Pā

Pāpbilus accidat. i. pueniat vel vertatur. sed nunc est peropus id ē valde opus aut hunc Pāpbilum
leq cum ipsa Glycerio. aut me *Dis* idē loqui aliqd de illa Glycerio. aduersus id ē apud hūc pāpbilū.
Dum id est quādiu anim? est in dubio id est mutat et nescit quo potissimū se vertat. paulo momento id
est facile ad paruo tēpore et absqz longa mora. impellitur id est inducitur. huc vel illuc id ē in hūc vel in
illam sententiam quā eligat. Hoc aut dictum tractum est a mole ponderis alienius que in loco
federit et qdū pendet facile commouet et huc vel illuc impellitur. Pampbi. quis loquitur? *Dis* em
voluntas predicta audiuit. *Dis* de vocē. deinde cōuersus vt aspiceret visa *Dis* de. dixit. o sal-
ue *Di.* o optatis est aduentum aut repente percussit. Pampbi. salue. Pam. quid agitur: *Dis* de per
familiariter dictum *Di.* rogas id est interrogas. lenta et tristis responsio et dolore plena. laborat. id
est ex dolore prius et egritudinis atqz ipsa misera id est afflicta et miserabilis sollicita est id ē anxia ex
hoc die: quia olim id est multo ante nuptie constitute sunt id est destinate et determinate in hunc diē.
autem id est sed cum id ē preterea timet tertiam sollicitudinem scz ne deserat se. *Gly.*

Andria

Pam. Item interfectio dolentis et indignantis affectum demonstrans. ne id est vtrum queas conari id est velle vel nedum proficere istud: quasi dicat non. ne id est vtrum ego si nam id est pariar istud id est istud quod sequitur fieri supple scz illam **Blyce** miseram id est afflictam decipi propter me: quia ex me gruida et de me sollicita que **Blyce**. cecidit id est meefidei commisit animu suum q̄tum ad amo rem: atq; omne vitam suam: sperans se nactam maritum quo cum vitam transigeret suam. quam **gly**

pbi. Item ego ne istuc conari queam. **Egon** propter me illam decipi miseram sinam: que mihi sunt animu atq; omne vitam credidit: quam ego animo egregie caram pro vxore habuerim: bene et pudice ei? ductu atq; educatum sinam: coactum egestate ingeniu im mutari er: non faciam. **Di.** Haud vereor: si in te solo sit situm: sed vim patris vt nequeas ferre **Pam.** **Pā** **pbi.** Adeon me ignauu putas: adeon porro ingratum aut ibumanum aut ferum: vt neq; me cōsuetudo ne q; amor neq; pudor commoueat neq; cōmoneat: vt seruem fidem? **Di.** Unus hoc scio: banc meritā esse: vt memor esses sui. **Pam.** Memor essem. o misis: mi sis etiam nunc mihi scripta illa dicta sunt in animo: chusidis de **Blycerio**. **Faz** ferme moriens: me vocat accessi: vos semote: nos soli. incipit **Di.** **Pamphile.** huius formā atq; etatem vides: nec clam te est q̄ illi nūc vtreq; res iutiles: et ad pudicitiam et ad rē tutan

ce. ego haberem caram pro vxore animo egregio id est optimo animo summeq; desiderio. quasi dicat credidit mihi et animum et vitam vt eam pro vxore carā haberem. Sinam id est pariar ingeniu id est naturā eius **Blyce**. ductum id est sustentatum atq; educatum id est alitum bene. i. boneste et pudice id est caste: im mutarier peragoge id est mutari coactus egestate id est indigētia respondet sibiipfi. non facias **Di.** Haud id est nō vereor si negocium subaudi sit situm in te solo id est si tuo ipsius relinquatur arbitrio. sed vereor inq; vt neq; as id est q̄ non possis ferre id est pati vin id est impetum patris. **Pam.** adeon. i. vtrum ita putas me ignauum id est timidum parum fortem me. Ignauus em est qui vim ferre non potest qui nō est perseverans porro hic con:ūctio expletiva est. Porro aut p̄tula significat sed lōge certe postea ultra adeon id est vtrum ita ingratum me putas id est imemor beneficij accepti aut ita ibumanum. i. ita durum aut ita feru id est immansuetu inuitē vt. i. q̄ neq; cōsuetudo. i. diuina conuersatio qua etiaz fere mansuescunt contra id quod dixit ferum neq; amor contra inhumanitatem neq; pudor contra ingratitudinem commoueat me. i. in me affectio nem inducat neq; id est nec etiaz

cōmoueat me sup. i. incitet vt serue fidē. i. sim ei fidelis. **Di.** scio hoc vnu. q. d. qd factur? sis nescio. eq. dem vnu scio hanc **Bly.** meritā esse. i. meruisse vt esses memor sui. **Pam.** dicis vt memor essem o misis. misis. i. una est vocat: aliter increpadi. etia nūc illa dicta chusidis de **Blyce**. sunt mihi scripta in animo ipa. **Chusidis** tā ferme. i. p̄p̄modū. et est aduerbiū festinatis moriens et p̄pterea **Di.** **Scēs** nō adula laus vocat me **pamphili** accessi ad eam. i. vos alie mulieres ab ea fuistis vt iustis subaudi semote. i. separe. **Amore** seorsum: nos ego et ipsa **Chrysis** māsim? sup. soli ipa incipit dicere. i. o mi **Pāpbi** e vides formā. i. p̄p̄briū et etatē scz. quā iuuenilē hui? **Bly.** nec est clam te. i. tu non ignoras q̄. i. q̄tum nunc vtreq; res scz forma et etas quā nūc plus significatur per vtreq; res in plurali q̄ signifi caret si in singulari diceretur vtraq; res sicut. i. sint iutiles non cōmode et ad tutandā. i. conseruandā pudiciā. i. castitatē. et hoc p̄pter formā et ad tutandū rē. i. substantiā et fortunas q̄tum ad etatē quā.

Comedia. I.

quod id post quod dictum: et Virg. quod te per superos id est post quod ego oro te per hanc dexteram quas teneo. hinc enim apparet Eby. cum tenuisse et oro inquit per ingenium. i. per naturam tuam mansuetam et bene moratam. alij per ingenium legunt quasi per familiaritatem. i. nature deus per tuam fidem. i. per constantiam et veritatem seu fidelitatem qua polles. et per solitudinem. i. quia sola est nisi tibi vni cōsocietur: alij egunt per sollicitudinem obtestante. i. adiuvando te rogo ne seges neq. i. se iungas elonges hanc Ely.

abs te: neu. i. ut nō deseras. i. de sertam relinquant hanc. Si dilexi te. Utinam si in tali genere loquendi cum aliquid prestitum volumus exprobrare si ergo dilexi te loco fratris germani. i. fratris ex eodem utroque parente. siue. i. vel si hoc Ely. semper maximi fecit. i. plurimi estimavit te solum id ē sine rivali. seu si inquit fuit morigerā. i. officiosa obsequiosa tibi in omnibus rebus. do te virum. i. maritum isti Ely. do inquit te amicum scilicet ut eam uō deseras. do te tutorem ut eam tuearis tanquam orbem. do te patrem utpote que parua sit et ad huc paterno egens auxilio. committo tibi. i. credo seu trado tibi hoc bona nostra. i. hanc nostram suppellectilem et mando. i. comendo ea bona tue fidei. i. fidelitati. Ebris dat mibi hanc Elyce. in manum. q. d. per manum cōiunctio nem nos coniungit continuo. i. illico mors occupat. i. arripit eam Ebris fidem qui magis me oportet esse memorem eorum postquam illa locuta non est. Accepi. prope quasi uxorem. servabo eam accepiam tanquam uxorem. Odi. spero ito futurum subaudi vel te ita facturum. Pam. sed cur tu abis id est discedis ab illa eam scilicet solam relinquens. et hoc dictum increpantis est. Odi. accerso id ē eo ad vocandum obstetricem. i. sagacem mulierem que parturientibus fert opem Pam. propera atque audin id est audis ne et reuocans eam hoc ait. quasi dicat itel ligis ne: caue dicas sup. illi vnum verbum de nuptiis ne etiam hoc doloris accedat. subaudi ad morbum eius. Odi. teneo id est intelligo capio audin quid velis.

Uid ais. In hoc colloquio duorum adolescentum Carini et Pamphili altero iure ostenditur fabule. nam andria ex duorum adolescentum periculis gaudiisque componitur cum fere solam epyram Terentius ex vnius comedia adolescentis efficit. Carini et Byria serue quid ais: ne id est virum illa philomena datur nuptum id est datur ut nupbat bodie Pam. Ex verbis Carini appareat Byriam seruum munciasse carino futuram nuptiam Philomene cum Pam. nec adducit tamen ut statim credat et accommodet animum sepius: ergo repetit interrogando et bene dicit illa venit amatorie de certa loquere persona. ipse etiam miratur magis quam interrogat vel potius indignatur. By. sic est id est datur bodie nuptum. Ea.

dam sicut. Quod ego te per hanc dexteram oro: et ingenium tuum per tuam fidem: perque huius solitudinem te obtestor: ne abs te hanc seges neq. deseras si te in germani fratris dilexi loco: siue te hoc solū semper fecit maximi seu tibi morigerā fuit in rebus omnibus: te isti virum do amicum: tutorem: patrem. bona nostra hec tibi committo: et tue mando fidei. Hanc mibi in manum dat: mors continuo ipsam occupat. accepi: accepiam servabo. Si. ita spero quidem. Pam. sed cur tu abis ab illa? Si. Obstetricem accerso. Pa. Propera atque audin: verbum vnum caue de nuptiis ne ad morbum hoc etiam. Si. teneo.

Carinus.

Adolescens.

Byria seruus.

Pamphilus.

Uid ais byria: dat ne illa pamphilo bodie nuptum? By. Sic est. Ea. Qui scis?

Andria

qui id ē quatenus hoc ē quomōdō scis. q. d. unde hoc scis. *By.* audiui. i. accepi id modo. i. paulo ante e *Da-*
uo. i. a *Dauo* apud forū. *Ea.* Ueb interlectio execrantis et detestantis quicquid mibi mīl. ro. vt. i. sicut ai. f
 mus fuit attentus. i. erectus in spe de futuro bono et timore de futuro malo vsq; antebac. i. assidue hoc
 tempus harum prepositionum iunctarum vsq; et ante: altera ē velut aduerbium nō prepositio. et cum
 nulla prepositio prepositioni adiūgi separatū possit: vsq; tūc est et⁹ modū vt sine aliqua prepositiōe raro

Byria. Apud forum modo e daño audiui. *Carinus.*

Ueb mīse ro mibi vt animus in spe atq; in timore vsq;

q; an tebac attentus fuit: ita postq̃ adempta spes

est lassus cura confectus stupet. *Byria.* Queso ede

pol carine: quoniam non potest id fieri quod vis: id

velis quod possis. *Car.* Nihil volo aliud: nisi pbilo-

menam. *By.* Ab: q̃to satius est te id dare operam:

qui istum amorem ex animo amoveas tuo: q̃ id lo-

qui quo magis libido frustra incendatur tua? *Car.*

Facile omnes (cum valemus) recta consilia egrotis

damus. Tu si hic sis alit̃ sentias. *Byria.* Age age vt

lubet. *Car.* Sed pampbilum video: omnia experiri:

certum est priusq̃ pe reā. *By.* Quid hic agit. *Ea.* *By.*

sum hūc orabo: huic supplicabo amorē huic narrabo

meum. Credo impetrabo: vt aliquid saltem nuptijs

prodat dies. Interea fiet aliquid spero. *Byria.* Id ali-

quid nihil ē. *Ea.* *Byria.* Quid tibi videtur? adeo ad

eum. *By.* Quidni: si nihil impetres vt te arbitret sibi

inueniatur ita. i. si postq̃ spes est
 adempta. i. ablata animi inq̃ lass
 sus defatigatus et confectus. i.
 cruciat? sic vulnerat? et percussus
 vt sanari non possit cura. i. sollici
 tudine stupet id est totus autenti
 tus et stupidus ē *Byr.* Edepol
 i. per eadem pollucis iurantis est
 et obiuantis. *Car.* Carine queso id
 est oro te: quoniam id quod vis
 nō potest fieri velis id quod pos
 sis et prouerbiale est. *Ea.* Nihil
 volo aliud nisi *Pbilomenam*: q̃si
 dicat ne vitam quidem. et est a
 matorie dictum. *Byr.* ab q̃to fa
 ctus est: id est melius te id: id est
 in eo dare operam: id est labora
 re: qui ē vt amoveas istum amorē
 rez ab animo tuo q̃ loqui id quo
 id est per quod tua libido id est
 immoderatus amor incendatur
 id est inflammetur frustra id est
 incassum. *Ea.* omnes nos cum va
 lemus id ē sani sumus facile da
 mus recta consilia egrotis tu si
 sis hic: id est ego vel si ageres
 partes meas. nam hic pronome
 est in hoc loco non aduerbium.
 aliter sentias. *Byr.* age age. id ē
 perge et hoc dictum reprobatis
 est. vt lubet tuo arbitrio. *Car.*
 Sed particula est hic inceptiua
 quasi pro atq; video. *Pam.* *Car.*
 tum id est deliberatum est mibi
 experiri: id est tentare omnia id
 est omnes vias et rationes quib;
 bus *Pbilomenam* habere possim
 priusq̃ peream: id est obeam mo
 riar. *Byr.* Quid hic agitur quas

si dicat tam diu immoramur hic vanis verbis tempus consumentes. *Ea.* carinus totus in amorem ra
 pius non attendit ad verba *By.* Serui: sed pergit dicens orabo huncipsum *Pampbi.* Huic supplica
 bo scilicet *Pampbilo.* oramus autem que bona sunt supplicamus in aduersis malis. *By.* Huic narra
 bo scilicet *Pampbilo.* meum amorem credo q̃ supple impetrabo vt saltem protrahat. alij pro
 dat quod in hac parte idem significat hoc est proferat protelet differat. aliquid dies nuptijs. Inter
 ea: id est durantibus illis diebus spero q̃ fiet aliquid. *Byria.* Id aliquid scilicet quod tu dicis facium
 iri nihil est. *Carinus.* Quid tibi videtur adeo id est debeo ne adire ad eum. dicimus enim adeo ad te
 et adeo te: sed donatus ait adeo ad eum dici magis consuetudine q̃ ratione: cum alterum ad abundet
By. Quidni id est cur non adeas subaudi. i. quatinus si nihil impetres saltem arbitretur. i. repugnet. te

Comedia.I.

paratum mecum id est adulterium sibi si duxerit illam Philo. et hoc dictum intelligi debet ironice proferendum. Ea. O scelus id est scelerate substantivum pro adfectivo abi id est facisse discede hinc a me in malam rem id est in malam fortunam. ut dici solet abi ad patibulum aut ad suspendendum. cum ista id est tua suspitione id est turpi opinione tua. Pam. Video carinum: salve. Ea. O optantis est hic Pamphile salve venio ad te expetens spem: ut scilicet des mihi aliquid spei quo recreer a meis curis expetens inquam salutem i. securitatem si non ducas eam uxorem cuius amore depreo auxilium ut saltem proges nuptiarum tempus i. aliquot dies: possum: ut quia amas suum ideo amicum et non mei copos] des mihi consilij quicquid ad sanandam meam dementiam quod verbum bene i. fine dicti posuit e. velut expetat illud tanquam magis conducibile et consentaneum. Pa. pol neque habeo locum id est facultatem aut oportunitatem consilij: qui ipse consilij egeo: neque habeo copiam id est facultatem auxilij ferendi quia miser sum: sed quidnam i. quid istac. i. istud est quod te impellit ad hec petenda. Ea. Hodie ducis id est accipis uxorem philo. Pam. Ahnt. id dicim? de re quam volumus esse falsam. Da. Pamphile si id facis id est si eam ducis. ubi des me postremum id est postremo novissime hodie quasi isani amoris dolore iam sum moriturus. Pam. qd. i. cur ita postremum scis hodie te video si id facio? Car. Vel mihi vereor dicere o Byria. Queso dic huic Pamphilo. Byr. Ego dicam. Pam. Quid est? Byria scilicet: Byri. Carinus amat hanc Philomenam sponsam tuam id est tibi promissam. Pam. ne id est valde. vel ne. i. o quod vel certe. Iste carinus. baud. i. non sentit mecum id est longe a mea sententia est alienus. nam eam deperit quam vehementer odi. ebo dum pericula movens attentionem: quia se convertit ad Carinum. o Carine dic mihi. i. responde mihi. Nisi quidnam. i. non aliquid amplius quam amare fuit id est intercessit tibi cum illa Philomena quod sit eius recusande causa. Ea. ab. dolentis particula. o pamphile nihil fuit inquam etc. Pam. quod id est quantum vellem ut aliud tibi cum illa fuisset. Ea. Nunc o pamphile obsecro te per amicitiam id est per benivolentiam inter te et me quam et per amorem meum in eam Philomenam quo ita cructor ut mei sit miserendum principio id est in primis. ut ne id est non ducas eam. Pa. Equidem. i. ego quidem. sepe apud Virgilium dabo operam. i. elaborabo ne id fiat: plus est quam non ducam. Ea. sed si id non potest fieri. i. quod eam non ducas propter parentis instantiam aut si hec nuptie sunt tibi cordi id est si placent tibi. Pa. pamphilus dictum interrumptis novissimum verbum sibi non placens repetit inquitens cordi? quasi dicat dubitas aut times ne sint mihi cordi? Car. Desinde pergit in petitione carinus saltem quasi salutem. desperatio enim rebus solam salutem petimus. profer id est prealata protela proroga produc differ. dum id est quousque

paratum mecum si illam duxerit. Car. Abi hinc in malam rem cum suspitione istac scelus. Pamphilus. Carinum video: salve. Car. O salve pamphile. ad te venio: spem: salutem: auxilium: consilium expetens Pamphil. Neque pol consilij locum habeo neque auxilij copiam sed istuc. quidnam est. Carinus. Hodie uxorem ducis. Pam. Ahnt. Car. Pamphile: si id facis hodie postremum me vides. Pamphi. Quid ita? Ea. Vel mihi: vereor dicere: huic dic queso byria. Byria. Ego dicam. Pamphi. Quid est? Byr. Sponsam hinc tuam amat. Pam. Ne iste aut mecum sentit: ebo dum dic mihi: nunquidnam amplius tibi cum illa fuit carine? Car. Ab pamphile: nihil. Pamphilus: quod vellem Car. Nunc te per amicitiam et amorem obsecro pamphile precipio: ut ne dicas. Pa. Dabo equidem operam Car. Sed si id non potes aut tibi nuptie he sunt cordi. Pa. qd (cordi) Car. Saltem aliquot dies profer: dum

Andria

proficiscar. i. peger me conferam aliquo. i. aliquem tanq̃ exiliū locū ne videam nuptias scz Pam. o carissime tam nunc audi. correctio est impatiētis qui non finat audire de exilio. o Carine ego: sententia que ex pronomibus incipiunt seria semper: ac vera promittunt. Ego neutiq̃. i. nequaq̃ puto esse officium liberi hominis. i. hominis igeni animi postulare. id poni. i. attribui ascribi sibi gratie. i. ad gratiam: quasi dicat postulare ut ob id sibi gratia habeatur cuius is nihil mereatur. i. nihil mercede dignū efficiat. De

proficiscar aliquo ne videam. Pam. Audi nūc tam carine. Ego neutiq̃ officiū liberi esse bonis puto: cum is nihil mereatur: postulare id gratie poni sibi: nuptias ego istas effugere malo q̃ tu adipiscier. Ea. Reddidisti animam. Pam. Nunc si quid potes aut tutantur hic: byria facite: fingite: inuenite: efficite qui detur tibi: ego id agā mibi qui ne detur. Ea. Sat habeo. Pampbi. Daum optie video: cui? cōsilio fretus sum. Ea. An tu hercle baud quicq̃ mibi nisi ea quē nihil opus sunt scire? Fugin binc? By. Ego vero ac libens.

Daus, Carin? Pampbilus: Si boni: boni quid porto. sed vbi inueniā pampbilus: ut metū in quo nūc est adimā: atq̃ expleā animū gaudio. Ea. Letus est: nescio quid. Pam. Nihil est nondū hec rescui mala. Da. Quē ego nūc credo. si tā audierit sibi patas nuptias. Ea. (An dū tu illum) Da. Toto me oppido exanimatus q̃rere.

Daus. In hac scena continetur p̃filiū p̃sonar ad quas maxime p̃tinet argumentū. In cuius p̃cipio Dau? cōperta nuptiarū falsitate insolenti? exultat querēs Pā. Da. Si boni p̃pter bñficia in hoīes. quid boni porto. i. gesto in pectore. Portam? nō solum corpe sed etiā aīo. Portam? aut tā bona q̃ mala ut alibi: vereor ne q̃dā rīa apponet mali. nunc aut dicit dauus se aliqd boni scire et aliud gestare in aīo. sed vbi inueniā Pampbilū adimā. i. abstergā auferā metū in quo nūc est atq̃ ut expleā. i. repleā aīm gaudio. Ea. letus est. Dau? i. nescio qd. i. postvel p̃pter nescio qd. q. d. letus est p̃pter nescio qd. vel letus est nescio qd. i. nescio q̃re. Pā. nihil est quo letus sit. nondū. i. nō adhuc rescuit. i. cognouit hec mala. i. in dictas mibi nuptias. Da. Dau? q̃rens Pampbilū neq̃ vidēs p̃git i sermone icepto ad spectatores quē Pampbilū. ego nūc credo si tā audierit nuptias paratas sibi. Ea. Carin? alloquēs secreto Pam. inquit Audiui. i. audis nē tu illū. Dau? q̃mō de nuptijs loquatur tanq̃ rescuerit Da. Dauī sermo carini sermo

rerī enī est aliquid mercedis p labore sumere. id eo cum dicimus nihil meretur hoc intelligitur nihil est mercedis dignus accipere. et q̃ nihil mereatur probat in quens. ego malo effugere id est euadere istas nuptias q̃ tu velis adipiscier. i. assequi. Ea. red: didisti animam mibi scz. Pampbi. nunc si quid potes aut tu Carine aut hic Byria facite qd̃ verū est. fingite quod falsum est. inuenite id est excogitate nequid temere id est inconsiderate fiat. efficite id est date operam qui id ē ut detur tibi Carino Pampbilus na scz. Donatus tamen dicit quē capi pro quēadmodum. ego agā id est ut ne id est non detur mibi Pampbilio. Ea. sat habeo. i. sufficit mibi. Pam. video optime daum quasi dicat oportune eum video seruū cuius cōsilio id est suasionē fretus sum. id est confusus. Ea. an tu Byria es sup. si milis dauo. Hercle baud. i. non dicis aut nuncias aut asfers q̃cā q̃ mibi nisi ea que nihil. i. non vel in nullo opus est me scire. vel si dicatur sunt addendum est sciri sic mibi asfers nisi ea que nihil id est non sunt opus. id est non attinet sciri a me. i. Fugin cōminantis est et reijciētis seruū a se. q. d. es tu adhuc hic neq̃ binc facies seu discedis. By. Ego vero fugiam supple a re: ac libens id est et quidem bono animo.

Comedia. I.

nis interponit de interruptus ē iō repete quē Pā. examinātū. i. perterritū perturbatū credo querere me dauū toto opido id est in tota vrbe. Sed vbi queram eum scz aut quo. i. in quā partē nunc primum intendā. i. cursum dirigam. Ear. Earin? timēs ne abeat. Dauus dicit Pampbilo: cessas loqui. quasi dicat: non vis loqui vel quidni loqueris. Dauus. abeo id est discedo quasi elegerit quo pergat. Pampbi. Daue. ades id est adsis. imperatū modicest. resiste id est remane. Virgilius primo. eneid. 3. restitit

Eneas claragz iluce refulsit Da. Dauus in omnes partes se versans inquit: quis est homo q̄ me vocat. deinde animaduertēs Pā. pbiū subdit. o Pampbile: que ro te ipsum. o Earine. euge interfectio est leticiam mouentis. quasi dicat: exulta: interdūz applaudentis ē ⁊ adulantis: interdū etiam irridētis seu exprobrātis et precipue quando geminatur. ambo Pampbile et Earine oportune id ē tempestiue vel marture adestis subaudi volo vos: id ē quero vos. Pam. Daue: perij id est dolore confectus sum. Da. quū id ē quiniūmo potius audi boc quod sū dicturus. Pā. Interij quasi actum est de me nū si cōsulas. Da. scio quid timeas. Ear. quidem berce id ē per bercelem. vbi quidem expletia dū tacat particula est. mea vita est in dubio id ē in periculo ne cum morte cōmutetur. Da. et id ē etiam scio quid tu timeas. Pā. Nuptie mibi indiete sunt subaudi a patre. Dauus. ⁊ id scio tibi indietas nūciatas futuras nuptias. Pam. bodie scz sunt indiete et in hunc diem cōstitute. Da. obtundis id est totiens repetendo me bebetas ⁊ molestus es. qui enī sepe repetendo aliquid dicit obtundere dicitur: translatio autē est a fabris qui sepe repetunt tundendo aliquid malleo ⁊ hīdem obtundunt ⁊ bebetant. obtundis ergo. q. d. caput mibi frāgis ⁊ aures bebetas tua crebra repetitioe. tamen si id est quīs. intelligo quo scz repetis ⁊ inculcas: totiens pānes id est times id. i. ppter id scilicet ne. i. q. tu pampbilus ducas illam Pbilomenaz. autem id est sed tu Earinus paues id est times. vt id est ne non hoc est q. non ducas eam. vt enī pro q. non interdū vsurpari inuenitur. Ear. tenes id est intelligis rem id est negotium ipsum vti est. Pam. istud ipsum est supple quod tu dicis. Da. istud ipsum quod scz times nūbi pericli est id est nullū est periculum in eo qd times. vide id est spectāne Dauum. vel fidei datorem vel an letūz sim ⁊ vultus meus in spem aliquam gestire videatur. Pam. Obsecro quasi per sacra rogo te. libera q̄primum id est citissime miserum afflictum hoc metu. quo crutior ⁊ bene libera. perfecta enī securitas liberatio nominatur. Da. Item. bec particula hic demonstrātis factum ē quasi eccelibero te. Ebremes nō dat iaz tibi vxorē filiam. s. ⁊ bene addidit. itā ē enī hic renunciatio ppetu itatis. q. d. neq. dat itā nec post hac daturus est. Pam. qui. i. quomodo scis? Da. Scio tu? pater prebendit. i. comprehendit tanq. vrantem ⁊ fugientē me Dauum. mō. s. paulo ante ait: vñ. ait qz contēnenda dicuntur. ait sese dare tibi bodie vxorē. Item filr. alia multa ait: scz

Sed vbi queram: aut quo nunc primum intendam?

Ear. Cessas alloqui. Da. Ateo. Pampbi. Daue ades: resiste. Dauus. Quis homo est: qui me vocat?

Pampbile te ipsum quero. Eugē carine ambo oportune vos volo. Pampbi. Daue perij. Dauus. Quin tu potius hoc audi. Pampbi. Interij. Dauus. Quid timeas: scio. Earinus. Mea quidem berce in dubio est vita. Da. et quid tu: scio. Pampbi. Nuptie mibi.

Dauus. Et id scio. Pam. bodie. Da. obtundis. tamen si intelligo. id precaues ne ducas: tu illam: tu antez vt ducas. Ear. Rem tenes. Pā. istuc ipsum. Da. Atqz istuc ipsum nūbi pericli est: me vide. Pam. Obsecro te q̄primum hoc me miserum libera metu. Dau. De libero: vxorem tibi non dat ebremes. Pampbilus.

Qui scis? Dauus. Scio: tuus pater modo me prebēdit ait tibi vxorem dare sese bodie. Item alia multa:

Andria

que nunc non est locus id est tempus vel spacium aut oportunitas narrandi continuo: ego properans ad te percurro. quasi celeriter curro ad forum. potest etiam ibi addi ad te quasi ad te conueniendum et alloquendum ut dicam tibi hec. ubi id est postquam non inuenio te ibi. id est in foro. ascendo in quendam locum excelsum. id est editum eminentem. circumspectio: id est circumlustro oculis an te videam: nusquam id est in nullo loco vidi te scilicet fore ibi. id est in eo loco video. Byziam seruum: subaudi bu-

que nunc non est narrandi locus. continuo ad te pro-
perans: percurro ad forum ut dicam tibi hec. Tibi te
non inuenio ibi: ascendo in quendam excelsum lo-
cum: circumspectio nusquam ibi forte huius video byziam.
Rogo. negat vidisse se et mihi molestum. Quid agas
cogito. Redeunt interea ex ipsa re mihi incidit suspic-
tio. Item. paululum obsonij: ipse tristis erat de an-
prouiso: nuptie non cohererent. Pamphilus. Quorsum
nam istuc? Dauid. Ego met continuo ad chremetem
cum illo aduenio: solitudo ante ostium: iam id gau-
deo. Larinus. Recte dicis. Pamphilus. Perge. Da-
uid. Maneo: interea introire neminem video: exire neminem:
matronam nullam in edibus: nihil ornati: nihil tumultu:
accessi: intro asperi. Pam. Scio: magnum signum. Da.
Nunc videntur coherere hec nuptijs? Pam. Non opinor:
Da. opinor narras: non recte accipis: certa res est. Et
puerum pueni. Chremis ide abiens olera pisciculos ferre

lus Larini rogo: id est interrogo
viderit te nec ne negat se vidisse
te id supple mihi molestum fuit
cogito quid agam interea suspic-
cio incidit mihi redeundi de fo-
ro scilicet. ex ipsa re quasi ex ip-
so apparatur: nisi dicatur redeun-
ti ex ipsa re agenda. sed superfl-
ua sententia melior. Item parti-
cula sepe est interiectio corrip-
entis seipsi vel indignatis quibus
etiam demonstratis est ut dictum est et
hic quod capi potest. paululum obsonij
erat id est rei cibarie siue pulmen-
ti. est enim obsonium quod greci obso-
nion dicunt quicquid in comedendo
additur panis et vino: a quo obso-
no nas. verbum neutrum et obso-
nor arie. verbum deponens. ip-
sus id est ipse more vetusto scilicet
cet pater simo erat tristis. i. me-
stus. nuptie de improviso. i. ex ab-
rupto et ex sperato inditendo co-
heret. i. non quadrat non sunt veris-
similes. Pam. Quorsum. naz. i. ad
quem finem. istuc. i. istud dicis scilicet
ubi naz syllabica adfectio est ad si-
gnificationem nihil efficiens. Da.
Ego met continuo. i. protinus ad
Chremetem vado subaudi hoc est
me confero ad eius domum cum ad-
uenio illo. i. illuc solitudo. i. bonum
vacuitas. i. carentia est subaudi ante
ostium. iam. i. tunc gaudeo id. i. propter
id. La. Recte dicis. Pam. Perge
i. persequere. Da. Maneo. Inter-
ea tam loci quam temporis habet significam

tam. neminem video introire. neminem video exire. nullam video matronam. i. mulierem. Matronam. quidam
dicunt eam esse quam peperit mater sit. quidam autem locupletioris feminam matronam appellant. Festus etiam
ait matronas fuisse appellatas quibus stibolas habendi ius erat. Nullam ergo matronam video in edibus. i.
in domo Chremetis nihil ornati pro ornatus. nihil tumultu pro tumultus in gentium. i. et est archaismos.
Inueni etiam in Galustio senari in gentium pro senatus: ubi dicitur. Ergo senari decreto seruientium ne sit. Ac-
cessi. i. adiui intro asperi Pam. Scio. i. intelligo magnum signum. i. magnum argumentum est super. quod tu dicis
non mihi datum in Philomenam. Da. Nec non videtur puenire nuptijs. q. d. Nec signa sunt a nuptijs al-
iena. Pam. Non videtur inquam et opinor id est ea sum opinione. Da. Narras id est dicis opinor et non
recte accipis id est intelligis. cum opinor dicas res est certa. de ea itaque non est opinandum. Etiam. i.
preterea. ego abiens. i. discedens. inde conueni id est casu inueni puerum. i. seruum Chremis. i. chremetis.
Chremes est Chremis genitum facit: ut Clitum et Chremetis. Inueni igitur puerum ferre olera et pisciculos minutos

Comedia.I.

emptos obolo[que est ultima nummorum significatio] in cenam id est in usum cene. senī id est propter senem Ebremetē; cuius est maior cura domi. Carinus. **D**ane liberatus sum bodie tua opera id est industria. Dauid. ac nullus quidem sum: quia adhuc cura confectus. Carinus. **Q**uid ita id est cur ita nullus es. nempe id est profecto. Ebremes proorsus non dat illam Philomenam huic Pamphilo. Dauid. **R**idiculum caput pro toto homine ponitur per synecdochē: quasi dicat valde homo ridiculus es id est ridendus: quasi per ironiam dicitur id est tanquam necesse sit si Ebremes non dat huic: te ducere illam uxorem. Ambis id est appetis que non assequeris. nisi vides id est prouides. nisi oras amicos senis Ebremetis. **E**a. Bene mones. Ibo: tamen hercle sepe iam hec mea spes frustrata. id est decepit me Carinus. **V**ale. his superioribus dictis artificiose Dauid laborauit: ut si fieri posset Carinus propriis laboribus promereretur uxorem.

Quid igitur etiam. Hec scena deliberationem continet Dauid et Pamphilus. **P**a. Esto illud falsas esse nuptias. Igitur quid sibi vult pater id est quid querit. quod cogitat. et stomachose dicitur est cur simulat illas nuptias. **D**a. ego dicam tibi si pater succenseat id est irascatur nunc id est propter id quia Ebremes non dat tibi uxorem id est plus ipse videatur sibi esse iniurius id est indicet se tibi iniuriam intulisse. neque id iudicabit scilicet iniuria id est non immerito priusquam perspexerit id est ad plenum et perfecte nouerit animum tuum. ut id est qualiter sese habeat: id est sit dispositus ad nuptias: sed si tu negaris id est polueris ducere tibi: id est tunc transferet id est conferet traducet in te omnem culpam.

tum. id est deinde. Ille ad terrorem dicitur est. Ille turbe id est turbationes commotiones: rixae fient. **P**au. **P**atiar quiduis id est quidlibet duz culpa in me non transferatur: et turbas patris non audiam. vel ut alij volunt quid id est quam rem vis supple ut patiar sed superior mihi magis placet. **D**a. **P**am. Ipse est pater et ideo his auctoritate difficile est resistere. et contradicere subaudi patri. Alij habent difficile est ei verba dare. id est eum verbis decipere. tū id est deinde hec mulier. scilicet solum. id est deserta sine auxilio dictum ac factum. vel est puerbum celeritatis quod sepe in ore populi est. tūque sensus huiusmodi satis dictus satis factum. inuenit. id est inueniet. coniunctum per indicatio. aliquā causam. id est aliquā occasionē. quā obrē. id est propter quā eiciat. id est erigat eā oppido. id est ex ciuitate. siue manus ex urbe. vel si non sit prouerbum sensus est se potest. inuenit. id est inueniet aliquam causam: puta dictum aliquid aut factum quod obrē eiciat oppido.

emptos obolo in cenam senī. **E**a. Liberatus sum bodie. Dane tua opera. **D**a. Ac nullus quidem. **E**a. Quid ita? nempe huic proorsus illam non dat. **D**a. Ridiculum caput: quasi necesse sit si huic non dat: te illam uxorem ducere. nisi vides: nisi senis amicos oras: ambis. **E**a. Bene mones ibo tamen hercle sepe me iam mea spes hic frustrata est. **V**ale.

Pamphilus.

Dauid.

Quid igitur sibi vult pater? cur simulat? **D**a. Ego dicam tibi: si id succenseat: nunc quia non dat tibi uxorem. **E**bremes: ipse sibi esse iniurius videatur neque id iniuria: priusquam tuum ut sese habeat animum ad nuptias perspexerit. Sed si tu negaris ducere: ibi culpam in te transferet oēs. Tum ille tū turbe fient. **P**a. Quid vis patiar? **D**auid. Pater est pamphile. difficile est ei verba dare. tum hec sola est mulier. dictum aut factum inuenit aliquam causam: quod obrē eiciat oppido.

Andria

Pam. Eijciat? Pamphilus miratur et stupet. Da. et cito. s. efficiet. tempus celeritatis illi admirati affert.
 Pam. igitur o Danc cedo. i. dic quid faciam. Da. dic te ducturum si iam philomena. Pam. Item. inter
 sectio dolorem ostendens. Da. Quid est cur ita igemis? Pam. Egon. i. ego ne. i. utrum ego dicam. i. dicere
 re debeat mentiturus. Da. cur non dices? Pam. Nunquid faciam. i. nunquid dicam. Da. Ne nega. i. noli negare
 Pam. noli suadere id est consilium hoc. Da. Vide quid fiat ex ea re. Pam. fiet supple ut excludar ab illa

Pam. Eijciat? Da. Et cito. Pam. Cedo igitur quid
 faciam danc? Da. dic te ducturum. Pam. Item. Da.
 quid est? Pam. egon dicam? Da. Cur non? Pam.
 Nunquid faciam. Da. ne nega. Pam. Suadere noli hoc.
 Da. ex ea re quid fiat vide. Pam. Est ab illa excludar:
 hac concludar. Da. non ita est: nempe hoc sic esse opi-
 nor dicturum patrem: ducas volo uxorem hodie. tu
 (ducam) inquires: cedo: quid iurgabit tecum hic reddes
 omnia (que nunc sunt certa ei consilia) incerta ut fient
 sine omni periculo. Nam haud dubium est quin Ebremes
 tibi non det gnata: nec tu ea causa minueris bec que
 facis: ne is muret suam sententiam patri dic velle te: ut cum
 velit iure tibi irasci nequeat. Nam quod tu speras pro-
 pulsabo facile uxorem bis moribus dabit nemo. inveni
 et inopem potius quam te corrumpi sinat. Sed si te equo
 animo ferre accipit: negligentem feceris: alia ociosus
 queret. iterea aliquid acciderit boni. Pa. Ita credis? Da.
 Haud dubium id quid est. Pa. vide quo me inducas. Da.
 Quin tace. Pa. Dicam. puerum autem ne resciscat mihi es-
 se ex illa cautio est. nam pollicitus sum suscepturum:

tho. Pam. Itan id est ita ne credis futurum? Da. quid est id haud id est non est dubium. Pam. vide
 id est diligenter animaduerte quo iudicas id est inuitas me. Pamphilum. Da. Quin id est cur non
 taces id est non es securus? Non enim silentium illi imperat. sed securitatem. Pam. Dicam ergo me
 velle ducere subaudi. autem id est sed cautio. i. cauendum est. vel cautione opus est ne pater resciscat
 puerum. i. fetum esse. mihi ex illa Blycerio. Nam pollicitus sum me suscepturum puerum. i. recepturum et educaturum.

Blycerio: et concludar. i. claudar
 cum hac philomena captus et irre-
 titus ferax in more. Da. Non est
 ita. Nempe. i. certe. opinor. i. pu-
 to patres tuos dicturum esse hoc.
 sic. Volo supple quod ducas hodie
 uxorem. tu inquires id est dices
 [ducam] cedo: id est dic. quid ob-
 iurgabit: id est propter quid ris-
 gabitur tecum. hic id est tunc. red-
 des. i. efficies: ut omnia consilia
 que nunc sunt certa ei fient: id est
 sint incerta sine omni periculo.
 Nam hoc haud est dubium scilicet
 quin id est quod Ebremes non det
 tibi gnata philomenam. nec id
 est nec etiam tu minueris id est
 diminues coniunctum pro his
 dicaturo. vel mutabis ea causa
 id est propter eam causam. bec:
 que facis ne is Ebremes mutet
 suam sententiam Dic patri te vel-
 le ducere uxorem: ut nequeat ira-
 sci tibi iure id est cum causa quam
 velit irasci scilicet: Nam facile pro-
 pulsabo id est repellam id quod
 tu speras id est perfidis: videlicet
 quod nemo dabit uxorem his mori-
 bus id est viro talibus moribus
 predicto: ecce quod confidis: sed
 illud dictum ita propulsabo pa-
 ter inueniet inopem id est uxorem
 pauperulam potius quam sinat id
 est patiatur te corrumpi a mere-
 tricibus scilicet. sed si accipiet id
 est audet vel intelliget te ferre
 equo animo nuptias feceris id
 est facies reddes eum negligen-
 tem in parandis nuptiis ipse oc-
 iosus id est securus sine cura sine
 ue sollicitudine nuptiarum: que-
 ret alia id est aliam modum. in-
 terea aliquid boni acciderit id est
 acciderit coniunctum pro idica-

Comedia.I.

Da. o facinus audax. i. factū temerariū. Pā. Byceriū obsecrauit me vt darē sibi hāc fidē. i. vt firme pmitterē illi hoc. i. me suscepturū puer. qui. i. vt sciret me sup. nō deserturū. i. derelicturū se. Da. curabis in personaliter. i. opera dabitur vt non resiscat. sed pater adest. i. ppe est vel aduentat. caue sentiat te esse tristem. i. prouide vel prospice ne sentiat te esse tristem. vel si capiatur caue prouita vel fuge sensus est. caue id est fuge illud scz qd sentiat te tristem. Faciam id est cauebo.

Eniso. zc. Hic cōtinetur erroris fabule nodus et periculus comitum atq; executio consiliorum.

Si. Reuſo i. redeo ad vidēdum quid agāt. i. dicant loquātur respondēant: aut quid consilij id ē qd psilium capient id est ineanit suscipiant. Da. Hic cū odio dixit: hic: scilicet Si. nunc non dubitat quin neges te ducturū. venit me ditatus id est munitus rōne qua te opprimat alicūde. i. ex quo loco. qd exponitur subijciēs ex loco solo. i. deserto solitario: et propterea aptiori ad meditando. sperat. i. credit se inuenisse. i. exco gitasse rōem. i. viā modum qd ratione scz differat id est distinetur dissipet discruciet. quasi in diuersum ferat te. proin id est proinde. i. ea propter. tu fac. i. labora vt sis. i. sis apud te. i. pparatus ad respondendum. Ideo non sum apud me significat nō sum paratus. Pā. o Daue mō vt. i. non pos suz esse scz apud me. vel cape vt p qualiter sic. Daue qualiter modo posses esse apud me. i. possim esse paratus. Illud etiā dictū: fac vt sis apud te: pōt eleganter col locari loco bono dictorū. attēde diligenter vel aduerte qd tibi sit agendum. vel qd vulgo dici solet tene te in tuis custodijs et caue tibi.

Da. o Pampbile inq. i. dico tibi crede mihi b nūq̄ p̄em tuuz esse pmutaturū. i. altercaturum vni x̄bū iurgij. i. tecū si dices te ducere Pbilomenā. cōmutare x̄ba dicit Donat⁹ oē p bonis dictis malaingere. hoc est preiracundia in maledicta cōpelli. Proinde illius dicti crede patrē tuū non pmutaturū tecū cum vnuū verbum. Sensus est patrē nullū iurgium tecum habiturū. id enim est x̄ba cōmutare. Sic in p̄bomione. tria nō cōmutabis verba inter nos bodie id est non iurgabis.

Erus me. zc. Hic quattuor persone sine implicatione intellectus loquuntur: ex quibus Byrie persona per se loquitur ad populum non alijs admixta. Verus dñs scz Larin⁹ iussit me Byriam obseruare id est animaduertere oculis mētisq; custodire. Obseruatio autē est duplex: vel captiōis cū damus op̄rā vt alicūde deprehēdam⁹ in aliquo negocio. Altera est obseruatio obsequij: cum videlicet accurate animaduertimus et intentos tenemus oculos in eum cui plene obsequi cupim⁹. Obseruare inq. bodie Pāpbiū omib⁹ reb⁹. i. negocijs ceteris semotis postpositis sine posthabitis vt ageret de nuptijs in diem istam constitutis. id propterea vacat. Id ait donatus aut propterea pro post aut propter capiens dum est: posset tamen iungi id cum scirem et esset sensus. vt scirem id scilicet quid ageret de nuptijs.

Da. O facinus audax. Pā. Hānc sibi me obsecrauit (qui sciret se non deserturū) vt darem. Da. Curabis: Sed pater adest: caue: te tristem esse sentiat.

Simo.

Daues.

Pampbilus.

Eniso qd agāt: aut qd capiet psilij. Da. Hic nūc nō dubitat: qui te ducturū neges. Tenet ineditat⁹ alicūde ex solo loco: rōnem sperat inuenisse se: qd differat te. Proin tu fac apd te fies. Pam. Quidodo vt possim Daue. Da. Crede in: quā b oc mihi Pāpbile nūq̄ bodie tecū cōmutaturū patrem vnum esse verbum: si te dices ducere.

Byria.

Simo.

Daues.

Pāpbil⁹.

Erus nīerelictis reb⁹ oib⁹ iussit. Pam: pbiū bodie obseruare: vt quid face et de nuptijs scirem. Id propterea nunc

Andria

bunc Pampbilum venientem. q. d. cum venientem oculis lustrō et obseruo: adeo. i. certe: video bunc Pampbilum presto id est presentē siue coram cū dauo: hoc agam id ē faciam qd iussus sum. et cum obseruabo: quod p̄nunciandum est gestu corporis obseruātis quid agat. Si. video vtrumq; dauū et Pampbilum adesse. i. aduenire: vel prope esse. Da. Item volentis interiectio: obserua id ē custodi teipm Pampbile. ne opprimaris improvisus imo caue tibi: attende quid tibi agēdū sit. Si. Pampbile. Da. respi

bunc venientem sequor: ipsum adeo presto video cum
Dato hoc agam. Si. Utrumq; adesse video. Da. Ibe
serua. Simo. Pampbile. Dau. Quasi de improviso
respice ad eum. Pam. Item pater. Dauus. Probe.
Si. bodie vxorem ducas (vt dixi) volo. Byr. Nunc
nostre timeo parti: quid hic respōdeat. Pampbilus.
Neq; istic neq; alibi tibi vsq; erit in me mora. Byrri.
Item. Da. Obmutuit. Byr. Quid dixit? Simo. Fa
cis vt te decet: cum istuc quod postulo impetro cum
gratia. Da. Sum verus? Byr. Verus (q̄tum audio)
ab vxore excidit. Si. Inunc intro: ne in m ora cum o
pus sit fies. Pam. Eo. Byr. nulla ne in re esse cuiq;
bonum fidem: verus illud verbum est: vulgo quod
dici solet. Om̄s sibi esse melius malle: q̄ alteri. Ego
illā vidi virgine forma bonā nemini videre quo equi
or sum pampbilo: si se illam in somnis q̄ illū amplecti ma
luit: Renunciabo: vt pro hoc malo mibi det malum.

By. Ne id est vtrū est verū subaudi fidē. i. veritatē cōstitutā nō esse cuiq; bonū in vlla re. Illud verbū. i.
pueriliū vel snia est: verū qd solet dici vulgo. i. cōiter: vt ita dicā oēs hoīes male. i. peligere melius esse
sibi q̄ alteri: sic alibi. Proxim⁹ suz egomet mibi ego vidi illā virgine Pbilomenā: bonā formā. i. bone
sta pulchrū yndine: et recte bona: ne illa forma lasciuie poti⁹ irritamētū esset q̄ castimōne ornamētum.
Tibi poeta corrigē p̄ Byr: p̄sonā qd a Pampbilo dictū fuerat aliqd alit mōstri cū dicat se eā vidisse
bona forma. Item videri id est vidisse sum memor. Vel forte est sensus nunc adhuc eam mibi vī
dere videor: vel vt dictum est p̄sens ponitur pro p̄terito: etiā quia memini p̄teriti vox est cui p̄teritū
infinitiuū non sepe inuenitur iunctum fortassis ea causa videre dicere maluit q̄ vidisse quod id est qua
re sum equor id est minus isquus Pampbilo id est q̄ Pampbilus: si maluit se amplecti illam in som
nis id est per noctem: q̄ illum Larinum amplecti illam in q̄. Renunciabo id est referam illi Larino vt
det mibi malum pro hoc malo.

ce ad eum quasi de improviso. i. q̄
si p̄ter spem inopinato ex inspec
rato p̄ter opinionē ex abrupto.
Pam. Item pater. responsio est
Pampbili q̄lis sit q̄ cotidie a no
bis vocatis. Da. Probe. i. recte
respōdisti. Si. volō vt ducas bo
die vxorē vt dixi p̄visez tibi apd
foz. Byr. Nūc metuo nostre par
ti qd hic Pampbilus respōdeat.
Pam. Neq; p̄ et nō: morā nō erit
tibi in me istic. i. in hoc negotio:
neq; alibi: idē i alijs negotijs vs
q̄. i. in aliquo loco. In quo dicto
ponitur aduerbia loci p̄ rebus
et negotijs que in locis sunt: p̄
ter vsq; qd p̄prietatē suā suat.
By. Item. dolētis est Da. obmut
uit simo. i. obticuit: nec vnū ad
didit vbum. By. qd dixit? excla
mādo hoc p̄nuncia. Si. Facis
vt decet te. i. est tibi honestū cū
impetro. i. obtineo cū gratia id ē
beniuolentia istuc id est istd qd
postulo id est iuste volo. Petim⁹
enim precario: poscimus impe
riose: postulamus inre. Dauus
Sum verus id est verax vel ve
ridicus sicut falsus p̄ falsū dic⁹.
By. verus excidit ab vxore id ē
matrimonio et nupijs: q̄tum au
dio id est q̄tum possum intellige
re ex verbis auditis. Si. Id ē
vade nunc itro id est in domū:
ne fies id est sis in morā dum o
pus sit id est vt sis paratus cū
erit opus. Pam. Eo. id est intro.

Comedia. I.

He nunc. &c. Hec scena dolos continet utriusque persone. Dami & Simonis quibus utraque cap: & capitur nro modo. Da. Dam? ita videtur loqui ut nullus spectator audiat sed hoc ait ut velit audiri a fene. Hic Simon nunc credit me portare. i. animo commentitiam gestare aliquam fallaciam. & credit me restitisse. i. remansisse hic: ea gratia. i. ea causa. Si. Quid dauus narrat. i. dicit. Da. eque. i. ita nunc quidem quicquid id est aliqd. narro: subaudi ut prius. q.

di. nihil narro nunc te alloquens plusquam narrabam cum te interrogasti: que responsio equivalet nihil. Si. nihil. ne? utrum nihil narrat. Item. interiectio irati aduersus eum qui se negat aliquid dixisse. Da. nihil pro: sus id est oino nihil narro. Si. At qui id est sed certe expectabam ut scz aliqd. narraret: & alloquitur eum per verbum tertie persone. Expectam? bona & mala: speramus bona tantum. Da. sentio id est percipio quod hoc id est talis responsio filij euenit preter spem id est contra opinionem patris hoc male habet. quasi male tractat virum scz Simonem senem: propterea virum dicit per ironiam et locutariter. Si. potissimum es super. id est Dauus est me potens dicere mihi verum. Da. nus. nihil facilius est illi quod dicere verum tibi. Si. Num id est non: quid hec nuptie sunt quippiam id est nonnihil siue aliquantulum moleste: id est inuisse displicentes illi Pamphilo. vbi quippiam significacionem habet inuicem rei propter consuetudinem id est conuersationem huiusce hospite id est peregrine alienigenae. i. Blycerij. Da. berde nihil sunt inquit moleste: aut si adeo. i. certe sollicitudo. i. perturbatio: bidui. i. spatij duorum dierum aut tridui. i. tridui diem nosti. i. nosti ne? Nosti dicimus? i. significacionem multorum quod compendio facimus. Deinde id est postea desinet. i. desistet cessabit: etenim ipse Pamphilus putauit. i. retractauit: quia putare purgare est. vnde et arbores & vitas putare dicimus: putauit ergo eam rem. s. amorem. recta via. i. recte & consilio. Si. Laudo. Da. Dum licitum est ei dumque etas tulit amavit: tum id clam canit: ne vnquam infamie ea res sibi esset ut virum fortem decet: nunc vxore opus est: animum ad vxorem appulit: Si. Subtristis visus est esse aliquantulum mihi. Da. Nihil propter banc rem: sed est quod succenseat tibi.

Dauus.

Simo.

He nunc me credit aliquam sibi fallaciam portare: et ea me hic restitisse gratia.

Simo. Quid dauus narrat? Dauus.

Eque quicquid nunc quidem. Si. Nihil ne? Item. Dauus Nihil pro: sus. Simo. Atqui expectabam quidem. Da. nus. Preter spem euenit huic sentio: hoc male habet virum. Simo. Potis ne mihi verum dicere? Da. Nihil facilius. Si. Num illi moleste quippiam he sunt nuptie propter huiusce hospite consuetudinem? Da. Nihil berde. aut si adeo: bidui est: aut tridui hec sollicitudo. nosti? deinde desinet. Etenim ipse secum eam rem recta reputauit via. Si. Laudo. Da. Dum licitum est ei dumque etas tulit amavit: tum id clam canit: ne vnquam infamie ea res sibi esset ut virum fortem decet: nunc vxore opus est: animum ad vxorem appulit: Si. Subtristis visus est esse aliquantulum mihi. Da. Nihil propter banc rem: sed est quod succenseat tibi.

et arbores & vitas putare dicimus: putauit ergo eam rem. s. amorem. recta via. i. recte & consilio. Si. Laudo. Da. Dum licitum est ei dumque etas tulit amavit: tum id clam canit: ne vnquam infamie ea res sibi esset ut virum fortem decet: nunc vxore opus est: animum ad vxorem appulit: Si. Subtristis visus est esse aliquantulum mihi. Da. Nihil propter banc rem: sed est quod succenseat tibi.

Andria

cū rōe irasci. et hoc ē in re graui et iusta. Si. qđnā. i. qđ ē. Da. id sup. ē puerile. i. graue virū dedecens
Si. Quid ē? Si. qđ. i. imo dic qđ ē. Da. Pāpbius ait te facere sumptū. i. ipensas nuptiarū nimius pce. i.
nimium parue vel tenacit. Sīmo. De ne. i. utrū ait me id facere. Da. te. i. ait te id facere. Inqt Pāpbi
lus h̄ r̄ba. p̄ me? vix obsonat? ē. i. vix pparat obsonia p decē dragmīs. Dabem? obsono as. neutrum
obsonoz aris. deponens in eodē sensu. dragma aut decē. et octo siliq̄s: hoc ē ex trib? scrupulis p̄stare dē
cebat. Ait ēt Yuli? pollux de vo
cabulis reu ad modū cesarē fu
isse Atheniensiu nūmisma qđ ē
bos vocabat. qz eiusmodi aialis
figura designat? erat. Ipe p̄ nō
videt dare vxorē filio. Inqt Pā
pbi? quē potissimū. i. dignitate
pncipalissimū. meoz eqlū id est
equoz. vocabo. i. inuitabo ad ce
nā. et qđ nūc hic dicēdus sit. i. qđ
pōt a me dici i absentia Pāpbi
q. d. nō dicerē i p̄spectu ei? qđ id
ē etiā nimium. i. nimis pparce. i. te
naciter et tenuit sumptū facis. si
lando. Si. Tace. Da. Lōmoui. i.
solicitaui et irritaui tā. cū idqz dē
cit vt audiat spectatoz nō sener.
Si. ego videro. i. mee ptes sunt
nō tue vt h̄ recte fiāt. Quidnā h̄
relē. i. qđ hoc est. qđnā h̄ vetera
toz. i. in astutia inueterat? et callē
dus sibi vult. Nā ex eo p̄det qđ
dixit veteratoz. si hic qđq̄ malū
ē vt si pmissa nō ppleat Pāpbi
lus. Hē. interfectio indignātis et
excaescētis. illic. i. ille Dams ē
caput. i. origo huius rei. Caput ei.
ē origo et sūma vniuscuiusqz rei.
Uirg. O latij caput borum et cau
sa malozum. Hic videre est p̄mo
tum esse senē ex argumēto falsarū
nuptiarum.

Si. qđnā ē? Da. Puerile est. Si. Quid? Da. Nihil est.
Si. Quin dic quid ē? Da. Ait te nimium pce facere sum
ptū. Si. De ne? Da. Te. Uix (inqt) dragmīs ē obso
nat? decē. nō filio videť vxorē dare. quē (inqt) vocabo
ad cenā meoz equaliū potissimū nūc? et qđ. dicēdum
hic fiet: tu quoqz pparce nimium: non laudo. Si. Tace.
Da. Lōmoui. Sīmo. Ego istec recte vt fiant videro.
Quidnā hoc rei ē? qđ hic vult veteratoz sibi? nā si hic
malū est quicq̄ (bem) illic est huius rei. caput

Missis. Sīmo. Dams. Lesbīa. Glyceriū.

La pol qđē res vt ē dixti lesbīa fidelem
baud ferme mulieri iuenias vix. Si. Ab
ādrīa est ācilla bec qđ narrat? Da. Ita ē.

Si. S; pāpbius. Si. (Quid dicit?) Si. Firmavit
fidē. Si. Hē? Da. Utinā: aut h̄ surd? aut bec muta fa
cta sit. Si. Nam qđ pepisset: n̄ essit tolli. Si. O iupiter
quid ego audio? actū est. si quidez bec verba predicat.

La pol re. In
bat scena nouo
modo fallitur.
Sīmo p̄ nimiaz
sagacitatē suaz.
Si. Pol qđē

insurandū ē: o lesbīa res ē ita vt dixti p̄ dixisti p̄ finitopā. baud ferme. i. nō facile iuenias. i. iueniat ali
q̄s. vel inuenire possit scđa p̄loua p̄ tetrīa: virū fidelē. i. fidē suatē mulieri. Si. bec ācilla ē ap̄ ādrīa. i.
ex pte ādrīe h̄ est Glyceriū nā illi fauet qđ narrat. Da. Ita est. Si. S; h̄ Pāpbius sup. firmavit fidē
h̄ audito noīe Pāpbi p̄ intercepto loq̄ inq̄ens. Si. qđ dicit. neqz tñ alloquitur Si. fidē h̄ dauū. Si.
firmavit. i. cōfirmavit fidē. i. p̄missione suā qđ qđ p̄miserat ratificauit. Si. Dem interfectio est verba
accipientis et admirantis. Da. Utinā: aut hic sīmo sit facius sup. surdus aut bec Si. si sit facta muta
syllepsis est per grā. Si. Nam p̄det ex eo quod dixti firmavit fidē. nam iussit tolli. i. educari nutriti
ri quicquid p̄perisset siue masculum siue femīnam propterea sic firmavit fidem. Si. O iupiter quid
ego audio. Actum est. in summa rerum desperatione ponitur actum est: quasi dicat peristi male tecum
agetur. est autem illud dictum a iure ciuili deductū in quo cauetur ne q̄s re acta apud iudices repetat
Cicero ad petū. Actū igitur de te est nisi prouides. si qđēz. i. si certe bec Si. si p̄dicat. i. loquitur vel
c. iij

Comedia. I.

Zef. narras. i. refers bonū īgeniū. i. bonā naturā adolescentis. **Di.** optimū narro Inq̄ īgeniū s; seq̄re me ītro ne fies. i. sis ī mora cū illi **Glycerio** sit opus. i. ne cū egeat tua opa: In te mora sit neq; illi ad sis satis tempestive. Zef. sequor te. i. Da. qđ remediū nūc īuentā buic malo **Si.** qđ hoc rei ē sup. **Adeo.** i. tātū ne. ē demēs **Pāpbilus.** deest vt suscipiat filiū v; aliqđ tale s; b; tacuit p; apologetis; reliquum p; nūcias nūc p; inde atq; p; illiūz reptū. z bñ demēs dīx; i. Nā demēs ē q; amore capt; ē. seq̄tur em̄ quo duxit volūptas nō qđc; sui p;pos adeo itaq; demēs ē: vt. i. suscipiat filiū ex peregrina. i. ex meretrice. Nā peregrine mulieres īboneste ac meretricis bēbātur. **Ja.** q. d. nūc primū scio scim; filiū. ab īteriectio doli; vix tādē i. post mltū tps ad huc vix potui sentire z id dicēdi gen; nō tā referē ad diutū nīcatē tēporis. q; ad affectū expectāt. **Ei** cero ad appiū. **Uix** tādē legi īfas dignas appio. z **Uir.** **Uix** tādē magnis ībaci clamorib; ac; cōpositio rūpīt vocē. **Uix** tādē ego sumo stolid; sensū. i. pcept; fallaciā. i. quā pmissū aduersum me et **Ebrementē.** **Stolid;** d; q; p;te accedit ad naturā sensūq; pecudī. Et cum qnq; sensus bēam; cōsens; beluis duos tñ vīsus z auditū mag; sensibiles bēam; q; pecora. Duab; aut reb; scim; ac rōe at se su. qb; maxie p;stam; ceteris aīalibus. **Da.** qđ b; sumo ait se sensisse. **Si.** b; fallaciā p; afferte iā mibi ab b; **Dauo.** i. Simulāt banc: **Glyceriū** pere quo. i. vt absterreant i. despectāt **Ebrementē** a **dau** da filia sua **Gly.** o iuno lucina sic dicta ē eo qđ i lucē pducat. ferre opē d; ī malis reb; et ab his q; d; salute dubij sūt. **Igit** fer opē i. opitulare ptui. i. p; qđ lucina ē dicta. **Inde** obstetr; vt **Donat;** vult d; q; opē ferat obsecro. i. p; sacra rogo. **Sua.** i. custodi me parietē siue puerperā b; etiā sua me cū er; partu liberata. **Si.** hui; ītersectio ē ridentis. tā cito illucisq; subaudi puerū ē rīdculū sicut p; dīx; fabule z **Persū** nuge. z est vultuose. i. cū gestu z capitis motu p;nciādū. q. d. quāta rīdēdi materia: qđ nūc an nomē an aduerbiū dicēdū sit. **Donat;** dubitās tādē i eā descendit snīam vt mag; aduerbiū sit: videt tñ nō septe dici posse illd; esse nō mē substātiū neutri gñis. Postq; audiuit me stare. i. statem cē aī ostiū appropat. i. eiulare z iunonis aurīlū īplorare festinat. o **Dau** e bec q; sūt. i. nō sunt diuisa. i. digesta pposita distributa tibi. i. a te satis pmode. i. satis oportune vt nō pdati z vt nō tua sentiat fallaciā tibi. i. p; rpa. **Da.** mibi. i. mibi ne nō sunt sat cōmode diuisa q; dixerat **Simo** tibi rīdīt **Dau;** mibi qñ nō ītelligēs qđ loq̄tur senex. **Si.** nō. i. nūqđ. q. d. nō es īmemor. i. es oblit; discipuli **Pāpbili** quē ad has fallacias faciēdas īstruis. **Dix** erat ei p; tñ si q; magistrū cepit ad eādē rē īprobū. ideo **Dau;** reputat magister **Pāpbil;** nō discipul;. **Da.** Ego nescio qđ narres. i. qđ dicas. **Si.** biccine. i. bicne hoc ē verū si b; **Dau;** ador; ēēt. i. aggressus. nā adoriri d; q; ex īfidijs repēte īuadit dictū ab eo qđ corpa aggreddētū eturgāt subito atq; īcrecant: si adoritus ēēt me īpatum. i. īmprouisus ī nuptijs nīs. i. vere celebrādīs. q; ludos. i. q; iocos q; rīdēs nūc redderet. i. obīceret mibi z retorq̄ret ī me. Nūc fit īpersōale ē: vt **Eicero** ad **Cellū.** sedulo fit. i. res agit ī nuptijs. laborat pīculo id est īpericulū z pīciē bu; **Dau.** ego **Simo** nauigo ī portu. i. tuto res meas ago circa oē periculū meo apboricos ex maris tranquillitate.

Zef. bonū īgeniū narras adolescentis. **Di.** Optimū. s; seq̄re me ītro: ne ī mora illi fies. Zef. Sequor. **Da.** Qđ remediū nūc hūc malo īnueniā. **Si.** Quid hoc? adeo est demens ex peregrina? iam scio. ab vix tandem sensi stolidus. **Dauus.** Quid hic sensisse se ait? **Si.** Hec primus affertur iā mibi ad hoc fallacia: banc simulāt parere: quo ebremet: in abterreāt. **Gly.** Iuno. lucina fer opem: serua me obsecro. **Si.** Hui tam cito. ridiculum. Postq; āte ostiū me audiuit stare appropat. Nō sat cōmode diuisa sunt tpiibus **Dau** e bec tibi. **Da.** **Mibi** n; **Si.** Num īmemor est discipuli. **Da.** qđ narres nescio. **Si.** **Biccine** me si īperatum ī veris nuptijs adoritus esset: quos mibi ludos redderet verum hui; periculo fit: ego ī portu nauigo.

Andria

Abuc ar. re. In hac scena spectari potest quod scite expressa sit consuetudo medici vel medici
ce egrediens de egri domo. nam veniens Lesbia de negocijs et loquitur abiens de morbo.
Archillis ad bucem. i. bucem video oia signa que assolent queque. i. que oportet quidam codi
ces habent optent: atque opus raro personale iuenit esse ad salutem: adesse huic Glycyfero. De
dicina habet esse aut in ratione: aut in consuetudine aut in exemplis. Assolent ergo consuetudinis

Lesbia.

Simo.

Dauus.

Abuc archillis que assolent: queque oportet
signa esse ad salutem oia huic esse vi
deo. nunc primum fac: istec ut lauet post de
indie quod iussi ei date libere: et quantum imperavi date.
mox ego huic reuertar. Per ecastor: scit puer est nat
e Pamphilo. Deos queso: ut sit supstes: quandoquidem
ipse est ingenio bono. Quandoque et huic veritus est
optime adolescentule facere iniuriam. Si. Vel hoc quis
non credat (qui te noverit) abs te esse ortum? Da. Quid
nam id est? Simo. Non imperabat coram: quid opus
facto esset puerpere, sed postquam egressa est: illis que
sunt intus clamat de via. O Daue itan contemnor
abs te aut itane tandem idoneus tibi video esse.
quem tam aperte fallere incipias dolis: saltem ac
curate: ut metui videar. Certe si rescuerim. Dauus:

est: optet rationis. Nunc primum in pri
mis fac. i. da opera ut istec. i. pu
erpera Glycyferum lauet se. i. ut si
istec sit actus pluralis generis
neutri: ut vult Donatus sic astrue.
fac ut Glycyferum lauet: istec. i. illa
que ei laudanda ostendebat Lesbia. Et
hanc sententiam approbat Donatus al
tera improbat propter hanc rationem
quod non continuo solent puerpere post
puerperium lauare sed diebus omissi
sis. post deinde alter abudat da
te ei bibere quod iussi et quantum impa
ni hoc autem dicendi genus date ei
bibere consuetudine magis quam ra
tione dictum est. nam duo verba sic
vna iuncta male coherent sine no
mine aut pronome ut si dicas dic fa
ce: date ergo ei potius mor. i. sta
ti reuertar huic. Per ecastor. pri
mum genda est cum scit ut sit ecastor. i. p
ecastore aduerbiu inradi apud
feminas sicut pol. i. p poluce. pscit
puer. i. puer valde scite facit: ut
pscit. i. elegans pulcher natus est e
Pamphilo. i. ex ope Pamphili quod
deos ut sit supstes. i. salu diu vi
uens: supstites sunt senes et an
quia senes multis supstites. i. su
per viuentes etate delirant. unde
et supstitio dicitur. i. vana religio et su
pstitiosi qui vana religione ipso
rum delirant: quandoquidem. i. quod cer
te ipse scit Pamphilus. hic enim tra
situs fit a puero ad ipsum Pam

philum. est bono ingenio. i. bona natura: quod. i. quando. i. quia et. i. etiam veritatem est facere iniuriam huic optime ado
lescentule. i. Glycy. Si. Vel. i. etiam quis non credat qui noverit te Dauum hoc. i. hanc fallaciam esse ortum. i. perfectum co
metum: propositum instructum abs te Dauo. Da. quidnam id est. Si. Lesbia non imperabat puerpere Glycyfero. Pu
erpera enim ois dicitur que peperit siue que supstioribus diebus mater est effecta: coram. i. in conspectu siue in presentia
puerpere. coram ad certas personas palam ad oes refertur: quid esset opus facto. i. facere sed postquam egressa
est: clamat illis mulieribus que sunt intus de via. i. de itinere siue de vico. O Daue ita. i. adeo ne pten
nor abs te. Temo grecum est. i. cedor et reijcor: veteres enim illud dicebant sine propositioe: aut tandem ibi tadez
habet quiddam vergens et accelerans. quod. d. sine longiori simone: ita ne video tibi idoneum esse. i. apud et huic rei na
tus que. i. me incipias fallere dolis. i. fallacis siue fraudibus tam aperte. saltim incipias inquam me fallere
dolus. tam inquam accurate. i. tam diligenter et cum tanta cura et tam subtiliter ut videar metui a te scilicet: certe. i. pfe
cto si rescuerim. i. si cognouerim te scilicet fallere me: per apostrophen deest acerbte te puniam vel te in pi
strinum dedam. quidam dicunt si rescuerim pro cuius rescuerim vel certe si rescuerim quasi dicat putas
quod non rescuerim et ita nullum me putas ut id me latuerit: sed prius sententia mihi potissima placet. Dauus.

cui

Comedia.I.

Certe berde. i. per berule bic ipus. i. bic ipse fallit se id est se decipit. baid. i. non ego enim scilicet fallo. Si. edicim id est iussi ne vel ipau ne tibi et intermiam? sum. i. pibui ne faceres fallacia i nuptijs. Nū id est nunquid. q. d. nō verit? es. i. facere fallacia: veret liber metuit seru? qd retulit. i. qd interfuit quid pfuit tibi edicere ne faceres. nā refer respma lōga significat interdum vtile esse siue prodesse: et est sensus hic: cōtempisti quasi nō tibi cōminatus sim: et ideo nihil pfuit probibere tibi ne faceres: quia nūb iomin? effecisti contra iussus meos: credon. i. credo ne tibi bic qd sequitur videt? hanc Glycerius nunc pepisse e Pampbilo. i. ex opere Pāpbili. Da. teneo. i. scio intelligo quid id est. ppter qd erret id ē fallatur deliret et habeo id est scio. Licero ad lentulū: habes de vatino cognosce de craso: habeo ergo id ē scio qd agam id est loquar et respondeā et hoc populo dicit non sent. Si qd taces: qz non audierat Dami alloquētem populum. Da. quid credas: quia sumo dixerat credon tibi hoc et. ideo nunc repetit Da: mus verbū quid id ē ppter quā rem credas quasi per ironiaz dicit qd bec nō sint renūciata. i. nūciata ppositū p simplicit? tibi sic. i. eomō. fore. i. futura eē. Si. Edicim. i. mibi ne qd renūciavit subaudi. q. d. meo ingenio id pspicacit? excogitavi. Da. Ebo. inō ebo ē. i. teriectio admirātis interdū ad se vocātis: vt alibi ebodū ad me an tute. i. tute met tūpe itellexti i. nonisti hoc scz pti Glycerij alimulgerier. i. fingi paragoge est. Si. Irrideo. i. illudo. Da. Tres nunciati est tibi hoc assimulari. Nam q. i. qd vel vnde istec id ē ista suspicio. i. opinio incidit tibi. Si. quī. q. d. miraris vnde ceciderit: profecto quia norā te id est iam pridem tuos mores cognoueram. Da. quasi tu dicas id est credas: ab eo qd sequitur id quod pcedit intelligitur figura est metalepsis a posteriorib? ad priora id factū esse meo consilio id est mea suasionē. Si em id est quia certe scio id est exploratū est mibi. Da. o Simo? etiā id est adhuc non satis pernocti me qualis sim. Simo. Ego ne id est vtrum non pernocti te. Da. Sed si quid ocepī ab ocepī pio id est institui tanq? caput rei narrare tibi continuo censes: verba id est fallacias dari tibi hoc est te falli et decipi a me. Si. Falso aduerbiū ironiceq? dictum: q. d. falso scenseo. i. vel sine ironia dicatur sensus est falso loqueris. q. d. tu mentiris. Da. Itaq? i. iō berde nihil audeo iam mutire. i. loqui vt inquit Festus. Persius. Den mutire nefas. i. nō h? mibi loqui: vlt vt vult Dona. mutire. i. nec dicere nec facē vnde mutos dicimus. Forsitā etiā dici posset nō absurde tā nō audeo mutire. i. vō modo nō audeo loq? h? nec bisce. quidē quasi nō audeo os apire ad loquendū vlt inter dentes inurmurare et susurros efferre. Mutire em videtur esse mutoz et eoz qui more mutoz volūt loq? h? nō audēt sicut muti nō possunt. Si. scio hoc vñ neminē. i. nullā mulierē vbi aduerte neminē seino gñe possit. pepisse bic i ea domo in qua ē Gly Da. itellexti. i. itellexti ne neminē pepisse: h? nūb iō feci? i. nūb iōminis puer. i. infans desc

Certe berde nūc bic ipus se fallit: aut ego. Si. Edicim tibi: interminatus suz: ne faceres. Nū veritus es quid retulit? Credon tibi hoc nunc peperisse hanc e Pampbilo? Da. Teneo quid erret: et quid agam habeo. Si. Quid taces? Da. Qui credas: quasi non renūciata tibi bec sint sic fore? Si. Vbi in quisq? Da. uis. Ego an tute intellexti hoc assimularier? Si. Irrideo? Da. Renūciatus est. nam qui istec tibi incidit suspicio? Si. Qui? quia te norā. Dauus. Quasi tu dicas factus id consilio meo. Si. Certe em scio. Dan? Non satis me pernocti etiā qualis sim sumo. Si. Ego ne te? Dauus. Sed si quid narrare tibi ocepī: continuo dari tibi verba censes. Simo. Falso. Dauus. Itaq? berde nihil mutire iaz audeo. Simo. Hoc scio vñ ego neminem peperisse bic. Dauus. Intellextin? sed nūb iō fecius. deferetur mox huc puer ante

Andria

retur nob. f. mor. i. statim huc an ostium. o bere iam nunc renuncio. i. significo tibi id futurum: ut sis sciens. i. ut cognoscas ne. i. nō dicas mihi hoc posterius. i. hoc sequens factum scz quando deferet mor puer ante ostium. factum fuisse sup. Philo aut dolis Daui. i. meis. ego volo hanc tuā opinionē esse prorsus. i. oīno amorem a me. Si. unde scis id. f. puerū allatum iri Da. audiui: et credo. Si. multa signa scz concurrūt. i. pueniūt simul et eodem tendunt mihi sup. qui facio nunc hanc coniecturā. i. est qui nunc hoc qd sequitur pñcio

ostium id ego nunc tam tibi bere renuncio futurum: ut sis sciens: ne tu hoc mihi dicas posterius Daui factum consilio: aut dolis. prorsus a me opinionē hanc tuam esse ego amo tā volo. Sīmo. Unde id scis? Da. Audiui: et credo. Si. Multa concurrūt simul qui coniecturam hanc non facio? Jāprimū bec se e Pampbilo gravidam dixit esse. Inuentū est falsus. Nunc post qd videt nuptias domi apparari: missa est ancilla illi co obstetricē accersitum ad eam: et puerum ut afferret simul. Da. Hoc nisi sit puerum ut tu videas: nihil mouentur nuptie pampbilo. Si. Quid ais? cur intellexeras id cōsiliū capere: cur non dixti? Da. Quis igitur eum ab illa abstraxit: nisi ego? nam oēs nos quidem scimus: qd misere hanc amarit. Nūc sibi vxorē expetit. Postremo id mihi da negocij: tu tamen idēbas nuptias perge facere ita ut facis: et id spero adiuturos deos. Sīmo. Immo abi intro: ibi me operire: et quod parato opus est: para. non impulit me hic omnino nunc ut crederem: at qd baud scio an que dixti sint vera omnia: sed paruiendo. Illud mihi multo maximū est: quod mihi pollicitus est ipse gnat? Nunc Ebremetē conueniam: orabo Gnato vxorem.

id ē ipse Pampbil? pollicit? est mihi: nunc cōueniā. i. alloquar Ebremetē orabo ut det sup. vxorē gnatē.

siue coniecturo. Jāprimū id est in principio bec Glyceriū dixisse esse gravidā e Pampbilo. inuentū est falsum. i. cōpertū est illud esse falsum vel inuentū. i. cōmentū illud ē falsum: et tūc inuentum esset substantiū. nūc post qd Glyceriū videt nuptias apparari. i. pparari domi: illico. i. ancilla missa ē accersitū. i. vocatū obstetricē. i. mulierē puerperū adiutantē ad eā purā Glyceriū iuuandā. i. et ut simul. i. etiā afferret puerū. Da. Nisi hoc sit ut tu videas puerū: nuptie nihil. i. non mouent. i. prubant quin statim fiant. Si. Quid ais? cur intellexeras Glyceriū cape id cōsiliū cur nō dixti ecce plo. i. illico. Pā. Da. Dicis sup. cur nō dixti: quis igitur abstraxit. i. abstulit: anullit eum Pampbilus ab illa Glycerio nisi ego Dau? nā qdēz. i. certe nos oēs scim? qd misere. i. valde vltimis amarit eaz nūc expetit. i. nō recusat sibi vxorē dari scz. Postremo. i. tandem da mihi id negocij. q. d. relinque mihi illud faciendū ut videz non recusat vxorē tamen tu idē id est tute met perge id est prosequere facere has nuptias ita ut facis: et spero id videz deos adiutores fore subaudi. alij codices habēt adiuturos et tunc est sensus spero deos adiuturos id negociū scz nuptiarū. Si. immo. i. sed abi id est discede intro id ē i domū operire id est expectare ibi et para id quod ē opus: parato id est parare. hic Daui nō impulit me id ē nō mihi pgsuasit omnino ut crederē nunc atqz baud scio an omnia que dixti sint vera: sed paruiendo id est nō multū curo illa. Illud est mihi multo maximū quod ipse Gnatus

Comedia. I.

si impetro ut det. s. qd. i. cur mali. i. elegā bas nuptias fieri alias. i. alio tempore q̄ bodie. nā id baud id est nō ē dubiūz mibi: quin. i. q̄ non si filius nolit id est recuset facere qd est pollicitus possim cogere merito enim ut. s. faciat atq; adeo id est certe: vel valde: vel intantum eccuz id est ecce hic ipsum Ebre metem obuiam id est in occursum aduerbium est obuiam in ipso tempore. i. tempestine mature in ipsa oportunitate et in ipso articulo negocij suscepti.

Iubeo. Hec con-
gressio duorum se-
nū ad tale picu-
lū redigit fabu-
lā ut id videat
philio non posse
mutari s; enēu. q̄ enē? ē critonis
pntia. nā nūc ex falsis fiēt de nu-
ptie. Iubeo. i. volo nā firme ali-
qd iubere velle ē. Ebre metē sal-
uere subaudi s; suppmis alteri
psone itermetu. Uolo at et iubeo
differūt. nāz volum? aio iubem?
Abis. Ebre. o aduerbiū optātis
q̄rebā telpz. Si. et ego te q̄rebaz
inq; Ebre. aduenis optato. i. mlti
tū optat? alit. i. neq; multi neq;
pauci adierūt me. i. venerūt ad
me: nō aut dixit accesserūt nā adi-
t ardu? difficilisq; ē itaq; adierūt
q̄si ipotūc et iterpellātes adue-
nerūt q̄ aiebāt id sup. audituz eē
ex te. i. a te videlz filiā meā nube-
re bodie id ē dari nuptiū gnato
tuo. s. pā. id. i. ob id viso. i. ad vi-
dendū venio: me. i. vtz tu Simo
infant q̄ id diristi: an illi q̄ id aie-
bāt infantat q̄ s. non audita refe-
rāt. Si. Ausculta. i. audi pauci. i.
breuē? Abis. pauca etiā legis q̄
si audī aliq. et scies qd ego velim
te vel itelligē facē: vel est sensus
scies p̄p̄ qd ego te tantope op-
tarē et scies inq; id qd tu queris
Ebre. Ausculta. loqre. s. dīc quid
vel. i. cupias ut fiat. Si. o Ebre.
oro te p̄ deos et p̄ n̄az amiciciā q̄
icepta. i. instituta ap̄us. i. iā tū cū
ad hoc p̄ui essem? et a p̄uis p̄ ad-
uerbio ponit sicut a puulo a pue-
ro: accreuit. i. cepit itermetū fil. i. parit cū etate: q̄. i. et oro inq; te p̄ tuā gnātā Philomenā vulcā et solā
sine sororib; aut fratrib; et p̄ gnatum meū cui? gnati seruādi. i. custodiendi ne p̄dā summa ptās dāf
tibi oro ergo te ut adiunes me i hac re i hoc negocio abstrahēdi filij a libidine atq; ita. i. eo pacto nup-
tie fiant i celebrētur ut. i. sicut fuerāt future. i. faciēde a fio poti? q̄ a sum. Ebre. Ab volētis iteriectio
ne obsecra me. i. noli me obsecrare. i. p̄ sacra rogare q̄si. i. tāq; opteat te ipetrare hoc. s. ut nuptie fiāt a
me Ebre metē orādo me scz Eenses. i. putas me esse nunc aliū. i. alioz mox atq; i. q̄ olim. i. p̄terito tpe
cū. i. q̄n dabā filiā meā filio tuo si est in rē vtriq; i. si vtriq; nostrū ē vtile. i. nemini inutile. Itē cū inter-
dū pro utilitate ponit ut hoc est re mea id est mibi vtile. est re tua. i. tibi vtile et. similiter puto hoc esse
in rem vtriq; nostrū id est puto hoc esse vtile vtriq; nostrum ergo si est in rem vtriq; nostrū ut nuptie

Si impetro: quid alias mali q̄ bodie bas fieri nupti-
as? nam Snat? qd pollicit? est: baud dubiū est id mi-
bi: si nolit: quin eū merito possis cogere. Atq; adeo in
ipso tempore tecum ipsum obuiam.

Simo. Ebre metes senex.

Iubeo Ebre metē. Ebre. O te ipsuz que-
rebam. Si. et ego te. Ebre. optato adue-
nis: aliquot me adierūt: ex te audituz q̄ aiebāt: bodie
filiā meaz nubere gnato tuo: id viso tu ne: an illi insa-
niant. Si. Ausculta paucis: et quid ego te velim et tu
quod queris scies. Ebre. Ausculta: loquere quid ve-
lis. Si. per te deos oro et nostram amiciciā o Ebre
me que incepta a p̄uis sum etate accreuit simul: perq;
vnicam gnatam tuam et gnatuz meū cuius tibi pote-
stas summa seruādi dāf: ut me adiunes in hac re: at-
q; itavt nuptie fuerāt future: fiāt. Ebre. Ab ne me ob-
secra. quasi hīc te orādo a me ipetrare opteat. Aliū eē
cēses nūc me: atq; olim cū dabā? Si i ē vtriq; est ut

Andria.

fiat accersit, id est enoca me seu fac me certiorē vel mone, nam accerso vel accersio ab actio is, est quod significat voco vocas quemadmodum et accerso is, eiusdem significationis. Antiqui enim dicebant arcio arcis mutantēs d litteram in r. Unde accerso accersis, nunc autem dicimus accio accis d in e mutata inde fit accerso is, vel accersio is, tertie inflectionis vel quarte. iube id est ipea ut fiant, sed si pl^{us} mali ē ex ea re, i. ex nuptiis q̄ p̄modi vtriusq; mihi et tibi oro te id, i. id ad te peto ut cōsulas, i. pspicias

fiat accersi iube, sed si ex ea re plus mali est q̄ cōmodi vtriusq; id te oro: i cōe ut cōsulas: quasi illa tua sit. Pā pbiliq; ego sum pater. Si. Immo ita volo: itaq; postulo ut fiat Ebre. Neq; postulē abs te: nisi ipsa res moneat. Ebre. Quid est? Si. Ire sunt inter Glycerium et gnatum. Ebre. (Audio) Si. ita magne: ut sperem posse anelli. Ebre. Fabule. Si. Profecto sic est. Ebr. Sic berde: ut dicam tibi, amantium ire amoris reintegrationis est. Si. bene. id te oro ut ante eamus: dū tps datur dūq; eius libido occlusa est cōtumelijs: priusq; baruz scelera: et lachryme cōfictē dolis: reducant aīn egrotum ad mīam: vxorē dem? spero consuetudine et cōiugio liberali deuinctū Ebreine: dein facile ex illis sese emerfurū malis. Ebre. Tibi hoc ita videt? at ego non posse arbitror: neq; illū hāc ppetuo habere, neq; me ppeti. Si. q̄ scis ergo istuc nisi periculus feceris? Ebre.

curitas datur dūq; libido, i. effrenis voluptas et lasciuia ei? Pampbili est occlusa, i. cohibita repressā. cōtumelijs id ē pbris vltro citroq; datis dem? vxorē priusq; scelera, i. scelerati mores et lachryme barū p bui? Glycerij inuidiose dictum ē ut, in cunuchō non ppeti meretricum contumelias p̄fide, i. simul te dolis, i. astutijs fraudib; ad decipiendum reducat, i. rediget aīn egrotū: qz amore sauciū ad mīam ut miseratur eius Glycerij, o ebreme spero, i. p̄fido spm Pampbiliū deuinctum, i. alligatū cōiugium allectum consuetudine, i. conuersatione tue filie et coniugio id est matrimonio liberali id est facto cum libera et non serua qualis forte putabatur peregrina illa glycerium, vel coniugio liberali id est liberaliter facto, spero itaq; sese sic deuinctū dein vel debinc id est postea facile emerfurū, i. erupturū ex illis malis quo in amore sunt. Ebre. hoc videtur tibi ita futurum sup, at, id est sed ego arbitror neq; illum Pām, posse habere hanc filiā meam vel cōtra dici potest hāc non posse bē illū ppetuo, ideo ampbiologia ex industria vsus ē ut vtrūq; ostēderet, et arbitror inq; me Ebremetē non posse ppeti, i. vsq; ad finem pati ut filiā meam habeat secum siq; eiusmodi mores post cōiugia sit p̄secutus? Si. ergo qui id est videri quomō scis illuc pro istuc nisi feceris periculus id ē tēramētū seu, i. experientia. Ebre.

Comedia. I.

at ē graue. i. molestū illud pīculū. i. tentamētū fieri in filia mea. Si. nēpe. i. certe respōsionē aptū ē. de
nīq. i. eadē oīs incōmoditas. i. īportunitas redit buc. i. in meīpm recidit. nā buc d̄ psona loquētis dī: si
discessio. i. separatio euentat. qd̄. i. discessionē euentre dī. p̄beāt. i. auertant. parēbelis ē p̄ eufonismos.
At si. i. si si corrigatur. i. resipiscat p̄p̄ filia tuā q̄t p̄moditates id ē oportunitates inde procedēt. i. Alī
b̄it vide qd̄ ipm̄ satis q̄drat quātm̄ ad sniam. p̄cipio. i. īprimis restitueris. i. credes p̄iūctiū p̄ idī
cariuo anacolut bon. filiū amico
tuo quē. i. filiū vides lasciuia p̄dī
tū iri: inuenies tibi generū firmū. i.
stabilē et virū. i. maritū filie tue.
Ebre. Quid istic p̄bū p̄cedētis ē
et velut victi: ita vt istic abim̄
det. vel est sensus. qd̄ istic facis
sup. q̄t p̄cessionē eadē subiūctur
rus. Vel qd̄ istic. i. iste dicit sup.
admirādo: si iduxit. i. iduxisti p̄
sincopā. aim. i. si tibi ipasti vel tibi
p̄suasisti istd̄ eē ita vtile nolo
vllū p̄modū claudier p̄ claudi p̄
pagogē. tibi in me: hoc ē nolo tu
mū p̄modū retardari p̄ me. Si.
Ebre. merito. i. iure sp̄ maximi
fecit te id ē te plurimi estimant.
Ebre. S; quid ais? Si. Quid?
Ebre. q̄. i. quomō scis eos nunc
discordare iter se. i. p̄p̄bilum et
Blyceriū. et eos dixit q̄ masculi
nā gen? d; p̄p̄derare feminino.
Si. Ipus dau? q̄t q̄ maxie sc̄b
at q̄ est itim? i. familiarissim? p̄
p̄inquissim? consilijs. i. p̄positis
eoz p̄p̄bili et Blyceriū dixit mi
bi: et is p̄suadet mihi vt maturez
i. accelerē nuptias q̄tū queam.
Nū. i. nūqd̄. q. d. nō. cēses. i. iudū
cas q̄ sup. faceret nū sciret filiū
velle bec eadē. Adeo. i. certe tu
te. i. tuipse iā. i. nūc audies verba
eius. Deinde admonet alios ser
uos vt euocēt. Daum ad Simo
nem. Deus adverbū vocātis. et
attētionē petentis. euocate. i. ac
cerfite Daum buc. i. ad me atq;
eccū. i. ecce ip̄e h̄ p̄p̄ video ipm̄
exire foras. ip̄e em̄ iussu Simo
nis abierat itro vt paret panda

At istuc pīculū i filia fieri graue ē. Si. Nēpe incōmod
tas deniq; buc oīs redit: si euentat. (qd̄ dī p̄beant)
Discessio: at si corrigatur quot p̄moditates vide. Prin
cipio amico filiū restitueris: tibi generum firmū: et fi
lie inuenies virū. Ebre. quid istic? Si. ita istuc aim in.
ducti eē vtile: nolo tibi vllū cōmodū in me claudier Si.
Merito te sp̄ maximi feci chreme: Ebre. S; quid ais
Si. qd̄? Ebre. Qui scis eos nūc discordare iter se? Si.
Ipus mibi dau? (qui itim? ē eoz p̄silijs dīxit: et is mi
bi p̄suadet nuptias: q̄tū queā: vt maturē. Nū) cens
ses (faceret) filiū nisi sciret eadē bec velle? Tute adeo
iam eis audies verba: beus euocate buc Daum.
atq; eccū video ipsū exire foras.

Damus.

Simō.

Ebre. mes.

De te ibā. Si. qd̄ nā ē? Da. cur v̄roz nō ac
cerfīt. iā a' uespascit: Si. audin tu illum
ego dudū nūbil h̄it? sū Dane abste: ne
faceres idē qd̄ vulg? seruoꝝ solz; doī vt me deluderes

De te ibam et. hic locus est in quo iam ad dīscrimen mali producta comedīa in melio
rem partem iam incepit inclinare. Da. Ibam ego. Da. ad te Simonem. Si. Quid
nam est. Da. Cur v̄roz non accersitur id est aduocatur vel adduci curatur. Nam ad
uespascit id est ad vesperum inclinatur dies. Si. Audin. i. audis ne tu ebre. mes
lū Daum. ego. sp̄ grauis ē sceprio oīonis q̄ exordū sumit a p̄nomie ego. dudū. i. paulo
āte. Aduerbia t̄p̄is: aut certa sūt: vt hodie: cras. aut incerta vt dudū. i. paulo
tis certū additur t̄p̄s vt iā dudū iā nūp. o Dane h̄ius sū nōnūbīl. i. aliqd̄ abs te. i. tūmū ne quid a te fier
ret: sed breuitati studuit poeta: vt alibi. metui a Ebris: id est qd̄ faceres idem. qd̄ vulgus. i. maior
pars seruoꝝ solz; s. vt. i. qd̄ deluderes id est ludibrio offendere me senem dolis id est astutijs malis.

Andria

propterea quod filius amat. i. amore captus est. Da. Egon. i. ego ne. facerem. i. facere vellem istuc videlicet te deludere dolis? Si. Credidi quod. i. et ego adeo. i. valde metuens id ne scilicet deciperer. celavi vos seruos id super. quod dicam nunc. Da. Quid est? Si. Nam propemodum. i. ut vult Dona. vel serime prope. habeo. i. in fide tibi. i. credo tibi. Da. tandem cognosti. i. nouisti. qui. i. qualis siem. hoc est si nuptie non fuerant future. i. faciente. Da. quid. i. cur non fuerant future. Si. sed simulavi nuptias futuras ea gratia. i. causa. ut

Propterea quod amat fili? Da. Egon istuc facere? Si. Credidi. Idque adeo metuens vos celavi: quod nunc dicam. Da. quid est? Si. scies nam propemodum habeo iam tibi fidem. Da. tandem cognosti qui fies. Si. non fuerant istupie future. Da. quid non? Si. sed ea gratia simulavi vos ut pertentare. Da. quid ais? Si. sic res est. Da. vide nunquam istuc quini ego intelligere. Tab consiliuz callidum. Si. hoc audi. ut buc te intro ire iussi oportune hic mihi sit obuiam. Dauus. Item nunquam perimus? Si. narro huic que tu dudum narra sti mihi. Da. quidnam audio? Si. natam ut det oro virque id exoro. Da. occidi. Si. Item quid dixisti? Da. optime inquam factum. Si. nunc per hunc nulla est mora. Ebre. domus nunc ibo: ut apparentur dicam: atque huic renuncio. Si. nunc te oro daue: (quoniam solus mihi effecisti has nuptias) Da. (ego vero solus) Si. corrigere mihi gnatum porro enitere. Dauus. Faciam berde sedulo. Si. Potes nunc dum animus irritatus est? Dauus. Quiescas. Simo. Age igitur: ubi nunc est ipse? Dauus. Mirum ni domi est. Si. ibo ad eum

pertentarem vos. pfecte de vobis periculum fecerem. Da. quid ais? Si. sic res est. Da. vide nunquam qui nunc ego intelligere istuc. Tab. inflectio indignatis vel increpatis ac deridentis. consiliuz. i. ppositum pmentu callidum. i. astutia et calliditate plenum. hoc aut dictum exclamatione tollendum est. quod. d. plium illud est multum callidum: et irridet da. eo pacto Simonem: cum enim non latebat eiusmodi consiliuz. Si. audi hoc ut. i. postquam iussi te. Dauus intro ire buc. i. in domum parador obsequiorum gratia. hic Ebre. sit obuiam id est occurrit psto est mihi oportune. i. tepestine. Da. he. doleris interfectio. nuna. i. nunc quid perimus. i. periti sumus? et nam adiectio est syllabica ut quoniam. Si. narro huic Ebre. que tu dudum. i. paulo ante narra sti mihi. Da. quidnam audio. Si. oro ut ipse Ebre. det natus virque exoro id est obtrineo id. Da. occidi. i. perit perit? suz. Si. Item. indignatis interfectio hic est quod dixisti. Da. inquam. i. dico vel dixi optime factum esse. f. Si nunc nulla est mora per hunc. i. non stat per Ebre. metem quoniam nunc nuptie fiant. Ebre. Nunc ibo domus dicam ut appareat obsonia. f. atque renuncio id est significo huic filie mee. f. Si. o Daue nunc te oro quoniam tu solus effecisti. i. facieda pfectisti has nuptias. Da. Dauus interrumpens Simonem dicit. Ego vero solus effeci nuptias hanc ait dicit non ad confirmationem. sed ad increpationem. Si. Subdit. Si. quod fuerat datum rogatur? porro. i. deinceps in futurum: vel hortandi est ad uerbum. enitere. i. labora. quasi difficile

ficile fit et conatu opus corrigere id est ad viam rectam redigere mihi gnatus. f. Pamphilus. Da. berde id est perberculem. faciam sedulo id est instantem quasi sine dolo. Si. potes corrigere nunc dum animus irritatus est? iratus id est amor? ira: sine concilio et provocatus. Da. quiescas id est conquiesce de hunc re labores. Si. agis age. i. vel dicit et loquere. vel est aduerbium hortantis quod adhortatur eum ut faciat quod pollicetur. ubi ipse pater est nunc? Da. mirum est. i. miror. ni. i. si non est domi cum sint inimicie illi cum anastasia. Si. ibo ad eum illud

Comedia. I.

atq; dicam t. idē. i. similr illi bec eadē que dixi tibi Da. Nullus. i. non sum: plus est enī nullū esse q̄ pe-
rissē. Nam qui perit corp⁹ b3 reliquū qui vero nullus est ita nō est ac si nar⁹ non sit: quid cause. i. q̄ cau-
sa est: quin. i. cur nō pficiscar tanq̄ res egra ⁊ difficilis recta via i. plana: binc. i. ex hoc loco in pistrinū
id est i ergastulū pistoriū ad circūagēdas trusatiles molas: nībil loci. i. nullus loc⁹: hoc ē nulla opor-
tunitas relictū ē precī: q̄si nūc preces apud Pampbilū nō sint valitūre: itaz pturbavi oīa: coniecti. i. im-
peru et iuria imisi filiū berilem
i. Pāpbilū filiū berimeī Simo-
nis in nuptias: feci ut nuptie fie-
rent bodie h̄ Pāpbilo insperan-
te: atq; inuito. i. nolēte. Dem. ira-
scētissibi iteriectio est: astutias
omīto. ut boīez nequā. bōa iro-
nia pluraliter dixit astutias. q̄si
ei q̄ abūdat astutijs vna nō suffi-
ciat ac suppetat: qd. i. sed: si quie-
scē. i. in ea re nō laborassē nībil
malieuenisset. Sed ecclū. i. ecce
hic ante oculos video ipm Pā-
pbilum: occidi. i. pditus suz: uti-
nā aliquid esset mībibic quo. i. ut
vel equo darē me p̄cipitez nunc
id est p̄cipitarem me mībi ipm
mortē conciturus.

Bi illic est re.
Hec scena cui⁹
pturbatōis eē
dbeat supra po-
eta p̄struxit cū
ad p̄sentendū

Daul cū filio tardū Pampbilū
faceret. Pam. Ubi illic scē. i. il-
le scelestus. ⁊ illic p̄ille ponitur
⁊ ad intellectū refertur non ad
vba. Nā illd esset dicendū: quē
admodū subiungit relatiū mā-
sculini generis scz qui: vbi ē syl-
lepsis per genera euz qd. effz di-
cendū si ad verba redigeret. In
eo autē q̄ scelus p̄ scelerato po-
nitur quidā dicunt emphaticū ef-

se. Ubi ergo est ille scelerat⁹ Danus. qui pdidit. i. destruxit me. Da. Perij. Pā atq; p̄fiteor hoc malum
scz obtigisse. i. accidisse mībi iure: q̄si quidē qz certe suz tā iers. i. sine arte ⁊ astutia: ⁊ tā nulli p̄silij. i. nul-
li⁹ prudētie q̄ mībi cauere nequeā: vbi nulli in ḡtio ponit⁹ vetuste p̄ nulli⁹. Nā veteres nulli nullo ⁊ soli
solo decinabāt more adiectioz noīm: nec sola h̄ ⁊ alia nōnulla i ius nūc ḡmī finīata: fuon. i. fuone. i.
vtrū ē prudētie subandi me p̄misisse. i. credidisse fortūas meas i. successus meos: v̄l p̄ditōes ⁊ status
meos: p̄uo futuli. i. leni: instabile: tractū a vase qd̄ futile d̄r. Illd ei vas sacroz ē ⁊ a solo sacroz mīstro de-
ponit⁹ ad fr̄a: ē q̄ a fūdo acuto ⁊ patulo ore p̄pterea i fr̄a stare n̄ p̄t q̄nīmo statī accubēs effūdīt q̄cqd̄
i se liq̄ris ē: ob latū os ⁊ fūdū acutū. Eōmittēre etiā p̄l̄ ē q̄ p̄mēdare: p̄mittim⁹ ei q̄ cū magno piculo
volum⁹ eē p̄uata ḡ fero p̄ciū. i. p̄mīū: s3 p̄ciū poci⁹ ē pena p̄stultitē: p̄mīū p̄stuter sapia: bonoz ⁊ lucz
p̄mīū tñ ḡnālī p̄ bono aut malo facto reddit⁹: fero iḡ p̄ciū ob stultitiā: s3 ipe fu⁹ nūq̄ auferet. i. aspor-
tabit id p̄mīū a me iultū passiue posuit p̄ nō vindicatū. Da. Postbac. i. i futurū sat scio me fore futurū eē
incolumē. i. saluū: ⁊ nō p̄p̄clitatur: si deuīto. i. euado nūc h̄ malū. q. d. tā difficile ē hic euadē ut q̄ eua-
ferit videat⁹ immortal⁹ futur⁹. Pā. nā qd̄ ego nūc dicā p̄l̄ negabo ne me velle inō q̄ pollicēt⁹ sū ducē q̄ fidm

Bi illic ē scelus q̄ me pdidit⁹ Da. Perij

Pā. Atq; hoc confiteor iure mībi obti-
gisse q̄nīqdē tā iers tā nulli cōsilij suz: ser-

non fortunas meas me cōmisisse futuli: ergo p̄ciū ob

stulti ciam fero: s3 mīdum id nūq̄ a me auferet. Da.

Postb ac incolumē sat scio fore me: hoc nūc si deuīto

maluz. Pam. Nam qd̄ ego nūc dicam patri: negabo:

velle me (modo qui sum pollicitus) ducere: qua fidu

Andria:

cia. i. imprudentia audeam facere. i. negare. nec scio quid faciā nunc de me. Donatus autem vult vt me ablatius sine prepositione: q̄si quid faciam me id est per me solum. Da. Equidē id est certe nescio inq̄ quid faciam de me: per quod ostenditur de me in dicto Pam. fuisse atq; ago id sedulo. i. instanter cogito: vt sciam quid de me sit futurum vel faciā: dicā me inuenturum tam aliqd vt pducam id ē proferam prolatam protendam differā. aliquam moram huic malo. Pā. Obe. interlectio sentiētis eū quē q̄rebat

cia id facere audeam? Nec quid de me nunc faciā scio. Dauid. Nec de me equidem atq; id ago sedulo. Dicā aliquid tā me inuenturum: vt huic malo aliquam pro ducam morā. Pam. Obe. Da. Uisus sum. Pam. Ebo dū bone vir: quid ais? viden ne tuis consilijs miserrum impeditum esse. Da. At iam expediās. Pam. Expedies? Da. Certe pampbile. Pam. Nempe vt modo. Da. Immo melius spero. Pāpbi. Hoc tibi ego vt credam furcifer? tu rem impeditam et perditam restituas? Idem. Quo fretus siem qui me bodie ex tranquillissima re coniecisti in nuptias: an non dixi hoc esse futurum? Da. Dixi. Pam. quid meritus? Da. Crucem Sed sine paululum ad me vt redeam: tam aliquid vt dispiciam. Pam. Hei mihi. cur non habeo spacium vt de te sumā supplicium vt volo. Nāq; hoc tempus precanere monet me: baud de te vlciſci ſinit.

Da. Dauid superiora interposuit nō pceptus a pāpbi. nūc dicit Uisus sum. Pā. Ebo dū p̄cula ē euocātis ad se bone vir p̄ ironiā et b̄ ironiā p̄ſc̄tur cuz oē p̄mme lte genus leue in eum ducimus in quez ferimur iracundia. quid ais id ē loqueris: dicis vel facis viden id est vides ne me impeditum id ē implicatum: inuolutum alligatū: irretitum. tuis consilijs id est tuis suasionibus. impeditus autem proprie est qui ita pedes habet illigatos: vt progredi non possit: sed id ad negocium reuult. Da. at. i. sed expediā id ē exoluam te tam. i. breui vel celeriter. Pā. Expedies. Da. o Pam p̄bile certe expediā s. Pā. Nempe. i. certe. vt. i. sicut mō expediti ſti. Da. imo. i. sed spero. i. confido me melius expediturū. i. quali tā bene expedierit. Pam. ob. interiectio indignantis vel irati vis furcifer: qui dignus es vt circumferas furcā ignominie cā: vt credam tibi hoc. Furcifer est dicebant ſui q̄ ob leue delictū cogebantur a dñis ignominie magis q̄ supplicij cā circa vicinos furcam in collo ferre subligatis ad eā manibus et p̄dicare peccatus ſui: h̄icq; monere ceteros ne q̄d simile admittant. Restitues id est resarties: reparabis: recuperabis: restaurabis: rē impeditāz

id est intricatam: inuolutā: implicatam. et perditam. i. de qua nulla restat spes. Idem irati interiectio et indignati quo siem fretus: quia dixerat cuius consilio fretus sum. q̄ d. in quo possum amplius fiduciam habere: qui Dauid bodie coniecisti me in nuptias et re tranquillissima id est q̄ erat sine vlla perturbatione. an. i. vtrū. non dixi. q̄ d. imo hoc esse futurū videlicet vt ab illa excludar hac concludar. Da. Dixi ſti illud futurū scz Pam. Quid meritus es? Da. Crucem meritus sum id est vt cruci affigar. quod supplicium malorum seruorum erat: et precipue fugitiuorum. Sed sine. i. patere vt redeā paululuz ad me. i. vt aīm resumā siue recipiam et sedem mentis ad se enī redit qui esse amans desistit. Pā. i. celeriter dispiciā id est disquiram. ex cogitabo: cōmentabor: cōminiscar: cōsiderabo aliquid id est aliquod remedium seu aliquod consilium. Nā dispicere ē disquirere consilium: despiciere vero significat deorsum aspiciere. Pā. Hei mihi cur non habeo spacium. i. oportunitatem: tps: o cū vt sumā supplicium. i. vt exigā penas de te: vt persequar penas de te. vt volo. i. ad arbitriū meū. Nāq; hoc tēpus monet id est admonet me precanere id est prouidere mihi baud ſinit id est permittit me vlciſci de te id vīdicam capere de te. si sit te absp̄ de: tunc vlciſci significat punire.

Comedia. I.

Hocine ē. *cc.* Elegās p̄urbatio in q̄ int̄ se oēs oībus reddūtur offēsi. *Ca.* bocine id ēst
vtrum hoc est credibile. q. d. ē incredibile ⁊ nepbādū aut mēorabile. i. memorari dignū
vt tāta recordia. i. malicia cordis. dī em̄. vecors malī cordis. sic inata cuiq; vt gaudeat
malis alienis atq; vt cōparet. i. acq̄rat asseqtur. sua cōmoda ex scōmodis alteri. Ab
dolētis iteriectio ne. i. vtrū id gen⁹ boīm vez. i. verax. verisictū. fidele. immo. i. sed. ad
gen⁹ boīm ē pes

simus. q̄s. i. q̄bus boībus pudor
paululū nō adest. mō. i. dūtatat i
dne gādo. i. vt negēt se facturos
post. i. deinde. vbi. i. q̄n tps est iā
pmīssa p̄fici. i. p̄stari. tum. i. tunc
ipī coacti necessario q̄si ducti ne
cessitate. se ap̄tūt. i. maliciā suam
ostēdūt quā p̄i⁹ tēxerant in pe
ctoris altitudine. ⁊ timent deneg
gare. ⁊ tamē res. i. malicia sua co
git eos denegare qd̄ pmiserant
ibi. i. tūc. tū. i. deinde oīo eoz ē ipu
dētissima. i. insolētissima. petulātis
sima. q̄s es tu. i. q̄ dignitate poli
les. q̄s ē mibi. i. frat̄ an cognatōe
iūctus. cur optas sup. vel p̄stari
bi p̄te. i. meā videt. vroz. *beus*
Hec p̄cula beus. b̄ significatio
nē bz renocādī aliq̄e ad attētio
nē siue p̄siderationē ei⁹ qd̄ statiz
ē dicēdū egomet suz. p̄im⁹. *f. cba*
rus. beniuol⁹ mibi inde p̄im⁹ ⁊
p̄pinq̄ dñr q̄ nobis cbari cē de
bēt attamē. i. s. tñ. si roges. i. si p
zūcter. vbi ē fides. i. fidelitas. *ni*
tas p̄stātīa dīctor ⁊ p̄uentoz. nī
bīllos pudet. i. nullo afficiūt
pudorē. vbi nībīl pōt capi pro si
aut grī castis cē pōt. q̄si nullius
rei eos pudeat. aut nī. ⁊ tūc pu
det p̄sonale. *bbū* ē *bbū* vbi ē op⁹
vereri denegare videlicet. vbi p
miserūt nō verētur denegare. *il*
lic vbi nībīl. i. nō ē op⁹. *f. vbi* non
dū pmiserūt. vbi verētur denega
re. *Sz* q̄l agā. *zideam* ne ad cū.
alter ad a būdat. vt expostulē. i.
cōgrar. bāc iūriā. i. de bac iūriā cū eo *p̄apbilo* *Exp*ostulare ē q̄relā apd̄ eūp̄z deponere q̄ fecit iūri
am postulare aut ē q̄relā dicere d̄ altero apud alterz. ⁊ vt igerā. i. eijciā mala multa tanq̄ tela illi *p̄am*
p̄bilo. q. d. vt mltis p̄bris eū afficiā. atq; aliq̄s dicat expostulādo ⁊ igerēdo mala multa. nībīl p̄mouer
i. p̄ficieris vel p̄fueris. et q̄ vulgo dīci solet nībīl lucraberis. *z* *zideam* subaudi q̄ multum. p̄mouero inq̄
i. p̄ficero q̄n certe. i. saltē fuero molest⁹ ei *p̄apbī*. i. cū saltē aliq̄ affecero molestia atq; mores gessero
i. p̄placuerō. obsecut⁹ fuero satifecero aīo mco. *p̄a. o* *Carine* ege⁹ prudēs. i. male p̄ud⁹ ⁊ icaut⁹ ⁊ ma
le p̄spiciēs reb⁹ meis p̄didi. i. destruxi ⁊ me ⁊ te. nīl qd̄. i. nīl aliq̄tulū dī respiciunt nos. i. nīl dī sint
adiutores. q̄ respiciēdo mortale o iōnāt. *Ca.* *zideam* ne. i. vtrū ē ita. ⁊ distinguēdū ē hic. atq; subiūgēdū
i. prudēs me p̄didisti. inq̄. q. d. nō. imo p̄ulto id effecisti. tādē cā. i. occasio inuenta ē vt me p̄deres soluis
i. fregisti. violasti nō p̄stisti fidē. i. scām p̄missionē. vel soluisi fidē. i. fidelitatē q̄ iūcti eram⁹ tanq̄ vi
culo quodā ⁊ sūl⁹ soluisi fidē. i. p̄missionē. *zideam* p̄missionibus obligā⁹ boīes. vt patet in iure. de stipula

Carinus.

Papbilus.

Dauus.

Hocine ē credibile at mēorabile tāta ve
cordia inata cuiq; vt fiet. vt malis gau
deat alienis atq; ex incomodis alterius
sua vt p̄paret p̄moda. Ab id ne ē verū. i. nō id gen⁹ est
boīm pessimū in denegādo. mō q̄s pudor paululū ad
est. post vbi tps est pmīssa iā p̄fici tūc coacti necessa
rio se aperūt ⁊ timēt. ⁊ tamē res cogit eos denegare.
Vbi tū eoz ipudētissima oīo est *Quis* tu e⁹ q̄s mibi es
cur meā tibi. beus p̄xim⁹ sum egomet. mibi. *Attā*
men vbi fides est si roges nil pudet. *Hic* vbi opus est
nō verent. *illic* vbi nībīl opus ē vbi verētur. *Sz* qd̄ agā
adeā ne ad eū vt cū eo iūriā bāc expostulē igerā mala
multa. atq; aliq̄s dicat nībīl p̄moueris. multū mole
stus ⁊ certe fuero atq; aīo amorē gessero. *p̄a.* *Carine*
⁊ me ⁊ te iprudēs (nīl qd̄ dī respiciūt) p̄didi. *Ca.* *zideam*
ne iprudēs. *Tādē* iūctā ē causa soluisi fidem. *p̄am.*

Andria

tionibus. et ideo soluit fides quoniam non prestat sed. cotennit. Pa. Quid tade: ibi tade bz qddā vrgēs et ac
celerās rñione. i. rñde paucis et sine lōg abagib⁹ cur solueri fidē. La. Etia postulas. i. cotēdis seducere
menūc. i. me dēpe ill dicit. i. tuis vbis: Pa. qd istuc ē. La. Postq dixi me amare. i. amore. capi ipa am
ea p placita ē tibi. i. placuit mibi: vt et mibi. Deu me miser. i. dico vl fatcor me miser et exclamādo pferē
dū ē me miser q sectauit. i. pñderauit aīm tuū ex aio meo. i. putauit te gestare aīm adeo fidelē vt ego bēo.

Quid tade: La. Etia nūc me seducere istis dictis po
stulas. Pa. Quid istuc ē: La. postq me amare dixi:
cōplacita ē tibi: ben me miserū: q tuū aīs ex aio specta
ui meo. Pa. falsus es. La. nōne ē tibi satis. Hoc soli
dū vīsū gaudiū: nisi me lactasses amantē: et spe falsa
pduceres: bēas. Pa. bēas: ba nescis qtis i malis ver
ser miser: qtasq is suis pñijs mibi pñecit sollicit uoies
me? carnisex. La. qd istuc tā mīz est: de te si exēplū ca
pīt: Pa. baud istuc dicas: si cognorū me: vl amorē me
um. La. scio cū pñe alē casti dudū: et is nūc pñea tibi
succēset nec te quīt bodie cogere: illā vt duceres. Pa.
Immo ē: quo tu min⁹ sciserūnas meas: bee nuptie n
appabāt mibi: nec postulabat: nē qsq vxoze dā. La.
Scio tu coact⁹ tua volūrate es. Pa. Vāe nōdū scis
La. Scio eqdē illā ductūz te. eē. Pa. cur me enecas.
boc audī. nūq destitit istare vt dicerē me eē ductūz
pñi: suadere orare vsqz adeo dōec ppulit. La. quis bō
istic: Pa. Dauus. La. Dau⁹: Pa. Dau⁹ inturbat oīa.

die vt duceres illā philomenā. Pa. Imo etiā. i. sz etiā vl pñerea aut āplius bee nuptie nō appabant mibi
bi. apparī cū orio cāu sp cladē et pñiciē significat: vt Tir. mibi sacra pari. q i qre. f. qz ignoras illud tu
scis mīnus meas erūnas. i. mīfias. nec qsq postulabat nūc dare vxozē. La. Scio. q. d. itelligo bñ tu coa
ctus es nā solius volūrate. Pa. mane. i. ausculta ad huc paz nec discede nōdū. i. nā ad huc scis rē vī est.
La. equidē ego qdē scio te eē ductūz illā pñilo. Pa. cur enecas. i. crucias me. audi boc nūq dauus des
titit. i. cessauit istare. i. istāter vrgere suadere tāq parē: orare tāq supiorē vt dicerē pñime ducturū vsqz
adeo. i. intū vl coulsq donec. i. qusq ppulit. i. lpegit ipulit me ad id faciēdū. La. qd istic homo ē de quo
loqrīs. Pa. Dau⁹. La. ē dau⁹: Pa. dau⁹ iterturbat. i. valde turbat oīa. nā iter b ē pñicula auctiua adeo
vt nō p mediocri significatiōe sit: sed qz maiorē bñe nō pōt. vt iterfectus iterceptus nisi iter caplatur
p post vt bñc iter fluulo tiberin⁹ aueuo. La. qobz iterturbat. Pa. Nescio nisi qscio satis deos fuisse

cōfecturā em ex meo aio capies
bā. Pam. falsus es. i. deceptus o
larine q. eā de me babes opīn
onē malā. La. nonne h gaudiū. i.
eā bñe quā amo vīsū ē sat solidū
i. itegrū: idoneū: plenū: nisi lectas
ses. i. pduxisses iduxisses obles
ctasses: et tuis suauib⁹ fmonibus
me fouisses et allexisses. Inēduz
ei lactare vltra notā significatio
nē ē iducere i aliquē voluptatē a
lactādo. vñ et oblectare dī. nisi g
lactasses me amātes. i. amare ca
pñū. et pduceres. i. pduxisses me
spe. i. expectatiōe falsa. i. fallaci et
dēpiētī ibi ei falsus actīe capīf:
sz sup⁹ passīue. bēas pmissio al
lratī. Pa. bēam i. dīcis vt bēam
ab iteriectio dolēt. nescis i. qñt
malis ego miser verfer. i. assidue
sim et voluter et qñas sollicitudī
nes meus carnisex. i. tortor i me
q videlz ita me torqat. qñ faciēs
carnez carnisex dī. mortuoz em
pot⁹ caro ē vt corp⁹ viuoz. qñas
sollicitudines me? carnisex. i. car
nisex i me pñecit. i. cōpauit: cons
traxit mibi: pñauit mibi. suis cō
filijs id ē suasionibus. La. Quid
istuc. i. cur istd ē tā mīruz nī capīt
exēplū de te. i. si te imitat. Pam.
Baud ducas istd si cognorū p sin
copā p cognouerū me. i. īgenium
meū: hūe naturā et amorē meū q
pñlector. Blyce rīū. La. Scio q
sup. alter castitalij altercatus es.
nā alterco nī dīcimus. i. cotēdisti
dudū. i. pauloāte cū pñe. et eis pñ
pñea nūc succēset. i. irascit tibi
nec quīuit. i. potuit cogere te boi

Comedia. I.

ratos mibi qz auscultaueri. i. obedire ei suo. **Ea.** **O** Daue b scim est. **D.** scim est fateor. **Ea.** bē idignat
 pcula o scelus. i. scelerose sue qd aīo. **At** dij osunt. i. dēt tibi exitū dignū. i. pnties dignū factis. **Ebo** in
 rrectio itentioez audientz exposcēs. **Dic** mibi b semp ininriolum est: si omēs iūmici vellēt hūc esse cons
 lectum in nuptias qd piliū darēt nisi b quod dedisti. **Da.** deceptus suz at nō fatigatus. i. nō ita fractus
 vt nullas alias vias psequi velim. imo ad alia experienda patus sum. **Ea.** scio te. i. nō esse fatigatum.
Da. n̄ successit i qd conabamur
 non prospere cessit hac via id est
 hac rōne aggrediamur id est a:
 doriamur et cuitamur alia via ni
 si putes id qd sequitur videlz qz
 primo parū pcessit id est parum
 habuit momētū qd moliti sumus
 hoc malū iā nō posse verti ad sa
 lutem. i. ad pspertatē et icolumi
 tatē. **Pam.** imo etiā iā satis cre
 do si aduigilaueris. i. dederis ope
 rā et adhibueris ingenū qd sup.
 cōficiēs mibi geīnas nuptias. i.
 binas ex vnīs nuptijs. q. d. si vi
 giles scio te adeo mea mala pos
 se augere vt ex vno malo ad duo
 me deducas ita qd si nō satz vnīs
 crucier nuptijs binas mibi cōfi
 cias. **Da.** o pāpbile debeo tibi
 hoc p seruitio. i. pro fuitute vide
 licet conari manibz pedibusqz. i.
 oībus mēbris et viribz totz et no
 ctes et dies. i. oī tpe adire pculū
 capitis. i. subire mortis pculum
 dū. i. dūmō pfiiz tibi. i. sim vtilis
 tibi. **Tū** est. i. tū officii ē tue p
 tes sunt mibi ignoscere si qd eue
 nit pter spem. i. p opinionem et
 volūtatē meā: si id qd ago. i. mo
 lior parū succedit. i. parū pspere
 cedit at facio sedulo. i. ex aīo qd si
 ne dolo et instanter. vel melius tu
 te i. tūmet facis subaudi. **Tibi** vel
 posset correctue capl. q. d. id qd
 molior sedulo id facio vlt potius
 tute ipse facz qz p me nibl fecissē
 nisi pmississes te ducturū vt ego
 suadebā. vel tute sup. facis meli
 us qd ego. **Deinde** eius menti ocs
 currit qd qd ei placebat ad tur
 bandas nuptias. i. platjo pueri ad hostiū. i. o subdit repperi aliud. i. aliud excogitavi et cōmentus sum
 missum face me. i. dimitte me vt iuuentū psequar neqz vtaris opa mea. **Pā.** cupio. i. ego volo. sed resti
 tue me in quē locū me accepisti. vel omia mibi integra et salua redde qūa tibi tradidit pulturo. **Da.** fat
 clam. i. te restituā. **Pā.** at iā hoc ē opus. vt hic sit nti casus. vel opus ē hoc in abltō. **Da.** bē. s. mane. q. d.
 patiētiā habe modicā. iā em qd noui mibi occurrit ostiū a glycerio pcrepuit. i. glycerij ostiū aptum ē.
Pā. nibl ad te spectat sup. si ostiū glycerij pcrepuerit. q. d. nibl ad inuentionē tuam aptio illius ostij fa
 cit. **Da.** quero. i. inuestigo aīo meo cōsiliū quo restituaris in pristinū statū. **Pā.** bē. dolētis vel idignāis
 pcula nūccine demū. i. vtrū nūc deniqz qris subaudi pilio et inuentionē vt restituar i pristinū statū. q. d.
 ad huc incipis cum iā cōsiliū excogitatu et inuentum ē foret opus **Da.** at iā. i. statim nunc nunc dabo
 tibi b cōsiliū: scz quo restituaris in pristinum statum. i. excogitatum.

Ea. qobzē? **Pā.** nescio nisi deos mibi iratos fuisse sa
 tis scio: qz auscultaueri ei. **Ea.** factū ē hoc daue? **Da.**
 Factū. **Ea.** bē qd aīo o scel? at tibi dij dignū factz est
 tiuz dūit. **Ebo.** dic mibi siuēs hūc plectū i nuptias eē
 iūmici vellēt: qd: nisi hoc piliū darēt? **Da.** Decept? suz
 aut nō defatigat? **Ea.** Scio. **Da.** hac nō successit: alia
 aggrediamur via. Nisi id putes: qz pmo pcessit partiz:
 nō posse iā ad salutē pueri hoc maluz. **Pā.** imo etiā iā
 satz credo (si aduigilauer) ex vnīs geīas mibi pficies
 nuptias. **Da.** Ego pāpbile hoc tibi pro seruitio debeo
 conari māibz pedibusqz: noctesqz et dies capit pculuz
 adire duz psum tibi. **Tū** ē si qd pter spem eueit mibi
 ignoscere. si paz succedat qd agorat facio sedulo. **Uti**
 le tute aliud repi: me missuz face. **Pā.** Cupio. Restitue
 in quē accepisti me locuz. **Da.** faciā. **Pā.** Est iā hoc op?
 est. **Da.** bē s. mane pcrepuit a glycerio ostiuz. **Pam.** Ni
 bil ad te. **Da.** qro. **Pā.** babe nuncine demum? **Da.**
 At iam tibi hoc inuentum dabo:

Andria.

IAmia. In hac scena instauratio est exortatio Pamphilus. **Disidē op?** ē effi oportet
ri rursus adolescentē ne sub patris oppōsitione astrigat aut frāgat. **Di.** Jamia. i. sta
tis vel mor curabo. i. dabo operā inuētū. i. inuenire et adductū. i. adducere tibi mecū tuū
pāpbiū ubi ubi id est ubi cūq; erit et bene tibi dicit q̄ si amāti. mō o mi ale scz glyceriū
quā toto pectore amo: et est mollis oīo et seinea multis iplicata blandimētis noli ma
cerare. i. excruciare te vel noli te
angoze afficere. Pam. o **Disis.**

Disis. Pamphilus. Carinus. Dauns.

IAmia (ubi ubi erit) inuētū tibi curabo: et
mecū adductum tuū pāpbiū: tu mō aie
mi noli te macerare. Pā. o **Disis.** **Di.**

q̄d ē: bē Pāpbiū optie mibi te offers. Pā. q̄d ē. **Di.**
Ozare iussit si se ames beratiā ut ad sese venias: vide
re te ait cupere se. Pā. **Uab.** pij boc maluz itegrascit.
Siccine me atq; illā opa tua nūc miseros sollicitari
er: naz iccirco accersor: nuptias q̄ mibi apparī sensit.
Ea. q̄b? q̄d ē q̄ facile poter at q̄esci: si hic q̄esset. **Da.**
Age si hic nō īsanit satis sua sponte: i. stiga. **Di.** atq;
edepol ea res est: ppter ea nūc misera i merore ē. Pā.
Disis p oēs tibi adiuro deos: nūq̄ eā me deserturus
nō si capiūdos scia mibi i esse iūmicos oēs boies: banc
mibi expetiui: cōtigit cōueniūt mores. **Valeāt** q̄ iter
nos dissidiuz volūt: bāc nisi rōrs mibi adimet nemo

cerare. i. excruciare te vel noli te
angoze afficere. Pam. o **Disis.**
Di. quid est? Deinde viso pam
philo dicit. bēo pamphile optie
me id ē oportune et tepestine of
fers te mibi. i. obui? mibi effices
ris. Pam. q̄d est. **Di.** bera. i. gly
ceriū iussit me ozare te si ames. i.
si eius sis amore capt? ut iam. i.
tūc venias ad se ait se cupere vī
dere te. Pam. **Uab.** iteriectio in
crepantis pij boc maluz. i. amor
meus et Glycerij sollicitudo ite
grascit. i. itegrat hoc ē integrū
reddi? repetit restaurat refri
cat renouat. **Sic**cine. i. vtruz sic
opz sup. illā glyceriū atq; me pā
pbiū miseros. i. afflictos ubi ma
sculinū pōderat seino ut mos
est sollicitariet. i. pturbari nunc
tua opa. i. tua opatōne tuo labo
re. **Da.** q̄ operā dedisti ut no
bis boc malū peres. naz iccirco
accersor. i. euocor q̄. i. qz sensit ip
sa Glyce. nuptias apparī mibi.
Apparī ad horrozē refer? et ad
timorē et otio casui subiūctū clas
dē et pñiciē siq̄e **Uir.** mibi sacra
parari. **Ea.** quid ē. i. certe quib?
nuptiis q̄ id ē q̄tum facile potu
erat q̄esci. i. potnerat supsedert
et sine turbatōe ac labore abste
ri. ubi taz potuerat q̄ q̄esci ipso
nalia xba sūt: i. hic. **Da.** q̄essz
id ē q̄enisset neq; aliquid fuisset
moliū. **Da.** age. i. agendū hortan

tis est aduerbiū p ironiaz et derisionē dictū si hic Pamphil? nō īsanit. i. decipit fuerit iracūd? ē et furo
re pētus satis sua spōte. i. ex seipo instiga id ē incita et submista iracūdie fomēta. **Di.** atq; edepol ea
res ē id ē ipsa Gly. nuptias sentit apparī et propterea nūc ipsa miseria est in merore id ē in luctu squa
lore ac dolore. Pam. o **Disis** asseneratio est vbi a nomie incipit eius q̄ cū sit sermo ad iuro id est val
de iuro nā ad auctua pñicta ē ut admirabilr. i. valde mirabilr adiuro igit tibi p oēs deos nūq̄ me de
fertur. i. derelicturū eā nō addidit iterū non ad maiorē negationē et simul ut subnectat q̄d seq̄ ut est
sensus non eam me inq̄ deserturū iuro tibi etiaz si sciētia: vel cape si pro q̄tis: oēs boies. **hec** verēcū
de dicit ppter patrē esse mibi capiūdos iūmicos id ē mibi malivolos ubi capiūdos mutauit e in uir
moris est: expetiui id ē opitui elegi mibi banc Gly. pñigit. i. euenit ut ea potirer optata. q̄d vix euenit
cōtigit: dē. mores nostri cōueniūt magnā habent similitudinē q̄d v3 ad matrimoniū pfirmādum. **Uis**
valeant. i. abeant discedant a nobis: qz et discedentib? et mortuis vale dē: est aut valeāt renūciatōis et
interpretationis verbum qui volunt dissidiū id discordiā a dissideo es quod significat diserepo as.
disordo das. inter nos scilicet Glycerium et me nemo adimet id est abstrahet mibi banc nisi mors.

Comedia.I.

Ea. resipisco. i. vires resumo recreor sensus mei reuocat spm: et bñ resipisco. Alt qđ significat in pñtibus sensum bonū redire. q. d. se paulatē infanctū et desipuisse p̄ dolore. **Pam.** rñsum appollinis nō est magis verū qđ hoc. i. meū si poterit fieri vt ne. i. qđ nō p̄ credat p me stetit. i. p me factū esse quomīn? i. vt nō hec nuptie fierēt: volo. i. bene cupio illud ne irritetur: s; si id nō poterit fieri faciā in pcline. i. qđ impendet faciendū qm̄ iā res co īclinata ppe videtur vt id fieri sit necesse quicā nō deserā. Deinde ostē

dūt qđ sit i pcline v; vt pater credat p me stetit qm̄ fierēt nuptie qđ. i. q̄lis videor. **Ea.** videor is cō. i. ita miser atq; i. vt ego. **Da.** q̄ro i. aīo meo iustigio cōfiliū. i. viā rationē modū qđ possis te restituere i bonū statū. **Ea.** es fortis. i. valid? magnanīm? qđ nullo īfortunio deprimet. **Pam.** Scio qđ conere. i. mollaris. **Da.** pfecto. i. certe ego reddā tibi qđ molior effectū. i. pfectū. **Pā.** Iā b̄ est op? **Da.** Qui qm̄mo iā habeo. i. excogitatū est. pñtū qđ querebā. **Ea.** quid est qđ babes scz. **Da.** habeo. i. pment? suz aliqd huic. i. ppter hūc pāpbis iā nō tibi. i. ppter te ne erres id ē ne decipiaris. **Ea.** Sat habeo i. sufficit mibi qđ sit oliatio nuptiarū. **Pā.** cedo. i. dic qđ facies daue. **Da.** Vereor vt. i. qđ nō hic dies satis sit. i. sufficiat ad agendū qđ scz agere volo ne. i. neduz hoc est nō solū credas me nō esse vacuū id ē ociosuz ad narrādū nūc ppositū. Alij bñt ne tñ et tñc ne pibētis ē. q. d. noli credere me ociosuz ad narrandū. Proinde i. ideo: qz hic dies nō satis ē mibi vos pāpbile et carine amolīmi ni. i. discedite hinc. i. ex hoc loco amoliri dicūtur que cuz magna difficultate et molūie sūmouentur actollūtur de medio. cū enī res aliqua facēs i medio magitūdine et mole sua affert molestū īpedimētū neq; nisi cum magna difficultate discedit dē. amo

liri n̄ abire aut discedē. nā discedit qđ facile abit d̄ medio: amolif aut qđ vīe recedit: nā estis mibi īpedimēto. **Pā.** ego vīfā. i. ibo ad videndā hanc. i. meā Glyceriū. **Da.** qđ tu carine. i. ages qđ agis. . ens dūcis te hinc. īgere se ē ppe tarde discedētis ac tristis. **Ea.** vīs vt vez dicā. **Da.** Immo et iā incipis mibi initū narratōis. **Ea.** Quid fiet de me. **Da.** ebo tu impudēs. i. īp̄rectid? et p̄car ac molestus in rogādo nō sat babes i. nō tibi sufficit qđ addo. i. adbibeo et progo tibi dieculā id ē tēpusculū. naz diecula significat parū tps seu parūā morā quasi parua dies. i. tps in femio genere q̄tum tps scz p̄moueo. i. differo nuptias huic scz pāpbilo. **Ea.** attñ. **Da.** Dau? interceptū p̄monē Carini di. qđ ergo petis. i. tibi fieri aliud. **Ea.** vt ducā p̄bilomenā i. habēā in p̄ugē. **Da.** ridiculū. cū exclamatiōe et irrisiōe legendū est et deest bolem. i. o bolem ridiculū. i. plurimū ridendū et illudēdū. **Ea.** fac. vt ad me venias huc si qđ

Ea. Resipisco. **Pam.** Non appollinis magis verum:

qđ hoc respōsum est. Si poterit fieri: vt ne pater p me

stetisse credat: quomīn? be fierent nuptie: volo: sed si

id non poterit: id faciā in procline qđ est p me stetit

vt credat. Quis videor? **Ea.** Miser eq̄ atq; ego. **Da.**

Consiliū quero. **Ea.** Fortis es. **Pam.** Scio quid co-

nerē. **Da.** Hoc ego tibi pfecto effectū reddā. **Pā.** Iā

hoc op? est. **Da.** Qui iam habeo. **Ea.** qđ est? **Da.** huic

non tibi habeo: ne erres. **Ea.** Sat habeo. **Pā.** Quid

facies cedo? **Da.** Dies mibi hic vt satis sit vereor: ad

agendū ne vacuū esse nūc ad narrandū credas. Pro-

inde hic vos amolīmini. nā mibi īpedimēto estis:

Pam. Iāc ego vīfā. **Da.** Quid tu? quo hic te agis.

Ea. Tērū vīs dicā. **Da.** imo etiā narratōis incipis mibi

ūtiū. **Ea.** Quid de me fiet? **Da.** Ebo tu ipudēs nō

sat bēs qđ tibi dieculā addo: q̄tum huic p̄moueo nup-

tias? **Ea.** Attñ. **Da.** Quid ergo? **Ea.** Ut ducam. **Da.**

ridiculū. **Carinus.** Huc face ad me vt venias: si quid

Andria

poteris. i. vel si aliqd poteris inuenire. vel si aliqd mō poteris buc venire. Da. qd. i. cur ventū ad te nūq̃ habeo. i. nūq̃ sum cōmēt⁹ qd tibi ex re sit. Ea. attū si qd habueris scz venito. Da. age hortātis aduerbiū et vix concedentis veniā ad te. f. Ea. si qd habueris scz ero domi. i. cōtinebo me domi quo me possis facie conuenire. Da. tu. Odisis operire. i. expecta me hic parūper. i. aliqd diu. Odi. q̃propter. i. quare te operiar. Da. opus est. facto. i. facere ita. Odi. matura id est propera cum moderatione. Da. inq̃. i. dico tibi adero. i. presens ero iam id est statim hic.

poteris. Da. qd veniā: nūq̃ bēo. Da. attū si qd poteris Da. age veniā. Ea. si quid: domi ero. Da. tu misis (dū eteo) parūp opire me h. Odi. q̃propter. Da. ita facto opus ē. Odi. matura. Da. iā inq̃ hic adero.

Odisis.

Dauus:

Nihilne eē p̃p̃iū cuiq̃: dī vram fidē: sūmū bonuz eē bere putauī bunc p̃p̃biluz amīcū: amatozē: vix in quouis loco patuz. Cley ex ea nūc misera qnē capit dolorē: facile hic p̃l⁹ malī est q̃ illic boni: s; Dau⁹ erit. Odi. bō quid istd obsecro ē quo portas puez. Da. Odisis nunc op⁹ est tua mibi ad banc rē ex p̃rōpta memoria atq; astutia. Odi. quidnā inceptur⁹ es. Da. accipe a me bunc oci⁹: atq; an n̄as ianuā appone. Odi. obsecro bumie. Da. ex ara hic sume x̄benas tibi atq; eas substerne. Odi. q̃obzē id tuteipse nō facz. Da. q; si forte op⁹ sit adbez

Odisis nūc opus mibi tua memoria. i. itelligētia ad retinenda et intelligēda mea p̃cepta exp̃rōpta i. in mediū emissa seu plata ab expromēdo. aliqd ei expromif qd recōditū deducif i mediū ad bāc rē quā paro. f. et etiā op⁹ tua astutia. i. caliditate ad strēnue agēdū q̃ ipabim⁹ tibi. Odi. daue qd nā. i. qd es iceptur⁹. i. suscepturus et choaturus. Da. accipe. i. asporta et recipe ex me ocius. i. velocif p̃patim p̃positi uo. būc puez atq; appone eū an ianuā n̄am. Odi. obsecro. i. q̃so ne. i. vix apponā eū bumē. i. sup terras Da. sume tibi h tibi q̃si motū qndā et gestū stomachāt⁹ b; verbenas. i. berbas et frōdes ex q̃b⁹ b ara coronatur. verbene enim sunt omnes berbe et frōdes feste ad aras coronādas: vel sunt omēs berbe frondesq; ex aliquo loco pure decerpte dicte quasi berbene. Sume ergo tibi x̄benas hic ex ara quā tibi ostendo que est aralappolinis. n̄as appolini comedia dicata ē i cuius bonozē arā p̃stīuebāt comediam celebrantes. appolini ergo comedia dicata est sicut libero patri trāgedia atq; substerne eas verbenas. i. suppone eas puero et apra sub eo. Odi. q̃obzem. i. quare tuteipse. i. timet et ē tātologia. nō facis id. i. nō apponis an ianuā tute. i. timet. tūc dō cū pronomē reflectif ad eā p̃sonā a q̃ sumitur. vt verbi grā cum dicimus tu lege et ille nobis respondeat cur tute non legis. Da. quia si forte sit mibi opus

d iij

Nihil re. Hec scena administrati onem doli habz quod sit vt deterreat Ebremes filiam suā. Pamphilo dare. Odi. Nihilne aduerbiū percunctantis id est est ne verum subandi nihil esse p̃p̃rius i. p̃petuū cuiq̃. i. alicui dī vestraz fidē admiratōis aduerbiū. cū ex clamatōe vbi fides p ope et auxilio ponitur: eā sensus o dī iplo ro sup. vram fidē. i. opē et auxiliū quo etiā mō pōt capī in eo dicto p̃b deū atq; bōm fidē vt supius ē explicatū. putadā būc p̃p̃bilū amīcū q̃tū ad aim: amatozem q̃tū ad corp⁹ vix. i. virilē et nō facile vicibilē patū in quouis. i. in quolibz loco eē sūmū bonū bere i. dñe. f. Glycerio. vix. i. s; quem dolorē. q. d. maximū ipa misera capit nūc ex eo p̃p̃bilo facile. i. liq̃do et māifesto baud, dubie clare. veteres etiā p certo facile dicebant p̃l⁹ malī ē hic. f. in dolore q̃ boni illic. f. i amīco amatoze v̄ro: s; dauus ex ita domo glycerij Odi. bō obsecro. i. q̃so et p sacra ro go qd istuc malī est qd. i. portas. Dau⁹ ei portabat puez inuolutuz quez dum euoluit Odisis subdit quo. i. i quē locū portas puez. D.

Comedia. I.

iussurandus. i. si mihi sit opus iurare ad. l. erga bez. i. simonē. ubi iussurandus potest esse natus vel actus. ubi
enī h. res ē mihi opus vel ē mihi opus hāc rem. Itē ē mihi huius rei opus sed frequētius et magis ora
torie dicitur mihi opus hāc re. Cicero etiam in epistolis ait. dux nobis et auctor opus est. reliqua duo ma
gis sunt poetarum aut historicorum ut possim iurare sup. liquido adverbium id est pure et manifeste. nā
que sunt pura et defecata liquida sunt. hinc non apposuisse puerum ad iannam. **Di.** intelligo id est ca
pio cedo id est dic. et est porrigen
tis manum. unde istec noua religi
gio id est subitus et insolitus me
tus dei et reuerētia ut timeas me
tū et peierare. incessit in te. i. in
gruit inuasit insedit ab infido in
pectus tuū. Da. moue te oculus. i.
velociter ut porro id est deinde
adverbium ordinis alias tempo
ris. intelligas quid agā id est age
re suscipiā deinde Danus subito
aspiciens Ebremetē venien
tē exclamat prob iuppiter ex
clamatio est comica indignatio
nem pariter ac dolorem ostē
dens ubi iuppiter potest esse voca
tiui casus quasi o iuppiter ser mihi
opem. **Di.** quid est? Da. pater spō
se scz pbilomene promisse Pam
pbilo iteruenit. i. intercidit repu
dio id est recuso reijcio p̄sillum.
id est ppositum quod prius intē
deram ad decipiendos Ebreme
tē et Simonē. tractū enim ē
vel a sagittis vel ab arcu. **Di.** ne
scio quid narres id ē recites loq
ris narrare enim aliena et quod nos
bis sunt necessaria dicimus. Da.
quoque id est etiam ego assimila
bo id est fingam me venire. i. hīc
ex hoc loco a dextra pre. s. tu mi
his vide id est animaduerte esto
cauta intellige spectā ut subser
uias id est latenter et caute faues
as obsequaris oratiōi mee quon
iam oratione utar tu solis ver
bis sum enim diutius locutus quā tu. ideo dixit utcumque id est quālibet cumque opus sit verbis tuis scilicet
Di. ego nihil intelligo quid agas id ē quid agendū proponas sed si quid est quod id est in quo sit opus opa
mea id est labore et industria vobis aut si tu plus vides id est intelligis et sapis quā ego manebo id est h
permaneo ut vobis morem geram ne quid id est ut non in aliquo remorer id est retardem retineam
vestrum commodum.

iussurandum mihi nō apposuisse ut liquido possis. **Di.**
intelligo. Unde noua nunc religio in te istec incessit? ce
do. Da. moue oculus te: ut quid agas porro intelligas.
Prob. iuppiter? **Di.** quid est? Da. Sponse pater interue
nit repudio cōsiliū quod prius intenderam. **Di.** nescio
quid narres. Da. ego quoque hinc a dextera venire me as
simulabo: tu ut subseruias omnivt cumque opus sit verbis:
vide. **Di.** Ego quid agas nihil intelligo. Sed si quid est
quod mea opera opus sit vobis: aut tu plus vides: ma
nebo: ne quid: vestrum remorer quomodū.

Ebremes.

Di. sis.

Danus.

Reuertor postquam quod opus fuere ad nuptias
gnate p̄m: ut iubeā accersi: sed quid hoc?
puer berede ē: mulier tu apposuisti hūc?
Di. ubi illic ē? Eb. nō mihi rūdes? **Di.** hē nūquid est.
ve misere mihi. reliquit me bō atque abiit. Da. dii vestras

Reuertor etc. Ad est sūcīpe Ebremes cuius causa scena fraudibus instructa est ne pro
missas complacēt nuptias. Ebze. reuertor postquam parauit ea que fuerunt opus ad nu
ptias Gnate Pbilomene ut iubeam accersi id est euocari vel Pamphilum vel potius
filiam: sed quid hoc est viso puero hoc dicit berede ornatus est bec particula quali per
berculum. furātis est adverbium. puer est mulier tu ne id est verū apposuisti hūc pue
rum. **Di.** querit danū quod discesserat ut a foro venire videretur ubi illic id est ille danus
est. Ebz. si rūdes mihi. **Di.** hē dolētis et indignātis est interiectio. nūquid id est in nullo loco est bec. veb
mihi misere. q. d. maledictio valde me inuasit bō reliquit me hīc solā atque abiit. i. discessit. Da. dii vestram

Andria

fidem. i. implozo vestrum auxilium. est autē aduerbium admirantis cum exclamatiōe vt superius dictū ē quid turbe id est turbationis ppter varia boīm litigia est apud for. causaz. i. quot boies. q. d. multi litigant. i. agunt causas in se inuicē: tūz id est deinde annona id est res cibaria non enim solus ānona de frumētis sed de carnib⁹ salis et alijs huiusmodi reb⁹. Cicero de diuinatiōe putaret ānonā i macello cariorē fore. Annona g̃ est cara. nescio quid aliud dicaz. Odi. obsecro. i. queso et per sacra rogo te cur

fidem: quid turbe est apud forum? quot illic hominūz litigāt: tamē annona cara est. Quid dicam aliud nescio. Si. cur tute obsecro hic me solam? Da. Bem q̃ bec est fabula. Ebo misis puer hic vnde est? quis ve buc attulit. Si. Satin sanus es: qui me id rogites? Da. Quem ego igitur rogez: qui hic neminē alium videam? Ebre. Miroz vnde sit. Da. Dicturan es quod rogo? Si. Iban. Da. Concede ad dexteraz. Si. Deliras non tute ipse? Da. verbum si mibi vnum preter q̃ quod te rogo facis: caue. Si. maledictis? Da. Unde est? dic clare. Si. A vobis. Da. Haba be. mirum vero impudenter mulier si facit meretric. Eb. Ab andria est ancilla bec quantū itēngo. Da. Adeon videmur vobis esse idoneum in quibus sic illudatis? Ebre. veni in tempore. Dau. Propera adeo puerum tollere hic ab ianua: mane: caue quoq̃ ex istoc excessis loco.

ris et comiciū facis: sed supior sententia melior ē. Da. dic clare. i. apte deposita omni filatione vnde est hic puer. Odi. a vobis est. i. ab hero Pamphilo est. ideo dixit eū etiam esse serui domino suo fauētis i amore. Da. ha. ba. be. interiectiōes ridētis ob responsionē: mirum vero est hic p̃ frontā dictū. q. d. nō est mirum. nā vero particula sepe ad ironiā refertur si mulier meretriz bono ordine locut⁹ est. p̃tio ei cā impulsū nature est deinde cōditio mīme: ergo mirū est si mulier meretriz facit impudenter. i. inerecū de posito oī pudore cū frontē defricuerit. Eb. bec ancilla ē ab andria. i. bec ācilla ē andrie. Si p̃cerit q̃ ex andro īsula venit hoc ē ip̃i fauet andrie q̃tū intelligo. Da. adeon. i. adeo ne. i. vtrū tū vel valde videmur vobis idonei. i. apti. Idone⁹ est d̃r apt⁹ et ad bona et mala: in q̃b⁹ illudatis. i. in q̃b⁹ ṽas faciatis illusiones et irrisiones. Dicim⁹ et illudo tibi cū d̃rio: vt Uir. Certāq̃ illudē capro. Itē illudo te cū actō vt Uir b̃xtutē illude sup̃b. Itē illudo in te vt in b̃ loco filē ē insulto: vt testat⁹ Seru⁹ in fin Eucidos. Eb. Ebre me ap̃ se dicit. Veni i tpe. i. veni oportūe tēpestiue auspiciato nature. Dicim⁹ et iā ṽni i tpe sine p̃pone et veni tpi i orō. Da. adeo. i. valde p̃pera et festina tollē. i. asportare auferre puer. hinc a ianua. Desi cā retinēs sūmisse et dic mane: caue excessis. i. excedas: vt facis p̃ facias. et d̃r caue excedas et caue ne excedas p̃ eod: caue g̃ excessis. i. exas aliq̃. i. aliq̃ locū ex isto loco i q̃ tu es q̃cqd tibi dicā.

tute id ē tūmet reliquisti sup me solaz hic. Da. bem interiectio dolentis et indignantis que est bec fabula. i. que sunt be nuge quasi p̃ceptū rationēq̃ ignoret. Ebo interiectio aut aiaduersionē poscentis aut repente cernentis. o misis vñ hic puer est quis ve attulit eū buc? Odi. satin. i. satis ne sanus. es. q. d. tu es bene fatu⁹ et insanus qui rogites. i. iterroges me id: qm̃ rogo duos regit accu satinos. Da. igitur quē ego rogē id ē interrogare possis q̃ neminē alium videā hic. Eb. miroz. i. nescio vñ sit miroz veteres cū vñ p̃ nescio ponebāt nā admiratio ab ignorātia descēdit. Da. dicturan. i. dic nra nescis id qd rogo id ē peto. Odi. ban interiectio cōsternate mulis. Da. p̃cede. i. cōfer te veni ad dexterā. Odi. dell ras. i. denias desipis īsanis non es mētis cōpos: nō. q. d. ita tute id est tūmet dedisti. i. mibi puer hunc. sed tacuit illud per aposio p̃sum tertiā propter. i. interruptionem factam a dauo ne mulier p̃dat eū. Da. caue si facis. i. facias mibi vñ verbū p̃ter q̃. i. nisi illud qd rogo te. Odi. maledictis id ē minaris. posuit eū hic p̃ cōminatione q̃tis p̃ puiclo soleat poni nisi forte: quia p̃tūne lie genus est p̃miatio: potest etiam dici maledictis. i. cūz p̃emptu loq̃

Comedia. I.

Di. dñ eradicent quasi extirpent euellāt et terra te abducant ⁊ de medio tollant te dauū siue etiā ex-
crucient: ita territas id ē frequēter terras me miserā id est in miseris versantē afflictā ⁊ angustā. **Da.**
qz dau? sublata voce dixerat illi pri? ppa tollere puerū. deinde summisſe dixerat mane nunc: itez sub
lata voce alloq̃ eā q̃ si facere p̃tēnat qd iussa sit dicēs dico tibi an nō vt tollas puez vel vt dicas cui?
sit. **Di.** qd vis. **Da.** At etiā interrogas. rursum iurgū repetit ⁊ turbulētā orationē. **E**do. i. dic cui?
atiquil sicut dic mihi dameta cu
iū pecus apposuiſti buic. i. in ia
nua puez. dic mihi. Facit repeti
tionez non sine vehemētia: cedo
em ⁊ dic mihi idē significāt s3 in
stat vt respōdeat. **Di.** tu nescis.
vultiose pferendū est p ironiaz.
Da. dauus lentius ⁊ summisſe di
cit et. omitte id est p̃termitte qd
scio ⁊ dic qd rogo. **Di.** apposui
in p̃ puerū vestri intelligit li pri
sciano credim? interptanti hunc
locum. dñi vel herilis filij. q. d.
puer vñ dñi vñ herilis filij vt sit
gtūs possessiui et non p̃m̃itiui.
Qd si misis locuta sit vt pri? ois
xerat a vobis ē velitqz dicere co
rū esse sc3 p̃ampbili ⁊ dauī qui
ei fauet in amore ⁊ sui ē p̃nceps
cōsiliij p̃culdubio vñ in casu ac
cusandi esset dicendū vt valla cō
probat longe lateqz interroganti
em cuiū puez apposueri alicui.
nōne respōdere debebo vñ. p
fecto ita si vñz sectari velimus.
Sed fortassis dicet aliq̃s vestri
pluratiui esse nūeri grī casus a
p̃mitio ego. Id dici possz sectan
do vetustate qñq̃dez p̃stat mul
tos vetustos sic ēē locutos vt re
fert gelius li. vñigesimo ex sen
tentia appollinaris viri. p̃batissimū. Tertiū eo in loco Laurēt? gelij carpe nō dubitauit. cui si assentiam?
hic pon? sequamur Prisciani iniam p̃sertim cū vñ Laurent? ait vestri ab ego sp̃ passiue capiat nō aut
actiue nec possessiue: hic aut designat aut possessio aut actio cū se. errogetur p̃ interrogatiui possessio
nis. i. cuiū. ⁊ etiā cū hoc vñbo ostēdatur p̃ p̃ueri q̃ a nullo passiu? in gñatōe diceret: attñ si q̃s velit seq̃
Beliū nō carebit auctoritate ⁊ insup comica vetustate defendet. S3 de hoc satis supz. **Da.** cuius vñ.
Qz nimis summisſe ancilla dixerat vestri: id dau? repetijt vt plene audiret a Ebremete: ⁊ etiā vt misis
āpli? exponat ⁊ p̃firmet. **Di.** p̃āpbili. i. puez apposuit. ex h multū Prisciani snia p̃probat q̃ dixit vñ
filij vel herilis dñi cū misis subdat p̃āpbili. Nā de vno loquēs nō dixissz vñ in pli nisi eo mō intellige
ret quo dictū est vñ p̃vestri p̃p̃benderet dñm. ⁊ seruū fautorē ⁊ cū diceret p̃āpbili solum itelligeret au
ctore. **Da.** Idē interiectio indignationē ostēdēs: qd mod? iterrogādī. q. d. qd dicis. **Pāpbili** cū exclama
tōe p̃nūciandū est: ⁊ hoc facit dau? vt mel? ebremes app̃bendat puez esse ex p̃āpbilo. **Di.** Ebo inter
lectio attētionē poscēs ⁊ adaduersionē an nō p̃āpbili apposui puez. q. d. ita. **E**bz. ebremes adhuc sol?
post dauū loq̃ ego fugi recte sp̃ bas nuptias. **Da.** o facin? i. flagit? i. adaduertēdū i. puniendū et flagi
tatōe. i. increpatiōe dignū. ⁊ supplicis p̃p̃escendū ac piandū: ⁊ ē apoliopesis. i. reticētia iternētū. i. p̃so
ne misidis q̃ inceptū simonē iterpellauit. **Di.** qd. i. cur clamitas. i. ita clamas o facin? ⁊ c. **Da.** dau? vult
irritare mulierē negādo eū ēē p̃āpbili ad p̃firmanda q̃ vult. quē. i. puez ne. i. nōne vidī afferri ad vos
heri vespert aduervbiū. i. sero. **O** boiez audacē exclamādo. **Da.** vez. i. sed vidī cantarā i. illā anū siue ve
tulā suffarcinatā. i. p̃ānaciā vt Persius. p̃ānucia baucis: vel p̃ānosam. Nā p̃ānici? ⁊ p̃ānosus dicis q̃
grasso ⁊ vñ p̃āno indut? ē: ⁊ vt ait Donat? p̃p̃riū est anib? i. vetulis suffarcinatas esse q̃ sub veste mul

Andria

ta ferre solēt latētia: q̄ cū reuolutas sursum vestes atq; succictas hñt eo q̄dē mō vt nōnulla ferre pos-
sint dicūtur suffarcinate. **Di.** pol iurātis aduerbiū: habeo grās dñs. q. d. fateor me bñficio a dñs affe-
ctā, q̄ aliquot libere mulieres quaz testimoniū pluris est aduersus seruū affuerūt i parōdo. i. cū pare-
ret siue i ipō puer perij tpe. ⁊ aliquot dixit. q. d. nec multe neq; pauce. **Da.** Dau? puer tēs fimonē ad spe-
ctatores de miside in tertia psona loq̄tur. **Ne.** i. certescdm **Ualla.** ⁊ valde scōz **Dona.** illa. i. misis baud

mes. si puerū positū añ edes viderit: suā gnātā non da-
bit: tātō bercle magis dabit. **Eb.** n̄ bercle faciet. **Da.**
nūc adeo (vt tu sis sciēs) nisi puerū rollas: iā ego bñc
in mediā viā puoluā: teq; ibidē puoluā in luto. **Di.**
Tu pol bō nō es sobri? **Da.** Fallacia alia aliam tru-
dit. **Je** susurrari audio ciuē atticā esse tūc. **Ebre.** **Ne**
Da. Coact? legibus eā vxorē ducet. **Di.** An obsecro
an nō ciuis est? **Eb.** Joculariū i malū insciēs pene in-
cidi. **Da.** Quis hic loq̄tur? o ebreme. p̄ tps aduenis.
ausculta. **Ebz.** audiui iā oia. **Da.** Ab. ne tu oia? **Ebz.**
Audiui inq̄ a p̄ncipio **Da.** Audisti obsecro (bem)
scelera? bñc oportet i cruciatū bñc abripi. bñc ē ille non
te credas dauū illudere. **Di.** **Ne** miserā: n̄bil pol
falsi dixi mi senex. **Ebre.** Noui oēm rē: s; ē simo itus.

oportere. iā audio susurrari. i. murmurari ⁊ quasi i aure sūmissis v̄bis latēter dici hoc. i. qd sequit̄. vbi
susurrari passiuū ē. **Nā** susurro as. dicō mus: vt ille susurrat semper aliqua. i. ille sp̄ aliq̄ latenter dicit ⁊
sūmisit loq̄tur. inde susurr? ri. i. murmur. idē susurronis i murmurator nō audēs plane v̄ba efferre.
audio ḡb qd seq̄t̄ susurrari. i. bñc **Di.** esse ciuē atticā i. atbeniēsē. **Eb.** bē. idignātis iteriectio. **Da** pā
pbi? ducet eā gly. vxorē coact? i. p̄pulsus legib? i. iure ciuili. **Di.** an. iteriectio p̄turbate mulieris obse-
cro te. i. q̄so an nō est ip̄a ciuis atticā. i. **Eb.** pene. i. fere incidi. i. lapsus suz insciēs. i. ip̄udēs i malū so-
culariū. i. i. ad v̄bū iterptando i ridiculū: ridendū: illudēdū. i. de q̄ posset fieri ioc? ⁊ i rrisio. v̄l vt dona.
vult p̄anti p̄bras; dicat ioculariū. i. q̄ne molestū ac nūmū. **Da.** q̄s loq̄tur hic. Deinde puerus dau? di-
xit. **O** ebreme aduenis p̄ tps. i. in tpe ⁊ tēpestine seu p̄p̄ortune q̄si cū nūc p̄mū viderit. ausculta. **Eb.**
iā audiui oia. **Da.** ab iteriectio dolēis ⁊ mirāis ne. i. vix audisti oia: v̄l si ne p̄ducat si ḡt nō credisti oia.
Eb. i. q̄. i. dico tibi audiui oia a p̄ncipio. **Da.** obsecro audisti. i. audisti ne. **Ne** scelera. i. flagitia oia: ita
vt scelera regat ab audisti: p̄us tñ ite lecta iteriectioe. **U**l dici pōt bē scelera: exclamādo. q. d. te audie
te multa scelera p̄missa sūt. p̄pterea q̄ i p̄spectu tāti viri: bec lepta ancilla tot leptias effudit: oportet
bñc misidē abripi: abstrahi bñc ⁊ deducti i cruciatū. i. suppliciū vt de ea. i. meritiū sumat suppliciū. **Hic**
est ille ebreme. i. q. d. v̄l magnus vbi ille bz ēpbasim q̄ videt; sic nō d; illud: ⁊ b̄ dicit cū ironia: nō credas
te illudere. i. deridere dauū: q̄m d̄rides tñ senē. **Di.** me miserā subpalpitātō muliebri. q. d. exclamā
do suz bñ misa. q̄ mi senex pol iurciurādo dictū firmat n̄bil dixi falsi. **Ebz.** noui. i. scio oēs rē vti. i. est: s;

Comeda. I.

Simus est intus? Da. est intus. i. **Di.** o scelestus. i. scelerate et sceleribus plene dante ne attigas me. i. nolli me tangere: si pol non oia bec vis sup me dicere gly. vel aliquid tale. est apostrophe. i. reticentia. Sunt autem tribus modis apostrophes sine reticentia. Aut enim quis per seipm tacet: et hoc duobus modis: aut ad aliud transit et sic est prima: aut non ultra aliquid dicit: et sic est secunda: aut aliene persone interuenit reticentia et sic est tertia. Da. Ebo. hac interfectione mouet attentionem: tu inepta stulta inconsiderata nescis quid sit actus? **Di.** qd scias. i. scire possim. Da. hic Ebreus est socer id est pater Philomene sponse Pampili. Nam cuius bz qd filia socer est. baud alio pacto id est non aliter poterat fieri ut sciret bec que volumus. **Di.** ben. in interfectione dolens hic pdiceret. i. predicere debebas. Da. censes paululu inter esse. i. paru referre an facias becoia ex aior id est [naz ephregeus est] ut natura id est naturalis et ingenta actio fert id est postulat istigat an facias de industria. i. consulto deducta opa de scia de prudentia.

N hac re. In loco persona machinata loquitur. naz hic crito argumto nihil dicit sed absolute erroris facit et simul qd grauis qd modestus qd iustus sit ostendit. Erito. hoc qd sequitur dictu est mihi s. chriside habitasse i hac platea. i. in hac pre urbis plana et lata. qd chrisis optauit. i. elegit. naz optare est vnu de duobus eligere sese. i. seipm pare. i. acquirere qd si aio beredis habedi hic diuitias iboneste potu qd viuere pauper p paupere posuit ex aliquo rñ sua: non enim sepe in usu est hic dicendi modus optauit sese viuere pauper: id est dicendi genus interdum inuenitur. Luca. in decimo. Titus purat ia bonus esse socer. qd ergo viuere boneste pauper. i. inops i patria sua. Erito itaqz ostendit chriside contempsisse patriam bonestatem et paupertatem morte. i. p morte: vel ex morte ei ea bona qd parit redierunt ad me lege. i. per legem quia in familia redeunt si non est beres de primo aut ex testamento: sed video quos percūctet. i. interroget: sed interrogatio differt a percūctatione. nam interrogatio necessario rñ fides aut fide aut non: sed non percūctationi saluete. i. salui sitis dano et misidi dictu est et masculinu preponderant femino. **Di.** obsecro que video ne. i. vtru crito sobrinus crisidis. i. cognatus est hic. Sobrini ut aliqui volunt dicuntur quasi sororini. i. nati de duabus sororibus: vel ut alij volunt sobrini sunt sobrinorum filij. Deinde mihi attentius viso cricone subdit. is est crito. i. Erito. o misis salue. **Di.** o crito salu sis. **Eri.** Itan i itane chrisis perijt subaudi s. impeduit gemitus. **Di.** ben. clulando: feli enda est particula be. quides. i. certe pol perdidit. i. destruxit nos. i. me et beram gly. miseras. **Eri.** quid vos? facitis sup. quo pacto. i. quo modo hic vos habetis vel valetis. satini. i. satis ne recte. i. vos habetis vel valetis. **Di.** nos ne. i. petis vtru nos habeamus recte et quid faciamus. Habemus nos vel facim? inq sic ut quimus. i. possumus qn i. quia non s. i. non pmititur nos habere vel facere ut volumus [aiut p parentibus est legendu. i. ut fertur vnde ut aiut homines quasi sit prouerbium quale est illud Eccliij. Uiuas ut possis quando nequis ut velis

Da. e. **Di.** ne me attigas scelestus: si pol glycerio non oia bec. **D.** Ebo iepta nescis qd sit actus? **Di.** Quid scias? Da. hic socer est: alio pacto baud poterat fieri: ut sciret bec q volumus. **Di.** be. pdiceret. **D.** Paululu interesse censes: ex aio oia (ut fert natura) facias an de industria? **Erito senex** **Di.** sis. **D.** auns.

N hac habitasse platea dictu est chrisides qd sese iboneste optauit pare hic diuitias potu qd i patria boneste pauper viuere: ei morte ea ad me redierunt lege bona. S. quos percūctet vido saluete. **Di.** obsecro que video: est ne hic crito sobrinus crisidis? is est crito. **Eri.** o misis salue. **Di.** saluus sis crito. **Eri.** Itan chrisis? **Di.** be nos qdes pol miseras pdidit. **Eri.** Quid vos? quo pacto hic? satini recte. **Di.** be. nos ne? ut quimus (aiut) qn ut volumus?

Andria.

Eri. Quid gly. fact. f. iam id est repperit suos parentes hic. **i. Arbenio.** **Di.** Utinam repperisset. et p ne gatione hoc dictum est quasi non repperit. **Eri.** an etiam nondum. **i. nō** ad huc repperit baud. **i. non** auspica to. **i. infeliciter** quasi aut nō prius capratis auspicijs aut male capratis. q. d. malis ausibus huc me con suli intempestive immature: et qd dicit vulgo solet in mala hora. appuli id est applicui adegi me huc. nam pol si scissem id scilicet eam nondum parentes repperisse nunc retulisset pedem huc id est nunc

non licet. **Eri.** Quid Blicerium: iam hic suos parētes repperit. **Di.** Utinam. **Eri.** an nondum etiam baud auspicato huc me appuli. Nam pol si id scissem nunc huc tetulisset pedē. Semper eius dicta est esse hec: at qd habita soror: q illius fuere possidet nunc me hospitem lites sequi qd hic mihi sit facile atqz utile: aliorum exempla comonēt simul arbitror iam esse aliquē amicum et defensores eius. nam fere grandiuscula iam profecta est illinc. clamitent me sycophantam: hereditatem persequi medicum: tum ipsam dispoliare nō licet. **Di.** optime bospes pol crito antiquus obtines. **Eri.** Duc me ad eam. (quando huc veni) vt videam. **Di.** Maxime. Darius. Sequar bas: nolo me in tempore. hoc videat senex.

Chremes.

Gimo:

tent. **i. clamitare** possint me sycophantā id ē calūniatorē causillatorē mendicum id ē iopē et quasi petere stipem persequi. **i. psequi** vel repetere in iudicio hereditatem id est successionē sobrine. Sycophanta ad verbū interpretatando dicitur ficum pmetor. Nam sycos grece dicitur ficus et pbanta comestor qd si ficū comestor. traducitur tamen a nostris calūniator. Nā vt inquit synesius grāmaticus grece et duobus seruis grecis alter assumpserat ficus: alter quis prozsus exedisset ignorabat: dominus tamē cō querente a fonte in fons accusabatur. verus prudentissimus vtriqz calidam ficum prebuit solus delin quens euomuit. qd enim iniunus euomeret nisi infestus tunc primum natum est id verbum sycophanta. **i. calūniator:** qz delinquēs in fontem falso crimine calūniabatur. **Medicus** vt vult Ciarro amicus dē vel vt Festus ait ex sententia Ciarri a mente quā sefellerit fortuna vel qd pcat quēqz vt vite sue medeatur ci bo et tunc a medeor dicitur. **Eri.** i. p. greca nō licet. q. d. nō est honestū dispoliare. **i. vacuam** omibus bonis relinquere ipsam: qz. **i. nihil** suū bz. **Di.** Erit bospes. **i. aduena** pegrine alienigena optile. Pol tu Eri to obtines. **i. habes** vel possides et affecutus es antiquū morem. sup. vel ingentū vel obtines. **i. obseruas** antiquū. Lequū et bonum **Eri.** qd huc veni. **i. cum** huc veneri quis nihil habiturus sim duc me ad eam gly. vt videā eam. **i. Di.** Maxime. q. d. libentissime te ducam. Da. sequar vos nolo vt id est qd se nex id est Gimo videat me in hoc tempore.

huc accessissem qd nunc extulis sem seu subleuassem pedem huc venturus. vbi Terentius antiq tatē secutus tetulisset dixit a tolo. Nam vt dicit priscianus tollo tetuli fecit p quo nunc in vsu fre quenti est sustuli. A tulo quoqz quod apud vetustissimos in vsu fuit tetuli dicebāt. Hec glycerius semp dicta ē eē soror eius cristi dis atqz bira. **i. iudicata** cristina ta et credita. possidet ea bona q fuere illius. **Christidis** nunc exē pla aliorū commonent id est ad monēt comonesciunt qd id quā tuz sit mihi facile quasi dicat dif ficile et utile quasi dicat inutile me emphasim habet quasi senex pauperem et a litibus remotum bospitē. **i. peregrinum** sequi. **i. ex** ercere agitare lites id est litigia controuersias. hic. **i. in** hac vrbe aliena mihi et ignota simul id est etiā arbitror iam aliquē eē amicum et defensores eius gly. Nam fere iam grandiuscula. **i. adulta** ex creta grandis ita vt compara tiuum illud diminutiū sumatur ppositiuo etiā diminutiū si ba beremus tāqz si diceretur gradu la. Nam gradis. de etate sepe dē item de pecunia et prole. Ferre g iā grandiuscula pfecta est: id est discessit illinc. **i. ex** andro. clami

Comedia. I.

Atis re. Nec scena officiorum disceptatione continet patrum iter se tractantium de officio amicitiae paterna pietate. **Chre.** o Simo iam id est nunc satis satis. h. repetitio ostendit ebrietatem cumulate suo in Simonem functum officio. amicitia mea erga te est satis spectata id est probata. incepti adire id est subire satis periculi. id est periculi sincope. Ita id est nunc fac. sine orandi. i. iste preces. dum studeo. i. laboro obsequi id est more gerere tibi pene

i. ppe modum.

lusi. i. ludibrio inquinaui siue ris diculū pene reddidi recte filie. **Si.** Immo enim id est sed certe nunc. **Chre.** oro atque postulo abs te ut comprobēs id est confirmēs nunc re. i. ipso effectū bene ficiū inītu. i. inceptum siue ceptū ab ieiūdo. i. incipiendo dudum. i. paulo ante vobis. i. p. vba. **Chre.** Uides quod. i. quod sis iniquus. i. iniustus petitor pre studio id est pre nimia cupiditate faciedū quod iniustitias dū. i. dum efficias quod cupis velis vel iubes. neque cogitas. i. mente voluis modum. i. iustam mensuram benignitatis. i. vel liberalitatis. vel mansuetudinis debite in amicitia. neque cogitas quod. i. quā re iustā an iniustā ores me. oro enim regit duos actūs. Nam si cogites iam remittas. i. cesses defestas suppedeas onerare me iniurijs. i. iniustis petitionibus. Nam iniuria dicitur quicquid non iure fit. Si. quibus iniurijs. i. te onero. **Chre.** ab interfectio dolentis et indignatū rogitas. i. percunctaris quibus iniurijs protulisti. i. tuis inportunis precibus me impulisti ut dare filiam boi adolescentulo occupato id est detento in alio amore quod filie. et abhorret. i. p. alieno ab re vtoria. i. a coniugio legitimo in seditionem. i. discordiam atque in nuptias incertas. i. non firmas quā eā fortassis relinqueret et in alterius amore sitis libereret. aut rationē aliquā iiret quā eā repudiaret et quidē pepulisti me. ut id face

rem ad hunc precipue finē. ut. medicarer id est mederer tuo gnato. i. p. p. b. i. o. quod amoris graui vulnere sauciū ē imperasti. i. iussisti familiaritatis iure ut id facerē incepti id facerē dū. i. quodū bonestas postulat ut ac passa ē res retulit. cōpositū pro simplici. protulit. i. quodū nūc res. i. bonestas vel vtilitas filie non fert. i. non postulat non patitur feras. i. patiaris o. quādoquidē filia nō sum daturus cū res non ferat aut. i. dicūt homines quāsi rumor est. p. p. tēptūz dicūt aut illā gl. esse ciue. i. ex atbenis puer natus est ex ea fac nos missos. quod vulgo dici solet dimitte os in pace nec amplius precibus aures nras obtunde. **Si.** p. deos ego oro te. ut ne. i. non inducas aī. i. tibi impares aut psuadeas credere illis quibus. i. maxime vtile illū filiū eē quod deterrimū. i. pessimum deprauatissimū p. d. i. s. s. i. m. u. p. u. e. r. i. s. s. i. m. u. vbi quod p. valde suplatiuo iugif. bec oīa sunt ficta. i. simulata atque incepta grā. i. cā nuptiarum. vbi. i. quādo ea cā

Atis iam satis Simo spectata erga te amicitia ē mea. satis periculi incepti adire orandi iam finem face. dum studeo obsequi tibi. pene illusi vitam filie. **Si.** Immo enim nunc quā maxie abs te oro. atque postulo. **Chremes** ut bñfi. cū vobis inītu dudū nūc re cōprobes. **Chre.** Uides quod iniquus sis p studio. dū id efficias quod cupis. neque modū benignitatis. neque quod me ores. cogitas. nā si cogites. remittas me iam onerare iniurijs. **Si.** quibus. **Chre.** ab rogitas. pepulisti me. ut homini adolescentulo in alio occupato amore abhorēte ab re vtoria filias darem in seditione. atque incertas nuptias. eius dolo. i. e. atque labore gnato ut medicarer tuo impetrasti. incepti dum res retulit. nunc non fert feras Illas hinc ciue esse aiunt. puer est natus. nos missos face. **Si.** per ego te. deos oro. ut ne illis aī inducas credere quibus id maxie vtile est illū esse quod deterrimum nuptiarum grā bec sunt ficta. atque incepta omnia. Tibi ea cā

Andria

q̄obrem id est ppter quā causam faciunt bec erit adēpta: i. ablata: desinent. i. cessabūt fingere et cōmī
nisci mādacia. **Ebz.** Erras. i. te decipis deliras egomet vidi ancillā obiurgare. i. rixari cū Dauo. **Si.**
Scio. q. d. intelligo illud: s; silabat ancilla. **Ebz.** at vero vultu vidi eā obiurgare. q. d. serio obiurgabāt
nō silate: quū neuter p̄senserat. i. p̄ceperat me adesse ibi. **Si.** Eredo q̄ dicis: et. i. etiā dauus predixit mī
bī dudū mulieres illas facturās id. i. obiurgaturas ac disturbaturas nuptias. et nescio qd. i. q̄re vlt p̄

q̄obrem bec faciūt erit adēpta: desinēt. **Ebz.** Erras
cum dauo: egomet vidi obiurgare ancillā. **Si.** Scio.
Ebz. At vero vultu: quū ibi me adesse neuter tū p̄sen
serat. **Si.** Eredo: et. id facturās dau⁹ dudū p̄dixit mī
bī: et nescio quid tibi suz oblit⁹ bodie ac volui dicere.
Dauus. **Ebzemes.** Sīmo. Dromo ser.

A Nūmo iā nūc ocioso esse ipero. **Ebz.** Hē.
Dauū tibi. **Si.** Tū egredit⁹? **Da.** Neop̄
sidio atq; hospitis. **Si.** Quid illud mali
est? **Da.** Ego cōmodiorē boiem aduentū ac tps nō vi
di. **Si.** Scel⁹ quēnā hīc laudat? **Da.** Ois res est iā in
vado. **Si.** Cesso alloq;? **Da.** Verus est: quid agā? **Si.**
Salue bone vir. **Dau.** Veni o sīmo: o noster **Ebzeme**
omnia apparata iam sunt intus. **Sīmo.** Curasti pro
be. **Dauus.** Ubi voles: accerse. **Sīmo.** Bene sane. is
enimvero hīc nūc abest: etiā tu hoc respondes: qd
istic tibi negocij est? **Dauus.** Nibin⁹? **Si.** Ita. **Dau⁹.**
Nibi ne? **Si.** Tibi dico. **Da.** Modo introij. **Sīmo**
(Quasi ego q̄dudum roge) **Da.** Euz gnato tuo vna.

te allocutū? **Dauū.** **Da.** Her⁹ est qd agā. **Si.** O bone vir salue, ironia vsus ē que ierepariōe maior est:
cū em̄ oē gen⁹ criminis aliq̄s supauerit sū ironia alloquēdū putam⁹. **Da.** Dau⁹ opp̄ssus et iprouisus sub
dit. Hē iteriectio p̄urbati est. **O Sīmo** o **Ebzemen⁹** p̄p̄ Glyceriū optā filiā ei⁹ oīa nō sunt appata
in⁹: qm̄ p̄i⁹ dixerat senex abi itro et qd pato op⁹ ē para. **Si.** Curasti p̄be. i. vel recte vel memori⁹ cur
re habuisti iussa vlt curasti p̄ pastiant decoristi. **Da.** accerse. i. voca iuratos vbi i. qm̄ voles. **Si.** Bū sa
ne. i. valde bñ dicit sup. Nā q̄ san⁹ ē idē vald⁹. Eniūero. i. certe is. i. **Dau⁹.** querit em̄ **Sīmo** s̄monē suū
ad **Ebzemetē**: tūc abest hīc. i. ex hoc loco in q̄ pari deberēt nuptie. De hīc reducit suū s̄monē ad dauū.

Nūmo iam nūc ocioso esse ipero. **Ebz.** Hē.
Idec scena p̄mī
cipiū idicij et fra
cundia senis cō
tinet atq; in ea
vehemētē exp̄
mī tur p̄uctudo p̄is ac dñi offē
si et iāgnātis. **Da.** Exultās egre
dit⁹. **Dau⁹** nūcians p̄na esse omīa
ad securitatez. **Impero.** i. volo
vlt iubeo vt statū fiat esse iā nūc
aīo ocioso. i. securo. qd dicēdi ges
tus hoc pacto etiā dicef a metu
ociosum aīu eē iubeo. Nā ocioz
capit p̄ securitate sicut negociū
p̄ sollicitudine. **Ebz.** Hē. **Dauū**
tibi video subaudi vel aliqd tas
le. **Si.** Tū egredit⁹: cū indignatō
ne hoc dī. **Da.** Dau⁹ non videns
ebzemetē: neq; sīmonē cōtinuat
suū s̄monē: im̄po in q̄ esse aīo o
cioso p̄sidio meo atq; p̄sidio. i. au
xilio et beneficio hospiti. i. critoi
nis peregrini et alienigenē. **Si.**
Quid illud mali ē. **Da.** ego nō vi
di boiez cōmodiorē. i. oportunior
rē: nō vidi in q̄ aduentū cōmodio
rē: et nō vidi in q̄ tps cōmodi⁹ sub
audi p̄ syllepsim. **Si.** hīc scel⁹. i.
hīc scelerat⁹: referf ei ad sensum
nō ad s̄ba: p̄p̄ sensus aut s̄ba
sunt nō ppter s̄ba sensus: ea p̄
pter nō ē soloescim⁹. Hīc scel⁹ ē
quēnā. i. quēz boiem laudat. **Da.**
ois res ē iā in vado. i. in t̄po i se
curitate: Ut em̄ in p̄fundo p̄fens
lū ē ita in vado securitas ē. Est
aut tritū s̄monē prouerbiū. **Si.**
cesso. i. desisto alloq; te **Ebzemet**

Comeda. I.

etiam tu hoc respondes an non: subaudi ut vult Donatus. Alij legunt responde ut sit imperatis: qd ne
gocij i. ope sollicitudis est tibi istic id e vbi tu es ante Glycerij ostiu. Da. nesciens quid respondere de
beat: dicit mibin id e mibi loqueris. Si. Ita tibi dico. Si. Da. mibi ne: dixerat prius corrupte mibin nunc
plene pferit. Si. atibi ego dico. Si. Da. Autroij mo. i. paulo ante. Si. quasi p qua da derisione dr quasi ro
ge. i. interrogare qdudum. i. qto an tpe itroieris. Si. Da. Introiui inq vna cu gnato tuo Pam. Si. an ne id
est verum Pam. est intus. i. i do
mo Glyce. Da. Dau? in verbis
deprebensus et oppellus nescit qd
respodeat: sed videt se accusasse
filium se excusando: miser. i. ego
infelix crucior. i. opprimor: confi
teor: verror: angor: et ut ita dicam
in maria sum pstitur? angustia.
Si. Ebo interiectio hic ondens
Dauu oppressum et verbis suis
captu: vel est interiectio mouens
attentionez: carnifex. i. improbe
serue qui me torques tatope no
dixti. i. none dixisti. q. d. ita iun
cias ee inter eos. Si. Pa. et Gly.
sed masculinus seino ppondera
uit. Da. Sunt iuniciie inq. Si.
igif cur est hic apd Glycerium.
Ebre. Irridet Simonez Ebre
mes. O Simo qd censet illu fa
cere apd ea litigat. i. pretendit cu
illa. Glycerio vel qd. i. ppter qd
censet illu. i. tua censura notat il
lu. vno celozes magri mox q mo
res censebat. i. incusabāt et nota
bant. Da. imo vero. i. sed poti? o
chreme fero. i. facias q sub aud
as ex me id e ex me audies que
admodu etiā dle m? fecit ad te
scribere p ad te scripsi. audies
ergo ex me factu? indignu id est
incogruu incoueniens et indeces.
nescio qd senex. i. cito venit mo
id e paulo ante elluz id e ecce illic

Si. An ne est intus Pampbilus? Da. Crucior mis
ser. Simo. Ebo. Non tu dixti esse inter eos inimiciis
as carnifex? Da. Sunt. Si. Cur igitur hic est? Ebre.
quid illum censet? cu illa litigat. Da. Immo vero in
dignum Ebre me ias facinus fero: ex me audias. Ne
scio quis senex modo venit: illum: confidens et caut?
cum facie videas: videtur esse qtuus precij tristis: se
ueritas inest in vultu: atq in verbis fides. Si. qd nax
apportas? Da. nihil equide nisi qd illum audiri dice
re. Si. Quid ait tandē? Da. Glyceriu se scire esse ciue
atticam. Si. Item. dromo dromo. Da. quid est? Si.
dromo. Da. Audi. Si. Verbu? si addideris. Dromo.
Dau? Audi obsecro. Dro. quid vis? Si. Sublime in
tro bunc rape qtuum potes. Dro. Quem. Simo. Da
uum. Dro. Quamobrem? Simo. Quia lubet mibi.

¶

lōge positu eū. i. e aut demonstratis aduerbiu et filr ellā ellos et ellas q sic exponit Laurēt? valla: ellū
ecce illic viruz. i. ellā ecce illic mulierē ellos ecce illic viros ellas ecce illic mulieres: sic ecclū ecclā eccos
eccas. i. ecce hic virū vel mulierē viros vl mulieres. Ellū ergo. i. ecce illic eū e subaudi pntēs. i. pntās
interdū in malā pte capis et caut? id e callid? doc? igeniosus sciēs sibi cauere vel ardēs. nā ingenioz
igne? vigore cū videas facie. i. formā vel facturā ei? videf. i. cēset quātuus pch. i. idicaf tāti esse qtuā
quorū estimaf vbi pch referē ad magnitudinē s? qtuus ad puritatē differūt qtuus et qtuus alterz em
est pntionis alterz landis. Seueritas id ē rigor quidā tristis. i. grauis tristis em iterdū ad landē su
mif nō ad amaritudinē. Liceroin dex tristis et teger. seueritas igif tristis iest. i. vultu. dle m? em iest
buterei et i hac re: atq fides id ē veritas et pntāia i vbi. Si quidnā. i. qd apportas. q. d. qd noui ma
li affers ut pri? vereor ne qd andria apporret mali. Da. e qdē: ibi apporto. i. nisi id qd audiui illū crī
tonē dicere. Si q tandē. i. paucis bz em qddā vigēs et accelerans h pūcula tandē ait ille senex. Da.
ait se scire Gly. esse ciue atticā. Si. p motus ira. Si. et dolore nihil dicit q lozat sū id ē liberatoz et pur
mitoz seruoz alioz repetēdo sepi? vocat. Idē interiectio indignantis. Dromo dromo. Da. quid est? Si.
Dromo veni subaudi. Da. audi. Si. si addide: is id est si adiuxeris verbu? vnum cogam sup te tacere
aut aliquid tale per aposiopesim. deinde resumit iterum dromo. Da. obsecro audi. Dromo. quid vis?

Andria:

Si. rape. i. celeriter cape hunc Dauid sublimem. i. patrem vel elatum i. altum rapiendo cum ferro. i. i carcere aut pistrinum quod potes. i. celerrime. Dico. quem rapiam. Si. Dauid. Dico. quod bene. i. cur rapiam. Si. librum. i. librum mibi ubi u p i pon. f. in q. i. iterum dico tibi rape. Da. quid feci. Si. rape. Da. si inuenies me meritum esse quicquid. i. falso asseruisse aliquid occidit me. i. plus est quam verberato. Si. nihil audio ego reddam efficaciam iam. i. nunc te promittam. i. cito et celerem vel multum perturbatum. Da. tamen si. i. quicquid hoc quod dico verum est. Si. tamen tu. i. tamen tu Dromo cura. i.

rape i. q. Da. quid feci. Si. Rape. Da. Si quicquid inuenies me meritum: occidit. Si. Nihil audio. ego tam promittam reddam. Da. Tamen si hoc verum est. Si. Tamen tu cura ad seruandum victimam: atque (audin) quadrupedem pstrigito age nunc. iam ego per hodie (si vinum) tibi daue ostendam quid sit periculi bernus fallere. et illi patrem. Ebre. Ab ne senti tam topere. Si. O Ebre meretricem gnati non te misere mei: tantum laborem capere ob talem filium age. Pampibilis. exi. Pampibilis. equid pudet.

Pampibilis.

Simo.

Ebreme.

Quis me vult: pater est. Si. Quid ais oim? Ebre. Ab rem potius ipsam dic: ac mitte male loqui. Simo. quasi quicquid in hunc iam grauius dici possit. Alin tandem cuius Glycerium est? Pa. Ita predicat. Si. Ita predicant: o ingentem confidentiam: num cogitat quid dicat: num facti piget: vide: num ei? colo: pudoris signum vsq. indicat

da opera ad suadendum Dauid victum. i. ligatum atque audin. i. audisne cor stringito. i. stricte ligato ipsum quadrupedem. i. dispositum in more quadrupedis atque bene vel fere atque quadrupedem pstrigito. i. cum pedibus et manibus atque posuit quadrupedem per seruum ac fugiuo. dubitat et Donatus utrum quadrupes genus sit ligature sic appellatum nunc age. i. eya et tunc aduerbium hortans vel age. i. strige et fac quod iuberis et tunc exortum pollicitus est. iam. i. nunc o Daue ego ostendam tibi hodie si vinum quid certaminari volunt incertam faciunt vitam suam ostendit ergo tibi quid periculi. i. quod periculum sit fallere bernum et ostendam inquit illi pampibilis quid sit periculi fallere patrem. Ebre. ab ne senti i. noli sentire. i. sententiam tantope exercere. Si. o Ebre. non te misere mei ob pietatem per ironiam dic pietatem quam in patrem filius esse deberet intelligit tamen ob pietatem gnati scilicet Pampibilis. o super me patrem capere tui laborem ob talem filium cum indignatione perferendum est o pampibile age hortans est etiam erigere de B. per hunc domo exeat. i. utrum aliquid pudet. i. pudore afflicte te et tunc personale verbum pudet.

Quis te. Hic accusatus est. que soluit per processionem in eo quod pertinet ad moram et per coniecturam in eo quod est

tonis per ironiam spectat. Pa. quis vult me. i. quis me petit. deinde viso patre subdit pater. i. pater suus pater est qui scilicet me vult. Si. quid oim. i. ex omnibus excusationibus quod dici possit ais. et est apostrophe. est enim interruptio Simo a Ebre me. ipsa autem figura est fratris familiaris cum per dignitate patris non inueniatur primum et illud quod ais non est interrogatio sed inuectio et in eo quod ait oim est eclipsis multa significans: ut vult Donatus. Ebre ab dolentis est: potius non eligetis dic ipsam rem. i. tempus factum mitte. i. omite male loqui. i. contumelias inferre. Si. quasi per ironiam sepe pericula quasi sumis. i. tam quicquid possit iam dici gal. i. molestus et enormis. i. hunc Pampibilis qui subaudi fecit vel peccauit. Alin. ais ne ut tu? Dauid. tamen Donatus capit per hunc. vel alin melius capit ut ratione celerem urgeat Glycerium est cuius. Pa. ita predicat boies. i. Si. ita predicat repetit deum Pampibilis. i. iracundiam nam repetit verba in quibus arguit per prudentiam. o exclamatio ingere confidentiam. i. audacia cum improbitate super. at capit per ostentum et grauius confidentia sed in bona in mala capit sed fiducia per bona. Nam. i. nunc quid. q. d. non cogitat quid dicat nunc. i. nunc quid cum petit scire sui vide nunc. color ei? indicat. i. ostendit vsq. i. aliam per faciem aut vultu signum pudoris. i. erubescencie propter admissum flagitium adeo. i. ut ex verba subaudi eum filium esse aio

Comedia. I.

Adeo. I. tñ impotenti. I. suis appetitibus moderari nequeunt: qñ mñ potētī aut debili t' dūcto vt qñs
sup. id sit preter. I. qñ morem. I. pñtudinē siue ius nō scriptū t' legē. I. ius scriptum ciuim t' pñt volū
tatē sui pñs tñ studeat. I. laborer cupiat det operā bñe banē Glyce. cñ sūmo pñro. I. vitupio ignominia
atq; dedecore. Pā. me miser. exclamādo. I. fateor me lēllecē qñ tāto sim īsanus amore. Si. ne. I. vtrū mō
demū. I. solū vel tarde. ē enī bñc demū tarditatē signū sensisti. I. pñcepisti id. videlicet. te eē miser. olim oīl
repetitōe pñfirmat dictū suū. q. d.

multo añ tñe. istō verbū. I. miser
accidit vere in. te eodē die quā. I.
qñ induxisti ita aīm tuū. I. cñ per
suasisti tibi hoc eē tibi afficiēduz
aliquo pacto. I. aliquo mō qd. cu
peres. I. velles s; qd ago cur ex
crucio. I. vero me: cur macero. I.
affligo pñtero debilito me cur sol
licito. I. sollicitā reddo senpñristo
vel perturbomeā senectutē id ē
me senio pñfectū amentia. I. īsanā
qm īsanī sunt oēs amantes nec
sui pñpotes s; mēte capti. amētia
gñ bñ? fili an. I. vtrū sollicito me
am senectutē tē. vt sufferā. I. susti
neā portē ferā patiar suppliciu
pñpñs. I. erroribus et flagitijs
bui? pñpñli. īmo. I. s; potē? beat
tñe pñpñbilis t' lā sbandi valeat
id est a me discedat. viuat cñ illa
Gly. Pā. o mī pñ. q. d. veniāz pñ
ro. Si. qd mī pñ? qñ. I. tāqñ idige
as huius patris. I. idigeas opa
mea qñ pñpater tuus domus iūe
ta est. I. in q. cñ glyce. bñtas vxor t
uenta ē. I. glyceriū quā fones vt
vxorē libērī. I. puer vnus. t' libe
rī dixit de vno vt enī gelius ait
antiqui oratores bñstorieq; aut
carminū scriptores etiam vnum
filiū filiamue liberos multos
dñtis numero appellarunt. libe
rī ergo inuenti sunt patre. I. me in
uisto id ē moleste ac egerrime fe
rente adducti sunt hoīes qñ dicāt
illā Gly. esse ciuem hñc id ē ex
arbenis. Diceris id ē vicisti pñ
ctiū pñnd catiuo. q. d. curā tui
vehemēter gestabā s; tandē tua

iprobitate effecisti vt eā curā elicerē. Pā. pñpñbilis tñtubās t' balbutēs pudore t' cōsciētia loquendi
coplā petit. pater ne. I. vtrū s; mībī parce pauca loqui vñ dicere. Si. qd dices mībī? Eb. attñ o Sīmo
audi. Si. dicis vt ego audīā euz. o Ebremel Ebremes t' ebreme dñ in vctō qd ego audiam. Ebre. attñ
sine. I. patere qñ sup. dicat id ē loquat qd vult. Si. age oñtātis ē dicat loqñtur. Sīmo. do in facultatem pa
tior. Pā. ego fateor me amare bñc gly. vñ bñc amare me. dubium enī est vtrum dicat apñibologia si id
id ē amare ē peccare qñ. I. etiā fateor me peccare o pñ dedo me tibi. I. vt ita dicā reddo me tibi qñ sñia
t' hostilia volētī ipone qdūis onerī. I. qd s; on? ipa. I. iube vt exequar. vñ me ducere vxorē vñ amittere
bñc glyceriū feram. I. patiar vt potero. I. put mea feret facultas modo. I. tātmōdo obsecro te hoc vt
ne. I. nō credas hñc senem critonem allegatum. I. adhibituū a me. sine id est permitte vt sup. exurgem

Adeo impotētī esse aīo: vt pñter ciuim morē atq; legem
t' sui volūtatē patris: tñ banc bñe studeat cñ sūmo pro
bro. Pā. me miser. Si. mō ne id demū sensisti pñpñli
le? oīl istuc: oīl cñ ita aīm induxti tuū hoc qd cupes ali
quo pacto efficiēdu tibi. eodē die istuc pñbū vere in te
accidit. S; quid ago? cur me excrucio? cur me macero
cur meā senectutē bui? sollicito amētia? an vt pñ huius
pñtis ego suppliciu sufferā? Immo valeat: viuat cñ il
la. Pā. O mī pñ. Si. qd mī pñ? qñ tu bui? indigeas pa
tris. Dom? vxor: libērī inuētī iūito pñe: adducti qñ illā
ciue bñc dicāt viceris. Pā. Pñ: s; ne pauca? Si. quid di
ces mībī? Eb. attñ sīmo a udi. Si. audīā ego? quid ego
audīā Ebre? Eb. At tandē dicat: sine. Si. Age: dicat
sīmo. Pā. ego me banc amare fateor. si id est peccare:
fateor id quoq; tñ bñ pater me dedo: qdūis onerīs im
pone impera. Elīs me vxorem ducere? banc vñs amit
tere? vt potero feram: hoc modo te obsecro vt ne cre
das a me allegatum hñc senem. sine me exurgem:

Andri

Leuisez me atq; adducā illū buc. corā aduerbiū est h̄ quasi p̄tialit̄ vtrā loquar. Si. simo. indignat̄ q̄ illū petit adduci Pāpbi? repetit x̄bū sibi displicēs. dicis vt adducas illū indignat̄ proferēdū est Pam. o pater sine. i. permittite. Ebz. postulat equū. i. rē iustam da veniā. i. pcede indulget fac ei potestātē adducendū illius Pam. sine. i. patere q̄ vrozem te h̄. i. aut tibi persuadeam h̄: aut a te impetrez h̄. Si. sino. i. permitto. deī pueritū sermonē ad Ebzemetē. Ebzeme cupio q̄dūis. i. rē quālibet dū. i. dum mō

atq; illum buc coram adducas. Si. adducas. Pā. Si ne pater. Ebz. equum postulat: da veniam. Pāpbi. sine te hoc exozem. Si. Sino: q̄dūis cupio: dū ne ab hoc me falli cōperiar ebzeme. Ebzemes pro peccato magno paululum supplicij satis est patri.

Erito. Sino. Ebzemes. Pamphil?

Itte orare. bazvna queuis causa me (vt faciā) monet vel tu: vel quod verū est: vel quod ipi bñ cupio Bly. Eb. adrū ego vi

o de critionē: certe is ē. Eri. Salu? sis ebzemes. Ebz. quid tu atbenas insolens? Eri. Euenit: s; biccine est Sino? Eb. bic est. Si. Den queris? ebo tu Blyceri um bñc cinez esse ais? Erito. tu negas? Sino. ita ne. buc paratas aduenis? Erito qua dere? Si. Rogas tu ne impune bec facias. Tu ne bic boies adolescen tulos iperitos rerum educte libere in fraudē illicis?

Insuetudo. Cicero. moueor etiā insolētia loci id ē insuetudine. Itē insolēs dō arrogās: inde insolentia. i. arrogātia. qui em̄ p̄ter legem agit humanā et naturalē insolens dō. Cicero. ipa victoria q̄ natura insolens est. Eri. euenit. i. cōtigit casu aliq̄ vt atbenas venirē. pudet em̄ cū fateri p̄pter hereditasē venisse: sed biccine ē Sino. i. vtrū est bic Sino. Ebz. h̄ est sino. i. Si. men. i. mene h̄ est vtrum queris me et nō queris p̄ me vt nōnulli cōsueuerūt dicere tanq̄ pro sermone elegāti. Ebo bec interiectiq̄ attentionem mouet vt audiat Erito dictum Simonis. vel deridētis est p̄tula tu ais Blyce. esse ciuē bñc. i. ex atbenis vrbe. Eri. tu negas id ē inficiari? eā esse ciuē atticā. Si. Ita ne p̄ indignationē sepe dō ita ne et deris ionem aduenis buc patus id ē subornatus et dolo compositus. Eri. q̄ de re venirē. i. paratus. Si. ro gas id ē interrogas tu ne id ē vtrum facias impune. i. sine pena seu punitiōe. i. venias patus ad decipi endū bic. i. atbenis vbi delicta vindicātur tu ne. i. vtrū. q̄. d. ita illicis. i. illigas vnde licia dicta sunt q̄ si ligia in fraudē bic. i. atbenis boies adolescētulos iperitos rez eductos libere. i. vel educatos et nutritos more eorum adolescētulorū qui ingenui nati sunt. vel eductos libere id est emissos in viuendi liberatē. i. q̄bus facta ē copia vt liberius viuant. lactas. i. detines vel quadā dulcedine aīos teneros. i. coz

Itte re. hic i sce nā p̄gredi? crito i cur? x̄bis nō mō ipe p̄mittit: s; ēē qd̄ et Pāpbi? dī xerit demonstrat

et h̄ oīs error aperiet fabule. Eris to alioq̄ Pamphilū orātē: vt fir mus staret x̄bis p̄cedēdo aduer sus partē. Edite. i. omittite cessas desiste orare. i. rogare me vna q̄ uis. i. vna quālibet cā barū q̄ sequi tur mō et mihi vt faciā qd̄ petis et be sūt cāc vlt tu vel tua i me bes niuolētia aut tu? bonest? mod? et tua p̄mōis affabilitas mōet me et. vel qd̄. i. q̄ vez ē qd̄ dicturus sū: vel qd̄. i. q̄ bñ cupio ipi Blyce rio. i. Blyceriū plurimū amo et iō illi bñ volo. Ebz. ego video cris tonē adrū. i. ex ādro isula certe. i. p̄fecto ē is. i. Erito ādrius. Eri. Ebzemes sis salu? i. salue. Ebz. qd̄. i. cur tu insolēs. i. insolit? isue tus atbenas vēisti subaudt. q̄. d. cur venisti atbenas q̄ nō sis solit? venire q̄ non cōsueueris videri a tbenis. insolēs em̄ iterduz dō in suetus insolitus: idē insolētia. i.

Comedia.I.

sollicitādo. i. incitādo eos. nā sollicitare iterdū significat sollicitū reddere iterdū nō ē inq̄tare aliq̄m
 ⁊ inter sp̄e metūq̄ p̄stituerē atq̄ icitare seu stimulare ⁊ pollicēdo. i. frequēter p̄mittēdo illis p̄plemens
 ta volūtati. Teneros aīos lactare ē dulcedine aliq̄ retinere ad p̄suationē iducere. vñ oblectare dicim⁹
 ⁊ delectare. *Eri. ne. i. vtrū san⁹ es. i. sane mēis ⁊ p̄pos. q. d. insan⁹. Si. interrumpat crito f̄monē simōis quē
 nūc p̄uinuat ac glutinas. i. p̄iungis vt glutino res aliq̄ p̄iungunt nuptijs. i. p̄nubio amores meretricios
 q. d. nō efficiat amica de meretrice
 ce s̄ p̄iūt. Pā. p̄ij metuo vt. i. ne
 nō vt vult. Do. posse tñ simplici
 capi p̄ q̄ sit metuo q̄ hospes id ē
 p̄grinus ⁊ alienigena iste *Erito*
 substat. i. substat neq̄ ferre pol
 sit p̄iunctas p̄is. *Ebre. simo si*
nois. i. si cognoscas sat bñc non
arbitrere. i. nō ita de eo cēseas b̄
f. Erito est vir bon⁹. Si. b̄ sit vir
bon⁹. q. d. sit bon⁹ q̄tū volz p̄iō
nā dētū intelligit vt cū nec vltz
bonū dicat ita ne. i. vtrū vēit bo
die ita attēpate. i. tēpestiue in ip̄
sis nuptijs. i. in ip̄so articulo siue
vt ita dicā i p̄iuncto nuptiarū vt nū
q̄ veniret ātebac. i. ante b̄ tēpū
Plerūq̄ tñ casus imitat idustri
am et sepe b̄ sit vt ēt sedulo facta
sint suspecta. ē nō credendū huic
q. d. nō ē illi fides bñda. vbi vero
dī p̄ronā. vt Vir egregiā vero
laudē ⁊ spolia āpla referit. Tūq̄
puerq̄ tū quēadmodū ⁊. i. vt id
p̄p̄s curat. i. q̄d dici solet de sc̄i
at nō fere b̄ eod̄ mō capis vt illic
f. Pā. ni. i. nisi metuas p̄ez b̄o. i.
scio aliqd sup. q̄d moneā. i. admo
*neam. probe. i. commodē illū *Eri**
tonē p̄ illa re. i. p̄r̄sione ad ob
iecta. Si. o sycophanta. i. o calū
*niator. exclamādo p̄ferit. *Erito.**
*Hē interiectio idignāris. *Ebre.**
**Erito* b̄ *Simo* est sic. i. talis natu*
re ⁊ recte. nam nature ignoscitur
*nō volūtati. *Odite. i. dimitte cū**
*nec attende ad ea q̄ dicit. *Eri. vi**
deat q̄. i. qualis sit si perget id ē
 p̄sequetur p̄fenerabit dicere mibi q̄ vult: audiat q̄ non vult. Ego moneo id est p̄turbo et curo id est
 cogito istec q̄ tu dicis. *Simo* tu non feres equo aīo tuū malū. i. amorē in filio. Nam audieris. i. audies
 ea que dixi vera an falsa. i. siue sint vera siue falsa et b̄ vt tibi sim molestie sicut es mibi: et addit tempō
 ris celeritatē inquiens iam. i. nunc p̄t sciri an vera sint an falsa. quidāz atticus olīm fracta nauis: id est
 naufragio facto apud andrū eiectus ē ad litus scilicet et vna. i. simul istec n̄go pua eiecta ē. tum. i. tunc
 forte ille egenus applicat id est adigit appellit se primum ad patres *Ebrilidis*. Proprie de naufragio
 ad litus eiecto atq̄ egeni applicare dī. *Simo* narrationē irridēs inquit. inceptat id ē incipit fabulā
 i. nugas cōmentū mendaciū vanitatē. *Ebre. sine. i. p̄mitte eum loqui. *Eri. ita ne obrubat vero. i. ita ne**
*euertit veritatē aut reclamationē et reluctat̄ seu interstrepit veritati. *Ebre. *Erito* perge. i. p̄sequere p̄ueni**
*ra. *Eri. tum is fuit mibi cognatus: qui recepit eum atticum ibi id est in eo loco audiui ex illo sese fuisse**
*atticū is mortuus est ibi. *Ebre. *Erito* dic supple. nomenclus. *Eri. putas supple. vt tam cito dicam tibi****

sollicitādo ⁊ pollicēdo eoz aīos lactas? *Eri. Sanus*
 ne es? *Si. ac meretricios amores nuptijs p̄glutinas?*
*Pā. perij: metuo: vt substat hospes. *Eb. si *Simo* bñc**
*nois sat: nō ita arbitrere: bon⁹ est b̄ vir. *Si. hic vir sit**
bon⁹: ita ne attēperate enenit bodie i ip̄is nuptijs: vt
*veniret ātebac nūq̄: ē nō huic credendū *Ebre. me s̄**
Pā. Ni metuā p̄rem: b̄o p̄illare q̄d illū moneā p̄be.
*Si. sycophāta. *Eri. b̄. *Eb. sic crito ē hic. mitte *Eri.****
videat q̄ fiet. si mibi p̄git (q̄ vult) dicere: q̄ nō vult au
diet. ego istec moneo: aut curo non tu tuū equo aīo fe
res malū: nā q̄ dixi: vera an falsa audieris: iā scripsi po
test. Attic⁹ q̄dā olīm naue fracta apud andrū eiect⁹ est: et
istec vna pua n̄go. Tū ille egen⁹: forte applicat p̄mūz
*ad *Ebrilidis* p̄ez se. *Si. fabulā iceptat. *Eb. sine. *Eri.****
*ita ne nō obrubat? *Eb. p̄ge. *Eri. Tum mibi cognatus***
fuit: qui eum recepit. ibi ego audiui ex illo sese
*atticū eē ciuē. is ibi mortuus ē. *Eb. ei⁹ nomen? *Eri.***

Andria.

nomen, ostendit enim difficile sese dicturū. deinde subdit phania est sup. nomē eius: sed ita Erito dicit ut nemo audiat adhuc scilicet dubitans an ipse sit. Ebre. hem perij chremis est dolentis: potest et Paphibis esse. Eri. verū. i. sed berce opinor fuisse phaniā scio certe hoc aiebat se esse rbānnisū. i. ex rbanno attice pago rbānus enim pagus ē attice. Ebre. o iuppiter. Eri. o chreme multi alij a me audire tū b eadez in andro in ea insula. Ebr. utinā id quod spero sit. ebo attētionē mouet: dicit mihi quid tūz. i. tūc aiebat eā

Nomē tā cito tibi phania. Ebr. Hem: perij. Eri. Ele
rum berce: opinor fuisse phaniā. hoc certo scio. rbā
nūsiū se aiebat. Ebr. o iuppiter. Eri. Eadez bec chre
me multi alij in andro tū audire. Ebr. Utinā id sit
quod spero. Ebo dic mihi quid eā tūz: suā ne esse aie
bat. Eri. Non. Ebr. Quā igitur? Eri. Fratris filiā.
Ebr. Certe mea ē. Eri. qd ais. Si. Quid tu ais? Pā.
Arrige aures paphile. Si. Quid credis? Ebr. Phania
ille frater meus fuit. Si. norā: et scio. Ebr. Is binc bel
lum fugiens: meqz in asias persequens proficiscitur:
tū illam relinquere hic est veritus: post illa nūc pri
mū audio: quid de illo sit factum. Pām. Vir suz apd
merita animi? cōmor? ē metu: spe: gaudio misādo hoc
tātor: et tā repētino bono. Si. Sane istā mltis modis
tuā iueniri gaudeo. Pā. Credo pī. Ebr. At mihi vn?
scrupulus etiā restat: qui male habet. Pām. Dignus
es cū tua religione odio. nodus in scrupo queris. Eri.

repentinū. Duo sunt futuraz rerū carnifices. i. tortores afflictiores turbatores: qz turbāt aūi. i. spes
et metus dolor ei et gaudij p̄sentū rex sit. Si. sane. i. valde alij ne hnt. i. certe vel valde aut nimis gau
deo istā Glyceriū: iueniri tuā multis modis. i. rōnibz gaudem? nobis gratulamur alijs. Pāphilo pa
ter credo te. i. gaudere. Ebre. hem. At vn? scrupulus. i. vna anxietas vna difficultas vna molestia. tra
ciū enim ēa scrupulo lapide minino q̄ in calceo latēs ledit et molest? ē. moleste enim sunt pedibz vīe scrup
puloſe. vnus ergo scrupulus restat id est superest reliquus est: mihi qui male habet id est verat vel
male tractat me. Pāphilus. Dignus es cum tua religione: id est superstitione et scrupulofita
te odio: id est ut odio habearis. queris nodum in scrupo: scrupus imci species dicitur lenissima et
sine nodo: et ideo proverbium de illis qui nimis sunt curiosi et qui querunt aiquid vbi nihil est.
quod dici solet vulgariter tu queris in veruece quinqz pedes cum tamen tantum sint quattuor.

c ij

Glyceriū esse seque. i. vtrum aie
bat esse suā filiā. i. Eri. Nō. Ebr.
Igitur etiā. i. cui? filiaz effodice
bat. Eri. aiebat eē filiā fratris.
Ebre. certe ea est mea scilicet filia.
Eri. qd ais? Si. qd tu ais? Pā
phi. alloq̄tur seipm dicens. Pā
phile arrige aures i. rectas pre
be aures ad accipiendā vocē tū
bi p̄gruā. Si. quid credis. Ebre
me sez. Ebre. ille phania fuit me
us frater. Si. norā phaniā scilicet
et scio eum esse tuum fratrem. Ebr.
is frater fugiens bellum et pers
sequens me in asiam proficiscit
binc id est ex arbenis et psequens
dicit ostendens sequentis perse
uerantiaz: tūz frater veritus est
relinquere illam hic post illa vī
tpa vel ea que sunt dicta nūc pri
mū audio quid sit factum de
illo fratre meo. Pāphilus pre
nimio gaudio ita perturbatur ut
apud seipsum non sit: propterea
inquit vīc sum apud me id ē non
sum apud me et magis consuetu
dine dicitur q̄ ratione. vel ita di
cit quasi abierit animus in ada
uentu gaudij et rursus redierit.
Eapropter cum aliquis se collit
git et considerat dicitur ad se re
dire cum prius extra se extitens
apud se non esset: ita id est adeo
animus est commotus id ē per
turbatus metu spe gaudio mirā
do id est dum miror hoc bono tā
to et tam repentinō id est subito
id ē propter tantum bonum et tā

Comedia. I.

Quid istud est quod te sollicitat. Ebre. nomē nō puenit. i. de noīe ē strouerfiā: vel nomē nō pgrulit ut sit illa mea. Eri. berce aliud fuit nomē huic pue. i. cum esset pua. Ebre. quod nomē fuit. Eri. qro id. i. tento in mēoria illud redigere. Pā. ne. i. utrū patiar memoriā huius critonis obstare. i. nocere mee voluptati cum ego met possim medicari mihi in hac re. nō patiar. beus cbremes. vocat cbremetē q̄ intueōdo critonē erat attētus. qd̄ queris. illa ē passibula. Eri. ipa ē passibula. i. Ebre. ē ea q̄ est filia mea. Pā. audi mi millies ex ipa se cē passibulaz. Si. o cbre. credo te credere nos oēs gaudere h. i. hac re. Eb. ita dii me adiūmēt ut bñ credo. Pā. o p̄ qd̄ restat. i. sup̄e reliquū est. Si. res ipa. i. agnitio passibule reduxit me iādudū. i. pauloāte in gr̄as. i. i beniuolentiā et cbremetis et filij v̄z bñ cupiāt et ego q̄ illis qd̄ si ad solū dicat pāpbilum ad pampbiluz referat tū. Pā. o lepidū p̄ez. i. i q̄ plurimū ē leporis ac venustat. nā leposē venustat. Ebr. nihil mutat de vxore ita ut possedi. i. ut iam habui eā. Ebz. causa ē optima ut nihil mutet nisi p̄. Si. ait aliqd̄ aliud. Pam. Nēpe. i. certe nihil aliud sup. ait. Si. i. i. certe nihil aliud aio. Ebz. O pāpbile dos ē tibi decē talēta. i. p dote dabūf tibi decē talēta. Pā. accipio. i. grata bēo illa talenta seu illā dotē bēo gratam. Ebre. ppero. i. pperanter eo ad filiā passibulā. Ebo admonitio est attētionis ad id qd̄ dicturi sumus. me. Erito veni sup. meuz. Naz credo illā baud. i. nō nosse me. Si. cur. nō iubes illā trāfferi buc. i. traduci in hūc locū. Pā. admones recte. ego dedā. i. valde dabo et cōmittā iam istud negocij dāuo. Si. nō pōt id negocij seze suscipere. Pā. qui. i. q̄obrem non pōt id peragere. Si. bēt aliud malū et maius ex sese. i. ex se ipso. Pā. qdnā id ē qd̄ mali bēt vel qdnā. i. cur bēt malū. Si. vinctus est. i. ligatus in carcere siue est in vitaculis coniect. Pā. o p̄ nō ē vinctus recte. i. iusta de cā. Si. Jocat p̄ dicēs se nō iussisse ut ita viceret. s̄ et qdrupes strigeretur. baud id est non iussisse ut vincirē. scilicet. Pam. obsecro iube solui id ē ut soluatur. Sīmo. age. hortantis est fiat. Pampbilus. at matura id ē accelera iube te. Sīmo. eo intro. Pampbilus. o hunc diem faustū et felicem. quasi dicat multe felicitatis plenum.

quid istuc est. Ebre. Nomen non conuenit. Eri. Fuit berce huic aliud pue. Ebre. Quod crito: nūquid meministi. Eri. Id quero. Pā. Ego ne huius memoriā patiar mee voluptati obstare. cum ego met possim in hac re medicari mihi: nō patiar. beus cbreme. qd̄ queris: passibula est. Eri. ipsa est. Ebre. ea ē. Pā. Ex ipsa millies iam audiui. Si. Omnes nos gaudere hoc cbremes te credo credere. Eb. Ita me dii bene amēt credo. Pam. Quid restat pater. Si. Tandudum res reduxit me. ipsa in gratiam. Pā. O lepidus patrē: de vxore ita ut possedi nihil mutat cbremes. Ebre. Causa optima est nihil quid pater aliud ait. Pam. Nēpe. Si. Id sc̄. Ebre. Dos Pampbile est decem talenta. Pam. Accipio. Ebre. Propero ad filiā. Ebo mecum crito: nam illaz me baud credo nosse. Si. cur non illam hunc transferri iubes. Pam. Recte admones. dāuo ego istuc dedam iam negocij. Si. Non potest. Pā. Qui non pōt. Si. Quia habz aliud magis ex sese. et maius malū. Pā. Quidnā. Si. vinctus est. Pā. pater non recte vinctus est. Si. Baud ita iussi. Pam. iube solui obsecro. Sīmo. Age fiat. Pampbi. At matura. Sīmo. Eo intro. Pā. O faustū et felicē hūc diē.

Andria.

Prouiso re. Hec scena alterz generz spat ne at carinus tristis recedat aut non possunt videre philomene. La. Prouiso. i. puido vel pcedo vel p simplice ponit. i. eo ad videndum quid paph. agat atqz eccu. i. ecce hic eu. Pam. forsitā aliqs putet me nō putare hē ēē vez at mibi lubet p libet nūc hē ēē vez sic vt dī. i. s. q. d. alijs putāt vt volēt ego vero illud verū ēē pfirmo qz mibi lubet verū credere. ego arbitroz vitā deoz ēē sempiternā p

Carinus.

Pamphilus.

Prouiso qd agat Paphil? atqz eccu. Pā. aliqs forsitā me putet nō putare hoc verū: at mibi nūc sic ēē hoc vez lubet. Ego vitā deoz ppta se impitnā ēē arbitroz: qz voluptates eoz ppe sūt. Nā mibi immortalitas pata ē: si nulla egritudo huic gaudio intercesserit. S; quē ego potissimū nunc mibi exoptē (cui hec narrem) dari? La. qd illud gaudiū est? Pā. danū video: nemo est quē malum oīm. nam hunc scio solide solum gauisurū gaudia.

Danius.

Pamphilus.

Carinus.

Pamphilus vbinā hic ē? Pā. Daue. Da. Quis nā bō est? Pā. ego sum. Da. o Pamphile. Pā. Nescis qd mibi obtigerit? Da. Certe sed qd mibi obtigerit scio. Pā. z qd ē ego. Da. more boīm euenit vt qd sim nact? malī prius rescisceres tu: qz ego illud quod tibi euenit bonī. Pamphil? mea Glycerium suos parētes repperit. Da. o factum bene. La. bē. Pā. pater amīc? sumīn? est nobis. Da.

pterea qz voluptates eoz. i. eozū gaudia sunt. ppte. i. ppetue sēpterne nō accommodate ad tps seu mutue. Qē enī qd bēm? at mutua ē aut ppetua. Qd utū est qd ad tps habem? nec postmodum nīm futurū ē: vt vxor dom? villa sūt re. ppu at ē vt virt? animi z bonū sēpternū qd. ppte de dīs dī. nō em̄ aliūde venerūt s; apd seipsos sūt sp. Epīcur aut terenti? h̄ secut? ē. a ceterz em̄ pbs repudiat de ocio deoz z pbēni voluptate. Et iterē iter sēptēni et ppetuū. Nā sēpternū ad deuz: ppetuū ppte ad boīs ppetet. Ergo paphil? scdm illā sniam dicit si ppa bec fuerit voluptas. deus sum. Nā immortalitas pata ē mibi si nulla egritudo. i. sollicitudo anxietas animi aut passio intercesserit. i. obstiterit huic gaudio. sed quē potissimū. i. pncipalissime exoptē dari. mibinūc. i. obuiū fieri mibi cui narrē h̄. La. qd gaudiū. i. qd gaudiū ē illd qd agitat a paphilo. Pā. video danū nēo ē oīm quē malī dari mibi. i. Nā scio hūc solū gauisurū solide. i. integre firme mea gaudia. i. gratulatur mibi. Dicimusem̄ elegāter gaudeo tuū gaudiū p eo qd ē gaudeo qz gaudes. Celi? ad Eteronē. Accellit buc. qz post ridie ei? absolutionē in theatrū curionis hortē suū itronē puto vt suū gaudium

gauderem? i. vt gauderemus qz ipe gaudebat. Pamphil? re. In h̄ actu mira arte et qz restāt de

comedia breuiter explicatur z designatur duoz socioz bine nuptie. Da. vbinā h̄ paphilus ē. Pam. Daue. Da. Quis nā. i. qis bō ē qui me vocat. i. Pā. Ego sum. Da. o paphile. Pā. nescis qd obtigerit id est acciderit mibi. Da. Certe. i. profecto nescio qd tibi cōtigerit. i. sed scio quid obtigerit mibi. Pam. z qui dem id est et etiam ego scio. Da. Euenit more hominū dicit Do. qsi dicat euenit vt solet euenire vt tu rescisceres. i. post factum cognosceres quid malī nactus sim id est inuenerim priusqz ego resciscerem illd boni id ē bonuz quod euenit tibi. Pam. Glycerium mea amica scilicet repperit id est casu quodam inuenit parentes suos id est patrem z matrem. Da. o benefactum. ē clamaris est. pro qz bene factum est La. bē. interiectio hic admirātis factum illud. Pam. Pater eius Glycerij ē sumīn? amicus nobis. Da.

c ij

Comedia.II.

quis p̄: Pā. Ebremes. Da. narras pbe. i. dīcis vez. Pā. nec vlla mora ē quin. i. q̄ nō ducā eā Glyceriā
vxoꝛē. i. q̄n bēam eā in vxoꝛē. Ea. Nū. i. nūq̄d ille pāpbius somniat ea q̄ viglās. i. euz vigilaret voluit
i. cupiuit. Pam. Tū. i. deide o daue de puero. q̄d fiet. i. Da. Ab. desine. i. desiste de ea re sollicitus esse tu
es solus quē dī diligūt. i. tu oīm fortunas superas siue oīm felicissimus es et cui dī magis fauerūt. Ea.
tū saluus. i. sum incolumis sospes viuo non lāgueo vt prius. si h̄ sūt vera adibo libo ad eū et colloquar
i. alloquar cum cōferā cum eo de
bis. Pā. q̄s homo est q̄. i. loquif
Deide percepto eo subdit. O ca
rine aduenis mibi in ipso tempo
re id est oportune et tempestiue.
Ea. bene factū est sup. Pā. bem.
audiuisti q̄ bene factum sit. Ea.
omīa audiui. i. age. i. eya hortan
tis est aduerbiuz respice. i. retro
aspiceme. hoc est faue mibi tra
ctū a dīs qui aspiciēdo boīes il
lis fauēt. Sunt autem qui felici
tate elati ne respicere q̄dem ve
lūt amicos. Itaq; respice me id
est non obliuiscaris me quez p̄ce
dis felicitate in tuis rebus secu
dis. i. in tuis p̄speritatib;. Ebre
mes est nūctius id est eius mo
derato res et tibi magna est ap̄
euz fides ita vt mo sit vsurus cō
filio. scio eum esse facturum omīa
que voles. Pam. Memini id est
scio eum esse meum et omīa fa
cturuz. Nam quoz meminimus
illa nominus et scīm;. atq; adeo
id est certe vel valde longum est
mibi expectare illum ebremetē
duz id est quousq; exeat sequere
me. bac. id est per hanc viam. est
nunc intus apud Gly. agnitam
filiam. tu Daue abi id est discede
prope id est celeriter velociter
domuz aduerbialiter sumitur ac
cerse id est voca vel vade ad voi
candum aliquos q̄ auferant id ē
abducant eam gly. hinc id est ex
hac domo in qua est. quid id est
cur stas id ē erectus es neq; va
dis. quid id est cur. cur cessas id
ē tardas in morauel ociosus es.
Da. eo id est vado. Deinde con
uersus ad spectatores inquit. ne
expectetis id est nolite expecta
re. duz id est quousq; Gly. exeat
huc. i. veniat huc in mediū p̄sceniū. Despondebitur. i. sponsa efficietur. intus. i. post cenā nisi maus illud
x̄bū ipsonalē capi p̄ eo qd ē spōsalia fiēt intus. De spōsaliū aut sic ait Beli^o libro q̄rto. et capite q̄rto.
q̄ vxoꝛē inq̄t ducturus erat ab eo vñ ducēda erat stipulabatur eā i. matrimonium ductū iri. q̄ daturus
erat itidem spondebat daturum. is contractus stipulationū sponsionūq; dicebatur sponsalia. tum que
prouisa erat sponsa appellabatur. qui spopoderat sponsus. Sed si post eas stipulationes vxoꝛ non da
batur aut non ducebatur q̄ stipulabatur ex spōsu agebat. bec ille. Si quid ē qd restat. i. superest transi

Quis? Pam. Ebremes. Da. Narras probe. Pamph.
Nec mora vlla est quin eam vxoꝛem dūcam. Ea. Num
ille somniat ea que vigilans voluit? Pāpbi. Tum de
puero daue. Da. ab desine: solus es quez diligunt dī.
Ea. Saluus sum: si bec vera sunt: adibo: et colloquar
Pam. Quis homo est? o carine in tempore ipso mibi
aouenis. Ea. Bene factum. Pam. bem: audisti? Ea.
omīa age: me secundis in rebus tuis respice. tuis est
nunc Ebremes facturum (que voles) scio esse omīa
Pam. Memini. at adeo longum est illum expectare
dū exeat: seq̄re me hac: int? apud Glyceriā nūc est: tu
daue abi domum p̄pere: accerse hinc qui auferāt eā:
quid stas? qd cessas? Da. eo: ne expectetis dum exeat
huc intus despondebitur. Intus trāfigetur: si quid est
quod restet. vos valete et plaudite: calliopius recēsat.

Acta ludis Megalensibus. 2. Postumio Albino
et. 2. Cornelio merula edilibus curulibus. Egere
2. ambuius turpio. et. 2. attilius prenestinus greca
Menandri prima. Acta secunda. M. Valerio: et
L. Mutio fannio consulibus. Modos fecit Flacc^o
claudij tibijs dextra et sinistra.

Eunuchus.

getur. i. concordabitur cōficietur intus. i. post cenā. hoc autē dicit ppter iustā hereditatis petitionem que a Erione fieri poterat ex successione. Ebrisdīs sibi ppique. Imere est autē inter trāligere et paci sci. Nam ut ait Ulpianus q̄ trāsegit q̄si de re dubia et lite incerta neq̄ finita transigit. q̄ vero pacificē deuotionis cā rem certam et indubitātā liberalitate remittit. Vos spectatores valete discedite cu3 sa nitate: et plaudite. i. cōgratulamini poete q̄ bec vobis suo ingenio spectanda p̄buit. ego Calliopus recē sui. i. recognoni et censurā meā adhibui bis scriptis coram recitatis.

Argumentum eunuchi.

Argo quā attica Rhodū aduecta est matris tbaidis meretricis dono data. deinde Tbaïs Athenas se cōtulit vna cū amatore suo cui mortuo heres instituta successit quā Tbrasomiles misere cepit adamare. Rhodūq̄ pfect⁹ rerū oīz ignarus inuenit puellā atticā venū ppositam mortua Tbaidis matre quā Tbaidi donatur⁹ emittit: reuersusq̄ Athenas Pbedriā cū tbaide pmerciū habere pperit. quare indignatus non prius se donaturū puellā affirmavit q̄ Pbedria eijceretur. Ipsa autē Tbaïs puelle potius de ci pida ad tps Pbedriā eiecit quē postea indignatū lenit ab eoq̄ obtinuit ut in bidui spaciū rus secede ret. qd̄ obis Pbedria iussit eunuchū cū puella ex ethiopia deducta p Parmenonē Tbaidi dono effer ri: qd̄ ut resciuit Eberes frater Pbedrie amatorq̄ puelle a Tbrasone date supposit⁹ eunuchi locotba di donat⁹ est. Ea occasione stuprata virgo et mox ciuis et nobilis cognita dat⁹ vxor Eberes. Pbedria vero et miles ex rivalibus concordēs per parasitū redditū cōmuni amica sine certamine potiūtur.

In hac comedia Terenti⁹ delectat facetijs: prodest exemplis: et vicia hoīm paulo mordatius q̄ in ceteris carpsit. Exempla autē morū hic trina precipue pponit. i. vrbani scz moris parasitici et milita ris. Nec edita tertiū est et p̄nunciata Terentij eunuchus quippe iā adulta p̄mediatōe poete ac meritis ingenij notiorib⁹ populo. Facta ex duabus grecis vna est latina. Nam ex eunuchō et collace menans dri fabulis bec eunuchus terentiana scripta est nō sine crimine q̄ multa in hanc translata sint ex mul tis poetis latinis. quod totum prologo purgat atq̄ defendit.

Primus actus Pbedrie conquestionem habet. Secundus profectionem eius rus. Tertius mili tis characterē et parasiti colloquiū. Quartus Pbedrie ex villa reditum nunciato per doctam iurgio militis et tbaidis. Quint⁹ Tbaidis querelā de stuprata virgine: eamq̄ agnitā Eberes vxorem datā ad vltimum reditum in gratiam militis cum Pbedria.

Hæc ludis et hæc comedia fuit acta. i. recitata et qd̄ vulgo dicitur iusta ludis. i. i ludis megalēsis. i. i bo norē magne mris deoz celebrat⁹. L. posthumio. L. cornelio merula edilib⁹ curulib⁹. i. q̄ tpe erāt ediles curules. L. abiusus turpio et L. attilius Prenestin⁹. i. de p̄neste ciuitate illi actores egere. i. ut dici solz luserūt et comedīā recitauerūt ac p̄uicauerūt voce et gestu corporis. Prima greca ē subaudi menans dri acta. i. facta. scda. i. latina. Q. valerio. L. fannio psulib⁹. i. q̄ tpe tales erāt psules. Flacc⁹ claudij fili⁹ sup fecit modos. i. modulat⁹ ē siue modulamīa fecit musicis instrumētis inter act⁹ duab⁹ tibijs. i. illis instrumētis musicis dextris. i. gūitatē oīonis oīdentib⁹. Tibias ei adhibebāt pares et ipares. i. dexte ras et sinistras. Dextre sua grauitate seriē comedie orōem p̄nunciabāt. Sinistre ferrane acuminis le uitate locū oīdebant. Ergo vbi mixtus cū grauitate locus esset dextre sinistresq̄ adhibebantur.

Unum eunuchi argumentum.

Sororē falso creditaz dictitatā Tbaī dis: idipsum ignorans miles aduexit. Tbraso. ipiqz dōat. erat h̄ ciuis attica: eidē eunuchū quē emerat tradi iubet. Tbaidis ama

Sororē falso. Tbraso miles. i. q̄ militiā so'itus erat exercē aduexit. i. vel nauis gio venit vel eq̄ vel vehiculo puellā sup atticam dictitatā. i. frequēter appellatā sororē tbaidis meretricis rhodie falso. i. iniuria nō verge. nā ci⁹ soror non erat. ignorāz. i. miles id ipsum id est eam non esse sororē rem Tbaidis. et ipse miles dōat

nat id est dono dat ipsi Tbaidi puellam illam. bec puella aduecta ex rhodo Athenas a milite erat ciuis attica id est oriunda ex ciuitate Atheniensī vel ex parentibus Atheniensibus ciuib⁹. Pbedria amator Tbaidis iubet eunuchum quem emerat tradi a Parmenone eidem Tbaidi. oratus scilicet e iij

Comedia.II.

Pbedria. i. rogatis a Tbalde pcedere Tbraioni. i. dare locū militi apud Tbaide biduū. i. per spaciū duorum dierū. frater pbedrie scz Ebera epbebus. i. adolescēs pubes vt sentit Torrelli: cū reperiret puellā missāz dono. i. p dono Tbaidi induit. i. vestitur ornatu. i. indumēto eunuchī. Ipse Ebera itro it. i. ingressus est in Tbaidis domū. Ipse viciat stuprat virginē q̄p̄t erat virgo. Parmeno callidus tuus suadet. i. monet p̄sult id fieri: s̄ imp̄mis. i. an oia frat Pbedria existēs cuius Atticus repertus i. forte interueniēs collocat. i. ma
ti unio iungit puellā viciatam
epbebo. i. Ebera pubescenti.

Meretriz Tbalis
excluit. i. foris
claudit neq̄ in
tromittere vo
luit adolescētē
Pbedria: cui

pbedrie adolescētis ipa teneba
tur amore mutuo. i. pari vltro ci
troq̄ dato acceptoq̄. Mutuū in
amore ait Cicero ad metellū est
cū par voluntas accipit ⁊ reddidit
⁊ ipsa meretriz reddidit causas
id ē occasiōes motia exclusiōis
ei. i. Pbedrie reuocato. i. reconfi
liato placato. Frater eius Pbe
drie. i. Ebera mior natu. i. iunior
cepit amare virginē. i. puellā quā
miles Tbraio miserat meretrici
dono. i. p dono. Dicim⁹ ei elegan
ter: do vel mitto tibi hanc rē: do
no tanq̄ nō repetitur⁹ neq̄ q̄q̄
mercedis bitur⁹. ⁊ ipse Ebera
deductus in domū meretricis a
Parmenone pro eunuchō. i. loco
eunuchī viciat. i. stuprat puellāz.
Itaq̄. i. ideo vel sunt due pres
p ⁊ ita re cognita. i. stupro rescit
to cū meretriz tbalis doleret se
esse illam. i. ludibrio lesam pla
cat ipa meretriz. i. ad lenitatē re
ducitur atq̄ mitigatur ab adole
scēte. i. Ebera ⁊ iternū. i. inter
cessiōe fratris siue aduētu fr̄is i
termedio ducit vtroz. i. cepit in
vtrā ipam puellā cognitā ciuē
atheniēse. i. ex athenis originē
parētur ducentē: q̄. i. etiā miles
tbraio recept⁹ i pte amoris mere
trici. i. ipas tbaidis meretricis

si ludis. i. decipi
tur ac ridet ⁊ lu
dibrio afficitur.

⁊ quis re. Poete defensor introduct⁹ calliop⁹ hūc plogū in maledicos pnunciat ita
inquiēs. Si q̄s. i. si aliquis est q̄ studeat. i. laboret cupiat placere q̄ plurimis bonis ⁊
minime. i. nō ledere. i. offendere multos: in bis. i. inter tales q̄ studēt placere ⁊ nō offende

tor Pbedria Tbraioni orat⁹ biduū concedere. Epbe
bus frater Pbedrie puellulā quā reperiret dono mis
sam Tbaidi: ornatu eunuchī induit ⁊ introit: viciat
virginem. Suadet parmeno: sed atticus cuius impri
mis repertus frater collocat viciatam Epbebo.

Aliud argumentum.

Meretriz adolescētē (cuius mutuo amor
re tenebatur) exclusit: eiq̄ reuocato: ex
clusiōis causas reddidit. eius frater mi
nor natu virginem (quam miles meretrici dono mis
serat) amare cepit: deductu scz in domum meretricis
pro eunuchō viciat. ⁊ itaq̄ cognita cum illa se
meretriz doleret: ab eode m adolescēte placatur: iter
uentuq̄ fratris eius cognitā ciuē atheniensem duxit
vtrā: miles quoq̄ in partem meretricis amoris re
ceptus illuditur.

Prologus.

⁊ quisq̄ est: qui placere se studeat bonis
q̄ plurimis: et minime multos ledere: in
bis poeta hūc nomē profitetur suū. Tum

si quis est qui dictū in se inclemēt⁹ existimat esse: sic
existimet responsum non dictum esse: quale sit prius

Eunuchus

re: vel in bis i. in bis reb⁹. i. in placēdo et nō ledēdo. hic poeta Terenti⁹ p⁹fitet. i. ostētat iactitat i⁹gemie
fatef nomē suū eē illis. Tū. i. p⁹terea si q⁹s est p⁹pter lucū ianūm dicit q⁹ existimat. i. existimauit dictū
esse impersonaliter itelligi recte pōt. i. quasi inuectū esse siue iocū et sermonē mordacem factum esse in cle
menti⁹. i. inclemēter p⁹patiuū p⁹positiuo. Pōt etiā optiē capi p⁹ nimis asperē diuē acerbē mordaciter.
Nā sepe aduertit p⁹patiuū qd p⁹positiuo poni d⁹ in se iplicare nimis cum positiuo: ut cū dicitur hic in

qui bene vertendo: et eas describendo male: ex grecis
bonis latinas fecit non bonas. Item Menādri phas
m a nunc nuper dedit: atq⁹ a thesauro scripsit causam
dicere prius vnde petitur aurū quare sit suū q⁹ ille
qui petit. vnde de is sit thesaurus sibi: aut vnde i patriū
monumentū peruenerit. Debinc ne frustretur ipe se:
aut sic cogitet: de functus iam sum: nihil est quod di
cat mibi. is ne erret moneo: et desinat laceffere: habeo
alia multa: nunc que condonabuntur: que proferen
tur post: si perget ledere ut facere instituit. Quam

nus qui fecit ex bonis fabulis grecis fabulas latinas non bonas bene. i. valde stendo. i. in linguā la
tinā transferendo aut corūpendo et describendo male. i. inepte eas fabulas. hoc est carminib⁹ iābiciis
translata male ordinādo. Idē ergo d⁹ d⁹ d⁹. i. edidit. nup⁹. i. pauloātē sine bis supiorib⁹ dieb⁹ recēter. et be
ne nūc addidit. nam nisi addidisset nuper significat olim p⁹idem. Dedit ergo phasina. i. fabulā quādā
menādri poete greci sic appellatā ab apparitōe vana. Phasina em̄ grece dicitur apparitio latine et p⁹
p⁹rie vana et incerta vrin nocte. Hanc autē fabulā totam silentio dānat quasi admonuerit spectatōrē q⁹
turpe et inepte sit scripta et ex vicinitate facti quia dixit nunc nuper dedit ostendit nūc alud esse dicē
dū q⁹ q⁹ illa comēdia displicuerit cum adhuc res sit recens et oēs meminerint. Theaurū vero si totū
sed ex vno loco dānat p⁹terea q⁹ insci⁹ p⁹tra p⁹suetudinē litigantiū defensionē ante accusatōez induxe
rit possessionēq⁹ thesauri iuenti in sepulchro p⁹is adolefcētis a quo senex quidaz auar⁹ emerat agrū
fecerit agē p⁹lorē q⁹ petitionē qd abborret a p⁹suetudie et iuris et litū: s⁹ ad Terenti⁹ s⁹ba accedamus
atq⁹ lucius laui⁹ scripsit a thesauro. i. ex ea fabula tractāte de thesauro a sene auaro detento scripsit
ergo em̄ senē auarū vnde. i. a quo aurū petif dicere cām. i. rōnem quare ipz aurū sit suū p⁹ q⁹ ille ado
lescēs cū⁹ erat aurū in patris sepulchro inuentū dicat subaudi cām suā: qui adolefcens petit vñ. i. a q⁹
rōne is thesaur⁹ sit sibi. i. vnde habuerit senex illū thesaurū aut vñ puenit in monumentū pat⁹riū. i. pa
tris ipius adolefcētis. Tū dicit poeta scripsit em̄ vñ petif aurū dicere cām p⁹ q⁹ ille q⁹ perthrectior
eēt locutio si dixisset q⁹ illū q⁹ petit ut q⁹ p⁹icula iūgeret filis casus ut solet: s⁹ q⁹ ille maluit dicere ut sub
audiamus cām dicat p⁹zeugma a supiore figuratuz. Debi⁹. i. posthac moneo ne ipse frustret se. i. ne de
cipiat se si posthac loquat⁹ aut ne sic cogitet si taceat iā defunct⁹ sum. i. iā finitū p⁹icula in edēdis comē
dijs. naz defunct⁹ periclis vel morbis d⁹ q⁹ finitū p⁹icula vel morbos. nihil ē qd dicat mibi. i. q. d. nihil
Terenti⁹ in medicare vel inuebi pōt. nā iā edidit fabulā quā carpit. Dicit tñ Terenti⁹ vel defensor eius
non sit secur⁹ de suis vicijs p⁹pter vetustatē: nihilomin⁹ a me repbendef. moneo id est amoneo em̄ ne is
erret. i. in errorē labatur et se decipiat et moneo inq⁹ ut desinat. i. de sistat cesset laceffere. i. ptumelijs Te
rentiū irritare: habeo i. scio teneo alia multa q⁹ nūc p⁹donabūtur. i. remittētur q⁹ p⁹ferēf. i. detegēf post si
p⁹get laui⁹. i. p⁹seuerabit p⁹seq⁹ p⁹sister ledē. i. offēdere Terentiū ita ut. i. sicut instituit. i. i⁹cepit. facē quaz

terpres dūti⁹ imozaf in te par
ui momēti id ē hoc est nimis diu
quidni etiāz hic eo pacto sumaf
pculdubio video ipedire nihil.
quinetiā liberius assero p⁹mo a
spectu sensum poete forsitā ma
gis id postulare. Si q⁹s ergo exi
stimat dictū esse inclemēti⁹ id ē
nimis acerbē asperē mordaciē
in se. i. contra se existimet. i. iudi
cet sciat. i. cognoscat p⁹sumat id
est anio p⁹ciplat siue sibi p⁹suade
at respōsus esse ei sup. i. personā
liter. i. q⁹ ei responsū est nō esse
dictū. i. nō esse iocum mordacē.
Dicta em̄ interdū sunt iocosi sa
les mordaces tamen et bis q⁹dez
non placētes q⁹ ledūtur s⁹ alijs.
vnde dicaces dicūtur q⁹ iocosis
salibus maledicūt: existimet er
go nō esset dictū tale subaudi q⁹
le sit prius dictū s⁹ i andria vbi
dictū est faciūt ne intelligēdo ut
nihil intelligāt. Idem luci⁹ laui⁹

Comedia. II.

nunc ab aliquo incipit nec narratio et a crimine dimidiato. Postquam ediles. i. magistratus curam edium habentes et ludorum instruendorum quos populo exhiberet emerunt eunuchum menandri. i. hanc fabulam ex menandri fabulis eunuchus et collace traductam: quam eunuchum. i. i. quam fabulam. nam ad fabulam non ad bolem retulit. quam fabulam ergo nunc sumus acturi. i. representaturi agendo profecit. i. lucius lausinius. i. obtinuit ipse ut copia id est factas inspicundis fabulam esset id est daretur vel fieret sibi lucio: cum magistratus: scilicet

is qui exhibebat ludos sibi adesset id est presens esset fabula occipere. i. incepta est agi. i. agendo representari. Occipere est caput rei instituiere siue incipere exclamat. i. voce effrena clamat furem vs: Terentius quasi quod varia hinc inde ex alijs sublegisset dedisse fabulam non poetam: ut quod eam non fecisset sed ab alijs surripuisset. et tamen exclamat ipsum Terentium nihil verborum dedisse hoc est nihil addidisse de stilo suo aut neminem decepisset. Dare ei verba est decipere: quia quod rem expectat et nihil propter verba invenit deceptus est. unde et alibi verba istec sunt. Exclamat inquit hanc fabulam esse veterem fabulam collace nomine. i. neni et plauti. i. in qua et neni et plautus comici poete laboraverunt: exclamat inquam personam pariti et militis esse ablatam inde. i. ex collace: sed id est. i. abstulisse personam pariti et militis est peccatum. i. vitium peccatum est impersonale a peccato peccabam. i. peccatum est admissum imprudentia ignorantia poete. i. Terentii quod non studuerit. i. non laboraverit vel cupuerit facere furtum ex alijs poetis: vos spectatores itaque poteritis iudicare: collax. i. fabula est menandri. i. prius a menandro greco poeta facta est collax: paritus. i. quod omnia ad voluntatem eius loquitur in cuius praeberio est assentando laudando nihil repugnando veteris gratia est. i. introducitur in ea fabula et miles gloriosus. i. glorie affectator est in ea fabula poeta non negat se transtulisse. i. traduxisse eas personas. i. quod barbare dici solet ea personae ex greca collace in suam eunuchum. suam femininam ad fabulam non ad bolem retulit: sed vero. i. sed certe pnegat. i. valde neget se scisse eas fabulas grecas collace et eunuchum prius. Ante enim esse factas latinas. i. scriptas latino sermone. Quod si personis. Talis est sententia inquit poete defensor si non igitur vti bisde personis quibus alij sunt vti cur magis igitur personae introducere ut suos matronas meretrices ceterasque id genus una cum suis epithetis ut curretes servos matronas bonas et: quod alij introduxerunt nec personae modo igitur introducere quas alij introduxerunt et quidem cum bisde epithetis sed et facta sunt ut amare odisse et. praefertim cum sit impersonale omnino novum aliquid in medium deponere cum nullum sit dictum quod prius dictum non sit. i. sed si non igitur. i. permittat et debeat alijs sequentibus poetis vti bisde personis qui. i. cur vel quo modo magis igitur scribere. i. inducere in comedijs servos oiscurreres. i. buce et illic cursitantes qui inquit non igitur facere. i. introducere matronas bonas. i. matres familias siue locupletiores et optates mulieres honestas. item facere. i. introducere meretrices malas. i. improbas: facere parasitum edacem. i. voracem: facere militem gloriosum. i. glorie cupidum seu affectatorem et qui magis igitur puerum supponi. i. introduci velut suppositum. i. loco alterius clausa positum. Item quod magis igitur senem aliquem falli. i. decipi per servum quod magis igitur amare. i. introducere amores odisse. i. introducere odia: suspicari. i. introducere suspiciones

nunc acturi sumus menandri eunuchum: postquam ediles emerunt: perfecit sibi ut inspicundis esset copia. magistratus cum ibi adesset: occipere est agi: exclamat furem: non poetam fabulam dedisse: nihil dedisse verborum tamen: collace esse neni et plauti veterem fabulam: pariti personam inde ablatam et militis. Si id est peccatum: peccatum imprudentia est poete quod non furtum facere studuerit. Id ita esse. vos itaque iudicare poteritis. Collax menandri est: in ea est parasitus collax et miles gloriosus: eas se non negat personam transtulisse in eunuchum suam ex greca: sed eas fabulas factas prius latinas scisse sese id vero pnegat. Quod si personis bisdes vti alijs non licet: qui plus licet curretes: servos scribere: bonas matronas facere: meretrices malas: parasitum edacem: gloriosum militem: puerum supponi: falli per servum senem: amare: odisse: suspicari:

Eunuchus.

Denique nullū ē iā dictū qđ nō sit dictū prius. i. a veterib⁹. q̄re equū ē. i. iustū ē vos cognoscere morē serī
bēti⁹ vī materiā comicoz. atq; equū ē vos ignoscere si noui. i. recētes poete faciūt ea q̄ veteres. i. p̄sci
poete factitarūt. i. sepius fecerūt date opā. i. attēdite ⁊ aures eq̄s p̄bere et aīaduertiē. i. cōsiderate
cū silentio. i. taciturnitate vt p̄noscat. i. p̄fecte intelligatis qđ eunuchus sibi velit. i. qđ sit de eunuchi cō
positiōe ⁊ qđ significet ē cī comēdiā imitatio vitē speculū p̄suetudis imago veritatis: et id qđ sibi velit
comēdiā est attendendum.

Deniq; nullus est iā dictū qđ nō sit dictū prius. Quare
equū ē vos cognoscere atq; ignoscere: q̄ veteres facti
tarunt si faciunt noui. Date opā ⁊ cū silentio aīaduerti
te vt p̄noscatis quid sibi eunuchus velit.

Pbedria adolescēs.

Parmeno seruus.

Quid igitur faciā? nō eā ne nūc qđ cum ac
cerfor vltro: an potī? ita me p̄parē: nō p̄
perī meretricum p̄tunelias: excludit. re
uocat: redeā? nō: si me obsecret. Par. siquid em bercle
possis: nū p̄? neq; forti? verū si incipies: neq; p̄ficies
naūiter: atq; vbi pati nō poteris: cū nēo expectet: iſe
eta pace vltro ad eā venies: indicās te amare: ⁊ ferre
nō posse actū ē: illicet. p̄iſti: eludet: vbi te victus sense
rit. Pbe. proin tā (dū ē t̄ps) ēt atq; ēt cogita. Par. be
re. q̄res in se neq; p̄siliū neq; modū bz vlluz: eā cōsilio
regere non potes. In amore bec omnia insunt vitia:

erit sup. pri⁹. i. melius nec forti⁹. i. validius vez. i. sz si incipies neq; p̄ficies. i. p̄seuerabis naūiter. i. forti
ter ⁊ magno aīo. dictū autē est a nauī teste Donato a q̄ in altū nullū diuerforiū ē atq; vbi i. cū nō poteris
pati q̄i eā visas venies vltro ad eā pace. i. cōcordia iſecta id est nōdum facta cum nemo expectet id est
p̄ter spem p̄ter expectationē. indicans. i. ostēdens te amare. i. amore eius capi ⁊ nō posse ferre q̄i
i. ad eā venias si bec feceris acium est de te scz. Cicero actū est de te nisi p̄uides. illicet. i. iſe licet. bac vo
ce a p̄cone prolata iudices de cōsilio dimittebant. ponit autē ea vōz sp̄ in fine transactē rē. p̄iſti id est
p̄dictus es neq; ē ampli⁹ de tua salute vlla reliqua spes. eludet. i. ridebit te vbi id est cū viderit te victū.
eludere em̄ proprie est gladiatoz. Em̄ vicerunt. nā victores victos elidunt. simul eludere est finem lu
do imponere. Pbe. Proin. id ē p̄inde h̄ est ea p̄pter tu p̄meno dū. i. qđ dū t̄ps est i. p̄modus seu oport
unū cogita ēt. atq; ēt. i. itez ac sepi⁹ tecū volue q̄i mō hoc insano amore potero me exoluere. Par. be
re. i. dñe nō potes regere. i. moderari p̄silio. i. suatione ⁊ monitōe alicui⁹ eā rē sup q̄ res nō bz in se con
siliū. i. in qua dari bonū p̄siliū nō pōt neq; habet modū vllū. i. vllam mēsuram ⁊ morationē q̄lis est. In
san⁹ amor. Nūc dñō amēte ⁊ sui nō p̄pote seru⁹ ē sapiētior: qz nō ē amator nec amās. vt idē iā dñā facit
le cū valet? recta p̄silia egrotis dam⁹. Bec oīa vitia. i. mala sūt i amore. dicim⁹ cū est buierci ⁊ i hac re. c.

Quid igitur faci
am ⁊c. Hac pro
bati. i. in hoc pri
mo actu exēpluz
ponitur quantuz
sue p̄tatis nō sit
q̄ amat. Pbedria. postq̄ multa
cogitauit pbedria tandem in bec
r̄ba prorupit. igitur. i. deinde vt
vult Dona. pōt etiā in sua signifi
catione capi. q̄i post multa volu
tata. dicat igit qđ faciā. dubitat
an cū reuocet redeat an non eaz
deferat. itaq; dū tādō bec dicit
nō eā. i. ire nō debeā. nec qđ nec
ēt nūc cū accerfor. i. aduocoz vlt
ro i. p̄o mota meretrici an pos
ti⁹ q̄i p̄eligat p̄parē. i. p̄siliū
sine p̄siliū me debeaz ita. i. co
pacto nō p̄peti. i. ferre contumeli
as illusiones meretrici. frat⁹ vni
de oībus q̄is simul. Lōpare in
ter dū significat p̄siliū. vñ dñ
ci solet tra veterū morib⁹ cōpatiū
ē. i. p̄siliū. Excludit me. i. eiecit
me ⁊ reuocat nō rogat imo tāq̄
sup̄ba reuocat. redeam. i. redire
debeā. deliberatiue dictū est de
de p̄siliū se nō rediturū ne siq̄
dē vebemētissime rogetur nō res
dibo sup. hoc affirmatiue. dñ. si. i.
q̄is obsecret me. i. me vebemen
ter et obnixe roget. Par. bercle.
i. per berclē siqđē. i. si certe pos
sis. facere sup. vt nō redeas nihil

Comedia.II.

Iniurie. i. iurgia. pbra. otumelie suspitões de rivali. i. inimicitie: discordie: iducie. i. intermissiones amo-
ris. inducie em sunt par in paucos dies vel q in die dētur vel q in dies aliquot ocū pbeāt. bellū. i. cer-
tamē iter amātes rursus. i. denuo ē par. i. cōcordia recōsiliatio si postules. i. vel coneris facere. i. redde-
re bec incerta. i. instabilia. certa. i. firma et stabilia rōe. i. moderatione aliq nībilo plus agas. i. nō plus ef-
ficles q si des operā. i. labores vt insanias. i. insanus sis cū rōne. i. cū vsu rōnis qd ē ipossibile cū bec
iter se repugnēt isanire et rōe vti
et qd dictū sup. vlt vt ait Do. qd p
q sumat et ad id qd seqt referat
i. bec vba qd. i. q tute. i. tutemet
irat cogitas tecū videt. ego ne. i.
nō vlciscar sup. illā tbaide q rece-
pit illū milites q exclusit sup. me
q non admisit me. i. sine a sino is.
mō. i. tmmō. q. d. linqtur mibi b
vt vlciscar eā malī me mori q. i.
non vlcisci sentiet q. i. qlis vir siē
i. sim me berde iurātis est vlt af-
firmat qd eis sic intelligebat
q si berde me iuuante qd a tpiā
no mīne putē vsurpari debere
q vez deū hā colit religiōe neq
berculē neq alios qs elusa atiq
tas pro dīs colebat qd bē dei
tat putat qm omēs dī gētū des-
monia vna lachrymula falsa. i. fi-
cta: quā lachrymulā ipa exp̄ses-
rit. i. q si p̄mendo oculos emiserit
vt cū exp̄sim? sordes alicuius
vicer? carnē p̄mendo. misere ma-
le vt adverbialiter sumat q si cū
maxio labore et maxia miseria ex-
p̄serit vit. i. difficulter vi. i. violē-
tia et sūma ope tergendō oculos
suos. vna ergo lachrymula restri-
guet. i. extinguet b vba pridē q te
cū cogitas et accusab. i. culpabis
te vltro nullo cogente et dabis ei
suppliciu vltro. i. dab p̄as ei b ē
teipm punies at te ei puniēdum
offerēs sumere de aliquo suppli-
ciū vlt penas: significat aliquē punire. dare vero penas vel suppliciu significat puniri. si em ab aliquo
suppliciu sumat ipe ē q dat suppliciu a quo sumit. pbe. o exclamatiue vel indignāter facin? indignum
i. nō admittēdū neq ipune ferēdū nūc. q. d. tarde ego sentio id ē tbaide eē scelestā. i. sceleratā et iniquam
et me eē miser et me teder. i. tedio afficio et ardeo. i. vroz amore. i. insania amor et prudēs. i. mea itelligē-
tia cognoscēs et sciēs. i. alteri iudicio admonit. Prudēs ei p se se aliqd fēt: sciēs nō p alioz admoni-
tōem. p̄eo. i. occidoviuus nō mortu? et vidēs. i. vigilās nō dormiēs nec scio qd agā. i. agē debeā. Par.
qd agas. i. agere debeas nisi vt redimas te q mīmo p̄cio sup. qas. i. qto mīmo possis p̄cio te captus. i.
in amore captiuū et irretitū si neqas te rediere sup. paululo. i. admodū puo p̄cio at redimas qtri qas. i.
quāto p̄cio te poteris redimere. et ne. i. nō. affictes. i. torqas excrucies omoneas te. pbe. ne. i. vtrum
suades. i. cōsulis ita. Par. si sapiēs. i. si es sapiēs facies neq addas molestias p̄ter eas sup. quas ipe a
mor bz et recte feras eas molestias qs bz. s. ecce. i. ecce b ipa calamitas. i. ipa p̄nices ipa tēpestas no-
stri fundi. i. nostre possessiōis egredif. i. exīt foras. i. tbaīs q ē tāq grādo q calamos fundi cōcutit vnde
sequit paup̄es coloni. Calamitatē ei p̄prie rustici grādinē dicūt q p̄mnuat calamū hoc ē culmū ac se-
getē. Subdit deide qre sic calamitas. nā bec tbaīs itercipit. i. totū capit qd nos opz cape. interdū et
am itercipe significat ex insidijs cape: vt latrones itercipiūt merces q feruntur buc et iluc.

iniurie: suspitões: inimicitie: iducie: bellum: par rur-
sum. Incerta bec si tu postules rōne cōta facere: nībi-
lo plus agas: q si des operā vt cūm ratōne insanias:
Et qd nūc tute tecū iratus cogitas: ego ne illā: q illū
que me: que nō: sine mō. mori me malī sentiet q vir si-
em. bec vba vna me berde falsa lachrymula (quā ocu-
los tēgēdo misere vit vi exp̄sserit) restringuet et te vltro
accusabis: et dabis vltro suppliciu. pbe. o indignū fa-
cinus: nunc ego et illā scelestā eē et me miserum sētio:
et teder: et amore ardeo: et prudēs: sciēs vīn? vidēs qz
pereo: nec qd agā scio. Par. qd agas? nī vt redimas
captū q mīno qas. si neqas paululo: at qtri qas: et
ne te affictes. Pb. ita ne suades? Par. Si sapiēs: neq
p̄ter q qas ipse amor molestias bz addas: illas qs bz:
recte feras. S. ecce ipa egreditur nostri fundi cala-
mitas. nā qd nos capere opz: bec itercipit.

Eunuchus

Miserā te. hic thais adducta rōe qua excluderat pbedriā cū sibi recōsillat et ut blādunz
rus abscedat suis blādimētis ipetrat. Tba. me miserā. p iteriectōe dolētis ab aliq̄b
rite capis. vñ itelligē dico vñ fateor me miserā et infelicē vereor ne pbedriā tulerit gū
us. i. gūiter et moleste. neue. i. vel ut. i. q̄ accepit. i. interpretat⁹ fuerit et cōcepit aliorū. i. i.
in aliā prēatq̄. i. q̄ ego feci. vereor ergo ne tulerit vel accepit illud qd nō intrōmissus ē

Thais. Pbedria. Parmeno:

Miseram me? vereor: ne illud graui⁹ pbe
dria tulerit: neue aliorū sum atq̄ ego feci:
acceperit: q̄ berī intrōmissus non est.

Pbe. Lotus parmeno tremo: borreoq̄ postq̄ asperi
banc. parme. animo bono es accede ad ignem hunc
iam calesces plus satis. Tb. Quis hic loquitur? be
tu hic eras mi pbedria? qd hic stabas? cur nō recta in
troibas? Parme. Ceterū de exclusiōe verbū nullū.
Tb. Quid taces? Pb. Sane: qz vero be mibi patent
sp̄ fores: aut qz suz apd te pūm⁹. Tb. missa istec face.
Pb. Quid missa? o thais. thais vtiāz esset mibi ps eq̄
amoris tecum ac piter fieret: vt doc tibi doleret itides
vt mibi dolet: aut ego istuc abs te factū nibilipēderē
T. Ne crucia tete obsecro aīe mi pbe. Nō pol quo quē
q̄ plus amem aut plus diligā: eo feci: s; ita erat res.

berī i. admissus i. domū s; exclus
sus. Pbe. o parmeno tremo. i. tre
mul⁹ sum et borreo. i. borroze cō
cutior totus. i. p omēs pres. post
q̄ asperi bāc thaidē p amore nī
mio. borroze inf dā significat frī
gere. Jumenal. Et tunicā borre
ti nō reddere suo. et plus. Scis
comitē borridulum trita donare
lacerna. ex frigore aut efficiuntur
tremuli et borridi: et aliqñ ex nī
mio calore. Nūnius em̄ ignis ef
fectū frigoris reddit vt ex frigo
re nūmio effect⁹ ignis existit: sed
illud qd pbsici aiūt. natura em̄
magis caloz etia borroze icutit
vt nūmie febres. q̄ at ex frigore
nūmio effect⁹ ignis existat vt vir
giliano liquet dicto. Aut boree
penetrabile frig⁹ adurat. Par.
es. i. sis bono anio. i. babeas bo
nū aīm accede. i. adueni ad hunc
ignem. i. Thaidē cui⁹ amor te vt
ignis adurit iā. i. statim calesces
id ē calidus fies. plus satis est
sine supra modū. et ponit ibi sa
tis tāq̄ p vno ablitio velut si di
ceret plus sufficiētia quēadmo
dum dicim⁹ p equo. Donatus
aut sentit plus satis tm̄ capi hic
p satis et ita plus abūdare. Tb.
quis loq̄tur hic. Item o mi pbe
dria. mi est blādientis vtūs. ne
i. vtz eras hic qñ nō aī cū pces
pisset simulatrix meretrix qd. i.
cur stabas. i. amorabarīs b; cur

nō introibas recta via. elegātī⁹ aut suppmis via q̄ apponatur. Tice. ad petū. Recta ei a porta domū
meā. venisse. Itē amīc⁹ vñ bē igressus recta vēit domū meā. i. nūq̄ aliorū diuertit s; statim eodē vic te
noze domū meā petiuit. Par ceterū. i. s; nullū vñū. i. null⁹ fmo sit d exclusiōe ipius Pbedrie. Tba. qd. i.
cur tu. Pbe. taces. i. nō loq̄ris. Pbe. sane nō b totū p ironiā dictū ē. nō ei ptkula sepe fronte signauit:
vt Uir. Egregiā nō laudē te. qz be fores sp̄ patet. i. apte sunt mibi. aut qz suz pūm⁹. i. pcpir⁹ et i mario
honore bñ? et pūo apd te. Tb. missa face. i. omitte istec q̄ loq̄r. Pb. qd. i. cur missa faciā. i. vñ qd missa fa
ce dicis sup. o Tb. Tb. vtiāz eq̄ ps. i. eq̄lis portio amoris eet mibi tecū. i. vtiāz eq̄l eet nī amor. Ita q̄ tm̄
te redamarē q̄tū me rursus si me nō amares nec ego q̄ te: ac piter. i. filr vñ eq̄lī fieret. i. efficiet vt
aut b q̄. i. exclusus sum doleret tibi. i. te afficeret dolore itidē. i. filr vt dolet mibi. i. q̄tuz mibi ē dolor
aut affert dolore aut nibilipēderē. i. nibilifacerē ptenere nō curare istd factū abs te. i. exclusionē mei.
Tba. o Pbedria aīe mi. appositue dictū. i. quē p amorē gesto i pectore meo aut cū anim⁹ meo iungit
p amorē ita vt vn⁹ esse aīm⁹ videat: vt dicim⁹ duos amicos eē aīam vnā in duob⁹ viuētē corpib⁹. obse
cro. i. p sacra rogo ne crucia te. i. noli te āgere et torq̄re tali dolore. Pol. i. pp̄ pollicē nō feci id sup. i. nō
exclū te eo q̄ plus amem aut plus diligā quēq̄. i. aliqñ q̄ te: s; res erat ita. i. negociū id postulabat

Comedia.II.

faciundū fuit id est oportuit facere ad eam rem assequendā que parabatur. Par. er edo tu misera .i. afflicta amore eius exclusisti hunc pbedriā foras p amore .i. tanto est amore flagrabas ut eū excluses: ut fit .i. ut fieri solet. hoc autē per ironiā dictū est. q. d. nō esse verisimile ut si qd quēpiā amet eundē possit excludere. Tba. o Parmeno sicine .i. utrū sic ais: age ibi nō est aduerbiū hortātis: s. poti⁹ corripiētis: sed ausculta qua grā .i. qua cā iussi .i. pcepi te accersi .i. vocari. est em̄ infinitiu⁹ passiu⁹ tertieq. inflectōis. iterdū autē est quarte et tūc facit accersiri. Pbe. fiat .i. auscultabo. Tba. at .i. sed dic mibi primū hoc qd seqtur hic .i. pmeno serū tu⁹ potin. .i. potis ne hoc ē: est ne potēs tacere. Par. ego ne. q. d. dīcis utrū ego possz tacere. deinde respōdet optie. .i. possum tacere: verū .i. sed: beus aduerbiū attentionē poscētis astringo. .i. pmitto siue obligo: nā vincula fidei dīcūtur astringo q. tibi meā fidē .i. veritatē pstantiā et fidelitatē vel eqtatē vel poti⁹ astringo tibi fidē .i. scē pmitto tibi me tacitū bac lege. .i. bac cōditiōe hoc pmissio qd seqt videlz taceo. .i. secreta teneo nō euomēs ea que audui nā et ptimeo. .i. me cohibeo optie ne patefiant q. vera audui vel poti⁹ est trāslatiua metapbora vasoz q. nō pfluūt sed liquorē ipositiū ptimeo: sic bō q. nō ē eliquis et secreta pmissa nō pdit: ptimeo dicit. Sui. .i. s. si dictū tuū sup. ē sūm aut vanū aut fictū ptimeo ē palā .i. statū vulgatū ē et patefactū. Falsus ē aut regis id qd factū ē: vanū ē qd fieri si pōt fictū dicit qd nō ē factū et fieri pōtuit. Vel falsus ē fictū mēdaciū sile nōtari: vanus ne possibile est nec nō. Fictū ē totū sine vō s. verisile: falsus loqui mēdaciū ē. fictū callidū: vanū stultū: falsus lo

q. culpe ē: fictū nōtari: vanū verecūdie falsis decipimur: fictis delectamur: vanis offēdimur: siue obtūdimur: s. plen⁹ rimaz. .i. fissuraz. .i. ex me nō nā dicta efflūt ut p rinas vasoz efflūt liquor. Persuobac atq. illac .i. pmissa mibi reuelo sine psideatōe vlla pmitteris si nā nō sunt. et trāslatio facta a vasiss pfluētib⁹ .i. p rinas liquorē emittētib⁹. dicim⁹ em̄ elegāter h vas pfluūt quod inepte dicit vadit. .i. p in. .i. ea ppter si vis taceri .i. ut taceat ipsonalr legēdo vlt p passiuū si vis dca sup. tua taceri. .i. celari dīcīto vera. Tba. mī fuit mibi samia .i. ex samo īsula ea mī bitabat .i. pmorebāt rhodi aduerbiū .i. i. ea vrbe remota a natali solo p qd ostēdit eā fuisse meretricē. Par. hoc pōt taceri qz. .i. est verisile meretricē posse gasci ex pegrina et qd meretricē. Tba. tū .i. tūc quidā mercator dedit dono matri mee puellā arreptā .i. ablātā hinc .i. ex attica .i. ex ea regiōe grecie q. attica nōlat: vlt ex vrbe atbeniēsi. Pbe. ne .i. utrū dedit ciuē atticā .i. atbeniēse. Tba. arbitroz nō scim⁹. Certū ipa dicebat nomē pīs et mīs ne q. .i. nō sciebat neq. etiā potuerat scire sup. tū .i. tūc p etatē .i. etate pmitteute patriā et cetera signa ut domū regionē et silia. Mercator q. eā dederat addebat hoc se audisse e. .i. a pdomibus vnde. .i. a quibus emerata. quid addebat: ipam puellā sup. fuisse abreptā .i. abductā p vim e sumo .i. ex eo pmozorio atbeniēsiū in quo rez venaliū emporiū .i. mercat⁹ est. inflectit autē hoc sumū sumij scde inflectōis vbi .i. postq. mater mea accepit datam puellā cepit .i. incepit docere eā omnia studiosē .i. diligēter et affectu

faciundū fuit. Par. Eredo (ut fit) misera p amore exclusisti hunc foras. Tba. Sicine ais pmeno: age. sed buc qua grā te accersi iussi ausculta. Pbe. fiat. Tba. dic mibi hoc primū: poti⁹ ē hic tacere? Par. ego ne optime. Uerō beus tu hac lege tibi meā astringo fidei: que vera audiui: taceo: et cōtineo optie. Sin falsum: aut vanus: aut fictū est: cōtinuo palā est: plen⁹ rimaz sum: bac atq. illac pfluo. Proin tu taceri si vis: vera dīcīto. Tba. Samia mibi in ater fuit ea habitabat rhodi. Par. Pōt taceri hoc. Tba. Tū ibi in atri puellā puellā dono qdā mercator dedit: ex attica hic arreptā. Pbe. Cinē ne? Tba. Arbitroz: certū nō scim⁹ matris nomē et patris dicebat ipsa. Patriā et signa cetera neq. scibat: neq. per etatem tui potuerat. Mercator: hoc addebat: te predonib⁹ (vnde emerat) se audisse abreptā e sumo. Mater vbi accepit: cepit studiosē omnia

Eunuchus.

ose cepit inq̄ educare. i. nutrire eā ita. i. eo mō vt. i. sicut si eēt filia pleriq̄. i. multi credebāt eā eē sororē
meam. ego abij diceſſi a rbodo buc atbenas cū illo hospite. i. pegrino alienigena: quia attico quo cum
i. cū q̄ vno. i. solo habebā rē. i. p̄suetudinē amorē p̄uersationē q̄ hospes reliq̄t mibi p̄ testamētum omnia
q̄ habeo. i. possideo. Par. h̄ vtrūq̄ dictū sup̄. ē falsū p̄pterea effluet. i. reuelabit neq̄ tacebit sed a pectorē
re nostro eribit. Tba. qd̄. i. cur istud dicis. i. eē falsum. Par. rogas. i. petis. r̄silio qz nāq̄ tu eras contē

docere: educare: ita vti si eēt filia. Sororē pleriq̄ esse
credebāt meā. Ego cū illo quo cū vno tū rē habebam
hospite abij buc: q̄ mibi reliq̄t bec (q̄ hēo) omnia. Par
vtrūq̄ hoc falsus ē: effluet. Tba. qd̄ istuc? Par. qz neq̄
tu vno eras ptenta: neq̄ sol⁹ dedit. nā bīc q̄ bonam
magnāq̄ ptē ad te attulit. Tba. Ita ē. S; sine me pue
nīre quo volo. Interea miles q̄ me amare ocepit: in
cariā hīnc est pfect⁹. te interea loci cognoui. tu te scis
post illa q̄ntinū te hēam: et mea consilia vt tibi cre
dam omnia. Pb. ne hoc quidē tacebit p̄meno. Par.
ob dubium ne id est? Tba. hoc agite amabo. mater
mea illic mortua est nup̄ ei⁹ frater aliq̄tum ad rē ē a
uidior. Is vbi hāc forma vidit honesta Nginem: et fi
dibus scire: preciū sperās ilico pducit ac vendit. Sor
te fortuna affuit me⁹ amic⁹ emit eas: dono mibi dedit
prudēs hāz rez: ignarusq̄ oīm. is venit postq̄ sensit
me tecum quoq̄ rem habere: fingit cās: ne det sedulo

ta vno amatore neq̄ sol⁹ ille ho
spes dedit tibi oia q̄ hēs. nā q̄q̄
i. etiam h̄ p̄bedria attulit tibi bo
nam ptē tuorū bonorū quātum ad
speciē et q̄litate: et magnā quātū
ad q̄titate. interdū tū bon⁹ capi
tur p̄ magn⁹ vel multus. Tba. ē
ita vt dicis. i. p̄bedria multis me
affecisse donis. s; sine. i. patere p̄
mitte me puenire quo volo. i. ad
qd̄ narrandū tēdo iterea. i. dum
h̄ agitur miles qui accepat. i. in
cepat amare me pfectus est in
cariā. i. eā p̄uincia. iterea loci po
nitur loci soni aptioris gr̄a dūta
rat vt. dici etiā solet nūq̄q̄tū
nūq̄q̄ locorū vbiq̄ locorū aliquo
terraz. sunt enī bi gr̄i loci locorū
terraz: gētū adiectiōes nūq̄ ad
sensum faciētes: cognoui te p̄be
dria tute. i. tutemet scis post illa
i. omīssis illis reb⁹. s; q̄ prior me
cepit amare. et alia id genus vel
post illa tpa. i. q̄bus in cariaz est
pfect⁹. q̄ i. quātū hēam te itūm
i. familiarē. ibi enī itūm⁹ positū
naturā bz possitq̄ p̄pari intūm⁹
intūmior vt prim⁹ primior. Pbe.
ne qd̄. i. nec ē p̄meno tacebit h̄.
Par. ob ne. i. vtrū ne dubium me
nō tacitū h̄. q. d. nō ē dubitādū
Tba. ambo interiectio blādientis
comici valde familiaris. q. d. ro
go vos per amorē agite hoc. i. ill
lud desinite: et hoc attendite qd̄
in dictura. hoc ei dictū corripie
tis ē et vt audiētia p̄beat ad boz

tātis mater mea mortua ē nup̄ id est nō multo tpe a nūc illic. i. rbodi vel in caria frater eius est aliq̄tus
lum auidior. i. nimis cupidus ad rē. i. ad pecuniā p̄gerendā vbi i post q̄ is vidit hanc virgīnem forma
bonesta id est habentem pulchritudinē bonestam et pre se ferentē bonestate et vidit eā scire fidib⁹. i. esse
peritā fidū pullanday h̄ est citbararū tangēdarū. fides aut fidis dī gen⁹ citbare vt fest⁹ inq̄t sic dicte
q̄tū inter se chordē eius q̄tum inter boīes fides p̄cordet. inde fidicula dīminutiū i. pua cū bara aut
cordula citbare. s; in p̄li fiducule laz. significat tortorū. i. p̄fra ei⁹ sperās p̄ciū magnū. i. ex vēditōe il
lius puellae illico. i. statim producit. i. venū eā seu venalē p̄ponit ac vēdit forte fortuna. i. bona fortuna seu
casu quodā bone. h̄ meus amic⁹. i. miles affuit. i. p̄lis fuit emit eā ip̄e ip̄prudēs hāz rez. i. et se nō intel
ligēs has res et ignarus oīm. i. nescius oīm rerū: qz ab alijs nō admonitus dedit eā puellam i dono. im
prudens aliq̄s per se dicif q̄ ex sua intelligētia nō cognoscit: ignarus p̄ alios h̄ est ab alijs non admo
nitus. is miles venit atbenas postq̄ sensit quoq̄. i. et me h̄re tecū rem. i. amorē p̄suetudinē fingit. i. com
miserit adiuuēit ex cogitat cās. i. occasione ne. i. vno det puellā sedulo. i. ip̄se instanter q̄si sine dolo

Comedia.II.

Hic si habeat fidē. i. si credat se prepositum iri. i. q̄ p̄feretur tibi ap̄d me ita q̄ magis sit amandus a me
 Hic dicimus sēp quā vel inuisa nobis aut audientib⁹ narram⁹ aut vana dicta alicuius recitamus. ac. i. r
 ait inq̄ si si metuat. i. timeat id quod sequit⁹. s. ne. i. ut b̄ ē q̄ vbi. i. post q̄ acceperim puellam ab eo milite
 relinquam. i. deseram sese. i. seipsum milite. Hic ergo se velle dare illam puellam mibi ver⁹. i. sed ait inq̄
 severeri. i. timere qd dictū ē s̄ q̄tū ego suspicor. i. opinor adiecit aīz ad v̄ginē. i. v̄ginē cepit amare ad e
 amorē aīz applicuit. Pbe. etia
 ne. i. vtrum amplius. i. vtrum vlt
 tra fecit q̄ aīz adiecit. Tb. n̄b̄l
 fecit amplius. nam q̄siui. i. inuesti
 gami nunc. o mī pbedria mltē sūt
 cause q̄obrem. i. ppter q̄s cupio
 abducere. i. abstrahere eam ab
 eo milite. primuz q̄. i. quia dicta
 ē soror mea. preterea. i. sup̄ ut re
 stituā p̄pavolitate ducta ac red
 dā parentib⁹ volētibus. restitui
 mus enī volētes: reddim⁹ volē
 tibus. sum sola id est sine familia
 ribus ⁊ sanguine iunctis neminē
 habeo hic eorum scilicet qui vol
 untate sua iunguntur. neminem
 ergo habeo neq̄ amīcū neq̄ co
 gnatum explicat quod dixit sola
 sum id est sine cognatis ⁊ habeo
 neminem quia sine amīcis. ama
 tor dicitur qui ad tempus amat
 amicus qui perpetuo. q̄obrem
 o mī pbe. cupio parare id est ac
 quirere aliquos amīcos meo be
 neficio s̄z restitutione filie. ama
 bo blandientis est particula ut
 dictū ē adiuta. i. adiuta frequēta
 tiū p̄p̄cipali quo id ē ut scilicet
 paratio amīcorū fiat facilius sine
 i. p̄mittē a sino is. illuz milite ha
 bere p̄ores pres. i. p̄ferri tibi ē
 potiozem ap̄d me p̄ bosce aliquot
 dies n̄b̄l respōdes mibi. Pbe.
 es pessima egō id ē vtrum ego re
 spondeā q̄c̄p cū istis id est tuis
 fact⁹ ⁊ istis p̄ p̄ceptū dixit. Par.
 Dei n̄ Pbe. laudo te. i. vlt dictuz
 tuū. t̄ndez p̄doluit id ē dolorem
 sensit. t̄ba is. es vir. i. virilis non
 puer qui meretricem cōtemnis.
 Pb. at ego nesciebā quorsum tu
 ires id ē quorsum tēdebas dicē
 do sup̄. b̄ verba puella ipsa abrepta id est abducta est et asportata binē. i. ex attica parvula id est cum
 esset adhuc parva mī eduxit. i. educavit et extra puericiam duxit pro sua filia sup̄. id est tanq̄ sua filia
 dicta est soror cupio abducere eam ut reddam suis parētibus. Nēpe. i. profecto b̄ omīa v̄ba nūc rede
 unt buc. i. recidit spectat p̄tinet ad b̄ ut concedā rus. Deniq̄. i. tandē excludor ille miles recipitur. q̄
 gratia. i. qua cā. q̄ d. nulla alia nisi ut ames illū plusq̄ me et times nūc istā puellā q̄ aduecta ē ex r̄bor
 do me p̄cipiat illum talem milite tibi. i. ne eius amore ip̄licatus te amplius nō amet q̄ timor magnus
 ostēdit amorem. Tba. Ne. i. vtrū timeo id quod dicis. Pbe. Ergo qd aliud sollicitatū est cōmover solli

ait si fidem habeat: si iri prepositum tibi apud me: ac
 non id metuat: ne ibi acceperim sese relinquā: velle se
 illam mibi dare: verum id vereri. S̄z ego q̄tum suspic
 cor ad v̄ginē aīz adiecit. Pb. etiā ne āplius? Tb. n̄b̄l
 bil. nam quesivi nunc ego eā mi pbedria. multe sunt
 cause q̄obrem cupio abducere. primuz q̄ soror dicta
 preterea ut suis restituiam ac reddā: sola sum: habeo
 hic neminē: neq̄ amīcū: neq̄ cognatū: q̄obrem pbe
 dria cupio aliquos pare. amīcos b̄nficio meo: id ama
 bo adiuta me quo id fiat facilius: sine illū p̄ores ptes
 bosce aliquot dies apud me habere: N̄l mibi r̄ndes:
 Pb. pessima egō q̄c̄p cū istis fact⁹ tibi r̄ndea: Par.
 Dei n̄ (laudo) tādē p̄doluit vires. Pb. at ego nesciebā
 quorsuz tu ires. parvula hic ē abrepta: educit mī p̄ sua:
 soror ē dicta: cupio abducere ut reddā suis. Nēpe oīa
 hec nunc verba buc redunt. Deniq̄ ego excludor: il
 le recipitur: qua gratia nisi illuz plus amas q̄ me: et
 istā nunc times que aduecta ē: ne illuz talē p̄cipiat
 tibi. Tb. ego ne id timeo? Pb. quid te ergo aliud solli

Eunuchus.

clā et antlā reddit. Cedo. i. dīc nū. i. nūq̄d ille miles dat solus dona tibi nūcubī. i. nūq̄d allcubī sensisti
i. pcepisti meā benignitatē. i. liberalitatē benigne exercitā. claudier. i. claudi pagoge vī claudicare i te. i.
erga te nōne vbi. i. post q̄ dixti. i. dixisti te cupe. i. desiderare ācillulā. i. puā ācillā ex ethiopia. i. ethiopiā
faz q̄siui. i. inuestigavi vñā oib⁹ reb⁹ relictis. i. omissis. porro. i. deñ vī postea vī multo post. Dixti. i. dixi
isti te velle eunuchū. Eunuch⁹ vt vlt Tortellus ē q̄ virilib⁹ exect⁹ ē qz sole regine. i. sole diuites. rex ei int

citat: cedo: nū sol⁹ ille dona dat: nūcubī meā benigni
tatē sensisti i te claudier: nōne vbi mibi dixti cupe te
ex ethiopia ācillulā: relictis reb⁹ oib⁹ q̄siui: porro eu
nuchū dixti velle te (qz sole vtūf bis regine) repperi. be
ri minas viginti p ābob⁹ dedi tñ ptept⁹ abs te bec ha
bui i mēoriam: ob bec fctā abs te spnoz. Tb. qd istuc
pbedria: q̄q̄ illas cupio abducere: atqz re arbitroz id
fieri posse maxime: veruntū poti⁹ q̄ te inimicū habe
am: faciā vt tu iusser. Pb. vtinā istuc vbu⁹ ex aio: ac
ne dīceres: poti⁹ q̄ te inimicū hēam. Si istuc crede
rē sincere dīcti: q̄duis possē ppeti. Par. labascit victus
vno verbo q̄cito. Tb. egō. ex animo misera dīco: q̄
ioco rem voluisti a me tandē quam perfeceris: Ego i
petrare nequeo hoc abs te: biduū saltem vt cōcedas
solū. Pb. siquidē biduū: verū ne fiant isti viginti dies
Tb. profecto nō plus biduum: aut. Pb. aut dixti: nū
bil moroz. Tb. nō fiet: hoc modo sine te exorē. Pb. scz

re. i. solide itegre pure simpliciter sine fūco. i. adulatōe et simulatione. Fuc⁹ ei dī color adulterin⁹. i. simu
latus non verus. possē ppeti q̄duis. i. qd libet. q. d. paterer q̄qd velles. Par. hoc dīcti pmeno apd se
de pbedria h labascit. i. cadit aio seu anīm⁹ eū deficit et deijctur statī victus. i. supatus vno vbo. i. vno
dīcto q̄cito. i. q̄tū celerit et cū exclamatōe et destinctōe ē pferēdū. Tb. Egō. i. vtruz ego misera dīco ex
aio. q. d. dubitas vtrū dīxerī ex aio illd dīctū potius q̄ te inimicū habeā. tandē h accelerat responsū vī
essensū errorquet q̄si sine lōgī ābagit dīcas quā rē voluisti a me. ioco aduerbiū ē cui p̄mī ē serio. q. d.
qd a me nō mō postulasti s; dūtaxat voluisti et qdā nō serio s; ioco. i. locūdo qn. i. quā non p̄feceris. ego
neq̄o ipetrare abs te vt saltē pcedas. i. ānuas: p̄stes mibi hoc solū biduū. i. duoz dīez spaciū. Pb. Si
qdē. i. si certe biduū cēt futurū sup. pcederē subitelligē. rex. i. s; vereor sup. ne isti duo dies fiant viginti dī
es. Tb. pfecto biduū erit sup. vī fiet. nō pl⁹. i. nō vltra vī āpl⁹ aut apostrophe ē iteruentu fmonis pbe
drie. Pb. dīcti. i. dixisti aut nūbil moroz. i. si dubito cū aut dīxerī qn pl⁹ biduo sit futurū. si p̄cessero. Tb. si
fiet h mō. i. h pacto vt putas. sine. i. p̄mitte a sino is. vt sup. exorē te. i. p̄suadeā tibi et te i meā sniaz iducā

dū p diuite capif. Junenal sat p
ra p̄ia. Optia siluaz itereape
lagiqz vorabit. Rex bornz. Qz q̄
sole regine vtūtur bis. i. buiusce
modi eunuchis vel bis. i. buiusce
modi delictis fuitisqz. Repperi
i. dedi tātā opā vt vñā iueneris.
ddi berī mīas viginti. i. illa gñā nū
mīnas. Nā vt p̄scian⁹ iqt de pō
deribus et mēsuris. Dīna attica
dragmas p̄tinet octoginta qnqz.
Dīna vero grāia nonaginta sex.
Latine autē dī mina: s; grece dī
mna. Dīnas q̄ viginti dedi. i. lī
bras: ita tñ vt tāti sit lībra q̄ti dī
cīm⁹ eē. Tñ ego p̄ctus. i. sp̄ctus
abs te habuī i mēoria. i. i recor
dationē bñficij qd i te p̄uli. vī vt
p̄ferrē pauī spnoz abs te ob bec
fctā. i. p̄p̄ h officia. Tb. qd. i. q̄re
remēoramur sup. istd o pbedria
q̄q̄. i. tāetī q̄uis cupio abducē
tāq̄ stulto et p fraudē illā puellā
atqz arbitroz id posse fieri. i. pos
se eā abducī marie. i. p̄cipue bac
re. i. biduū pcedēdo verūn poti⁹
us q̄ hēam te inimicū. i. infestuz
mibi faciā vt iusser: et hoc totum
tbais dīcti tanq̄ ipa magis amet
pbedriā q̄ ab illo amef. Pb. vti
nā dīceres istd vbu. i. istd dīctuz
vī sniaz s; p ea p̄p̄ snia vel enū
clatōe ponit q̄ vno ligat vel astrī
git vbo. vtinam q̄ dīceres istd dī
ctū et aīmo. i. ex aīmi affectione
ac ne. i. si simlitate et qd ē illd dēmi
videlz poti⁹ q̄ te hēam inimicuz
Sicrederē istd dīctū dīcti sincere

Comedia.II.

Pbe. s. i. certe faciundū. i. facere oꝝ amore cogēte q̄duis. i. q̄dlibet. Tba. amo te merito: qz meruisti. Pb. bñ facis ibo rus. i. ad agros me cōferā ibi. i. rurimacerabo. i. debilitabo: afflictabo: excrucio me bñ biduū h. i. hoc spacio bidui. Noia autē tpalia cū oib⁹ vbi pnt poni at in actio aut i abltō s; p actm eleganter loqmur. certū ē. i. deliberatū ē mibi me ita facere. i. me macerare ruri h biduo morigeradū ē. i. oꝝ morigerari. i. obsequi ⁊ morem gerere Tbaidi. o pmeno tu fac vt sup. illi. s. eunuchus et etbiopissa. vbi masculinū gen⁹ pponderat feino ad ducatur buc ad Tbaide. s. Par. Maxime. i. libentissime Pbe. o Tbaïs vale i hoc biduū. q. d. a te abscedo ergo vsq; ad duos dies Nā hic vale pot⁹ abscessus significat q̄ salutationem. Tba. o mi pbedria ⁊ tu nunq̄d. i. nō vis aliqd aliqd. i. nō aliqd petis a me fieri in teresa q̄ biduū obier⁹. Pbe. ego ne. i. vtrū ego veli aliqd cum isto milite isto dirit p cōceptū. i. odio so. q. d. qd posse velle q̄diu riuas lis miles a te pferf ⁊ tūc fit distictio. deinde sequitur velim sup. vt tu absens. i. a me q̄ ruri ero distans sis. i. sis pns p cogitationē qm vt Cicero inq̄t nō min⁹ nra sunt q̄ mente cōplectimur: q̄ q̄ oculis intuemur. Posset etiā sic fieri distictio ego ne qd veli. i. vtrū peti sup. qd veli. deinde subaudi veli vt tu pns cū isto milite sis. i. sis absens ab eo in me cogitando ames me diesq; i. luce ac tenebris desideres. i. req̄res me et mei desiderio tenebris sōmies me. i. per sōnum me videre videaris expectes me cogites d me speres me Expectare ⁊ sperare sic differūt Nā expectatio est certorū: spes nō certorū. Sic expectatio est p piquar rez: spes longinquar Sic de expectatio destinat ips: spes nō destinat. Oblectes te i. delectationē capias me. i. mēoria ⁊ recordationē mei. Est ei me septim⁹ cāus q̄ ⁊ abltis ē sis tota. i. toto aīo mecū p cognitionē fac. i. da opas vt postremo. i. cadē sis aīm⁹ me⁹. i. vnāis mecū ⁊ velis ac potes qd volo et opto qm. i. qz suz tu⁹ aīmus i. a tua non diffetio. volūate. ita vt inter nos tāta sit pūctio aīor vt vna vtriusq; sit volūtas et quozsum alter aīm⁹ ferat eozsum ⁊ alē ferri nō recuset. Is enī ē animus me⁹ q̄ animi mei cupiditati seu maior volūtati nō refragat vnū idēq; vtriusq; ē velle. Tba. Nūc tbaïs puerit vmonē ad pmenonē apud eum de pbedria loquens. De miserā dolētis: iteriectionis vice fungit. hoc dictū me miserā q̄si pbdolor veli maior subaudi fateor velassero me miserā. forsitā h pbedria beat. i. bñe possit puā fidē mibi. i. parum mibi credat atq; nūc iudicet me ex ingenijs. i. moribus et naturis aliaz meretricum scz. Pol turātis ē particula q̄ mulieres vtebatur cōfirmature q̄c̄q; ego tbaïs. i. tbaïs q̄ enim refert ad ego sum cōscia mibi. i. que nosco volūtatē meā: et que scio q̄dnā in pectore gestē. scio certe h. i. vere hoc noui me neq; finxisse. i. simulasse q̄c̄q; falsi. i. aliqd mēdaciū neq; quēq; i. aliqnē eē chariorē cordi meo h pbedria id ē q̄ h pbedria. ⁊ quicquid feci cum excludendo. feci cā bñius virginis. Nāz spero id est pfidovel credo me reperisse propemodū. i. fere fratrem eius appositue adolescentem adeo id est valde seu nimis. vel sit particula expletua id est certe nobilem et is frater constituit id est proposuit se venturum. esse bodie

faciundū est. quod vis. Tba. merito te amo. Pb. bene facis: rus ibo: ibi hoc me macerabo biduum: ita facere certum est. mos gerundus est tbaidi. Tu parmes no buc ac illi abducantur. Par. Maxime. Pb. In hoc biduū tbaïs vale. Tba. mi pbedria et tū nunq̄d vis aliud? Pbe. ego ne qd veli? cū milite isto pns absens: vt fies: dies noctesq; me ames: me desideres: me sōmies: me expectes: de me cogites: me speres: me te oblectes: mecum tota sis: meus fac sis postremo animus qm ego suz tu⁹. Tba. me miserā: forsitā hic mibi puā habeat fidē: atq; ex aliaz ingenijs nūc me iudicet. ego pol (que mibi sum cōscia) hoc certo scio: neq; finxisse falsi q̄c̄q; neq; meo corā eē quēq; chariorē hoc pbedria et q̄c̄q; bñ feci: causa virginis feci. nam me ei⁹ fratrem spero propemodum iam reperisse adolescentem adeo nobilem: et is bodie venturum ad me constituit

Eunuchus.

domū aduerbialiter: ad me concedam. i. discedam hinc. i. ex hoc loco intro. i. in domū
atq; expectabo: dum id est quousq; veniat.

Ac ita &c. Hec actio p̄inet amatoriū multiloquū & vaniloquū. Nam in ea sepius re-
petitur qđ iam dictū est. Pbe. Fac. ita. i. eo pacto vt iussi. i. impari tibi & cōmisi. Isti. i.
eunuchus & etbiopissa: s; masculinū p̄poderavit semino. Deducatur. i. ad thaidē du-

domū concedā hinc intro: atq; expectabo dū veniat.

Pbedria.

Parmeno

Ac ita vt iussi: deducatur isti. Par. Faci-

am. Pbe. At diligenter. Par. Fiet. Pbe.

At mature. Par. fiet. Pb. Sati hoc mā-

datus est tibi? Pa. Ab rogitare quasi difficile sit. Uti-

nas: tā aliquid inuenire facile possis Pbedria: qđ hoc

peribit. Pbe. Ego quo q; vna pereō: quod mibi ē cha-

rius. ne istuc tam iniquo patiāre aio. Par. Minime:

quin effectum dabo: sed nun qđ aliud imperas? Pbe.

Quin? nostrū ornatō verbis: quoad poteris: & istum

emulū (quoad poteris) ab ea pellito. Par. Au memi-

nī tametsi nullus moneas. Pbed. Ego rus ibo: atq;

ibi manebo. Parmeno. Censeo. Pbe. Sed beus tu?

Parmeno. Quid vis? Pbedria. Censen posse me of-

firmare: et perpeti: ne redeam interea? Parmeno.

Tene? Non bercle arbitror. nam aut iam reuertere:

quod iussisti: sed nūqđ impas. i. precipis aliud qđ vt deducā donū tuū. Pb. ornatō. i. reddito pulchrū
et decoz mun? nostrū verbis. i. aliquo sermonis eloquio quo. i. in qđtū poteris & pellito ab ea illū emu-
lum. i. inuidū & rivalē adducēdo eū in inuidiā thaidis. Par. Au iteriectio ad eū spectās qđ incipit cape
et intelligere quozsuz vergatur memi. i. in memoria habeo iam reconditū quozsuz spectes. Tamen sit id
est qđuis nullus id est nō vt sepe ita vt interpretari solet moneas. i. admoneas. Pbe. Ego ibo rus aduer-
bialiter ponit rus: atq; manebo ibi. Est rus. Par. cēseo id est ea est mea sentiētia vt id efficias. Pb.
sed beus vocātis ē aduerbiū tu? Par. qđ vis? Pb. Censen. i. arbitraris ne vnde censores qui moruz
alienozum sunt summū arbitriuz. Censen. ergo id est arbitraris ne me posse offirmare. i. pfirmare: psti-
tuere: stabilire animum meū scz & perpeti id est tolerare ne redeam interea id est qđiu hec mea iussa
explebis. Parme. Tene id est petis vtrum censeam te posse offirmare vt non redeas. bercle id est
per bercalem non arbitror te posse offirmare &c. nam aut reuertere id est redibis iam id est statim:

f ij

catur. Par. faciā. Pb. at. i. s; fac
diligēter. Par. fiet diligēter scz.
Pbe. At. i. sed mature. i. itēpestē
ue fac scz. Parme. Fiet mature.
Pbe. Sati. i. satis ne hoc ē mā-
datū. i. iniūctū tibi. Par. Ab. idē
gnātis est ppter taz odiosam re-
petitionē. Dirū ē sup. te rogita-
re. i. ita instanter rogare vt id fiat
at qđi ironice d; sit difficile. i. res
difficilis ad meretricē munera
deducere: vtiq; possis inuenire
i. acq̄rere taz facile aliqd qđ id ē
qđtuz facile hoc donū qđ dari in-
bes peribit. i. nihilifiet & nihilif
estimabit ab ea. scz. Uel qđ facile
hoc peribit intellige. i. qđtū faci-
le hoc qđ Thais tibi promittit
peribit. i. si durabit & euanesceat
Pb. quoq; i. etiam ego pereō. i.
molestia amoris pficioz vna. i. si
mul cū eo qđ dicis taz facile pe-
riturū. qđ mibi charius ē. Dona-
tus vult capi hanc structurā neu-
trā pmasculina vt sit sensus ego
qui mibi carior suz pereō vna cū
eo dono qđ dicis periturū: vlti-
vis fac vt qđ totaz clausulā refe-
rat vt sepe fit. Ita qđ sit sensus
ego qđ vna pereō: qđ. i. qđ res scz
me perire est mibi chari. i. ma-
iori ē mibi cure & magis aīn me-
um tangit siue pūgit ne patiāre
id ē noli pati istud tā iniquo aio
id ē tā egre qđnimo pareto volū-
tati mee. Par. mime. i. nō patior
i. iniquo aio quin. i. qđnimo dabo
effectum. i. pducam in effectum

Comedia.II.

aut mox paulopost insomnia id est visa informis vel vigilie: quia pro vigilia dicatur potius insomnia
insomnie prime insectiois. et propterea aliqui dicunt adiger ut sit singularis numeri adigent id est ad
ducent: hoc est te ad urbem agent id est ducent: vel lege adiger id est impellet horsum id est versus hanc
urbem noctu i nocturno tempore. Pbe. Faciam opus id est operabor ruri ut defatiger vsq id est assu
duc: et ut dormiam id est somnum capiam ingratus id est etiam inuitus coactus. Nam ingratis non vltro si

gnificat: quia non vltro nea gra
ta sunt: ingrata que ab inimicis fi
unt ac repugnantibus. Par. Tu
lassus id est opere defatigatus
vigilabis id est somnum non ca
pies: facies id est efficies pl⁹ id
est malus et difficilis hoc i abla
tuo id est q⁹ vigilare lassus. Pbe.
Ab. pmenonib⁹ dicis. bec molli
cies id est bec effeminatio animi:
est effeminata id est eruenda a no
bis. Berce id est certe vel pber
culem nimis id est plus equo in
dulgeo me antequam pro indulgeo
mibi. hoc est nimis sum benign⁹
mibi p⁹ et facilis et parco nimis
mibi tandem. i. ut ego maximu⁹ dis
cam non caream. i. carere possis il
la si sit opus: vel. i. etiam triduum
totum. i. integrum triduum. Par.
ridet pbedriam seru⁹. Hui iter
iectio ridentis vel aliquid admi
rantis. carebis bene vniuersum
triduum illa: vide id est confide
ra quid agas id est quid agendum
suscipias q⁹ si res ardua sit. Pbe.
Stat sententia. Lea opinio. et id
consilium mibi placet et apud me
firmatum est deliberatum ac decre
tum. Par. D⁹ boni vocatus est
q. d. inuoco vos quid hoc morbi
est. i. qualis est hic morbus et insa
nia non aut amor. Adeo. i. est ne
verum sup. homines adeo. i. tantu⁹
imutari. i. mutari ex amore id
est ppter amorem: ut cognoscas

id est cognoscat aliquis scda persona p⁹ tertia ut sepe fit non eundem esse hominem qui ante amorem erat
adeo immutatus est. et more suo a plurali numero ad singulare se conuertit. Nemo fuit minus inept⁹
id est prudentior hoc. s. pbedria ante amorem: minus enim vni positivo lunctum reddit contrariu⁹ pa
ratiui significatione: ut minus prudens. i. stultior: minus stultus. i. prudentior. Quisq⁹. i. aliquis non fuit
magis seuerus. i. grauis neq⁹ magis continens. i. a lasciuia sibi cauens. Et q⁹ est hic qui pergit id est pro
sequitur iter suum buc. i. ad hanc partem. Atat interfectio metuētis vel oppressi ex insparato. qdem id est
certe hic est gnato. i. sic appellatus. parasitus id est qui adulatione victima queritat et sic implere ven
tre desiderat: militis. i. Thrasonis quem ille passus abire ut venter impleat: ducit secum hunc. i. thaidi do
no. i. p⁹ dono vna virginem: pape iterfectio admiratis facie honesta. i. hntem facie honesta et modestam:
Odrū erit sup. ni. i. nisi dabo. i. dederō seu obtulero me turpiter. i. cū pudore meo. i. i b⁹ loco cū b⁹ meo
eumicbo. i. vtrūlib⁹ execto decrepito. i. senio iam cōfecto admodū. Decrepiti aut dicit⁹ sunt quoz iam fuerant
plamiate funera crepitu et plāgoze familie. bec puella supat. i. vicit pulchritudine ipam. Thaidem.

aut mox noctu te adigēt horsus insomnia. Pbe. Op⁹
faciam ut defatiger: vsq ingratus ut dormiam. Par.
Vigilabis lassus. hoc plus facies. Pbe. Ab nihil di
cis. Parmeno. Eñ cūda berce bec est mollicies ani
mi: nimis me indulgeo: tandem ego non illa caream
si sit opus: vel totum triduum. Par. Hui vniuersum
triduum: vide quid agas. Pbe. Stat sententia. Par.
D⁹ boni quid hoc morbi est: Adeo homines imuta
rier ex amore: ut non cognoscas eundem esse: hoc ne
mo fuit minus inept⁹: magis seuerus quisq⁹: nec ma
gis continens. Sed quis hic est qui buc pergit: atat.
hic quidem est parasitus gnato militis: ducit secum
virginem dono hui: pape facie honesta: mirū nī ego
me turpiter hodie hic dabo cū meo decrepito boc eu
nucho: bec superat ipsam thaidem.

Gnato parasitus.

Parmeno seruus.

Eunuchus.

Di immortales re. In hac scena optice at elegantissime pasitor mores exprimitur. Ona to. Dii immortales exclamatio admirati. qd. i. quatuor boi vii pstat. i. pfered? e alteri boni f. Quid. i. quantus intelliges. i. prudens interest. i. differt a stulto. i. ab imprudenti adeo. i. certe hoc. i. bec snia venit mibi in mēte. i. subit alim meū ex hac re. i. ob banc cam ego ad ueniēs bodie pueni. i. suz allocut? qndā bolem. binc mei loci vel ex eodē loco oriūdum

Di immortales boi bō qd pstat. stulto intel ligēs qd inter ē: boc adeo ex hac re venit in mentem mibi cōueni bodie adueniēs quēdā mei loci binc atqz ordinis boiez baud ipuz itidem patria qui obligurietat bona. video sentū squali dū: eg rū pānis annisqz obfitū. Quid istuc (in q) orna ti est? qm miser qd habui pdidi bez quo redactus suz: omnes noti mei: atqz amici deserunt. hic ego. illum cōtēpsi p me. qd bō (in q) ignauissime? itan parasti te vt spes nulla reliqua in te fiet tibi: simul cōsiliūz cum re amisisti? viden ex eodem ortum loco: q color nitor vestitus: que babitudo est corporis: oia habeo: neqz qc q habeo. Nihil cum est nihil desit tamē. at ego infelix neqz ridiculus esse: neqz plagas pati possum: quid in his rebus credis fieri: tota erras via. Quid isti

quo ego vel eiusdē gñis qñ iisdē natalib? ori? ita q alter non ē ex maiori loco nat? q alter atqz mei ordinis. i. mei status qtu ad fortunā. q. d. pauperē vt ego sum baud impuz nō auar qm auaritia sepe d? sordēs et auar? sordidus: et bñ nō auar qm prodigus erat q itidē. i. filr vt ego obligurierat. i. suāibus ecclis seu epulif pūperat bona patria. i. q a pte relicta sibi fuerat. Et obliguero is. verbū ē a greco tractū Nā ligurō greci suaue appellāt: video i. aspicio eū sentū. i. horridū. Sē tus. ta. tum. d? a sentib? i. spinis et ille ppe q gestat vestem vilem mltis frustis cōpositā cui? frustra spinis colligatur et cōfiguntur. In tertio. Lōserū tegmē spnis ac cetera grai? video ē q eū squalidū. i. sordidū et alta sordidū cōgerie obductū. Sgloz ei illuies dēsa et culcata. Sgloze enī d? qd qd facie noua visentibus incutit horrore. video in q eū egrū. i. aīo mestū. et obfitū. i. sculcatū circum datū et qñ suffarcinatū pānis. i. villib? idumētis. et ānis. i. senio. in q. i. dixi qd istō ornatū p ornat? est. Antiqui ornatū et ornatus in grō dixerūt. senati et senatus tumulti et tumult? vt pscian? pbat exēplis. Cibi ē aduertēdū q si in casu recto pferat iterrogatio nō

ē stumeliosa. vt si dicas. qd bō ē. sin autē in obliquo pferat ptept? significat. vt si dicas qd bō ē boiis qd mulier. qd ornat? rñdit alē. Qm ego miser. i. lops pdidi. i. pūpsi qd habui. f. a pte meo bem. dolēris interiectio quo. i. in quē statū redact? suz. i. deueni. oēs noti. i. cognati amici. i. q pus erat familiares cum diues esse deserūt. i. dereliquunt me. Hic. i. tūc ego gnato ptepsi illū pte me i. i cōpatiōe mei. i. q. d. quīs matrimonii consumpsi sicut et ipse tñ mea idustria viuendi viā cōperi in q. i. dixi illi qd. modus inē rogād. o bō ignauissime. i. sine aīositate et q totus aīo cadis. Itane parasti. i. disposuisti te vt nulla spes sit tibi relq. i. relēta et supsit tibi in te. i. i tuo cōsilio et idustria. Amisisti pūliū. i. rōem q tibi cōsulere debeas filr cū re. i. sba tua seu pūmonii. vidē. i. vides ne me ortū ex eodē loco q. i. qñs co'or ē mibi sup. n ei vt tu sē? sū. i. horrid? aspectu qñt. i. qñs mādicia ē mibi nō ei vt tu squalid? sū. q vestitus. i. qe cult? ē mibi nō ei pānosus sū vt tu q. i. qñ ē mibi bitudo corporis. i. apritudo stat? corporis mei. q. d. sūvegeto corpore viuido et bñ bito. bēo oīa qñ ad idustriā. f. qz viuēdi nō deest mibi pūlium. neqz bēo qc q fortunariū. f. cū. i. qñs nihil ē mibi fortunariū nihil tñ desit a desio. i. deficit vel deest mibi qñ viuēdi sp bēo idustriā rñdet alē. ait. s. ego ifelix neqz possū eē ridicul? i. q ab alijs ridear et q alijs pbeā ridēdi materiā neqz possū pati. i. tolerare plagas. i. vt vapulē. rñdet gnato qd credis tu fieri his rebus. i. dñ qd ridetur aut vapulat erras tota via. i. pūsus te decipis et fallis metibapboza ē a deuātib? tracta oī. i. multo āre f iij

Comedia.II.

fuit quodā qst. i. lucrū r pprie nūmariū. isti gñi pasitor. i. apd pri. i. supi scilicet. B ē cñ effēt tpa meliora
b aucupii pprie ē ars anū capiēdaz. nā aucupari signit arte quadā aues inq̄rere. Bñ trāssert ad alia
vt aucupari laudē aucupari gliaz adeo. i. certe ineni p̄m bāc viā. i. bāc vinēdi r pasitādī rōez. Est. i. ex
tar gen. i. mod' spēs boīm q volūt se eē prios. i. p̄cipuos oīz rez. nec tñ sūt p̄cipui. p̄sector bos. i. tales sū
paro. i. nō p̄sto nō p̄beo si offero nō istruome bīsce. i. talib' vt rideāt. i. derideāt me. s; ar rideo. i. applau
do vel parco et assentior arridē
do illis vltro. i. nō rogatus q̄uis
donat' dicat vltro. i. x̄sa vice vel
insuper et fil. i. et etiam admiror
plus ē q̄ laudo īgenia. i. naturas
uiores eoz. q. d. laudo quicquid
dicunt. rursum. i. denuo si negant
id qd laudauerūt q̄. i. etiā laudo
id qd negarūt. quis. i. aliquis ne
gat: ego etiā nego. quis i q̄ ait. i.
affirmat ego etiā aio. id est affir
mo. Postremo id ē deniq; impa
ni mibi id est induci aīn meum
assentari. i. cōprobare omīa assen
tiēdo r ad adulando: is q̄stus id
est illud aucupii: ille vite modus
illud lucrū ē nunc vberim'. i. co
piosissimus. Par. bercle audio
sup. scitū boiem. i. sciētē. bīc fa
cit p̄sus boies īsanos et stultis
i. ex icōsideratis. reddit īsanos
i. sue mētis nō cōpotes sed defi
piētes. Bñ. Prosequit narratio
nem suā. Interea loci. abundat
loci vel soni cā adbibet sicut inte
rea tps nūq̄ terrarum nūq̄ gē
tū vbius loci: vbiq; loco: uz
dum i. qdū loquimur bec predi
cta: vbi. i. postq̄ aduenimus. i. ac
cessim' ad macellū. i. ad locū vbi
obsonia. i. ea q̄ vescendi cā in v
bē essent allata q̄lia sunt oīa q̄ ad
duntur panī r vino] vendebātur. Macellus est r cupes vī festus r donatus referunt ex snia Uarronis
duo romani fuerūt quoz ob latrocinū vel vt alij volūt ob p̄ditionē patrie dānatoz edes dirute atq̄
solo equate sunt. in areis aut vbi edes fuerāt vēdi ceperūt obsonia. i. ea q̄ addunt panī r vino ac prop̄
ea locus ille vocatus est macellū vel forum cupedinis vt festus iquit. Antiqui etiam cupedia in neutro
plurali vel cupedias ī seīno noīabant lautiores cibos. Bñ enī geli' li. vi. capite. xij. Coniectabimus in
quit ad cenulā nō cupedias ciboz sed argutias questionū. cupedias posuit p̄ cibis lautioribz. Cupe
dinarij aut dicti sūt oēs q̄ esculēta r poculēta vēdūt. vel vt seruius iqt. Cupidinaris vocāt volupras
r cupiditatis ministras. oēs q̄ cupidinarij leti concurrunt obuiam mibi. i. cetarij. i. qui maiores p̄sces
vendunt. lanij. i. q̄ pecora lantant quoz officina dī laniena. inde laniste deducti sunt q̄ lantandis p̄sum
gladiatozibus. coqui. i. q̄ obsonioz decoquendoz curā gerunt. Fartozes q̄ farcimina faciūt: quos vulg'
pastillarios vocat. tācisi pastill' sit pius panis r dulciarius. Horat' pastillos rufill' solet. itaq; qd dī
pastillus deberet potius dici farcimē is. p̄scatores. i. ij q̄ recētē p̄scē p̄bent. aucupes. i. auīū captozes
ab auibus capiēdis dicti q̄ tēdunt īsidias q̄bus cupedinarij p̄fuerā r. i. sba et p̄rimonio salua. i. cum
adbuc haberem patrimonij saluum r rep̄dita. i. adbuc postq̄ rem meā p̄sumpserā quādoquidē mātī
cinabar. i. furabar vel dolose agebā de alieno. manticinoz aris. vel māticuloz aris. significāt furari vī
dolose agere. quasi ergo dicat euz de meo īpēderē r de alieno māticinabar illis semper p̄fuerāz r p̄sum
expletus est hic bec p̄cula sepe salutant me vocant me ad cenam gratulantur aduentum id est ob ad
uentum meum vel actus pro dīo ponitur. Aduentus autem proprie expectatozū necessariosq; di

fui generi quodā questus apud seculū pri' hoc nouū ē
aucupium: ego adeo banc prim' ineni viam. Est ge
nus boīz: qui eē primos se oīz rerum volūt: nec sunt:
bos cōsector: bīsce ego nō paro me vt rideant: s; ijs vl
tro arrideo r eoz īgenia admiror simul. q̄cqd dicunt
laudo. id rursum si negāt laudo. id quoq; negat quis
nego. ait: aio. Postreō īpani egomet mibi oīa assenta
ri. is questus nūc est multo vberim'. Par. Scitū ber
cle homiez bīc boies prozsum ex stultis īsanos facit
Bñ. Dum bec loq̄mur interea loci ad macellum vbi
aduenimus: concurrūt leti mibi obuiam cupidinarij
omnes: cetarij: lanij: coqui: fartozes: p̄scatores: auc
upes: quibus r re salua: et perdita profuerā: et p̄sū
sepe: salutāt: ad cenā vocant: aduentū gratulāt. Ille

Eunuchus.

ubi. i. post q̄ ille miser famelic⁹. i. fame p̄fectus a fame ⁊ edēdo q̄si famelic⁹ videt me esse in tanto bonore ⁊ videt me querere victu⁹. i. alimoniam tā facile. i. tā leui via ⁊ rōne ibi. i. tunc bō scz ille miser cepit obsecrare. i. vebemēter ⁊ q̄si p̄ sacra rogare me vt sibi liceret dicere id scz artē pasitādī de me. i. a me. Antiq̄ em̄ magis de illo ⁊ de me dicebāt q̄ ab illo vel a me iussi. i. p̄cepti illū sectari me. i. esse sectatorē meum ⁊ p̄p̄. nā secte p̄bōz ab eo dicte sunt: si potis est. i. si p̄d̄ ⁊ est ei ingenium aptū ad idē. i. silr para

ubi miser famelic⁹ videt me esse in tāto bonore: ⁊ tā facile victū q̄rere ibi homo cepit me obsecrare vt sibi liceret discere id de me. Sectari iussi si potis est: tanq̄ p̄bōz habēt discipline ex ipsis vocabula pasiti itidez vt gnatonici vocant. Par. Eliden oculū. ⁊ cib⁹ qd faciat alien⁹? Bna. Sed ego cesso ad thaidē banc ducere et rogare ad cenā vt veniat. Sz p̄menonē: ante ostiū thaidis tristē video: riuālis seruū: salua res est: nimis iū bī boies frīgēt: nebulonē hūc certū est eludere. P. Isce hoc mūere arbitra⁹ suā thaidē esse. Bna. Plurima salute p̄menonē summū suū ipartit gnato. qd agitur? Par. stat. Bna. video: nū qdnaz hic (qd nolis) vides? Par. Le. Bna. credo. at nāqd aliud? Par. qd tū? Bn. qz tristis es. Par. Nihil eqdē. Bn. ne sis. Sz qd videt hoc tibi mācipiū? Pa. Nō malū berde. Bn. vro boiem. Par. Est falsus animi ē? Bn. q̄ hoc mun⁹ gratū thaidi arbitrare eē? P. Hoc nūc dices eiectos hic nos: oīz rez (beus) vicissitudo ē. Bn. sex ego te totos p̄meno bos mēses quietū reddaz: ne sursum deorsum

cere. Bna qd. i. cur es tristis. Par. eqdez n̄bil. i. p̄pter nullā rē sum tristis vel cape n̄bil p̄ nō. Bn. ne sis. i. noli eē tristis sz qd. i. q̄ res h̄ m̄cipius. i. bec sua puella videtur tibi. i. qd dicis de hoc mācipio. Par. berde nō est malum mācipius. i. nō est inuenustus neqz deformē. Bna. vro. i. incendio boies. i. p̄menonē vel vro. i. dolore āgo boies. Par. vt. i. q̄tū est falsus animi p̄ aīo antibiprosis. i. q̄tum errat et decepi⁹ ē. Bna. q̄. i. q̄tū arbitrare. i. putas h̄ mun⁹ esse gratum thaidi. Par. dices nunc nos me ⁊ bez eiectos hic. i. ex domo thaidis h̄ mūere. i. beus vicissitudo. i. p̄mutatio vl̄ alterna mutatio oīz rez. Bn. o p̄mēo ego reddā. i. efficiā te q̄etū bos sex mēses totos. i. itegros sine vlla itermisioe aut cessatioe ne

f iij

fiti vocēf gnatonici a gnatione pasito tanq̄. i. veluti discipline. i. scz te p̄bōz h̄nt vocabula ex ipsis p̄bis. i. Par. p̄meno iterrūpit et distinguit lōgiloquū p̄: sui neqz tū ab eo sentit: viden. i. vides ne qd oculū. i. securitas h̄ ē curaz va cuitas ⁊ cib⁹ alien⁹ faciat: q̄si vt p̄his inq̄t v̄eter sit acris magr. Bn. sz cesso. i. nimis cūctor ⁊ tar do deducere hāc puellā ad thaidē. ducit q̄s ad suppliciū sz d̄m cū in leticiā ⁊ cesso inq̄. i. nimis cūctor rogare vt veniat ad cenā sz video p̄menonē tristē aīi ostiū Thaidis suū appositue dem. i. q̄ est h̄r riuā. i. emuli militis. i. p̄bedrie q̄ thraionis riuā erat res ē salua puerbali dem. i. res h̄n se bz nimis. i. certe bī boies frīgēt. i. cessant remissi sunt ⁊ p̄grī. nā p̄grū frīg⁹ d̄ certū ē mī bī. i. p̄stitit apd me ⁊ decreui elu dere. i. decipe v̄bis vel deridere h̄nc nebulonē. i. p̄menonē: nebulonē inq̄t. i. vl̄ furē q̄ nebulas ob ūciat ⁊ tenebras scq̄tur vl̄ molē vt nebulā vel ianē ⁊ vanum vt nebula ē. Par. Isce p̄ is vetuste f. gnato arbitra⁹. Thaidis eē suā h̄ munere illi⁹ puelle. Bna. gnato impit p̄lma salutē p̄menonem suū summū amicus sup. qd agit i. qd sit a te. f. Par. testat a me. f. i ego sto neqz ābulo: sz erect⁹ ante ostiū manco. Bn. Video a te sz stari nūqdnā. i. quid vides h̄ qd nolis videre. f. Par. video i q̄ te quē noli videre. Bn. at. i. sz nūqdnā aliud vides f. qd nolis p̄ter me. Par. qd tū. i. qd tūc esset. f. aliud viderē qd nōi vl̄ qd dem v̄s di

Comedia.II.

curfites .i. frequenter curras sursum deorsum .i. buc & illuc neue .i. vel ut nō vigiles imo vt dormias vsq; ad lucē neq; noctē i somnē ducas . ecqd .i. nūqd : beo te .i. te bñm facio . Par. Den. i. me ne deas : pape admirātis . Bna. soleo sic beare sup. amicos . Pa. laudo illud .i. Bna. detineo te .i. impedio te & remoz fortasse eras pfecturus alto .i. in aliū locū aduerbiū . Par. nusq; .i. in nullū locū erā pfectur⁹ . Bna. iglē tū .i. deinde da mibi paululū ope .i. parū adiua me vt admittar .i. introducar ad illā tbaide . Par. age

hortātis pñcula mō .i. tñ mō vñ nūc fores patēt .i. apre sunt nūc tibi : qz ducis istā puellam . Bna. num id est nunquid vis quā mō .i. aliquē euocari bñc .i. ex domo foras ad te .i. Par. sine .i. pmitte aut expecta q sup. hoc bidnū .i. duoz dierū spaciū pñreat .i. tra ducatur . effluat faxo .i. faciam q sup. tu qui fortunat⁹ .i. cui pspet re oīa cedūt aperis mibi nūc fo res vno digitulo .i. facillime ne .i. valde vel certe insultabis .i. ppul sabis sepe istas fores calcab⁹ .i. pedibus sentalis pedū quidez frustra .i. ne quicq; in cassum . di cimus insulto tibi & te insulto fo ribus & fores . Bna. etiā o pñe no tu stas bñc . q. d. non admitte ris intro ebo interiecto attentō nem mouēs nūnam id est nūqd nam est sillabica adiectio . vt qd naz ē sup. relictus a pbe . sup. cu stos .i. speculator et prohibitor ne forte quis id ē aliquis inter nuncius .i. amātū minister qui nñcia mutua defert cursitet claz .i. secreto a milite ad istā tbaidez . Par. facere ē dictuz sup. ironice .i. quasi ifacere .i. inepte illd ocifi esse intelligat .i. s. mira .i. mirz hoc ē qd mirz ē sup. ea facete cē dicta q placeāt multū qñ nō deli catas aures babeat ut dignoscē dis facere dictis ab infacete dis etis . hoc aut totū p ironiā itelli genduz ē : vel ea sunt sup. mira q placeāt militi : sed video filiū be rilem .i. filiū berī mei .i. Eberea frēm pbedrie minozē natū .i. i. in

niozē pbedria aduenire buc .i. miroz .i. nescio qd .i. cur abierit .i. discesserit ex pyreo .i. ex eo oppido in atti ca qd oppidū port⁹ erat arbeniēsiū pars est illa maritima accessū littoris erat clementior : quare mi roz .i. nā est ibi .i. pyrei : publice .i. ex publico pñtitur⁹ custos aduersus pñdonū icur⁹ . illic enī iuuēt attica

excubabat : nūc nō ē temere .i. icōsiderate bñc sup. q. d. nō sine cā & pñderatōe nūc ē vi sum ei buc venire vel eē .i. etiā venit buc pperās .i. festinus circūspectat .i. circūu strando oculis oīa molitur nescio quid & parat .

Ecidi &c. In hac scena nou⁹ amor eberee epbebi ostēdit⁹ & pñliū potiēde xginis demō straf . Eb. Eberea iudicif tanq; pperās & circūspiciēs videret me puellā cui⁹ i amorē exarserat . Ecidi media breui ab ob & cado p morioz .i. mortu⁹ sum siue pij ac pñtē

curfites : neñe ad lucē vsq; vigiles : ecqd beo te . Par.

Den : pape . Bna. sic soleo amicos . Parme . Zando :

Bna. detineo te fortasse : tu pfecturus alio fueras .

Par. nusq; . Bna. tūm tu igitur p paululū da mibi ope

re : fac vt admittar ad illā . Par. Age mō : nunc tibi be

patēt⁹ fores : qz istā d ucis . Bna. nū quēq; euocari bñc

vis foras ? Par. Sine bidnū hoc pñtereat : q mibi nūc

vno digitulo fores apis fortunatus ne tu istas (faxo)

calab⁹ sepe insultabis frustra . Bna. Etiā nūc bñc stas

parmeno : ebo . nūnā bñc relict⁹ cñstos : ne qz forte in

ternūcius clā a milite ad istā cursitet : Pa. Facete di

ctū . mira vero militi que placeāt . Sed videon berilē

filiū minozē buc aduenire : miroz quid ex pyreo abie

rit : nam ibi custos publice est nunc : non temere est : &

properans venit : nescio quid circūspectat .

Eberea .

Parmeno

Ecidi neq; virgo est vsq; : neq; ego qui

illam e conspectuamisi meo . Tūbi querā :

Eunuchus

neq; virgo. i. puella ducta ad thalidē est vīp. i. in aliquo loco quē aspiciā: neq; ego sum inq; vīp. q. d. eas
pdendo me q; pdidi t hoc amatorie. nā dū illā nō iuenit scīpm pditū censet neq; ego inq; sum vīp. q. i.
ego amisi illā p̄spectu meo incertus suz. i. dubi? vbi iuestigē. i. p̄ vestigia eā sequar quē boiez p̄cūcter. i.
nescio quē interrogē si vestigia incert? etiā sum qua vīa insistā. i. qd iter teneā sequēdo eā. bec ē sūma
spes mea. i. p̄cipua expectatio t fiducia: vbi vbi. i. vbiq; est nō pōt elcari dū ppter nīmīā forme glo

vbi iuestigē: quē percōter: qua insistā via: incert? suz.
Una bec spes ē: vbi vbi est: dū celari nō pōt. **O** faciē
pulchrā: deleo oēs debic ex. aio mulieres: tedet quo
tidianaz baz formaz. **Pa**r. Ecce aut alteruz nescio
qd de amore loquitur. **O** infortunatū senē bīc vero ē
q; si occeperit amare: ludū: iocūq; dices esse illū altez:
preut bui? rabies que dabit. **E**be. At illū dij deeq; se
niū oēs pdāt qui me bodie remoz at? est: meq; adeo q;
restitierim: tū aut qui nō illū floccifecerim. Sed ecclū
parmenonē: salue. **Pa**r. Quid tu es tristis: qd ne es
alacris: vnde is? **E**be. Ego nescio berde neq; vñ eas
neq; quorsuz eā: ita p̄sus suz oblīt? mei. **Pa**r. Qui q;
so? **E**b. Amo. **Pa**r. Ibē. **E**be. Nūc parmeno te osten
des: qui vīr fies: scis tu te mibi sepe pollicitum esse?

nā amoris bui? **E**beree dabit. i. monebit. dicit em̄ sic elegāter solet: b nō ē nisi lud? t ioc? preut illa sunt
q; fecit alter. p̄ut illa sunt b est in p̄paratōe eoz q; alter fecit. **P**re em̄ sepe sīgt i p̄paratōe vt **L**icero ad sub
picū. At p̄ra nobis nō tu qdē vacu? molestijs s; p nobis btūs videris. i. p nobis dixit in p̄paratōe et
re p̄pectu nīmīū: itaq; p̄ut p̄ricula nō qdē p̄positio s; aduerbīū retinet significatōez illi? p̄pōis p̄re: s; ca
sui nō seruit t ea ē ita vtendū vt dcm̄ ē. **E**be. vt. i. vtinā dñ t deē pdant. i. destruat illū senū. i. illū senē
in q; dicto nō respexit gen? s; intellectū tñ. dixisset em̄ illd atq; qz senē intelligebat dixit illū t senū ap
posuit ad p̄uiciū senis illi? cognati p̄i q; cū detinuerat: q; retulit ad intellectū nō ad vocabulū. q; senē
remozat? ē i. detinuit me bodie. **R**emozor aris. sīgt detineo es. dñq; a remozare qd sīgt p̄scīfūlū ebe
neidē nōle naues remozantē t adeo. i. valde vī certe dñ t deē pdāt me q; restiterim. i. cessaner i seq; xgi
nē. ppter eū. aut. i. s; tñ. i. deide: vī cape illas p̄riculas p t repetēdo dij t deē etiā pdāt me q; nō floccife
ceri. i. p̄tēpseri illū senē: s; ecclū. i. ecce. b ppe video p̄menonē. dcm̄ vt accessit ad eū subitū. salue p̄me
no. i. salu? sis. **Pa**r. qd i. cur es tristis. i. vultu mesto qd ne. i. cur nō es alacris. i. letus vñ is. i. venis. au
ctores em̄ t eo p venio t rursus venio p eo idifferēter vtntur. **E**b berde ego nescio neq; vñ eā. ventā
ita p̄sus. i. adeo olno sum oblīt? mei. i. adeo tot? suz amoris isania corrept? neq; scio sup. quorsuz. i. x
sus quā p̄e eā. **Pa**r. qso. q; i. qño vel cur ita es tui oblīt? **E**b. amo. i. amore sum corrept? **Pa**r. Dem. in
teriectio indignātis. **E**b. o p̄meno nūc oñdes q; i. qualis vīr sis. i. quātā p̄atem t stutē habeas vī quā
tā fidel? sis p̄missis stādo: tu scis te pollicitū eē. i. spōte tua mibi p̄mississe t qdē i bec vba siue in banc

riā. o admirātis ē. faciē. i. formā
totā ac facturā t spēm totā q; ap
paret cernit pulchrā. i. venustā
ibi p̄ricula o accusatiuo iūgitur t
admirātis est: vt **U**lr. o fortuna
tos nīmīū bona si sua nozīt agrū
colas: interdū etiā iūgitur nō
et vctō i qbus structur? p̄fit sub
audiri verba p legētū arbitrio
debinc. i. amodo deleo ex animo
meo. i. aufero. ex aio t obliuero
oēs mulieres alias ab hac puel
la: me tedet. i. tedio afficior baz
formaz. i. faciez quotidianaruz. i.
leuiū t vñtatay. **Pa**r. aut. i. sed
ecce in p̄spectu adest tanq; repē
tūū malū alē fili? loquit nescio
quid p indignatōez dici sepe so
let nescio qd t p p̄tēptū de amo
re. o exclamātis t dolētis est sen
nē. i. patrē boz iuuenuz p̄bedrie
et cberē ifortunatū. i. ifelicē ve
ro. i. sed: bīc. i. talis. **E**be. sup. est
Donat? tñ vult p b intelligat po
tius senex malo tñ vt **E**berea p
pter sequēs relatiuū qui nō re
ferendū ad senē sed ad **E**berēā.
qui. i. **E**berēā si occepit. i. incepit
amare dices. i. diceret aliq; illū
altez. i. p̄bedrīā. fuisse ludū t io
cū: lud? est in facto locus in vbo
p̄nt illa erūt sup. q; rabies. i. insa

Comedia. II.

formam et est inmensa. quoniam non est prout dicere quod sit pollicitus nisi etiam dicat quo modo et quibus verbis haec sit. o cherea inueni. i. excogita elige modo. i. inueni aliquid quod ames. i. quod sit tibi cordi ego promitto faciam ut tu cognoscas meam utilitatem. i. quantum ero tibi utilis in ea re quam amabis et scis inquit te esse id pollicitum cum. i. quoniam gerebam. i. vel coadiuvabam vel comportabam ad te clanculum. i. secreto occulte quo gerebam. ad te in cellula. i. in aliqua camerula vel in alio locum domus aptum reponendis clandestinis rebus. Cella est ab eo picta est quod ea clausam esse conveniat ob ea quae in ea celantur. et cella. celarii de a reponendis clandestinis rebus esculentis et poculentis itaque cella vel cellula a cellado rite dicitur quod in ea celantur reposita: cum ergo gerebam clanculum ad te in cellula omnem penum prae. i. quicquid esculentum et poculentum prae habebat domi repositum longe visionis causa non autem quotidiani usus. et hyperbolice est. Veteres autem dixerunt et hoc penus et hic penus et hec penus. Item et hoc penum indeclinabile. Par. o septe qui. i. dubitas de promissis vel facias te multa largiri agere: vel hortaris est ut inueniat aliquid quod amet: aut sit verbum. i. effice ergo ut aliquid inuenias Ebe. hercle hoc est scilicet. i. inueni quod ames: fac. i. effice nunc sis. i. si vis sicut capris id est cape si vis. Persius. Vide sis prae si vis: intellige quod sic fac sis. i. si vis ut super ipsa promissa tua appareant nunc: adeo. i. si certe vel valde aut satis digna res est ubi. i. in qua tu intendas nervos tuos. i. labores ac piculiter. i. de tuis viribus capias piculum. Alii applicant illud deum siue adeo digna res est ubi tu nervos intendas tuos ad personam Parmenonis: sed melius ut sentit Donatus totum applicatur personae Eberae. virgo illa baud. i. non est similis nostrarum virginum. i. virginum nostre terre et patrie. dicimus esse similis huic et similis huius quas. i. virginem nostras matres student id est laborant dant operam esse bumeris demissis. i. hae demissos et non extantes bueros et quos studet esse pectore vincto. i. castigato tenui represso cohibito non promisso distendi neque dissuere aliquid habet vincto sed Donatus legit vincto. quem puto sequendum ut sunt graciles: siqua est virgo paulo habitior. i. vegetior aptior. Unde habitudo corporis dicitur quasi sit atus eius factura seu aptitudo: vel cape si dictum sic si qua est habitior. i. si est aequato corpulentior quam deceat puellam et est quod barbare dicitur: si aliqua est in satis bono puncto: ubi diceretur recte siqua est habitior paulo. aut ut Bellus siqua est corpe bene habito ac vegeto alit. i. dicunt matres vel boes ea esse pugilem. i. pugnam aptam quod viro potius est. cum mulieres sint ibelles: etiam audire est colonos appellantes mulierem corpulentam ac robustam militem. matres inquit deducunt. i. diminunt illis puellis cibum et dicitur illis imponit tamen si. i. quoniam natura earum puellarum bona est. i. plena magna et pinguis reddunt. i. exhibent perficiunt eas iuceas. i. tenues et pallidas tali cura. i. tali diligentia. Nam cura est medicina: cura est diligentia: ergo ita. i. eo pacto amantur per ironiam. quod nemo illas pallidas amat quas cura tales fecit sed eas potius quae natura: vel intellige sine ironia: quod et ergo amantur ita id est tali industria et cura efficit ut ametur non naturae beneficio. Par. quid interrogandi modus est distinguendo a sequentibus. deinde subde dicit super ut ait Donatus quoniam istec. i. ista puella tua quam. i. amas. Ebe. noua. i. laudata iustitata forma. i. figura venustas oris. i. faciei est super. illi vel si vis sunt ablativi casus. et tunc sic ordinis quod petierat promitto quoniam esset subitum est super. noua forma oris. i. huius novam faciei figuram. Par. pape interfectio admirantis venustatem virginis. Ebe. color eius est. super. verus. i. naturalis non ex cura si ex

Eunuchus.

fucco corp⁹ ē illi solidū. i. firmū plenū forte nō flaccidū nō corruptū curamētis vt n̄az s̄ginū. ⁊ corp⁹ i
q̄ et⁹ ē plenū succi. i. humoris nō corrupti q̄alalis corpus alit ac sustentat. nā humor in corpe alalis q̄
corruptus ē dī pus. Vir. Et succus pecori ⁊ lac subducit agnis. Succus vt ait Do. est humor in corpe
q̄ abūdāt bñ valētes ⁊ dī p̄p̄e q̄si sug⁹ q̄m illū būorē mēbra sibi sugāt ex alimētis vt se repleāt. Deinde
s̄bit. Succus ē pigredo mēbroz. s̄ Do dixit q̄ Terētius succi plenū qz nēo deduxit cibū illi. Par. q̄t

corpus solidū et succi plenū. Par. anī quot? Ebe. sede
cū. Par. Flos ipse. Ebe. banc tu mibi vel vi: vel clā:
vel precario fac tradas: mea nībīl refert dum potiar
modo. Par. Quid? virgo cuiā est? Ebe. nescio berde.
Par. Unde est? Ebe. tantūdem. Pa. Ubi bitat? Ebe.
ne id quīdem. Par. vbi vidisti. Ebe. in via. Par. qua
rōne amisti? Ebe. id equidē adueniens mecū stoma-
chabar mō. neq; ego quēq; boīem eē arbitror. cui ma-
gis bene felicitates omnes aduerse fient. Par. quid
hoc sceleris est? Ebe. Perij? Par. quid factū est? Ebe.
rogas? patris cognatum atq; equalem archimēidē
nostrū? Par. quid nī? Ebe. is (dum hanc sequor) sit
mibi obuiam. Par. incommode berde. Ebe. Immo
enimvero infeliciter. nam incommoda alia dicenda
sunt parmēno. illum liquet mibi de ierare bis mētib?

linc an illi. **E**b. sedeci. **P**ar. **F**los
 ipe iunctus in ea ē sup. cum sit se
 deci ānos nata. **E**be. tu fac i. la
 bora vt tradas mibi hāc puellaz
 tractū a iure ē. nā res vēditat
 di os vel alio mō ptracta: t recte
 tradas qz subdit. vel vi. i. violen
 tia. qz nō ē. vel clā qz custodit.
 vel pcario. i. p pces qz **E**berec p
 ciū deest. **D**ectria nba vi clam p
 carie ex iure deducta sunt qb? n
 rite res agit t mala fide aliquid
 possidet: qz sine pci mētiōe. nū
 bil i nō refert mea. q. d. n curo q
 viatradat mibi dūmō potiar. i.
 votomeo ea vtar. **P**a. qd modus
 interrogādī. nō illa cuiā ē. i. cu
 ius pditionis fua ne an filia. t bñ
 dixit cuiā. nā tā fua qz filia i pta
 te sunt alitō. **E**b. ber ele nescio cu
 ja sit. **P**a. vñ ē. i. ex q loco ē oriū
 da. **E**b. tmdē scio sup. qm scio
 de eius pditione. **P**a. vbi bitat. i.
 morat. **E**be. ne qdē. i. nec ē i scio
 in q id. i. vbi bitat: t ē venusta va
 riatio rñsonis. nunc nescio nunc
 tmdē deniqz ne id qd. **P**a. vbi vi
 disti eā. **E**b. i via. **P**a. q rōne. i q
 pacto h mō. amisti. i. amissisti eā.
Eb. eqdem ego adueniēs. i. acce
 dēs huc stomachabar. i. idigna
 bar mō id. i. ppter id qz sic mea
 culpa amiserā mecum. i. apud me
 neqz arbitroz quēqz. i. aliquez bo

minē cē q̄ me sup. cui oēs bone felicitates. i. boni successus | t̄ bōe dixit Do. ponit p̄ magne nimie v̄l no
ue | sint magis aduerse cū ex eis aliqd qd̄ ledat nascat. nā q̄ occurrerit ei felicitas loco putat. s̄ q̄ ani
ferat infelicitatis t̄ aduersitatis. Et vt ait donat. Epitbera trib⁹ de causis noībus addūtur. scā discre
tionis vt p̄bzgye molinur mōtibus idē aut p̄prietatib⁹ vt Terribili imperū seta dētib⁹ atris. aut orna
tus. vt alma venus. Par. qd̄ b̄ sceleris ē. i. qd̄ ē b̄ scelus qd̄ dimissum est a te vel ab alio ita sis infeliz
Ab. vij. i. p̄ditus sum. Pa. qd̄ est factū. Ab. rogas. i. q̄ris noscī. i. cognoscis ne archimēnidē cognatū pa
tris atq̄ equalē. Par. quid nī. i. cur non eris sup. naz qd̄ nī significat qd̄ nī aut cur non. veteres enī
nī p̄ ne ponebāt t̄ ne pro nō. Plautus in stulta sis. i. nō t̄ ne vult p̄ nō vult. Ab. dñ. i. qd̄ iū sequor hanc
puellā sūt. i. efficiē offer. obuiā. i. in occursum mibi. Par. berce factus est sup. tibi obuiā in cōmode id est
intēpestiue t̄ importune. Ab. inē enī uero. i. sed certe infelicitē factus es obuiā mibi. Nam o par me
no alia ifortunia. s. [q̄ mīnora sunt] sunt dicenda in cōminoda nō sūt istud. sed maxima quedam ac noua
infelicitas t̄ si qd̄ grauius est dici debet. Illeget mibi Aliquidā ē vel constans vel manifestū aut certum
est mibi et quod dici solet parus sum. nam si q̄s p̄stituerit aliqd̄ facere illud efficere est paratus. Illeget
mibi. i. paratus sum deierare id ē valde iurare. si de producta legatur vel si correpta legatur deierare
intelligē. i. deos iurare. parus ergo sum iurare me sup. nō vid. s̄c̄ illum senē proius id est omnino bis

Comedia.II.

sex vel septē mēib⁹ p^oximis. i. supiorib⁹ aut p^oteritis. nā p^oterita et futura nobis sūt p^ota. p^ontia aut ea sūt
 in q^ob⁹ sum⁹ nūc. q^od aut dicit septe solet illū nō vidi dep⁹ sex vel septem mēses dicere recte et elegāter se
 quēdo Terētiū. illū nō vidi bis sex vel septē mēib⁹ supiorib⁹ p^ois vel p^oteritis lapsis vel actis: nisi nūc cu⁹
 i. quo tpe mīme. i. nō vellē vidisse eū et cum mīme. i. nō fuit opus. i. necesse neq³ vtile. ebo iterlectio indi
 gnatiōez et aīmi passiōē ostēdēs nōne b⁹ ē simile mōstri. q. d. nōne b⁹ est deforme admodum et velut por
 tentū et fedū monstrū. i. ita per
 didisse eā aduētū senis illius q^od
 ais. i. q^o est in hac opinio. Par.
 maxie. i. admodū simile mōstri.
 Eb. cōtinuo. i. illico accurrat. i. ac
 cessit ad me currūculo. q^olonge. i.
 q^otilongē quod dicit solet q^otu⁹ d
 longe vel si vis subaudi q^o longe
 erat. Accurrit ergo q^odē. i. certe i
 curu⁹. i. valde curu⁹. i. cū nūc au
 get nūc minuit dictionē tremul⁹
 i. titubās p^o senio labijs demissis
 i. dep^ossis at pēdētib⁹. Labra sūt
 superiora: labia vō inferiora. la
 bre aut sunt p^orie asinorū. A ma
 gnitudine labroz dñr labeones
 sicut ebilones i^oprobūs labzati
 dñr. nā ebila grece labra sunt im
 probiora et modū excedētia et p^o
 p^oterea quide⁹ pisces i^oprobūs la
 bzati ebirones dñr. accurrat inq^o
 gemēs. i. gembūdus p^opter cō
 tinuatā tullim inq^o. i. dicit o Ebe
 rea beus. vocat⁹ aduerbiū ē beus
 et Ebera pcedēte itez dicit se
 nex. beus dico tibi. vel intellige
 eū vno tenore dixisse. restiti i. cō
 stiti fixi gradū retinui pedē. scin
 i. scis ne q^od ego volebā te pōt in
 telligi facere ut si q^od volebā te
 facere sed melius sup^oprimis q^o ad dā. Belius. Hoc te volebā nescius ne esses et elegāter d^o q^od me vis
 q^od dicit vulgo solet q^od vis mibi. dic verbū ē Ebera admonētis eum ut dicat celeriter. Iudicium est
 mibi cras id est in ius vocatus sum in crastinū. aut est mibi negociū cras agendum seu causa agēda et
 controuersia. Deinde subdit ebera q^od tū. i. q^od inde vis dicere si sit tibi iudiciū. Dicit senex ut nūcies
 diligēter patri tuo ut meminerit eē aduocatus mibi cras mane. dñ. i. q^olū dicit beq³ hora vna abiit. i.
 discessit trāsijt traducta ē. rogo. i. interrogo nūqd. i. vtrū aliqd aliud velit. q. d. significo me abire dicen
 do q^od abeūtes solēt. Nā habituri ne id bure facerēt nūquid vis dicebā bis q^ob⁹ cōstitērāt inq^o senex
 recte p^o eo q^od ē nūbil aliqd volo et q^od ē moralit⁹ dictū ē et gratiose ut ita loquar. est ei in istis dicitis carien
 tisinos abeo. i. discedo. quū respicio ad xginē buc. i. in hac ptem in qua meretrix thais habitabat. In
 terea i. dñ id agebat illa puella aduerterat. i. diuerterat sese cōmodū. i. oportune tēpestine. vel ut ei vi
 suz sit cōmodū. i. oportunū et tēpestinū. et eo dicendi genere vti ppuleb⁹ n⁹ ē. Nā interdū dicit solet euz vi
 dit bonū suū collectis sarcinulis discessit elegāter sic dicere. Nact⁹ oportunitatē discessit. v^o sic. ipse au
 tē collectis cōmodū sarcinulis obscessit. Aduerterat ergo sese buc scz in hac nostrā plateam qz vicina
 planitie et āplo locovz b⁹ vbi multi et frequētes p^omozāf illiq³ frequēs vicinia esse solet. Par. mirum ē
 ni dicit hac q^o data est dono buic thaidi mō. i. paulo ante b⁹ aut dicēdi modus p^omiz ppuleber est. ut si sic
 dī:atur latine q^od in ore ppl^o eē solet. Edētes intus si nō edat mirū ni sibi mortē consciscat. Ebe. cum
 aduenio hic nulla erat id ē non erat hic puella. Par. scilz comites secuti sunt virgīnem scilz hic ponitur
 pro eo q^od barbare dicit solet libenter: ut in tali dicendi genere. Libenter comites secuti sunt eam. Ebe.

Eunuchus

verum: hec particula verū est hic inceptiua et non relatiua ut sepe fit parasitus. signato cum ancilla .i. parasitus et ancilla secuti sunt eam. P. scz id ē certe ipsa ē quē queris: desine cessa iam clamātū est id est finitū est: vel trāfactū: ut clamata corpora nihil reliqui iam habent ad vite officia. Vel clamātū est. i. manifestū est: ut in conciamatis funeribus nulla dilatio est doloris et lucus. Unde Lucanus ait. Corpora nondū conciamata facent. Aut cōclamatū est i. satis deploratū est satisq; vociferatū est: qā

Utrum parasitus cum ancilla. Par. Ipsa est scz: desine iam conclamatū est. Ebe. Alias res agis? Par. Istuc ago eqdē. Ebe. Nostin que sit: dic mihi aut vidi sin? Par. vid i: noui: scio quo abducta sit. Eb. Ebo. Parmeno mi nostin? Par. Noni. Eb. et scis vbi fiet? Pa. Huc deducta est ad meretricē tbaidem: ei dono data est. Eb. quis is taz potēs cū tanto munere hoc Pa. Miles tbrafo pbedrie riuālis. Ebe. Duras partes fra trīs pēdicas. Par. Immo em si scias: quod donum huic dono contra comparet: tum magis id dicas. Ebe. Quodnā queso berde? Par. Eunuchum. Ebe. Illum obsecro inbonestuz boiez (quē mercatus est ber) senem muliebrem? Par. Istum ipsur. Ebe. Homo quatiētur certe cum dono foras. Sed istam tbaidem non sciui nobis vicinā. Par. Haud diu est. Ebe. Perij nūq; ne etiam me illam vidisse? Ebodum

tes sunt. Pro eo em quod dicitur magnaz mibi imponis pūnciam diceretur recte. magnas seu diffi ciles mibi ptes imponis. Par. Immo em id est sed certe si scias quod donum frater tu? pparet id est emat aut comparandū putet contra sup. hoc donum: vel contra id est vicissim: vel ex opposito ut at ad uerbū: tum id est tunc magis dicas id. i. duras pbedrie esse partes ut cum taz diuitie et largo con tendat donis seu muneribus certet. Ebe. Berde id est per berculem queso quodnā id est quod donuz comparat huic. Par. pparat eunuchū. Ebe. obsecro ne. i. vtrum pparat illum hominem inbonestum. i. fedum: senem. i. annosum muliebrem. i. effeminatum. et qui mollicie habet membror ut mulier. Pō vū tuperat ab etate pait senex. et a membror mollicie cum ait muliebrem. quem. i. hominez mercatus est id est emit ber. Par. istum ipsum comparat inq. Ebe. certe homo ille scz frater quatiētur id est trude tur impelletur vel fugabitur: et quidem verberibus foras. Dicit etiam solet feri canem foras. i. feriēdo foras canē eijce. Sed non scui istam tbaidem esse vicinā nobis. Par. haud .i. non diu est ex quo sup. est vicina nobis. Vbi diu est nomen cum supponat huic verbo est. Ebe. Perij id est perdit? sum: ne id est vtrum est verum sup. me nūq; vidisse illam. i. tbaidem. Ebodum interiectio mouens attentionem

dixerat o infortunatū senē tanq; dicat iam occisum patre ppter filij vtriusq; amorē. Eb. agis ali as res. i. vel nō inēdis ad id qd dico occupatus i alijs rebus cogitādis aut nugatorijs et vanas res agis. i. locaris. Par. equidē id ē certe ago istuc. hoc est inten do ad id qd dicis. Ebe. dic mihi nostin. i. cognoscis ne que sit illa puella. an audistin id ē accepisti ne ab aliquo que sit. Par. Vidi eam et noui. i. cognosco eam. scio quo id ē in quē locū sit abducta id est deducta. Ebe. Ebo mi par meno nostin. Par. Noui. Ebe. et scis vbi sit. Par. Deducta ē buc ad meretricem Ebaide et data ē ei dono. Ebe. qd est is homo taz potens cum hoc tanto id est taz egregio mūere. Par. Tbrafo mil les amator Tbaidis riuā pbe drie id est emulus. Riuales em dicuntur emuli de eadem mulie re qsi in vñū amorem deriuātes facta trāslatione a feris bestijs que sitientes. cum ex eodem riu uulo hauriunt petunt in pūnz in uices veniunt. Unde in iure riuales vel coriuales dicuntur qui in eodem riuo ius habēt et p eo se pe p tendūt. Ebe. pēdicas. i. dicis duras. i. aspās acerbās partes id est onera seu pūnciam aspe raz fratris. q. d. fratri est res cū potenti viro ppterea illi dure p

Comedia.II.

dic mihi. i. responde mihi. ne. i. utrum est forma. i. habet pulchritudinem sup. ut fertur. i. ut rumor. Nam Aristoteli est scientie copia dicitur resoluti per habeo: ut Priscianus sentit per eo quod est Aristoteles habet copiam scientie. Par. sane. i. certe est forma inquit ut fertur: affirmat enim sibi sane. Ebe. at. i. sed nihil ad nostram hanc puellam. i. nihil est in operatione huius puellae. Par. alia res est de hac et de illa. q. d. lata est dicta. Ebe. o parmeno obsecro fac. i. elabora ut poteris ea. i. voto meo utar. Par. faciam sedulo. i. diligenter instanter quod si laborabo adiuvabo. i. fauebo: nunquid vis aliud. hoc dicere abest res solent quod alio propter atque verbis finem operantes. Ebe. quod nunc is. i. vadis. Pb. eo inquit domum ut deducam ad thaidem hanc mancipia. i. hos servos quasi mancipia videlicet eunuchum et ethiopicum famulum: ita ut. i. sicut frater tuus scilicet Pb. iussit. i. precepit. Ebe. o istum eunuchum istum per contemptum dixit. et in odium fortunatum. i. felicem. q. d. reputo seu existimo istum eunuchum felicem: qui quidem. i. certe datur id est mittatur dono in hanc domum thaidis. Pb. quid id est cur ita dicis eum fortunatum? Ebe. rogas. i. interrogas: videtur semper domi conservari scilicet puellam que erit conserva illi cum ipse sit servus: videbit ergo conservam summam servam. i. habentem formas id est pulchritudinem excelsam: colloquetur. i. simul loquetur: aderit id est presens erit vel prope: una id est simul in unis edibus id est in una eademque domo: nonnunquam. i. interdum capiet cibum cum ea. i. cum ea comedet: interdum dormiet prope. i. iuxta eam. Pb. quid diceret super si tute. i. tute met nunc fias id est efficiaris fortunatus id est felix ut ille eunuchus. Ebe. Quare Parmeno fierem fortunatus responde. Par. capias vestem illius. Ebe. vestem capias scilicet quid tum. i. tunc fiet super. postea id est post captam vestem. Par. Ducas te ad thaidem per illo. i. illius loco. Ebe. Audio. i. libenter hoc admitto et sentio. Par. dicam te esse illum eunuchum. Ebe. intelligo. i. capio quo spectes. Par. tum. i. tunc frui. i. cum delectatione uteris illis modis. i. illis voluptatibus et opportunitatibus quibus modis tu dicebas modo. i. paulo ante illum fruturum scilicet capias cibum una id est simul cum ea adsis. i. presens vel prope sis tangas attrectes: ludas id est colludas cum ea: dormias prope id est iuxta eam: quandoquidem. i. quod certe neque quisquam. i. aliquis. Et quisquam quis masculi tui generis esse videat: multis tamen exemplis probat a veteribus in semilogia esse positum. Nam queque absurdum est: quod ergo illud az. i. ex illis mulierculis non novit te. i. non cognoscit te: neque quodquam scit. i. cognoscit quod si es id est quod si. Preterea. i. insuper forma. i. pulchritudo: quod pulcher es et etas: quia es ephebus. est ipsa. i. talis

dic mihi: est ne (ut fertur) forma? Pa. Sane. Ebe. Et
nihil ad nostram hanc. Par. Alia res est. Ebe. Obsecro
bercle parmeno fac ut poteris. Par. Faciam sedulo ac
dabo operam adiuvabo: nunquid me aliud vis? Ebe.
Quo nunc is? Par. domum: ut mancipia hanc (ita ut
iussit frater) deducam ad thaidem. Ebe. O fortuna
tum istum eunuchum: qui quidem in hanc datur do-
mum. Par. Quid ita? Ebe. Rogitas? summa forma
semper conservam domi videbit: colloquetur. aderit una
in unis edibus: cibum nonnunquam capiet cum ea: inter-
dum prope dormiet. Parme. Quid si nunc tute for-
tunatus fias? Ebe. Quare parmeno? responde.
Par. Capias tum illius vestem. Ebe. Elestem? Quid
tum postea. Parme. Pro illo te ducam. Ebe. Audio.
Parme. Te illum esse dicas. Ebe. Intelligo. Parme.
Tum illis frui comodis: quibus tu illum dicebas
modo. cibum una capias: adsis: tangas: ludas: pro-
pe dormias: quandoquidem illarum neque te quisquam no-
vit neque scit qui si es: preterea forma et etas ipsa est

Eunuchus.

vt facile probes. i. psuades fingas pprobes te. p eunuchos. i. psuades te eē qm eunuchū. *Eb* Dixti. i. dixisti pulchre. i. festiue seu festiniter. mōq vidi melius. i. excellētius cōsiliū dari. Age hortāris est eamus intro nūc iam orna me. i. induc me vestē eunuchi adde. i. deduc qm potes cito sup. *Pa*. qd ais equi dē iocabar. i. ioco dicebā supradicta. *Eb*. garris. i. nugaris yba mibi dare vis vel futilibus verbis me ludere tētas. *Par*. Perij. quid ego miser. i. infelix egi. i. dixi vel feci quo. i. in quē locū trudis. i. pellis me

facile vt pro eunuchos probes. *Ebe*. Dixti pulchre nūc q vidi melius cōsiliū dari. Age eamus intro nūc: iam orna me: adhuc quantum potes. *Par* me. Quid ais? iocabar equidem. *Ebe*. Garris. *Parmeno*. Perij: quid ego egi miser? quo trudis? perculeris iam tu me. tibi equidem dico. mane. *Ebe*. eamus. *Par* meno. *Pergin*. *Ebe*. certum est. *Par* me. Elide ne nimium callidum hoc sit modo. *Eb*. Non est profecto: sine. *Par*. at eūm istec in me cudetur faba. ab flagitium facinus. *Ebe*. An id flagitium est: si in domum meretriciam deducar? et illis crucibus que nos nostrasq adolescentiam habent despiciant: et que nos semper omnibus cruciant moris: nūc referā grās: atq easdem itidem fallā: vt ab illis fallimur? an potius bec patir? equū ē fieri vt a me ludatur dolis. qd q rescierit nulli culpent: illud merito factum omnes putent

mēto puerbiū ē. Tute hoc intristi tibi. i. hoc malum tibi pepisti. Ab intersectio dolēris facin? hoc sup. factum est subaudi flagitium. i. flagitione. hoc est increpatione dignū. Flagitium em more militari d? res flagitione. i. increpatione digna. Nam flagitio ad strepitū flagella flagitare. i. psonare intelligimus dici. Nam bec omnia sine sonitu crepitus nō sunt. Quidam codices habēt flagitium facinus. Vex? donat? mibi velle videt facin? dici. *Eb*. an. i. flagitiū. i. vituperatione dignū si deducar in domū meretriciaz scz thaidis et si referā grātā. in malam ptem hic capitur referam grām. i. reddā siue repēdam vices illis crucib? i. tormentis verationib? q. s. cruces bnt nos despiciatos sup. i. cōtemprios et bnt in q nostram adolescentiā. i. inuētutē despiciatā. i. pceptā despectā. Nam sicut conspicio? significat cōspicio: sic despicio? significat despicio. sed tunc despiciatā capis passiue tanq a communi et q cruces cruciet. i. torquent nos omnibus modis. i. omnibus vjs an potius flagitium est in q pati bec que sunt a meretricibus. at equū est. i. iustū est fieri vt meretrices ludantur me dolis. i. decipiantur a me fraudulenter. hoc est quācumq potero fraude. quod. s. bec pati. ij qui rescierint. i. ad quorum noticiam peruenerit culpent. i. criuentur. omnes putent illud. s. delusas esse meretrices. esse factuz merito id est quia bene meruerūt.

tu iam. i. statim perculeris a percello is. pculi. i. puerteris me siue ad terram me deieceris. q. d. pgas me sic trudere statim me puerteris. i. ad terram deieceris tāq planstrū aliqd euersū vt vbis iuris vtar vñ puerbiū natū est bene planstrū pculit: forte p eo qd dici solet. posuit manū suā in bono loco. vel cecidit seu deuenit et appulit in bonum locum. equidez dico tibi mane. nec psequere qd incipis. *Eb*. Eam? *Par*. pgin. i. pseueras ne in incepto. *Eb*. Ertū est. i. pstitutū est apud me pgerē. *Par*. vide ne b sit modo nimis callidus. i. nimis callide excogitatum. q. d. periculosum. *Ebe*. Profecto. i. certe nō est nimis callidū. piliū. s. sine. i. qsi dicat ipe videro et qd inepte dici solet. dimitte mibi facere. *Par*. At. id est sed: istec faba cudet in me. puerbiū est. i. b ac malū recidet in me. vel bec culpā vindicabitur i me sicut terra in qua cudit. i. batuit faba cū siliquis exuit laborat. etenim cū fabe fustib? i. flagellis tūdūt in area more rusticor ipsa etiam area tūdatur. Vel hoc puerbiū inde natū est q quidam male cotam fabā et que nō maduerit. sz dura pmanerit supra caput cor qui saxo comminunt. tuncq vniuersum malum et ois dolor ad coquū pueit. Sile etiā alibi a pul

Comedia. II.

Par. Quid istuc dicis sup. q. d. cur tā longū sermonē pducis. et ē dictū egre concedentis. si certū ē tibi i. si constituisti facere illud facias p facito. ver. i. s. vide sup. ne p. i. ne postea. pferas. i. cōiicias reicias culpā in me. vbi si ne sit pibentis adverbū nūc deest. Eb. nō faciā. i. nō pferā i te culpam. Par. ne. i. vtrū iubes me ornare te et deducere. Eb. petis sup. an iubeo imo. i. s. cogo atqz spero vbi sat liquet p esse ipare q iubere. Par. nūc fugiā tuā auctoritatē. i. tuā iussione. vel non recusabo facere dūz tu tamē auctor sis facti. Seque me. Eb. dñ bene vortat qd agimus. i. efficiat vt ex nobis bñ pīgat et qñ i nrm bonū pīat. v. vt bono boni in me id efficiam. Tractū aut hē ab bectore et aīace. naz bector de dit aīaci gladiū q se aīac postea iterem. Bector nō balteū accipit ab aīace quo circa muros patrie tractus ē. postea inde et illō comiciū natū ē. dñ bñ vortant qd agas. Plerūqz enī bona i peius mala mutātur in melius.

Magnas re. Nec scena pīet assentatōez pasiticas et stulticiā gloriōsi militis. Eb. nō h pīcula hē inceptua. vt Cicero icipit episto lam ego vero serui vellem tbais agere. i. agebat s. pī sonat iūfinitus mod? q finit? magnas gratias mibi. Bna. i. gētes. i. i. mētas: maxias agebat i q gratias. Eb. Aīn. i. dicis ne tu q tbais ē leta ob donū meū. Bna. quidez i. certa nō tā ē leta in q ipso dono id ē ppter donū q q. i. qz datum est abs te cuius amore letas. Verō. i. s. triūphat. i. more triūphātis ducis floret et letas id. i. ob id q scz abs te datū ē. serio. i. bono animo nō fīcte neqz ioculariter quod si sit esse: intelligitur sentit vel aliud verbum id genus quasi dicat q q. id est quia sentit vel let abs te datum esse. Dicit aut triūphat propter militem q ex victoria militiā parta triūphetur. Par. Hic tertia persona venit in scenam: sed separatim loquitur et secum. Prouiso id ē pcedo. Significat etiam prouideo vel prospecto. vt vbi id est quando tempus sit adducam huc eunuchum cum et bīopīsa. Sed eccecum. i. ecce hic militem per contemptū dicit Eb. Illud est datum mibi id est facto decretōq concessum vt omnia sint grata que facio. Bna. berde aduerti aīn id est aīaduerti et percepi bene id per agebat mibi maxias gratias quicquid id est quancunq rem effeceram. nō itidē. i. non similiter alijs gratias agebat Bn. is qui habet salē id est vrbānitatem: faceciam: faciūdiām: sapiētiām. qd. i. hē ratur. labore alieno id ē labore aliorū qui non ea sunt facundia qua tu es. Sal neutraliter cōdimentum ē: masculinū sapiētia. sed sepi? repitur in bonis auctorib? in masculino q in neutro et qdez p cōdimento non velim tamē negare quin vetustissimi aliqui neutro sint vsi. Eb. babes id est intelligis. Cicero ad len tulā babes de vaticinio cognosce de crasso. quod enim tenemus corpore habemus animo. Item quod animo habemus illud intelligimus. Bn. ergo rex te habebat supple in oculis id est in conspectu suo

Par. qd istuc: si certū ē facere: facias: verū ne post cōferas culpā i me. Eb. nō faciā. Par. iubes ne? Eb. iubeo: imo cogo: atqz impo. Par. nūc tuā fugiā auctoritatem. Sequere me. Eb. dñ bene vortant.

Tbaiso.

Bnato.

Parmeno.

Magnas vero agere grās Tbais mibi: Bn. igētes. Eb. aīn tu: leta ē. Bn. nō tā ipō qdē dono q datū ēē id nō serio triūphat. Par. huc prouiso: vbi tēpus fiet: deducā. Sed eccecum militem. Eb. est istud mibi datum profecto: vt grata sint q facio omnia. Bn. aduorti berde aīn. Eb. vel rex semp maxias mibi grās agebat: qd qd fecerā: alijs nō itidē. Bna. Labo re alieno magnā partā gloriā verbis sepe in se transfert: q habet salē quod in te est. Tbaiso. Habes. Bna. rex te ergo in oculis:

Eunuchus.

Lbza. scilicet id est certe habebat ante conspectum suum. *Bna.* *Bestire* id est gestiebat hoc est gestibus leticiam suam ostendebat de presentia tua. *Lb.* verum id est sed credere id est committebat mihi omnem aciem et consilia id est archana et secreta. *Bna.* mirum. Vel non est mirandum vel mirum non est sup. mihi id est non miror. et quidem per ironiam. quasi dicat: quis non crederet tali viro. Vel est ad mirantis dictum: quasi dicat. mirum est quomodo utaris eo familiariter. *Lb.* tum id est deinde sicut

Lbza. (Scilicet) *Bna.* gestire? *Lbza.* Utrum crede-
re omnem exercitum consilia. *Bna.* mirū. *Lbza.* Tum
sicubi eum facietas hominum: aut negotij siquando
odium ceperat: requiescere vbi volebat: quasi nostis?
Bna. scio. quasi vbi illam expueret miseriam ex ani-
mo? *Lbza.* tenes. tum me conuinā solum abducebat
sibi. *Bna.* cui regem elegantem narras. *Lbza.* Im-
mo sicbō est per paucorum hominum. *Par.* Immo nullo-
rum arbitror: si tecum viuit. *Lbza.* Inuidere omnes
mihi: mordere clanculū: ego floccipendere illi inuidere
misere verum vnus tamen impense: elephantis quem
rex indicis prefecerat: is vbi molestus magis est: que-
so inq̃ strato: co ne es ferox: q̃ vēs imperiū in beluas?
Bn. pulchre me berde dictū: et sapiēter. *Pape:* ingu-
laras boiem. qd̃ ille? *Lb.* Quid? illico. *Bna.* qd̃ nī eēt

ti qui sint eius similes et quod dici solet. Est singularis homo et nouus qui habet quod paucis conue-
nit. *Bna.* Aduersus parasitus hoc dicit ne miles audiat. Immo arbitror nulloz hominum ipsum re-
gem esse si tecum viuit quasi dicat nullis esse eum similem puto si tecum viuit: quoniam nemo sit pre-
ter eum qui te secum ut conuinam amittere dignaretur propter tuam fatuitatem cum sis ita glori-
osus loquax et nubil. *Lb.* Miles non aduertit ad dictum parafiti sue tactantie adeo insudans. omnes cō-
militones inuidere id est inuidebant mihi mordere id est mordebant et detrahebant eum clanculum
id est secreto. ego floccipendere id est contemnebam q̃ inuiderent et morderent. Illi inuidere id est
inuidebant misere id est cum miseria et molestia sua et infelicitate. nam se nō alios inuidet igne coq̃t.
verum id est sed tū vnus ex inuidis impense. i. valde vebementer vel misere inuidebat inquam quem
rex pfecerat elephantis nā hic elephāntus ti. dī indicis. i. de india pfectis. vbi. i. cum is et magis mos-
lestus. i. nimis me afficiēs tedio inq̃. i. dico ei. o strato nomē accommodatū militie. ne. i. vtrū es ferox
i. terribilis et toruus. eo id est ideo q̃ habes imperiū in beluas id est supra elephātos. *Bna.* dictū fuit
sup. pulchre et festiue lepide et sapiēter. *Pape.* interiectio admirātis tale dictum ingularas boiem. i.
attonitum ac mutum reddideras eū ac si iugulasses. id est occidisses eum. Quid ille respondit supple.
Lb. illico id est statim mutus fuit neq̃ quicq̃ addidit. *Bna.* Quid nī id est cur non esset mutus scilicet

Comedia.II.

Par. O di vestram fidem inuoco supple hoc est vestrum auxilium implozo et opem. hominem perditum. ubi deest o sed sic mellus sonat. maioris enim est stuporis sic pronunciatum id est o hominem perditum id est in omne scelus datum et miserum infelicem. et id est etiam o illum sacrilegum id est nefarium illum dixit eleganter ad maiorem expressionem vel retulit illum ad gnationem ita qd vnam partem illius dicti referas ad tbrasonem et alteram ad parasitum quasi vtrumq vituperet. Tbra. Q gnato qd modus interrogandi nunquid dixi tibi illud scilicet quo pacto id est quo modo tetigeris id est putugerim luserim fatigauerim in conuiuio Rhodium quendam adolescentulum de Rhodo. Bna. nunq dixisti mibi sz obsecro narra. audiui plus milies. hoc dicit aduersus Tb. h adolescentulus rhodius quem dico erat vna id est simul in conuiuio. forte id est casu habui scortum id est meretrices. cepit id est cepit ludere ad id est scortum scilicet quod habebam. et cepi inq irridere me. in qua id est olri o homo impudens id est effros et inuerecundus et qui defricuisti frontem quid ais tute id est tunc es lepus id est pulpamentum et queris pulpamentum in alio. hoc est quod in te babes. hoc in altero queris q si dicere velit. prestas te alijs abutendum. Et vt ait Licero et aduersus et auersus impudicus es Pulpa pe. et pulpamentum ti. vt vlt Do. dicit caro q maducat eo q pulset et poidat. et id lepus bois pulpamentum est qm eius carne vescat bo. sz hic sub eo dicto ifamia feda multaq intelligitur q potius e reticenda q nimis patefacienda Bna. Ha ha be. interiectio in risum effusi. Tb. qd e. Dictum fuit sup. facete. i. festiue urbane. Nam facetus dicit q facit verbis qd vult. Lepide. i. polite. na lepidus dicit q politus e vt leper si grece. i. lamina. laute. i. splendide nitide. Laus em est q mndus et splendidus e. nihil supra. i. nihil vltra dici poterat vl' nihil supra q dici debebat e dictu. vl' nihil melius dici poterat obsecro ne. i. vtru hoc dictu erat tuu. i. a te iuentu credidi. i. iudicavi illud esse veru ppta q redolet antiquitatem q festiua erat et faceta et oia vetera magna sunt. dicta et puerbia et adagiones sine adagia boibus ascribuntur. Tb. Audieras illud scilicet dici aliquando Bna. Sepe audiera scilicet et ferf. id est dz imprimis id est inter prima et pcpua dicta q facetiā habent. Tb. illud dictu est meū. i. ex ingenio meo et eloquentia profectum. Dolet mibi supple id est doleo illud scilicet tute lepus es et dictum esse vt sit participium. adolescenti scilicet illi rhodio iuveni imprudenti id est incauto et non solum adolescenti sed etiam libero qui nen est seruili conditionis cuiq id dictum dicendum non erat. vel sic intellige vt dictum sit nomen. dictum id est dicterium meuz et ridiculum mordax scilicet lepus tute es. dolet. i. dolor est vel dolorem affert adolescenti et libero o imprudenti id est qui minime crederet tali se posse percuti conuitio aut cum tali viro sibi rem futuram. Videtur velle Donatus hec dicta superius scilicet dictum dolet: est gnationis. sed melior est superior interpretatio. Par. at di perdant: id est destruant te Tbrasonem. quod dictum secum profert parmeno nescius vel ignorans illic esse. Bna. Queso quid ille adolescens respondit supple. Tbra. Perditus fuit supple id est periit: et totus stupefactus et attonitus euasit. Omnes qui aderant: id est astabant.

Eunuchus.

emori id est moriebantur risu. i. pre nimio risu aut pre nimia ridendi cupiditate, denique ad summam iam oēs metuebant me ne talia illis dicerem. Bna. non iniuria. i. non sine causa. Tbz. sed beus tu aduerbium vocantis. q. d. tu adhuc hoc audis. Purgem. id est purgare ne debeo me id est me excusare tibi id est apud tibi idem de ista puella. i. quod id est quia suspicata est. i. opinata est me militem amare eam puellam. Bna. nihil minus facias scilicet quod te purges imo id est sed magis auge suspensionem. i. fac ut magis suspicetur.

emori: denique metuebant omnes iam me. Bna. Non iniuria. Tbz. Sed beus tu purgem ego me de ista tibi: quod eam me amare suspicata est? Bna. Nihil minus: immo auge magis suspensionem. Tbz. Cur? Bna. rogas? scin siquando illam mentionem pbedrie facit: aut si laudat te ut male vras? Tbz. Sentio. Bna. id ut ne fiat: beces sola est remedio. Ubi nominabit pbedriam: tu pampbilam continuo. Si quando illa dicat pbedriam intromittamus comessatum: tu pampbilam cantatum prouocem? Si laudabit bec illi? forma: tu huius contra. Denique tu par pari referto: quod eam mordeat. Tbz. Si quidem me amaret: tum istuc prodesset gnato. Bna. quandoquidem id quod tu das expectat atque amat: iam dudum amat te: iam dudum illi facile fit: quod doleat metuat semper: quae ipsa nunc capit fructum: nequando iratus tu alio conferas. Tbz. Bene dicti. At mihi istuc non in mentem venerat.

pari id est iniuriam iniurie accommodato. quod scilicet referre par pari mordeat: id ledat offendat et tagat seu pungat eam tibi idem. Tbz. siquidem id est si certe amare, me istud quod dicis et mones tuo gnato prodesset hoc dicto ostenditur non propterea ridicula fuisse persona militis et stulta. Stultitia autem est in his quattuor modis aut non venire in mentem quod oportet aut si venerit non tenere aut tamen confilium amittere siue malum admittere. Bna. quando. i. quis tibi expectat id est desiderat ut expectate venis id est desiderate atque quando amat illud quod tu das iam dudum. i. vel iam pridem vel nimis aut valde amat te: iam dudum id est statim vel illico: ut iam dudum sumite penas facile fit illi tibi aliquid quod doleat: recte dicimus doleo hanc rem: doleo de hac re. et beces dolet mihi, tibi metuet semper nequando. i. ne forte vel ne aliquando tu iratus conferas alio. aduerbium loci pro nomine personam significante: hoc est ne conueras ad aliam amicam eum fructum. i. eam commoditate: quem fructum ipsa nunc capit subaudi ex te. Tbz. dixit vbi ait. i. sed istud non venerat mihi in mentem. i. non aduentera illud vel non illud cognoueram.

Comedia.II.

Bna. ridiculum dicitur p indignationem. i. o ridendum hominem q est inconsideratus. Vel ridiculum neutri generis e et casus notandi vt ridiculu e sup. i. res rideda dem q. d. non est verisimile q tu no cogitaueras: vel pot esse casus vocadi aut accusandi vt sit sensus o ridiculu id est aliquid dignu risu. em i. certe n cogitaras. i. dicis q no cogitaueras ceter. i. sed tbraso qro melius tute. i. tuiple inuenisses. i. cogitasses hoc id e qd. i. inueni si. i. cogitasses.

Adire voces re.
Hic iducit mlti
plex concursus
dissimiliu perso
narum in virtute et
consilio poete dis

cretar. **Tbais** visa su. i. sensi au
dire mo. i. pauloate voce militis
atqz eccu. i. ecce biceu. o mi tbra
so salue. **Tbz.** o tbais mea ama
lia. s. deinde cum oscularet dixit
meu suauu. i. meu basu. **Oscu**
la sunt officior: basia pudicorum:
suauia libidinum vel amor. quid
agitur? ecqd. i. vtrum aliqtulum
amas nos de hac fidicina. i. pro
pter hanc puella pitā fidius pul
sanda. **Par.** q. i. qum venuste
id e facete incepit sup. pironia
rephendit dictu militis qd. i. qle
principiu ipe aduenies. i. in ad
uentu suo dedit. **Tba.** plurimum
te amo. s. merito tuo id e bnficio
tuo et pstito vel qz bn mereris vt
amer? plim ex tuo ipso officio.
Oderit eiz d. bnficiu seu prest
tu. **Eice.** ad lentulus. Tanta e em
magnitudo tuor i me meritoruz
i. pstitoz bnficior. **Tbz.** g. eamus
ad cenā. **Bna.** qd. i. cur stas id e
moraris qd tardas. **Par.** bē id
gnatis dicas huc aliter stultum
passu gnatonē natu. i. ortum ex
boie. hoc. s. tbrasone adeo bn in
ter se pueniunt. **Tbz.** vbi. i. qn vis
eam? ad cenā. i. nō moror. i. non
tardo neq resto. **Par.** adibo eol
sup. i. ibo ad eos atqz assimilabo

id est fingam quasi id est velut nunc exeam. i. egrediar ppe accessurus q pri? pcul stet. o tbais ituram
id est itura ne es quopiam id est in aliquem locum. **Tba.** ben? parmeno pol id est per pollicē benefeci
sti quod vulgo dici solet tu habes bonam causam seu rationem petendi nunc hoc bene ergo fecisti pe
tendo quopiam sup. sim itura bodie. **Par.** quid est quare benefeci vel repetit interrogans quo erat.
Tba. quid modus interrogandi hic cu stomacho non vides hunc. s. militem? **Par.** video eum scz. et me
tedet videre euz scilicet vbiuis id est vbi libet vel quando vis dona ad sunt id est prope sunt tibi a pbe
dria. **Tba.** quid id est cur stamus id est non sumus quod iterat dicens. cur non sumus hinc id est ex hoc
loco. **Par.** me. berce id est per berculem queso id est posco vt liceat per te dare huic tbaidi que volu
mus liceat inq conuenire eam id est alloqui eam. et colloqui id est communicare cum ea de aliquibus
quod scilicet dare munera conuenire colloqui fiat cum sup. pace tua id est gratia et voluntate. et quasi
prius captata venia et qd dici vulgo solet neq displiceat tibi vel ita permittit vt sine tua molestia fiat.

Bna. Ridiculum: non em cogitaras. Ceterum idem
hoc tu melius qro inuenisses tbraso.

Tbais. **Tbraso.** **Bnato.** **Par.** **Pythias.**

Adire voces visa suz nō militis: atqz ec
cu: salue mi tbraso. **Tbra.** **O tbais** mea
meu suauu. **Quid** igit? ecqd nos amas

de fidicina hac? **Par.** q venuste: quod dedit principi
um adueniens? **Tba.** plurimum merito tuo. **Tbz.** Ea
mus ergo ad cenam. **Bna.** **Quid** stas? **Par.** Item al
terum ex homine huc natum dicas. **Tbz.** Tbi vis nō
moror. **Par.** Adibo: atqz assimilabo: quasi nunc ex
eam. **Ituram** tbais quopiā es? **Tba.** Item parmeno
bene pol fecisti bodie: itura. **Par.** **Quo?** **Tba.** **Quid**
hunc non videas? **Par.** video: et me tedet: vbi vis: do
na ad sunt tibi a pbedria. **Tbra.** quid stamus: cur non
i mms hinc? **Par.** **Queso** berce vt liceat (pace quod fi
at tua) dare huic que volum?: conuenire: et colloqui.

Eunuchus.

Tbra. credo te daturum sup. perpulchra. i. valde pulchra dona. hoc dicit p ironia baud. i. non similia nostris donis scz. **Par res.** i. aspectus rez indicabit. i. ostendet sint pulchra necne. **Deus** aduerbium vocant is iubete id e. precipite istos scilicet eunuchum et ethiopiā exire ocus. i. velociter quos iussi exire q. d. facite ut properant quos iusseram exire tu. i. ethiopiā pcede. i. veni ut appareas siue p di buc et progredere. **Hec** maura est ex ethiopia. i. mauritania. Est autem ethiopia duplex. Una ad ortum solis: al

Tbra. Perpulchra credo dona: baud nostris similia
Parmeno. res indicabit. **Deus** iubete istos foras exire: quos iussi ocus procede tu buc: ex ethiopia e vsqz bec. **Tbz.** Hic sunt tres mine. **Gnato.** vix. **Parmeno.** vbi tu es do: accede buc. **En.** eunuchum tibi q liberali faciet: q etate integra. **Tbra.** ita me dii ament honestus est. **Parmeno.** quid tu ais. **Gnato:** nuquid habes quod cotenas: quid tu autem. **Tbra.** o: ta cent satis laudat fac periculum in litteris: fac in palestra in musicis: que liberu scite equum est adolescentem solertem dabo. **Tbra.** Ego illu eunuchu: si opus fiet: vlt sobrius. **Par.** Atqz bec q misit no sibi soli postulat te viuere: et sua causa excludi ceteros: neqz pugnas narrat: neqz cicatrices suas ostentat: neqz tibi obstat. qd

est sed o tbra so quid ais. tacent et ideo satis laudant. quandoquidem taciturnitas confessionis genus est fac periculum: id est experientiam probationem examina i litteris. id est doctrinis in palestra: id est luctandi arte musice. dabo adolescentem scilicet eunuchum solertem id est disertum ornatum predictum bis supple que equum est id est licet liberum iuuenem id est ingentum scire. i. callere. Quondam enim liberi pueri in his artibus erudiebantur scilicet in litteris in palestra et musica. solers dicitur quasi totus arte pnsistens. Diciturqz o solon quod est totum et ars tis. quasi totus in arte. Nam ut ait festus solon lingua oscozum significat totum integrum vel solidum. Unde tela. dicuntur soli ferrea id e tota ex ferro et solers totus in arte. **Tbra.** ego indigne tractare supple illum eunuchum si sit opus. vel id e etiam am sobrius: id est ieiunus et fecit apostrophe propterea q fedissimum dictu erat et indignissimum auditu. **Sobrius** eleganter poitur pro ieiuno: ut si dicam. Hoc ego illi facile dicerem. vel sobrius dicitur totus ieiunus. Etiam dici solet hoc tibi sobrius dico. hoc e serio tibi dico sciens et volens nullo me cogente potu. **Par.** atqz is qui misit bec. i. tanta munera scilicet non postulat te viuere soli sibi id e ut illum solum ames et illi soli indulgeas et non postulat ceteros amatores scilicet excludi id est effici sua causa id est propter se. neqz ipse pbedria narrat id est recitat pugnas. descriptio est militis. Neqz ostentat. i. frequenter ostendit et quasi lactitat suas cicatrices id est vulnerum vestigia et indicia. neqz obstat tibi: id est non tibi instat ut amatores tuos repellat. Quod id est quam rem totam prefatam

tera ad occasum. **Uqz** mo aduerbium est vsqz et quide de loco: ut **Uir.** Siculo prospexit ab usqz pabinio. Posuit aut vsqz ut loqutur quitate loci monstraret. igitur sic astrue. bec est ethiopia vsqz id e ex eo loco bucusqz bec deducta e **Tbra.** hic id e in hac maura tres sunt mine id est tres libe fuerut exposite in ea emenda. **Gna.** vix id est difficile vel no sunt tres mine. **Par.** o dore vbi es tu: accede buc. Deinde ut venit subiunxit. **En:** id est ecce eunuchum tibi: id est pro te q id est qm est facile id est forma vel specie liberali. id est venusta. sicut contra auarus dicitur sordidus. q. i. quantum est etate integra. i. habet etatem florentem solidam firmam nibil passam detrimenti caloris naturalis. **Tbra.** ita dii ament me iuratis est illud dictum quasi impresantis ita se amari a dno: ut illud quod sequitur est ex animo dictura scilicet tba is. Deinde subdit. honestus est. id est puicher. Nam honor pro pulchritudine apud Virgiliu inuenitur. ut. Et lectos oculis afflarat honores. **Pa.** o gnato quid ait. nuquid habes id est inuenisti quod contemnas in hoc supple eunuchus. autem id

Comedia. II.

quidam per contemptum hoc verbo exprimitur et intelligitur miles. quidam igitur facit: id est quod miles efficit cuius parco nomini. verum ubi id est quando molestum id est res molesta et redium siue molestiam afferens tibi: non erit. est enim hic molestum generis neutri. Vel potest intelligi ubi pbedri am recepti non erit molestum tibi. id est nihil tibi afferet sed si neq. molestie ubi id est quando voles. ubi id est quando tempus id est oportunitas temporis erit tibi. sat habet id est sufficit ei si tum; id est tunc recipitur id est admittitur.

Tbr. apparet id est visu est obvium hunc servum esse domini pauperis et miseri id est spectare ad dominum pauperem et miserum. id est miseria aliqua afflictum et calamitosum. non enim si pauper sit aliquis continuo est miser. qui pauca enim potest vel possidet pauper est non propterea miser si paucis contentus sit. **Bna.** berde. id est per berculem sat scio id est satis mihi constat quod supple nemo posset perpeti: id est pati vel tollerare hunc servum qui haberet id est sciret viam et rationem et modum qui id est quavis quo pacto qua ratione vel modo parat id est comparat sibi alius servum. **Par.** tu gnato tace quem scilicet te puto id est existimo esse isra omnes homines infimos id est quos existimo esse vilioris conditionis ipsis servis. nam arbitror te posse petere cibum id est alimentum ex flamma id est ex famis incendio. Posset tamen fortasse non iuste dici quamvis donato non placeat puto te ita ligurionem voracem seu epulonem aut comedonem ut etiam ex medio igni aut ex medio effluente bulientis educere: seu decerpere cibum non dubitares. adeo ventri deditus es ita quod flamme vel ardoris molestias perpeti non renueres dummodo gule tue inferuies. Arbitror ergo te posse petere cibum ex flamma qui idem peris animum id est susceperis vel imperaveris tibi et persuaseris assentari id est adulari verbis tuis huic militi. **Tbr.** hic stomachus id est indignatio militis ostenditur hac festinatione. id est vtrum inus id est vadimus iam id est nunc: quasi dicat satis ne cunctati sumus quod mox inus. **Tbr.** prius id est antequam te comiter introducam id est in domum ducam vos: scilicet eunuchum et etbiopissam. sed in hac elocutione masculinum preponderavit feminino. et simul id est et etiam prius imperabo id est precipiam quod volo fieri scilicet: sed potius supprimitur quam exprimitur. postea id est post illa facta quod dixi me facturam continuo. id est illico ex eo ut te sequar ad cenam quam mihi apud te dare cupis. **Tbr.** tedio affectus miles inquit ab eo id est discedo hinc ex hoc loco tu gnato optine in secunda impatient: id est expecta hanc tibi idem. **Pa.** non convenit id est non bene quadrat non est bene consentaneum aut congruum imperatorem. id est qui milites sub se habet ire. id est iter facere. vna. id est simul cum amica in via. **Tbr.** quid id est cur ego dicam tibi multa es similis domini id est si les domino habes mores. Dicimus enim similis domini et similis domino. **Bna.** ba ba be. interiectio ridetis est et stulti effusi in risum qualis erat parasitus. **Tbr.** quid id est cur rides vel propter quod rides. **Bna.** rideo super istud. id est propter istud. quod d. propter tuum dictum quod modo. id est paulo ante dixisti. Et si etiam illud dictum de rhodio. id est tunc lepus es et venit mihi in mentem id est in memoriam. sedes tibi exit id est egreditur a domo sua ut te sequatur in domum tuam cenaturam.

quidam facit verum ubi molestus non erit: ubi tu voles? ubi tempus tibi erit: sat habet: si tu recipitur. **Tbr.** Apparet servum hunc esse domini pauperis: miseris. **Bna.** Nam berde nemo posset (sat scio) qui beret qui pararet alium: hunc perpeti. **Par.** Tace tu: quem ego esse infra infimos omnes puto homines. Nam qui huic animi assentari induxeris: et flamma te cibum petere posse arbitror. **Tbr.** Jam ne inus? **Tb.** Vos prius in introducam: et que volo simul imperabo: postea continuo exeo. **Tbr.** Ego hinc abeo: tu istam operire. **Par.** Non convenit vna ire cum amica imperatore in via. **Tbr.** Quid multa tibi dicam domini similis es. **Bna.** Ba ba be. **Tbr.** Quid rides? **Bna.** Istud quod dixi modo. et illud de rhodio dictum in mentem venit. sed tibi exit

Eunuchus.

Thra. ubi id est discede domum. precurre id est ante nos curre ut oia sint parata domi. **Bna.** fiat. nō dixit faciam vel fieri: ne videretur eius seruus: sed fiat dixit tanq̃ liber ip̃e sibi p̃cipiat. **Tha.** o pythya fac. i. da operam ut cures. i. cure habeas diligenter. i. studiose. si forte. i. si casu aliquo chremes aduenerit. i. accesserit huc cures igitur ut ores eum primum. i. in primis ut maneat me expectas. **Sin.** i. sed si id scz manere nō est comodum. i. utile vel opportunū et ores inq̃ ut redeat: si id non pōt fieri: ut scz redeat

Thra. Tbi precurre: ut sint domi parata omnia. **Bn.** fiat. **Tha.** Diligēter. **Pythia.** fac cures si Chremes huc forte aduenerit: ut ores primum ut maneat. **Sin** id non commodum est: ut redeat. si id non poterit: ad me adducito. **Pyth.** Ita faciam. **Tha.** Quid aliud volui dicere? **Bem:** cura te istam diligenter virginez: domi adstis: facite. **Thra.** Eamus. **Tha.** Vos me sequimini.

Chremes adolescens rusticus,

Pythia ancilla.

Profecto q̃to magis magisq̃ cogito: mirum dabit becthaïs mibi magnū malum: ita me ab ea astute video labefactarier. Jam tu cum primum iussit me ad se accersier domum roget quis: quid tibi cum illa? ne norā q̃dem. Tbi veni causam ut tibi manerē repperit: ait rem diuinā fecisse se et res serias velle agere mecum: iam tu erat suspitio dolo

eo pacto vel adeo video. i. intelligo me labefactarier pagoge ē. i. pturbari pmoueri suis titillationib⁹ malis et corrupci: cū pri⁹ mibi bona mēs eēt astute i. callide ab ea thasde. **Tha** tū. i. tā ex co tpe. quū i. q̃n primum iussit. i. p̃cepit vl' voluit me accersier. i. accersi h̃ ē appellari vocari domū. i. ad domū suā: q̃s. i. alq̃s roget. i. interroget: q̃d tibi cū illa intercedit supple vel ē. q. d. q̃d p̃merci habes vel **S**uētudinis cū illa: vel q̃d eges ei⁹ operā vel q̃d tibi est illa opus. ne q̃dem id est nec etiam noram id est noueram illam supple. quasi dicat. non modo mibi est cum illa sed. ne eam quidem noueram: cum iussit me accersi ad se domum ubi id est postq̃ veni reperi causam id est occasionem ut manerem id est remanerem ibi id est domi sue. ait id est dixit se fecisse rem diuinā id est se fecisse sacrificium seu sacrum. et ait inq̃ se velle agere id est loqui et cōmunicare mecum rem seriam id est magni ponderis non ioculam iam tu id est tā ex eo tempore suspitio id est opinio et coniectura erat mibi becomnia fieri dolo

g. iij

Profecto q̃ re. **Hec** p̃sona ap̃d menandru adulescentis ē rustici: cuius oratio est incōsequēs: sed conceditur secum loquētib⁹ multa transcendere que taciti itelligit. **Tha.** profecto id est certe q̃to cogito id ē mēte voluto magis magisq̃ id ē intensius: nūmūrum id est certe vel sine dubio **Tha** uenio sup. vel intelligo q̃ sup. **Tha** dabit mibi magnū malum. his verbis itelligitur se sentire paulatim labi in amores meretricis q̃nis iussit et adhuc retinēte mentem Nimirum dicitur quasi non mirum. Interduz em̃ in capitur pro nō. Ita id est

Comedia.II.

malus. i. mala calliditate. nam dolus malus: ut labeo ait dicitur omnis calliditas fallacia machinatio ad circū
 ueniendum fallendum decipiendum uel alterū ad bibendum: nec sine causa dolus malus dici solet quoniam veteres
 res etiā doli bonū dicebāt et per solertia bui? nomē accipiebant magis si aduersus hostē latronē uel quā
 machinatur. Dicit autem ut uult De. uel a dolando. i. minuendo: uel a ledendo. Nam dolos grece lesio dicitur la
 tine: et dolones tela quādam bellica et dolare lignū est fabri. i. ascia scindere. dicitur etiā doli? malus: quia est et bon
 nus quo a medētibus fallit egros
 nō decipi. Lucretius poeta testa
 tur. ipse patibale accubere. i. accum
 bat. i. ad epulas se sumendas
 mecum uel more epulans: iuxta
 me sedebat. dare. i. dabat sese id
 est seipam mihi quibus significat
 profusa petulantia: querere. i. querebat
 sermonē. q. d. inuitabat me ad rī
 dendū ut loquēdi materiam inueni
 ret: ubi. i. quoniam friget id ē cessat nec
 suppetunt ei uerba ut solebat ena
 fit bux. i. in hec uerba erupit siue
 hūc puenit siue eo processit ut pete
 ret quipridez. i. quoniam ipse esset et
 quo pater et mater essent mortui:
 mihi. i. ad meum incommodū. uel re
 fer mihi ad pater et mater. q. d. pa
 ter me? et mater mea. dico. i. rīdeo
 iadū parētes meos. scilicet mor
 tuos ipsa thais sperat. i. credit se
 posse auellere. i. extorquere ab
 strahere a me tāquā pertinaciter reti
 nēte hoc. i. et quod rus. i. quē fundū
 suū habet: et quod. i. quoniam longe. i.
 pcul a mari habet illud uel sit.
 Simili autem est promotoriū atben
 ensiū et in eo rerū uenaliū empo
 riū. hic autem suū in gēio aduers
 bialiter poni recte potest: credo. i.
 puto rus illud supple. placere ei
 se thaidi et propterea ita de illo p
 elictar: postremo. i. tādē sperat in quod se posse auellere hec se quā sequitur uel in qua dicit. i. in quo tpe pūss
 id est perita fuisset et quis plerumque sup. cū ea uel quā erat cū ea una. i. simul hoc ē etiā sperat posse auellere
 quod habuisset. i. possedisset cū. i. quoniam perijt. i. perita fuit. et quā posset noscere eā. i. agnoscere. nā agnosce
 mus vetera cognoscimus noua. Nescio sup. cur queritet. i. pūctet hec nisi forte illa pūla soror quā oī
 perijt intendit. i. pponit nititur ostendere se esse hanc que est apud thaidē: intendere pro se est crimen in
 aduersariū tacere: ut audacia est mulier sup. i. qua sunt audacia mulieres. Tertiū. i. sed ea soror si uiuit
 est nata sexdecim annis. i. h. sexdecim annos uel ē etas sexdecim annorum nō est sup. maior. i. maioris etas
 thais est maiuscula. i. paulo maior quā ego sum. Maiusculū la. lum. a maius ē diminutiū retinetque prius
 structurā silem. ostendit autem chremes utraq; esse pmenā: porro. i. postea. nam porro significat h. longo
 certe postea ultra thais misit orare p misit ad me orādū ut uenire ad eam serio. q. d. p re seria ut prius
 dixerat. Est autem serio aduerbiū cui? strariū ē ioco: uel refert serio ad orare. q. d. misit orare serio. i. con
 sulto dedra opera offi semoto ioco ut uenire ad se aut dicat quid uult p uelit aut ne. i. nō pbiuentis
 est. sit molesta id est nō me molestia afficiat: berce non ueniā tertio quod dici solet tertio uice heus heus
 aduerbiū uocantis: et hoc dicens pulsat ianuā. Py. becaudiens pyrbias dicit. ecquis. i. nūquid aliq
 est hic qui ostium pulsat. Chz. ego sum chremes. Pyrb. Capitulum. i. parū caput diminutiū fact
 etum blandimentis gratia lepidissimū. i. facetissimū uel iucundissimū quasi cuius aduentus plurimū sit
 optatus quod indicat o actō iunctum nō uel uio: quoniam capitulū illic illorum trium casuum esse potest

malo hec fieri oīa: ipsa accumbere mecum mihi sese
 dare sermonē querere ubi friget: bux euasit: quipridez
 pater mihi et mater mortui essent: dico iam diu. Rus
 sunj et quod habet: et quod longe amari: credo ei place
 re: hoc sperat se a me auellere: postremo hec. qua i die
 parua perisset soror et quis cum ea una: quid habuisset
 cum perijt: et quis eas posset noscere. Hec cur que
 ritet: nisi illa forte que olim perijt paruula soror: hanc
 se intendit esse: ut est audacia: uerum ea (si uiuit) an
 nos nata est sexdecim: non maior: thais quā ego sum
 maiuscula est. Bisit porro orare: ut uenirem serio:
 aut dicat quid uelit: aut molesta ne fiet: non berce
 ueniā tertio: heus heus. Py. Ecquis hic est? Chz.
 Ego sum chremes. Py. Capitulum lepidissimum:

Eunuchus

Eb2. ego dico infidias. i. pditōes ⁊ fraudes ⁊ circūnecōnes fieri mibi. **Py.** tbaïs orabat te maxio ope pro maxinope. i. maxime vel singulariter vel veheemēter vt redires cras. **Eb2.** eo rus. i. eo ad negociā dum ⁊ operandū in agrum vt meus mos est qz sum rusticus. **Py.** amabo amantis ⁊ blandiētis est in terfectio comici valde familiaris. q. d. rogo te p amorē fac qd peto. s. cras redi. **Eb.** in q. i. dico tibi nō possuz redire. **Py.** aut tu mane apd nos: dū. i. quousqz ipsa tbaïs vel dñā redeat. **Eb2.** nībil min⁹ faciā

Ebre. Dico ego mibi infidias fieri. **Py.** Tbaïs maxi-
mo (te orabat) opere vt cras redires. **Ebre.** Rus eo.
Py. Fac amabo. **Ebre.** Non possum inquam. **Py.** At
tu apud nos hic mane dum redeat ipsa. **Ebre.** Nihil
min⁹. **Py.** Cur mi chremes? **Ebre.** Malam in rem
hinc abi. **Py.** Si istuc ita certum est tibi: amabo illuc
trāseas vbi illa est. **Eb2.** Eo. **Py.** Abi doria cito hūc
deduc ad militem.

Antipho adolescens.

Aliquot adolescentuli coimus in py-
reo: in hunc diem vt de simbolis essem⁹:
cherea ei rei prefecimus: dati anulī: lo-
cus temp⁹ const itutū est. Preterijt tempus: quo in lo-
co dictū est parari nībil est: bō ipse nusqz est: neqz scio
quid dicā aut quid cōiectē: nunc mibi hoc negocij ce-
teri dedere: vt illū querā: ibo ad eū: visam si domi est.
S; qsnā hinc a tbaide exiit: is est: an nō est: ipse est.

tus atbeniēsiū. p̄sensim⁹ i q̄ hūc diē: vt essem⁹ ab edo es. i. comederem⁹ de simbolis q̄si de portioib⁹
collocatis ab vno q̄ n̄m. qd aut sit simbolū satis abūde p̄t⁹ de m̄ ē p̄fecim⁹. i. p̄posuim⁹ cherea ei rei.
scz vt essem⁹ de simbolis q̄. s. colligeret simbola collata a singulis. anulī dati sūt p̄ simbolis: qz deerant
pecunie vt nobīles adolescētes facē solēt deficiēte pecunia. loc⁹ p̄stitū⁹ ē destinat⁹ vbi cena paranda
erat. tēpus erat p̄stitutū. i. determinatū: t̄p̄s p̄terijt. i. lapsum ē nībil ē p̄t̄. i. nībil ē apparat⁹ in eo loco
sup. in q̄ loco de m̄ est. i. constitutū est cenā vel prandiū fore. ip̄e bō scz cherea nusqz est. i. non apparet
nusqz offertur oculis: neqz scio quid dicam aut quid coniectem: aut quid possim coniectura consequi ⁊
cogitare. Nunc ceteri adolescentuli dederunt mibi hoc negocij id est hanc curam hanc prouinciā: vt
queram illum. i. inuestigem: ibo ad eum visam. i. videbo interdum: ibo ad videndū si est domi: s; quis
nam. i. quis exiit hinc id est ex hoc loco a tbaide. s. a domo tbaidis. is est. s. cherea an non est ita volutat
sit cherea neque quem videt. deinde eo attentius perspecto confirmat: ipse est. i. est ipse cherea.

sup. q̄ q̄ maneat. **Py.** omi chre-
mes cur nībil min⁹ facies ⁊ itel-
ligim⁹ eum manu a pythiatactū
vel propterea q̄ vocatus sit mi
chremes irascenē capropē sub-
dit. **Eb2.** abi. i. discede hic. s. a me
in malam rem quasi in malā for-
tunā ⁊ qd dici solet vade in febr̄
q̄rtanā. qdam codices hnt: ibis
quasi cā a se reiiciens dicat ibis
in malam rē. Do. legit abis i ma-
lam rem vultqz hoc aduerbialit̄
dici. **Py.** si istd. i. nō redire ē iam
tibi certum. i. cōstitutum amabo
particula bladiētis. q. d. rogo te
per amorē vt trāseas. i. p̄ eā bre-
uem viam te trāsseras illuc. i. in
domū militis vbi illa tbaïs ē. di-
xit aut trāseas ⁊ non eas vt bre-
uem viā demonstraret. **Eb2.** eo. i.
vado illuc. **Py.** o doria serua de-
duc cito hūc ad militem. i. ad do-
mum militis vbi est tbaïs.

Aliquot ec.
In hoc ploq̄o
insinuatio p̄sonae
eius est cui nar-
ratur⁹ est che-
rea q̄ a se post
id ē retro scenā facta sunt. fit au-
tem h̄ populi cā vt spectator au-
ribus accipiat qd subijcere ocul⁹
poeta non potuit. An. aliquot qz
adolescētiū coim⁹. i. consentimus
p̄p̄igimus puenim⁹ ⁊ dē coim⁹
p̄ coimū⁹: veri in pyreo. i. in vtr̄
be attice regionis que erat por-

Media. II.

Quid hoc boīs est. i. quis hic bō ē. et bñ hoc boīs. q. d. q. nōdū pubes est s; ephebus et iā a tbalde me-
retrice erit. quid hoc ornat⁹ est. i. cuiusmodi est hic ornatus: qz hic eunuchi veste indut⁹ est: qd istud
mal⁹ qz. s. timidus egredit⁹ neqo satis mirari. i. mī mirari qn adhuc sit mirādū neqz possuz sup. cōijce-
re. i. cōsectura satis pcepe qd sit: nisi qēquid est. i. qēquid sit mal⁹ pcul binc. i. longe a me. q. d. sibi totum
nihil mihi. Libet. i. velim prius sciscitari. i. inq̄rere tanq̄ nouū quid sit. Sciscitari est occulta magis et
secretiora mirari ac velle cogno-
scere.

Unquis re. In
bac scena xbu;
gestū vultūq; in
dicāt exēti; cui
obuia psona ob
ijcit sub cui⁹ oc-
cassione spectatozib⁹ gesta narra-
būtur. Et nūq; i. nū quid aliq;
est hic. an me sez q; mihi p̄ben-
sor occurrat. Deinde nemie viso
subdit: nemo ē: nūq; seq̄tur me
hic q; me. i. p̄seq̄tur. postea nē
viso subiungit. nemo bō est. i. nul-
lus bō ē: nemo em̄iunctū cū bō
idē ē qd null⁹: vt neiez vidi boiez
i. nullū. deide oñdit se cupē sum-
mope suū gaudiū alicui cōicare:
s; neminē iteruēse vidz cui nar-
ret. Ne. i. vtz s; mihi iā. i. nūc erū-
pe. i. exp̄mere emittē manifesta-
re. p̄dere meū gaudiū qd cepi in
illa suppositōne. cū. i. p̄eimu cho-
fui suppositus. Ut si vis cape vt
Do. ait. erūpe neutralr p̄ exire et
tūc sic strue. s; ne tā b; i. meū gau-
diū erūpe. i. exire prodire elabi
euadere mihi id est a me manū
festando scilicet alteri. dicimus
enim erupit in hanc vocem. et h;
vox ex eius pectore erupit: q̄si

Quid hoc hominis est? Quid hic ornatus est? Quid
illud mal⁹ est? Nequeo satis mirari neqz conijcere (ni-
si quicqd est) procul binc libet prius qd sit sciscitari.

Liberea:

Antipho.

Unquis hic est? nemo est. Nunquis hic
me sequitur? nemo homo est. Itaq; ne erū-
pere hoc mihi licet gaudium? Probat
piter: nunc est tempus profecto: interfeci cum perpe-
ti me possuz: ne hoc gaudiū contamine vitā egritudi-
ne aliqua. Sed neminem curiosū internemire nūc mi-
hi video: qui me sequatur: quicq; iam rogitando obtun-
dat: enecet quid gestiam: aut quid letus sim: quo per-
gā: vñ emergā: vbi siem vestitū hūc nactus: qd mihi
querā: sanus sim an ne insaniā? An adibo: atq; ab eo

dicat erūit. Probat p̄piter: vt ait p̄uins in tertium Eneidos irascētis exclamatio ē p̄fecto. i. p̄culdu
bio. nūc ip̄s est cū. i. qn vel in quo tpe et tūc aduerbiū ponit p̄noie vt sepe fit. possum p̄p̄t. i. ferre me
interfeci ne id est vt non gaudiū quod cepi: contamine id est inquinet fedet vitā meā aliqua egrī-
tudi: ne id est aliquo crimine et passione. Nam crimen est animi egritudo quēadmoduz et omnis animi
p̄ssio. Sed neminē video nunc interuenire id est interea venire mihi. i. ad me curiosū id est minū-
tissima queq; exquirentē. a nimia em̄ cura curiosus dicitur quotiens plus diligētie q̄ oporteat impē-
dūnis rebus vel nostris vel alienis. qui. s. curiosus homo sequatur me. et qui iam obtundat id est in-
stet repetat molestus et rediosus sit rogitando et qui inq̄ enecet. i. suis q̄stionibus q̄si me mori faciat vt
vulgo dici solet cū aliqd ē nimis tediosus mori ne cogis tedio et q̄si enecet. q̄ q̄ enecet q̄rens subandi
qd xestian qd motu corpis ostendā. Nā gestire p̄p̄e est sensus. i. sniaz et cupiditatē corpis gestu idica-
re qd magis brutoz est aīaliū. Vir. Et studio icassuz videas gestire lauādū. Aut q̄res inq̄: qd. i. cursū
lerns. et q̄. i. i. quē locū p̄gā. i. iter p̄sequar et dirigā. vñ. i. a q̄ loco emergā. i. exēā erūpā et bñ velim ex la-
stris et ibonestis locis. Eice. At ne tuū qdem emerisiti lutulēte q̄so ex nature tue sordib⁹: querēs inq̄
vbi nact⁹ sim. i. iueneri hūc vestitū. i. talē cultū eunuchi q̄res inq̄ qd q̄ram mihi. i. qd mihi velis qd po-
stulē q̄res inq̄ an sim san⁹. i. mētis p̄pos. an ne i. vel vtz insaniā. i. desipiāsim insani⁹ et mente capi⁹. An
adibo cū. i. atq; libo hāc gratiā ab eo. i. dabo illi hoc bñficiū quā. i. grām h; ē qd bñficiū video cum sup.
velle. q. d. offerā me illi et interrogabo cū vt possit suū gaudiū erumpere qd habetur est beneficij loco

Gratia enim interdū capitur pro bñficio. vnde referre grām. i. beneficiū p̄pensare alio beneficio. In
terdū grā dī amicitia. Un̄ inire grām alicuius ē mereri amicitia ei⁹ p̄statiōe beneficiorū et ita gratia
acquiritur p̄ grām. i. amicitia p̄ beneficiū. Inibo ergo grām ab eo p̄ eius. hoc est merebor amicitiam
eius hoc beneficiū illi p̄stādo. Tb. aut̄ sepe amat ponere ab eo p̄ ei⁹: vt satis p̄us dictum est. Q̄d cherea
repetit antipho p̄ba interrogationis vt cherea sciat eū iampridē esse presentem. Iquid est qd sic gestis

gratiam banc (quam video velle) inibo. cherea quid
est quod sic gestis? aut q uid sibi hic vestitus qrit? qd
est q̄ letus sis? quid tibi vis? satn̄ sanus es? quid me
aspectas? quid taces? Tb. O festus dies hominis. a
mice salue. nemo est oīm quē ego nūc magis cuperē
videre q̄ te. An. narra istuc q̄so qd fiet. Tb. imo ego
te obsecro berce vt audias. Nostin bāc quāz frater a
mat? An. Noni nempe opinoz tbaidem. Tb. istā p̄am
An. sic cōmemineram. Tb. bodie quedā ei ē dono da
ta virgo. qd eius tibi nūc faciē p̄dicem aut laudē an
tipho: cum meipm̄ noneris quā elegās spectator for
maz siem? in bāc p̄motus suz. An. An tu? Tb. primā
dices scio: si videris quid multa verba? amare cepi.
forte fortuna domi erat qdē eunuch⁹? quē mercatus
frater fuerat tbaidī: neqz deduct⁹ erat etiā tum ad eā.

die qdam hgo est data ei dono antipho. qd i. qrenūc predicē. i. narrē aut laudē. i. p̄mendez tibi faciem
i formā et spēm eius seu figuram. Predicamus res vt sūt. dicit donat⁹. laudam⁹. hō cū extollim⁹. vel p̄
dicam⁹ vocē: laudam⁹ argumētis. Quid ergo tibi predicē cū nozls. i. noueris hoc ē cognoscas q̄. i. q̄rī
sim elegās. i. apt⁹ accōmodatus ad eligendas formas. Spectator. i. p̄bator formaz. i. faciez. commotus
sim. i. affectus p̄io aspectu et p̄io motu inuast me titillatio forme eius seu incitatus sum in hac scilicet
virgine. An. ain id est ais ne tu cherea te esse commotum in illa et eam esse tanta forma. Tb. scio q̄ dis
ces eam esse primam. i. p̄stantissimam forma et vinctē ceteras si videris eam. Quid multa verba
incolco id est vel quid plura vel qd verbis opus ē q̄ verba poni solēt vbi qd p̄cipuum est venit subiun
gendū. Lepi amare pot. i. commotionem meam in ea. prius em̄ commouemur: deinde amamus. forte
fortuna. i. casu quodā vt dici solet aduerbiuz euētus. quidā eunuchus erat domi fratris quē eunuch⁹
frater mercatus fuerat id est emerat tbaidī id est propter tbaidem neqz tum id est tunc is eunuchus
deductus erat ad tbaidē. Abi id est tunc Parmenio seruus submonuit. i. leniter et latenter monuit me
aliquid supple techne seu artis et versurie. quod ego arripui id celeriter ipso inuito rapui et mihi ven
dicam. An quid id est. Tb. sis tacitus id est noli interrumpere sermonem audies citius. hoc dictuz est
corripiendo antipbonem qui sermonem interrumpere. Subiungit deinde secundum suum ordinem

id est qd gestu corporis ostēdis
aut quid hic vestitus qrit sibi id
est quid sibi vult tale indumentum
sive quid significat. quid ē qd. i.
prop̄ qd sis letus qd tibi vis. f.
qd dici inepte solt qd oz tibi sa
tis ne. i. vtrū es satis san⁹. i. satis
bone mentis. qd. i. cur aspectas
me. qd. i. cur taces? Tb. o fest⁹ di
es. i. p̄m Do. o homo festi diei. i. q̄
est cāfesti. et leti diei. vel qui sic
tantis q̄tus ē fest⁹ dies. Posset
etiā rite dici a cherea de seipso. o
festus dies hoīs v3 mls. q. d. o bi
es mihi letus istius hoīs aduen
tu mihi amici et amiratiue dem̄ ē
hui⁹ vel exclamatiue. amice antip
pho salue. i. sis salu⁹. Nōo oīm. i.
nullus ex oībus ē quem ego nūc
magis cuperē videre q̄ te antipho
nē. An. q̄so. i. rogo narra. i. fāta
qd istd sit qd sez gestis et q̄ letus
es etc. Tb. imo. i. sed potius ego
te obsecro id ē per sacra rogo qd
plus est q̄ q̄so. Berce id ē per
berculem iurantis aduerbiuz vt
audias id ē auscultes dicta mea.
Nostin. i. cognoscis ne banc me
retricem quam frater p̄bedria a
mat. An. nempe id est certe nouē
vt opior amat in q̄ tbaidem. Tb.
istā p̄az. i. istāmet amat. i. An. sic
i. eo mō p̄memineram. i. recorda
bar et memoria tenebaz. Tb. bo

Comedia.II.

Submonuit inq̃ me ut mutem vestem cum illo eunuchō et ut iubeam id est precipiam seruo permenon
 ni me deducier id est deduci per paragonem. illuc id est ad thaidem pro illo id est illius loco. An. pro
 eunuchō id est loco eunuchi. Ebe. sic est. An. quid tandem ibi tandem habet vrgens quiddam et acces
 lerus. quid ergo commodi id est quid utilitatis caperes ex ea re id est ex ea deductione. Ebre. me
 rogas id est inquiris. viderem id est delectarer eius aspectu. audirem eius blandos sermones. essem
 id est versarer vna: id est simul:
 qua cum: id est cum qua puella
 cupiebam esse. Q. antipho num
 id est nunquid: quasi dicat non
 est parua causa aut parua ratio
 quare cuperem deducier tradis
 tus sum mulieri scilicet thaidi.
 vero id est sed: illico id est contis
 nuo. vbi id est cum accepit me il
 la leta: id est gaudio. deducit me
 domum ad se. id est quod vulgo
 dicitur sed si recte penes se. Nam
 ad se illud significat commendat.
 id est tradit mihi fidei mee virgi
 nem scilicet puellam. An. cui com
 mendat virginem sup. ne id est
 vtrius tibi. Ebe. mihi commendat
 inq̃ An. tamē satis tuto id est sa
 tis sine periculo tibi committit eā
 quasi dicat periculosissime. et hoc
 per ironiam dicit. vel satis tuto
 dicit cū nullus te presente sit ac
 cessurus alius presertim cū illi
 sis satis futurus sollicitus. Ebe.
 edicit id est iubet. Nam edicim?
 id est iubemus et iure dicimus?
 Edicta enī imperatoris sunt. ne
 quicq̃ vir. id est aliquis vir ade
 at: id est ingrediatur ad eam puel
 lam: et imperat mihi scilicet tha
 is postq̃ iussit omnibus mihi pre
 cipue imperavit: ne abscedam id
 est discedam ab ea. imperat inq̃
 mihi ut māeam: id est remane
 am. perseuerem in eo loco solus
 cum sola. Annuo id est quodaz si
 gno ostendo me velle. intuens
 id est aspiciens modeste cum bo
 no modo terram. An. miser eras supple utpote dono datus et seruans meretrici. Ebe. inquit thais
 ego eo hinc: id est ex hoc loco ad cenam cum milite abducit secum ancillas pauce puellae nouitae. id est
 adhuc nouae et rudes et imperitae que essent circum illam scilicet virginem seruandam manent: id est re
 manent. Eo continuo id est illico bec probe: ut in pborismone. bec ille erant adornant id est apparent ut lau
 uet id est balnea subeat adhortor suadeo: ut properetur id est celeriter fiat talis apparatus. vel ut al
 lii codices habent ut properent scz puellae. Dum id est quando apparatus id est fit apparatus ille ad
 lauandum. et apparatus dictum est impersonaliter. virgo sedet pro sedebat in cōclauī id est in loco so
 cietiori domus. Est enim conclave separatio locus in interioribus tectis vel quod intra euz locū mul
 ta loca et cubacula clausa sunt ad heretia triclino suspectans. i. susus v. sursum aspiciens quandā tabulā
 pictā vbi. i. in qua tabula bec pictura inerat. quo pacto. i. quo mō aiunt poete. i. et bene aiunt qz fabula
 est iouem misisse quondā id est iam pridē olim. i. habentem aureas guttas in gremio

Submonuit me parmeno ibi seruus: quod ego arri
 pui. An. quid id ē? Ebe. Tacitus sis citius audies ut
 vestem cum illo mutem: et pro illo iubeas me illuc de
 ducier. An. Pro eunuchō? Ebe. sic est. An. qd ex eare
 tandē caperes cōmodi? Ebe. Rogas: viderē: audirē:
 essem vna. qua cum cupiebā antipho. nū qua causa:
 aut parua ratio ē? tradit? sum mulieri. Illa illico vbi
 me accepit: leta vero ad se adducit domuz cōmendat
 virginē. An. Cui? tibi ne? Ebe. mihi. An. satis tuto ta
 mē. Ebe. Edicit ne vir quisq̃ ad eaz adeat: et mihi ne
 abscedam impat. In interiori pte ut maneā solus cum
 sola: annuo: terrā intuens modeste. An. Miser. Ebe.
 Ego (ir. q̃t) ad cenam hinc eo. abducit secuz ancillas.
 pauce (que circū illā essent) manēt nouitae puellae. Eo
 tinuo bec adornant ut lauet. adhortor: properēt. Dum
 apparatur virgo in cōclauī sedet suspectans tabulaz
 quandā pictaz: vbi inerat pictura: hic iouē quo pacto

Eunuchus

dane. i. illi puellae. Nam dane potius est dñs q̄ gr̄s nisi latina inflectiōe declinetur: et tunc esset bene genitiuus: quoq; id est etiam egomet cepi spectare id scz tabulā pictā. et quia ille iuppiter iam ois. i. iam p̄ idē luserat plimilē qualē ludere conabar videlz fucū facere mulieri impendio magis. i. multos magis animus gaudebat mibi deum id est iouē conuertisse idē mutasse sese id est seipsū in hominem atq; venisse clanculum id est secreto latenter aduerbiū est in alienas tegulas id est in tecta aliena qđ

dane misisse aiunt quondam in gremium imbrem aureū. Egomet quoq; id spectare cepi. et quia confusum luserat iāolū ille ludum. impedio magis animi gaudebat mibi: deum se in homines conuertisse: et per alienas tegulas venisse clanculū per impluviū: fucū factum mulieri. At quem deum? qui templa celi summo sonitu cōcutit. Ego hominū boc nō facerē. Ego illud vero ita feci ac libens. Dum bec mecum reputo accersitur lauatiū interea virgo it: lauit: redijt. deinde eam in lectum ille collocant: sto expectans si quid mibi iperent. Venit vna: beus tu (inquit) doze cape hoc flabellum et ventulum huic sic facito dum lauiamus: ubi nos lauerim? si voles lauato: accipio tristis. Antitum eādem istuc os tuū impudēs videre nimium vellē qui esset status: flabellum tenere te asinus tantū Ebe. Uix elocuta est bec foras simul oēs procurrunt se

sedens expectans si qđ imperet mibi ipse nouicie puellae. Dona legit spectās. i. desiderans vlt̄ aspiciēs. Una ex illis puellis venit: inq̄. i. dixit beus aduerbiū vocantis doze nomē eunuchi cape huic flabellū id est huic instrumentū aptū aut ad ventilandū. i. ventum faciendū: aut ad abigēdas muscas. dñs em̄ a floas. vel est diminutiuū a flabzū bzī. qđ a flādo sic notatur. Et facito huic scz puellae ventulū. i. pium ventū: sic. i. hoc pacto vt tibi ostendo dum: qđ diu lauiam? ubi. i. quādo lauerim? nos lauato si voles. Accipio flabellum tristis. i. vultu seuerō et q̄ m̄ mesto. An eādem. i. certe tñ. i. tunc vellē nimium. i. vāde cupe rem videre: istud per preceptū dixit os tuū. i. tuam faciē: impudēs. i. inuerecūdiū: nimius inq̄ velles videre qui id est qualis esset status tuus id est habitus et modeste habendi te tantū asinus id est te qui es tam magnus asinus. et hoc per contemptū dicit: cum illud officiū et ministeriū sit delicatoz et puozū seruoꝝ. Vellē ergo videre te tam magnū asinum tenere flabellū. qđ opereptum fuisset videre te tam magnū asinū facere ministeriū puoz et delicatoz seruoꝝ. Ita em̄ loqui fere solem? cum videm? aliquē magnū ad huc pueriliā opa exercere. Ebe. vix puella sup. est elocuta. i. effata bec que dixi oēs procurrunt se simul foras id est omnes simul cum impetu se conferunt foras: ubi verbo neutrali pro actio ē vsus

furi sol: aptū erat per impluviū. Varro ait impluviū esse id qđ relictum erat in medio tecti vt lucē caperet deorsū quo impluebat dictum sic impluviū a pluvia. Alconius etiam dicit impluviū esse locū sine tecto in: edib? quo impluere imber in domū possit. Venisse ergo per impluviū factū id est vt faceret primū supinum fucū. i. insidias fraudem furū astutam mulieri p̄ femine. At. i. sed quē deum animus inq̄ gaudebat se pueruisse. Interrogat. deinde respōdet illū sup. qui cōcutit templa celi. i. loca consecrata deo. et vt Var. interpretatur tēpla. i. atria celi seu alta tecta tonitris: qui ergo pcutit summa tēpla. i. sublimia atria celi sonitu v3 tonitruū. h̄ aut ex enimō dductum est de industria non errore aliquo. Ego cherea hominū. i. q̄ si qđ nō suz bō i opatōe ei? nō facerē. i. nō efficerē h̄ qđ fecit. i. Uero. i. sed feci ita vt ipse ac libens id est cū magna libidine et appetitu. Interea dñs reputo. i. considero bec predicta mecum. i. apud me accersitur virgo. i. i. aduocaf ab ancillis. i. vadit ad eas lauit in balneo. i. redijt reuersa est ubi ego eram. deinde ille ancille collocauerūt. i. disposuerunt qđ verbum ascribitur p̄ nobis eam puellam in lecto. sto. i. erect? suz nō

Media. II.

abeunt. i. discedunt lauato: p'strepunt. i. magnum strepitum faciunt pedibus manibus vocibus confusis. Ita id est eo modo ut id est quemadmodum fit: ubi id est quando vel in quo loco domini absunt. i. non sunt presentes. Interea. i. dum perstrepat somnus opprimit. i. occupat virginem cui ventulum faciebat. Ego aspectu limis. i. inspectat hic et beclimis et hoc limetunc est sensus: ego limis. i. ego transversus. Un limet dicitur quod ingrediuntibus et exeuntibus transversus est: si vero inspectat limus lima limum tunc est sensus ego aspectu limis oculis super. i. oblique intuitibus. nam limi oblique dicuntur generaliter. pro parte tamen de oculis illud vocabulum dicitur. Euz autem boies dissimulant se videre quod vident et non recta facie sed transversa iunguntur lines dicuntur aspicere. Ego in quo aspectu limis oculis. i. oblique intuitibus sic. i. hoc modo ut ostendo claculum. i. secreto per flabellum. i. per ventilatorem ut ita dicam. Et simul. i. etiam circumspecto. i. circumlustro oculis alia. satim. i. utrum sint satis explorata id est certa: video omnia esse explorata in quo: obdo. i. oppono quasi contradico: pessulum. i. repagulum obice id est illud. i. ligneum vel ferreum quo ex interiori domo clauditur ostium dicitur a pello lis. Obdo inquit pessulum ostio ut scilicet amoveret et arceret auxilium virginis. An quod tunc id est deinde secutus est. Eb. quod tunc fatue. i. o fatue quis quid tunc sit secutus. An fateor me esse fatuum qui quiescerim. Eb. an. ego amittere. i. amittere debebam vel putas quod amittere occasiones. i. oportunitatem: ostentata id est allata: mibi tam brevis id est tam parum duratura tam optata tam inspatam id est tam preter spem mibi allata. Pol. i. per pollucem ego essem deus qui assimilabar. i. fingebar. i. ego essem de eunuchis qui videbar esse cum non essem. An. berde. i. per bercule sane. i. certe est super. ita ut dicis: interim. i. interea quod est actum de symbolis. i. de pecunijs vel anulis collocatis ad praedium pandum. Eb. patum. i. praedium est apparatus: vel forsitan ipersonaliter sumi posset. An es frugi. i. utilis et necessarius ut fruges sunt humano generi. frugi est genus in quo est aliquid quo fruamur. i. utamur. Ubi est patum in quo dominus. i. rex domus. Eb. inno. i. sed apud libertum. i. manumissum. discum. i. sic notatum. patum est in quo. An est plonge. i. valde longe. Eb. ppen. i. ambulem? aut Do. vel festinem? tato oci. i. veloci. An. muta veste. i. deponet lam et sume aliam. Eb. ubi mutet. i. ubi possim mutare: vel nescio super. ubi mutet. perij. i. perditum. nam exulo. i. ppe iam sum electus a domo paterna. Nam exulat quis et de loco a quo delectus est et in loco in quo auxilium illi assignatum est. Nunc metuo. i. vereor ne frater scilicet pbedria sit intus. Porro. i. deinde metuo in quo ne peris redierit rure. i. ex agris. An. Eamus ad me. i. quod barbare dicitur penes me vel apud me: cum nec penes nec apud sequi possint verba motus significantia: ubi id est apud me proximum est domicilium super. ubi id est in quo nutes id est mutare possis vel proximum in neutro genere sume id est res proxima est scilicet domus mea ubi nutes. Eb. dicis recte id est bene dicis. eamus ad te scilicet et simul id est et etiam volo capere consilium id est volo deliberare constituere vna tecum de ista puella quo pacto id est qua via possim potiri scilicet tanquam re optata. porro id est postea deinceps. An. fiat id est efficiatur ut vis

abeunt lauatus: perstrepat (ita ut fit: domini ubi absunt)
interea somnus virginem opprimit. Ego limis aspectu
flabellum claculum et simul alia circumspecto: satim explora
ta sint. Uideo esse: pessulum ostio obdo. An. quid tunc?
Ebe. quid tunc fatue? An. Fateor. Ebe. An ego occa
sione mibi ostentata tanta tam brevis: tam optata: tam inspa
ta amittere? tam pol ego is essem vere qui assimilabar.
An. Sane berde: ut dicis. Sed inter de symbolis quod
actum est? Ebe. Paratum est. An. frugi es. ubi? domus?
Eb. Immo apud libertum discum. An. plonge est. Eb. Sed
tanto oci? ppen? An. muta veste. Eb. Ubi mutet? p.
nam domo exulo: nunc metuo fratrem ne intus sit. porro aut
per ne rure redierit is. An. eamus ad me: ibi proximum est ubi
nutes. Eb. recte dicis eamus et distac sim? quo pacto
porro possis potiri consilium volo cape vna tecum. An. fiat

Ennuchus.

La me te. *Quæsitæ hęc psona q̄ et terribilē credat mīlitem et simul demōstret, qđ post scenā gestū sit in cōiūio militis. dōrias. dñ ita amēt me. iurātis ē dictū. q. d. ita amer a dñs vt dictura sum veruz q̄tum. i. inq̄tum vidi. i. cognoui illū mīlītē. nōnibil. i. aliq̄te nus siue aliq̄tūluz. ego misera. i. dolore afflicta et timore. timeo ne quā. i. q̄ aliquam tur bam. i. turbationē tumultū. ille isanus. i. mīles faciat. i. moueat bodie. aut timeo inq̄ q̄*

Dorias ancilla.

La me dñ bñ amēt: quātū ego illuz vidi nō nībil timeo misera: nequā ille bodie i sanus turbā faciat antvī tbaīdi. Nā post

q̄ iste aduenit cbremes adolescens frater virginis mī litem rogat vt eū admitti iubeat. ille cōtinuo irasci ne q̄ negare audere. tbaīs porro instare: vt boīem iūitet (id faciebat retinēdi illius cā: q̄ illa q̄ cupiebat de so roze ei? idicare ad eā rē tps nō erat) iūitat tristis: mā fit ibi. illa cū illo sermonez illico occipit. miles nō sibi putare adductū ante oculos emulū: voluit facere con tra buic egre. beus (inq̄t) puer pāpbilaz accersē: vt de lectet hic nos. illa exclamat. *Minime gētū in pūiūū illam: miles tendere. Unde ad iurgū. Interea aurum sibi clā mulier demit. dat mibi: vt auferā hoc ē signū: vbi primū poterit: se illud subduce t scio.*

faciat aliquā vim. i. violētiā tbaī di. Nā postq̄ iste Lbremes ado lescēs iuuenis frat̄ virginis adue nit ad domū mīlitis tbaīs rogat mīlītē vt miles iubeat illū. i. Lb. admitti. i. itroduci i domū et reci pi. Lōtinuo. i. illico ille miles ira sci cepit sup. vel irasci p̄ irasceba tur. neq̄ audere. i. audebat nega re. i. rēnuere q̄ cb. itroduceretur p̄sertim p̄scēte amafia. porro i. deinde vlt̄ postea tbaīs instare. i. instabat h̄ est vrgebat assiduis p̄ciūs vt iūitet. i. allicitat ad dñ scūbēdū boīem scz cbre. tbaīs fa ciebat id. i. p̄cabat vt iūitaret mī les cū cā retinēdi illius. i. retinē di illū cbremetē q̄ nō erat tēpus i. nō erat tēpestiū et opportūū ad eā rē quā pabat. i. idicare. i. si gnificare oñdere de sorore eius cbremetis illa q̄ cupiebat indica re inq̄. miles sup. iūitat cbre. tri stis. i. inuitus non libens. cbre mes mansit ibi id est remoratus est remansit non recessit. illa scilz tbaīs illico id ē statim occipit id est incipit sermonē id ē colloq̄uz cum illo. vero id est sed miles pu tare. i. putabat. emulū id est eius dem rei stndiosum hoc ē riualez adductus. i. adhibitus sibi añ ocu los p̄ra. i. i oppositū miles voluit facere egre. i. moleste buic tbaī di inquit ipse miles. Beus vocā tis est. accersē. i. fac venire vade

ad vocandum aut voca pāpbilam. i. virginem quā dono dederat vt delectet hic nos fidibus. i. cantan do quod bec tbaīs nō facit. Illa tbaīs exclamat minime gentium id est nequaquā gentiū id est nequaquā gentium terrarum loci locorum tps sepe ponuntur vbi ad significationem nībil faciunt: sed duntaxat ad vocalitatem vt nūq̄ terrarum nūq̄ gentium vbiuis loci: sed hoc magis mirum est minime gentium q̄ nūq̄ gentiū. potest itaq̄ esse distinctio hic minime gentium id est nequaquā accersatur scilicet. Dein de subdatur accersēs supple illam puellam in conuiuium quasi dicat es satis fatuus vt velis accersere eam in conuiuium: et hoc interrogando. vel potest intelligi continue et affirmatiue minime gentium id est nequaquā accersēs sup. illam in conuiuium quia videlicet prohibebo. Miles tendere. i. pertinaciter ptendebat vt puer eā accerseret inde. i. deidevētū ē sup. ad iurgū. i. ad rixā et obiurgationē. iterra mu lier tbaīs demit sibi clam id est amouet a se et tradit mibi aurum ne amittat aurum quod tenebat: aut vt esset ad rixam expeditior vel ad fugam. dat. i. tradit mibi vt auferā. i. asportem. hoc est signū. i. hoc ē signū et coniectura. vnde supple scio q̄ sup. subduce se id est clam se subtrahet illinc: id est ex domo mī lis. vbi primū id est cum primū poterit se subducere scilicet.

Comedia.II.

Am rus et. Idem narrat cur statim in urbem redeat pbedria q̄ dicefferat abfutu
rus viduum ad tollenduz iurgiu militis sed iportune redit. verū erat tēpus reuocadi
pbedriam in scenam postq̄ facta sunt oīa q̄ illius absentiam desiderabant. Pbe. pbe
dria solus loq̄tur cū eo rus egomet cepi. i. incepti cogitare mecū. i. mente volutare in
ter vias i. inter eūdū vel in ipsis vīs aliā rem ex alia. i. nūc vnam rem nunc aliā. vt
etiam. Si ad pe

tū. De quoridie aliud ex alio i
pedit. i. aliud post aliud. Et Vir.
nos alia ex alijs in fata vocamur
ita vt fit. i. quēadmodū fieri solet
vbi. i. cū quid id est aliquid mole
ste. i. displicēcie vt ita loquar est
in aīo. et cepi inq̄ cogitare ea aīo
i. pte peiorē. i. deteriozē qd ē op?
vbi. i. qd attinet p̄la dicere post
dictū qd nūc subiūgā. dū. i. qd in
puto exstio siue reputo bec. et ē
apberetis putō p reputo. Puta
mus aut inuitantia: reputam? p̄e
rita. ego p̄terij. i. p̄tergressus suz
iprudēs. i. p̄iprudētiā non p̄fide
rans viā quā p̄rāsibā. p̄terij
ergo villā. i. domū agrestē q̄ ibaz
iā abierā. i. p̄rāsuerā longe. i. p
culillaz villā cū sensi. i. p̄cepi. re
deo rursum. i. reuertoz. et tātolo
gia. No. i. s; male b̄is me. i. male
san? qz insano verat? amore vbi
i. postq̄ veni ad ipm diuerticulū
i. ad semitam q̄ de via diuertit ac
deflectitur. nā diuerticulū vt ait
Do. ē vbi iter de via flectit et pro
pe diuerticula sūt iula domicilia
ad q̄ de itinere diuertēdū sit. Eō
stitt. i. restiti illuc et fixi gradū co
gitabūdus tot? cepi cogitare me
cū. i. apd me bec sequētia. Item,
interfectio laborātis animi. ma
nendum est. i. opz manere hic. i. i

hic villa viduum id est spacio duorum dierum. Manendum est mihi supple soli sine illa scz tbaide hic
et quasi in loco tristi et viduū qd tps longum putat amāti. Deinde intermiscet consiliuz sane mentis qd
tū postea. i. qd inde sequitur si viduuz manēdū sit. Nihil est manere. i. viduum. deinde resurgēs amor
incitat cum vt dicat qd nihil. i. quomodo dicis nihil viduum abesse si nō copia id est facultas tāgendī.
ebo ridi cule est additū quasi non secuz loquar. ne quidē. i. nec etiā copia inq̄ videndi erit si illud non
licet. i. permittatur hoc est tangere saltez hoc licebit. i. videre certe. id ē profecto extrema linea apposi
tine dictum id est quod scilicet videre est linea extrema in amore. Quattuor enim sunt linee in amore.
Prima visus. Secūda tactus. Tertia osculum. Quarta opus. Linee ergo extreme sunt visus et opus.
nisi dicatur extrema linea quēadmodum dicitur lōgis lineis quid fieri id est de longinquo. Amare id
est frui. band nihil est id est aliquid. Pretereo villam sciens id est non imprudēs sed nō nimis amator
q̄ prius et ideo amore impelloz ad repetendam urbem. sed quid hoc est his verbis personaz i scenam
ventens et locutura describitur et timida. sed quid hoc est? id est quid hoc sibi vult q̄ pythias egredi
tur id est exit subita timida id est commota egra animo ac turbata. Aliquid est timiduz naturaliter: ve
cum canibus timidi venient ad pocula dame. Aliquid est etiam timidum ex euentu. Ut addit se socū
am timidisq; superuenit egre.

Pbedria.

Am rus eo: cepi egomet mecū inter
vias (ita vt fit vbi quid in animo ē mo
lestie) aliā rem ex alia cogitare: et ea
omnia in peiorem partem. quid est verbis opus. Duz
bec putō: p̄terij imprudens villam iam abierā: cum
sensi redeo rursum male vero me habens. Tū ad ip
sum veni diuerticulum: constiti: ocepī mecum cogi
tare. Item viduum hic manendum est soli sine ea: qd
tum postea: nihil est. quid nihil? Si non tangendi co
pia est: ebo. ne videndi quidem erit: si illud non licet:
saltem hoc licebit. Lerte extrema linea amare band
nihil est. Villam pretereo sciens. Sed quid hoc est: q̄
timida subito egreditur pythias.

Pythias.

Pbedria.

Dorias:

Eunuchus.

Bi illum re. In huius scene initio ostendit progressa esse personam ancille thebaidis tanquam persequentem fugientem. Pythias. Ubi id est in quo loco ego misera inueniam illum scilicet obeream scelerosum id est sceleribus plenum quia thebaidem qui ei credebatur illi luit atque impium id est iniquum et improbum in virginem: scilicet cui vim attulit. Scelerosus est multorum scelerum. Scelestus vero est vel id est etiam vntus. Scelerosus

Bi illum ego scelerosum misera atque impium inueniam: aut ubi queram? Hoc cine tam audax facinus facere esse ausum: perij. Pbe. Hoc quod sit vereor. Py. quin etiam in super scelus postquam ludificatus est virginem: vestem omnem misere discidit: tum ipsam capillo conscidit. Pbe. De. Py. qui nunc sic detur mihi: ut ego vnguibus facile illi in oculos inuolens venefico? Pbe. Nescio quid profecto absente nobis turbatum est domi. adibo. Quid istuc: quod festinas: aut quem queris pythia. Py. Item pbe dria egon quem queram: abibi hinc quo dignus es: cum donis tuis tam illepidis. Pbe. Quid istuc rei est? Py. tibi. Rogas me: eunuchum quem dedisti nobis quas turbas dedit: virginem quem bere dono dederat miles vitianit. Pb. quid ais. Py. perij. Pb. Temulenta es

est proprie auctor sceleris. Sceleratus in quo scelus sit constitutum et commissum. aut id est vel ubi queram illum scelerosum. Hoc est ne id est ne verum aut credibile ipsum super. scelerosum esse ausum facere hoc tam audax id est tam importunum facinus et tam proteruum ac petulans. perij id est perdita sum. Pbe. vereor id est et nescio et timeo quid hoc sit quod conquiratur pythias. Py. quin etiam id est atque etiam. insuper id est preterea. postquam scelus pro scelestus s; auxeretur est. plus est enim scelus quam scelestus. ludificatus est id est deceptus illiuit virginem id est puellam dono datam discidit id est dirupit omnem vestem id est totam vestem illi virginis misere. tum id est deinde conscidit id est lacerauit illam capillo multo melius quam si diceret capillum illi conscidit. Pb. bem interiectio indignantis. Py. quod. eunuchus primum at enim sermonem suum pythias. si. potest si capi per vitianam tunc o si ut sit sensus vitianam nunc des mihi ut inuolam id est in modum auis volantis sceleriter saliam in capillos illi venefico id est emutari homines et ex virginibus mulieres facienti. aut venefico id est amatori. nam amor venenū occultum est. Virgi.

occultum inspiret ignem: fallasque veneno. Venefico? proprie dicitur quia venena miscet et per illa aliene vitae insidias quod alio nomine dicitur itoxicator. ut ergo ego inuolens vnguibus. id est per vngues in capillos illi venefico. Pb. profecto nescio quod est turbatum. id est perturbatum domi absente nobis. id est nobis absente singulari per plura adibo. id est accedam ad eam quod istuc. id est istud est super. quod ita queris o pythia quod. id est cur festinas. id est propter turbas et trepidas. at o pythia quem boiem super. queris. id est inuestigas et persequeris. Pb. bem interiectio indignantis rogas super quem queris. abibi hinc. id est discede a nobis quo. id est in qua parte dignus es abire. quod. id est in mala re cum tuis donis tam illepidis id est inuerecundis. Pb. quid istuc rei. id est quid ista res est. Py. rogas id est interrogas me. id est eunuchus super. quem eunuchum dedisti thebaidi quod turbas. id est turbationes dedit nobis. quemadmodum dicimus sermonem quem audistis non est meus. verum bene quam statuo vestra est. sic etiam huius eunuchum quem dedisti ubi vel eunuchum ponitur pro eunuchus. casus pro casu. vel extrinsecus sumitur siue subanditur is eunuchus prout interpretanti placet. Alii capiunt interrogatiue quem pro qualem ut sit sensus. quem id est qualem eunuchum dedisti quas id est quales turbas dedisti nobis ipse viciavit: id est stuprauit et violauit virginem quam miles thebaeo dederat bere id est domine thebaidis dono id est pro dono. Pbe. quid ais: quasi non credat aut intelligat. et est admirantis. Py. perij. id est perdita sum. Pb. es temulenta. id est vino ingurgitata et ebria a temetipso quod nomine antiquo graue vinum appellabatur eo quod letaret mentem. id est labefactaret siue perturbaret

Comedia.II.

Py. utinam illi q̄ mibi male volunt sic sint ebrj sup. vt ego sum. q. d. nō nego me esse ebrjam at non vīno sed malo et indignatione. Dorias. ban. interiectio indignationem ostendens et dolorem quia videbat alteram ancillam sic dolentem mea pythias mea blādimentū mulieri aptum est vt et ambo et mī et alia id genus. quidam id est quid istuc mōstri fuit id est qd fuit istud inopinatum et cōtra naturam factum quippe omne monstrum est quod ē contra naturam seu pretergreditur nature modum. Nunc autē p̄ naturam factum ē si eunuchus stuprauerit virginē. Pbe. Insanis i. a tuo sensu destitueris q̄ i. quo mō eunuchus potuit facere istud hoc est virginē stuprare. Pyth. ego nescio. i. nō cognosco illum q̄ sit qui stuprauerit virginem id ē sit eunuchus necne res ip̄a. i. ip̄e effectus indicat. i. liq̄do ostendit b̄ vitium qd fecit virginē. violādo ip̄a p̄go lachrymat. p̄ lachrymatur. i. effusa in lachrymas neq̄ audet dicere qd sit. Nam bec iuria apud virginem non b̄ notam cū rogitur. i. i. interrogas cā aut id ē sed ille bonus virbon? p̄ ironiā et benevir qz viruz se esse offidit nō eunuchū nūq̄ id ē nūq̄ loco apparet id ē facit coplā sui seu presto ē. Etiam ego misera suspicor. i. opinor b̄ vīm ipsum eunuchū abeuntes abstulisse aliqd domo. i. ex domo thaidis. Pbe. nequeo satis mirari id est nescio quo. i. in quē locum ille ignau? et inualidus posset ire longius nisi forte redijt domuz ad nos id ē si qd dicitur vulgo penes nos. sed deo dicēdi genere satis edictuz. Py. amabo blādimentū muliebre quasi rogo te p̄ amorem vīse id ē vade ad videndum nū id ē nūqd sit domi. Pbe. iam id ē statim faxo. i. faciā vt supple scias an illuc sit necne. Do. p̄. o tu mea. blādimentuz muliebre ē. obsecro: id est queso vidisti ne supplevel audisti facinus id ē flagitium taz infanduū. i. tā detestādum et abominādū ego q̄tum ad me spectat. ne quidē. i. nec etiā audiui tale facinus scz Py. at. i. sed audierā eos eunuchos esse matinos amatores mulierū: sed audierā eos nūq̄ posse: ita qz nō deerratio: uitas sed facultas. Verū. i. sed non venerat in mentem mibi misere id est ego misera non eram suspicata vel non cogitaueram eos ēē supple amatores mulierū maximos. In mentē venire non solū significat reminisci sed etiā cogitare et suspicari. Nonnulli capiunt verū vt sit nomē: et sit sensus. audieram quidem eos nūq̄ posse tamen illud audieram et falsum verum autem id est rei veritas non venerat mibi i mentem id est veritatem non cogitaueram. nam concludissem. i. includissem tanq̄ seuā ferā aliquo. i. in aliquo loco vel in aliquem locum trudo cōcludissem. nā in concludendo motus localis adesse intelligitur: neq̄ cōmissem id est credidissem siue tradidissem illi vīrginem custodiendam.

Pythias. Utinam sic sint qui mibi male volunt. Dorias. obsecro mea pythias: quid istuc nam monstri fuit? Pbedria. Insanis: qui istuc facere eunuchus potuit. Pythias. Ego illū nescio qui fuerit: hoc quod fecit res ipsa indicat. virgo ipsa lachrymat: neqz cum rogitur quid sit: audet dicere. Ille autē bon? vir nūq̄ apparet. etiam hoc misera suspicor: aliquid domo abeuntem abstulisse. Pbe. nequeo mirari satis: quo nam ille abire ignauus posset longius: nisi domum forte ad nos redijt. Pythias. Elise amabo num fiet. Pbedria. Jam faxo scias. Do. P. erij. obsecro tam infandum facinus mea tu ne audiui quidem? Pythias. At polego amatores audieram mulieruz esse maximos: sed nūq̄ posse. verum misere non in mentem venerat: nam illū aliquo concludissem: neqz ei commissem virginem.

Pbedria.

Dorius.

Pythias.

Dorias ancille.

Eunuchus.

Exi foras &c. Illic videri potest iocundus pbedric error qui non dubitet ipsum esse qui queritur: eumque sic aggreditur ac si esset ipse. Pbedria. Pbedria exturbas ac trabes eunuchum foras inquit, o scelestus. i. improbe scelerate estis foras. i. linque domum meam. Et misellus eunuchus se trahi admirans resistebat trabenti cui sic ait pbedria. At etiam. i. et etiam cum sceleretis mihi repugnans neque exire vis. o fugitivus resistas. i. resistis remanes neque vis prodire foras. Nam i. estis

Exi foras scelestus: at etiam resistas fugitive: prodi male conciliate. Dorus. Obsecro. Pb. Ebo illud vide: os ut sibi distor-

sit carnifex: quid huc reditio est: quid vestis mutatio: quid narras: paululum si cessassetis pythias: domi non offendissem ita iam adornarat fugam. Py. Habes ne hominem amabo: Pb. Quidni babeam. Py. O factum bene: Do. Istuc pol vero bene. Py. Ubi est: Pb. Rogitas: non vides: Pyth. Uideam obsecro quem: Pb. Hunc scz. Pyth. Quis hic est obsecro homo: Pb. Qui ad vos deductus bodie est. Py. Hunc oculis suis nostrum nunquam quisquam vidit pbedria. Pb. Non vidit: Py. An tu hunc credidisti esse obsecro ad nos deductum. Pb.

attentionem pythie. vide illud scz. i. qualiter carnifex ille tortor qui me istis curis et molestiis excarnificatur distorsit sibi os. i. os suum deturpavit torquendo os: reditio id est reditus siue reuersio huc id est in domum meam: quid est id est quid sibi vult. q. d. ad quod propositum ex trahitis domo redisti. mutatio vestis quid est id est quid sibi vult quid significat quid narras id est quid dicis. Nunc adducit se ad personam pythie. o pythia si cessassem. i. si tardassem seu morar' essem paululum. i. aliquamdiu non offendissem. i. si inuenissem eum. i. domum: ita. i. h. modo ut videri potest: quia scilicet vestem suam et deposuit et liberi vestem sumpsit: vel ita id est adeo iam adornarat id est apparauerat fugam. i. e. i. scilicet sum scelerem. Py. pythias cernens eunuchum hec omnia dicit: id autem erat iocundum ut querat illum quem videt. Amabo pariter la blandientis est quasi rogo te per amorem babes ne id est utrum babes hominem quem quero scz eunuchum qui male tractavit puellam. Pb. quidni. i. quare non babeam. q. d. non vides. Py. o exclamantis est. q. d. quod benefactum est si tu scilicet eum babeas. Dorus vero id est sed: pol id est per pollicem istud bene factum est inquam si babeas eum. Py. ubi est. Pb. rogitas. non vides: aspiciebat enim dorus eunuchum sed sciebat non esse eum quem querebat. Py. obsecro. i. queso quem videam. i. videre possim a me precipue quesitum. Pb. tanges cum pbedria inquit scz. i. certe videas hunc quem tango. Py. obsecro. i. queso quis est hic homo quem tangis et dicis esse eum quem querimus. Pb. est is sup. qui deductus est bodie ad vos. Pyth. nunquam quisquam pro quem antiquae. nam quisquam in utroque genere dicebatur. quisquam nostrum id est nostrarum: hoc est nostre familie seu nostrarum familiarum vidit oculis suis pleonasmus hunc quem ostendis pbedria. Pb. non vidit. admirando et indignando inquit. Pyth. obsecro quasi per sacra rogo: ut dicitur per tuam fidem an credidisti hunc esse deductum ad nos. Pb. Credidi sup.

b ij

Comedia. II.

nam id est quippe qui neminem alium habui ad vos deducendum. Pythias. Abu interiectio cōturba
te semine nec pstantis sibi ne quidē id est nō eras hic est comparandus ad illum scz Ebercaz eunuchū
simulatorem ille Eberca erat facie honesta et liberali id est habebat facturam formam seu figuram et
precipue oris. honestam et liberalem hoc est pulchram et benignam. Pbedria. Ille eunuchus visus est ti
bi supple dudum id est pauloante ita id est talis scilicet honesta facie et liberali quia fuit exornatus va
ria veste nūc videtur tibi sedus
id est deformis turpis eo id est
ea re siue tōtū quia non habet illā
vestem quā prius habebat. Py.
obsecro tace. hoc semino stoma
cho dictum est et ne iniuria vide
atur additum ē obsecro. q d. nō
li obsecro contendere illum esse
quem quero: qz nulla ratione mi
bi potueris pñadere. quasi ve
ro per frontā dictum est ut sepe
solet. que due pñcule b videtur
significare videlicet qsi dicat q
paululum interfiet id est q par
ua differentia euz tñ sit latissima
adolescentulus deductus est ho
die ad nos. vero id est sed talis
sup. quem tu pbedria velles vi
dere adeo facie est honesta et li
berali b. s. dozus est vietus id ē
mollis flaccidus et flexibilis cor
pore. Itē ut ait Festus lāguis
sine vi et naturalibus viribus p
natus. Nam viere significat vin
cire seu ligare. inde vimina quib
us aliquā vietur id est ligatur
vetus hic ad vituperationē po
nitur non ad laudem id est prius
dictus est cariosus aut rācidus
A vetus diminutivū sit vetulus.
Vertonosus id est morbo veter
re confectus id est veterano quas
les qui bydropem patiuntur et
recte. nā sepe eunuchi in senecta
vertonosī fiunt id est bydropici.
senex id est rugosus ex morbo
et egi tudine est inqz colorem mustelino id est habet colorem mustelino colori similem. i. sublividum.
mustela aut dē longus mus. Donat? vlt i menādri fabula vñ hec traducta est esse stellionē videlz aīal
qd lacerte nō dissimile ē maculoso corio. nāqz ad id gen? coloris facies exprimit eunuchoz qz pleriqz
lentiginosi sunt. i. maculosi. nā lentigo lentiginis faciei ē macula. Pbe. bē indignātis q. i. q. is vel cuiusmo
di hec fabula est quasi b signētū siue be nuge et iocularē aliquid. redigis. i. reducis me eo. i. in cū error
rem ut egoraet nesciā. i. nō meminēri siue nō agnosca qd emeris. ebo tu eunuche. ebo ē interiectio atten
tione movēs et respōsionē. ego emī. i. emī ne te eunuchū. Dor? Emisti me. Py. Jube ut sup. rñdeat de
nuo. i. scdo qz rñdit tibi iube ut itez rñdeat mibi. Pbe. roga. i. interroga euz. Py. venisti id est venisti
ne hodie ad nos: negat. hoc dicit Pythias de eunuchō quē interrogavit. At ille alter venit ad nos na
tus sexdecim annos id est sexdecimum annum agens quem Parmeno adduxit secuz. Pbedria. agen
dum hortantis est primum id est imprimis expedit id est explica mibi hoc unde babes istam vestem
quam babes. taces id est non respondes o monstrum hominis id est deformitas hominis et preteri
grediens nature hominis modū: cum nec sis mas nec femina nō dicturus es id est nō es responsurus

Nam qui alium habui neminem? Pythias. Abu ne cō
parandus hic quidem ad illum est. Ille erat honesta
facie et liberali. Pbedria. Ita visus est dudum: quia
varia veste exornatus fuit: nunc eo tibi videtur fe
dus: quia illam non habet. Pythias. Tace obsecro:
quasi vero paululum interfiet. Ad nos deductus ho
die est adolescentulus quem tu videre vero velles:
Pbedria. Ille est vetus vietus vertonosus senex co
lore mustelino. Pbedria. Item quē bece est fabula eo
redigis me: ut quid emerim egomet nesciam? Ebo
tu: emī ego te? Do. Emisti. Pythias. Jube mibi de
nuo respondeat. Pbedria. Roga. Pythias. Venisti
hodie ad nos: negat. Ad ille alter venit ānos natus
sexdecim: quem secum adduxit p armeno. Pbe. Age
dū: hoc mibi expedit primum. istā (quā babes) unde ba
bes vestē? Taces: monstrum hoīs non dicturus es?

Eunuchus.

Dorus. Eberca venit. Pbe. ne id ē vtrum frater meus venerit Dor. Ita. Pbe. quando Dorus. hodie. Pbe. q̄dudum id est q̄to ante venit scilicet. Dorus. modo id est pauloante. Pbe. quicum id est cū quo ut nobiscum id est cum nobis. Dorus cum parmenone. Pb. ne id est vtrum noras id ē cognoueras prius eum fratrem cum sis nouicius. Dorus non noram nec vnq̄ audiueraui dicier id est dici q̄s esset. Eberca frater. Pbe. igitur vnde sciebas eum esse fratrem. Has autem interrogationes obliquas iter

miscet ut frustret omnia q̄ confessus ē. Dorus. vult em̄ fratri esse consultū. Dorus. Parmeno dicebat eū esse Ebercā fratrē tuum is dedit mibi hanc vestē. Pb. Occidi. i. perij. Dorus. ipse Eberca induit meā vestē post. i. deinde vel postea ambo. i. eberca et parmeno abierūt. i. discesserūt. vna. i. simul foras. Py. ne. i. vtrū credis iam satis me esse sobriā. i. nō temulentam ut prius dixeras. et credis q̄ me nihil mētā esse. i. falso affirmasse tibi. iā satis est certū id ē exploratū virginē eē viciatam i. stupratā. Pbe. age hortāris ē aduerbiū. o belua. i. stolidā mulier et nō satis. cōsiderata credis nunc huic. i. eunuchō seruo et fugiuo id supple qd̄ dicat Py. qd̄ id est cur vel quā rem credā isti eunuchō. Vel ut alij habēt qd̄ni. id est cur non credam isti res ipsa id ē ipse effectus indicat. id ē declarat satis sine asseueratione et testimonio. Pbe. concede id ē confer te eunuchū paululū. i. alij qd̄ni istuc. i. ad me versū. etiam audin id est audis ne nunc paululum aliquid quod dicturus fuisset dixit audin q̄ pre timore forte alter scilicet eunuchus refugerat propinquare Pbedrie: et cum accessit subiunxit Pbedria. sat est id est sufficit: quasi dicat satis prope est: et cepit interrogare voce submissa. tu rursū id est denuo dic. id est responde hoc vides scilicet. Eberca detrahit id ē abstulit tibi tuam vestem. Dorus eunuchus factum est supple ab eberca. Pb. et idutus est scilicet Eberca eam vestem. nam secun-

Do. Venit eberca. Pbedria. Frater ne? Dor. Ita. Pbedria. Quando? Dor. Hodie. Pbedria. Quid? Do. Modo. Pbedria. Qui cum? Do. Cum parmenone. Pbedria. Noras ne eum prius? Do. Non: nec quis esset vnq̄ audiueraui dicier. Pbedria. Unde igitur fratrem eum esse sciebas. Do. Parmeno dicebat eum esse is dedit mibi hanc vestem. Pbedria. Occidi. Do. meam ipse induit. Post vna ambo abierūt foras. Py. thias. Jam ne satis credis sobriam esse me: et nihil mentitam tibi? Jam satis certum est virginem vitiatam esse? Pbedria. Age nūc belua: credis huic quod dicat? Py. thias. Quid isti credam? res ipsa indicat? Pbedria. Cōcede istuc paululum. audin etiam nunc paululum? sat est. Dic tu hoc rursū: eberca tuam vestem detrahit tibi? Do. Factum. Pbedria. Et eam ē indutus? Do. Factum. Pbe. Et pro te hic deductus est? Do. Ita. Pbedria. iuppiter magne: o scelestum atq̄ audacem hominem? Py. thias. Ue mibi misere: etiam nunc nō credis indignis nos esse irrisas modis?

us actus remanet in passiuo cū vbi vebementis trāitionis. Dorus. factū ē sup. illud ab eo. Pbe. et deductus ē hic ad thaidē siue ad thaidis domū quā ondebatur p te. i. loco tui. Dorus. ita deductus ē. i. pro me. Pbe. o magne iuppiter. o hominem scelestū atq̄ audacem id est temerariū et ipotunū et petulantē. et hanc exclamationē facit de Eberca. sed sic pronūciat ut putet ancilla de eunuchō dici. Py. Ueb. misere id est ego sum bene infelix et misera et q̄si maledicta cum omnia accidant mibi ita aduersa. Etiam nō credis nūc nos esse irrisas id est illusas modis indignis id est in honestis et turpibus rationibus

b ij

Comedia.II.

Pbed. mirum est supplemi tu credas illud supple quod iste eunuchus dicat. et iste per contemptum dixit. Deinde summissa voce dicit nescio quid agam. i. sagere debeam ut fratris honorem tuear. beus tu aduerbium excitantis eum ad negandum. rursum: id est e contrario negato quod prius dixit. ad monito eunuchus quid debeat respondere sublata voce ut audiat ancilla interrogat. ne id est vtrum possum exculpere id est extorquere teste marcello verum id est veritatem. vidistis id est vtrum vidisti ebe ream fratrem. **Dorus.** Non vidi scilicet. **Pbed.** video id est facile perspicio quod supple hic eunuchus non potest fateri quod scilicet verum est sine malo quasi dicat. si ne supplicio et tormentis. tu **Do** re sequere me hac id est per hac viam ad tormenta scilicet subeunda: et hec omnia stimulantur ad excusationem inueniendam **Ebe** ree. modo: id est aliquando ait id est fatetur. modo id est aliquando negat id est diffinitur. ora me id est finge quod tu ores me ne te afficiam supplicio. **Dorus.** o **Pbe** dria obsecro te vero: id est certe et quasi ex animo ostendit enim eunuchus se anxium rogare ex animo: non ut illud videbatur do lo. **Pbedria.** Intro id est in? gredere in domum ad tormenta subeunda. **Dorus.** Vos bei. inter? iectiones dolentis et deploratio nem facientis. **Pbed.** nescio quo modo babeas id est discenda hic id est ex hoc loco honeste id est cum meo honore alio pacto: id est alia ratione quod per hanc fallaciam **Actum** est id est factum est: diciturque semper de malo cui vit me dela adhiberi potest. **Cicero** in epistolis. **Actum** est de te nisi p? uides. si quidem id est quia etiam tu nebulo: id est futilis inutilis nullius. frugis bone nihil leuis ac van? ut nebula. ludificabere: id est illudes irridebis me hic.

Pythias. Scio tam: id est tantum. hanc technam id est hanc artem hanc cautelam hanc fallaciam est se parmenonis id est prodisse a parmenone quod id est quantum scio me viuere id est quod ego vivo. **Techna** grece ars dicitur latine. **Inde** technides id est artifex. inde calotechnus id est bonus artifex. et ca cotechnus id est malus artifex. **Dorias** ancilla. Sic est ut tu dicis pythias. **Pythias.** pol id est pol lucem inueniam bodie cum supple allubi. ubi referam ei parmenoni? parem gratiam: id est repen dam ei vices. In malum enim sepe dicitur referre gratiam: id est quod vulgo dicitur reddere placitum. Sed nunc o dorias quid censes faciendum. **Dorias** rogas. id est interrogas me de ista virgine. que ita fuit stuprata. **Pythias.** ita: id est rogo te de ista virgine: vtrum ne altera particula abundat. ta ceam: id est celei an predicem: id est aperte dicam et detegam facinus. **Dorias.** Pol sapis id est si es sapiens. nescis: id est ignoras quantum ad detegendum illud supple quod scias apud te. Referuntur enim hec verba ad diuersa: alioquin non caperent fidem videlicet nescis neque de eunuchus neque de vitio: id est de stupro virginis quod iam sit facta mulier. **Hac** re: id est tua tacetur nitate et celatione.

Pbedria. Mirum si tu credas quod iste dicat: quid agam nescio. beus tu negato rursum. Possum ne bodie ex te exculpere verum? Vidistis fratrem ebe ream? **Dorus.** Non. **Pbedria.** Non potest sine malo fateri: video. sequere hac. modo ait: modo negat ora me. **Dorus.** Obsecro te vero pbedria. **Pbedria.** Intro. **Dorus.** Vos bei. **Pbedria.** Alio pacto boneas te quomodo hinc abeam nescio: actum est. Siquidem tu me hic etiam nebulo ludificauere? **Pythias.** Parmenonis tam scio esse hanc technam: quod me viuere. **Dorias.** Sic est. **Pythias.** Inueniam pol bodie: parem ubi ei referam gratiam. Sed nunc quid faciendam censes. **Dorias.** De ista rogas virginem? **Pythias.** Ita. vtrum taceam ne an predicem. **Dorias.** Tu pol si sapis quod scias nescis. neque de eunuchus neque de vitio virginis. hac re et te ab omni turba

Eunuchus.

nolues id est evolues explicabis expedites extricabis te ab omni turba id est ab omni turbatione et iur-
gio. et gratum feceris id est gratum facies: coniunctum pindicatio: illi scilicet virgini cum filio texeris amissam
virginitatem que reparari non potest. Nam ut inquit Quid? Res pudicitia deperit illa semel id est
irrevocabiliter: modo. id est tunc dic id scilicet dorum abisse. id est fugisse seu discessisse. Py. Faciam ita ut mones scilicet
aut suades. Dorias. Sed videon id est vtrum video ebrem. Declinatur enim ebremes ebremis vel ebre-

evolues: et illi gratum feceris. Ita faciam. Dorias.
Sed videon ebrem: tba is iam aderit. Pyth. Quid
ita? Do. Quia cum inde abeo iam tum inceperat tur-
ba inter eos. Pyth. Tu aufer aurum hoc: et ego scibo
ex hoc quid fiet.

Ebremes.

Pythias.

At data ber cle verba mihi sunt: vici
vinum quod bibi. At dum accumbebas
quod videbar mihi pulchre esse sobri. Post
quod surrexi neque pes neque mens satis suum officium
facit. Pyth. Ebreme. Eb. Quis est? ebem pythias.
Uab quanto nunc formosior videre mihi quod dudum. Py.
Certe tu quidem pol: multo hilarior. Eb. Ulerous ber
cle hoc vez: sine cerere et baccho friget ven. Sz Tba
is multo ante venit. Py. An ne abiit iam a milite? Eb.

stus vel potius moderat post quod surrexi et conuulso neque pes quantum ad incessum: neque mens quantum ad fac-
ta et dicta facit satis suum officium id est id quod efficere debet vel quod efficere solet: cum homo sobrius
est. Py. o ebreme. Eb. quid est. Deinde visa pythia subdit bem pythia. Bem dixit. quasi diceret si vi-
debam te. Uab. Quis vab est interlectio gaudens: ut hic. ostendit enim tibi gaudium et effusionem in ri-
sum: quandoque significat derisionem: ut in passione. Uab. qui destruis templum dei. pro. q. d. multo vel
longe: quod enim tibi dicitur exclamando. videre. id est videris mihi nunc formosior. id est pulchrior: quod dudum. id est paulo
ante. Py. certe quidem pol. be pericula fere idem significantes sunt inculcate ut apparet hanc vere lo-
que sobria est. videris inquit mihi multo hilarior id est alacrior quam prius scilicet. Eb. ber cle. hoc verbum id
est hoc dictum hoc proverbium. bec sententia est vera. Uenus id est lascivia friget id est cessat vel non
adheret sine cerere et baccho id est sine cibo et potu. et est metonymia. Ponitur enim inuentor vel inue-
nitur pro re inuenta: ut bacchus pro vino. venus pro lascivia: ceres pro frumento: sed tba is venit mul-
to ante interrogando. quasi dicat: vtrum tba is venerit multo ante. Pyth. an id est vtrum iam abiit a mi-
lite. Eb. id dudum etatem. id est longo ante tempore. q. d. diu et longinquo tempore ut est etas. Nam sic de-
clinamus de die. nam dieculam aliquantulum moram dicimus. Nec mirum si dicamus etatem in actio. nam nota tpa-
lia vel tendentia ad tempus vel distantia prout ponit cum verbis omnibus et in actio et in ablatio: sed eleganter in actio
b iiij

metis. et ita deinceps. Tba is iam
id est statim aderit. id est adveniet vel
presens erit. Py. quid. id est cur ita
aderit scilicet tba is: quia scilicet ebrem
vides. Dorias. quia cum abeo iam
de. id est ex domo multis iam tmi. id est
tunc turba. id est ista turbatio surgit
inceperat inter eos. id est militem et
ebaidem. Py. tu dorias aufer hoc
aurum et ego scibo per sciam ex hoc. id est
ebreme. quod fiet. id est quod sit de turba
incepta et quo modo res sese ha-
beant.

At da. et. Dic
semigraus idu-
citur vino Ebre-
mes priorum me-
mor titubans in
presentibus. Eb.

At iteriectio est paulatim preceptum
atque intellectui mali. Ber cle. id est per
berculum: iuratis est. Hec sunt mihi
data. id est fraus mihi facta est. a vino
quasi ab aliquo captioso et doloso.
Propterea Plantus de vino loquens
vocat vinum iuratore dolum
vinum quod bibi vici me. At dum
quando accubebam. id est ad edendum
sedebam. Antiqui enim epulantes cu-
babant ac cubito innitebantur. quod
id est quod videbar mihi. id est iudica-
bar a me ipso esse pulchre. id est nimis
vel fortiter sobrius. id est mode-

Comedia.II.

Iamdudum etatem id est multo ante tempore. iam dudum enim infinite est mores: et nunc puam: nunc medior
crem: nunc magnam moram significat. propterea addidit etatem: ut ostendat multum abesse tempus ex quo factum
est. Lites facte sunt maxime inter eos iam dudum etatem. i. longo ante tempore. **Py.** nihil. i. non dixit: tu. i. nunc ut
sequeris sese. i. seipsum. **Ebe.** nihil. i. non dixit nisi abiens. i. cum discederet innuit. i. signum fecit mihi: vel oculi
lis vel digito: vel alio quouis modo. **Py.** ebo nonne sat erat. i. sufficebat. **Eb.** At. i. sed nesciebam illam tibi
idem dicere. i. velle vel significare
re id. i. ut discedere: nisi quia miles
corripit. i. corrigendo me ostendit
id quod minus. i. non intellexi. **Naz** ex
trusit. i. extrinavit impulit me for
as. **Ez** eccam. i. ecce hic video ip
sam mihi ubi. i. in qua parte vie an
teuoriteris huic. i. hanc precesseri.
Nam anteuertere alicui vel pre
uerrere aliquem significat aliquem
anire vel antecedere: vel per compen
dia viam eum antecedendo vel ce
leriori cursu prergradiendo. pot
est etiam forsitan anteuertit inigi actio
ut anteuerti socium vel socio se
quendo hunc locum.

Iamdudum etatem: lites sunt facte inter eos maxi
me. **Py.** nihil dixit: tu ut sequere sese. **Ebe.** Nihil:
nisi abiens mihi innuit. **Py.** Ebo nonne id saterat?
Ebe. At nesciebam id dicere illam nisi quia correpte
ne miles quod ego intellexi minus. nam me extrusit
foras. Sed eccam ipsam video mihi ubi ego huic an
teuoriterim.

Tbais. **Py**tbias. **E**bremes.

Credo equidem
te. Hic apparz
ex ipsis verbis
quod concitata et re
ces a litigio ve
niat tbais: ita

quod nec noiat militem nec virgine
sed pro noie utriusque significat quasi
in medio constituta negotio. **Tba.**
equidem credo illum militem affuturum
id est aduenturum. Nam adesse inter
dum significat aduenire. ut **Virg.**
Huc ades. i. aduenias. iam dudum. i.
statim. et hic de futuro dicitur: ut **Iam**
dudum sumite penas: quasi illico
vel nunc nunc. ut eripias. i. miles
illam. i. virginem a me. **Sine.** i. promit
te: ut. i. quod veniat. hoc est dimitte cum
venire et promissum dictum ut si
ne modo: atque i. scilicet certe si miles at
tigerit illam virginem digito vno il
lico oculi effodietur. i. extrahent euellent illi. et boni oculi. Nam in oculos maxime scire feminas: et
tragedie fere omnes et comedie prestantur: usque adeo. i. certe: alias intantum ego possum ferre. i. pati tole
rare ineptias. i. stultas viuendi rationes et verba magnifica. i. verba tumida superba elata vel verba quibus
se iactitare solet: dum. i. dummodo sint verba. i. dummodo verbis non addatur verba. **Ulex** enim: sed certe. si verba proferantur
tur. i. conuertantur ad rem. i. ad effectum. quod si dicesset a verbis et re experiri cepit vapulabit. i. cedet. Et
elegans est locutio si dicas verba ad rem pertulit hoc est aggressus est agere quod dicebat. **Ebe.** O tbais ego ad
sum hic iam dudum. id est diu est ex quo sum hic. **Tba.** o michi ebremes blandientis est expecto te ipsum. Scin id
est scis ne hanc turbam id est turbationem rixam esse factam propter te. et utrum scis inquam hanc omnem
rem id est totam hanc contentione adeo id est valde vel intantum vel certe attinere ad te id est ad te spe
ctare et tua interesse. **Ebe.** ebremes communis est meretricis dicto. dicitur super. eam contentione ad me
pertinere. indignanter est proferendum: qui id est quomodo dicitur hoc: vel quomodo potest ad me attinere:

Credo equidem illum iam affuturum es
se: ut illam a me eripiat. sine: veniat. atque
qui si illam digito attigerit vno: oculi
lico effodientur. **Ulex** adeo ego illius ferre possum in
eptias: et magnifica verba: verba dum sint. verum
enim si ad rem conferentur: vapulabit. **Ebe.** **Tbais**
ego iam dudum hic adsum. **Tba.** o michi ebremes te ip
sum expecto. Scin tu turbam hanc propter te esse fa
ctam: et adeo attinere ad te omnem rem? **Ebe.** Ad me: qui?

Eunuchus

quasi ego istuc fecerim sup. i. quasi commouerim h' iurgium. Tbra. quia dum studeo id est laboro reddere restituere tibi sororem passa sum hec iurgia atq; huiusmodi multa. i. talia id genus. Proprie redditur cupientibus ut domino seruus. restituitur cupiens ut patrie ciuis: redditur et restituitur cupiens cupientibus ut parentibus filias: q' in hanc virginē utrūq; ē et reddi et restitui. Eb. vbi ea scz soror ē Tb. est domi apud me. Eb. hem, timentis ē et indignatione percussit: quia auduit sororem esse in domo

quasi ego istuc. Tba. Quia dum tibi sororem studeo reddere ac restituere: hec atq; huiusmodi sum multa passa. Ebremes. Tbi ea est? Tba. Domi apud me. Ebremes. Hem. Tba. Quid est? educata est ita: uti te illaq; dignum est. Ebremes. Quid ais? Tba. Id quod res est: hanc tibi dono do: neq; repero pro illa quicq; abs te precij. Ebremes. Et habetur: et refertur tba. a me (ita uti merita es) gratia. Tba. At enim caue: ne priusquā hanc a me accipias: amittas. Ebreme. Nam hec ea est: quāz miles a me vi nūc ereptum venit. Abi tu cistellam pythias domo affer cum monumentis. Eb. Quiden tu illum tba. Pyth. Tbi sita est? Tba. In risco: odiola cessas? Eb. Quid te ad te quātas se cum video copias adducere. atat.

certe o ebreme caue ne amittas hanc priusq; accipias a me. h' ita dici i comedia licet more vulgi. ceterū non potest amitti quod nondum sit acceptum. nam hec est puella quam miles venit nunc ereptum id est ut eripiat a me tu pythias abi id est vade domum: affer domo id est ex domo cistellam id est scriniū ut ait Nonius paratum ad leges ferēdas. Nam ut ait Varro. a cista fit cistula et cistella. et tam cista q' cistella inuentuntur p' scrinio poni in quo recondite leges ferebantur. Cicero ad Herē. Ille nihilominus cistellā detulit. Et paulo post. Pontes disturbat cistas deiecit id est scrinia ferendarū legum parata. Interdum cista est corbis id est genus calati magni viminibus contexti. et forte scrinium legū ferendarum paratum in modum calati erat contextum aut parum ab eo differebat. Affer ergo cistellā id est scrinium cum monumentis id est cum instrumentis seu litteris et memorialibus: que littere forte mentionē faciebāt d' statu ei. i. q' eēt ciuis attica: aut etiā q' l're erāt d' bēd itate sua. Eb. Quid tba. viden i. vides ne illū militē. Py. vbi cistella ē sita posita et recōdita. Tba. ē sita i risco. i. v' i fenestra pietē vel in magna cista pelle p'ecta. Nā ut inq't Seru. i. Risc? d' fenestra pua i pietē posita. Do. aut dicit eē nomē phrygiū significās cistā pelle p'ectā. Non? puenit cū fūio inq'ens eē locū i pietē angustū. Quid odio sa i. erosa vel mol. ita. nā odium interdum capis pro molestia: inde d'z odiosus. i. molestus: cessas id est tardas cunctaris. Eb. Quātas copias id est quātas legiones. Nam copie in plurali dicuntur legiones in exercitūz collecte. video militē adducere ad te id est ad tibi nocendū. Atat. iteriectio metuentis

meretricia. Tb. quid est quod indignaris et times. soror ē educata. i. nutrita apud me sup. ita uti id est sicut dignum est te et illa sorore eam sup. educari. q. d. ita ē educata sicut honestū est p' te et sorore eā educari. et ut vulgo dici solet sicut ad te et ad illaz p'inet. et vbi quis diceret. ego te tractaui lautius q' ad te pertineat: legantius diceretur lautius te accepi q' dignus sis vel q' te sit dignum. Eb. quid ais. q. d. mirū est apud meretricem virginem liberaliter educari. Tba. dico sup. id quod res est. quasi dicat. dico id quod est verum. do tibi hanc sororem dono: neq; repero id est non reposco quicq; precij abs te pro illa quod possem facere. Eb. Quid tba. gratia. i. memoria et recordatio beneficii accepti habetur a me et refertur id est redditur vel rependitur: ita uti id est sicut merita es id ē bene meruisti. Qui habet apud se gratiā nondū retulit retulit autē q' desistit habere. Un agere gratias dicuntur verbis: referre gratiā factō reddēdo bñficiū et habē grāz v' grāz i alo Tb. at ei. i. sed

Comedia.II.

Tbz. Obsecro. o mi bō. mī blād entis est. nūm. i. nūquid es formidolosus. passīue hic accipitur ait. Do-
natus. i. terribilis seu timēdus. interdū capitur actīue et significat meticulosum et timidus. **Eb.** Apage-
sis. i. apage hoc est recede vel abī. sicut apagite id est abite et recedite. verba sunt comica vel aduerbia
et greca. Nōnulli dicunt apagelis pro tace vel sta in pace. aut sis sanus et pacificus. Egon id est ego ne-
sum sup. formidolosus id ē timidus seu meticulosus. Nemo oīm est qui minus metuat q̄ ego scz. **Tba.**

Atq; id est sed certe est opus ita
id est opus ē vt non sis meticulo-
sus sed animosus. **Eb.** Hau. in-
teriectio dolentis seu metuētis:
interdum indignātis et exclamā-
tis: metuo. q. d. sollicitus sum et an-
xius quālē bōem existimes me
esse. **Tba.** Immo. i. sz: cogita hoc
qui cū. i. cum quo: q̄ em̄ est abla-
tiuus res es tibi. i. negocius ba-
bes et cū quo es p̄ficiat? et man-
p̄fertur? miles sup. est pegrin? i. i.
alienigena min? potens q̄ tu mi-
nus notus q̄ tu. est inq̄ bñs hic
minus amicor. i. nō tot amicos.
quot. i. babes. **Eb.** scio illud: sed
babes. **Eb.** scio istud: sed stultus
est admittere. i. pati fieri id sup.
qđ possis cauere. i. vitare et p̄bis
bere ne fiat ser ipedire. ego ma-
lo. i. potius volo nos p̄spicere. i.
puidere cauere q̄ vlcisci. i. puni-
re hunc militez iūria accepta. i.
postq̄ erim? ab eo affecti iūria.
q. d. longe melius est cauere. iū-
rias q̄ eā accipe et postea vlcisci
vidicare: tu tba is abī atq; obse-
ra. i. claudē intus. i. per partē in-
teriore ostium. i. ianua. Do. dicit
serā esse ianue claustrū: duz. i. q̄
diu ego transcurro hinc ad foruz
vel venale vel causaz: vt illū de-
ducam adiutores volo aduoca-
tos. i. bonies paratos defende-
re nos: vt Lau. ait. ad eē. i. p̄fitef
eē v̄l ppe eē h̄ v̄l p̄sidio eē nobis
ī hac turba. i. ī hac turbatione et
riza. **Tba.** mane mane id est noli
fre queritum aduocatos. **Eb.** me-
lius est. i. ire ad forum. **Tb.** mane. i. siste. **Eb.** omitte. q. d. dimitte me. per qđ verbū inuitur ebremetem
fuisse comp̄bensum manu. a tbaide. iam. i. statim adero. i. presens ero hic. q. d. statim rediero. **Tb.** obre-
me. nihil. i. nullaten? est opus istis. per contemptū dixit. i. tuis aduocatis v̄l tuis oībus que dixisti: dic
hoc mō illā eē tuā sororē: et dic te amississe eā virgine puam. i. cū adhuc puā foret. Dic inq̄ te cognosse id
est cognouisse nūc ostēde signa q̄bus p̄suadeas eam eē tuam sororē. **Py.** adsunt scz miles et sui: hoc est
adueniunt vel iam ppe sunt. **Tb.** Cape hominem scilicet militem: hoc est comprehendē eum: si faciat vī
id est violentiam ducito in ius. hoc est deduc eum ad iudices vt de eo fiat ius. Intellectin. i. vtrū inte-
lexisti. **Eb.** Probe id est recte intellexisti scz. **Tba.** Fac vt dicas becanimo presenti id est fortiter p̄stan-
ti. Virgilius in quinto. Nūc si cui virtus animusq; in pectore presens. i. fortis vt Seruius recte sentit.

Tbz. Num formidolosus obsecro es mi homo. **Eb.**

Apagesis. egon formidolosus: nemo est omnium qui
metuat minus. **Tba is.** Atq; ita opus est. **Ebremes.**

Hau metuo quem tu me esse hominem existimes.

Tba is. Immo hoc cogitato: qui cum res tibi ē: pere-
grinus est: minus potens q̄ tu: minus notus: minus
amicorum hic habens. **Ebremes.** Scio istuc. Sed tu
quod cauere possis stultum est admittere. **Mal** ego
nos prospicere q̄ hunc vlcisci accepta iniuria: tu abī:
atq; obse-
ra ostium intus. dum ego hinc trāscurro ad
forum volo ego adesse hic aduocatos nobis. **Tba is.**

Mane mane. **Eb.** Melius est. **Tba.** Mane. **Ebre-**
mes. Omitte: iam hic adero. **Tba is.** Nihil opus est
ebremes hoc modo. dic sororem esse illam tuam: et te
paruam virginem amississe: nūc cognosse: signa o-
stende. **Pythias.** Adsunt. **Tba is.** Cape si vim faci-
at in ius ducito hominem: intellextin? **Ebremes.**
Probe. **Tba is.** Fac: animo bec presenti vt dicas.

Eunuchus.

Heb. Facia et timide dictum est a ebremete. **Tb.** Attolle. i. erige pallium tuum quod. i. trabis per
i. pedita sui opus est patrono. i. defensore: nam patronus est qui accusat cum caput seu defendit buic
ipsi. i. buicmet adolecenti quem paro. i. dispono. defensorem meum. q. d. iste quem paro meum de
fensorem eget ipse defensore: cum adeo sit simplex ut quod pallium attollere deberet illud trahat
Ancine et. Dic militis incepti vanitas demonstratur qui ad amicum tamquam ad hostile exercitum

Ebre. faciam. **Tbais.** attollite pallium. perij. buicipsi
opus patrono est: quem defensorem paro.

Tbraso. **Bnato.** **Tbais.** **Sanga.** **Ebre.**

HAncine ego contumeliam tam insignem
in me accipiam gnato? mori me satius
est. simalio dorax syrisce sequimini: pri-

mum edes expugnabo. **Bn.** recte. **Tbra.** virginem eri-

piam. **Bn.** probe. **Tbra.** male mulctabo ipsam. **Bn.** Pul-

chre. **Tbra.** In medium buca gmen cum vecte dorax: tu

simalio in sinistrum cornu: tu syrisce in dextrum. **E-**

do alios: ubi centurio est sangaret manipulus furum?

pergit irato animo. **Tbraso.** **Bnato.** **Tbais.** **Sanga.** **Ebre.**
bancine. i. utrum hanc contumeliam
accipiam. i. patiar tam insignem. i. tam
magna siue grauem et hoc in malis
premiis. i. contra me: satis est. i. melius est
me mori quam. i. tale pati contumeliam
sed accipere contumeliam potius dicit
mus quam pati. **Odiles** incitato animo
suos seruos vocat factur? insulta
tiones habuit. **Simalio.** dorax. sy-
risce. i. vos serui sequimini me. **Si-**
malio a simio vel a simia derivat
tum est obfeditate oris vel nasi. **Sy-**
riscus diminutivum est a syrio. **Pri-**
mi. i. in primis expugnabo. i. pri-
mo capiam edes. i. domum tui
dixit. **Bn.** recte facies super. adulan-
do dicit hoc. **Tbr.** eripiam id est ad-
ducam a tui de virginem quam
dono dedi. **Bna.** probe facies super.
q. d. non improbe facies eripiendo
neginez per qua mala tibi habetur
ac refertur gratia. **Tbra.** **Odile.** i.
valde et in malis eius mulctabo. i.
punitam ipsam scilicet tui. **Bn.**
Pulchre facies eam mulctando
q. d. honeste et deceter. decet enim

eam mulctari quod sic est ingrata. et hec omnia potius dicit assuetudo ineptis militibus quam plando. nam eo omnia passim
ba tendunt ut gula indulgeatur et veter impleatur. **Tbr.** o Dorax prede super. vel veni buca in medium agmen. i. in
medium exercitum ordinatum cum vecte cum ferro instructo peditibus domorum prodiis apto. In vecticularia
vita de eorum qui vectibus pedites prodiis alienos furandi gratia. Lato vecticularia vita vivere est repetere lar-
giter habere repetere nihil. Et ita cum vellet expugnare edes tui dicit vectibus erat opus ad parietes quas
ruendos ac frangendos. tu **Simalio** nomen serui concede inquit in cornu sinistrum id est in partem aciei
sinistram. hic enim cornu per metaphoram dicitur pro parte aciei tam dextra quam sinistra. hoc est pro la-
tere tam dextro quam sinistro. Et ut inquit. **Strabo** cornu habet sexagenos milites. Tu **Syrisce** concede
inquam in dextrum cornu. hoc est in latus dextrum aciei seu exercitus. **Edo.** i. dic seu nola alios: id est
reliquos seruos. ubi est centurio id est qui centum preest militibus et potius peditibus. Nam centurio
est peditum: decurio vero equitum. In exercitu miles centurioni parebat. centurio tribuno: tribunus le-
gato: legatus consuli sed seorsum magister equitum solum dictatori parebat. Quidam dicunt centuriones aliqui
preuisse quatuor manipulos. manipulum non preuisse ex centum prius. deinde ex ducentis militibus dictosque manipulos
a fasciculis palearum quos manipulos dicunt. Nam adhuc pauper populus romanus per vexillis manipulos palea-
rum pica suspesos ferre solebat. unde manipulari miles dicitur. Quid. **Parrica** gestabat suspesos acra ma-
nipulos. Unde manipulari nola miles habet. **Varro** autem inquit manipulos esse minas man? minas casuas exercitus
qui unum sequitur manipulum ei coniungit prius man? et non? Manipuli sunt man? militum vel collecti viri sic dicitur
ut vult **Do.** Nam cum romani et latini sub nouo centurione bellum aggressuri deputabant sibi sortem vel coronam
ex manipulo verbe perficiebant quam per signo sequebantur. Nonnulli et voluit manipulos dici signiferos quia
sub romulo pauper adhuc romanus exercitus hastis fecit manipulos illigari et hos per signis tenebant. **Rede-**
am? ad istam. Ubi est sangare ille seruus. ubi est manipulus. i. caterua suorum. i. perdonum vel manipuli? ut alii voluit
signifer. Alii b manipulum suum coque discipulos dici putant et quod miles coquam videns consulas considerat

Comedia.II.

Sanga ecce. i. ecce hic coram te sanga adest. et in tertia persona de seipso loquitur. Ebra. o ignaue. i. timide quod
 modus interrogandi. ne. i. utrum cogitas pugnare periculo id est spogia longa. qui. i. tu portes: id est affe-
 ras istuc peniculū huc scilicet in mediū agmē. Penis ut Festus ait cauda vocabatur. vñ et ossam porcinā cū
 cauda ossa peniā dicebā. Est etiā mēbrū virile: ut ait serui. Salusti. Adulter ganeo manu vñtre alea
 pene bona patria lacerauerat: hinc et peniculos dicimus quibus calciamenta teruntur quod de caudaz exte-
 ritate fiūt. Sūt et peniculi spon-
 gie longe propter similitudinē cau-
 daz appellate. Inuenio et peni-
 cilla in neutro a peniculū li. pro in-
 strumentis factis ex setis porci-
 nis quibz vñ pictores cū pigunt
 quod instrumenta nō quod me fallat pin-
 cella vulgo vocāt. Sā. ego. ne. i.
 quis sup. utrum ego cogitē pugna-
 re peniculo: nouerā virtutē. i. vi-
 res impatoris videlicet tuas quod es
 impator huius certamis et nouerā
 vñ. i. vebemētā acrimoniā mi-
 litū. nouerā inquit hoc certamē scilicet
 non posse fieri sine sanguine. quod. i.
 quomodo abstergerē. i. deficcarem
 vulnera et mūdare nisi attulissē
 peniculū. Vel nisi ponat hoc cor-
 tū interrogat sic sup. attulit sup-
 ple peniculū qui. i. ut abstergerē
 vulnera. Ebra. vbi sunt alij. Sū.
 malū hic ē interfectio malū: et p-
 parēssim solū legendū sic. malū
 i. quod vulgo dicitur mala gratia. quod alij
 sunt sup. Plautus in epedico quēz
 malū hec impudētia ut si sic dice-
 rē. Cū malū mibi pecunias esse
 putas: quod vulgo dicitur. vñ mala grā
 putas mibi esse pecunias. Itē quod malū tibi vis. quod dicitur quid mala gratia aut male gratie oportet tibi quod
 ineptū ē dicēdi genus. S; hic causa apponitur non ut approbētur: sed potius ut reprobetur alijs dicē-
 di modis surrogatis. Solus sanio. i. ille serui suat. i. custodit domū. quod si sit domi intellige sic seruat. i.
 manet aut sedet domi ut obseruet eā vel etiā custodit domi. Ebra. tu gnato instrue. i. appara vel ornāt
 dispone et in forma hosce milites. ego ero hic post principia id est post prias legiones firme armature
 Nā in acie bene instructa erāt milites agiles leuis armature quod velites dicebātur: quz veltabātur id ē
 agilit pugnabāt: quum officiū erat laceffere pugna et quā plū pludiū facere velitatiōe. i. pboz vltro ci-
 troqz obiectatiōe. Deinde laceffita pugna secedebāt aut i equos insiliebant sua agilitate. in veniebat ad
 prias legiōes firme armature et robuste quod dicebātur pncipia: quz illic erat pncipiū resistētie. Sequit i
 lra. idē. i. ex eo loco dabo signū oibus aut sonitu tube seu classici aut alio signo. aut vibratiōe vexillī vñ
 erectione et alia re id genus. Sū illud. i. ita sibi cauere est sape. i. eē sapientem. ut. i. post quod iustruxit. i. appa-
 raui hosce milites ac disposuit. ipse. i. ipse cauit sibi. i. pruidit pspexit sibi in loco. i. oportune ut in adel-
 phis pecunia in loco re. Pirrbus rex epirotarū peritissimū stratogematū. i. astuciarū militie factitante
 id ē sepe fecit h idem. i. sibi oportune cauit ac cōsuluit. Ebra. o thais viden tu. i. vides ne quam rem hic
 ebrazo miles agit. Nimirum i. sine dubio illud pñliū. i. illa suasio vel illud ppositū de occludēdis edibus. i.
 dū obierāda domo ē rectū. i. recte suāsū et suscepit. Ebra. sane id est nimis vel valde pñliū inquit rectus est
 de occludēdis edibz. et hoc per h omā dicit qui. i. qualis vir nunc videt tibi: hic est nebulosus: id est van-
 nus iuanis mollis ut nebula magnus corpore scilicet et statura: sed mollis ut nebula ne timeas: id est noli
 timere quia sit magnus et in etate virili. Donatus autē subaudit nō est legendo affirmatiue nō interro-
 gatiue sic nō est sup. talis vir qui id ē qualis videtur tibi hic est magnus nebulosus: id est magnus corpore
 et statura s; mollis ut nebula fūilis et vanus non virilis neqz magnanimus ut tibi videtur ne metuas

San. Eecum adest. Ebra. Quid ignaue peniculo pu-
 gnare (qui istuc huc portes) cogitas? Sanga. Ego
 ne imperatoris virtutem noueram: vim militum: sine
 sanguine hoc non posse fieri: qui abstergerē vulnera.
 Ebra. Vbi alij. Sna. Qui (malum) alij: solus: Sanio
 seruat domum. Ebrazo. Tu hosce instrue. hic ego ero
 post principia. Inde omnibus signum dabo. Sna. Illud
 est sapere: ut hosce instruxit ipse sibi cauit in lo-
 co. Idē hoc iam. Pirrbus factitauit. Ebra. Videntu
 thais quam hic rem agit: nimirum consilium illud re-
 ctum est de occludendis edibus. Ebrais. Sane qui ti-
 bi nunc vir videtur: hic nebulosus magnus ē: ne timeas

Eunuchus

Tbra gnato quid videtur tibi id est quid iudicas de incendo prelio. per quod ostendit se iam timere. **Bnato** nunc vellem fundam id est sagittam q̄ se3 multum longe iactatur non honestam neq3 lancea3. **S**da enim interdum dicitur instrumentum quo rotantur seu iaciuntur lapides vt **Serulus** ait **Virg.** i **georgicis**. **Stupea** torquentē; **balearis** sbera funde. **Interdū** dī gen⁹ rbetis a fundēdo vt ait **Noni⁹**. **Virgil⁹** i **georgicis**. **Atq3** ali⁹ latū fūda iā sberat annē. et illō rbetis genus vulgo dicitur bacba. **In**

Tbra. Quid videtur? **Bna**. Fundam tibi nunc nimis vellem dari: vt tu illos p̄nī bince3 occulto cederes facerēt fugā? **Tbr**. S3 ecclā tbaide ipam video. **Bna**. quā mox irruimus. **Tbr**. Mane oīa prius expiri verbis: q̄ armis sapientē dec3. qui scis: an q̄ iubeas sine vi faciat? **Bna**. Dī vestrā fidē? quātī ē sapere? nunq̄ accedo: qn abs te abeā doctior. **Tbr**. **Tba**. Primum hoc mibi responde. **Eū** tibi do istā sginē: dixtin bos dies mibi soli dare te? **Tba**. Quid tuz postea? **Tbr**. rogitas? que mibi ante oculos coram amatorē adducti tuū. **Tba**. Quid cū illo agas. **Tbr**. et cū eo clam te subducti mibi. **Tba**is. Libuit. **Tbr**. Pampbilā ergo huc redde: nī vi manus eripi. **Tbr**. Tibi illam reddat: aut tu eam tangas omnium. **Bnato**. Ab. quid agis? tace.

ta. **Bnato**. Dī vestram fidem. exclamatio est comica id est implozo supple vestram fidem id ē vestruz auxilium et vestram opem quanti id est quanti valet quātum est vtile sapere id est esse sapientem. nūq̄ accedo ad te quā id est q̄ non habeam doctior id est quā redeam ex consortio tuo doctior tanta es sapientia. est autem adulatio parasitica. **Tbra**. o tbaīs primum responde hoc mibi quod sequitur. cū do id est cum darem tibi istam virginem dixtin id est promissisti ne dare id ē exhibere te bos dies. id est per bos dies. s3 elegantius omittit prepositio et elegātius i actio dī q̄ in ablatiuo. soli mibi nō etiā am cbremi. **Tba**is. quātū id est tunc postea feci sup. **Tbra**. rogitas id est petis quid fecisti. que scis tu adduxisti mibi coram oculos tuum amatorem se3 cbremietem quem miles putauit esse suuz rualē. **Tba**. Quid agas cum illo **cbremete**. q. d. quā actionē ex ea re p̄tra eū habere possis. vel fiat distinctio post quid et sit interrogandi mod⁹ vt sepe fit: deinde subdat agas cū illo ne de illa re. q. d. loquere cū eo de ea re nō meciū vel contendas cū illo tibi quasi dicat accerrime responsuro. et verbo et dimicatione. **Tbra**. et subducti. i. substraxisti te mibi claz. i. furtim cū illo amatore. **Tba**. libuit. i. sic mea fuit voluntas. **Tbr**. ergo redde. i. restitue huc mibi. s. Pampbilam qz discessisti a pacto iō nullū esse debet v̄ cōditio nem donatōis nō impleuisti: iō donatio nullū momētū eē debet. nī. i. si nō vis sup. eripi. i. auferri a te v̄ id est violētia. **Tbr**. dicis sup. vt tbaīs reddat tibi illā. **Pam**. aut vt. i. q̄ tu oīz tāgas eā pā. nō mō eri plas eā. et apostrophe. locutio nāq3 imperfecta ē et p̄ssa. nāq3 loq̄ solēt plus gestu q̄ s̄bis conciti et cōmōti ira. **Bna**. ab. dolētis vel deridētis qd agis v̄ qd ais. loq̄ris. tace. q. d. nescis cū viro maledicas

terdū funda significat iaculū sū ue missile aliquod qd longe funditur id est mittitur. **Inde** funditores vt **Nonius** ait. dicitur qui fundis magnis dimicāt. **Si** fenna in. iij. bis. **At** post armatos funditores et sagittarios ponit. **Tunc** inq̄ vellem fundam dari tibi vt tu cederes id est verberares et verbares et oppugnares illos. s. tbaidem et cbremez procul hinc id est longe ab hoc loco ex occulto id est ex loco vbi si videris. ipsi subaudi facerēt fugaz id est darent terga sine fugerēt. **Tbra**. sed ecclā id est ecce hic video ipsam tbaidem. **Bna**. q̄ mox id est q̄tum statim vel q̄to post irruimus id est impetuz facimus. nam irruere est cum furore prelium inire. **Tbra**. mane id est siste pedem decet sapientem prius experiri id ē tentare omnia id est querere et experiri omnia media s̄bis id ē bona cōpositione et pactione verbis mitib⁹ facta q̄ armis id est bello. **Et** ē sententia exornatio rhetorica. q̄ id ē quomodo scis an faciat tbaīs ea que iubeam id est velim sine vi id est sine impetu et violētia

Comedia.II.

Ebre. quid tu tibi vis, quod inepte dicitur quid oportet tibi. **Tbz.** egon. l. vtrum ego nō tangam meas scz pampbilam. **Ebre.** o furcifer id est verbero: et qui dignus es illa ignominia affici vt furcam id est patibulum feras circum vicinos more improbi serui. **Bna.** caue sis id ē si vis. et ē compositum ex duobus corruptis vt caplis ex tribus id est cape si vis: sed talibus vti potius ē peccatum q̄ oratorū nescis cui viro tu nunc maledicas. i. contumeliā inferas. **Ebz.** alloquitur hic milite inquisens tu nō abis. i. discedis hic. i. ex loco hoc et minaciter cum eo agit quis tamen sit meticulosus. **Scin** id est scis ne vt. i. qualiter res sese habeat tibi id est q̄tum ad te spectat et in tuum malum. quasi dicat scis ne q̄to se res habeant q̄tum ad te spectat si quicq̄ turpe id ē rixę turbationis ceperis id ē concitaueris bodie hinc id est in loco faciam id est efficias vt memineris id est recorderis huius loci et diei memineris mei semper id ē omni tempore. **Bna** me miseret tui id ē misericordia tui me monet qui scilicet tu facis hūc scilicet militem tantum virum id ē qui est tantus vtrūq̄ inimicum id ē aduersarium et malivolum tibi. **Ebre.** Alloquitur iterum militez Ego diminuiam id est mutilabo bodie caput tuū nisi abis. **Bna.** vero id est sed o canis id ē impudens acerbus vt canis. hoc verbo canis impudēribus inimicis conuicium fieri solet ain id ē dicis ne te diminuturum caput tuus: sic agis id est sic loqueris alij. sic ais sed in idem redit. **Tbz.** quis id ē qualis homo es quid tibi vis. quod dicitur quid oportet tibi inepte. quid rei ē tibi cum illa puella id ē quod negocium seu commercium habes cū Pampbila q̄ ita de ea loqueris acriter. **Ebz.** scibis p̄scies. p̄cipio i. p̄cipiis dico eā eē liberā n̄ seruū additōis. **Tbz.** hē iteriectio indignantis p̄pter dictū illud. **Ebre.** dico inq̄ eam esse ciuem atticam. **Tbz.** hui interiectio dederit. **Ebre.** dico inq̄ eam esse sororem meam. **Tbz.** o os durum id est os impudens qui talia effutit mandata et figmenta: sicut contra mollis frontis dicuntur qui sunt reuerentes. **Ebre.** o miles adeo id ē certe miles autem contumeliose dixit vt fieri solet cum vel officij nomine aliquem vocamus. edico id est p̄cipio impero tibi tanq̄ pretor vel imperator militi. pretoris enim et imperatoris edicta sunt. ne id ē q̄ non facias vllam vīam id est vllam violentiam in illam id est contra illam puellam. Deinde conuertit sermonem suum ad thasidem inquisens ego eo ad sopbronā nutricem puellę scz vt adducam eam nutricē et ostendaz bec signa sororis mee. que signa intelligimus ostendisse thasidi de sorore sua. **Tbz.** ne id ē vtrum tu prohibeas id est impediās ne tangam meam puellam quaz emi. **Ebz.** inq̄ id est iterum dico tibi prohibeo id est veto ne eam tangas. **Bna.** audin id est audis ne iniuste scilicet profiteri h̄ scilicet

Ebz. Quid tu tibi vis. **Tbz.** Egon non tangam meam. **Ebre.** Tuam autem furcifer? **Bna.** Caue sis. Nescis: cui maledicas nunc viro. **Ebz.** Nō tu hinc abis? **Scin** tu: vt tibi res sese habeat? si quicq̄ bodie hic turbe ceperis: faciam vt huius loci dieiqz meiqz semper memineris. **Bna.** Miseret tui me: qui hunc tantum hominem facias inimicum tibi. **Ebre.** Diminuiam ego caput tuum bodie: nisi abis. **Bna.** Alin vero canis sic agis. **Tbz.** Quis tu homo es: quid tibi vis? quid cum illa rei tibi est? **Ebre.** Scibis: p̄cipio eam esse dico liberam. **Tbz.** Item. **Ebz.** Ciuem atticam. **Tbz.** Hui. **Ebre.** Meam sororem. **Tbz.** Os durum. **Ebre.** Miles nunc adeo edico tibi ne vi facias vllam in illam: ego eo ad sopbronam nutricem: vt eam adducam: et signa ostendam bec. **Tbz.** Tu ne prohibeas: meam ne tangam? **Ebre.** Prohibeo inquam. **Bna.** Audin tū: hic furti se alligat.

Eunuchus.

Ebrietas vel h̄ tanq̄ apud pretorem alligat. i. astringit illaqueat et obnoxium seu reū facit se furti id ē fraudis per metalepsin. nā oē qd fraude sit furtum ē. Unde dulcia furti dicuntur adulteria. i. qz furtum accipimus p̄ oī fraude dolo et iniuria. duobz aut modis dī furtū. vno modo cū omne maleficiū generaliter significatur. altero cū res surrepta demonstratur. nūc ergo furtum maleficiū ē. **Ebre.** satīn. i. satis nec h̄ ē tibi: id ē sufficit nec h̄ tibi. **Ebz.** alloquitur nūc ebdem. tu tbaīs h̄ idēz qd scilicet ip̄e ebre

Ebre. Satīn hoc tibi est. **Ebra.** idem tu hoc ais tbaīs. **Eba.** quere quī respondeat tibi. **Bna.** quid nunc agim̄ us: quī redeamus. Jam hec tibi aderit suppl̄cans vltro. **Ebra.** Credin? **Bna.** Immo certe noui ingenium mulierum. nolunt vbi velis: vbi nolis cupiunt vltro. **Ebra.** Bene putas. **Bna.** Jam dimitto exercitum? **Ebra.** vbi vis. **Bna.** Sāga (vt forte s̄ decet milites) domi fociqz fac vicissim vt memineris. **San.** Jā dudum animus est in patinis. **Bna.** Frugies. **San.** Vos me sequimini.

Tbaīs: **Pythias.**

Ergin scelestā mecum perplexe loqui: scio: nescio: abiit: audiui: ego

cum libet dimitte exercitum. nam **Bna**to p̄ interrogationē dixerat dimitto exercitum. **Bna.** o sāga fac vt vicissim. i. idētidem siue sepe cū quodam intervallo memineris. i. recorderis domi et foci. i. coquine. **Focus** p̄p̄le dī locus vbi ignis ē et qm̄ coquina sine igne eē nō pōt̄ cum a coquēdo dicatur precipue quorūpe aliquid decoquitur. iō p̄ coquina rite poni pōt̄. **Sāga** iam dudū animus est in patinis id ē paulo ante incēpi habere appetitum et cogitare de patinis: id est de vasis in quibus edulia ponuntur et per vasa se ostendit habere animum ad edulia et iam esurire. et est qd vulgo dicitur. **Iste** semper habet cor ad coquinam. dum quis vult dicere aliquem velle sp̄ comedere vbi eleganter diceretur illi semper animus est in patinis vel in patinis semper animum habet. **Bna.** es frugi id est utilis et necessarius a frugibus que dicte sunt q̄ bis fruamur. Unde fructus et frumentum. **Frui** autem est vesci. diciturqz a frumīne que est summa pars gule a qua re etiam bis frui dicimus que nec cibi nec pocula sunt: vtpote amicitia delectatione sensuū exteriorum pariter ac interiorum. **San.** vos sequimini me bac: id est per hanc partem. **Sāga** enim coquus est qui esurientibus sequentibz est: qualis est parasitus qui ventres imple cupit.

Ergin re. Nūc demū puella cognoscitur a tbaīde esse stuprata et qdem oportune post q̄ defēsa est et retēta magnopere. nā statī p̄sequentur nuptie ei? et **Ebre** q̄ civis attulit. **Eba.** o scelestā. i. scelerata **Pythias** p̄gin. i. prosequeris ne loqui mecum p̄plexe id ē obscure involute itricate vt sint aduerbia nā p̄plex? dī. distric? mūtāo dubi? titubās itricat? q̄ nescit quorsū se p̄ferat. p̄gin ḡ loqui mecum p̄plexe dicendo sup. scio p̄ne lā fere. deinde nescio stupratā esse abiit. i. eunuchus: audiui domi hoc esse admissū re. ego

mes dicit. **Eba.** q̄re aliquem qui respondet tibi tāq̄ sis indignus cui ego debeam respondere. et q̄ re dixit contumeliose. illud enim queritur quod difficile reperit. ergo non modo indignus es in q̄ cui ego respondeā sed vix inuenies q̄ te dignū responso iudicet. **Bna.** q̄d agim? nunc. h̄ dictum ē languidi atqz defessi quī id ē imo redeamus vñ venimus iā. i. statim h̄ **Tbaīs** aderit. i. adueniet supplicans vltro id ē sponte sua tibi. **Ebra.** credin. i. credis ne credere dubitāris ē certuz esse fidētis. **Bna.** imo certe. s̄ p̄fecto aderit supplicās tibi noui. i. cognosco ingenium. i. naturā mulierū: vbi id ē quādo vellis aliqd̄ nōlūt: vbi l. cū nolis ip̄e cupiūt vltro illud. s̄ qd nō vis. **Ebz.** bene putas. i. re ete cogitas disputas vlt̄ iudicas. **Bna.** iam. i. statim vel nūc dimitto exercitum: id est facio illi copiam abeundi siue prebeo militibus commeatum. **Naz** dux dicitur dī mīttere milites suos quādo vltra illis stipēdia dare non vult: sed illis abeundi prestat facultatem. **Ebz.** vbi vis id est quādo vis vlt̄

Comedia.II.

non affui id est non interfui cum est illi vis allata. hec affint beta instantis domine vultus habitumque de
mōstrant. non es mihi dictura istud quicquid est aperte. i. palam loquendo et manifeste non perplexe et
obscure virgo veste conscissa id ē habens vestem fractā obticet. i. tacet lachrymans. i. lachrymas emi
tens. tacemus cōsilia: reticemus dolores: obticemus quorum nos pudet. Eunuchus abiit. i. discessit quod ob
rem. i. quare taces. i. celas id quod ē factum: id est admissum. Pyt. quid ego misera dicā negē id est nega
re debeo illū qui adductus ē fuisse eunuchus. Tba. igitur si non
fuit eunuchus quis fuit. Pytbi. iste p. contēptū dixit iste Eberca
fuit. i. Tba. q. Eberca fuit. Pyt. iste ephebus. i. adolescens impu
bis frater pbedrie. Tba. o vene
fica: id ē o meretrix: quia omnis a
dultera eadē venefica est simili
ter et omnis meretrix que suis il
lecebris tāq. veneno inficit ama
tores et propterea insanus amor
interdū veneni appellatione de
signatur. Py. atq. id est sed cer
te comperi id est cognoui quod fuit
frater pbedrie. Tba. obsecro id
est queso quid id est cur: et quod ob
rem: id est propter quā occasio
nem is Eberca adductus est ad
nos. Py. nescio nisi quod supple cre
do enim amasse Pampbilam. s. si
sit amasset dic sic nescio cur ad
ductus sit nisi: quia sup. amasset
pampbilam. et tunc subdatur cre
do id ē ita arbitror. Tba. bem.
interiectio indignātis. ego mise
ra occidi: id est perij infelix sum
supple et per se legendum est. si
quidem: id est certe tu predi
cas id est narras istec id est ista
que dicis vera num: id est num
quid virgo lachrymat hic id: id est
ob id. Py. opinor id est suspicor
id scilicet virginem ob id lachry
mare. Tba. o sacrilega: id est nefa
ria impla et scelerosa quasi que
sacrum violauerit quid ait istuc
cine id est nonne ego absens id ē
discedens hinc interminata sum
id est cōminata sum tibi istuc quod scilicet cōstabat inter eas post quod scenam fuerat mandatum ut forsitan
ne quisq. ad eā accederet. Py. credita est: id est commissā est eunuchō soli et iusti id est iussisti ideo quod
facere id est quod facere aliud possem quod tuis morēgerere mandatis. vel prepone quid facere: ut in te
nore textus est. Tba. o scelestā id est sceleratā cōmisisti id ē tradidisti credidisti onem lupo. proverbial
liter dictum ē. q. si dicat virginē violatori cōmisisti sicut si ovis lupo deuoratori committatur. dispu
det id est maximo pudore afficior verba sic mihi data esse id est sic me esse deceptā quid illic hominis
est id est quis est ille homo eunuchū veste indutus. animaduertit enim Tba. Ebercā s. non continuo
agnouit propter vestem. Et hominis dicit ingenuino. nam per genituum iniuriose dicitur. p. notatius
vero honorifice. Py. o hera id ē domina mea obsecro tace. id ē esto secūra nam illud tace non ē silentiū
indicentis: sed securam facientis sumus salue habemus hominem ipsum scilicet Ebercam tanq. reum

non affui. Non tu istuc mihi dictura aperte es? quic
quid est? virgo conscissa veste: lachrymas obticet.
eunuchus abiit: quamobrem? quid est factum ta
ces? Pytbi. Quid ego dicam tibi misera? illum eu
nuchum negant fuisse. Tba. Quis fuit igitur? Py
tbi. Iste cherea. Tba. Qui cherea? Pytbi. Iste
ephebus frater pbedrie. Tba. quid ais venefica?
Pytbi. Atqui certe cōperi. Tba. Quid is obse
cro ad nos: aut quamobrem adductus est. Pytbi.
Nescio: nisi amasse credo pampbilam. Tba. Bem
misera occidi. infelix. si quidem tu istec vera predicas:
num id lachrymat nōgo? Pytbi. Id oppino. Tba.
Quid ais sacrilega? istuccine interminata sum hinc
absens tibi? Pytbi. Quid facerem? ita ut iusti: so
li credita est. Tba. Scelestā onem lupo cōmisisti. di
spudet sic mihi data esse verba. quid illic hominis ē? Py.
Hera mea. tace obsecro. salue sum? bēm? boies ipsus.

Eunuchus.

Tba. ubi is scz eberca ē. P. Item p indignationē. viden. i. vides ne euz ad sinistras partē scz. Tb. video
 Py. iube eū cōprehendī. i. capi q̄tūm potes. Tba. o stulta. i. incōsiderata qd faciem? illi cōprehensio.
 Py. rogas quid faciā amabo. interiectio blādentis. q. d. queso rogo te p amorē vide si os eius nō vide
 tur imprudēs id est inuerecundū cū aspicias eū. Tba. nō est os eius imprudēs. Py. tum. i. deinde vl
 tra hoc q non erubescit. vide que id est qualis confidentia id est nimia securitas est: et est quod dicitur

Tba. Ubi is est? Py. Item ad sinistram. viden? Tba.

Uideo. Py. cōprehendī nūc iube: q̄tū potes. Tba.

qd illi faciemus stulta? Py. qd faciā: rogas? vide

amabo: si non (cū aspicias) os ipudēs videf. Tb. Nō

est. Py. tū que confidentia est.

Eberca.

Tba's.

Pythias.

A pud antipbonem vterq; pater et mater
 quasi dedita opera domi erant: ut nullo
 modo introire possem quin videret me.

Interim dum ante ostium sto: notus mihi quidam
 mihi obuiam venit. ubi vidi: egomet in pedes (q̄tuz
 queo) in angiportuz quoddā desertum dedi. inde itē
 in aliud. inde in aliud: ita miserrim' fui: fugitādo ne
 q̄s cognosceret. Sed est ne Tba's quā video? ipa est.
 bereo quid faciāz. Quid mea autē? quid faciet mihi.

portum q̄ sit angustum et per qd nō agi potest pre nimia angustia. quasi ab angendo et portu eo q̄ ta
 lis angustia sit inter portus. i. inter domos. nam portus quemadmodum et insulas p domib' veteres
 dixerunt. multi codices habēt in pedes: et tūc ita dicendum est. ego dedi. Vel ut alij habent erexi me in
 pedes. i. cepi progredi vel velociter ire. Nam qui vult ire in pedes se erigit vel dat et quo cept. p̄gredi
 velociter in angiportuz quoddā desertuz et quod si non esset in tunc facile esset dicere dedi pedes i an
 giportum id est me contuli in vicum angustum qui vernacula lingua venella dicitur. Vel latine vicul'. nā
 qui se confert aliquo illuc dat ac dirigit pedes. Unde. i. ex eo angiporto. itē. i. similiter dedi pedes. In
 aliud angiportuz. inde. i. ex eo angiporto scdo contuli me in aliud angiportum ita id est eo mō fui miserr
 rimus fugitādo id est fui fatigatus lassus languidus dum fugio: et est honesta locutio: ut miser aman
 do. miser loquēdo. ne quis. i. ut nō aliq̄s cognosceret. i. agnosceret. p̄us enī eū cognouerat. Agnosceamus
 enī vetera: cognosceamus noua. sed ne. i. vtrū bec mulier quā video ē tba's. Deinde diligēter intuitus sub
 dit ipa ē tba's. bereo. i. incert' remaneo et desigoro. Prim' enī met' adimit consiliū s; recogitatio reddit
 confidentiam. bereo ergo. i. dubito: quid faciā. aut id est sed qd mea. hoc dicit ut hoc verbo. Tba's mihi
 getur cum dicat eam suam. i. cui bene cupit non amicam cum non esset proprii fratris rivalis: quid i q̄
 repetit ad maiore exp̄essione faciet mihi. quasi dicat dubito ac nescio prozsus quid mihi sit factura:

inepte. vide quō est assecratus
 Fiducia in bonū sonat ut pluri
 mum: confidentia vero in maluz:

Pd te hic eber
 rea, reddit cau
 sam cur etiaz re
 diens in vicinā
 suā non mutauit
 vestem. Eber

apud antipbonez i. in domo Ant
 ipbonis. vterq; parens scilicet
 mater et pater. vterq; dixit. Nā
 masculinū p̄pōderat feminino
 erant domi quasi dedita opera. i.
 consulto de industria ut nullo mō
 possem introire quin. i. q̄ non vi
 derent me interim id est dūz bec
 aguntur dum sto ante ostium qui
 dam notus venit obuiam id est
 in occursum mihi. ubi id ē postq̄
 vidi eum scilicet egomet dedi pe
 des id est conuertit cōiecti seu con
 tuli me q̄tūm queo in quoddam
 angiportum: id est vicum angus
 tum nec peruium desertum: id
 est non frequentatum. Angipor
 tum ti. neutrum. vel angiportus
 ti. masculinum. vtrunq; enim di
 citur vicus angustus non perui
 us: ut Donatus et Sernius sen
 tiunt: vel iter compendiarum ait
 Festus in oppido eo q̄ sit angus
 tus port' id est addit' ad portū
 Vel fm Tarronem dicitur angip

Comedia.II.

Tba. adeamus illum id est eamus ad eunuchum illum scilicet ebeream indutum adhuc eunuchi veste. bone vir. per ironiam. salve: dic mihi aufugisti id est fugisti ne fugitivus tanquam si esset servus cum alloquatur propter vestem qua adhuc erat indutus. **Ebe.** o vera id est domina factum est supple id est aufugi. **Tba.** satin id est vtrum satis id est valde tibi placet aufugisse scilicet. **Ebe.** non placet scilicet mihi. **Tb.** aso. credin id est credis ne hoc quod sequitur scilicet te abiturum impune id est te euasurum sine punitione. **Ebe.** mitte id est ignosce dimitte hanc vnam id est hanc solam notiam pro notiam id est culpam si unquam admisero id est commiserero aliam notiam occidito me. **Tba.** non veritus es? id est non timuisti meam seviciam. **Ebe.** non veritus sum scilicet. **Tb.** quid igitur veritus es scilicet. **Eb.** metui hanc ancillam scilicet ne id est quod non crimineretur me tibi id est apud te. **Tba.** quid feceras. **Eb.** feceram quiddam. id est aliquid paululum. **Tb.** ebo in terfectio huius indignantis. o impudens id est innerecunde dicis supple paululum te quiddam fecisse. an hoc scilicet vitare id est stuprare virginem bonam ciuem. appositue dictum. hoc inquam videtur tibi esse paululum id est parue estimationis et parvi criminis? **Eb.** credidi eam esse conseruam et non ciuem id est putaui eam esse seruam cum Pythias et alijs. **Pyth.** indignata est ancilla quod dixerit se putasse eam esse conseruam quasi paululum esse diceret ancillis meretricis vni afferre dicis supplete credidisse eam esse conseruam. vix contineo me quin id est quod non inuolem id est infiliam velociter more volantis avis de inuolo dicis quia a vola vole satis supra dictum est. Vix inquam contineo me quin inuoles id est infiliam in capillum tuum etiam monstrum id est qui stuprat virgines cum tamen se simulet eunuchum. Contra naturam enim est ut eunuchus stuprum committat. etiam monstrum hoc aduenit derisum id est ad deridendum ultro id est sponte et per se. **Tb.** o insana id est non considerata. abi id est discede hinc. **Py.** vero per ironiam dictum est quod ita abeam id est discedam credo id est vtrum credere debeo quicquam id est aliquid isti furcifero id est isti improbo seruo digno quod furcam circa vicinos ferat collo ignominie causa presertim id est precipue cum fateatur se seruum tuum. **Tb.** missa faciam id est omittamus hoc iocularia scilicet et futilia. **Eberea** non fecisti dignum facinus scilicet vel rem dignam te in ablatis id est non fecisti debitum tuum sine manis non es functus officio tuo. vel non fecisti quod te decebat aut tibi erat honestum. nam si id est quamuis sum maxime digna hac contumelia quia meretrix scilicet attamen es maxime indignus qui faceres id est facere debeas aut debuisses. neque edepol iurantis est scio quid consilij capiam nunc id est quam deliberationem sumam siue quod propositum suscipiam de

Tba. as. Adeamus. bone vir doze salve: dic mihi aufugisti? **Eberea.** Vera factum. **Tba.** Satin id est tibi placet? **Eberea.** Non. **Tba.** Credin hoc te impune abiturum. **Eberea.** Etiam hanc notiam mitte: si aliam admisero unquam occidito. **Tba.** Non meam seviciam in veritus es? **Eberea.** non. **Tba.** Quid igitur? **Eberea.** Hanc metui: ne me crimineretur tibi. **Tba.** quid feceras? **Eberea.** Paululum quiddam. **Tba.** Ebo paululum impudens? an paululum hoc esse tibi videtur virginem vitare ciuem? **Eberea.** Conseruam esse credidi. **Pythias.** Conseruam? vix me contineo: quin inuolem in capillum monstrum: etiam derisum ultro aduenit. **Tba.** Abi hinc insana. **Pyth.** Quid ita vero abeam? credo isti quicquam furcifero: presertim cum se seruum fateatur tuum? **Tba.** Missa istec faciam? non te dignum eberea fecisti. nam si ego digna contumelia suam maxime: at tu indignus qui faceres: tamen neque edepol quid nunc consilij capiam scio de virgine

Eunuchus:

istac virgine ita. i. adeo cōturbasti. i. pturbasti: implicasti ipedisti oēs rōnes. i. oēs vīas reddēde eius
vt nō possis tradere. i. offerre eā suis parētib⁹ scz ac ppiq⁹: ita vt. i. sicut fuerat equū. i. iustum atq⁹ vt. i.
quēadmodū ego studui. i. laboravi tradere eā scz vt parerē. i. pcllarē pcraberē acq⁹rerē mibi h̄ bene
ficiū solidū ⁊ integrū ⁊ firmū ac stabile reddēdo eā suis. **Eb.** at. i. sed o tbaī nūc spero grām. i. beniuo
lentiam fore. i. futurā eē eternā. debinc. i. amodo post hac in posterū in futurū inter nos: sepe. i. plerūq⁹

istac: ita cōturbasti mibi rōnes oēs: vt eā non possim
suis (ita vt equū fuerat: neq⁹ vt studui) tradere vt soli
dū parerē hoc mibi bñficiū cberēa. **Eb.** At nūc de
binc spero eternā inter nos gratiā fore tbaīs. Sepe
ex bñi sinodi re quapiā: et ex malo principio magna
familiaritas cōflata est. qd si hoc quispiā voluit de⁹?
Tb. Eōdem pol in eaz ptem accipioq⁹: et volo. **Eb.**
Immo ita queso: vnum hoc scito: cōtumeliē nō me fe
cisse cā: s⁹ amoris. **Tb.** Scio: ⁊ pol propterea nūc ma
gis ignosco tibi nō adeo in humano sum ingenio cbe
rea: neq⁹ ita imperita: vt quid amor valeat nesciam
Eb. Te quoq⁹ iam tbaīs (ita me dñ bene amēt) amo.
Py. Eū pol tibi ab isto cberēa cauendū itelligo. **Eb.**
Non ausim. **Py.** tbi. Nihil tibi quicq⁹ credo. **Tba.** De
finas. **Eb.** erea. Nunc ego te in hac re mibi oro vt ad
intrix fies. **Ego** me tue cominēdo et committo fidei:
te mibi patronā capio tbaīs. et obsecro emoriar: si
non banc vxorem duxero. **Tbaīs.** Tamen si pater

sa illius puelle quā amat. **Py.** nihil. i. non credo tibi quicq⁹. i. tuis verbis fides nō habeo. **Tb.** definas
i. define. hoc est cessa loqui: vel itelligitur fac vt definas. **Eb.** nunc ego te oro tbaīdez vt sis mibi ad
intrix in hac re. i. vt ducam pampbilam ego commendo et cōmitto. i. trado credo me fidei. i. tue fidelis
tati. ⁊ est auxilis nam p̄mendo ⁊ p̄mitto hic parum distant: nisi qd cōmendamus nos cognitis p̄mitti
mus nos vero ignoris. o tbaīs capio. i. eligo te patronā mibi. i. capio te aduocatā ⁊ mediatricē seu pro
curatricē: vt ⁊ me p̄mēdes ⁊ aduersus obfistentes me defendas qd possim potiri illa quā amo. ⁊ obsecro
id est per sacra rogo vt mibi ad sis in hoc negocio emoriar. i. mortem appetā. ⁊ nihil plus significat qd
primitiua: si nō duxero hāc vxorē scz pāpbiā. **Tb.** tñ si pater nō volet sup. ⁊ ē eclipsis vl' apophis
facta p̄ interruptionē cberēa factā: qd vno xpo tā cito itellexit qd dicere vellent tbaīs ⁊ illi obuia fuit.

Comedia.II.

Ebe. quid dicat sup. **Ab.** Interiectio gestientis in spem certo scio sup. volet modo id est dummodo bee pampbila sit cluis. **Tba.** si vis operirier pro operiri paragoce. i. expectare. iam id est statim ipse frater virginis scz ebremes aderit id est presto erit. hic fuit accersitum id est adductum siue vocatum nutrice que aluit illam virginem paruulam. i. cum a paruula foret o cherea tute ipse: aut te aut ipe qm ad si gnificatum vacat. aderis id est presto eris. copebis hic in cognoscendo. passine potest capi id est dux co gnoscere a nutrice. vel si capiat active sic itelligit tute b aderis i cognoscendo eam. s. q. d. Interea magis ac magis ea cognosces. **Eb.** vero non est presentis aduer biu: interdum pfirmatis. quandoq est pinctio significas: sed inter dum iuuat ironia: vt Egregiam vero laude et spolia ampla refer ris. Tuq puerq tuus: ego ma neo. i. oppior vt voluisti. **Tba.** ne i. vtru vis q sup. oppiamur. i. ex pectem? cu fratre domi: potius q ante ostiu. Interea. i. interim du is frater. i. venit. **Eb.** imo. i. qnimo pcupio. i. valde cupio il lud **Py.** obsecro bera. i. qua rem es actura q sit in domi ebereaz vis deducere. **Tb.** quidnam id e cur ita petis qd sim actura. **Py.** rogitas cogitas recipebuc post bac id est amodo in edes. i. i do mum tua. **Tba.** Eur non recipe re sup. **Py.** Erede hoc mee fidei id est babeas hanc mihi fide. i. cre duitatem b eberea dabit. i. indu cet denuo. i. rursus aliquam pug nam i. aliqd stuprum. **Lucilius** Uicinus o socij magna pugna uim? pugna. **Tba.** an interiectio pturbate mulieris obsecro tace **Py.** videre. i. rideris iudicaris paz persperisse. i. paru clare co gnouisse audacia. i. temeritatem ei scz eberee. **Eb.** **Pythia** non faciam qd dicis. i. **Py.** o eberea pol: iuratis e. non credo te non fa cturu nisi. i. pter q si non commissum erit tibi. i. si tibi non creditur erit: q. d. facies qd dico pferis si tibi fuerit comissa puella. Na si nihil tibi creditu aut commissu fuerit credo facile te nihil facturum cum non erit tibi copia facta. Comittere em interdum significat credere seu tra dere. fidei alicui? qd q: vt hic ubi commissum fuerit impersonaliter dictum est. q. d. pro creditum fue rit nisi intelligatur aliquid et tunc commissum fuerit. passine capietur: quod in idem recidit. **Tba.** quin id est quimmo tu pythias seruato id est obseruato me an sim quicq factururus. **Py.** Pol. neq ausis id est non audeam dare tibi quicq id est aliquid seruandum id est custodiendum. neq ausim seruare te. i. custodiam tui gerere. **Tba.** Apagete id e discedite ac cessate ab his ybis ipe frater virginis scz ebre mes adest id est presto est optime. i. oportune. **Eb.** bercle. i. per bercule perij. i. perditus sum. **O tba** obsecro abeam? intro. i. abcedam? intra domu: nolo sup. q. videat me in via cum hac veste cunucali,

Ebe. Quid? ab. volet certo scio: cuius modo bec fit.

Tba. Paululum operirier si vis: iam frater ipse hic aderit virginis nutrice accersitum iuit: que illam aluit paruulam. In cognoscendo tute ipse hic aderis eberea. **Ebe.** ego vero maneo. **Tba.** Elis ne interea (dum is venit) domi opperiamur potius: q bic ante ostium. **Eb.** imo percupio. **Py.** Quam rem actura es obsecro. **Tba.** nam quid ita? **Py.** Rogitas: hunc tu in edes cogitas recipere postbac. **Tba.** cur non? **Pyth.** Erede hoc mee fidei: dabit hic pugnam aliquam de nuo. **Tba** is. An tace obsecro. **Pythias.** Parum perspexisse eius videre audaciam. **Eberea.** Non faciam pythias. **Pythias.** Non pol credo eberea: nisi si comissum non erit. **Eberea.** Quin pythias tu me seruato. **Pythias.** Neq pol seruandus tibi quicq dare ausim: neq te seruare. **Tba** is. Apagete. adest optime ipse frater. **Eberea.** Perij bercle. obsecro abeamus intro **tba** is. nolo me in via cum hac veste videat.

Eunuchus.

Tba. tandem id ē. q. d. paucis responde ut nūc sit oīs dilatiōis finis. Dabet em̄ tandē hic quiddam v2
gēs respondere et accelerās q̄obrē. i. quare nō vis ut te videat te. an. i. utrū ideo sup. qz te pudet. i. pus
dore afficeris et erubescis esse ita indutus. Ebe. idipm ē sup. ppter qd nolo ut me videat: qz scz me pu
det. Py. dicit sup. idipm esse qz te pudet n̄go vero ē sup. ironice capitur vero. q. d. scz virgo est qui pus
diciā n̄ginalē et seruat et veneratur. Et in hoc sensu virgo in masculino genere poni itelligitur. Quod si

Tba. Quāobrē. tādē: an qz pudet? Ebe. Idipm. Py.
Idipm n̄go vero viciata. Eb. Ipse sequar. tu istic ma
ne: ut ebremē introducas pythia.

Pythias. Ebremes. Sophrōna nutrit.

Quicquid vēire i mētē nūc possit mibi? qd
nā? q̄ referā sacrilego illi grām: q̄ bunc
supposuit nob. Eb. Nōne n̄o ocl? te nu
trix. So. Moueo. Eb. Videō sz ne pmoues. Py. Jā
ne ostēdisti signa nutriti? Ebe. Oia. Py. amabo qd
ait? cognoscit ne? Eb. At memoriter. Py. Bñ adēpol
narras. nā illi faueo virgini. ite intro: iādudū vos be
ra expectat domi. Tūc bonū eccuz pmenonē icedere
buc video: vide ut ociosus sit. Si dñs placet spero me
bñe q̄ bun c meo ex cruciē mō. ibo intro de cognitione

dicat de puella sic itellige. dicit
te nolle sic videri qz te pudet scz
n̄go ē puella q̄ tibi credita fuit p
ironiā itelligendo tanq̄ dicat id
male indicat te esse pudētem qd
fecisti. Eb. ebrea sup. J pre id
ē pcedesequar. o Pythia tu ma
ne istic ut introducas id est itro
mittas ebremem.

Uicquid venire.
In hoc loco est
disputatio py
thie cogitatis a
pud seipam q̄te
nus. i. quo mō p
menonē dolo possit viciari. Py.
qd nā. i. qd ē interrogatiue legēdo
q̄cqd. i. qd. q̄cqd em̄ significat oē
qd: et iterdū capis p qd tñ. qd ē
igif qd possit venire mibi in mē
te q̄. i. quo mō vl' ut referā grām
id ē rependā vices isti sacrilego
scz pmenoni ipso nepbario seu in
probo qui supposuit. i. loco eunu
chi latēter adhibuit vel adduxit
nobis bñc ebream. Juuenalis.
Supposit? venias et falso nomi
ne poscas. Subducit q̄ volum?
admittere ait Donat? supponū
tur aut q̄ nō desideram? Nōnul
li codices bñt qd bis positū. q̄fi
sit repetitio ostēdēs idignationē

et viciandi cupiditatē sic. qd. quid possit venire mibi in mentē. Itēz quid nā possit inq̄ venire in men
tem qui. i. ut referā gratiā isti sacrilego qui supposuit nobis bunc ebream. Eb. o nutrit vero hic stomas
ebantis interiectio ē moue te oclis. i. velocius in mouēdo te perge et accelera estus. vult em̄ ebremes
eā velocius ambulare qd nō pōt fieri nisi se velocius moueat. Sophrō. moueo me scz. i. exerceo corp?
meū cundo q̄maxime possuz. Eb. video te scz moueri: sed nūc pmoues id est nūc proficis. Nā quā
mīs maxio studio te moueas: tñ nō satisfaciis mee cupiditati qd nō ē mirādū. Nā anus q̄uis studio p
perēt re tñ accelerare nequeūt ppter etatē ingrauescētē. Promoueo aut dñ q̄fi pcul moueo. dicit ergo
moueste sed nō pcul te moues. Py. ne. i. utrū iā ostēdisti signa agnitiōis virginis nutriti sue. Eb. ostē
di sup. oia signa. Py. amabo. i. rogo te p amorē q̄ blanditēis ē p̄cula qd ait nutrit scz ne. i. utrū cognos
cit illa signa. Eb. ac. i. etiā cognoscit ea et qd em̄ memorit. q. d. ea signa firma ad bucanus memoria tes
net. Py. edepol. i. pedē polucis bene narras. i. prospere refers talia. nā faueo illi virgini. ite intro. i. in
domuz iādudū. i. iā ex multo ante tpe bera. i. dñā expectat vos domi. Eccum. i. ecce hic video parmeno
nem virum bonum. per ironiam et appositue dictum incedere buc id est venire buc. viden. id ē vide s
ne ut id est qualiter sit ociosus id est securus sine sollicitudine et cura. si dñs placet spero id est credo
vel confido. me habere id est scire agnoscere. Eice. ad Zentulum. Habes de vatino cognosce de crasso
id est scis cognoscis. vel habere id est habituram et nacturam. qui id est quomodo qua ratione ex cruci
ciam. i. affligā afficiam bunc pmenonē meo more. i. meo modo et ad votum meū. ibo intro. i. itra domū
ut certum sciaz de cognitione. i. de agnitione puellae a nutritice. post. i. postea seu deinde exibo. I. egrediar

Comedia.II.

atq; pterrebo hunc sacrilegū. i. impiū. scz parmenonem. et nefariū.
Euiso. i. hic pmeo pythia suis maledictis magis irritat quā tñ nō sēit adesse neq; ma-
ledicta audire. Par. reuiso. i. redeo ad vidēdū qdnā rez. i. q̄s res eberea agat b. i. apd
ebaidē. q̄. i. eberea si tractauit. i. gessit agitauit deduxit rē. i. negociū astu. i. astute caute
hic ē aduerbium. al's autem ē nomen vt iam i astu venit. z vt iquit Tortellius ē nomen
grecum: significat

catq; apud poetas astutia cuius
origo vt ait Fest⁹ ex greco voca-
bulo astu deducit. qd oppidum
feu urbē idicat. i. q̄ q̄ uersati asti-
due sūt cauit atq; acuti eē vides
batur. Dñ vñam fidē b nō iuocā-
tis ē s; admirāt: quēadmodū cū
d: admirādo. Vir ille quanta dii
boni euz suauitate locutus ē. vbi
nos diceremus. Quāta bōe de-
cū venustate ē locutus. Uex cū ē
iuocantis sic itelligit. Q dii iplo-
ro sup. vñam fidē. i. vñam opē ve-
strū auxiliū q̄tā laudē. i. q̄tā ma-
gnā. z q̄. i. q̄tū verā. i. nō sine cā-
pmeno capiet. loq̄tur i tertia pso-
na de seipso. Nam vt omittā. i. qd
d: excepto eo qd surripui. i. i bera
xi furti ei. i. eberece. b est ad eius
voluptates a meretrice auara. i.
bñdī cupidā amorē difficilimū. i.
admodū difficilē vt eberea suo
nutu illo potiretur z carissimū. i.
quo si voluisset potiri maximum
meretrici erat p̄ciū dādū. Lōse-
ci. i. superari vt deuici eē h̄ginez
quā amabat vt potiretur ea sup.
sine molestia. Prope b h̄bum cō-
ficio cōuenit gladiatorib; q̄ gra-
uissimis p̄fecti z lauci vuluerib;
occubuerūt. Bñ p̄fectores feraz
q̄ feras laucando trucidāt. Pōt
etiā sic itelligi textus. Conseci.

i. p̄fecti. expediti vt Eberea potiret. i. cū desiderio vteret eā h̄ginē quā amabat. Potior ei iterdū iungi-
tur actō. Alibi. P̄ia potit p̄moda: sepi⁹ tñ at gto iugif at abltō. Vel sic itellige quā h̄ginez eberea ama-
bat p̄fecti. i. deuici eā vt ipse potiret ea sine molestia. i. impedimento ac tedio seu fastidio. sine sumptu. i. in-
pēsa sine dispēdio. i. dāno ac detrimēto. Aliq nō bñt vt potiret: z tunc sic aseruit iſa. Conseci. i. deuici su-
perari. sine molestia sine sumptu z sine dispendio eā h̄ginē quā amabat. Tñ. i. deinde b alterz. i. b altera
res a me inuente. vero. i. certe est id qd ago puto me repperisse. i. excogitasse palmarium mibi. i. palma
dignum. i. victoria seu laude ac premio victorie. v; quomodo. i. qua via adolescentulus posset nocere
mature id ē cito et ante tempus ingenia. i. naturas et mores. i. modos faciēdi meretricū vt cum cogno-
rit. i. cognouerit ingenia earū ēt mores oderit. i. odio prosequatur perpetuo. i. oī tpe eaz ingenia z mores
Que meretrices dñ. i. qñ sunt sevis apd amātes n̄bil videtur mūdus. i. laucius delicatius cū tamē nō
sint. nec q̄c̄p. i. aliqd videtur magis cōpositū id ē ornatū: nec magis elegās. i. venustū aptū appositum
seu accōmodatū. z qd vulgo dñ magis propm: que meretrices cum. i. quādo cenāt cū amatore suo ligu-
riunt. i. suauiora euz fastidio degustant. Liguire eniz dñ a verbo greco ligoncin quod significat suare.
Liguire eniz fertur ille qui eleganter z morose cūq; multo fastidio suauiora queq; degustat. Nonius
eniz dicit liguire eē degustare. In abliguire. i. auidentia p̄sumere: inde liguriones: q̄ liguriētes et suau-
issima edulia ac pocula degustantes eaz vndiq; sibi conquirentes patrimonia sua consumpscrunt

vt certū sciam: post exibo: atq; hunc pterrebo sacri
legum. Parmeno. Pythias.

Euiso qdnā eberea hic rez agat: q si as-
sture tractauit: dii vñaz fidē: q̄tā z q̄ve-
rā laudē capiet pmeno. Nā vt omittā: q

ei amorē difficilimū z carissimum a meretrice auara
surripui h̄ginē quā amabat: eā p̄fecti sine molestia si-
ne sumptu: sine dispēdio. Tñ hoc alterz: id nō ē qd ego
puto mibi palmarium me repperisse: quo mō adolescentu-
l' meretricū ingenia z mores posset noscere mature: vt
cū cognorit: p̄petuo oderit. Que dum for; sūt nil vide-
tur mūdus: nec magis p̄positū q̄c̄p: nec magis elegās q̄
cū amatore suo cū cenāt liguriunt: barū videre inglu-
mē: sordes: iopia: q̄ ibōeste sole sint domi atq; auide-
cibi quo pacto ex iure besterno panē atrum vorēt nos

Eunuchus.

Salus est. i. salutare est et utile: sine salus. i. utilitas maxima qualis est salus est adolescentulis videre in gloriis. i. vultus seu gule voracitate. et videre iniquos sordes. i. vel auaricia. Nam sordidus dicitur auarus vel squaloribus quo sunt obsite apud se. salus est inquit videre inopia. i. extrema paupertatem hanc meretricum. et salus est inquit adolescentulis nosse. i. cognoscere hec omnia videlicet quod. i. quantum sint inboneste. i. turpes. sole. i. cum sole sunt domi apud se sed atque quantum sint auide cibi. i. voraces. et quo pacto. i. quomodo voraret. i. deglutiat panem atrium. i.

se omnia hec: salus adolescentulis. Py. Ego pol te per istis dictis et factis scelus vlciscar: ut ne impune in nos illuseris

Pythias:

Parmeno.

Rob deum fide: facinus fedum. o infelicem adolescentulum: o scelestum parmenonem: qui istum hunc adduxit. Par. Quid est? Py.

Miseret me. itaque ut ne id videres misera huc effugi foras: que esse factura dicunt exempla in eum indigna. Pa. Si iuppiter qui turba est: nunquam ego perire adibo. Quid istuc. Pythias. Quid ais: in quem exempla fient. Py. Rogitas audacissime: perdidisti istum: quem adduxisti pro eunuchio adolescentulum: dum studes dare verba nobis. Par. Quid ita: aut quid factus est: cedo. Py. Dicam: virginem istam (thalidi bodie que dono data est)

vetustate maciduz madidum super. maceratus vel mollium ex iure id est ex succo pulmentarij: quod brodum vulgo dicunt besterno. i. pedana. i. pcedentis dici. Py. o scelus. i. scelestus sceleribus plene. pol iuratis est: ego vlciscar. i. puniam te per istis. i. tuis dictis qui paulo ante per tulisti in nos. et per factis que exercuisti in puellam ut ne. i. non cluseris in nos. i. inuictus fueris in nos impune. i. sine pena. Dicim? autem illudo tibi cum dico: illudo te cum actio. et illudo tibi quasi iubeor in te.

Rob deus. hic pythias simula ta perturbatoe sui parmenonez terret atque in principio vi magna

ostendit deorum implorans si deus quasi in hoc negotio nihil proficit humanum consilium. Py. Prob irascetis exclamatio est et testantis seu invocantis fidem. i. operam et auxilium deorum imploro super. vel in uoco fide. i. opere dei. i. deorum. o facinus. i. flagitium seu factum fedum id est crudele. Salusti? fedum oculis id est crudeles. o exclamantis est pericula hic adolescentulum. i. cheream infelicem. i. miserum et afflictum.

tingit enim eum grauer apud thalidem mulctari. o parmenonem scelestum. i. scelerosum qui adduxit eum adolescentulum huc ut tam grauer puniretur. Par. quid est? Py. Si pythias secum dixit fugiens se nescire quod parmeno assistat. De miseret. i. misereor eius cherece. et per nimiam crudelitatem mota mea viscera sunt: itaque. i. ideo ego misera afflictata videndo talia effugi. i. elapsa sum huc: seu effugi foras huc: ut ne. i. non videam id. i. tale supplicium cherece. Deinde pythias exclamat inquit: que exempla indigna id est feda crude lia et horrenda thalidis chereces et ancille dicunt esse futura. i. facienda in eum cheream. i. erga eum: ut ceteris sit documento ne quid tale attendant. Ubi futura a suo potius manat quia sum ut sepe fit: quod ut credam adducor ex eo quod sequitur. quid ais: in quem exempla fient. Posset etiam legi sine exclamatioe aufugit ne viderem id. i. quod exempla indigna dicunt futura in eum. Vel sic. ne viderem indigna exempla que dicunt esse futura in eum cheream. Par. Si iuppiter talis exclamatio est quale facinus cum turbati recurramus ad deum dicentes. o deus qui talis illelec pro illa. propositum autem est ex illa. h. qui ergo illec turba. i. turbatio est et motio: nunquam inquit. nam est pareleco sine syllabica adiectio: ego per. i. perdidisti sum. occidit qui illius rei fueris auctor adibo. o pythias quid istud est super quod ais: in quem. i. erga quem vel in quem exempla: non quidem imitanda sed fugienda fient. i. efficiuntur ut ceteri sint ad iuriam tardiores. Py. o audacissime in plene temeritate et confidentie rogitas iniquis in quem fient exempla: perdidisti. i. destruxisti pueros? illi fuisti. perdidisti ergo istum adolescentulum. i. cheream quem adduxisti. i. adduxisti pro eunuchio. i. loco eunuchi: dum. i. quando studes. i. das opera laboras conaris dare verba nobis decipere nos. Par. quid. i. cur ita dicis super. aut cedo. i. dico quod factum est de cherece. Py. dicam quod factum. i.

i. iij

Comedia.II.

scin id est scis ne eam virginem que bodie data est domo thaidi esse ciuez binc. i. ex hoc loco hoc est ex
atbenis. et scis fratrem eius scz cbremē esse appzime id est valde nobilem. Par. nescio. Py. atq. i. cer
te inuenta est. i. comperta est sic. i. cinis esse binc: iste miser. i. cberea vitiauit. i. stuprauit eam ille frater
violentissimus. i. impetuosissimus siue turbulentissim⁹. vbi id ē quando rescit id est tanq̃ inopinatus
cognouit. Parmeno deinde interceptit sermone petēs. Par. quidnā. i. quid fecit ille frater et hoc petit
vt acceleret ancilla que lōgiora
narrat. Py. primū. i. ipzimis col
ligauit eū. i. cberea misis nodis
Par. colligauit indignādo et ex
clamādo pre timore et ira repeti
uit idē verbū pythia plaiū. Py.
atq. eodem fecit id. i. colligauit
eū thaide orante. i. quīs thais
oraret: vt ne. i. vt nō faceret id. i.
colligaret eū Par. Quid ais ad
mirāis ē. Py. nūc minitatur. i. mi
nat sese facturū porro. i. postea
id qd solet fieri sup. mecbis. i. stu
pratorib⁹ at adulteris: vt forte
qd abscedet illi viriliavt alia id
gen⁹ efficiet. qd. i. illd qd fieri so
let mecbis ego pythias nunq̃
vidi fieri neq. velim. i. neq. vellē
vidisse fieri: vt neq. velim nūc fi
eri cberee. Par. q̃ audacia cbre
mes audet. i. audenter admittit
tū facin⁹. i. tā enorme factū: qd
i. cur dicis sup. ita tū facin⁹ ipz
audere. Par. An. i. vtrū hoc faci
nus non videtur tibi maximū
q̃s bō vidit vnq̃ quēq̃. i. aliquē
deprebendi. i. opprimī et p̃bēdi
in domo meretricia pro mecho
id est pro stupratore et adultero
Py. nescio. Par. at. i. s. o pythia
ne. i. vt nō nesciatis. i. vt nō igno
retis: dico id ē assero vobis: edī
co id ē significo seu notum facio
vobis illum cbereaz esse nostrū
filium berilem. i. filium berī id ē
nostrī puta lachis senis. Py. bē
indignātis et dolentis obsecro:
an. i. vtrum est is qui filius berī
lis est. Par. ne quā. i. nō aliquā
vīz. i. violentiā thais finat. i. per
mittat fieri in eum: vbi ne potest
capi vt sit aduerbiū p̃bēntis: vel pōt capi pro vt non: et tūgi cur p̃cedenti sermone p̃menonis sic
dico illum esse berilem filium vt thais non finat aliquā vīm fieri in eum: atq. adeo. i. certe cur egomet
noneo intro defensurus. i. enim. Py. o parmeno vide id est aspice considera quid agas id est agendus
suscipies ṽz vide ne. i. vt pro quod neq. i. et non p̃sis illi cberee et tu pereas. i. occidari. Nam putant. i.
cbremes cum thaide et alijs q̃cquid factum est esse ortum. i. p̃disse p̃fectū eē a te. i. a tua rebna et ar
te. Par. igit ego miser p̃plexus et anxius qd faciā. i. moliar: vel qd incipiā. i. inibo faciendū. Perficiū
mediocria incipim⁹ ingētia. Autē. i. s. ecce. i. in p̃spectu adest tāq̃ repetit⁹ sit ei⁹ redū⁹ et lopinat⁹ video

Eunuchus

senem id est patrem eberce lachem redeuntem rure. i. ex agro: ubi rure aduerbascere vñ meli⁹ pad
nervio de loco poni constat. Deliberat an debeat illi dicē an nō. Dicā huic senī an nō dicā scz. Deinde ele
git se dicturū berclē. i. per berclē ego dicā. ⁊ si id est quīs scio magnū malū mibi paratū: sed necesse ē
discere sup. vt subueniat. i. succurrat sic scz filio suo eberce. Py. sapiē. i. sapiēter dicis seu loqueris: ego
abeo. i. discedo intro. i. in domum tbaidis tu pmeno narrato isti senī oēm ordinem. i. totā seriē facti: vt
id est q̄iter factum sit. i. q̄ pacto
totum factum pcesserit.

redeuntē senē. Dicam huic: an non dicam berclē: ⁊ si
mibi magnū malum scio paratū: sed necesse est huic
vt subueniat. Py. Sapis. ego abeo intro tu isti narra
to oēm ordinem: vt factum fiet.

Laches senex.

Parmeno.

Ex meo propi nquo rure hoc capio cōmo
di neqz agri neqz vrbis odiūz me vñq̄ p
cipit. Elbi satietas cepit fieri cōmuto lo
cum: sed est ne hic noster pmeno? certe ip̄sus est: quez
prestolare hic ante ostiū tbaidis? Pa. Quis homo ē?
bem saluū te aduenisse bere gaudeo. La. Quez presto
lare? Par. Perij. li lingua beret metu. La. Item qd est?
quid trepidas? satim salue. dic mibi. Parme. Bere
primum te arbitrari id quod res est velim: quicquid
huius factum est culpa non facium est mea. Laches.
Quid? Par. Recte sane interrogasti: oportuit rez pre
narrare me. emit quēdam pbedria eunuchum quem
dono huic daret. Laches. Cui? Parmeno. Tbaidi.

tus autem dicit prestolari significare psto esse. Par. pij. i. occidi lingua beret. i. quasi fixa manet ⁊ imo
bilis vt loqui non possit metu. i. pre timore. Tir. ⁊ vor faucibus besit. La. Item hic interiectio metuētis
est ne quid mali sit qd. i. cur trepidas. i. times satim. i. satis ne salue aduerbiū hic. i. itegre recte pmode
incolumiter te habes. i. dic mibi. i. respōde mibi. vel satim. i. satis ne salue. i. itegre recte pmode res se
bñt sup. domi: nūc dic mibi. Par. o. bere primum velim te arbitrari id qd res est. i. id qd est verū scz qd
quid huic rei sup. factum est vñ de suppone eberce ⁊ eius de pbenfione nō est factū mea culpa id est
meo vicio ⁊ mea improbitate. La. quid dicis factum sup. Par. sane. i. certe velvalde recte interrogasti
oportuit me prenarrare id est prius recitare rē id est factum ip̄sum. deinde incipit narrare inquiens
pbedria emit quēdam eunuchū quez daret huic Tbaidi dono. La. cui daret scz Par. Tbaidi daret. i.

Ex meo rē. Hic
primum introdu
citur laches se
nex: pbedria ac
eberce pater oī
curavacans vt

postea relato facto per ordinē
a pmenone videat turbatioz. nā
imparat⁹ mentib⁹ mala maiora
sunt. Lach. capio. i. p̄cipio b̄ com
modi i. bāc pmoditate ⁊ utilitas
tem ex meo rure. i. agello p̄pinq̄:
vñbi. i. q̄ sup. neqz. i. nō vñq̄ odiū
i. tediū seu fastidiū agri neqz vñ
bis p̄cipit me. i. nūq̄ facietate sū
defessus neqz agri neqz vñbis:
vñbi. i. postq̄ vel qñ facietas. i. fa
stidiū vel tediū qd ex abūdan
tia plerūqz nascitur cepit fieri. i.
inceperit capere me p̄muto locū
id ē discedo ab vno loco ad aliū
S̄z ne. i. vtrū ille quē video sup.
est pmeno seruus meus. deinde
attēti⁹ viso eo subdit certe ip̄sus
p̄ ip̄e vetuste est pmeno. i. o par
meno quē p̄stolare. i. p̄stolar⁹ b̄
est expectas. Dicim⁹ p̄stolor tibi
⁊ p̄stolor te: sed sepi⁹ cū dīo quē
postolare hic an ostiū Tbaidis
meretricis. Par. q̄s bō est q̄ me
s. alloq̄tur. bē interiectio p̄cipien
tis quē pri⁹ nō aduertebat. o be
re. i. tu dñe mī gaudeo te aduenis
se saluū. i. incolumē. La. quem
p̄stolare. i. quē expectas vel ma
ne s. p̄stolari em vt Noni⁹ inquit
est expectare seu manere. Dona

Comedia.II.

Za. Emit berde pñ: qñ emit. i. i. qñto pñcio. **Par.** emit sup. viginti minis. i. viginti libris ut dictū ē. **Za.** actum est hoc est despantis dictū. q. d. actū est de pbedria pñtū est. q. d. nō sit reuqua sue respiscētie spēs cū sit meretricijs irretitus blādicus. **Par.** tū. i. deinde b. **Ebe.** filius ali? amat quandā fidicinā id est canentē fide. i. cybara. i. virginē quā stuprauit. **Za.** bē dolētis vel indignātis et excādescētis qd modus interrogādī ea que nō bene intellexim? aut intellecta nō credim?. **An.** i. utrū ille **Ebe** ea scit iā quid sit meretrix: an. i. vtrum ve-

nit in astu. i. in vrbes atbenas ex pñco. est enī hic astu nomen et in declinabile sñtqz vrbem. Nam atbenienses sic vocabant vrbes suam. Astu enī grece vrbis dicitur latine. Unde astu inuenit p astu tia calliditate. nā qui vrbes frē quētarūt vt plurimū astutiores sunt. Inuenitur autē et astus astus astut masculini generis et astu in declinabile neutri generis p astu tia. Unde astut. i. callid?. Aliud malū ex alio hoc separatim prulit senex fixis i pmenonē oculis. sic aut itellige ecce sup. aliud malū ex alio. i. aliud malū post aliū. vñ lege p appositionē sñgendo pce: dētib? sic qd sup. i. **Ebereā** amare est aliud malū ex alio. i. ē malū sup malū: qz primū malū ipse seruierat ex pbedria pñ ex **Ebereā**. **Pa.** o bere. i. dñe ne spectes id est aspicias me fixis ocul? vt facis indignabundus. ipse **Ebereā** nō facit hoc. i. nō amat me i pulfore. i. qz impellaz enī ad id faciendū aut inducāz. **Za.** omitte id ē cessa dicere. i. loqui de te et te excusare o furcifer. i. digne q furcā feras circū vicinos ignominie cā illi alligat? ego te puniā sup. et est aposiopesis si viuo: sed pñmū expedi. i. explica istud qd qd est. i. explica istud quicquid sit. **Par.** is **Ebereā** deducius ē ad

Tbaidem p illo eunuchō. qui fuerat emptus. **Zach.** p eunuchō. i. vtrum p eunuchō deductus est. **Pa.** sic est postea pñbendere. i. ceperunt hunc **Ebereā** intus. i. in domo **Tbaidis**. et ipi constringere id ē cōstrinxerūt pro mecho id est tanq? esset mechus seu adulter. **Za.** occidi id ē pñ. **Par.** specta id est considerā vide audaciā meretriciū. **Za.** nunqd vtrum aliquid aliud malū vel damni est reliquū id est restat superest superat qd non dixeris. **Malī** aut dicit referendo ad comprehensum et constrictum **Ebereā**. **Damni** vero dicit referendo ad emptionem eunuchi que facta est viginti minis. **Par.** tantum id est illud dñta rat est quod dixi. **Zach.** cesso. q. d. cur tardo vel cunctoz irrumpere id est violenter ingredire. ostendebat locum intro id est intra domum **Tbaidis**. **Par.** non est dubium quā magnum malū id est supplicium sit mihi ex hac re. i. propter hanc deductionem et comprehensionem vñ manifestationem fac i mihi quia fuit necesse id est oportuit facere b id est manifestare rem patri vt succurrēt **Ebereā** comprehensione. Est autem necesse nomen. nam necessus necessis necessitas et necessam lectum est gaudeo. id. i. propter illud quod sequitur. i. aliquid malū esse euentum bisce scilz meretricibus propter me id ē per me seu me incitante. nam senex scz **Zach.** querebat. iamdiū id est a longo tempore aliquam

Za. Emit: perij. berde. quanti? **Par.** Viginti minis.

Za. Actū est. **Par.** Tūz quandam fidicinā amat hic

Ebereā. **Za.** Item quid? amat? an scit iā ille quid me

retri? fiet? an in astu veniūt? aliud ex alio malū. **Par.**

Idere ne me spectes: me impulsore hoc non facit. **Za.**

Omitte de te dicere: ego te furcifer si viuo sed istuc

(quicquid est) primū expedi. **Par.** me. Is pro illo eu-

nuchō ad **Tbaidem** deduc tus est. **Zach.** Pro eunuchō

bon? **Par.** me. Sic est hunc pro mecho postea com-

prehendere intus et constringere. **Zach.** Occidi.

Par. me. Audaciā meretriciū specta. **Zach.** Nun-

quid ē aliud malū damni ve quod nō dixeris reliquū?

Par. Tantū est. **Za.** Cesso huc intro irrumpere. **Pa.**

Non dubium est quā mibi magnū ex hac re sit malū

nisi quia necesse hoc fuit facere id gaudeo propter me

bisce aliquid esse euentū malū. Nam iādiū aliquam

Ennuchus.

cām i. occasione q̄obzē. i. ppter quā faceret aliqd̄ insigne. i. aliqd̄ magnū et nobile cuius. is scz senex nūc repperit causam: scz eius facinoris faciendi.

Unq̄ zc. hic pythias egreditur veluti irrūra parmenonē vt ip̄a putat: egredi autem a poeta cogitur vt doceat populum quid intus egerit senex. ergo persona cachinans i. immoderate ridēs inducitur q̄rens p̄menonē aspe ctuq; eius ob nūmū risu; vix loq̄

causam querebat senex q̄obrem aliquid insigne faceret: is nunc repperit.

Pythias.

Parmeno.

Unq̄ edepol q̄c̄p̄ iādū qd̄ magis vellē euenire mibi enēit: q̄ q̄ mō senex i tro ad nos veit errās mibi sole ridiculo fuit: q̄

qd̄ timeret sciebā. Pa. qd̄ hoc autē ē? Py. nūc id pro deo vt cōueniā p̄menonē. Sed vbi obsecro is ē? Par. men querit bec? Py. Atq; ecclū video. adibo. Par. qd̄ est inepta? quid tibi vis? quid rides pergin? Py. Iba ba be. Perij. defessa iam sum misera ridendo te. Pa. quid ita? Py. rogitas: nūc̄p̄ edepol homines stultiorē vidī te: neq; videbo. ha nō satis pōt narrāri quos ludos prebueris in? At etiā primo callidū ac disertū credidī hoīem. Pa. qd̄ ē? Py. qd̄? illico ne credere ea q̄ dixi oportuit te? an non penitebat flagitiū te auctore qd̄ fecisset adolescēs: nī miserū insup etiā patri

gis imalescentem et insultantem risu subdit. p̄gin id est vtrūz non cessabis hodie vel desistes a tuo risu Py p̄ij proprie dicit. q̄ sit lassā ridēdo ego misera i ego ifelix et affecta tanto risu. iam sum defessa id ē defatigata ridendo id est veridendo te. Pa. quid. i. cur me ita rides. Py. rogitas. i. inquiris. Pot nūc̄p̄ vidī hominem stultiorē te id est q̄ tu sis nec videbo post bac. ha interiectio ridentis. nam identidem pythia loquendo resoluitur in tantum risum vt loqui non possit. non pōt satis. i. sufficiēter narrari q̄s ludos: id est locos que ridicula et quam materiam ridendi prebueris intus id est in domo tbaldis. At etiā id est sed etiā primo. i. in principio cum te incepti cognoscere credidī te sup. esse hominem callidū id est astutum ac disertum id est optime differere potentem de re aliqua Parme. quid est. Py. qd̄. q. d. petis qd̄ sit. ne. i. vtrum oportuit credere illico. i. continuo ea que dixi. an. i. vtrum te sup penitebat flagitiū. i. vtrū tibi par videbat flagitiū qd̄ adolescens. i. Lberea fecisset te auctore. i. te suadente et cōsultante nisi esset insup. i. preterea. i. proderes Lbeream miserū patri suo. i. laschi bene autem dixit

potens. Py. edepol nūc̄p̄ quicq̄ euenit mibi iādū ex lōgo tpe qd̄ magis vellē euenire. dixit aut iādū et nūc̄p̄. q. d. in longo tps spa cto nulla tps pte mibi euenit qd̄ magis euenire vellem q̄ hoc. i. q̄ mō. i. pauloante senex scz laches venit intro id ē in domū ad nos errans. i. allucinatus non quidē errans gressu aut via sed aīo potius et opinione. is senex fuit mī bi ridiculo: id est ioco mibi sole p̄ soli. nā atiqui dicebant in grō soli le. li. et in drō solo le. lo. more ceterorum adfectiuorum ridiculū dē sermo potius risum mot uens q̄ derisum. que scz ego Py thias sciebat qd̄ timeret. Par. p meno mirat ridentem pythiam inquires. autē. i. sed qd̄ hoc est q̄ bec tātope ridet Py. nūc. pde o i. exeo in mediū id. i. ppter id vt cōueniā. i. alloquar p̄menonē. s. obsecro vbi ē p̄meno. Par. h py thias q̄rit me que nō querit pro me vī quidā litteratores se recte excogitasse putāt. Pyth. atq; ecclū cum. i. ecce h video eum scz adibo ad eū. Par. o inepta. i. fatua que tanto cachino rides. quasi fatua quid est quid tibi vis id ē quid per tuum risum significas. vel quod dicitur inepte qd̄ oportet tibi cum tuo cachino et risu ef frenato quid id est cur rides. vel quid rides: id est quid derides ita cachinando id ē immoderate ridendo et cum videret eam ma

Comedia.II.

Indicares. Nā indicū ē eius q̄ vna peccauerit. nā qd̄ animi. i. quē aīm credis fuisse illi cberē vbi. i. q̄si pater. i. laches vidit illū che. indutū illā vestē eumuchi. dicim⁹ aut̄ recte. ego suz idur⁹ bāc vestē vel bac vestē qd̄ ē mod⁹ interrogādī ridendo illū q̄ p̄us non poterat intelligere qd̄ ei dicebat. iā. i. nunc. scis te perijisse. i. male te b̄re. Hoc aut̄ dici solet non stupētib⁹ ac culpā fatētib⁹. Par. bē indignantis et dolentis o pessima. i. improbiſſima et petulantiſſima qd̄ dixi. i. dixisti. nūc demū p̄meno itelligit se esse delusū anmē tita es dicēdo mibi qd̄ p̄i⁹ dixeras. et. i. et cum h̄ rides. Et quo apparet eā ex b̄ui⁹. Stomacho vebemēti⁹ cachinare. i. imoderate ridēne. i. utrū irridere. i. illudere nos visus ē tibi scel⁹. i. flagitiū ita lepidū. i. ita festiū et iucundū Cui pōt scel⁹ eē vti casus: et tūc astruif ita. o scelus. i. o scelerosa mulier q̄ videris digna q̄ voceris scel⁹ ipm. ne. i. vtz visus ē tibi ita lepidū. i. ita iucundū irridere nos Py. nūmū. i. valde vlt plurimū vifū ē mibi lepidū te irridē. Par. itelligi sic potes. Pythias. b̄i dicere q̄ nūmū tibi lepidū visū est nos irridere si qd̄dem. i. si certe habueris istō ipune. i. sine pena. i. si istō ipune feras nec p̄p̄t istō puularis. Py. ridendo cū. Py. subdit verū. i. sed qd̄ fiet sup. contra me vel qd̄ te factur⁹ putas q̄ me nō laturā ipune videris mīnitarī. Pa. bercle. i. p̄ berculē iurantis. reddā. i. repēdā vices sup. seu gratiā referā et hoc in malā p̄tē. Pyth. credo. i. facile p̄suadeo ad id credēdū q̄ mirāda facies: s̄ p̄meno istō qd̄ mīnitarē. i. minādo polliceris et dicis te facturū

fortasse dubitantis est. est in diem id est in longam dilationem. Unde dilatio est dicta dici prolatio. tu p̄meno iam id ē nunc aut statim post pendes penas supple id est lues et dabis penas meritas qui denobilitas id est infamas seu deturpas flagitijs id est turpitudinib⁹ flagitione id est increpatione dignis istas adolescētulum scilicet Eberēā stultū id est inconsideratū et indicas. i. prodīs et qd̄ nō proprie dā b̄ic incusas eundem adolescentulū. i. vterq̄. i. pater et fili⁹ edent. i. efficiēt et q̄si publicabūt exempla id ē documenta ceteris seruīs vt sunt tardiores ad inducendos iuuenes ad malos mores. potest etiā esse edet sine figuravt sit vterq̄ edet exempla in te. Par. nullus sum. i. non sum perij occidī exasatus sum et consternatus ac si nullus essem. Py. b̄ic. i. talis bonos habitus est. i. ipensus tibi a cberē. vel talis bonos habitus est tibi. i. a te ab eo. i. Eberēā pro illo munere. i. pro deductione eius ad thaidem loco eumuchi qd̄ magni muneris loco reposuit tunc. Par. egomet miser perij bodie meo iudicio. i. mea proditiōne et manifestatione quā feci de cberēā patri suo. q̄si id ē velut sores sepe perit suo iudicio et stridore. Propriū est soricū q̄ sunt multi filēs murib⁹ et soricū eiusdē sp̄ei p̄p̄iū inq̄ ē eoz vel stridere clarius q̄ mure vel magis strepere cū obrodūt friuola. i. crustula vel frustula q̄ ex eduljīs fratris decidunt a

frio as. friuola dicūt qd̄ significat frāgo is. nā ex reb⁹ fractis q̄cqd̄ decidit friuolū d̄ vt ex panib⁹ crustula friuola dicūt. Sumūtur et friuola p̄ minutis supellecilib⁹. Iuuenalis. Yā friuola trāssert vcalegō. Ad vocē itaq̄ soricū multi intēdentes trāssigūt eos q̄uis per tenebras noctis. Plaut⁹. p̄fessorē te faciam soriciam venia.

Uid te. b̄ic Parasit⁹ iducit infrogare milicē vt audiat ppl's q̄ cōsilio ventat miles ad thaidē vtz p̄ instructū bellū tāq̄ vici⁹ se ddat et volūtati morē gerat. B. qd̄. i. cur nē

ser (quasi sores) bodie perij.

Bnato.

Lbraso.

Uid nunc: qua spe: aut quo consilio buc

Eunuchus

imus buc. i. in domum Thaidis: aut qua spe. i. qua expectatōe et fiducia aut quo consilio. i. qua mente quo proposito imus buc ad Thaidem. quasi dicat. omnia expertus es nec muneribus gratus nec terroribus metuētib⁹. o Thraso quid inceptas. i. faciendū suscipis. incipemagnorū facinorū est et audacie. Thz. ne. i. vtrum petis quid ego incepto: incepto inq̄ vel eo buc ut dedam me Thaidi. i. tradam me in Thaidis potestatem et faciam id quod iubeat id est velit et precipienti. Bna. quid est qd tu dicis sup. hoc i

imus: quid inceptas thraso? Thz. Ego ne? ut thaidi me dedam: et faciam qd iubeat. Bn. Quid est? Thz. Qui minus buic: q̄ bercales seruauit ompbale. Bn. Exemplum placet: vtinā tibi. cōmītigari videas: san dalio caput. Sed qd fores crepuerūt ab ea. Thz. Perij. quid hoc autē est malū? bñc ego nunq̄ viderā: etiā quidnam hinc properans profilit.

Eberea. Parmeno. Bnato. Thraso.

Populares. ecquis me bodie viuūt fortunatioz? nemo bercale quisq̄. Nam i me plane dñj potestatem suā oēm ostēdere: cui tā subito tot cōtigerūt cōmoda. Par. Quid hīc letus ē? Ebe. O pmeno mi. o meaz voluptatū oīm inuētoz: iceptor: pfectoz: scīn me i quibus sim gaudijs? scīs pampbilam meaz inuentam ciuē? Par. Audui.

andrie. Thra. eunuchi habitu ebeream videt a q̄ terref tanq̄ a nouo riuāli. perij. aut. i. sed quid b malū i. quod malum est istud nunq̄ videram hunc Ebereaz. i. etiam quid nā. i. cur pfilit. i. prodit exit prumpit hinc. i. ex domo thaidis pperans. i. festinās et cū qdam conficiētia virili. pperabat cū pze gaudio querens parmenonem cui suum gaudium impartiret.

Populares et. hīc psona Eberec est seruēs gaudio ut adolefcētuli est in pspersis rebus. Ebe. Eberea insane exultās propter nuptias quas vidz sibi patas in bec verba prumpit alloquēs pmenonē ut pplus et miles instruatur quid int⁹ gestū sit. o populares. i. o gratiosi et populo grati seu fauorabiles. vlt⁹ o vos qui estis de populo aut q̄ habetis aurā. i. fauorē populi iudicētis an sit⁹ fortunatiores me. Ecq̄s. i. vtz aliq̄s viuūt bodie. i. b tpe fortunatioz. i. felicioz me. deide sibi i fidet. bercale nemo q̄sq̄. abūdat q̄sq̄ nemo inq̄ ē fortunatioz me. nā plane. i. oīno vel certe dñj ostendere. i. pzebuerūt explicuerūt oēm suam potestatem in me. Lerga me: cui. i. mibi tot bona. i. tot pspersa p̄tgerūt mibi tā subito. i. repente. Par. quid. i. cur b. i. Eberea est letus. Ebe. o mī pmeno o inuentoz tanq̄ sapiēs. o iceptor tanq̄ audax. o pfectoz tanq̄ cōstās oīz meaz voluptatū. i. delitiarū. Scīn. i. vtrū scīs me. abūdat me. i. q̄bus gaudijs sim: scīs pampbilā meā. i. quā amo inuentā. i. p̄p̄tā esse sup. ciuē atticā. i. q. d. ingenuā. Par. audui. i. accepi ita esse scīz.

terrogat quasi nō possit credere mīlītē qui se fortē iactitat in eaz posse adduci sniam. Thz. quid. i. cur minus seruā supple buic. i. Thaidi q̄ bercales vir fortissimus seruauit ompbale. i. regine lydie q̄ bercale sibi seruientē etiam ad lanificiū cōpulit cum ipsa calatbū et colū cultusq̄ femineos cum sagittis et claua leonisq̄ tegmine mutasset. Bna. exemplum tuū placet mibi id est pbo exemplum tuū quod tibi pposueris imitandū vtinā videā caput cōmītigari. i. tundēdo deprimi atq̄ deponi tibi sandalio: illo genere calciamētū. dicunt nostra tempestate sandalia illi calcei q̄bus vti⁹ papa et epī in celebranda missa q̄bus nec pes totus tegit nec nud⁹ terre allidit. dicūt insuper qdā sandaliū esse pannum q̄ operiunt eā magnatus ut pape cardinaliū et ceteroz. Itē eē pānū quo vulnera vel corpora mortuoz teguntur. Serui⁹ aut inquit sandaliū esse gen⁹ calceoz vlt⁹ caligarum altioz. Sed quid fores ab ea Thaidē. i. fores ei⁹ Thaidis crepuerūt. i. patefacte sunt et fores crepuerūt ab ea est simili modo dictū vt prius. Ab andria est ancilla bec: pro bec est ancilla

Comedia.II.

Ebe. scis pampbllā esse sponfam. i. pmissam mibi. bīc em̄ spōsus sa. suz. deriuat̄ et est picipiū. **Par.** dñ
ita me amēt mod⁹ ē iurādī. q. d. ita me dñ amēt sicut ex aīo dico b̄ bñ factum ē. i. q. tibi pāpblla pmissa
est. **Bna.** audīn. i. utrū audis id qd b̄. i. **Eberea** ait. et b̄ vultu mutator et turbato ait. **Ebe.** aūt. i. sed tñ. i. de
inde gaudeo oēm amorē esse fratri meo in tranquillo. i. in tuto sine p̄turbatōe vlla aut p̄tentōe. et be
ne in tranquillo. nam mari et tēpestatib⁹ oīs amice mobilitas et instabilitas p̄patur. vna ē dom⁹. i. vnica
est mātio fratri et t̄baidī. **Tbais**
cōmēdauit se patri. i. lachī i. clīē
telam. i. in p̄tectionē ac defensio
nē ac patrociniū cū pater sit ad
uocat⁹. a clīēs d̄z clīētelā ē autē
clīens p̄sultor q̄ patronū seq̄tur
seu auocat⁹ ut ab eo causa ipsi
us clīentis agatur: et ita clētelā
dicitur illa defensio et illō patro
ciniū: capī etiā pōt p̄ illa amicitia
quā p̄sultat libi aduocat⁹ euz
clīentib⁹ causas eoz defendēdo:
ut bīc aduocat⁹ multas babz cli
entelas. i. qd̄ inepte dicitur mul
tas practicas. Aliq̄ codices ha
bent p̄mēdauit se in clientulas.
et tunc sic intellige p̄mēdauit. i.
tradidit p̄misit se in clientulā. i. p̄
clientulā et famulā patri meo id
est cui⁹ sit pater patron⁹ futur⁹.
nā a clīens sit clīentulus la. lū. ut
mācipiū diceretur clīentulū in
neutro salū legitur satis clīentus
lus et clientula. **Tbais** inq̄ dedit
se nobis in fidē. i. fidelitātē et be
niuolētiā ut essem⁹ illi fideles et
bene illi cuperemus. **Par.** igitur
Tbais ē tota fratri tui. i. **Pbe**
drīe. **Ebe.** s. i. certe ip̄a ē tota ei⁹
b̄ ei. i. affirmatiōe sumit. **Par.** itaz
i. nūc b̄ est aliō qd̄. i. p̄p̄t qd̄ gau
deam⁹: qz miles t̄brazo pelle. i.
exturbabit foras. **Eb.** tū. i. dīde
tu p̄mēo fac q̄p̄rīmū. i. citissime
ut frat. i. p̄bedrīa audiat b̄. i. a
morē suū eē in tranquillo et milite pelli foras vbi vbi ē. i. vbi cūq̄ sit. **Par.** visaz. i. ibo ad videndū an sup.
sit domi. alij b̄nt domū et tūc est sensus visaz domū. i. ibo domū ad videndū an inueniā eū. **Tbz.** o gnato
nunq̄d dubitas. q. d. nō qn. i. q. nō ego nūc perierī. i. sim p̄dit⁹ p̄petuo. i. sine remedio. **Bn.** sine dubio. i.
p̄cul dubio op̄inoz. i. mea ē op̄inio te p̄isse p̄petuo v̄l op̄inoz te p̄isse sine dubio nō aūt p̄petuo. **Eb.** qd̄
cōmemorē. i. exponā aut laudē. i. p̄mēdē p̄rīmū. i. aūt cetera maxime. i. plurimū. q. d. nescio ex his reb⁹
tā p̄p̄is quā cui p̄ferre debeā. vtz sup. laudē illū. i. p̄mēnōnē q̄ mibi dedit p̄siliū ut facerē. i. deducerer
supposit⁹ ad t̄baidē an laudē me qui ausus sim incipe. i. inire tale factū an collaudē. i. debeā collaudare
fortunā. i. successum q̄ scz fortuna fuit gubernatrix. i. directrix in eo facto q̄. i. fortuna p̄elussit. i. p̄tulit cō
fecit tā oportune. i. tā apte ita tēpestiue tot res et tantas. i. tā p̄spas et tāti pōderis in vnū diem an. i.
utrū collaudē festiuitatē. i. sermōnis seu oōnis lepiditatē ac suauitatē et facilitatē. i. benignitatē patris
qui et mibi amāti nō obstitit. et ut facillis ignouit. unde festiuitas in dictis est: facilitas vero in aīo et
facto. **Tria** aūt sunt in vita boīm p̄siliū factū successus. **Cōsiliū** est animi: factū corporis: successus for
tune. o. iuppiter obsecro quasi per sacra rogo serua. i. conserua nobis bec bona. qd̄ est has p̄sp̄itates.

Ebe. Scis sponfam mibi? **Par.** Ita me dñ ament be
ne factum. **Bna.** Audīn tu bīc quid ait? **Eb.** Tuz aūt
p̄bedrīe meo fratri gaudeo esse amorem oēm in trans
quillo. vna est domus. **Tbais** se patri cōmēdauit in
clientelam: et fidem nobis dedit se. **Par.** Fratri igitur
t̄bais tota est? **Eb.** Scilicet. **Par.** Jam hoc aliud
est quod gaudeamus: miles pelletur foras. **Eberea.**
Tuz tu fratet (vbi vbi est) fac q̄p̄rīmū bec audiat.
Par. visam domi. **Tbz.** Nunquid gnato dubitas.
quin ego nun perpetuo pierim? **Bna.** Sine dubio op̄
pinoz. **Ebe.** Quid cōmemorem p̄rīmū aut laudem
maxime? illum qui mibi dedit consiliū ut facerem:
an me qui ausus sum incipere: an fortunam collaudē
que gubernatrix fuit: que tot res tantas: tam oportu
ne in vnū conclusit diem: an mei patris festiuitatē:
et felicitatē? **O iuppiter** serua obsecro bec bōa nobis.

Eunuchus.

Di ce. Die introducitur pbedria in domo sua veniens ut frater suus gaudeat. audierat enim que gesta essent apud thaldem ex pmenonis relatione. ibi etiam interuentu parasiti thra-
so miles in partem amoris meretricij admittitur a pbedria. pbe. Dij. vestram fidem
pre amiratione eorum que audiuit facta erumpit in exclamationem hanc ad deos fa-
ctam implorans de more eorum fidem id est opem et auxilium ut satis est interpreta-

Pbedria.

Eberea.

Thraso.

Suato.

Di vestram fidem: incredibilia. Parme-
no modo que narravit. sed ubi est frater?

Ebe. presto adest. Pbe. Gaudeo. Ebe.

Satis credo. nihil est thaide hac frater tua digni? quod
ametur: ita nostre omni fauoris est familie. Pbe. Ibi mi-
bi illam laudas? Thraso. perij. quanto minus spes est tanto ma-
gis amo. obsecro gnato. in te spes est. Sna. quid vis faciam?
Thraso. perfice hoc precibus aut precio ut beream in parte aliqua tan-
dem apud thaldem. Sna. Difficile est. Thraso. si quid collib-
uit facile est: non in te: hoc si effeceris: quod vis donum
premium a me optato: id optatum feres. Sna. Ita ne?
Thraso. sic erit. Sna. si efficio: hoc postulo: ut tua mihi
domus te presente te absente pateat inuocato: ut sit

tum. h tamen proprie non inuoc-
cat sed tamen admiratur ut solem?
xpiani admirantes aliquid dices
re. bone deus quia probitate vir
ille fulget. deinde subdit causam
admiracionis inquiring que iere-
dibilia id est maxima et sua ma-
gnitudine excedentia fidem par-
meno narravit modo id est pau-
loante: sed ubi frater est. f. Ebe-
rea. Ebe. frater tu? scilicet ego ad-
est presto id est presens est vel
prope vel iuxta te et loquitur in
tertia persona de seipso. Pbe. gau-
deo et te adesse et te res tuas ex
sententia bene gessisse. Ebe. satis
credo te scilicet gaudere mea gau-
dia: o frater nihil est dignius quod
ametur: id est nulla meretrix est
dignior que ametur hac Thaide
tua amica ubi usus est Ter. oratio
ne neutra pro oratione feminina
suauitatis gratia ita. i. adeo est fau-
or. i. fauore prebent nostre fami-
lie. i. nostre cognationi. Pbe. bni-
ridetis est interlectio h et amato-
rie dicta: laudas mihi illam Thal-
dem q. d. mihi gaudet et qui eam
optime noz. Thraso. Perij quanto mi-
nus spes est mihi tanto magis amo-
i. amore capio. o gnato obsecro
te ut. f. me in hac re suus spes est
in te. q. d. nihil mihi spes est reli-
quum nisi in teipso. Sna. quid vis

i. quid cupis me facere? Deinde subiungit faciam si admonit. i. fuero quid velis efficiam et laborabo more
gerere tue voluntati. Potest etiam sic sumi interrogatiue. Quid vis faciam. i. quid petis a me fieri vel
quid vis quod ego faciam. vel sine interrogatiue sic faciam quod vis ut sit compositum nomen pro faciam
quidlibet. q. d. faciam quicquid volueris. Thraso. perfice precibus id est precario: aut precio id est donis
hoc. f. ut beream. i. maneam tandem. i. saltem dicat. Do. apud thaldem in aliqua parte id est quod sit mihi aliquid loci
saltem apud eam. Sna. id quod vis est difficile factu scilicet. Thraso. si quid collibuit tibi. i. si quid capestis
aut suscipis faciendum facile est perficere super. vel id est facile factu supple. Do. vult si quid pro siquidem
capit: ut sit sensus si collibuit tibi perficerem illud supple de quo locutus sum prius id est facile factu tibi
bi noui te id est tuam industriam si effeceris hoc scilicet ut beream apud eam optato a me quoduis id
est quodlibet donum et premium feres id est habebis tolles a me id optatum quod a me optaberis.
Donum tam ante factum quam post factum datur sicut et munus: premium vero non nisi post factum do-
num insuper voluntariu est: munus vero debetur. Sna. Ita ne id est ita feram a te donum et premium si ef-
fecero quod vis. Thraso. sic erit. i. ita fiet. Sna. si efficio hoc quod petis postulo ut tua domus pateat id est sit a-
perta mihi et quod vulgo dicitur sit ad meum preceptum. et te presente id est quando tu eris presens et te absem-
te. i. cum tu eris absens postulo inquit ut locus sit mihi inuocato. i. inuocatio si laugeat: quod si prius scis est

Comedia.II.

locus semper sit mihi nō vocatio. i. quis non sim inuitatus sed mea spēte venerim. nisi quis velit ino-
cato futurū esse impatiui: verūtm̄ melior est superior expositio. **Tbz.** Do fidē. i. spōdeo iuro cōfirmo futu-
rum id est q̄ erit ita vt petis. **Bna.** accingar. i. me parabo ad id ac viribus vtar siue quod barbare dē
simplicabo me ad id faciendum. **Accingar** autem dicimus in magnis rebus suscipiendis. **Vir.** Accingunt
omnes operi. **Pbe.** Quem hominem audio hic. Deinde animaduerso eo seu percepto subdit superbe et
minaciter o tbrazo **Tbra.** Salue
te id ē salui estote vos ambo fra-
tres pbedria et eberea. **Pbe.** tu
fortasse nescis que facta sunt hic
Tbra. scio ea scilicet q̄ facta sunt.
Pb. ergo si tu scis cur conspicio
id est video conspicio te in his re-
glonibus id ē in his locis in quib-
us moratur amica. **Tbra.** sum
sup. fretus. i. confisus vobis id ē
v.stra aōzū clemētia. **Pbe.** scin
i. scis ne q̄ id q̄tum fretus. i. confi-
sus esse debeas nobis: vt si dice-
remus. Tam illo fretus esse de-
beas q̄ inimico et inuido. i. tū il-
li debeas confidere q̄tū inimico
O miles minaciter et acerbe b
cū milite agit. edico. i. precipio tibi
b: vt dux edicit militibus suis. si
postbac. i. postea post h̄ tēpus
offendero. i. inuenero te vnq̄. i. a
liquo tpe i hac platea. i. planitie
et pte vrbis. nihil est. i. non opor-
tet vt sic loquar q̄ tu dicas mihi
vel inibi ē qd̄ i. ppter qd̄ dicas
i. dicere debeas mihi querebā a-
lium. i. non illum quē putas. vbi
masculinū genus preualet q̄uis
fortitā intelligat poeta feminaz.
fortitā dico. Nā qd̄ prohibet eti-
am rite intelligi masculinum: vt si
quis me rogaret qd̄ mihi vellez
vel quem q̄rerez: respōderes de
more: non illum quero quē tu pu-
tas. Dicit aut̄ alium querebā non p alio: vt vulgus grāmaticorum somniat. Nihil est in q̄ qd̄ dicas mihi
habui iter hac. i. per hunc locū hoc est mihi fuit hac eundum seu transeundum. peristi. i. mortuus es si
hoc feceris si pditus es. **Bn.** etia interdū hortātis ē: nunc etia correctionez significat. baud. i. non decet
id est non est honestum sic velle facere. **Pbe.** dictū est. i. sic stat sentētia. certum ē. **Bna.** nō cognoſco ve-
strū genus sup. vel ingenū vel morē v̄l institutū vel alim̄ esse sup. tā superbū. i. tam insolēs vt id effi-
cere nō dubitetis. **Pbe.** Sic erit vt dictū ē. **Bn.** prius audite paucis id est breui sermone qd̄ dictū
sum: quod cū dixerō facitote. i. faciatis si placuerit. i. sederit aīo vestro et si visum fuerit bonum. **Pbe.**
Audiamus. **Bna.** O tbrazo concede: id est vade vel confer te paululum istuc tbrazo
cum quem tibi ostendo. non enim eum ad se vocat sed locum ostendit quo abeat atq; concedat. **Pbe.** id
est in primis ego vebementer volo vos ambos credere mihi hoc id est hanc habere mihi fides
quicquid id est quancunq; rem huius id est ex hac re faciam me facere id maxime. i. precipue mea cā id
est pro mea vtilitate. Verum id est sed si idem quod faciam et dicam prodest vobis inscitia est id ē sim-
plicitas ignorantia vel imprudentia est vos non facere id est si vos non faciatis. **Pbe.** Quid est. **Bna.**
censeo id est iudico militē riuale id ē emulū eiusdez meretricis amatorem. Facta aut̄ est nominis trans-
latio a feris que sitientes cū ex eodem riuulo haustum petunt in prelium contra se invicē concitantur

locus semp. **Tbz.** Do fidē futurū. **Bna.** Accingar. **Pb.**
quē ego hic audio o tbrazo. **Tbra.** saluete. **Pb.** tu for-
tasse que facta hic fient nescis. **Tbz.** Scio. **Pbedria:**
Cur te ergo in his ego conspicio regionib? **Tbz.** Uo-
bis fretus. **Pbe.** Scin. q̄ fretus miles edico tibi: si te
bac in platea offendero postbac vnq̄: nihil est qd̄ di-
cas mihi: aliū querebam: iter hac habui: peristi. **Bn.**
Eia baud si decet. **Pb.** Dictū est. **Bn.** Nō cognoſco
vestrum gen? tā superbū. **Pbe.** sic erit. **Bna.** prius au-
dite paucis quod dixerō si placuerit facitote. **Pbe:**
Audiamus. **Bna:** Tu cōcede paululū istuc tbrazo
principio ego vos ambos credere hoc mihi vebemen-
ter volo: me huius quicqd̄ faciam: id facere maxime
cā mea. vey si idē vobis prodest: vos non facere insci-
tia est. **Pb.** qd̄ est. **Bna.** militē ego riuale recipiūdum

Eunuchus.

censeo ergo rivalē recipiendū. i. admittendū in aliqua pte apd thaidē. Pb. bē indignāris ē recipiendū videlz cēses. Repetit ergo pbedria id verbū qd sibi accidit molestū. Bna. mō. i. tūmō vel nūc cogita cōsidera berde tu libēter vīvis. i. cōsuetudinē habes ⁊ familiaritatē vivēdo cū illa. etenī vel sit vnum verbū pro qz. vel sunt duo. i. et certe. bene id est valde libenter victitas. i. bonoz cibozum edax existis cum illa et quid des. i. dare possis paululus est. i. pūlū admoduz est et necesse ē thaidē accipere mltū

censeo. Pb. bein recipiendū. Bna. Cogita mō. Tu berde cum illa pbedria et libenter vīvis: etenim bene libenter victitas. quod des paululum est: et necesse est multum accipere thaidem: vt tuo amorī suppeditare possit sine sumptu tuo: ad omnia bec magis oportunus: nec magis ex vsu tuo nemo ē: principio et habet qd det: ⁊ dat nemo largi: fatu ē: insulsus: tardus: stertit noctes ⁊ dies: neqz istū metuas: ne amet mulier: facile pellas vbi velis. Pb. qd agim? B. pter ea hoc etiam quod ego vel primum puto: accipit hominem nemo meli? prosum: neqz prolixius. Pb. mirus: nī illoc homine quoquo pacto opus ē. Breemes. Idem ego arbitror. Bna. Recte facitis. Etiam etiam vos oro: vt me in vestrum gregem recipiatis.

illepid? ē etiam tardus. i. bebes torpidus corpe et membrīs: et forte intellectu ⁊ ingenio obtusus. Gra qz vt Donatus inqt. Fatui sunt qui verbis et dictis fatui sunt. Insulti vero qui corde et animo. Tardi aut sunt q corpore ⁊ mēbris torpidi sunt: etiā et intellectu tardos vocamus. stertit. i. dormiens in somnum prumpt noctes et dies id est diebus et noctibus vel die ac nocte vel noctu dieqz aut luce ac tenebris. Ista enim omnia idēz sibi volunt. neqz metuas ne verearis ne id est vt et vt id ē q mulier thais amet istū scz militem. p ptemptum dicit istū facile pellas id est repellas eum ab ea vbi. i. quando vel cum velis. Pb. Quid agim? inittū. hoc cōsentionis. Bna preterea. i. pter ea que dixi de eo hoc deest supple vel habet hoc quod vel. i. etiam puto id reputo primū id est precipuum: quia parasitus q cupio laute epulari et replere ventrem. Nemo accipit id est iurat excipit tractat pascit. Virgilius. Illos porticibus rex accipiebat in amplis id est pascebat tractabat. Nemo ergo accipit hominē aliqūe prosum id est omnino melius id est lautius apparatus neqz prolixius id est largius copiosius. Nam prolixus interdum significat largum: vt sepe cicero habet in suis epistolis. Pb. Odium est supplemi: id ē si non opus est: id est non indigemus illo homine scilicet milite quoquo pacto: id est quocumqz modo sit opus. Ebe. ego arbitror hoc idem scilicet opus esse illo homine. Bna. Recte facitis ita videlicet in dicando: et in hac gratiarum quodammodo est actio. Etiam oro vos vnum id est a vobis vnum flagito vel peto. Nam oro duos regere potest accusatiuos: vt recipiatis id est ascribatis me in vestrum gregem. i. in vram communitatem seu in vram societatem ⁊ ceterū vt ego sum vnus ex numero vro. Jam

donorum scz vt possit suppeditare te sup. i. subministrare se faciēdo copiam sui: aut vt possit incūbere indulgere tuo amorī se suppeditando tibi vt tue voluntati morem gerendo et hoc sine sumptu tuo id est sine impēdio fortunarum tuarū que pau. e sunt nec diu possent pūnuare. nemo ē magis oportunus: id est magis ex vsu tuo id est vtilior tibi. nam ex vsu significat ex vtilitate. Usus enim interdum pro vtilitate capitur. nemo est ergo magis ex vsu tuo ad h omnia videlicet vt sine sumptu tuo ē victites cum ea et thais multum accipiat ⁊c. Principio id ē in primis. et habet qd det id est habet vnde possit munera facitare tanq diues et nemo dat largius: id est copiosius velut liberalis. bec autē in eo bona corrūpuntur eo q est fatuus id est inepta loquens. a fando insulsus id est sine sale. i. sapientia vel vrbantate. Id em sal significat. nā sales sūt facie seu vrbantates. In falsus homo dicitur. i. vrbanus facetus lepide loquēs. Inde insulsus a mutata in u. quasi non falsus. i. non vrbanus aut facetus sed potius insipidus et

Comedia.III.

atis diu. i. iā satis iōgo tps spacio voluo hoc: sarij. i. deduco istā materiā ⁊ ad hoc tēdo vt beatīs mīl
lre cul? sūptib? meretricē foueatis ⁊ me in vīam recipiatīs fidē ⁊ societātē. Est enī puerbiū in eos quē
inextricabili labore. i. labore cui? exitū videre nō pnt afflicti sunt. qđ a sisypho latrone tractū ē qđ p suppli
cio eterno saxū inextricabiliter apđ iheros voluit neq; illi? reuolūtōis exitū videre pōt. Vbi ei dici so
let iādiu suz in hoc labore. vñ iā pridē deduco istā materiā. dicere ē elegāter. iādiu hoc saxū voluo. pb.
recipim? te gnatonē in gregē no
strū. Lb. ac. p. ⁊ libēter. i. libēter
recipim? iōp te. Bn. at ego gnata
p istoc. i. ista re. p. isto beneficio
qđ me admittitis in gregē vestrū
o pbedria et tu cherea. ppino. i.
porrigo offero vobis hunc mīl
tē comedendū. i. qđ ad substanti
am suā ac rē familiarē psumēdū
⁊ dīdēdū. i. illudēdū. Propiare
significat p? potuz dare: siue ali
quē puocare potu. Et vbi dici so
let libo tibi: dicendū latine foret
propino tibi Valeri? libro tertio
capite de fortitudinē. Rid. nōq;
seruo publico qui eam tradide
rat inq; propino. Lbe. Placet. i.
volum? vt aut recipiatur aut de
rideat ac bonis euacuet. Pb. Di
gn? ē. i. qđ comedatur ac rideatur
sed noluit illis efferre vt illis vl
timis verbis sublata voce enun
ciatōeristinet miles se laudatū
ac pbatū. Bna. o tbraaso accede
vbi. i. qñ vis. Nā vbius aduerbi
um loci non habet hic locū post
pbiū morū significāo. Tb. Obse
cro te. i. te rogo qđ agim? i. qđ fa
cim? quō se bz res mea. Bna. qđ
i. petis qđ agam? Isti pbedria
⁊ cherea ignorabant. i. non none
rant te. sed postqđ ostendi mores
tuos emphibolū. nam sunt boni
mores et mali. ⁊ postqđ collauda
ui te fin facta. i. gesta ⁊ virtutes
tuas impetraui. i. obtinui qđ vo
lui Ironice autē hec oīa dicuntur
Amariōr enī est ironia i virtuosos
boles qđ veritas. Tb. bene fecisti
⁊ habeo tibi. i. maximā gratiam.

etiam nūq; fui vsq; i. in aliquo loco. Donatus vult capi nūq; p nō. nihil tamē pbibet qñ possit tempori
ralit sumi. qñ. i. qđ non omnes homines amarint. i. amauerint me plurimū. Bna. alloqitur gnato pb. dri
am et cheream Dixi i. dixi ne vobis eloquentiam. i. faciēdiā atticā. i. verā germanā venustā excul
tā esse. i. residere in hoc mīlre. hoc dicit p ironiā. Et bene atticā dicit. nā exculrior eloquentia dē attica. et
summi oratores attici appellati sunt. Inde etiā attica ven? dē. i. venustas sermonis ac festiuitas excul
rior cuiusmodi vigeat apud atteniēses quoz oratores oēs dicendi vneres sectati sūt. Bn. Ite hac
id est per hunc locum quē ostēdo cōmensatū scilicet ad mīlre vel ad tbaidē. Vos spectatores valete. et
plaudite id est cōgratulamini poete. ego Laliopius Terentij defensor recēsi id est recognoui hanc co
mediā terentianā: et i ea meū adhibui iudiciū ac meā cēsūram seu cā probaui.

satis diu iam hoc saxum voluo. P. recipimus. Lb. ac
lubenter. Bna. at ego pro istoc pbedria: et tu cherea
hūc comedendum ⁊ deridendū vobis propino. Lbe.
Placet. Pbe. Dignus est. Bna. Tbraaso vbi vis acce
de. Tb. Obsecro te quid agimus? Bna. quid? isti te
ignorabant. postqđ eis mores ostendi tuos: et collau
daui scđm facta ac virtutes tuas: impetraui. Tbra:
Bene fecisti: gratiam habeo maximā. Nunq; etias
fui vsq;: qñ omnes amarint plurimū. Bn. Dixi ego
in hoc inesse vobis atticā eloquentiam? Pbe. Nihil
p̄termisum est. Bn. Ite hac vos. Clos valete ⁊ plau
dite. Laliopius recensui.

Publij terentij Afri poete Comici. Lbe
autontimerumenos incipit feliciter.

Acta ludis Megalensibus. 2. Cornelio lentulo
2. Valerio flacco edilibus curulibus. eg ere. 2. Am
bimus turpio. 2. Attilius Prenestinus greca Me
nandri prima acta secunda modos fecit flaccus clau
dij: tibijs duabus dextris. Q. Junio. 2. Sempro
nio consulibus.

Beautontimerumenos

Argumentum.

Chremes et menedemus duos filios habuerunt. Chremes Elitipbonem. et Menedem Liniam. Elitipbo exarsit in bacchidis meretricis amore. Linia autem in antipbile quae cum ea concubebat. Menedem egerrime ferens illud ingenijs multis filium Liniam in militiam trepulit. Deinde ad se reuersus et seoribus videns omnia vendidit et agrum emittit in quo se exerceret ac maceraret: in seipso filium suum volens vlcisci. Interea Linia classem praeparatam diuertitque ad Elitipbonem ubi cum accersisset Antipbilam Bacchis una cum ea venit cupiente Elitipbone Chremetique persuasus est eam esse Liniae amicam quam haberet puellam Antipbilam arboris gratia ob pecunie certe summam quae ei ab annu corinthia debebat. Hec autem persuasio a syro calido seruo prodijt: effectusque est ut a Chremete extorqueretur decem miltia quas Elitipbo promiserat bacchidi. Postea agnita est Antipbila esse Elitipbonis sororem quam a matre fuerat tradita cuidam annu corinthie secreto propterea quod Chremes uxori suae fuerat intermisit si puellam parerem nolle tolli: itaque ipsa agnita data est Liniae in uxorem. Elitipbo vero dimissa Bacchide aliam accepit.

Argumentum.

In militiam proficisci natus Liniam amatorem Antipbilam concubuit durus pater animoque sese angebat: facti penitentes. Mox ut reuersus est clauis patre: diuertitur ad Elitipbonem. Is amabat sortum Bacchidem. Cum accerseret et cupitum Antipbilam. Linia: ei? Bacchis venit a mica: ac seruile bitum gerens Antipbila factum id: quo praeparatum suum celaret Elitipbo. hic technis syri decem miltia meretricule aufert a sene. antipbila Elitipbonis reperit sororem: hac Linia: aliam Elitipbo uxorem accipit.

Prologus.

Ne cui vestrum sit mirum: cur partes senis poeta dederit: que sunt adolescentium id primum dicam: deinde quid veni eloquar.

In militiam et. Pater scilicet Menedem? durus. i. acerbus. et quod in epte dicitur in hac significatione ru-

dis. concubuit Liniam gnatam. i. filium suum amantem. i. qui amabat antipbilam puellam. proficisci in militiam id

est bellum. et ipse Menedem? penitens. i. penitentia ductus facti illius. i. talis duricie. angebat sese alio. i. alio curas voluebat vel ipse penitens facti alio. i. in alio suo angebat sese. i. macerabat seu excruciebat seipsum mox. i. statim: ubi. i. postquam reuersus: clam patre. i. nesciente patre. diuertit. p. diuertit se: vel deflectit ad Elitipbonem. is Elitipbo amabat sortum. i. meretricem Bacchidem. Cum Linia accerseret antipbilam cupitum. i. amatam. Bacchis venit ut. i. tanquam amica ei? Liniae: ac Antipbila venit in qua gerens habitum seruile. i. tanquam ancille Bacchi id factum est super. quod. i. ut Elitipbo celaret patrem suum Chremetem. hic Elitipbo aufert. i. extorquet a sene scilicet Chremete meretricule. i. p. Bacchide cui promiserat decem miltia. i. decem libras: technis. i. artibus et calliditatibus syri. Antipbila reperit sororem Elitipbonis. Linia accipit hac. i. Antipbilam uxorem. Elitipbo accipit aliam uxorem dimissa Bacchide. Nam si intelligeret Bacchidem dixisset alteram.

Ne cui videretur. Hic est prologus concitatus. nam et se purgat et aduersarium acriter terret. Act. quod ex modo suo cur hanc comedie actiones suscepit causas affert. Act. loquitur. i. ille qui comes dia est actus: necui. i. ut non alicui vestrum qui auditis sit mirum cur poeta dederit presens. i. officium seni: quod scilicet partes sunt adolescentium. i. spectant ad adolescentes. Et p. senem ut sentio: intelligit seipsum qui iam sit senio profectus. Dicam primum id. i. quod dederit presens mihi seni agendi

hanc comediam cum tunc aptiores forent iuvenes. deinde eloquar. i. culto sermone dicam: quod. i. propter quod vel quare veni id est prodijt in medium: ego sum actus. i. recitaturus hodie hanc comediam integram translata supple.

k q

Comedia. III.

Ex integra greca menandri. Nam ex menandro oēs trāstulit p̄ter duas. s. eccl̄ā & p̄bormionē q̄s ex appollodoro traduxit. Sum ergo acturus bodie hanc comediam nōm̄c. s. l. beaumonti. q̄ dīctio greca i latino sonat seipsum excrutiās. que. s. comedia facta est duplex p̄pter senes & iuuenes q̄ in ea introducūtur ex argumento simplici. i. ex materia vniformi. Ostēdi hanc comediam esse nouā. i. nouo mō traductā ex greco. & ostēdi que esset. i. quo nōie nūcuparetur. Nunc nī. i. nī exīstīmārē maximā p̄tem vestrū scire

qui scripserit. i. p̄posuerit & cuius id ē cū? auctoris ipsa greca sit: dicerē id: nunc dabo. i. dicā paucis. i. breuī sermone q̄obrez dī dicerim has partes id ē discēdo eas susceperim poeta voluit me esse oratōrē id ē oratōe aliq̄d rogare studentē. Orare em̄ est petere seu rogare: s̄ exorare ē im̄petrare. Itē orator dī q̄ causas orat i foro. Itē dī legat̄ q̄ ad p̄grinas natōes mittit: vt oratōe sua efficiat si possit ne bellū exorietur: s̄ petita repetatur. & qm̄ oratori nō s̄ inūriā facere: ideo actor ne patiatur inūriā nō se p̄logū s̄ oratōrē nōm̄at. Non voluit inq̄ me esse p̄logū. i. faciētes p̄fationē siue p̄loquū siue narratē toti? comedie materiā: fecit ip̄se poeta iudiciū esse vestrū. i. voluit vt iudicaretis vel fecit id qd̄ cēlebat̄ esse faciendū et vestre more gessit volūtari: dedit. i. destinavit exhibendū me vobis actorē. i. rep̄sitorē seu p̄nunciatorē. Sed h̄ actor. s. quē poeta vobis dedit tñ poterit. i. tñ conseq̄uet̄ a faciundia. i. ex ornatu loquēdi seu suauitate p̄nunciandī: q̄tum ille poeta valuit cogitare id ē inuenire cōmode. i. apte. q. d. act. faciundia tñ valebit seu poterit q̄tum poeta inuētōe p̄moda qui. s. poeta scripsit hāc orōnem quā suz dicitur. i. facunde p̄nunciaturus. Itaz qd̄. i. q̄ aut̄ modus respondēdi malinoli. i. inuidi & emuli distulerunt. i. diuulgauerunt

rumores id est sermones in populo seu famā ipsū poetam p̄aminasse id ē fedasse maculasse ex multis vnā faciendo multas grecas comedias dum. i. quādo fecit paucas latinas comedias. hic poeta non negat id esse factum id est ex multis grecis paucis esse factas latinas: neq̄ id est nō. i. & nō negat inq̄ se nō pigere. i. non dolere id. i. ob id. & autumat. i. op̄inatur dicit censet se facturum. Deinde id ē postea id inq̄. s. se facturum paucas latinas ex multis grecis ip̄se poeta habet exemplum bonoz. i. doctorum eruditorū poetarum comicoz. s. neuip̄laudi & ceteroz quo exemplo. i. qua imitatione putat licē sibi facere id qd̄ illi fecerunt. Tum. i. deinde arbitriū vestrū. i. vestrū iudiciū vestra exīstimatio. i. vestra sententia valebit. i. locum ac pondus habebit seu auctoritatē in eo sup. qd̄ poeta. s. lucius laurius? malinolus. i. malignus: suis maledictis & detractōibus vetus. i. inu. teratus i sua inuidia & detrahēdi atq̄ latrādī p̄suetudine dicitat. i. iactitat hūc musici. i. hūc poetā elegantē. nā a musis. i. a camentis seu caribus & carmib̄ amenis dī musici? qualis r̄te censend̄ est poeta qui musis ē sacer. est em̄ musarū sacerdos. Musicius ergo latine dī elegans sicut a musos grece dicit̄ in elegans quod dicitat. Ergo hūc

Ex integra greca integram comediam bodie sum acturus beaumonti merumenon duplex que ex argumento facta est simplici: nouam esse ostēdi: et que esset: nūc qui scripserit. et cuius greca sit: in partē maximam estimarem scire vestrum: id dicerem. Nunc q̄obrem has partes didicerim paucis dabo. Oratorem esse voluit me non prologum: vestrum iudiciū fecit: me actorem dedit. Sed hic actor tantum poterit a faciundia: q̄tum ille potuit cogitare cōmode qui orationes hanc scripsit: quā dicturus sum. nam quod rumores distulerūt malinoli: multas cōaminasse grecas: dūz facit paucas latinas: esse id factum hic non negat: neq̄ se id pigere: et deinde facturū autumat: habet bonorum exemplum quo exēmplo sibi licere id facere quod illi fecerunt putat. Tum quo d malinolus vetus poeta dicitat: repente ad studiū se applicasse hūc

De autontimerumenos

musicū se applicasse. i. appulisse aīn repēte. i. subito ad studiū fretū. i. cōfusus ingenio. i. Idustria amicus
i. amicorum. p. sincopā. baud. i. nō fretū inq̄ natura sua. i. ppria minerna seu proprio r suapte ingenio
r vt dici solet proprio Marte. Quare. i. quapropter volo vos omēs oratos. i. oros vos oēs ne oīo. i. fmo
iniquū. i. iniquoz r improborū ac maluoloz plus possit. i. maiorē habeat auctoritate oīone equū: id ē
equoz. hoc ē bonoz r iustozū facite. i. laborate q̄ sup. sitis equi. i. iusti iudices. date copiā. i. facultatem

musicum: amicū ingenio fretū baud natura sua arbitriū vestriū: vestra estimatio valebit. Quare oēs vos oratores volo: ne pl⁹ iniquū possit q̄ equū oro facite eq̄ sitis. Date crescēdi copiā nouaz: q̄ spectādi faciūt copiā sine vicijs. Ne is pro se dictū existimet: q̄ nup fecit seruo currēti in via decessisse populū. Eur insano seruiat: de illius peccatis plura dicet: cū dabit alias nouas: nisi finem maledictis facit. Eldeste equo aīo: Date ptātem. mibi statariā agere vt liceat p̄ silentiū: ne semp seru⁹: currens: irat⁹: senex: edax: pasitus: syco pbāta: aut ipudēs. auarus: leno: assidue agēdi sint se nī clamore summo cum labore maximo. Mea cā causam hanc iustā esse aīn inducite: vt aliqua ps laboris minuāt mibi. Nam nūc nouas q̄ scribūt: nī parcūt se nī: si qua laboriosa est ad me, currit. Sin lenis est: ad aliūm mox defertur gregem. in hoc est pura oratio

crescēdi nouaz. i. vt crescāt noue cōedie. Nā grōs gerūdij singula ris nūeri iūgij grō plis nūeri vt Plaut⁹ in captiui. duo nominādī istoz mag⁹ q̄ edūdī copia. Simi liter bīc. date copiā crescēdi nouarū i. vt crescāt noue. et date illā copiā bis poetis qui faciūt copiā. i. facultatē spectādi. i. aspiciēdi. sine vicijs. i. sine errorib⁹ seu erratis ne. i. nō probibēris ē ille poeta non existimet hoc dictum ē sup. p. se. i. grā sui siue sua cā q̄ poeta nup fecit. i. finxit suo poemate populū decessisse. i. locū de disse seruo currenti in via. et per hoc nō seruauit decorū. Eur. i. q̄ re popul⁹ seruiat. i. obediat obsequatur cedat isano seruo. i. fatuo et desipiēti poeta dicet plura de peccatis i. erroribus ipsius poetē scz lucij. cum. i. q̄ dabit alias cōedias nouas. nisi facit finē maledictis. i. detractionib⁹ seu cōmicijs r dictis cōtumeliosis r mordacib⁹ adeste. i. intenti estote ac auxiliū ferte more aduocati q̄ clienti adē id est p̄sidio illi est equo aīo. i. bono aīo r iuste indicātī sine vlla affectōe in quēq̄. date potestātē vt mibi liceat per silentiū id est per taciturnitates agere. i. recitare hanc comediaz statariā id est quietam que non est trubi lēta vt motorie. Nā comedie motorie sunt turbulēte: statarie autē

sunt quietiores. Itē mīste eēvtrōq̄ actu p̄sistūt. Alij dicūt licz mibi agere hāc statariā. i. stādo ppetuo vsq̄ ad fabule exitū sine turba aliq̄. Agi eī dī fabula cū recitat: stare aut cū placet. ne. i. vt nō seru⁹ currēs sit sp̄ agēdus. Itē ne senex irat⁹ sit agēdus sp̄ ne pasitus edax. i. vorax mlti cū sit sp̄ agēd⁹. ne sy copbāta. i. calūniator de q̄ satis p̄t⁹ dictū ē ipudēs. i. inuerecund⁹ sit sp̄ agēdus ne leno. i. fouēs lenocinium hoc ē puellarum: et iterdū pprie vxoris vēditor. auar⁹. i. cupidus habendi. ne ergo bī omēs p̄ris us enumerati sint assiduo agēdi. i. representandi ac recitādi seni scilicet mibi actori ānofo sūmo clamore. i. vociferatione cum magno labore vos spectatores inducite animū id est imperate vobis siue persuadete mea causa id est mea contemplatione hanc causam scilicet me esse senem esse iustum vt aliq̄ pars laboris minuatur mibi. nam bī qui nūc scribunt id est condunt nouas comedias nībī id est nulla tenus p̄cunt seni scilicet mibi a. rozi. si qua comedia. i. si aliqua est laboriosa. i. req̄rens maximum laborem in ea agenda currit ad me veniūt vt eam agam sin: id est sed si est lenis: id est facilis actu deferatur ad aliūm gregem id est ad alios actores nō egregios. et gregem per contemptum aliorum actorū dicit. In hac comedia stataria est oratio pura id est nitidus sermo et facile auditorum assensū inuens.

k iij

Comedia.III.

Experimini id est periculum facite in vtrāq; partem: id est tam in comedijs leuibus q̃ laboriosis et tam statarijs q̃ motorijs quid meū ingeniu possit id est q̃tū virum habeat ingenium meum in vtrīq; recitandis ac probandis. Hac re enim ostendit Terentius q̃ grauis auctor sit qui suas comedias p̃bet. Si nunq̃ statui id est constitui prescripti limitari precium id est mercedem arti mee id est mee industrie, et si induci in animum id est si existinavi si mihi persuasi eum questum: id est illud lucrum esse maximum seruire id est obsequi qui inservire vestris commodis p̃p̃ dixit q̃ si dixisset voluptarijs? comodis ergo id est utilitatibus si ergo bec feci statuere id est collocare exemplum in me: ut id est q̃ adolescentuli: id est iuuenes illi qui et ipsi in proscenijs sunt p̃diciuri agendi gratia studeant id est laborent placere vobis potius q̃ sibi: quasi dicat quēdamodum in arte mea non sector lucella sed potius auditorijs voluptatibus seruire contendo: sic et ipsi adolescentuli potius iuunde gratie vestre gratiam suam artem agendi exercebunt q̃ questus et ueri.

Quāq; re. Hic senex ebremes inducitur qui alterius senis me nedemi tristitia commouet. Etiam ambozū senum coniunctio multum sequentibus rebus accomodata esse cēsetur. Ebre. quāq; bec uoticia admodum est id ē valde delectat siue intercedit nuper. i. nō multo ante tpe iter nos adeo i. in tantū q̃ inde id est ex tali noticia siue p̃pter talē noticiā meratus sum. i. emi hic in p̃mo. i. in hac uicinia agrū. i. rus et prediū nec sane. i. certe q̃c̃p̃ rei. i. ali qua causa fere non fuit amplius i. non fuit ultra illā noticiā q̃ uidelicet res me inducēt ad emēdū illū agrū. vel q̃c̃p̃ rei nō fuit amplius i. magis quo moueret ad id emendū. tamē vel virtus tua vel uicinitas. i. propinquitas. Nam uicinitas significat boies q̃ p̃pe domū nr̃am habitant: s; uicinitas est ip̃a domozū p̃pinq̃tas. q̃d scilicet esse uicinū puto. i. reputo eē sup. in p̃pinq̃ parte. i. in coniuncta portione amicitie. tua in q̃ virtus et uicinitas facit. i. inducit me ut moneam te audacter. i. libere et familiariter eius sup. q̃d uideris mihi facere p̃ter etatē tuā. i. p̃tra tuā senectutē et p̃ter q̃ res tua. i. tua utilitas adhortatur id est admonet suadet postulat ut fiat. Nam prob. exclamatio uehemens implozo sup. fidem id est opem et auxilium. deniq; id est deozū atq; hominū quid tibi vis id est quod dicitur. quid oportet tibi: quid queris: id est quid petis natus es annos sexaginta: id est habes sexaginta annos aut plus eo numero scilicet: id est ultra eum numerum ut conijcio: id est coniecturo. Vnc coniectura dicta est a coniectu: id est a directione quadam rationis ad ueritatem. unde somniorum et ominum interpretes coniectores dicuntur. nemo habet agrum meliorem id est fertiliorē neq; maioris precij: id est plurius ualentem in his regionibus. et nemo habet complures: id est plures. compositum pro simplice seruos q̃ tu habes scilicet

Experimini in vtrāq; ptem ingenium quid possit meum. Si nunq̃ auare precium statui arti mee: et euz esse questū in animum induci maximum: q̃ maxime seruire vestris comodis: exemplum statuere in me ut adolescentuli vobis placere studeāt potius q̃ sibi.

Ebremes.

Nenedemus.

Quāq; bec iter nos nup̃ noticia admodum est: inde adeo q̃ agrū in p̃mo hic mercat⁹ est: nec rei fere sane ampli⁹ quicq̃ fuit: tñ vel virtus tua vel uicinitas (q̃d ego in p̃p̃qua parte amicitie puto.) facit ut re audacter moneam et familiariter: q̃ mihi uidere p̃ter etatem tuā facere: et p̃ter q̃ res adhortatur tua. Nam prob deū atq; hominū fidē: quid vis tibi: quid queris: annos sexaginta natus es: aut plus eo: ut conijcio: agrū in his regionibus meliorē neq; p̃ cij maioris nēo bz: seruos complures:

De autontimerumenos

Proinde id est ideo quasi nemo sit. i. quasi neminem babeas: tute id est tunc tunc funderis offida illoz: nunc dicimus tantu fungi officiis: non fungi officia: ut hic. nunc egredior: tam mane neq; reuertor: domi tam vespere id est tam sero tam tarde: quin id est quod non conspicer id est videam te fodere in fundo id est in parte agri tui: aut quin videam te arare aut aliquid facere in fundo inq; tuo: deniq; nullus remittis id est relaxas tempus quin semper labores neq; respicis te id est tui non ducis ratione nec tue

Proinde quasi nemo fiet: ita attente tu illoz officia fungere. Nunq; tam mane egredior: neq; tam vespere domum reuertor: quin te in fundo conspicer fodere: aut arare aut aliquid ferre. De niq; nullum remittis tempus: neq; te respicis. becnō voluptati tibi esse satis scio. At dices enī me q̄tu; hic operis sit: penitet. quod in opere faciundo opere consumis tūe: si sumas in illis exercendis: plus agas. Bene. Ebre me tantum ne est ab re tua ocl; tibi: aliena vt cures: ea que nūc ad te attinent: Ebre. Homo sum. humani a me nūc aliquid alienum puto: vel me monere hoc: vel percunctari puta. Rectum est: ego vt faciam: non est te vt terreas. De. Tibi sic ē vsus: tibi vt op⁹ est facto: face. Ebr. An cuiq; est vsus homi se vt cruciet: De. mibi. Ebr. Si quid laboris est nollem: sed quid istuc mali ē que so: quid de te tantum meruisti: Benede. Veu boi.

cunctari id est interrogare arguēdi grā rectū. i. officiosum ē et honestū: vt ego faciā h sup. i. vt te admonēam aut p̄citer nō ē meū sup. vel nō est mibi integrū solutū aut liberū: aut ad me nō spectat vt deterream. i. delectam te abstituto pposito: sed meum est te admonere aut interrogare. Benedemus. Alius est mibi. i. opus est mibi more plantino. Vel si vis cape vsus p vtilitate sensus ē: vtile ē mibi sic facere sup. fac vt opus est tibi facto. i. facere. Ablat⁹ p̄cipij p̄teriti h ponit p̄infinitiuo: vt Salusti⁹ fecit. Priusq; incipias p̄sultor: vbi cōsulueris mature op⁹ facto. i. cōsulere et facere. Ebre me. an id ē vtum vsus. i. opus vel vtile ē cuiq; i. alieni boi vt cruciet. i. torqueat affligat se. Benede. mibi ē vsus scz vt me cruciem. Ebre me. si quid laboris. i. si aliquis in eo faciēdo quod facis labor est: nollem id est recensarem ferre: sed q̄so id est obsecro quid istud mali est id est quid sibi vult istud malum qd p̄teris: quid id est in quo tantum id est tam grauitet tam egremuisti de te id est quid ita fratus es in te aut de te male contentus vt tam male de te merearis seu male te tractes: mereo autē vel mereor de te est aliquid iuste confero vel bonum vel malum. Benedem⁹. Veu boi interiectio dolentis effusa.

parcis vilitudini scio satis certo pro certe bec non esse tibi voluptati id est ad delectationem. At id est sed dices me penitet id ē mibi parum videtur q̄tum operis fiat hic id est mibi parum videtur ē de eo quod fit hic a seruicis meis qui p maiore pte diei cessatores sunt. p̄terea ipi operi manum libet ad mouere si sumas id sup. opere tue. i. id laboris qd cōsumis. i. conteris perdis in opere faciundo. i. in opando in agro si inq; sumas id opere in illis seruicis exercendis. i. incitandis ad opus faciendum: plus agas. i. magis opareris. et vt dici solet plus lucraris seu lucrifaceries vt tue vtilitati magis p̄uideres. Benedem⁹. o ebre me. i. vtrum tantum ocl; i. cessatōnis vacationis quietis ē tibi ab re tua id ē a tuis negociis familiaribus. vt cures ea aliena id ē res aliorum seu negocia que nūc ad te spectant. Ebre. ego suz boi mo ergo sociabilis per naturam et non solum ad me sed ad aliū iuuandum natus puto: nūc humani id est nūc spectans ad hominem esse alienum a me id est a me abhorrens et ad me nō spectare. Puta me vel monere hoc vt scz nō te ita excrucies vel p̄

Comedia. III.

Ebre. ne lachryma id ē noli lachrymare seu flere atq; fac me sine necessitate ponitur me fac ergo ut sciam istud quicquid est id est quicquid res sit: ne retice id est noli celare quicquid ē mibi scz ne verere id ē noli timere: crede mibi iuvero id ē adiuuabor te aut consolando aut consilio id est suauiter et datione cō filij aut re id est ipso effectu. **Ode.** vis scire hoc quicquid est. **Eb.** quidem. i. certe volo scire hac causa id est ppter banc causam: qua causa. i. ppter quā causam dixi tibi. s. vt te leuē labore. **Ode.** dicere tibi v3 quicquid est. **Ebre.** at i. sed interea. i. dum tu dices appone id est iuxta te pone neq; suspensos teneas istos rastros. **Ode.** rāstrum in singulari et rāstri in plū dicti aut sunt a radēdo qd terrā radant. ne labora. i. noli te vexare aut te ita labore conficere interdū ne labora significat necura noli curare. **Ode.** minime. i. nō apponā rastros meos. **Eb.** quā rem. i. quid agis te ita cruciādo. **Ode.** sine. i. patere me laborare ne id est vt non dem mibi qd id est aliqd tēpus vacuū laboris. i. vt nullo tempore sim sine labore meritis meis postulātib. **Eb.** in quā. i. dico tibi nō finā. i. nō patiar te ita facere. **Ode.** ab dolētis est non facis equū. i. rem iustā. **Ebre.** hui cōmiserātis est exclamatio qso. i. obsecro portas sup. bos rastros tam graues. i. tā pōderosos. **Ode.** meum meritū est sic. i. id quod merui sic postulat vt tales gestē rastros. **Ebr.** Nūc loquere. i. explica causam. **Ode.** habeo filium vnicū adolēcentū. i. lū. ab dolēt. qd. i. cur dixi me habere: immo id ē sz habui filiū. **O Ebre.** p̄iusq; mea culpa irer militiam incertum est. i. dubium est non constat babeā necne nūc eū. i. quod dici solet licz nō satis recte incertum est si babeā nūc eum an nō. **Ebr.** qd. i. cur istd est sup. ita v3 vt nō babeas filium. **Ode.** scies hic anus. i. vetula aduena. i. pegrina nō binc oriūda sed e corintho. i. ex ea vrbe achaie paupercula est. i. morat b seu residet: ille filius cepit amare filiā ei⁹ anus p̄dite aduerbiū. i. misere et nimis vebemēter et in p̄ditionē morz suor ppe. i. fere iā vt haberet et teneret eā et reputaret eā p vxorē. i. tanq; si esset vxor. **Ode.** bec oīa fecit supple claz me id est me nesciente vbi id est postq; rescui id est tāq; inopinātū cognoui id est scz eum amore capruz et habere eam pro vxore cepi id est incepti tractare animum adolēcentulū non humaniter aduerbiū id est non benigne neq; ritu seu more humano neq; vt decuit id est vt congruum fuit tractare anīmū egrotum id est egruz. Nam anīmus eger est: sed corpus egrotum: sed quotidie accusabam euz vi. i. impetu et via peruiulgata. i. modo et more cōi patrū. i. penuriz quibus sunt inuisi mali filiozū mores. **Ode.** autem accusandi mibi fuit via alloquendo filium et dicendo

Ebre. me. Ne lachryma: atq; istuc (quicquid est) fac me ut sciam. ne retice: ne verere: crede inq; mibi aut consolando aut consilio aut re iuvero. **Ode.** Scire hoc vis? **Ebre.** Hac quidem causa qua dixi tibi. **Ode.** Dicetur. **Ebre.** Est istos rastros interea tamen appone ne labora. **Ode.** Minime. **Ebr.** Quam rem agis? **Ode.** Sine me vacuū tempus ne quod dē mibi laboris. **Ebre.** Non sinam inquā. **Ode.** Ab nō equiz facis. **Ebr.** Hui tam graues bos queso? **Ode.** Sic meritū est meū. **Ebr.** Nunc loquere. **Ode.** Filius vnicum adolēcentulum habeo. **Ab.** quid dixi habere me? immo habui ebre me: nunc babeā necne incertum est. **Ebre.** Quid ita istuc? **Ode.** Scies. e corintho hic aduena anus paupercula: eius filiam ille amare cepit perditē: prope iam vt pro vxore haberet. **Ode.** claz me omnia: vbi id rescui: cepi non humaniter: neq; vt anīmus decuit egrotum adolēcentulū tractare: sed vi et via peruiulgata patrum quotidie accusabam.

Beautontimeramenos

hem indignantis interiectio: ne id est vtrum speras id est credis tibi licere id est permitti facere bec id est talia que facis diuti? scilicet vt babeas amicam prope iam in loco vxoris me patreviuo id est viuente. o Elinia erras id est falleris opinione tua si credis id .s. tibi liceat diu et ignoras me id est baud meum nostri stomachum ego vo!ote dict esse meus id est q tu dicaris esse filius meus tantisper id est tamdiu dum id est donec aut qd tu facies id quod est dignus te in ablatiuo id est qd tu fingeris tuo officio aut

facies quod debes: quod id est sed vel quod dignum te si no facis? ego inuenero id est excogitabo quid sit dignum id est honestum et equum me facere in te id est erga te seu contra te. Adeo .i. certe ex nulla re. .i. ex nulla ca istud qd efficit: fit .i. efficit nisi .i. preter qd ex nimio ocio .i. cessatione et requie ab operib? Na diuturna q es vitis alimeta mstrat. Res interdum significat imperium interdum diuitias aliquando lites quandoq venerationem et alia multa. Denedimus istuc etatis id est cum essem ista etate qua es. dicit eodem modo Cicero in epistolis id etatis pro ea etate no dabam operam id est non indulgebam amori sed abij id est discessi hinc id est ex patria natali in asiam id est in eam prouinciam seu in eam partem orbis. naz est asia tertia pars orbis et prouincia in ea parte eiusdem nominis propter pauperiem id est quia eram pauper et vnusquisq cupit pauperiem fugere tanq magnu malum. Ut inquit Horatius: atq ibi id est in asia repperi id est ad inueni et acquisiui mihi simul id est pariter rem id est diuitias et gloriam id est laudem et bono rem cum armis id est cu instru

hem tibi ne bec diutius licere speras facere me viuo patre: amicam vt babeas prope iam in vxoris loco? erras si id credis: et me ignoras Elinia. Ego te meum esse dici tantisper volo: dñ quid te dignus est: facies: sed si non facis: ego me quid in te sit facere dignum inuenero. Nulla adeo ex te istuc fit: nisi ex nimio ocio. Ego istuc etatis amoris operam non dabam: sed i asiam hinc abij propter pauperiem atq ibi summi rem et gloriam armis repperi. Postremo ad hoc res redijt. adolescentulus sepe eadem et grauer audiendo victus est. Putauit et me etate et beniuolentia plus scire: et prouidere q seipsum sibi in asiam ad regem militatum abijt ebreme. Eb. quid ais? De. E lam me est pfect? menses tres abest. Eb. abo accusandi. et si illud iceptu: tamē animi ē pudētis signū et nō īstrēnuī.

mentis belli id est ad bellu faciendus. Alii codices non habent cō et tunc armis belli intelligatur id est per preclara gesta que gessi in bello. Postremo id est tandē res negociū de filio redijt eo id est ad bec que sequitur seu ad hunc statum hoc est tandem res eo deducta est vel res eo pcessit seu profecta est seu redijt eo id est ad talem statum qui sequitur. Adolescentulus id est filius victus est id est fractus ē. et a proposito malo amoris descepit audiendo sepe eadem conuicia scilz et probra et grauer id est moleste et egre: audiendo inquam ea. Putauit scilicet filius me patrem plus scire et prouidere sibi q se ipsum etate id propter etatem: quia senex eram et beniuolentia id est quia videbat me bene illi velle et ita laudat filiu qui in malo non fuerit pertinax vt multi sunt. o Ebreme abijt in asiam ad regem asie scilicet militatum id est ad militandū vel vt militaret sub eo. Eb. quid ais? admirantis est hoc dictum potius q interrogantis. Denedimus. Profectus est clam me id est me nesciente abest id est absens est tres menses id est quod inepte dicitur. est absens de post tres menses. Eb. menses. estis supple: ambo id est tam tu q ipse accusandi .i. culpandi: et si id est quamuis tamen illud inceptum id est institutum propositu filij tui est signū animi pudētis et nō īstrēnuī imo īstrēnuī et valentis seu elati.

Comedia.III.

Oene.vbi id est postq̃ comperi.i.cognoui per inuestigationem ex hijs socijs qui fuerunt conscij id ē participes eius vel conscij id est consentientes ei filio reuertor domum mestus id ē tristis atq; animo fere perturbato id ē penitus turbato et timore atq; incerto id ē perplexo.affideo id ē iuxta aliquid se deo.nam componitur ex ad quod est iuxta et sedeo:vel ponitur compositū pro simplici:pre egritudine id est pre dolore animi serui id est famuli mei accurrunt id est celeriter ad me veniunt:accurro enim componitur ex ad et curro curri

detrahunt id est deducunt a pedibus seu dissolunt soccos id ē calceos:soccus calcei genus est dictus vt aliqui volūt quasi saccus:quia calciatōi sit facillie q̃ les sunt quas pedibecas vocant. Eo autem calciamento comediariū actores utebantur quē admodum et corburno tragedi: vsq; adeo vt pro stilo comico ponit possit quemadmodum corburnus pro stilo tragico. Video alios seruos meos festinare sternere id est parare lectos. Lectulis enim stratis antiqui cenabant. Inde triclinium a tribus lectis dictum. Horatius. Sepe tribus lectis videas cenare quaternos. Video inquam alios festinare apparare id est laute parare cenā. nam apparare ē ad dignitatem quandā ac veri⁹ pompam. Pre parare vero est que vtilia sunt aut forte creditur quisq; pro se id est ex sua parte vel pro virtutis sua aut p̃ qualitate roboris sui. Vir. in quinto pro se quisq; viri faciebat id est efficiebat sedulo i. instanter ac sine dolo q̃. i. vt lenirent. i. mitigaret mibi illā miseriaz. i. calamitatē. Tibi. i. postq̃ video h̃ q̃ faciebāt p̃ni: cepi cogitare id ē confiderare. h̃ id ē in

dignatiue et dolenter tot serui sunt solliciti id est antij causa mei solius vt expleant me vnum id est vt mibi vni satisfaciāt cumulate ac mibi morem gerant: tot ancille vestiunt me. q. d. nō faciēt ego solus faciā tātos sumptus. i. tanta impēdia. siue tātas impēsas domi. q. d. nō faciā s; ego eici binc mea iniusticia eū gnatū vnicū miserū quē gnatus decuit. i. decēs fuit vii pariter. i. equalit̃ vt ego his sumptibus et p̃niis: aut etiā quē decuit vt amplius q̃ illa etas iuuenilis ē magis idonea ad h̃ vtēda. i. ad vtēdum his vel vt vtatur his p̃dictis vbi vtēda gerundij est nomē. q̃dem. i. certe deputē. i. valde putem me esse dignum quouis. i. quolibz malo. i. qualibz afflictione si faciā id qd̃ dixi scz si pariar vt tot serui pro me sint solliciti q̃ tot ancille me vestiunt q̃ tantos sumptus faciāz que omnia p̃dicta dixerat in dignatiue: intelligens se non esse facturum. Nam vsq; id est assidue dum id est quousq; vel q̃d̃ iussit filius incolet id est exercebit vel ducet vel ager aut frequentabit illam vitam inopem id est miseram carens patria id ē exula patria propter meas iniurias id est contumelias: interea. i. tandū dabo illi vsq; id est assidue supplicij. i. penas de me laborans. i. laborando querens. i. acquirendo cū labore

Oene. Tibi comperi ex his qui fuere conscij domus reuertor mestus: atq; animo fere conturbato atq; incerto: pre egritudine affideo: accurrunt serui: soccos detrahunt video alios festinare lectos sternere cenā apparare: pro se quisq; sedulo faciebat: quo illam mihi lenirent miseriam. Tibi video hec cepi cogitare. bem tot mei solius solliciti sunt causa: vt me vnum expleant: ancille tot me vestiunt: sumptus domi tantos ego solus faciam: sed gnatum vnicum (quem pariter vti decuit aut etiam amplius q̃ illa etas magis ad hec vtenda idonea est) enim ego hinc eieci miserum iniusticia mea: malo quidem me dignum quouis deputem: si id faciam. Nam vsq; dum ille vitam illam incolet inopem: carens patria ob meas iniurias: interea vsq; illi de me supplicium dabo laborans

De autotimerumeros

parcans id est coartans et cōstringens solitum victum et tanq̃ parcus fortunis parcendo et eas re-
seruando seruans : id est seruando illi conquirendo et conduplicando vndiq̃ illi diuitias moze boni
serui. Dare alicui de se suppliciu significat punire seip̃ illi vice. hec sunt illa q̃ senex faciēda sibi dēreue-
rat nunc ostendit ad rem vba accessisse seu esse collata inquit. facio ita vt deliberavi. prozsus id ē om-
nino nibil relinquo in edibus : id est domi mee nec vas scilicet relinquo nec vestimentum corrasit : id ē

parcens querens illi seruans : Ita facio. prozsus nil
reliquo in edibus : nec vas nec vestimentum : corrasit
omnia : ancillas : seruos (nisi eos qui opere rustico fa-
ciundo facile sumptum exerceant suum). Omnes p-
ducti ac vēdidi : inscripsi illico edes mercede : quasi ta-
lenta quindecim coegi : agrū hunc mercatus sum : hic
me exerceo : decreui tantisper me minus iniurie cōre-
me meo gnato facere : dū fiam miser : nec fas esse vlla
me voluptate h̃ frui : nisi vbi ille buc salu⁹ redierit me-
us p̃iceps. Ebz. i. genio te eē in liberos leni puto : et il-
lū obsequētē si quis recte ac cōmode tractaret. Uerū
neq̃ tu satis hunc noueras : nec ille : hoc ibi fit vbi nō
recte viuitur . Tu illū nūq̃ ostēdisti quantipenderes

ad fores talem. Hec domus est venalis vel alia id genus. inscripsi ergo edes mercede id est p̃cio coegi
id est congesti coaddunavi quasi id est ppe quindecim talenta. Talentū arbeniense p̃mū constat ex ix. mī-
nis siue libris. Talentum vero magnū constat ex octoginta tribus et quattuor vncijs. Est etiā talētum
euboicum quod attico talento paulo minus est. Mercatus sum id est emi hunc agrum hic id ē in hoc a-
gro exerceo. i. fatigo me. o Ebzeme decreui. i. cōstitui me facere min⁹ iniurie meo gnato tantisper. i. tādū
dum. i. q̃diu fiam. i. efficiar miser. i. afflictus. Decernere p̃prie ē de rebus magnis certam pferre sentē-
tiam. nec. i. et decreui non esse fas. i. non licere me frui hic vlla voluptate. i. aliquā capere voluptatē nī-
si. i. p̃ter q̃ vbi. i. post q̃ vel quādo ille. i. filius meus p̃iceps. i. beres meus quasi nūc ptem capiēs bo-
norū meorū vel etiā p̃iceps. i. cui debet credere oīa mea cōsilia redierit. i. reuersus fuerit buc saluus. i.
incolumis. Eb. puto te esse leni ingenio. i. te esse natura miti et benigna ac indulgētī in liberos. i. erga fili-
um. nā vt Seli⁹ aut liberos dixerūt auctores nūero multitudinis de vno tantum filio quā quod lon-
ge est mirabili⁹ de vnica filia. et puto illum filium esse obsequentem. i. officiosum morigerum obsequiosū
si quis tractaret. i. foueret eum recte ac cōmode. i. oportune tempestiue. Uerū id est sed neq̃ tu noue-
ras. i. cognoscebas satis illum. i. mores eius. neq̃ ille satis nouerat id est cognoscebat te id est tuos mo-
res. hoc scilicet vt mores ignorentur fit. i. efficitur vel contingit. ibi. i. nunc. vbi. i. quando nō viuitur. i.
ita non agitur recte vt decet. tu nūq̃ ostēdisti q̃ripēderes. i. q̃tī est imares aut q̃tis faceres illum filiu⁹
Tractū aut ab antiquis q̃ ante pecuniam signatā es et argentum pendebāt. i. pōderabant. Vñ pendere
penas dicimus. i. dare seu luere penas. Nam antiquorum pene erāt pecuniarie inde pēdere dicimus
estimare siue liceri. Vñ nibilipendere. i. nibilifacere. Inde parnipendere floccipendere magnipendere

vndiq̃ coadunans et colligens
vendidi omīa scilicet ancillas ser-
uos nisi id est p̃ter eos qui fa-
cile exerceant id est bene collo-
carent et demerentur suū sum-
ptu⁹ id est p̃ter eos qui vt vul-
go dici solet bñ implerent id quod
constarent suo sumptu. in opere
rustico faciūdo. i. in meditando i
agro siue in fodiendo siue in arā-
do siue in alijs id genus. Cum di-
cere volumus aliquem nil omnis
no tam parum reliquisse ex reb⁹
suis quod non alienauerit recte
dicimus. oīa corrasit. q. etiaz ras-
serit parietes et cetera si ex illis
radēdis aliqd cōmodi potuerit
p̃seq̃. Interdū corradere. vt ait
Do. significat difficulter p̃pere.
Te. in adelphis. Q̃inas decem
corradet alicūde. i. difficulter. cō-
parabit. Abradere aut significat
p̃ viz auferre. p̃dixi. i. exposui ve-
nales seu p̃posui. nā pducere si-
gnificat foras ducere. Vñ p̃dus-
tores dñr qui ṽgines abducūt
et eas ad questū exponūt. ac vē-
didi oēs seruos. i. meos illico id
ē p̃mū inscripsi. i. proscripti venal-
es edes apponēs inscriptionē

Comedia.III.

nec ille filius ausus est credere id est committere et impartiri tibi secreta supple sua seu confilia. que equum est id est iustum est filios supple credere id est committere patri ut nihil moliantur parentibus inconsultis. Quod si factum esset videlicet ut et tu illi ostendisses quanti eum faceres et ille sua tibi confilia credidisset: nunquid bec euissent tibi scilicet ut tu ita doleres et filij presentia priuacus esses. De. res est ita id est eo modo quo dices res se habet fateor id est profiteor ita esse peccatum meum est maximum id est grauissimum. erras uel. Ebre. O menedeme at porro id est sed certe recte spero: id est bona est mihi spes seu recta spesum et confido: id est credo illum filium affuturum esse: id est quaderit hic prope diem: id est breui cum scilicet iam prope est dies. De. utinam dii faciant. p. faciant. Ebe. facient id est efficiet ut tu redibis filius: nunc si commodum est id est si tibi est oportunitum et tempestuum et non molestum volo quod sup. sis bodie apud me: quia sup. dionysia sunt hic: id est in hoc anno. hoc est nunc sunt bacchanalia siue orgia que sunt bacchi sacra seu festa qui baccus una suarum appellationum dicitur dionysius. Eius autem sacra a plerisque grecie uerbis trienio quoque celebrabantur. De. non possum scilicet esse conuiua apud te. Ebre. Cur non potes esse apud me: queso id est obsecro tandem id est vno verbo quod tantam vim habere apud te velim quam si diu te rogassem. et illud foret ultimum hoc est postulat ebremes parce aliquotulum tibi id est aliquotulos tuos remitte inter seca labores ac interrompe. idem filius absens vult te facere hoc: id est ut parcas tibi. De. non conuenit id est non est conueniens nunc meipsum fugere laborem: qui scilicet ego impulerim id est impulerim et intruserim illum filium ad laborem sumendum. Ebr. Sic cine. i. utrum talis est sententia et opinio tua. De. sic est sup. sententia mea. Ebr. bene vale. i. mane bene ualens et sanus. De. et. i. etiam tu ebremes bene vale. i. bene uales abi. Ebr. excussit mihi lachrymas. i. lachrymari me fecit. i. lachrymas in sinibus oculorum meorum oboriri fecit: que ex oculis manarunt ac si fuissent excusse nam excutere significat commouendo aliquid deicere: ut excute te de puluere: id est te monendove benēter deice a te puluerem: et me miseret eius menedemi. i. eius mihi teneor. Sed ut. i. quod diu tempus diei est me oportet monere. i. admonere certiores facere hunc vicinum pbaniā noīe ut veniat ad cenam ibo ut visā id est videam hic. alias eā ad videndum si est domi. Deinde ut sciuit eum iam esse domi sue subditi nū id est non fuit opus monitore id est vocatore ad cenā alūt boīes. i. dicāt eū presto esse id est adesse et propriū seu paratū esse et cōparere iādudū id est ex aliquanto ante tpe. egomet cōtinuas moror. i. in mora detinco conuiuas id est eos qui ad conuiuium meū venerūt. cū ei eos deberem expectare me expectant

nec ille credere est ausus que est equum patri. Quod si esset factus: bec nunquid euissent tibi. Menedem. Ita res est fateor: peccatum meū maximū est. Ebre. Menedeme: at porro recte spero. et eum tibi saluum affuturum esse hic confido propedie. Menedemus: Utinam ita dii faciant. Ebre. Facient. nunc si est commodum dionysia hic sunt: bodie apud me sis volo. Menede. Non possum. Ebre. Cur non: queso tandē aliquātulum parce tibi. Idem absens facere te hoc vult filius. Menede. Non conuenit qui illum ad laborem impulerim: nunc meipsum fugere. Ebremes. Siccine est sententia. Menede. Sic. Ebremes. Bene vale. Menede. Et tu. Ebre. mes. Lachrymas excussit mihi: miseretque me eius. Sed ut diei tempus ē: monere me hunc vicinum pbaneaz ad scenā ut veniat ibo: ut visaz si domi est. Nihil opus ē monitore iam dum domi apud me esse alūt: egomet cōtinuas moror

Ibeautontimerumenos

Ibo binc. i. ex hoc loco intro id ē in domū meā. Sed quid. i. cur fores crepuerūt. i. patefacte sūt et apte. Quisnā. i. q̄s egredit̄ id ē exit binc a me. i. a domo mea. Est em̄ qđ vulgo et inepte disci solet. q̄s exit de penes me: cū dicendū sit. quisnā a me exit aut effluit. quēadmodum. p̄r̄ dixim⁹ eam⁹ ad me. p̄ eo qđ barbare dici p̄sueueramus penes me p̄cessero id est concedam p̄iunctiū p̄ indicatiuo b̄ est me concedam vel intrabo buc id est in domum meam.

ibo binc intro. Sed quid crepuerunt fores: binc a me quisnam egreditur? buc cōcessero.

Elitipbo. Ebremes. Clinia.

Nibil adhuc ē quod vereare clinia: baud quaq̄ etiā cessant et illam simul cū nūcio tibi hic ego affuturā bodie scio. Pro in tu sollicitudinē istas falsam (que te ex cruciat) omittas. Ebre. Qui cum loquitur filius? Eliti. Pater adest: quē volui adibo. pater oportune aduenis. Ebre. Quid id est? Eliti. Hunc menedemū nostrū in nostrū vicinū? Ebre. Probe. Eli. Huic filiū scis esse? Ebre. Audui in asia esse. Eli. Non est pater: apud nos est. Ebre. Quid ais? Eli. aduenientē e naui egredientē illico abduxi ad cenā. nā mibi cū eo iam inde vsq̄ a puericia fuit semper familiaritas. Ebre. Voluptatē magnā nūcias. quid narrat? Eli. quid? Ille mi se se esse.

dis oportune id est tempestiue auspiciato. bonis auib⁹ expectate venis. Ebre. Quid illud est ppter qđ oportune aduenio. Eli. nostin id est nosti hunc menedemū nostrū vicinū. Ebre. pbe id est bene seu recte noui eum. Eliti. Scis filium esse buic id est eum habere filium. Ebre. audui id est accepi eum esse in asia quod dici non multum latine solet q̄ est in asia. Eli. o pater non est in asia sed est apud nos recte nō ē penes nos. nā penes nos ē q̄cqd a nobis possides et in nostra ptate ē. Ut penes principē salus nra est i. in ei⁹ ptate. Ebre. qđ ais. Interrogat id qđ auduit admirabūdu neq̄ facile credēs. Eli. ego abduxi. i. deduxi illū. i. cōtinuo ad cenā illū aduenientē. i. accedentē et applicantē seu appellatē: egredientem. i. euntē. naui quare redibat ex asia. i. cū applicaret et e naui egredere statim abduxi eū ad cenā. nā familiaritas fuit mibi semp cū eo iam inde vsq̄ id est assidue a pueritia. i. a tempore pueritie: id ē ias ex eo tempore cum ambo essemus pueri. Ebremes. Nuncias id est narras magnam voluptatem id est magnam leticiam. Ut Eli. in epistolis. Voluptatem habui nimiam: quid narrat id est quid noui refert aut quid dicit. Eliti. petis supple quid ille narret: narrat supple se esse miserum id ē infelicem.

Nibil adhuc re. hic clinie q̄ ex asia redierat in gens de amica sollicitudo exp̄mis. Accedit et

sodalis opitular̄ elitipbo: qui aduentū amici mira voluptate patri narrat. Misserat aut̄ clinia accersitum antipbilā: discutiabaturq̄ q̄ nō rediret cui sic inquit elitipbo. Eli. Q clinia nihil ē adhuc: qđ. i. ppter qđ vereare. i. timeas nō venturā antipbilā: hoc est nōdū habes timēdi materiā seu occasionē: qđ sic dici nō satis culte solet: nihil ē adhuc de quo tu debeas timere. etiā baud q̄ q̄. i. ne quaq̄ cessant. i. differunt aduentū et tardant: et qđ dici solet nō morātur adhuc seu nō morā faciūt. et scio illā antipbilā bodie affuturā tibi sic simul. i. vna cū nūcio q̄ iuit eā accersitū. Pro in. i. p̄inde hoc est iō mittas. i. di mittas istā. i. tuā sollicitudinē falsam. i. sine cā existētes. q̄ sollicitudo ex cruciat id est affligit te. Ebre. qui cū. i. cū illo fili⁹ me⁹. i. elitipbo loquit̄. Eli. Pater adest id est ppe ē vel aduenit: quē patre volui adesse sup. vel quēz volui. i. optavi et desideravi: ut q̄s me vult. i. quis me petit: adibo. i. ibo ad eū ut decz filiū patrē adire. o pater tu aduenis id ē accers

Comedia.III.

Eb2. narrat se esse miserū: quem. i. qualem scz miserū esse minus est credere. i. nō licet credere: siue cer-
nere est id est cernere licet. q. d. nō est credendū cū eē miserū q̄. i. q̄tum vellem. i. optarem mēedemū
patrē ei? eē iuitatū. i. vocatū ad cenā vt eēt nobiscū bodie: apli? . i. vltra vellē eē esse iuitatum vt obijce-
rē. i. offerre domi primū. i. an ceteros hāc leticiā ei patri: nec. i. nec etiā opināti. i. suspicāti. q. d. p̄ter spē
ei accadat quo maius gaudiū eē solet: atq; etiā nūc tps est. i. ad huc satis maturus ē cū inuitare: ideo
mittendus est q̄ cū accersat. **Eli.**

o pater cane faris. i. vide ne faci-
as: ita habem? farin xis. xit. et
farint vt videre facile ē p faciā
as. faciat faciant: nō est opus. i.
nō est necesse vt iuitetur. **Eb2.** q̄
propter. i. cur nō ē opus. **Eli.** q̄a
etia; incertū est qd clīnia faciat
id ē tēdat facere de se. q. d. nesci-
tur quā viā vult ipe tenere. **Edo**
id est pauloātē ad huc venit. i. ap-
pulit ex asia: timet oīa v3: timet
irāz patris sui: atq; timet aīz a-
mice sue: vt. i. q̄ nōl vt aliqñ p3
d: xim? ex donati. i. inia janin? a-
mice. i. non sit erga se. i. timet ne
amica eū postergauerit ac ne ex
eius aīo effluerit: amat eā ami-
cam misere. i. p̄dite vebemēt et
in sua: miseriā hēc turba. i. hēc
turbatio et discordia inter eūz et
patrē et hēc abitio. i. discessio seu
p̄fectio euenit p̄pter eā amicā.
Dicis aut abitio ab abeo is. abi-
tuz tu. u. versa in io fit abitio abi-
tōis. i. discessio. naz abire sūt di-
scedere. **Eb.** Scio p̄pter eā eū dis-
cessisse a patre molestatū sepe.
Eli. nūc misit seruulū in vrbē ad
eāz antipbilā accersendā: et ego
misī vna. i. simul nostrū syrū ser-
uū. i. **Eb2.** qd reliqui ē. i. quid res-
tat quid relinq̄tur qd supe est qd
deest seu abest: qui. i. q̄ nō habet
at ea: que q̄dez. i. certe dicunt. i.
consentur a vulgo esse bona i bo-
uicē cū tñ p̄bilosopbi tñ animi
bona cēscāt appellāda: h3 ergo
ea que dī: ūtur bōa. i. h3 parētes
patrē et matrē h3 patriā icolumē

i. saluam et nō armis quassatam et habet amicos quos sibi p̄ciliant: habet genus. i. natales bone p̄di-
tionis et sortis seu p̄fapiam medīocrē h3 cognatos. i. propinquos de cognatione sua: habz diuitias. i.
opes atq; hēc omīa que nec de se sunt bona neq; mala: perinde. i. ita seu eiusmodi sunt: vt. i. q̄lis seu cu-
iusmodi anim? illius boīs est qui possidet ea que dicuntur bona a vulgo. Sūt inq̄ bona ei qui scit recte
i. vt decet vti illis bonis: et sunt mala ei qui nō vtitur recte illis q̄ dicuntur a vulgo bona **Eli.** imo. i. sed
ille senex scz mēedem? fuit semp iportun? . i. acerb? molestus infest? et quod dīci solet: male gratosus
quasi non oportunos. et nunc nihil magis vereor q̄ nequid. i. q̄ q̄ aliqd nā hic. ne sūt tñ q̄ ipe pater
nisi manīs pater esse vocatū casus referriq; ad ebremetem. Nūl magis inq̄ vereor q̄ ne id est q̄ ille
senex mēedem? iratus plus satis. i. plus equo seu plus q̄ decet facit. i. faciat aliquid in illū **Elinā.**

Ebremes. Miserum? quem minus credere est: q̄ vel-
lem mēedemū inuitatum: vt nobiscū essz bodie:
amplius vt hanc leticiā nec opinanti primus obijce-
rem ei domi: atq; etiā nunc tempus est. **Eli** tipbo.

Cane faris: non opus est pater. **Ebremes.** Quapro-
pter? **Eli** tipbo. Quia incertum est etiā: et quid de
se faciat: modo venit: timet omnia: patris iram: atq;
animum amice se erga vt sit sue: eam misere amat.

propter eam hęc turba atq; abitio euenit. **Ebremes.**

Scio. **Eli** tipbo. Nunc seruulum ad eam in vrbem
misit: et ego vna nostrum syrum. **Ebremes.** Quid

reliqui est: quin babeat: que quidem esse in homine
dicuntur bona: parentes: patriam incolamem: ami-

cos: genus: cognatos: diuitias: atq; hęc perinde sunt

vt illius animus est: qui possidet: qui vti scit: ei bo-
na sunt: qui non recte vtitur: mala. **Eli.** Immo ille fu-

it senex importunus semper: et nunc nihil magis ve-
reor: q̄ ne quid in illum iratus plus satis facit: pater.

De autotimerum enos

Ebre. Ille ne. i. dicit te timere q̄ senex sup. faciat aliqd in illū. Deinde ebremes se repressit p̄ apophore
sim ne cōfirmaret elinā. vidēs bonū esse vt in timore foueatur. sed reprīmā. i. cobibebo me neq̄ ostens
dam vltis eius patris teneritudinem in eum. nam vtile est illi scz menedemo bunc filium suum esse. id
est permanere in metu. **Clitipho.** Quia dixerat ebremes reprīmā me interrogat filius. quid tute. i. tunc vol
uis sup. aut cogitas tecum id est apud te. **Ebre.** dicam vt vt id est vtrūq̄ siue qualitercūq̄ erat id est

Ebremes. Ille ne. sed reprīmā me. nam in metu es
se bunc illi est vtile. **Clitipho.** Quid tute tecum?

Ebremes. Dicam vt vt erat pater mansus tamē opor
tuit fortasse aliquanto iniquior erat: propter eius libi
dinem pateretur. Nam quē ferret: si parentem nō fer
ret suum. buncine erat equū ex illius more: an illū ex
buius viuere? Et quod illum insinulat durum: id nō
est. Nā parent n̄ iniurie vniūsmodi sunt ferme: paulo
qui est homo tolerabilis. scortari crebro non vult.
vult crebro cōuinari: et prebet exigue sumptū. atq̄
hec sunt tū ad virtutē oīa. **Clitipho.** aīmus vbi semel se cu
piditate deuixit mala necesse ē clitipho cōsilio p̄sequi
similia. scitum est periculum ex alijs facere: tibi quod

qualitercūq̄ res habebat tū
men oportuit mansum id est man
nere: id est oportebat filium man
nere. Ut curabo adductus tuum
pamphiliū pro adducere. vt pri
us visum est. fortasse id est possi
bile ē q̄ pater erat aliquo iniqui
or id ē feruor et acerbior equo
propter libidines id est propter
lasciuam eius filij: aut propter i
ordinatam et temere susceptam
voluptatē eius pateretur: id est
pati debebat vel debuisset. vt fa
ceres sepe pro facere debuisses
nisi manus ad patrem referri. q̄
si dicat. Debebat pater eius pati
libidines sed superior siua me
lior ppter id quod equitur. Nam
quem hominem ferret. i. tolera
ret: si non ferret. id est pateretur
patrem suum. Tale et illud est
in aliquo Lulius salutē consulit q̄
suam negligit. Insinuat id est vt
hic filius equū erat. i. decebat vi
uere ex more. i. ex arbitrio illius
scz patris. an erat equum illū scz
patre viuere ex more bui? si filij
id nō est dū i. asper seu acer
bū aut toleratu difficile. q̄d insi
nulat eū. i. facit mores ei? Nam

insinulare significat accusare seu iurare. hoc ē mores malos reprehendere. vt insinulo illū supbie. i. iure
Nā iniurē parētum ferme sunt vniūsmodi. i. vniūsmodi sen similis bō ille parēs. i. qui ē paulo i. pau
lulum tolerabilis i. dignus q̄ toleretur. nā tolerabilis passine capi debet nō vniūsmodi suū sup. scorta
ri crebro id est sepe seu frequenter scorta ducitare. Scortari enī vt varro inquit est sepius meretri
culam ducere que meretrix a pelle scortum appellatur q̄ vt pellicula subigatur. Scortes enī pelles
sunt arietine. et scortea vt Festus inquit et similiter Varro appellantur oīa ex pellib⁹ facta seu corijs nō
vult inq̄ parēs tolerabilis filium conuiuari crebro id est frequenter sue meretri. i. celebrare puuium
Nam conuiuior aris. deponēs verbum aut significat celebrare conuiuium aut ad conuiuium invitare:
aut etiam frequentare conuiuiū. Nonius etiam dicit inueniri conuiuior pro conuiuior pro eo quod ē ad
conuiuium inuito. Pompo. in munda. Si calendis conuiuiat idibus cenant foris. Ipse homo tolerabi
lis inquam prebet exigue id est parce. sumptum id est impendia que sunt in celebrandis puuijs et me
retribus fouendis. atq̄ hec omnia que facit pater sunt tum id est tunc ad virtutem acquiēdam et ad
omittendas tales immundicias. Verum id est sed vbi id est postq̄ animus semel deuixit id est irre
tuit illigauit inuenit se cupiditate aut libidinis aut bonoris aut opus. **Clitipho.** fili mi necesse est con
sequi id est cōsiderare similia consilia id est similia proposita seu similia suscepta. quod dicunt inepte
aliqui interpretas hoc est scitum. i. scite et docte atq̄ prudenter factum: et hic capiat passine quia sci
tus homo dicatur sepius qui sciens est. hoc ergo scitū est. i. facere piclū. i. facere experiētiā seu sumere
experimentum aut consilium ex alijs. nā periculū interdum videt pro consilio capi. Luce. ad trebatū:
Cornelio nihil audeo dicere cui⁹ piculo stultus es. i. consilio quod. i. periculum facit. im ex alijs sit tibi

Comedia.III.

ex usu id est ex utilitate. Eli. Credo. i. existimo ita esse ut dicis sup. Ebr. ego ibo hinc intro id est in domum ut videam quid cene minus dicit quod si dixisset que cena sit nobis: quod dici solet inepte. pro video quid habemus ad cenandum tu fili ut id est quadiu tempus diei est. vide id est caue sis id est sis ne quo id est ut non in aliquem locum abeas. i. discedas longius id est nimis longe. hinc ex hoc loco. quod dici solet. vide ne elonges te nimis in hoc loco.

Clamavit et.
hic solus cliti. p.
mansit q de pie
congrit ut mos
est adolescentum
q paterna prece

pta moleste ferunt. Cliti. q. i. q.
tum ptes sunt inq. i. non eq sed
acerbi et importuni iudices. i. c.
fores i oes adolescentes. i. erga
iuvenes oes. q d. eos no rectu i
eos hie iudiciu q censent equum
esse. i. rectus ee et iustu nos nasci
senes. i. habentes mores seniles
et sapientes illico. i. continuo a pue
ris pro adverbio ponit. i. a pueri
tia vel ab ineunte etate vel statim
ut pueri sumus: ut cu primu pueri
evadim. neq. i. et censent inq non
ee equu nos esse affines. i. pte
pes seu finitimos et coterminos
ac ppinquos eaz rex qd adoles
centia et iuvenilis etas fert id e
affert seu iducit. Ipsi patres mo
derantur nos scilicet. i. regunt nos
et iponit habenas nobis seu mo
dum nobis addibent ex sua libi
dine. i. et mero arbitrio ut volun
tate siue recta sit siue no. Na libi
do e queq volutas temere susce
pta. Interdu tu accipis in bona
parte. Salusti. magisq id e cor
armis et militarib eqs q i for
tis et conuuls libidine habebat
Moderantur ergo nos ex sua li
bidine. q. libido nuc e illis non

ex usu fiet. Eli. Ita credo. Ebr. Ego ibo hinc intro:
ut videam nobis cene quid fiet: tu ut tempus est diei
vide sis: nequeo hinc abeas longius.

Clitipho.

Clam inq ut sunt patres in omnes ado
lescetes iudices: q equu esse censent: nos
sa a pueris illico nasci senes. neq illarq

affines rerum esse quas fert adolescencia. sua libidine
moderatur: nuc que est: non que olim fuit. mibi si vna
q filius erit ne ille me facillime utetur patre. nam et
cognoscendi et ignoscendi dabit peccati locus: non ut
meus qui mibi per aliu ostedit suam sententiam. Pe
rij. is in ibi ubi addibit plus paulo sua qui narrat faci
nora nunc ait: periculum ex alijs facito. tibi qd ex usu
fiet. astutus ne illo: baud scit: qua mibi nuc surdo nar
rat fabulam? Magis nuc mee amice dicta stimulant

q libido fuit olim illis cu iuvenes essent et qles sumus. Si filius erit vnq mibi ne id est certe ille filius
utetur me patre facillime id est habebit me patrem benignissimum: et plurimum illi indulgentem. Nam
locus id est facultas occasio oportunitas commoditas dabitur illi a me cognoscendi multa que sunt
a iuvenibus in lubrico positis: et ignoscendi. i. parcendi peccatis alienis. vel ut alij habet peccati. i. erra
ti. Nam q alias errauerit erratibus ignoscere non remittit et eorum errata excusare non faciam supple
filio meo: ut. i. sicut meus pater mibi facit: q ostendit mibi suam sententiam. i. qd sentit per alium. i. per
exemplum alterius. Perij. i. perditus sum pre nimia eius importunitate et molestia. Is pater ubi id e
post q addibit id est bibit. nbi plus significat nisi aliquatenus auget prepositio. paulo plus id est pau
lo largius eq et ubi narrat sua facinora id est sua preclara facta per ironiam dicit. nunc. i. aliquando ait
mibi facito periculum ex alijs. i. dilige tibi que imiteris exempla ex aliorum euentis. qd periculum fiet
tibi ex usu. i. utile ut prius dictum est. ne. i. vtru ille pater est astutus. i. cautus. q. d. minime. baud. i. non
scit qua fabula. i. qd nugas. na fabule loco habeo eius sermonem narrat mibi nunc surdo. i. non attenti
denti: dicta mee amice magis stimulant. i. sollicitant me. Deinde subiungit verba amice semper petentis

Ibeautontimerumenos

Da mihi munuscula scz h vel illud. affer mihi aliqd noui. Eul scz amice ita petenti. nihil habeo nescio qd rñdeam. i. debeat rñdere. neqz qsq̃ e miserioz me. Nam h cūia etfi. i. q̃uis satagit suarum rerū id ē angustis z curiosus ē eaz faciēdaz attē bz amica scz eductā. i. educatā. nā qd nos educare dicim? antiq̃ educere dicebāt. bene id ē boneste z pudice. i. caste z pbe z habet eā ignarā. i. nesciā artis meretricie astutie seu versutie meretriciū. mea amica ē potēs. i. vel robusta vel opulenta. procat. i. assidue petens

Da mihi: atqz affer mihi: cui qd respondeam: nihil habeo: neqz me quisq̃ est miserioz. Nam hic cūia z filis quoqz suarū rez satagit: attamen bz bene: et pudice eductā: ignarā artis meretricie: mea ē potēs: procat: magnifica: sumptuosa: nobilis: tū q̃ dem ei. recte est. nā nil eē mihi religio ē dicere. hoc ego mali nō pridē inueni: neqz etiam dum scit pater.

Clinia.

Clitipbo.

Si mihi secundē res de amore meo essēt iādudū (scio) venissent: s; vereor. Ne mulier me absēte hic corrupta sit: cōcurrūt mltē opinōes: q̃ mihi aīz etāgeāt: occasio: loc⁹: etas: mater (cui⁹ sub iperio) mala. Qui nihil iā preter precū dulce ē. Cliti Clinia. Eli. Dei misero mihi. Eli. Etiam caue: ne videat forte hic te a p̃re aliqs exiēs.

Si mihi re. hē mira amanti sollicitudo exprimitur cui expectanti hora dies annus videtur. Eli. si secunde res id est prospere succedētes essent mihi de amore meo id est q̃tum ad amorē spectat. Iādudū. i. paulo ante. vel cape p iam pridē venissent. i. antipbila z serui q̃ eā accersuerūt scio. i. nō dubito q̃ iā venissent: s; vereor ne mulier. i. antipbila corrupta sit. i. ne pecuniaz largitiōe ad aliū diuerterit. h. i. h loco me absēte. i. q̃ diu sui absēs mltē opinōes pcurrūt. i. si in mētē veniūt q̃ etāgeāt mihi aīm ad credēdū eā fuisse corruptaz. Subdit ea que exangēt aīm ad id credēdū videlicet occasio id est oportunitas. ut corruptatur quia formosa et multis forte iuuenibus placens ac nota. Locus quia. i. est in eo loco ubi alie sunt petulantes: et ideo contagione facilis lapsu est. Etas quia iuuenilis et flore iuuentē nū tens que plerumqz lubrica est. Mala id est improba mater sub imperio id est sub potestate cuius ē. h omnia exangēt aīm ad credendū eam esse hic corruptam cui. i. matri sub cuius est imperio nihil est dulce id est carum suauē placens p̃ter precū. i. p̃ter pecunias z mercedem. Eli. o clinia vocat eū ut arēdat qd dicere cupit. Eli. dei mihi misero. i. sentio me miserū et illd dictum intersectionis vim obtineet. Clitip. etiam caue ne aliquis exiens a patre. ubi inepte dici solet de penes patrem. videat te forte hic.

Procare enim ut Pōpeius inq̃t significat poscere. Inde procat es meretrices dicte sunt ab assidue poscendo. inde proci dicūt ṽrorem in matrimōtū poscētes Itaqz procat id est petat dispo: liatri: magnifica. i. magnifice in structa. supellectilī magnifice in: duta. magnifice epulans et lauta q̃rens conuiuiā: q̃ omnia magnū aurī pondus poscunt. sumptuosa i. auida sumptus. i. mltā ipēdēs z ppter ea mltā petēs nobilis. i. insignis in malā partem. i. mltis nota qz videlicet frequentes ba beat amatores. tum id est deide recte est id est placet ei z probat q̃ dem ei: id est faciam ei muner ra. Nā religio id est metus et sol licitudo est dicere nihil esse mihi id est me nihil habere quod dem ei. Religio enim interdum capīē pro metu. ut alibi in andria. Dis gnus cum tua religione es odio nodum i scirpo queris. religione inquit: id est metu z sollicitudine ut ait Nonius. Non pridem id ē non mper neqz paruo ante tem pore inueni hoc malū id est nact⁹ sum hoc malū z irretitus i co scil licet in insano eius procacis me retriciis amore etiā neqz dum id est etiam nondum. i. nō ad huc p̃ me⁹ scit me isto malo laborare.

Comedia.III.

Elin. facia. i. cauebo sed pfecto. i. certe aim? p sagit. i. pnuat p dicit presentit p diuinat mibi nescio quid mali. **Eli.** pgin. i. conar? ne aut niter? seu psequer? de iudicare istd. prius q scias qd veri sit in eo. **Eli.** si nibil mali esset ia atipbila a desset. i. pns cet bic. **Eliti.** ia. i. mox statim aderit. i. pns erit bic. **Elin.** qh istd erit q aderit. **Eliti.** no cogitas ea abee. i. remota esse. longi? i. multum longe binc. i. ex hoc loco. et nosti. i. cognoscis mores. i. modos mulleru. dñ. i. qdñu molliuntur. i. lenes seu molles cute efficiunt siue dñ fucaf z dñ. i. qdñu comatur. i. pectuntur amittit e. i. annu vnu coterit ite grum in leniēda seu molienda cut te sua et i pectēdis capillis. **Eli.** o clitipbo timeo. **Eliti.** respira id ē resume vires recrea te cessa a ti more animum reuoca seu resume collige te ad te redi resurge a me tu. eccū. i. ecce bic. ppe dromonez vna cū syro ipsi serui adsūt. i. ap? propinquāt. i. ppe sunt tibi.

An tu re: Hec scena plena ē et suspicionis et timoris: s; psona pñlis vtriq; succurrit. Serui at in fronte scene ex abrupto colloquuntur tanq; pergentes in incepro colloquio qd vtro citroq; in via pferebant. **Sy.** ain tu. i. dic? tu vez qd aut dixerit dromo nō ē curandū nā iste ē abrupt? pmo ex cōi vie colloqo. **Dromo.** sic est vt dico. **Sy.** verū. i. s; dñ. i. qdñu cedim? i. cōmiscem? sermones. i. colloquia illa mulieres sunt rell? etc. **Eedere vt vult** Nonius vltra certas significatiōes interdū significat cōmiscere. allegatq; **Lucliu** dicēte. tūce oia cedūt. i. cōmiscēt vt ipse interpretat. nō aut bic pposito optie congruit. **Eliti.** mulier adest tibi. i. ecce ppiquat tibi mulier quā tātopere optabas. audin. i. vtrum audis suos clinia. **Elin.** vero. i. certe vel sed ego nūc demū. i. nūc solū vel tan dē video audio z valeo i. san? sū cū pri? lāguere p timore z qñ cōsternatus essem meisensus suas non recte exercebāt officia. **Sy.** serui nō vidētes adolecētes pgun in pnone icepro. itaq; inq; **Syr?** mīme mīz. i. non est nīrandum si sint rellcte adeo. i. vel valde vel in tantum sunt impedite. i. retardate ab incessu veloci. cām subdit. ducūt secū gregē. i. cateruā acillarum. i. famularum ac si duceres vñ greg ouū. **Eli.** perij. i. pdirus sū z sauci? illo dicto. vnde ancille tam multe sūt ille. i. vñ tot acq; sūt ancillas. **Eliti.** Den. rogas. i. vtrū me interrogas. **Sy.** non oportuit rellctas pro re liquere vt sepe actūs z abltūs participiorum preteriti tps ponitur p pñitū. i. nō oportebat relinq; re eas portant qd. i. a? qd rerū hoc ē aliq; res. qre non tuto incendāt sine tutoribus. **Eli.** bei mibi iter lectio dolorem ostendens. **Sy.** pgit fuus in pnone qz dixerat portāt quid rerū. scz aurum vestem et id est buc accedit qz vesperscit. i. vesperscit seu ad vespem vētur. et propterea non erant relinque de

Eli. Faciam. sed nescio quid profecto mibi animus presagit mali. **Eliti.** Pergin istuc prius diiudicare q scias quid veri fiet? **Elin.** Si nibil mali esset iam bic adesset. **Eliti.** Jam aderit. **Elin.** Quando istuc erit? **Eliti.** Non cogitas binc longius abesse? et nostin mores mulierum? dum moluntur dum comantur ann? est. **Eli.** O clitipbo timeo. **Eliti.** Respira. eccum dromonem cum syro: vna adsunt tibi.

Syrus. **Dromo.** **Serui.**
Clitipbo. **Elinia.**

An tu? **Dro.** Sic est. **Sy.** Ueruz interea dñ sermōes cedim? ille rellcte sūt? **Eliti.** Mulier tibi adest. audin clinia? **Elini.** Ego nō audio nūc demū: et video z valeo **Clitipbo.** **Sy.** Minime mīz: adeo ipedite sunt ancillarum greges ducūt secū. **Eli.** Perij. vnde illi sunt acille? **Eliti.** Den rogas? **Sy.** Non oportuit rellctas portant qd rez. **Eli.** bei mibi. **Sy.** aurum: vestem: et vesperscit:

Sy. serui nō vidētes adolecētes pgun in pnone icepro. itaq; inq; **Syr?** mīme mīz. i. non est nīrandum si sint rellcte adeo. i. vel valde vel in tantum sunt impedite. i. retardate ab incessu veloci. cām subdit. ducūt secū gregē. i. cateruā acillarum. i. famularum ac si duceres vñ greg ouū. **Eli.** perij. i. pdirus sū z sauci? illo dicto. vnde ancille tam multe sūt ille. i. vñ tot acq; sūt ancillas. **Eliti.** Den. rogas. i. vtrū me interrogas. **Sy.** non oportuit rellctas pro re liquere vt sepe actūs z abltūs participiorum preteriti tps ponitur p pñitū. i. nō oportebat relinq; re eas portant qd. i. a? qd rerū hoc ē aliq; res. qre non tuto incendāt sine tutoribus. **Eli.** bei mibi iter lectio dolorem ostendens. **Sy.** pgit fuus in pnone qz dixerat portāt quid rerū. scz aurum vestem et id est buc accedit qz vesperscit. i. vesperscit seu ad vespem vētur. et propterea non erant relinque de

Ibeautontimerumenos

et non nouerunt id est nesciunt viam: stulte factus est a nobis illud scz qd eas reliquimus: tu dromo abi dum id est abi vade: dum est paralecto id e adiectio syllabica. abi ergo propere. i. celeriter obuia. i. in occursum: aduerbium est: illis scz mulieribus: quid id est cur stas. i. no vadis. proprie hoc dicit vt euz accelerare efficiat. Eli. De mibi misero. q. d. sum maledictus et infelix de qtra spe decidi. i. sum frustra tus et delectus. Eli. quid isto est: autē. i. sed que res sollicitat. i. angit sollicitum reddit te. Eli. rogitas

et non nouerunt viam: factum a nobis stulte est. Abi dum tu dromo illis obuiam propere. quid stas? Eli. De misero mibi: quanta de spe decidi. Eli. Quid istuc: que res te sollicitant autem? Eli. Rogitas quid fiet: viden tu ancillas aurum: vestem: quam ego cum vna ancillula hic reliqui: vnde esse ea censes? Eli. Elitip. Elab nunc demum intelligo. Syrus. Dii boni quid turbe est: edes nostre vix capient scio: quid comedet: quid bibent: quid sene erit nostro miserius? Sed video eccos quos volebam. Eli. Quippiter vbi na est fides? Dum ego propter te errans: patri a careo de mens: tu interea loci collocupletasti te antipbila. et me in bis deseruisti malis propter quam in summa infamia sum: et meo patri minus obsequens. Quis nunc pudet: et miseret: qui barus mores cantabat mibi: monuisse frustra dolet: neq. eum potuisse vnquam ab hac me expellere: quid tamen nunc faciam? Tum cum gratus esse potuit: nolui. Nemo est misereor me.

et deseruisti id est dereliquisti et habuisti contemptui me in bis malis propter qua scilicet te suz id est verfor in summa infamia et sum minus id est non obsequens meo patri. Denedemo. cui? scilz patris. nunc me pudet et miseret id est verecundia teneor et miser cordia eius patris qui cantabat id est frequenter inculcabat mibi mores harum meretricum. antiqui canere pro cloqui capiebant. Dolet ipse pater se frustra monuisse me: vel potius sic intellige illud sup. quod sequitur: dolet mibi id est mibi dolori scilz eum patrem monuisse frustra neq. potuisse vnq. expellere me id est abducere abstrahere me ab hac id est ab huius amore quod tamen nunc faciam id est abstraham me ab ea: nolui abstrahere me ab ea: tum id est tunc cum illud scilicet me abstrahere potuit esse mibi gratum id est iocundum. quia tunc meo fuissem patri obsecutus et eius morem gessissem voluntari. Nemo est misereor me.

quid sit viden id est vides ne aurū vestē ancillas esse sup illi putelle quā ego reliq. h. cū vna ancillula vñ censes. i. iudicas ea esse illi. Eli. vab irridētis siue illudētis interiectio ē: demū. i. tandem intelligo qd te sollicitat. Sy. dii boni qd turbe est. i. q. turba mulierū admirat tantā cateruā et senis sumptib. timet. Turba primo dicit turbationem. inde p. turbo cōturbo. deinde multitudinem q. fere p. turbatione si vacat. edes nostre vix capient. i. recipiunt eas: hoc est vix possunt recipi in nostra domo. scio id est nō dubito qd edes nostre vix ea capient. deinde subdit admirādo. quid comedent: quid bibent: qd erit miserius nostro sene. i. Ebriete. i. quid erit eo infelici? q. tam turbaz paucit: sed eccos. i. ecce hic video eos q. volebam videre vel quos petebā. i. ābos adolescentes. Ecce eccas eccos eccas significant ecce. h. enī eam eos eas: ellum ellaz ellos ellaz significant ecce illic euz eaz eos eas: et oīa sunt aduerbia ab ecce composita. Eli. o iuppiter q. hira hospitalitatis curas. vbi nā. i. vbi est fides. i. constantia et veritas siue fidelitas ac fiducia: dum id est qdū ego demēs. i. desipies careo patria erras. i. pegrinabā dus ppter te: q. tua cā a pte suz expulsus x. bozlerē patōib. o antipbila tu iterea collocupletasti. i. ditasti te. i. locupletē te effecisti.

Comedia. III.

Syr. hic clinia errat. i. in errorem labitur de nostris verbis id est propter verba nostra vs. i. certe claudis que locuti sumus h. o clinia accipis aliter tuum amorem atq; est id est qd se habet. nam et vita eius puelle est eadem id est modus viuendi eius est talis qualis fuit et animus eius est idem id est equalis similis erga te ac. i. sicut fuit prius qum cepimus coniecturam ex ipsa re id est ex ipsa ratione se habere quam pre se fert. **Cl.** obsecro qd est quod dicis. nam nihil omnium rerum. i. nihil ex omnibus rebus est mihi qd malim. i. potius qd me suspicarier. i. suspicari falso. i. in me. **Syr.** vito h. i. ea me defuisse etc. **Syr.** primum. i. in primis scito sup. hoc qd sequitur vt ne qd. i. vt non aliquid rerum huius puelle ignores. anus id est verula qd dicta est antebac. i. ante h. tempus mater ei puelle non fuit mater ei? ea an? obiit mortem. i. mortua est forte audini h. i. eam obisse etc. du ipsa puelle narrat altere more antiq; pro alteri mulieris: scz in via. i. inter veniendum. **Cl.** qd nam altera est cui dicis ea narrasse id. hoc dicit. naz nondum intellexerat amicam. **Bacchide** aduentare cum antiphila. **Syr.** mane. i. siste. interrogatodes et me si ne pgredi quorsum volo primum id est imprimis enarrare id est dicere post id est postea. o cliti pbo veniam istuc. i. cada super id qd interrogas. **Cliti.** ppera. pperat qui festinanter aliquid agit aut dicit. **Syr.** iamprimum omnium sic scipit multa pudicicie signa narratiu? vt **Cl.** iamprimum omnium satis constat. **Iamprimum** omnium id est imprimis siue in principio. nam principium est primum oim. vel sic intelligas. **Iamprimum** oim id est ecce primum omnium quod sequitur vbi. i. cum ventum est ipsonaliter. i. puentum est et accessus aut appositum a nobis ad edes. i. ad domum puelle **Dromo** pulsat. i. percutit fores id est ostia domus. que dam anus pdit id est exit e domo vbi id est postq; bec anus aperuit ostium continuo hic **Dromo** contecit se id est cum impetu ingressus est intro. i. i domum. ego psequor eam et igredior. an? obdit. i. obijcit opponit pessulum. i. repagulum siue obice seu obstaculum foribus id est ostio. de pessulo superius dictum est redit id est reuertitur ad lanam id est ad lanificium exercendum. o clinia potuit sciri hinc. i. ex eo loco aut nusq; alibi poterat sciri quo studio. i. qua industria qua animi applicatione exegerit. i. traduxerit vitam te absente. **Exige** itaq; vi tam significat traducere: exigere vero fabulam significat expellere et non admittere: vt in andria. **Anext** gende sint vobis prius. exigere autem opus significat finire opus inceptum ab ex et ago is. compositum esse pstat. Potuit itaq; sciri vbi. i. quando iterum est ipsonaliter. i. inter tempus non expectatum ventum est

Syr. hic de nostris verbis errat: videlicet que hic sumus locuti. **Clinia** aliter tuum amorem atq; est: accipis. Nam et vita est eadem: et animus erga te idem ac fuit: qum ex ipsa re coniecturam cepimus. **Clinia.** Quid obsecro est? nam mihi nunc nihil rerum omnium est: quod malim: qd me hoc falso suspicari er. **Syrus.** Hoc primum: vt ne quid huius rerum ignores. anus (que est dicta mater ei antebac) non fuit: ea obiit mortem: hoc ipsa in itinere alte redus narrat: forte audini. **Cliti.** Que nam est altera? **Syrus.** Mane: hoc quod cepi primum enarrem. **Cliti pbo.** post istuc veniam. **Cliti.** Propter. **Syrus.** Jam primum omnium vbi ventum ad edes est. **Dromo** pulsat fores: anus quedam prodijt. bec vbi aperuit ostium continuo hic se contecit intro: ego consequor: anus obdit foribus pessulum: ad lanam redit. hinc sciri potuit baud vsq; alibi. **Clinia.** Quo studio vitam exegerit te absente vbi de improviso est interuentus.

De autontimerumienos

mulieri id est ad mulierem de improviso id est ex inspiratione preter spem preter opinionem preter expectationem. nam ea res videlicet talis interuentus inopinatus dedit tum id est tunc copiam id est facultatem existimandi id est iudicandi consuetudinem id est conversationem vite quotidiane que consuetudo quotidiane vite maxime id est maiorem in modum declarat id est ostendit re ipsa non verbis ut id est qualiter ingenium id est natura cuiusque sic offendimus id est inuenimus ipsam texentem: id est or-

mulieri. nam ea res dedit tum existimandi copiam: quotidiane vite consuetudinem: que cuiusque ingenium ut sit: declarat maxime: texentem telam studio se ipsam offendimus: mediocriter vestitam veste lugubri: eius annis causa (ut opinor) que erat mortua: sine auro tum ornatam: ita uti que ornantur sibi: nulla mala re esse expolitam muliebri. Capillus passus prolixus: circum caput reiectus negligenter patet. Eli. Syre mi obsecro. ne me in leticiam frustra conijcias: Sy. Anus subtegmen nebat: preter eam una ancillula erat: bec terebat una: pannus obfita: neglecta: imunda illunie. Eliti. Si bec vera sunt clinia (ita ut credo) quis te est fortunatio: scin tu banc quam dicit sordidatam et sordida: magnum hoc quoque signum est dominam esse extra noxam: cum tam negliguntur ei? internuncij

dicentem telam et filum filo iungentem in tela. Tela autem dicitur omnis pannus tam laneus quam lineus. studiose id est curiose diligenter attente accurate offendimus inquam eam vestitam veste lugubri: id est luctuosa qua scilicet lugebat animum defunctam. propterea subdit opinor eam ita fuisse vestitam causa annis id est vetule que erat mortua. Anus hic legi debet in casu gignendi. nam ut Silius inquit antiqui dicebant senatus senatus domus domus. sic anus annis per anus genitius offendimus inquam eam tum: id est tunc ornatam sine auro id est commodo uti id est sicut vel quemadmodum ille mulieres que ornantur sibi id est ut sibi placeant: non ut placeant amatoribus. honeste enim mulieres reijciunt vestium sordes honesteque sibi vestiri cupiunt offendimus inquam mala: id est genam partem scilicet illam que rotunda est in speciem mali inter oculos nasum et buccam. nulla per non et vlla non expolita id est non fucata remulieri id est efuco quo mulieres molles utuntur ad expurgandas cutes ne rugescant seu soluantur in rugas quod senescentibus contingit capillus. id est capitis pilus siue crinis eius erat super

ple passus. id est dispersus solutus per collum a pado is. quod est estendo is. explico as. quasi extensus et explicatus. erat inquam prolixus. id est longus erat inquam capillus eius. Pat aduerbium grecum: ut ait Priscianus. id est tantum modo reiectus negligenter circum caput. Eli. o mi Syre obsecro ne conijcias. id est iudicas me in leticiam frustra id est sine causa. Sy. anus id est vetula cum qua vivebat et quidem lasciuie internuncia nebat id est flebat subtegmen. id est filium quod in tela texenda statim intercurrit. propterea. id est propter eam animum una ancillula erat: ea terebat. id est filium filo lungebat una. id est simul. ancillula dico obfita. id est inuoluta circumdata panis id est vllibus indumentis et crasso filo tertextis. inde pannosus vili pano indutus. ancillula inquam neglecta id est abiecta precepta spreta quam non ut solent eiusmodi ancille apparatus imunda. id est feda illunie. id est sorde. Eliti. o clinia si bec sunt vera ita ut credo quis est fortunatio id est felicitas te in ablatiuo. scin. id est scis ne. id est cognoscis ne banc ancillam quam syrus dicit sordidatam et sordida. Sordidus aliquis dicitur a natura sordidatus vix gēte necessitate. quoque id est etiam hoc est magnum signum dominam esse extra noxam id est culpam cum internuncij eius id est qui nuncia ferunt ad amatores et referunt ad amatas quos aliqui gamagogi dicunt a ducendis mulieribus vtrum bene necne ipsi viderint. cum ergo internuncij eius tam negliguntur: id est iam parum apparatur et curatur. Posuit autem internuncium masculino. nam interdum habet pueros internum

Comedia.III.

cios: inter dū puellas. et qz masculinū prepōderat feminino: id in masculino posuit utrosq; intelligēdo:
 nam disciplina id est artis est meretricandi iisdem scilicet amatoribus primum aucillas meretricūz vbi
 amasiarum munerari id est affici muneribus q̄ scz ancille affectat id est preparant disponit prompto
 animo faciūt viam id est ingressum accessum ad dominas suas. affectare vt inquit Festus est pronus
 animus ad aliquid faciendum bē. Laurētius inquit affectare est affectu et conatu alterius virtutez emu
 lari quem affectū neq̄as refragan
 te natura. Gernius autem hic i
 terpretatur affectat viam pro p̄
 parant quemadmodum. et illud
 Virgilianum. viamq; affectat o
 limpo id est vt interpretatur. ille
 preparat sibi diuinos honores
 seu disponit. Eli. obsecro te perge
 id ē psequere in incepta narrati
 one tu syre. et caue ne studeas id
 est de industria labores inire gra
 tiam falsam id est captare meas
 beniuolentiam mendatio. nam
 ipso rescito gratia inita frustra
 beris. quid ait ipa antipblla vbi
 id est quando nominas me. Sy.
 vbi id est quando diximus te re
 diisse et te rogare vt veniret ad
 te continuo id est ilico mulier scilicet
 licet antipblla deserit telam quaz
 terebat et opplet id est replet si
 bi totū os. i. totā faciē lacrymis
 vt. i. ita q̄ facile. i. clare scires id
 fieri tuo desiderio: id est vt desi
 deras fieri. vt posuit mo pro tui
 vt sit desidero id est amore tui et
 cupiditate tui videndi. Lin. ita
 dñ me amant vt verum scilicet di
 co affirmantis id dictum est. nes
 cio vbi sim id est mei sum oblitus
 et extra me suz pre gaudio scilicet
 nixto ita id est adco timui oppo
 situm propterea ex altero oppo
 sito quod optabam accedente in
 tantam incessi leticiā. Lit. at. i. sed ego sciebam nil esse. o clinia propter quod deberes timere. o syre age
 dū. i. etā vicissim. i. cōtra vel rursus dic q̄ est illa altera. Syz. adducim? bachidem tuam amicā. Lit. ben
 interiectio indignātis. quid modus admirātis bachidē adducitis scz iterūz hoc admirando pronūciā
 dū ē. Ebo interiectio monentis attētionē et vt sistatur gradus poscentis: o scelestē id ē scelerose q̄ duc
 is illam bachidem. Syz. petis supple quo ducam illā scz. i. certe ad nōs. i. quod dici solet: sed inepte pe
 nes nos. Lit. ne id est vtrum ducis illā ad patrem. i. vt ita dicā penes patrem quīs barbare: sed inter
 pretationis causa ponitur. Sy. duco illam ad eum ipsum patrem interpretādo. vt prius. Lit. o audaci
 am id est temeritatē impudentem. i. effrenatam boīs scilicet syri. Sy. beus tu aduerbiū est vocandi
 beus et excitandi ad attendendū facinus id est factum magnum id est magni ponderis et memorabile
 id est dignum memoria non fit sine periculo. Et est sententia exornatioz et rhetorica. Lit. vide id est anti
 maduerite considera hoc quod sequitur. o tu scelus id est tu scelerose adeo vt ipsūz scelus dici possis tu
 is. i. vadis pergis quesitum. i. ad querēdū tibi laudē in mea vita. i. i vite mee periculo quicq; dicturus ē
 perieri si qd offendat seu erretur. vbi. i. in qua via sine faciēdi rōne. si modo. i. tantūmodo. qd. i. aliquid

Nam disciplina est iisdem munerarier aucillas primum
 ad dominas que affectant viam. Eli. Perge obsecro
 te: et caue ne falsam gratias studeas inire. Quid ait:
 vbi me nominas? Syrus. Vbi dicimus redisse te: et
 rogare vti veniret ad te: mulier telam deserit conti
 nuo: et lacrymis opplet os totūz sibi: vt facire scires
 desiderio id fieri tuo. Eli. Pre gaudio (ita me dñ a
 ment) vbi sim nescio: ita timui. Eli. ph. At ego nihil
 esse sciebam clinia. agedum vicissim syre: dic que illa
 est altera? Syz. adducimus tuam bachidē. Lit. ebo
 scelestē quo illam ducis? Sy. Quo ego illam? ad nos
 scz. Lit. Ad patrē ne? Syz. ad eum ipsum. Eli. pho.
 O boīs impudentes audaciam? Sy. beus tu: non fit
 sine periculo facin? magnū et memorabile. Lit. hoc
 vide: in mea vita tu tibi laudem is quesitū scelus: vbi

Ibeautontimerumenos

paululum id est etiam parū admodum fugerit te id est si tantūmodo paululū erraueris in ea techna exercenda quā paras perierim id est eo tempore perditus ero: tempus pro tempore quid facias in illo tempore. Sy. atenim id est sed certe faciam sup. quod intendo vel non est periculum vel nihil me flet et similia. nam Elitipbo more impatieris eius sermones interruptit inquit: Elit. quid em. quasi dicat quid vis dicere cum tuo enim. Sy. dicam si finas id est permittas patiaris. Elin. tu elitipbo sine

paululum modo quid te fugerit: ego perierim. quid. illo facias? Sy. Atenim. Elit. Quid enim. Syrus. Si finas: dicam. Elin. Sine. Elitip. Sino. Syrus. Ita res est: bec nunc quasi cum. Elitip. Quas (ma- lum) ambages mihi narrare occipit. Elinia. Syre verum hic dicit: mitte ista. atq; ad rem redi. Syrus. Enimvero reticere nequeo: multis modis iniuriis elitipbo est: neq; ferri potis est. Elinia. Audiendum berde est: tace. Elitipb. Quid est? Syrus. Vis ama- re vis potiri: vis quod des illi effici tui esse: in po- tiundo periculum non vis: baud stulte sapias: siqui- dem id sapere est: velle id quod non potes contingere aut bec cum illis sunt habenda: aut illa cum his amittenda sunt: harum dñarum conditionum nunc vtram malis vide. Et si hoc consilium (quod cepi) rectum esse et tutum scio. nam apud patrem tua a- mica tecum sine metu vt sit: copia est. tum quod il- li argentum es pollicitus: eadem hac inueniam via.

des illi meretrici: nō vis piculū eē tuū in potiundo: baud. i. nō stulte sapias. ironice dicit: si qdez. i. qz. i. sapere. i. velle ptingere. i. assequi qd nō potes: vel si sit pōt sic intellige. i. sapere p ironiā dicit velle id. i. illud optare qd nō pōt ptingere. i. euenire: aut si picula sūt bñda cū illis. i. cū his q dicta sūt videlz ama- re potiri inueniri qd def aut illa voluptaria. i. amare potiri et sūt amittēda cū illis piculis. Nūc vide cogita ex amia vtram. i. quā si liceat dici harum duarū pditionū. i. optionū electionū: malis. i. potius vel. Et si id ē quis scio h pñtū qd cepi id ē iniuri suscepti eē rectū et tutū. i. absq; piculo. Nam copia ē. i. facul- tas est seu facile factu est vt. i. q tua amica sit tecum apd pñem sine metu. Tum id est deinde inueniam. hac eadem via id est hoc eodem modo seu hac eadem ratione: argentū quod pollicitus es illi amice.

Comedia.III.

Quod ut efficerem id est inuenire argentum quod illi pollicitus es orando id est rogando. etiam atque etiam reddideras mihi iam aures surdas id est attonitas obtusas stupidas quod aliud vis tibi. Eliti. Si quidem. i. si certe hoc quod dicis fit. Syr. dicis super. si quidem et propterea videris dubitare: scies id effici experiendo id est cum experieris re ipsa quod dico. Eliti. Age age hortantis est aduerbium geminatum maioris causa exhortationis. cedo dic istuc consilium tuum: quid id. i. consilium est id est quale est seu quod est illud tuum consilium.

Syr. assimilabimus id est fingemus tuam amicum. i. Bacchidem esse amicum huius clinie. Eliti. pulchre. i. lucunde excogitasti seu dicis. ridendo cum hoc dicit clitipho quid sua amica faciet hic quoque ea scilicet antiphrasa dicitur esse amica huius clinie si hec una scilicet antiphrasa est parum dedecori id est affert dedecus. q. d. si hec una dedecus parit quantum esset illi dedecori si diceretur duas habere. Syr. immo id est sed ipsa antiphrasa deducetur ad matrem tuam scilicet forstratas. Eliti. quid id est cur deducetur eo id est ad matrem. Syr. o clitipho longum est si narrem tibi. q. d. longum esset tibi a principio narrare. Vera causa est quod obrem id est propter quam faciam id est id est suadeam eam deduci ad matrem. Eliti. fabule sunt super. i. non sunt nisi iuge et locularia verba neque vera neque verisimilia et propterea sunt fabule: nihil satis firmum. i. nullam rem satis firmam certam ac stabilem in tuo consilio video id est intelligo esse. i. quod obrem id est propter quam rem expediat mihi id est sit mihi velle accipere id est subire hunc metum. Syr. mane id est tace audi quod dicturus sum et siste verba tua: habeo id est scio aliud si metus istuc. i. quod suadeo: puta ut assimilatur tua esse hoc et sua ad matrem deducetur: quod versus illud quod habeo

ambo profiteamini esse sine periculo. Eliti. obsecro reperi aliquid bonum. i. tale quod confiteamur esse sine periculo. Syr. maxime. i. potissime reperiam. i. habeo obuiam illis. i. mulieribus. dicam eis ut reuertantur h. i. ex hoc loco domum. i. in edes suas unde venerunt quando non vis eas recipi. Eliti. Quem indignatus est quod dixti. i. dixisti. Syr. Jam facio. i. faciam omnem metum adeptum. i. ablatum: tibi. i. ad te. q. d. absterge statim omnem animi tui metum. nam dicam amicetue ut hinc domum reuertatur: ut dormias ociose. i. tranquille: quete secure absque sollicitudine et metu in vtriusque aurem. i. ut dormias quiete super vtriusque latus: aut super dextrum quod per dextram aurem designatur aut super sinistrum quod per sinistram aurem declaratur in tali genere dicendi. Eliti. Quid ago id est quid facio nunc. Dubius et perplexus querit consilium: timet periculum: et amicitia egerissime fert abscedere. Syr. tu ne id est vtrum petis quid agas agis super. quod est bonum id est quod spectat ad vtrum bonum. Nam bonum est velle abscedere lasciuas mulieres. et hoc totum dicitur ridendo esse.

Quod ut efficerem: orando surdas iam aures reddideras mihi. quid aliud vis tibi? Si quidem. hoc fit.

Syrus. Si quidem. experiendo scies. Eliti. Age age cedo istuc tuum consilium quid id est? Syrus. Assimulabimus tuam amicum huius esse. Eliti. Pulchre:

cedo quid hic faciet de sua. an ea quoque diceretur huius: si una hec dedecori est parum? Syr. Immo ad

tuam matrem deducetur. Eliti. Quid eo? Syr. Longum est. o clitipho si tibi narrem: quod obrem id faciam: vera

causa est. Eliti. Fabule. nihil satis firmum video quod obrem accipere hunc mihi expediat metum. Syr. Mane habeo

aliud: si istuc metus. quod ambo confiteamini sine periculo esse. Eliti. Huiusmodi obsecro aliquid reperi.

Syr. Maxime. ibo obuiam. bis dicam ut reuertantur domum. Eliti. Quid dixti? Syr. Ademptum tibi

iam facio omnem metum: in aurem vtriusque ociose ut dormias. Eliti. Quid ago nunc? Syr. Tu ne? quod bonum est.

Iheautontimerumenos

Eliti. O syre dic modo id edicnunc mibi verum. q. d. dic nunc vere quid facere velle. **Sy.** Age hortā
tis est particula qua se hortatur syrus vt obuiam mulieribus eat dicturus vt reuertantur. dicaz sup.
verum modo: bodie: sero. i. vespere. ac nequicq̃ id est frustra voles: quoniam statim reuocabis volunta
tem et impedies quo minus dicā verum vtp̃ius fecisti: vel si ne et quicq̃ sint duo verba sic astrue: ac
ne quidem non voles. i. nō p̃mittes quicq̃ dici. s. a me. nam impedies vt p̃zi. **Eliti.** daf. i. cōceditur tibi

Eliti. Syre dic modo verum. **Syrus.** Age modo bo
die sero. ac ne quicq̃ voles. **Eliti.** Datur fruare dum
licet. nam nescias eius si sit potestas postbac: an vn
q̃ tibi. **Elit.** Syre inq̃. **Sy.** Perge porro: tam ē istuc
ago. **Elitipb.** Verum berde istuc est. syre syre inquā.
beus beus syre. **Syrus.** Concaluit. quid vis? **Elitip.**
Redi redi. **Syr.** Adsum. dic quid est. iam hoc quoq̃
negabis tibi placere? **Elitip.** Inimmo syre et me et me
um amorem et famam permitto tibi: tu es iudex: ne
quid accusandus sis: vide. **Syrus.** Ridiculum est te
istuc me admonere. **Elitipbo.** quasi istic minus mea
res agatur: q̃ tua. hic si quid nobis forte aduersi eue
nerit: tibi erunt parata verba: huic homini verbera.
Quapropter bec res neutiquam neglectū est mibi.

ostendere verū fruare. i. vtare ea
facultate dicēdi veri dū. i. q̃dū
lz. i. p̃mittit. naz nescias an vnq̃
ptas est. i. ostendēdi veri sit tibi
postbac. i. p̃mittat tibi post hoc
tempus. Inter ea syrus ad mu
lieres se cōferebat quē abeuntē
clitipbo p̃mo paululum reuocat
Deinde ipso calefēte magis ac
magis amore ⁊ syro pergēte ve
bementissime reuocat. **Elit.** syre
inq̃. i. dico hoc ita dicit vt paulū
per eum retineat. **Sy.** Perge. i.
prosequere in me reuocando q̃
tum voles: porro id ē sed tamen
ago istuc. i. mulierib⁹ eo obuiam
amicam tuā remissurus. Qd vt
vidit clitipbo syrū pergentē i in
cepto veritus ne sue amice pre
sentia amitteret subiungit. **Elit.**
berde istud est verū te studere
vt amicam remittas. syre syre. i.
q̃. beus beus. syre. aduerbiū vo
cātis est bec p̃cula beus. **Sy.**
dicit hoc apud se syrus. ip̃e ama
tor cōcaluit. i. amoris ardore ex
arsit quapropter sic me reuocat
vtrūq̃ vebemēter. deinde respōdet
ei quid vis. **Elit.** Redi redi. i. re
uerrere uoli r̃mittere aicā. **Sy.**
adsum. i. presto sum. hoc dicit po
stea q̃ paululum rediit ac prope

clitipbonem fuit dic qd ē ppter qd me reuocas. Jam. i. statim quoq̃. i. etiā negabis b placere tibi: vl
delz q̃ amica veniat ⁊ nō reuertat. **Eliti.** Immo. o syre p̃mitto. i. cōmitto tibi seu credo ⁊ tradō tibi me
clitipbonē ⁊ meū amorē ⁊ famā meā: tu es iudex. i. tuo arbitrio p̃mitto me ⁊ amorē ⁊ famā video ne
quid. i. ne in aliquo vel ppter aliqd sis accusandus. i. rēp̃bendendus. **Sy.** o clitipbo ridiculum est. i.
stultum est ac ridendū te admonere me istud. Admoneo te b̃ dicim⁹ cū duob⁹ accusatiuis: q̃ si. i. tanq̃
dicere velis q̃ mea res min⁹ agat q̃ tua istuc. i. in ea fictione. q. d. videris ita admonendo me putare
q̃ minus mibi ex ea re impēdeat p̃culum q̃ tibi: vel q̃ id caute fieri min⁹ mea intersit aut minus ad
me spectet q̃ ad te. Nam cū Horat⁹ inquit. Nam tua res agis paries cui p̃xim⁹ ardet. intelligis sic:
tibi imminet p̃culū p̃ime ardēte vicino pariete: vel negociū de incendio parietis vicini ad te p̃inet
Nam res in eo dicēdi genere capitur p̃ negotio. p̃terea bec p̃cula quasi hic capitur ironice: vt sepe.
precipue cum iungitur cum vero: etiam sine vero. exemplorum plena sunt omnia. Si forte aliquid ad
uersi euenerit nobis hic id est in hac fictione suscepta. hoc est si forte quicq̃ in hac re nō prospere fue
cesserit verba erunt tibi parata ad me obiurgandum. verbera erunt inq̃ parata huic homini id ē mibi.
Nā hic dicitur de persona loquentis: iste de persona audientis: ille de p̃sona remota ab vtroq̃. Qua
propter bec res quam cogito facere neutiquam id ē nullatenus nullo modo est mibi neglectū. i. a me
negligitur immo est maxime mibi cure. nā res mea agitur. ⁊ i ea periculū mibi cōmune tecū ip̃edet:

Comedia.III.

sed exora istuc. i. clinia hoc est psuade illi vt assimulet. i. fingat tuam amitam esse sua. Elin. Scilicet. i. profecto ceteres redijt in eum locum. i. negotium hoc est in eum peruenit status: vel consq; peruenit est in negotio isto: vt necesse sit me esse facturum. i. q; facias. Elin. o clinia merito id est non iniuria amo te. Elin. Verum id est sed. nequid id est non in aliquo illa scz Bacchis: titubet. i. vacillet: sed semper sit stabilis et firma vbi ne capitur pbihiue: neq; est opus intelligere timeo. Admonet aut clinia vt Bacchis nullatenus verbis suis aut gestis aut vultu titubet. i. vacillet ne forte deprehenderetur eam non esse suaz. S. bacchis e perdocta. pbe. i. pitissima talium simulationum vbi pbe capi potest pro satis aut rite aut oportune. Elin. Ad hoc. i. preterea: demiroz id est valde miroz qui. i. quo mo potueris persuadere illi bacchiditaz facile vt. i. veniret que bacchis solz spernere quosq; i. oes. Sy. Veni ad eam in tepore. i. tepestine et oportune qd. i. venire ad aliquem tepestine est primum. i. optimum principiu om reru valentiu ad obtinendu. Naz offendit. i. timent ibi apud eaz qndaz miset militem ozantem. i. petentem noctem eius. i. petentem copiam nocturnam fieri sibi bec bacchis tractabat. i. fouebat. arte. i. astutia meretricia virum. i. miserum illuz vt incenderet. i. inflamaret animum illius militis cupidum id est amore captuz et ardore cupidinis: inopia id e carentia sui: quia interfouendu eum sen tractandum no se mozem gestura pmittebat. Nitimur aut i vetitu semper cupimusq; negata et inq; eadem esset q; gratissima. i. etia atq; etia grata apd te ob hoc. i. ppter talem repulsionem militis: S. beus tu admonentis et vocantis est aduerbium ac poscentis attentione: vide. i. caue sis. i. si vis ne qd id est ne aliquid tuas. i. labaris erres imprudens. i. inconsiderat? no satis aspiciens qd faciendu sit vt pot discine qd. i. ne aliquid dictu aut factu ineptu ruas. i. cu ipetu incurras imprudens incosult? Nouisti ptez tuu qd. i. qum sit pspicax. i. subtilis astutus ad has res picipedas. i. autem. i. sed noui te q; soleas ee impotens i. tuoz appetitu mune moderator. Nam is impotens dz q suis affectib; ac animi passionibus no pot modu adhibere ac eas cobibere sz ab illis vict; trahit quocunq; ferant et rapiat eum: abstine. i. si ste cobide reprime rda inuersa. i. in ambiguum iactata. et in contrarium versa: seu ppostere pnunciata. Abstine inq; tuas ceruices euersas. i. noli ondere colla tua indomita. Ceruix em est posterior colli per ponit p supbia seu prumacia qdam ac rigore mentis: vt vir dure ceruicis. i. indomabilis. et mentis rigore pte seferes tanq; nemini caput inclinare velit. Euertere interdū significat destruere: vt euertere urbem. i. destruere et ea demoliri ac dissipare ac etia subuertere: interdū euertere significat psterne re et facere vt qd stabat nūc pstratu iaceat. et ab hac significatiōe manauit pcedēs. nā euertit vrbis cū incia q; pstrabat diruunt. Itē mulier qres dragmā euertit totā domū. i. inq;redo illā oīa q; i domo sūt iact bucrilluc. et suo ordie dimouet. Itē lūi sepe dz euerti plaustru seu curru q; psterne ad trā ablie

sed istunc exora: vt suam esse assimulet. Clinia. Scilicet facturum me esse: in eum res iam redit locum vt sit necesse. Elinip. Merito te amo clinia. Elini. Verum illa: ne quid titubet. Syrus. Perdocta est probe. Elinipb. At hoc demiroz qui tam facile potueris persuadere illi: que solet quosq; spernere. Syrus. In tempore ad eam veni: quod rerum omnium est primum. Nam miserum quendam offendi ibi militem eius noctem ozantem. arte bec tractabat virum: vt illius animum cupidum inopia incenderet. eademq; vt esset apud te ob hoc q; gratissima: sed beus tu vide sis: ne quid imprudens ruas. Patrem nouisti: adbas res q; sit perspicax: ego te autem noui: q; esse soleas impotens: inuersa verba: euersas ceruices tuas: gemitus: screeatus: tussis: risus: abstine. Elinipb:

Ibeautontimerumenos

In q̄ id est colbe genit? .i. suspiria screeat? .i. spūa a screeo as. quod significat screeatus eñcere ex ore ad
 sine in q̄ nullis .i. nullis. hoc est contusiones pectoris ac precordior. abstine id ē cōbibe tandem risus
 ne soluaris seu effūdaris i risum. Ubi est notandum abstineo verbum posse iungi gō apud Hora. absti
 neo irarum. Itē accusatio ut hic. Itē abito ut sepe. Possit tamē bec structura ita fieri ut abstineo nō
 iungeretur actō repetēdo nomē sic. noui tua inuersa verba: noui euerfas ceruices tuas gemitus screeat?

Laudabis. Sy. Elide sis. El. tuet met mirabere. Sy.
 sed q̄ cito cōsecute sunt mulieres. Eliti. vbi sunt? cur
 retines? Sy. iā nunc bec nō ē tua. Elit. Scio apud pa
 trē. at nunc interis. Sy. nibilo magis. Elit. sine. Sy.
 non sinā in q̄. Eliti. queso paulisper. Sy. Elito. Elit.
 saltē salutare. Sy. abeas si sapis. Elit. eo. quid istic?
 Sy. manebit. Elit. O hominem felicem. Sy. ābula
 Bacbis meretricis. Antipbi. Clinia. Syrus.

Edepol te mea antipbila lando: et fortu
 natam iudico: id dū m studuisti: isti for
 me ut mores cōsimiles forent: minime
 q̄ (ita me dñ ament) miroz si te sibi quisq̄ expetit.
 Nam mibi quale ingenium haberes: fuit indicio ora
 tio: et cum egomet nunc me cum animo vitam tuam
 considero adeo q̄ omnium vestrarum: vulgus q̄ ab se

nullis et risus. vbi multa ponit
 Teren q̄ ab amāre recordi fieri
 solent. El. Laudabis. i. p̄babis
 meos gest? .i. mores me habens
 di vbi ip̄s erit. Sy. vide sis id ē
 si vis. El. tuet met mirabere me
 as rōnes me bñdi. Sy. sed q̄. i.
 q̄ cito mulieres cōsecute sunt.
 El. tibi ipatiētia amāris oñditur
 Ubi sūt mulieres cur retines eas
 neq̄ sinis nos illarū pñtia dele
 ctat. i. Sy. iāz nūc bec bac bis nō
 est: tua amica. Eliti. Scio q̄ apō
 pñem non est mea. ac. i. sed saltem
 nūc interi. i. iterea. pñisq̄ ad pa
 trē casur sine mea ut sit. Sy. nū
 bilo magis. i. non plus ē tua nūc
 q̄ apud pñem. Elit. sine. i. pmitte
 me delectari ei? pñtia. Sy. i q̄. i.
 dico tibi nō sinā. i. nō patiar. El.
 queso paulisp. i. puorpe sinas. i.
 me delectari eius pñtia. Sy. ve
 ro. i. p̄bibeo scilz frui eius pñtia.
 Elit. saltem sine id est per mitte
 me salutare eas id est ut cā salu
 tem. Sy. abeas. i. discedas si sa
 pis id est qd dñ tepte si facis qd
 sapiens. Elit. eo. i. discedo. quid
 istic. i. iste clinia faciet. i. Sy. ma
 nebit. i. remanebit non discedet.
 Elit. o homines felicēd est dico
 hominē. i. clinia plurimū felicē q̄
 maneat cū amica. Sy. ābula. i. in
 gredi viam r̄ p̄ge q̄uis inuitus.

Edepol te. Sic per meretricē optime conditio meretricia exprimitur simulq̄ amantuz
 congressio signatissime representatur. Bac. Edepol iurantis est aduerbiū. q. per edē
 pollucis. Per castorem et pollucem: apud verustissimos mulieres iurabant. o mea an
 tipbila. i. amica mea lando te q̄ dixisti te velle traducere vitam cum vno solo. et iudico
 te fortunatam id est felicem cū studuisti id qd sequitur. Studio interdū iūgitur dñō cū
 significat incūbo. interdū actō cū significat magno studio aliquid conari: ut hic cū stu
 diuisti. i. conatares id v̄z ut mores foret cōsimiles. i. cōformes iste forme. i. tue vanitati. Nā in pulchro
 corpe pudici mores gratiores esse solent. Vir. Bratior r̄ pulchro veniēs in corpe virtus: et ita dñ amēt
 me affirmatio cū iuramēto mīme. i. nō miroz si quisq̄ expetit te sibi. i. cupit h̄e te in vroz cū talibus p
 bis moribus sis ut vni fida esse vel expetim? em bona tñ r̄ honesta. naz oratio tua. i. tuus smō. Antiq̄
 etiaz pauca vba orationem dixerunt. oratio tua fuit mibi iudicio id est argumento signo et ostensioni q̄
 le ingeniu. i. qualem naturam haberes: et cum egomet considero nunc mecum in animo vitam tuā. et a
 deo id est certe dū considero vitam omnium vestraruz id est vestri similitum iuuecularū: que iuueculē

Comedia.III.

segregant id est separent. reijciunt ab se id est a suo consortio et consuetudine vulgus id est amatorum multitudinem neque promiscue quosque recipiunt. Baud id est non est mirabile et vos esse istiusmodi id est tales quales estis et nos non esse similes vestri. Nam expedit id est decet commodum est utile est vobis esse bonas. Vbi notanda est hec structura. Sibi expedit esse bonum: et mihi expedit esse bonum. Quin. cui esse diserto vacet. Illi sup. amatores quibuscu. i. cum quibus res est nobis id est cum quibus habemus rem seu consuetudinem et quibus copias nostri facimus. siue cum quibus habemus commercium et concitationem non finit. i. non patiuntur nos esse tales quales estis. quippe quia certe: vbi quippe: ponitur sine relatio et si ne cum pluri. i. amatores impulsu id est illectu inducti nostra forma. i. pulchritudine. colunt. i. frequentant nos. Vbi. i. postquam hec forma nostra est imutata. i. decorum suum amisit et nitorem. illi amatores perferunt aliam suam alio. i. ad aliam amicam seu ad rem aliam. nisi interea. i. dum colimur et durat nostra forma: nisi aliquid est prospectum. i. pulchrum nobis. ut puta si non perspeximus nobis comparando ab illis pecunias. viuius id est vitam agimus? deserte. i. derelicta et abiecta omnibus. Decretum est vobis id est statuitis deliberastis decreuistis etate agere. i. traducere vite vestre tempus simul. i. vna seu pariter cum vno viro cuius viri mos. i. viuendi modus est maxime. i. impudicis precipue consimilis. i. conformis moribus vestris: primoribus vobis. Sic enim antiquus loqui placuit. mores vestri primores vobis: ut recentioribus placet. bi id est tales viri applicant se id est adhibent alios ad vos vero id est si veri quippe tam vir quippe uxor deuicimini id est obligamini ab utrisque. i. utroque

segregant: et vos esse istiusmodi: et nos non esse baud mirabile est. Nam expedit esse bonas vobis: nos cum quibus est res non sumit. quando quidem forma impulsi nostra nos amatores colunt: hec vbi imutata est illi suum animum alio conferunt: nisi prospectus interea aliquid nobis est: deserte viuimus. Vobis cum vno simul etatem agere decretum est viro: cuius mos maxime est consimilis vestris: bi se ad vos applicat. hoc beneficium utrique ab utrisque vere deuicimini: ut nunquam amoris vestro vlla icedere possit calamitas. An. Nescio alias. me scio quidem semper fecisse sedulo: ut ex illius comodo: meum pararem commodum. Elini. Clab. ergo mea antipbila tu nunc sola reducere me in patriam facis. nam dum abs te abssum omnes mihi labores fuere (quos cepi) leues: preter tui carendum quod erat. Sy. Credo

citroque hoc beneficio scilicet fruendi mutuo fidem. q. d. sic abo obligatis vos mutuo beneficio intemerate fidei fruande et hoc dictum est illi simile. uterque utriusque sunt cordi. vbi Laurētius confirmat ab oratoribus potius esse dicendum. uterque alteri est cordi. ut. i. ita quod nulla calamitas. i. nulla miseria possit incidere vestro amoris. An. nescio alias. i. non cognosco quid alie faciant quidem id est certe scio me fecisse semper sedulo id est instanter ac sine dolo ut comparare id est contrahere acquirere ac reputare meum commodum ex comodo filius. q. d. commodum eius est mihi cure non minori quam meum mihi quippe ita persuades. ex eius oportunitate mihi oportunitatem contingere. Elini. Elinia hoc audiens quamuis animaduersus a mulieribus prorumpit in exclamationem inquit. Clab. que interiectio clamorosa hic ad gaudium spectat. Ergo quasi dicat longe aliter est quam suspicabar. ut vide. S antipbila nunc sola facis me reducem reuertentem in columen post varia pericula que subiit cundo in asiam ac redeundo. Nam ut Seruius inquit reduces dicuntur proprie qui pericula euadunt. Facis itaque me reducem id est defunctum periculis reuertentem in patriam. Nam dum abssum: id est longe sum abs te. omnes labores quos cepi fuere mihi leues assidua tui cogitatione et sperando te reuifere aliquando. preter quam id est nisi quam carendum erat tui. Antiqui carco verbum genitiuo iungebant: nedum ablatiuo. Syrus. Credo quod dicis esse ita ut asseris

Beautontimerumenos

Eli. o syre vix id est difficulter sustinere id est sustinere et moleste fero q̄ in ea sum angustia vt mibi meo nō liceat vti ingenio. **Bocine** id ē boc ne id est vtrum boc ē verum sup. vt interpretatur Laurentius velle ne hoc tolerandum non licere id est non esse licitum modo id est nunc me miserum frui ingenio meo id est complexione mea delectari que est prona et procliuīs ad voluptates. **Sy.** Immo id ē sed etiam: vt id est quantum vidi id est potui cognoscere patrem tuum habitum id est affectum dispositum

Eli. Syre vix sustinere bocine me miserum non licere in eo modo ingenio frui? **Sy.** Immo vt patrem tuum vidi esse habitum: diu duras dabit. **Bacch.** Quis nam hic adolescens intuetur nos? **An.** Ab retine me obsecro. **Bacchi.** Amabo quid tibi est? **An.** Disperi misera. **Ba.** Quid stupes antipbila? **An.** Uti deon cliniam an non? **Bac.** Quem vides? **Eli.** Salue anime mi. **An.** O mi expectate clinia salue. **Eli.** Ut vales? **An.** Saluū aduenisse gaudeo. **Eli.** Teneo ne te antipbila maxime animo expectata meo? **Syr.** Ite intro vos iam dudum expectat senex.

Ebremes. Menedemus.

Lucescit hoc iam cur cesso pulsare ostium vicini primū ex me vt sciat sibi filium redisse: et si adolescentē hoc nolle intelligo: verū cū videā miserū hunc tā cruciari ei? abitu: celē tā insperataz claudiū cū illi picli nihil ex iudicio fiet: baud faciā. nā quoad potero adiuuabo senē: ita vt filiū meum amico atq; equali suo video inseruire: et socium esse in ne

dū inspectari maximo cum affectu nuncium et consilium offert. **Ebre.** lucescit. i. lux fit. hoc ē dies aduenit. **Eur.** i. quare iam cesso id est tardo pulsare hoc ostium vicini mei. **S.** menedemi: vt ipse sciat primū ex me id ē a me filium redisse sibi. i. ad suum gaudium. **et si.** i. quis intelligo adolescentē. **S.** cliniam nolle hoc. **S.** vt pater sciat se venisse verū. **S.** cū videā hūc scz patrē miseratāz. **S.** adeo cruciari. i. verari abitu. **S.** dicessu ei? **celē.** i. deo celare gaudū tā insparū cū nihil picli sit illi ex iudicio. **S.** ex inditōne et manifestatōe. **baud.** i. nō faciā. **S.** nō celabo gaudū. **S.** nam adiuuabo senē. **S.** menedemū. **quoad.** i. q̄tum poterō vt id est sicut video filiū meū inseruire aīco atq; equali suo. **S.** clinie et video eū. **S.** filiū meū. **clitip.** eē sociū in ne

dabit tibi duras lites sup. vel ptes. i. dabit tibi aspera officia. i. ouera si cognouerit te adhuc amare. et q̄des diu dabit illas partes. i. aut lites. **Ba.** q̄nā. i. q̄s ē h̄ adolescēs qui intuet. i. aspiciat nos. **An.** Percipiens antipbila esse amicū inquit. **Ab** interiectō dolentis obsecro te bacchis retine me ne cadaz p̄sternata: adeo amore amici rep̄ce p̄cepti sum p̄culsa. **Ba.** amabo particula blādientis. **q. d.** rogo te per amorem quid est tibi. quid habes. **Ant.** ego misera disperi p̄ nimio amore tota sum attonita et mei impos. **Bac.** o antipbila quid id ē cur stupes: ita stupida es et consternaris. **An.** video nō id est vix video clinia an non. **Bac.** Quē vides? **Eli.** o tu antipbila mi amice id est in cuius amore totus satur animus meus salue. **Ant.** O mi clinia expectate id ē diu desiderate salue. **Eli.** vt vales id est qualiter te habes. **Ant.** gaudeo aduenisse saluum. **Eli.** o antipbila maxime expectata id est desiderata animo meo: ne id est vtrum tenes te id est vtrum es adhuc mea mibiq; fidem adhuc intemerataz conseruas. **Sy.** ite intro in domū ebremetis. **Nā** senex iam dudum expectat vos: vt cenetur.

Lucescit re: hic veritatis officium in hac scena pulcherrime exprimitur i qua amicū aīco gau

Comedia.III.

gocijst: nos quoq; senes est equum senibus obsequi.

*O*Jene, Aut ego profecto ingenio egregie ad miseris

am natus sum : aut illud falsum est : quod vulgo au-

dio dīci, dīem adīmere egritudīnem homīnib⁹. Nam

mibi quotidie augescit magis de filio egritudo: q̄to

diutius abest : magis cupio : et tanto magis delideo

ro. & bre. Ipſum foras egreſſum video ibo alloquar.

menedeme falve nunciūm apporto tibi : cuius faci

me te fieri participem cupis. Benede. Nunquidam

de gnato meo audisti **E**bremez **E**bze. **E**lalet atq3 vi

uit. *O* Jenede. Ubina est queso? *R*bre. Ibi apud

me domi. Benede. Deus gnatus. E bre. Sic est.

Djene. Vient. Libre. Lerte. Benede. Elima meus

venit: Ebre. Dixi. Benede. Eamus duc me ad eus

obsecro, &c. Non vult te scire se redisse: etiam tuum

conspectum fugitat propter peccatum: tuus hoc timet:

ne tua duricia illa antiqua etiaꝫ adaucta sit. Bene.

Non tu ei dixisti vt essem: & bre. Non. Bene. Quia

obrem choreme; Lb. Quia pellime utuc in te atq; in

illuꝑsulis: h te ta leniet et victo animo esse ostederis.

Id. at 28, n. 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844,

berem. **E**bze. **N**on dixi. **O** dene. **O** cbzeme q̄obzem id est quare nō di

de crimēti. nā nimia indulgētia nocet: subdit aut̃ illō qđ pessime p̃su-

... ..

10 11 12 13 14 15 16 17

Beautontimerumenos

De. non possum non ostendere me illi animo leni et victo. iam satis satis hec replicatio magnam habet veementiam. q. d. se ultra q̄ satis erat fuisse patrem dux. sui iam satis satis pater durus id ē seuerus acerbis inhumanus. **Ebremes.** ab. interfectio dolentis. o mēdeme es nimis veemens. d ē impetuus acer. a vi mētis et impetu dī veemens. in vtrāq; partē id est et in duriciam et in indulgentiā quādo vis ē durus excedis modū cum vis ē indulgēs excedis id quod ē satis. Incides in eandē fraudem. i. eodem modo deciperis ex

Menedemus. Non possum satis iam satis durus pater fui. **Ebremes.** Ab. veemens in vtramq; partem mēdeme es nimis: aut largitate nimia: aut parsimonia: in eandem fraudem ex hac re atq; ex illa incides. Primum olim potius q̄ paterere filium comēare ad mulierculam: que paulo tunc erat contenta: cuiq; erant grata omnia perterruisti. hinc ea coacta ingratia: post illa cepit victus vulgo querere: nūc cecum sine magno detrimento non potest haberi: quid uis dare clipsis. nam ut tu scias q̄ ea nunc instructa pulchre ad perniciem fiet. primum iam ancillas secum adduxit plus decem ornatas veste atq; auro. satrapes si fiet amator nunquam sufferre eius sumptus queat: nedum tu possis. **De.** Est ne ea itus. **Eb.** sit rogas: sensi: nam ei vnam cenam atq; eius comitibus dedi:

postea cum illa muliercula nō potest haberi sine tuo detrimento. i. dāno ac dispēdo. alij habēt intertrimento qd in idē redit. Detrimētus ut varro ait dī a detrītu. Nā ea q̄ sunt detrīta minoris sunt precij. sicut in detrīmentū dī ab eo q̄ duo inter se trita sint ac dīnuta. Eū ḡ nūc possit haberi sine detrīmento cupis dare qd uis. i. qd libet seu qd petas. Nā ut scias. q̄ pulchre id est nitide ea scz muliercula nūc sit instructa. i. apparata ornata ad pūciē. i. ad damnum tuū et tuū filij tuā destructionē primū. i. iprīmīs iā adduxit secum ancillas plus decem. i. plusq; decē quēadmodum dicimus adduxit secum magis decem boles. in q̄ bus dictis magis et plus aduerbia sunt alioquin diceretur adduxit secū ancillas plures decē et nō. pl^{us} solemus tñ sepius apponere q̄ ut adduxit secū plusq; ancillas decē vel magis q̄ decē ancillas. Verus auctoz vsus sepe ē sequēdus. adduxit iq̄ ancillas plus decem ornatas veste. i. vestimentis atq; auro i. monilib^{us} aureis ut zonis seu cingulis hñtib^{us} aureas fibulas. i. aurea firmacula. si satrapes. dī etiā satrapa pro eodem: dictio est p̄fica significans prefectum. ut ait Zortelius si ergo satrapes. i. p̄fectus pūncie cui sunt abunde pecunie sic amator eius puella nūq̄ queat id est possit sufferre. i. sustinere sumptus. i. impendia eius. nedū. i. nō solū tu non inq̄ possis sufferre ei^{us} sumpt^{us}. argumentum ē a maiori ad min^{us}. nā si nō possit idē maior idē nec minor. **De.** ne. i. vtrum ea puella ē itus. **Eb.** rogas. i. petis an sit itus sensi. i. satis p̄ceptū ē ē itus apud me. nā dedi ei atq; comitib^{us} ei^{us}. i. ancillis pedisseq; vna cenā

dem. i. eodem modo deciperis ex hac re et illa scz ex nimia largitate. i. indulgentia aut ex nimia parsimonia. i. tenacitate ac duricia primum id est in primis olim id est multo ante tpe perterruisti filium. i. incussisti filio terrore potius q̄ paterere. i. potius q̄ p̄mitteres eū comēare. i. se cōferre aut tradere se ad mulierculā. que tunc. i. tunc erat contenta paululo id est victu admodum tenui vel precio admodum paruo: et cui mulierculae omnia erāt grata id ē omnia placebāt q̄ illi dabātur hinc id ē eo tempore ea muliercula coacta ingratia. i. inuita p̄ter voluntatem aliquis ingratus dī aliquid facere ut vult Do. q̄ inictus et coactus p̄ter voluntatē facit ubi ingratia dī vetuste. tāq̄ foret terrie inflectionis. cepit. i. incepit p̄ illa. i. postea q̄ perterruisti filium ab ea querere. i. q̄ritare. nā q̄rit qui ad plenu et perpetuū reponit querit quovis quotidie inq̄rendo victum inuenit. cepit ergo querere vulgo. i. passim et in cōseu in medijs et in publicum aut in p̄patulo victus. i. alimoniam unde v3 posset inopem defendere vitam. Eibus delicatis prebatur victus in paruis aridissq; alimonijs est constitutus. nūc. i. hoc tē

Comedia.III.

¶ I sed si iterū cena sit bāda actū fiet. b dictum semp in malā partē capis: dñ aut de ea re de qua iam sit
lata sententia: tē verbū desperātis: Eice. actū est de te nisi puides. nā vt omittā alia. i. p̄ter alia q̄ impen
sa sunt mō. i. pauloātē qd vni. i. q̄tū vni sūt meus sup. assumpsit siue exbaussit mibi. i. in meū detrimē
tum pitissando. i. degustando. Nā pitiso as. significat p̄ce vniū gusto q̄si tentandi gratia. Assumpsit ergo
multum vniū dicens. i. dicēdo b quod sequitur fictalimodo. o pater b vniū est asperū. i. nō suauē. gustū.
aliud vinum est lenius. i. suauius
mitius dulcius. sodes id ē si aus
des. vox ē hortātis ait Dona. vt
amabo rogo. vt precāris. vt vult
Serui. dñ autēz p̄iuncte sodes
apud comicos p̄ si audes: vt sis
pro si vis. capis pro cape si vis
tc. vide. i. considera qd dicimus
sum relem id est perforam vt di
ci vulgo solet. que perforatio fieri
nō poterat nisi prius auferre
tur aut lutū aut līnus ā argilla
aut p̄x aut resina aut gypsus
quibus linebantur dolia ac pica
bantur seu incrustabantur. Line
re enim est picare id est pice ali
qd linere seu ungere seu maui
incrustare et alicui rei suppositē
aliquid superducere: vt parietē
linimus calce aut gypo. i. incru
stamus. dolum līnimus pice aut
argilla i. ei rīmulas obturamus
bitumine aliquo et quēadmodū
tegere significat operire: t̄ rete
gere significat p̄trariū scz tegmē
auferre sic līnē significat quod
dictum est linire aliquo bitumine et relinire significat p̄trariū hoc est bitumen detegere seu amouere
quo aliqd prius līnitum erat. t̄ ita relem dolia omnia significat absterri lutū vel terram tenacē ab om
bus dolijs: vt in ea cena vniū variū apponeretur. Propter aut p̄dictā significatiōē linere significat
ē deturpare inde lītura re. id est deturpatio facta attramēro ducendo lineam per falsa scripta vt fieri
solet. relem itq̄ omēs serias id est vasa fictilia in q̄bus vinum asservabant. nam ante vsum doliū q̄
līnea sunt ad vīna conseruāda vasis utebātur fictilibus q̄ serie dicebantur. Unde fertola le. Perius
Seriole veteris metuēs deradere līnū. Idē. o si sub rastro creperet argēti seria dextro bercule. Ubi
Perius capit seriam pro vase fictili repleto argenti et terra in fossō. Est enim seria vt volūt aliquas
fictile de līmo oblongum. Dabui oēs seruos meos sollicitos id est varijs officijs ac ministerijs distra
ctos ac occupatos. Festus inquit sollicitare ēē a loco suo mouere. a solū soli quod terram significat t̄
locum. et cito as. quod est moueo es. Atq̄ bec vna id est vnica et sola nox fuit sup. Quasi dicat quid se
cissim si secunda nocte mibi pascendi fuissent. quid censes te futurum qd putas id est qd tu eris. q. d. in
ops et miser euades quem scilicet te excedēt ab ex et eo es. id est corrodent tuam substantiam et bene
viuendi facultates absumendo. et acrius excedēt te dixit q̄ si dixisset excedent tuas res aut tuas opes
o Benedeme dii amabunt pro ament me sic: vt. i. sicut me misertum est id est vt misericordia seu mi
seratione motus sum tuarum fortunarum. Misere sep̄ius facit misertū est vt tedet perresus est. De
faciat filius scilicet meus quod lubet. id est quod ex sua erit libidine id est etia ex sua inordinata volū
tate sumat id est sponte capiat et q̄tum volet consumat id est absumat impendat. perdat id est rebus
meis non solum vtatur sed etia abutatur rem videlicet cū fructu deperdēdo. decretū est id est cōstitutū
ac decreui pati. i. ferre illud equo animo p̄modo babeam illum filium mecum. Bre. si certum est tibi:
id est constituiti et decreuisti facere sic vt dicis arbitror illud permagni referre: id est tibi et filio ma
gime esse vtile. et multum ad rem tuam et illius spectare vt sentiat id est iudicet te nescientem quasi d:
ceptus serui tecnis dare sibi id. id est tantam indulgentiam quantam daturum te dicis. Benedem?

De autotimerum enos

Quid faciam. Ebre. petis sup. quid facies ⁊ qua via procedes. facias sup. quiduis id est quodlibet aliud. potius q̄ id quod cogitas facere. videlicet ut des illi quod dare vis per aliu quemuis id est per quemlibet seu quemcumq; volueris. Sinas id est patiaris te falli id est deludi technis id est fallacijs per seruum tuum scz. et si. i. quis quoq; letia subsensi. i. aliquomodo pcepi id qd sequitur videlicet illos scz. seruos et filios esse ibi id est domi mee. subsensi inq; alios esse agere id est moliri id est scilicet fraudes et technas quibus te deludant ac fallant clanculum id est secreto inter se. Syrus seruus meus consularat id est summissa voce colloquatur cum illo vestro seruo. et bene vestro dixit quasi ⁊ patris sic seruus et berillis filij adolescentes id est filij nostri conferunt id est communicant consilia id est suscepra proposita seu instituta. Et satius est id est melius est tibi perdere id est amittere talentum id est tale argenti pondus hoc pacto id est hoc modo ut dico. Domini est superius talentum atticus esse duplex. malus qd constat ex quatuor et octoginta libris vel eo circa. ⁊ minus quod constat ex sexaginta. melius igitur te hoc modo perdere minam id est libram illo modo id est te prodendo illi et tuam illi indulgentiam ostendendo nunc id est in hac parte non agitur id est non tractatur de pecunia: id est de quantitate pecunie: sed illud tractatur quo modo demus id quod daturus es adolescentulo id est filio tuo minimo periculo id est eo modo quo minime vergat in eius perniciem. nam si semel intellexit filius tuus tuum animum. i. tuam voluntatem videlicet te prius perditurum vitam tuam et omnem pecuniam. i. omnes substantias. nam nunc pecunie omnes diuitie significantur. priusq; amittas. i. dimittas seu ejicias filium abs te. Antiqui enim ubi nunc dicimus dimittas. etiam et amittas dicebant. Virgil. Quisquis es amissos hinc obliuiscere graues. q̄q; illic amissos possit interpretari per perditos. nam eos amiserat qui eum deseruerant. Huius interfectio indignatis. q̄tam fenestram id est q̄ magnam aditum patefeceris. i. patefeceris. hoc est aperueris ad nequitiam. i. luxum ac libidinem. Dicis enim nequitia luxus vite. plerumq; effusus.

Quid faciam? Ebre. petis. **Quiduis:** potius q̄ quod cogitas: per alium quemuis ut des: falli te sinas technis per seruum: et si subsensi id quoq; illos ibi esse id agere inter se clanculum: Syrus cum illo nostro consularat: conferunt consilia adolescentes: et tibi perdere talentum hoc pacto satius est: q̄ illo minam. non de pecunia agitur sed illud quo modo minimo periculo id demus adolescentulo. Nam si semel tuum animum ille intellexerit: prius perditurum te tuam vitam: et prius pecuniam omnem q̄ abs te amittas filium. huius quantam fenestram ad nequitiam patefeceris: tibi autem porro ut sit suauiter vivere. Nam omnes deteriores sumus licetia: quod (cuiq;) cumq; incidit in mentem: volet. neq; putabit prauum an rectum si quod petet. tu re perire: et illum non poteris

neq; substantias. nam nunc pecunie omnes diuitie significantur. priusq; amittas. i. dimittas seu ejicias filium abs te. Antiqui enim ubi nunc dicimus dimittas. etiam et amittas dicebant. Virgil. Quisquis es amissos hinc obliuiscere graues. q̄q; illic amissos possit interpretari per perditos. nam eos amiserat qui eum deseruerant. Huius interfectio indignatis. q̄tam fenestram id est q̄ magnam aditum patefeceris. i. patefeceris. hoc est aperueris ad nequitiam. i. luxum ac libidinem. Dicis enim nequitia luxus vite. plerumq; effusus. **Quiduis.** nequitia est q̄ te non finit esse senem. aut scz. i. porro. i. certe tantam inq; patefeceris fenestram ad nequitiam. ut. i. q̄ non sit tibi suauiter imo acerbum vivere. nam omnes sumus deteriores. i. vultu. Interpretatur in minus boni licentia. i. nimia libertate cum q̄cqd libet licet: id est licentia dicitur impunitas cum impune facimus q̄cqd libet nulla secuta reprehensione. Videtur tamen deteriores interdum capi pro peior. Cicero ad caninium. hoc alio qui sunt deteriores sunt rogati. quauis et illic pro minus bono sumi possit filius tuus volet quod cumq; id est omne quod incidit in mentem neq; putabit id est non considerabit non mente volutabit an id quod in mentem veniet sit prauum. id est distortum et a via recte vite deuians: an sit rectum id est cum virtute et officio faciendum. Nam rectum ut inquit Cicero ad Verennium. Rectus est quod cum viri tunc et officio sit. non putabat ergo an id est verum id quod petet sit prauum an rectum. tu non poteris

Comedia.III.

pati rem tuam: id est tuam substantiā et tua bona et illū filium perire id est perdit in perniciē ruere si
 denegaris id est denegaberis dare quod petet scz illico ibit ad illum qui sentiet se maxie valere id est
 habere maximam auctoritatem apud te illico minabitur se abiturum esse id est se esse dicessurum abs
 te id est a tua societate *Ode.* videre id est videris dicere verum atq; vt quēadmodum res est. i. res se
 bēt. *Ebre.* hercle iurantis ē. ego nō vidi somnū hac nocte oculis meis. dū id est qđū quero. i. inquirō qui
 id est quo modo qua vīa qua ra
 tione restituerem id est reddere
 redditur enī et restituitur vt ait
 Donatus cupiēs cupiētī vt patri
 filius vt hic. *Ode.* cedo. i. da dex
 tram id est manū tuam. Cedo ei
 verbum est defectiuū duas tan
 tum personas habens secundas
 in singulari numero et in plurali
 presentis imperatiui videlicet ce
 do et cedit: vt salue saluece. Ce
 do aut significat dic vel da et ce
 dite dicite vel date. qđ significet
 davei date pbat Nonius nitens
 dicto anniano cui? hec verba sūt
 cedite manus vestras measq; ac
 cipite id est dare manus vestras
 et accipite manus meas vt iūctis
 manibus confirmetur fedus qđ
 exemplum clarius posset addu
 ci illo. Cedo igitur dextraz. nos
 enim aut oraturi aut confirmatu
 ri qđq; alicui eius dexteram por
 scere solemus porro: id est sed o
 ebreme vt facias idē i. restituas
 mibi filius aliqua vīa. *Ebreme*
 sum paratus. *Ode.* scin id est scis
 ne quid volo nūc te facere id est
 qđ tu facias. *Ebreme.* dic. *Ode.*
 ne. qđ id est quia sensisti id est p
 cepisti illos velle incipere fallere
 re me volo inq; te efficere vt ma
 turent id est festinent properent
 facere id est id ē me decipere cupio
 dare illi quod vult iam cupio vi
 dere eum. *Ebre.* dabo operam
 vt maturent et filius videas. *Sy.*
 est apprehēdendus. i. cōueniendus et cōpellendus atq; ipse est mibi adhortāndus vt. i. deducat filius ad
 te et efficiat vt eius presentia reficiaris nescio quis exit id est egreditur a me id est quod barbare dici
 tur de penes me id est de domo mea concede id est confer te abi vade hinc id est ex hoc loco domū. i.
 in domū ne sententiant id est participant nos congruere id est convenire et qđ dī facere forbam ac pa
 ctum inter nos hoc parvulum negotij. i. aliquid pue cōtrouersie que sequitur inter vicinos obstat mibi
 id est impedit me quo minus domū eā. illud autē negotij hoc est *Symus* et *Erito* vicini nostri appo
 situe dictum abigūt. i. dubitant hic de finibus id ē de terminis agrorū suorum cepere. i. elegerūt. vt *Elee*
 ro at capiendus exilio locus. ceperunt ergo me arbitrum. i. iudicem vt potius negotij habeam arbitri
 um et facultatem. arbitrum enim eligitur arbitrio litigantium. ibo ad eos ac dicā non posse dare operā
 ipsis id est non posse vacare suis negocijs bodie vt id est sicut dixeram id est promiseram me daturus
 operā eius. i. sicut promiserā me vacaturū eorū cōtrouersie cōtinuo id est statim adero. i. presto ero hic

pati dare denegaris: ibit ad illum illico: qui maxime
 apud te se valere sentiet. abiturum se abs te esse illico
 minitabitur *Oene.* Videre verum. at qđ ita vt res ē
 dicere. *Ebre.* Somnus hercle ego ac nocte oculis nō
 vidi meis: dum id quero: tibi qui filium restituerem.
Oenede. Cedo dextram porro te oro: idem vt faci
 as *Ebre.* *Ebre.* Paratus sum. *Oenede.* Scin
 quid nunc facere te volo? *Ebre.* Dic. *Oe.* Quod sensi
 sti illos me incipere fallere: id vt maturent facere: cu
 pio illi dare quod vult cupio ipsum iam videre. *Ebr.*
Opera dabo. *Sy.* ē apprehēdendus: atq; adhortād?
 mibi a me nescio qđs exit. cōcede hinc domū: ne nos in
 ter nos pgruere sentiāt. paululū hoc nogociū mibi ob
 stat. *Sym?* et *Erito* vicini nostri hic ambigūt de finib
 us me cepere arbitry. ibo: ac dicā (vt dixeram) ope
 rā datū me bodie non posse bis dare. continuo hic

De antimeris

Ode, queso id est rogo ut ad sis statim. deinde abeunte ebremete secū. Oenedemus dicit. dñ vestras fidem id est vestram opem implozo scz: iam id ē ita ne est verum sup. naturam hominum esse ita cōparatam id est constitutam ut videant homines melius aliena id est negocia aliorum et iudicēt q̄ videāt et iudicent sua. An sit id est contingit vel efficitur eo quia id est ideo q̄ sumus perpediti id ē impediti quo minus recte iudicemus in re nostra id est in nostra causa aut negotio aut nimio gaudio aut nimia

adereo. Oenede. Itaqz queso: dñ vestram fidez: itan comparatum esse hominum naturam omnium: aliena melius videant atqz iudicēt q̄ sua: an eo fit: quia in re nostra aut gaudio sumus perpediti nimio: aut egritudine. Hic mihi nunc quanto plus sapit: q̄ ego met mihi? Ebremes. Dissolui me ocius: operam ut tibi darem.

Syrus.

Ebremes.

Hic illac circumcursa. inueniendum ē tamen argentum: intendenda in senem est fallacia. Ebremes. Non me fefellit hoc sce id struere: videlicet hic clinie seruus est tardiusculus: ideo huic nostro tradita est prouincia. Syrus. Quis hic loquitur perij: num bec audiuit. Ebremes. Syre. Syr. Item. Ebremes. Quid tu istic? Syrus. Recte equidem demiror Ebreme tam mane: qui beri tantum biberis. Ebremes. Nihil nimis. Syrus. Nihil narras? visa vero est (quod dici solet) aquile

hoc est ut pecunias a sene haberet: videlz. i. certe ille seruus clinies. Dromo ē tardiusculus? i. aliquo tardior meo vel aliquo tardus et lentus? ideo prouincia. i. onus querende pecunie tradita ē huic nostro suo scz: syro. Prouincia dñ a porro qd est paul. et vincendo. nam oēs regiones longe ab italia bello acq̄sire. prouincie dicte sunt. ad quas regendas magistratus cū officio mittebātur et onere. ea dñ re. prouincia p omni onere. ponitur cuiuslibet rei gerēde. Sy. nōdum pceperat seruus berū. quis loq̄tur hic perij: nūq̄. i. nunq̄d. nam aut pavelcon est iauduit bec que dixi. Ebre. Syre vocat eū berus. Sy. hem rñdēdū morus indignando. Ebz. qd tu istic facis sup. vel aliqd tale. Sy. eqdē recte ago scilz. i. nihil mali sed o ebreme demiror de auget hic te surrexisse sup. taz mane qui scz in tātū biberis beri. Ebre. nihil nimis feci. i. vel nihil. i. non bibi sup. ple nimis. Sy. narras id est dicis mihi te fecisse nimis: vero id est scz te

egritudine id ē dolore nimio mēris aut nimio merore. Nam egritudo est mēris: egroratio corporis. Hic ebremes quanto plus. q̄n dicat mltō plus sapit mihi id est pro vtilitate mea sapienter loquitur q̄ egomet sapientia mihi id est pro mea vtilitate. Ebre. iā redijt. Ebremes dicitqz sic. o me nedeme dissolui. i. expedīui exolui eripui me ab illis oculis. i. cito comparatiū propositū: ut darem operam tibi id est tuis rebz incumbere.

Hic illac dñ. i. c. hic tu cū dñ error p̄tinet quo berus a seruo decipit quē credit alteri falla-

ciam intendere dum sibi tendit et sic eū aggredit de fallacia i aliterū. Syr. circumcursa hac illac hoc dicit seruus secū admonēs se ip̄s sic: circumcursa hac i lac. i. cursita hac. i. p hac pte et illac. i. p illā. Circūcurrere pponit a circū et curso q̄n circū circa ut dñ. solet cursitare: tñ qd sit inueniēdū ē argētū: fallacia. i. deceptio astutia ē intēdēda. i. exercēda in senē intelligit ebremetē: scz ebremes intelligit eū dicere de Oenedemo. Intēdere p̄p̄e dicuntur venatores cū rberia feris capiēdis intēdūt aut cū tēdūt arcus. Eb. nō fefellit. i. nō me latuit seu bene mihi in mentē venit hoc sce suos et adolefcētes struere. i. cōminisci: fabricare machinari id:

Comedia.III.

senectus aquile visa est ut. i. plus biberis q̄ comederis: quēadmodū aquila annosa q̄ dici solet. i. q̄ est puerbū q̄ in ore populi habetur. *Alcē.* *Pit.* li. x. naturalis hystorie hoc de aquilis. *Oppertus* senio nec egritudine sed fame sem̄ suploze accrescere rostro ut aduinitas apti nō queat. *Ag.* aquila tū in senectute bibit vel de preda sanguine fugit ex quo fit puerbū in senes qui plus bibūt q̄ comedūt. *Ebr.* et interdū bōtātis est nūc corrigit. *Sy.* hec meretrix que ē cū *Clinta.* est mulier p̄modo oporū ma elegā nō īportūna et faceta i. festina et finone lucūdo. facer? *Dr.* q̄ facit s̄bis q̄ vult vel pōt ad formā corpis referri eleganter. *Ebr.* sane idē. i. etiā visa est mibi p̄moda et. vel visa est mibi idē. i. cē faceta accōmoda. *Sy.* et q̄dem berclē. i. certe p̄ berclē est affirmatio cū iuramēto ē inq̄ forma luculēta i. pulchra nitida splendida fulgida. *Ebr.* sic. i. eo mō q̄ est ei forma est inq̄ facit luculēta. *Sy.* forma eius ē sane. i. valde bona. i. venusta nō ut olīm s; ut nūc. b̄ dicit q̄ p̄terita solent p̄tibus magis cōmendari q̄ hic nō facit nam ei forma p̄sens rem laudat et mīne. i. nō mīros si *Clinta* deperit. i. ardēter amat hāc meretricē. nam amator ei amo re quā amat p̄re dr. naz p̄ditus est qui insano est captus amore. *Unde* ventū ē ut dicam? depeo illam id ē ardēter impatiēter amo. s; *Clinta.* habet quendam patrem s; *Denedemū* auidū id ē auarum p̄cus miserū q̄ non audeat uti p̄is atq; aridū trāslatio a terra q̄ n̄bil p̄ducit nōsti id ē cognoscis ne vīne vicinū tuū. *Amenedemū.* *At.* i. s; q. d. is pater nō abūdet dūitīs: natus eius p̄fugit. i. p̄fugus fuit. nam p̄fugus dr. qui p̄cul a sedib; suis vagatur iopia id ē egestate. scis id est cognoscis me factū esse ut dico. *Ebr.* indignatus ē q̄tā male audiat de sene vicino: quid. i. cur ego nesciā. i. ignorē et nō cognoscā vicinū et factū sit. o sup. hominē dignū p̄strino. i. q̄ detrudat et deputetur destinetur ad circūagendas molas trufatiles: ut b; *Belus.* b̄ aut dicit apd se fra tū ut audierit fū. *Sy.* quē dicit esse dignū p̄strino. *Ebr.* dico. i. intelligo illū seruulū adolescētis. *Dr.* omōnē. *Sy.* secū b̄ susurrat. o syre male tūmū tibi. i. timui nequid mali accideret tibi ex hac re. naz iaz mibi nescio q̄ p̄re sagiebat animus mali. *Ebr.* p̄sequitur dicitū suū q̄. i. seruulū adolescētis passus ē id fieri v; ut fili? dīsceret neq; eā retinuerit. *Sy.* quid faceret. i. q̄ dici solet q̄d ip̄e poterat. *Ebr.* rogas reperiret. i. et cogitaret cōmiseret aliqd fingeret fallacias. unde. i. q̄bus fallacijs aliqd sup. esset adolescētis quod pareret amice sue: atq; ip̄e seruus seruaret senē qui penitus se perdidit p̄timis ex cruciat laboribus. *Sy.* *Barris.* i. iugaris et fabulas depromis. *Ebr.* o syre oportebat hec facta fuisse ab illo seruo. q. d. debetebat hec que dici facere. *Sy.* ebo modo interrogantis est particula: alias admirantis alias ad se vocantis: queso id est obsecro laudas eos seruos qui fallunt beros id est dominos. *Ebr.* vero proceri te ego laudo tales fallentes beros in loco cum ē oportūnū et cū locus. i. occasio et oportunitas postulat

senectus. *Ebr.* *Eia.* *Sy.* Mulier commoda et faceta
ta bec meretrix. *Ebr.* Sane idem visa est mibi. *Sy.*
Equidem berclē forma luculenta. *Ebr.* *Ames.* *Siclas*
tis. *Sy.* Ita ut non olim: sed uti nunc sane bona. mī
nimeq; mīro: *clinta* hāc si deperit: sed habet patrem
quendā auidū miserū atq; aridū: vicinū hunc no
stū: at quasi is non diuitijs abundet: gnatus eius p
fugit inopia. scis esse factus ut dico? *Ebr.* Quid ego
nesciam? hominē p̄strino dignum. *Sy.* Quem? *Ebr.*
Istū seruulū dico adolescētis. *Sy.* Syre tibi tu
mū male. *Ebr.* Qui passus est id fieri? *Sy.* Quid fa
ceret. *Ebr.* Rogas: aliquid repiret: fingeret fallaci
as: unde esset adolescētis amice quod daret. atq; hūc
difficilem inuitum seruaret senem. *Syrus.* *Barris.*
Ebr. Hec facta ab illo oportebat syre. *Sy.* Ebo que
so laudas q̄ beros fallunt. *Ebr.* In loco ego nō laudo

De autontimerumenos

Sy. sane recte facis vel dicis. Ebre. quippe id est quia certe scilicet seruos fallere dominos sepe est remedium magnarum egritudinum id est dolorum et mentis et aliquando corporis. nam medici egros ros faciunt tam id est nunc si sefellisset verum seruus gnatus vnicus. s. clinia mansisset domi huic seni scilicet menedemo. hoc est in gaudium eius. Sy. hec dicit apud se commentabundus. nescio an ille senex dicat illec id est illa que dicit loco. i. per locum. an serio. i. ex aro et quod dicunt scienter nisi quid id est certe addit alnum. i. auget mihi animum quo: id est ut magis libeat id est magis placeat veros a seruis decipi quod ut viderit senex at in mente et me i. pistrinum dedat Ebr. et nunc o syre quid ipse seruus expectat. an expectat dum id est donec quousque filius abeat id est discedat hinc. denuo id est iterum cum filius non queat: id est non possit tolerare sumptus? vultus meretricis nonne ipse seruus fingit id est commiscitur excogitat aliquam fabricam. i. aliquam astutiam: aliquam technam: aliquam machinationem ad senem decipiendum scilicet. Tractum est autem ab his qui expugnaturi opipida machinamenta belli ad id preparent. Sy. ipse seruus est stolidus id est torus fatuus et brutalis: neque quicquam habens considerationis quasi qui proprie accedat ad naturam sensumque pecudum Ebr. at opus te adiutare id est adiutare eum seruus cum adolescentia illi scilicet clinie. Sy. equidem facile possum facere id est adiutare seruum ad fabricam faciendam seni si iubes id est si vis vel precipis. etenim calleo id est optime scio: ut qui in talibus iam fecerim callum quo pacto id soleat fieri id est soleant senes decipi et filii retineri Ebre. meo. tanto melior est: id est aptior seruus quo domino scias mederi Sy. meum non est id est meum non est

Syrus. Recte sane. Ebre. Quippe quod magnarum sepe id remedium egritudinum est. iam huic mansisset vnicus gnatus domi. Sy. loco an serio illec dicat nescio: nisi mihi quidem addit animum: quo libeat magis. Ebre. et nunc quid expectat syre? an dum hinc denuo abeat: cum tolerare huius sumptus non queat: nonne ad senem aliquam fabricam fingit? Sy. stolidus est. Ebre. at te adiutare oportet adolescentuli causa. Sy. facile equidem facere possum: si iubes. etenim quo pacto id fieri soleat: calleo. Ebre. tanto berclio melior. Syrus. Non est mentiri meum. Ebre. Fac ergo. Sy. At beus tu facito (dum eadem bec memineris) si bulus quid simile forte aliquando euenerit ut sunt humana: tuus ut faciat filius. Ebre. non vsuueniet spero. Sy. spero berclio ego quoque. neque eo nunc dico: quo quicquam in illum senseris: sed si quid ne. quid: quod sit ei? et asyides: et ne ego te

mos sen mee non sunt partes: vel ad me non spectat mentiri. Ebr. ergo. i. quia tu calles fac id est adiuta ad fallendum senem. Sy. at. i. sed beus admonetis hic est beus tu facito. i. dato operam dum. i. donec memineris bec eadem que scis precipis hic facere. si quid id est si aliquid hoc est si forte euenerit aliquid ut. i. si cur vel quemadmodum humana sunt. i. se habet hoc est more humanitatis et humane fragilitatis ut filius tuus faciat aliquid simile huic. i. simile huic facio clinie. nam filius et dominus iungitur et actus. Ebr. spero quod super. si vsuueniet id quod non euenerit. nam vsuuenire significat euenire: ut sepe licet videri in epistolis Ciceronianis Sy. ego quoque berclio spero non vsuuenturum: neque dico nunc eo quod senserim quicquam in illum id est perceperim aliquid erga illum. sed dico inquam quod id est ut non aliquid mihi dicas super. si quid acciderit super. simile huic. Vnde enim est apostrophe. vides que sit ei? et as. q. d. amor est obnoxia et dico inquam hoc. i. te ad te admo de filio antequam accidat ut caueas vel prouideas filio tuo et eum obserues ne sit opus ut te saluam et te magnifice tractem ne. i. ut non possim tractare id est ut non habeam occasionem tractandis te magnifice id est excellenter fallendi te ut illi de pecuniis prouideatur. neque video qua ratione ble me capio est pro valde cum sensus non procedat neque ipse ordo structure parum videatur ut liquet subtiliter insipienti m. h.

Comedia.III.

si usus veniat id est si accidat vel si sit opus. Ebr. videbimus id est considerabimus quid opus sit de istoc id est de ista re quamtimes euenire filio cum vsuenerit id est cum acciderit. nunc age istuc id est intende fallacias senti. Sy. nunq̄ audiui verum id est dominum loqui commodus id est oportunus q̄ nunc. nec crederem mibi licere impunitus ab impune id est cum maiori impunitate cum malefacere id est cum aliquid mali molirer. nam tunc homines impunitatem se consecuturos sperant longe maiorem q̄ affectu consequantur.

Quisnam: id est quis egreditur id est exiit foras a nobis id est quod barbare dici solet de penes nos siue de domo nostra est hic parascene: id est preparatio alterius scene.

Uid te. In hac scena Syrus be- ro psuadet id quod multus fa- cit ad extorquē- dum argentum.

Ebremes autem incipit ab obiur- gatione filij quem senserat luden- tem cum bachide quam clinte eē credebant. Ebremes. o clitipho queso quid istuc quod fecisti scilicet tibi vult seu significat. quis id est qualis. q̄si dicat turpis istuc: id est iste mos est: ita ludere cum meretrice. ne: id est vtrum oportet ita fieri. Eli. qd ego feci. Ebr. vidim: id est vidine ego te inferere: id est imponere manum huic meretricule in sinum. Sy. apud se dicit hoc. bec res est acta id est actum est de hac re quasi fallacie fuerit illo facto obstructus. adi- tus perij id est perditus suus. Eli. me ne: id est vtrum dicis me in- fuisse manum. Ebr. Uidi inq̄ te hīce oculis: ne nega id est noli ne- gare adeo id est certe vel valde i- digne id est indecenter facis iniu- riam illi clinte qui non abstineas manum: id est qui non reprīnas manum tuam ab attractione a- mīce illius. Nam quidem: id est certe ista est contumelia videlicet recipere id est amittere ad te id est in domum tuam amicum tuum atq̄ subagitare amicam eius: id est cum ea consuetudinem habere siue ea abuti. vel. i. etiam q̄ id est q̄tum fuisti immodestus in vino po- tando. vel ut alij habent in puīnio. q. d. multum fuisti immodestus. Sy. factum ē. sciatetur Syrus eū fuisse immodestum in vino. nisi etiam capiatur factū est sicut actum est ut sit desperantis dictum. Ebr. q̄ i. q̄tum molestus fuisti sup. i. tediosus. Post interrogationem responderet sibi adeo sup. fuisti molestus ut eodem ita me dii amēt ut sup. dicoverit iurādū est et affirmādū. ut eodē timul quid deniq̄ esset futurum id est quid contingeret. timebā enim ne oriretur inter nos contentio non est opus ut capiatur ut pro q̄ tum vel qualiter ut vult Calpurnius. Ego noui animum amantū aduortunt id est accipiūt grauer i. iniquo animo et moleste ea que non censeas id est non iudices ea aduertere et suspicari. Eli. at. i. sed

(si usus veniat) magnifice ebreme tractare possis. De istoc (cum vsuenerit) videbimus: quid opus sit nūc istuc age. Sy. nunq̄ cōmodi? vnq̄ bez audiui loqui: nec cum malefacere: crederem mibi impunitus licere: quisnam a nobis egreditur foras.

Ebremes.

Clitipho.

Syrus.

Uid istuc queso: quis istic mos est cliti- pbo: ita ne fieri oportet? Cliti. quid ego feci? Ebr. Uidim ego te manum in sinu

huic meretricule inferere? Syr. Acta bec res est. Pe- rij. Eli. Ne? Ebr. Ibi s' ceculis. ne nega. facis a- deo indigne iniuriam illi: qui non abstineas manus. Nam ista quidem contumelia est: hominem amicum recipere ad te: atq̄ eius amicam subagitare: vel veri in conniuiō q̄ immodestus fuisti? Sy. Factum. Ebr. q̄ molestus: ut equidem (ita me dii ament) metui: quod futurum deniq̄ esset: moui ego amantium ani- mum aduortūt grauer: que nō cēseas. Eli. At mibi

De autontimerumenos

fides est mihi apud hunc. i. hic adhibet mihi fidem et confidit mihi seu ea sum auctoritate apud eum ut credat me nihil facturum istius quod times scire. **Ebre.** esto. i. sit ita sane seu fac ita esse. ac certe. i. saltem concedas id est te conferas aliquo. i. in aliquo loco: aliquantisper. i. aliquodiu ab ore. i. a prospectu eorum libido fert id est affert multa. i. multos gestus. q. d. libido incitat amatores multa inter se vitro citroque agitare tua presentia prohibet eos facere ea que affert libido: ego faciam praesentiam de me bodie: nemo est meorum amicorum

fides apud hunc est nihil me istius facturum pater
Ebre. **esto.** at certo concedas aliquo ab eorum
 ore aliquantisper: multa fert libido: ea prohibet facere
 tua presentia. **Ego** de me facio coniecturam: nemo est
 meorum amicorum bodie apud quem expromere omnia
 mea occulta clitipbo audeam. apud alium prohibet
 dignitas: apud alium ipsius facti piget me: ne ineptus:
 ne protervus videar: quod illum facere credito. sed
 nostrum est intelligere ut cunque: atque ubicunque
 opus sit consequi. **Syrus.** Quid istuc narra? **Eli.**
Perij. **Syrus.** O Clitipbo hec ego precipio tibi: boni
 minis frugi et temperantis officium sum factus. **Eli.**
Tace sodes. **Syrus.** Recte sane. **Ebre.** **Syre**
 pudet me. **Sy.** Credo. neque id iniuria quin mihi molestum
 est. **Eli.** Pergin berde? **Sy.** Verum dico: quod vides.
Eli. Nonne accedam ad illos? **Ebr.** Ebo queso una
 accedendi via est. **Sy.** Actum est. hic prius sese indicavit: quod ego
 argentum affero ebreme: ut tu boi stulto mihi ausculta
 re? **Ebr.** Quid faciam? **Sy.** Iube hunc abire hinc aliquo.

ebidem. **Ebre.** ebo queso. hic ebo admonetis est una est via id est una est ratio accedendi ad eos ne videlicet te intermiscuas meretricum libidini et amoris: sed pudice agas omnia. **Syr.** hec apud se dicitur actum est. dictum desperantius de re aliqua. hic. i. clitipbo prius indicavit pro indicabit. et quod dicitur inculcabit et proderit se priusquam offero id est extrabo. educo extorqueo argentum a senec quod det meretrici. Deinde convertit sermonem ad ebremetem inquitens. O ebreme vin. i. vis ne auscultare. i. credere et ames perbere mihi boni stulto? **Ebr.** quid faciam? **Sy.** iube hunc filium abire hinc aliquo. i. in aliquo loco: m. iij

apud quem o clitipbo audeam expromere. i. detegere omnia mea occulta id est mea archana. Apud alium. i. autem alium dignitas. i. auctoritas est prohibet ne protervus videar: apud alium me piget ipsius facti. i. doleo de ipso facto quod admisi turpiter ne videar ineptus aut protervus. i. petulans et lascivus ac impudens et impudens: quod credito illum clitiam facere. i. credito quod ante te te timet ne protervus videatur: sed nostrum. i. est debemus: ad nos spectat: nos presunt intelligere. i. scire obsequi. i. inspicere utcumque. i. quicunque atque ubicunque. i. in quo cumque loco opus sit. **Syrus** times fallacie sue apud se oscit. quod istuc. i. ebremes narrat. Vel si sit istuc sic intellige. quare narrat istud.

Eli. **Perij.** **Sy.** O clitipbo ego functus officium. antequam officio bonis frugi. i. utilis ac necessarius acciperetis. i. modesti. precipio tibi hec. i. hec te doceo vel admones videlicet ut discedas aliquo. a quo paulo longe alienus clitipbo illum sermonem interrupit nec audire voluit: sed inquit. **Eli.** tace sodes. i. si audeas. **Sy.** sane. i. valde recte audeo tacere. **Ebre.** o syre me pudet. i. pudore afficitur filium nolle neque mihi neque tibi credere. **Sy.** Credo te pudere neque id iniuria. i. non merito te pudet. quoniam id est quoniam id. i. quod clitipbo facere non vult est mihi molestum quoniam non sum pater. **Eli.** berde pergin id est prosequeris ne aduersum me loqui. **Sy.** dico id quod videtur verum. **Eli.** nonne accedam ad illos. i. ad clitiam et hanc

Comedia.III.

El. quo. i. in quem locū ego abeam. i. discedā hinc. **Sy.** abeam sup. quo lubet. pro libet. i. quo tu vis abire da locū. i. cede paululū illis clīnic et puellis vt p̄i satisfacias: abi. i. vade deambulātū. i. expaciatū. **El.** dicis vt abeam deambulātū: q̄ ibo. i. deambulātū. **Sy.** vab iteriectio irridētis quasi loc⁹ desit quo possit de ambulare: sane. i. certe. ab istac. i. p̄ istā ptem istozsum. i. n̄sus ptem istā: deniq; vade quouis. i. in quēlibz locū. **Ebr.** syrus dicit recte cēleo tibi ita faciendū. **El.** o syre dījeradicet. i. extirpēt seu fūdīdā ra dicitus stirpitus te euellant et de medio tollāt q̄ extrudis. i. extur/bas eijcis iūctū me hinc. **Sy.** At id ē sed tu p̄p̄rimo tibi postbac istas. i. tuas manus quas i sinū mulierī inseruisti: quare venisti i suspitionez patris. Vel poti⁹ sic intellige ita vt legatur et cōp̄i/mas quēadmodū i aliquo codicē legi sic. At vero. i. sed certe: et alloq̄tur ebremetē. censē. i. putas ne vt. i. q̄ p̄p̄rimas tibi postbac istas man⁹. i. tuas man⁹: ne q̄ extēdas aliq̄n eas ad filij castigationē: porro i. deinde. q̄d. o ebreme credis illū facturū ēē n̄ si castigas seruas mones eū q̄ tuoz opis. i. facultatis dī dēt tibi i. p̄ ea facultate q̄tū tibi de⁹ da bīt. **Ebr.** ego curabo. i. accurate efficiā: istud. i. vt seruē eū. **Sy.** atq̄l. i. s; certe. o bere nūcipe filiū est tibi adseruandus. i. custo diend⁹ et obseruandus. **Ebr.** fiet i. obseruabitur. **Sy.** si sapias. i. si sapiēter agas eū adseruabis. nā iā minus minusq; obtēpat mibi i. seq̄tur p̄silia mea et monitiōes **Ebr.** q̄d tu: modus interrogādī ecq̄d. i. nūq̄d egisti aliq̄d de illo q̄d dudū. i. pauloante egī tecū et i. te rogauī vel tecū sum locut⁹ et cōicant: aut reppisti aliquid supple q̄d placeat tibi an etiā nōdū id ē nō ad huc reppisti vel egisti. **Sy.** dicis. i. q̄ris de fallacia sententendēda inuēta est fallaciā per inueni quādā fallaciā. **Ebr.** es frugi id est viliū necessarius interdum frugi dicitur modest⁹. ce do. i. dic q̄d. i. q̄d inuenisti. **Sy.** dicā verū. i. s; vt. i. q̄liter aliō incidit et alio. **Ebr.** o syre quid nāz id est quid est propter quod dicis aliud incidere et alio. **Syrus.** bec meretrix est pessima. **Ebr.** videtur ita scilicet q̄ sit pessima. **Sy.** immo si scias q̄ scilicet sit mala mirareris: Vnde hoc facinus quod incepat. inceptare magnorum est factorum. Quedam anus id est vetula corinthia id est ex corinthus vrbe fuit hic. bec meretrix dederat huic anni mille dragmarum argentū. hic mīlle singularis est numeri et substantiuū de quo multa **Bellus.** iungitur autē semp gilo p̄pterea: qz substantiuū est s; mīlle adiectiuū et numeri pluralis substantiuo iūgitur in similitudine gnis casus et numeri. Dragma autē ē pōdus constans: vt vult **Priscian⁹** ex trib⁹ scrupulis seu decē et octo filiis. Sumit etiā p̄ gñe quodā monete p̄pterea q̄ nūmismata antiq̄ pōderabant. bec g meretrix dederat huic vetule mutua rōe mutui mille

El. Quo ego hinc abeam? **Syr.** Quo lubet: da illis locum: abi deambulatum. **El.** deambulatum? quo? **Sy.** Ab quasi desit loc⁹: abi sane istac: istoꝝsum quouis. **Ebr.** recte dicit. censeo. **El.** dñ te eradicent syre: qui me istinc extrudis. **Syr.** At tu tibi istas postbac comprimito manus: censē vero? quid illum porro credis facturum ebreme: nisi enim (q̄tum tibi operis dñ dēt) seruas: castigas: mones. **Ebreme.** Ego istuc curabo. **Sy.** Atqui nunc bere tibi seruandus ē. **Ebr.** Fiet. **Syr.** Si sapias. nāz mibi iam minus: minusq; obtemperat. **Ebr.** Quid tu? ebo quid de illo qd dudum tecum egī: egisti in syre: aut reppisti: tibi quod placeat an nondum etiam? **Sy.** De fallacia dic is: inuenta est: inueni quādā nuper. **El.** Frugi es. cedo qd id ē? **Syr.** Dicā verū: vt aliud ex alio incidit. **Ebr.** (qd nam syre?) **Sir.** Pessima bec est meretrix. **Ebr.** Ita videtur. **Syrus.** Immo si scias. hoc vide quod incepat facinus. fuit quedam anus corinthia hic: huic

Theautontimerumenos

dragmarū argenti. **Ebz.** quid tum. i. quid inde secutū est. **Sy.** ea anus mortua est reliquit filiam adole-
scentulā ea scz adolescentula est relicta huic. i. meretrici arabonī. i. p pignore. Arabo em̄ interdū capif
pro pignore vt hic: interdū etiā z ppte. significat id qđ prius datur vt reliquū reddatur sine soluat
quod idē significat arra re. caligitur relicta est huic arabonī. i. pignori pro illo argento qđ illi mutuū
dederat. **Ebz.** intelligo. **Sy.** bec meretricē adduxit secū adolescentulā huic: z ea adolescentula est nūc ad

id est apud vxorem tuā. **Ebz.** qđ
tum. i. quid ide vis inferre. **Sy.**
clinia orat. i. petit id v3 vii. i. illa
meretricē det nunc illā adolescen-
tulāz sibi: tamē ipse clinia poscit
id ē flagitat se daturū. i. se posse
dare illi meretrici post. i. postea
mille nūmū quod vetule dede-
rat ipsa mutuū. **Ebz.** z quidem
poscet ipse clinia. q. d. poscit mī-
ta que nō dabim: z poscet. De-
de hac respōsione indignat? **Sy.**
rus: subdit. **Sy.** huī interfecto i
dignantis ne. i. vtrū id est dubiū
qđ poscet. q. d. nībī dīcis ad rez
qđ nō sit scitū. Nam nemo dubi-
tat quin ipse clinia illi? adolescē-
tule cupid? z tā poscat z poscet.
Itē z sepius vt meretrici pecu-
niāz soluat quo puella possit po-
tiri. neq3 b dīctū dubiū ne id est
qđm viderē possūz de meretri-
ce dīcī nō itelligendū est qđquid
dicat calpburni? qz nō coheret
sensus neq3 cū aīcedēre neq3 cū
psequēre. **Ebz.** ego sic parauī q
poscat se daturā illi mille nūmū
vt adolescentula potiat: sed quid
hoc ad rez quid cogitas facere
Sy. ego ne. i. vtrū petis qđ ego
sperē me facturum. Deinde sub-
dit. Ibo ad menedemū dicā hāc
adolescentulā esse captā ex ca-
riā. i. ex illa regione seu puīcia:
dītem. i. locupletē et nobilē. z dī-
cā magnū esse lucrū in ea si redi-
mat eā. i. z det mille nummū.

Idis p dīcīz vbi3 sy? singit, suaz

esse calliditatē qua dīcerat se decepturū menedemū quā fallaciā pfutat ebzemes. **Ebz.** ita volēs cum
decipere. **Sy.** Quid ita. idē cur dīcis me errare. **Ebz.** Nunc respōdeo tibi. i. recuso tuas cautelas pro
menedemo. i. loco menedemī. hoc mō cū sermonē facies ei de emenda ea dīcet nō emo. i. nolo eā emere:
quid agis. i. qđ loqrīs. alij qđ aīs. q. d. dīcet tibi menedemus cur loqueris mibi de hac re: vel **Ebz.**
mes interrogat syrū qđ ad eā dicat respōsionē. **Sy.** loqrē optata pōt dupl'r intelligi: vel loqrē p loq-
ris dīz z ē sensus dīcis qđ tu vis: vel qđ tibi sunt cordi: vt sepe dīcī solet: vel loquere ē impatiūm z tūc
est sensus dic ea qđ ego opto z accōmoda sermones tuos meis optatis. **Ebz.** Atq. i. s3 certe nō ē op?
tam emere. i. **Sy.** Dīcis qđ nō est op? **Ebz.** Vercle p berculē vero. i. certe nō est op? z cōfirmat id in
ramēto. **Sy.** mīroz qđ. i. qđre istud dīcas sup. **Ebz.** iā. i. statim scies qđre istud dicā: mane mane. q. d. fīlle
loq z audi s3 interrumpit sermonē qđ interea vidit vebemēter fores suas crepare: qđ est qđ. i. ppter qđ
iam. i. nūc fores crepuerūt. i. patuerūt ap̄te sūt graūter. i. vebemēter a nobis. i. qđ dīcitur septe. d pe

Comedia.III:

nes nos: vel potius dixit. quid est q̄ fores a nobis. i. fores nostre grauiter crepuerūt. **N**isi me etc. Hec scena antiphrā recognitionē cōtinet ex qua inter vīrū & pīnges alterca-
tio orit̄ demū recōsiliatio: simul syro offertur alia occasio et torquēdi argentū. Sostra-
ta vxor est ebremetis alloquēs nutricē suā de agnoscendo anulo antiphrā cū quo fue-
rat exposita. Nisi anīm fallit me p̄fecto hic est anulus quem anulū suspīcor. i. opīor

esse sup. is anu-
lus q̄ cū. i. cū q̄ anulo gnata. i. si-
lia mea exposita est. i. morti ob-
lecta. Nā exponere pueros sūt
eos morti tradere obijcere aut
saltē p̄culo mortis eos obijcere
vt si possint viuāt vt cū ponitur
puer in fiscella aliq̄ sup. flumen:
aut in nemoroso aliq̄ loco depos-
nit̄ vicitur? si possit & sic de ceteris
is id gen̄ exponēdi rōnibus.
Eb. Ebremes h̄ audīēs neq̄ ta-
mē aduersus ab vxore alloq̄-
tur suū lq̄ens. o syre qd̄ becozo
id ē hic s̄mo vxoris sibi vult. i.
significat. **So.** alloquē nutricē
quid est. ostendit ei vel porrigit
anulū dīcēs. quid est ne i. vīr h̄
anulus videtur tibi esse is q̄ cū
exposita est. **Nutrix.** eōdem dixi
tibi ilico hunc anulum esse filium
qui cum est exposita vbi. i. postq̄
ostendisti mihi. **So.** At vide mea
nutrix. i. diligenter cōsidera euz:
vt p̄templata sis. i. p̄pexeris sa-
tis. i. sufficiēter mō. i. nūc. i. quod
barbare dīcēt: vt auisaueris sat̄ aspi-
ce bñ cū: pōt etiā itelligi vīde p̄-
caue q̄ satis fueris mō cōtēpla-
ta eū anulū vt xius possis testi-
ficari. **Nu.** satis p̄templata sū. i.
At tēplo dīcēt p̄ploz aris. tēplū
antiqui dīcebāt locū q̄ ab omī p̄-
te pōt aspici vel cuius oīs pars
videri potest. **Sostra.** Itē id est
nunc abi intro: atq̄ nūcia id est refer mihi si illa antiphrā lauerit id est quod dīcēt balneauerit se iā
interea operibor id est expectabo hic virum id est maritum. **Sy.** vxor sup. vult te id est te querite pe-
tite expectat: vbi barbare dīcēt solet querit prote. **Uideas** quid velit est tristis nescio qd̄ id est nescio
propter quid intelligitur enim ob aut propter non temere id est. non inconsulte: nō incōsiderate est tri-
stis vel vt alij volunt sine causa metuo: quid sit id est propter quid sit tristis. **Ebremes.** metuis qd̄ sit
propter quod est tristis. ne id est certe ista per indignationē dīcēt berce dīcēt it id est dīcēt p̄iunctiū
pro indicatiuo magnas nugas id est fabulas vana & futilia cum magno conatu: vel metuo supplene
ista dīcēt id est dīcat mihi magnas etc. **Sostrata.** ebem interiectio applaudētis et blandiētis. omī
vīr. quasi dīcat. letor aduentu tuo vt tibi narrem que acciderunt. **Ebremes.** ebem mea vxor: beerepe-
titio a simili indignantis est. **Sostrata.** quero teipsuz et non quero pro te. **Ebremes.** Loquere id ē dīcē
quid velis. **Sostrata.** Primum id est imprimis oro te hoc ne quid id est vt non credas me esse ausam
facere aliquid aduersum id est contra edictum tuum id est iussuz seu imperiūcū. **Eb.** vīs me credere
tibi istud id ē q̄ nībil fueris ausa aduersum edictū meum credo id est in h̄ more mīgero: tuc voluntati

Sostrata. Syrus. Nutrix. Ebremes.

Nisi me animus fallit: hic profecto ē anu-
lus quē ego suspīcor is qui cū exposita ē
gnata. **Eb.** Quid vult sibi syre bec ora-
tio? **Sostrata.** Quid est: is ne tibi videtur? **Nutrix.**
Dixi equidem: vbi nībil ostendisti ilico eum esse. **So-**
strata. At vide vt satis mō do contemplata sis mea
nutrix. **Nutrix.** Satis. **Sostrata.** Abi iam nunc in-
tro: atq̄ (illa si iam lauerit) mihi nūcia: hic ego vīrū
interea operibor. **Syrus.** Te vult. videas quid ve-
lit: nescio quid tristis est: non temere est metuo quid
sit. **Ebre.** quid fiet. ne ista berce magno iam conatu
magnas nugas dīxerit. **So.** **Ebē** mi vir. **Ebre.** **Ebrez**
mea vxor. **So.** te ipm q̄ro. **Eb.** Loq̄re qd̄ velis. **So.**
Prīmū te hoc oro: me quid credas me aduersum edic-
tum tuum facere esse ausam. **Eb.** Vīs me istuc tibi

Beautontimerumenos

et si id est quod sit incredibile te nihil esse causam te. Sy. hec purgatio. i. hec accusatio portat nescio quid peccati. So. meministi. i. recordaris me esse gravidam. i. tenes memoria cum essem gravis te maxime peccare. i. in summodum maxime interminatum esse mihi id est minatum esse. nam interminari significat minari et quasi minando prohibere ut interminatus sum ne faceres id est prohibui minas proponendo. Meministi ergo te interminatum esse si parerem puellam te nolle tolli id est nolle ut nutriretur sed exponeretur. Lb2.

et si incredibile est credere: credo. Syrus. Nescio quid peccati portat hec purgatio. Sostra. Meministi me esse gravidam: et mihi te maxime interminatum si puellam parerem nolle tolli? Lb2. scio quid feceris: sustulisti. Sostra. Ita factum est. Syrus. si sic est factum domina: ergo verus damno auctus est. Sostr. Minime: sed erat hic anus corinthia baud impura: ei dedi exponendam. Lb2. Syrus. O iuppiter: tantum ne esse in animo inscitias? Sostr. perij. quid ego feci? Lb2. at rogitas? So. Si peccavi mi Lb2. Syrus. inscien s feci. Lb2. Id quidem ego (et si tu neges) certo scio: te inscientem atque imprudentem dicere ac facere omnia. tot peccata in hac re ostendis. nam iamprimum si meum imperium exequi voluisses: interemptam oportuit: non simulare mortem verbis re ipsa spem vite dare at id omitto: misericordia: amor in aternus. sino: quod

scio quid feceris. sustulisti. i. educaisti contra iussum meum puellam Sy. o dñe si sic est factum ut dicit id est si sustulisti puellam id est educaisti a tollio pro educo seu nutrio ergo id est itaque verus id est dñs meus auctus est damno propter dotem que danda est. dicimus autem ego sum auctus damno et damnum est auctum mihi pro eodez: ut dicimus augeo tibi divitias et auges te divitijs: et per passivum tu augeris divitijs et divitie augentur tibi. So. minime id est non sustulisti puellam sed anus id est vetula corinthia erat hic baud impura id est non inbonesta neque impudica impurus enim dicitur aliquis quo vicio maculatus. dedi id est tradidi ei annam filiam meam exponendam. i. mortis periculo vel etiam ipsi morti obijciebam. Lb2. o iuppiter ne id est utrum decet super. vel est ne verum ut interpretatur Laurētius tantam inscitiam et ignorantiam esse in aīo. q. d. putaretur ne tantam esse ignorantiam in aliqua sunt persona ut scilicet pderet seipsum alterum facinorose quod celatissimum esse deberet. So. perij. id est perditum sum quid ego feci. Lb2. at rogitas. So. o mi Lb2. Syrus. si peccavi id est si erravi feci id peccatum inscien s id est per imprudentiam et non consulto aut deducta opera Lb2. quidem: id est certe certo

scio id quod sequitur scilicet te dicere et facere omnia que facis aut dicis inscientem atque imprudentem id est per ignorantiam et imprudentiam seu stultitiam et inconsiderationem et si id est etiam si vel quis tu neges. q. d. etiam si negares ut tu fateris scio te dicere et facere omnia per imprudentiam. Prudens est qui aliquid sentit sua intelligentia. sciens autem dicitur qui alicuius indicio rem cognoscit. itaque prudens: per se est: sciens per alios. Contra imprudens dicitur qui non habet delectum bonorum et malorum. Inscien s autem dicitur qui res ignorat quas deberet cognoscere ostendis tot peccata id est errata in hac re. nam iamprimum si voluisset exequi. i. complere meum imperium oportuit interemptam eam puellam. i. oportuit interficere eam. nam ponitur hic participium preteritum temporis per infinitivum ut assoler puta interemptam per interime re. id enim sit in duobus casibus accusativo et ablativo. non oportuit inquit simulare mortem verbis: id est per verba et dare spem vite re ipsa id est ipso effectu dando videlicet ipsi annam que poterat eam educare neque exponere. at id est sed omitto id videlicet te debuisse exequi imperium. Animus maternus misericordia movetur scilicet in fetum vel animus maternus est dignus misericordia id est meretur ut sui misericordiamur. et venia plurimum dignus est. Sino id facile patior illud non valde egre fero quod scilicet non exposueris

Comedia.III.

Cetero pro sed q̄ bene p̄ ironiā q. d. pessime a te p̄spectum est filie. i. puidisti filie bando eā lene. pro p̄-
 spectum est hic est impersonale passivē vocis quod ante habet ablativū mediantē a vel ab persone agentis et
 post casum. sui verbi. Eodē mō in epl̄is Cicero loquitur. alit̄ em̄ q̄ si meis rōnib⁹ a te p̄spectū esse in-
 tellexero. qd̄ voluisti facere de filia. q. d. voluisti facere meretriculā. cogita volupta mente tua quid res
 spondeas. nēpe. i. certe filia prodita est. i. decepta et data illi anuli et illi vetule. Festus dicit prodere esse
 dare et fallere. et bñ hic capi pōt
 eo modo. Interdū proder signi-
 ficat differre siue elongare vt ita
 dicam. Vir. proditur atq; Ital̄is
 iōge disimulatur oris. Interdū
 significat indicare quod deberet
 tegi et per hoc fallere: vt prodit
 dicit me voce: id est indicavit. et
 quod d̄ inep̄te incusavit me pro
 p̄terea p̄dicores dicuntur qui de-
 cipiant iudicando qd̄ celare debe-
 rēt. filia ergo abs te p̄dita est q̄
 si commissā est illi anuli et per hoc
 decepta: veluti id ē tanq̄ planis-
 sime id est omnino vel clarissime
 faceret questū id ē faceret lucrum
 turpiter corpore suo et veluti ve-
 niret. id est venderetur a veneo-
 is. palā. i. publice plus offerenti
 per te: id est per tuam proditio-
 nem. credo q̄ sup. cogitasti id qd̄
 sequitur cum prodidisti eā anuli
 sit sup. bec filia mea quidvis: id ē
 qd̄libet siue faciat questū corpo-
 re suo siue putat etc. satis ē. i. iustis-
 cit dūmodo vivat. quod cū sit ita
 dicit Ebrenes quid pōt tracta-
 ri euz talibus imprudentibus. qd̄
 agas id est qd̄ agat aliquis scda
 persona p̄ tertia. hoc est qd̄ tra-
 ctare aut conferre aut cōmunicare possit aliquis cum illis id est cum talibus vel viris vel mulieribus
 qui refert viros et mulieres: qz masculinum preponderat feminino. qui nesciunt neq; ius id est normā
 vivendi neq; bonum id est honestum factu neq; equū id ē qd̄ iustum ē et qui nesciunt inq̄ qd̄ sup. melius
 profit aut quid peius id est magis obfit id est noceat nihil vident nisi id lubet pro libet u pro i. ponitur
 aliquādo a poeta. So. o mī ebrene peccavi id est erravi fateor victa scilicet tuis argumētis vincor. id
 est confutor vt cognoscam me peccasse. nunc obsecro te vt q̄to tuus animus est grauior natu id est peri-
 tior propter plures experientias quas potuisti habere plusq̄ ego. Et bene dicit grauior natu. naz ma-
 iores nam id est seniores debent esse grauiores id est moderatiores et cōstatiores atq; prudentiores
 ob maiorem experientiam: potest etiā hic capi grauior natu pro maiori natu quasi dīcat tuus anim⁹ pos-
 tuit plura videre q̄ meus: cum me natiuitate precesserit. nam fere mariti sunt natu grauiores seu mai-
 iores vxoribus suis. q̄to ergo tuus animus ē grauior natu. i. antiquior tanto sit ignoscentior. i. p̄p̄rior
 ad ignoscendū et parcendū vt. i. ita q̄ tua iusticia sit aliquid: p̄sidij id est p̄tectionis et auxiliij mee stul-
 titie id est mee simplicitati. Ebze. equidem scilz ambe be particule capiuntur affirmatiue ad maiorem
 cōprobationem. ignoscam tibi istud factum verū. i. s. o sostrata mea facilitas id ē benignitas indulgen-
 tia multa id est nimia et abundans plus equo male docet te. i. male instituit. nā si tibi esset paulo acer-
 bior magis rebus tuis agēdis prospiceret. Pōt etiā esse multa actūs pluralis siue mea facilitas male
 te docet multa. Facilis et clemēs sic differunt. nā facilis ē cui⁹ ira cito soluit. Clemēs aut q̄ nūq̄ iras-
 citur. sed q̄cqd̄ istuc est. i. quale cūq; fuerit factum illud de exponenda filia loquere id est dic qua causa
 id ē qua occasione hoc. i. filiam eē inuētam acceptum est: id est notum est. So. vt id est quemadmodum

bene vero abs te prospectum est: Quid voluisti? co-
 gita nempe anuli illi prodita abs te filia est planissime
 per te veluti questum facere: veluti veniret palam:
 credo id cogitasti. quibus satis est: dum(vivat) mor-
 do: quid cum illis agas: qui neq; ius neq; bonum at-
 q; equum sciunt: melius: peius: profit: obfit: nihil vi-
 dent: nisi quod lubet. Sostrata. Si Ebrene peccauit
 fateor: vincor: nunc te obsecro: q̄to tuus est animus
 natu grauior tanto ignoscentior sit: vt mee stulticie
 iusticia tua sit aliquid presidij. Ebze. Scilicet istuc fa-
 ctum ignoscam equidem. Ceterum Sostrata male do-
 cet te mea: facilitas multa: sed istuc quid ē: quasi hoc
 acceptum est causa: loquere. So. Ut stulte et misere

Iheautontimerumenos

omnes nos mulieres sumus stulte id est inconsiderate misere id est infelices & religiose id est superstitiose, nam etiam apud antiquos; ut Belius refert religiosus dicebatur qui nimia ac superstitiosa religione sese alligauerat cum id est quo tempore deo id est trado illi anulum suam exponendam id est morti obijciendam: detrabo id est adduco anulum de digito meo & dico vetule ut exponeret id est efferet eum anulum vna cum puella: ne id est ut non si moreretur filia non esset expers id est exors sine parte aut sorte

omnes sumus religiose: cum exponendam deo illi: de digito anulum detrabo: et eum: ut vna cum puella exponeret si moreretur: ne expers patris esset de nostris bonis. *Ebre.* Istuc recte conseruasti te atq; illam. *Sostrata.* Hic est is anulus. *Ebremes.* Unde hunc babes? *Sostrata.* Quam bacchis secum adduxit adolescentulam. *Syrus.* Item. *Ebremes.* Quid ea narrat? *Sostrata.* Ea lauatum dum it: seruandum mihi dedit: animum non aduorti primo: sed postquam asperi: illico cognoui: ad te exilui. *Ebre.* Quid nunc suspicari: aut inuenis de illa? *Sostrata.* Nescio nisi ut ex ipsa queras unde hunc habuerit: si potest reperiri. *Syrus.* Interij plus spei video quam volo: nostra est: si ita est. *Ebre.* Timet ne illa cui tu dederas? *Sostrata.* Nescio. *Ebre.* Quid renunciauit olim fecisse. *Sostrata.* Id quod iusseram. *Ebre.* Nomen mulieris cedo quid sit ut queratur. *So.* Philtere. *Sy.* Ipsa est: mirum si illa

de bonis nostris. *Ebre.* Istuc fecisti super. recte per ironiam dicit conseruasti te atq; illam. q. d. illo anulo tradito conseruasti te ne faceres contra religionem & conseruasti illam ne moreretur. *So.* Hic est is anulus. ostendit ei anulum quem dederat. *Ebre.* Unde babes illum anulum id est a quo recupasti. *So.* habeo supple ex adolescentula quem Bacchis adduxit secum. *Sy.* Syrus timet ne sibi precipiatur auferendi argenti occasio agnitione filie. itaq; ingemiscit. *Item.* dolentis est. *Ebre.* quid ea sostrata narrat. *Sostrata.* ea antiphilla adolescentula dum it lauatum antique proloium. *Quidius.* Sacra lauaturus mane petebat aquas: dedit mihi id est tradidit commisit mihi anulum seruandum id est ut eum seruarem. primo id est in principio non aduertit animum id est non animaduerti neq; considerauit illum anulum: sed postquam asperi illico id est statim cognoui exilui vel exilui id est celeriter gaudens seu exultans exiui ad te. *Ebre.* quid nunc suspicaris id est conspicias aut inuenis de illa adolescentula. *Sostrata.* nescio nisi ut id est quod queras ex ipsa. ex pro ab ut sepe id est queras ab ipsa adolescentula. unde habuerit hunc anulum si potest reperiri unde scilicet habuerit. *Sy.* perij video plus spei esse quam volo de agnitione filie si ita est quemadmodum pro

ponitur a sostrata de ea est nostra id est filia veri et vere seu de nostra familia. *Ebremes* ne id est ut illa anus cui dederas eam viuit. *Sostrata.* nescio an viuat. *Ebre.* quid illa vetula renunciauit id est retulit tibi fecisse olim id est quondam cum ei dederas: an scilicet exposuisse se diceret uti erat iussa. *Sostrata.* renunciauit inquit se fecisse id quod iusseram scilicet se exposuisse filiam. *Ebremes.* Cedo id est dic quod sit nomen mulieris id est anus ut queratur id est petatur a vicinis & nocentibus. *Sostrata.* Nomen ei Philtere vel in datiuo vel in genitiuo. Nam dicere possum est mihi nomen Buldo vel Buidoni. Item et Buidonis ut plerumque legimus: sed sepius per nominatiuum loquimur aut per datiuum: et quidem elegantius. *Syrus.* Ipsa est anus scilicet quae dicitur. & a qua Antiphilla abducta est quod non erat. *Syrus.* Nam iuerat ad querendas puellas domum eius: mirum est super. si id est nisi illa anus est

Comedia.III.

salua id est incolumis ac non mortua. et ego Syrus perij. quoniam auferende pecunie est mihi preceptus locus. *Chrem.* Sostrata sequere me intro. i. in domum hac. i. per hanc viam. *So.* vt. i. qualiter vel quantum euenit id est accidit preter spem id est ex insperato: vt scilicet tu efficereris ita placatus quod id est quantum male. i. misere seu valde timui ne. i. vt et vt. i. quod esses nunc animo ita duro. i. quod daberis nunc animo ita durum. i. exorabile: vt. i. sicut olim fuisti in filia tollenda. i. exponenda et tollenda de medio vel nutrienda quam cum nolebas nutrire. *Chrem.* sepe non la boiem esse ita vt vult si res. i. suba facultas non sunt. i. non patitur paupie premere: nunc tempus est mihi ita vt cupiam. i. opte habere filiam quam antea sum dimisit: sed olim. i. cum fuisti exponenda mihi minus erat mihi super. quod vt cuperem filiam paupie prementar: rebusque non sine rebus neque vi deo cur sit capiendum nihil minus pro non vt putat *Calpurnius*.

Nisi me animus fallit. Et agnita filia. Syrus nouum fuit con silium de extor quenda pecunia et hic de re aliqua quicquid delibe ras rite exprimitur. *Sy.* Syrus solus apud se hec loquitur nisi ani mus fallit me qui scilicet presagit mihi aliquid mali infortunium id est iselice successus seu malus ca sus mala fortuna baud id est non multum aberit. i. longe erit a me ita id est adeo mee copie. i. mee legiones meus exercitus et ad propositum mei conatus cogimur id est compellimur nunc contrungi mur nunc oppido id est valde in angustum id est locum arctissimum. quali dicat. meus exercitus iam pene fusus est. nam coactus est et impulsus in angustias ubi conteretur facile hoc est mei conatus adeo expressi sunt hac re. i. hac agnitione puellae vt facile possint prundi atque pteri et est translatio sumpta a re militari. alij codices habent ita mee copie cogunt. i. contringuntur in angusto oppido. i. in aliqua munitioe in qua me recipere necesse fuit baud multum quod aberit a me infortunium nisi prouideo aliquid id est nisi excogito aliquam technam ne. i. vt si senex chremes non resciscat. i. cognoscat hanc *Baccidam* esse amicam gnati. *Clitiphonis*. nam nihil est quod. i. propter quod sperem. i. spe babeam de argento extorquendo. i. aut nihil est in quo propter quod postule me posse fallere verum scilicet chremere. Sed per ironiam lege quod dici solet deus sciat: quod triumpho. i. glorioz letor more illo quod triumphabat me latere. i. delitescere neque audere emergere in lucem in conspectum *Clitiphonis*. et triumpho inquit: si is me ascendere recto. i. relinquere tectum ubi sit filius quem meis pollicitis decepi. *Erui* for. i. dolore affligor tum bolui. i. tum morisui. i. tanta oportunitate esse ereptum. i. subductum sub tractum mihi de faucibus. i. de gutture vel ore ac buccis tam subito. i. tam repente: aut huius translatio sumpta ab animalibus quod eripit praeda. quod agam aut quod commiscar. i. fingam excogitabo. inde promentum. i. signimentum. ratio est mihi incunda. i. inueniendum est mihi modus de integro. i. denuo. nam tam inueniatur ratio in excogitauerat unum modum habende pecunie quod via ubi non processit altamine id est excogitare. necesse fuit: deinde sequitur sententia exornatio siue color retorque.

salua est. et ego perij. *Chrem.* Sostrata sequere me intro hac. *Sostrata.* Ut preter spem euenit quod timui male: ne nunc animo ita esses duro: vt olim in tollenda chreme. *Chremes.* Non licet homines esse sepe ita vt vult: si res non sunt: nunc ita tempus est: mihi vt cupiam filiam: olim nihil minus.

Syrus.

Nisi me animus fallit: baud multum a me aberit infortunium: ita hercle in angustum oppido nunc mee coguntur copie nisi aliquid videor: ne esse amicam hanc gnati resciscat senex. Nam quod de argento sperem aut posse postule me fallere: nihil est triumpho scilicet me latere tecto et abscedere: crucior bo num tantum mihi esse ereptum tam subito e faucibus. quid agam aut quid commiscar: ratio de integro incunda est mihi

Beautontimerumehos

nihil est tam difficile quā. i. qd nō possit investigari. i. inueniri querēdo. nā inuestigare significat querēdo inuenire ut probat Lau. Nūc syrus cepit deliberationē et itidē pponit et pposita refellit tandē inuenta bona rōe erupit in leticiā. qd erit sup. si incipiā nūc hoc qd. i. cogitabat tūc sic. i. hoc pacto deinde sibi nō placere respondet nihil est. i. tale signētū nullius est momenti. Quid erit inq si sic incipiam inq. deim de cōfutat illud egero tantūdē. i. tantū proficiā in hoc faciendo q̄tūm in alio precedenti iā cōfutato

Nihil tam difficile est: quin querendo inuestigari queat. Quid si hoc nūc sic incipiā: nihil est. Quid si sic: tantūdē egero: at sic opinor. non potest: imo optime. euge habeo optima. retrabam hercle (ut opinor) ad me idem illud fugitiuū argentum tamen.

Elinia.

Syrus.

Nulla mihi res post bac pōt iā interuenire tāta: que mihi egritudinē afferat: tāta h̄ leticia aborta ē. Dedo patri me nūc: iā ut frugalior sim q̄ vult. Syrus nihil me fefellit: cognita est q̄tum audīo huius verba: istuc tibi ex sententia tua obtigisse letor. Elīn. o mi syre audisti in obsecro. Syr. qd nī: q̄ vsqz vna affuerim. Elīn. cui eque audisti commodi quicq̄ euenisse: Sy. nulli. Elī. atqz ita me dī amēt: ut ego nunc non tam meapte cā letor

testatem hostium more qui de victoria desperantes se in hostium potestate dedunt ut id est ita q̄ iam sim frugalior id est temperatior modestior q̄ vult: quasi dicat officio meo et mea fragilitate eius voluntatem vincam. Syrus. nihil fefellit id est ego bene dicebam et vere vel non erravi cum ita esse iudicauī. nam hec res non me fallit quāz non ignoro sen que me non latet non preterit non fugit q̄tum audīo id est intelligo verba huius elinie. Antipbila agnita est id est recognita a parentibus. hoc aut apud se dixit deinde conuertit sermonem ad eliniā et inquit. letor istud obtigisse id est contigisse euenisse successisse tibi ex tua sententia id est ut tu volebas. vbi dicit inepre solet ad tuum gratum ad tuum placitum. Elī. o mi syre obsecro audisti ne rem totam ut facta est de agnitione filie. Sy. qd nī. i. cur non audierim qui affuerim vsqz id est assidue vna id est simul cum parentibus. Elī. cui homini audisti quicq̄ cōmodi eque id est ita euenisse ut sup. mihi. Sy. nulli audisti ita quicq̄ cōmodi euenisse. Elī. atqz ita me dī amēt. affirmandi seu iurandi est hic modus satis comiciis familiaris. hoc est dī amēt me ita ut ego nunc letor non tam meapte: id est mea ipsius seu meamet causa. inuenitur et meapte et meopre. sua pre et suo pre. tuapte et tuo pre nostrapte et nostropre. vestrapre et vestropre in tribus generibus: sed quanta est in casu ablatiuo licet cato posuit mihi pre pro mihi ipsi. Ut ergo letor non tam meapte causa

at. i. sed si inq incipiā sic qd erit opinor. i. ut fert mea opinio non pōt fieri sic. i. ut tunc cogitabar. deinde illa rōe aliq̄diu p̄specta cognouit eam esse bonā et tunc se corrigit. imo. i. sed optime pōt fieri inq hoc. euge vox letatis ē eius q̄ bonā inuenit cōsiliū. habeo. i. scio optimā rōem. i. extorquēde pecunie. hercle tū. i. quiss obstruata sit mihi altera via et obclusa tamen hac via ut opinor retrabā id est renocabo reducam ad me illud idem argentum fugitiuū qd me tantopere fugit ut id assequi non possim et de argento seculariter et serulli more tanq̄ de homine dicat.

Nulla te. Michia. Elinie leticia exprimit de recognita antipbila q̄ leticia p̄cubus vix pōt ad

ducta Syro. ut Elitipboni succurrat. Elīn. iā nulla tāta res pōt interuenire mihi. i. accēdē et qd dī sbuenire licet nō p̄p̄ i eo. i. significato. post bac. i. post h̄ ips q̄ afferat mihi egritudinē. i. ai molestia tāta. i. adeo magna h̄ leticia ē aborta enata mihi ut erupit. nūc dedo me patri: id est conuerto me vel trado me totum in patris po

Comedia.III.

q̄ causa inq̄ illius scilicet antiphrasim quam antiphrasim scio esse dignam quousq̄ id est quodlibet bonore id est meruisse quemlibet bonorem. Syrus. credo ita esse ut ais sed o clinia age nunc id est eia. hortantis est vicissim id est e diverso contra vice tua date mihi. i. obsequere mihi et mihi morem gere ut tibi sum obsecutus nam quoq̄ id est etiam res id est causa negocii amici. i. Clitipbonis est videnda id est pro uidenda ut collocetur id est constitutur in tuto hoc est ut careat periculo culpationis et ignominie videlicet ne quid id est ut senex. Ebre meo sciat supple aliquid nunc de amica id est de bachide q̄ sit Clitipbonis amica. Clinia. o sup pter exclamatio vebemens in Syrus tanq̄ aliquid dixisset qd videretur decipienti vergere in nuptiaru impedimentum. Syrus. quiesce id est ne irascaris ita sis quietus et expecta que reliqua sunt. Clin. antiphrasim mea nuber mihi id est mihi despondebitur et nuptijs copulabitur. Syrus. ficeb ne id est vtrum interloqueris id est incedis interpellas me loquē tem sic. interloqueris inquit qua si loqueris inter me : id est inter meum sermonem illum iterum pendo et in eius medium te in terponendo. Clin. o mi syre quid facia gaudeo hoc est nūcio gau dii affecta sum perculsus. fer id est tolera me id est mea verba in considerata et modum me habē di. Syrus. berde vero ironie vero aliquid habet hic. fero id est to lero te. Clin. sumus adepti id est ego sum adeptus vitam deorum que leticie plena est et felicitate nulla admixta tristitia. et est by perbolus sermo ab affectione procedēs. Sy. opinor q̄ supple frustra id est inefficaciter sumo ope ram id est quod vulgo dicitur ca pio penam cum tantu pena dūta rat dicatur de punitione. Nam ut vlt priscianus i prio a poema oe di prongo in u mutata deducitur punio. et ideo non est dicendum sumpsit magnā penā p te sed post sua cā. multos cepisse sumpsit labores aut plurimum tui cā laborant. opera autem dī operatio labor indu stria ideo sic intellige frustra sumo operam id est frustra laboro sermonem apud te facere cum tu gan dio desipiens aures mihi non prebeas. Clin. loquere. audio te scilicet id est aures prebeo tuis sermoni bus. Sy. at id est sed tam id est statim non eges hoc id est non me audies. Clinia. agam id est audiam Sed inq̄ id est dico repetō q̄ videndum est. id est prospiciendum est. ut quoq̄ id est etiam res amici tui scilicet Clitipbonis collocetur in tuto. ut expositum est intellige. Nam si nunc abis id est discedis a nobis et reliquis hic bachidem illico statim noster senex Ebre meos resciscet. i. cognoscet tanq̄ rem sopi natam hanc bachidem esse amicam Clitipbonis si abduxeris. i. si tecū duxeris et a nobis remoueris ite dem. i. filij celabit esse amica eius. ut. i. sicut adhuc. i. hucusq̄ seu hactenus celata est. Clin. at enī id est sed certe o syre nihil est magis aduersum id est contrarium meis nuptijs istoc : id est ista re quam mones

q̄ illius quam ego scio esse bonore quousq̄ dignam.

Syrus. Ita credo: sed nunc clinia age: da te mihi vi-

cissim. Nam amici quoq̄ res est videnda in tuto ut

collocetur: ne quid de amica nunc senex. Clinia. p

supiter. Syrus. Quiesce. Clinia. Antiphrasim mea nu

bet mihi. Syrus. Siccine me interloquere? Clinia.

Quid faciam mi syre? gaudeo: fer me. Syrus. fero

berde vero. Clinia. Deorum vitam adepti sumus:

Syrus. frustra (opinor) sumo banc operam. Clinia.

loquere. audio. Syrus. At iā hoc non ages. Clinia.

agam. Syrus. Videndum est inq̄ amici quoq̄ res

clinia tui in tuto ut collocetur. nam si nunc a nobis

abis et bachidem hic relinquis: noster resciscet illi

c o esse amicam banc Clitipbonis. si abduxeris. ce

labitur itidem: ut celata adhuc est. Clinia. At enim

istoc nihil est magis Syre meis nuptijs aduersum.

Ibeautontimerumenos

Nam quo ore: id est qua fronte quo aspectu quo vultu qua facie appellabo patrem meum ubi dixerō bacbidem. tenes id est scis ne quid dicam id est dicere debeam. Sy. quidni id est cur non tenco. Eli. quid dicam causam asseram patri propter quam abduxerim eam necuz. Sy. petis supple quid dices nolo q̄ supple mentiare narrato aperte id est clare vt quemadmodum res se habet. Eli. quid ais. i. dicis. Syrus, iubeo id est volo te amare id est q̄ tu ames illam antipbilam et velle id est q̄ tu velis

Nam quo ore appellabo patrem? tenes? quid dicam?

Sy. Quidni? Eli. Quid dicam? quam causas asseram?

Sy. Quid? nolo mentiare. aperte (ita vt res se habet)

narrato. Eli. Quid ais? Sy. iubeo illā te a mare: et vel

leyporē, banc esse clitipbonis. Eli. Bonam atq̄ iustā

rem oppido imperas: et factu facilem: et scilicet iam

me hoc voles patrem exorare vt celet senem vestrum?

Syrus. Immo vt recta via rem narret ordine oēm,

Eli. Item satū sanus es: aut sobrius? tu quidem illū

plane prodīs. nā quī ille poterit esse in tuto? dic mibi.

Sy. Huic equidē cōsilio palmā do. hic me magnifice

effero: quī vim tantā in me ⁊ ptātem habeam tante a

stutie: vera dicendo vt eos ābos fallas: vt cum narz

senex vester no stro istam esse amicam gnati: non cre

dat tū. Eli. At enim spē istoc pacto rursus nuptiarū

omnes mibi eripis. Nam dū amicā banc meā esse cre

eam habere vxorem et iubeo in q̄ te dicere supple patri tuo hāc scilicet bacbidem esse. Clitipbonis id ē amari a clitipbone. Eli. imperas: id est precipis suades rem oppido: id est valde bonam et bonestam. per ironiam dicite q̄ si dicat valde malam et inbonestam et imperas hūc rem facilez factu. i. fiat ironicos legendo et bec particula et hic indignanter poni potest: vt si quis dicat. et quis est qui male loqui possit scilicet hic ponitur ironice quasi qd dici solet deusciat. vt alibi. id populus curat te. et Vir. Scilicet hic superius labor est. iam voles me exorare patrem hoc id est voles me psuadere patri h. Exoro enim te significat persuadeo tibi et exoro vitas significat impetro. Interdum ambo accusatiui: tam accusatiuius persone q̄ rei iungitur simul cum eo: vt hic voles ergo me exorare patrem hoc vt pater meus celet senem vestrum scilicet Chremete. dicim⁹ enim celo te hanc rez. celo tibi hanc rem. celo te hac re: ⁊ celo te d hac re. Syrus. Immo id ē sed ego volo vt recta via narres omnem rem ordine id est per ordinem ⁊ tractu a tenore suo non deflectēdo avia recta. Eli. Item indignantis est. satis ne es sanus id ē sane mētis aut sobrius id est non temulent⁹

quidem id est certe prodīs id est quod dicunt inepte tu incusas illum. Clitipbonem plane id est clare omnino. Nam dic mibi quī. i. quo mō ille clitipbo poterit esse in tuto: id est sine periculo cognitionis totius facti ubi scilicet dixerō patri meo eam esse Clitipbonis. Nam senex senem non celabit. Syrus equidem ironicos legas. equidem do palmā huic cōsilio: id est assentio more paciscentium: qui assentientes palmas porrigūt seu prestant hic in hac fictione effero: id est extollo eueho me magnifice id est excellenter. Et quod dici solet ego bene me hic apparo quī sciz ego habeam tantam vim: id est tantam efficaciam in me. et quī habeam inq̄ potestatem tante astutie: id est versutie cautele doli dicendo vera vt fallam. i. decipiam ambos iuvenes. i. Potest etiam referri ad ambos senes. vt. i. ita q̄ cum: id ē quī senex vester. i. menedemus dicat nostro seni chremeti istam scilicet Bacbidem esse amicam gnati sui videlicet tuam tamen non credat: id est re vera sciat. q. d. in quo decipietur. vel erit pulebra vt dī cl solet deceptio ubi quis vt credit non decipitur. quod ita erit in tuo patre quem putas frī falsum. Eli. At enim id est s; certe eripis id est aufers mibi rursus isto pacto id est isto modo omnem spem nuptiarum. Nam dum credit ipse chremes hanc bacbidem esse amicam meam non committet id ē nō cre-

Comedia. III.

det nō tradet: non collocabit nuptui mibi filiā suā antiphrasim. Fortasse tu Syre parūcuras id ē parū
impēdis parū cure babes qđ fiat de me dū. i. dūmodo cōsulas. i. prouideas illi clitipboni. Sy. Quid
malū ē dic interrogatio irascētis vt prius satis dixim⁹. et ē qđ dici solet. qđ male gratie. censes. i. puras
me velle id. i. de bacchide assimulari. i. fingi tandem. i. post multum tps vel vsq; ad multum tps. Vel si
maius cape tandē vt habeat vrgēs quiddā accelerās vt sepe. Ostendit deinde se non velle id dū
simulari vnus est dies parū id est
tantūmodo aduerbium comicū
vt Pessicanus habet. nīl ampli⁹
us id est nīl. i. vltra peto simulat
rī preter vnum diem dūm: id est
qđm eripio: id est astute subdu
co argentum quod Clitipho pro
misit bacchidi. Eli. dicit vnu ē
diem tantū p quod ostēdit parū
significare tū quod tibi parū vi
detur. satis babes id ē quod di
ci solet. tu babes bonū tempus.
vel tibi sufficit dum istum diē ba
bes in quo argētum extorqueas
queso quid tū. i. deinde sequetur
sup. si pater clitipbonis rescie
rit h: id ē hanc simulationem ad
eū decipiēdum. Sy. indignatus
tot repetitiōib⁹ cōmē dicētis si h
si illud te. vsus ē verbo vsitato i
eos q subrimidi in re pagēda di
cere semper solēt. quid si h quid
si illd accideret. Et ostendit suo
respōso talia dicta ēē ridicula q
lia sūt ea que dicūt. quid si redeo
ad eos qui aiūt. quid si celū ruat
id est labatur deorsum. qđ dictū
est ridiculū dictū et ostēdens ta
lia esse ridenda. Eli. Metuo
qđ agā. quasi dicat. Nescio quid
tuto debeat agere. Sy. aufert ei
talē metu dicens posse se exolue
re talē metu cūvolet: cū tāto pere
pater sit char⁹. Metuis. i. dicit
qđ metuis quasi hec particula ponitur ironice vt sepe. i. quasi dicas qđ ptās tus nō sit ea. i. tanta vt exol
uas id est liberes te prozsus eo scz metu quo dicis te metuere etiā in quo tpe velis te exoluere scz. Di
de rogat eum vt suam detegat voluntatem sit facturū nec ne. facias palam id est manifestes rem id
est id quod facturū es an sis abducturus bacchidez an non. Eli. Age age bortātis est: bacchis tradu
catur id est deducatur ad me vt celetur itidem vt adhuc celata est. Sy. optime quasi dicat oportune ip
sa bacchis erit foras. i. e domo chremetis in qua erat. Est autēz hoc dictum parascene. i. preparatio ad
sequentem scenam.

det: non p̄mittet filiā: tu fortasse quid de me fiat: par
ni curas dū illi cōsulas. Sy. qđ? malū: ne tādeꝝ cēses
velle id assimularier? vn⁹ ē dies: dū argētū eripio par
nihil āplius. Eli. Tantū. sat babes? quid tū queso: si
hoc pater rescinerit? Sy. Quid si: redeo ad illos qui
aiūt: quid si nūc celū ruat? Eli. metuo qđ agam. Sy.
Metuis? quasi non ea potestas sit tua quo velis vt
in tpe te exoluas: rem facias palā. Eli. Age age: tra
ducatur bacchis. Sy. Optime ipsa exit foras.

Bacchis. Elinia. Syrus.

Pbrygia Dromo.

Atis pol. pterue me syri pmissa huc ad
duxerūt: decē minas q̄s mibi dare polli
cit⁹ ē. qđ si is nūc me deceperit sepe obse
crās me vt viciā: frustra veniet. aut cū vēturā dixerō

Atis pol. rē. In hac scenave syri fallacia expleatur et pecunia extorqatur bacchis ira
ta a Syro placatur et ad mēedemūz transit Bacchis. Pol. id est per pollucez satis
proterue id est satis infuriose seu cōtumeliose aut satis ridicule ac irrisorio aut etiā sa
tis importune prouisa. i. prouisiones Syri adduxerunt me huc ad Clitipbonem: pro
pter sup. decem minas. i. libras quas pollicitus est. i. sponte promisit dare mibi. Pro
miserimus rogati: pollicemur vltroci. Promittere etiā significat aliquando ad magni
tudine murrere: vt promissa barba. i. p̄lta quasi proculmissa. Quod. i. s; si is syrus nunc deceperit me.
ipse veniet sepe frustra. i. incassū obsecrans me vt veniam ad clitipbonem. aut cūz dixerō. i. p̄miserō

Iheautontimerumenos

constituero. i. confirmauero quasi statuero cum eo me venturā. i. q. veniā: cō. i. qñ is syrus renūciarit. i. reculerit ei Elitipboni. certe. i. p. certo et cū. i. qñ elitipbo pēdebit animi. i. sollicit' erit et ang' spe. i. expectatione ut sunt hī q. expectant qbus expectatio maximā affert anxietatē. Dicimus aut. pp. i. e. aio pendeo id est sum sollicitus vel dubius quasi suspensum animū gerēs. Figurate aut. interdū dicis pendeo animi: sicut p'stans animi discutiō animi p. aio, Leli' ad Liceronē. Nescio ego qdem vebementer

constituero: cum bis certe renūciarit: et elitipbo cū spe pendeat animi. decipiam: ac non veniam. Syr' Tergo penas pendet. Eli. Satis scite pmittit tibi. Syrus. Atqui tu banc iocari credis: faciet: nisi cauero. Bacchi. Dormiunt: ego pol istos commouebo mea pbrigia. Audisti in modo homo iste quam villam demonstrauit ebarini? Pbr'y. Audiui. Bacchi. Proximam esse huic fundo ad dexteram? Pbr'y. Nemi ni. Bac. Currículo percurrere: apud eum miles dionysia agit. Sy. Quid hec inceperat? Bac. Dic me hic oppido eē iuitā: atq; seruari: verū aliquo pacto nōba me bis daturā esse: et veturā. Sy. Perij berce. Bac. mane mane: quo mittis istā nunc? qso: iube maneat. Ba. Abi. Sy. Qui est patū argētū. Ba. Qui ego hic maneo. Sy. atq; iā dabit tibi. B. ut lubet nū ego isto.

animi pendeo. fortassis em̄ interpretari posset cū pendeat. i. erit in suspensio spe animi. decipiam ego bacchis ac nō veniā: ut ego pmiseram. Syr' pendet. i. dabit luet paties penas tergo suo id est suo dorso mibi. i. in ultōem iniurie mee. Dicim' em̄ pendes mibi penas vel dabis. i. p. solues et penis tuis mibi satisfacies. Eli. Bacchis pmittit tibi scite. i. pulchre se effecturaz ut penas luas si eas fallas. Sy. At qui id ē sed certe tu credis hāc bacchidez iocari id ē ioco dicere illa faciet id qd minatur nisi cauero. i. nisi prouidero ut illi pecunia errorqueatur. Bac. dormiunt. i. sunt ociosi et negligentes elitipbo et syr' ne q. de pecunijs prouident: et quasi dicet surdos agunt: ut Licerō in epistolis. Non oibus dormio. i. nō i. oēs surdus suz. Pol ego cōmouebo. i. excitabo istos p. p. tēp. cum scites Syrū et Elitipbonē. O Frigia mea famula nomē a regione: audisti ne mō. i. paulo ante quā villam. i. quā domū agrestē ebarini. i. illius viri: iste hō de q. constabat iter eas demonstrauit. Pbrigia famula Audiui. Bac. Nōne inq. audisti eam villā esse primā huic fundo. i. huic p'dio. Fundus est pars agri. naz. ager

vnus multos continet fundos: sed hoc est satis inculcatum ad dexterā. i. dextrosūm. i. versus partē dextrā. Pbr'y. memini. i. recordor cū demonstrasse ita. Bac. pcurre. i. valde curre currículo. i. celeri i. merita ut sit aduerbium: vel sit abtūs a curriculū p. cursu. Velius. Nōne is currículo et olenz petis. id eleganter dicimus venit ad me currículo. i. qd dici solet toto cursu. Miles de quo prius dictum ē qui noctem vnam bachidis orabat: agit. i. celebrat dionysia. i. orgia bacchi. hoc est festa bacchi: que bachanalīa etiam dicuntur apud eum hominē scz qui demonstrauit villā. Sy. Quid hec bachis incepit. i. de nouo molitur et parat. Bac. Dic me esse hic et asseruari. i. detineri et suspiciose obseruari hic oppido. i. valde iuitam. i. male contentam et contra voluntatem: verum. i. sed dic me esse daturam verba bis. i. me decepturam hos qui hic me habent aliquo pacto id est aliquo modo. et dic me venturam id est iuitā ad eū. Sy. Perij berce. o Bacchis mane in me quo mittis istā pbrigiam queso iube q. supple ipsa maneat id est non eat illuc quo iussa est. Bac. Abi id est discede. Pbrigia quo te iussi. Syrus. Quin id est quinimmo argentum est paratum. Bacch. Quin id est quinimmo ego maneo hic. quasi dicat. Quid dicis ut maneam: non vides me manere. Et idem verbum scz. Quin repetit more iratorum. Sy. At qui id est sed certe iam id est statim dabitur tibi argentum scilicet Bac. Ut lubet id est quemadmodū tu vis: detur necne non curo amplius. Num id est nunquid in isto id est vigeo ut des. quasi dicat non.

Comedia.III.

Syrus. at id est sed scis ne sodes blandiētis quasi audes quid facias? Ba. Quid faciā? Sy. Est tibi transeundum id est te oportet transire ad menedemū: et tua pompa id est tuus comitatus ancillarum est tibi traducenda eo. i. ad menedemū. Bac. O scelus id est. o tu scelestus: h̄ vocauit nomine vicij vt est improbitatem aggrauet. quam rem agis. i. moliris aut quid dicis. Syrus. Ego cudo. i. extorqueo argentum egerit me. quasi si ego fabricarem illud. nam proprie cuditur argentū dū imprimis. qd argenti de3. i. tradam tibi Bacchis. putas me esse dignā quam illud das. i. irrideas. Dicimus autē illud te et tibi et in te tam i accu- satuo q̄ i ablitio. Sy. hoc quod mollior scilicet nō temere. i. non paratur inconsulte h̄ ingentose. Bacchis. etiam ne id est verum res est mihi tecum id est habeo hic tecum negocij quicq̄. Syr. minime id est non habes nego- cium mecum sed reddo tibi tuū id est quod tibi est promissum. Bacchis. Eatur. Hic est consen- sio bacchidis vt ad menedemū eat. Eatur inquit impersonaliter quasi dicat a me et a meis ancil- lis eatur eo. Syrus. Sequere me bacchis bac. Deus vocātis p̄cula. o dzomo3. rue. Dzomo. Quis vult me id est quis me pe- tit. Sy. Syrus. ea q̄ te vult. Dzomo. Quid res est id est que res de nouo obtrigit. Syrus. tradu- ce pro traduc. propere id est fes- tinanter buc ad nos omnis id est omnes ancillas bacchidis. Dzomo q̄obrem id ē quare tra- ducam. Syrus. ne queras id ē noli querere: et ipse ancille ferāt id est afferant ea que attulerūt buc secus. senex ebremes spera- bit sumptum id ē impēdium esse leuatum sibi id est dīminutum. abitu id est diec3u barum muli- ercularum. Ne id est certe ille senex baud id est non scit quan- tum dāni hoc paululus lucri ap- portet. i. afferat ei. Tu dzomo ne- lscis id. i. actu non aduertis ad il- lud quod scis. i. qd mēte tua renes. Nam multa scire nos experimur ad q̄ nō om̄i tpe aduertimus: h̄ il- loz admoniti paululū facile recordamur si sapiēs. i. si eris sapiēs vel sapienter ages. Dzomo. tu dices me esse mutū adeo sum tacitū? neg3 h̄boz q̄cq̄ emissurus.

La me dñ ament et c. Hic syri fallacia suum sortitur effectuū: et tandem a ebremete extor- quetur argētum. Ebre. Dñ ament me ita vt me miserēt. i. misericordia moueat vicē me- nedemī. i. propter fortunā menedemī: vel potius vices me. i. loco mene. Eodem genere dicendi Cicero vlt ad Lentulū. Nostram inq̄ vices vlt? est tpe sese. i. punit scip̄: vi- ce. i. loco nri. Itaq̄ sic ptinua. Dñ me amēt ita vt me miserēt vice pvice. h̄ ē loco menede- mī. q. d. cā sua me miseret tantum malī deuenisse ad eum vt tāta illa familia sit glōsa.

Syrus. At scin quid sodes facies? Bac. Quid? Syr. Transeundum tibi ad menedemū est: et tua pompa eo traducenda est. Bacchis. Quaz re m agis scelus? Syrus. Egon? Argentum cudo: quod tibi dem. Ba. Dignam me putas quam illudas? Syrus. Non teme- re est hoc. Bacchis. Etiaz ne tecum hic res mihi est? Syrus. Minime. tuum tibi reddo. Bacchis. Eatur. Syr. Segre b ac. bens Dzomo. Dro. Quis me vult. Sy. Syrus. Dro. Quid est res? Syrus. Ancillas ois Bacchidis traducebuc ad nos propere. Dzomo. q̄ obrem? Syrus. Ne queras: et ferant: que secus buc at- tulerunt sperabit sumptum sibi senex leuatum esse ba- rum abitu: ne ille b and scit hoc paululū lucri q̄tum ei damni apportet: tu nescis id quod scis dzomo si sa- ples. Dzomo. Mutum dices.

Ebremes.

Syrus.

La me dñ amēt: vt nūc Menedemī vlt- cē miseret me: tātū deuenisse ad eū malī

Iheantontimeriminos

Illaccine. i. verū oportet sup. aut necesse seu opus est alere. **Illane p.** pteptum et odiū dicit pro illaz mu
lierē vacbidem cū illa familia. i. cū tāto comitatu ancillaz et si. i. q̄uis scio q̄ sup. **Oenedem?** nō sentiet
onus tñ. i. bosce aliquot dies. i. p aliquot dies primos. ita. i. adeo fili? fuit ei magno dñderto. i. adeo defi
deravit filium. vtruz. i. s; vbi. i. qñ videbit tantos sumptus quotidianos. i. impensas quotidie faciēdas
fieri sibi domi. nec videbit modū. i. finē fieri rursum denuo optabit vt fili? abeat. i. discedat ab se: id est

Illancine mulierem alere cum illa familia: et si scio
bosce aliquot dies nō sentiet: ita magno desiderio fu
it ei filius. verum vbi videbit tantos sibi sumptus do
mi quotidianos fieri nec fieri mo dum: optabit rur
sum vt abeat ab se filius. Syrum optime ecum. Sy
rus. Cesso hūc adoriri: Ebremes. Syre. Syrus. Vē.
Ebremes. Quid est? Syrus. Te mibi ipsum iamdu
dum exoptabam dari. Ebremes. Videre egisse iam
nescio quid cum sene. Syrus. De illo quod dudum:
dictum ac factum reddidi. Ebremes. Bonan fide:
Sy. Bona berde. Ebre. Non possum pati: qñ tibi ca
put demulcea: accede buc Syre: faciā tibi boni aliqd
p ista re: ac lubēs. Sy. At si scias: q̄ scite mibi i men
tem venerit. Ebre. Glab. gloria reuēisse ex snia. Sy.
Non. berde vero. verū dico. Ebre. Dic quid est? Syr.
Tui clitipbonis esse amicam hanc Vacbidem Me
nedemo dicit Clinia. Et ea gratia secum adduxisse:
ne tu id persentisceres. Ebremes. Probe. Syr? Dic

ecum et te aliquo munere donem. faciāz tibi aliqd boni pro ista re id est pro ista fallacia ac lubens id
est bono animo. **Syr.** at id est sed si scias q̄ id est. q̄rum scite id est pulchre ingeniose subtiliter venerit
mibi in mentem illud scilicet quod postea ē dicturus. nā interrumpit sermonem ebremes. **Ebre.** vab. irri
dientis interiectio est hic. sed tamē ideo eū illud nō serio gloriare id est gloria te extollis euenisse ex
snia. i. q̄ euenit tibi vt volebas. **Syrus.** vero. i. sed berde. non gloriōz. i. dicoverū id est veritatē. **Eb.**
dic qd ē. **Syrus.** clinia menedemo hanc vacbidem esse amicam clitipbonis filij tui. et dixit in q̄ se **Eli**
nam adduxisse secus eam ea gratia id ē ea cā: ne id est vt nō persentisceres: id est vt non perciperes.
Nam a persentio persentis adiuncta co sit persentisco: qd regit actū vt suum verbum: quia etiam pro
pmitiuo hic ponitur. **Ebremes.** Probe id est rectum: ex cogitatum est scilicet vel aliqd tale. **Sy. Dic**

Comedia.III.

Todes. i. si audes. blādentis particula. q. d. s. dic sine fictione. **Lb.** inq̄ id ē dico tibi q̄ nūmū. i. plurimū vel valde probe actū est. **Sy.** Immo. i. sed satis pbe sic actus est: sed porro. i. deinde postea ausculta id sup. fallacie qd̄ superest. i. qd̄ restat qd̄ reliquū est. ipe clinia dicit sese. i. seipm̄ vidisse tuā filiam antispōlā dicit etiam formā. i. pulchritudinem eius complacitā esse. i. complacuisse sibi. nam complaceo in p̄teritō facit complacui et complacitus sum pro eodē sensu. dicit etiā se cupere hanc filiam tuam vxorē. i. p vxore sua postq̄ aspexerit eā sci licet: hoc est se velle habere eam vxores ex quo eam aspexit. **Lb.** modon: id est vtrum dicis illum cupere hanc filiaz que modo id est pauloante inuenta est. **Sy.** eam dico scilicet que inuenta est vel eam cupit. et quidem id est et etiam vel certe iubebit posci: id est peti id ē faciet vt per aliquos a te petatur. **Lb.** q̄obrem id est quare o syre d̄ scis supple istud. nam prosus id est omnino mihi intelligo id ē nō bene capio quoz sum spectent tua verba: aut quid sibi velint. **Sy.** Huius interieritio indignantis syri berus non intelligeret: es tardus id est bebes et obtusus ingenio qui me cape re non potes. **Lb.** remes. Fortas set id est possibile est me esse tar dum. **Sy.** Argutus dabitur ei clinie qui in ablatiuo: id ē quo argento comparet: id est querat aurū id est anulos aureos cete rasq̄ aurea. posuit tantum mate riam pro materiato vt dicunt. at q̄ quo comparet vestem id est in dumenta ad nuptias honeste ce lebrendas. **Lb.** remes. Comparet id est emat sibi talia mihi impe dio quid ad me. **Sy.** idipsum est supple consentiendo dicit: quasi dicat illud tantum est vt compa ret que sibi volet te non impedi ente cum nihil ad te. **Lb.** remes. at: id est sed ego. **Lb.** remes neq̄ do neq̄ spondeo: id est promitto futuram sponsam filiam meam illi clinie. **Sy.** nō dicis te nō spōdere velle illi: admirat̄ h̄ syrus. deim̄ interrogat q̄obrem. i. q̄re non spon des. **Lb.** rogas. i. interrogas me q̄obrem nō spōdeā. dare illā filiā meā boī fugitiuo. i. clinie q̄ more fugi tiui serui patrē reliq̄t. **Sy.** fac sup. vt lubet. ego nō dicebā vt tu dares eā illi p̄petuo. i. vt totā vitā cum eo exigeret. Verum id est sed dicebā vt tu similes te illā dare illi. **Lb.** simulatio id est fictio nō mea est. i. non me decet qui vir grauis sim tu misceto id est confundito istec id est tuas technas et fallacias ita ne. i. non admisceas me. i. vt non me interponas seu inuoluas. vis sup. vt despōdeā filiā meam sup. ei clinie cui ego nō s̄z daturus. q. d. nō faciā. **Sy.** credebā te velle id facere. **Lb.** remes. Id est nō volo sup. illud. **Sy.** id sup. poterat fieri scite. i. pulchre ac ingeniose: et quasi scienter. Nam scitus dicitur qui sciens est. et ego cepi id est incepi hoc propositum et hoc vaf̄r̄mētum eo. i. sō quia dudum tu iusseras i. volueras tantopere vt. i. simulationem aliquam quacunq̄ via lūenirez q̄ deciperetur. **O**mnemur

Todes. **Lb.** remes. Nūmū inq̄. **Sy.** Immo sic fa tis. sed porro ausculta: quod superest fallacie: sese ip se dicit tuam vidissem filiam: eius sibi complacitam formam postq̄ aspexerit: hanc se cu pere vxorē. **Lb.** **Modon** que inuenta est: **Sy.** Eā et quidem iube bit posci. **Lb.** remes. q̄obrem istuc syre: nam prosus mi bil intelligo. **Sy.** Huius tardus es. **Lb.** remes. For e tass. **Sy.** argentum dabitur ei ad nuptias: aurū atq̄ vestem: qui comparet: tenes ne? **Lb.** remes. Compa ret: **Sy.** idipsum. **Lb.** remes. At ego illi nec do: nec despō deo. **Sy.** non: q̄obrem. **Lb.** remes. q̄obrem me rogas: homini fugitiuo? **Sy.** Et lubet. Non ego perpetuo di cebam vt illam illi dares: verum vt similes: **Lb.** remes. Non mea est simulatio. ita tu istec tua misceto: ne me admisceas. Egon cui daturus nō sum: vt ei despō deam? **Sy.** Credebā. **Lb.** remes. **Idine.** **Sy.** Scite poterat fieri. et ego hoc (q̄a dudū tu tantope iusseras) eo cepi.

De antimeris

Ebre. Credo te id accepisse eam ob rem quia ratopere iusseram. **Syr.** certū. i. sed eādem. i. certe facio istuc equi et boni id est facio istud bona equitate: tanquā boni seru? dñō in oībus gerens morē. dicimus aut istud eā et boni p eo qd est facio istud equū et bonū: vt dicim? istud rei facis p facis istam rē. nā eā et boni hic vt substantia in neutro genere capi debent. **Eb.** atq. i. sed certe tum. i. deinde psequēter maxime volote dare operam vt simulatio et fallacia fiat in mēdēmū. verū. i. sed volo id fieri alia via i.

alia rōne siue alio mō. **Syr.** fiat alia via. s. ego sum ptemus: s. alud. i. alius modus q̄ratur. i. exco giterur et aptus inueniatur: sed illud qd dixi tibi de argento qd ista i. tua filia debz Bacchidi q̄ videt ab amu coricbia que mor tua ē data illi fuit pignori id argenti nūcē reddendū tibi. i. a te id est te opz reddere neqz scz id est certe nūc p̄fugas. i. recurrat eo. i. ad eas rōnes q̄ sequuntur dī cendo: qd mea interest sup. i. qd ad me spectat de isto argento: nū i. nūqd argentū datū est mibi q. d. nō. nūm i. nūqd iussi vt dare tur. q. d. nō. nūm illa an? coricbia potuit oppignerare. i. p pignore dare filiā meā me inuito. i. nolē te. o Ebreme hoies dicūt vulgo illud dictū verū. i. veritati p̄sentaneū videt q̄ summū ius. i. nū mīs rigor iuris ē sepe sūma ma licia. i. vt Eice. inquit in officiis summa inuria. **Eb.** band. i. non faciā h est nō p̄fugaz ad eas rō nes summi iuris. **Syr.** Immo. i. sed si licz. i. si fas ē alijs hoib? vt sequant iuris rogorē: tibi tamē nō licet p̄pterea q̄ oēs homīes putant. i. reputant te esse in para te hominū lauta id ē splēdida. et bene id est valde aucta virtu tibus scilz: vite p̄bitate. quēad modum dicim? inacte vir virtute quasi magis aucte virtute id est per virtutem. et melius aucta le gitur q̄ acta: et ita in multis codi cib? fas est iniurie. **Ebre.** quin id ē quinimo laz id est nunc ego

Ebre. Credo. **Syr.** Eterum equidem istuc ebre me equi boniqz facio. **Ebre.** At qui tum maxime volo te dare operam: vt fiat: verum alia via. **Syrus.** Fiat. queratur aliud: sed illud quod tibi dixi de ar gento: quod ista debet bacchidi: id nunc reddendum est illi: neqz tu scilicet eo nunc confugas. quid mea: num mibi datum est? num iussi? num illa oppignera re filiam meam me inuito potuit? verum illud ebre me dicunt: ius summū sepe summa malicia est. **Eb.** Haud faciam. **Syrus.** Immo alijs si licet: tibi non li cet. Omēs te in lauta et bene aucta parte putāt. **Eb.** Quin egomet iam ad eam deferam. **Syr?** Immo fili um iube potius. **Ebre.** q̄obrem? **Syr.** Quia in hūc suspicio translata est amoris. **Eb.** Quid tum? **Syr.** Quia videbitur magis verisimile id esse cum hic illi dabit: et simul conficiam: facilius ego quod volo. Ip se adeo adest. abi affer argentum. **Ebre.** Affero.

Clitipho Syrus.

met deferam decem minas ad eaz Bacchides: q̄cito persuasus est glorie cupidus. **Syr.** Immo poti? iube filiū deferre ad eam. **Ebre.** q̄obrem id est quare iubebo filiū deferre illud. **Syr.** em id est certe qz suspicio amoris est translata in hūc filiū tuū qui putat a Denedemo esse amator bacchidis. **Ebre.** qd tum. i. quid deinde sequit si trāslata est in eum amoris suspicio. **Syr.** qz magis verisimile vide bitur id esse. i. eum amare eā: cum. i. quando hic filiū dabit illi Bacchidi argentū et simul. i. etiam p̄fi ciam. i. efficiam perficiam facilius id quod ego vole efficere adeo i. certe ipse clitipho adest. i. aduenit: o ebrene abi. i. vade domum et affer argentum. **Ebre.** affero argentum scilicet vel essero id est educo ex capsa vt feratur quasi extra fero.

n iij

Comedia. III.

Nulla te. Dic apparet amanti inconstantia qui ob nimis amorem. Syro in re sua ira scit. Deinde paulo momento illum demulcet. Elit. nulla est res tam facilis quam rem faciat id est faciat aliquis inuitus id est contra voluntatem quin id est que non vel quod non: ut quod sit coniunctio sic difficilis: vel sic nulla est res tam facilis id est tantum facilis quod non sit difficilis quam refacias inuitus vel. i. etiam bec de ambulatione que solet asserre recreaciones quod. i. quantum non la-

boriosa id est non habens labor rem dedit me ad languores id est ad molestiam et redium ac mero rem: nec nunc metuo quicquam. i. aliquid magis quod ne id est ut propter quod ego miser excludar. i. emittar et cetera denuo id est iterum binc id est ex hoc loco ubi est amica que admodum prius fuisse lectus. ne id est ut non accedam id est ad amicum ad bacchidem. o syre ut id est utinam deus et deo omnes perdisit antiquum pro perdant id est destruant te cum istoc. per contemptum et odium dixit cum isto tuo inuento id est cum tuo figmento seu cum ista tua inuentione et cum isto tuo incepto id est consilio in isto seu instituto proposito: quod est id est quod licet id est quod est possibile vel quod fieri potest ut perdat. Nam est sepe ponit pro hoc: vel sic lege. utinam deus et deo omnes quod est id est quod deorum et deorum est hoc est: quod magnum est consortium seu contubernium deorum et deorum perdant te cum tuo incepto et cetera. quia si dicat omnis deus et deo quotquot sunt te perdat. tu comminisceris id est tu fingis excogitas adueniens semper huiusmodi. i. tales res ubi id est in quibus aduersum pro nomine excarnifices id est ex crucies affligas me: excarnifica-

re dicimus active ut hic. et excarnificari ut sit depones verbum vel coe: ut priscia. inquit. et sit a carnifex cio: quod sic dicitur quod ex bove carne faciat quod caro proprie est mortuorum dicta quod careat anima. vel a cadendo is. quod remota anima cadat. Unde caduci. i. mortui. Virg. bellos caduci. i. mortui. Unde etiam cadaver. Sy. tu ipse. i. vade quod. i. in quam rem vel preme tu es dignus ire. quod. d. abi in malam rem ut meruisti: quod. i. quantum pene. i. prope aduersus tua preruitas. i. tua importunitas tua petulantia perdidit. i. destruxit vastauit me: ut dicunt. Elit. Vellem factum esse ut. s. mea preruitas te perdidisset ut alius ita. i. adeo vel sic meritis es. i. dignus es quod perdaris. Sy. atque quod meritis sum perdis quomodo: id est qua ratione ne id est certe vel valde gaudeo me auduisse ex te pro abs te istud quicquid. i. priusquam habere argentum quod iam. i. statim fui daturus. i. quod dare tibi volebam. Elit. igitur quid vis ut dicam tibi aliud quod quod dixi: cum non dederis mihi occasionem aliter ostendi. nam abiisti. i. iussisti ad bacchidem adduxisti mihi amicam Bacchidem quam non liceat tangere. Sy. ridibundus ait non sum iam iratus: sed scin ubi nunc sit tibi tua Bacchis? Elit. Apud nos. Syrus. Non. Elit. Ubi ergo?

Nulla est tam facilis res: quin difficilis fiet: quas inuitus facias. Elit me bec de ambulatione que non laboriosa ad languores dedit: nec quicquam nunc magis metuo quam ne denuo miser aliquo extrudar hic: nec accedam ad Bacchidem: ut te omnes quidem deus deorum (quantum est) Syre cum istoc inuento: cumque incepto perdiunt: huiusmodi res semper comminiscere ubi me excarnifices. Syrus. I tu binc quo dignus es quod pene tua me perdidit proteruitas. Elit. Vellem hercle factum: ita meritis: Syrus. Meritis: quomodo? ne me istuc ex te prius auduisse gaudeo: quod argentum haberes quod daturus iam fui. Elit. Quid igitur tibi vis dicam? abiisti mihi amicam adduxisti: quas non liceat tangere. Sy. Iam non sum iratus: sed scin ubi nunc sit tibi tua Bacchis? Elit. Apud nos. Syrus. Non. Elit. Ubi ergo?

Theautontimerumenos

Sy. est apud cliniam. Eli. Perij iam mali quid suspicatur. nam amantibus oia sunt suspecta q̄ sunt i amantibus. Sy. es. i. sis bono animo. i. habeas bonū aīm r qd̄ dici solet facias bonū vultū. i. statim deferet argentum ad eam qd̄ argentū pollicit⁹ es. i. pmisitisti ei. Eli. garrus. i. iugars suauiter loqueris. tractū ab aubus. vñ garrulus. vñ. i. a quo id argentū extorquebit sup. Sy. ex torq̄bitur i q̄ a patre tuo. Eli. fortasse ludis. i. derides me. Sy. experibere atque p̄explere re ipsa. i. ipso effectu. Eli. ne. i. certe. vñ val

Sy. Apud cliniam. Eli. Perij. Sy. Bono animo es iam argentum ad eas deferens: quod et pollicitus es. Eli. Garrus unde id? Sy. A tuo patre. Eli. Ludis fortasse me. Sy. Ipsa re experibere. Eli. Ne ego fortunatus homo sum? deamo te Syre. Sy. Qua causa id fiat: obsecundato in loco sed pater egreditur: caue quicq̄ admiratus sis quod imperabit: facito. loquere paucula:

Vebremes! Syrus. Clitipho: Si clitipho nūc est? Sy. Ecce me inq̄ Eli. Ecce hic tibi. Eb. Quid rei eēt dixi hunc? Sy. Dixi. pleraq̄ oia. Eb. Cape hoc argentū ac defer. Sy. Dei qd̄ stas lapis? quī accipis. Eli. cedo sane. Sy. Sequere me hac nūc oci⁹. Tu hic nos (dū eris) iterea opibere. nā nūc ē illic qd̄ moremur diuti⁹. Eb. Minus q̄dez iā decē bz a me filia: q̄s p̄ alimētis esse duco datas. basce p̄ ornamētis psequuntur altere

parat⁹. Eb. dietin vñ dixisti hūc filio meo qd̄ rei. i. q̄ res esset quapropter mittebā h̄ argentū. Sy. dixi. pleraq̄ oia. pleraq̄ abūdat vt in andria etiā dictū ē. Additiōes aut̄ interdū pponuntur: vt h̄. iter dum postponunt: vt interea loci interibi. Eb. cape h̄ argentū ac defer ad bacchidē. Sy. hei h̄ indignā ris ē p̄cula. o lapis. i. o dure ingenio qd̄. i. cur stas cur nō accipis argentū. Lapis d̄r in ignauū. illa nō caudex stipes asin⁹ dicuntur in stultū. Eli. sane. i. certe cedo. i. vado vñ obseq̄. Sy. sequere me hac nūc oci⁹. i. cito opatū p̄ positū. Tu ebremes interea. i. dū ibis opibere vetuste popperier nos. i. expecta bis nos h̄ dū. i. qd̄ su exim⁹. i. egredimur laturi argentū ad bacchidē. nā nūc ē qd̄. i. ppter qd̄ moremur illic vbi ē bacchis diuti⁹. i. multū diu. Eb. apd̄ se ebremes nūerat sumpt⁹ p̄ filia r iā factos. r p̄ faciēdos. qd̄. i. certe iā filia bz a me decē mias. i. decē libras q̄s mias duco. i. puto nūc eē datas. p̄ alimētis. i. nutrimentis altere decē min⁹ psequuntur basce. i. bas p̄dictas decē p̄ ornamētis. i. indumentis

de sum homo fortunatus. i. felix o syre deamo. i. valde amo. nam h̄ de auger te. Sy. experire re i q̄ ita em̄ est repetendū vt videat syri sm̄o p̄nuari sic experire re ipa qua cā. i. ppter qua cām id fiat qd̄ habeam⁹ argentū a patre tuo tū ē vt mibi obrepes: iō subdit obsecundato. i. facito ad nutū meū i loco. i. qñ loc⁹. i. occasio seu oportunitas postulabit. nam obsecundare est oia ad alteri⁹ nutū facere: iō de⁹ secundat res n̄ras qñ efficit vt n̄ris optat⁹ respōdeant. hic ergo obsecundato p̄ment ta mea sup. i. accommoda seu forma te meis inuētiōib⁹ vt tps ac locus erit. s. pater tu⁹ egreditur caue admirat⁹ sis quicq̄ tibi mirū videat: vel ne quicq̄ cū admiratōe laudes: ne de p̄bendaris as mans. dicim⁹ aut̄ caue sis admirat⁹ cū negatōe in eodē sensu penit⁹: vt caue cadas r caue ne cadas: factū id sup. qd̄ pater ipa bit. loquere. i. dicito paucula id est admodum pauca verba.

Vi cliti. r. c. Hic ebremes cum argento egreditur r syrus clitiphonez admonet qd̄ debeat respondere patri. Eli. vbi est nūc Clitipho. Sy. tu clitipho ique. i. dic respōde ecce me. Eli. ecce id est ecce ad sup. hic tibi hoc est bic ad sum tibi morem gerere

Comedia.III.

porro si. deinde si. i. de mine predicte p alimentis et ornamentis apposcent. i. ascescent siue adiungent
sibi duo talenta. i. duo talia pōdera de qbus sapius dictū est dotis. i. pro dote. ita q dotis regif. ab il
lo actō talenta: talentū em dotis recte dicitur. q. i. q. multum multa iniusta ac praua. i. nō recta sūt morib. i. p mo
res et p̄suetudines hominū qles sunt tales pecuniarū p̄sumptiones in liberis et educandis et collocandis.
nunc aliquis sponsus seu gener est mihi inueniendus oibus rebus. i. oibus alijs negotijs relictis cui
scz argento dem bona mea inue
ta. i. p̄ta labore. i. opera corpis
in ei et industria mentis.

Alto et. Sic in
cūda expositio
erroris senis p̄ti
netur qui mēte
demū credit de
cipi cū ipse de

clipe. Dene. o gnate. i. o fili. Et
nia puto me factū esse nūc multo
fortunatissimū. i. felicissimū oīm
homī cum ego intelligo. i. cogno
sco te resipuisse. i. in bonā vīen
dī viā rediisse et qd dicitur te
emendasse viuēdi rationē. resipi
scere em est ad priorē mētis sta
tum vel ad meliorē redire. Ebre.
vt. i. qm̄ errat. i. qm̄ fallit qui
cū putat resipuisse. Dene. o cbre
me qrebā. i. petebā teipz. i. reme
serua me patrē et filium clīniam
et familiā. i. totā domū meam vt
vxoꝝ et famulos quos scz nos
suare ē te. i. in tua potestate. nā
si dederis filiā tuā filio meo et
eum mihi retinebis et me a cru
ciatu liberabis et familiam sone
bis integram quā sum dissipatu
rus si iterum abeat filius. Ebre.
cedo. i. dīc qd vis et sup. faciam.
Dene. bodie inuenisti filiā. Ebre.
quid tū. i. qd inde si inuenis vis
vt seq̄tur. Dene. Clīnia vult hanc
filiā dari sibi vxoꝝ. i. in vxoꝝ.
Ebre. queso hoc dictum est obit
gatorium. quid hoīs es? p̄tem
puz dicimus quid hoīs es per
gū. sed per nōmīatiū sine con
tēptu. vt quis hō es. q. d. qualis hō es qui hoc nō dubitas p̄scere vt filiā despōdeam vni fugituo et
q̄ amīcā hēat Bacchidē. nā cbre me illā putat esse ipsius amīcā. Dene. petis quid hoīs sim quasi indī
gnatus se ita verbis a cbre mēte deprimi. Ebre. ne. i. vtrūz iā oblit? es qd sit dictū inter nos de fallacia
facienda. i. per seruū vt argentum auferet abs te. Dene. scio qd sit dictū de fallacia. Ebre. nūc ea ip̄a res
agif. i. tractatur hō est fallacia ita tractatur quā tu putas eē rem seriā. Dene. o cbre me qd dixisti. p̄u
sus est dicto Ebremetis q̄ dicat tū esse fallaciam id qd agif ad extorquendū argentū: errant. i. falsos
sumus res acta est: sic. i. taliter vt deciperer. de q̄ta spe cecidi id est deturbat? sum defect? suz tuis s̄bis.
Ebre. et quidem hō Bacchidis que est apud te est id est fingitur esse amīca. Clitipbonis. Dene. Ita
aiunt. i. filius et seruū. Ebre. et tu credis eam eē amīcam Clitipbonis. Dene. credo oīa q̄ dicuntur mihi.

porro hec talenta dotis apposcent duo. q. multa in
iusta ac praua fiunt moribus? mihi nunc relictis re
bus inueniendus est aliquis: labore inuenta mea cui
dem bona

Denedemus.

Ebre me.

Alto omnium me nunc fortunatissimū
factum puto esse gnate: cū te intelligo
resipuisse. Ebre. Et errat? Dene. Teipm querebā Ebre
me serua (quod in te est) filium: et me et familiā. Ebre.
Cedo: quid vis faciā? Dene. Inuenisti bodie filiā.
Ebre. Quid tū? Dene. Hanc vxoꝝ sibi dari vult
clīnia. Ebre. Queso quid hominis es? Dene. Quid?
Ebre. Jam ne oblitus es inter nos quid sit dictum
de fallacia: vt ea viā abs te argentū auferetur? Dene.
nede. Scio. Ebre. Ea res nunc agitur ipsa. Dene.
Quid dixti cbre me? errant. sic res acta ē q̄ta de spe
cecidī? Ebre. Et qdā hec (que apud te est) clitipbonis
amīca. Dene. Ita aiūt. Ebre. Et tu credis. Dene. Dia.

Theautontimerumenos

Lb. et aut illi elinā filiū tuū velle. i. petere optare vxorē vt cū despōderis. i. sponsam dederim filiā seu spopōderis me datur filiā in matrimoniu illico des. i. tradas argētū vt prius dictū ē qui i. quo argēto cōparet. i. coemat sibi aux. i. ornāmēta aurea vt anulos &c. et vestē. i. vestimēta atq; alia. i. alia ornāmēta que sunt opus. i. q̄ requirūt ad nuptias. **De.** pfecto. id est res ita se habet. i. argentum dabitur a mīce. i. illi cū amore tenet qd putat nūc eē bacchidē. **Lb.** si. certe credas sup. cū datur amice. **De.** vab

Ebremes. Et illum aiunt velle vxorem: vt cū despōderim des: qui aurum et vestem atq; alia (que opus sunt) comparet. **Menede.** Id est profecto: id amice dabitur. **Ebremes.** Scilicet daturum. **Mene.** Clab. frustra igitur sum gaudius miser, quiduis tamen iam malo: q̄ hunc amittere: quid nunc renunciem abs te responsum ebreme: ne sentiat me sen cisse: atq; egre ferat. **Ebremes.** Egre: Nimum illi menedeme indulges. **Mene.** Sin e: inceptum est perfice hoc mihi perpetuo ebreme. **Ebre.** Dic conuenisse: egisse te de nuptijs. **Menedem.** Dicam: quid deinde. **Ebre.** Me facturum esse omnia. generū placere postremo (etiam si voles) desponsam quoq; esse dicito. **De.** bem istuc voluerā. **Lb.** tāto cū te vt poscat et tu id q̄ cupis q̄ocissime vt des. **De.** cupio. **Lb.** Ne tu propediem (vt istā rē video) prius obsaturabere: sed hoc ista vt sunt: cautim et paulatim dabis: si sapiēs. **De.** Faciā.

significantias pro locis. hic aut elige tibi quā vellis. **De.** dicam illud qd dicis sed de cū. i. postea quid dicam. **Lb.** dic me eē facturum omnia dic etiam generū. i. ipm futurum maritum sūte placere mihi: vt placere eū eē sup. generū mihi. Postremo etiā si voles queq; i. etiā dicito filiā eē desponsam. i. pmissā in matrimoniu sibi a despōdeor eris passiuo sit despōsus sū. sūm. participiū. **De.** bē hic letantis est interiectio voluerā. i. optauerā vt dicerē istud. i. filiā tūc esse desponsam sibi. **Lb.** dic illi illa vt tanto ocus. i. velocius citius poscat te argētū. i. vt des illi q̄ occissime. i. citissime id argētū qd cupis dare. **De.** cupio re vera dare qd poscet. **Lb.** ne. id ē certe vel valde tu obsaturabere id ē satur eris vel defessus eris satietate istius filij tui propediem id est citō vt id est q̄tum video istā rem id est sumptum quent es facturū: sed vt vt: id qualitercūq; istec sunt. i. quocūq; modo ista omnia que dicimus se habet aut siue sit fallacia siue non. si sapiēs id est si sapienter agere vis dabis argentum cautim. i. callide ver siue et tibi cauendo: et paulatim. i. non multū simul: sed p̄ p̄riculas. **De.** faciā qd dicis et paulatim dabo

interiectio fridentis seipm q̄ nō potuerit sua sponte talē animaduertere fallaciam. Igitur ego miser frustra gaudius sum q̄ putarē filiū resipuisse: tamē iam malo amittere. i. perdere qduis. i. quancūq; rē vt rē quālibet q̄ amittere hūc filiū. o ebreme qd nunc renūciem. i. referā r̄sum eē abs te ne sentiat. i. percipiat me sensisse. i. pcepisse illā fallaciā atq; egre ferat. i. moleste difficulter turbato alio ferat **Lb.** times sup. ne egre ferat. o menedeme nimum. i. vltra q̄ satis est. indulges. i. pmittis vbi quicūq; vult. **De.** sine. i. patef p̄mitte inceptū est. i. iā inceptū indulgere vel iā a te inceptū ē mihi bi fauere. o ebreme p̄fice hoc mihi bi perpetuo aduerbium. i. p̄tinue vt inceptū est p̄gito. **Lb.** dāc illi te cōuenisse. i. vel allocutum esse me sup. vel cō. casse me ū. dic inq̄ te egisse. i. fecisse mentionem de nuptijs. **Lb.** cōuenire iterdū significat pascisce. i. vt cōueni tecū p̄ denario diurno. iterdū significat allos qui vt te puenire cupio. i. alloq̄. i. iterdū significat casu inuenire: vt **Lb.** ad lētulū quē cōuenisset. i. casu inuenisset. q̄q; etiā significat placere neq; in cōtrouersia eē: vt hoc cōuenit inter nos. i. de hoc inter nos nulla est cōtrouersia. **De.** dicere solem? eū de hoc negocio deliberarem? tandem cōuenit id est placuit deliberantibus vt res in crastinū deferretur. Alias bz

Comedia.III.

Ebri. abi. i. discede intro. i. in domum vide qd postulent ego ero domi si quid voles me i. si mea opa egebis vel si quid voles me facere. **Dene.** sane. i. certe vel valde volo: nam qd egero faciam te sciente. i. facia vt scias seu faciam te certiore:

Bo me te. hic detegit p **Denedem** fallacia vt antipbila **Linie** despodeatur vbi se nes se mutuis ludibrijs illudut vitro citroqz eousqz donec apte loquens **Denedem**

ostedit **Bacchib**

de ee **Linie** bonis amica no **Linie** nie. **Dene.** ego certo p certe scio id qd seqtur v3 me no ee ta astutu. i. cautu callidu r pspicace. i. sb ille. q. d. scio me no ee multu astutu r subtile. na interdū tā et q se parati. i. vbi no sibi correspodēt bnt significationē vebemēte: vt **Lamētius** ait eo mo recte tam p multu hic capi pōt. na no vult dicere se non esse tā astutu q **Ebre** metē quē dicitur? ē lōge stultiorē semis qz dicit **ebremetē** eo psta re sibi: sed intelligim? id dictum ee p quādā iactationē: cū tñ ptra ruz intelligat. s3 hic **ebremes** ad futor me? i. fautor r monitor id ē suator r pmostrator. i. q mibi fura pmostrat de filio pstat mi bi hoc. i. hac re hoc ē excellit me in hoc. dicim? em psto tibi igenij acume vel psto te acume inge nij. i. excello. dicit ergo se excelli a **Ebremete** in hoc qd seqtur. na in se tanq in stultū multa pba di ci possunt: sed in **Ebremete** nihil flou recte dici pōt cū lōge in euz acerbiora verba cōferri deberēt hoc aut totū dicit de se per iacta tionē ptrarisi volēs intelligi. **Quiduis.** i. qd libet har rerū q sequitur puenit. i. cōtingit. i. cōgruit dicit sup. in me id est contra me que dicta. i. que vocabula sunt. i. pnciuntur in stultū. i. in inconsideratū vel q sez res sunt dicta. i. sunt quedā trāslatitia et modi dicēdi in stultū. Dicta autem sunt b caudex. i. tabula vel trācus. stipes. i. colūna dura vel trācus asin? i. tardus plūbeus. i. durus vt plūbum. **Caudex** vel co dex. na audis p bōg? sepe mutatur in o: vt plaustrū plostrū dī. vt vult tā **Seruius** q **Fest?** tabula r qdē crassior sen manis grossior. In publicetabule codices dicuntur. In etiaz codicilli per diminutionem: de qbus longa est in iure ciuili mentio. **Caudicarie** etiā naues dicuntur ex tabulis crassioribus facte. Dicit etiā **Seneca** vt **Serui?** refert antiquos caudacē appellasse ptextum plurimū tabularum. A quibusdaz etiā caudex dī trācus arboris: aut eius crassior ram? Dicit em **gellius** ptozōā interdū tanq balubz caudices lignoz ex abdera in vrbē attulisse. vbi videtur capere caudices lignoz simul colligatos pro il lis fascibus lignoz quos baluliferūt in vrbē parisea. Nihil boz yborū pōt puenire sup. vel pgruere in eū. i. ptra eū. na stulticia ei? **Ebremetis** exuperat. i. trāscēdit b omia dicta. **Ebre.** obe interiectio ē satis tate vsqz ad fastidiū designās. **Ebremes** vrozē alloquit tādū pciū? deos obrūdentē ob inuentaz filia. o vroz sostrata iā desine obrūdere. i. molestia afficere deos toties grās repetēdo gratulādo ip. s. dīso i. grās illis agēdo vel applaudēdo illis aut tibi gratulādo corā eis tuā natā ee inuētā. **Obrūdere** signi ficat pprie bebetare. trāsfertur aut ad significandū molestiā incutere et tediū seu fastidiū nimis ali qd inculcādo. **Eice.** in eplis. **Euplo** te no obrūdere. trāslatū ē a fabris q sepe repetūt tūdēdo. i. pcutien do aliqd maleo. nisi iudicas. i. cēses illos deos ex tuo ingenio. i. ex tua natura vt. i. ita q credas eos nihil intelligere nisi idem sit dictum. i. nisi eadem res dicatur cēties. numerum finitum pro numero infinito.

Ebre. Abi intro. vide quid postulent. **Ego** domi ero: si quid me voles. **Dene.** Sane volo. Nam te scientē faciam quicquid egero.

Denedemus.

Ebremes.

Bo me non tā astutū: neqz perspicacē ee certe id certo scio. S3 hic adiutor: r mo nitor: r premonstrator hoc ebremes mi

bi prestat. In me quiduis barū rez cōuenit: que sunt dicta in stultū: caudex: stipes: asinus: plūbeus in euz nihil pōt. Nā exup erat ei? stulticia bec oia. **Eb.** Obe iam desine deos vroz gratulādo obtundere tuam esse inuentā gnatam: nisi illos ex tuo ingenio iudicas: vt nihil credas intelligere: nisi idem dictum sit centies.

Ideautontimerumenos

Sed interim id est interea quid id est cur gnatus clisipho cum syro cessat id est tardat moratur morā
facit illic id est apud clisiphonem iadudum id est tempore Menede. hic menedemus incipit alloqui
Ebremerem ut fallaciam detegat. o ebremer quos homines ais cessare id est morari et esse desidiosos.
Ebremeres. ebe particula ostendens gaudium de aduentu. o menedeme aduentis dic mihi nuntiasti ne
clinie ea que dixi. Menedemus. nunciaui omnia que dixisti. Ebremeres. quid ait clinia scilicet. Menede.

occepit. i. incepit adeo. i. tū vel
valde gaudere quasi i. tanq̃ illi
sup. q̃ cupiūt nuptias. i. ducere
vxoꝛē. Ebr. bababe vox ē nūm
caciūmī ei? q̃ credebat menede
mum decipi i filio tanq̃ q̃ scire
peteret vxoꝛē. Menedem. qd
id est cur risisti. Ebr. callidi
tates. i. astutie. Syri serui mei
quas exercuit scz in te venerunt
in mentes et propterea risi. Me
nedemus. ita ne est scz ut callidi
tates suas in me exercuerit. q̃ si
dicat non: immo potius in te ex
ercuit. Ebremeres. q̃ id est etiam
vultus id est frontes aspectus
hominū et facies fingit id est dis
simulat format scelus. Nā ut ait
Cicero in epistolis. In fronte et
vultu simulatio facillime sustine
tur. Menedemus. dicis id est in
telligis id quod sequitur. scilicet
gnatus assimulat id est fingit se
esse letum. Ebremeres. id dico scz
Menede. Iridem id est simi. i.
istud quod dicis venit mihi i mē
tem sic dicit ridendo cum quasi
quem sciat a seruo suo deceptū
Ebremeres. veterator id est syri.
est sup. in astutia inueteratus q̃
ita te deceperit. Menede. magis
putes rem esse ita. seruū eē ve
teratorem: si magis noꝛis. i. no
scas eū. i. vlt id qd fecit. Ebr. alu
tu. i. dicis tu eū eē veteratoꝛē vl
tra q̃ noꝛim. Men. qm̃ q̃ nūmo tu
ausculta. Ebr. Dane. i. tace noli
narrare qd velis p̃t̃ expeto sci
re h̃ scz qd p̃dideris v3 qd a te
extorserit. nam vbi id est postq̃
nunciasti filio filiam meam sup
ple esse desponsam id est promi
sam a me nonne est verum sup.
Dromonem seruulum filij tui cō

Sed interim quid illic iadudum gnatus cessat cum sy
ro? Me. Quos ais homines ebremeres cessare? Ebr.
ebez menedeme aduentis: dic mihi: clinie (q̃ dixi) nun
ciasti? Menede. Omnia. Ebr. Quid ait? Menede.
Bandere adeo occepit: quasi q̃ cupiūt nuptias. Ebr.
Hababe. Me. Quid risisti? Ebr. serui. venire in mē
tem syri calliditates. Me. Ita ne? Ebr. Vultus quo
q̃ hominū fingit scelus. Men. Gnatus q̃ se assimu
lat letum id dicis? Ebremeres. Id. Menedemus. Iti
des istuc mihi venit in mentē. Ebremeres. Cleterator.
Menedemus. Magis si magis noꝛis: putes ita rē
esse. Ebremeres. Ain tu? Menedemus. Quin tu au
sculta. Ebremeres. Dane. hoc prius expeto quid per
dideris. Nam vbi desponsaz nunciasti filio continuo
iniecisse verba tibi dromonem: scilicet sponse vestez:
auruz ancillas opus esse argentū vt dares. Menede
mus. Non. Ebremeres. Quid non? Menedemus. Nō
inq̃. Ebremeres. Neq̃ ipe gnat? Menedemus. Nihil
prosus ebremer magis etiā vñ instare: vt bodie cō
ficeretur nuptie. Ebr. Mira narras: qd syrus meus

tinuo. i. illico iniecit tibi vba. i. dixisse tibi hec sequētia. i. opus esse. i. esse necessē vt dares vestē sponse
i. filie desponsate filio tuo vt dares aurz ancillas argentū. Me. nō iniecit mihi talia vba. Ebr. qd. i. cur
dicis nō q̃ si dicat cur negas. Me. nō inq̃. i. iterū dico et p̃firmo tibi eū nō iniecit vba talia. Ebr. neq̃
ipe gnat? ille inq̃. Me. o ebremer nihil p̃sus petijt magis. i. poti⁹ instare. i. instabat v3 gebat vt bodie
nuptie p̃ficeretur. i. ageretur et celebraretur. Ebr. narras mira. quid mod⁹ interrogādi syri meus p̃t̃

Comedia.III.

ne quidem. I. nec etiam is petijt in q̃ quicq̃. i. aliqd. Oden. nihil petijt. f. Ebre. q̃obrem. i. quare nihil pe
tijt. Ode. eadēdem nescio quare. S; miroz te nescire illud quis scias tā plane. i. tam clare alia. i. alias res
Sed ille idem. i. ille met tunc Sy. mire. i. mirabiliter finxit. i. informauit filiū meum: vt ne q̃dem. i. nec
etiam paulū. i. parū suboleat. i. vt nec etiā paululum appareat vel paululū sentiat id qd sequitur vbi
delicet hanc bacchidem esse amicam Linie. Quod suboleat dici id tactū est a sensu odorandi. q. d. ne
minim⁹ quideꝫ odor amoris Li
nie in bacchidem in mediuꝫ po
tuit emergere. Eb. Quid ais p
cullus illo dicto Ebrezmes icidit
in timorem de filio suo. Ode. iaz
id est nunc mitto. i. omitto hec. i.
osculari. i. dare oscula Bacchidi
aplexari nihil puto. i. reputo id
scz osculari ⁊ amplexari in opar
tione eius qd seqtur. Eb. quid ē
qd simuletur. i. qd fingatur am
plius vbi ventus est ad oscula ⁊
amplexus. naz quinq; sunt amo
ris linee. Pria visus. Secda col
locutio. Tercia tactus. Quarta
oscula. Quinta exi⁹ in op⁹. Ode.
vab. interiectō irridētis. Ebz. qd
est? Ode. mō audi qdā pclaue
i qdā camera secretior retro. i. i
quodā secessu: in vltimis edib⁹
id ē i fine seu i vltima parte do
mus. Cōclauē pclaus neutꝫ si
gnificat secretiore locū in iterio
ribus rectis: vel qd intra eū mul
ta loca clausa sint vel cubilia ad
herentia triclinio. Festus autē
ait pclausa dici loca q̃ vna claue
clauduntur. Et aut in oratore ce
pit pclaue p ti iclinio i quo epu
labantꝫ puue loquens de simoni
de: qui cū esset euocat⁹ a duob⁹
iuuenib⁹ ad ianuā: interea pcla
ue inquit i quo epulabas scopas
sup puuas corruit. Valeri⁹ autē
vocat illum locum triclinium cum de eodem simonide faceret sermonē in capite de miracul⁹: lect⁹ in
tro latus ē. i. lectus portatus est intra illud conclaue: ille lectus stratus est. i. paratus ornat⁹ vestimen
tis. Ebre. quid secutū est sup. postq̃ hoc est factum. Ode. id quod sequitur dictum ē ac factum: vel mel
lius eque cito factū ē hoc ac. i. sicut dictū. ⁊ hoc sermone celeritas facti indicat. factū autē h̄ est clitiꝫ
abiit. i. secessit buc. i. in conclaue. Vel intellige sic dictum ac factum id ē qd dici vulgo solet: statim dictū
statim factum: clitiꝫ abiit buc id est in conclaue. Illud autem dicendi genus dictum ac factuz vim
habet cuiusdam aut adnei bñ: aut interiectōis: quod q̃dem sumptum est a cōmuni loquendi modo. ne
q; adhiberi debet verbū: qm eo addito vin suam perdere videtur. melius est igit⁹ vt paduerbio aut
interiectōe sumat⁹: vt me missez: ut iprob deum atq; hominū fidem: vt malū ⁊ alia multa. Ebre. abiit in
q̃ solus. Ode. solus abiit. Ebz. timeo ne quid mali sit Oene. bacchis consecuta est eum illico. Ebz. so
la ne est consecuta. Ode. sola est psecuta. Ebz. vñ id est pditus suz. Ode. vbi id est postq̃ abiere intro. i.
introierūt operuere. i. clauserunt ostiū. ab obstādo dicitur: sicut apio significat: recludo sic opio interdū
significat claudor: vt hic. Ebre. Idem Interiectio indignantis. Elinia videbat bec fieri ab eis scilicz intro
ire ⁊ operire ostium. Oenede. Quidni. i. cur non vidisset: videbat inq̃ talia vna simul mecum. Una ⁊
simul idem fere significāt: sz hic ponitur altera carū particularum ad ornatum vt sonozior red dat ozo

Theautontimerumenos

Ebr. o menedeme bacbis est amica filij clitipbonis. occidi. i. perij media brenti ab ob et cado is. **De.** quobrem id est quare occidisti. **Ebr.** Uir familia. i. res familiaris decem dierum est mihi. i. vix beo sumptibus et peni seu maioris promissione ut ita dicam p. decem diebus. q. d. se esse exhaustum et pecunijs a filio et sumptibus a puellis que multa impendere apud eum. Familia interdum capitur pro hereditate. Unde in iure sepe fit mentio de iudicio familie heriscunde id est hereditatis diuidende. Interdum proplectitur oes domesticos

Ebr. Filij amica est bacbis. menedeme occidi. **De.**

quobrem? **Ebremes.** Decem dierum mihi vix est familia.

De. quid istuc times. q. ille operam amico dat suo?

Ebremes. immo q. amice. **De.** Si dat? **Ebr.**

An dubium id tibi est? quemq. animo tam communi esse et leni putas: qui se vidente amicam patiatur suam?

De. Ab ab eb: bntid in quo verba facilius den-

tur mihi? **Ebr.** Derides? merito mihi nunc ego succen-

seo. quot res dedere: ubi possem persentiscere (ni essey

lapis) que vidi? ve misero mihi. at ne illud bnd inul-

tum (si v inuo) ferent nam iam. **De.** non tu te cobi-

bes? non te respicis? non tibi ego exempli satis sum?

Ebr. p. iracundia menedeme non suz apud me. **De.** Tene

istud loq: none id flagitium est te alijs p. filium dare: foris sa-

pere: tibi non posse te auxiliarier. **Ebr.** qd faciam? **De.**

id qd me feciss e aie bas parum: fac te patre esse sentiat

et precipue seruos et ancillas aliosq. in eadem domo p. ctos sub eodem p. famulas: ut liberos. in filiisfamilias appellat filij? adhuc i patris p. te residens. **De.** qd. i. cur times istud qd sequit v. q. ille dat operam id est infernit incumbit vacat deditus est amico suo clitic. **Ebr.** immo timeo q. a amice dat operam scilicet bacbidit **De.** si dat. i. si est verus q. det operam amice quasi dicat non est satis certum. **Ebremes.** an id. i. cum incumbere amice est dubium tibi putas quemq. i. aliquem esse aio taz communita est largo debito oibus et leni id est suau patienti qd si sit comi itellige poni pro benigno et mansueto. Na comes boni nes dñr q. erratib? viam onduit benigne ac no grauati. Putas ergo aliquem habere am am ita lenem et comem q. patiat amica sua subduci sup. vel aliquid tale se videt. i. in conspectu suo. Est aut honesta eclipsis in re turpi. **De.** Ab. hic q. ridetis est pericula qdnt. i. cur non id fiat ab eis quo. i. ut xba detur mihi facilius decipiar. **Ebr.** derideo. i. me ludis et ludibrio tibi sum merito id est non iniuria succesco id est irascor mihi nunc. quot res id est quot argumenta et figura huius mali dedere id est tribuerunt mihi. ubi id est in quibus possem persentiscere id est percipere

re ea que vidi: quozsum scilicet spectaret nisi essem lapis id est durus intellectu ac no facile intelligens prope manifesta at ne id est certe bnd id est non ferent illud facinus inultum id est non punitum non vni dicatum si vno. nam iam aposiopesis per interruptionem colloquentis facta quasi dicat. nam iam id est ex hoc tempore exberedo eum aut aliquid tale neq. est multum curandum quid voluerit dicere. **De.** tu non cobibes te id est tu non reprimis animum tuum neq. temperas seu non tibi moderaris. non respicis te. i. non habes rationem tue prudentie et honestatis: ego non sum satis exempli id est sufficiens exemplum tibi. q. d. Immo **Ebr.** o menedeme non sum apud me. i. non sum mei compos non facio d me quod volo ut dici solet. p. iracundia id est adeo sum ira commotus. **De.** ne. i. virum decet sup. te loqui illud quasi dicat. Nonne id qd sequitur est flagitium id est flagitione hoc est increpatione dignum videlicet te dare consilijs alijs: et te inq. sapere id est sapientem foris id est apud alios et te non posse auxiliari tibi: id est tibi consulere et moderari. **Ebr.** quid faciam. **De.** fac sup. id quod aiebas. i. dicebas me parum fecisse. i. qd dicebas me non sufficienter effecisse in filium fac q. sup. sentiat te esse patrem fac ut audeat credere. i. committere tibi omia sua. i. consilia. b. est ut audeat confidere tibi de omnibus suis p. ijs

Comedia.III.

fac inq̃ vt audeat petere abs te. petere inq̃ cū bñnilitate et poscere quod. s. sit bonestum. fac inq̃ ne q̃
rat quam id est aliquam aliam copiam: id est facultatem. oportunitatem. familiaritatem. Nam inter
dum facere copiam sui est quasi se familiarem exhibere et presentiam suam non denegare. interdum
significat concedere facultatem. fac ergo ne querat aliam familiaritatem ac deserat: id est derelinquat
te. **Ebr.** Immo id est multo id est longe malo id est potius volo q̃ sup. abeat: id est discedat quouis
gentium id est quocumq̃ volet q̃
q̃ redigat id est deducat patrem
scz me ad inopiam id est pauper
riē per flagitium id est nequiciā
se u libidinem suam flagitione dñ
gnant. Nam o mēedeme si per
gam id est perseverem suppedi
tare id est subministrare sumpt
id est impendia ad fouendaz ine
retricem. Dicimus enim eleganti
ter non possum tibi dñ sumptus
suppeditare id est administrare
ea que impēdes. Multi codices
habent sumptibus quod nō mul
tum placet nisi sic dicas. si pgam
suppeditare illi filio. i. inservire i
dulgere illi sumptibus dandis. s.
vel sumptibus id est per sumpt
et quātum ad sumptus spectat.
Itec quasi illa bec res: id est illa
necessitas redit mibi ad rastros
scilicet exercēdos id est ad rē ru
sticā agitandā. q. d. id qd tu absē
tia filij exercebas hoc ego iopia
efficere cogar. **De.** Quot incom
moda. q. d. multas molestias ca
pico. i. sumes tibi vel iunge tibi cū
incommoda. ita vt quot substantiue
captas et incommoda adiectiue.
Quot ergo icōmoda tibi sumes
in hac re nisi caues. i. nisi tibi cō
sulis ostēd. s. te esse difficile: id ē
morosus in filiū et inexorabilē et
tamē ignosces illi. post aduerbis
um: id est postea et id scz ignosces
re post erit ingratum id est molestum. **Ebrenes.** Ab interiectio dolentis nescis q̃: id est q̃tum doleam
i. dolore sim affectus. **De.** vt lubet. i. q̃tum. xis doleas tamen ignosces. Deinde conuertit. **De** nede
mus sermonem ad cōiugium faciendum clinic et antipbile. quid modus interrogandi: vt sepe in episto
lis **Ciceronis** h̄ qd volo. s. vt illa filia tua nubat. i. cedat in iugium nostro filio. fiat subaudi aut aliquid
tale. nisi quid. i. aliquid est qd tu mauis. i. potius vis. q. d. boneſte peto nolens impedire quin alteri tra
das si videas te melius filie tue consulturum. **Ebr.** Immo. i. s. et gener futurus. s. clinia et affines. i. pa
rentes eius seu cognati. qui sunt futuri affines filie. Nam affinis est propinquus in gradu propter nu
ptias. Placent mibi. i. sunt mibi ex animi sententia. **De.** qd dotis. i. donationis pro vxore. Nā dos
ab vxore datur viro: sicut ptra donatio propter nuptias fit a viro i vxorem. Quā g̃ dotē dicā filio meo
te dixisse. i. destinasse ordinasse. Deinde cum taceret ebrenes subiungit. quid. i. cur obticisti. Tacem
pilla: reticemus dolores: obticemus quorum nos pudet. **Ebrenes** Petis quid dotis dicam p filia
De. Dico ita. **Ebr.** Ab interiectio dolentis et exclamantis. **De.** ne quid vereare. i. ne aliquaten
nus seu aliquantulum timeas: si minus. i. si non dederis dotem vel si minus dotis dederis. h̄ est si par
ulam etiam dixeris dotem. Dos nihil id est nullatenus mouet id est ducit nos vt dici solet. **Ebr.** ego

fac audeat tibi credere omnia abs te petere: et posce
re: ne quam aliam querat copiaz: ac te deserat. **Ebr.**
Immo abeat malo multo quouis gentium: q̃ bīc per
flagitium ad inopiam red igat patrem. Nam si illi per
gam suppeditare sumptus. **De.** nēdeme: mibi illece
re ad rastros res redit. **De.** Quot incommodatio
bi in hac re cap ies: nisi caues difficilem ostendis te
esse: et ignosces tamen post et id erit ingratum. **Ebr.**
Ab nescis q̃ doleas. **De.** Et lubet. Quid hoc qd
volo: vt illa nubat nostro: nisi quid est quod malis.
Ebrenes. Immo et gener et affines placent. **De**
nedemus. Quid dotis dicas te dixisse filio: quid ob
ticuisti. **Ebrenes.** Dotis. **De.** Ita dico. **Ebr.**
Ab. **De.** **Ebr.** e ne qd vereare: si est min⁹ nihil
nos dos mouet. **Ebr.** Duo talenta pro re nra ego esse

De autontimerumenos

decreui. i. cōstitui duo talēta. i. duo talia pōdera de quibus dictū ē eē satis. i. sufficere p̄re n̄ra. i. p̄ facili-
tate n̄ra: seu p̄ rōe rei familiaris n̄re. S; si vis me eē saluū. si vis inq̄rē. i. substantiā meā eē saluā et filium
meū eē saluū. op̄ ē dictū. i. necesse ē vt dicat filio me dixisse. i. destinasse. illi filie doti. i. pro dote oīa bo-
na mea. De. quā rē agis. Ebz. simulato. i. fingito te mirari id p̄pter illud qd̄ dixerim illi doti omnia. et si
mul. i. et etiam rogato. i. interrogato illū quāobrē. i. quare faciā id. De. qn̄ id est. quinimo vero. i. certo

decreui: sed ita dictū op̄ est: si me vis saluū eē: et rē
et filiū: me mea oīa bona doti dixisse illi. De. Quam
res agis? Ebz. Admirari te simulato: et illū rogato
simul q̄obrē id faciā. De. Quin ego vero q̄obrē id
facias: nescio. Eb. Ego ne? illi? aīz qui nūc luxuria et
lasciua diffinit: retundā et redigā: vt quo se vortat ne
sciat. De. Quid agis? Eb. Mitte: ac sine me in hac
re gerere mibi morē. De. Sino. ita ne vis? Eb. Ita.
De. Fiat. Eb. Age iā vxorē vt accersat: p̄paret se h̄
ita vt liberos ē equū: dict; p̄utabit: s; syrū. De. qd̄
eum? Eb. Ego ne (si viuo) adeo exornatū dabo: adeo
depectū: vsq; dū viuat meminerit sp̄ mei: q̄ sibi me p̄ri-
diculo ac dle ctamēto putat: n̄ (ita me di; amēt) aude

ret facere h̄ vidue mulieri q̄ in me facit
Clitipbo. De. Ene? Ebz. Sy:
La ne tandem queso est Menedeme: vt

sup. apoliopesis est p̄e iracundia. De. quid modus interrogandi cum punies supple. Ebz. petis sup.
ne id est vtrum ego puniam sup. eum. q. d. rogitas? Deinde subiungit affirmationem. si viuo dabo. id est
reddam eum syrum adeo id est ita preparatum vt dicti solet: et adeo id est ita depectum. i. comptum. q.
d. adeo comam suam depectam atq; trabam vt sup. vsq; id est assidue vel vsq; dum. i. qd̄ diu viuat semper
meminerit id est recordabitur mei. qui syrus putat. i. reputat me esse sibi pro. ridiculo. i. pro ludibrio: et
delectamento. i. putat me eē boiem et quem rīdeat seu illudat et in quo fallēdo delectet. di; me ita ament
vt dico sup. verū. estq; iurādī modus. ipe syrus non auderet facere vidue mulieri q̄ se viciat nō pōc h̄

id est has illusiones q̄ fecit id est exercuit in me. i. erga vel contra me.
T ne rē. Ut tranquillitas rerum omnium babeatur reliquū est vt filius clitipbo ver-
bis patris perterritus in viam redeat ac vxorem ducat. Itē autem menedemi
se a patre esse abdicatum putat et sic inquit. Clitipbo. Ene. queso tādē. bec particula
babet aliquid vrgens et accelerans quasi dicat paucis respōde ac si essent vitima ver-
ba me longis exorsis detineto. ne id est vtrum est ita vt pater. cecit oēm aīm p̄ris

Comedia.III.

Id est oēm benivolentiam paternam de me. i. a me. q. d. est ita q̄ pater auerterit a me suam benivolentiam in tam breui spacio. i. in tā p̄uo tpe ob qd̄ nā facin⁹. i. propter qd̄ factū malū ita auertit benivolentiam a me ut me abdicaret. i. priuaret hereditate. qd̄ tñ sceleris. i. qd̄ tā graue scel⁹ ego miser. i. infelix abmisi. i. cōmisi feci iuuenes in p̄. mibi equales faciūt vulgo. i. ut plurimū passim id qd̄ feci sup. et ita se tutatur alieno exemplo. nā qd̄ exēplo fit id etiā iure fieri putat: ut ait Licerō tēpistolis. De. scio hoc qd̄ fecit pater eē multo grauius. i. molestius ⁊ duri⁹. i. asperi⁹ acerbi⁹ tibi cliti. cui scilicet tibi fit illd̄ qm̄ id te propius tangit siue tua magis refert. verū id est sed ego patior. id est fero id quod fecit tibi pater. haud. i. nō min⁹ egre. i. non min⁹ moleste siue non min⁹ diffculter q̄ tu. i. ego. in q̄ qui nescio id p̄p̄ qd̄ fecit et qui non capio. i. nō intelligo rōem id ē modū faciēdi aut occasionē: seu nō capio rationem altā ferēdi moleste nisi q̄ bñ volo tibi. i. opto tibi multa bona: ⁊ quidem ex aio. i. nō fecte. Eli. aiebas. i. dicebas p̄em meū aditare. i. p̄p̄ eē. De. ecce. i. ecce biceū. i. Ebre. o clitipbo fili qd̄. i. cur incusas me. i. mores meos ⁊ meū faciēdi modū reprobēdis. Nā ut vult Lau. incusare est mores alicuius reprobēdere. qd̄ qd̄ bui⁹. i. qd̄q̄ bui⁹ rei. Nāz biceū ē neutri gñis. feci. i. effecti p̄spexi. i. cōsului prouidi tibi ⁊ tue stulticie. i. inconsiderationi vbi. i. postq̄ vidi te esse aio omisso: id ē negligent. hoc est cū vidi te habere aimū negligentem et omittentem facere que debebas: et vbi vidi te habere id ē reputare prima. i. precipua ⁊ in primo loco ea sup. q̄ essent suauia. i. dulcia tibi in presentia. i. p̄ tpe p̄nti. i. volupitates: que licet in presentia sint suaves: semper tamen secum iuncta bñt penitētiam. ⁊ vbi vidi te nō consulere. i. p̄uidere in lōgitudine. i. in tēpus futūz lōge: cepi rationē. i. inui vīam inueni modū ut. i. q̄ neq̄ tu egeres. i. indigeres necessarijs ⁊ ut nō posses p̄dere. i. dilapū dare alienare bec. i. mea bona quibus te priuauit seu abdicauit. Tibi. i. postq̄ vel quando prima. i. in principio non licuit mibi p̄ te. i. tu nō p̄misi tuis moribus obistētibz: vel tui mores non postularūt me dare tibi bona mea. i. cui. i. tibi decuit. i. iustū fuit me dare. i. bona mea: q̄ iure debebas mibi succedere: nisi obstitissent mores: abij. i. me cōueri ad primos tibi puta ad sororē et futurū eius maritū q̄ erāt. i. q̄ extabāt. et hoc dicit p̄pter filiā q̄ extabat ad huc quā tñ parētes putabāt nō viuere seu nō extare. cōmisi. i. cōmendauit fidei ⁊ credidi. i. cū fiducia tradidi bona mea. i. eis p̄tims tuis. ibi. i. apud eos primos o clitipbo p̄fidū. i. adiūmētum p̄tecto p̄fugio qdam ⁊ quasi p̄fugiū tue stulticie sp̄ erit illic ut dictū ē apd̄ eos. Quidit deinde qd̄ sit illd̄ p̄fidū stulticie. i. vict⁹. i. alimonia ad vīā sustētādā. ⁊ vestit⁹. i. cultus siue ornat⁹ ad tegēdū corp⁹. quo. i. velut vel in quē locū receptes te. i. frequēter recipias seu ut dicūt te trabas te in rectū. i. in domiciliū ⁊ q̄si hospitij. Eli. Dei mibi. i. dolor mibi ē. Ebr. Sati⁹ est. i. melius est me. i. disposuisse ita de meis bonis q̄ bacchidē possidere bec bona te ip̄o bere de. i. si tu esq̄ beres nā

pater tam in breui spacio omnem de me eiecerit animum patris: quod nā facinus: quid ego tantum sceleris admisi miser: vulgo id faciunt. De. Scio tibi eē bec grauius multo ac durius: cui fit: verū ego haud minus egre patior: id qui nescio nec ratione capion si qd̄ tibi bene ex aio volo. Eli. Hic patrem astare aiebas. De. Ecce. Eb. qd̄ me incusas clitipbo: quicqd̄ ego huius feci: tibi prospexi: ⁊ stulticie tue. Tibi te vidi esse animo omisso: et suauia in presentia que essent prima habere: neq̄ cōsulere in longitudinē: cepi rōes: ut neq̄ tu egeres: neq̄ ut h̄ posses perdere. Tibi (cui decuit primo) tibi non licuit per te mibi dare: abij ad proximos tibi qui erant: eis cōmisi et credidi: ibi tue stulticie semper erit p̄fidūm Clitipbo: victus: vestit⁹: quo in tectum te receptes. Eli. Dei mibi. Ebre. Sati⁹ est q̄ te ip̄o bere de bec possidere Bacchidē

Beautontimerumenos

ola illi esses daturus. Sy. Disperij. i. vario mō suz pditus q̄tas turbas. i. q̄tas turbatōes ego scelest⁹
id est malus concui. i. concitavi comouī insciēs. i. p̄ imprudentiā. Dicit aut̄ concui a concleo es scde in
flectionis: vlt̄ a cōcio is. quarte que ambo idē significāt. Eli. cupio emori. i. mori. e. nibil addit ad signifi
cationez. Ebre. queso id est obsecro prius disce qd sit viuere cū rōne sez 7 virtute: vbi. i. post q̄ scies qd
sit viuere si vita. i. modus tu⁹ viuendi displicebit tibi. vltor̄ istor. i. ista re quā tibi reliqui sez victu et

Sy. Disperij. scelestus quantas turbas concui insci
ens. Eli. p̄. E mori cupio. Ebre. Prius queso disce
quid sit viuere. Vbi scies: si displicebit vita: tum istoc
vltor̄. Sy. Vere licet ne? Ebre. Loquere. Sy. An tu
to? Ebr. Loquere. Sy. Que ista est prauitas? que ne
amentia est quod peccauī ego: id obesse buic. Ebre.
Illicet ne te admisce. nemo accusat syre te: nec tu arā
tibi neq̄ precatorem pararis. Sy. Quid ais? Ebre.
Nihil succenseo nec tibi. nec buic: nec vos est equum
quod facio mibi. Sy. Abijt. rogasse vellē. Eli. Quid?
Syr. Unde mibi peterem cibum: ita nos alienauit tī
bi iam esse ad sororē intelligo. Eli. Adeon rē redisse
vt periculū etiā fame mibi sit syre? Sy. Qdodo liceat
viuere: est spes. Eli. Que. Sy. Nos esurī tyros satis.

remiq̄m nibil tibi disco sed abscedo oīa relinquens. Sy. qd ais. Ebre. nibil. i. nō vel in nullo succenseo
i. irascor. Quis tñ lefus sim] nec tibi nec buic clatipboni. Nec ē equū. i. iustū vos increpare siue dare vlt̄
clo mibi id qd facio: vel nō est equū vos facere mibi qd facio mibi. Sy. ebremes abijt. i. discessit relin
quēs oīa sua bōa sorori tue: vellē rogasse. i. interrogasse eū. f. Eli. qd velles rogasse. Sy. vellē interro
gasse eū vñ i a quo peterē mibi cibū. f. q̄s mibi esset cibū suppeditaturus cū tu solus habear victū et
vestitū 7 tectū apd sororē: ita. i. eo mō dando oīa sorori alienauit nos. i. nec tibi b̄ est a te. nam nō reisa
quit vñ posset me sustentare. iam itelligo me esse alienatū sup. vel trāstatū ad sororē q̄ oīm bonoz ita ē
beres effecta. nam fui alienabatur sicut 7 res cetera. Eli. adeon. i. est ne vez rem adeo rediisse. i. rez 7
fortuā meā redactā esse in eū statū: vt o syre etiā periculū fame pfamis sit mibi. Antiqui declinabāt
fames famel f̄m quintam inflectionē nos aut̄ dicū⁹ famēs famis f̄m tertiaz. Insuper verustissimū ge
nitivū singularē q̄nte interdū terminabāt in es: vt Vir. Libra dies somniq̄ pares: dies p̄ diei posuit
Virgil. Interduz in e vt facies: genitivū facies facie vel faciei. Item 7 facij. Cesar em̄ in libro de ana
logia huius die 7 huius specie dicendum putat. Posset tamen hic esse ablativus tertie ita astruendoz
vt periculum sit mibi fame id est per famē vel de fame seu esurie 7 inedia. Sy. modo id est dūmmo
do liceat id est permittatur nos viuere id est q̄ nos viuamus est spes id est remanet aliqua expecta
tio. Eli. que spes est reliqua. Sy. us. spes. est nos esse satis esurī tyros id est q̄ nos satis esurī tyros
o ij

vestitu 7 tecto apd sororē. Sy. o
bere. i. tu dñe ne. i. vtrū licet. i. p̄
mittitur mibi a te loqui sup. Ebr.
loquere. Sy. at. i. sed licet ne lo
qui turo. i. sine periculo. Ebre. lo
quere. Sy. que. i. qualis ista. i.
tua prauitas. i. distorta iudiciū
seu non rectū: vel q̄ est ista amē
tia. i. infania id obesse. i. qd ob
sit. i. noceat buic filio qd ego sy
rus peccauī id est admisi. Ebre.
illicet. i. tre licet defectivū s̄bum
7 semper finem rei demonstrat: si
cut actum ē. Sic aut̄ de p̄silio iu
dices dimittebant cū p̄co p̄m
classet illicet. hic ergo hoc verbo
ebremes reijcit syrū q̄ se imisce
re volebat vt a filio crimē depel
leret dicens. potes bene tacere
qm̄ inuanū loqr̄is. Hā em̄ actū ē
7 p̄clauatū. nā efficere nō poter
is vt fili⁹ nō sit abdicat⁹: ne ad
misce te. i. noli te interponere i b̄
negocio mibi cū filio cōi: nec pa
raris p̄ paueris. i. noli parē tibi
aram sup quā p̄ces fundūtur: si
cut fundunt deo sup aras: neq̄
pares tibi p̄catore. i. dep̄catore
pro te seu intercessorez qui te cri
piat a penis qm̄ nullis precib⁹
sua locum relicturus. Vel dicite
nō est opus vt queras dep̄cato

Comedia.III.

Eli. irrides in tanta re neq; adiuuas me quicq; id est in aliquo seu aliquotulum consilio id est per con-
siliū. **Syrus.** Immo id est sed et nunc sum ibi tanq; paratus te adiuuare et vsq; id est assidue dudum id
est pauloante egi id est effectiue te iuuare consilio du; id est qdū pater loquitur id est facit sermonē
tecum et quantum ego possum intelligere. deinde interrumpit sermonem **Elitipho.** dic. **Eli.** quid vis
dicere: scilicet quia dixisti q; qtu; tu potes intelligere. **Syrus** perficit quod dicere inceperat: pater
non aberit id est non absens erit
longius id est diutius vel min?
lōge. quasi dicat, pater qui simu-
lauit se abscedere et relinquere
proximis sua omnia non erit ab-
sens diu. becentim fictio est vt
depellaris a domo paterna. **Eli.**
ergo si non vere pater discessit:
quid est propter quod id facit. **Syrus.**
sic est ita se res habet vt
sum dicturus arbitror te nō cē
filium supple horum id ē **Ebre;**
metis et Sofstrate. **Elitipho.** o
Syre quid est cur dicis supple
istud: et satim id est satis ne es sa-
nus id est mentis compos. **Syrus.**
ego dicam id quod est mihi
in mente: tu diiudica id est volū-
ne apud te et considera an verū
sit quod dicam. dum id est qdū
fui solus id est vnicus isti id
est patri et matri dum id est qdū
diu nulla alia fuit delectatio illis
que delectatio esse propior id
est propinquior q; delectatio quā
de te capiebant: indulgebant id
est fauebant et faciles erant tibi
promittentes multa que vole-
bas. dabant id est dona facie-
bant tibi nunc postq; filia est in-
uenta vera causa id est occasio
est inuenta qua videlicet causa ex-
pellerent id est eijcerent te. **Eli.**
id quod dicis est verissimile id ē
probabile et imaginem quandā
habet veritat. **Sy.** an putas il-
lus patrē esse iratū tibi ob pecca-
tū b v; q; bacchidē sciuit te ama-
re. **Eli.** n arbitror enī eē ob id ira-
tū. **Sy.** nūc specta. i. considera an
in aduerte aliud omīs matres solēt eē adiutrices filiis in pctō. i. cū fili; errauerūt. ipse inq; matres solēt
esse auxilio. i. solēt p̄bere auxilliū filiis iniuria p̄na. i. qn pater ē iniuri? et nō cum eq̄tate agit in filios.
id non fit. i. nunc tu vides q; mater nō est tibi adiutrix. **Eli.** dicis verū. p̄us autē dicebat cum dixisse ali-
qd verissimile. o. **Syre** q; cū ita expellar qd faciā. **Sy.** qre ex illis. i. pctāre ab illis parētibus istā su-
spitōez. i. istā opionē q; turbat tuā mētez videlz an sis eoz fili? necne p̄fer palā. i. dic illis plane rē totā
vt est. i. tuā suspitōez et q; re adductus sis in eā opionē si nō est verū. i. si falso suspicaris te non eē fili-
liū eoz: cito adduces ambos p̄ntes ad mīam. i. vt misereant tui. aut si est verū te non esse eoz filium
scibis: pro scies antiquē: cui? sis filius. s. eoz relatu. **Eli.** suades. i. consilis recte: faciā qd suades.

Eli. Irrides in re tanta: neq; me quicq; consilio adiu-
uas? **Syrus.** Immo et ibi nunc sum: et vsq; dudum
id egi. dum loquitur pater: et quantum ego intelli-
ge re possum. **Eli.** Quid? **Syrus.** Non aberit longius:
Eli. Quid id ergo? **Syrus.** sic est. Non esse horum te
arbitror. **Eli.** Quid istuc syre? satim sanus es? **Syrus.**
Ego dicam quod mihi in mente est: tu diiudica. Du;
istis fuisti solus: dū nulla alia delectatio que ppior
esset tibi indulgebant dabant tibi. nunc filia postq;
vera inuenta est causa qua te expellerent. **Elitipho.**
Est verissimile. **Syrus.** An tu ob peccatum hoc esse
illum iratus putas? **Elitipho.** Non arbitror. **Syrus.**
Nunc aliud specta. matres omnes filiis in peccato.
adiutrices et auxilio in paterna iniuria solent esse: id
non fit. **Elitipho.** Verum dicis: Quid ergo nunc fa-
ciam syre? **Syrus.** Suspicionem istam ex illis quere-
re; p̄fer palā. si nō est verū: ad misericordiā ābos ad-
duces cito: aut scibis cui? sis. **Eli.** Recte suades faciā

Beautontimerumenos

Sy. hoc venit in mentē satis recte cōmendat suā inuētiōē. nāq; adolescens. i. iuuenis inq;. i. inq; cum minima spe erit sit. i. collocat? pstituit? nā hic inlectis sit? ta. tū. i. sicut? ta. tū. tā. i. tū facillime p̄ficiet pacē p̄is. i. inbit pacē cū patre in suas leges. i. p̄m eas leges et cōditiones q̄s dare p̄i voluerit in ea pace inēda. nā cū pat̄ inter aliquos p̄ficiat lex aliqua aut p̄ditio in ea faciēda solet allegari. i. addiberi. Dēsus ergo illius orōnis est. filius p̄ponet pacē cū patre p̄ suo arbitrio et p̄m eas leges aut p̄ditiones

Syrus. Sat recte hoc mihi in mentem venit. Namq; adolescens q̄ in minima spe situs erit: tam facile patris pacem in leges conficiet suas. Etiam baud scias an ne vxorem ducat: at Syro nihil gratie. Quid hoc autem est? senex exit foras. ego fugio ob hoc quod factum est. miroz non iussisse ilico arripi me. binc nunc ad menedemuz pergam: eum precatorem mihi paro. Senī nostro fidei nihil habeo.

Sostrata.

Ebrems.

Profecto nisi caues: tu homo aqlid gnato conficies mali: idq; adeo miroz quomodo tam ineptum quicq; tibi venire in mentem mi vir potuerit. Ebrems. Ob pergin mulier esse? nullam ne ego rem vnq; in vita mea volui: qn tu in ea re mihi aduersatri f fueris Sostrata. ac si rogitem iam quid est: quod peccem aut q̄obrem id faciam nescias in qua re nunc tam confidēter restas stultas? Sost. Nescio. Ebre. Immo scis potius q̄ quide in

aliquid tam ineptum. i. ab oībus improbatum potuerit venire in mentem tibi. i. occurrere tue volūtatī faciēdū. Ebr. ob. interiectio indignātis et ridētis pergin. i. p̄sequeris ne esse mulier id est mulieris p̄tes exercere et officium que semper vult loqui et marito repugnare ne id est certe nullaz rem volui vnq; in vita mea quin id est q̄ non tu Sostrata fueris aduersatri id est contraria mihi in ea re quaz volebam. At. i. sed si iam id est nunc rogitē id est interrogem te quid est quod id est in quo peccem id est errem. aut q̄obrem id est quare faciam id est ita sim acerbus filio. nescias respondere scilicet. o stultas id est imprudens in qua renūc restas id est resistis repugnans mihi tam confidenter: id est tam audacter et temere. Naz fiducia sepius in bonū capitur. cōfidentia aut in malū. So. nescio. sic legendum est vt cōtrariū intelligatur. Ebr. Immo. i. sed potius scis quidem. i. certe. q̄ id est q̄tum eadem oratio

pacis q̄s voluerit. Etiaz baud. i. nō scio an ne. i. vtrum ip̄e Ebrems discedēs et patriā reliquēs ducat vxores secū. i. sostratā. at. i. sed nihil gr̄e. i. iucunditatis erit syro scilz mihi. i. tu clitipho ita tibi parētes recōsiliabis vt dico. ego aut nihil sum gr̄e apud illos barbarus. hoc ē nullo mō illis poterō gratus esse. autē id est sed quid hoc est vox bec timētis est q̄ d. qd video senex. i. Ebrems exit foras ego fugio. miroz enī senē nō iussisse ilico me arripi. i. celeriter cōprehendī ob hoc factuz. i. p̄pter id qd factum est nūc pergā binc ad Oenedemuz. paro id est dispono vel. cōparo v̄l propono mihi eū precatōrē. i. deprecatōrem pro me intercessōrem nīhil fidei habeo senī nostro. i. patri tuo hoc est nullatenus cōfido ebremeti vel non credo satis illi quicquid dicet.

Profecto rē. Hic exprimitur quasi imago dissidij inter virum et vxorem qui natura morosi sūt ac difficiles. Sostrata. o hō p̄ contemptū et cū stomacho est p̄nuncians dū nō est dignata dicere o vir vel cōiunx. p̄fecto nisi tu caues. i. p̄uides cōficies. i. p̄curab. cōparabis aliqd mali gnato. i. filio scilz clitipho. et adeo. i. valde miroz quomō o mi vir. i. mi cōiunx. Nūc redit ad lenitātē discedente paulatim indignatione. quicq; id est

Comedia.III.

redeat ad integrum id est potius scis sepius easdem orationes inculcare ac repetere ut more mulierum
semper habeas verba in ore ac semper loquaris. cum enim idem sermo repetitur iterum ad integrum
redit: nam reintegratur quod prius prolatum erat: propterea tunc eadem oratio redire ad integrum
dicitur. So. ob. indignaris est. tu es iniquus id est non equitatis rationem habes qui postules id est ve
lis me tacere de tanta re. s. de periculo filij. Ebre. non postulo. i. non peto ut taceas iam loquere quum
voles: nihilominus tamen ego fa
ciam hoc quod institui. Sost. fa
cies. indignabunda repetijt ver
bum. Ebr. verum id est sed faciam
vel verum id est certe faciam vel
si esset nomen ita intelligeretur
verum dico sup. vel verum erit q
faciam institutum. Sost. non vi
des id est non consideras quum
mali excites id est moneas ex ea
re quam moliris illum adducendo
simulate ipse filius suspicatur id
est putet se esse subditum: id est
non verum filium sed tantum sup
positum seu subditum: ut faci
unt mulieres que parere non poss
sunt et ut complacent maritis se
gravidas fingunt et aliquarum
inopum mulierum filios suppo
nunt ac pro suis edunt. Iune. Tra
seo suppositos. Ebr. suspicatur i
q se subditum. ain tu id est dicis
ne. Sost. mi vir id est comit. cer
te inq. i. dico q suspicatur se sub
ditum. Ebre. confitere: id est dic
cum non esse tuum filium. i. So.
ab. interiectio dolentis. obsecro
te modus blandientis et mihi
momentis istud scilicet negare fi
lium proprium sic inimicis nris
imprecatio e: quasi dicat hoc ma
lum apud nos non habeat locus
sed transferatur potius ad inimi
cos quibus ab inimicis omnia ma
la desiderantur. ne: id est verum
confitear cum non esse filium me
um qui sit meus filius. Ebr. quid
metuis id est quid times confite
ri: cum non esse filium. metuis inq

ne non. i. q non convinces. i. possis probare illum esse tuum filium cum velis. So. vis sup. me non metueret
confiteri eum non esse filium eo q filia est inueta et ita sine berede non sim futura. Ebr. no. i. no ea obrem dico: s
dico quo. i. ut id scz eum esse tuum sit magis credendum eo q ipse est comit. i. conueniens tuis moribus
facile convinces eum esse natum ex te. nam ipse est similis tui probe. i. recte. dicimus similis tui cum gto
eum morum similitudine aut doctrine ostendimus. sed dicimus similis tibi cum datuo cum qualitate si
milem ostendere laboramus. na nibli vitij id est mali moris est relictum a te parate illi quum: id est q non
itidem id est similiter sit tibi. tum id est deinde preterea id est preter ea que dicta sunt nulla mulier pa
reret filium talem. i. talem morum nisi tu. Sed ipse Elitipbo egreditur id est exit q id est quum seuerus. i
pre se ferens pbritatem et morum gravitatem cum videas rem. i. rei veritate cognoscas censeas. i. tunc
iudices de eius moribus quales sint. na longe alius est re ipsa q vultu pre se ferat. na frontis nulla fides.

redeat ad integrum eadem oratio. Sostra. Obe inu
quus es: qui me tacere de re tanta postules. Ebr. Non
postulo: iam loquere: nihilominus ego hoc faciam ta
men. Sost. Facies? Ebr. Elerum. Sost. Non vides q
tum mali ex ea re excites: subditus se suspicatur. Ebr.
Subditus? ain tu? Sost. certe inq mi vir. Ebre. mes:
Confitere tuum non esse. Sost. Ab. O bsecro te: istuc
nostris inimicis fiet. ego ne confitear meum non esse fi
lium: qui sit meus? Ebr. Quid metuis? nonne (cum ve
lis) convinces esse illum tuum? So. q filia est inueta:
Ebre. Non: sed quo magis credendum fiet: id qd est co
similis tuis moribus: convinces facile ex te natum. na
tui similis est probe. Na illi mihi vitij est relictum. qu
itidem sit tibi. Tum preterea talem nulla (nisi tu) pa
reret filium. Sed ipse egreditur q seuerus. rem cum
vides: censeas.

Elitipbo. Sostrata. Ebre. mes.

De antontimerumenos

S ynq̄ re. hic filius magis reddit sollicitā matrē poscens sibi parētes mōstrari quare facili⁹ ad rerū oīm trāquillitatē puenit. **Li.** o mater si ynq̄ vllū tps fuit: cū. i. i quo ego dic⁹. i. appellat⁹ fili⁹ tu⁹ tua voluntate. i. te volēte me dici filiū veluti me supposueris tui tibi voluptati. i. tui tibi leticie ⁊ delectatōi cū audires me vocari filiū tuū obsecro: vt. i. q̄ memineris. i. recorder⁹ ei⁹ tēporis atq̄ nūc te miserescat. i. te misereat mei

S ynq̄ vllum fuit tēp⁹ mater: cū ego voluptate tibi fuerim dic⁹ fili⁹ tu⁹ tua voluntate: obsecro ei⁹ vt memieris: atq̄ inopis te nūc miserescat mei qđ peto ⁊ volo parētes meos vt demonstres mibi. **So.** Obsecro te mi gnate: ne istuc in aīm inducas tuū: alienū te esse. **Li.** **Su.** **So.** Misera me: boccine q̄sisti obsecro: ita mibi atq̄ huic sis supstes: vt ex me atq̄ boc nat⁹ es. ⁊ caue postbac (si me amas) ynq̄ istd verbū ex te audia. **Li.** **Et** ego (si me metuis) mores caue in te esse istos sentia. **Li.** **Quos.** **Li.** Si scire vis ego dicā: gerro: iers: fraus: belluo: ganeo: dānosus crede: ⁊ nūc te eē credito. **Li.**

inopis. i. mei qui sum inops ⁊ infelix ac miser. **Habem⁹** miserebat ⁊ miserebat⁹ miserescebat in eadē significatōe: suntq̄ eiusdē nature. **Habem⁹** etiā psonale miseresco is. **Uir.** bis lachrymis vitā dam⁹ ⁊ miseresch⁹ vltro: vt. i. ita qđ demonstres mibi parentes meos qđ sez demonstrare mibi parētes peto. i. precario posco ⁊ volo. i. cupio. **Post.** o mi gnate obsecro ne. i. qđ nō iacuas in tui aīm. i. nō tibi persuadeas istd v3 te esse alienū. i. suppositū ⁊ nō ppiū filiū. **Uir.** sum alien⁹. **So** me misera p exclamationē ⁊ p dolore dī. q. d. dico vel ver est me misera esse qđ dictū iteriectōnis vice fūgit: obsecro boccine i. vtz b̄ q̄sisti. i. vtz b̄ iuenisti ex cogitasti seu somniasti vt dici solet vt mibi dolorē inuiteres: vel q̄sisti boc. i. iuestigasti ⁊ infrogasti boc ab aliq̄bus esses ne filiū ppiū nō supposuisti. deinde pfirmat eū esse filiū mō iurādī antī quo parēti: ita. i. eo mō sis supstes. i. sup viues vt ita dicā mibi

bi atq̄ huic patri vt. i. sicut nat⁹ es ex me matre atq̄ b̄ ebremete patre ⁊ postbac. i. imposterz caue. i. fuge si me amas: ne sup. audia ynq̄ ex te istd vbi: istud p pemptū dixit. **Ubi** aduerte idē ppiū dici p bec duo dicta caue audia ⁊ caue ne audia vt idē dī p caue cadas ⁊ caue ne cadas. **Li.** at. i. sed si metuis. i. times me caue ne sup. ego sentia. i. picipia istos. q. d. pditos ac malos mores esse in te. **Li.** quos mores. i. dicis eē in me: seu me cauere ne sint in me. **Li.** si vis scire illos mores ego dicam caue ne sis gerro. i. nugator: vt **Serui⁹** inquit a gerēdo. **Uñ** nugigeru⁹ dicim⁹ qđ nugas gerit. **Uel** vt **Noni⁹** et **Festus** a gerris. nā gerre sunt nuge ineptie ⁊ pcept⁹ sic dicte vt **Fest⁹** refert. qđ cū atbeniēses syracusas obsiderēt ⁊ crebro ceras poscerēt irridētes sicuti gerras clamitabāt qđ gerre pri⁹ dicebāt: vt idē **Fest⁹** ait. crates vininec. ppiū illā irridētiē sicuti factū ē vt gerre p nugas ⁊ pceptū dicant. **A** gerro nō mie sit ppositū pgerro nis. vel vt alij etiā dicūt pgerri⁹ qđ sūgt eū qđ cū alio gerrone easdē exerceat nugas. caue sis iers. i. ociosus ignau⁹ sine arte ⁊ industria viuēdi: vt vult **Serui⁹**: caue sis fraus. i. fraudulofus seu fraudulē⁹ seu culpabilis. nā vt inq̄t **Ulpī**. fraus ē ipa nora. i. culpa ⁊ q̄si qdam ppatio pene. **Interdū** etiā p pena capis i iure: vt ait **Serui⁹**. **Itē** ⁊ fraus p pculo poni iuenit: vt erit illa res fraudi. i. pculo. **S** **Serui⁹**. **Ponit** autē b̄ fraus p frauduloso: vt alibi scelus p scelerato. **Caue** sis belluo. i. vorator insatiabilis. inq̄t **Serui⁹**. seu imoderate bona sua psumēs: inq̄t **Fest⁹**. **Inde** belluoz aris. i. effundere bona sua luxuriose ac imoderate: caue sis ganeo. i. lasciu⁹ meretricū secutor ac frequētor. nam ganeū ganeī vt inq̄t **Fest⁹** antiq̄ dixerūt locū abdītū ac velut sub terra. ppterca meretricū tabernā ipi antiq̄ ganeū vocauerūt qđ i terra sit abdita. **Uñ** vt ait **Noni⁹** ganeones dicti sūt a ganeis: sicut popinones a popinis qđ sunt loca vinolēta ac libidini apta: caue sis dānosus. i. dāni qđq̄ tuis pentib⁹ afferēs. vt iā fecisti ettoz quēdo a me p seruū decē minas **Bacchidī**: crede meis pceptis. i. ⁊ credito te eē nūc filium. i. q. d. tantūq̄ te meū dici volo bu3 quod te dignum est facias ⁊ meis pceptis te accomodes.

Comedia.III.

Eli. hec id est talia verba non sunt dicta parentis. i. non solent pcedere a vero patre. q. d. male tuis verbis ostendis te esse mihi patrem. nam verus pater nunquam tales infert contumelias filio. Ebre. o clitipho ego non magis patiar me fieri infamem id est infamatum ignominiosum male fame tuis flagitijs id est propter tua scelera flagitione digna: ea causa id est propter eam causam: quia sis filius meus etiam si natus sis ex meo capite: itidem id est similiter ut. i. sicut aiunt. s. poete minervam. i. palladem esse natam ex ioue id est ex capite iouis. Minerva dicitur dea ingenij et artium invencrice. Item ponitur pro ipso ingenio et aliquando pro natura. Sed dii prohibeant id est impediunt istec videlicet quo minus fias infamis propter filij flagitia. Ebre. ne scio deos. modus loquendi iratorum precipue qui dei cogitationes non habent. ego enitar id est conabor sedulo id est instanter vehementer attente ne fiam infamis: quod. s. eniti sedulo potero facere super. vel quod. i. in quantum poterit tu queris id quod habes videlicet parentis pro parentibus: non queris quod abest tibi videlicet quomodo obsequare id est complacere patri. et non queris ut id est qualiter serves id bonum. s. quod pater tuus. s. ego inveniit. i. acquisivit labore id est sudore corporis sui: non erubescit super. adducere mihi Bacchidem. s. sed tacuit coram matre ante oculos id est ante conspectum meum per fallacias id est per astutias dicendo eam esse amicam. cunctis et fecit apostrophe propter id quod subdit. pudet me. i. i. pudor afficit dicere verbis. i. vocabulum turpe ut puta te adduxisse meretricem vel aliquid tale hac presente id est in presentia matris tue. at. i. s. nullo modo te piguit id est non fuit tibi molestus siue non dubitasti facere id quod turpe fuit. Eli. eheu interfectio dolentis quod id est quantum ego nunc totus displiceo mihi: quod. i. quantum me pudet id fecisse neque scio quod principium incipiam ad placandum. i. leniendum mitigandum patrem.

Non sunt hec parentis dicta. Ebre. Non (si ex capite sis meo natus: itidem ut aiunt minervam esse ex ioue) ea causa magis patiar clitipho. flagitijs tuis me infamem fieri. Sostrata. Di i istec prohi beant. Ebre. Deos nescio. Ego (quod potero) enitar sedulo. quis (id quod habes) parentis quod abest: non queris patri quomodo obsequare: et ut serves quod labore inveniit. Non mihi per fallacias adducere ante oculos. Pudet dicere hac presente verbis turpe: at id te nullo modo piguit facere. Eli. Eheu quod ego nunc totus displiceo mihi quod pudet: neque quod principium incipiam ad placandum scio:

Menedemus.

Ebremes.

Sostrata.

Clitipho.

Numero Ebremes nimis graviter cruciat adolescentulum: nimisque inhumane. exeo ergo: ut pacem conciliem: optime ipsos video. Ebremes. Ehem menedeme: cur non accersi iubes filiam: et quod dotis dixi firmas?

Numero et. hic intervenit persona cuius gratia pax conciliatur: ita ut omnia tranquilla sint et composita prout comedie finis postulat. De ipso hoc loquitur menedemus solus apud se. Numero. i. certe ebremes cruciat. i. vexat verbis scilicet contumeliosis nimis graviter. i. nimis acerbe adolescentulum videlicet clitiphonem et cruciat eum nimis inhumane. i. crudeliter seu ferociter: ergo cum ita sit exeo. i. egredior ad eos ut conciliem. i. proponam pacem. video ipsos optime. i. oportune. Eb. ehem interfectio percipientis eum quem volebat. o Menedeme cur non accersi iubes filiam. i. advocari ut sic tibi nuptiae accersitur propter uxorem dum ad virum ducitur. et cur inquit

Beantontimerumenos

firmas id ē confirmas ratificas vt aiūt id dotis. i. eā dotem quā dixi. i. destinaui filie. So. putat sostrata id quod erat fictū esse verū: timebatq; ne pater penitus exheredaret filiū omīa tribuēs filie. o mi vir obsecro te ne facias id. q. d. ne des oīa filie. Eli. pater obsecro vt ignoscas mibi. De. o Ebrezme da veniam. i. parce illi. sine. i. per mitte q; exozē te id ē tibi persuadeam vt ei ignoscas. Ebr. ne. i. vtrum petis supple: vt ego dem dono bacchidi mea bona, ⁊ qdem sciens id ē non p. imprudentiā: nō faciā. i. non da

Eoſtra. *Œi* vir obſecro te ne facias. *Cliti*. Pater ob
 ſecro vt mihi ignoſcas. *Œene*. Da veniam cbremet
 ſine te eſorem. *Ebre* meſ. Ego ne mea bona vt dem
Bacchidi dono ſciens? non faciam. *Œenede*. At id
 nos non ſinemus. *Cliti*. Si me viu um viſ pater: ig
 noſce. *Soſtra*. Age cbremet. *Œenede*. Age queſo ne
 tam ob firma te cbremes. *Ebre*. Quid iſtuc? video nō
 licere mihi (vt ceperas) hoc pertendere. *Œenedem*?
 Facis vt te decet. *Ebremes*. Ea lege hoc adeo faciā:
 ſi id faciat: quod ego hunc equum cenſeo. *Cliti*. Pa
 ter omnia faciam: impera. *Ebremes*. Ellorem vt du
 cas. *Cliti*. Pater. *Eb*. Nihil audio. *Œenedem*? Ad
 me recipio: faciet. *Ebre*. Nihil etiam audio: audio ip
 ſum. *Cliti*. Perij. *Soſtra*. An dubitas cliti pho? *Ebre*
 mes. Immo vtrum vult. *Œene*. Faciet omnia. *So
 ſtrata*. Hec dum incipias: graua ſunt: dumq; igno
 res: ubi cogno ueris: facilia. *Cliti ph*. Faciam pater
Soſtrata. Gnate mi ego pol tibi dabo puellam lepi
 dam: qua; tu facile ames: filiam pbano crate noſtri

re interdum sumi p promittere. Ebre. etiam. q. d. adhuc nihil id est non audio ipsum vel nihil audio ipsum respondente. Eli. per q id est perditus sum. So. an id est utrum. o Elitipbo dubitas id ē non audes ducere vxorē. Ebre. imo. i. sed vtruz vult ducere vxorem petere debes. Ode. faciet oia q ipabis. So. bec. i. separe ad nuptias ducere vxorem &c. sunt grauiā. i. molestia difficilia dum. i. qd tu incipias et dū id est qd tu. ignores. i. sis ignarus matrimonij: vbi. i. post q cognoueris. i. cognoueris quid sit erunt bec omnia facilia. Eli. o pater faciam id est ducam vxorem. So. o mi gnare pol. iurantis est: dabo tibi puellam lepidā. i. sermone suauē festiuā quā tu facile gines scz pbanocrate nostri aut amici aut vicini.

bo sciens illi bona. *De. at. i. sed non sinemus. i. impediemus ne detur bacchidi. Eli. o pater ignosce si vis me viuū. i. si cupis vt uiuā. So. o chremes age. i. fac qd petitur. age sit aduerbiū hortātis. q. d. age ignosce ei. Dene. o chreme qd age. i. fac qd peris: scz ignosce illi. ne offirma tā. i. tñ te id est noli te tā obstinatū ostēdere. ille em̄ dicit se offirmare in aliquo proposito q obstinate ac p̄naciter in illo p̄seuerat tanq̄ immobilis truncus. *Abz. qd istd est. q. d. quid hoc tibi vult video non licere mihi p̄ndere. i. perficere h̄ vt. i. sicut ceperam. i. inceperam. q. d. me non posse perficere seu p̄gere p̄posito qd s̄ti tuerā. r̄ d̄ p̄ndere h̄ q̄ si tēdere i. p̄gredi p̄cedere p̄ h̄ p̄positus* *De. facis vt te decet facere id est vt tibi honestū ē facere. Abz. adeo. i. certe faciam hoc. i. mura bo consiliū r̄ illi ignoscā. ea lege id ē ea conditione si faciat id quod ego censeo equū ēē. i. iustū esse h̄nc Clit̄phonē facere sup. Eli. o pater faciā oīa. impera id est p̄cipe mihi obsecuturo. Abz. cēseco iq̄ ducas vxorē. Eli. o pater. tñ hoc dicit verbum nō statim volēs dare responsus tanq̄ p̄deliberaturus. Abz. nihil audio ex eo bone respōsionis. De. at id ē sed recipio in me. i. p̄mitto qd dici solet in p̄sencia mea q sup. faciet. i. vxorēz ducet. hoc dicendi genere in me recipio sepi⁹ cicero vtitur in suis epistolis r̄ p̄cipue commēdatit̄s vt cernere facile est. nemo em̄ negat recipe**

Comedia.III.

Eli. ne. i. vtrum dabis illā virginē rufam: color rufus et ruber vt in gelio habet idem est: dabis illam virginem cefiam. i. viridem et talis coloris qualis est color celi. vnde **Selso** attestatē cefia dicitur spēs vridis coloris. q. d. celia q. talis sit color celi: dabis virginē ore spso. i. facie lata: vel etiā ipso ore lato. i. habentē os sparsum et latū seu extēdū. et naso adunco. i. habentē nasum curuū. o pater nō possum ducere eam. i. **Ebre.** **Eya** hortatilis aduerbiū vt. i. q. tum vel qualiter ipa est elegans. i. apta formosa: p̄mendat eam filio vt amet eam. **Elegans**

hic refertur ad formā: sed sepi⁹ ad orationem et verba. **Eredas** aīm esse ibi. i. in ea puella. i. credas q. bz aīm et q. dem prudentē v. credas. i. reputes aīm tuū eē ibi. i. in amore ei⁹. nam satis pulchra est que placet: et vt dici vulgo solet: nulli sunt amores deformes. **Sost.** dabo tibi aliam. **Eli.** quid istud est sup. q. tanto pe ias borat ad eligendam mibi vnam. quidem. i. certe quando. i. quia et quod dicunt postq. vxor ducēda est egomet. i. ego ipe habeo id est scio propemodum. i. fere eā. sup. quā volo ducere vxorem et q. est mibi cordi et ex animi sententia. **So.** o gnate nunc laudo te. **Eli.** habeo inquā filliam archonidis id ē illius vicini quā. i. volo. **So.** perplacet id est valde placet mibi vt tu ducas illam. **Eli.** o pater hoc vnum id est hoc soluz restat. i. reliquū est. **Ebre.** Quid est quod restat. **Eli.** p. b. Volo q. ignoscas syro seruo. i. remittas illi ea sup. que fecit mea causa id est propter me. **Ebre.** Fiat id est ignosatur ei. **Valete** vos spectatores et plaudite id est man⁹ iungite siml. sic poete p̄gratulātes. ego **Calliopius** id ē poete defensor recensui id est recognoui hanc comediam et ludiciū mei censuraz adhibui: vel vt alij volunt recitauit.

Eli. tip. Rufam ne illam virginem: cefiam sparso ore adunco naso: non possum pater. **Ebre.** mes. **Eya** vt elegans est: credas animum ibi esse. **Sost.** rata. Aliam dabo. **Eli.** tip. b. Quid istuc: quandoquidem ducenda est: egomet habeo propemodum quāz volo. **Sost.** Nunc laudo te gnate. **Eli.** tip. Archonidis filliam. **Sost.** rata. Perplacet. **Eli.** tip. Pater hoc nunc restat. **Ebre.** mes. Quid: **Eli.** tip. Syro ignoscas volo: que mea causa fecit. **Ebre.** mes. Fiat. **Valete** et plaudite. **Callio.** plus recensui.

Acta ludis funebribus **Aemilij pauli.** **Q.** **Fabio maximo.** **P.** **Cornelio apbricano** edilibus curulib⁹. **Egere.** **L.** **Attilius prenestinus.** **Minutius.** **Postumius.** **Modos** fecit **Flacc⁹** **Claudij.** tibijs serranis facta gerca **Menandri.** **A.** **Nitio.** **Q.** **Cornelio.** **L.** o sulibus.

Adelpbi:

Hanc comediam adelphos vocat. i. fratres. Nā adelphos grece dicitur frater latine nec in rīa: Nā i ea p̄tinet duos fuisse fratres **Demeā** et **Philonē.** quoz alter **Philio** vitā elegit celibē: alio **Demea** duxit vxorē et q. sustulit duos filios. **Eschinū** et **Etesiphonē.** e qbus **Eschinū** adoptauit **Philio** et delicate educavit. Alit aut a p̄e satis dure exercitatus est i opere rustico: q. tñ exarsit in quandā cybaristria cuiusdā lenonis qua potiri suo nutu nō poterat. **Eschin⁹** aut quādas ciuē atticā pauperie p̄ssam stuprauit. ea q. dē lege vt eā esset ductur⁹ i vxorē. Hic **Eschin⁹** fratrem q. maxie poterat celabat: totūq. fratris amorem in se puerbat: ne **Demea** p̄ dur⁹ ienū graui⁹ excādesceret vt erat p̄ satis acerb⁹: itaq. a lenone abstu lit illā fidicnā quo ea liber⁹ potiret: que vbi rescita sūt. **Demea** ira p̄cit⁹ p̄i⁹ multas p̄monit cū fratre turbas deinde ipso placato. **Eschin⁹** atticā puellā duxit vxorē. et **Etesipho** fidicne habende licentiam est consecutus. Est aut hec comedia ex vtroq. genere mixta videlz statario et motorio: vt satis liquido constabit. ex greca autem **Menandri** est translata: in qua quidem spectatur quid intersit inter rusticā et vrbānam vitam. et inter celibem et inter vitam veri patris: et per adoptionem facti.

Adelpbos

Duos cum haberet et Cū demeā haberet duos adoleſcētulos. i. duos iuvenes filios dat cecedit fratri suo mitioni eſchinū filiū adoptandū. i. aſſumendū i filiū: ſ; retinet Cteſipbonem alterum filiū ſuū. Frater eſchin⁹ celauit. i. occultauit hūc cteſipbonē captū i. deceptū lepore. i. feſtuo ſermone et alliciēti ſeu etiā elegātia forme cythariſtrie. i. cuiusdā fidicine q̄ citbara cauere ſolebat: et cum quidem celauit ita captū ſub p̄e de mea duro. i. aſpero ac triſti. i. ſeuero aſtremo et tranſſerebat in ſe eſchinū famā amo-

ris illius citbariſtrie. Deniq; eripuit fidicinā illā citbariſtriā lenoni. i. puellarū venditori. idem eſchin⁹ uiciauerat. i. ſuprauerat ciuē atticā paupculā et dederat fidē. i. ſcē. pmiſſerat hāc puellā fore. i. futurā eē vxorē ſibi. Demea iurgare. i. obiurgabat mitionem fratrē et eſchinū filiū. et ferre. i. ſerebat grauiter. i. moleſte. et indignato aſo. Tū mox. i. ſtatiz ubi. i. poſt q̄ uitas ē patefacta. i. reſcisa et liq̄ſacta eſchinus ducit vxorem. i. capit in vxorem ſginem ciuē atticā uiciatā. i. ſupratā a cteſipbo ponitur citbariſtria id ē habet cythariſtriaz ſuo arbitrio p̄us Demea patre ſuo duro exorato id eſt p̄uaſo inducto ut daret licentiā potiunde eius.

Adelpborum Argumentum.

Duos cum haberet demeā adoleſcētulos: dat mitioni fratri adoptandus eſchinū: ſed cteſipbonē retinet. hūc citbariſtrie lepore captū ſub duro ac tri-

ſti patre frater celauit eſchinus: famāq; amoris in ſe tranſſerebat deniq; fidicinā lenoni eripuit. Uiciauerat idē eſchin⁹ ciuē atticā paupculam fidēq; dederat: hanc ſibi vxorē fore. Demea iurgare et grauiter ferre. Mox tū ut ueritas patefacta eſt: ducit eſchinus a ſe uiciatā ciuē atticā ſginē vxorē. potitur cteſipbo citbariſtria: exorato ſuo p̄e duro demeā. Prologus.

Mox q̄ poeta ſenſit ſcripturam ſuam ab iniquis obſeruari et aduerſarios rapere in peiorem partem: quam acturi ſumus indicio de ſe ipſe erit: vos eritis iudices: laudū an uitio duci factum oporteat. ſynapborbniſcōtes diſpili comedia eſt. hanc p̄moriētes plantus fecit fabulam. In greca adoleſcens eſt: qui lenoni eripit meretricē.

Poſt q̄ poeta et. Poſt q̄. i. qm̄ ſi: cat cōtra apud plantus qm̄ po inuenit p̄ poſt q̄. poeta. Terē.

ſenſit. i. p̄cepit ſcripturā ſuā i. ſuū poema. ois enim qui aliquid ſcripſit indifferenter ſcriptoz a ueteribus dicebatur. obſeruari id ē uſitari diligēter recognoſci: examinari ab iniquis. i. inimicis et poſt q̄ cognouit aduerſarios id eſt ſuos emulos rapere id eſt trahere in peiorem partem id eſt in uituperium et quali uituperare et uitio dare ſcripturam ſuam ſeu comediaz quam. i. comediam ſum⁹ acturi. i. pronūciaturi et recitaturi ac repreſentaturi: et qd̄ dicūt in ſuri. Ipſe poeta erit indicio. i. erit

indē et p̄dītoz de ſe ipſo. Indicat enī q̄ aliquid alijs p̄dit. confitetur qui inuitus de ſe aliquid p̄mulgat vos ſpectatores eritis iudices iudicabitis ne id eſt utrum oporteat factum: id eſt id quod fecit poeta tranſſerendo grecaū duci id eſt dari uerti aut exiſtinari et reputari et aſcribi laudē aut uitio id ē uituperationi. Synapborbniſcōtes diſpili. i. talis comedia greca eſt Nomē illius comedie ē totū grecū plantus fecit eam greca fabulā. i. comediā latinā dictā cōmoriētes nomine latino: ut i; uidere apud plantum i fabula greca eſt adoleſcens q̄ eripit id ē auferit meretricē lenoni id eſt puellarum uenditori.

Comedia.III.

In prima fabula. i. i. priā parte fabule Plautus reliquit eū locū de ereptione meretricis integrū. i. tractū vbi verū alteri qeū tractaret. poeta sumpsit sibi eū locū. i. qd dicit eū passū in adelphos. i. traduxit i suam comediam vocatā a duobus fratribus: et sumpsit iquit. hoc ē liber et tulit nec furat? ē. extulit quasi extra tulit. e greca eam latino stilo ornās. extulit inq̄ verbum latinum. s. expressit quasi detractū ac derivatū seu maius deductum de verbo greco vt ostendat poetam non sumpsisse de plauto. nos id est ego cum meis gregibus qui mecum personari sunt acturi. sumus acturi eam fabulam nouam: id est nouo stilo trāslatā que scz prius non fuerat traducta. Pernoscite vos spectatores pfecte videte ne id est viz extimetis furtum esse factū de plauto an extimetis locū comedie q̄ pteritus ē id est p̄etermissus est negligentia. i. i. curia Plauti esse reprehensū. i. resumptum Nam qd. i. qd aut istī malivoli. i. inuidi dicunt homines nobiles. s. Scipionē Apuleianū. Zelū sapientie et Furium p̄i adiutare. i. adiutare sepe cum poetaz et eos scribere: id est cōponere assidue vna id est simul cum eo. hic poeta duxit id est existimat eam laudem esse maximam eius supple quod illi existimant esse maledictum id est conuiciū seu obprobrium vebemens. cum i. qm placet illis nobilibus q̄ placet vobis vniuersis auditoribus i cauea tbeatri spectantibus et qui placent toti populo quoz nobilitas quisqz tempore suo vsus est opera id est operatione industria sine superbia. q. d. quisqz libenter eoz opera vtebatur in bello id est tempore belli vt opera Scipionis in ocio id est in pace. vt opera Furij p̄i in negotio id ē in accusationibus et causis criminalibus in qbus multi sunt vsi opera Zelij sapientis. Debinc id est consequenter ne id est vt non expectetis argumentum id est materiam fabule. senes scz mitio et demea qui venient in proscenium primi aperient id est explicabunt vnā partem argumenti. ceteri actores et etiam ipsi senes ostendent partem argumenti in agendo id est inter recitandum seu in progressu fabule agende. Vos spectatores facite curate vt sup. vestra equanimitas id est fauor propicius animus augeat industriam id est diligentiam poetę ad scribendum id est ad pponendas fabulas.

Mitio.

Senex.

Torax: n̄ redijt hac nocte a cena. esebino neqz famuloz quisqz: qui aduersū ierāt.

Torax et c. Hic mitio se plurimū eē sollicitū ostendit de filio esebino adoptiuo quē non re dijsse a scena rescit. Vbi. S. Torax serue sic dicte ab odore. naz Torax gen? ē aromatis vt plinius ait. Hūc aut Toracē nō videbat corā: sed vocabat vt sciret vbi nā cēt dñs ei? esebino? cui seruebat volēte mitione. quo seruo non respōdēte subdidit. p̄nūciatue potius q̄ interrogatue: vt vult Donat? q̄ si secū cōquerēs loq̄tur. esebino? nō redijt hac nocte a scena neqz q̄sqz. i. aliqz seruloz qui ierāt. i. iherāt aduersus. i. obuiā illi redijt i q̄

Adelphos

profecto certe vere boies sup. dicunt b vulgo sup. tāq̃ b dictū sepe i ore pplo fit. Si absis scda psona p tertia id ē si sit aliq̃s absens vspia. i. vsquā h ē i aliq̃ loco. Nā nusq̃ r' huspia r' vsq̃ r' vspia q̃ idē signi- ficanr' dñr' r' in loco r' ad locū. aut si cesses. i. si sis ociosus ibi. i. vbi tu sis absens. sati' ē. i. melius est ea mala euenire. i. ptingere tibi. q̃ mala vxor dicit in te. i. p te r' q̃ mala ipa irata cogitat in aio: q̃ illa mala euenire tibi. q̃ pntes ppicij. i. benigni in aio inq̃ suo cogitat. Si cesses. i. si sis cessator r' ociosus alicu

profecto hoc vere dicunt: si absis vspiam: aut ibi si cesses euenire ea satius est q̃ in te vxor dicit: et in ani- mo cogitat irata: q̃ illa que parentes propicij. Vxor si cesses: aut te amare cogitat aut tete amari: aut po- tare atq; animo obsequi r' tibi bene esse soli: cum sibi sit male. Ego (quia non redijt filius) que cogito: qui- bus nunc sollicitor rebus: ne ille alserit: aut vspiam ceciderit: aut perfregerit aliquid. Uab quemq̃ ne ho- minem instituire in animo: aut parare quod sit cha- ritus q̃ ipse est sibi: atqui ex me natus hic non est sed ex fratre. Is adeo dissimili studio est. Jam ob adole- scentia ego hanc clementem vitam vrbana: atq; oci- um secut' su: r' quod fortunatū isti putāt vxorē nūq̃ habui. Ille contra bec omnia ruri agere vitas semper

est genitū. Sollicitor inq̃ ne idē q̃ aut ceciderit vspia. i. i aliquod pcpitū. Nā etiaz vspiaz ad locū dicitur aut q̃ pfregit aliquid. i. habeat aliquod membrū fractum. Nā vt lau. habet fregi brachiū signi- ficat habeo brachiū fractum. similiter fregi nauem. i. nauis mea ē fracta. Uab interlectio irridētis se- ne id est verum vey est sup. quēq̃. i. aliq̃e boiem instituire in animo id est pponere sibi aut collocare in mente aut parare. i. ppare: piliare: pberere: acquirere seu in aio disponere aliqd quod sit chari' id est dilectius q̃ ipse homo q̃ instituit ē chari' sibi ppi. atqui hic eschinus non est natus ex me. i. nō est fili' meus naturalis sed ex fratre. Is scz frater de mea est studio id est voluntate r' animi applicatione a- deo. i. valde seu minū dissimili id ē diuersa. iam inde id est iam ex eo tpe quod seq̃tur scz ab adoloscen- tia. i. a iuuentute. ego secutus sum id est amauī tāq̃ magistrā bene beateq; viuendi: vt discipuli sequū- tur preceptorum documenta quibus adhibeant: propterea sectatores dicuntur. Ego ergo secut' sum hanc vitam vrbana id est hunc modum viuēdi in vrbe clementem id ē que reddit homines clement- res: vt pallida mors. Dicitur effi clemens qui colit mentem quod maxime fit in vrbibus. atq; secutus sum ocium vrbana. i. securitatē seu tranquillitatē vrbis. r' nūq̃ habui vxorē: s; vixi vita celibe. quod scz non ducere vxores isti id ē quia me dissentiūt putant esse fortunatus id est plurimū felicitat' hñs: et ppterea vocant hanc vitam celibem quasi celitē. Ille contra elegit sup. bec omnia sine secutus est bec oia q̃ sequitur videlicet agere vitā id ē viuere ruri i otio aduerbialiter. i. in agris. r' habere se. i. gerere semp

bi vxor aut cogitat te amare id ē amore alicui' puelle esse captū: aut cogitat tete. i. tēp'm amari. i. p amorē ab aliqua detineri: aut cogitat te potare. i. potui indulge- re: atq; cogitat te obseq. i. mores gerere animo tuo. i. explere tuū aīm oblectatione aliqua quā cui pueris. r' cogitat bene eē tibi so- li cū male sit sibi. i. cogitat q̃ sol' tuas capis delicias quo tpe ma- le se hz vxor. In omnibus autēz his p'dictis initio videt' aliq̃e alloqui r' tamen solus loquatur et secūda psona vtatur p tertia. Ego initio que cogito. q. d. mala tantū id est quas habeo cogita- tiōes malas scz r' hoc lege inter- rogatiue r' ea oia cogito eam ob- rem: quia fili' non redijt. r' nunc quibus reb' malis scz sollicitor id est vxor anxius sum r' sollici- tus: interrogatiue etiā pronun- tiando et exclamatiue. Deinde subiūgit quibus reb' sollicite- tur scz his malis reb' videt' ne id est vt pro q̃ aut ille eschinus alserit id ē frixerit seu frigus ni- mius sit passus ppter quod ma- le habuerit neq; redire potuerit nam morbozū frigus potissimū

Comedia. III.

parce. i. tenaciter optum ad seruandum ac duriter. i. aspe acerbe optum ad labore. Ipse frater duxit vxorem: duo filij nati sunt ex eo et vxore qua duxit: inde. i. ex quibus filiis: vt vult Do. ego optaui mibi id e assumpti mibi in filium hunc maiorem. i. Eschinum qui est maior natu educti. i. educaui nutriti eum a puulo. i. ex eo tpe quo adhuc paulus erat. q. d. ab ineunte etate. et ponitur a puulo loco aduerbij. Vbi nos educare dicimus veteres educere dicebat. habui. i. credidi duxi estimavi reputavi cu p meo. i. ac si cet ex me natus: amavi. i. chari habui pro meo: oblecto me. i. capio mea delectationez in eo. Dicim? tamē oblecto me hac re poti? q in hac re. id solum. i. ea res sola e charuz mibi: plus significat q si diceret sol? is e char? mibi. Sepe aut vltimur ozone neutra pro ozone masculina aut femina: facio. i. laboro sedulo. i. sec? a dolo sine dolo instanter impense veber mēter: vt ite. i. filij: ptra. i. vicissiz ille eschin? habeat. i. reputet me p suo patre: do. i. tribuo sumpt? pretermitto. i. reliquo pterire vt dicunt multa delicta: non habeo necesse. i. nō exigit necessitas agere oia p iure meo. i. scdm auctoritatē meā in eum et pcessam ab oib? libertatē. Interius et equitatem hoc interest. Nam ius est quod oia recta et inflexibilia erigunt. equitas est q de iure multuz remittit. Et ita hic est sensus: nō licet etiā si nō necesse e seruū eē patrē et mire ostendit ius suū nī si necessitate nō esset seruanduz. Postremo. i. tādē deniqz psuefeci filius. i. eschinū ne. i. vt nō celet me ea facta q adolescentia. i. hunc nullis etas fert. i. affert ipis adolescentib? que facta adolescentie alij adolescentēs faciūt clanculuz patres. i. clā patres. hoc e patri bus nesciētib?. Nam clam iungit et actio et abliouit Do. ac p. i. s. testatur. inde deriuatiū clanculū sapit naturā primitiui: quēadmodū prime suppellatiū a ppe inuenit seruire actō vt prime vrbē sicut ppe pricula a qua descendit. Nā ille fili? q insueuerit. i. psueuerit: aut q audebit mentiri aut fallere patrē illi dicēdo aliter q sit: tanto magis audebit fallere ceteros a patre quē debet timere. Eredo satis esse. i. melius esse retinere. i. reprimere liberos a vitijs. i. pudore. i. verecūdia et h referēdo ad liberos et liberalitate. i. bonitate et benignitate h referēdo ad patres q metu. i. timore. Nec. i. bi modi retinendi liberos nō pueniūt. i. nō pgruūt fratri meū neqz placēt ipi: h est in h dissentiū? ac dissimiles sum?. Nam h mibi puenit tecū significat de h nō esse inter nos ptronerā: frater venīt ad me sepe clamitans. i. v portune clamās. o initio frater qd agis qd facis aut qd dicis utrūqz em significat ago cur pdis. i. tua indulgētia i pditionē deducis nob. i. i. oedec? utrūqz nrm adolescentē eschinū: cur amat. i. amore capi? e cur potat. i. potu se i gurgitat. cur sugger. i. submisistras suppeditas sūptū. i. ipēsa bis oib? reb? faciēdis. i. indulges. i. operā das et i seruīs icūbis nimio vestitu p vestui. Nā dēm qrite mlti psci inuexire cōderūt. vir. Parce metu cyrbare a p metu. nā cū dūis sepe soleat fieri a gto i remota ex gto qrite ablata i dūis remanet lu finiat? q nimio indulges vestitu filij tui, tu nimis das opaz vt ipē fili? miride vestiat eo.

Adelpbos

nimius id est supra quod deest ineptus. i. non bene congruus utilitati filii. Nunc mislo de fratre suo sua adhibet finem inquit. Ipse pater demea est nimis durus. i. asp. austerus propter equum et bonum. i. ultra quod equitas quod de iuris rigore multum remittit videtur postulare. et sic ultra quod bonitas seu benigna iustitia requirit et quidem. i. et certe. ille loque. i. abunde et valde errat. q. d. longe lateque errore ducitur mea finis. i. meo iudicio. quod credat imperium esse grauius. i. maioris auctoritatis quantum ad vim. et stabilius. i. firmitus quantum ad tempus quod imperium fit. i. efficitur seu exercetur videtur esse violentia metu malo: quod illud imperium quod adiungitur. i. acquiritur consiliatur amicitia. i. benivolentia. Dea ratio

Nimium ipse durus est preter equum et bonum: et errat longe mea quidem sententia: qui imperium credat grauius esse aut stabilius vi quod fit: quod illud quod amicitia adiungitur. Dea sic ratio et sic animus induco meum. malo coactus qui suum officium facit: dum id rescitum iri credit: tantis per cauet: si sperat fore claram: rursum ad ingenium redit. hic quem beneficio adiungas: ex animo facit: studet par referre presens absens quod idem erit hoc patrium est potius consuefacere filium sua sponte recte facere quam alieno metu. hoc pater atque domini interest: hoc qui nequit: fatetur nescire imperare liberis. Sed est ne hic ipse de quo aiebam: et certe is est. Nescio quid tristes video. credo iam (ut solet) iurgabit saluum te aduenire demea gaudemus.

Demea senex.

Mitro.

presentia et in absentia sui custodis seu monitoris erit idem id est non mutabitur. semper bene perget beneficium et honestate affectus. hoc quod sequitur est patrium id est officium patris et ad patrem spectans. alij patrum habent sed in idem redit. hoc ergo est patrum id est spectat ad patrem. v. consuefacere filium id est eum reddere consuetum recte. i. bene facere sua sponte. i. per seipsum potius quam metu alieno. i. quam metu alterius puta monitoris aut custodis aut patris. pater atque domini interest id est differt hoc. i. hac re: v. cogendo metu subditos. et sic est dominus qui cogit seruos vel beneficiis adiungendo: et sic est pater: quod fungitur officio paterno. Vel sic intellige impersonaliter interest. i. differentia est an aliquis sit super. pater an dominus. hoc id est hac re ut expositum est. Is qui nequit hoc facere scilicet adiungere beneficiis suos et aliter ad bene viuendum fateatur se nescire. i. quod nescit imperare liberis id est liberos regere et illis moderari. His sic dictis est se solo mentione superuenit de quo sermo erat factis dicta ostendatur. Sed ne. i. v. est hic ipse pro ipse antique scilicet Demea de quo aiebam. i. loquebar et certe est is de quo loquebar. hoc dicit cum prius vidit cum video cum tristem nescio quid id est propter nescio quid. credo quod super. iam id est statim iurgabit: id est rixabitur increpabit me ut solet: id est ut mos eius est. o Demea frater gaudemus te aduenire saluum: id est tua salute letamur et tuo aduentu.

pus quod imperium fit. i. efficitur seu exercetur videtur esse violentia metu malo: quod illud imperium quod adiungitur. i. acquiritur consiliatur amicitia. i. benivolentia. Dea ratio t. meus modus mea intellectio sic est: id est est talis: et induco animum meum sic id est sic mihi persuadeo quod super. homo coactus. i. compulsus malo. i. metu aut violentia qui facit suum officium id est qui facit id quod debet cauet. i. vitat peccare super. tantisper id est tantum dum. i. quantum dum credit id quod facit rescitum iri. i. quod sciet. Si autem ipse coactus malo sperat. i. credit id quod facere vult fore id est futurum esse clam id est secretum. sicut enim dicimus palam est: id est manifestum est: sic dicimus clam est: id est secretum est et additum. Rursum id est iterum quasi retro versum sicut proorsus prius versus redit. i. regreditur ad ingenium: id est ad naturam suam depravatam seu ad perditos mores suos. Ille homo vel iuuenis quem adiungas id est allicias tibi deuincias obliges tibi et retineas beneficio: id est in aliquo merito facit officium inquit ex animo id est ex voluntate studet id est dat operam conatur laborat referre par id est respondere beneficiis acceptis. ipse iuuenis presens et absens id est et in

Comedia. III.

Hic oportune rē. In hoc actu diuersi boies et diuersi p̄es et diuersa studia proponuntur. hic lenis id est amar? hic facer? hic ipolit? hic facilis. hic p̄mar et difficilis in delictis. Demea. hē. hec p̄tula ostendit affectum q̄rentis oportune. i. tēpestine et mature et quasi expectate venis sup. querito teipm. Dicitio. quid. i. cur vel propter quid es tristis. De. rogas. i. interrogas me qd. i. cur ego sis tristis. vbi. i. cū Eschin? fiet. i. sit nobis. i. cū

bēam? Eschinus tā p̄ditis mortu? ut nobis sit de decori. q. d. non ē rogādū cur sis tristis p̄sertim vbi bēam? adole scētē nobis dedec? afferētē. Vel sic intellige. Rogas me vbi. i. in quo loco Eschin? sit quē observa re dēres et scire vbi p̄sari sit solitus. eap̄opt qd op? ē petē qd. i. cur ego sū tristis. q. d. nō alta ē mī bī cā tristitie nisi ip̄e. Dicitio. Dixin i. nōne bñ dixi hoc fore. i. futurū eē v? ut frater oblungaret. Et b̄ dicit ad pplm. Deinde p̄uertit se ad fr̄em iquies. qd fecit eschin? De. Pet? qd ille fecerit v? qd putas illā fecisse quē neq? q̄c̄p. i. aliquid pudet: id est pudore afficit. vbi pudet ē p̄sonale p̄bū cum aī se n̄m̄ habeat. post se nō cāuz il lū bēt quē aī se bēret si cēt ip̄so nale. qd fecerit inq̄ ille q̄ nō me tulit quēc̄p. i. aliquē. neq? i. et q̄ nō putat se tenere. i. observare villaz legē. i. villā normā bñ vīcēdī. Nā omīto illa q̄ facta sūt ab eo ante bac. i. aī b̄ ip̄s. qd designauit. i. qd noue rei fecit. Nā designare ē rē nouam facere siue bonā siue malā. Un̄ designatores dñr q̄ ludis funebrib? p̄sūt q̄ i eis ludis multa fiāt noua et spectāda. In

de designatores et bī dicit p̄m q̄ suo flagitio oculos ppli et ora i se p̄uertūt et spectaculo sunt vulgo qd retineāt pplm suo flagitio: ut designatores ludis funebrib? multitudinē retinebāt. Veteres etiā prae et recte facta designata dicebāt. Dicitio. qd nā. i. qd ē id qd designauit. De. ip̄e eschin? effregit. i. disiecit dirupit fregit fores. i. ostia. atq? irrūit. i. irrūpīt siue p̄uolentiā et impetū itroint in edes alienas: id est i domū lenonis. mulctauit. i. lacerauit mutilauit molluit dissoluit. Unde mulciber a mulctando q̄si multis ber. Mulctauit ergo ip̄m dñm dom? scz lenonē atq? oēm familiā ip̄i lenonis: v? seruos vel puellas. et mulctauit quidē vsq? ad mortē. i. vsq? ad p̄finitū mortis. quīs mors nō sit cōsecuta. hoc dicitur ad exaggerationē. eripuit. i. rapiēdo abduxit a lenone mulierē quā amabat. oēs vidētes clamāt id est vociferatur hoc. i. talē ereptionē et mutilationē factū esse indignissime. i. in bonestissime. qd factū. o mīto omī nes illi dixerūt mibi adueniēt. i. cū venirē ad te. Alij codices habēt quot per t. et cum hoc habent amīcī tunc sic intellige. o mīto quot amīcī. q. d. maximus numerus amīcorū qui dolēt meo dolore dixerūt mī bī adueniēt. id factū ē in ore omni populo. i. toti ciuitatē: b̄ est nemo ex ciuib? est qui nesciat. Deniq? id ē tandē si exēplū ē p̄ferēdū. i. cōparādū. q. d. eschinū nō eē dignū qui cū. i. cū quo frater p̄feratur: sed lōge decipitur demea: ut patuit in argumēto. Eschin? nō videt fr̄em. i. ctesiphonē dare operā. i. sc̄ibere rei. i. opī nō amori n̄ videt eū eē p̄cū. i. moderati vsus et tenuis si p̄dīgū ut eschin? et sobriū. i. moderati vici? nō liberos ut eschin? nō vidz inq̄. q. d. imo vidz nullū factū illi? eē v? iūcīri silebui? facti. i. eschini nā ille b? dicitur et silebui. nisi q̄s velit dicē nōne vidz nullū factū b? fr̄is eē silefactō fr̄is sui. o mīto fr̄

Hic oportune: teipsum querito. Dicitio. quid tristis es? De. Rogitas me? vbi nobis eschin? fiet: qd tristis ego sum? Dicitio. Dixi hoc fore: quid is fecit? De. Quid fecerit: quem neq? pudet quicq? nec metuit quemq? neq? leges putat tenere se vllam. Nam illa que antebac facta sunt: omitto. modo quid designauit. Dicitio. Quidnam id est? De. Fores effregit: atq? in edes irrūit alienas: ipsum dominū atq? omnem familiam mulctauit vsq? ad mortē: eripuit mulierē quā amabat. Clamāt oēs indignissime factū esse hoc aduenienti qd mibi mīto dicere. i. in ore est omni populo. Deniq? (si conferendū exemplū est) fratrem nō videt rei dare operam ruri: esse parcum ac sobrium. nullum huius factū simile:

Adelpbos

eum. i. quando dico bec illi. i. cōtra illū dico tibi. i. in te tu finis. i. pateris illū eschinū quē adoptasti cor-
rumpi. i. lasciuū fieri et deprauari. **Di.** nūq̄ quicq̄. i. aliqd est iniustius. i. iniquus intolerabilis et magis
iniuste iudicans bole impito. i. q̄ sit bō iperitus et rusticus ac inexpectus. qui bō imperit? nūq̄ putat re-
ctū nisi qd̄ ip̄e fecit. **De.** quorsū istud spectat. i. ad qd̄ ppositū dīcis istud. **Di.** qz tu demeā iudicas bec
oīa facta iuuenis male. i. nō scdm equitatē. **E**rede mibi nō ē flagitiū. non contēdit **Di**ctio nō esse pecca-

bec cū illi mītio dīco: tibi dīco. tu illū corrūpi finis.

Di. boie imperito nūq̄ q̄c̄q̄ iniusti? est: qui nisi qd̄

ip̄e facit nil rectū putat. **De.** quorsū istud? **Di.** qz tu

demeā bec male iudicas. Nō est flagitiū (mibi crede)

adolescētulū scortari: neqz potare nō est: neqz fores

effringere. **H**ec si neqz ego neqz tu fecim? non fuit e-

gestas facere nos Tu nūc tibi id laudī dūcis quod fe-

cisti inopia iniuriū est. Nā si esset vnde id fieret: face-

remus. **E**t tu illū tuū (si esses bō) fineres nunc fa cere

dū per etatem licet potius: q̄ vbi te expectatū eiecī-

set foras: alieniori etate post faceret tū. **De.** prob iup-

tum sed dicit nō eē flagitiū. i. crī-
mē dignū flagitio. i. acerba in-
crepatione euz tū pace sua dīces
rim? nō sit verū quādo quidē tas
les adolescentulī non modo sunt
increpandī: sed etiam duris ver-
beribus fatigandī. propterea iu-
uenis lector nō sequarīs bec co-
mica dicta sed tanq̄ e medijs ve-
ribus rosam decerpas quod si
et? faciendī sis imperitus p̄sus
omittas ne spinarū acumine pe-
netreris ad vīum. **D**ulta enī
sunt que longe melius est nescire
q̄ scire ait Augustin? Sed ad rē
redeam? nō est flagitiū adolescen-
tulum scortari. i. scortum ducere
siue sequi. nam vt Varro ait et sa-
tis prius dictum est scortari ē se-
pius scortum ducere. capī ur ē
pro luxuriari et lasciuia effluere
neqz est flagitiū inq̄ adolescen-
tū potare. i. bibacē eē euz reue-
ra sit flagitiosissimū. neqz ē flagi-
tium adolescentulū effringere. i.
rūpere fores. i. ostia meretricum

sed per fidē qd̄ si hoc turpe non est: si neqz ego neqz tu fecimus bec predicta: et est conceptio personarū
in qua prima cōcipit fam: adiuncto verbo prime p̄sone plis nūerī. si ergo nō fecimus q̄ fecit eschin? ege-
stas. i. penuria rei familiaris non fuit. i. permīsit nos facere ea. q. d. nō p̄buit voluntas sed necessitas
et iō nulla laus est. Tu Demeā nūc dūcis. i. existimas reputas tibi laudī. i. ad laudē tibi vertis id vltū
dūcis. i. putas id esse sup. tibi laudī qd̄ fecisti inopia. i. pauperie p̄sensus. et quid ē illd̄ qd̄ fecistis? q̄ nō
fecisti talia que nunc eschinus: sed illa vitasti p̄sensus egestate iniuriū ē. i. iniustū est iniquū īmeritū re-
dare tibi laudī qd̄ coactus fecisti. q. d. si iure neqz merito id tibi tribuis laudī p̄pterea: bene dixit mītio
nūq̄ esse iniquius ip̄erito qualis est demeā. nā si esset. i. sup̄peteret abundaret vel si haberem? vnde. i.
quo mediante id fieret. i. id qd̄ Eschin? fecit efficeretur faceremus quod fecit: puta si adesset etas iuue-
nilis si parētes p̄piciū sumptū suppeditātes et tu Demeā si esses bō peritus. i. rex et modī vīuēdi iuue-
niliter fineres. i. permītteres nunc tuū fillum facere qd̄ facit eschinus. **Di.** q̄ diu licet ei p̄ etatem id ē
q̄ diu etas patitur et non tanta reprehensione digna est q̄ta foret si esset maturior. nō est quasi pro mon-
stro ludere velle senē. potius q̄ q̄ tū ip̄e filius faceret id quod nūc facit eschinus post. i. postea aduer-
bium alieniori etate cōparatiuum p̄positiuo. i. etate aliena talibus iuuenibus ineptijs et plurimum
indecēt vbi. i. q̄n eiecisset foras te patrē expectatū id est odiosum non amatum a filio p̄pter tuam in-
eum duriciam. q. d. potius q̄ faceret iuueniles ineptias in aliena etate postq̄ esses per mortem tuam ei
sectus foras. i. expulsus a dñatione in eum. **E**xpectati parētes dñr odiosi quorū mors quotidie expe-
ctatur nā filijs parētes aut amabiles sunt aut expectati. amabiles boni: expectati mali. quorū mors in-
dies magis expectatur et exoptatur. nā expectam? ante diē: speramus ad diē. vnde auidior expectat
q̄ ille qui sperat. **De.** bic acriter reprehendit mītionē neqz īmerito vt qui falsa protulerit et male iuue-
nū aīos instituerit q̄ nimis sunt pellues ad libidinē. prob iuppiter tragica exclamatio est reprehēdē-
tis mītionē et in eū excādescētis. **Vir.** Prob. iuppiter ibit. et ita dīcēs testari fouē videtur et iuocare ad-
uer sum illū in, quē irascitur: vt dicere solem? exclamātes bone deus q̄ta ip̄obitate mundus abundat

Comedia.III.

Tu bō mitio rediges me. i. deduces me ad infaniā. i. ad mētis bebetudinē et expectationē. dicit sup. qd si
 ē flagitiū. i. crimē i crepatione dignū adolefcētulū facē bec turpia. i. si adolefcētui? h turpia cōmittat. h
 dicit in exclamādo in dictū mitionis. cui pendubio eqs velisq; vt aiūt reclamari dignū ē et qdē ab oib;
 bus. **Q**ui ab hic iterfectio indignātis regre ferētis talia nba. ausculta. audiq; dicitur? sū ne obtūdas. i.
 noli me molestare aut mibi molestus seu tediosus esse sepius. i. nimis sepe de hac re. i. de scō Escbini.
 obtūdere ē aliqd sepe odiose rei
 petere. dedisti mibi filiū tuū? **E**sc
 binū adoptādū. i. assumēdū. is
 fili? est fact? i. effect? me? fili? p a
 doptionē. o demea? si ipe peccat.
 i. errat qd. i. in aliquo. peccat mi:
 bi. i. ad meū dedec? Tale est illd
 ciceronianū in eplis si qd offēde
 rit sibi totū nībī tibi offenderit.
 ego mitio illi aduerbiū loci dicit
 Do. i. ibi sine illic vbi peccauit vel
 ibi p tūc aduerbiū tpis quēad:
 modū et oīi pro illi apud Tir. ex
 ponit sepe p tunc a pūio si recte
 meminī illi. ergo. i. tunc qn pecca
 bit ego **O**ditio feram. i. sustinebo
 tolerabo maximā partē dedeco
 ris qz nūc in meā ē traductus sa
 miliā: tu autē ipa adoptiōe ei? au
 ra liberat? es: caprop? maxia ps
 dedecor? mibi ferēda icūbit ipse
 esebini? obsonat. i. omnia frequē
 tat. nā fest? iquit obsonitare esse
 frequenter obsonare. significat aut diuere d? aut obsoniū vt pri? dictū ē quicqd i comedēdo addit pa
 ni et vino vñ obsono as neutruz: vel obsonoz aris. deponēs p codē. i. vel diuere vt. **F**est? aut. Uel pul
 uia frequētare et celebrare: et oppipare. i. laute viuere. **P**otat. i. bibosus ē seu bibax et vino se obruit et in
 gurgitat et delicata ac suauia qritat vīna olet vnguēta. i. vnguēto et odore fragat qd ē molliuz virosū et
 effeminatozū et lasciuozū in cure curāda laborātium dicim? aut olere vnguēta olere aromata cū actio
 quēadmodū dicim? sapit mel. i. habet saporē mellis. figuratā enī esse locutionē palā est. olet ergo vu
 guenta de meo. i. de meis pecunijs amat. i. amorē indulget et amore captus ē argētū dabitur a meo dum
 i. qn erit cōmodū. i. erit oportunū dare sup. ibi vbi. i. qn vel in quo loco nō erit argētū. i. q. d. dabo argē
 tū dū oportunū erit dare ibi vbi nō erit. fortasse ipe Escbin? excludet foras. i. vel nō admittet vel iam
 admissus eijciat vbi nō erit argētū. et fortasse dicit qm cē pōt vt gratis amet gratiā admittat ob ei? for
 me elegantiā ita legit **D**onar? vt dictū ē. posset tñ forsitan nō inepte ita distinguī dabitur a meo argētū
 dum erit oportunū dare. deinde vbi nō erit argētū fortasse Escbinus excludetur foras neq; poterit
 suum tenorem deducere sine pecunijs. **E**scbinus effregit. i. rupit demolitus est diruit fores lenonis. i.
 dicitur autem effrigo is. ab ex et frāgo. quo verbo iurisperiti sepe vtuntur. habetur enī titulus libro.
 xlvij. pandectarum de effractoribus et erpilatoribus. ipe fores effracte restituētur id est reficiētur et
 in pristinuū statum restaurabuntur **E**scbinus discidit. i. dirupit vel dissecuit vestem. illa resarciētur. i.
 reparabitur resuetur reficiētur i restaurabitur emēdabitur. gratia habetur sup. a me dijs. **E**st mibi sup.
 id est ego habeo ego possideo et extat mibi. et id etiā. vel ponitur hic geminādo vt et terris sacratu et
 alto. est ergo mibi vnde bec fiant. i. vnde diruta resarciantur et reparentur quasi dicat si ista sint resar
 cienda. ad hoc diuina gratia habeo vnde bec fiant. **S**ic etiā nobis liceret loqui habeo deo gratia vn
 de inopem possum deducere vitam. **A**lij dicunt habeo deo gratias vnde possum viuere et tunc intellis
 gitur ago supple sed cum est gratia intelligitur habetur vel habenda est. et ea que fecit **E**scbin? ad hoc
 id est bucusq; non sunt molesta mibi id est mibi non displicent. **P**ostremo id est tandem aut desine id
 est cessa me obfurgare aut cedo id est vīc vel da quemuis id est quemlibet quemcūq; volueris arbit
 rium: id est iudicem qui nostre deceptioni modū imponat: et secundum te aut secundum me ferat
 sententiam **A**rbitrator est iudex electus arbitrio litigantium cuius arbitrio cōmittitur litis decilio atq;

piter? Tu bō rediges men ad infaniā. nō est flagitiū
 facere bec adolefcētulū? **Q**ui ab ausculta ne me obtū
 das de hac re sepius. tuū filiū dedisti adoptandū mibi:
 is meus ē factus. si quid peccat demea: mibi peccat.
 ego illi maximam partem feram: obsonat: potat:
 olet vnguentum: de meo amat: dabitur a me argen
 tum: dū erit pmodum. vbi nō erit: fortasse excludetur
 foras. **F**ores effregit: restituētur. discidit vestē: resar
 ciētur. est dijs grā: et vnde bec fiāt: et adhuc nō mole
 sta sunt postremo aut desine: aut cedo quēuis arbitriū.

Adelpbos

terminatio. ostendam id est conuineā confutabo te peccare plura id est ostendas te errare in pluribus in hac re id est in hoc negocio. Cum dicimus tu plura peccas quā ego improprie sermo est quā ita debet intelligi. peccas in pluribus quā ego ut prius est expositum. nam pecco est verbum neutrum absolutum quod accusatio proprie iungi non potest. hei mihi id est probdolor disce esse pater cum sis celebs ab illis patribus qui sciunt vere id est qui sciunt respa quid sit pater seu quid sit esse patrem. Odit. tu de

Te plura in hac re peccare ostendam. **De.** Hei mihi: pater esse disce ab illis qui vere sciunt. **Odit.** Natura tu illi pater es: consilijs ego. **De.** Tu ne consulis quicquid? **Odi.** Ab. si pergis: abiero. **De.** Siccine agis? **Odi.** An ego totiens de eadem re audiam? **De.** Cure est mihi. **Odit.** Et mihi cure est. Utrum de mea cure mus equā uterque partem: tu alterū: ego itē alterū. nam ambos curare propemodum reposcere ē illū quē dedi sti. **De.** ab initio? **Odit.** Mihi sic videtur. **De.** Quid istuc? si tibi istuc placet: profundat: perdat: pereat: ni bil ad me attinet. **Ita** si verbum vllum postbac. **Odi.** tio. Rursum de mea irascere? **De.** An non credis: re peton quē dedi? **Egre** est alienus non suus. Si obsto:

mea es pater illi **Escbino** natu ra id est generatōe naturali que natura dicitur vis infusa reb^{us} de similib^{us} similia procreās. quasi dicat tu es illi pater naturalis: sed ego sum pater illi consilijs. i. suasionibus adhortationibus. quā si dicat tu genuisti eum ego vero educaui illum et que sint illi faci enda suadeo. **De.** tu **Oditio** ne id est non: consulis id est suades ei quicquid id est aliquid quod supple fit ei vtile aut bonestum. **Odi.** ab interfectio dolentis propter cō tumeliam illatā videlicet quā nīll bonesti illi consuleret. Si pergis id si perseveras in contumelia irroganda ego abiero id est abis bo discedam coniunctum pro indicatio. **De.** Siccine agis id est vtrum sic discedis neque fecte loqueris: hoc dictum quasi reuo cantis correptio est iam abibat. **Odit.** conuersus. **Oditio** enim et retro aspiciens inquit: an id est vtrum audias te supple totiens quasi obtundendo de eadem re. **De.** **Escbinus** ē mihi cure id est ad me spectat. **Odit.** at id est etiam ipse ē mihi cure. Utrum id ē sed. o **Demea** uterque id est ego et

tu curemus equam partem. i. habeam^{us} curā equalis vtriusque partis. tu **Demea** cures alterū filium scz **acesipbonē**. Item. i. similiter ego initio alteri curā. i. nam curare ambos. i. curā habere amboz prope modum. i. fere est. i. equalet reposcere. i. reperere illū quē dedisti mihi in adoptionē. i. **Escbinū**. **De.** ab i terfectio dolentis. o initio exclamat dolēs ac p̄moris ob id quod dixerit initio illū velle reposcere quēz dedit. **Odi.** sic videt mihi. i. te velle reposcere. **De.** quid. i. cur loquor sup. istud vel quid resisto aut si sic istuc dicat quid istuc. i. iste frater p̄ptemprū loquitur filio aut dicis si istud quod filius facit vel si istud quod p̄misce ris. i. me velle reposcere placet tibi. **Escbinus** profundat. i. prodigat cōsumat luxuriose abliguriat oīa p̄dat. i. p̄ditum se reddat aut amittat quicquid illi potest contingere: pereat id per datur. nīll attinet ad me id est nīll ad me spectat: iam id est ex hoc tempore aut preterea si fecero supple. postbac id est post hoc tempus vnum verbum id est si dixerō tibi ne vnum verbum quidē: et est aposiopesis. q. d. ero benelincmor aut aliquid tale. **Odi.** o **Demea** rursum id est iterum irasceris id est ira cōcitaris. **De.** an id est vtrum nō credis me irasci. i. quasi dicat. est mihi irascendī materia scz dictum quod sequit^{ur} re peton id est repetō ne id est dicis tu quod repetō illum filium quem dedi in adoptionem: indignāter dicit illud egre id ē moleste perperam est dictum supple. quoniam non sum alien^{us} id ē extraneus filio: etiam si non essem pater possem tamē ob propinquitatem eius bonos mores curare: egre ergo seu moleste seu difficulter dictū quasi latu sit difficile mihi patri. Si obsto id est resisto morib^{us} **Escbini**: volebat ali quid subiungere ut prius: ut nō facio ultra debitum vel non abhorreo ab officio vel aliquid tale: sed se

Comedia.III.

correxerit subiungens: iam desino. i. desisto totiens ista inculcare vel frustra in medium depromere: vis
 q. sup. curē. vnum scz'etelipboneim: curo. q. d. bene volo et iam desino alium curare. est gratia dijs id est
 dijs habetur a me gratia. et sum deo obligatus siue eius beneficio deuinctus cum id est quando ita ē
 vt volo id est cum res optatis respondet: opto enī vt a cura illius filij efficiar liber qd mibi contigit te
 faciente iste tuus filius ad optiū esebinus p. pemptū dixit sentiet id est percipiet posterius. i. ma
 lum sequens: quod scz' sequitur
 ex nimia tua indulgentia. et poste
 rius dicit p. posterum compara
 tiuū p. positū. q. d. sentiet quan
 tus sis et quantū ames eum qui
 scz' est decipiendus ex tua nimia
 in eum indulgentia. Poster' enī
 rarum dicitur sequens vt poste
 ra dies id est sequēs: vel pōt ea
 pī posterius pro post id est fili?
 sentiet postea qualis sit: nolo di
 cere grauius id est peius deteri
 us in illum filius. **Edi.** bec apd
 se. **Edi.** dicit absente dīnea. Nec
 id est et nō bec mala de esebino q
 dicit de mea non sunt nibil. i. non
 sunt oīno falsa imo sunt aliquid
 nec i. et non omnia que dicit sunt
 id est veritatem habent: quia qd
 est falsum nibil est. q. d. nō omnia
 que dicit de mea sunt vera nec oī
 no falsa: imo aliqua sūt et aliqua
 nō sunt. tamē id est quīs nō om
 nia sint vera tamē bec que fecit
 Esbinus nōnibil. i. aliquātulus
 sunt molesta mibi id est mibi dī
 splicēt sed nolui ostendere illi scz'
 demee me egre. i. moleste seu dī
 ficulter pati. i. ferre illa que fecit
 filius. nam ita id est talibus mo
 ribus homo ille est: cum. i. quan
 do placo id est volo placare eum
 aduersor id est p. tradisco illi sedu
 lo id ē istanter vebementer et q
 si sine dolo et deterreo. i. deuerto despecto eum ab opinione quā pcepit de eo ppter quez irascitur. tamē
 id ē quīs abstergere velim iram a se: tamē vix. patitur. i. fert tolerat id quod facio bñane. i. modeste be
 nigne patienter equo animo. **Uerum.** i. sed si augeam iracundiā eius. s. aut etiam si sim adiutor id ē fau
 tor iracundie eius ita q. assentiar illi in ira sua, dicāq. eum recte irasci pfecto. i. certe insanā xbum est
 hic. i. sim insanus vel desipiens seu desipiscam cum illo. i. in morem eius: et si. i. quīs esebinus facit no
 bis nonnullā id est aliquā iniuriā in hac re videlz q. effregit fores et c. tamen vltra b. quam meretricē
 ipse nō amauit. q. d. exarsit in multas: aut cui meretrici non dedit aliquid muneris. s. **Postremo.** i. qd di
 cūt finaliter nup. i. nō multo tpe a nunc credo. i. puto q. sup. iam. i. tunc eum tedebar. i. ipse afficiebat te
 dīo omniū meretricū. dixit se velle ducere vxorem sperabam. i. credebam adolescentiā. i. lubricitātē
 adolescentie iam deseruisse. i. refrixisse siue seruo rem pristinum reliquisse. alij legunt de fuisse. et tunc
 sic alitru: sperabam eum deseruisse adolescentiā. i. motus adolescentie: vel eduerso sperabā adole
 scentia deseruisse et gaudebā. s. adolescentiā deseruisse: aut. i. s. ecce q. si repētū ppositū de integro. s.
 denuo volo scire q. quid ē atq. puenire. i. alloqui boīem. s. esebinū si est apud forū venale vel causarum
 ambiguum est. Deinde lege per parentem et per aposiopesim: nisi. i. nisi quia nō temere credo que de
 eo dicuntur: ita enī interpretatur **Donā.** et quid enī recte: vt mea fert sententia.

desino. **Unum** vis curē? **curo:** et est dijs gratia: cum
 ita vt volo est: iste tuus ipse sentiet posterius: nolo in
 illum grauius dicere. **Edi.** Nec nibil nec omnia bec
 sunt que dicit: tamen nonnibil molesta bec sūt mibi:
 sed ostendere me egre pati illi nolui. Nam ita est bo
 mo: cum placo: aduersor sedulo: et deterreo: tamē vix
 humane patitur. **Uerum** si augeam: aut etiam adiu
 tor sim eius iracundie: insanā profecto cum illo: et
 si esebinus nonnullaz in hac re nobis facit iniuriā.
Quam hic non amauit meretricem? aut cui non de
 dit aliquid? **postremo** nuper (credo iam omniū tede
 bat) dixit velle se vxorem ducere: sperabam iam de
 seruisse adolescenti am: gaudebā. **Eccē** autem de in
 tegro: nisi quicquid est: volo scire. atq. hominem con
 uenire: si apud forum est.

Adelpbos

Osecro rē. Hic exempluz pponitur pumeliosi diuitis p potētā r pauperis stultas
cis i pnciē suā. niti aut pnuadere eschin? se inuitū intulisse inuiriāz sannioni lenoni:
sed fuisse ipulsum illius culpa. itelligendū aut est parmenonē seruum morē gerentē
eschino esse cū lenone vt tandē eriperet puella cui? extorquēde eschin? cupidus erat
San. o populares. i. o vos ciues. Populares interdū dōr cui sanctorū videlz gratiosus

Sannio leno.

Eschinus adolescens.

Osecro populares: ferte misero: atq; in
nocenti auxiliū: subuenite inopi. Esch.
ociose ilico hic consistite nunc: quid respe-

ctas: nī bil pericli ē: nūq; (dū ego adero) hic te tāget
San. ego istā inuitis oibus. Eschi. Quāq; ē scelest?
nō pmittet bodie vnq; iterūz vt vapulet. Sā. Eschine
audi ne te ignarū fuisse dicas meoz morum. leno ego
suz. Eschi. scio. San. at ita: vt vsq; fuit fide quisq; op
tima. in quod te posterius purges hāc iniuriā mibi
nolle factam esse: huius quicq; nō faciam: crede hoc

qui scilicet dat operam vt capret
auram. i. fauorem popularem q
r aurarius dicitur. Interdū dī
ctur aliquis popularis qui ē de
populo. Interdū est denotatiuum
significās rem ad populum per
tinentem. obsecro ferte auxiliū
id est ferte opem. auxiliū dō fero
q; tū dīci licet. ferte ergo auxili
um. i. auxiliā mibi misero. i.
afflicto infelici atq; innocenti id ē
qui non meruerim vapulare sub
uenite. i. succurrite mibi sopi: id ē
pauperi admodū. qsi sine terra
inops dī et plus est q; pamp. Es
chi. iā nūc. i. iam hoc ipso tempo
re tu leno consistite id ē mane con
stanter r audacter sta. ilico. i. con
tinuo hic. i. in hoc loco ociose id ē
secure qz ociuz p securitate poni
tur. nam nisi qui securus est ocio
sus est. Donatus vult ilico hic lo
cū significari nō tps sed nō bene
video quo bene mō cohererent
hoc et illic que duo essent aduers
bia de eodem dicta. quod si non

esset hic aduerbium ilico pro illic bene haberet locū dicendo ociose ostendit se imperasse modū dicen
do iam nunc imperauit tempus dicendo hic. vel illic ostendit se imperasse locum: et dicendo pssiste ostē
dit se imperasse locum: et dicendo pssiste ostendit imperasse factum. quid respectas: id est frequenter
respicias hic id est postea aspicias. timebat ne a tergo alter veniret qui eum cederet. Nihil est pericli. i.
nullum est periculum quasi dicat tua culpa et contumacia efficias vt vapules: nūq; id est non tanget
te parmeno scilicet dum id est qdū adero id est presens ero hic. San. luctatur sannio leno cum eripi
entibus puellam inuicis. ego abducam sup. istam puellam inuicis omnibus: id est quod barbare dī
cunt male gratibus oīum. Eschi. hoc dicit parmenoni qui eum iam multauerat. q; q; id est quous ipse
leno est scelestus id est sceleratus improbus peruersus tamen supple non committet: id est non effici
et sed proprie dicuntur de illis pmittere in hoc significato bodie vnq; id est vilo tempore seu tem
poris parte: vt id est q; vapulet id ē cedatur iterum. per quod euz ostendit iam semel vapulasse. San.
o eschine audi ne dicas te fuisse ignarū id est nesciū meoz morum id ē meozum modozum viuēz
dī. ego sum leno id est qui redimit puellas quas sibi questum turpissimum facere cogat. Eschi. Scio
te esse lenonem. San. at id est sum leno fide id est veritate ita id est tam optima vt id est sicut quisq; id
ē aliquis fuit vsq; id est in aliquo loco. q. d. qd polliceor me facturum illud ego facio citra omnem dubi
tationem. non faciam id est non patiar quod purges. i. excuses posterius. i. vltius postea psequen
ter. et ponitur comparatiuum pro posituo videlicet pro postere qd significat post vel consequenter. nō
faciam ergo q; purges te huius vt sit neutri geneis. i. huius rei causa sup. videlicet te nolle hanc iniuri
am eē factam mibi: id est q; tu dicas q; tu non fueris auctor huius mee vapulationis r ablationis puel
le: qm eschinus non eum cedebat s; parmeno. vel non faciam. i. non permittā q; tu purges te nolle hanc
iniuriā huius scilicet puelle erepre esse mibi factam. ali; habent huius quicq; et tunc est sensus. non
faciam quicq; id est aliquid huius id est de hoc. quod id est propter quod purges te nolle hanc iniuri
am esse mibi factāz. Crede hoc id est habeas hoc persuasum et exploratum. ego psequar: id ē vlsicar
pij

Comedia.III.

vsq; ad finē cause psequar ius meū. i. meā libertatē lenoniā. vel psequar meā vidiēfā. Nā vt iniuria est
 q̄. n. inorio sic ius ē qd reddis reo. neq; tu solues vnq̄. i. vnq̄ lucas p solues satisfacies purgabis vbi
 i. per vba id qd feceris mihi male. i. inique re. i. ipso effectu et vt mihi allata. ego noui vestra vba. i. b. nol
 lein. i. vellem b. nō esse factum. iusiurandū. i. sacramentū dabis. i. iurciurādo affirmabitur. impersonalit
 te esse indignū hac iniuria. i. tenō eē cū cui debeat fieri talis iniuria vt videlicet accuseris talem iniuri
 am intulisse mihi. cūz egomet
 sim acceptus id est tractatus in
 dignis modis id ē ibonesto mo
 do et indigno: quia tali iuvene in
 genio admitteretur seu fieret. vt
 te esse indignū hac iniuria: id est
 qui deberes facere hanc iniuri
 am. Escbi. abi pre id est prei pres
 cede discede ante in domū ex b
 loco: vel prestrenue sit vnū vbi
 vt pducas. et tūc sic lege. abid ē
 discede hinc prestrenue. i. valde
 diligēter. nā strēnus bō est dili
 gens et validus ac magnanimus
 posset etiā forsitan pstrēue esse
 vocatū? h. meli⁹ ē vt sit aduerbi
 um. abi ergo et aperi fores dom⁹
 tue vbi est puella quā volum⁹ ab
 ducere. San. ceterū. i. sed nihil
 i. non facis b. id ē nō eo perueni
 sti vt b. possis facere videlicet vt
 tibi fores aperiam vt nihil facis
 id ē nihil proficis b. in abito: id
 ē per b. q̄ ita mecum minaciter et
 ipetuose agis. Escb. iā nūc id est
 ex b. ipso tempore tu pmeno. J. i.
 vade abi intro. i. in domum. Sā.
 ateni. i. s. certe nō finā. i. nō pati
 ar vt ipse suus parmeno eat itro
 vt precipis. Escbi. pmeno serue
 mi accede illuc. i. vade pfer te ad
 locum vbi leno est assistend ē qd
 dī tene te hic. i. in hoc loco quē tibi ostendo ppter hūc. i. iusta hunc lenonē vt sis paratus illum multat
 re si sit opus. San. bem. interiectio indignātis et cōtumacis. sic volo vt. i. mihi assistat quasi contumax
 propter pericula cedis nō deterref. Escb. tu pmeno serue caue iā ne sup. dimoucas. i. diuertas quoq̄. i.
 in aliquā prē vel in aliquē locū oculos tuos a meis oculis ne. i. vt nō sit mora. i. tardatō qn. i. q̄ nō pug⁹. i.
 man⁹ clausa bereat. i. adbereat admoveat p̄tinuo. i. ilico i. malā. i. i. gena lenonis. i. Mala ei ē illa po far
 clei ppe oculos q̄ more mal⁹. i. pomī ē rotūda caue ergo q̄ nō sit mora qn pug⁹ bereat in mala ei⁹. si in
 nueri ab inuolū. et si fecerit tibi signū. San. q̄ tu ita p̄cipis volo experiri ipm pmenonē. i. de eo facē
 piculū an audeat facere qd iubes. Esc. bē. ē hic interiectio metuēis ne puellā abducatur leno serua tu par
 meno. i. pserua ptege tutare desēde puellā. et cū leno nimis acer cēt ad eā abducēdā subdit omitte mul
 lierē. i. dimitte mulierē et subaudi cede lenonē. q̄ si de lenone illv dictū intelligat sic itellige. bem admo
 nētis tu lenone serua te. i. nō patiar ita te mutilari. omitte puellā. i. patē vt eā abducam⁹ et ita quades
 Sā. o facin⁹ missey exclamādo pferat. b. est vos pplares videte facin⁹ misatione dignū. Esc. ipc pme
 no geminabit. i. duplicabit plagas sup. siue istaurabit denuo vbera nisi caues. i. nisi p̄sulis et puides tibi
 dādo petita. Sā. cū geminasset pmeno exclamat leno bei interiectio dolētis miserā deest o. i. o miseraz
 i. sustineo sup. afflictionē miserabilē. Escb. nō inuerā. i. nō fecerā tibi signū pmeno vt geminaret sed ge
 misti. verūti. i. sed tū poti⁹ pctō in futuro ipatiui. i. vt vberes cū nō iussus quia peccat suus plus im
 perato faciēs qd tamen volebat escbinus iō inq̄. poti⁹ peccato cū cedēdo in istā prē. i. ecundum hanc

ego meum ius persequar: neq; tu verbis solues vnq̄
 quod mihi re malefeceris. noni ego bec vestra: nollem
 factum: iusiurandum dabitur te esse indignum iniu
 ria hac: indignus cum ego met sim acceptus modis:
 Escbi. abi prestrenue: ac fores aperi. San. ceterum
 hoc nihil facis. Escbinus. J. intro iam nunc tu. San.
 at eniz non sinam. Escbinus. Accede illuc parmeno:
 nimum istuc abijsti: hic propter hunc assiste. Sāno.
 bem sic volo. Escbinus. caue nunc iā oculos a meis
 oculis quoq̄ dimouias tuos ne mora sit (si innueris)
 qui pug⁹ continuo in mala bereat. San. Istuc volo
 ergo ipm experiri. Escbinus. bem serua. omitte muli
 erē. San. o miserum facinus? Escb. Geminabit: nisi
 caues. San. bei miserā. Escb. Nō inuerā vez in istā

Adelpbos

partem in qua non inuenerim neq; iusserim. naz erant due partes videlicet subere & non subere: a no-
re & nō inuere: ideo dixit in istam partē potius peccato &c. *Q* iā nūc. i. abī. q. d. sero & post verbera ubi
tam tarditatis inculatio est. pōt etiam sed nō eque bene referri ad puellā quā iubeat introire: vteā
cōmodi? eripiat. *San.* quid hoc rei est. i. qualis est hec res: vel quid b sibi vult. o eschine ne. i. vtz pos-
sides hic regnū. i. vtrū dominaris hic & exerceas tyrānidem hic. i. in ciuitate libera. i. arbenarū in qua

tyranni semper oppressi sūt. *Es-*
chi. Si possiderem hic regnū id
est rerū potirer & omnia meo re-
gerent arbitrio: tu leno esses oz-
natus id est tu beneficium a me
consequeris ex tuis virtutib?
id est scdm tuas virtutes: sed cū
in tenuille sint sed vitia non mo-
do non ornareris ad me: s; etiā
p tuis flagitijs grauissimas pe-
nas lueres. *San.* quid rei. i. que
res est tibi mecum id est quid ne-
gocij mecum babes: vel quid in
me actionis babes: aut quid tibi
debeo. *Esch.* nihil rei inquam
est mihi tecum. q. d. nihil tecū ne-
gocij habere cupio: pferit cum
in meum redimderet dedecus.

San. quid modus interrogandi
comiciis familiaris: nostin. i. sis
ne qui sim: qualis vtrū sim *Eschi.*
non desidero nosse q̄tis sis. *Sā.*
tetigi ne. i. vtz tetigi legendi gra-
tia quicq; i. aliqd tui. i. ex tuo cor-
pore. Longe em̄ interest si quis
dicat tetigi aliquid tuum et teti-
gi aliquid tui. Naz prius signifi-
cat me tetigisse aliquid qd tuum

erat vt librum vestimentū vel aliud: sed tetigi aliquid tui significat me tetigisse aliquod ex mēbris cor-
poris: vel aliquā corporis tui particulā. *Esch.* si attigisses id est leuiter tetigisses quod minus multo
est q̄ tetigisses ferres id est portares sustineres patereris infortunium id est infelicitatem: pessimu
successuum. q. d. tecum pessime ageretur. *San.* responde qui id est vel quo modo magis licet tibi ha-
bere meam puellam pro qua dedi argentum: q̄ liceret mibi habere tuam si haberes: vel quia dixerat
si attigisses dicit nunc sannio si mibi non licet attingere aliquid tui qui magis tibi. licet non modo me-
am attingere sed etiam habere. *Eschinus.* Velius erit tibi supple lenoni non fecisse mibi hoc conuici-
um id est hanc contumeliā: hoc maledictum: hoc improprium: hoc dedecus: hoc probrium seu obpro-
brium ante edes id est ante domum puta in medio vico. quoniam locus aggrauat conuiciū. Nam
id est sed sicut nam qd pro quod autem: si perges id est si perseverabis: prosequeris esse molestus id ē
fastidiosus tediosus tam id est statim abripere id est ab hoc loco rapieris intro id est in interiorē do-
mū atq; operiere id est obnuere cooperieris lorīs id est scuticis funiculis de corio factis: qbus cede-
bantur mancipia vt conditionis reminiscuntur. dicuntur autem mācipia q̄ manu capta sunt ab hosti-
bus: sed serui dicuntur quasi seruati cum eos iure belli liceret occidere. Atq; ergo operiere lorīs id ē
totus obnuere lorīs cum vapulabis scilicet vsq; ad necem id est ad interfectionē vsq; id est vsq; ad
mortem. *San.* *Odinitaris* q̄ sup. ego liber id est nō seruilis conditionis operiar lorīs quibus serui ce-
di solent. *Eschinus.* sic erit vt dico scz quia lorīs vapulabis. *Sannio.* *O* hominem impurum id est im-
probū more antiquo id est dico te esse hominem improbum: sed est exclamatio: quā sic interpretor
vt satisfaciam aliquibus qui nisi videant vnde regimīna dependeant vt eorum verbis vtar suo ipsorū
animō morem gerere satisfacere venon possunt. eaproppter cum professionis nostre officio videā-
mus incumbere vt q̄p iurimis satisfiat sic familiariter interpretādum duximus. Sed ad rē redeam.

Comedia.III.

biccine. i. utrum homines aiunt. i. dicunt verum sup. i. facultatem liberam agendi quod liber eē equā id est equalem parem omnibus incolis hic id est atbens. quasi dicat ut video inter te et me non videt equa cum tu pulses ego vapulo tantum et meam possideas neque mihi tui quicquid liceat attingere. Escb.
Leno. Sanno si iam satis debacchatus es id est insanivisti: desipivisti. a baccho dicitur bacchor arto. inde debacchor compositum in quo de auget non minuit. Jam audi si vis. **San.** ne id est utrum ego des
 bacchatus sum id est insanivi se
 uti verbis et verberibus in te
 i. contra te: an tu esbimus des
 bacchatus es id est sentiam exer
 tui tanquam bacchans et furibun
 dus in me. i. contra me. **Escb.**
Dirre. i. omittē missa fac ista p
 contēptum dicit quasi inepta at
 que redi ad rē. i. ad negociū de q
 agitur. **San.** quam rem omittas
 supple cum rem ipsam. i. puellam
 abduxeris. nam res pecunia iz
 telligitur vel id p quo pecunia dā
 da ē: quo. i. ad quem locum rede
 am presertim cum domus mee
 foras effregeris. **Escb.** ne id est
 utrum: iam id est minervis me di
 cere id est quod ego discam id quod at
 tinet ad te. i. tibi prodest et mo
 dus est. **San.** cupio ut dicas quod
 ad me attinet modo. i. dū modo
 dicas supple aliquid equi id est
 aliquid quod modo sit utile sed
 etiam iustum ac honestum. **Escb.**
Uab. interfectio ridentis. leno. i.
 puellarum redemptor ac vendi
 tor quasi nomen sacrilegum ē et
 iniustum. leno ergo non vult me
 loqui iniqua id est iniusta in bone
 sta. q d. mirum est lenones patro
 cinari iusticie. hoc totum ironice
 punciandum est. **San.** fateor
 sum leno pncies appositue di
 ctum id est qui sum destructio p
 ditio cōmunis. i. publica lues adolescentium. i. iuvenū. et sum inquam pestis. i. lues: corruptio pestilentia
 adolescentibus inquam perituris id est perdendis qui sequuntur vlam perditionis et interitus anime:
 tamen id est quāvis sum leno: tamen nulla iniuria est orta id est incepta tibi et nata a me id est per me
 vel ex meo facto. **Escb.** Nam berde id est per berculem etiam cum hoc quod dixi te lenonem id restat
 id est id quod tu dixisti reliquum est videre: licet te esse perniciē communem adolescentum et pestem
 perituris. **San.** queso id est postulo o eschine redi illuc id est revertere ad illud propositum: quod id ē
 a quonegocio vel proposito tu cepisti id est incepisti. **Escb.** tu leno emisisti illam puellam viginti minis
 id est viginti libris tantum argenti id est tanta pecunia scilicet viginti mine dabitur tibi pro illo. que
 res id est que datio argēti male vertat tibi id est intium malum cedat seu in tuam cedat et convertat
 tur perniciem. Dixerunt veteres vertūnum esse deuz qui rebus ad opinata reuerētibz preeffet. Se
 pe autem male cedit quod bonum putatur. et hoc est male vertisse. **San.** quid facies supple vel dicas
 si nolo vendere tibi illam puellam quam tamen iam eripuerat eschbinus coges id est compelles me ve
 dere scilz. **Escb.** Minime id est non cogam te. Nam longe melius est mihi eam sine pecunijs habere.
San. Peto sup. ita namqz metui id. i. ne me cogeres vendere. et est ironia contumax et ridicula. **Escb.**
 neqz censeo illam puellam esse venūdandā. i. vendendā. que. i. puella est libera. i. nō ē servilis pditōis.

biccine libertatez aiunt esse equam omnibus? **Escb.**

Si satis debacchatus iam es leno: audi si vis iam.

Sann. Ego ne debacchatus sum in te: an tu in me?

Escb. Mitte ista: atqz ad rez redi. **San.** Quam rē:

quo redeam? **Escb.** Jam ne vis me dicere id quod

ad te attinet? **San.** Lupio modo equi aliquid. **Escb.**

nus. **Uab.** leno iniqua me non vult loqui. **San.** Lenos

sum fateor: pernicies communis adolescentium peri

turis: pestis: tamen tibi a me nulla est orta iniuria.

Escb. Nam berde etiam id restat. **San.** Illud queso

redi: quo cepisti eschine. **Escb.** Minis viginti tu il

lam emisisti: que res tibi vertat male: argenti tantum

dabitur. **Sanno.** Quid si ego illam nolo vendere: co

ges me? **Escbinus.** Minime. **Sanno.** Namqz id me

tui. **Escbin.** Neqz venūdandā censeo: que libera est.

Adelpbos

Nam ego assero id est vindico: assero restituo illam in libertatem manu mea. s. Nā assertores seu vē
dices manu capiebant quem asserere in libertatem vel in servitutem. quēadmodū fecit marc' clau
dus appij claudij eliens qui asserere volens in servitutē filiā virginij plebei viri iniecit manū in eam
suam servam ex serva natam appellans: ita hic esebinus asserere volens in libertatem puellā iniecit
in eam manū liberā eā esse asseuerans: bene ergo inquit assero manu mea illā causa liberali. i. p. causa:

nam ego illam liberali assero causa manu: nunc vide
vtrum vis argentum accipere: an causam meditari
tuam: Delibera hoc (dum ego redeo) leno. Sannio.
Probo supreme iuppiter: minime miroz. quē insaniri
occipiunt ex iniuria: domo me eripuit: verberavit:
me inuito abduxit meam: ob malefacta bec: tantis
dem emptam postulat sibi tradier: homini misero pl?
quingentos colapbos infregit mibi. verum etenim

prīnētez actionē libertatis. Et
em causa liberalis controuersia
que continet in se actionēz liber
tatis. De qua longe lateq; agit
libro. xl. pandectarū titulo de cā
liberali. Dicim' autē assero te in
libertatez vel in servitutem. i. vi
dico siue assero siue restituo
te in libertatez euz dixeris fal
so seruus: vel redigo te in servi
tutē euz falso te assereres libe
rus. In eodē titulo de causa libe
rali legi. hoc dicendi genus asse
uerare se ex libertinitate igenit
tatem pro asserere vel vindicare
vtriusq; dicere possumus asseue
rare se ex servitute in liberatē.
ab asserendo dicuntur assertores
sepius vindices libertatis. quā
uis et forsitan dici possent asser

tores fuitutis. quidni: cum asserere in fuitutem ex libertate dicamus. Unde eiusmodi assertiones. i. re
stitutiones in libertatem aut fuitutē dñi vindicie vel vindicatio vel a vindicio vitellioz suo: qui vin
dicta id est virga pretoria prim' libertate donatus est. Unde dicuntur vindicie libertatis. vel scdm li
bertatē vindicie fuitutis vel scdm fuitutē. Unde iudex aliquis vt fecit apius claudius decernit dē p
ferre decernere vel dicere vindicias fuitutis vel scdm fuitutem et ppinqui vt fecit virginius pater
vna cum alijs cognatis dicuntur postulare: vt vindicie libertatis vel scdm libertatem puelle agitate
in cā liberali. pnuicietur. Sidergo astrue istam. Ego assero manu mea illam cā liberali. i. vel in contro
uerfia de libertate vel per cām liberalē intelligendo actionē libertatis quam continet in se cā libera
lis. Nunc vide. i. considera delibera vtrum vis accipere argentum. i. viginti minas an vis meditari. i.
exercere tutari defendere cām tuam. i. tuam partem scz tuum ius in hac cā liberali quam in te puto in
tendere. o leno delibera. i. mente voluta hoc scz an vis accipere argentum an meditari cām tuam dum
id est qdū redeo. San. Probo supreme id est summe iuppiter. exclamatio est irascentis et quasi iouem
protestantis. quasi dicat. o summe iuppiter te inuoco in auxilium meum: vel implozo opem tuam: vt te
stor fidem tuam vel aliquid tale. est autem exclamatio tragica in quam cum poeta incidit personaz in
sanientem introducit: vt prius. prob iuppiter tu homo redigis me ad insaniam. et hic id est nunc mihi
me id est nō miroz eos sup. qui occipiunt id est incipiunt insanire id est fieri insani. ex iniuria. i. post ac
ceptam iniuriam. qsi dicat. Mirabar prius plerosq; insanos fieri per iniurias: sed iam nō miroz post
q ego ipse per iniuriam quam sum passus insanire compelloz adeo vt exclamem prob supreme iuppit
Subdit iniurias quas accepit ab esebino. Ipse esebinus eripuit id est extraxit per vim me domo id
est e domo vel a domo mea. Dicim' autem eripio te malis cum datiuo et a malis cū ablatiuo. ipse eseb
nus vulneravit id est laesit me: abduxit id est violenter abripuit meam puellam: me inuito id est cō
tra meam voluntatem. ipse esebinus postulat eam puellam emptam tandem id est viginti minis tra
dier paragoge id est dari sibi vel postulat eam emptam dari sibi tantidem. i. pro eodem precio quo
empra est. Tantidem dicitur in nominatiuo et accusatiuo et tantidem in genitiuo absq; casibus alijs: et
postulat eam dari sibi tantidem ob id: id est propter bec malefacta que in me exercuit. Donatus ait les
gi in aliquibus codicibus totidem. Ipse esebinus infregit id est euz sonitu illisit influxit incussit me bo
mini misero id est infelici et afflicto plus quingētos colapbos id est plusq; quingentas alapas: inde col
apbilo as. id est alapis aliquem cedere Dicimus autem el: ganter. Incussi vel infregi vel illisi aut in
fregi illi colapbum pro eo quod dicunt dedi illi alapam. Juuenalis. Nos colapbum incutimus lamben

Comedia. III.

ti crustula suo. Tlerum id est sed ensu id est certe quando id ē quia bene. i. multum promeruit. i. adiu-
uit: profuit: cui contrarium ē cōmeruit. Nam merere seu mereri ⁊ pmerere seu promereri significat: p-
stare beneficiū: cōmerere autem vel pmereri significat contrariū. Tleruz ergo quia bene pmeruit. i. quā-
multum meruit vt puellā haberet. hoc dicit pironiam: fiat. i. habeat eā ipse postulat suū ius. i. suū meri-
tum: vel posset dici suū ius. i. suū meritū postulat vt eam habeat. ⁊ hoc etiā pironiam ē pronuntiandū

nisi velit intelligere eum adiunxis-
se cum in eo q̄ reppererit idēti-
dem parmenonem cedētem euz
lenonem. Nec autēz omnia leno
voluit apud se cogitabundus:
⁊ varias rationes agitans. Age
aduerbium hortantis seipm iāz
id est nunc cupio accipere argen-
tum: vel cupio eum habere eam
si modo id est ea lege: si reddat
id est restituat argentuz quod p
ea dedi: sed ego ariolor id est di-
uino: auguro: suspico: opinoz.

Inde ariolatores vt inqt Fest⁹
dicuntur consectorēs id est diui-
ni seu diuinatores. Ego itaqz ari-
olor id est suspico ⁊ diuino hoc
quod sequit vbi id est postq̄ di-
xero me dare puellam sup. tantū
id est pro tanto precio videlicet
viginti minaruz. Vbi aduerte tā-
ti poni in genitiuo cum verbo nō
tendente ad precium saltem pro
time quīs remote ad precū ali-
quatenus tēdat. Illico esebit⁹
faciet testes id est capiet testes
vt dici solet venditione facta. et

tunc debetur precium: testes inq̄ faciet me vendidisse puellam: de argento id est quantum ad argen-
tum reddendum spectat somnū erit suppie id est nihil erit tandem: nihil soluetur neqz inuenietur. quē
admodum cum aliquis somniat se accepisse pecunias: tandem cum expergiscitur nihil inuenit in mani-
bus suis. Odoz id est statim dicit mibi querenti pecunias hec verba. redi id est reuertere cras. ⁊ ita
perastinabit de die in diē: quoqz id est etiam possum facere id est tolerare id est scz redi cras. si modo red-
dat argentum debitum: q̄q̄ id est quīs id sup. est iniurium id est q̄q̄ ita deferre solutionem ē inferre
iniuriam ⁊ vetare suū creditorem tot accessibus ⁊ reditibus. Vel vt ait Donatus. q̄q̄ iniurium ē. i.
molestum ⁊ ab iniuria profectum cogi vendere quod nolis: verum id est sed cogito id quod res ē id ē
id quod est verum. quando id est postq̄ occeperis id est inceperis questum facere id est querere sic lu-
cella per lenoniam artem: iniuria id est molestia adolescentium ē accipienda id est sustinenda: patien-
da: toleranda: ⁊ musitanda id ē consideranda cum silentio et in animo reputanda ac per hoc perferen-
da. Musitare enim proprie a musare ē frequentatiuuz significatqz dissimulandi causa tacere. dicunt
a muto vel ab in. que lram est nimum presse vocis ac penenullius. adeo vt sola omniū cum inter voca-
les inciderit atteratur atqz subsidat. Virgil. Musat rex ipse latinus. id est tacet causa dissimulandi.
Deinde redit ad se inquis: sed nemo dabit iniuriam scz ita vt non erit opus musitare ⁊ ideo frustra
id est incassum deputo id est cogito voluto mecum id est apud me ⁊ in animo meo has rationes id est

hos faciendi modos de quibus dictum est: puta de inferenda iniuria: vt non soluens
do debito ⁊c.

Hec egomet ⁊c. In hac scena duoz neqz hominū spectari potest quedā captio dolosa
pariterqz auaroz vita attingit qui sepe in dānuz ipi⁹ auaritie rōnibus ruūt. Sy. Sy-
rus seruus primo alloquitur ctesiphonem. deinde conuertit sermonē ad sammionem:
et quia ctesipho maxime sollicitus erat ob metum patris ideo dicit illi seruus. tace

stra. egomet mecuꝝ has rōnes deputo:

Syrus seruus. Samnio.

Hec egomet cōueniam ipsuꝝ: cupide ac

Adelpbos

id est noli querelas producere: sed potius eas siste. egomet cōueniam: id est alloquar ipsum lenonem
 Jam: id est statim facio: id est faciam reperitur etiam facim pro fecerim. Facias ergo q̄ sup. accipiat pe
 cunias et sit contentus neq; conqueratur cupide: id est libenter atq; etiam faciam q̄ dicat bene actum
 esse secum: id est bene illi contigisse et se esse felicissimum et fortunatissimum in hoc negotio. Deinde
 nacta oportunitate aggreditur lenonem. Sannio, quid istuc est: id est sibi vult q̄ audio te cōcertasse id

cipiat: iam facio: atq; etiam bene vt dicat secum esse
 actum. Quid istuc Sannio est: q̄ te audio nescio qd
 concertasse cu; bero. Sannio. Nunq̄ vidi iniquius cer
 rationem comparatam: q̄ hec que bodie inter nos fu
 it: ego vapulādo: hic verberando vsq; ambo defessi su
 mus. Syrus. tua culpa. Sannio. quid agerem? Sy.
 Adolescenti morem gestum oportuit. Sannio. qui po
 tui melius: qui bodie vsq; os prebui. Si. Age, scis qd
 loquar pecuniam in loco negligere maximum interdū
 est lucrū. San. bui. Si. metuisti. si buic de iure tuo cō
 cessisses paulum: atq; adolescenti esses morigera
 tus hominum homo stultissime: ne non tibi istuc fe

est p̄tendisse cum beo: id est do
 mino. et quidem vsq; eo vt ad ma
 nus sit peruentus. nescio quid id
 est propter nescio quam causam
 Sannio. nunq̄ vidi certationem
 comparatam: id est p̄tatem cō
 moram contractam iniquius: id
 est iniustius. Certatio est actus
 contentioq; certantium: sed cer
 tamen est res ipsa de qua certa
 tur interdum tamen diligens les
 tor certamen pro certatione in
 ueniet. Nunq̄ inq̄ vidi certatio
 nem comparatam iniquius q̄ b
 certatio que fuit bodie inter nos
 ambo: id est ego et ipse esebinus
 defessi sumus: id est defatiga
 ti: ego defessus sum supple vapu
 lando in passiva significatione:
 id est dum verberarer. ille esebi
 nus defessus est verberando vsq;
 q̄ id est dum multum vel assidue
 et est aduerbium. Syrus. tua cul
 pa fuit supple que effecit vt ita
 vapulares vel id factum est tua
 culpa in ablatiuo: id est per tuam
 culpam. Sannio. Quid agerem
 id ē agere possem. Syrus. opor
 tuit mores gestum pro gerere: id
 est oportuit morē gerere seu opo

temperari adolescenti esebino. Sannio. Quid id est quomodo potui melius morem gerere qui prebui:
 id est obtuli os: id est faciem percutiendam scilicet bodie. vsq; id est assidue. Bodie hic non tempus si
 gnificat sed iracundiam eloquentiam ac stomachum. Virgi. Nunq̄ bodie omnes moriemur inulti. Sy.
 Age hic corripientis est aduerbium scis quid loquar. interdum maximum est lucrum negligere pecu
 niam in loco id est vbi oportunitas postulat. Locus enim sepe poni innenitur pro oportunitate seu oc
 catione: quasi dicat interdum commodum est pecuniam negligere. sed non semper vt in hac parte. Sā.
 bui interiectio ridentis quasi leno rideat dicta serui et contemnat. Syrus. Si nunc concessisses paulu
 lum de tuo iure: id est si paululum tuum ius pretermisisses. tuum ius dicit Donatus. hic tuam lenoni
 am duriciam. vel sic intellige. Si paululum non habuisses rationem tui iuris: quod est non vendere tu
 am rem si nolis ita q̄ fortunam presentem esses securus capiēdo pecunias ab adolescēte et illi morē
 gerendo. Dici autem sepe numero solet. interdum necesse est de suo iure concedere: id est quasi suum
 ius relinquere et sequi fortunam presentem que offertur: vt bicita vt non sit semper sequendus iuris
 rigor: sed interdum ab eo declinandum atq; deflectendum. Dici etiam solet vulgo: multum de suo iure
 dimisit ire: vbi esset dicendum multum de suo iure concessit. Sed ad tenorem textus redeamus. Atq;
 si morigeratus esses: id est morem gessisses et obtemperasses adolescenti esebino. Morigeror moriger
 raris deponens et morem gerere idem significant. si hec fecisses metuisti. o tu homo stultissime hominū
 ne: id est q̄ istud argentum scilicet quod potuisses habere si paululum de tuo iure concessisses. non fe

Comedia.III.

neraret tibi. i. nō afferret nō pareret tibi fenus. i. lucrū. Nā vt ait Donat⁹. aliqd d^r feneratū quod eū lucro redditū est atq; multiplicatū. Interdū tñ fenerare actiū & fenerari deponēs significāt dare alī cui pecūnias ad vsurā. i. que ab accipiēte cū lucro reddātur et multiplicentur. Preterea feneroz aris. interdū est passiū a fenero. interdū significat accipere ad vsurā. vt si ita dicā. Ego a Iobāne suz feneratus pecūnias q̄ multis alijs fenerat inq̄ pecūnias. Itaq; ta ē sensus: tu tua auaricia duct⁹ noluit capere pecūnias tibi tñc oblatas & ita nūc occasiōe calua i dāi nūc icidisti et h̄ fecit metuēs q̄ ea pecūnia si afferret tibi lucrū quē admodūz tibi quotidie attulisset ip̄a puella questum faciendo tibi. San. ego nō emo spē. i. expectatiōē futuri boni v^t lucrī p̄cio. negligēdo pecūniā quā h̄c presens tē possis p̄ra dictū fūi q̄ dixerat interdū eē p̄modū in loco pecūniā negligere spe v^t futuri boni. Sy. nūq̄ facies rē. i. nūq̄ accumulabis diuitias nūq̄ augebis rē familiarē seu substantiā. seu nūq̄ p̄greges peculū p̄ique. v^t nūq̄ p̄gregabis pecūnias ad lucrū nō facies & vtilitatē seu p̄modū. Nā & litē & meretricis negociū et lucrū & p̄modū et patrimonium et oēs pecūniā notari rē aiad uerti ex scriptur⁹ pōt. **S**ānio abi. i. d^r scede a tua p̄fectione sordida quā nescis exercere. nescis inescare. i. arte & astutia fallere seu d^r cipere et irrbetire homines. Tractum est autē ab aucupibus: qui per escas effusas in terra aues capiunt. Ideo d^r. Auiceps aues inescant. i. sparsit escas vt illi p̄fidant aues r̄beticulisq; irrbentantur. San. credo istū quod dicis esse melius. i. esse p̄modius & aptius. Verum. i. sed ago nūq̄ fui adeo id est ita astutus id est callidus: cautus quin id est q̄ non mallem potius eleganti⁹ hic est auferre. i. arripere in presentia id est sine d^r. latione q̄ in futuro. quicq̄ id ē omne qd̄ possem auferre seu celeriter arripere. v^t q̄cquid possem id est quamcūq; rē possem facere: sed superior sententiā melior. Sy. Age. h̄ verbum est & significat dic: potest foris tan nō lepte dici aduerbium hortātis. Nā h̄ hortatur lenonem vt attendat ad verba sua & ea exaudiat ac p̄suadenti consentiat. Noui tuū aīm liberāle scz qui sup. p̄tēnas argentū pro puella arrepta. quasi. i. tanq̄ iam viginti mine. i. viginti libe⁹ sint tibi. i. quasi iam habeas viginti minas p̄stitutas et assignatas v^t q̄ id est in aliquo loco. q. d. noui tuum animum sic liberalem q̄ non cures istas viginti minas repetere ab escbino aut etesiphone: sed iam earum estimatiōem tibi p̄stitueris et assignaueris in alijs mercibus in quibus sis recuperaturus istas minas perditas dum id ē dum modo obsequaris. i. impendas obsequiū et facias vt dicunt placitum inepte tamen. huic. s. adolescenti. autem: id est sed. preterea: id est iⁿsuper preterea predicta aiunt homines. s. hoc est fertur d^r rumor est te p̄ficisci. i. quasi iā arripuisse inter cypriū id est in illam insulam veneri p̄secratam. q. d. vis illuc ducere puellas hinc empras. quibus illic questum facias vbi venus colitur id est libido exercetur p̄p̄ ea ars illic lenonia locum habet. vel etiam p̄ficisci dicitur potissimum in cypriū q̄ mercatus in ea vigeat & negociatio exerceatur. Sanni. bem interiectio indignantis et stomachantis ob inuentionem istaz. Syrus. Prosequitur quod inceperat syrus quo loquente dixerat leno. bem. Aiunt inq̄ coemisse id est emisse: comparasse hinc id ē ex ardentis multa mercimonia seu venalia que vebere⁹ hinc illud id est in cypriū. bene autem vebere⁹ quia vebuntur p̄p̄rie que nauis portantur. Unde vectores. Aiunt etiam nauim p̄ductam: id est retentam pro p̄cio promisso qua tua sis vecturus scio: id est noui hoc i. hanc rem vel hunc locum scilicet cypriū vt interpretatur Dona. vel dic scio q̄ sup. animum p̄det tibi i. q̄ aīnus est iā totus promus p̄p̄ensus et inclinatus ad eū. locum cypriū adeundum & p̄p̄terea a non curet repetere istas minas. et aliqui codices habent hic. quasi iam in eo loco esset eius animus p̄ cognitionem. vbi id est quando vel postq̄ redieris illinc. ex cypriū v^tsupple. spero: id est credo & p̄p̄o

Adelpbos

tum. i. tunc ages hoc. i. exiges debitū. Nam hoc agere dicim⁹. eū qui instat negotio suo. San. Nusq̃ pedem moueo sup. vel profero: hoc est nusq̃ nō solum non vado: sed nec moueo pedem quidem: quod mīnus est q̃ irē. Ber cle perij perditus sum: illi adolefcētes iceperūt hoc. i. consiliū inierunt a me eripiendi puellam meam. hac spe. i. quia sperauerunt me profecturum cypriū. Sy. hoc dixit Syr⁹ q̃ diu exclamabat leno ⁊ dicit summisſe vt nō audiat. Leno timet inieci. i. inīſſi incuſſi scrupulū. i. molestiā sol-

tum hoc ages. San. Nusq̃ pedes. Perij ber cle bacilli spe hoc inceperunt. Sy. Timet inieci scrupulus boni. San. O scelera: illud vide vt in ipso articulo oppressit: empte mulieres complures: et item hinc alia que porto cyprium: nisi eo ad mercatus venio: damnum est maximum: nunc si hoc omittā: actum agam: vbi il- linc rediero. nihil est refrigerit res: nunc demum venis: cur passus vbi eras: vt sit sati⁹ perdere: q̃ aut hic nūc manere tandiu: aut persequi. Sy. Itaque ne enumerasti id quod ad te rediturus putes? San. Hoc cūne il- lo dignum est: hoc cūne incipere eschinum per oppres- sionem: vt hanc mihi eripere postulet? Syrus. Labas- scit vnum hoc habeo: vide si satis placet (potius q̃

licitudinē ⁊ asperitatē boni. i. le- noni. Scrupus inde scrupul⁹ di- citur lapillus brevis ⁊ asper la- tens in calceo ingerēsq̃ molestiā ⁊ sollicitudinē suā asperitate. d eo satis prius dictū est. San. O scelera. exclamatio. admiror sup. scelera bonū boīz. Vide. i. cō- sidera illud qd sequitur vt i. q̃ lūc eschin⁹ vel res ipa quā subdit. i. q̃ res suas iam bz coemptas ex- pressit. i. lesit me in ipso articulo id ē in ipso vt ita dicaz pūcto quo mihi ad mercatū erat eundū: cō- plures. i. multe mulieres sūt em- pte. ⁊ item. i. similiter alia sūt co- empta q̃ porto hic. i. ex asbentis cypriū. Nisi venio. i. vado eo. Nā eo p venio ⁊ aduerso sepe ponī inueni: nisi venio eo. i. cyprium. Est em̃ hic eo aduerbiū ad locū ad mercatus. i. ad venūdandas merces meas. Mercat⁹ aut q̃r te inflectōis figt ⁊ locū mercatu- re exercēde destinātū. Itēz mer- catus significat tps i quo boīes in aliqua loca cōsiliūt ad negoci- andū ⁊ mercaturā exercendaz. Itaq̃ elegāter dicim⁹ vado ad mercatum in byspaniam vbi dī-

cunt vado in mercaturam. Nisi ego vado eo ad mercatum dānum maximum est mihi. scz. i. multum dā- ni facio non eundo: nunc si omittam. h. negocium. i. cū eschino agā actū. i. nihil agam puerbiū est nam qd in iure semel iudicatū fuerit id rescindi ⁊ iter agi seu retractari nō pōt. vbi. i. postq̃ rediero illinc. i. ex cyprio nihil est. i. nulla est reliqua spes: res. i. totū negociū de hac expressione refrigerit. i. iam definerit esse recens iam deferbuerit iam nō erit noua s; iam obsoleta ⁊ reiecta. diceſq̃ mihi sup a iudicib⁹ nūc demū. i. tandem sero post tps ventis ad agendum de re iā sopita: cur passus es tādū te opprimī: nec i- tenderis actionē seu cur fuisti negligens ⁊ remissus ac nimis patiens q̃ iniuriā bucuſq̃ in corde por- taneris. Vbi eras: cū tps erat agendi: vt ita q̃ satius erit. i. meli⁹ erit pdere p̃cium puelle q̃ aut mane- re hic tandiu. i. tanto tpe quo non nauigo aut psequi ius meū in iudicio: tū. i. tunc cū rediero. Sy. Syr⁹ fingit se nō intellexisse oīa ista q̃ locut⁹ est leno: illiq̃ aliud pponit. ne. i. vez tam enumerasti. i. computa- sti id qd putes rediturus ad te. i. p̃cium puelle qd tibi redibit qm̃ prius a tua bursa est pfectum cum eaz emisti. San. ne. i. vtz b. i. qd seq̃rur est dignū illo eschino. q. d. nō decet iuuenē ingenuū in h mala pro- rumpe: hoc cūne. i. vtz decet sup. eschinū iuuenē ingenuū incipe h. i. in sua iuuetute incipe malefacere q. dicat nō decet. deinde subdit q̃ eū dedecet videt⁹ vt postulet eschinus. i. velit aut spet aut expectet eri- pere. i. auferre abducere mihi hanc. i. meā puellā: p oppressionē. i. p lesionē ⁊ p̃impetū ac violentiā op- palmendo me emptorem. Sy. dicit suus h. verbum apud se iudicans illum lenonē iam remitti neq̃ ita esse instantem vt pzi⁹: leno labascit. i. anim⁹ cadit: vt ciceronianis xbis vtar ita q̃ ei⁹ aīm⁹ iuclinas et corruit: habeo dicere sup. vel qd dicā h vni. i. h tñ: vide. i. cōsidera delibera si satis placet id est vtrum fues id est velis saluare ⁊ recuperare seu conseruare an perdas totum. i. puelle ⁊ p̃cium potius q̃

Comedia.III.

venias in periculum. face p fac diuiduum. i. fac diuisionem: hoc diuide. et declinat in hoc diuiduum. dnt. habemus etia diuidu? a. un. dimidiu aut dicit a dimensione. diuide ergo illas viginti minas p mediū. Escbinus nō habēs pecunias de se corradet. i. difficulter prabere pparabit abducat auellet extorq. bit eximet abstrahet aliunde. i. ab alio loco vel ab alia occasione decem minas que sunt pro parte me dia. Abstrahere significat per vim auferre. San. vel mibi. i. dolore afficioz: etiam nūc ego miser venio in dubiū id est in periculū de sorte id est quantū ad sortem. i. sum mam principalem qua emptā ē puella videt. ex. minarum. fors em est summa cui extrinsecus requiritur fen. ait Do. nūc pudet eum sup. vel nūc. i. non vel neq. q. euz pudet malefacere. i. escbinū. q. d. nullatenus erubescit male agere. Labefecit. i. labere hoc est ruere fecit et decidere ac fregit mibi omēs dentes. p. terea. i. insuper totū caput meū ē tanq. sup. tuber. i. tāq. illud genus cibi nascens intra terrā quod rustici truffam vocāt. Est autē tuber vt ait Do. gen. cibi collectū extumētib? et quasi pregnatibus arenis. Nunc ergo dicit totū caput meū est ita tumens et inflatum vt tuber colaphis id ē per alapas. q. d. ex frequētia colaphoz totum meū caput est turgidū et inflatū etiam insuper. i. p. terea predicta defraudat id est detrahē dēterit per fraudez deducit de precio a me dato pro puella ac p. terea nūc ab eo. i. non p. ficioz in alio quem locū ad mercatū sed agā aduersus escbinū. Sy. vt libet id ē quēadmodū vis facite tuo ipsius arbitrio relinquo. q. d. nō curo. deinde fingens velle discedere inq. nūc vis. i. nunquid. vis aliqd aliud a me scire vel mibi dicere. q. n. i. q. nūmo abeam. i. discedā: post q. interrogauit nūc velle statim subdit et q. si corrigendo se b. q. ens melius ēē vt discedat. Dona. dicit ibi cap. q. n. p. quare et tunc ēset sensus q. re discedā. San. imo. i. sed berce queso b. q. d. seq. tur. o syre vtut. i. vtut. i. qualiter cūq. seu quoquo mō b. facta sunt ab escbi no. q. d. dimissis oibus offensis: meū i. res mea b. est vel puella vel precū reddat mibi poti? q. sequar lites. i. poti? q. litigem? et agā in escbinū saltē. q. d. salutem b. p. terea nata est a captiuis q. ceteris reb? despatis ad min? vt dici solet salutē petunt: saltē inq. reddat mibi tū quātū. i. quāto precio emptā ē. i. puella. syre scio te nō ēē vsum antebac. i. ante b. tps mea amicitia si b. feceris dices me esse memorē recordando b. ficiū et gratū rependēdo seu grām referēdo. nā memor est q. apd se meminit: gratus qui vicem reddit seu vices repēdit: multi aut sunt memores ingrati tū. Sy. faciā sedulo. i. laborabo vehementer instāter de industria sine dolo vt tibi tuā reddat: sed video ctesiphonem pparatū ad aliā scenā est. deinde lenit? et summis subdit: ipe letus ē de amica. i. p. terea amica q. potius est. San. quia te nō videbat in alio occupatū syrum timuit ne nō intellexisset q. eum rogauerat. et ideo eū interrogat qd nā sit illud quod rogauerat vt faciat periculū teneat sy? memoria necne. Quid ē sup. qd oro te nā oro regit duos actōs. i. qd ē qd te facē velim. Sy. mane. i. hste rba de sine loq. tace expecta habeas patientiā paulisp. i. aliqd diu. nā parisp. paulisp. aliquātisp. dūtaxat dicuntur de tpe silr et tantisp. qd est tandū.

venias in periculum sannio)serues: ne an perdas totum. diuiduum face: minas decem corradet alicunde. San. Mei mibi: etiam de sorte nunc venio in dubium miser: pudet mibi: omnes dentes labefecit mibi. preterea colaphis tuber est totum caput: etiam insuper defraudat nūc q. ab eo. Sy. Ut libet. nunqd vis: quin abeam. San. Immo berce hoc queso syre: vtut bec sunt facta: potius q. lites sequar: meum mibi reddatur: saltez quanti empti emptā est syre: scio te non esse vsum antebac amicitia mea: memo: em me dices esse et gratum. Sy. Sedulo faciam: sed ctesiphonem video: letus est de amica. Sann. Quid quod te oro: Sy. Paulisper mane.

Ctesipho adolescens. Syrus seruus.

Adelpbos

Abs tē. bīc. stinef. esebini. omēdatio. a fratre ctesipbone acta. et veluti grātū actio pro eo bñficio q̄ esebini? eū affecit. et eripiēdo illi amica. et cā ei? subeūdo fame p̄culū. Ete. loq̄tur p̄tio. hec secū reminiscēs bñficiozū benivolētie fratris. et ei? affectionē in se lau. dās gaudeas. scda p̄sona. p̄ tertia q̄ si gaudeat ip̄sonaliter diceretur. vel sic gaudeas. i. gaudeat aliq̄s quasi dicat. fateor. q̄ gaudium est accipere beneficium. i. quod dicitur pla.

Abs quūis boīe beneficium (cū opus est)

accipere gaudeas: verū enim uero id de mū inuat: si quez equū est benefacere is

bñfacit. **O** frater ffr̄ quid ego nūc te laudē? satis cer. te scio nūq̄ ita magnifice quicq̄ dicā: id virtus quū superet tua: itaqz vnā hanc rem me habere p̄ter a. lios p̄cipuā ar. bitroz. fratrem boīem neminē esse p̄i. marū artū magi p̄incipē. **Syrus.** **O** ctesipho. **Ete.** **O** syre. **E**sebinus vbi ē? **Sy.** ellum te expectat domi. **Ete.** hē. **Sy.** quid ē? **Ete.** illius opa syre nūc vīno. se. stinus caput: qui sibi postputarit esse p̄e meo commo. do: male dictū: famā: meū amorē: et peccatū in se trā. stulit. Nihil pote supra. Sed quidnam fores crepuit? **Sy.** **V**ane, mane ipse exit foras.

itum recipere. abs quūis: id est quilibet homine. nam quūis bīc ē abltis singlaris. q̄s enī facit a quo vel a qui in abltō vt oībus li. quet. cū. i. q̄n opus ē. i. cū egetur beneficio alieno vep̄ enūero id ē sed certe id. i. beneficium accipere cū op? ē demū. i. solū inuat. i. non solū affert gaudium: et itaqz delectationē qd nō facit id qd p̄ius dictū ē v3 abs quūis boīe bene. ficū accipef cū opus ē si is bene facit quē equū ē. i. decz benefacē v̄puta fratrē. o frater frater. p̄i. use est vocātis posteri? ē laudis quid. i. cur ego nūc laudē te satis certe scio q̄ sup. nūq̄ dicā q̄cq̄ i. aliqd ita magnifice. i. ita subli. mi. et grani stilo q̄n. i. qd tua n̄tus nō supet. i. nō excedat id qd. i. dē. xero magnifice. itaqz. i. ideo vel sint duo v̄ba. i. et ita arbitroz. i. pu. to me hēc hāc vnā rē. i. p̄cipu. am p̄ter alios. i. v̄tra ceteros v3 neminē hominē. i. nullū homi. nē fratrē. i. qui sit frater esse ma. gis alicui sup. q̄ mibi p̄incipem appositue dictum. i. qui sit p̄i. n. ceps p̄marū artū. i. optimarum virtutū: v̄puta qui magis colat pietatē fraternā. p̄m? enī signif. cat aliquādo optm? vt p̄im? da. naū. p̄ optm̄us vt interpretatur

Priset. Itē artes sepe a Licerone ponūtur pro virtutibus. **Sy.** offert se nūc syrus ctesipboni. o ctesipho b̄ vocātis est et incitātis ad se respiciēdū. **Ete.** o syre. v̄sus est eodem genere dicēdū quasi oblitus quid o ixiset syrus adeo erat gaudio elatus. et hoc dictū est vultu hylari et gratulabundo ob aduentuz eius. **U**bi est esebinus. **Sy.** ellū. i. ecce ille eū expectat te domi. **Ete.** hē. bīc ē aduerbiū letantis. **Sy.** quid est propter quod gaudes. **Ete.** o syre petis quid sit. nūc vīno cum p̄ius languerem non habi. ta ea quam deperibam opera id est industria labore operatione illius esebini o caput festinū. i. lepiduz iucundū elegās aptum cuius contrariū est ridiculum caput: vbi ponit p̄s. p̄ toto. i. o esebinū festinū. i. dico esebinum lepidum iucunduz qui putarit omnia incommoda esse tibi postpouenda id est contemnē. da a se que autem sunt incommoda subdit videlicet putauit contemnenda maledicta id est contumelia. s. conuicia probra impropria. famam id est malum nomen. p̄e meo commodo id est comparatione mei commodi. transtulit in se id est ascripsit sibi meum amorem et peccatum de rapienda puella. nihil pote id est non possibile erat supple facere aliquid supra id est v̄tra q̄ fecit. **Pers.** qui pote vīs dicam. pote dicit pro possibile. alij habent nihil supra potest tunc est sensus nihil v̄tra potest fieri vel ab aliquo. po. stulari. **Sed** quidnam est supple fores in n̄tio singulari id est ostiū ianua crepuit id est resonuit quod si. gnum est ip̄am patefieri. vnde decrepiti dicti sunt clamosi senes. **Sy.** mane mane gaudētis ē hoc dictū non iubentis expectare.

Comedia.III.

Bi est rē. hic continetur fratrum duorum colloquium lenonis solutio per syrum redditus per cunctis. Escbin. ubi est ille sacrilegus id est ille nefarius leno. San. putat leno se queri ut pecunias accipiat ut erat avarissimus. men. id est utrum querit me et non querit per me ut litteratores aliqui putant. numquidnam id est nonne aliquid effert. id est affert quod sum habiturus. deinde. ubi asperit diligenter subdit. occidi. i. perij nihil video eum

asserre ut pecu-

niam mihi reddat. Escbi. bem in teriectio hic repetitue rei ostensiu. oportune: id est tempestive aduenisti super. querito teipsum et non querito pro te. o ctesipbo quod agitur. hoc additum preter naturam questionis. omnis res id est totum negotium et de amica et de lenonis iurgio. et de suspicionis patris est in tuto id est extra periculum vero hic particula corripit et omittit tuam tristitiam. Et befi. ego verofacile omitto illam tristitiam qui scilicet ego quidem id est certe babeas te fratrem quasi dicat ita mihi propitium cui morem debeo gerere. o mi escbine. o mi germane id est frater uterque. ab interiectio dolentis se non aude re prospere in eius laudes. vero reor laudare te amplius id est ulte rius in eos id est apud te in conspectu tuo ante faciem tuam coram in presentia tot auditorum: vel coram id est presentialiter ut sic dicam non per epistolam ne existimes. i. indices me facere id est. te laudare magis causa super. assentandi. i. adulandi blandiendi quod quod babeas am gratum beneficii a te mihi impensum scilicet. Escbi. o inepte non est iniuria quia est maior frater. age vel hortantis est aduerbium et deterrentis ab illa opinione non audendi laudare eum. vel

fit verbum: quasi dicat dic quod velis quoniam non sum id putaturus quod existimas et times. quasi nunc. i. nunc primum adhuc novimus id est cognoverimus nos inter nos id est mutuo inuicem. hoc est times ne putem te assentari. quasi nunc primum venerimus in cognitionem alter alterius. Sed hoc quod sequitur dolet mihi id est propter id quod sequitur doleo et indigne fero nos scisse de tuo amore pene i. fere fero. i. post tempus quo scire debebamus et dolet mihi inquit nos vel rem seu negotium pene i. fere rediisse pro peruenisse in eum locum. i. in eum statum. ut si omnes cuperent auxiliari tibi. nihil. i. non vel nequas quam possent auxiliari tibi. Ete. me supple pudebat fateri scilicet amorem meum. Escbi. aba interiectio ostendens deprebensam seu copertam esse causam celationis. Istec res super. videlicet celasse ob id est stulticia id est inconsideratio socordia quedam. non autem est pudor qui in iuuenibus est probandus. Turpe dictum est id est pudendum ad dicendum vel ut dicatur te supple velle perire aut pene id est fere fugere ex patria ob id est propter rem scilicet puellam amatam tam paruulam id est tam parvi momenti et ponderis. ut id est utinam vel queso super. ut dii prohibeant id est auertant a te istec scilicet exitium suum gamus patrie. Etesipbo. peccavi id est non recte feci celando mee tristitie causam. Escbinus. sanio leno

Escbinus.

Sanio.

Etesipbo.

Syrus.

Bi est ille sacrilegus? San. Men quirit?

numquidnam effert? occidi: nihil video. Escb.

ebem. oportune: teipsum querito. Quid

fit o ctesipbo? in tuto est ois res omittit v ero banctri-

sticiam tua. Ete. e go illa facile vero mitto: qui quidem

te babeam fratrem. O mi escbine: o mi germane ab ve-

reor coram in os te laudare amplius: ne assentandi ma-

gis quod quod babeas gratum: facere existimes. Escbi. Age

inepte. quasi nunc novimus nos inter nos o Etesipbo:

sed hoc mihi dolet nos pene sero scisse: et in eum locum re-

di si e: ut si ois cuperet: nihil possent auxiliarier. Ete.

Pudebat. Escbin? Ab stulticia est istec: non pudor.

Tam ob paruulam rem pene ex patria: turpe dictum.

Deos queso: ut istec prohibeat. Ete. Peccavi. Escb.

Adelpbos

quid tandem ait. i. breuibus dic quid dicit Sannio nobis additum est ut solet mihi tibi: ubi neq; ad me neq; ad te neq; ad quem referuntur sed oratione dumtaxat ornata et expleat sonum. Sy. iam leno est mitis qui prius erat asper. Escbi. ego ibo ad forum ut absoluam hunc. i. vel ut satisficiam ei et quasi dimittam a me reddito sibi precio cui habendo tanto peius inbiat et quasi ut a me solua: ita ut non amplius sit alligatus ad istud debitum exigendum vel ridet lenone sequentem cum cum barba lenonia et mesto vultu tanquam esset

reus qui rogaret absolui istamodo iudicibus. tu ctesipho ingredi te sup. itro. i. in domum ad illam scz puellam visendam. San. Q syre ista id est vige et sollicita escbini ut mihi satisfiat Sy. dicit h escbino. eamus ad forum scz pro ut dixerat escbinus se scura. namq; hic scz leno properat id est ire festinat vel perficisci accelerat in cyprum in eam insulam. San. qdes i. certe ne dicas sup. me properare tam id est tantum. timet enim ne eo dicto escbinus auertatur a soluendo. etiam maneo hic ociosus i. sine occupatione quous. i. quantum vis siue quantumlibet. Sy. argetur seu precium puelle reddetur id est restituetur tibi ne time: id est noli timere. San. at. i. s. ista inquam ut reddat omne. i. totum precium integrum. timet enim propter id quod dixerat diuidu fac. Sy. escbinus reddet omne precium modo i. tantummodo tace ac sequere me hac. i. per hunc locum. San. sequor te scz hac. Etesip. deus deus vox hec est reuocantis ex longinquo o syre vocaris eo. Sy. eadem interiectio ostendens repentinam reuocationem quid est. Ete. beruscle. i. per berculem obsecro te ab

Quid ait tandem nobis sannio? Syrus. Jam mitis est. Escbinus. ego ad forum ibo: ut hunc absoluam: tu intro ad illam ctesipho. Sannio. Syre ista. Syrus eamus. namq; hic properat in cyprum. Sannio. Ne tam cito quidem: quamuis etiam maneo ociosus hic. Syrus. reddetur: ne time. Sannio. At: ut omne reddat. Syr. Omne reddet: tace modo: ac sequere hac. Sannio. Sequor. Etesip. Deus deus syre. Syrus. bene quid est? Etesipho. Obsecro bercle hominem istum impurissimum quamprimum absolui tote: ne si magis irritatus fiet: aliqua ad patrem hoc perueniat: atq; ego tunc perpetuo perieris. Sy. Non fiet: bono animo esto. tu cum illa te inter oblecta interis. et lectulos iube sterni nobis: et parari cetera ego iam transacta re conuertam

soluitote tu et escbius. i. quod dicitur barbare contentate siue contentatore istum per contemptum dixit. hominem impurissimum. i. sordidissimum auarissimum quod primum. i. citissime ne. i. pre timore quod ut ita dicas si sit magis irritatus. id est ad iram commotus canum more qui proprie dicuntur irritari. ne ergo hoc: id est iste raptus puelle permanet. id est perit: futurum est optatum a permanso permanas quod est proprio. ne inquam hoc effundatur ad patrem deinceps aliqua aduerbiu. per locum id est per aliquam viam seu aliquam rationem. Secretum enim comparatur aque intra vas clausum existenti: que cum effunditur manat atq; tunc scilicet qui permanuerit ad patrem ego perierim: id est perditus fuerim perpetuo: id est in perpetuum et quod dici vulgo solet ne ego nouissime depingar nam se iam aliquantisper perisse faterur seu innuit Sy. non fiet illud scz non permanabit ad patrem factum hoc. esto bono animo. i. habeam bonum animum et quod dici vulgo solet facias bonum vultum non fiet quod timeas. interim id est interea dum hec agetur tu ctesipho oblecta te intus cum illa puella. dicimus oblecto me hac re una cum socio: id est capio delectationem in hac re puta in studio cum socio meo: et iube lectulos discubitorios scilicet in quibus ac cubantes cenabant vetusti: sterni id est parari nobis et iube cetera id est reliqua preter lectos que sunt necessaria ad conuiuium celebrandum parari id est apparari de transacta id est pacata lite: aut pacato seu composito ac finito negotio de rapto puelle. conuertam id est recipiam referam me domum cum obsequio. i. cum edulis quod adduntur vitra panem et vinum et quod vulgo vocant pyrantias. Ete. queso ita ut sup.

Comedia.III.

sumamus hunc diem bylarē: id est ut bylari animo atq; vultu hunc diem transigam⁹
et cum perpetuū in leticia degam⁹. qñ. i. q; vel postq; bene successit. i. prospere cōtigat
videlicet ut leno non moueret turbas. sed et solueretur et amata potiremur.
Bsecro rē. Hic introducitur sostrata matrona compatiens vna cum nutrice filie sue q̃
ex eschino effecta grāda iam parturiebat. nam ut in argumento dictus est virginem

atticam filiam
cuius pauperis eschinus cōpres
sit ea lege: ut iurando spon
deret se illam ducturam uxorem.
Sostrata mat. o mea nutrix can
tara obsecro quid nunc fiet id est
quomodo res se habebit quātus
ad partum filie spectat. Cant. ro
gas: id est interrogas quid fiet.
edepol spero id ē confido q; sup.
recte fiet res id ē res bene se ha
bebit et filia salua pariet. So. o
tu mea blandientis est dictū mo
re semineo. modo id est nunc pri
mulū diminutiuū a primū aduer
bio dolores pariendi occipiunt:
id est incipiūt ipi filie. Cant. iam
nunc tunc quasi. i. tanq; nūq; af
fueris. i. interfueris parturienti
mulieri: siue quasi nūq; tuleris
opem parienti et quasi nūq; tu
te id est tunc pepereris id est p
tū feceris. Sostr. me miseram ex
clamatis est dictus. i. dico me mi
seras vel certum est sup. me esse
miseram vel aliquid tale. neminē
babeo mecum: sumus sole geta: id
est seruus noster non adest. i. nō
est presens. nec babeo sup. quez
mittas ad obstetricem: id est mu
llerem que adesse solet seu ferre
opem parturienti. nec babeo ali
quem qui accersat: id est qui ad
uocet Eschinum vel eat ad vocā
dum Eschinum. Cant. pol iuran
tis est quidem: id est cere iam id
est statim aderit id ē presens erit
hic. nam nūq; intermittit id est

omittit interruptit pretermittit vnum diem quin id est q; non semper id est per oēs dies veniat. So.
ipse solus Eschinus est remedium id est medela mearum miseriarum id est mearum calamitatus. Can
ta. o bera id est domia Sostrata baud id est non potuit melius id est oportunius fieri id ē euenire nat
te id est filie tue bere id est domine mee q; factum est: id est q; euenit quando vitium: id est stuprum obi
latum est ipsi filie tanq; inuite propterea dixit oblatum quod vitium attinet: id est spectat. potissimum
principalissime seu precipue ad illum Eschinum talem id est tam bene moratū tali genere id est tali no
bilitate prosapie tali animo: id est tali affectione in te et filiam natum ex tanta familia id est ex tam dis
tante domo vel talē intellige q; ad bona corporis: puta tam formosum seu pulchrum et tali genere q;
tūm ad bona fortune hoc est talis generis honestate et tali animo quātum ad bona anime: puta tali sa
pientia aut modestia et cetera. Sostr. pol est ita id est veritas ita se habet ut dicis queso deos et ipse
sit nobis saluus: id ē incolumis nobis seruetur. Nam cum talis sit nihil ad vota preter salutē opus est.

me domū cum obsonio. Et est. Ita queso quando be
ne successit: bilares hunc sumamus diem.

Sostrata mulier:

Cantara nutrix:

Bsecro mea nutrix: quid nunc fiet? Can
ta. Quid fiet rogas: recte adepol. Sostr.

Modo doleres mea tu occipiūt primū
lum. Cant. Jam nunc times: quāsi nūq; affueris:
nūq; tute pepereris. Sostr. Miseram me nemis
nem habeo sole sumus: geta autem hic non adest. nec
quem ad obstetricem mittam: nec qui accersat eschi
num. Cant. Pol is quidem iam hic aderit. nam nū
q; vnum intermittit diem: quin semper veniat. So
strata. Solus mearum miseriarum est remediū. Can
tere gnate melius fieri band potuit: q; factū ē bera:
quando vitium oblatū: qd ad illū attinet potissimū:
talem tali genere: atq; animo natū: ex tanta familia.
So. Ita pol ē ut dicis. salu⁹ nobis deos queso ut fiet:

Adelpbos

Nunc et hic exprimit suus fidels et currens et mala nūciās. refert em̄ esebini amo-
re alieno capiti deſtrāq; virginē atticā quā ſuprauerat ea lege vt eā duceret vxorē.
Be. Nūc iſtuc ē. i. negociū iſtō de ducēda ſgine p tpe pſiti ita ſe bz vel iſtō piculum
deſerēde virginis aut iſtō tps nūc eſt eluſmodi qſi oēs boies pferāt. i. pgregēt oīa
ſua pſilia atq; querant id eſt ſtudeant laborent inuenire ſalutē. i. remediū ſalutis buic

Beta ſeruus:

Goſtrata:

Lantara.

Nunc illud eſt: quod ſi omnia omnes ſua
conſilia conferant: atq; buic malo ſalutē
querant: auxiliū nihil afferant quod uibi

q; bereq; filieq; berili ē. Ueb miſero mibi: tot res re-
pente circūuallant. vnde emergi nō poteſt: viſ: ege-
ſtas: iniuſticia: ſolitudo: infamia: boccine ſeculū. o ſce-
lera: o gene ra ſacrilega: o hominem impius. Goſtra-
ra. O me miſeram: quid nam eſt quod ſic video timi-
dum et properantem getā? Be. Quem neq; fides: ne-
q; iuſiurandū: neq; vlla miſericordia repreſſit neq; re-
flexit: neq; q; part⁹ inſtabat prope qui miſere indigne

malo. i. contra hoc malum. ſ. q;
Eſebinus alieno incumbit amo-
ri et ē virginis ſupzate deſertor.
nihil afferant auxiliū id eſt nō af-
ferant aliqd adiuuenti buic ma-
lo inq; id eſt cōtra b̄ malum qd
maluz eſt mibi ſeruo et bere ſc;
Goſtrate et filie berili id eſt filie
ex vera mea que nunc partui p
gina eſt ex opere Eſebini. Ueb
interiectione execrantis que iūgi-
tur datiuo. Ueb mibi miſero id ē
ego miſer ſum maledictus et iſe-
li: tot res male ſc; circūuallant
et circūdant circūueniūt nos. ſ.
tanq; inimica acies que vallo cir-
cūdat aut ſtipat ſe circa hoſtes:
aut circūuenit et circūcludit val-
lo ipſos hoſtes ne poſſint auſu-
gere: ergo circūuallant id eſt. vel
ſe munūt aduerſum nos vñ nos
circūueniūt nobis moleſtiaz in-
ferentes repente id ē ſubito. vñ
de id eſt a quibus rebus nō po-
teſt emergi caplēdo imperſonal-
iter id eſt a nobis euadit non po-
teſt ſeu erumpi: vt locutio intelli-
gatur imperſonaliter ita q; emer-

gi ſit infinitiuus buius verbi imperſonalis emergiſ emergebatur. Donatus. tamen vult emergi eſſe
infinitiuū ab emergoꝝ geris. deponēri vt ſit ſenſus. vnde id eſt a quibus rebus nullus noſtrum poteſt
emergi id eſt erumpere: res autem ſunt bee: viſ id eſt violentia illata puelle: egeſtas id eſt neceſſitas:
inopia ipſius puelle: iniuſticia id eſt malum iudiciū buius temporis: ſolitudo id eſt deſertio ſeu dere-
lictio a deſenſoribus. quali dicat. erit ſolitudo puelle a deſenſoribus propterea q; inops eſt nec habet
vnde conducat operas aduocatoꝝ. infamia id eſt ignominia ab his qui credunt puellaz eſſe ſupra-
tam precio boccine id eſt vtrum hoc ſeculum eſt ſupple tale vel tales ſunt homines buius ſeculi id eſt
buius durationis hominum buius etatis bui⁹ tempeſtatis. o ſclera exclamatio o miſer: tot ſclera et
ſlagitia eſſe hac tempeſtate. o genera hominum ſcilz ſacrilega id eſt nefaria et impia id eſt dico talia ge-
nera hominū qui talia agunt eſſe ſacrilega. o hominem ſc; eſebinum impurum id eſt ſedum turpē iho-
neſtum vel impium id eſt iniuſtum erga deum qui deum ante oculos non proponit hoc eſt dico boicm
illum eſſe turpē et inhoneſtum. So. me miſera: exclamatio eſt interiectionis vice fungens. q. d. ſup. me
infelicem et mibi imminere aliquid miſerie. quid id eſt qd. i. propter quod video getam ſuum ſic timi-
dum id eſt perturbatum et ſic properantem id eſt feſtinantem. Be. geta ſoſtrate exclamationem non
auduit: ideo pergit in ſermone ſuo et ideo ſic iunge cum illo quod dixerat. o hominem impurum quem
ſc; eſebinū neq; fides id ē promiſſio facta: neq; iuſiurandū quo iurauit ſe ducturus eam: neq; mila. i. cō-
paſſio: aut q; ei vim intulit: aut q; eā amant et illi pbro fuit. Quem ergo illuz. abundat illum. neq; fides
et. nō reſpſit. i. nō coſtult ne auderet id moliri: neq; reflexit. i. reuocauit retraxit ne id faceret grande
ſactum: neq; id repreſſit. cum quod debebat deterrere eum ab eo ſactendo: videlicet q; partus eius
puelle inſtabat id eſt imminēbat futurus erat prope ſeu appropinquabat: cui puelle miſere id eſt que
miſera fuit propter illud vitium. quod ipſe eſebinus obtulerat ipſi in uite ſcilicet vitium id ē ſtupēz.

Comedia.III.

per vim id est per violentiam: indigne id est impie et crudeliter. alij codices loco cui habent qui sed tunc intelligendum qui esebinus obrulerat ei supple misere etc. Sostrata. non satis intelligo. que id est quas res vel que verba loquatur. Lanta. sostrata obsecro quod supple accedamus id est adeam? propius a prope comparativum adverbium id est propinquius proximius. Interdum enim proximus fungitur voce positivi et comparationem habet. Beta. Ab interiectio dolentis. me miserum id est dico vel fateor. q. d. sum bene miser. vix. i. quasi non sum compos animi. i. sane mentis seu sani animi: sicut diximus compos mentis pro sane mentis: vel compotētis animi seu compositi animi ut alij volunt quod omnia ferme in idem recidunt. Eius autem contrarium est impos animi vel non sane mentis: vel incōpotētis vel non incōpositi animi. vel qui suo animo non potest: ut sunt iracundi qui vehementi appetitu nequeunt moderari. et ideo non sunt compotes animi vel sui id est non possunt arbitratu suo vel seipso vel suis animis. Compos etiam invenitur iungi ablativo. Salustius. Neque animo neque lingua satis compos. Uix ergo sum compos animi: ita id est adeo ardeo id est vroz: incendoz: iracundia id est animi perturbatione et sanguinis ebullitione. Nihil est quod malim id est potius cupiam quam illam totam familiam a qua ducit originem esebinus: et ipsum esebinum simul qui de illa familia dari obuiam mihi id est occurrere mihi ut euomaz id est eijciam hanc omnes iram id est quod vulgo dici solet detraharē eos qui sunt de illa familia. dū. i. quod dū. bec egritudo. i. bec mentis mee iracundia. Nā egritudo mentis est ipsius perturbatio et commotio. dū inquit bec egritudo est recens. i. noua. nā paulatim lapsu temporis effervescit ira quae cum recens esset erat vehemensissima. babeam satis id supplicij. i. illud supplicium mihi. hoc est illud supplicium satis sit seu sufficiat mihi vel sufficiens mihi babebo de eis supplicium dummodo vlciscar id est dummodo puniam vel vindicem illos de illa familia mihi iniusta. Primum. i. ipsum extinguerem aiam senem. i. suffocarem senem. et dixit extinguerem propterea quod ab antiquis putabatur aia esse ignis qui extingui potest. Primum ergo extinguerem aiam ipsi seni demecum quod produxit. i. genuit illud scelus. i. illud scelerosum filium. aut. i. sed tum. i. deinde vab quibus modis. q. d. acerbis asperis lacerare. i. dilaniare syrum suum impulsorem. i. suorum vehementem qui non solum videatur suadere sed etiam impellere. Ubi h interiectio vab quae sepius est ridens hic ostendit vehementiam affectus in syrum et voluntatem immodicam arripere. i. celeriter et cum impetu capere eum medium. i. p. medium corporis. sublimē. i. in altum sublimatum ut caderet grauius et statuerem. i. prosternerem vel immitterem in terram primum adverbium. i. primo: capite. i. p. caput. deinde reliquo corpore sequente. q. d. precipitem eum darem capite primum in terra statuto ut dispargat. i. in diuersis partibus sigat seu perfundat viam. i. cerebro. i. effusione sanguinis e suo capite procedentis vel effusione ipsius cerebri. Posset etiam fortiter dici dispargat viam. i. diffundat viam et faciat foueam in via percussione capitis sui que fossa fieret dispergendo terram huc et illuc eriperem. i. irruerem. effoderem extraherem oculos ipsi adolescenti scilicet esebino quibus amore puelle captus est. postbac id est postea post illud factum darem eum precipitem id est precipitarem: deijcerem eum ab aliquo editiore loco: quod facile esset factum: erutis oculis: ruerem id est cum impetu prosternerem: impellerem ceteros de illa

per vim vitium obtulerat. Sostrata. Non intelligo satis que loquatur. Lanta. Propius obsecro accedamus sostrata. Be. Ab me miserum. vix sum compos animi: ita ardeo iracundia. Nihil est quod malim: quam tota in illam familiam mihi dari obuiam: ut iram hanc in eos euomam omnem: dum egritudo est bec recens. satis mihi id babeam supplicij: dum illos vlciscar modo. senem animam primum extinguerem ipsi: qui illud produxit scelus: tum autem syrum impulsorem: vab quibus illum lacerarem modis. sublimem medium arripere: et capite primum in terram statuerem: ut cerebro dispargat viam: adolescenti ipsi eriperez oculos: postbac precipitez darem ceteros

Adelpbos

familia ruere hic habet actiuā significationē: significatq; toto corpe uti ad impellendū. qđ faciunt qui precipites alios prosterunt. Tonderē. i. contererē fabroz more qui malleis tundūt sepe icudes ictus re petentes. agerē. i. agitarē. Nlarē volutarē nimia celeritate psequerē: atq; pmouerē. raperem. i. rapiū ac properanter illos comprehenderē psternerem. i. deturbarē: in terrā deicerē sed cesso: id est delisto ista incassum minitari. malo: id est potius volo impire. id est participem facere beram meam sostrataz

ruerem: agerem: raperem: tunderem: et prosterne rem. Sed cesso beram hoc malo impartire propere.

Sostrata. Reuocemus: geta bem. Beta. Quisquis es: sine me. Sostra. Ego sum sostrata. Beta. Ubi ea est: te ipsam querito. te expecto: oppido oportune te obtulisti mihi obuiam bera. Sostrata. quid est: quid trepidas: Beta. Wei mihi. Sostrata. Quid festinas mi geta: animum recipe. Beta. Proxus. Sostrata. Quid istuc proxus ergo est: Beta. Perimus. actum est. Sostrata. Eloquere (obsecro) quid fiet. Bet. iaz. Sostrata. Quid iam geta: Beta. Escbinus. Sostra. (Quid is ergo?) Be. alien? ē ab nostrā familia. So. bē perij qre? Be. amare incepit aliam. So. veb misere mihi. Be. neq; id occit fert ab lenōe ipfus eripuit

afflictor dolore pertentat dolor pectus. So. o mi geta quid. id est cur es ita commotus et perturbatus at anbelans more festinantis vsq; adeo ut crebriora verba continuare non possis pre anbelitu nimio et propter ea recipe id est resume reuoca animum et incipe spectare neq; ita animo cadas. Beta. Prox sua id est omnino perimus scz quod sequitur. sed illud prosequi non potuit pre anbelitu nimio. So. ergo quid istud proxus est. i. sibi vult. quid vis dicere proxus esse. Be. proxus perimus. i. periti sum? actū ē verba hec sunt desperationis. Nam actum est dicitur in ea re de qua sit iam lata sententia. So. obsecro te eloquere: id est bono sermone et tali intelligaris detege quid sit illud propter quod es ita turbatus. Beta. anbelans geta et singultus emittens dicit. iam: id est statim eloquar. Sostra. o geta quid dicis supple. iam te futurum vel quare dicis iam: nihil aliud addens sed impeditus singultibus crebris. Beta. Escbinus ē alienus et cetera. ut postea sequitur: sed suspitio interpellatus dimittat digite escbinus. Sostra. ergo quid is escbinus fecit supple. Beta. iunge nunc cum escbinus quod solum dixerat sic. escbinus est alienus id est remotus et alienatus a nostra familia ita ut quem sperabamus futurum tibi generum ita de familia nunc alienatum a filia tua cernimus. So. bem. dolentis interiectio. Perij: id est perita sum: quare est sup. alienus. Bet. incepit: id est incepit amare aliam puellam. Sostr. Veb mihi misere. i. ego misera sum maledicta et infelix proxus ita ut videar esse maledicta a deo. Be. neq; fert occulte: id est non celat id scilicet se amare aliam. Ipsum pro ipse eripuit id ē abduxit abstulit

Comedia.III.

palam id est manifeste a lenone id est turpi viro puellarum redemptore. So. ne. vtrum scis hoc certe aduerbium: id est quod dici solet: omnino pro vero. Be. Certe. o sostrata egomet vidi bisce oculis hoc ponitur maioris asseuerationis gratia. So. ab. ab. interiectio est flentis. me miseram id est dico vel fateor me infelicem. Jam nunc quid credas: id est cui sermoni adberas nunc. vel cui rei acquiescas iam: cui domini sup. credas id est confidas. Est ne verum sup. nostrum esebinum ita familiarem existet nra omnium vita id est nostram vite future spem: vel ita charum ut est nobis chara vita. Est ne ergo verum illum fecisse talia sup. e enim eclipticus sermo aptus perturbationis in quo esebino nostre spes id est expectationes et nostre omnes opes id est nostre facultates erant site: id est posite collocare.

Nam situm est quicquid in loco suo positum non evertitur qui scilicet esebinus iurabat se nunquam vieturum unum viem sine bac id est sine filia nostra. qui esebinus dicebat se positurum puerum cuius paritudo imminet in gremio suo: id est supra genua sua more matrum quod inquit dicebat se obsecraturum: id est rogaturus obnixi patrem ita ut id est quod liceret sibi ducere hanc filiam meam uxorem: id est in uxorem. Dicimus enim duci filiam illam uxorem. vel duxi in uxorem. Be. o bera: id est o tu domina sostrata mitte: id est dimitte lacrymas id est noli flere amplius ac potius consule: id est consilio prospice seu provide porro id est in reliquum et futurum deinde. nam porro hic est temporis aut ordinis aduerbium non coniunctio. Consule ergo de eo supple quod

est opus id est quod est necessarium ad hanc rem. vel consule in reliquum quod scilicet consilio providere in reliquum est opus. id est necessarium ad hanc rem. Sentit autem non lacrymis esse agendum ubi consilio opus est. Deinde interrogat geta ne id est vtrum patiamur: id est feramus equo animo an narremus culpam: id est alicui hoc quod nobis factum est ab esebino. vel potest iungi cum precedente sic. porro id est deinde consule id est consulta delibera ne: id est vtrum patiamur an narremus culpam id est alicui. Deinde subiunge quod scilicet consulere an patiamur an narremus culpam est opus ad hanc rem. So. au. au. interiectio indignantis. o mi homo. ne id est vtrum sanus es. id est compos an: id est vtrum hoc factum scilicet esebini videtur tibi esse proferendum: id est divulgandum usque id est in aliquo loco. Be. quidem id est certe non placet mihi: id est non est mea sententia ut usque proferatur. iam id est nunc primum id est in primis res ipsa id est ipse effectus indicat id est prodit manifestat illum esebinum esse alieno animo: id est habere animum alienum id est alienatum a nobis. nunc si proferamus palam: id est si publicamus hoc stuprum scilicet puelle. Ille Esbinus inficias ibit: id est negabit sat scio id est non dubito et satis perspicio quod negabit tua fama id est tuum nomen et vita nate: id est salus filie tue que tam parturit. et ita si hoc resciverit esse publicatum dolore percussa poterit extremum claudere diem tua ergo fama et vita gnate veniet in dubium id est in periculum. Tum id est deinde si maxime fateatur: id est si assertive ut dicitur confiteatur stuprasse filiam non est utile hanc scilicet filiam tuam dari illi nuptui cum amet aliam ab ea. et ita non posset bene vivere cum eo qui amore alterius teneatur.

palam. So. scis ne hoc certe? Be. Certe? bisce oculis egomet vidi sostrata. So. ab. ab. me miseram quid iam credas: aut cui credas: nostrum esebinum: nostram vitam omnium in quo nostre spes opesque site omnes erant. qui sine bac iurabat se unum viem victurum die. qui se in suo gremio positurum puerum dicebat. patrem ita obsecraturum ut liceret hanc sibi uxorem ducere. Be. libera lacrymas mitte: ac potius quod ad hanc rem opus est porro prospice. Patiamur ne an narremus culpam? So. au. au. mi homo sanus ne es? an proferendum hoc tibi videtur esse usque? Be. mihi quidem non placet. Jam primum quidem illum alieno animo ab nobis esse: res ipsa indicat. nunc si hoc palam proferam? ille inficias ibit sat scio. tua fama et gnate vita in dubium veniet: tum si maxime fateatur cum amet aliam: non est utile hanc illi dare:

Aldelphos

Quapropter id est quod opus est tacito id est tacere vel celato id est celare: ut Salustius. *Prisus* incipias consulto et ubi consulueris mature facto opus est. Opus est igitur celare quoquo pacto. id est quod etiam modo celari possit. *Sostrata* ab interfectio dolentis: minime gentium id est nullatenus opus est in quod tacere: ubi gentium gentilius ponitur cum minime non necessitate significationis sed ornatu gratia et sonoris: ut etiam dicimus nunc gentium terrarum locorum. Deinde subdit non faciam. id est non tacebo. *Be.* quid agis. *Sostrata.* proferam id est divulgabo facinorosi viri. Et ideo quod prius dicebatur animi homo sanus est. *Donatus* vult et persona nutritis legem esse: que rem dissimulandam putat. *Be.* Interfectio dolentis. o mea bera scilicet *Sostrata* vide id est diligenter considera quam res agas id est quid facias. *Sostrata.* res non potest esse peiore loco id est in peiore statu quam in quo loco id est statu nunc est sita id est posita constituta collocata. q. d. prius accidere non potest quam iam acciderit. *Primum* id est in primis ipsa est indotata id est sine dote: tum id est deinde preterea id est insuper dos que erat ei secunda videlicet virginitas. *pist* id est perdita est et consumpta nunc quam reditura. Nam ait *Quidius.* *Zela* pudicitia operit illa semel ipsa non potest dari nuptum id est non potest collocari vel nubere pro virgine id est tanquam virgo cum non sit: et multo minus cum erit diffamata. Dicimus dare nuptum filiam admittere spectatum dare venum edes: que verba quousque motum non significant cum

quapropter quoquo pacto celato est opus. *Sostrata.* Ab minime gentium non faciam. *Beta.* Quid agis? *Sostrata.* Proferam. *Be.* Item mea *Sostrata* vide quares agas. *Sostrata.* Peiore loco res non potest: quam in quo nunc sita est: primum indotata est: tamen preterea que scda ei dos erat: perijt pro virgine dari nuptum non potest: hoc reliquum est si inficias ibit: testis mecum anulus quem ipse amiserat: postremo quando ego conscia mihi sum: a me culpa esse banc procul neque precium: neque rem ullam intercessisse. Illam autem me indignam geta experiar. *Be.* Quid istuc? accedo ut melius dicas. *Sost.* Tu (quantum potes) abi atque begioni cognato huius rem enarrato omnes ordine.

al de loco ad locum tamen iungunt primo supino. nam ut dicunt in se latente motu obtinet. preterea id dicens di genus ab auctoribus est usurpatum. Hoc reliquum est. id est restat: si ipse *Escbinus* ibit inficias. id est negabit. anulus est testis mecum id est vel anulus qui est testis est apud me vel anulus est testis pro me aut gero mecum anulum eius qui testificabitur id est approbabit factum ipsum cum videbitur quem scilicet anulum ipse *Escbinus* amiserat. Postremo denique quando id est quia ego sum conscia mihi id est sum mihi ipsi testis et scio apud me banc culpam de stupro filie esse procul: id est longe a me id est me non consensisse ullo pacto: quoniam sum inquam mihi conscia: neque id est non precium intercessisse id est intervenisse neque rem ullam id est neque nuncium neque domum neque pactum neque promissum intercessisse id est intercurrisset aut interpositum esse. *Geta* experiar id est probabo agendo apud iudices illam filiam: aut experiar inquam illam indignam me id est male respondentem moribus meis et degenerantem et propterea indignam que habeat matrem. Vel potest referri ad culpam dicendo aut experiar id est probabo apud iudices agendo illam culpam esse indignam me id est non dignam que imputetur mihi: quia dixit iam illam culpam esse procul a se ita ut non dicatur fuisse lena filie. *Beta.* Quid id est cur dicis super istud cum non sit dicendum. accedo id est appropinquo tibi: ut dicas melius id est sermonem aptiorem loquaris. *Sostrata* tu geta quantum potes. id est cito abi id est discede atque enarrato id est recitato ordine id est per ordinem eodem dictu et tenore quo facta est omne rem id est totum factum begioni cognato huius filie mee

q. iii

Comedia.III.

Nam is begio fuit summus amicus supple: vel familiaris vel in magho bonore habitus nostro simul
lo. i. marito meo. Simulus est diminutiu[m] vt dicit Dona. Ia simone vel simo. ⁊ coluit. i. amauit: frequē
tauit: sociauit. maxime. i. valde plurimū nos. q. d. Plurimū illi nobiscū fuit vsus ⁊ consuetudo ac puerlatio
Be. Bene dicis vt id narrez begioni. Nā berde. i. p. berculē: nemo respicit nos. i. nemo p[ro]ter eū fauet.
nobis aut habet curā nostri: vt dicim[us] deū respicere nos cū nostri miseret ⁊ nos nō aspernat s[ed] beni
gne exaudit. So. o mea cantara
id ē. o nutrit mea cara: ⁊ ē m[un]di
liebre blandimentū p[ro]pera. i. ac
celera: curre accerse id est vade
ad vocandū vel voca vel quod
dicunt fac venire obstetrices: id
est mulierē p[ro]urientib[us] op[er]e ferē
re: vt ne. i. vt nō sit nobis ī mora
id ē vt nō tardet cūctetur cū op[er]e
sit eā adesse. i. p[ro]urienti.

Asperij ⁊c. Mle
ostēditur q[ua]ntum
demea cōmoue
bitur ipsa re eō
perta cum ex p[ri]u
na rei suspitioe
tantū se affligat. De. Demea so
lus bec secū loquitur inueniens
disperij. i. varijs modis p[er]ditus
sum ⁊ infortunatus audiui ctesip
bonē filium affuisse in raptioe
i. in abductioe seu in violētia ab
latioe puelle vna cum esebino: id
est. i. vt alter filius corrupas las
ciuiā restat. i. reliquū ē mibi mī
sero. i. infelici. Deinde subdit: id
est. i. mīsero q[uo]d restat. i. si etiam esebin[us]
potest abducere. i. iustū deduce
re attrahere ad nequitia[m]. i. l[ib]i
dinem: lasciuiam cum illū. i. cum
ip[s]o. i. ctesipbonem: qui ē allcui[us]
rei id est qui alicui rei dat opam
seu qui aliquid negocij facit: aut
qui est alicuius professionis seu
artis. Raptio refertur ad personam: rapina ad rem: raptus ad stupef. Insuper ducimus volētes ab
ducimus inuitos. Nequitia libidinosa iertia dicta est q[uia] nibil queat nulliq[ue] rei apta sit. vnde ⁊ nuge q[uia]
si nibil agant dicte sunt. Ubi. i. in quo loco queram illum. i. ctesipbonem: credo eum abductum id est in
uitum deductum aliquo id est in aliquem locum puta in ganeum id est in lupanar seu prostibulū. Nā
ganeum veteres meretriscum tabernam dixerunt q[uia] ipsa sit in terra non vt cenacula superius. vñ ta
berna dicitur quasi trabea a validiorib[us] dicta trabibus: quibus supiora suspensa sunt. Inde ganeo di
citur ganeoꝝ frequentator. Esebino ille impurus id est improbus persuasit. i. induxit eum: sat scio. i.
non dubito: facile perspicio. Quaders est ī actu. persuadere vero ī effectū. S[ed] ecce id est ecce hic
prope video syrum suum ire. i. venire. Nam ire et abire ⁊ venire significat: binc id est exiude vel ex h[uius]
loco aut ex hoc syro. iam. i. nunc scibo id est sciam [antiq[ua]m] vbi sit ctesipbo atq[ue] berde h[uius] syrus ē de illo gre
ge. i. de illa sodalitate seu ex numero talium gregaliū seu sodaliū: vel ē ex illo grege. i. ex illo ordine volup
tuosoz q[ui]bus inuenit si ip[s]e syrus senserit. i. p[re]ceperit me q[ue]rere. i. iustāter q[ue]rere eū ctesipbonē. ipe carni
fer. i. ipe tortor q[ui] me ex carnificatur ⁊ dolore afficit: vel ponit p[ro] ganeone. h[uius] ē ille ganeo ⁊ lasciu[us] nunc
dicit vbi sit esebinus. p[ro]pterea nō ostendam me velle id: hoc est scire vbi sit esebinus.

nam is nostro simulo fuit summus: et nos coluit ma
xime. Be. Nā berde alius nemo respicit nos. Sostra
ta. Tu mea cantara: curre, obstetricem accerse: vt cuꝝ
op[er]is sit: ne in mora nobis fiet.

Demea.

Asperij. ctesipbonem audiui filium vna
affuisse in raptione cum esebino: id misero
ro restat mibi mali: si illum potest qui ali
cuius rei est etiam ad nequitiam abducere. Ubi ego
illum queram? credo abductum in ganeum aliquo p[ro]
suasit ille impurus: sat scio. Sed ecce syrum ire vi
deo: binc scibo iam vbi fiet. atq[ue] berde hic de grege il
lo est. si me senserit eum queritare. nunc dicit carni
fer non ostendam id me velle.

Syrus.

Demea:

Adelpbos

Dnem rem ra. hic syrus ctesiphonē apud demeā putendat et esebinus simul ac mitio
nem q̄ illi suppeditet sumptus p̄p̄o p̄seq̄. Sy. Syr? tanq̄ nō vidēs demeā hec loq̄tur
et demeā ea audies p̄ba tacte sua intermiserit ut cernere est. mō. i. pauloāte enarra
mus p̄ enarrauim? senī. i. mitioni oēm rē. i. totū negociū et factū esebini de raptōe pu
elle quā senex scire volebat. Enarrauimus ḡ senī ordine. i. p̄ ordinē mī erat facta oēs

Dne rez modo senī (quo pacto se babe
ret) enarram? ordine: nībil vidī quicq̄ le
t? De. Proh iuppiter bois stulticiā? Sy.
Collaudauit filium: mībi (qui id dedissem consiliū)
egit gratias. De. Disrumpor. Sy. Argentus adnume
rauit ilico dedit preter ea in sumptū dimidiū mine: id
distributū sane est ex sententiā. De. Mem huic man
des: si quid recte curatū velis. Sy. Idē demeā: band
aspeccram te. quid agitur? De. Quid agatur? vestras
nequeo mirari satis rationem. Sy. Est hercle inepta
(ne dicā dolo) et absurda. Pisces ceteros purga dro
mo: congruū istū maximum in aqua finito ludere
paulisper: ubi ego venero: exossabitur pu? nolo. De.

rem: q̄ pacto. i. qualiter se babe
ret. i. qualiter existeret: nībil. i. nī
vidī quicq̄. i. aliquid letius sene
sez nullū vidī letiozē eo cū ei nar
rauissemus. est em̄ neutra oratō
p̄ masculina. De. Proh iuppiter
irascētis. exclamatio: ut solemus
exclamare bone deus q̄. a. scele
ra. q. d. O iuppit testor te sup. vlt
aliquid tale: quasi vocote i testis
monium q̄ ita nō deberet fieri.
Stulticiā bois. deest o. hoc est
miros sup. plurimū stulticiāz bo
mūis illius. i. mitionis qui leta
tur de improbitate filij adoptiui.
Sy. p̄sequitur sermonem secus
non videns demeā. mitio collau
dauit. i. simul cum letitia sua lau
dauit filium esebinum. egit mībi
gratias qui dedit id consiliū ut
i. a res fieret quēadmodum nar
rabam ei. De. Disrumpor id est
differor: distrabor: dissolutor: lace
ror: doloribus. Sy. ilico. i. statī
īpe mitio adnumerauit. i. compu
rauit nobis argentū q̄ erat op?.

Preterea. i. ultra h̄ dedit dimi
diū mine id est dimidiā par
tem libze. Dimidiū em̄ neurri ge
neris ē hic. Recte aut̄ oīcē pos
sumus dedit dimidiā mīnā aut dimidiā ptem mine: aut dimidiū mine: sane. i. certe id dimidiū mine ē
distributū. i. in diuersa tributū h̄ est dispartitū p̄ pulmētaria. ex snia. i. ex arbitratu seu ex arbitrio nō vt
volum? scdm̄ votū ac desiderij nrm̄. De. Mem interiectio dolētis seu indignantis et irōnā ostendit.
mādes. i. p̄mittas: credas: tradas huic. i. mitioni vel esebino imo et vtriq̄ senī tradas filiū esebino nō
argentū dispensandū imo nō dissipandū ac dissipandū. Mādes ḡ huic si qd. i. si velis aliquid eē recte
i. vt deest curatū. i. cura ac studio custoditū seu accurate p̄seruatū. Sy. Idē interiectio h̄ p̄moti et q̄si
p̄culsi re subita et noua. De. demeā haud. i. nō aspeccā te. qd̄ agis. i. qd̄ fit. blādientis ē nō interrogātis
De. Petis sup. qd̄ agat: neq̄. i. nō possum satis mirari. i. cū admiratiōe horrere ac resp̄bendere vram
rōnez malā. i. i. vrm̄ modū viuēdi nō satis p̄bandū. Sy. Herclene dicā. i. loquar dolo. i. fraude mēdas
tio. i. ne mētiar: sed sedulo loquar. i. sine dolo. nra rō viuēdi ē inepta. i. stulta et temeraria seu incōsidera
ta ac male p̄gruēs et absurda. i. sibi repugnās et in ip̄a stultitia diuersa. Nā absurdū ē qd̄ stultū ē in
ip̄a stultitia diuersum et q̄si sibi repugnās neq̄ bñ sibi coherēs aut q̄drans. o dzomo nomē ē fui. pur
ga. i. mūda: euiscera ceteros pisces ab isto p̄gro nō. i. s. finito istū p̄grū maximum: qz sūt alij nō maximī.
finito ḡ istū maximum p̄grū. i. p̄scē illū degne p̄groz vlt si maior de sp̄: finito inq̄. i. p̄mittio illū ludere
i. viuere et se deducē paulisp̄. i. aliquid in: puo tpe i aqua. Ubi. i. cū vel postq̄ ego venero ip̄e p̄grus exos
sabit. i. purgabit sicut et alij. Exossare ei h̄ ē purgare et q̄si ossa remouere de obsonio: vt auferre spinas
ex piscib? ē ip̄os exossare. Unde exossat? ager dz lapidibus purgatus q̄ lapides sunt ossa terre mar
gine parentis: vt ait Quidius in transformatis. Nolo prius. i. ante ceteros purgari q̄ istum. Demea.

Comedia.III.

Beccine. i. vtrum h flagitia. i. bec vitia flagitiōe i. icrepatiōe digna sunt sup. faciēda aut ferenda. Sy. q.lem certe bec flagitia nō placēt mibi & sepe clamo. i. vocifero o stephanio nomen fui & quasi discipu-
li ipsi syri in parandis cibis: fac. i. effice q sup. bec salsamenta. i. bec obsonia salita videlz pisces saliti &
laridū seu lardū aut succidia q idē significāt. i. lardū. Salsamēta em dicit Dona. aut salsi pisces sūt ac
laridū. Fac ergo vt bec salsamēta macerētur pulchre. i. recte vt decet mollificētur seu qd dicit solet dei
sallant. Macerare em significat
interdū. debilitare: attenuare vt
macerare corpus. Interdū mol-
lificare vt macerare quod est ri-
gidum & durum. Itē macerare
significat cōterere que significa-
tōes pene idem redeunt. Ma-
cerare significat afficere dolore:
vt mille modis me discipuli ma-
cerant. Qui. in epistolis. Ma-
ceror interdū q sum tibi causa do-
loris. maceror iquit p dolore af-
fictor. De. dñ imploro sup. vram
fidem. i. vestram opem: vtrū ne
id ē vtz sicut an ne p vtz. ponū-
tur enim due particule vbi alte-
ra sufficeret nisi vis capere ne p
certe: vtrū ergo mitio bz. i. repu-
tat sibi id. i. perdere salū studio
id est ad studiū & animi applica-
tionē seu vacationem et ad redij
solamē itaqz ex industria & dedi-
ta opera et pprio studio eius p-
ditioni insistat et vacet an putat
fore. i. futurū esse sibi laudē. i. ad
laudem si pderit gnari id est
causa fuerit: perditionis nati sub
ministrādo sumptus. Ueb mibi
miser o. i. ego miser sum tanq̃ maledictus & deo iuratus: iam videoz videre vbi barbare dicunt. videz
mibi q ego iam video illum dicim quasi tristēm & funestū quū id est quo die & quo tēpore ipse eschibi-
gens. i. egeus penuria pressus profugiet. i. longe discedet hinc. i. ex hoc loco aliquo id ē in aliq̃ lo-
cum militatum. i. ad militandū seu merendū & ad stipendia faciēda. Sy. istud quod sequitur est sape
id est sapiam habere & ostēdere videlz videre pderare nō mō. i. nō solū id qd est ante pedes: id qd ē
psens: sed etiā prospicere. i. puidere & a longe aspicere illa q sunt futura. De. quid. i. cur istec quasi ista
bec psalteria. i. cantatrie vl amatrie bistrionū i scenis cantantiū est iam. i. nunc penes vos: vel penes
posuit. p apud: vel recte penes vos dixit de ea q in eoz manu & quasi potestate esset quā eripuerant a
lenone. Psalteria dicit Tortellus apud romanos dicebatur illa que sequebatur & amabat. bistriones:
et deducitur a psallo quod ē canto. Nam illi quos eiusmodi femina amabat quotidie in scenis cantare
solebant. potest tamē nūc capi p cātrice ac tibiāna & meretrice. qm eiusmodi mulercule petulātes
cantilenis lasciuis & de amoribus solent resonare tanq̃ syrenes quo suis amatorculis placeāt & illos
in sui amorē inflammēt & per hoc decipiant. Sy. Psalteria est iam intus: interrogat pferēdo. De. qd
syrius dixit iam ac ppter ea collegit demeā eā futuram quod certo nesciebat: & ideo quasi deprehensa
veritate & nouo motu percussus inq̃t. Ebo. interlectio ostendens aliquid esse subtiliter deprehensum
vel attentionē mouens. an ipse eschibinus est habiturus eam psalteria domi tanq̃ foret vxor Sy. Credo
cum esse eam domi habiturū: vt. i. cuiusmodi dementia ei? est: vel si sit ablitus sic intellige: vt ipse eschibi-
nus a dementia agitato sup. hoc est: tanta est stultitia eius: vel adeo est insanus & male sibi pfulens &
animi impos sensusqz bono destitut. De. Beccine. i. vtz decz sup. bec flagitia fieri. Sy. Lenitas. i. idm-
gentia patris ad permissendū inepta i. stulta inconsiderata & facilitas ipsius ad cognoscēdū prauū. i.
perniciosa sibi & filio. Prauū est quod etiam ipse kdit facientē: malū vero qd alios tñi ledit. Lenitas

Beccine flagitia? Syrus. Mibi quidem non placet.
et clamo sepe: salsamenta bec stephanio fac vt mace-
rentur pulchre. De. Dñ vestram fidē vtrum studio
id sibi habet? an laudē putat fore si perdidit gnari?
ve misero mibi: videre videoz iā diē illū: cū hinc egēs
profugiet aliquo militatum. Sy. O demeā istuc est
sapere: non quod ante pedes modo est videre: sed et
am illa que futura sunt prospicere. De. Quid? istec iā
penes vos psalteria est? Sy. Est bec iam intus? De.
Ebo an domi est habiturus. Sy. Credo: vt est demē
tia. De. Beccine fieri flagitia? Sy. Inepta lenitas pa
tris: et facilitas praua. De. Fratris me quidez piget

Adelphos

ergo p̄is et ei⁹ facilitas facit sup. b. flagitior: vñ ē cā taliū flagitior. De. qd̄ dē. i. certe me pudet et piget fra-
tris. i. verecūdor et dolco p̄p̄t fratrē q̄ adeo male p̄sulit et sibi et filio. Pudet d̄ in bis q̄ turpif sūt piget
aut in bis q̄ cū dāno ac malo pudere etiā ad dedec⁹: pigere ad dolorē refertur. pudet qd̄ turpe ē: piget
qd̄ dolet. Sy. o demea nimīū et per nimīū immo valde nimīū. q. d. valde multuz aut q̄plurimū et nimīuz
repetēdo p̄firmat dictū et auget. Pernimīū ergo interest. i. lata ē differētia aut distātia inter vos. i. te et

pudetq. Sy. Nimīū iter vos demea (ac non qz ades
p̄is dico hoc) p̄nimīū interst tu quātusquātus nībīl
nisi sapiētia es. ille futūlis somniū. sineres vero illū tu
tuū facere bec? De. sinerē illū? an nō sex totis mēfib⁹
p̄us olfecissem q̄ ille q̄c̄p̄ cepit? Sy. vigilātiā tuā
tu mībī narras. De. sic fiet modo vt nūc ē queso. Sy.
Elt q̄sq̄ suū vult eē: ita ē. De. qd̄? eū vidisti bodie? Sy.
Tuū ne filiū. De. Abigā bic rus. Sy. iādudū aliqd̄ ru-
ri agere arbitroz. De. satīn scīs ibī eē? Sy. Ob. quem
egomet produxi. De. optīme ē: metui. ne bereret bu-
ic. Sy. us. atqz iratum admodū. De. Quid autem?

frez ac. i. et nō dico b̄ qz adēf. p̄po-
situm p̄ simplici. i. es p̄is. tu des
mea q̄usq̄tus. i. q̄tusq̄z sicut
quotquot quocūqz q̄sq̄s q̄cūqz et
i iure memini me legisse q̄līq̄līs
p̄ q̄līscūqz. itē vt vt. p̄ vt cūqz vbi
vbi. p̄ vbi cūqz. q̄tuliscūqz ergo
es nībiles nisi sapiētia ille mīto
frater ē sōniū. i. aliqd̄ furile et vas
nū et inutile q̄le ē sōniū. et ē byp̄pos
le nō dicit demea nō eē sapiētē:
s̄ esse ip̄am sapiām. p̄terea dicit
mīto nēz eē sōniū et q̄ si ip̄m vani-
tatē nedū vanū et sōniatorē. Ali-
qui legunt ille ē sōnus. q. d. mīto
nē non solū eē sōniculosuz: sed etiā
ip̄m sōnū itaqz ait Dona. ver o. i.
s̄ sineres id est sinere ac pati des
buissem illū tuū eschinū facere b̄
que fecit interrogat p̄ ironiā con-
trariū intelligens. De. petis sup.
sinerē. i. vtrū tolerare debuissē
illūz facere talia. q̄si aut non olfec-
issem. i. sensissem. more odorīnseq̄
canis q̄ qd̄ nōdū videt oculis tā
docet odoratu aut p̄ito aut p̄pe

eē. p̄tereaqz nares dicuntur a gnaritate. i. a sagacitate et olfaciendi facultate q̄ nondum adsum p̄ntia.
Quasi q̄ aut nō olfecissem ip̄m bec eē factuz. sex totis. i. integris mēfib⁹ p̄usq̄ ille eschin⁹ cepit. i. inceperit
q̄c̄p̄ istoz flagitior. Sy. tu demea narras mībī tuā vigilātiā. i. tuā vigilē ac vīligentē obseruationē filij
quā. i. maxie scio. De. q̄so. i. op̄o q̄ sup. ita sit. i. res ita se beat vt. i. sicut nūc ē. i. sicut d̄ nūc se b̄e q̄n mī-
bī non est habita fides: neqz mībī ē assensum cū iādū olfecissem. bulc̄qz malo mederi voluissē p̄terea
sit ita sane vt nūc ē volūta indignati dicere solem⁹ vbi nostre admonitōni et p̄silio nō ē relictus locus.
Sy. snia color r̄betoric⁹ vt. i. q̄no q̄sq̄ vult suū. i. rē suā vñ filiū suū eē ita ē ea res. i. eo mō ea res vel is-
sui se habet: et b̄ dicit p̄p̄t mītionē q̄ vult saltē q̄ nō malū ducit adolefcētulū scortari vt p̄l⁹ dixit: quīs
absurdū sit dictū et iō cū facile patiat cū eschinū esse lasciuū. sit lasciuus opz. dicit etiā vulgo solet q̄ti est
homo tantī est sua possessio. De. quid modū interrogādi comicis familiaris. estqz inītiū interrogatōis
future de persona ctesiphonis. vidisti. id est vidisti ne cū scz ctesiphonem bodie. Sy. ne id est vtrum
petis an viderim filiū tuū ctesiphonem. De. abigā id ē expellā se u fugabo tanq̄ pecudē non vt boiē
mittā. abigā ergo eum binc id ē ex hoc loco rus in actō aduerbialiter ad locū. i. bene mittam binc eum
in agrū ad meditandū. i. se exercendū. Sy. arbitroz eū filiū agere. i. operari ruri. i. in agro in dr̄o. p̄ ad-
uerbio in loco ponitur. iādudū. i. iāp̄idē et iam longo ante t̄p̄e agere bene dixit. nā ab argēto d̄ ager q̄
in eo multa sunt agenda. De. satīn. i. vtrū satis. i. p̄o certo scīs cū filiū eē ibī. i. ruri. Sy. ob iteriectio in-
dignātis q̄ ei nō credat: scio satis cū ibī esse quē egomet id est ego ip̄e produxi. i. porro duri hoc est de-
dū et sum cū comitatus cū iret. De. optīme est. i. op̄ime res habet vel filiū est optīme illūc merui ne.
i. vt et vt p̄ q̄ bereret id est adbereret et assentiēdo b̄nc eschino irretiret iā beret nō aīo nec voluntate:
sed vicio decipientis aucupis. Sy. atqz p̄dūxi inq̄ cū rus admodū. i. valde iratū. De. autem. i. sed quid
id est cur erat iratus. Si. adoratus est id est aggressus est fratrem eschinū seu insultauit et affecit iur-
gio id est obiurgatione lite increpatione. apud forum vel venale vel causarum aggreditur de longiquo
et aperte adoratur ex insidijs et ex proximo. dicitur enim adorari quasi ad aliqua oziri: id ē exurgere

Comedia.III.

Adortus ē ergo iurgio. i. abiurgatus ē et increpauit fratrem apud fratres de ista psalteria. i. pp̄ bāc meretrice
culā. qđ sit psalteria iam ē expōitū. De. nō. i. sed aīn. i. dicis ne serio. Sy. Tab. interfectio irridētis senes
ita difficilē ad credēdū. Ctesipbo. nihil reticuit. i. nihil celauit patri quimo ap̄te est cū criminatus quā
eēt natu mī noz. nā vt. i. qñ forte argētū nūcra bat. recēse bat ab eschīno vt daret psalterie homo scilz ctes
sipbo interuenit. i. intercidit de iprouiso. i. ex iusperato aduerbiū. p̄ter spem p̄ter expectationem. cepit
incepit clamare. o eschine beccine
ne i. vtrū decet sup. te facere bec
flagitia: iteruenire ē medio nego
cio quasi ex insidijs supuenire et
oppzīmire in ipso a. tu eos q̄ rez
celatā vellent. decet ne inq̄ te ad
mittere plus est q̄ facere. i. te cō
mittere bec flagitia indigna noz
stro genere. i. inbonesta nostre co
gnationi. De. ob ob. interfectio b̄
letantis. lachrymo. i. lachrymas
emitto: dicim⁹ etiā lachrymoz d̄
ponens. p̄re gaudio. i. tantum est
mibi gaudium Sy. clamare inq̄
cepit vel dixit fratri tanon p̄dis
i. amittis hoc argentuz: sed p̄dis
i. inquinās amittis vitam tuā qz
aut excessu nimio seu crapula pe
ribis: aut lascīvia ad vltimam in
opias deducis. Itē si nou cito
moriaris i lāguore deduces vitā
ignominiosā q̄ vitā nō ē viuere
sed potius perire ac p̄di. De. ip̄e
filius sit saluus. i. maneat incolū
mis et bñ se bēat et sit bñdictus
spero. i. credo q̄ sup. est similis su
orum maiorum. i. suorum p̄deces
sorū ac parētū. dicim⁹ similis il
li et similis illius s̄z similis illi cū
d̄ inuenitur similitudo in re eoz
poreā vt in colore: sed cum d̄ si
milis illius ostēditur similitudo
in moribus in doctrinis et ceteris incorporeis ac spūalibus. Sy. bui. interfectio admiratio quasi ad
miretur syrus que narrat de mea. De. o syre ille ctesipbo est plenus istorum: id est talium preceptorum
id est documentorum. Sy. ip̄e filius habuit philosophos id est sapientes amatores sapientie et boni
tatis domi. unde id est a quibus diceret id ē bonos mores sibi acquireret. De. sit id est agitur impersona
liter in eo. i. erudiēdo sedulo. i. instanter quasi sine dolo. nā negligētes dolosi dñr. Itaqz sit sedulo signifi
cat id qđ laboratur vebementer in eo erudiēdo nihil pretermitto. i. nihil omitto qđ ei vtile fore putem.
cōsuefacio. i. assuetū efficio in bonis moribus quic ex assuefactiōe ducāt originē. Deniqz id ē tandem iu
beo cum insp̄cere. i. diligenter considerare vitas. i. viuēdi modos boīm tanq̄ in speculo. i. sicut videtur
habitudō faciet in speculo sic vitas boīm volo illum animaduvertere atqz iubeo illum sumere sibi exem
plum ex alijs id est ex aliorum moribus discēdo et sup. facio hoc qz bonum et laudabile. Sy. sane: id ē
profecto mones supple vel facis. De. dico illi etiā fugito: id est caueto hoc quia vitio dari solet. Sy.
callide id est astute facis sup. Callidus est qui exercet doctos et qui callidum artis vsum sibi induxit.
De. dico etiā ei hoc est laudi id est ad laudem efficientis et propterea faciendum. Sy. istec res est
id est ista ē utilitas vel istud est commodum. nam res sepe pro commodo et vtilitate ponitur. De. dico
etiā ei hoc. i. hoc factum datur vicio id ē vertitur in vituperiū. Sy. pbissime. i. rectissime dicis sup
vel aliquid tale. De. porro autem. i. sed certe et quoniā est p̄ncipiū future narrationis quo p̄nciplo.
superiora sequentibus conuectuntur propterea audiēdo defatigatus interrupit sermonem et inquit

Adortus est iurgio fratrem apud fratres de psalteria ista.
De. aīn vero? Sy. Tab mibi reticuit. Nam vt numera
batur fore argentū: interuenit bō de iprouiso. cepit
clamare. o eschine beccine flagitia facere te? becte ad
mittere indigna genere nostro? De. ob ob. lachrymo
pre gaudio. Sy. non tu hoc argentū perdis: sed vitam
tuā. De. saluus sit. spero est similis maiorū suoz. Sy.
bui? De. Syre preceptoz istorum ille plen⁹ est. Sy.
Pbōs domi habuit: unde disceret. De. Sit sedulo. ni
hil pretermitto consuefacio. deniqz insp̄cere tanq̄ in
speculū vitas boīm iubeo: atqz ex alijs sumere exem
plum sibi. hoc facito. Sy. recte sane. De. hoc fugito.
Sy. callide. De. hoc laudi est. Sy. istec res est. De.
hoc vici o datur. Syrus. probissime. De. porro autē:

Adelphos

Sy. berce nunc non est mihi oculum id est non habeo facultatem auscultandi ea que incipis dicere. nā nactus sum. i. inueni atq; comparavi mihi pisces ex sententia id est vt volebam qui bene respondent votis meis. cautio id est. pūisio ē mihi id ē mihi incumbit ne bi pisces corrumpant id ē cōtrabant corruptionis aliquid. nam o demea id scz q̄ pisces corūpi sinantur est nobis. nam. i. tantum flagitium. i. delictum omissum flagitione. i. increpatione dignum. q̄. i. q̄tum flagitium est vobis id est vobis domi

nis bonam vitam agentibus nō facere illa que tu demea dixisti modo. i. pauloante et precipio ad id ē iuxta istunc eundem modum seruis id est alijs qui mecum seruunt quibus tamen presum. qd scz precipere ita conseruis queo id est possum facere. deinde subdit modum suum precipiendi. b obsonium est falsus id est nimio sale conditus. hoc aliud est adulstum id est exustus combustum. hoc aliud est parum. i. non satis seu non multum lautum. i. mundū et munde paratum. illud obsonium est recte lautum scz et paratum dico alicui ex seruis memēto. i. sis memor parare sup. itez. i. secundo seu alias si id est b̄ modo vt te doceo. Doneo. i. doceo conseruos sedulo. i. diligenter ea que possum monere pro mea sapientia. i. scdm scientiam meam condiendi cibos et efficiendi eos sapos. ppter ea sapientiam dixit quia coci seu coqui. nam veteres per q nō per e scribebāt. nunc autem inoleuit vsus vt per e scribatur. nam inq̄ coci temperant gustu ac sapore condimentum. postremo. i. tandem iubeo eos conseruos inspicere in patinis

Sy. Non berce oculum est nunc mihi auscultādi. Pisces ex sententia nactus sum. bi mihi ne corrumpantur: cautio est. nam id nobis tam flagitium est: q̄ illa demea nō facere vobis q̄ modo dixisti (et qd̄ queo) cōseruis ad eundē istunc precipio modū: hoc falsus est: hoc adultū est: hoc lautū est parū. Illud recte. itez sic memēto sedulo moneo: q̄ possus p mea sapiētia. Postremo tanq̄ i speculū in patinas o demea inspicere iubeo et moneo: qd̄ facto op̄ fiet. nepta bec esse (nos q̄ facimus) sentio. vez quid facias: vt homo est: ita mo rem geras. Nunqd̄ vis? De. Mentem vobis meliorem dari. Syrus. Tu rus hinc abis? Demea. Recte. Syrus. Nam quid tu hic agas: vbi si quid bene precipias nemo obtemperat? Demea. Ego vero hic abeo

nas. i. in vasa coq̄naria s; precipue patula ac lata quales sunt catini q̄s discos vocant sartagine lebetes seu abena etc. iubeo ergo et moneo. i. admoneo doceo eos conseruos inspicere in patinas tanq̄ in speculū: et subdit quid iubeat eos inspicere id. i. qd̄ opus facto. i. facere vt sepe expositum est ex his obus dictis egregie seruus illudit demea. sentio. i. percipio bec que nos facim? i. q̄ ego facio. esse inep̄ta. i. absurda. stulta et non honesta. verum. i. sed. quid facias id est faciat vnusq̄q; scda p̄sona p̄ tertia. i. morem gerat p̄placeat obsequitur alijs s; p̄cipue si velit suare incolumē amicitia. est aut̄ puerbium aptū aut suis aut amicis. q. d. q̄lis est dñs talis sit suus oportet. Grez q̄lis bō est taliter illi mos gerendus est qd̄ qdem puerbiū nō est sequendū. nā regula amicitie est vt nec amicos regimus res turpes nec faciam? rogati. nūqd̄. i. nōne aliqd̄ aliud vis q̄ dicere mihi illa q̄ dixisti. ita dicere solcm? cupiētes aliq̄s a nobis abire et finē p̄moni facē desiderātes. De. opto sup. mentē meliorem. i. bonā vel tolerabilē posuit em̄ p̄patium p̄ positiuo. nā nō vult fateri eorū mentē fuisse aliquatulū bonā. opto inq̄ mentē meliores dari vob. Sy. tu abis. i. discedis hic rus. i. ad agros. nā in vrbe erat. De. recte. i. bñ putas. nā re p̄a hinc recte rus abeo. Sy. q. d. abeas libere rus. nā qd̄ agas b̄ in vrbe vbi. i. i q̄ vrbe si qd̄ p̄cipias bñ. i. recte moneas nemo obtemperat. i. obsequit̄ obedit. De. nō. i. certe ego abeo hic qm̄. i. qz et qd̄ dicunt nō recte postq̄ is ctesipho q̄obzē. i. ppter quā venerā huc abiit rus. i. iuit ad opandū in agrū. Euro. i. cure habeo illū. vnū. i. illū solū ac p̄cipuū. ille ctesipho attinet ad me id est mea interest et ad me spectat

Comedia. III.

quando id quod dicunt post q̄ frater micio vult ita. s. me curare hunc & ip̄e suū curabit de isto. i. qd̄ dicit
 foret quantū ad respectū istius ip̄e frater viderit qd̄ inepte dici solet ego me refero sibi. i. suo ip̄i relin
 quo arbitrio. Si q̄s est illic. i. ille homo p̄cul quem videone. i. virū est begio noster tribulis. i. de tribu
 nostra h̄ est filius nostri quantū ad mores viuendi & nobis amicitia iunctus quēadmodū inter se ne
 cessitudine iuncti esse solent qui de eadem tribu sunt. berce is est begio si satis cerno. i. si satis ad huc
 habeo vīsum acutum vab. hic rī
 dentis est interiectio et exultan
 tis p̄ aduentu amici. is ē bō amī
 cus nobis: iam inde a puero id ē
 iam ab ineunte etate cum videli
 cet ad huc pueri essemus. Dīj bo
 ni exclamatio est p̄pter paucita
 tem bonorū. ne. i. certe vel valde
 magna penuria id est magn⁹ de
 fectus magna egestas carentia
 raritas est iā nobis ciuiū illius
 modi. i. talīū cuiusmodi est iste.
 Est sup. homo virtute. i. honesta
 te vide ac fide id ē veritate fides
 litate antiqua. i. qua antiqui pol
 lebant. hoc est redolet suis p̄ba
 tis moribus an. i. q̄tatem. band
 scio. i. non noui quid id est aliqd̄
 vel cape proprie nō noui qd̄ ma
 li sit ortū. i. acciderit publice rei
 scz ex hoc homine: vt qui nūq̄ rei
 publice aliq̄ pacto obfuerit: vel
 dicit nescio quid mali sit ortū rei
 publice ex hoc. i. quid mali impē
 deat seu imminet reipublice ex
 hoc viro si moriat sup. quasi sit
 optandus vt non moriatur. q̄. i.
 q̄tum gaudeo. q. d. multum: vbi
 id est quando: etiam. i. ad huc vbi
 deo reliquias id est paucos reli
 quos seu relictos huius generis
 id est tales qualis ip̄e est. Tab.
 hic est letantis interiectio: etiam
 nunc libet viuere: opperiar. i. ex
 pectabo hic hominē begionē vt
 salutem: verbum a saluto as. i. sa
 lute impitiam eum. & vt colloquar. i. colloquium familiare cum eo habeam.

quando is (q̄obrem huc veneram) rus abiit: illuz cu
 ro vnum. ille ad me attinet: quando ita vult frater.
 de istoc ipse viderit. Sed quis illic est procul quez vi
 deo: est ne begio tribulis noster: si satis cerno is ber
 cle est: vab. homo amicus nobis iam inde a puero.
 Dīj boni: ne illiusmodi iam magna nobis ciuium pe
 nuria est: homo antiqua virtute ac fide. band scio ma
 li quid ortum ex hoc sit publice: q̄ gaudeo: vbi etiam
 huius generis reliquias restare video. vab viuere eti
 am nunc libet: operiar hominem hic vt salutez et col
 loquar.

Degeo.

Beta.

Demea:

Rob dīj immortales facinus indignū.
 Beta qd̄ narras? Be. Sic est factū. De.
 Ex illan familia tam illiberale facinus
 esse ortuz? O esebine pol baud paternuz istuc dedisti:

Rob &c. Hic p̄tinetur querimonia begionis cognati sostrare volentis filiam cognate:
 adeo male ab esebino tractatam esse ac tandem vt putabant desertam ab eo esse cum
 tamē ita nō esset. Verum ita cōiiciebant multis argumētis falsis tamē. Degeo. Prob
 irascentis exclamatio & deorum protestatio. o dīj immortales: iuocantis ē deinde & in
 testimonium vocantis ipsos deos facinus indignum id est. o factum inbonestū & in
 decens. & est exclamatio in vituperationem dicti. quasi dicat. miroz illud magnuz fa
 cinus esse commissuz vel aliquid tale. o geta hūe cognate mee sostrate quid narras nō interrogatis est
 s; admiratis indignitate facti. Be. sic factū ē vt disco. s. De. ex illan. i. ex illa ne h̄ ē verū decet. q. d. non fa
 cin⁹. i. flagitiū tā illiberale. i. tā indignū boie libero qualis est esebinus vltā inbonestū. nā qd̄ liberale
 est iustū est & decens: s; illiberale dedecet. Est ne ergo bonestū facinus tā illiberale. tam detestanduz
 et seruile ac inbonestū esse ortum id est emerfisse ex illa p̄ eminentiam. i. ex tam bonesta familia ex qua
 ducit originem esebinus. o esebine alloquitur absentem. pol baud id est non dedisti id est perfectisti.

Adelpbos

perpetrasti istud facinus paternum id est ex paterno exemplo vel ad exemplum patris vel permissio-
ne patris demee qui adeo honestus est. Deme. videlicet id est certe quasi videre licet sicut scilicet scire
licet: begio audiuit de psalteria: id est de puella rapta ab eschino: id est quod dici solet begio audiuit
qui de hac psalteria in quo dicto non est addendum neque loqui neque dici: ut alii sunt arbitrati id: id est
illud factum eschini nunc dolet id est displicet illi alieno: id est qui non est de familia nostra scilicet be-

Demea. videlicet de psalteria hoc audiuit. id illi nunc

dolet alieno: pareris nihilipendit. **Bei mibi:** utinam

hic prope adesset alicubi: atque audiret bec. **Begio.**

Nisi facient: que illos equum est: baud sic auferent.

Beta. In te spes omnis begio nobis sita est: te solum

habemus: tu es patronus: tu pater: alle tibi moriens

nos commendauit senex: si deseris nos tum: perim?

Begio. Caue: dixeris neque faciam: neque me satis pie

posse arbitror. **Demea.** Adibo. saluere begionem plu-

rimum iubeo. **Begio.** Te querebam ipsum. salue. **De-**

mea. De. Quid autem? **Be.** Maior filius tuus eschi-

nus (quem fratri adoptandum dedisti) neque boni: ne-

que liberalis functus officium est vir i. **De.** Quid est?

Be. amicum nostrum noxas simulum: atque equalem?

mortis articulo quando sola vera et ingentia dicuntur commendauit nos tibi. si tu deseris id est dereli-
quis nos. inde desertores milites dicuntur qui deserunt patriam quam debent tutari. si ergo tu dese-
ris perimus id est periti sumus. **Be.** caue dixeris id est caue ne dixeris me deserturum esse vos: quo-
niam neque faciam id est non deseram vos neque arbitror me posse facere satis pie id est quam videri pos-
sim impius. nam pii debemus esse in parentes in sanguine nobis iunctos aut necessitudine. precipue
autem pii esse debemus in deum. **De.** adibo eum id est ibo ad demeam deinde salutat iubeo id est volo
precedens pro sequente. nam iubemus que fieri volumus. iubeo ergo plurimum begionem saluere: id est
saluum esse et incolumem. aut iubeo eum salutari. nam cicero inquit. et saluebis a meo Cicerone. salue-
bis inquit pro salutaberis. **Be.** o aduerbium optantis querebam te ipsum. o demea salue: id est saluus
sis: et talis est responsio qualis aggressio seu inceptio. **De.** autem id est sed quid est sup. aut quid agitur
quid dicitur. **Be.** filius tuus maior: quia tantum duo bei erant ideo maior inquit scilicet eschinus quem de-
disti fratri adoptandum id est assumendum in filium neque id est non est functus officio. oratores dice-
rent officio in ablatiuo non est ergo functus officio viri boni nec liberalis. **Dona.** ponit eam dicit. na t on?
inquit hic intelligitur qui nemini nocet. liberalis vero qui alijs pdest. vel bonus dicitur qui non peccat: sed libe-
ralis qui non peccat etiam in xpo. sed be dicit non semper obseruatur. na ut Cicero et valerius inquit. bonus i
numerabilis officijs ptinet. cuiusmodi aut raz aut nullum purum bonum inuenias. **De.** quid istud est quod dicis
declara liquidi? **Be.** noxas. i. cognoscebas bene simulum amicum nostrum atque equalem. i. multum nostri similem.

gionis. dicimus tuus casus dolet
mibi et ego doleo casum tuum vel
casu tuo vel ob aut propter casum
tuum. is pater scilicet mitio qui
est pater eschini adoptiuus nisi
bilibendit. i. non curat pro nibilo
habet illud factum quod dolet alie-
no. bei mibi. i. ab dolore concutior
utinam ipse pater esset hic ppe. ali-
cubi. i. in aliquo loco atque utinam
audiret bec que dicit ab begione.
Be. nisi. i. si non parentes eschini
et eschinus facient ea que equum
est. i. iustum est et decet illos facere
baud. i. non auferet. sic. i. non ita le-
uiter absbunt seu euadent aut re-
manebunt siue non ita subducent
culpam neque eam operiet silentio.
nam de ea re non sum taciturnus. et
bec omnia loquitur begio cum ge-
ta. nondum enim aduertit demea-
am. **Be.** o begio omnis spes est noi-
bis sita. i. posita collocata in te ha-
bemus te solum in quo spem res-
ponamus. tu es patronus: id est
defensor. est aut appellatio et no-
men temporale ab honesto: tu es
paris: id est tanquam pater cui cure-
simus et est nomen amoris a ius-
to. ille senex scilicet pater puelle
mariti sororate. i. simulius mortis
id est cum moreretur essetque in

Comedia. III.

De. Quidni. i. cur nō bene nozā cum cū fuisset mihi amicissimus. De. esebini? viciat. i. stuprauit. Deho-
rauit filiā eius virginē. De. dem interfectio est vebementer irati vt qui hoc nondū audierat. De. mane
q̄ alter se cōmouebat adeo vt audire eū non potuisset. o demea nondū. i. nō adhuc audisti id vitium qd
est grauissimum. i. enormissimum et ferendum grauius ceteris eius flagitijs. De. an. i. vtrū quicq̄. i. al-
quid est amplius. i. maius et vltra id qd tetigisti. De. vero. i. certe est aliquid amplius. nam quidem: id
est certe hoc videlicet quod ipse
fecit in virginē amore impulsus
est aliquo modo ferendum id est
tolerādū nox id est tēporis opor-
tunitas. amor: id ē ardor et furor
amoris. vinū id est violētia. nā vt
inquit Uir. Bacchus et ad culpā
causas dedit. et valerius. Proxi-
mus a libero patre ad iconcessā
venerem gradus est adolescētia
id est iuuenilis etas que lubrica
per sepe est p̄suasit id ē ipuit ad
id faciendū quod fecit id sup. est
humanū id est ab humana fragi-
litate incitatum vbi id ē quando
esebinus scit. i. intelligit sentit se
peccasse vim afferēdo x̄gini ipe
venit ad matrē virginis. i. sostra-
tā vltro id ē spōte sua venit non
p̄pulsus lachrymās id est flens
orās obsecrās id ē per sacra ro-
gans quod plus ē q̄ orans dans
fidem. i. sancte promittēs: iurās
se esebinū ducturū domum illam
puellā id est se capturum eam in
vxoze. nā marit⁹ ducere solet do-
mum suam vxorem cum eā sibi co-
plātā cōiugio habuerit. Ignotum

est ab ignoscitur ignoscebatur verbo ipersonali idultū est si liceat ita dici cū potius indulgeo futura re-
spiciat non preterita. Ignotum est igitur ei scz esebino propter ea quia sic orabat. tacitum est a tacetur
facebatur id est nūbū est reuelatum silentium seruatum est: creditum est ei scilicet hoc est confisus est ei:
Uirg. Q̄ formose pner nūmū ne crede colori id est confide. vel creditum est ei id est fides est habita sua
ls pollicitis. virgo facta est grauida ex eo compressu id est ex ea compressione virginis hic mensis est
decimus ex quo esebinus cōpessit eā et iam ipsa parturit et puerperio laborat. Ille vir bonus p̄pro-
niam qui deberet esse cum non sit. Esbinus parauit id est acquisiuit et superiduxit nobis. i. ad nostrum
dolorem et decus psaltriā illam puellam quā abduxit a lenone si dñs placet ad inuidiā. i. malivolentiā
consiliandam hoc interposuit. q. d. id fecit deos offendendo per quos iurauit se ducturaz nostram filiā
domum vt dictum est. parauit inq̄ nobis psaltriā qui cū. i. cū qua ablatius est qui feminini generis
vuiat id est vitam agat et deferat id est desertā reddat illā filiā Simuli amici nostri quaz cōpessit. De.
pro. certon. i. pro certo ne hoc est vtrum dicis istec facinora esebini pro certo id est pro vero et explora-
to seu pro re certa et explorata. Ibe. mater virginis scz sostrata est in medio. i. presto est et in aperto testi-
ficatur de hac re. et bene dicit in medio quasi retineri mater non potuerit quin p̄diret in mediū hoc ē
in lucem siue in apertum et crimē esebini p̄mulgaret seu proderet. Deinde subdit. virgo ipsa id ē virgo
met. stuprata et grauida ē inq̄ in medio. i. in luce et quasi non delitescens nec absconsa sed facillē inueni-
tu cum testimonio opus erit. et ideo est in medio significat est in promptu: est presto. res ipsa. i. ipm cri-
men seu pondus vteri ex actis ad pariendum mensibus est inq̄ in medio id est in promptu est in aper-
to est presto est. quod enim est in medio loci alicuius non est absconsum vt in corona hominum sedentū
qui stat in medio circi: multum est in luce et promptu. Unde ventum est vt dicamus prodire in mediū:
collere aliquem de medio. quod posterius significat remouere aliquem de bac luce interficiendo eum.

De. Quidni? Ibe. filiā eius virginē viciat. De. Ibe.

Ibe. mane nondum audisti demea: quod est grauissi-

um. De. An quicq̄ est etiā āplius? Ibegi. Cero am-

plius hoc quidem ferendum aliquo modo est. persua-

dit nox: amor: vinū: adolescētia: būanū est. Tibi scit fa-

ctum: ad matrē virginis venit ipse vltro lachrymās:

orans: obsecrās: fidem dans: iurans se illam ductu-

rum domum: ignotum est: tacitū est: creditum ē. vir-

go ex eo p̄pessu grauida facta est: mensis decimus ē

Ille bonus vir nobis psaltriā (si dñs placet) parit: qui

cuz viuat illam deferat. De. pro certon tu, istec dicis:

Ibe. mater virginis in medio est: ipsa virgo: res ipsa:

Adelpbos

preterea. i. preter ea que dicta sunt. hic geta presens non malus. i. bonus et fidelis. non iners. i. non sine arte imo solers et industrius ut. i. sum captus. i. capacitas puulorum est. Et declinatur hic captus captus tui. hoc est quam sui habere possit capacitate bonitatis et artis. vel quantum se habet aditio suorum seu sum quod sui possunt ac solent esse boni fideles et solertes. hic ergo geta talis ut dictum est in medio ut testificetur de hac re si sit opus quod sit bonus et solers liquido constat hac re. quod ipse aliter est nutrit illas matrem et filiam querendo victum unde beviant. ipse solus sustentat. i. fouet. et quod barbare dici solet. intertinet omnem familiam id est totam domum seu totam rem domesticam et familiarem. De mea abduce pro abduc. i. rape tecum etiam si nolit hunc getam in aliquem locum ubi tu possis etiam per tormenta extorquere veritatem. vinci id est ligatus a vinculo is. Est enim scda imperatiui persona quere: id est pete per questionem quas ut in iure habetur titulo de questionibus sepe committuntur tormenta. et ideo quere rem. i. inquire veritatem ab eo etiam per tormenta. Be. Immo. i. sed berce extorque apertius dixit quod inuebatur per verbum quere. i. torquendo me elice veritatem. nam torquem? bolem extorquem? veritatem. nisi ita factum est ut ipse dicat begio meo relatu. Postremo. i. denique ipse esebinus non negabit. cedo id est dic hoc facinus coram ipso esebino et videbis cum non negaturum. De. pudet me scilicet id est per pudore afficior ob tam indignum et turpe factum: nec scio quid agam id est agere debeas. nec scio quid respondeam. i. debeam respondere huic begioni. Be. Pampbila filia sostrate putiens clamat itus.

hic geta preterea ut captus est seruo et non malus neque iners alit illas: solus omnem familiam sustentat: hunc abduce: vinci quere rem. Be. Immo berce extorque: nisi ita factum est. Demea. Postremo non negabit: coram ipso celo. De. Pudet: nec quid agam: nec quid huic respondeream: scio. Be. Intusclamat pampbila.

Pampbila:

Begio:

Beta.

Demea:

Miseram me deffero: doloribus in uno lucina fer opem serua me obsecro. Begio. Bem numnam illa queso parturit? Beta.

Certe begio. Begio. bem illec fidem nunc nostram imploret. Demea. quod vos ius cogit: id voluntate imparet: bec primum ut fiant: queso deos ut vos decet:

Miseram me et hic begio ostendit demee se offensurum etiam ad mortem usque cognati sui defuncti filiam seque non commissurum ut ita res eiusmodi auferatur sed acturum in iudicio et quod equum efficiatur. Pa. Miseram me. interiectio dolentis. Sungitur hoc dictum vice interiectionis. Be me miseram seu fateor aut aliquid tale. differo. i. diuello: discrucio: dilamio: doloribus propter dolores prius. o luno lucina. i. lucem prebens natis: quod pes putrietibus opem. i. auxilium prui siue nascetur salu? sit obsecro sua me parturientem ut euadam ex hoc puerperio salua. De. nunas. i. nunquid. nam enim est adiectio syllabe queso nunquid illa parturit. Be. o begio certe. i. vere parturit. i. in puerperio laborat. Parturire enim est partum desiderare. De. Bem interiectio comparantis. o demea illa est: id est illa ipsa nunc imploret. i. cum ploratu regat poscit nostram fidem: id est nostrum auxilium. nam fides interdum capis pro ope seu auxilio: ut in eo dicto dii vestram fidem. Implorare est aliquem in malis positum cum ploratu rogare. Deinde rogat begio ut res id est connubium fiat sine coactione. Ipa pampbila impetret. i. assequatur voluntate vestra. i. bono animo vestro et cum benivolentia vestra id est coniugium cum esebino. quod coniugium ius. i. equitas legum. i. cogit vos ut. i. assequatur: vel condit vos facere vel complere primum. i. imprimis queso. i. rogo deos ut bec quod peto fiat ut. i. quemadmodum id super. scz ut bec fiat decet vos. i. est vobis honestum. alij habent vobis: et tunc est antiqua dictum quod tamen frequens est. apud comicos et precipue apud plautum. quod Do. dicit esse grece dictum

Comedia.III.

Sin. id est sed si minus vester est aliter. i. si aliter vultis scz vt bec nō fiāt. o demea ego begio defendaz
 banc puellam summa vi id est summa ope summa potentia et viribus omnibus ⁊ defendā illū cognatū
 meū simulū mortuū: id est qui mortuus est et bene. nā in liberis parētes defuncti videntur viuere
 ac defendi cum liberi defenduntur ipse mortuus erat mibi cognatus. i. gētilis me⁹ de cognatione mea
 nos parūli. i. cum essemus ad huc puuli educati sumus. i. nutriti sumus vna: id est simul a pueris. vlee
 aduerbiū ponitur. quo caremus
 id est ab incunte etate. ab iuina
 bulis ipsis. a teneris annis. a te
 meris vt greci dicunt ynguliculis
 a primis tēporibus etatis. Alij
 habēt a pueris puulis: sed i idē
 redit sumus. i. nati sum⁹ semp
 vna: id est simul militie. i. belli. et
 ponit in gēio aduerbialiter ⁊ do
 mi id est pacis tpe. qui etiā grūs
 aduerbialiter ponit. pertulimus
 id est passi sumus paupertatem
 grauem id est molestam ⁊ grauā
 tem nos vna. i. simul quapropter
 id est propter quas res nitar: id
 est moliar conabor: nec soluz cona
 bor sed re ipsa faciam. sed quid
 faciam vult intelligi vturum esse
 in iudicio illam iniuriā experiri
 ar: id est agam et prosequar ius
 puelle in iudicio. Sepe enim iu
 uenire fas est experiri pro agē
 in iudicio. Deniqz ad extremum
 potius relinquam animam id est
 moriar. et est quod dici solet. mo
 riar in pena vel in prosecutione:
 potius. q̄ deseram illam puellā.
 Demea quid respōdes mibi id ē
 quid secundo seu posteriore loco
 dicis. Respondere proprie dicit
 cum lls intenditur. Est enī respō
 dere priores alloqui: quasi respō
 dere sit verba fundere. vt fundit
 q̄bas ore querelas. Respon
 dere est posteriore loco dicere. bec Dona. De. o begio conueniam id est alloquar fratrem scilicet micio
 nem ego sequar: id est tenebo et imitabor id consiliū: quod consiliū is frater dederit mibi de hac re
 id est de hoc negocio. De. sed o demea facito hoc quod sequitur videlz vt cogites tecum animo tuo hoc
 qd sequitur: scilicet q̄ qd id est q̄tum vos agitis. i. viuitis | nā agere vltā viuere est | facillime id est sine ma
 gno labore: qz ē vobis abūde vnde viuatis et qd id est q̄tum estis maxime id est valde potētes ⁊ dītes
 id est diuites ⁊ fortunati: id est felices. ac fortunis affluentes vobisqz fortuna rīsit: ⁊ q̄maxime estis no
 biles tam id est tantū maxime oportet vos noscere id est intelligere equa: id est ea que sunt iusta et fm
 equitatem equo animo id est prompta voluntate si vultis vos perbiberi id est iudicari bonos id est ne
 mini iniuriā facientes. De. redito. i. reuertitor. noli prosequi in itinere incepto quo te conferebas ad
 micionem ⁊ esebnū: omnia que equū est fieri fient. De. te decet: id est tibi ē honestuz facere vt omnia
 fiant que equa sunt. Conuertit sermonem ad seruū. geta duc me ad sostratam. De. bec flagitia non sunt
 ab esebno me indicente. hoc est me iubente aut consentiente. Indicare proprie dī de bellis quasi bel
 lum denunciare. vtinam. i. quod dicunt placeat deo et habet vīm desperandi q̄ hoc negociū seu flagitiū
 de violatione n̄ginis sit defunctum. i. finitum vltimum post qd nō sit aliud: ita vt esebn⁹ non vltēr⁹ pec
 cet seu peiora committat. verum. i. sed bec nimia licentia que datur illi a micione. pfecto. i. certe euadet

Sin aliter animus vester est. ego. Demea summa vi
 defendam banc: atqz illum mortuum: cognatus mi
 bilerat. A pneris parūli sum⁹ educati vna semper mi
 litie: et domi fuimus: paupertatem vna pertulimus
 grauem: quapropter enitar: faciem: experiar: deniqz
 aīam relinqūā pot⁹: q̄ illā deseram: quid mibi rīdes?
 De. fratres pueniā begio. is qd mibi de hac re dede
 rit cōsiliū: id seqr. De. sed demea tu facito: tecū aīo co
 gites: q̄ vos facillime agitis: q̄ estis maxie potētes:
 dītes. fortunati: nobiles: tā maxie vos equo aīo equa
 noscere oportet: si vos vultis probiberi probos: De.
 redito. fient (que fieri equum est) omnia. De. Decerte
 facere: geta duc me intro ad sostratam. Deme. nō me
 indicēte bec fiūt. vtinā hoc sit mō defunctū. verum nū
 mia ille licentia pfecto euadet in aliqd magnum

Adelphos

Id est q̄si p̄ abrupta et ardua veniet in aliq̄d magnū malū: lbo. i. p̄gā vltimū et ex q̄rā. i. diligēter in q̄ram fratrē mitionē vt euomā. i. effundā eijctā h̄ flagitiā in eū. i. p̄tra eū: vt pote q̄ me egrū faciūt q̄bus me leuabo cū lāguor iste eieci? erit. Nā euomā dicit p̄ trāslationē certo certū ē. De. o sostrata fac sis bono aio. i. da opam vt tu habeas bonū aīm et fac q̄ sup. p̄solere. i. p̄soleris istā filiā tuā: q̄d. i. p̄solari eaz potes facere, h̄ aut̄ dixit begio postea q̄ puenit ad sostratā: ego pueniā. i. alloquar mitionem si est apud

malū. Ibo: et requirā fratrē: vt in eum bec euomam, lbe. Bono animo fac sis sostrata. et istaz quod potes fac cōsolere. Ego mitionē (si apud forū est) cōueniāz: atq; vt res gesta est narrabo ordine: si est facturū: vt sit officiū suū faciat: sin aliter de hac re est eius sentētia: respondeat mibi: vt quid agā: q̄primum sciam.

Etesipho. Syrus.

In patres binc abisse rus? Sy. Jādudū. Ete. Dic sodes. Sy. Apud villā est: nūc aut̄ maxie aliq̄d operis facere credo. Ete. Utinā quidē (q̄d cū salute ei? fiat) ita se defatigari velim: vt tri duo hoc ppetuo prius e lecto neq̄at surgere. Sy. Ita fiat: et istoc (si q̄d potis ē) rectius. Et. Ita. nā hūc diē mi syre nimis cupio (vt cepi) ppetuū i letitia degere et illud rus nulla alia cā tam male odi: nisi qz ppe est.

operis. i. puto eū nūc maxie aliq̄d opari. Ete. quidem. i. certe utinā sit sup. apud villā: ita vult Dona tus. Deinde subiunge velim sup. patrem ita se defatigari id ē delassari. quod tamen scilicet se defatigari fiat cum salute eius id est ita tamen vt non moriatur ex illa defatigatiōe. Alij habent defatigari id est velim q̄ pater ita defatigari. i. delassauerit se operando q̄d tamē fiat cū salute sua: ita vt inde. i. ex languore illo mors nō sit secutura: vt p̄orsus. i. oīno nequeat. i. nō possit surgere e. i. ex lecto hoc tri duo ppetuo. i. intra hoc tridū sequēs ppetuum. i. p̄tinuū: ita vt bis tribus diebus sequētibz p̄tinuū e cū bili neq̄at exurgere. Sy. ita fiat. i. ita efficiatur vt optas. et optātis est hoc dicitur. Et si quid. i. si aliq̄d rectius id est aptius comodius tibi istoc id est isto triduo puta quadriduū: aut etiaz plus tēporis potis ē id ē potest seu potens est addi sup. dicit Dona. fiat inq̄ vel addatur: vbi potis est capiendū ē simpliciter pro potest. alioquin pote est foret dicendū cū precedat substantiuū neutrum: nisi ponat gen? pro genere sitq; symbolis cuiusmodi est: triste lupus stabilis anser foeta. Ete. ita id est eo modo fiat in quam vt optas. nam cupio nimis misere. i. nimis vehementer aut nimis infelleter et in miseriam meā degere. i. viuere seu agere trāfigere aut traducere hunc diē in leticia: vt. i. quēadmodum cepi. i. cepit nulla alia cā. i. p̄p̄ nullā altā cāz odi. i. odio psequor tā male. i. tā valde tā vehementer illud rus id est illaz villā suburbanā: nisi qz illud rus est prope vrbē. i. hic. tamē ppe est adverbū: s; addito casu ē p̄p̄.

r ij

In p̄es et. lbe. adolescentis reuerētia i patrē ostendit timentis ne factū suū a patre deinceps de p̄bendatur: et tandē in iraz pater creat atq; p̄p̄at. Ete. o syre aīn. i. dicitis ne patrē. i. deinceps abisse. i. discessisse binc. i. ex hoc loco rus. i. i agrū. in villā. ad op? Sy. iādudū. i. multo aī abijt rus q. d. est longum t̄ps ex quo abijt. Ete. dic sodes. i. si audes. q. d. dic affirmatiue et p̄ certo abierit nec ne. Sy. ipe pater est apud villā id ē apud domū agrestē. q. d. iaz ruri ē et in p̄dio. aut. i. s; nūc credo eum maxime facere aliq̄d

Comedia. III.

q̄ pro s; vel quod rus si abesset. i. remotum esset longius p̄t⁹ nox oppressisset. i. q̄d dici solet cepissem
 eni illic. i. ruri q̄ posset reuerti iter. i. demum buc in urbem ad me querendum. Nunc nō significat ibi t̄p̄s
 s; ostēdit cōuersionē ab alio dicto ad aliud: ubi. i. q̄n ille pater nō videbit me illic. i. ruri iā. i. tūc recur
 ret. i. celeriter redibit buc. sat. i. satis scio. hoc est p̄ certo scio et nō ambigo q̄n sit recursurus. rogabit. i.
 interrogabit me ubi fuerim quē patrē ego nō vidi: bodie toto die integro. et p̄tra qui pater bodie n̄ vi
 dit me quid dicam id est quid re
 spondebo. Syr. Ne. i. vtrum nū
 bile est in mēte. hoc ē nūbil respō
 sionis residet in mente tua. Ete.
 nunq̄. i. non quicq̄ est in mente:
 vel sit pelcō vt vult Do. Sy. es
 tanto neq̄or. i. deterior q̄to. i. mi
 nus habes scie et cautele qua tū
 bi possis cauere. Vel tanto es ne
 quior. i. tāto minor momētū q̄to
 min⁹ habes cautōnis. Nemo. i.
 nullus ē vobis. alij nobis cliens
 i. cui⁹ cā sit defendēda et tutā de
 ptes sint. Nā cliens est q̄ operā
 patroni seu aduocati egēs eni se
 quitur vt sua ab eo causa defēda
 tur. ide cliētelā. p. vatini⁹ ad ci
 ceronē. Publi⁹ vatini⁹ cliens ad
 te venit qui p̄ se cām dicier vult.
 Nemo inq̄ est vobis amic⁹. i. ne
 cessitudine iūctus cui⁹ amicitie
 venia dāda ē et mos gerēd⁹ nei
 mo est vob hospes. i. amic⁹ exter
 nus. Unde hōspiciū dī ius ami
 citie q̄d ē inter amicos externos
 q̄ externa loca pagantes solent
 alij alios amice in hōspiciū recep
 ere. Ete. sunt cliētes amici et bo
 spites q̄d postea. i. q̄d ideris de
 ducere si tales assint nobis. Sy.
 dic patri rogātū vbinā fueris: vt
 i. q̄ opera data sit a te. i. q̄ tu in
 cubueris id est intenderis. vt ita dicā toto die bisce id ē talibus amicis et. Ete. nō potest fieri vt sup.
 opera veniat in mentes que opera nō sit data. vel non potest fieri: vt opera credatur supple data que
 non fuerit data. Syrus. pōt fieri inq̄ vt credat data q̄ data nō fuerit. Ete. Fateor sup. q̄ potest opera
 credi data que data nō fuerit interdū id est de die vt ita dicam. nam interdū et diu pro de die idem si
 gnificant. q̄dam tamen dicunt interdū significare inter mediū diei tempus. quod nō impedit q̄n aliud
 significet vna cum illo: sed si pernocto id est si permaneo hic tota nocte neq̄ domum redeam quid cau
 se id ē quā excusationem dicam. Sy. Uab. interiectio ridētis. i. deridentis q̄. i. q̄tum vellem. q. d. mī
 tum vt etiam mos esset operam dari amicis etiam noctu. i. tempore nocturno non solum interdū. et b
 finone ridet adolescentem non maliciosum: q̄n. i. cur non es ociosus. i. securus sine cura. nam ocium
 capitur p̄ securitate: vel ociosus a metu. i. sine timore: ego calleo. i. callide et optime cognosco sensum il
 lius patris tui pulbre. i. optime noui mores eius. quod dicūt p̄ditionem suā vel pulbre noui et⁹ ant
 mū seu mentē. quū. i. quādo feruet. i. feruit. nā et ferueo es. et seruo is. dicim⁹. q̄n ergo feruet maxime. i.
 maxie et vebemēter excaēscit et estuat ira nec iniuria. Nā ira est ebullitio sanguinis circa cor. Reddo
 id est officio illum patrē tam. i. tū placitū. i. traq̄llū: q̄tum: placatū: pacatū: mīte q̄. i. q̄tuz redderem
 ouē placidā et mīte. Ete. q̄ mō. i. qua rōne ita mītigas eū. admīra⁹. Sy. p̄ audit libēter te laudari. sat
 cio te deū apud illū patrē. i. extollo. te laudibus ad celus vsq̄ ac si laudare deū narro virtutes. Ete. ad
 miratus q̄ cum nulle essent virtutes in se tū narrarētur a syro dixit. Narras p̄tutes meas an aliter⁹

q̄ si abesset lōgins: prius nox oppressisset illic: q̄ buc
 reuerti posset iterum: nunc ubi me illic non videbit
 iam buc recurret sat scio. rogabit me ubi fuerim que
 ego nunc bodie toto non vidi die quid dicas. Syrus.
 Nihil ne in mēte est? Ete. Nunq̄ quicq̄. Syrus. Tan
 to nequior es: cliens amicus hospes nemo est vobis?
 Ete. Sunt: quid postea? Sy. Bisce opera dic vt data
 sit. Ete. Que non data sit: non potest fieri. Sy. Po.
 test. Ete. Interdū. sed si hic pernocto. / cause quid di
 cam syre? Sy. Uab q̄ vellem etiam noctu amicis o
 peram mos esset dari: quin tu ociosus es? ego illi⁹ sen
 sum pulbre calleo: cum seruet maxime tam placitum
 q̄ ouem reddo. Ete. Quō? Sy. Laudarier te audit li
 bēter: facio te apud illū deū: p̄tutes narro. Ete. Deas

Adelpbos

Sy. narro inq̄ tuas virtutes ilico. i. statim vt sum in narratione tuaz laudū lachryme cadunt hominū
i. p̄i tuo. q̄si. i. tāq̄ caderēt puero q̄ facile prumpit i lachrymas. ⁊ cadūt illi nō p̄e tristitia s̄ gaudio. i.
p̄ nimia gaudij abūdātia. Et h̄ dices sentit venire demeā: tūcq̄ prupit in hāc vocē. bem. interiectio do
lentis de inopinato aduētū p̄is. aut. i. sed tibi ctesipboni tacēdū ē sup. aut desistēdū aut aliqd̄ tale.
Est enī eclipsis vel aposiopesis. Ete. q̄dnā ē. i. q̄d ē q̄d vides p̄p̄ q̄d es ita cōmor? Sy. inq̄ ē in fabu
la. i. tacēdū ē. h̄ enī p̄ouerbio si

Sy. Tuas. boī ilico lachryme cadunt: q̄si puero. gan
dio: bē tibi aut. Ete. Quidnā ē? Sy. Lup⁹ ē i fabula.
Ete. Pater adest. Sy. ip̄sus ē. Ete. syre q̄d agimus?
Sy. fuge mō intro. ego videro. Ete. si q̄d rogabit: nū
q̄ tu me. audistin? Sy. Potin es vt desinas?

Demea.

Ctesipbo.

Syrus.

NEgo hō suz infelix. primū frat̄e nūq̄
inuenio gentiū. Preterea autē dū illū q̄
ro a villa mercenariū vidī. is filiū negat

esse rurī. nec q̄d agas scio. Ete. syre. Sy. Quid agis?

Ete. Q̄en. querit? Sy. Clerū. Ete: Perij. Sy. Quin

tu animo bonoes? De. quid hoc maluz infelicitatis?

ego ip̄e videro. Ete. si q̄d. i. si aliqd̄ rogabit. i. petet de me. i. et ē eclipsis familiaris festinanti. filr et in eo
q̄d sequit̄ si rogabit aliqd̄ dic sup. q̄ tu nūq̄. i. nullo loco vidisti sup. me vel aliqd̄ tale. audistin. i. audis
stinē id quod dixi tibi. Sy. potin. i. vtrum potis es seu potes efficere sup. vel impare tibi vt desinas. i.
desistas cesses loqui et inculcare verba mibi et paucis facile intelligenti.

NEgo rē. Dic exēplū p̄t̄nē neminē facilius q̄ optimū quēq̄ falli atq̄ deludi. Etenim
iterū deluditur demeā a syro. De. ne. i. certe vel valde ego sum homo infelix. primū id
est ip̄imis nūq̄ gentiū. abūdāt gētiuz vt superi⁹ dictū ē: sonoziorē tñ reddit ōonez. i.
in nullo loco inuenio frat̄e mitionē. preterea. i. insup dū. i. q̄si vel q̄d in quero illū fr̄em
vidī mercenariū. i. opariū aliq̄e mercede cōductū seu pro p̄misio aliqd̄ facientē. O deri
cenariū enī dī bō mercede cōduct⁹ ad aliqd̄ agendū. Vidī ergo mercenariū a villa

i. de villa. hoc est qui est de suburbanis vbi villa mea est. Vel vidī mercenariū redeūtem sup. a villa vel
venisse a villa. i. a domo agresti vbi forsītā p̄ mercede operabāt. is mercenarius negat filiū. i. ctesipbo
nem esse rurī. nec scio quid agā. i. agere debeā scz vtrū frat̄ez an filiū magis querā. Ete. o syre vocā
tis ē. Sy. quid agis. i. q̄d dicis. aliq̄d ē. Ete. Q̄en. i. me ne. i. vtrū querit. i. petit vel inuestigat me. Sy.
vez. i. sed. vel certe ip̄e q̄rit te. Ete. Perij. i. p̄ditus sum. Syz. quin. i. cur tu non es aīo bono. i. cur non ba
bes aīm bonū. i. cur nō es ociosus a metu ⁊ cura seu sollicitudinē. q. d. de quo te sollicitas. De. demeā so
lus loquitur: necdū aīaduertit syrū. nequeo satis discernere. i. dijudicare q̄d hoc infelicitas sit id ē que
sit hec infelicitas. Q̄alum. hec vox pro interiectione ponitur dolentis et exclamantis p̄e dolore et a
nīmī nimia p̄turbatiōe atq̄ anxietate. q. d. postq̄ dixit nequeo satis discernere cuiusmodi sit hec infeli
citas. Deinde exclamatio malū. i. infortunatū grāde ⁊ molestū mibi. Vel pōt̄ etiā sic dici vt prius sepe ē
dictū quid malū. i. q̄d dici solet. q̄d male gr̄e vel q̄ mala gr̄a: ita vt sit exclamatio ⁊ indignationis ostensio
r iij

Comedia.III.

Deinde subdā nequeo discernere hāc infelicitatē unde videlz pcedat nisi qz sup. credo me ēē natū bu
 teret i. ad hāc rē. i. ferundis. i. patiēdis tolerandis miserijs. i. ad tolerādas et patiēdas miseras et ca
 lamitates. Ego prim⁹ ante alios sentio id ē pcpio nostra mala id ē infortunia ego prim⁹ rescisco omia
 id est cognosco primus oia q̄ facta sunt porro. i. deinde ego primus obnūcio. i. malū imminēs nūcio ⁊
 quasi malum omē nūcio. qui enī mala nūciat obnūciat; q̄ vero bona annūciat. Nā ppter dīcūt obnū
 ciare augures q̄ aliqd mali homi
 nis sentīz viderit. ego solus fe
 ro. i. patior egre. i. moleste id īguo
 aio si qd. i. si aliqd fit. Syz. vides
 bat eum syzus et audiebat; ab
 eo non videbat. rideo. i. derideo
 hūc vel rideo ppter hūc dē meā
 primū. i. īp̄mis ait se scire omia
 vel ait se primū scire omia. is de
 mea nescit oia q̄ sūt. nam mitio
 scit quō resse bēat. similiter et si
 pbo et esebinus. De nunc redeo
 in domū fratris. vñ id est eo ad
 vidēdū si forte frater mitio redi
 erit. Et si. o syze obsecro: id est p
 sacra rogo. vide id ē provide. ne
 id est q̄ ille pater prozsus: id est
 oino nō irruat. i. īpetuose inferat
 se buc. i. in hanc domū in qua ego
 sum: ⁊ vñ est verbo neutro tan
 q̄ verbo activo dīcēdo. irruat se.
 Sy. etiā: id est ad huc nūc taces
 p tace. ego cauebo. i. pvidebo ne
 id fiat. Et. berce nūq̄. i. nō cō
 mittā. i. nō īlungā tibi bodie istō
 qd tibi īiungit: scz vt caneres ne
 pater irrueret se buc. et hoc dicit
 p p̄ea qd syz? idignabatur torti
 es sibi īculcarī qd recte nouerat.
 Dona. tñ dicit nūq̄ bodie id est
 nullo tpe bui? dicit cōmittā. i. cre
 dā tradā tibi istud qd ago scz cō
 plexū mulieris. verū mibi supior
 mīa magis placet. nā cōcludam
 me cum illa. i. vna cum illa claudā mē in aliquā cellā. i. in aliquā camerā secretiorē vbi celari possim. nā
 cella et cellarum a reponendis celandisq̄ rebus dī. esculandis p̄sertim et poculandisq̄ ait Do. id. i.
 me cōcludere in aliqua cella cū illa est tutissimū. i. sine p̄culo deprehensionis seu oppressionis. Sy. age
 i. fac qd dīcis concludere te cum illa. tñ q̄uis te bñ abscondas ⁊ nō sit maxie opus depulsiōe eius in ego
 amouebo. i. cū labore ⁊ difficultate abducā hūc patrē. Et bñ dīxit amouebo nō deterrebo. nāz p̄prie
 amouet saxū de loco aliquo ⁊ qdē nō sine labore. De. sed ecclū. i. ecce hic ppe syzus sceleratum. i. flagitio
 suz scelere cōtaminatū. Sy. fingit se ēē recēs. i. recentē verberatū a ctesiphōe inquis plorādo simulate
 berce iurātis ē. si sic fit. i. si tanta senicia exerceat in suos quidē. i. certe q̄nā. i. aliq̄s nō pōt durare. i.
 dīa pmanere ⁊ p̄seuerare hic q̄ nimo est fugitiu⁹. Bene inq̄t durare: nā id verbū cōuenit p̄ferēdis ma
 lis. Vir. Durate ⁊ vosmet rebus seruare secundis: equidēz volo scire quot sunt mibi dñi. i. quot habeo
 dñosq̄ est bec miseria quā patior scz. De. quid gannit ille. i. quid deplozet ille qd cōqueritur. gannire est
 p̄prie vulpiū: et trāssertur ad ploratus vapulātū. quid vlt ille o bone vir per ironiā: quid ais. est ne
 frater meus domi. Sy. quid malū. i. qd male grē vt dīci vulgo solet: vbi malū p̄ interiectione ponitur vt
 prius dictum ē. i. qd dīci solet cur in mala gratia narras. i. dīcis mibi bone vir. equidem perij id est sum
 perditus p̄cūmijis scibus. De. quid est tibi. i. quid habes. Syzus. rogitas. i. īterrogas quid sit mibi?

nequeo satis discernere: nisi credo huic me esse natum
 et: ferundis miserijs. Primus sentio mala nostra: pri
 mus rescisco omnia: primus porro obnuncio: egre so
 lus (si quid fit) fero. Syz. rideo hunc: primum ait se
 scire. is solus nescit omia. De. Nunc redeo. si forte fra
 ter redierit: viso. Et si. Syze. ob secro. vide: ne ille
 buc prozsus se irruat. Syz. etiam taces? ego cauebo.
 Et. Nunq̄ berce ego bodie istuc committā tibi. Nā
 me in cellā aliquā cū illa pcludā. id tutissimū est. Sy.
 Age. tñ ego hunc amouebo. De. sed ecclū sceleratūz sy
 zum. Sy. Nō berce id quidē durare q̄scq̄ (si sic fit) po
 est. scire equidē volo: quot mibi sunt domini q̄ bec est
 miseria? De. Quid ille gannit? quid vult? quid ais bo
 ne vir? est frater domi? Sy. quid? malum bone vir mi
 bi narras? equidem perij. De. qd tibi est? Sy. rogitas

Adelphos

Etesipbo vsq; occidit id est prope interfecit me miserum et istā psalteriā istā puellā tibicinā cantatricē pugnīs id est ictibus pugnīs factis: vel **Etesipbo** vsq; id est valde seu vebemēter occidit verberauit. nam occidere et pro occidere ad cedere referebant apud veteres. **De.** hem h est interiectio admirantis vel timentis. quid narras id est quid dīcis. **Sy.** hem. h est dolentis vide ut id ē qualiter **Etesipbo** discidit id est dirupit conquassauit fregit labrum meū. ostendebat autē senī q̄ iam caligabat oculis. **De.**

Etesipbo ne pugnīs miserum: et istam psalteriam vsq; occidit. **De.** hem quid narras? **Syr.** hem vide: ut discidit labrum. **De.** q̄obrem? **Sy.** Ne impulsoze banc emptam esse ait. **De.** Nam tu enim rus hinc dixisti abijisse? **Sy.** Factus est: verum venit post insaniēs nībīl pepercit: non puduit se verberare hominē senē: quem ego modo puerus tantillū in manibus gestauī meis. **Deme.** Laudo ctesipbo. patrisa s: abi. virum te iudico. **Syrus.** Laudas ne? ille continebit postbac (si sapiet) manus. **Deme.** Fortiter. **Syrus.** Per q̄ nīmis qui miseram mulierem et me seruulum (qui referre non audebas) vicit. **hui per fortiter.** **Demea.** Non potuit melius: idem sensit quod ego: te esse huic rei caput. Sed est ne frater intus? **Syrus.** Non est. **Deme.** Ubi illū queram: cogito. **Sy.** Scio vbi sit verum bodie nunq̄ monstrabo. **De.** hem. Quid ais? **Sy.** Ita.

laudas eū q̄ me ceciderit ille ctesipbo continebit manus id est tēperabit manus a verberibus mībīl fligendis postbac id est posthoc tēpus si sapiet. i. si sit sapiens commināf seruū vel fugam vel repcussio nem. **De.** egit sup. vel fecit fortiter id est strenue te cedendo et psalteriaz. **Sy.** per q̄ nīmis id est valde multum fortiter egit scz. per ironiam hoc dicit. qui. i. ctesipbo vicit id est superauit mulierem psalteriā miseram que imbellis est et calamitosa et vicit me seruulum senem qui non audebam id est qui non eram ausus nec poteram pro senio referre id est retundere ictus et repercutere percutientem. **hui** interfectio deridentis perfortiter se gessit scilz. per ironiam. **De.** ipse non potuit melius facere sup. q̄ fecit: vel non potuit melius fieri sup. q̄ factum est. ipse filius sensit idem quod ego sensi id est eandē b: bñt sententiam quam ego habui videlicet te esse caput id est te esse principalem huic rei id est huic coemptioni psalterie: sed ne id est vtrum frater meus mītio est intus. **Sy.** nō est intus ipse mītio. **De.** cogito vbi queram illum. **Syrus.** scio vbi sit: vtrū id est sed nunq̄ bodie id est nullo huius diei tēpoze monstrabo vbi nāz sit. **Demea.** hem indignantis quid ais. **Syrus.** Ita disco ut audisti me bodie nō monstraturum vbi sit frater. Et hoc facit ut magis accendatur **demea** ad inuestigandum vbi sit: et deinde requirat larius.

Comedia. III.

De. sustulisse baculū demeā bis verbis ostēditur quidez. i. certe cerebrū iā diminuet tibi. q. d. dato ictu percutiam caput tuum hoc baculo ut cerebrū frangetur et ita diminuet. Sy. at id est sed nescio nomen illius hominis apud quem est. sed noui id est scio locum ubi. i. in quo sit. De. ergo dic locuz. ergo addim⁹ ut hortemur tarde facientes. Sy. nostin. i. scis ne porticum. i. domus ptem que vestit seu operit fores colūnisq; sustentatur. q. d. porte custos ut quidam volunt. nosti ergo porticum apud macellum. i. apud locuz in quo venduntur obsonia sic dictum a macello quodam ciue cuius domus funditus deleta fuit ac solo equata i cui⁹ area cepta sunt obsonia vendi. Nosti inq; porticum apud macelluz deorsum id ē versus inferiorem partem seu in ipsa inferiori pte bac. i. per hanc partem. ostendebat autem illi syrus hec omnia digito. De. quidni id est cur nō vel quid noui sup. nisi nouerim illam porticum. Sy. pterito id est transi vel transcas. sursum id est versus superiorem ptem seu ad partem ipsam superiorem. hac platea id est hac planicie quam tibi ostendo recta id est recto itinere seu recta via: sed nō debet apponi via: sic enī dicere solem⁹ recta sui domuz tuā id est non declinādo neq; ad hos neq; ad illos ubi id est postq; veneris. i. accesseris eo id est ad eum locuz est cliuus id est paruus collis et facilis ē deorsum versus id est versus partem inferiorem. precipitato te id est cito descēde hac id ē p hunc locum postea. i. deinde sacellum id est paruum templum. q. d. sacra cella est ad hanc manū quaz ei ostendebat. angiportum id est angustus viculus ab angēdo dictus ē propter id ē prope. Virg.

Templum de marmore ponam ppter aquā. i. ppter aquam. De. quodnā. i. qd angiportum dicis esse prope. Sy. dico esse angiportum illic ubi est magna caprifricus id est illud genus ficus siluestris nunq; maturos fructus habentis sed ut sua oīa loca in quibus nascitur penetrantis. Nostin. i. scis ubinā dicam. De. noui locum illum. i. Sy. pergito hac id est per eum locum. non ito dixit s; pergito: qz longum est iter. De. qdem. i. certe id angiportum. i. angusta et curua via non est putum. i. facile ut illac transeat tur vel quia nō patz exitus cum ingressus fueris intro. Angiportus vel angiportum: vtrumq; enī dicitur est ut vult Donat⁹ angusta et curua via quasi angustus portus vel angustia. Alij dicūt q; inter portus sit locus angustus hoc est inter domos quas portus vel insulas veteres dixerūt. Sy. hercle verū est sup. i. angiportum nō esse putum. Tab interiectio ridentis seipsum q; errauerit. Lensen. i. putas ne me esse hominem qui sic errauerim per imprudentiā. q. d. ego sum bene bestia. errauī. i. ego nō bene te docui viam fateor: rursum redi in porticū illā quaz iam tibi dixi sane id est certe vel sane pro sat aut valde. nam qui sanus ē idē et validus: ibis multo ppius. i. multo ppinquius et breuius hac. i. per hanc viam seu p hūc locum. et erratio. i. deuiatio ē minor. Erratio ē pecudō: error ē animi et loci in quo erratur. Scin. i. scis ne edes. i. domū hui⁹ olis. i. diuitis cratiui sic notati a cratois. i. a potētia. De. scio ubi nā sint ei⁹ edes. Sy. ubi. i. postq; pterieris. i. trāsiueris eas edes ito ad sinistram manū vel partem re-

Demea. Diminuetur tibi quidem iam cerebrum. Syrus. At nomen nescio illius hominis: sed locum noui ubi sit. Demea. Dic ergo locuz. Syrus. Nostin porticum apud macellum hac deorsum? Demea. Quidni nouerim? Syrus. Preterito hac recta sursum platea: ubi eo veneris: cliuus deorsum versus est bacte precipitato. postea est ad hanc manum sacellum: ibi angiportum propter est. Demea. Quodnam? Syrus. Illic ubi etiaz caprifricus magna est nostin? Demea. Noui. Syrus. Hac pergito. Demea. Id quidem angiportum non est perisum. Syrus. Tlerum hercle vab: censem hominem me esse errant. in porticum rursum redi. sane multo ac propius ibis: et minor est erratio: scin cratini huius ditis edes. Demea. Scio. Syrus. Ubi eas preterieris: ad sinistram hac recta platea

Adelpbos

ita id est recto egressu hac platea. i. hanc planiciem: ubi. i. quando vel postquam veneris ad templum super. diane ito ad dextram priusquam. i. antequam venias ad portam urbis. i. Porta dicta est ab aratro portando ut satis est notum. Pistrilla. i. parvum pistrinum. hoc est taberna sine officina in qua pinis. i. teritur seu contunditur frumentum trusculi mola que vel ab equis vel a viris circumagitur. Pistrilla autem a pistrino diminutivum non servat genus: ut terebra bre. et terebellum li. pistrilla ergo est apud lacum. i. apud aquatorum

tea: ubi ad diane veneris: ito ad dextram priusquam ad portam advenias. Apud ipsum lacum est pistrillate: ex aduerso fabri ca: est ibi. Demea. Quid ibi facit? Syrus. Lectulos in sole ligneis pedibus faciundos dedit: ubi potetis vos. Demea. Bene sane: sed cesso ad eum pergere. Syrus. I. sane ego te exercebo hodie (ut dignus es) silicernium. Escbinus ociose cessat: prandium corrumpitur ctesipho autem in amore est totus ego iam prospiciam tibi. Nam iam adibo: atque unumquodque (quodquidem erit bellissimum) carpam: et cyatbos sorbillans paulatim hunc producam diem.

Ditio.

Megio.

Genes.

silentibus umbrisque cernendus sis. nam sena inferi diis manibus que ea silentes cernant. i. umbre possideant vel que que inferant cernant neque degustent. Nam de his que libant inferis que quis comederit aut liberit funestatur: neque probat donatus illam interpretationem in qua habetur silicernium dici senem silicem cernentem dum senex vel incurvus est vel strate sago vic intectus ac sarcophago iamiam appropinquanti sibi. o silicernium ergo ego te exercebo. i. te agitato te verabo hodie ut. i. sicut dignus es que exercearis. Escbinus et Etesipho sua agunt negotia ego consulam tibi illorum exemplo. Escbinus cessat. i. est in quiete sine labore et cessator et laboris vacuus ociose. i. secure sine sollicitudine: quia que sollicitus est cessator ac ociosus esse non solum. prandium corrumpit. i. quod dici vulgo solet. prandium denastat ubi corrumpit deberet dici: aut. i. scilicet. Etesipho est totus in amore. i. omni cogitatione intentus amori. Ego iam. i. nunc prope prospiciam. i. pvidebo: consulam tibi. Jam particula interdum significat festinationem ut nunc: interdum ponit ad describendam et increpandam moram ut melior iam diu procor. Nam. i. quia. i. nunc adibo. i. ibo ad locum communem atque carpam modo elegam alias euellam alias ledam alias fruam et alias pro locis vario modo carpam: ergo. i. eligam unumquodque ex obsoniis: capiēdo quod mihi bonum fore videbitur quod. i. carpere unumquodque erit bellissimum. i. admodum bonum. Nam bellum bella bellum est diminutivum a bonus bona bonus. bellus ergo dicitur satis bonus et hoc prope bellissimum dixit. nam huiusmodi ad irritandam gulam cibi bellaria dicunt: ergo sorbillans. i. parum absorbens seu bauriens cyatbos. i. cibos producam tanquam ille que iam iam est moriturus cui producit tempus vite. producam id est deducam protraham paulatim id est sensim hunc diem id est presentem diem. Sorbillo sorbillas est diminutivum a sorbeo quasi parum sorbeo.

equorum. nam Varro docet si lacum portis additum obversum iumentorum introeuntium et exeuntium atque ut aduersum hostile ignem portis de primo subueniretur. et fabrica id est locus et officina in quo fabricatur. i. sit opus seu aliquod artificium exercetur. est ex aduerso. i. ex opposito. Editio fratrum est ibi. i. in eo loco. De. quid facit ibi. Sy. dedit. i. tradidit commisit sit lectulos faciundos ligneis pedibus id est habentes pedes ex illece arbores specie quercus ubi id est in quibus lectulis vos tu et ipse potetis id est compotetis simul bibatis in sole id est in aprico in loco soli exposto et sole calefacto In urbe enim coniuius aut in sole aut in umbra pro pditione typis instruebatur. De. sane recte id est valde recte facit. est autem ironia non approbatio sed cessio. i. nimis tardo nimis cunctos moros pergere id est me conferre ad eum. et bene pergere quia iam incepit iter ad eum querendum fratrem. Sy. I. id est. valde. Deinde syrus videns cunctum inquit ridendo apud se. o silicernium. i. o tu senex que iamiam

Comedia.III.

Bo in hac re. Nec scena est plena iniarum seniliū ad officia demonstranda. *Oratio.* O Begio ego nihil reperio in hac re id est in hoc negotio in hac materia de cōiugio. Eschbinus et Pampbile quod fieri debere et dico et volo quod obrem. i. propter quod lauder. i. laudibus afficiat a te tantopere. i. tam vehementer nimis facio officium meum id est id quod teneor facere. Corrigo id est emendo peccatum quod est ortum. i. profectum a nobis

id est ab eschbino cuius peccatum etiā in meū de decus redundat nisi credidisti me esse in nūero illo hominum quod putat insuriam sibi fieri. ita. i. hoc pacto vix ultro. i. sua imaginatiōe sua sponte nemine laceſſante ut multi sunt qui si viderit aliquos sibi mutua consilia impietates putant eos de se simones facere im probos: sed si quā. i. si aliquā iniuriā fecere. i. fecerūt alicui ipsi ex postulant. i. quererūt et ultro. i. peruerſe seu prauē accusant id est obiurgant eos quibus iniuriā fecerūt. agis grās mibi. quā id non est factum a me videlicet quod non ex postulant nec te accusant. De. ab interiectione dolentis mīme. i. non eam ob res te laudo aut tibi ago grās: nunquā induxi te in animum meum aliter. i. alio modo atque. i. quod es. Sed queso o mīto ut eas. i. venias vna mecum ad matrem virginis eas mīto: atque iste eadem (que mibi dixisti) tute dicas mulieri: suspitionē hanc propter fratrem eius esse et illas psalteriam. *Oratio.* Si ita equum censes aut si ita opus est facto: eamus. Begi. Bene facis. nam illi et animum iam releuabis: que dolore ac miseria tabescit: et tuo officio fueris functus si aliter putas: egomet narrabo: que dixisti mibi. *Oratio.* Immo ego ibo. De. Bene facis. Omnes quibus res sunt minus secunde: magis sunt nescio quomodo suspiciosi ad cōtumeliā omnia accipiūt magis

Bo in hac re nihil reperio: quod obrem lauder tantopere begio: meum officium facio. quod peccatum a nobis est corrigo: nisi si me in illo credidisti esse hominum numero: qui ita putant sibi fieri: iniuriā ultro siquam facere: ipsi si ex postulant: et ultro accusant. Id quia non est a me factum agis gratias. Begio. Ab minime: nunquā te aliter atque es: in animum induxi meum: sed queso ut vna mecum ad matrem virginis eas mīto: atque iste eadem (que mibi dixisti) tute dicas mulieri: suspitionē hanc propter fratrem eius esse et illas psalteriam. *Oratio.* Si ita equum censes aut si ita opus est facto: eamus. Begi. Bene facis. nam illi et animum iam releuabis: que dolore ac miseria tabescit: et tuo officio fueris functus si aliter putas: egomet narrabo: que dixisti mibi. *Oratio.* Immo ego ibo. De. Bene facis. Omnes quibus res sunt minus secunde: magis sunt nescio quomodo suspiciosi ad cōtumeliā omnia accipiūt magis

magis omnia dicta vel facta ad contumeliā. i. iniuriā quam alij credunt se semper negligi id est contemni

Adelphos

propter suam impotentiam hoc est infirmitatem. quapropter hoc quod sequitur placabile. i. aptius ad placandum te. Editionem purgare id est excusare ipsis mulieribus ipsum eschinum coram id est in eorum conspectu vel in earum presentia. *Di.* dicit et recte et verum. Recte ad verba retulit. verum ad rem et sententiam. *De.* ergo sequere me intro id est in domum sostrate hac id est per hanc viam. *Di.* maxime: id est libentissime te sequar et

propter suam impotentiam se semper credunt negligi. *Di.* Quapropter te ipsum purgare ipsis coram placabilius est. *Di.* Et recte et verum dicitis. *De.* sequere me hac intro. *Di.* Maxime.

Eschinus:

Discretior animi boccine de iprouiso mali mihi obijci tantum: ut neque quid me faciam: nec quid agam certum est. membra metu debilia sunt: animus timore obstupuit: peccatore consistere nihil consilij quirit. Quab quomodo me ex hac expediam turba: tanta nunc suspicio de me incidit neque ea immerito. Sostrata credit mihi me Psaltriā hanc emisisse. id an? mihi iudiciū fecit. Nam ut hic forte ea ad obstetricē erat missa ubi eā vidi ilico accedo: rogitō Pāpbila quid agat. iā part? adfuit: eo ne obstetricē accersat illa exclamat: abi abi iā eschine satis diu

est interdum significat morari et persistere. *June.* Ede ubi persistas in qua te quero. *pseneba.* Quab. interfectio indignationis et dolens ac seipsum suam stulticiam deridens quo. i. quo pacto expediam me. i. me explicabo et hac turba. i. ex hac turbatione et ex his triciis seu inuolueris tanta. i. adeo magna suspicio id est mala opinio de me incidit id est contigit neque. i. et ea non incidit. i. quod immerito. i. non iniuria. Sostrata mater Pāpbile credit me emisisse mihi. i. pro me hanc Psaltriā. anus. i. vetula missa ad obstetricē querendam fecit missa id iudiciū hoc est significauit mihi suspensionem incidisse de me. nam ut. i. dum vel postquam ea anus erat missa ad obstetricem accersendam hinc. i. ex hoc loco in quo ego sum versus ante fores sostrate: ibi. i. in quo loco. i. ante fores vidi eā anū. nam hic ubi postquam capī nō dicitur est ut est expositum postquam et ea vana foret reperito et sensus postquam erat missa ad obstetricem ex hoc loco in quo vidi eā ilico. i. statim accedo ad eā. i. venio ad eam rogitō id est interrogo quid pāpbila puella agat ne. i. utrum partus adfuit id est prope sit. et rogitō inquit ne. i. utrum accersat. i. eat ad vocandam obstetricē eo. i. eā ad rem versus quod partus adest. illa an? exclamat. i. effrenata voce et sonitu magno vocis clamat seu loquitur. non autem respondet. o eschine iā pōdit tarditatē. q. bonū est ut citi? abijsses. abi abi. i. vade vade. noli ulterius? sba dare ut fecisti hacten?

Discretior animi
et. Dic eschinus
suas effudit que
rimonas dolens
se esse suspectum
a sostrata et pā

pabila de amore Psaltriē quam fratri rapuit. Eschinus hic solus loquitur. Discretior animi pro aīo casus pro casu. ut i. eplis Cicero nis pendeo animi. Et virgo prestans animi iuuenis. Discretior animo. i. animus meus cruciatur varijs cogitationibus et quidem displicentibus. componitur enim a dis et crucior. q. vario modo crucior in animo meo boccine: id est ne verum. q. non possit credere. et ne verum supple hoc mali id est hoc malum hoc infortunium obijci id est imponi imputari impropari mihi tū. i. adeo magnū et molestum mihi ut neque sit certū mihi. i. non sit deliberatum apud me. ut ut nesciam pro certo quid faciam id est facere debeam de me. nec certum sit inquit quid agam: id est quid mihi sit agendum. ut hūc malo medear. Membra mea sunt debilia id est debilitata metu id est pro timore diuorij faciendi cum Pāpbila et pro timore prius nihil consilij. i. nihil deliberationis vel boni remedij et ppositi quirit. i. potuit consistere id est confidere residere in pectore meo. confidere

Comedia.III.

dedisti satis diu nobis verba. i. decepisti nos tuis verbis quod nihil habent effectus. satis adhuc. i. bucentisq;
tua fides. i. tua promissio quam tam sancte facere videbaris et tamen fingentis plenius esses. fides quod tua satis bucentisq;
frustrata est nos. i. decepisti nos. bem. interiectio res novas audiens. inquit. i. dico vel dixi obsecro quid istud
est quod. i. tu an? dicis. Illa autem perges in itinere suo dixit mihi. valeas. i. abscedas a nobis beneas illam. i. puellam
quam placet tibi que est tibi cordi. ilico. i. statim ut dixit illud mihi sensi. i. precepi illas mulieres ad suspicari. i. bene
suspicionem de me. Dicim? ad suspi
cor quemadmodum dicim? ad dubito
quod propositum nihil addit ultra sim
plex. nisi augeat et ad illas suspi
cari. temetis est facta propter carnem.
Sed tamen repressi me. i. me cohibui: nec
volui auferre illam suspicionem dete
gendo amorem fratris. repressi in
quit me ne quod id est non aliquid dice
re illi garrule. i. illi vetule loqua
ci ac verbose de fratre. i. de amo
re fraterno. ac. i. et ne illud de a
more patris fieret palam. i. publica
retur ab illa vetula seu fieret ma
nifestum de me cui minime fuit opus
manifestare illud. nunc quod faciam de
liberat solus apud se: dicam banc
psaltriā esse fratris Cresiphonis
id quod per quod ut sepe apud Cicero
nunc refertur tota clausula preterita
i. quod res videlicet hanc esse fratris mi
nime. i. non est opus efferri. i. publi
cari. perire in lucem quasi extra scri
bi usque. i. in aliquem locum. usque dicitur
in loco et ad locum. Age adverbium
hortantis seipsum in deliberando.
omitto. i. premitto excipio illud
vix non esse opus efferri videlicet
hanc esse fratris. Vel omitto. i. relinquo istam opinionem de perduto fratre. quam mihi non placet. potis est. i. potius
prius est expositum fieri. i. effici. ut ne. i. non illud de fratre exeat. i. eripiat in lucem. quia. i. aliqua ratione et vitavbi
qua cepitur per aliqua adverbium per locum. ubi hoc totum potis est fieri et. potest capi interrogative vel affir
mative per varias considerationes. Metuo ut. i. ne non habet quod non. ut Dona. vlt. metuo ergo quod mulieres non
credant id ipsum sed me eripuisse psaltriā fratri et non mihi quam vellem eas scire et credere et ita non
suspiciari de me. et id quidem velle sine perditione fratris si fieri potis esset ut iam dixit. Deinde argumetur
in oppositum inquit multa verisimilia est opprimere ut credatur rapuisse sibi. Tot verisimilia. i. tot per
babilia seu probabiles rationes similes veri id est similitudines habentes veritatis concurrunt. i. congerunt
aduersum me. egomet. i. ego ipse rapui psaltriā a lenone. egomet ipse. tautologia est. nam met et ipse idem
significat. solui. id est numeravi pro solutione psaltrie argentum. i. per cuius ipse lenoni abducta id est ipsa est
rapta violenter deducta est ad me domum. i. in domum in qua resideo. ubi domum ponitur adverbialiter
adeo. i. certe fateor hoc fieri mea culpa. i. confiteor quod imminet mihi periculum diuortij cum Pamphila. et
quod in eius et matris suae malivolentia seu quod subui earum odia mea culpa bec sed que sequitur videlicet me
non indicasse. i. quod non indicauerim et patefecerim banc rem de raptu psaltrie pro fratre patri scilicet mi
tioni qui est adoptiuus pater: ut. i. quemadmodum ea res erat gesta. i. facta exorasse. i. impetrasse obti
nuisse. ut. i. quod ducere. i. habere eam sed per ambiguitatem. Cessatum est impersonaliter dictum a cessatur cessabat
id est fuit negligentia in nobis et ociositas ac segnitates seu cunctatio noxia usque adhuc id est hactenus si
ue bucentisq;. Vel si maius cessatum est usque id est assidue semper adhuc id est bucentisq;. nunc porro: id est
ex hoc nunc in futurum seu post hoc. Desbine alloquitur seipsum. expurgiscere: id est excita te ipsum
neque amplius cesses et sis ociosus. Expurgiscor eris. est verbum deponens absolutum et quasi passive significatio
nis. Nam expurgiscit quod sua sponte a somno excitat. expurgiscit autem quod ab alio e somno excitatur siue soluitur.

Adelpbos

nunc b qd sequitur est primu post tñ illud q rogad est pater: ibo ad illas mulieres illdest qd primu dicit ut purgē me. i. excusē reiciēdo a me crimē i fratre: secreto tñ. accedā. i. adueniā ad fores. i. ad bostiū domus sostrate: perij. i. pdit suz amore. i. ei. Pāpbile quā timeo mibi eripi: semp ego miser horresco. i. cōtremisco ac pmoueo seu frigesco. nā horrere iterdū significat frigere. Inue. Et horretū tunicā non reddere suo. Perfi. Scis pmittē horridulū trita donare lacerna. horresco g. i. horrid? fio et trepidus

nunc hoc primum est: a d illas ibo: ut purgez me accedā ad fores: perij. horresco semper: vbi balce pulsare occipio fores miser: beus beus Eschin? ego sum: aperte aliqs actutū bostiū pdit nescio qd cōcedam hoc.

Oratio.

Eschinus.

Ita (vt dixi) sostrata facito: ego eschinus conuenias: ut quomō acta bec sint: sciat. sed quis ostium hoc pulsauit? Esch. Pater bercele est. perij. Oratio. Eschine. Esch. Quid huic hic negocij ē? Oratio. Tu ne has pepulisti fores? tacet. Cur non ludo hunc aliquantisper? mel ius est quando quidem hoc nunq mibi ipse voluit credere. Nihil mibi respondes? Eschinus. Non equidem istas: q sciam. Oratio. Ita. nam mirabar: quid hic negocij esset tibi:

mus concedā. i. me pferā hoc. i. huc aduerbium ad locum sicut illoc per illud antiqui.

Ita et. Hic ludis Eschin? a patre mītoe qui varijs modis ostēdit pāpbilā ab alio in matrimoniu ductū iri quo nō parū dolore pcutitur eschin? q summope eā depibat: s; id celauerat patrē tandē illū eundē pater explet gaudio recipiēs ab eschino puellam iri ducturū. Oratio. sostrata facito ita vt dixi vel tu et filia facite ita vt dixi. per qd appetitionem tā multa dixisse: ego pueniā. i. alloquar eschinū vt sciat quō bec de nuptijs et de plugio ipi? et tue filie sint acta. i. sint trāfacta et pacta. Si qd pulsauit. i. pcutit b ostiū. b dixit cū appropinquaret forib? qd pulsari audierat. Es. bercele pē ē. i. mīto. p? adoptū? est b intra domū. iā ego facile pspicio ipi? finone. Oratio. o eschine vocādo eū. Es. qd negocij. i. qd negociuz ē huic. i. mīto p indignationē dixit. i. qd negociū b: iste. i. in domo sostrate. Oratio. ne. i. viz tu pepulisti. i. pculisti i b pulso as. frequētatiū. bas fores. i. b ostiū. Deū cū nō rīderet eschin? subdit sūmissa voce et apud se tacet. i. tacetur? ē obmutuit. Cur nō ludo. i. illudo hūc eschinū aliq?isp. i. aliq?diu. Oratio. ē. i. opepiciuz ē vt a me ludas. qndē. i. qz certe nunq voluit credere. i. pmittere secreto dicē ac detegere. Itē ipire mibi b v; amore filie sostrate b pōza dixit apd se. deū subdit alloquēdo eschinū nihil rīdes mibi. Es. qdē. i. certe seu ego qdē nō pulsauit sup. istas fores: q scia. i. qm scio ali bnt q scia qd i idē redit. sed Do. vlt q scia p qm scio. Oratio. Ita. i. ita ne. i. ē ne ita vt afo. i. te fores nō pepulisse: id ego dicebā. sup. Nā. i. qz mirabar qd negocij eēt tibi b: vbi dici inepte solet. qd baleres agendū b. Deū subdit apd se.

rot? more amatoruz q voluptate aduētare et corp? iuadente trepidare incipiūt ac trepiduli efficiūt tur. vbi. i. qm occipio. i. incipio pulsare. i. percutere balce. i. bas fores. i. hoc ostiū amate. beus beus aduerbium vocantis repetitū ego suz eschin? apite ostiū actutū. i. cito celeriter aduerbiū tēporis dictū ab actu. i. a celeritate. vnde actuare naues dicūt. i. celeres ac celeriter pmaria currētes. apite actutū ostiū gñalr b est dictū. Deinde descendit ad particularia aliqs apiat sup. actutum ostiū. s; Do. dicit istas distinctōes sic factas nō placuisse veterib? ē tñ astruēda lra: vt singule qz cōnexiones intelligātur. Pōt et sic astrui scōz Do. aliqs ex vobis multis apite ostiū. aliqs emi vt idē ast? b; v; p? alē qm singulaliter dicat nō est emi aliqs nisi de multis. Est aut plepsis figura pstructionis. qm si diceret studeatis aliqs orationē bñdaz. q. d. aliqs ex vobis seu qlibz ex vobis studeat orōni bñde nō cura quis vestrum studeat dum mō sciatur ab aliquo nescio qd pdit i. ex tvenies ad apendas fores q sunt longe a penetrabilibus do

Comedia.III.

Erubuit. i. necundat⁹ ē r robore ē suffusus: salua res est. i. res bene se bz. nā rubor est virtutis color: r ita
 magnū ē argumentū eū nōdū pfricuisse frontē oēm ve posuisse pudorē. Escb. Q pater dic sodes. i. dic
 si tu audes r si tibi cordi est r ē comicū vbum blandienti aptrissimū r tam familiariter loq incipienti.
 Qero. i. sz qd rei. i. qd negocij est tibi istic. i. apud sostratā vbi dicerēt barbari. qd babes agendū. Qd.
 qd. i. certe nihil mibi rei ē istic. i. nihil habeo negocij: seu vt barbare loqr nihil habeo agendum illic qd
 dem. i. certe: vel qdam amicus. i.
 vnus ex amicis meis abduxit. i.
 deduxit remouit me a foro mō.
 i. pauloante rdduxit me buc ad
 sostratā aduocatū sibi. i. inter
 cessore r mediatore p se vics vt
 oia de nuptijs filie r ipi⁹ transi
 gerētur in eo bñficio ac mea iter
 cessione. Nā aduocat⁹ dz q cām
 alicui⁹ agit itaqz faciēs ei⁹ est in
 tercessor apd iudicē r mediatore
 est etiam ois bō defēdere aliuz
 par⁹: vt testat⁹ Lau. Sic g astrue
 mō. i. pauloate amicus abduxit
 me. i. abstraxit me buc a foro tā
 q aduocatū sibi. i. vt sibi esset
 aduocatus vt iā ē expositū. Es.
 Quid. i. cur abduxit te aduoca
 tū sibi in q re vult te esse sibi ad
 uocatū. Qd. ego dicā tibi. qdam
 mulieres paupcule bitant. i. mo
 rantur h. i. in his rectis. opinor
 te nō nosse has mulieres r certo
 scio. i. nō dubito r vere scio te nō
 nosse eas. em. i. qz nō diu. i. nō ex
 longo tpe pmiigrarūt duc. i. cepe
 rūt hic sedes r buc ad morādū
 venerūt. Escb. Quid tū. i. tūc po
 stea secutū ē: vel quid ex eo vis
 ferre. Qd. Virgo ē cū marre. Es.
 Perge. i. psequere i narratōe tua.
 Qd. h virgo ē orba pte. i. caret.
 pte. Orbus dz aliq re chara priuat⁹: vt parens dz liberi orbi r ptra liberi dicūtur orbi parēte. h me
 us amicus ē prim⁹ illi xgini. i. mulier. i. nā iam corrupta erat. ē prim⁹ gñe. i. cognatiōe ipa. leges cogūt
 hanc puellā nubere. i. nuptui collocari buc amico. Escb. pñ. i. pdrus sum. h audit nūcio sed dissimulat.
 Qd. qd est qd tu dicis. nā alter summissa voce dixerat. Es. nihil ē. i. recte. i. bñ narras r recte res se bz.
 f. d h dissimulanter dz. pge. i. psequere narrādo. Qd. Is amic⁹ venit vt aduebat secum. i. q. d. naui ve
 bat. Nā vectores dicūtur q naui vebuntur p pñcio. Et bene aduebat. nā tpe bitat i. morat⁹. Qd. i. in
 vrbe iome q est at benēssim colonia r mileti grūs est aduerbialiter posū⁹. i. paduerbio in lo. o. Escb.
 bem dolent⁹ interlectio r p motivebemēter. dicis eū venisse sup. vt aduebat secū virgineā mulierē. nā
 iam corrupta erat. Qd. sic est. i. ē vez eam ob rez venisse vt abduceret. Es. obsecro. i. obnixe petovt di
 cas mibi an venerit vt aduebat virgineā secū vsqz miletū. i. vsqz in eaz vrbe vñ miletielane pñose eē di
 cumf a Virgilio. Qd. ita venit vt abducat eā miletū vsqz. Es. male ē aio meo. i. animus meus ē eger dolo
 re molestia ac passionibus. varijs qb⁹ pñictat anim⁹. nā vt dicim⁹ bñ ē mibi. i. suz san⁹ r male est mibi
 i. sum egrotus. sic dicim⁹ bñ ē aio. i. suz let⁹ neqz afflic⁹ morbis animi q passioes sūt r male ē aio. i. suz
 egritudine ai vefatus. r vt inqt Do. male ē aio dz cū dicit alicui⁹ merore pcussus animus ē ita vt corp⁹
 nō sustineat seqturqz ruina mēbroz. qd tpe mulieres aiunt. Qd. qd cēses. i. putas istas mulieres pos
 se dicere sup. em. i. certe vl qz nihil dicūt: mater sostrata commenta est a cōmūscor ris. id ē adinuenit
 excogitavit verissimilē. i. fallaciā vics puez esse natū ex alio viro nescio ex quo viro nat⁹ sit: vel sic inlee.

erubuit: salua res est. Escb. Dic sodes pater: tibi vero
 quid istic est rei? Qitio. Nihil mibi qdem. amic⁹ qui
 dā me a foro abduxit modo huc aduocatū sibi. Escb.
 Quid? Qd. Ego dicā tibi. habitāt hic qdam mulie
 res paupcule: opinor has nō nosse te: et certo scio: ne
 qz em diu buc cōmigrarunt. Escb. Quid tu? postea?
 Qd. Virgo ē cū matre. Esc. Perge. Qd. Hec virgo
 orba ē patre. hic me⁹ amic⁹ illi genere ē primus. huc
 leges cogūt nubere hāc. Escb. Perij. Qd. Quid est?
 Es. Nihil recte. pge. Qd. Is venit: vt secū aduebat.
 nā habitat mileti. Escb. Hē virgineā vt secū aduebat?
 Qd. Sic ē. Esc. Qd. Iletū vsqz obsecro. Qd. Ita. Es.
 Aio male ē. qd ipse aiūt? Qd. Quid istas cēses: mibi
 em commenta mater est esse ex alio viro (nescio quo)

Adelphos

puerum esse natum ex alio nescio quo viro sed in idem reuertitur neq[ue] ipsa mater nominat, cum virū ex quo natus est puer. Lōmenta est inq[ue] vel dixit illum virū ex quo natus es filius esse priorē. i. cui potius sit collocanda puella. et ait non oportere filiam dari huic amico meo. Esc. ebo interiectio audiētis quod optabat. nōne bec quē dixit fostrata scilicet illum ex quo natus est puer esse priorē et p[re]fere[n]dum nonne ea videntur tibi iusta postea. i. post q[uam] dicta sunt et ea considerasti vel que postremo loco d[ic]tasti?

puerum natum: neq[ue] eū noīat: priorē esse illum: non oportere huic dare. Escb. ebo nōne bec iusta tibi videntur: postea. Di. non. Escb. Obsecro nō: an illaz binc abducet pater. Di. Quidni illā abducatur? Esc. Factus vobis duris et in misericorditerq[ue] atq[ue] etiā (si est pater dicēdū magis apte) illiberaliter. Di. q[uod] obzē? Esc. ro gas q[uod] illi tandē creditis fore ai misero: qui illi p[er]suevit pri[us] q[uam] infelix band scio an illā misere nūc amat cū hāc sibi videbit p[re]sens p[re]senti eripi: abduci ab oculis: facin[or] indignū pater. Di. qua rōne istuc: q[ui]s despondit: q[ui]s dedit: cui: quādo nūpsit: auctor bis reb[us], q[ui]s ē? cur duxit alienā? Esc. an sedere oportuit domi x ginez tā grandē? dum cognat[us] binc illinc veniet expectatē? bec mi pater te dicere equū fuit: et id defendere. Di.

illam puellam misere id est valde et in miseriam suam ac infelicitatem quid ergo illi animi creditis fore cui id ē quando ipse p[re]s[ent]is videbit banc puellam eripi. i. abduci sibi p[re]senti. vel cape p[re]s[ent]is aduerbialiter p[ro] coram quo etiam modo capi p[ot]est. Et ad curionem p[re]s[ent]is tecū egī. i. suz collocutus tecum. Hypothet aut nescio an illā nūc amat ut tolleret suspicionem de seipso q[uia] nimis apte fuerat locutus et ex affectu et p[re] nimio amore et q[uod] animi ereditis illi fore cū ipse videbit hāc puellaz abduci. i. auferri ab oculis suis. i. a cōspectu suo. o pater facinus. i. factū vestrū ē indignum. i. in bonestū et nō dignum quod a vobis fieri debuisse. De. q[uod] rōne. i. quomodo v[el] q[uod] causa dicis istud. q[ui]s dispōdit. i. p[re]misit illam ei quē defendis. q[ui]s dedit illā puellā. q. d. pri[us] rapta a q[uod] daretur cui boī despōsata ē sup. aut data. q[uam] nupsit. i. data ē nuptui illi quē tātope defēdis dissimulat em mīto senosse escbīnū fuisse illū qui eā stuprauerit cū tñ latenter ob iurgat q[uod] sine patre rē gesserit. quis ē auctor bis reb[us]. i. p[re]est p[re]fuit bis reb[us] faciēdis v[el] transactionibus et pactionibus de cōnubio puelle cum illo qui defendis cur ipse quem miserum dicis duxit id ē cepit in vxorem alienā id ē eā que sibi nō erat despōsata neq[ue] data ac ideo aliena. Escb. an. i. vtruz oportuit virginem tā grandam. i. tñate etatis q[ua]nte est inde grandis natu. i. annosus. oportuit ergo virginem tā grandez sedere. i. cessare ociosaz ēē torpere domi expectantē dū. i. quisq[ue]. i. aliq[ui]s de cognatiōe veniret binc illinc puerbialiter dictum ex hac aut illa p[ar]te. o mi pater equum fuisse dicere bec: id est bonestum erat ut diceret bec que dixi. sciam non debuisse tandū sedere domi tē. et equum fuit inq[ue] te defendere id. i. q[uod] non oportuit eā tam grandem sedere domi expectantē dū binc illinc veniret cognatus. Di. o

Di. non videntur mibi iusta. Esci. obsecro non id est dicis non videri illa tibi iusta: et hoc non vultuose est pronuntiandum. An id est vtrum ipse amicus tuus adducet id est abstrahet illaz binc id est ex hoc loco. Di. quidni. i. cur non abducatur illam. Escb. id sup. i. transactione et pacto de nuptijs factum est a vobis duriter id est dura mente et inflexibili et non dure ac crudeliter et in misericordia sed cū rigore atq[ue] etiā o pater si ē dicendum. i. si licet dicere magis apte. i. clarius apertius factū inq[ue] est a vobis illiberaliter. i. iniuste inclementer nō bene q[uia] liberalis bon[us] d[icitur]. Di. q[uod] obzē id est quare est ita factū a vobis illiberaliter. Escb. Rogas me id est interrogas quare tandē. i. sine longis abagibus et xborū circuitionibus. q[uod] animi. i. quē animi creditis fore. i. futurū ēē illi misero qui consuevit id est cōsuetudinem et conuersationem habuit pri[us] cum illa puella. Do. legit cōsuevit illi vel illam. nā veteres banc rem cōsuevit diciturunt qui infelix propter banc surreptionē band scio. i. nescio an amari nunc

Comedia.III.

ridicule. i. deridēde qui. f. dignus q̄ ridearis cū tuis verbis absurdis et stultis. ne. i. utrum dicerē. i. dicere debeam cām aduersus vel aduersum. utrumq; enī dī. aduersus illū. f. amicū cui. f. ad cuius defensionem venerā aduocat. i. intercessor futur. et auxiliari seu defendere patet. sed. o eschine qd̄ ista facta et ista negocia inter sunt sup. nostra in ablitio feminino. i. qd̄ ad nos spectat. aut qd̄ est nobis cū illis. i. quid negotij quid cōmercij habemus cū illis: atq; qd̄ dici inepte solet quid habem? agendū de illis mulieribus et negocijs suis habeam? .i. discēdamus. ut nūc hoc dixit aī aduersus tū repente enī flentē. tūq; subiūxi quid est quid. i. cur lachrymas id est fies. Esch. o pater obsecro ausculta id est audi. **Edi.** non est passus pater filiū torqueri in cōfiteōdo crimine suo. ppter ea inq̄t audiui omīa nolī detegere et non soluz audiui sed scio oīa quo modo se habeant. nā amo te quo id est quare. f. quia te amo. vel quo p quāto. sed melius ē ut capiatur quare ea q̄ agis sunt magis mibi cure. Esch. velim. i. volo utinā. o pater ita ames me pmerentē: id est bene merētē et dignū qui a te amer. nā pmeremur bona tū. dū id est q̄ diu uiuas ut. i. sicut id qd̄ sequit̄ scz me admisisse in me id ē committēdo recepisse in me hoc delictū de uirgīs stupro. dolet uerbementer mibi. i. mibi maximo dolori. siue affert mibi dolorem maximū et ita inq̄t me ames ut. i. sicut me pudet tui. i. ppter te qm̄ pudore afficior q̄ sim tibi cā pudoris: qz aliqd̄. f. infamie mea cā contraxeris propter crimē meū. **Edi.** berce credo te pudere facti et mei. nāq; noui. i. cognosco īgeniū tuū. i. naturā tuā esse sup. liberale id est bonum quia liberallus est bonus. sed vereor id est timeo ne: id est pro q̄ sis nimis indiligens: id est incurtus negligens. tandem: id est sine multis verbis responde vel considera. Nam hic tandem habet quiddā vigēs et accelerans. Donatus vult capi pro tamen. in qua ciuitate id est in qua communitate arbitrare id est putas te viuere. viuis enim in ciuitate atheniensī ubi legibz uiuitur. Uiciasti. i. stuprasti et corrupisti. i. gine ciuē: quā virginem ius non erat. i. non licebat te tangere qd̄ sine cōparatione min⁹ ē q̄ stuprare. tam primū. i. iprimis id peccatū ē magnū. i. est enorme. attamē. i. sed tū ē humanū. i. a fragilitate humana defluxū que varijs luditur concupiscētijs sepe. i. plerūq; alij boni nō tunc cū facerent sed alias fecerunt itē. i. similiter ut tu idē ē sed postq̄ id euenit id est contigit tibi hoc facerē cedeo. i. dicenti qd̄ id ē. nunquid aliqd̄ circūspexisti. i. cōsiderasti tanq̄ p̄s. Circūspicimus tanq̄ p̄sita prospicimus futura aut nunquid tu te: id est tunc p̄spexisti tibi. i. prouidisti tibi tanq̄ de futuro uidelicet qd̄ fieret. i. factu bonum esset quomodo. i. qua ratione qua via: id est quibus adinui culis quibus psonis fieret illud quod esset faciendum. si teipm̄ puduit dicere mibi qua id ē p quos: vel qua. i. qua re q̄ via qua rōne reliscerem id est cognoscere in quod feceras. nunquid inq̄ circūspexi quod te facturum putares dum te ita pudebat. dum: id est q̄ diu dubitas: id est non audes bec dicere mibi decem menses abierunt. i. fluxerunt

ridicule: aduersum illū causam dicerem: cui veneram aduocatus: sed quid eschine nostra: aut quid nobis cum illis: abeamus: quid est: quid lachrymas? Esch. Pater obsecro ausculta. **Edi.** tio. eschine audiui omīa: et scio. nam te amo. quo magis q̄ agis: cure sunt mibi. Esch. ita velim: me promerentem ames: dum uiuas mī pater: ut hoc me delictum admisisse in me id mibi uebementer dolet: et me tui pudet. **Edi.** credo berce. nam ingeniū noui tuum liberale: sed vereor ne indiligens nimis fies. In qua ciuitate tandē te arbitrare viuere: nō gine uiciasti: quā te ius nō fuerat tangere. iā id peccatū primū magnū at humanū tū. fecerē alij sepe itē boni. at postq̄ id euenit cedeo. nunquid circūspexisti: aut nunquid tute prospexisti tibi quid fieret: qua fieret: si te ipsum mibi puduit dicere: quare scissem: bec dum dubitas menses abierunt dicem

Adelpbos

prodidisti id est decepisti te et illā puellam miseram: et prodidisti id est decipisti natū id est filiū quē ex ea sustulisti quod quidem in te fuit. i. q̄tum ad te spectauit. hoc est decepti estis tu et gnatus et mater tū q̄tum poteratis decipi per tuam negligentiam: qz q̄tum ad te spectauit oīo officiū tuū defuit. et est elegans dicendi modus: ubi quis diceret quātū potui et debui adiūui eū. elegātius sic. Quod quidē in me fuit adiūmētū illi suppeditauī. Silr ubi dīci solet quātū potuisti pauperē me reddidisti. elegantius sic. Quod quidē in te fuit ad iō-

Prodidisse te atq; illam miseram: et gnatum: quod quidem infuit. Quid? credebas hec dormienti tibi cōsecturos deos: et illam sine tua opera in cubiculum iri deductum domum? nolin te ceterarum rerum socor-dem eodem esse modo. Bono animo es deduces vxorem hanc. Escbi. Item. Mit. Bono animo es inq̄. Escbinus. pater obsecro num ludis tu nūc me? Mit. Ego te? q̄obrem. Escbi. nescio. nisi quia tam misere esse cupio: verum ideo vereor magis. Mit. abi domū ac deos precare. ut vxorē accersas. abi. Escbi. Quid iam ne vxorem ducam? Mit. Jam. Escbi. Jam? Mit. Jam. quantum potes. Escbinus. Dū me pater omnes oderint: nū magis te q̄ ocul os nunc amo meos.

negocio. Secors. dī q̄si seorsus aut semo: ū a corde. i. vel a fortitudine et audacia vel a prudētia. Naz cor dati boīes dicūtur sapiētes aut prudētes p̄pterea secordes nō īmerito dīr īprudētes. Et q̄m inter. b̄ dicēda flebat escbinus ideo subdit securitatem. es. i. sis scda p̄sona īmpatiū singularis. bono animo id est habes bonum animum: et quod dīci solet facias bonum vultum: duces hanc puellam vxorem id est habebis eam in vxorez. Escbi. item hec interiectio cmissa est a singulietate fieri et gaudio. Mit. inq̄. i. dīco tibi es. i. sis bono aīo. Escbi. o pater obsecro te nū. i. nūquid q̄si optet negatiua respōsiōe. tu ludis i illudis. derides me: ludīscas me tuis verbis nunc quasi prius nō luseris. Mit. Petis utrū ego ludaz te: q̄obrem. Equare luderē te: vel quare petis. Escbi. Nescio qua rōne non credo tibi. Ideo. i. eā rē ob magis vereor. qz cupio tam misere id est tam nimis vel vehementer vel obuiete dictū tuum sup. esse verūz vel quia cupio tam misere verum esse me illam ducturum vxorem. Misere interdū capitur provalde et quidem ubi est aliquid miserie. ut in cupiente nimis est passionis aliquid qd est aīo molestum. naz eē nimis a virtute recedit. Mit. abi domū ac cōprecare deos. i. preces effūde dīs. tāq̄ ante sit res diuina faciēda deinde vxor accersēda. ut accersas id est aduoces. venire facias ad te vxorē. Deinde q̄si be- renti escbino et moranti repetit abi: id est fac qd est tibi iam dictum. Escbi. quid modus interrogādi. iā ne. i. utrū iam nunc ducam vxorē. Mit. Jam id ē nūc duces vxorem. Escbi. iam. i. nunc duc ducam q̄si p̄ gaudio tāte sue felicitatis sepius repetit. Mit. iam nūc duces quātū potes. i. cito et q̄ celerrime fieri po- terit a te. Vel potest referrī ad id qd pri⁹ dixerat abi et tunc ē s̄sus. abi inq̄ q̄tūz potes. i. q̄ celerrime potes abire. vel quātū pōt a te fieri vel a te abiri et abscedi p̄ īmpsonalexbum. Escb. o pater dī omnes oderit. i. odio bēant me b̄ em̄ ponit pro. odiant si b̄remus. nī. i. nisi ego magis amo te nūc q̄ oculos meos

Comedia.III.

Di. quid: modus interrogandi. amas sup. me magis q̄ illā pāpbillā. **Esc.** eque. i. ita equaliter te amo et q̄ illā. **Di.** per benigne. i. valde benigne seu valde large plire ac liberaliter me amas si illā equo quā ad tuū amorē in me et eam. **Esc.** Quid: mod? interrogandi ubi ē ille milesius. i. vir ille de mileto qui ad eā ducendā venerat. **Di.** Abijt. i. dicebat perijt. i. multū p̄dit? fuit mente ac sanctius in corde ut cognovisset illā ouctuz accēdit nauē qua vebereſ miletū. sed cur cessas. i. morā is cunctariſ tardas nec mihi obsequeris abeūdo et deos cōpre-

cādo ut accersas vxorē. **Esc.** o pater abi discede tu potius q̄ ego cōprecare deos precibus. nā certo scio eos deos magis obtr̄paturōs id ē morē gesturos tibi. quo id est q̄to es vir multo melior q̄ ego. **Di.** ego eo intro in domum vi ea que sunt opus: id est q̄ sunt requilita et necessaria ad nuptias parētur. i. apparent. **Di.** cim? b̄ sunt mihi op? post ē mihi bis rebus ut satis ē manifestum tu escbine fac ut dixi si sapis. **Esc.** admiratur escbinus benignitatē patris pariter et laudat. **Quid** hoc negocij est. i. quid sibi vult b̄ negociam admirando dicit. cum totum negocium inter patrem et filium agatur ita benigne. hoc scilicet quod pater erga me facit est id est significat ne ipsum supple esse patrem: id est vi seneritate patris. q. d. nō cū benignitate sodal? potius vtatur: aut hoc quod scilicet ego facio ita familiariter agendo cum patre. est ne: id est virum significat me esse filium: id est vi timore filiali quo solent angī filij apud parētes de vitijs reſponduri si pater meus esset frater aut sodalis id est cōsuetor pari familiaritate vtens et qui solet ret velut familiaris socius mecum in mensa victitare. qui id est quo modo qua ratione qua re magis morem gereret id est magis complaceret q̄ p̄placeat. **Non.** i. nonne. q. d. sic. hic scz pater talis est amandus. i. amore dign? biccine. i. vtrum b̄ pater non est gestandus id ē fonendus portandus in sinu. i. inter brachia si quādo debilitate cōfectus egeret ut portaretur qui cum sit talis dignus est qui gestari deberet in amplexu brachiorū b̄em: inter rectio admirantis vel anxij ac timentis offendere. itaqz id est et sic sit sint duo verba vel ideo si vnum iniecit mihi. i. incussit irrogauit mihi adeo. i. valde magnā curam. i. sollicitudinē sua cōmoditate sua oportunitate sua mititate ac benignitate sua bonitate et clementia ne. i. q̄ non faciam in optatuo forte i. casu aliquo imprudēs. i. p̄prudētiam id sup. quod nolit me facere ego sciens. i. aduertans et attendens canebo. i. prouidebo ne quid faciam qd nolit. sed cesso. i. nimis tardo ire intro et ideo celeriter vado ne. i. ut nō egomet sim mora. i. sim retardatio meis nuptijs.

Defessus et c. **Hic** demea quē instituerat syz? ut quereret fratrem per vrbē tot? defessus hic p̄querit de syzo q̄ non significat monstrauerit locū in quo esset frater. **De.** solus an belās hic demea secū loquitur. **Defessus.** i. valde fessus sum ambulando ut. i. vrbē. o syz? re magnus iuppiter perdat. i. destruat te cum tua monstratōe. ego perreptaui: id est lento passu incesi quia senex. per totum oppidum id est per totam vrbem atbenarum

Di. Quid? q̄ illā? **Esc.** eque. **Di.** per benigne. **Esc.** quid? ubi ē ille milesius? **Di.** abijt. perijt: nauē ascēdit. sed cur cessas? **Esc.** pater. abi. tu potius deos cōprecare. nāz tibi eos certo scio. (quo vir melior multo es: q̄ ego) obtr̄paturōs magis. **Di.** ego eo intro: ut q̄ opus sunt parentur. tu fac: ut dixi: si sapis. **Esc.** quid hoc negocij est? hoc est patrem esse aut filium esse: si frater aut sodalis esset: qui magis morē gereret: b̄c nō amādus? biccine nō gestād? in sinu ē: b̄c. itaqz magnā mihi iniecit adeo sua cōmoditate curā. ne forte imprudēs faciā: qd nolit sciens canebo. Sed cesso ire intro: ne mora meis nuptijs egomet' siem.

Demea.

Defessus sum ābulādo: ut syze te cum tua monstratōe magn? p̄dat iuppiter preptaui

Adelpbos

vsq. i. p̄tinue sine vlla intermissione laboris nullaq. quiete interiecta: vel vsq. ad portā vsq. ad lacus que mihi dixerat syrus. quo. i. in quē locū vrbis nō preptant inq. vel sic dicas: quo. i. in quo loco vrbis scz ad portam et lacū nō erat neq. vlla fabrica. i. officina fabri neq. quisq. bō aiebat se vidisse fratrem mitionem. et b̄ mō astruendo tres negationes nō plus efficiunt q̄ due. Vero. i. sed nunc certū est mihi. i. deliberatum est apud me et decretū obsidere. i. sedere tanq. in aliqua obsidione domi. i. in domo fratris vsq. i. assidue p̄tinue donec i. quousq. frater redierit. i. sit reuersus. et b̄n obsidere inq. tanq. iratus sit fratri et repente eū aggressurus cū primū venerit. Reptare siq. tarde icedere seu lento passu ābulare vt faciūt senes ampli⁹ ingredi nō valētes. tard⁹ em̄ incessus nō pambulatio sed perreptatio dici debet.

vsq. omne oppidum ad portam: ad lacum. quo non?
nec fabrica illic vlla erat: nec fratrem homo vidisse se
aiebat quisq. nunc vero domi certum obsidere est vsq.
donec redierit.

Mitio. Demea:

Mo illis dicam nullā esse in nobis moram. De. Sed ecum ipsum te iam dudū quero initio. Mi. Quidnam? De. Fero alia flagitia ad te ingētia boni illi⁹ adolescētis. Mi. Ecce autem. De. Nona: capitalia. Mi. Obe ias? De. Ab nescis qui vir sit. Mit. Scio. De. Ab stulte: tu de psalteria me somnias agere? hoc peccatum in virgines est ciuem. Mi. Scio. De. Ebo scis et patere. Mitio. Quidni patiar? De. Dic mihi: non clamas? non insanis? Mi. Non (malum) quidem. Deme. Puer natus. Mitio. Dij bene vortant. Deme. Virgo nibil habet.

te plecti. Mi. obe, interiectio ostēdens tedlū afferri. i. nunc desine. i. desiste ista inculcare et loq. De. ab interiectio dolentis. nescis qui. i. qualis vir sit. Mi. scio qui vir sit. De. ab. hic quasi ridētis ē. o stulte. i. inconsiderate tu somnias me agere. i. loqui de psalteria que fuit rapta a lenone. b̄ peccatum. i. flagitium b̄ qd fero est. i. extat in virginē. i. erga vel p̄tra virginē ciuē acticā. i. ac p̄pterea graue et capitale per lezes. Mi. scio etiā illud. De. ebo. interiectio irascētis. nūc em̄ mitioni irascis nō solū esebino. Scis i. cognoscis illud flagitiū esse factum et patere. i. pateris seu p̄mitis et fers. q. d. non deberes. Mi. qd ni. i. cur non pariar presertim cum mederi non possim. De. dic mihi non clamas. i. vociferas aduersus esebinum iurgis et improperis: non insanis. i. nō verteris in furiam cum bee cernis. Mi. nō qdem. i. nō etiam dico sup. illi esebino malum s̄būm. i. molestū aliqd. et nō malui vt legi in aliqbus codicibus. nam Dona. malum dicit nec etiā coheret sensus. De. Puer nat⁹ est ex p̄p̄bila. i. Mi. Dij bene vortant. i. quod dici solet bene possit euenire seu bene feliciterq. eueniat: vel dñ pueritiam vt optamus vel vt nozim nobis expedire. Hoc autem dictum frequens est apud comicos. Dij bene vertent quod agas. p̄terq. em̄ bona in p̄ius ma a mutantur in melius. De. virgo pampbila nibil habet id est ē pauper.

Bo illis re. In hac scena ē exēplū itēpestine obiurgatōis et p̄b̄ ridicle. Mi. Ibo ad sostratā dicā illis matri et filie nullā esse morā in nobis me et filio. De. cōstituerat diuulic domi obsidere s̄z interea vidit fratrem dixitq. s̄z ecū. i. ecce hic p̄pe ipm fratrem. o initio q̄ro te et nō q̄ro p te. i. iā dudū. i. ex multo añ tpe. Mi. qd nā i. cur q̄rebas me. De. fero. kaffe ro et in pectore gesto recondita alia flagitia igētia. i. enormia illi⁹ boni adolescētis. boni dixit p̄ ironiā quē flagitiosissimū itelligat. Mi. aut. i. sed ecce. i. adest rep̄s tūq. malū et turbatio gaudiū. Ecce dñ cū rep̄te aliqd triste reb⁹ i teruenit letis aut certe qñ cū aliud agis aliud emergit nouū. De. Fero lq. flagitia nona. i. recētia vel mira seu magna et capitalia i. p̄p̄ q̄ q̄ admisit dign⁹ sit capis

Comedia.III.

Di. audui. i. intellexi eā nibil habere. **De.** et ipsa virgo est ducenda. i. capienda in uxorem indotata id est sine dote. **Di.** scz id est certe est ducenda indotata. **De.** quid nunc est futurum de hac re. **Di.** em id est certe. i. futurum quod ipsa res id est ipsa necessitas fert id est affert et postulat seu ppeilit. **Virgo.** i. ipsa pampbila que prius erat virgo ante q̄ ab esebino stupraretur. transferet. i. traducetur illic. i. ex domo sua huc in domū nostrā. **De.** prob iuppiter irascētis exclamatio tragica poti⁹ q̄ comica quasi sit: tēlor te lozem id ita fieri non debere.

Istoccine id est vtz oportz fieri iup. nuptias isto pacto. i. isto mō quē dicitis etiā sine dote. **Di.** qd faciā amplius. i. vltra q̄ feci vel quid p̄ter nuptias a me fieri potest. **De.** rogitas. i. petis qd faciās. si istud. s. nuptias fieri idotatas non dolet tibi id est nō est tibi dolori. revera vel re ipsa. i. ipso effectu et i rei veritate. **Dona.** m̄ dicit tibi rē capi p̄ vtilitate. **Si** ḡ rēya tibi istud non dolet certe. i. saltem est bonis. i. spectat ad bonum et p̄gruum et decens et licitum est boni simulare. i. iungere dolores in tali re gratia vtilitatis sui p̄pinquit: nō qz bōis dicat eē mentiri: sed qz sepe iracundie simulatio custodia est discipline.

Di. quā. i. quāmo immo nō seu atqz etiam iā despondi. i. tāqz lozer futurus filio meo petui illaz filiā. despondet em̄ p̄uella qui petis: spondet aut a quo petitur. inde sequunt̄ sponsalia et spōsus et sponsa et actiones ex sponsu: vt ait **Belius.** res. i. negociū de cōfugio est cōposita. i. pacta trāsa: cta p̄fecta nuptie fiunt. dēpsi p̄teritum a demo is. i. absterfi dēz metum. **De.** que acta sunt magis sunt hominis id magis decent hominem et spectant: q̄ id

quod dixisti scilz simulare. Nam simulatio et mendacium non cadunt in virum bonum. **De.** ceterum id est sed o mitio factum istud de cōfugio indotato placetne tibi. i. probas tu illud. **Di.** non placet mibi si queam id est si possim mutare nunc cum non queo mutare: fero equo animo id est patienter neqz me ob id excruciansum duco: vita hominū est ita id est eiusmodi vt corrigas id est corrigat aliq̄s. scda p̄sona pro tertia. hoc est vt aliquis in rectum reducat arte id est calliditate p̄silio id quod accidit sup. q̄ si id est tanq̄ cum ludas tesseris id est talis si illud quod maxime opus est id est qd plurimū requirit ad hoc qd lucri fiat non cadit in aluer. i. actu. i. p̄fectione tessere: vel iungi potest iactu cum opus sit. si illud quod opus est iactu non cadit. op̄a tibi ictor vt r̄uīs: ita est sup. ludus vt tu corrigas i q̄ arte id est astutia calliditate p̄silio industria illud quod forte cecidit. actu tessere: neqz statim propterea de ferendus est ludus. et ideo vt recte intelligatur sic dicendum est ita ē vita hominū vt corrigas. i. em̄ des id quod accidit arte id est p̄silio et industria quasi cum ludas tesseris si iactu tessere illud qd maxime opus est nō cadit ita est sup. ludus vt corrigas arte quod forte cecidit. **De.** Corrector id est dicitis esse corrigendum arte. quod accidit. o corrector. q. d. qualis corrector tu es ridendo cum qualis em̄ d̄ itoz illius in quo ē erratum: nempe. i. certe tua arte. i. tuo consilio et tua correctione viginti mine id ē viginti p̄iere id est perditie fuerunt pro psalteria que psalteria est abijcienda. i. detrudenda cūciēda ad

Di. tio. Audui. Demea. Et ducenda indotata est:

Di. tio. Scilicet. De. Quid nunc futurum est. **Di.** tio.

Id enim quod res ipsa fert. Illinc huc transferetur

virgo. Deme. O iuppiter istoccine pacto oportz: **Di.**

tio. Quid faciam amplius: Demea. Quid facies: ro

gitas: si non ipsa re tibi istuc dolet: simulare certe est

hominis. **Di.** tio. Quin iam virginem despon di. res

composita est: fiunt nuptie. dempsi metum omnem:

hec magis sunt hominis. De. ceterum placet tibi fa

ctum mitio: **Di.** ti. Non si queam mutare: nunc cum

non queo: equo animo fero. ita vita est hominū: qua

si cum ludas tesseris: si illud quod maxime opus est

iactu non cadit: illud quod cecidit forte id arte vt cor

rigas. Demea. Corrector: nempe tua arte viginti

mine pro psalteria periere. que (quantum potest ali

Adelpbos

quo. i. in aliquem locū quantum pōt. i. q̄ celerrime pōt abijci vel quātū fieri pōt vt abijclatur si nō p̄cio ē abijciēda. i. si nō vendat alicui q̄ det p̄cium quo p̄stet vel. i. saltē vel ēē grat̄. i. sine p̄cio aut venditione est aliq̄ cūciēda accedente noua nupta. **Q̄d.** neq̄ ē. i. neq̄ expedit neq̄ sane. i. certe studeo. i. volo cupio laboro vēdere illā. vel sic. neq̄ ē abijciēda grat̄ neq̄ studeo vēdē illā. **De.** iḡ id quid facies ex illa. **Q̄d.** ip̄a erit domi mee. **D.** p̄b̄ fidē diuū. i. diuoz. n̄. i. i. p̄lozo sup. fidē. i. op̄e diuozum meretr̄x et m̄familias. i.

quo abijciēda ē: si nō p̄cio: v̄l gratis. **Q̄d.** neq̄ est: neq̄ illā sane. studeo vēdere. **De.** q̄d iḡ facias? **Q̄d.** domi erit. **De.** prob. diuū fidem meretr̄x et materfamilias vna i domo? **Q̄d.** cur nō? **De.** sanū ne te credis eē? **Q̄d.** eq̄dē arbitroz. **De.** ita me dii amēt. vt video tuā ego ineptiā. facturū credo: vt babeas qui cū cātites. **Q̄d.** cur nō? **De.** et noua nupta eadē bec discet? **Q̄d.** scilicet **De.** tu inter eas resti ductās saltabis. **Q̄d.** p̄be. et tu nobiscū vna si op̄ sit. **De.** bei mibi. non te bec pudet? **Q̄d.** iā vero omitte demea tuam istanc iraciūdiā: atq̄ ita vti decet bilar̄ ac lubētē fac te i gnati nuptiis ego hos cōueniā post bucredeo. **De.** o iuppiter: bāccine vitā? boscine mores? banc demētīā? vxor sine dote veniet. int̄? psaltria ē. dom̄ sūptuosa. adolescēs luxu perdit̄? senex delirās. Ipsa (si cupiat) sal̄ serua re proxis non potest banc familiam.

si sit opus. **De.** Bei mibi. i. dolor inest mibi vel dolore afficioz ob hāc rē. bec dicta tua vel bec in boneffa facti nō pudet te. i. non afficiunt te pudore: interrogatiue legendo. vbi pudet p̄sonale est x̄bum a pud deo es. habetq̄ actm̄ post se: vt hoc pudet. i. affert mibi pudorem. **Q̄d.** o demea iā vero. i. p̄ter ea vel sed nūc omitte. i. euome dimitte a te istanc. i. istā banc iraciūdiā tuā. ira ait **Do.** ē de cā: iraciūdiā vero ē de vicio multū irascētis. atq̄ fac. i. labora efficere te bilar̄ pro bilarē antique. nam antiqui dictarūt bilarus ra. rū. ac lubētē. i. boni aī in nuptiis gnati tui ita vti decet. i. bonestū est te eē bilarē et lubentē ego cōueniā. i. alloquar hos quos ei oīdebat q̄sq̄ alloqui volebat p̄. i. deū redeo huc ad te. **De.** o iuppiter bāccine. i. vtrū decet sup. bāc vitā eē sup. vel agi vel adduci boscine. i. vtrū decet hos. i. tales mores p̄ditos eē. i. pseuerare i boibus decet ne ne inq̄ bāc demētīā. i. bāc isaniā eē subaudi. vxor veniet sine dote psaltria ē int̄? dom̄? i. familia h̄ ē boies de familia ē sūptuosa. i. auida sūpt̄ et multa cōsumēs ac expēdēs. adolescēs esch̄inus ē p̄dit̄ luxu. i. libidīe et lasciuia. senex scz m̄t̄o ē delirās. i. desipiēs et a recta līra seu a recto tramitte discedēs. Si ip̄a sal̄ q̄ si sit dea quēadmodū cōcordia pax et c. cupiat serua re. i. saluare cōseruare icolumē bāc familiā proxis. i. oīno nō poterit serua re eā inq̄.

vxor boneffa quā ab illis mores discernūt erit vna. i. simul cōgregandi aduerbiuz est. in domo vel meli⁹ erit in vna domo. i. sub vno tecto. **Q̄d.** cur non erit in vna domo meretr̄x et materfamilias. **De.** ne. i. vtrū credis te esse sanū id est sane mentis seu animi compotem qui talia dicis. **Q̄d.** equidem arbitroz me esse sanum. **De.** ita dii amēt me. iurantis est et asseuerantis. credo te esse facturū scilicet vt sint in domo vt babeas qui cum id est euz qua cantites. i. frequenter cantes more puerorū cum iam sis senex: vt id ē quantū ego video id ē perspicio tuam ineptiam. i. tuam fatuitatem et incōsiderationem. **Q̄d.** cur non facies rē. i. **De.** et noua nupta discet bec eadē q̄ sient a psaltria. **Q̄d.** scz. i. certe discet illa eadem. **De.** tu ductans id est frequēter ducens et agitās resti. i. funē. saltabis. i. q̄d dicūt tripudabis inter eas. i. iurū et psaltriā more puerorū et puellarū qui p̄nexis manibus choros ducentes restiz ducere existimantur. Alij dicunt hūc lusum eē natus ab eo fune quo introductus equus ligneus in trolā est cū connextis manibus fune eborū ducūt saltantes. Restis facit restim in actō singlarī q̄d vnīcūsq̄ liquet. **Q̄d.** probe id est pulchre id faciam et tu saltabis vna nobiscū

Comedia.III.

Depol rē. Hic ebrius inducitur syrus adeo ut syris cum se dicat non syrum. Alloquitur primo. seipsum. o syrisce edepol iurandi aduerbium. curasti id est tractasti te molliter. i. delicate et administrasti. i. exercuisti laute. i. opipare munde delicate tuum munus. i. tui officium edendo quicquid esset lautum et cyathos sorbillo. Abi. sibi ipsi dicit cum blandientis laudatōe. nā sic dicunt qui iā compotes sunt vortōi oīm perfectiqz sibi

dentur in rebus
vniuersis post q̄ sum intus satur
id est ingurgitatus refertus re
pletus omnium rerum: id est om
nium ferculorum libitum est id ē
placitum ē siue placuit: idem enī
sunt libitum est et libuit: placitū
est et placuit. posset hic forsitan
libitum est capi pro presenti: id ē
placet tanq̄ libitum est nomen
quemadmodum et placitum ut
dicimus dictiones impositas fu
isse ad placitum tuncqz cum dice
retur hoc est placitum meum: no
men est placitum: sic existimo re
vera hic ita capiendū libitum ut
sit nomen et tunc sensus est pres
entis sic est libitum meum id est
placitum meum: ut ita dicā prode
ambulare id est proreptare huc
id est ad hunc locum ostendebat
ubi in hoc verbo prode ambula
re due prepositiones vni dictioni
adiunguntur. ut Virg. pede p
subigit terram. De. vide id est cō
sidera animaduerte illud quod
sequitur: videlicet q̄ supple sis
exemplum discipline alijs con
seruis quos etate precurris sic
eos exēplo discipline et boni mōi
vivendi precedere debes. et be
ne ait discipline. vult enīz demea
ut alij discant ex eo. quoniam mo
do sit honeste seruendus. Syz.
antez id est sed ecce noster senex
sez Demea adest hic: quid fit quid agitur quid id est cur es tu tristis. De. obe. interiectio affecti tedio et
indignatione propter ebrium seruum inepte colloquentem cum viro honesto. Scelus id est o scelerate
serue. Syz. obe. interiectio hic quasi ridentis iam id est statim. o sapientia ridet cum iam tu fundes: id
est sine cessatione tu proferes auctiam in vanum prodes hic verba euz nemo tibi sit optēperatus. De.
tu si esses meus seruus deinde interrupt sermone seruus. Syz. esses dis id est diues hic et bec dis
ditis. si tu? esses scilicet o demea ac stabilis id est confirmasses corroborasses siue consolidasses et
auxisses rem tuam id est tuam rem familiarem siue tuam substantiam. De. prosequit qd inceperat si tu
esses meus curarem ut esses exemplum omnibus alijs seruis ne inebriarentur. Sy. q̄obzē. i. quare qd
feci? De. rogas id ē petis o scelus id est scelerate serue potastis q̄ si ceteri serui vna potarūt vel qz alijs
eē exēplū dēret sat q̄ potastis. i. bibistis i ipsa turba. i. i ipsa turbatione et in maxio pctō. qd pctm vix id est
q̄ si nondum est sedatum id est pacatum et potastis ergo quasi re bene gesta id est quasi res bene se ba
buisset nec fuisset crimen admissum ut fuit: quasi dicat vestra ebrietas ostendit vos esse sollicitos de
factis filioruz quibus pedagogi omisi estis. Sy. sane. i. certe nollē hunc exitū id ē vellē nō exiisse huc
ad deambulandum qm̄ demec iurgi non subiissem;

Syrus.

Demea.

Depol syrisce te curasti molliter: lauteqz
munus administrasti tuum. abi sed post
q̄ intus sum omnium rerum satur: pro

deambulare huc libitum est. De. Illud sis vide exem
plum discipline. Sy. Ecce autē adest senex noster: qd
fit? Quid tu es tristis? De. Obe scelus. Sy. Ebo. ias
tu verba fundis hic sapientia. De. Tu si meus esses:
Syrus. Dis quidem esses demeas: ac tuam rem stabili
sisses. De. exemplum omnibus curares ut esses. Sy.
Quāobrem? Quid feci? De. Rogas? in ipsa turba at
q̄ in peccato maximo (quod vix sedatū est) potastis.
satis scelus? quasi re bene gesta. Sy. sane nollem hūc
exitum.

Dromo puer.

Syrus.

Demea.

Adelpbos

Eus syre te. Dic aduentu cuiusdā parafiti siue comessatoris deprehensus ē ostēdū
tur ctesipbo a patre suo Demea. Dromo. deus aduerbiū vocādī. o syre Etesipbo. ro
gat te. vt redeas ad se vnde ebrius venisti. Sy. indignat⁹ q̄ nominasset ctesipbonē co
rā patre p̄ imprudentiā. dixit. abi. i. vade in malā rē. De. Quid. i. cur hic parafit⁹ nar
rat ctesipbonē. i. nolat eū. Sy. Nihil. i. nihil narrat iq̄ nescit qd dicat. De. ebo ificatio

Eus syre te rogat ctesipbo : vt redeas.

Sy. Abi. De. Quid Etesipbonē hic nar

rat? Syr. Nihil. De. ebo carnifex est cte

sipbo intus? Sy. Non est. De. Cur hic noiat eū? Syr.

Est alius quidaz parasitaster paruulus. nostin? De.

Jaz scibo. Sy. Quid agis? quo abis? De. Mitte me.

Sy. Noli inq̄. De. Non manus abstines mastigia? an

tibi iam manus cerebrum dispergi hic. Sy. Abijt. ede

pol comessatorem baud sane cōmodum presertim cte

sipboni. Quid ego nunc agam : nisi dum be filescunt

turbe interea in angulum aliquo abeam : atqz edormi

scam hoc villi : sic agam.

Mitio senex.

Demea.

Arata a nobis sunt (ita vt dixi) sostrata :

vbi vis. q̄snā a me pepulit graui⁹ fores?

est tristi vultu. Edepol iurantis est. sane. i. certe vel valde dico sup. vel constat comessatorem. i. iustum
passū cui⁹ inepta p̄nunciatōe deprehensus ē seu opp̄ssus Etesipbo p̄stat baud id nō fuisse supple sane
id ē valde p̄modū. i. consentaneū oportuniū presertim. i. precipue Etesipboni qui eius aduentu ē de
bensus. Aliq̄ dicunt comessatōrē dici de Demea qui veluti comessator inopinatus supuenit ⁊ omīa tur
baust. Quid ego agam nunc : nisi dum id est q̄dū de turbe id est de turbationes q̄ iam sunt : s̄ stat⁹ sus
ture sunt filescunt id ē pacate efficiuntur siue dum ad tranquillū res redeunt. interea abeam id est
discedam abdam me aliquo id est in aliquem locum puta in angulum aliquem atqz nisi illuc edormiscā
id est exalem dormiendo hoc villi id est hoc pauculum vinum quod adbibī nimium. vinum villum fa

cit per diminutionem sicut vnus villus : asinus asellus. deinde tanq̄ id apud se certū
sit ac deliberatū subdit sic. agā id est abdā in angulum ex edormiscam hoc villum ⁊c.
Arata ⁊c. In hac scena est collatio. i. comparatio congregatio duarum personarum
mitis ac seui seu terribilis ⁊ austeri. Mit. o sostrata omnia parata sunt a nobis ita
vt dixi vbi vis q̄ sup. fiant nuptie quāqz pepulit id ē pulsaust percussit tā graui⁹
fores a me. i. fores meas. dicimus em̄ accepī litteras a te pro accepī tuas litteras.

o iij

deprehendentis aliqd aliter ip̄u
dētia. o carnifex id ē tortor q̄ me
excrucias ⁊ mori me deniqz co
gis tuis ip̄obitatib⁹. Etesipbo
est ne int⁹? Sy. nō est intus. De.
Cur hic Dromo noiat eū? Syr.
est alius q̄dem parasitaster id ē
imitator parasitorū paruulus.
per quod ostēditur parasitaster
non esse diminutiū nomen : sed
potius imitatus. Nostin id est
cognoscis ne euz. De. Jā. i. nunc
scibo id est sciaz sit intus nec ne.
Syr. Quid agis? quo abis? De.
mitte id ē dimitte me. ip̄edsebat
em̄ euz ne iret. Sy. inq̄. i. dico ti
bi noli ire sez. De. o mastigia. hic
⁊ bec mastigia declinatur in p̄s
ma insectōe. i. malus ⁊ nequam
seru⁹ vel ancilla. Et vt inq̄t Ser
ulus. est seruus sepe numero ver
beribus cesus et cedi dignus. a
mastigoverbo greco quod signi
ficat cedo. Non abstines manū
id ē non temperas nō continēs
non amoues manū a me retinen
do. i. seu nō cobibes nō rep̄mis
non compescis manū a me impe
diendo : interrogatiue p̄ferendo
An manū id est potius vis ces
rebrū dispergi. i. diffundi frangi
tibi hic ictu huius baculi quē tes
nebat senex. Sy. abijt. i. senex. i.
euasit mibi e manibus. ⁊ hoc dis

Comedia. III.

De. beſ mibi pre dolore nimis hoc dicit. quid faciam: quid clamem: aut quid querar. i. cōquerar de fra-
tre. cum ego mea indulgentia veniam criminandus. *O* celum o terra o maria neptuni. i. maria quibus
preest neptunus. exclamations sunt et invocationes elemētorū quasi totum mundum. accuset vel diſſe-
irascatur qui in illis sunt elementis. *T*ria autem elementa tantum inuocat que caduca sunt et inferiora
ita celum capiendus est pro aere. *V*ideriſq; potest diluniū et interſtū rebus optare ita ut virgiliano mo-
re dicere velit. *O*mnia vel medi-
um fiant mare. *O*ſi. Item inter-
iectio dolētis. ipe demeas reſci-
uit tibi omnem rem id est totum
negocium totum ſigmentum de
empride pſaltrie pro filio: ubi ti-
bi ad nullum refertur ut fieri ſe-
pe ſolet in mibi et tibi: ut eni tibi
fores crepuerūt tu mibi ſemper
dormis. in talibus locutionibus
mibi et tibi: nec ad me nec ad te
nec ad quēq; referuntur. *S*ed id
est certe nūc clamat id. i. ob illud
quia reſciuit rem omnem. *L*ites
id est iurgia ſunt parate ipſi *E*te
ſipboni: et mibi etiam ſuccurren-
dum est id est oportet ſuccurrere
ei filio eius. *D*e. ecce. i. eſſe hō cōſ-
corruptela id est deprauatio cor-
ruptio noſtrozū liberorū nō
vilius tū ſed duozū adest in
promptum est ſeu palam est: ubi
cōſ dicit qualiſq; cōtingens
et utrūq; ptaminās ſeu corrum-
pēs. nāz proprie commune dicit
de duobus interdum etiā d plu-
ribus ut hoc est mibi cōmune te-
cum id ē tibi mecum conuenit ut
mibi tecum. *O*ſi. tandem. i. poſt
longam tui vexationem reſpice
iracundiam. *G*ra est de cā: iracu-
dia de moribus atq; redi ad te
hoc est te collige redi ad lenitas-
tem placate ipſum. et bene redi-
ad te quia ira dicitur ab eo quod est ire eo qd a ſecat qui irascitur: et furit et ideo qñ placatur aut reſpiciat
ad ſe redire dicitur. *D*e. reſpreſſi id est compreſſi iracundia redi ad me id ē placatus ſum: mitto. i. omitto
omnia maledicta id est omnia probra. i. impropria iurgia putemus id est tractemus: purgemus rez
ipſam id est cauſam ipſius litis. nāz putare proprie eſt falſa et infructifera a veris et fertilibus reſecare
vnde arborū purgatores putatores dicuntur. binc et putamina purgamenta dicta ſunt hoc qd ſeq̃
poſtea ſe ne curares. et. fuit dictū inter nos et adeo. i. certe illud ortum eſt. i. proceſſit ex te qd illud di-
xiſti videlicet ne id ē qd tu non curares. i. cure haberes meum filium neue id eſt et ego non curarem ſup-
ple tuum filium reſponde an hoc fuerit dictum necne. *O*ſi. factum eſt id eſt illud a me proceſſit di-
ctum nō nego. *D*e. *E*ur nunc filius meus potat apud te. *E*ur recipis meum filium in domū tuā ad po-
tandū et laſciuſandū. o mitio cur emiſ amicam meo filio. *N*ā qui. i. cur vel quare minus. i. nō equum
id eſt non licet non decet non eſt iuſtum idem ius eſſe mibi. i. qd babeam idem ius quod ius equum eſt
tibi eſſe. i. quod ius tibi licet habere quaſi piori cōditione ſim ego qd tu ſis ita qd ut vult *D*o. ſit textus.
nam qd minus mibi idem ius equū eſt eſſe qd equum eſt tibi. quando. i. quod dicunt poſt qd ego nō curo
tuum filiū ne curare. i. noli curare meū. *O*ſi. nō dicis equū. i. nō dicis qd equū ſit et iuſtū dicere. *D*e. nō
dicis qd non dico equum. *O*ſi. nā qdem. i. certe hō ſeruum. i. hō dictum hō puerbium eſt: vetus. i. et ſuū oſa

*D*emea. *D*e i mibi quid faciam? quid agam? quid cla-
mē? aut quid querar? o celum: o terra: o maria neptu-
ni. *M*itio. *I*dem tibi reſciuit omnem rem id nunc cla-
mat: ſcilicet per arate lites ſuccurrendum eſt. *D*e. *E*cce
adeſt communis corruptela noſtrozū liberorū. *M*itio.
tandem reſpice me iracundiam: atq; ad te redi. *D*e.
in ea reſpreſſi: redi: omitto maledicta omnia: rem ip-
ſam putemus: dictum in ter nos hoc fuit: ex te adeo
eſt ortum: ne tu curares meum. ne ve ego tuum: reſpō-
de. *M*itio. *F*actum eſt non nego. *D*emea. *E*ur apud
te potat? cur recipis meū? cur emiſ amicaz mitio? *N*ā
qui minus mibi idem ius equum eſt eſſe quod equum
eſt tibi? quando ego tuum non curo ne cura meum.
*M*itio. *N*on equum dicis. *D*emea. *N*on? *M*itio. *N*āz
vetus verbum hoc quidem eſt: communia eſſe amico

Adelpbos

amicorum esse communia inter se. i. esse communicanda ubi opus est. quod puerbium inter pitagoreos ortū
 62. De facere. i. urbane illud est dictum a te. nunc demum istec oratio nata est quasi nata repentina et
 subito exorta id est amicorum omnia esse communia: videlicet non habes quid respondere posses quasi
 videat cum iam conuictum demeae. Oratio. ausculta paucis id est breui sermone. o Demea nisi est mole
 stum id est si fiat sine molestia tua. hoc est si tibi placet vel cordi est. Principio id est imprimis si id quod

rum inter se omnia. Demea. Facete nunc demum istec
 nata oratio. Oratio. Ausculta paucis (nisi molestum
 est) demeae. Principio si id te mordet: sumptum filij
 quem faciunt queso facito. hec tecum cogites. Tu il
 los tuos olim pro re tollebas tua. quod satis putabas tua
 bona ambobus fore. et me tum uxorem credidisti sci
 licet ducturum. eandem rationem antiquam obtine:
 conserua: quere: parce: fac quod plurimum illis relinquo
 gloriam tu istanc tibi obtine. Oratio. (que preter spem
 euenere) vtantur: sine. De summa nihil deciderit. quod
 hinc accerserit: id de lucro putato esse: omnia hec si
 voles: in animo vere cogitare Demea et mihi et tibi
 et illis dempseris molestiam. Demea. Oratio. Mitto rem co
 nsuetudinem ipsorum. Oratio. Mane. istuc ibam: mul
 ta in boie demeae signa insunt. ex quibus coniectura faci
 le fit. Dno cum idem faciunt sepe: vt possis dicere hoc licet

cum putares me uxorem ducturum non expectabas a me bona pro filiis. Nihil deciderit id est diminue
 tur de summa rei tue. i. q. di nihil tibi constabit putato id esse de lucro quod accerserit id est adiunctum
 vel additum erit hinc id est ex meis bonis. quasi dicat. quod tuis filiis accedet ex me de lucro id putato pro
 fertum cum ante putares nihil esse accessurum illis. o Demea si voles cogitare in animo vere hec omnia
 que dico dempseris id est demes molestiam id est displicentiam et mihi et tibi et illis filiis. De. mitto id
 est omitto rem id est pecuniam loquor super. vel doleo seu desseo consuetudinem ipsorum id est vel malam
 conuersationem vel deprauatos mores. quasi dicat. non me mouet pecunie consumptio quantum mor
 um deprauatio. Oratio. interruptit sermonem Demea nunc. Oratio. interruptit sermonem demee inq. ens
 Mane id est tace noli pergere in eo quod incepisti dicere: scio id est intelligo. quid velis dicere. ibam
 istuc id est nisi interrupisses meum sermonem pergebam ad illud dicendum quod dicere te velle intelli
 go. o Demea multa sunt signa in homine ex quibus signis coniectura id est coniectatio presensio futu
 re probitatis sit facile: vt sepe id est sicut plerumque: quum id est quando duo homines faciunt idem id
 est eandem actionem possis dicere id est intelligere scire sentire licet huic facere hoc: huic facere

faciunt filij vel id quod facio pro
 filiis suppeditando sumptus mor
 det te id est te offendit ac ledit:
 queso id est obsecro et est ob iur
 gatorium facito sumptus. i. impen
 sam quatuor filij faciunt. cogites
 tecum hec que sequuntur. tu olim
 tollebas id est educabas nutrie
 bas illos filios tuos pro re tua
 id est secundum facultatem tuam
 et secundum qualitatem tui
 patrimonij quod per rem sepe
 significat quod. i. q. putabas bona
 tua satis fore. i. sufficientia fore
 ambobus filiis tuis et tum id est
 tunc. i. i. certe credidisti me dus
 cturum fuisse. i. quod ego ducerem
 uxorem: nunc obine. i. habebas
 eandem illam rationem id est con
 siderationem antiquam. i. quam
 prius habebas: conserua id est cus
 todi iam acquisita quere id est ac
 quere noua parce a parco is. id est
 omnibus partis vtare modice. fac
 i. effice vt super. relinquo illis quod
 plurimum bonorum. i. id est quod pluri
 ma bona: obtinet tibi id est habe
 tibi istanc gloriam istam laudem
 de tollendis et educandis ac dis
 tinguendis filiis tuis. sine id est pate
 re permittit quod super. filij tui vtantur
 mea. i. meis rebus. et hoc antiquum.
 Dona. legit vtantur bis rebus. i. quod
 euenere preter spem. i. preter expecta
 tionem et opinionem tuam. nam

Comedia.III.

impune id est sine punitiōe ⁊ crimi natione ⁊ reprebensione: ⁊ possis dicere non licet illi facere b' impu
nem non hec est diuersitas talis eo q' res q' sit ab eis sit dissimilis: sed q' id est quia is qui fecit eam est
dissimilis inq' que signa predicta inherētia hominibus quibus mores futuri possint coniectari vi
deo id est sentio esse illis filiis tuis vt id est ita q' confidam id est certissime credam vel sperā ita fore
vt volumus id est eos nostris votis in posterū suis probatis moribus responsuros. Hec sūt signa vt
deo eos sapere: video eos itelli
gere id est intelligentes esse qd
faciat in rem suam: video eos ve
rerī id est timere in loco id ē vbi
est opus ⁊ cōmoduz seu oportu
nuz: video eos amare inter se id
est mutuo amore se psequi. Di
cimus eleganter amamus inter
nos pro amamus nos iter nos.
amatis inter vos p amatis vos
inter vos: amant inter se p amāt
se inter se: video inq' eos scire id
est eē scientes: vel video eos sci
re liberū ingenium. i. liberaz na
turam suam: video anīmū eoz
liberū inq'. alij habēt scire est. i.
scire i. i. potest cognoscere qsq'
ingeniū liberū ⁊ anīmū tu redu
cas id ē reducere possis ⁊ reuo
care in bonā vīā vite illos filios
quod dicit tu vis. i. quo tpe eos ve
lis reuocare: nō sūt pīnaces in
malis: atēm. i. sed certe: metuas
ne id ē q' tamen sint paulo omī
siores id est negligentiores ab
re. i. a patrimonio cōseruādo et
augēdo seu ne sint tardiores ad
suā vtilitatē pquīrendā: omīssus
sa. sum. inuenitur p negligentī ⁊
tardo qui. f. multa omittit que fa
cere deberz: timet ergo ne frāt ne
gligentiores ab re: quia potant
amant ⁊ olent vnguēta. o noster Demea frater et amice sapiū. i. sapientes sumus ⁊ intelligimus re
ctius seu sentimus etate id est pietatem nostram senectutis ad oīa alia. i. ad omīs alias res pterq'. i. ad
auariciā. Senect' affert boībus b' vñ solū viciū auaricie scz q' nos omīs senes sumus attēiores. i. ol
ligentiores curiosiores magis anxij ad rem. i. ad pecuniā cōgerendā q' sat. i. q' est equū ⁊ sufficiens qd
id est ad qd scz vt sint attēiores ad rez etas id crescētes anni satis acuet. i. incitabit illos merbapbo
ra est in. acuet. Demea. o mītio vereor sup. ne. i. q' iste tue bone rōnes et iste tu' anīm' equus. i. iustus ⁊
pius in nos subuertāt. i. latenter deflecrāt ⁊ puerāt nos modo. i. tunc vel paulopost nīmū id est su
pra q' satis ē vel lege subuertant. f. deiciant nos a leueritate nostra qua vti in filios erat anīmū. Alij
legunt ne pro certe vel valde non subaudiendo vereor sed potior sententia superior est. Oditio. taceñ
fiet id ē non subuerteris nīmū vt times: iam id ē nunc mitte id est omitte istec que tu times. da te id
est accommoda te mibi id est voluntati mee bodie. quasi dicat. mozem mibi geras bodie tantum ex
porge pro exporrigē id est explica frontem quam contraxisti tristitia. quasi dicat. exbilara te ⁊ facies
tuam bodie amore mei. De. scz id est certe tempus. i. temporis conditio: hoc ē tempus nuptiarū filij
fert ita id ē ita postulat vt. f. frons exporrigatur: faciundum est id est facere necesse est. Ceterum id est
sed quicquid faciam bodie i bo cras binc id est ex hac vrbe rus id est in agrum ad operandū. vbi rus

impune facere binc: illi non licet. Non q' dissimilis
res sit: sed q' is qui facit: que ego esse in illis video: vt
confidam fore ita vt volumus. Video eos sapere: in
telligere: in loco vereri: inter se amare: scire est liber
rum ingenium atq; animum quo vis illos tu die re
ducas. atēnī metuas: ne ab re sint tamen omīssio
res paulo. o noster Demea ad omnia alia etate sapi
mus rectius. vñū hoc vītū senectas affert bonis
nibus, attentiores sumus ad rem omnes q' sat est:
quod illos sat etas acuet. Demea. Ne nīmū modo
bone tue iste nos rationes mītio: et tuus iste animus
equus subuertant. Oditio. Tace non fiet. mitte iam
istec: da te bodie mibi: exporger frontem. Demea.
Scilicet: ita tempus fert faciundum est ceterum rus

Adelphos

ponitur aduerbialiter. et ibo cum filio et quidem cum primo lucu id est cum primū vt Bellus ait / dīu
culabit vel cū primū sol ceperit illucescere. Ceteros dicebant lucus lucus lucu quarte declinationis et
masculini generis pro luce lucem ipsam pro sole ponentes. Ergo cum primo lucu id est cum primū cepe
rit sol illucescere. *Di.* Immo id est sed censeo q̄ supple eas rus de nocte quasi dicat non impedias q̄n
rus eas etiam noctu. dummodo hunc diem letum transigamus modo: id est tantummodo hodie fac:

cras cum filio cum primo lucu ibo hinc. *Titio.* Im
mo de nocte senceo: hodie modo bilarem te fac. *De*
mea. Et istam psaltriam vna illuc mecum hinc ab
strabam. *Titio.* Pugnaueris: eo pacto prosum illic
allegaris filium: modo facito: vt illam serues. *Dem.*
Ego istuc videro: at illi familie plena fumi: ac polli
nis coquendo sit fago et molendo. Preter bec meridiē
ipso facias: vt stipulā colligat: taz excoctā reddā atq̄
atrā: q̄ carbo est. *Tit.* Placet nūc videre sapere. At
q̄equidē filium tuum (etiam si nolit) cogas vt cum il
la vna cubet. *De.* Derides: fortunatus qui istoc ani
mo fies: ego sentio. *Di.* Ab pergis ne? *De.* Jam iam
desino. *Tit.* Ergo intro et cui rei est: opus bilarem
hunc sumamus diem.

Demea.

Syrus.

Unis id est farine tenuis et minute: que volitat ex mola cum molis quā rustici fatuā farinā vocant: q̄ fa
rinula et multozes siue pistozes sunt toti obrupti et cādidati. Faciā ego vt sit talis molēdo id est pinse
do frangendo fruges mola. p̄ter bec. i. vltra ista que dixi faciā vt colligat stipulā id est culmum segetuz
in ipso meridiē quasi in ipso seruoze et estu solis quo videt ipse sol est vebementior ego reddas. i. efficiā
ip̄am tam. i. tān excoctā. i. tān a sole deficcātā atq̄ atrā. i. nigram p̄pter feruorem q̄. i. q̄tū carbo est
excoctus et ater. *Di.* nūc placet videre. i. delector cum video sapere. i. sapiētes homies esse hoc est cū
video sapiētiā a te tēceri atq̄ etiam tuum. i. tunc cogas fidelium vt cubet vna cum ea psaltria etiam
si nolit. *De.* derides. Ridere dicitur qui simpliciter ridet. deridere vero qui cum alterius irrisione et
cōtemptu ridet ego sentio id est percipio q̄ supple est fortunatus id est felix qui sis isto animo: id est q̄
babeas istum animum quem babes. Ita solemus dicere cum cura nos offēdit fortunatos esse stultos
qui mihi sentiant. *Di.* pergis ne id ē procedis ne in tuis iurgis et in tua tristitia. *De.* iam iam id ē nūc
desino id est cesso desisto verba iniucunda dicere. *Di.* ergo Ergo id est vade intro id ē in domum et suma
mus id est impendamus consumamus. vnde et sumptum dicimus pecuniam que insumenda ē. Sumas
mus ergo hunc diē bilare ei rei scz ludo leticie voto gaudionuptiali: cui rei opus ē diē insumi. s. vel cui
est id est licet sumere inq̄ hunc diem.

id est exhibe te bilares id est vui
tuosum letabundum. De. et ego
abstrabam: id est cum asperitas
te seu acerbitate abducam hinc
ex hac vrbe illuc: id est rus vna:
id est simul mecum. *Di.* Pugna
ueris: id est rem magnam fece
ris. Sic Lucilius Nicinus ocus
et magnam pugnauius pugna.
eo pacto id est eo modo illam ab
ducendo tecum. Allegaris id ē al
ligabis coniunctum pro indica
tuo prosum id est omnino vel re
cte certe vere filium tuum ille id
est rus. cum psaltria viderit. Li
gare est alicui vincula inijcere.
sz aliquis dicitur alligari ad ali
quid sine quo. ēē si potest vt ama
tor ad amicam. Ododo id est tan
tummodo facito id est effcito vt
serues illam scilicet psaltrias. Nā
illā seruādo filius quoq̄ retineb.
De. ego videro istud. id est quod
dici solet dimitte mihi facere de
hoc. s. vt illā seruē. Itē quod dici
solet iēpte. Refer te mihi de hoc
sicut dicimus te videris. vbi dici
solet ego me refero tibi. Atq̄ illi
psaltrio. fago id est facias q̄ sup
ple sit plena familie id est scitille
extincte et deserte ab igne: et q̄ sit
plena fumi coquendo panes scz
vel fruges torredo vt molantur
Ac fago inq̄ vt ipsa sit plena pol

Comedia.III.

Unquā ita. In hac scena exemplum inducitur hominum qui virtutem tedio deserunt ob contemptum eius quod apud omnes seu esse vitiosum sit; et adeo fauet. Terentius clementioribus ac mitissimis partibus et hunc quoque adducat ad sententiam mitionis non tamen hoc sentientem quod ita fieri oportet sed quod ita res se cogat. vult enim naturalem inesse veris patribus acrimoniam sed eam semper inuidiosam adolescentibus. De. so

lus hic loquitur

in tota scena. Nam quod quisque fuit ratione ita bene subducta: id est nunc quod aliquis habuit mensuram viam modum ita dispositum computatum et quasi vi ita dicam calculatum ad vitam: id est ad viuendum seu ad vitam degendam. Ductere est digitis computare, seductere est quem apud alium et palam deducere, sed subducere est apud seipsum et secreto deducere quo magis in verbo maioris attentionis et diligentie signum est. Nunquā ergo quisque habuit rationem ita bene dispositam ad viuendum quin: id est quod non res: id est experientia. etas: id est etas: tis conditio. usus: id est exercitatio in modo viuendi apponere: id est afferat semper aliquid novum quod prius erat ignotum. et quin inquit res etas usus moneat id est edoceat semper aliquid ut id est ita quod nescias illa que credas te scire et ut repudies: id est recuses recicias in experiundo

id est in exercendo improbando re ipsa ea que putaris id est putaueris esse tibi prima id est precipua eligenda primo loco ponenda ac per hoc optima. quod videlicet nescire que credebam scire repudiare que prima mihi putabam evenit mihi nunc. Nam ego mitto id est omitto vitam duram id est plenam acrimoniae asperam incultam spacio. i. cursu vite mee ppe. i. fere iam excurso. i. traduco et ad calcem misso propter istos decursus metasque viuendi. et est methaphora a cursoribus qui in spacio currunt ad certas metas. Ergo excurso spacio. i. in summa senectute. omitto ergo vitam in ipsa senectute quam scis vitam vixi usque ad huc. i. buccusque batenus usque ad hoc tempus. Dicim? viuo vitam ut pugno pugnam certo certamen. Et quoniam ut ait Donatus. Democritus hic secum loquitur: ideo multa reticet. ut id quod obrem sic intellige ut vult Donatus subaudiendo et si quis querat quod obrem. i. quare faciam super id. i. dimittam pristinam vitam respondebo super quod reperi: id est deprehendi re ipsa id est ipso effectui et ipsa experientia mihi esse melius homini facilitate: id est benignitate neque clementia: id est in irascentia quo verbo vitatur gelius. Facilis sic differt a clemente. nam facilis est cuius ira cito soluitur: clementis qui non irascitur. Facile est cuius id est cui libet noscere id est verum videlicet nihil esse melius facilitate et clementia ex me et fratre: id est ex consideratione et comparatione mei et fratris mitionis: ille frater semper egit vitam id est traduxit tempus vite in ocio id est tranquillitate in securitate in pace in vocatione a labore. egit etiam vitam in coniugiis id est in sodalitatibus viuendo cum equalibus suis seu gregalibus. ut Ciceroniano verbo utar. Egit in qua vitam ipse clementis id est quasi colens mentem: neque eam vexans irascendo. placidus id est tranquillus. sed clementis est circa recte agentes. placidus etiam circa delinquentes. Item clementis animo placidus vultu. Clementis ergo nulli ledere os. i. nullum presentem offendere: quod fit cum verbum aliquod molestum presentibus prodicitur ex pectore. Eius enim aliquis prius molestia sermonis afficitur: tunc os id est facies vultus eius offenditur seu leditur: quod satis patet. nam si eo sermone pungat statim os eius rubore perfundi cernit quod illi molestia affert passionem. clementis autem est nulli eo modo os ledere. egit inquit vitam placidam

Unquā ita quisque bene subducta ratione ad vitam fuit: qui res: etas: usus: semper aliquid apponet noui. aliquid moueat:

ut illa que scire credas nescias. et que tibi putaris prima: in experiundo repudies. quod mihi nunc evenit. Nam ego vitam duram (quam vixi usque ad huc) prope iam excurso spacio ego omitto. id quod obrem: re ipsa repperi. Facilitate nihil esse homini melius neque clementia. id esse verum: ex me atque ex fratre cuius facile est noscere. Ille suam semper egit vitam in ocio: in coniugiis clementis placidus: nulli ledere os

Adelpbos

arridere oibus. i. parat⁹ seu disposit⁹ et pacat⁹ ad arridendū oibus quibuscū illi est viuendū. Arridem⁹ alicui cū is nō illi benignitatē nostrā seu fauorē aut p̄sensum ostēdim⁹ aut deniq⁹ beniuolentia⁹. Ite aut⁹ struct⁹ ure clemēs nulli ledere os. i. ad nulli ledendū os et placid⁹ arridere. i. ad irridendū sunt similes illis et cantare pares et rīdere parati. i. pares ad cantandū et parati ad rīdendū: nisi q̄s velit capere ledere. p̄ledebat aut⁹ arridere p̄ arridebat. Dicit etiā Do, nulli ledere os ita itelligi ut nulli se cō

tristē faciat: s; oibus arrideat.

Ipse frater vixit sibi. i. vixit p̄ se morē gerendo sibi nec se exerce⁹ ando. Aut vixit sibi nō ducendo vxorē ad cui⁹ nutus viueret. sumptus fecit sibi. i. sumptuosus fuit cum amicis laute familiariter et sodaliter viuendo si dicē fas sit oēs bñdicunt. i. bñ loquunt⁹ deo oēs amant eū: ego existens ille: ut Tir. Ille ego q̄ quondam et. ille dixit q̄ iam ex seuitia et asp̄itate motus. ego rudis ille agrestis. i. barbar⁹ sermōe et incultus seuus i. ferox crudel⁹ tristis id ē mest⁹ seuer⁹ auster⁹ p̄cus. i. paruus in sumptu faciendo: truculē tus id est terribilis ip̄o asp̄ectu. Tristis em̄ dē aio: truculē⁹ vultu. Vel tristis qui dolet truculentus qui terret. Ego i q̄ ille tenat i. minis tenēs ea q̄ largiri debes rem et mibi et alijs duxi vxorem. frater celebs vixit quā miserā nō vidī. i. nō sensi ibi. i. in p̄tinuo. Nam nati sunt duo. i. ctesipho et eschur⁹ existentes alia cura id ē alia sollicitudo mibi allata. alia in q̄ a multis alijs curis: qz dixit quā ibi miserā non vidī Porro

arridere omib⁹ sibi vixit: sibi sumptū fecit: omnes benedicūt: amant. Ego ille agrestis: seuus: tristis: parcus: truculentus: tenax: duxi vxores. Quam ibi miseriam non vidī: nati filij alia cura. Porro autē dux stu deo illis ut q̄ plurimuz facerē: cont rini in querēdo vitas atq; etatē meā. Nunc exacta etate. hoc fracti pro labore ab his fero odium: ille alter sine labore patria potitur cōmoda: illū amant: me fugitant. illi credunt p̄silia oīa: illū diligūt: apud illū sunt ambo: ego desertus sum: illum ut viuat optant: meā autē mortem expectāt: scz ita eos meo labore eductos maximo hic fecit suos paulo sumptu. Miseriam omnes ego capio: hic potitur gaudia. age age. nūc experiamur p̄tra bec

aut. i. s; certe aut deinde. dū. i. q̄dū studeo. i. do operā laboro ut facerē. i. accumularē illis natis q̄ plurimum bonoz. i. q̄ plurimas fortunas et q̄ plurima fortune bona. Contrini. i. p̄sumpsi vitam atq; etatez meā in querēdo i. in acq̄rendo illis diuitias. Nunc etate mea exacta. i. p̄fecta finita resoluta: fero. i. re porro hoc fracti i. hunc fractū p̄ labore meo ab his filijs. i. odiuz: qz me odio p̄sequuntur. Fructi dixit in gēio vetuste p̄ fructus sicut inueni apud vetustos tumulti p̄ tumultus: senati p̄ senatus: et ita d' alijs nobis quarte inflectionis. Ille alter. i. mitio frater potitur cōmoda patris a patrius patria patrum denominatio a patre id est delectatur cōmodis et fructibus seu delectationib⁹ q̄bus frui solent felices patres in suis liberis: in qua oratōe potior iungitur actō vetuste cum iungi soleat aut ablatino aut genitiuo. Deinde subdit illa cōmoda quibus potitur mitio. Filij mei amant illum: fugitant me. i. frequenter fugiunt. ipsi credunt. i. cōmittūt impartiunt cōmunicant illi. Dictioni oīa consilia. i. oīa archana: p̄posita: decreta: deliberatōes suas. diligūt illum fratrem: sunt ambo apud illum fratrem ego suz desertus. i. d' relictus ab eis tanq̄ p̄cepti hitus optant illū fratrem ut viuat. i. optant ut ille frater viuat: modus dicendi veter ē. Aut. i. s; expectāt. i. optāt. Ut expectate venis. mortē meā. Scz i. certe h frater fecit eos filios ita eductos p̄ eductos et nutritos maximo meo labore fecit ita suos paululo sumptu id est p̄uā impēsa. Ego capio oēs miserā. h frater potitur gaudia. hic iterū actō iungit potitur. i. frui⁹ gaudijs et delectationibus et beniuolentia filioz p̄cedentibus. age age adhortat⁹ seipm ad limitandos mores fratris benignos: nūc expiamur p̄ pro expiar. i. facia p̄iculum contra bec id est contra austeritatem ac duriciē meā et terribiles mores meos vel contra bec q̄ facit frater ut filij me ament potius q̄ illum. Vel sic nunc contra. i. eaduerso vicissim. ut sit aduerbium expiamur bec que sequitur videlicet

Comedia.III.

q. nā possim dicere blande. i. leniter: aut quid possim facere benigne. i. liberaliter vel mansuete. qñ. i. q. q. q. dicitur postq. ipse frater puocat. i. incitat me eo aduerbiū ad locū. i. ad id epiendū videlz qd dicere blā de aut benigne facere possiz: q. i. etiā postulo me amari a meis filiis. i. magnipēdī. i. magnifieri. i. magni estimari. et quod barbare dicunt multū appreciari. Si id. i. ut si amer et magnifiā a meis fit. i. efficitur dādo. i. largiēdo illis et obsequēdo. i. placendo indulgendo morē gerēdo illis postbac. i. amodo post hoc ips nō feram. i. nō agā vel nō patiar aut nō geram partes sup. posteriores. i. meū officiū in eos ab alio nō vincef. alij habēt posterioris et tūc itellige nō ferā partes. i. officia posterioris. hoc est nō fungar officio minoris et sequētis aliū tāq. ab eo victi. q. d. non vincar a minore dādo et obsequēdo: sed in ea re primus ero nō posterioris munere fungēs. Est eiz trāslatio sumpta a partib. bistrionū i fabula. De inde subdit tamē aliqd habens severitatis quasi severitas nō sit penitus euonita: id qd sequitur deerit. i. deficiet i hac benignitate quā suscipio. i. q. minime. i. nō refert mea. i. q. nō spectat ad me nō me decet ita. i. demittere me: ut obsequar et blandiar nātis p. fertim quī. i. ego refertur effi ad mea quantū ad intellectū primū tui sum maxim. i. sum senior ipomitiōe: vel q. sum maxim. nātū sine pparōe. i. qui tā suz an nosus seu annis admodū pfect. Uel sic pōt intelligi. Deerit id est erit defect. i. hac re quā suscipio euz ab ea sim nimis alienus natura mea. Uterq. non cūro q. nō erit qui me arguat et rephendat cum sim maxim. nātū. Sic ergo astrue. Deerit. i. erit defectus in hac mutatione rōnis vite. Id defectus qd erit mīme refert mea. i. ad me nō spectat nō vergit in be decus meū nībīl cūro nullatenus interest mea qui sum maximus nātū.

Eus demea re. Dic ostendit poeta q. absurde blandus conetur esse qui nō so'eat et q. immodica sit repēcina largitas ubi animus a peccate nimia in dñi vitūz pfusionis excurrerit. Apparet aut syrum iam crapalā edormiuisse. Sy. Deus aduerbiū vocandī. o demea frater tu. i. mīto rogat ne. i. q. nō habeas. i. discedas longius et qd dici solet nō elōges te. De. q. s. sup. bō q. me vocat. Deinde vīto suo inquit. o syre salve. quid sit. qd agis. Sy. recte sit recte agis. i. bñ se res bñt et qd dicūt corū bñvadit: septe sane et absurde. De. optie ē. i. optie res se b. Jā nūc addidī primū. i. in primis b. tria nba q. sequūtur pter naturā. i. pter pñtudinē meā. nā sp. an hac fui seuer. et imāsuē. Subdit illa tria nba q. pter naturā dixit. i. o nī. est primū nba qd sit sed n. qd agis tertū. Prebes. i. pñtas exhibes te suū baud illiberales i. nō improbrū imo equū iustū ac bonū. Nā liberalis ē bon. et bñ facim. i. bñ faciā tibi libes. i. bono nōo Jmuenit etiam facim. p. fecerim ut testat. Non. Sy. Habeo grām. i. p. benivolētia tua sum tibi deuius huc obligatus. De. Al. q. i. s. certe. o syre b. qd dico me tibi bñ facturum est vcz et expiere. i. p. bñ re ipa. i. ipso effectu p. p. i. cito breui tpe quasi iam p. p. fit dico.

qd ego possim blande dicere: aut benigne facere: quā doeo pronocat. Ego quoq. a meis amari: et magnipēdī postulo: si id fit dando: atq. obsequendo: non posterioris feram: deerit: id mea minime refert qui sum nātū maximus.

Syrus.

Demea.

Eus demea rogat frater ne abeas longius. Demea. Quis homo? osyre noster salve. quid sit? quid agitur? Sy. Recte. Demea. Optime est: iam nūc. Hec tria primū addidī preter naturam o noster quid sit? qd agitur? Seruus baud illiberales prebes te: et tibi lubens bene facim. Sy. Gratiam habeo. De. Atqui syre hoc verum est: ip sare experiere propediem.

Beta servus.

Demea senex:

Adelphos

Hera ego te. Hic demeia obui āgetā blāde nūtiū appellare et eī iūstit laudib⁹. Beta. O be-
ra. i. o dñā mea sostrata mater puellē nupture pūsam. i. pcedam hic. i. ex hoc loco ad
bos. i. ad mītionē et esebīnū. Uel pūsam. i. tbo ad videndū hic ad bos. q̄. i. q̄tum mor-
i. quātum cito. quātū statim quāto post accersant. i. aduocēt venire ad se faciāt hginē
S; eecum demeā. i. ecce hic ppe Demea sis salu⁹. De. ob hac interiectione vtimur vbi

Hera ego hic ad bos pūsam: q̄ mox virgi-
nē accersant: eecū demeā: salu⁹ sis. De.
Ob q̄ vocare? Be. geta. De. geta: boiem
maximi p̄cij eē te bodie iudicauī aīo meo. Nā is ē p̄se-
cto seru⁹ spectat⁹ sat j: cui dñi cure ē ita: vt tibi sensi ge-
ta. Et tibi ob eā rē (si qd vsus venerit) lubens bñ faci.
meditor: eē affabilis: et bñ pcedit. Be. Bon⁹ es: cum
becep istūmas. De. Paulatī plebē primulū facio meā

Escbinus. Demea Syrus. Beta.

Ocidūt me qdē dū nimis sc̄tās nuptias
studēt facere: et i apparādo totū psumūt
diē. De. qd agit esebine? Es. Ebē pater
mi tum biceras? Demea. Tūsbecle vero et animo

si qd vsu venerit i. si qd p̄tigerit i quo mea operari possis lubēs bñ faciā tibi. Ego meditor. i. conor stu-
deo laboro exerceo me molior eē affabilis. i. p̄mone suavis et benign⁹ q̄ti facili quē possit vnusq̄sq̄ affa-
ri. i. alloq̄ et bñ pcedit. i. bene succedit q̄si porro. i. paulatim et progredit. Ergo sic intellige. et ip̄a medi-
tatio seu exercitatio bene procedit bene se habet non remittitur sed progreditur longius. Dicitur etlā il-
latratio pcedit. i. nō valz nō probat ppositū. Et digestis de incēdio. Quēadmodū ergo pcedit qd labeo
scribit. i. quōd illud bz. habet appetitiā h̄itatis aut auctoritatis. Meditor ergo esse effabilis et bene pce-
dit. i. in ea meditatiōe bene me habeo vsq̄ eo vt res magis pcedat. i. vt efficiar indies magis effabil.
De. tu es bonus cū existimas. i. iudicas h̄ de me q̄ dixisti. De. paulatī. i. sensim facio. i. efficio reddo p̄-
mūti nūc primū plebē meā. i. mibi fauētē. Nā plebs māsuetis fauere solet et auct⁹ ris aduersari.

Ocidūt rē. Hic esebinus et demeia inter se affabilis imaginē prebēt et q̄ dulcis sit iun-
gibus assentatio et q̄ igrata censura. Esch. quidē. i. certe et ostendit expectatiōē et te-
dū. Edūto et pater demeia occidūt me. i. nimis ledūt et cruciāt et quod dici solet faciūt
me mori dñi id ē quādo vel quādiu studēt id ē dāt operā laborāt moluntur facere. i. ce-
lebrare nuptias nimis sanctas. i. nimis integras castas pudicas cū tā peperit puella
nubens. nā factum est qd omni obseruatione iūuolatum est. Ip̄i psumunt. i. conerunt
traducūt totū diē in apparādo. i. i p̄parēdis nuptijs cum magno apparatu. De. o esebine qd agit. i. qd dī-
Nā agere interdū significat loq̄. q. d. q̄s p̄mo bētur a te. Esch. Ebē interiectio deprebēsi et insperās aduē-
tū alteri? o mi p̄ blādiēdo tum. i. tu ne eras hic cū. i. p̄dicta loquerer et q̄rerer apd me. D. qz i ill⁹ dixerat
mi pater respondet bercle: id ē per berculem ego sum sup. tuus pater et animo id est affectione paterna

Comedia.III.

et natura id est generatione quod non inest mitioni est bene tibi pater aio sed non naturalis est pater
 pater loquitur de seipso in tertia persona amat te plus q̄ bosce id est bos suos oculos. S; queso cur
 non accersis id est aduocas facis venire vxorem tuam domū id est in domū tuam seu in domum p̄is
 tui adoptiuū. Escb. cupio accersi domū vxorē. verū id est sed hoc quod sequitur est mihi mora id est afa
 fert mihi in moram videlicet tībicina. i. mulier tibia canere solita in nuptijs ⁊ ille musicus qui canet by
 mēnē. i. bymnū virgināliū nu
 ptiarū. Hymenēū quidam liberi
 et veneris filium dicunt esse qui
 primus certas nuptias instituet
 rit et per laudem cantatur in nu
 ptijs ob huiusmodi maritū. Alij
 virum fortem atticū dicunt fuisse
 qui raptas a predonibus vir
 gines oppressis latronibus in ta
 cras patrie restituerit. Alij byme
 neū dici putant q̄ bymen dicat
 tur membrana quedam in v̄gine
 qua est munita virginitas et pro
 his significatis potius proferet
 i masculino hic hymeneus byme
 nei. Alij volunt bymnū virginā
 liū nuptiarum vocari bymenēū
 sed forsitan potius in neutro ge
 nere: q̄q̄ nūq̄ prohibet quin ⁊ i
 masculino: sed auctoritati acq̄ue
 scendum est. Hymeneos autē in
 plurali sepe virgilius ponit pro
 nuptijs seu cōnubijs. De. ebo. in
 teriectio mouens seu captans at
 tentionem. Uin. i. vis ne auscul
 ta re. i. obedire huic seni. i. mihi qui
 sum senex. Escbi. quid id est cur
 auscultabo tibi. aut quid id est in
 quo vis me auscultare tibi. De. missa fac. id est dimitte: omitte bec que sequuntur scilicet turbam: id est
 multitudinem conuulgarum Donatus. vult turbas in plurali dici. Item omitte bymeneū. i. bymnū
 nuptiales omitte lampadas id est lucernas faculas nuptiales seu redas: vt ovidius in transformatis.
 Tedas exosa iugales seu funalia que adhibentur in nuptijs. Vir. Et noctem funalia vincunt. omitte ti
 bicinas id est tibia canēdi peritas atq; iube hanc inaceriē. i. hunc parietē dirui. i. dissipari dissici demo
 liri siue passim capi possit: i. horto olitorio vbi nascuntur berbe quib; vescimur. quātū portes. i. q̄ celer
 rime potest efficere. vel si sit quātū potest. i. q̄ celerrime fieri potest transfer id est traduc ad nos hanc
 vxorem tuam de qua est sermo. fac domū vnā. i. vel fac vnā familiā de matre et filia et tota familia
 re de nostra. vel fac vnā domū id est diruendo muros interfecantes domos vestras effice vt sit tāq̄
 vna domus ita q̄ eatur de domo in domū ac si esset vna: traduc. i. transpone transire fac matrē foratā
 et oēm familiā. i. etiā seruos. ipsos ad nos. nā de filia iā dixerat transfer hanc. Escb. O pater lepidissi
 me. i. inuidiosissime suauissime placet qd̄ dicis et suades. De. Eia. interiectio gaudētis seu iheratis leti
 tiam exerceri ⁊ hoc qm̄ semel tū ponitur. q̄ si geminetur ostēdit cōtrariū dolorē videlicet et derisionē
 Jam vocor lepidus. i. suavis sermone et iucundus. Nec autē dicit non escbino sed vel apud se vel syro
 sermo irridēs adolecētis aīn. Edes. i. dom; sient fratri peruis. i. transitu faciles a pul. mia. uin. esol
 nus adducet turbam: id est multitudinem feminarū domū. i. in domū et admittet. i. ad bibebit recipiet
 adiunger apponet multa ad sumptū. i. efficiet vt multus fiat sumptus et longe maior solito. ille em̄ ad
 bibet multa ad sumptū qui curat vt crescat sumptus et impensa. quid mea interest scilicet. i. qm̄ creuerit
 sumptus quid ego curo quid ad me spectat aut attinet. Nam bec omnia sient sumptu fratris cuius est
 ebuius est filius. ego lepidus id est existens suavis sermone in eo gratiam: id est eo in gratiam hoc est
 amicos comparo. Inire enī gratiam alicuius est consiliare sibi alicui; amicitiaz. Nūc inbeciam q̄ ille

et natura pater qui: te amat plusq̄ bosce oculos. S;
 cur non domum queso vxorem accersis? Escbinus.
 Cupio. Utrum hoc mihi mora est: tībicina et byme
 neum qui canat. Demea. Ebo vim tu huic seni auscul
 tare? Escbinus. Quid? Demea missa bec face byme
 neum turbā lampadas: tībicinas: atq; hāc in horto
 maceriem: iube dirui quantum potest: hanc transfer
 vnā fac domum: traduce et matrem: et familiā
 omnem ad nos. Escbi. Placet pater lepidissime. De.
 Euge iam lepidus vocor fratri edes sient peruis: tur
 bam domū adducet: ⁊ adsumptū admittet multa: qd̄
 mea: ego lepidus in eo gratiā. iube nūciā dūmeret

Adelpbos

babylo id est vel frater mitio quod nimiam liberalitatem babylonem vocat: aut eschbinus quod nimis prodigus: Iube ergo. Irrisorie hoc dicit apud se de absente tanquam si esset presens. quid iube ut ille babylo dimumeret. id est multum numeret viginti minas id est viginti libras. et hoc dicere videtur absenti fratri qui ut supra patuit iussit tenent numerari viginti minas pro puella ctesiphonis amica. et que iussit hoc facere. nempe eschbinus qui pro fratre laborabat: quem nunc demeas babylonem vocat. Deinde convertit sermonem ad syrum sublata

babylo illi viginti minas. syre cessas ire: ac facere. Sy. Quid agas? De. dirue tu illas. abi: et traduc. Be. Dignus tibi demeas benefaxit: cum te video nostre familie tam ex animo factum velle. De. Dignos arbitror: quod tu eschine ais. Es. sic opinor. D. Multo rectius est quod illam puerperam hac nunc duci per viam egrotam. Es. Nihil enim melius vidi pro. De. Sic soleo. sed eccum. mitio egreditur foras.

Mitio. Demeas. Eschbinus.

Iubet frater: ubi is est: tu ne iubes hoc de mea. Demeas. ego vero iubeo. et hac re et alijs omnibus quod maxime unam facere. nos banc familiam colere: adiuvare adiungere. Es. ita queso pater. Mi. baud aliter censeo. De. Immo o hercle ita nobis decet: primum huius uxoris est mater. Mi. Quid postea?

egrotam. id est debilem adhuc et male valentem propter dolores partus. ducit ergo huc id est ad nos per viam. id est periculum sed deducatur per portum et maceria respiciat. Es. enim. id est certe o mi pater nihil vidi melius. id est praestantius quam tuus consilium. De. soleo sic consulere vel sic suadere bene. Et hoc dicit ironice cum tale consilium suum minime probaret. Sed eccum. id est ecce hic mitio egreditur foras. id est exit a domo.

Iubet et hic mitio varijs rationibus a demeas et eschio persuadet ut sostratam uxorem ducat. Mi. mitio videns syrum diruerem maceriam interrogabit quidnam ita dirueret. responderat autem syrus se id facere iussu fratris demeas. Deinde sic incipit. mitio dicens quod frater de mea iubet: ubi est frater. deinde viso fratre subdit. ne. id est utrum o demeas iubes hoc. id est maceriam dirui. De. vero. id est certe vel sed ego iubeo ut diruatur maceria et maceries. quante in electionis. iubeo inquit. id est volo nos scire me et te et begiones et syrum facere quam maxime poterimus scire aut arctissime hanc familiam unam et colere. id est amare seu habere in reuerentia quantum ad syrum et adiuvare quantum ad begionem quod re adiuvare et adiungere. id est per affinitatem coniungere nobis hanc familiam sostrate et filie et per hac re. id est diruptionem macerie. et per omnes alios res quibus poterimus eam adiuvare et adiungere et familiam unam cum nostra facere. Es. o pro quo. id est ita postulo ut fiat. Mi. baud aliter esse censeo. id est mea opinio eadem persuadet. De. imo. id est sed hercle iurantis est. decet nobis ita fieri scire ut fiat una familia nobiscum. Antiqui iungebant decet dativo: recentiores vero accusativo. ut nos decet ita fieri. Primum id est imprimis ipsa sostrata est mater uxoris huius eschini. Mi. quid postea. id est quid deinde vis concludere si est mater uxoris huius

voce dicens. O syre cessas: id est nimis tardas ire ad diruendum murum ac facere. id est diruere ipsam maceriam. vel potest esse interrogatio quare negligis aut tardas ire et facere quod iussus es? Sy. Quid agas? De. tu dirue. id est dissipa illa scire quod tibi dicta sunt videlicet maceriam et alia que tibi ostendebat. abi ad mulieres et traduc id est transfer illas ad nos. Be. o demeas dignus benefaxit id est bene faciat tibi cum. id est quod vel quoniam video te tam velle factam. id est facere ex animo. id est ex voto et sententia nostre familie. id est sostrate et filie eius et ceterorum de familia. Vel sic cum video te tam velle ex animo. id est cupere ex tota mente te factum ut sit nomen. id est negotium nostre familie. id est cum video te tam exoptare proplexionem negotii familie nostre et modum. De. arbitror vos super esse dignos quibus super talia fiant videlicet ut maceria diruatur. Et convertit ad eschinum sermonem suum. O eschine quid ais de hac re. q. d. nonne est illa familia digna cui tale quid fiat videlicet cum tali modo consulatur. Es. sic opinor. id est talis est mea opinio. De. multo rectius est maceriam. id est dirui et illam traduci uxorem quam illam puellam puerperam. id est non multo ante partum liberatam duci nunc

Comedia.III.

De. ipsa est proba. i. honesta quousque ad se et vitam suam et modesta. i. habens honestum modum erga alios. Et quod dicitur inepte habet pulchram manutentionem. *Di.* Ita aiunt. q. d. quod mea refert si est proba et modesta ut aiunt boles. De. est gradior natu. i. est iam multum annosa et annis confecta ac plena. *Di.* Scio ea esse natu grandior rem. i. gradui. De. bec sostrata iadiu. i. iam ex longo tempore non potest parere. i. bene natos per annos. i. non per multos annis multis et elegans dicendi modus si sic dicas. etas non parit hanc mulierem parere elegatius huic mulieri parere per etatem non licet. vel si mulier per etatem seu per annos parere non potest aut nequit. nec est quisque qui respiciat eam ad concupiscendum eam vel ad renocandum eam ne nubat ipsa est sola. *Di.* Quam rem hic agit id est quid iste loquitur. quid molitur. quid parat quorsum tendit aut eius spectat aut pertinet verba. De. equum est te mitionem ducere hanc. Deinde de conuersus est esebinus subdit et equum est te esebinum dare operam id est laborare ut sic fiat id est ut pater tuus adoptiuus ducat eam in uxorem. *Di.* aut. i. si dices equum esse me ducere hanc admirabilis hoc dicit. De. dico bonum esse te ducere eam sostrata. *Di.* credere non potest fratri esse in ea sententia dicis inquam bonum esse me ducere. De. inquam. i. dico ite te ducere eam esse bonum. *Di.* ineptis. i. infans de sapientia efficitur ineptus et stultus. vel tu effutis tuas ineptias. et est verbum neutrum quarte inflectionis declinati. ineptio ineptis ineptini ineptus esse. De. alloquitur esebinum si sis. i. si esse volueris bonum: aut si crederis volueris bonum hic. i. miris faciat. i. dicat hanc sostrata locum tuum. *Es.* o mi pater bladis et. q. d. optemperat petitis. si interruptio micio est. per non increpas eum. *Di.* aut. i. o asine aptum concitum gradum et fatuo quod. i. cur auscultas. i. obedis prebes aures huic patri tuo naturali demee in hac re. De. nihil agis. i. nihil proficis ita alienum ab ea re te prestando non potest aliter fieri quin eam ducas. *Di.* deliras: id est deuias discedis a recta mente et tuo desitueris bono sensu. *Es.* o mi pater sine. i. permitte ut super uxorem te. i. te uincam persuasionem mea seu tibi persuadeam. *Di.* infans. i. infanum te ostendis desipis. De. age hortantis aduerbium quod id est rogo te da veniam filio id est presta illi hoc beneficium concede quod petit. *Di.* satum. i. satis ne es sanus id est mentis compos ego si id est efficiar demum. q. d. tarde. Est enim hic aduerbiu tarditatis ego ne fiam demum maritus nouus id est nouus nuptus nouus sponsus anno quinto et sexagesimo id est cum sum natus quinquages et sexaginta annos. ubi minor numerus maior perficitur. atque ducam id est capiam in uxorem autem i. vetulam decrepitam. i. ultime senectutis. vel quod stomacho seu animo sit anili et iracundo et ideo valde crepat: id est iurgia effutit et clamat. vel quia sit obruti animi et lese senectutis. vel quod sepe familia sua crepuerit planctu id est clamauerit sibi moribunde. Vel ut Festus inquit dicitur quod propter nimiam senectutem nec mouere se potest nec vllum facere crepitum: ne id est verum estis mihi auctores id est suasores seu persuasores id est id est ad id faciendum scilicet ad ducendum autem decrepitam. vel id est id est propter illam incommoda que dixi estis mihi auctores id est consulitis mihi. Eleganter enim dicitur tibi sum auctor ut hoc facias id est tibi suadeo seu consulo ut hoc facias. ita enim ait Licerus in suis epistolis primi libri ad lentulum. tibi tamen sum auctor ut si quibus rebus possis eum tibi ordinem aut reconstitues aut mites ges. Est enim penultima clausula ipsius Liceronis in penultima epistola primi libri ad lentulum.

Adelpbos

Escbi. o pater fac qđ rogamus ego pmissi illis. i. sostrate & begioni & filie te. i. facturū & socrū in vxores ducturū. **Di.** aut. i. s. pmissisti illis id deme. o puer. i. tu adhuc imprudēs & pauca expi. largitor in futuro impatiui. i. fac pmissiones tuas & tuas largitōes seu largitates de te & nō deme. De. age. hic age correptiuū est. qđ facias sup. vel dicas si fili' eschin' oret te aliqd mai'. i. petat a te aliqd mai'. vbi oro more suo iungit duob' actis. **Di.** quasi. i. qđ dici solet. q. d. qđ hoc qđ petit nō sit maximū. De. da veniā

Escb. Fac promisi eg o illis. **Di.** Promisisti autē de te largitor puer. De. Age. quid: si quid te maius oret?

Di. Quasi nō hoc sit maximū. De. da veniam. Escb.

Ne gravere. De. Fac pmitte. **Di.** Non omittis? **Es.**

Non: nisi te exorem. **Di.** Vis est hec quidē. De. Age

prolixē mītio. **Di.** Et si hoc mibi prauū: ineptū: ab

surdū: atq; alienū a vīta mea videtur: si vos tātopere

istuc vultis: fiat. **Esc.** Bene facis: merito te amo. De.

Verum quid ego dicam cum sit qđ volo. quid nunc?

quid restat? **Begio** est hic cognatus proximus: affi-

nīs nobis: pauper: bene nos aliquid facere illi decet.

Di. Quid facere? **Demea.** Agelli est hic sub vrbe

paululum: quod locitas foras: huic demus: qui frua-

tur. **Di.** paululū id autē est? De. Si multū sit faciun-

dū: est pro patre huic est: bon' est: noster ē: recte dat

id est presta b' bñficiū & conce-
de qđ petis siue indulge petenti
et pmitte te exorari. Esc. ne gra-
uere. i. ne tibi sit graue ac mole-
stum id facere vel ne te difficilez
et inexorabilem prestes in hac
re. nam grauem se prebet qui id
facile nō pstat in beneficio quod
pōt. De. fac qđ petitur saltem p-
mittete facturum. **Di.** nō omittis.
i. nō cessas. nō desitis b' sua-
dere. Es. nō omittā sup. nisi exor-
rez te. i. psuadeā tibi. **Di.** qđdem
i. certe hec efflagitatio est vis. i.
violētia coactio impulsio. De. o
mītio age. i. erumpe in actionem
prolixē. i. benigne liberāiter lar-
ge. **Di.** et. i. quis b' s. ducē anū
videtur mibi prauū. i. distortū
nō rectum ineptum. i. stultum in-
decens absurdum. i. inconueniēs
incōsentaneū incōgruū & alie-
num. i. abhorrens remotū dissū-
dens discrepās a vīta mea quā
semp trāsegi celibē. Si tantope
i. tam vebemēter vultis. i. cupitis
b' videlicet vt ducam vxorē fiat
i. p'sentio: nō mea spōte: s; vt vo-
bis satisfaciā. Esc. bene facis cū
vis qđ petim': merito. i. non sine
cā amo te: q; bñ meruisti. De. ve-
rum. i. sed quid ego dicam: cum
id est quia vel quādo hoc qđ vo-
lo fit. quid nunc: mod' interrogā

di. q. d. quid nūc agendū est. quid restat. i. quid sequitur v' quid reliquū est qđ nō fuerit obtentū v' qđ
petatur. Deinde aduertit aliquid esse petendū qđ subdit. begio est cognat' p'p'us bñ sostrate & filie.
est aut affinis i. p'p'ius ppter nuptias nobis. pauper. i. qđ nō abūdat diuitijs: decet. i. bonestum est
nos benefacere illi aliquid. i. p' aliquid vel in aliquo: vel bene decz nos facere illi aliquid. i. aliquid bo-
num: vt dicunt. Proximus dixit & affinis. & cognatus. nam multi sunt gradus & veluti rami p'p'ius
tis in affinitate & cognatōe dispositi i. super cognati vxoris sunt affines mariti & eduerso. **Di.** quid de-
cet inq' nos facere illi. De. paululū agelli. i. possessiūcūle predioli ē b' sub vrbe. i. in suburbanis. qđ pau-
lulum agelli locitas. i. frequēter locas: vel capiatur pro primitiuo foris. i. nescio cui alieno & foris po-
sito: locū aut posuit p' p'sona. demus huic begioni pauperi huic agellum: qui vel sit abtūz p' quo fruat'
i. alatur: vel qui. i. vt fruat'. i. alatur illo: vel qui sit ntūs sic. demus huic begioni qui. i. begio fruat' id ē
alatur illo. fruat' dixit p' alatur siue fructu v'at' nō p'prietate potat'. a frumie dici videt': q; frumen dē
summa gula p' quā lingua cibū demittit in ventrē. **Di.** aut. i. s; dictis. sup. idē cē paululū qđ illic ē. De.
etiā si multum sit illud qđ est agelli tñ faciundū. i. facere opz videt' vt eo fruat'. ipse begio ē huic scz
fille: vel etiā sostrate p' patre. i. loco patris q'tū ad effectiōnē. p'terea ipse est vīr bon' ac p'p'terea alēd'.
et etiā noster. i. nobis affinitate iunct'. recte datur. i. recte collocatur. apd eū bñficiū cū & bon' & noster

Comedia.III.

Postremo. i. tandem facio illud xbum. i. illud dictum illa breuē sniam loquor et in mediū effero nō meum id ē non ex me inuentū neq; primo pfectū qd xbu. i. dictū tuo micio dixti dudum. i. pauloāte bñ. i. iuste et cum eqtate et sapiēter. i. cū magna sapiētia. b ē xbum illud tuū. viciū qd scq̄tur cōe oīm. i. oēs longe lateq; corrūpit et ptamiat. dicim⁹ aut cōe oībus et cōe oīm cū dīo et grō: tale est viciū. i. qd in senecta id ē tpe vel etate senectutis sum⁹ nīmū attēri. plus equo incūbentes inbiātes ad rem. i. ad pecuniā conge rendā et rē familiarē augendam seu ad singularē vtilitatem. nos decet effugere. i. vitare euadere banc maculā. i. banc labē cupiditatis. naz sordes boīs auari dicuntur et sorditur ipse auarus. id xbum ē vere dictū. et bñ dicit xē nā vt testatur Clarro verba avertitae dicta sunt et opz id xbum fieri ipa re. i. deduci ad effectū ita vt nō xbotenus sit dictum. **Q**ui. quid istuc est. i. hoc dicit vides se viciū ppr̄is verbis quidem. i. certe ille agell⁹ dabit be gioni qñ. i. qz hoc ē qd dici solet postq̄ hic frater meus vult. **Esc.** o mi pater. blādiētis est dictum vultuose applaudētis. **De.** nunc es mibi germanus. i. frater vterinus et aio et corpe. i. qñ ad aīm et corpe ē alter ego. nā rñdes oīb⁹ votis meis. dē cñ frater. q. d. se re alter. **Q**ui. gaudeo esse tibi sic gratū vt talia dicas. **De.** iugulo. i. occido neco hunc fratrē gladio suo sibi: ita gaudebant loq̄ veteres. ait **Do.** est aut allegoria hoc est ppr̄is xbis suis cū vñco et supo et deturbo de sua sententia et puerto in meam cū etiā ride mus aliquem contra se locutū et in verba sui noxia erupisse vñ bene se prodedit suis verbis dicim⁹ recte ille suo sibi gladio se iugulauit. in quo dicto non est op⁹ addere sibi nisi quis antiquitatē rem velit imitari.

Postremo non meum illud verbus facio: quod tu micio bene et sapiēter dixti dudum: viciū cōmune oīs est qd nīmū ad rem in senecta attenti sumus. banc maculam nos decet effugere. dictum est vere: et ipsa re fieri oportet. **Q**ui. Quid istuc? dabitur quidem quando hic vult. **Esc.** **Q**ui pater. **Dem.** Nunc tu es mibi german⁹ pariter et aio et corpore. **Q**ui. Gaudeo. **De.** Suo sibi gladio hunc iugulo.

Syrus.

Demea.

Qutio.

Escbinus.

Actum est quod iussisti demea. Demea. Frugi homo es: ego edepol bodie mea quidem sententia iudico syrum fieri esse equum liberum. **Q**utio. Istuc liberum? quod naz ob factum? **De.** **Q**ulta. **Syr.** O noster demea. edepol vir bonus ego istos vobis vsq; a pueris curam abos: sedulo docui: monui: bene pcepti semp que potui oia.

Actum et. **Hic** omnia sine lucūdo claudunt vbi et suis libertas donat et abos filijs optate vxo res cedunt. **Syr.** o demea id qd iussisti ē factū. i. maceria dirupta ē. **De.** tu es bō frugi. i. vñ lls vt fruges. interdū significat modestū. edepol ego iudico equū cē id esse iustū qd ē i. certe mea snia. i. meo iudicio mea opinione syru suū fieri. i. effici bodie liberū i. manumitti ac libertate donari. **Q**ut. dicis equū cē istuc syru fieri liberū? interrogatiue legendū ē. deinde subdit. ob. i. ppter qd. nā factū. i. ppter qd factū equū est cū fieri libez? **De.** ob sup. mlt ta. i. ppter multas cās. **Syr.** o nō demea edepol es vir bon⁹. ego curam vob. i. cure habui custodiui ad mltatū moderat⁹ suz tāq̄ pedagog⁹ istos abos ctesipbonē et escbinū vsq; i. assidue sine intermissiōe a pueris. i. ab iēnte etate seu cū adhuc pueri. cēnt docui. i. istimū erudiui eos sedulo. i. iustāter. q. d. sine do lo monui. i. admonui eos qd facē deberēt sp bñ pcepti. i. docui vñ iussī tāq̄ custos corz oia q potui ppe

Adelpbos

De res. i. effectus apparet. i. ante oculos est res est in proptu. et hoc dicit ridendo cum. et quidem porro. i. certe
 plicule sunt expletive dictu affirmantes. Officia que sequuntur sunt bonis non mediocribus. i. spectant ad maximuz
 bonum et magni momenti. per ironiam dicit. hec autem sunt officia videlicet obsonare. i. puidere de obsonijs. i. de
 oibus eduljis propter panem et vinum cum fide. i. fideliter puidere de obsonijs est officium magni viri. Nam obso
 nor. aris. vel obsono as. utriusque enim dicitur significat vel emere obsonia vel puidere de obsonijs quas picta
 tias vocat. ut si dicerem? hic ser
 uus optime obsonare nouit. i. scit
 bene emere obsonia neque decipi
 tur in emendo. Unde obsonator di
 ci posset ubi pictantiarum dicunt
 que videlicet de obsonijs puidet et eos
 non querendorum curam habet hec sunt
 officia obsonare fideliter abdu
 cere. i. rapere a lenone scortum id est
 meretricem. Item appare id est pa
 re disponere pulsum de die id est
 repente non ante predictum aut
 pridie constitutum. Syrus. o ca
 put lepidum. id est o bonum iucunde et
 festiue seu urbane. nam caput pre
 cipuam partem ponit pro homine
 toto. De. postremo i. tandem hic
 seruus fuit hodie adiutor in ista
 psaltria emenda pro emenda. i. in
 emendo ista puella cantatricem
 hic seruus curauit. i. curam animi
 prebuit ut compararetur psaltria
 et bono modo haberetur. equus
 est. i. bonus est ac decet prodesse
 ei. nam alij serui hoc facto erunt me
 liores. nam dabit operam ut be
 ne seruientes sint libertatem conse
 cuturi mores istius. Denique hic
 esebinus vult hoc fieri. i. vult ut li
 bertate seruus donec. Quid. vtrum
 est vtrum vis tu hoc fieri. hoc di
 cit esebino interrogans cupiat id
 fieri necne. Escebi. cupio id fieri.
 Quid. siquidem id est quoniam tu
 vis. ebo interiectio admonentis
 et attentionem incitantis. o syre

De. Res apparet: equidem porro obsonare cum fide:
 scortum abducere: apparare de die conuiuium. Non me
 diocribus bonis hec sunt officia. Sy. O lepidum caput.
 De. postremo hodie in psaltria istac emenda hic adiu
 tor fuit: hic curauit oia: prodesse equum est. alij melio
 res erunt. Denique hic vult fieri. Quid. vin tu hoc fieri?
 Esc. cupio. Quid. Siquidem tu vis: syre ebo accede buc
 ad me: liber esto. Syr. Benefacis. oibus gratias habeo:
 et seorsus tibi propterea de mea. De. Gaudeo. Esc. et ego.
 Sy. credo vtrina hoc perpetuum fiat gaudium: pbrigia vxor
 rem mea ut vna mecum videam libera. De. optimam qui
 dem mulierem. Sy. equidem tuo nepoti: huius filio hodie
 primam manam dedit hec. De. berce vero serio: siquidem
 primam dedit haud dubium est quin emitti equum fi
 et. Quid. Ob eam rem? De. ob eam. postremo a me argen
 tum (quod est) sumito. Sy. dii tibi de mea omnes semper oia

accede buc ad me. Deinde ut accessit eum manumissit inquit esto liber verba sunt iuris quibus manumit
 titur finis. Sy. o mitto benefacis quod me manumittis habeo gratiam. i. sum deuinctus seu obligatus oibus
 et propterea. i. propter alios o de mea gratiam habeo tibi seorsus id est separatim precipue particulariter. De. gau
 deo quod liber sis. Esc. et. i. etiam ego esebinus gaudeo. Sy. credo quod ambo gaudetis mea libertate. vtrina hoc
 gaudium fiat perpetuum. i. integrum solidum et nusquam interruptum. ut. i. ita vel quatenus videam meam vxorem. i. pbrigiam
 sic appellatam a natione libera. vna mecum. De. quidem. i. certe cognoui vel inueni eam super. optimam mulierem
 vel optas super. videre vxorem tuam optimam mulierem liberam vel pstat eam esse optimam mulierem.
 Sy. et quidem. i. certe hec vxor mea dedit hodie primam manam tuo nepoti filio huius esebini filij tui.
 De. berce vero id est at certe serio id est remoto loco. extra locum siquidem. i. si certe vxor tua dedit pri
 mam manam filio huius haud. i. non est dubium quin sit equum id est iustum eam emitti id est extra seruitutem
 mitti. Quid. ob eam rem. i. ob id equum esse eam emitti propter eam causam. quod. non est causa sufficiens. De. ob
 eam inquam rem est equum eam emitti postremo si non vis id facere liberaliter sumito a me argentum. quod est
 id est quod pro precio ipsa pbrigia valet. Sy. o de mea omnes dii seruit. i. presentent et afferant semper tibi omnia

Comedia.III.

optata. i. desiderata tibi. **Di.** o syre pulchre. processisti bodie. i. vñ vt ita dicā. pspasti bodie vel ad magnū bonū. puec? es bodie q̄ te et vxorē manumitti obrinisti. **De.** atq; siqdē. i. si certe dederis huic syro aliqd paululū p̄ manu quo vras. i. alaf de quo vsumfructū capiat et cui? ubi sortē reddat. porro. i. pculdubio si b̄ feceris facies tuū officiū. i. id qd̄ decet facerē patronū. **Ubi** aduerte p̄ manu posse exponi quēadmo dū pre me. i. in p̄patione mei: vt tu es pre me beat? ait **Licero.** i. in cōpatione mei. et tūc sic iūgas cū paululū si dederis huic aliqd paululū. i. aliqd quod ē res p̄na pre manu. i. in cōpatione potētie tue et tue liberalitatis ac p̄pitudinis tue in dando. **Uel** si itelligat pre manu p̄ in p̄p̄tu vt dici vulgo solet: sȳ habet hec x̄ba vel leges pre manib? p̄ in p̄p̄tu recte an inepte ip̄i viderit. qd̄ si est ita iūget cū dederis vt sit si dederis ei p̄p̄tu aliqd paululū. aut si qd̄ velit it̄p̄tari pre p̄aū: sic si dederis ei p̄ manu. i. aū manū vt dici vulgo solet. vult me hoc dare aū manū: qd̄ ē legētium iudicio reliquo. nā pre pro aū non iueni nisi i p̄pōne: vt p̄dico p̄pono. inuenio etiā pre in tali dicendi gñe lachrymar? ē pre gaudio: p̄ timore recessit. pre nimia multitudine exire non potuit. et in tā dicto modo vñ sic pre multis sum? felices. i. i p̄patione multoz. **De.** illo autē gñe dicēdi v̄l̄tato b̄e p̄ manib? aliqd. i. i p̄p̄tu fateor me nō legisse. **Nec** p̄lcian? assignās significationes b̄m? p̄ticle p̄ p̄it alū as a p̄dicti nisi qd̄ ē pre in p̄pōne auget et adhibet maiore vebemētiā q̄ p̄ capis q̄ p̄ valde: vt p̄p̄tens p̄dicius p̄clarus. **De.** Si itaq; dederis ei aliqd quo vtatur et funderis officio patroni et reddet tibi sortem et vsuram cito id ē propediē. **Di.** ego sup. non dabo quicq̄ vel n̄bil dabo ei etiam vñ? id est min? vel minoris valoris illoc id est ista re vilissima quā ei ostendebat. **Escbi.** quis neges te daturum quicq̄. tamen ipse est homo frugi id est bonus vtilis ac modestus. **Syr.** berce reddam sortem cuius vras fructu. da id est prebe preita modo id ē vñ rātūmodo: vel modotpro nūc: vt sit emporis aduerbium. **Escbi.** o pater age id est fac qd̄ petit id ē da modo. **Di.** ego consilia id ē deliberabo post. **Nā** consulere interdum significat consultare seu deliberare. vt **Laurētius** sentit. **De.** ipse mitio faciet qd̄ petis. **Syr.** o optime vir. **De.** demea dicit vel de mitione. **Escb.** o pater festiuissime id iucundissime lepidissime. **Di.** quid istud est scilicet. modus interrogandi. que res mutabit tam repente tam subito tuos mores. quod proluium id est quis promptus animus ad largiendum proluium dicit pro p̄fusione. q. d. que est ista profusio et prodigalitas tua. que est ista id est tua largitas subita id est subito tibi exorta cū prius parcus esses. **De.** dicam tibi quare mutauerim mores vt ostenderē id scz q̄ isti filij mei putant te facilem id ē benignum et festiuum id ē iucundum. **Uel** isti pōt eē dñs singularis sic vt ostēderem tibi id scz q̄ boles putant te eē facilem et festiuum isti filio escbino nō fieri ex vera vita. i. ex vero modo viuendi. imo vero fieri ex fallaci vita et deceptiua vt sic dicā: et vt ostenderē id non fieri ex quo et bono id est fin quod est equū et bonum sed fieri ex assentando id ē blandiendo verbis et ex indulgendo. i. plus equo p̄mittēdo siue p̄cedendo. et ex largiēdo. i. ex nimia largitione q̄ est corruptio donis facta. nūc adeo id est certe vel valde si. o escbine mea vita ē vobis filijs meis iniusta: id est exosa ob eam rem id ē propterea. quia non obsequor omnino id est quia obsequendo vobis non permitto prozsus ista ola iniusta que vñ

optata offerant. **Di.** Syre processisti bodie pulchre:

De. Siquidem porro mitio tuum officiū facies atq;

q̄ huic paululum aliquid pre manu dederis: vnde vta

tur: reddet tibi cito. **Di.** Istocvili? **Esc.** frugi bō est.

Syr. Reddā berce: da mō. **Esc.** Age p̄. **Di.** Post cō

sulā. **De.** Faciet. **Syr.** o vir optime. **Escb.** o mi pater se

stiuissime. **Di.** quid istuc? que res tam repente mo

res mutauit tuos? quod proluium? que ita subita ē

largitas? **Demea.** Dicam tibi: vt id ostenderem q̄ te

isti facile et festiuum putant: id non fieri ex veravita:

nec adeo ex equo et bono: sed ex ostentādo: indulgen

do et largiendo mitio. **Nunc** adeo si ob eā rem vobis

mea vita iniusta escbine est: quia non ista iniusta proz

Adelpbos

mittit frater. missa facio. i. omitto oia et vobis dilapidanda relinquo. effundite. i. dissipate: emittite. i. extra manus vestras mittite bona vobis acquisita luxuriose viuendo et pendendo substantia vestram. facite quod libet vobis. promissio plena amaritudinis. Sed si potius vultis id scilicet me reprehendere. i. improbare. corrigere. i. emendare. castigare. recta facere et obsecundare. i. in melius pervertere: vel ut alij volunt obsequi in loco. i. ubi opportunum et primum erit siue in oportunitate et occasione. Vel dic obsecundare. i. prospera facere et

his oia oino obsequor: missa facio: effundite: emittite facite quod vobis lubet: sed si id vultis potius que vos propter adolescentiam minus videtis: magis impense cupitis: consulitis parum me reprehendere. et corrigere me et obsecundare in loco: ecce me quod id faciam vobis.

Es. Tibi pater promittim? plus scis: quid facto opus est.

S. de fratre quid fiet? **D.** Sino beatus in ista fine faciat.

Es. Istuc recte. Valete et plaudite: calliopi? recensui.

Acta ludis romanis. 2. Postumio albino. 2. Cornelio Merula. Edilibus curulibus. Egere. 2. Ambulius turpio. 2. attilius prenestinus. Modos fecit si accus Claudij tibijs imparibus (Lota greca Appollodozi epidica zomenos acta quater) B. fannio. D. Valerio consulis.

que vos minus videtis. i. minus consideratis quod deberetis: vel minus pro non capias. et que cupitis magis impense. i. magis obnixe magis acriter: seu vehementer quod est equum. et que parum consulitis. i. non satis prouidetis seu perspicitis ecce me. i. habetis me in promptu et ante oculos qui. s. ego faciam vobis id. hoc est reprehendas corrigam et obsecundabo. **Es.** o pater promittim? tibi. i. tue voluntati ac dispositioni reliquum? scis plusquam nos scilicet quod est opus facto. i. facere. Sed quid fiet de fratre. i. ctesiphone. **D.** sino. i. promitto quod super. habeat psalteriam. i. faciat finem. i. modum suo amoris et sue libidinis faciat. tu in ista. i. in psalteria. **Es.** istud recte fit super. vel de. Valete. i. discedite incolumes plaudite. i. congratulamini poete et actoribus ego calliopi? plus. i. poete defensor: recensui id est est recognoui hanc comediam: vel ut alij volunt recitauit.

Finis adelpborum.

Pbozmionis argumentum.

Ebrezies et Demipho fratres fuerunt quorum Ebrezies seorsum habuisse duas uxores: alteram diuitem atbenis. alteram pauperem. Lemni. i. in illa insula patria vulcani. ex diuitibus sustulit filium pbedriam nomine. ex paupere vero suscepit filiam pbanium nomine. Euenerat autem Ebrezies cum fratre Demiphone qui unum filium Antipphonem habebat ut daretur nuptus pbanium antipboni. Itaque ut res ad exitum deduceres. Demipho iuit in cilicia et Ebrezies lenum ad accersendum filiam. interea mater et filia venerunt. Athenas qui reddi ebrezietis gratia: neque cum inuenerunt quod apud uxorem pauperem dicebat se nominari isteliphonem et apud diuitem ebrezietem: proinde petentibus isteliphonem nemo ostendere potuit moritur illic pau'opoli mater remanente filia sola in cuius amorem forte antipho exarsit et opera parasiti eam duxit in uxorem: ubi autem redierunt ambo senes inuenerunt antiphonem duxisse uxorem in absentia sua: neque sciebant eam esse pbanium. nam ebrezies ut eam genuerat aut certe ex teneris annis eam non viderat indignati senes admodum dederunt operam ut dissuaderentur et ut eam pbozmio passus duceret uxorem. dedit Ebrezies pbozmioni nomine dotis triginta minas quas pbozmio passus dedit pbedrie gratia parande cytharistrie a lenone quam vehementer amabat. interea pbanium agnoscebat filia ebrezietis et mutatum est nomen ac nuptie confirmate quod facto cepit ebrezies repetere suas minas a pbozmione quas iam leno possidebat. Ut autem vidit pbozmio ebrezietem sic acerbè exigentem. perdidit eum nauisstrate prope uxori quam Athenis habebat. Itaque senex libidinis reus ab ea uxore non antequam meruit quod et triginta minas et amoris cytharistrie veniam dedisset filio. Dicitur autem hec fabula pbozmio quo vocabulo lingua greca stramen nauticum significatur a cuius vilitate parasitus etiam ab appollodoro pbozmionis nuncupatus. Estque tota historia et quasi in affectibus constituta: ut satis liquebit in progressu.

i. liij

Comedia. V.

Chremetis frater et Demipho frater Chremetis aberat. i. remotus erat ab urbe atbenis peregri aduerbiū. i. lōge antiphone filio suo relicto atbenis. Chremes habebat uxorem clā. i. secreto nesciente naustrata ppa uxore leni in gto aduerbialiter. i. in leno insula una ex cicladibz patria vulcani ac habebat filiā. s. pbanū sicut glyceriū ex illa uxore. i. habebat in q̄ atbenis. i. in urbe atbenaz aliā coniugem. i. aliam uxore. et habebat ex illa uxore natū

id est filium. s. pbedriāz amantē vnice. i. singulariter fidicinā. i. ciuibaristrā. mater pbanij filie aduenit atbenas ex leno insula. ipsa mater moritur atbenis virgo mansit sola Chremes aberat. i. absens. pgo. procurat funus. i. exequat matris mortue. sibi. i. tali procuratore cum antipho amaret eam visam illi accipit eaz uxore opa id est industria pasiti pbozmionis. pater antiphonis. s. Demipho et Chremes reuersi fremere. i. voce pfusa ceperūt ostendere suā indignatōez. vel fremere p fremebant accipe. Deinde dant ipsi senes triginta minas et triginta libras pasito ut haberet illā coniugem. s. pullam acceptam ab antiphone fidicina amata a pbedria emittitur hoc argēto triginta minarum antipho retinet uxore agnitam patruo. s. Chremete.

Post q̄ poeta et. Hoc incipit ad destructōez persone aduersarij sumitur p̄iuncti cū insinuatōe Terentiane. Loquitur autē poete defensor q̄ cū suoz actorz grege. est acturus comediam. Post q̄ poeta vetus. s. luscus lauius vetus. i. cariosus et q. d. rauidus vlt q̄ iā lōgo tpe poeta fuit non pōt retrahere. i. reuocare iustū poetas Terentiū a studio cōponendarū comediarū: ubi est opus vehementi studio et post q̄ non potest trāscedere vetuste pro tradere. i. trāssere traducē. puertere boiem. s. Terentiū in oculū. i. in vacationē studij et cessatōem laboris. parat. i. molis scz poeta vetus deterrere. i. deflectere d̄hortari dissuadere maledictis. i. p̄umelijs suis seu p̄umello sis carptōnibus seu rep̄bensionibus: ne. i. ut non scribat. i. comedias p̄ponat: qui poeta vetus ita dicitur id est frequēter faciat fabulas. i. comedias quas poeta noster fecit antebac. i. ante hoc tempus eē orationi tenui q̄tum ad sententias seu sensum ac prolatum. et esse scriptura leui id ē non esse compositas verbis grauibz ac exquisitis s; leuibz et facilibz. Nam scribit qui verba adhibet inquit do. propterea scriptura est in verbis. Et q̄dem reprehendit illud qd̄ p̄gruit comedie. Nam si subtili oratione vteretur poeta transiret in tragicū stilus. quemadmodū fecit luscus lauius. Dicitur ergo fabulas poete nostri esse tenui oratione et leui scriptura: quia poeta noster nusq̄. i. in nullo loco suarū comediarum scripsit id quod luscus scripsit inepte: videlicet adolescentulū insanū. i. furibundū videre

Argumentum Pbozmionis.

Chremetis frater aberat peregre. Demipho relicto atbenis antiphone filio: Chremes clam habebat leni uxore ac filiā: atbenis aliam coniugē: et amantē vnice gnatū fidicinā. Mater leno aduenit atbenas moritur: virgo sola aberat Chremes funus procurat. Ibi eam visam antipho (cum amaret) opera parasiti uxorem accipit: pater et Chremes reuersi fremere: dein minas triginta dāt pasito: ut illā coniugē haberet. ipse. argēto hoc emittitur fidicina: uxore retinet antipho a patruo agnitam.

Prologus.

Post q̄ poeta vetus poetā non pōt retrahere a studio et trāscedere boiez in oculū maledictis deterrere (ne scribat) pat: q̄ ita dicitur: quas antebac fecit fabulas tenui eē oratione et scriptura leui: qz nusq̄ insanū scripsit adolescentulū

Phormio

cernas fugere & videre canes sectari eā ceruā & videre eā cernā plorare & orare ut ipse adoleſcētulus subueniat sibi cerue. Quid. i. sed si intelligeret ipse poeta vetus: cum. i. quando fabula eius noua & ppte rea placens stetit. i. placuit fm seruiū olim. i. iā pridē cum erat scriptorum penuria necdum scribē poeta incepisset. Si ergo intelligeret eā stetit. i. placuisse magis. i. potius opera. i. industria actoris. i. recitatoris & iutoris: ut ita dicam q̄ sua opa. i. q̄ sua industria q̄ fuisset vltus in ea pponēda: lederet ipse

cernam videre fugere: & se ctari canes: & eam plorare
orare: ut subueniat sibi. Quod si intelligeret cum stetit
olim noua actoris opera magis stetit q̄ sua minus
multo audacter q̄ nūc ledit lederet & magis placeret
quas fecisset fabulas: nunc si quis est qui hoc dicat:
aut sic cogitet: vetus poeta si non laceſſisset prior: nul
lum inuenire prologū potuisset nouus quē diceret: ni
si haberet cui malediceret: is sibi responsam hoc babe
at: in medio omnibus palmā esse positā: qui artē trac
tant musicā. Ille ad famē hūc ab studio studuit reijce
re. Hic respondere voluit non laceſſere. Benedictis
si certasset: audisset bene. Quod ab ipso allatum est si
bi id esse relatum putet. De illo iam finem faciam di
cendī mibi: peccandī cum ipse de se finem non facit.
Nunc quid velim: animum attendite. Apporto no
uam: epidicaſomenen quam vocant comediam greci

est reijcere id est repellere retrudere hunc poetam nostrum a studio componendi ad famē id est ad esu
riam que illi fuerat subeunda nisi sua industria composuisset fabulas quas edilibus venderet vñdri
cum queritaret. Hic poeta noster voluit respondere maledictis nō voluit laceſſere si poeta vetus cer
tasset id est prouocasset ab eo quod precedit id quod sequitur. benedictis id est bonis sermonib⁹ & be
nignis audisset bene id est laudatus a poeta nostro fuisset. Nam bene audire est benedici et laudari
contra male audire vituperari. Gal. in ciceronē. Uti quid voluptatis maledicendo ceperis eaz ma
le audiendo amittas. q̄ si non sint eadem verba est saltem eadem sententia. Ipse poeta vetus putat id
quod allatum est ab ipso. i. id quod maledictum est ab eo esse relatum sibi id est retortum in se. quasi di
cat. quod dedit recipit: iam id est statim factam id ē statuam mibi finem dicendī de illo: cum pro quib⁹
ipse nō facit pro faciat. ait Dona. de se finem peccandī id est maledicendī vel errandī. Nūc attendite. i.
attēti p̄state alim hoc ē attēdite diligenter qd velim. Donat⁹ vult intelligi queratis. Apporto nouā co
mediā quā greci vocant epidicaſomenen a puella de qua iudicū ē. latini nominant illā comediam phor
mionem a stramento a quo insternitur pauimentū. Unde parasitus vltissime pditionis nomē accepit.

poeta vetus id est morderet car
peret taxaret offenderet nostrū
poetam multo minus audacter
q̄ nūc ledit. & fabule sup. quas
fabulas. fecisset magis placeret
vel si vis intellige casum pro ca
su sic. & fabulas. i. fabule q̄s &c.
Nūc si quis est qui dicat hoc qd
sequitur aut qui cogitet sic. i. hoc
mō qui sequitur. Si vetus poe
ta lauit⁹ non laceſſisset. i. prouoca
set. prouocat prouocet. nam nemo laceſ
sit nisi prouocet & irretet. non
poeta noster nullū potuisset inue
nire. i. excogitare. prologū. i. prolo
quiū p̄fatidē: nō em̄ prologus
hic hominē s̄gt ut i beaumontime
rommenon: s̄ verba. quē. i. prolo
gū diceret. i. apte cōponeret vel
eloq̄retur nisi haberet bolez cui
malediceret. Is quitaliter cogi
tat & dicit habeat sibi hoc respō
sum. i. vel hāc respōsionē: ut res
pōsuz sit neutri q̄tis & substan
tiū: vel ut respōsuz sit p̄cipiū
p̄teritū: vñ habeat. i. putet hoc re
spōsuz esse sibi p̄ passiuū s̄bz.
deinde subdit respōsionē. vñ pal
mā. i. eā certam. puta p̄cium
victorie esse positam in medio. i.
in oib⁹ qui tractant. i. exercēt
artem musicam. i. artē poeticam
cui p̄sunt muse. q. d. nō est miran
dū si bi pugnāt quib⁹ causa cer
tamis presto est. Ille vetus poe
ta studuit id est laborauit conat⁹

Comedia. V.

latini ergo nominant pbozmionem : qz pbozmio parasitus per quem res agitur maxime. i. precipue. i. a quo materia et deductio fabule precipue pcedit. erit is q ager primas ptes. i. pcpua officia et suma in toto fabule progressu. Si vestra voluntas. i. vester fauor accesserit ad poetam nostrum date operaz scz intelligatis que dicentur et attendatis ad ea que fient. adeste. i. presidio sitis. vt solent esse aduocati vel intenti. estote equo aio p silentium. ne. i. vt no vtamur simili fortuna. i. infortunio atqz. i. sicut vñ sumus cū noster grex. i. nostra multitudo et ceterua actoruz motus est loco id ē perdidit locum sibi ab edili destinatus. Locus hic ē distributio temporū que cuiqz in spectaculum venturo attribuuntur ab edilibus. Unde loco motus dicitur qui suas bozas si obtinuerit inter precedentes et cōsecuturos ergo ppre dicit. sic et Cicero loco ille motus est cū ex urbe expulsus est quem locum turbatum virtus actoris id ē bñstrionis restituit nobis. Nam actor totiens exclusus animum nō abiecit : sed agere perseuerauit. ideo virtus est et quem locū inqz bñtas vestra atqz equanimitas adiutans. i. frequēter adiutans et fauēs restituit inqz nobis. Bonitas attenditur gñaliter in oñibus rebz equanimitas in spectādo. Aut bonitas hic intelligitur in probandis his que bona sunt equanimitas in ignoscendis vitiis atqz delictis : aut bonitas refert ad omnes equanimitas ad terrenū. Et h colligitur ecyram fuisse actā an pbozmionē : ppter ea aliqui codices sic habēt ecyram pbozmioni ppositam : sed eamē nō sequit eā fuisse prius scriptā et ppositam.

Adicus et. Hic persona dauī introducitur cui possit geta suus demipbonis narrare fabule toti argumentū. Ecce introducitur q. mutuas acceperit a geta pecunias quas nūc repetere instat geta vt eas det p filio vxori quā fili dñi sui. i. atipbo duxerat in patris absentia. Da. Be. summ? amic? me? et b a voluntate. et popularis. i. eiusdē conditionis et generis siue cognatōis : vt Sal. Popularis sui sceleris. Interdū popularis dicitur p ppo grat? siue a populo amat. Interdū popularis dicitur bñlis pñtōis. Interdū vñlis ac de ppo factus : vt si qd dicat vñlem seu abiectū cūqz popularem. Amic? ergo geta venit beril vel bere : vñqz em dicit inuenit ppter cognationē et i litterarū vt mane et mani vespere et vespert. Venit ergo ad me beril nā subaudi paulū paululū. dicimus paulū paululū paulū et paulū. Paulū lum nummoz erat ei gete apud me tampridē. i. olim reliquū. i. vel relictū vel de residuo. de ratiuncula. i. ex qdam supputatōe siue qd dicit ex quodā pputo qd fecim? inter nos vñqz quadā pñtōe seu ex qdā tractulo siue ex quodā vt dicit tractaculo iter nos deducto : siue etiā ex aliq negotio iter nos cōducit. Venit inqz ad me vt pñcerē. i. facerē. nā fieri pecunia dicebatur. Sal. Que pecunia ad bellū hispanez se marcello facta erat : vt ergo pñcerem pōt itelligi rogauit me sup. vt ego pñcerē. i. pñrerē seu cōgererē id paulū paululū nummoz qd erat ei reliquū ex ratiuncula : cōfeci. i. pñsiui acti fecisset eā pecuniā q nō erat in pñptu. Affero id paulū paululū nummoz. Nā audio. i. intelligo filiū berilē. i. filiū beril. i. dñi ei. i. gete duxisse vxorem. Credo. i. vere scio q sup. hoc munus talium pecuniolarū corraditur. i. totum radendo et nihil relinquendo aufertur extorquetur aut difficulter cōparatur ei vel vxori vel ei rei. i. ductioni vxori.

Dauis seruus.

Adicus sumus meus et popularis geta beril ad me venit. erat ei de ratiuncula iā pridem apud me reliquū paulū paululū nummoz : id vt conficerē : cōfeci : affero. Nāz berilē filium ei duxisse audio vxorē : man? ei (credo hoc corraditur

Proormio

¶ i. qm̃ iniqu. i. iuste spartū ē. i. p̃stitutū ē vt bi q̃ min⁹ bñt addāt sp̃ aliqd̃ diuiciozib⁹ antiq̃ p̃ditiozib⁹
i. min⁹ paup̃ib⁹ vt b̃ capiat̃. illa vxor arripiet. ad se rapiet et attrahet abradet vnuerſuz illd̃. i. totū
illd̃ fil⁹ qd̃ ille miser geta defraudās suū genitū. i. p̃cevinēs ⁊ tenuit. Ille ei dī defraudare genitū q̃ tenuit
ter ac p̃ce vñt: sicut dī indulgere genio voluptuose viuere atq; laute. Itē gentialis dicit Do. curare dī q̃ vi
vlt lauti⁹ neq; imerito. nā genitū nature deū dicūt siue deū gñatiois cui sacrificabat dñtarat die natali

¶ q̃ inique cōparatū est: bi q̃ minus habent vt semp̃ ali
quid addāt diuiciozib⁹. Qd̃ is vñciat⁹ vix de dimēso
suo suū defraudās genitū cōperſit miser: id illa vnuer
ſuz arripiet baud existimās q̃to labore sit ptū. Porro
autē geta feriet alio munere: vbi bera peperit. Porro
alio autē: vbi erit puero natalis dies. Elbi initiabūt oē
hoc mī auferet. Puer erit cā mittūdi: videon getam?

Beta seruus. Dauus.

¶ I quis me queret rufus. Demea. presto
est: desine. Dauus. At ego obuiam co
nabar tibi dane. Dauus. Accipe bem

os. i. qd̃ dñ mēsurulas frumētū accipiebāt: ⁊ id dimēſū dicebat at a mēse at a metiēdo ⁊ veri⁹. Nā illi fru
mētū certa mēſura dimēſuz tradebat. Uxor g̃ illa accipiet vnuerſuz baud existimans p̃estimans. i. nō
p̃ſiderās q̃to labore id peculū sit partū. i. acq̃ſituz. ⁊ beneq; nūl⁹ ptus sine dolore ē ac labore. Autem
i. sed porro. i. certe vel deide geta feriet. i. onerabit p̃mēſ p̃cutiet alio munere. i. alio dono vel onere do
nādi aliud donū. ⁊ bñ feriet. Nā ⁊ plagā dānū ⁊ ſūptū ſiue rē n̄am ſāguinē n̄m dicūt. vbi. i. qñ bera
i. vxor beril filij pepit. aut. i. ſz geta porro. i. deīn feriet alio mūere. vbi. i. quādo. i. p̃s aduerbiū. dies na
tal. i. natalici⁹ erit puero. vbi natal ē adiectiū. ſz cū Uir. dicit meus ē natal. iola ē ſubſtantiuū. ſz vbi i.
qñ p̃eres ſup. i. ſciabūt. i. oīcabūt p̃ſcrabūt addicēt deuonebūt deſciabūt aliq̃b⁹ ſacris. q. d. geta feriet
alio munere. hoc enī vbi initiabūt vultuſe p̃nūciandū quaſi cū tedio. Legitur apd̃ apolloz quē hic
poeta n̄ ſeq̃t i ſiſula ſamorbracū a certo tpe pueros ſuāri more atbeniēſū. ſz apd̃ Uir. legiſ pueros in
i ſuāri edulle ⁊ poetice ⁊ cube b̃ ē diuis edēdi potādī ⁊ cubādī vbi primū a lacte ⁊ a cunis tranſſerunt
Uir. nec de⁹ bñc mēſa dea nec dignata cubili ē. Dat vñ nutrit vñ ſa mī auferet. i. arripiet b̃ oīa mūera
data a geta. puer erit cā mittūdi p̃mittēdi illa mūera: qz ita illudē geta q̃ pueri g̃a dabit qd̃ tollitur
a matre. Sed videon. i. video ne getā. tūc poeta iducit getam exiuntē vt ſit cā p̃mutande oīonis.

¶ I q̃s rē. Hic deſcendit ad narrationē argumētū nacta oportunitate. Dauī narrationē
audīturi. Se. videt b̃ alloq̃ geta aliq̃ue de familia dñi ſui mādās illi vt ſi q̃s eū q̃reret
ſuā abſentiā excuſaret. erit at. q. obuiā ſtur⁹ dauo a quo pecunias expectabat q̃s p̃ ſi
lio beril daret. Si. q̃s. i. ſi aliq̃s rufus. i. ruſo colore ſuffuſus q̃reret me ⁊ n̄ q̃reret p̃ me
vt dīci ſolet: ⁊ tunc fecit apoſiopēſim: qz iterecept⁹ ē ſermo ei⁹ a dauo de q̃ loq̃ videbat
mādās vt ſi rufus puta dau⁹ q̃reret dicere ſe p̃dīſſe illi obuiā qd̃ audīēs dau⁹ rñdīt
i tertia p̃ſona de ſe loquēs. Da. dau⁹ preſto ē. i. p̃pe ē vel aduenit. deſine. i. noli ſte et obuiam ſiſte gradū
Se. Ob. interieccio oñdētis leticiam de aduētū. o dane at. i. ſed ego conabar ſte ſup. obuiam tibi id ē in
occurſuz tibi ⁊ ē obuiā aduerbiū loci. Da. accipe debitū ſup. Dem interieccio oſtendentis officiū. ſuum.

i cui⁹ dei ſacrificatio tñ. Serui⁹
iqt licebat voluptatib⁹ opā dare
cū alijs ſacrificijs eēt caſtitatis
obſeruatō. Uir. in buc. P̃ſiſda
mitte mibi me⁹ natalis iola. Eū
faciā vitula p̃ frugib⁹ ipe veniro
p̃pterea genitū p̃ voluptate capi
pōt ⁊ laudica p̃uiui. Uñ gentilis
lect⁹ dīct⁹ ē voluptuoſus ⁊ p̃uiua
lis vt teſtāſ Ser. Qd̃ g̃ ille miser
defraudās suū genitū cōplīt pre
teritū a p̃pco dīs. qd̃ p̃ponit a cō
⁊ p̃co dīs. p̃ſit g̃. i. p̃geſſit p̃ce. cu
ſtodit ac reſeruauit vix. i. egre
difficūl vñciat⁹ i. non p̃ ſigūos
ſextertios aut dēarios aut aſſes
ſz qd̃ mīmū fuit p̃ ſinglas vñcias
Aſſis ei libra ē cuiq; p̃ſes vñcie
Vñcie at duode. i. a p̃s libella dī
cebat. Apd̃ veteres ei pecūia p̃e
debat nō vt nūc nūerabat. Lōp
ſit ergo vix vñciat⁹. i. paulatī qñ
p̃ſtipēs de dimēſo ſuo. i. reſeruā
do d̃ portōe ſua q̃ abſtiebat p̃ſe
rūq; vt peculū ſibi p̃ſaret Ser
ui cilingul⁹ mēſib⁹ q̃ternos modī

Comedia. V.

Lectum. i. argenti quod afferro est lectum. i. bonum vel pleridum siue electum ex multitudine: ita ut nullus sit numerus adulterinus. numerus argenti pueniet. i. sine prouerbia erit tantum super quoniam numerus ego debui. i. in quanto numero pecunie tibi debitor fui. Be. amo te quod. i. reddideris pecunias debitas. et beo gratias. i. quod barbare dicunt scio tibi bonum gratum. te non neglexisse. i. non fuisse negligentem in pecunia conficienda et afferenda vel non neglexisse. i. cure habuisse hanc rem. vel quod non contempseris et parum curaueris reddere debitum tempore necessitatis. De. res ad hoc redit. i. tuus sermo ad hoc redit vel spectat vel tu ita loqueris presertim id est precipue. ut. i. sicut vel cuiusmodi mores. i. ut ita dicam predictio nes hominum seu consuetudines sunt nunc si quis. i. si aliquis reddat quod. i. aliquid magna gratia est habenda. i. opus ut dici solet scire gratum etiam atque etiam: sed quod. i. cur vel propter quid es tu tristis. Be. ne. i. vtrum petis super. quare ego sum tristis. ne scis in quanto metu de futuro malo: et in quanto periculo de imminenti malo sumus. Hoc autem dictum potest legi aut interrogative aut pronuntiatiue siue confirmatiue. Da. quod istud est propter quod dicis te esse in magno metu ac periculo. Be. scies modo: id est timor ut ita quod possis tacere. quod ego tibi dicam duntaxat ea lege si illud possis celare. Da. abi modo increpandi. quod non es dignus quod sis amicus autem. sis insciens. i. inscius stultus inconsideratus ignarus quasi nesciens quid sit officium inter amicos. Verere. i. times credere. i. promittere celanda verba ei. i. mihi cuius tu perspexeris. i. clare et plane cognoueris seu probaueris fide id est predictam ac veritatem pecuniam quam mihi miseris quaque iuste in tua necessitate restitui. Fides est dictorumque promittorum predicta et veritas. siue est mandatorum fida executio. Times ergo credere verba ei cuius fidem perspexeris in pecunia. ubi id est in qua creditio verborum quid lucrum est mihi fallere te. quod. i. mihi si secus autem de pecunia. Be. Ergo nunc. ergo est velut increpatio tarde facientis: quia hic obloquendo impedierat narratur. Ergo ausculta id est audi que sum dicturus. Da. dico. i. do tibi perpetuo quemadmodum cum aliquid dicatur. i. dedicatur consecratur perpetuo datur. Dico as. declinat hic dico tibi hanc operam audiendi scilicet seu auscultandi. datur aliquid ad tempus: dicatur autem perpetuo. Be. o daue nostrum: id est cognosce ne ebremus maiorem fratrem nostrum senis. i. demipbonis. Da. quidni. i. cur non bene noui. Be. quod modum interrogandi nostrum in quo probetur notum. i. filium eius ebremetis. Da. noui super. tanquam te. i. equa ac noui te. i. ita sicut te noui. Be. iter. i. necessitas eundem peregre euenit simul ambobus senibus ebremetis et demipboni. Vel ut vult Dona. euenit quod super. ite r esset ambobus senibus. i. quod ambo senes haberet eundem. i. ita quod iter esset illi. i. ebremetis. i. ita quod haberet eundem in lenum insulam unam ex cicladibus. et ut esset ita nostro. i. ut non deberet eundem in cicliadibus regionem ad hospitum antiquum. i. ad veterem amicum externum. Alii codices habent euenit iter simul ambobus senibus. i. euenit illi ebremetis ut iret in lenum et nostro demipboni ut iret in cicliadam: sed in idem recidit. Is antiquus hospes pellerit. i. fraudulenter induxit. nam pellicere est in fraude inducere seu per blandicias decipere. Unde pellat pellacis. i. fallat et per blandicias decipiens. Unde pellacia. i. fallacia: ut vult Seruius. Pellerit ergo senem. i. demipbonem per epistolas pollicens non modo: id est non solum motes auris: sed maiora quod est hyperbolicum. Vel pellerit cum modo. id est paulo ante per epistolas

Proormio

non pollicēs montes auri. i. non pmittens magna premia. tamē ipse verus meus auarus ppter lucel
la parua nō dubitauit subire piculū nauigandi. pmittere maria ⁊ mōtes est antiquū puerbiū i cos
qui temere magna pmittere solēt. filr b polliceri mōtes auri dē p bypbole puerbialē factuz p exceptio
nem aut suplationē aut equā collationē. Inuēio interdū tñ nō pferre apd valeriū. mō etiā interdum
capit p tñ ⁊ tñ esset sensus. pollicēs fere mōtes auri: tūc ad huc esset bypbole? sermo: s; nō eo mō

non montes auri pollicens. Da. Cui tanta erat res.
et superat? Beta. Desinas sic est ingenium. Dan. Ob
regem me esse oportuit. Be. Abeuntes ambo hinc tu
senes me filiis relinquunt quasi magistrum. Da. O ge
ta prouinciam cepisti duras. Be. Tibi vsuuenit hoc
scio: memini relinquere me deo irato meo: cepi aduersa
ri primo. Quid ver bis opus seni fidelis duz sum: sca
pulas perdidisti. Da. Uenire in mentem mihi istec. nā
qz inscite est aduersus stimulum calces. Be. Lepi bis
omnia facete obsequi que vellent. Dan. Scisti uti fo
ro. Beta. Noster malū nūqz quicqz primo. hic pbedria
continuo quandā nactus est puellulaz citaristri. hāc
amare cepit perdit e. Ea seruiebat lenoni ipurissimo

quo prius est dictuz. Da. b sup.
pollicebatur domio tuo cui tāta
res. i. tanta copia rei familiaris
erat ⁊ superat. i. supabat seu sup
abundabat. Be. desinas. i. nō vi
tra inquiras. sic. i. eo modo vlti
le ingenium. i. natura dñi mei auar
ri ē vt oia postponat lucro. Da.
ob. interiectio admirātis vt be
ne de se sentiētis oportuit me eē
regē. i. diuitē. Nā sepe Dora. ap
pellat diuites reges q. d. Si fuiss
sem diues sciuissez bene diuitis
vri. Be. tū. i. tunc ambo senes a
beuntes hinc relinquunt me hic. q
li magistrū i. pedagogū filiis su
is. Da. o geta cepisti puincia du
raz. i. onus difficile siue difficile
officium. nāz regiones acquirere
beilo longe ab italia prouincie dī
cte sunt a porro vel pcul vincen
do ad quas ptores: quia cum of
ficio mittebatur officia quoqz p
uincie nominatur. Be. hoc. i. qd
ceperim duras puincia vsuuenit
mihi. i. mihi euenit nam vsuueni
re significat euenire vt prius dī
xi. scio. i. satis pspicio id mihi cō
tigisse memi. i. intellexi bene me
relinqui deo. i. domino meo q. q.

b. deus timef, a me seruo ⁊ cui teneor esse fidelis irato primo ppter fil. h dñi qui me cecidit reluctātez
sibi. tum ppter demipbonez qui cū redibit mihi irasceat vehementer: vel memi me relinquere filiis tanq
si relictus fuisset deo meo irato mihi: qz quēadmodū iratus de? ponit sic ⁊ filij me erant cesuri si nō mo
rigerarer. Primo. i. in principio cepi. i. incepti aduersari. i. resistere illis cū in amorē inciderēt. qd ē op?
pbiis. i. qd est opus detinere diē longo sermone. dñi. i. qdū sum fidelis seni scz demopboni. fidus ē ami
tus fidelis ē seruus. pdidit. i. amisit scapulas. i. humeros hoc est adeo fuerūt xberibus attritescapule
vt me eas nō habere sed perdidisse putarē. Da. istec que dicis vel que sequitur venere mihi in mentē
id est considerata sunt a me vel redacta in memoriā. Uenire em in mentem non ad recordationem tñ
dicitur: sed ad reputationē ⁊ intelligentiam. namqz. i. quia inscitia id est stulticia est ⁊ simplicitas stultia
iactare sup. calces id est percussiones pedum ac plagas: vt vult Dona. alias ptes plante demonstrant
interdum ⁊ pedes per syncdochem: stultum est ergo iactare calces aduersus stimulum puerbiū. qua
si dicat. hic stultum est reluctari recalcitrare contra antipbonē filium berilē Be. Lepi. i. incepti facete. i.
iucose obsequi id est obsequendo complere hīs filiis omnia que vellent. Da. scisti pro sciuissti uti foro. p
uerbiale est. i. sciuissti quid refacere oportebat scdm illos negotiatores qui ante locū pmerci non pcri
bunt qti vendant q aduehūt: s; scdm annonam fori quā deprebenderunt pñlium de vendendis aut
non vendendis mercibus sumunt. Be. noster scz antipbo primo id est in principio nūqz. i. nō qd malū
fecit sup. vel admisit: sed continuo hic pbedria qui non est noster nactus est id est inuenit quandā pu
ellam citaristam id ē fidicinam cepit amare hanc puellā perdit id ē misere ⁊ in perditionem ac pers
niciem suam: ea puella seruiebat lenoni id est curatori puellaruz ac veditori impurissimo. i. turpissimo

Comedia.V.

neq; quicq; erat apud pbedriam qd daret lenoni ob pccum illius puellae. patres ebriores & benipbo curarant effecerant id vix inquit filij sui haberent quo possent puellas emere a lenonib;: nibi aliud restabat. i. reliquu erat siue remanebat illis filijs nisi. i. ppter qd b. i. pascere. i. satiare oculos sectari. i. comitari puellam in ludu. i. in locu exercij in quo discebat artem musicam. nam ois locus exercij qui grece schola dicitur latine dicitur ludus vt asconius ait ac serui. Inde ludus litterat; schola grammatice dicitur. inde ludi magister quilibet teras docet & prima rudimenta. nibi inq; restabat nisi hoc v; ducere. i. prestare comitatu et puellae eunti ad ludu et reducere id e prestare comitatu ipsi ex ludo redeunti nos. i. ego & anti pbo ocio si. i. iertes nulli arti aut industrie vacantes aut labori. dabamus operas. i. fauebamus siue incubebamus pbedrie parati illuz adsumare si fuisset opus. in quo ludus id e in qua schola musice bec citbarista discebat. qdam tostri na. i. officina tonsoria erat ex aduerso. i. ex opposito ei loco exercij. i. & ludo. hoc est erat e regione siue in conspectu illius loci in quo discebat hic in ea tonsura fere i. vt plurimum pleriq;. i. sepe numero: s; alteru abundat. naz hic fere & plerumq; idem pene declarant. plerumq; ergo solebam; opiri. i. expectare eam puellaz illicitum. i. quonq; ipsa puella rediret inde. i. ex ludo domini. i. in domuz lenonis cui; erat: interea dum id est qdiu sedemus illi p illic quidam adolescens lachrymans interuenit nos mirarier. i. mirabamur vel cepimus si p. mirarier p mirari p peragoges rogamus. i. petim; qd sit ppter qd lachrymes ipe adolescens inqt nunq; paupertas visum est mibi eq. i. ita on? ac sicut nuc tib; paupertas visus e on? quis & paupertas visa e on? dici poss;: s; magis e vt psequenti pgruat qd aecedere substantiuo. nuq; g paupertas visum e mibi on? miseru. i. multa miseria repletu & inlicitate & graue. i. molesti mo. i. pauloante vidi huic vicinie. i. in hac vicinia. na vicinia coplectif boico inter se vicinos ac ppinquos. vicinitas no e domoz ppinqtas. Dona. vult huic vicinie in b loco ee aduerbiu ostendens locu vbi eam viderit. vidi ergo mo huic vicinie quandam virginem miseram lamentari. i. voce querula & tristi deslere lugere sua matre mortuaz ea virgo erat sita. i. collocata appposita stans sita ex aduerso. i. regione matris mortue siue ex opposito ad locu vbi iacebat mortua mater ei;. vbi ex aduerso est aduerbiu loci quoadmodum eregione ex opposito aduerso contrario: neq; quisq; id e aliquis bene volens id est benivolus et amicus acquisitus neq; notus quisq; id est quisq; de sua notia. neq; cognatus id est aliquis de cognatione sua aderat id est ad auxilium eius erat ad celebrandum funus matris. & ideo subdit: non aderat ergo quisq; qui adiunaret funus id est auxiliaretur ei ad celebrandum funus id est ip; officiu exequiaruz extra vnam aniculam id est preter vna vetula. misertu e id est misertus sum eius puellae: vt ait Dona. est tamen misertu est preteritu ab ipersonali miseret miserebat sicut teder tederat presens est. eius aut structura talis e me sup misertu est eius. i. sicut me puderat. Virgo ipsa erat sup. facie. i. factura forma egregia. i. illustri elegati pulchra. i. habebat pulchra facie

Proornio

quid opus ē vobis. i. q̄re diu imozarer in ei? narrāda pulchritudine: sic ait. Terē. vbi ad effectū pperat ipsa virgo sua facie pmozat. i. cōmouerat icitauerat ad amorē et p̄cupiscētā nos oēs q̄ eā v. debam? ibi i. tūc p̄tinuo. i. ilico antipho iquit. i. ne. i. vtz vultis q̄ sup. eam? visere. i. ad visendū eā. ē autē structura antiqua et greca. vt Uir. pplare penates venim? alius puta pbedria vel quilz inq̄t cēseo. i. iudiconobis esse eundum ad eā. eam? dicit forsita aliq̄s terti? deffī sodes. q. si audes vobuz comicuz duc nos et hoc dō

Quid verbis opus ē? cōmouat omēs nos: ibi cōtinuo antipho vultis ne eam? visere? alius cēseo: eamus: duc nos sodes. Amus: venimus: videmus Nōgo pulchra et quo magis diceret nūbīl aderat adiumentū ad pulchritudinem capillus passus: nudus pes. Ipsa horrida: lacryme: vestitus turpis: vt nī vis boni in ipsa in esset forma: bec formā extiguerēt hic qui illā amabat fidicinam: tantūmodo satis scita inquit: noster vero. Da. Jam scio amare cepit. Be. Scin quam? quo ena? dat vide. Postridie ad anū recta pgit: obsecrat vt sibi eius faciat coplā. Illa enī se negat: neq̄ enī equū facere ait illā ciuē atticā esse bonā bonis prognatam. Si vxorem velit: lege id licere facere. Sin aliter: negat

illi q̄ attulerat tale nunciū de virgine. in? i. i. gredimur vīā et pcedimus. venim? i. applicamus ad locū ad quē tēdebam? videm? a spicim? Nōginez. Nōgo erat sup. pulchra et quo. i. vt magis diceret: id ē credere eā eē pulchrā nūbīl adiumentū id est auxiliū aderat id est auxilio erat ad pulchritudinē virginis capillus eius erat sup. passus. i. temere dispersus solut? sparsus per collum et ponitur singularis pro plū: id est capilli eius erāt passi. a pado is. pes ei? erat nudus sine calceis: id est pedes eius erāt nudī. ipsa Nōgo erat horrida i. squalida p̄re dolore et icul ta. lacryme erāt in ei? facie q̄ eā detarpabāt turpis vestit? i. habitus sordid? et p̄anosus erat ei vt i. ita q̄ nī. i. nī vīs. i. vebemētia et natura boni illi? natural? pulchritudo ei ē bonū naturale. i. a natura datū inēet in ipā. forma. i. pulchritudine dicim? inest buicere i. bec re ac p̄dicta s. solutio crinis: nuditas pedū: lacryme: vestit? turpis extiguerent. i. suffocarēt formā. et bñ extiguerent. nā veteres dicebāt formam. i. pulchritudinē

eē ignē seu calorē quēdār. q. feruorē q̄ p̄ ea tanq̄ ex ignis feruore incēderent iuuenes ad amorē. et id dixerūt fornaces fortipes formā et formosos ex quibus ignis amoris exoritur ergo extiguerent formā q̄ ab igne et calore dicta ē. nā foru? ua. uū. significat calid? da dū. vñ foriceps vt ait. Ber. q̄ eo iustus mēto ea q̄ sunt forma. i. calida capiūtur: ille pbedria q̄ amabat illā fidicinā q̄nā p̄i? dixit cytharistria p̄ p̄reca indifferēter vti possum? fidicina et cytharistria. ille inq̄ inq̄ tantūmodo satis scita ē. i. satis. bel la vt ait Do. b̄ ē satis bone forme et faciei vbi magna ē laus formā illā placuisse ipsi qui aliam amabant nō tñ exarfit in amorē eius sed tantūmō eā laudauit. vero. i. sed noster antipho cepit sup. amare sed in tercepit sermonē dauis inq̄ens. Da. iā scio. i. intelligo. vñ cepit amare. Be. scin. i. scis ne quaz cepit amare. et est apostopesis q̄ aliq̄n succurrīt quotiens verba rebus minora sunt. interdū illavtē terēt? i. narrationibus cōpēdū gratie: vide intellige attēde quo euadat. i. quo pueniat id qd̄ inceptū. nam euadere est p̄ obstātia venire. Postridie id est die sequenti ipse antipho pergit recta. intelligitur via sed non ē apponendū hoc est recte iuit ad anū non declinando aliorū obsecrat. i. inīstanter rogat anū illā vt faciat sibi coplā. eius virginis id est posset ea potiri ad voluptatē. illa anus negat se facturā coplā eius virginis neq̄. i. et ait cum antipbonem non facere equū. i. rē iustam quod. s. peteret sibi fieri copiam eius. ait inq̄ illā virgine esse ciuē atticā bonam. i. non vilē: q̄ boni non viles sunt vnde supellatius gradus optimas res facit. ex bonus melior optimus sit optimas tis a supellatius. et ait inq̄ eā esse p̄gnatā. i. p̄fectam bonis maioribus et non p̄ceptibilibus. ait inq̄ si antipho velit vxorem lege. i. p̄m legem. p̄m legitimas nuptias vel iunge lege cum sequentibus. si velit vxorem ait licere lege. i. per legem facere id quod pei ne scilicet copiam virginis. Sin. i. sed si aliter velit copiam fieri sibi virginem negat supple facturam

Comedia. V.

noster antipho nescire id est nesciebat quid ageret id est agere deberet et cupiebat ducere illam: id est
 capere in uxorem et metuebat patrem absentem. *De* tuius eos qui nos amant: timemus inimicos.
Da. nū id est nūquid mater redisset id est cum pater reuersus esset daret ei filio veniam si eam in absen-
 tia duxisset? *Be.* petis utrum ille per embasim avarus vir et nobilis daret virginem indotatam id est
 dote carentem atq; ignobilem illi filio suo, et bene daret dixit ut ostenderet nihil esse potestatis in filio.
 Deinde subdit responsionem nū-
 quid faceret id est nunquid illi daret ta-
 les quāvis nūquid. *Da.* deniq; id
 est deinde ut ad postremū quid fi-
 et de hac re sic lepra? *Be.* rogas
 supple quid fiet? est quidam pa-
 rasitus id est vir iocularis querēs
 implere ventrē suis iocis et adu-
 latioibus. est ergo parasitus no-
 mine phormio existēs homo cō-
 fidens id est improbus audax ac-
 temerarius qui: id est utinam om-
 nes dii perdant id est destruant
 illum: vel qui sit pronomen et sit a
 posiopeus super qui sic est homo
 confidens qui dedit sup. tale psi-
 liū quod sum ducturus sed confide-
 ratione improbitatis eius geta cō-
 fusus prorupit in eam vocem. dii
 omnes illum perdant et qui reli-
 quis suspensus. *Da.* quis is para-
 situs fecit? *Be.* ipse dedit hoc con-
 silium quod dicā. Et hoc dicto ex-
 plicat quod omiserat. tale est cō-
 silium lex est: id est ius attici ut
 virgines orbe. i. pupille parētibus
 priuatis. nā orbe dicitur qui aliqua
 re cbara priuatus est: interdus et
 pro orphano capitur aut Laurē.
 orbe ergo id est orphane nubant
 id est nuptiū tradātur his qui sint
 proximi genere. i. cognatione et
 eadē lex attica iubet. i. precipit et cogit illos proximos ducere. i. in uxores capere illas orbas sibi cogna-
 tas. illa ergo permittit ut orbe cognatis nubāt. et illa eadē iubet et precipit cognatos eas ducere. ego inquit
 parasitus dicā te cognatū virginis et scribā tibi dicā: id est denunciationē siue admonitionem et quasi citatō-
 nem ne dici posset tibi non esse denunciatum te cognatum eius esse. Est autem hec dica ce. nomen signi-
 ficans cartā in qua continetur denūciatio facta alicui seu admonitio et quasi citatio. et ut quidam volūt
 capsi potest pro syngrapha in qua continetur summa debiti et nomen debentis. Assimulabo id est fini-
 gam me esse amicum paternum virginis id est me esse amicum patris virginis. veniemus ad iudicē
 id est in conspectu iudicis: ptingam id est pminiscar hec omnia mendacia videlicet cum confingam qui
 fuerit pater virginis: et confingam eam que fuerit mater virginis. et configam etiam qui id est quomo-
 do qua ratione ipsa virgo sit tibi gnata quod scilicet confingere hec atq; mentiri erit mihi bonum et cō-
 modum id est veteres dicebant faustum et felix cum aliquid erant aggressuri. Commodus etiam potest
 capi pro oportuno et tempestiuo. q. d. mihi erit opportunum et tempestiuum hoc facere: cum tu mihi bo-
 rum que confingam refelles id est refutabis redargues. Nā refellere est falsitatem redarguere. scilicet
 i. certe vincam id est efficiam propositum. pater. i. demipho aderit id est adueniet. lites sunt parate mihi: id
 est cōtentiones forēses seu actiones causarum. et prouersie sunt parate mihi. nā pater litigabit aduer-
 sus me sed id nihil facio dūmodo nihil horum refellas? quid mea interest sup. seu refert id est quid ego cu-
 ro si mihi lites parentur. quidem id est certe illa virgo. erit nostra. nam in iudicio vincemus ne dubites.

noster quid ageret nescire: et illā ducere cupiebat: et
 metuebat absentē patrē. *Da.* nū si rediisset ei pater ve-
 niā daret? *Be.* Ille ne indotatā virginē atq; ignobilē
 daret illi? nunquid faceret. *Da.* Quid fit deniq;? *Be.* Quid
 fiat? est parasitus quidā phormio bō cōfidens
 qui dii omnes illū perdiunt. *Da.* Quid fecit? *Be.* Hoc
 consiliū (quod dicās) de dī. Lex est ut orbe qui sunt
 genere proximi eis nubāt: et illos ducere eadem hec
 lex iubet: ego te cognatā dicam: et tibi scribās dicam:
 paternū amicū me assimilabo virginis: ad iudices ve-
 niem? q̄ fuerit pater: que mater: qui cognata tibi sit:
 omnia hec confingā. Quod erit mihi bonū atq; pmo-
 dū. cum tu boz nihil refelles: vincas scz: pater aderit:
 mihi parate lites. Quid mea? illa quidem nostra erit

Phormio

Da. audio supplect te vel dicis audaciam ioculari id est que est ludo et ioco in periculum venit vel audaciam vnius iocularioris et nebulonis. Bet. ipse parasitus persuasit homini scilicet antipboni. ita esse faciendum et recte fieri. posse. factum est: id est denuntiatio facta est antipboni. dixit parasitus quis fuisset pater que mater quomodo fuerit cognata et ventum est ad iudices scilicet vincimur: id est superamur in causa et causa nostra cadimus et ideo antipbo duxit eam in uxorem. Da. quid narras? miratur non interrogat tanquam credere non possit. Be. narro. id est dico. me moro hoc quod audis. Da. o geta quid est futurum de te: id est quid tibi continget aut quid facturum est tibi aut quid de te fiet timeo. Da. uis plurimum gete cuius futurum cernit periculum. Be. bene. claresco quid de me sit futurum. Scio hoc unum videlicet feremus id est portabimus equo animo: id est non decidenti in tristitiam. quicquid id est omne quod fors id est fortuna feret: id est afferet. De. placet mihi dictum tuum. bene. interiectio volentis infortunium gete. istud est officium viri id est id facere debet vir fortis ut scilicet equo animo ferat que acciderint. Bet. omnis spes est mihi in me id est in mea solertia seu in meo consilio aut ut strenue me defendam aut ut fugiam aut ut paciens sim plagarum. Da. laudo quod in te spem solum reponis nec ab alijs expectas quod per te agere posses. Be. abeam id est abibo discedam ad precatorem: id est ad intercessorem qui ut supple credo oret mihi: id est pro me sic in bec verba que sequuntur. et est minimis.

Da. Ioculari audaciam. Beta. Persuasit homini factus est: vincimur: duxit. Da. Quid narras? Beta. hoc quod audis. Da. o geta quid de te futurum est? Be. Nescio bene. unum hoc scio: quod fors feret: feremus equo animo. Da. Placet. bene. istuc viri est officium. Beta. In me omnis spes mihi est. Da. uis. Laudo. Beta. Ad precatorem abeam: credo: qui mihi sic oret. Nunc amitte. queso hunc. Eterum posthac si quicquid: nihil precor. tantummodo non adit: ubi ego hinc abiero: vel occidito. Da. Quid pedagogus ille: qui citari striam: quid rei gerit? Be. Sic tenuiter. Da. Non multum habet: quod det fortasse. Bet. immo nihil: nisi spem meram. Da. Pater eius rediit an non? Beta. Non dum. Da. Quid senem quoad expectatis vestrum?

te hunc seruum getas. ubi enim nos dicimus dimitte antiqui dicebant amitte. ut Dona. testatur. Eterum. id est sed si quicquid amittat super. sceleris etiam minimi post hac nihil. id est nequaquam precor. id est peto ut ignoscas illi secundo. Deinde repete qui sic. qui inquam precator non addat id est non adhibeat in precatione sua tantummodo id est dum taxat id quod sequitur videlicet si quicquid admiserit posthac ubi. id est postquam abiero hinc id est a te discessero vel id est etiam non modo cedito sed etiam occidito si velis: ubi ostenditur nullum precatorem postulare veniam seruo ex animo: sed tantum ut seruo morem gerat. Da. Quid? interrogandi modus tritus apud poetas et oratores. Ille pedagogus scilicet pederia quem dicit pedagogum eo quod prius dixit sectatur puellam quam ducit in ludum musice et reducit neque abscedit ab eius custodia ideo eius pedagogus esse videtur. Ille ergo pedagogus qui sectatur super. vel amat cytharistram. id est pederiam puellam quid rei. id est quam rem gerit. id est facit? Bet. gerit se super. tenuiter. id est exiliter modice prece sic. id est hoc modo ut illo ostendebat gestu suo. Da. fortasse ipse pederis non habet multum. id est abundantem rem familiarem quod det pro cytharistria emunda a lenone. Be. immo id est sed nihil habet nisi meram spem. id est solam expectationem ea aliquando potatur. Nam merus mera merus. id est solus sola solum. Unde merula avis que dam solitaria. Unde merum vinum solum id est sine aqua. Da. Pater eius pederie scilicet Ebreus rediit an non? Be. Nondum id est non adhuc rediit. Da. Quid? interrogandi modus aptus mutationi faciende de re una in aliam quoad. id est quousque vel quamdiu expectatis vestrum senem scilicet Demipbonem

Comedia.V.

Beta. Non scio certo id ē nō scio pro certo vel pro vero: vt aiunt: sed audiui epistolam esse allatam ab afferor afferriis ab eo demipbone modo id est pauloante: et audiui inq̃ esse delatam ad portitores. i. ad custodes portuū qui portum obsidentes seu in portu existentes omnia sciscitantur ne forte aut pecunie e regno exportentur aut littere noxle ad inimicos deferantur quibus super re aliqua admonentur. sunt etiam portitores qui traducunt homines aquas et vebunt nauigio seu qui cōducūt vectigalia seu fructus pecuniariorum portus et illos trās eumlibus erigūt. In de portorū dicit vectigal portus siue merces que datur tralectori bus qui portitores dicuntur. Per tam a portitoribus hanc epistolam. Da. nūquid id ē vtrum o geta vis me aliquid aliud. elegāter volo cum duobus actis ponitur in tā gñe dicendi quid me vult ille: sic etiam vis me aliquid aliud. i. vis tui mibi dicere vel me facere pro te aliquid aliud ab eo qd tibi feci pecunias debitas tibi a ferendo. Beta. volo sup. tantū et bene sit tibi: id est bene tibi cōtingat: et ē carlentissimos. nam bone stius id respondit q̃ si dixisset nībī te volo. bis dictis discessit dauus. geta autēz aliquem seruum vocat q̃ capiat pecūlas receptas quas det ancille. beus aduerbiū vocādi. o puer id est. o serue geta enim quīs seruus ēēt p̃cerat tamē alijs seruis minoribus. dei de cum neminem videret subdit nemon: id est vtrum nemo prodit id ē exit emergit accedit pro rumpit huc ad me: quo dicto venit seruus cui dicit. cape has pecunias. da: id est tarde hoc id est hoc argentum dorcio id est illi mulieri ancille forsitan. nam dorcium dorci dicitur sicut glycerium. est enim dorcium femine nomen.

Beta. Nō certo: scio sed epistolam ab eo allatam esse audiui modo. et ad portiores esse delatam: hanc petam. Dauus. Nunquid geta aliud me vis? Beta. Ut bene sit puer. beus: ne non huc prodit? cape. Da hoc dorcio.

Antipho. Pbedria adolescentes.

Deon rem rediisse: vt qui mibi consultum optime velīt esse pbedria patrem vt extimescā: vbi in mentē meaz eius aduenti venit: quod nī fuīsem incogitans: ita in eum expectarem vt par fuit Pbedr. Quid istuc est? An rogitas qui tam audacis facinoris mibi conscius sis?

Deon. et. In hac scena est comparatio inter antiphonis vitā et pbedrie. cōtendūt ei vter magis miser sit. Siliq̃ oñdī color vite eoz q̃ q̃qd imodice cupiuerit sprenerit post q̃ illud euenerit. Antipho. adeon id ē adeo ne. b ē ē ne verum re adeo rediisse. i. ad eū statū puenisse vel adeo rediisse. i. re tā pessime accidisse. nā res rediisse dī euz aliqd peius expectatione cōtigerit: vt o pbedria extimescā. i. timeā patrē qui velīt consultū esse i. prouisum esse p̃mpsonale. i. qui velīt vt cōsultat. i. prospiciatur seu prouideat optime mibi. vt ergo extimescā eū vbi. i. qñ venit mibi in mētem aduēt. i. aduēt? eius patris. i. qñ cōsidēro seu mente volo patris aduentum. vbi est aduertēdū veteres posuisse venire in mentem non tñ causa recordationis sed etiā recogitationis seu cōsiderationis. Insuper dicimus recte bec res venit mibi in mentē. et hui? rei venit mibi in mentē. in structura intelligitur hic ntūs recordatio. vt recordatio huius rei venit mibi in mentem. preterea poete interdum vtūtur genitiuis secunde inflectionis pro grīs quare vt tumultu pro tumultus senati pro senatus dic aduētū pro aduētus et alibi ornati pro ornatus q̃ p̃s nī. i. si non fuīsem incogitans. i. temerarius incōsideratus expectares. i. operirer alias sperarem euz patrem vt. i. sicut par fuit. i. decuit eum expectare. Pbedria qd istud est? Stomachose hoc interrogat et per contemptum. q. d. euz p̃e se esse palam beatum. An rogitas qd sit? qui scis consci? mibi. i. princeps facinoris id est facti tam audacis: id ē tam temere commi sibi hoc est qui mecum scias vel fias quemadmodum ego factus ad miserim. tam audax vt videlicet vxorem duxerim mea libidine in absentia patris.

Pbozmio

quod i. sed vtinam ne i. nō lucidisset in mentem. Pbozmio i. vtiā Pbozmio nō cogitasset seu intel-
lectum habuisset aut aīn suadere i. consulere id quod suasset per cuius p̄siliū ita duri v̄rorem: neu. i.
et vtinam pbozmio non impulsisset i. intrassisset me cupidū i. amatores eo i. ad id faciendū: ad ducen-
dam v̄rorem quod est mibi p̄ncipium i. caput inītiū malī mei i. mee infelicitatis. nam si me non im-
pulsisset non essem potius amata i. i. nō essem assēcuta rem amatam: s; nō fuisset voti ac rei optate com-
pos. Vel intellige h̄ mō: si non ei
sem potius re cupita tum id est
tunc illud. Non potiri fuisset m-
bi egre i. fuisset mibi graue mo-
lestum ac toleratu difficile vel il-
lud egre mibi fuisset i. moleste ac
difficiliter mibi accidisset et qđ
barbare dici solet: tūc fecisset mī
bi magnum malū si nō essem po-
tius, fuisset ergo mibi egre per
aliquot dies. at p̄ saltem i. q̄uis
fuisset mibi graue p̄ dies aliquot
tū salte; bec cura i. bec sollicitu-
do quotidiana i. q̄ quotidie con-
ficioz nō augeret i. affligeret an-
gustaret aīn meū dū i. qđdū ex-
pecto qđ mor. i. qđcto i. qđtum cō-
tinuo pater veniat qui adīnat i.
qui auferat eripiat mibi hāc cō-
suetudinem i. hanc p̄uersationez
et iam vsum frequentez quē cūz
ea habui. nam consuetudo inter-
duz significat p̄uersationē rā bo-
nam qđ malam. Interdum em̄ de-
signat libidinis cōmerciū. Pbe.
audio per ironiā dicit. q. d. mibi
dicit: sed hoc verbū debebat in-
terferi ante illud duz expecto qđ
nolui facere ne interrūperē stru-
cturę p̄petuā seu p̄tinuā. Deide

quod vtinam ne pbozmio id suadere in mentem in-
cidisset: neu me cupidum eo impulsisset: quod mibi
principium est malī si non potius essem. fuisset tum
illud mibi egre per aliquot dies: at nō quotidiana cu-
ra bec augeret animum. Pbedria (Audio) Anti. Dū
expecto: qđ mor veniat: qui hanc mibi adīnat consue-
tudinē. Pbedria. Alijs quia defit: quod amant:
egre est: tibi quia superest dolet: amore abundas
antipho. Nam tua quidem berde certe vīta bec: op-
tanda expetendaq; est. Ita me dñ bene ament: vt
mibi liceat tandiu (quod amo) frui. Jam depaci-
sci mortem cupio: tu conijcto cetera. Quid ego ex
bac inopia nunc capiam et quid tu ex ista copia?

subdit hic pbedria: egre ē. i. graue et difficile ac molestū ē alijs amātibus a te: qz id qđ amāt defit. i. defi-
cit. Tir. Lac mibi nō estare nouū nec frigore defit p̄ deest seu deficit. dolet tibi est tibi dolor vel id sup.
qđ seq̄tur dolet tibi. i. affert tibi dolorē: videlz qz id sup qđ amas superest. i. abundat affluit tibi et qđē
vsq; ad sup̄fluitatem. nam interdū sup̄esse ē sup̄abundare ac sup̄fluū esse: vt refert Helius ex Varro:
nis snia. o. antipho abundas. i. expleis satiaris amore vel in amore affluis re amata ac p̄pterea volis
ptatibus explet? in bec verba p̄umpis: quēadmodū cū stomacho homini negligētī cibū dicere sole-
mus: nimis est ingurgitat? aut es nimis plēno vētre etc. Nā berde iurātis ē qđem explet: sonū certe
affirmat. bec vīta tua. i. fortuna tibi viuenti concessa ē expetēda tanq̄ bona: qz in legitimo matrimonio
et optāda tanq̄ suauis ac iucūda ac delectationibus nō vacua. Vita interdū viuēdi mores significat
sive modos: interdū aiām: qñq; alimentū: aliqñ spaciū viuēdi et deniq; fortunā viuētib; accidentem:
vt h̄. Dñ ament me ita bñ: modus est iurādi. vt sup. cupio iam depacisci i. pactione trāligere seu subire
mortē: vt mibi liceat frui eo sup. qđ amo. i. re amata tandiu. i. vel tantum dū quantum tu seu tanto tem-
pore quando tu: aut tandiu id est tantillo tempore. quasi dicat. etiam paruo tempore quod quidem so-
lis amatoribus videtur esse credendum. propterea prius iurauit qđ id affirmaret. tu antipho cōijcto
id est coniectura colligito cetera id est reliqua que subdit: videlicet quid ego capiam ex hac iopia id ē ex
bac carentia rei optate puta conijcto me capere infortunium et molestiam et dolorem eximium et con-
ijcto inq; quid tu capis supple ex ista copia id est ex ista facultate et presentia seu affluentia rei optate

Comedia. V.

ut ne id est ut non addam id est adiungam. est autem occupatio. negat enim se additurum quod addit ut inquit non addam hoc. scilicet quod nactus es. id est inuenisti sine magno labore et ut ait sine sumptu sine magna mercede aut impensa virginem ingenuam id est liberis parentibus ortam: liberalem quo ad mores id est bonam honestam. nam liberalis bonus est cum liberalitas sit pars iusticie a qua. bonus denominatur: ut non addam inquit quod habes: palam id est manifeste et ex sententia iudicum uxorem sine mala fama id est sine malo nomine et sine ulla ignominie nota: ita ut voluisti id est secundum votum tuum. Beatus id est felix es supple cum quo palam iungi potest: tu es palam id est manifeste felix id est clarum est seu manifestum ac certum est quod tu es beatus nisi hoc unum id est hoc solum desit videlicet animus qui ferat id est toleret sustineat modeste id est moderate et cum modo istec. id est ista comoda que tibi contigerunt. quia sed si res sit tibi cum lenone id est si habeas negocium et quod barbare dicitur ad faciendum cum lenone puellarum venditor: qui cum. id est cum quo est mihi res id est cum quo habeo negocium: et ut dicunt ad faciendum. tunc id est tunc sentias id est percipias quantum. id est si molestie illi cui cum talibus est negocium. Plerique omnes sumus ita ingenio id est habemus talem naturam: et quod dicunt talem conditionem: ac sumus talis nature: ubi plerique abundat et omnes ponitur necessario ut in andria quod plerique faciunt adolecentuli. Omnes ergo tali sumus ingenio videlicet nosmet penitet nostri id est nos ipsi nostra contemnimus seu parum videtur nobis tales esse quales sumus. Nam penitet eum. qui parum putat et cui parum videtur: vel qui parum quicquam estimat. vult ergo dicere vnicuique suam sortem displicere et alienam meliorem putare. Huc ta Horatii sententiam. Qui sit Decenas ut nemo quam sibi sortem. Seu ratio dederit seu fors obicerit illa. Contentus vivat laudet diuersa sequentes. Et Quidij. Fertilius seges est alienis semper in agris. Vicinque pecus grandius vber habet. An. At. i. sedo. Pbedria contra id est eduerso videris mihi fortunatus id est felix cui potestas id est facultas est de integro id est vel deinceps: vel melius de integris rebus aut integre et libere: etiam consulendi id est consultandi: hoc est deliberandi quod velis retinere. id est re seruare tibi tanquam selectum: quod velis amare id est aliquo tempore desiderare: quod velis amittere. id est dimittere a te eius societate consecuta. Ego infelix incidi id est casu quodam deueni in eum locum. id est in eum statum ut neque sit mihi copia. id est ut non habeam facultatem neque amittendi eius quod amo amore impediens neque retinendi eius id est retinendi illud quod amo propter patrem qui mihi mox hanc consuetudinem est adempturus. Deinde animaduertit currentem getam et territus ait. Sed quid hoc est quod video? Videon id est utrum video getam currentem aduenire huc? eo accuratius viso subdit. ipse est pro ipse est geta. Dei intersectio ingemiscens: ego miser id est infelix timeo quam rem nunc nunciet id est afferrat denunciet mihi antipbonem.

ut ne ad datur: quod sine sumptu ingenuam liberales nactus es. Quod habes (ita ut voluisti) uxorem sine mala fama palam. Beatus: mihi unum hoc desit animus? qui modeste istec ferat. quod si tibi res cum eo lenone sit: qui cum mihi est: tunc sentias. Ita plerique ingenio sumus omnes nostri nosmet penitet. An. At. tu mihi contra nunc videre fortunatus pbedria: cui de integro est potestas etiam consulendi quid velis. Retinere: amare: amittere. Ego infelix in eum incidi locum: ut neque mihi eius sit amittendi: nec retinendi copia. Sed quod hoc est? videon ego. Getam currentem huc aduenire? Is est ipse. Dei timeo miser: quam mihi nunc nunciet rem.

Beta.

Antipho.

Pbedria.

Phormio

Nullus es rē. In hac scena serui currentis officium ē tendens ad perturbationē antipho-
nis quem oportet abesse conspectui patris vsq; ad rerum cognitionē et fabule conuer-
sionem. Be. Primum geta hec secū loquitur o geta de seipso. Nullus es. i. perditus es
sive peristi. Nā nullus sum significat quasi non sum ac perij. Nullus es ergo nisi rep-
pereris id est inueneris tibi aliquod cōsiliū celere id est velociter inuentū. Declinat

Nullus es geta: nisi iam aliquod tibi con-
siliū celere repereris: ita nunc impara-
tū subito tanta te mala impendent. q̄

neq; vti deuitem scio: nec quomodo me inde abstra-
bam. Nam non potest celari nostra diutius ita auda-
cia. Que si non astu prouidentur: me aut verum pes-
fundabunt. An. quidnam ille commotus venit? Be.
Cum temporis mihi punctum ad hanc rem est. Be-
rus adest. An. Quid illud mali ē? Be. Quod cū audi-
erit: quod eius remediū inueniam iracundie? loquar
ne? incendam? taceam instigem? purgem me? laterem
lauē? Ebu me miserū: cum mihi paueo tum antipho
me excruciat animo. eius me miseret: ei nunc timeo:
et nunc me retinet. Nam absq; eo esset recte egomet

q; hic celer bec celeris hoc cele-
re. Ita id est adeo tāta mala: id
est infortunia. impendant subito
te imparatum id est improuisum
i. adeo ita magna mala pendent
in te. i. futura sunt tibi. Ubi impē-
deo impendes. accusatiuo iun-
gitur quemadmodum enī dicit
mus multa mala manent te id ē
futura sunt tibi: ita dicim⁹ multa
mala impendent te. i. futura sunt
tibi et tibi impendent seu iminēt
que mala neq; scio vti id est quas
liter deuitem. i. euadā caueam ar-
ceam: nescio quomō abstrabam:
id ē eruam educā extrabam me
inde id est ex illis malis si in illa
incidero. nam nostra audacia. i.
temeritas de tali coniugio fictes
mere facto non potest iam celari
diutius. que mala si non prouid-
entur. i. prouide cauentur astu:
id ē astute et tunc est aduerbium:
interdus est nomen quarte inflec-
tionis: et tunc significat astutias
ab astu vrbe: in qua qui versati
sunt cautiore efficiuntur: pessū
dabunt: id est suppedicabunt op-
primunt me aut verum id est be-
rile filiū. vel vt alij habent baud
bera: i. non pessundabunt dñm
An. q̄dam. i. cur. vel propter qd

ille geta venit cōmotus id ē perturbatus cōterritus. geta aut nōdum videt iuuenes sed pergit in sermo-
ne suo. Be. cum. id est deinde punctū tps. i. momētū seu breuissimū tempus ē mihi. hoc est mihi restat.
ad hanc rem id est ad deliberandum quid mihi in hac re sit agendū. Nā berus id est dñs meus adest
id est prope est vel aduenit. nam postea se eum vidisse in portu dixit. An. Quid istud mali est. Be. Qd
factum scilicet q; vxorem duxit antipho cum ipse berus audierit quod remediū: id est quam medes
lam inueniam iracundie eius quasi iracundia sit animi morbus dixit quod remediū inueniam. ne. i.
vtrum loquar. i. faciam ne sermonem cū eo an tacebo vtrū incendā. i. incitabo in si amabo eius iracundia
am: quia iracundia ignis est. vtrum taceam. i. silcam. vtrū instigem ab instigo as. i. irritē vel stimulem
eius iracundiam. vtrum purgem. i. excusem me. Deinde. hoc non placet sibi q; se purget apud eum qui
suis purgatiōib; nullum penitus sit locū relicturus. ppter ea subdit lauē laterem. i. operam perdam
si id fecero. Posset et forsitan lauē laterem legi interrogatiue ve cetera precedentia. Ebu. interfectio
doloris me miserum. i. fateor vel dico vel sentio me infelicē. cum. i. partim vel multum paueo mihi. i. ti-
meo ne quid mali occidat mihi. tum. i. timeo multo magis antipho excruciat me animi pro animo. i. me-
turis conficit et animo me sauciat atq; torquet me geta mihi miseret eius antiphois id est misericordia
ducor in eū nunc timeo ei id est metuo ne quid ei sinistri accideret. Is antipho retinet id est remozatur
me qui essem fugiturus nisi res ad eum pertineret. Nam recte esset id est bene res se haberet absq; eo
antiphois id est si ad eū res non pertineret: sed meū tantummodo peccatū esset. Ego vidissem id est

Comedia.V.

prouidissimam consulissimam mihi fuga scilicet et discessu et ultus essem. i. punissem siue vindicassim iracundiam senis scilicet dñi mei. Ira de causa est: iracundia autem de moribus. et bene ultus essem. Nam si fugiendo faciunt ut dominos peniteat iratos fuisse. conuassim. i. furto collegissem aliquid. Nam conuassare significat omnia furto colligere. ut Nonius inquit. tractum seu figuratum a colligendis vasis atque protinus. i. illico conijcerem me in pedes. i. discederem aufugerem hinc quasi celeriter et cuius impetu exurgeres super pedis fuge facien de gratia. An. Quam fugam: id est quem discessum aut quod furtum quia dixit conuassim hic scilicet geta parat: id est molitur: et bec dixit antipho pbedrie cognato Be. Sed Donatus vult pro ergo accipi. ut sit sensus. Ergo ubi quam antipbonem aut qua via insistam: id est perseuerem siue pergam aut prosequar querere eius. i. Pb. Bec. noiat re. i. de tuo nomine loquit. An. expecto. nescio quod magnum malum hunc nuncio. i. vel ab hoc nuncio geta vel hac infelici nuntiatione quam est allaturus. hoc est nescio quod magnum malum hunc mihi nuntia tunc arbitror. Pb. quia pbedria vidit antipbones? ita comotum ob timores nuntij mali propterea est familiariter carpit inquit con dolendo socio. Ab. interiectio do lentis. ne id est utrum sanus es? i. es tu compos tui. vis nunc de spiscere: infans ne: non babes aliquid sapientie quod hic exibe as? Bec. Nondum vidit iuuenes pergam id est prosequar contenda conabor ire domum. sepe dicimus pergo domum: sed eclipsicos est. ait Donatus. ut prope ro domum cum plenum sit per go ire domum et propero ire domum. Sepius tamen oratores propero romam aut propero illuc dicunt non addendo ire. Pergam itaque ire domum ubi in qua domo plurimum est id est ubi frequenter est. propter morem vxores sue. alij habent ibi: et tunc est sensus. ipse antipho est plurimum ibi scilicet domi. Pb. reuocemus hominem getam. An. tu geta sta. i. cessa ire illi co. nam stare est non ire. Beta. Loqueris super. satis pro imperio: id est satis imperiose seu pro imperio quod babes quisquis es id est quicumque sis nec. dum animaduertit esse antipbonem. An. Beta. vocatiuus est. Be. Aspiciens geta vidit eum et inquit. ipse est antipho quem antipbonem volui obuiam mihi fieri super. id est cui volui obuiare: sed verbo non sepe oratores vtuntur: sed aduerbio potius obuiam: ut te obuiam volebam: id est volebam quod mihi fieres obuius. An. obsecro cedo id est dic quid portas. Ferre et portare de negocijs maioribus dñr. atque expedi. i. explica verbo vno super. i. breuibus seu paucis quid portas nunc. i. si potes. hoc dicit propter timorem et dolorem impedire. Be. facia. i. expedia vno verbo. An. elo quere. i. expedi eloquenter quid portas. Be. Tidi patre super. modo. i. pauloante apud portum ad quem applicauerat ex mari. An. Ne: id est utrum vidisti meum patrem demipbones? Bec. intellexi in id est nun quid intellexisti me dixisse patrem tuum aut certe inuuisse? An. Occidi. i. perii. Be. bem. interiectio indignantis aut dolentis. An. Quid agam? Pb. Quid ais? geta scilicet. Be. Dico super. me vidisse patrem tuum antipbonis patrum tuum. i. qui est tuus auunculus. sed propter patrum: quia ex parte patris. nam auun

mihi prouidissimam: et senis essem ultus iracundiam: aliquid conuassim: atque hinc me conijcerem protinus in pedes. Antipho. Quam hic fugam: aut furtum parat? Be. Sed ubi antipbonem reperiam? aut qua quere insistam via? Pb. Te nominat. An. Nescio quod magnum hoc nuncio expecto malum. Pb. Ab sanus es. Beta. domum ire pergam. ibi plurimum est. Pb. Reuocemus hominem. An. Sta ilico. Beta. Bem satis pro imperio quisquis es? Antipho. Beta. Be. ipse est quem volui obuiam. Antipho. Cedo quid portas obsecro atque id (si potes) verbo expedi vno. Beta. Faciam. Antipho. Eloquere. Beta. Nodo apud portum. Antipho. meus. ne? Beta. Intellexi? Antipho. Occidi. Be. Bem. Antipho. Quid agam? Pb. Quid ais? Be. Bem. Nuncius vidisse patrem me patrum tuum

Pbozmio

cultus est et parte matris. An. Nā qđ anastropbe pro quodaz. i. qđ remediuz ego miser inueniaz buie
exitio. i. buie perniciet: buie pesti: buie malo: buie exilio: buie perditioni et infortunio subito a subito: ta-
tum. i. repentino. Nam est datiuus et ablatiuus nomis subitus et interdum aduerbiuz. Quod. i. si me
fortune. i. mei euentus mei casus ac successus redeunt eo. i. in eum statuz: hoc est reuertuntur quasi in
pelus et a pcessu retro in deterius: vt o' pbanū nomen vxoris conuertit sermonem ad eam per apo-

um. Antipbo. Nam quod ego buie subito exitio reme-
dium inueniam miser? Quod si eo mee fortune rede-
unt: pbanum abs te vt distrabar: nulla est mihi vita
expetenda. Beta. Ergo istec cum ita sint antipbo: tā-
to magis te aduigilare equum est. Fortes fortuna ad-
iuuat. Antipb. Non sum apud me. Beta. Atqui opus
est nunc qđ maxime vt sis antipbo. Nam si senserit te
timidum pater esse: arbitrabitur commersisse culpā.
Pbedria. Hoc verum est. Antipbo. Non possum im-
mutarier. Beta. Quid faceres: si aliquid grauius ti-
bi nunc faciundum foret? Antipbo. Cum hoc non
possum: illud minus possem. Beta. Hoc nihil est pbe-
dria ilicet. quid conterimus operam frustra? quin
abeam. Pbedria. Equidem ego. Antipbo. Obsecro:
quid si assumulabo? Satin est? Bet. Harris. Antipb.
Vultū cōtemplamini. bem. satin sic est. Be. Nō. Ant.

stropben: abstrabar id est abdit
car cruar abs te id ē a societate
tua: nulla vita etiam optima est
mihi expetenda: quia sine te vi-
uere nō potero. Be. Ergo o anti-
pbo cum istec sint ita. i. cum tan-
to opere timeas ab ea distrabi tā-
to magis equum est te aduigila-
re. i. accurate vigilare et insuda-
re vt tibi eam conserues: fortuna
adiuuat fortes. i. quod vulgo di-
ci solet. Audaces fortuna iuuat.
An. Non sum apud me id ē non
sum mei compos scumentis sa-
ne: seu nescio quid agaz deest mi-
hi consilium: non habeo animū.
Be. Atqui id est sed certe. o anti-
pbo nunc qđ maxime. i. potissimū
nunc est opus vt sis apud te id ē
vt animosus et prudens et sane
mentis. Nam si pater demipbo
senserit te esse timidum id est ti-
mentem arbitrabitur id est puta-
bit te sup. cōmersisse id est com-
misisse culpam id est flagitiū qđ
est flagitione id est increpatioe
dignum: et ita efficiet pater vt ab-
strabar ab ea quaz culpa qua-
dā duxeris et nō animi cōstatis
affectu. Pbe. s̄ est veruz. i. qđ tu
dixi geta. An. nō possum imuta-
ri. i. nō possum effici intrepidus nō
possum effici fortis vt audax me ap-
te em natura tal' suz. Be. qđ fac-
res si qđ. i. si aliqd aliud gūius. i.
molesti foret nūc faciundū tibi:

An. Cum non possum hoc facere qđ ē min⁹ graue. i. esse aīo forti et excelsio: min⁹ possez illd qđ esset gra-
uius ac molesti⁹. Be. o pbedria s̄ qđ antipbo dicit nihil ē. i. nulli⁹ ē momēti. Vel ponit orō neutra pro
masculina sic: s̄ nihil ē. i. hic antipbo est nihil. i. ē nullius momēti. Illicet. i. ire licet. q. d. abeūdū ē. Sem-
per em illicet finem rei significat. quēadmodū actū ē. Illicet autē dī p sincopen quasi ire licet: sic em iudi-
ces de consilio dimittebant cū pco pñciaffet suprema. i. illicet. Quid. i. cur cōterimus frustra. i. incasū
sum operam. i. laborē nūm in eo admonēdo: quin. i. cur non abeam. i. cur nō discedo: interrogādo et ter-
rorem antipboni incutēdo. Vel si capias affirmatiue intelligis sic: quin. i. qđ nūmo abeam. i. discedā. q. d.
quid tu pbedria sis acturus nescio: ipse autē sum discessurus. Pbe. et quidem. i. certe ego abeo sup. vel
discedo. An. Obsecro reuocantis dictū ē qui videret eos abeuntes. Quid mod⁹ interrogādi: si assimu-
labo id est si fingam me esse forti animo: satin id est satis ne ē id est vtrū sufficit. Be. Harris. i. nugas
ris. An. Contemplamini vultū. i. cōsiderate faciem meam et videre emergat ne tristitie signum. Bem
interiectio ostēdetis vultū bilare fictū: satis ne est. i. nōne sufficit sic assummare. Be. Nō satio ē sic. An.

Comedia. V.

Quid modus interrogandi. vel quid dices vel erit si sic assumulem ut ostendebat ei. Beta. p. p. modus
i. fere satis erit sic. An. quid erit sup. si sic assumulem: Be. Sat est. Deinde agnouit iam vultum redeun-
tem in pristinum statum subdit. bem admonentis est serua istud quod ostendisti de quo dixi sat est: et
serua inq. istud. i. diligenter hoc retine. ut respondeas id e. rependas referas per verbum pari verbo
id est simile simili. ne ipse pater irat. commotus in te protelet. i. protrahat perueniat exagitet suis ob-
iectis suis. i. terribilib. A prote-
lo d. b. protelet. pteli. p. tenore ac
tractu quasi sit qdam protracto.
Protelare dicit festus significat
p. cellere a greco tbelotben qd si
gnificat longe. Item nonius ait
ptelare est percutere per turbas
re interdum excludere et quando
q. adiuuare. An. scio id est intel-
ligo sic esse faciendum ne id con-
tingat. Beta. Fac respondeas
sup. re in istuz. i. remuētē eē vi i.
violētia et coactū lege. i. p. legē et
iudicio id est p. sententiā iudicis
quam in te tulit. tenes id e. intel-
ligis quod dico tibi respondē-
duz. Sed quis est hic senex quē
video in vltima platea id e. in si-
ne in extremitate platee. An. ip-
se est pater scz non possuz adesse
sustinere aduentum eius et com-
parare seu subire vultum eius.
Be. Ab interfectio dolentis qd
agis. i. qd facis. alter em fugies
bat. o antipho quo abis. i. quo di-
scedis. mane id est siste. pedē in-
q. itez dico tibi mane siste gradū
fuge vestigia nec p. gredere vlti-
rius. An. egomet noui me timi-
dum. i. et noui peccatum meē gra-
ue scz et puniendū. cōmendo vo-
bis pbanium vxorem et cōmen-
do vitam meam ut me excusetis
et mee honestati consulatis. ac ut nō ab ea distrabar: qz tūc nulla est mihi vita expetenda. p. be. o geta
quid fiet nunc abeunte antipbone. Beta. tu iam. i. mox audies lites id est iurgia ego pēdēs. i. suspensus
ad furcam plectar. i. feriar verberator puniar: unde plectruz a plectendo. i. feriendo dicit inde et plai-
ge dicte sunt. Potest etiam sic intelligi. Ego pendens id est luens penas supplectar id e. verberabor
et feriar: et quidem ita fiet nisi quid. i. aliquid sefellerit male. i. nisi me intellexerim et mente conceperis
nam bec res fallit me significat banc rem ignoro seu bulus rei sum nescius. Sed tamen o pbedria opz
nosmetipsos facere id. scilicet esse forti animo. quo scilicet esse animo forti monuimus id est admonui-
mus. modo id est pauloante antipbonem hic id est in hoc loco. vbi moneo iungitur cum duobus accusa-
tiuis quod est satis notum fieri posse. pbedria. quia geta dixerat nosmet oportet et secum iungerat
pbedriam: ideo pbedria dicit oportet mihi. quasi dicat. noli me iungere tecum quinimmo impera id qd
faciam adeo se ad omnia paratum indicat ut impera dixerit seruo. Beta. Meministi id est recordaris
tenes memoria ut id est qualiter olim id est aliquando oratio nostra fuerit incipiēda in re. id est in
narratione ipsius cause siue in materia et argumento seu visceribus cause. videlicet cum geta mo-
neret antipbonem ut responderet accusationibus paternis se inultum esse coactum vi lege ac iudicio:
ad defendendam noxiam pro noxam per epantbesim ppter sambum hoc est ad defendendā culpam.

Quid si sic? Beta. Propemodum. Antipho. Quid
si sic? Beta. Sat est. bem istud seru a: et verbus verbo:
par pari ut respondeas: ne te iratus suis scuis dictis
protelet. Antipho. Scio. Beta. Uti coactum te esse:
inuitum: lege: iudicio: tenes? Sed quis hic est senex
quen vi deo in vltima platea? Antipho. Ipsus est nō
possum adesse. Beta. Ab quid agis? quo abis anti-
pbo? mane: mane inq. Antipho. Egomet me noui: et
peccatum meum. vobis commendo Pbanium. et
vitam meam. Pbedria. Beta. quid nunc fiat? Beta.
Tu iam lites audies. ego plectar pendens: nisi quid
me sefellerit. Sed qd modo hic nos antipbonem mo-
nuim? id nosmetipsos facere oportet Pbedria. Pb.
Aufer mihi oportet. quin tu quod faciā: impera. Be.
Meministi olim ut fuerit nra oratio in re incipiēda

Phormio

alias nota significat penam: et ad defendendam. i. com probandam illam causam. i. illam defensionem esse sup. iustam et facilem. i. non difficilem neque inuolutam et vincibilem id est que facile vincatur. ait Donatus. et optimam. i. commodissimam seu apertissimam equissimam. Vel potest sic intelligi. Demisti inquam illam causam id est defensionem iustam facilem vincibilem et optimam. Pbe. Demini id est sum memor illius defensionis. Bet. Dem nunc opus est ipsa defensione. et si quid potes inuenire scilicet et exco-

ad defendendam noxiam: iustam illam causam facilem: vincibilem: optimam: Pbedria. Demini. Be. Item. nunc ipsa est opus. aut si quid potes: meliore: et callidior. Pbedria. Siet sedulo. Beta. Nunc prior adito tu. ego insidijs hic ero succenturiatus: si quid deficies. Pbedria. Age.

Demipbo senex. Beta. Pbedria.

Ita ne tandem vxores duxit antipho in iussu meo: nec meum imperium. age omitto imperium. Non si multa te meam reuereri: saltem non pudore? o facinus audax. o geta monitor. Beta. Uix tandem. Demipbo. Quid mihi dicent: aut quam causam reperient demiroz. Beta. At quod reperi. aliud cura. Demipbo. An hoc dicent mihi?

gitare opus est defensione melloret callidior. i. subtilior perspicacior. Pbedria. Siet id est laborabitur dabit opera sedulo. i. instanter sinedolo. Be. nunc tu adito prior. i. subito prior conspectum eris tanquam sis prelium aditurus ego ero hic succenturiatus. i. succurrere ac supplere defectum paratus insidijs. i. per insidias et fraudes. Nam insidie sunt deceptiones et fraudes: id est insidiosos homines subdolos dicimus. Succenturiati dicuntur qui explende centurie gratia subijciunt sed ad supplementum ordinum: et est translatio a re militari: nam geta intelligit se ex insidijs succursurum pbedrie si sit opus non ad infestandum patrem antiphonis sed ad defendendam culpam. Ego ergo ero hic succenturiatus: si quid id est si in aliquo deficias id est obstupescas et non perseverabis in defensione. Pbe. Age vel fac quod dicis. vel sit aduerbium hortantis.

Ita ne tam. et. In hac scena accusatio est et contradictio ubi vite exemplum ostendit: in quo spes

etatur nullam esse tam iustam et gratam iracundiam patris quam et fiducia defensoris et interuallo temporis evanescat. Demipbo. Ita ne tandem est super. i. est ne ita tandem. Bet. uticula tandem habet quoddam vergens et accelerans: ut vult Lau. Donatus esse expletivam particulam. Est ne. ita tandem quod antipho duxit vxorem in iussu meo. i. sine auctoritate mea: vel ne. i. utrum tandem antipho ita duxit vxorem in iussu meo nec pro et pro non et o facinus audax. i. temere admissus. i. non reuereri imperium meum. age hortantis est seipsum ad aliud cogitandum omitto imperium. i. dempto imperio. itez exclamari potest. o facinus audax. non reuereri. i. non timere meam simulatam. i. sursum et contentione saltem non pudere. i. non affici pudore quo reuocaretur a tali proposito. Vel sic intellige. Ita ne tandem antipho duxit vxorem in iussu meo nec curauit super. reuereri meum imperium. i. habere eam reuerentiam mihi ut meum imperium expectaret. age omitto imperium non curauit reuereri quasi pro timere meam simulatam. non curauit pudere. i. pudore deterri ab scepto ita ut pudere sit a personali non ab impersonali ut satis liquet. O facinus audax. o geta monitor. i. pedagagus director preceptor eius quasi dicat. puniendus es acerrime. Beta. Uix tandem. i. denique post multa verba ad nomen meum peruenit et pene est oblitus nominis mei. De. Nondum demipbo videt eos sed solus loquitur. Demiroz id est nescio. Nam admirationes ignorantia facit. nescio quid dicent mihi scilicet geta et filius aut quam causam id est quam defensionem vel excusationem reperient id est exco- gitabunt. Beta. Atqui id est sed certe iam reperi causam scilicet cura iam aliud. i. noli de eo esse sollicitus: sed ad rem aliam confer curam tuam. De. An ne pro utrum dicent mihi hoc scilicet feci id est duxi vxorem

Comedia.V.

inuitus. i. nolens: lex coegit ut eam ducerem. Audio. i. intelligo et fateor legem coegisse. Beta. Placet. i. est mihi
cordi quod fateris illud. De. utrum. i. scilicet ne. i. verum etiam lex coegit id quod sequitur. i. ipsum filium scientem et tacitum
i. taciturnum non repugnantem tradere causas i. offerre victoriam in causa aduersariis i. p. rariis in illa causa
seu prouersia. Pbe. illud quod replicuit senex est durum. i. difficile solum. Beta. Sine. i. p. mitte mihi ego expe
diam. i. ego exsoluam illum modum ne timeas. nam illi obiectioni satisfaciā. De. Incertum est mihi. i. ne
scio quid agam: quia hoc infortunum
q. i. filius duxit uxorem obtigit
i. accidit mihi tanquam malum. nam de
bono dixisset accidit. Obtigit mi
hi ergo preter spem. i. preter ex
pectationem et timorem. Nam illud
non timebas. et obtigit mihi incre
dibile. i. tale quod nunquam fuisset cre
ditur. i. filium fuisse uxorem ductu
rum i. mea absentia: suus ita. i. adeo
irritatus i. puocatus in iram: im
pulsus commotus pruratus: ut
nequeam instituere. i. inducere
disponere animum meum ad co
gitandum. i. ad considerandum et co
sultandum quo pacto sit hoc fe
rendum: et quid de hoc sit facien
dum quod obrez. i. quapropter oportet
omnes homines meditari. i. reuol
uere secus et quasi exercere i. me
te quo pacto. i. quo modo ipsi ho
mines ferant. i. sustineant portet
patiantur tolerant erant. i. ca
lamitatem aduersam. i. molestam.
aut vacat aduersam: ut ait Dona
tus: aut melius est erant epitetbon
et quo pacto ferant damna pericula
et cetera incommoda maxime. i.
precipue tum. i. tunc: quum. i. quan
do res sunt secunde. i. prosperere be
ne succedentes et ex animi sente
tia: tu aliquis rediens peregre. i.
a longinquis regionibus distanti
bus ac longe remotis. Peregre
enim significat longe: semper cogi
tes id est consideres hec que se
quuntur esse comia et posse fieri scilicet
aut peccatum filii aut mortem ux
oris aut morbum filie et ea cogites
ut nequid. i. ut non aliquid sit nouum animo tuo. i. impremeditatum impronitum: deputato id est valde pu
ta et destina iudica existima vel reputa: vel si vis expone per futurum quemadmodum est futuri tempo
ris: reputa inquit id omne quicquid. i. quod eueniat preter spem esse in lucro. i. accidisse ex abundanti ultra
id quod timebas futurum. Beta. o pbedria incredibile est quantum antecum id est antecellam superem
vincam verum in meum sapientia. i. per sapientiam omnia mea incommoda et infortunia sunt mihi id est a
me meditata id est preuisa ubi meditata passiuè capitur tanquam veniens a verbo communi qualia sunt milia
ta. alia. Si verus meus redierit si pro cum. i. cum redierit verus: sed loquitur secundum votum suum velle et i
cum non esse reditum. et ideo dixit si verus enim iam redierat sed nondum erat aditus ab eis. est mihi mole
dum. i. necesse mihi erit molere usque id est assidue i. pistrino id est quod nostri dicunt in molendino. nam
locus erat in quo circumagebantur mole trusatiles et ita frumenta pinsebantur id est molebantur est mihi

inuitus feci: lex coegit: audio: et fateor. Beta. Plas
cet. Demip. Utrum scientem: tacitum causam trade
re aduersariis: etiam ne id lex coegit? Pbedria. Illud
durum. Beta. Ego expediam. Sine. Demip. Incertum
est quid agam: quia preter spem: atque incredibile
hoc mihi obtigit: ita sum irritatus: animum ut ne
queam ad cogitandum instituere: quod obrem omnes
cum secunde res sunt maxime: tum maxime medita
ri secum oportet: quo pacto aduersam erumnam fe
rant. pericula exilia damna. Peregre rediens sem
per cogites aut filii peccatum: aut uxoris mortem.
aut morbum filie. Communia esse hec: fieri posse: ut
nequid animo sit notum. Quicquid preter spem e
ueniat: omne id deputato esse in lucro. Beta. O
pbedria incredibile est: quanti verum antecum sa
pientia. Meditata sunt mihi omnia mea incommo
da. Verus si redierit: molendum esse in pistrino.

Phormio

vapulandum id est me oportet vapulare id est cedi ac verberari, nam vapulare ē cedi siue verberibus affici. cum sit neutrum passivum. compedes. i. vincula catene colligantes aut pedes aut crura siue tibias aut alia corporis membra. Dicuntur enim compedes ut ait nonius nō a pedibus sed ab impedimento. Inde compedio is. id est colligare et colligando aliquid impedire. inde compeditus siue impeditus et prepeditus. compedes ergo sunt habende. i. sum compediendus et colligandus compedibus. opus ē mihi faciundū. i. me oportebit opari dure et egre ruri. adverbialiter p in agro molendū et vapulandum gerundia sunt verba: sed habende et faciundū sunt participia. nihil. i. non quicquid bonorum predictorum in commodorum accidet novum animo deputabo id omne esse in lucro: quicquid id est quod eveniet preter spem: sed quid id est cur cessas? id est tardas cunctaris moraris adire hominem demipbonem. et bene adire tanquam terribilem et pugnaturum. et quid cessas alloqui hominem blande: id est suaviter lenibus verbis in principio. De. video pbedriam filium fratris mei cōremetis. ire: id est venire mihi obviam adverbium est. Pbe. o mi patrie salve. De. vides quod tam qui adit quam qui adiatur dicit salve: sed ubi ē antipho? Pbe. gaudeo super te advenire saluum. De. Eredo te gaudere mea salute. responde mihi hoc. Pbe. antipho valet id est ē incolumis ipse est hic id est in hac parte visus vel in hoc vico quia qui ppe est presens esse videtur. sed satis id ē queris supplere: id ē vtrum omnia sint super. satis ex sententia id est satis ad votum et satis bene se habeant omnia. De. equidem vellem omnia esse satis ex sententia et secundum votum meum. Pbe. quid istud est propter quod tristis es? De. o pbedria rogitas cōfecistis id ē celebrastis et exegistis bonas nuptias. per ironiam me absente: id est in absentia mea. Pbe. ebo interiectio deprehendentis causam tristitie an tu nunc succenses. i. irasceris illi id est propter nuptias. De. o artifices probi. per ironiam: quasi dicat audio probū artificem seu opificem defendere alterius causam cum tamen contrarium intelligat. De. ego n. lego ne nō succeseam. i. debeo succensere illi filio. gestio plus ē quam volo. i. cupio. et quidem cum gestu ostendendo videlicet gestibus cupiditatem. gestio. i. vehementer cupio ipsum filium dari non venire tanquam filius: sed dari tanquam reum mihi in conspectum id est ante oculos meos: ut sciat sua culpa. i. per suam culpam illū patrem lenissimū. i. benignissimū prius scilicet me esse factum acerrimū. i. asperrimū et durissimū et vehementissimū. Pbe. atqui. i. sed certe o patrie nihil filius fecit quod id est propter quod succenses? i. irasceris illi. De. autem. i. sed ecce particula ostendens aliquid novum et improvisum animo accidere

vapulandum: habende compedes: opus ruri faciundum. Horum nihil quicquid accidet animo novum. Quicquid preter spem eveniet: omne id deputabo esse lucro. Sed quid cessas hominem adire et blande in principio alloqui? Demea. Pbedriam mei fratris video filium mihi ire obviam. Pbedria. Si patrie salve. Demea. Salve. Sed ubi est antipho? Pbedria. Saluum te advenire gaudeo. Demea. Eredo. responde hoc mihi. Pbedria. Valet. hic est sed satim omnia ex sententia? Demea. Vellem quidem. Pbedria. Quid istud? Demea. rogitas pbedria: bonas me absente hic confecistis nuptias. Pbedria. Ebo. an tu id succenses nunc illi? Beta. O artificem probum. Demea. Ego illi non succenseam: ipsum gestio dari mihi in conspectum nunc: sua culpa ut sciat lenem patrem illum factum esse acerrimum. Pbedria. At qui nihil fecit patrie: quod succensesas. Demea.

am. me absente: id est in absentia mea. Pbe. ebo interiectio deprehendentis causam tristitie an tu nunc succenses. i. irasceris illi id est propter nuptias. De. o artifices probi. per ironiam: quasi dicat audio probū artificem seu opificem defendere alterius causam cum tamen contrarium intelligat. De. ego n. lego ne nō succeseam. i. debeo succensere illi filio. gestio plus ē quam volo. i. cupio. et quidem cum gestu ostendendo videlicet gestibus cupiditatem. gestio. i. vehementer cupio ipsum filium dari non venire tanquam filius: sed dari tanquam reum mihi in conspectum id est ante oculos meos: ut sciat sua culpa. i. per suam culpam illū patrem lenissimū. i. benignissimū prius scilicet me esse factum acerrimū. i. asperrimū et durissimū et vehementissimū. Pbe. atqui. i. sed certe o patrie nihil filius fecit quod id est propter quod succensesas i. irasceris illi. De. autem. i. sed ecce particula ostendens aliquid novum et improvisum animo accidere

Comedia.V.

ecce omnia similia in isto id est ad sunt apparent omnia similia inter pbedriam et antipbonez. omnes de duobus dixit per indignationem congruunt id est concordant bene simul. cognos. i. si cognoueris vnū. noz. i. cognosces vel cognouisti oēs. Pbedria. baud id est non ita ut ais. De. hic scilicet antipbo ē in noxia pro noxia: id est in culpa ille scilicet pbedria adest: id est presidio est seu paratus est et presto ad defendendam causam alterius cum ille antipbo deest hic adest presto id est presens paratus cum defendere ipsi tradunt operas mutuas id est mutuo se adiuuāt hoc est adiuuant alter alterum. **Be.** senex demipbo probe id est recte depinxit id ē descripsit facta iuuenum imprudēs: id est nesciens seu per imprudentiam qui scilicet nesciret amorem citbari stric. De. nam ni. i. nisi ista essent id est nisi iuuaretis alter alteruz o pbedria nō stares cū illo antipbone. i. pro illo hoc est pro illius defensione. nam in eius parte stamus pro quo facimus. **Pb.** o patre. si ē hoc sup. ut: id est q antipbo admiserit quasi receperit in se cōmittēdo culpā. hoc est si antipbo admisit culpā tē ē culpā dū ex qua re id ē ex qua admisione culpe foret. i. esset minus i. non satis tēperans: id est consulens prouidens moderatus ve ut alij habent obtemperans rei i. utilitati sue quātum ad facultates dotis vel rei id est rei familiaris bonis substantie sue aut famei id est honestati natalium puta q accepit et pauperes et ignobile nam in negotio nuptiarum duabus rebus consult oportet. i. rei et fame: hoc est facultatibus dotis honestatibz natalium. Si admisit ergo culpam non dico cām quin id est q nō vel propter quā non ferat: id ē sustineat patiatnr id qd meritis sit ferre scz propter suam culpā sed si forte quis. i. alius quis fretus. i. confusus sua malicia id est improbitate et astutia maligna fecit infidias id est prodiciones et fraudes nostre adolescentie: ac vicit: nostram culpā est: an iudicam: qui sepe propter inuidias adimūt diuiti: aut propter misericordiam: addunt pauperi: **Be.** nisi nossem causam: crederem vera hūc loqui. **De.** mea an quisq iudex ē: qui possit nocere tua iusta vbi tute verbum non respondeas: ita ut ille fecit. **Pbedria.** Functus adolescentuli est officium liberalis.

Proornio

post q̄ ventum ē id ē peruentum est impersonaliter dictum ad iudices ipse non potuit proloqui id est proferre in lucē cogitata id est mentis conceptus ita. i. adeo pudor id est verecundia obstup. fecit euz id est attonitum reddidit eum tunc timidum id ē qui tunc suapte natura erat timidus. Be. laudo bñc: sed cesso adire id est vel nimis tardo: vel intellige quid cesso adire quasi quid tardo et dubito adire q̄primum id est citissime senem demipbouem. deinde in hoc dicto concessit a d senem ⁊ salutauit eum.

Postq̄ ad iudices ventum est: non potuit cogitata proloqui: ita eum tunc timidum obstupefecit pudor. Be. Laudo hunc sed cesso adire q̄primum senem: bere salue. saluum te aduenisse gaudeo. Deme. O bone custos salue: columnen vero familie: cui commendaui filium hinc abiens meum. Beta. Jamdudum te omnes nos accusare audio immerito: et me omnium bonum immertissimum. Nam quid me in hac re facere voluisti tibi: seruum hominez causam orare leges nō sinunt: neq; testimonij dictio est. Deme. Mitto omnia adde hoc. Imprudens timuit adolescens: sino: tu seruus: verum si cognata est: maxime non fuit necesse habere: sed id quod lex iubet dotem daretis. quereret alium virum. qua ratione inopem potius ducebat domum? Beta. Non ratio: verum argentum deerat. Demea. Sumeret alicunde. Be. Alicunde: nūbil est dictu facilius. Dem. Postremo si nullo alio pacto vel fenore. Beta. Hui dixti pulchre: siquidem quisq̄

daretis id ē dare debebatis dotē ipsi cognate id quod. i. quod vt sepe apud ciceronē videlicet dare dotē lex iubet: vel daretis id. i. dotem quod lex iubet dari. cognata quereret alium virum id est maritū si dedisset ei dotem qua ratione id est propter quam rationem potius ducebat domum. aduerbialiter. inopem id est pauperem puellā. Be. ratio qua ducebat eam domum non deerat sed argentum pro dote deerat. De. sumeret id est sumere debuisset vel debebat alicunde. i. ex aliquo loco ⁊ aliqua ratione. Be. dicis q̄ sumeret alicunde: nūbil ē facilius dictu id est ad dicendum vel vt dicatur: q̄ illud q̄ dixisti sumeret alicunde. De. Postremo id est tandem si nullo alio pacto id est nullo alio modo poterat habere vel sumere: vel id est saltem sumeret fenore id ē per fenus acvsuram vel ex fenore. Be. hui iteriectō deridētis dixti pulchre. i. iucunde ⁊ commode ac venuste locutus es. si quidē. i. si certe: quisq̄. i. aliquis

o bere salue gaudeo te aduenisse saluū. De. o bone custos per iro niaz. q. d. o improbre pedagoge. s; columnem id est sustentaculum siue sustentatio fama decus familie nostre s; ⁊ hoc per ironiā dictū ē cui s; tibi ego hic abiens commendauit tradidi fidei filiū meum. Be. audio. i. intelligo te tam duduz. i. paulo ante accusare nos omnes immerito. i. sine causa et audio te accusare me immeritis finum omnium. i. qui vnus ex oib; minime merui accusari. naz quid voluisti me facere tibi i hac re id ē in hoc negotio. leges non sinunt id ē non patiuntur bonū nem seruum orare causam id est oratione defendere vel agē causam alicuius. neq; dictio testimonij id est facultas dicēdi testimonium non est seruo homini. Dictio testimonij ē facultas dicēdi testimonij quemadmodum factio testamenti est testamenti faciendi facultas. De. mitto id est omitto missa facto omnia ista q̄ dicis adde istud quod s; adolescens imprudens id est per imprudentiam timuit id est fuit timidus: nec vllum verbum proloqui potuit. sino id est omitto etiā et fateor q̄ tu es seruus ⁊ multa facere per leges veritus. verum id est sed si puella ducta in vxorem est cognata id est de cognatione non fuit maxime id est vrgentiissime necesse id est necessarium habere eam in vxorem: s;

Comedia. V.

crederet. i. pecuniam cōmitteret te viuo. i. q̄diu viuis. De. dicis q̄ non crederet quicq̄ me viuo vtiq̄
res sese habeat non sic futurū est vt perpetuo eam habeat vxores nō pōt vel fieri vel mibi p̄suaderi vt
sic futurū sit ne. i. vtz decet sup. vt ego patiar illam puellam nuptam esse cum illo filio meo etiaz vnum
diem vel vno die: vtrūq̄ enī dici recte potest. Dona. aut sic iungit hoc cum sequente nībil est mibi meri
to suauē. i. nulla est mibi merces dulcis et lucunda vt patiar illaz esse nuptam cum illo etiam vnū diēz
posset tamen et quidem nō absur
de dici nībil suauē meritū est ab
bis qui hoc fecerūt id est bī qui
hoc fecerunt: nībil suauē merue
runt id est nō sunt digni quibus
eūz benigne et suauiter agatur: s̄
acerbe potius et aspere. naz si di
cim⁹ recte merui aliquid suauē.
quidni recte dicatur aliquid sua
uē meritū est a me per passiū
quod hic puto congrue. quasi di
cat mibi suauē ad huius rei p̄di
torib⁹ meritū ē ita vt indignos
illo facto se p̄buerint q̄bus be
nignitatis aliquid tribuatur. vo
lo istum hominē q̄ fuit patronus
puelle cōmonstrari mibi. i. osten
di mibi. aut volo demonstrari mi
bi vbi habitet. i. moretur p̄sistat
aut frequentet. Be. nempe. i. cer
te vis p̄ormionem demonstra
ri tibi iterrogādo. De. volo istū
per contemptūz dicit: patronūz
id est defensorē mulieris demō
strari mibi. Be. iam faxo. i. faciā
q̄ sup. aderit. i. p̄sens erit hic.
De. vbi est nunc antipho filius?
Pbe. ip̄e ē foris. i. abest ab hoc
loco et ab hac vicinia. De. o pbe
dria abi. i. vade require eum an
tiphonē et adduce p̄ adduc. buc.
Pbe. equidem eo illuc nō ad an
tiphonem sed ad amicaz: sed no
luit dicere ne intelligeretur a se
ne recta via. sepe non aponitur
via sed sup̄primis elegāter. Be.
nempe vadis sup̄ple ad pampbilam amicam. et hoc dicit vt spectatores noscant quorsum eat. Demea.
at ego diuertar id est de via deflectar hinc id est ab hoc loco domum adverbialiter salutatum id est
ad salutandū hoc ē adorandum deos penates. i. deos peculiares seu domesticos et familiares: inde
id est deinde ibo ad forum causarum scilicet nō venale: vt semper fere intelligit. Terentius atq̄ aduo
cabo id est adhibebo mibi aliquot amicos id est aduocatos. amice enim pro testibus et aduocatis ap̄
veteres ponebantur qui amici ad sint id est p̄sidio sint mibi ad banc rem id est ad hoc negociū: vt
ne. i. vt non sim imparatus. i. improvisus siue non paratus cum p̄ormio parasitus adueniat qui barū
nuptiarum auctor fuit.

Ita ne re. In hac scena de parasitis vilioribus. Terenti⁹ pponit imaginē vite vt i. eni
nuchbo de porioribus siue de assentatoribus. Pbor. Ne. i. vtz geta ais. i. dicis ita. i. an
tiphonē veritū. i. q̄timuit cōspectū patris: abisse. i. discessisse hinc. i. ex hoc loco. Be.
admodum. i. dico cum admodū. i. valde veritū abisse: vbi admodūz amuendi vim

Pormio parasit⁹. Beta seruus.
Tane patris ais p̄spectū veritū hinc
abisse? Be. Admodū. Pbo. Pbanū fili

credere te viuo. De. Non: non sic futurum est: non po
test. Ego ne illam cum illo vt patiar nuptam vnūz di
em? nil suauē meritum est. hominem cominostrarier
mibi hunc volo: aut vbi habitet demonstrarier. Bet.
Num p̄ormionem? De. Istum patronum mulieris.
Beta. Jam faxo hic aderit. Deme. Antipho vbi nunc
est? Pbedria. Foris. Deme. Abi. Pbedria: eum requi
re: atq̄ adduce buc. Pbedria. Eo recta via quidem il
luc. Bet. Nempe ad pampbilam. Demea. At ego pe
nates: hinc salutatum domum reuertar: inde ibo ad
forum: atq̄ aliquot mibi amicos aduocabo ad banc
rem qui adsient: vt ne imparatus sim: cum a dueniat
p̄ormio.

Pbozmio

babet et confirmandi. Pboz. ais inq̄ pbanum: id est quam duxit vxorem sicut Blycerum in feminino genere esse relictam solam. Beta. Sic aio supple pbanum relictam solam. Pboz. et ais inq̄ senem de-
mipbonem fratrem. Beta. oppido id est aio cum esse valde iratum. nam oppido est valde. Pboz. o pboz-
mio alloquitur seipsum. summa ut sit substantiu: id est caput principale capitale: status rerum: id est bo-
rum negotiorum redit id est recidit retorquetur ad te solum tute id est tutemet intristi pro intruisti. ab

ctam solam? Beta. Sic. Pbozmio. Et iratum senem.

Beta. Oppido. Pbozmio. Ad te summa solum pboz-

miorum rerum redit. Tute hoc intristi: tibi omne est exe-

dandum. accingere. Beta. Obsecro te. Pbozmio.

Si rogabit? Beta. In te spes est. Pbozmio. Ecce.

rem quid si reddet. Bet. Tu impulisti. Pbozmio. Sic

opinoz. Beta. Subueni. Pbozmio. Sedo senem: iam

instructa mihi sunt corde consilia omnia. Bet a. Quid

ages? Pbozmio. Quid vis? nisi ut maneat pban-

um: atq; ex crimine hoc antipbonem eripiam: atq; in

me omnem iram deriuem senis? Beta. O vir fortis:

atq; amicus. Tleruz boc sepe pbozmio vereor: ne iste c-

fortitudo in neruū erumpat deniq; Pbozm. Ab. non

ita est: factum est periculum: iam pedum visa est via.

intero is. intrini intritum id est tu
machinat? es tu molitus es seu
fabricatus es hoc id est hoc con-
iugium et bene intristi quia est pa-
ralitus quia omnia refert ad ea
q̄ sunt conuulsi. nam iter rusticorū
hoc verbum dicitur de alio siue
aliqua herba in mortario contri-
ta. proprie autem cibus eius mo-
di ita intritus vocatur intrita: et
propterea perseverans in trans-
latione subdit id omne quod in-
trist est tibi credendum: id est co-
medendum ab exedo exedis: qd̄
ab ex et edo compositum est. Ac-
cingere: id est appara te atq; ex-
pedi. et ab eo loco tu te intristi vi-
detur posse dici ad getaz a pboz-
mione. nam cum dixisset pbozmio
accingere subdit geta. Beta. ob-
secro te pbozmionem: quasi ro-
get eum ne reijciat in se crimē s;
potius sustineat non ita in culpa
futurus. Pbo. si demipbo roga-
bit: id est interrogabit super bac-
re. Bet. omnis spes est reposita
in te. Pboz. ecce res id est adest
negocium ipsum seu materia li-
tis et litis modus: quid respons-
debit supple antipbo si reddet
mulierem scilicet. Beta. dicet sup-
ple q̄ tu pbozmio impulisti eum
ad id faciendum. Pboz. opinoz

id est puto sic eum responsurum. Beta. subueni id est succurre ei antipboni et mihi. Pbozm. cedo: id est
da senem in conspectum meum ut illi respondeam iam omnia consilia id est omnes vie et modi quibus
senem illudam sunt iam instructa: id est apparata presto sunt mihi in corde. Bet. quid ages. tuis consi-
liis. Pbozm. Quid vis me agere aliud nisi ut pbanum maneat antipboni atq; ut eripiam id est libere
antipbonem ab hoc crimine atq; ut deriuē id est traduci transferam in seclatam conuertam in me omnē
iram patris deriuatio dicitur infectio criminis ab eo ad quem pertinebat ad eum ad quem non perti-
net. Beta. o vir fortis atq; amicus pro amico nominatiuus pro vocatiuus: verum: id est sed o pbozmio
vereor: id est timeo sepe hoc scilicet. ne id est q̄ iste c- fortitudo: id est tam audax animi conatus deniq;
ad extremum erumpat in neruū: id est redundet vergat in tuū detrimentū. i. ut forsā detrudaris in
carcerē. nā ex romana consuetudine sepe in neruū conijcebatur ex aliq̄ maleficio i. in carcerē missi. qd̄ puer-
biū a sagittariis natū ē qd̄ imoderare plerumq; oēs vires adducēdo arcū nō telum icitent: s; neruū rū-
pant. vl' q̄ sepe forti? ferientes neruū sibi aliquē ledent q̄ fortitudine sepe vincit sepe decipi pigrit Pboz.
ab. interfectio dolētis vel indignātis. non ē ira ut dicis periculum factum ē. i. experientia facta ē iā via pe-
dū ē visa. i. pūsa q̄ aufugiam si res cogat. vel sic intellige: via ē iā visa pedum i. pedibus. et fuge celerē

Comedia.V.

quot homines censes: id est putas me deuerberasse. deauget. usq; ad necem id est usq; ad mortem. tum ciues tum hospites id est partim ciues et domesticos partim peregrinos siue aduenas et alienigenas quo id est q̄to magis noui: id est cognoui eos tanto sepius deuerberaui supple. vel quāto magis noleo eos tantomagis soleo deuerberare eos. Cedodum parelcon pro cedo id est dic tu geta. an id est vtrum audisti vnq̄ dicam: id est causam tabellam libellum iniuriarum scriptam fuisse mibi. declinatur autem hec dica ce. et per acyrolo-

giam capitur hic pro causa. potest tamen hic recte pro tabella et chartula ac libello iniuriarum dici de eo autem in superioribus iam dictum est. *Be.* Quid id est cur istud est q̄ nunq̄ agitur in te iniuriarum vel vnde istud est.

Pbozm. quia rbete nō tenditur accipitri. hic accipiter accipitris declinatur. nec miluo: id est illis ausibus rapacibus qui accipiter et miluus malefaciunt nobis: id ē que sunt nobis moleste et noxie. rbete autem tenditur illis ausibus que nibil malefaciunt nobis quia enim: id est quia certe fructus hic id est cibus. nam frumē dicitur tractus gule qua cibus i alium demittitur: quia ergo fructus est in illis que nibil mali faciunt opera id est labor industria luditur id est perditur frustratur illuditur in illis rapacibus ausibus que cū non sunt idonee. periculum est: id est imminet alimēde id est ex alia causa alijs hominibus. vnde: id est a quibus aliquid potest abradī: id est per viā auferri et extorqueri. sciunt homines illi quos deuerberō nibil esse mibi: id est me nibil habere. dices: id ē tu geta posses dicere ipsi ducēt me in domum: id est in domum suam damnatum: id est in

addictum destinatum astrictum illis quibus non sum soluendo pro iniurijs reparandis: sed respondebo q̄ ipsi nolunt alere id est nutrire me hominem edacem id est multi cibi. sapiunt mea sententia: id est meo iudicio id est vt iudico si nolunt reddere id est retribuere reponere summum beneficium scilicet alere parasitum pro maleficio id est pro iniuria illata sibi. *Be.* gratia id est meritis beneficium. par non potest satis referri id est rependī sibi ab illo antipbone pro quo ita laboras pro merito id est p̄ beneficio et prestito i cūcollato. *Pbozm.* immo enim id est sed certe nemo parasitus scilicet refert satis gratiam id est vicem regi id est diuiti pro merito suo in parasitū alendo eū sicut patronus liberti dicitur et libertus patroni: sic rex parasiti et parasitus regis. Rex interdum capitur pro regnatore interdum p̄ domino nominat̄ pro diuite. ne id est vtrum potest supple referre satis gratiam pro hoc merito vides licet te venire vinctum vnguentis more maiorum. lotum: id est ablutum e balneis ad symbolum: id est cenam ad quam comparandam proprie multi contulerunt de quo satis prius dictum est. et te venire ociosum id ē securum ab animo. ab vocat hoc ē tranquillū animi et quietū cum. i. quando ille rex diues absumitur id est conficitur cura. i. sollicitudine in apparendo et sumptu. i. impensa absumendo bona sua

quot me censes homines deuerberasse usq; ad necem: hospites: tum ciues: quo magis noui tanto sepius. cedodum an vnq̄ iniuriarum audisti mibi scriptam dicam? *Be.* Quid istuc? *Pbozmio.* Quia nō rbete accipitri tenditur: neq; miluo qui malefaciunt nobis: illis qui nibil faciunt tenditur: quia enim in illis fructus est: in illis opera luditur. alijs aliunde periculum est: vnde aliquid abradī potest. *Mibi* sciunt nibil esse. dices: ducent damnatum domum. alere nolent hominem edacem et sapiunt mea quidem sententia: p̄ maleficio si beneficium summū nolūt reddere. *Be.* Non satis pro merito ab illo: tibi potest referri grā. *Pb.* Immo enī nemo satis p̄ merito grāz regere fert. *Te* ne ad symbolum vēire vinctū: atq; lautū e balneis: ociosum ab aīo: cū ille: et cura: et sumptu absumit:

Pbozmio

dum. i. qđ tu fit. i. paratur. id qđ placeat tibi: et cū ille rex ringitur verbuz deponēs. i. stomachatur indi-
gnatur irascitur tractuz a canibus. itaqz ringi dī qui irascēdo gestus et modus imitatur canum ringen-
tium ostēdendo scz dentes crispando nasum rugādo frōtem et in acrē sonitum prumpēdo. Inde rictus.
tul. i. velozis aptio: sed in brutis vel ipm os brutoz qđ musellum vulgo nomināt. cum ergo ille dē-
nes ringitur tu rideas. bibas. prior ante ipsum decūbas id est sedēas ad mensaz et in toro recumbas

dum tibi fit qđ placeat. Ille ringitur: tu rideas: prior
bibas: prior recūbas: cena dubia apponit. **Se.** Quid
istuc verbi est. **Pboz.** Ubi tu dubites: qđ sumas potis-
simuz: bec cum ratione lineas: qđ sint suavia: et qđ cara
sint: ea qui prebeat non tu hunc babeas plane presen-
tem deum? **Se.** senex adest: vide quid agas. **Prima**
coitio est: acerrima: si eam sustinueris: post illam iam
ut lubet: ludas. licet.

Demipbo.

eta.

Pbozmio.

Et vnqđ cuiqđ ptumeliosius audistis factā
iniuriā: qđ bec ē mibi. adeste qđso. **B.** Bra-
tus ē. **Pboz.** qn tu hoc ages: iā ego hūc a-
gitabo. **Probo** de nīmortalū: negat pbanū eē banc si-
bi cognatā demipbo: bāc demipbo neget eē cognatā?
Beta. negat. **Pboz.** neqz enim eius patrem scire qui

prior ante eum. cena dubia: id est
adeo ampla et ferculis varia ut
quēcūqz cibum preferas ignores
scz dubius sis. Cena ergo dubia
apponitur id est mensis adhibetur.
Se. non intelligens geta qđ
sibi velit dubia cena subiūgit qđ
istō verbi est. i. quid sibi vult hoc
verbū videt: cena dubia. **Pboz.**
ubi. i. qn dubites qđ ciborum po-
tissimū. i. pcpue pncipalissime. et
pter alios cibos sumastūc dicis
cena dubia. Si lineas: id ē intelli-
gas estimes: cōsideres bec merita
ta regis vel fercula cene cū rōne
i. uti par ē et decens qđ. i. quantū
ea fercula sint suavia: id ē dulcia
gustu et qđtum sint cara. i. magni
prij. nō interrogādo. q. d. ita non
babeas. i. non reputes hūc regē
qđ prebeat ea fercula esse plane
i. porsus deū. i. tanqđ deū cui res
ferri grā non possit presentē id ē
vlpotentiū vlpotentissimū et effi-
cacissimū. vel pntem. i. qđ statim p-
stet vel qđ colat et videat ut sol et
luna. **Se.** senex demipbo adest ut
de qđ agas. i. sis par? recte ride-
re. incitātis enī ē dictum illō non
terrentis. pza coitio a coeo cois
coitū coitu sit coitō onis. i. prim?
pgressus prima psertio manū ē
acerrima. i. vebemētissima ē. trāf-
latio ē a prello. nā et congregāmi

lites et coire dicuntur si sustinueris. i. si sustētaueris seu toleraueris eā nō succūbendo. post illā coitionē
licet. i. pmittit tibi qđ sup. ludas. i. illudas senē iā ut lubet. i. ut placet tibi.

Et vnqđ tē In hac scena habet cōtrouersia inter demipbonē et parasitū de nuptijs fa-
ctis i absentia patris qđ pater cupit sūmope a filio puellā abici qđ impedire nitit pbozm.
pasit. **De.** en. i. viruz et vtz habet indignationis vos mei aduocari audistis vnqđ iniuriā
factā eē cōtumeliosius. i. iniuriosius et cū maiori ptumella cuiqđ. i. aliquid boni qđ bec in-
iuria ē facta mibi qđso adeste. i. tanqđ patroni et amici presidio sitis mibi et auxilio. **Se.**
Demipbo est iratus. **Pboz.** qn. i. qnimo tu geta age hoc. i. fac qđ tu nunc facis scz tace.
nam eo loquente alter tacebat et iō hoc dicto silentiū innuit. iam hic est celeritatis signum ego agitabo
i. perturbabo cōmouebo versabo succutiā ut dicūt hūc per ptēptuz dī scz senē. **Probo** deū id est deorum
immortalū fidem implozo sup. Demipbo negat. i. ne verū qđ demipbo neget banc pbanū esse cognatam
sibi: et iterum repetit ostendens maiorem indignationem et maiorem exclamatio nem demipbo negat
bāc esse sibi cognatam? **Se.** ipse negat sine dubio. **Pboz.** neqz pro non et non subaudi veruz ne est aut
dicit se non scire id est non cognoscere patrem eius pbanū qui fuerit vel qui fuerit pater eius vel de co-
gnatione scilicet. vel ille modus dicendi ponitur pro hoc. est verū se nescire qui fuerit pater eius puelle.

Comedia.V.

Be. negat se scire q̄ fuerit pater ei⁹. De. opinor ip̄m eē p̄bormionē de quo a tebaꝝ alloq̄tur suos aduoca-
tos hoc dicēs cū aladuerit p̄sitū seq̄mini me p̄perantē ad eū conueniēdum. P̄bor. Nec. i. et nō iuban-
dū dicit se non scire ip̄sum st̄ilpbonē quē p̄bormio fingit eē patrē puellē. q̄ fuerit idē loquendi gen⁹ vt p̄t-
us. i. dicit se non scire q̄ fuerit ip̄se st̄ilpbo. Be. negat se scire q̄ fuerit st̄ilpbo. P̄bor. qz ipsa misera puel-
la relicta ē egēs. i. inops p̄pterea parēs. i. pater eius ignoratur a suis p̄p̄inquis. ip̄a autē puella negli-
gitur: qz paup̄ et egena. nec aba-
liquo recognoset amice pōt sine
lite vide qd avaricia facit. Be.
Si insimulabis. i. si accusabis. nā
insimulare est crimen ingerere ⁊
insimulatio est falsi vt veri crimi-
nis inculatio. et insimulo ḡto iū-
gitur. Si insimulabis verū meū
malice. i. improbitatis male au-
dies a me. i. ego quoqz te accusa-
bo et proba tibi ingerā ac conui-
cia. De. o audaciam. i. mī oz. tan-
tam inesse boī iū temeritatē. et
am ip̄e aduenit accusatum mevl-
tro id est nō lacessit. P̄bor. non-
dum verus a p̄bormione cōpel-
latur. Nam nīl est iam quod. i.
propter qd succenseam id est ira-
scar adolescenti antipboni q̄ in
bac re repugnauerit si mī: id ē
si non nouerat illum st̄ilpbonem
puellē patres. quippe quia certe
hō scz pater puellē erat sup. iam
grandior. i. grandeu⁹. grādis na-
tur: compatiūm p̄positio. gran-
dis autē sepe dicit de etate vt grā-
dior nestorē dicitur qui nestorēz
vincit etate. ergo iam homo erat
senex erat pauper cui vita erat
id est cui victus querebatur vel
alimonia vite vel cui vita erat id
est sustentabatur opera in abltō
i. industria labore corporis. i. per
labores suaz manū vel cui vita
erat. i. consistebat in opa. i. in manuali opatione ⁊ quotidianis lucellis. ip̄e fere. i. vt plurimum et qd di-
cunt cōmuniter cōtinebat se ruri id est vivebat in agris operi insudans assiduo. Cōtinere dicitur qui cō-
tra voluptatem se cōtinet. Unde cōtenti dicuntur in malis durantes. Ibi id ē ruri ip̄e bēbat agruz co-
lēdū. i. arādūz de nro p̄re. i. cōdugerat illū agrū quē coleret ex p̄re nostro p̄re illi fructū datur⁹ aut pecu-
nie summā solūt⁹. interea. i. dū viueret ita egre victū q̄ritās. sepe ip̄e senex. i. iā grādis ⁊ grauis ānis
narrabat mībi hunc suū cognatū. i. demipbonē negligere se q̄ paup̄ esset. at. i. sed quē virum demipbo
negligebat sup. interrogat deinde sibi p̄p̄i respōdet. negligebat virum optimū in vita. i. in actu et morib⁹
quem vtrum videri. i. quē cognouerim. vel in vita dic pro cū viueret. Be. videas. i. aspicias bñ. vt. i. qua-
liter narres id est predices te p̄bormionem atqz illū st̄ilpbonem. q. d. aspice quo mō te iacites et illum
laudes. P̄bo. abi id est discede facesse hinc in malā crurcem. q. d. qd dicit solet. vade ad patibulum. nam
nī id est nisi existimasset id est iudicasset eum st̄ilpbonem eē. ita. i. optimū in vita. nūq̄ capere inimici-
cias id est contentiones discordias similitates tam graues: id est molestas in: id est contra nostram fa-
miliā ob hanc. i. propter hanc puellā p̄baniū quā familiā nostrā se demipbo aspnatur recusat auerit
contētū nō agnoscit. Aspnari enim significat non solum corpore auertere: sed etiā aīo. est autē dictum
ob aspero. Capere dicimur cum id qd a nobis est assumimus. vnde capere pro eligendo ponitur. quan-

Pbozmio

ergo familiam is demipbo aspernatur nunc tam liberaliter. i. tam inique tam iniuste tam inhumaner. liberaliter dicebant factum si quis excessisset omne genus maleficij. Be. o impurissime. i. improbitissime pergin id est perseveras ne male loqui id est male dicere vero absentis id est domio meo in absentia eius? Pboz. hoc scz maledictum aut ut male dicatur est dignum illo vero tuo. i. dignus est cui maledicatur. Be. o carcer. i. carcere digne. et qui dignus es qui in carcerem detrudaris. ain. i. dicis ne tandem dominus

meum esse contumelia dignum: ubi tandem habet quiddam vrgens et accelerans. De. vocat demipbo summissa voce veram sic inquit. o geta. Be. cum non audiens pergit in incepto sermone quia dixerat ais tu tandem carcer extortor id est excruciator: verator bonorum. i. iustorum virorum et contortor id est conturbator legum civilium. De. o geta. Pboz. responde illi hoc dicit voce summissa. Be. quis est ille homo qui me vocat. Deinde conuersus et animaduerso sene inquit. De in teriectio hic agnoscens vocantem. De. tace. Bet. hic parasitus nunquam cessauit dicere tibi absenti contumelias indignas te. i. quas non meruisti: et dignas se. i. quas ipse debet audire. De. obe interiectio satietatem usque ad fastidium designans: quasi ostendat getam plus iusto pro se locutus videri. Proinde illi silentium imponit inquit. o geta desine id est desiste ab his probris. Deinde se conuertit ad parasitum dicens. O adolescens pbozmi. Senes solent eos qui minoris sunt etatis appellatione iuuenis vel pueri vel adolescentis nuncupare ideo vocat parasitum adolescentem: ait Dona. Primus. i. impius

Beta. Pergin vero absentis male loqui impurissime. Pboz. Dignum autem hoc illo est. Be. Animi tandem? carcer. De. Beta. Be. Honorum extortor: legum contortor. De. Beta. Pboz. responde. Bet. Quis homo est? Bez. De. Tace. Be. Absentis tibi te indignas: seqz dignas contumelias nunquam cessauit dicere. De. Obe. de fine iam adolescens primus abs te hoc bona venia expeto: si tibi placere potis est mihi ut respondeas. Quem amicum ais tuum fuisse: explana mihi: et qui cognatum me sibi esse diceret. Pbozmi. Proinde expiscare: quasi non nosset. Demip. Nossem? Pbozmi. Ita. De. Ego me nego: tu qui ais: redige in memoriam. Pbozmio. Ebo tu consobrinum tuum non noras? Demipb. Enecas: dic nomen. Pboz. Nomen maxime. Demip. Quid nunc taces? Pbo. Perij berckle: nomen perdidici.

ante oia peto abs te cum bona venia id est sine ira et discordia: sed cum bona pace et tranquillitate atqz facultate ex te prius petita. Peto hec que sequuntur ut respondeas mihi si potis est id est potest placere tibi. i. tibi esse cordi: quem hominem ais fuisse istum amicum tuum cuius causam tantopere egisti aduersus filium. et ais dixit tanquam de eo qui vana loquatur. Dicere enim dicitur de his qui validiora loquuntur. Explana. i. manifesta expone mihi: et. i. etiam qui. i. quo modo vel unde ipse diceret me esse cognatum tibi. Pboz. proinde pro perinde. i. ita expiscare pro expiscari. i. inquiris diligenter. quasi. i. tanquam si non nosset. i. cognouisset: alij noris. i. quasi non noueris. Expiscari est diligenter querere ubi nam pisces latent. De. dicis sup. quod nossem. i. nouissem eum vel ais tuum perinde expiscari ac si non nouissem. Pboz. ita dico. De. ego nego me nosse sup. istum tuum amicum quem mihi cognatum fuisse dicis tu. Pbozmio qui ais me nosse aliquando eum redige. i. reduc in memoriam mihi. Pboz. Ebo interiectio defatigationem quandam ostendens atqz illusionem quod non nouerit senex suos cognatos: tu non noras. i. noueras dum vis ueretur tuum consobrinum id est ex sorore matris tue natum. De. enecas id est quod dicitur cogis me mori talia dicendo. Dic nomen id est dic quo nomine vocabatur aut quod ei nomen. Pboz. vis ut dicam nomen? dicam maxime id est libentissime. Dem. Quid id est cur taces? id est non dicis nunc nomen eius. Pbozmio. Berckle perij perdidici nomen id est sum nominis oblitus. et hoc dicit summissa voce ad Betam.

Comedia. V.

De. Vem interiectio indignantis v'l deprehendentis, maliciā, quid ais? Pbo. O geta si meministi, i. si recordaris illius nominis qd dictū est olim subijce, i. suggere subministra. Deinde inuēta alia dilatōe indignāter subdit, bē non dico tibi nomen, i. nolo tibi dicere nomen, q. p ironiam dī. nō noris, i. q. nescis. as nomē eius cognati aduenis tētatū, i. ad tentādū siue ad expiendū sciam? id nec ne cū optime tūc teneas. De. Egone, i. vtz dicis q ego tento, i. facio piculū de tua noticia simulate ista querēs, q. d. nō tēto. Be. summissa voce geta su

bijcit nomē ēē stilpbonez dicēs.

Stilpbo ē sup. nomē defūcti cognati. Pboz. atq; adeo id ē certe quid mea refert sup. eius nomen proferre id ē quid ad me spectat quid egeo dicere nomen ei? De. inde indignāter subdit nomē ei? tāq; subito iuentum. Stilpbo est nomen ei? siue stilpbo est cognatus. De. Quem dixisti, i. quē bo minem protulisti vel nominasti.

Pb. inq; id est iterū dico tibi norueras stilpbonez. De. neq; norā id est noreram illum stilpbonez neq; quisq; fuit mibi cognatus isto, i. tali nomē stilpbonis id est qui habuerit talez appellationē. Pboz. ita ne id est vtrum ita est vt dicis vel ita dicis, non te pudet horum id est nō afficeris pudore dicēdo talia verba. At id ē sed ille cognatus reliquisset rem i. substantiam suam bere dīratez decem talentum pro talentorum per sincopen. Talentum vt vult Ser. fm varias gentes pōdus est variū: sed apud romanos talentum est septuaginta librarum vt ex Plauto collegisse se testat. Deinde intercept sermone m se; nex summissa voce dicens. Demi pbo. Dī malefaciant tibi. Pboz. mio prosequitur iceptum sermones. id est si reliquisset bereditatem decem talentorum tu demipbo esses primus proferens, i. narrans memoriter id est quod

dicūt inepte corde ten?, q. d. sine aliquib' scriptis, pgeniē, i. sobolē genealogiā vram vsq; i. eodē tenore et ductu ab auo atq; atauo, i. a remotis maiorib' z iōge repetēdis vbi vsq; ē aduerbiū. De. ego sum sup. ita auarus ac supbus vt dicis esto, quīs nō sit verum si ego aduenissem ad iudiciū tū, i. tūc cūz discipratum est de hac cognatōe ego dicerē q. i. quomō vel vnde esset mibi cognata illa puella, itidē, i. simili ter cū tu affueris fac id qd efficerē videlicet cedo, i. dic qui, i. vñ ea ē mibi cognata. Be. En, ecce, q. d. Jam video te disceptantē mi bere. Recte repugnas vel dicis sup. Deus aduerbiū vocātis seu incantatis, tu caue id est provide tibi z ab alio cauere stude. Pb. ego expediui, i. explicui dilucide, i. clare iudicibus qbus oportuit me expedire quo modo esset tibi cognata si tū, i. tūc vel deide id qd dixi iudicibus fuerat falsum cur filius tuus non refellit in preterito id est non recriatus est non confutauit illud esse falsum. Nam refellere est arguendo falsum ostendere. De. Narras mibi filiū, i. loqr's mibi de filio d' stulticia cui' filiū nō potest dici vt dignū est dici, i. nō potest ab aliquo dici qd ei' stulticia meruit vt diceret.

De. Vem quid ais? Pboz. Beta si meministi id quod olim dictum est: subijce. Vem non dico: quasi non noris: tentatum aduenis. Demip. Egon autem tento. Beta. Stilpbo. Pbozmio. Atq; adeo quid mea? stilpbo est. Demi. Quem dixti? Pbozmio. Stilpbonem inquā noueras? Demi. Neq; eg o illuz noraz: neq; mibi cognatus fuit quisq; isto nomine. Pbo. Itane: nō te horum pudet? at si talentum rem reliquisset decem. Demipbo. Dī tibi male faciant. Pbozmio. Primus esses memoriter progeniez vestram vsq; ab auo atq; atauo proferens. Demipb. Ita vt dicis: ego tūz si aduenissem: qui mibi cognata ea esset: dicerem. itidem tu face: cedo qui est cognata? Beta o. En noster recte: beus tu caue. Pbozmio. Dilucide expediui quibus me oportuit iudicibus: tum id si falsum fuerat: filius cur non refellit. Demipbo. Filium narras mibi: de cuius stulticia dici (vt dignum est) non potest;

Phormio

Phor. At tu demipho qui es sapiens ad magistratus id est vade ad homines in officio constitutos puta ad iudices ut ipsi magistratus reddant tibi iterum id est secundo iudicium id est sententiam de eadem causa quandoquidem quia certe tu solus sine alio regnas id est more regum solutus es legibus et libertatem opprimis et tibi soli licet adipisci. scilicet. assequi obtinere hic id est atbenis ubi leges vigent et libertas bis id est iterum iudicium id est sententiam de eadem causa. et hec omnia per ironiam sunt dicta. De. et si id est

Phor. At tu (qui sapiens es) magistratus adi. iudicium de eadem causa iterum ut reddant tibi quandoquidem solus regnas: et soli licet hic de eadem causa bis iudicium adipiscier. De. Et si mihi facta iniuria est verumtamen potius quam lites secter aut quam te audiam: itidem ut cognata si sit: id quod lex iubet: dotem dare. abduce banc. minas quinque accipe. Phor. Ita habebis. homo suavis. De. quid est? num iniquum postulo? an ne hoc quidem ego adipiscar: quod ius publicum est? Phor. Ita ne tandem queso: itidem ubi meretricem abusus sis: mercedem dare lex iubet ei: atque amittere? an ut ne quid cuius turpe in se admitteret propter egestatem: primo iussa est dari: ut cum vno etate degeret? quod tu veritas. De. Ita proximo quidem: at nos unde aut quam obrem? Phor. Obe. actum (aiunt) ne agas. De. Non agam? Immo band definam: donec perfecero hoc

quavis iniuria est mihi facta: verumtamen potius est supple siue satius est mihi dare dotem. scilicet. id quod lex iubet itidem: id est similiter. ut: id est sicut si sit vere cognata mea. Potius est ergo id facere quam secter: id est exerceam lites: id est controuersias negotia causas aut quam audiam te ita blacterantem et mihi detrahentem. abduc: id est tecum reduce in domum suam hanc puellam. accipe pro dote quinque minas: id est quinque libras. Phor. Ita habebis hic risu destruxit quod pretendebat senex homo suavis id est iucundus ac lepidus es supple ridendo hoc dicit. De. quid est propter quod rides? Num: id est nunquid: quasi dicat non postulo id est iniquum: id est rem iniustam an: id est utrum ne quidem. scilicet. nec etiam adipiscar: id est obtinebo id quod est ius publicum: id est totius communis. Phormio. queso ne: id est utrum tandem est supple ita ut sequitur. Vel sic ne id est utrum tandem lex iubet ita scilicet dare mercedem ei scilicet cui phantio uxori antipbonis: et amittere: id est a se dimittere? vel amittere id est perdere eam: itidem id est similiter ut siue ubi id est quando abusus sis: id est alius quis abusus sit meretricem pro meretrice quam soluit et a se emit.

rit. Utimur cum bonore abutimur cum iniuria ubi adiutor iungitur accusatio more antiquo: ut Diosmedes testatur. vel sic potest astrui. utrum lex iubet dare ei phantio cui mercedem et amittere a se itidem ut. scilicet. tanquam meretricem ubi. scilicet. quoniam abusus sis ea. et melior est ista structura meo iudicio. An. id est utrum cuius in seino. scilicet. phantio puella iussa est dari primo. scilicet. suo cognato. ut ne quid. scilicet. ut non aliquid admitteret in se turpe. id est in honestum puta aliquid lasciuie propter egestatem. id est propter inopiam et penuriam victus ut degeret etatem. id est ut traduceret vitam suam tempus cum vno viro et bene. nam pudicitia est vnius sententia viri. ait Donatus quod scilicet ut degat etatem cum vno veras. id est impedis. De. quidem id est certe iussa est dari ita ut dicitis proximo per ironiam dicit. at unde. id est ex qua occasione nos sumus ei proximi. aut quam obrem. id est quare sumus ei proximi. Phor. Obe interfectio bonis affecti fastidio ob inculcata et repetita sepius similia. aiunt. id est dicunt bonis scilicet ita fertur ita dicitur: hec ponuntur ubi proverbia sunt. ne agas actum. id est ne retractes quod iam est confectum iudicatum et conclusum. acta res est de qua sententia prolata est. De. non agam actum. immo id est. sed non definam. id est non cessabo donec. id est quousque perfecero hoc. id est donec deduxero hoc negotium ad exitum.

Comedia. V.

Pbor. Ineptis id est insanis: efficeris ineptus: et desipiscis: et quod dicitur tu agis stultum. Nam ut a sapientia sapientia dicimus. Ita ab ineptia ineptis. Declinatur autem Ineptio ineptis ineptus ineptire. De. Sine modo verba sunt conminatoria quasi quod dici solet. dimitte mihi facere et videbis quid ego sum facturus. quasi sine id est permittite modo id est tantummodo: id est patientiam habe tantummodo et videbis quid faciam tandem. **Pbor.** mi. Postremo aduersum id est denique o demipbo nihil rei id est negotij est nobis tecum id est quod inepte dici solet. nihil habemus ad faciendum tecum. ubi esset descendum nisi nobis rei aut negotij tecum est tuus gnatus id est tuus filius antipho est damnatus ut ducat phanium non tu es damnatus ad id faciendum. nam tua etas iam preterierat ad ducendum: id est ad uxorem capiendam. iam non ideo uis es propter etatem. De. Ego puto illi filium meum dicere omnia hec que dico nunc aut si non dicat idem. quidem id est certe prohibebo ipsum filium domo: id est a domo mea eiciam seu arcebo ne ingredatur cum hac uxore phanio. Bet. summissa voce dicit. heus meus est iratus. **Pbor.** mi. tute id est tunc melius id est magis congrue et conuenienter feceris id est facies idem quod tu dicis uidelicet prohibebis ipsum domo una cum uxore et. quod dici solet melius erit quam tu facias illud quod minaris: quasi ostendat se nihil habere conuentionis cum antiphone. De. o infelix id est infausse mihi. itan id est utrum paratus es facere ita omnia aduersum me: id est contra me. vel facere me aduersum omnia. id est contra omnia. **Pbor.** mi. Summissa voce alloquitur geram. hic senex metuit nos. tamen: id est quis dissimulat: id est fingit ac mentitur sedulo: id est instanter quasi sine dolo. Beta. Bene habent id est bene se res habent. principio sunt super tibi. id est tu habes bona principia ad cetera consequenda ad quam niteris atque tendis. **Pbor.** Quin. id est quinimo feras. id est tolere sustineas equo animo id quod est ferendum. id est tolerandum. feceris. id est efficies tuis factis. id est per tua facta dignum. id est re dignam ut simus amici inter nos. De. Egon. id est utrum ego expectam. id est desidero optam tuam amicitiam. q. d. non. aut uirum uelim aut uisum. id est videre aut auditum. id est audire te. q. d. non **Pbor.** mi. Si concordabis id est si concorditer uiues cum illa nuntia habebis nuntium que oblectet. id est consoletur foueat tuam senectutem. Respice etatem tuam. id est rationem habeas etatis tue. Deme. Ipsa oblectet te non me. habe eam tibi. id est cape illam pro te quam mihi non est cordi. **Pbor.** No. id est minue iram pretenedo dicit. q. d. quod dici solet. et amore dei compesce iram uel noli irasci. De. age bene quod dicit scilicet habe eam tibi et abduc a nobis. Jam satis uerborum est. id est sufficienter ea que dicta sunt. nisi tu properes abducere id est auferre a uobis mulierem phanium ego eiciam illam. **Pbor.** mi. Ego dixi leno uerbo quod volebam. **Pbor.** Si tu attigeris illam puellam secus id est aliter quam dignum est id est

Prologo

q̄ decet liberam mulierem attingi: ego impingam. i. impellam illidam suscitabo tibi grādem dicam. a bī
ca dice. i. magnam causam seu magnum libellum iniuriarum ut prius dictum est. Demipho dixi quē
admodum prius dixerat. Deinde vocat getam recedendo. Deus adverbium vocantis: si quid fuerit
opus presentia mea id est si in aliquo fuerit mea presentia opus inuenies sup. me domo. i. in domo.
De. intelligo id est capio quid velles.

q̄ dignum est liberam: dicam impingam tibi gran
des: dixi demipho: si qd opus fuerit: deus demo me.
De. Intelligo.

Demipho senex.

Beta seruus.

Ibegio.

Cratinus.

Erito aduocati.

Quanta me cura et sollicitudine affecit
gnatus: qui me et se bisce impeduit nu
ptijs: neq; mihi incōspectū pdit: ut saltē
sciā: quid de hac re dicat: quid ve sit sentētie: abī tū: vi
se: redierit ne iā: an nondū domū. De. Eo. De. Quid
tis quo i loco beeres fiet. qd ago. dic begio. De. Ego
cratinū cēseo: si tibi videt. De. Dic cratine. Era. Ne
ne vis? De. Te. Era. Ego que in rem tuā sint: ea velis
facias mihi sic hoc videtur. q̄ te absente hic fili? egit:
restitui in integrum equū ac bonum est: et id impetra
bis dixi. Dem. Dic nunc begio. De. Ego sedulo hunc
dixisse credo: verū ita est: quot homines tot sententie

Quanta re. De
ē deliberatō in
q̄ aduocati sūt.
quorū unus sua
dī: alter dissua
det: tertius eī
modi sententiā dicit: ut rursum de
liberatōe opus esse vides. De.
q̄ta cura: exclamando lege et q̄
ta sollicitudine. q. d. Magna na
tus me? scilicet antipho affecit me.
Eura est in spe bonorū. sollicitu
do in metu malorū: qui se filius
impediuit. i. irse aut inuoluit. im
plicuit me et se bisce nuptijs. i. du
bis nuptijs vel per has nuptias
neq; filius ipse prodit. i. emergit
comparat mihi in p̄spectum id ē
ante oculos ut saltē sciā quid di
cat tpe de hac re id est de his nu
ptijs: ve. i. vel quid sentētie sit ei
id est quā habeat sententiā et opinio
nez de hac re. tu Beta abiisse
id est vade ad videndū: ne id ē
vtrum filius iā redierit domū.
an nōdū. i. non adhuc redierit
De. Eo. i. vado ad videndū. De.
vos aduocati videris i quo loco
id est i quo statu beeres sit. i. ne
gociū de nuptijs. o begio dic qd
ago. i. agere debeo. De. ego cen
seo. i. indico cratinū debere sup.
prius dicere si tibi videtur. L bo
num et decens esse iudices. De. o
cratine dic qd agere debeo. Era.
ne. i. vtrum vis me dicere? De. vo
lo sup. te dicere. Era. ego. vel. i.
volo q̄ facias ea q̄ sūt i rē tuā. i.

in tuā utilitatē ē q̄ sint tibi vtilia ē qd sequitur videt mihi sic. i. ē mea opinio et sententiā talis. equum est. i. bo
nestum ac iustū et bonū. i. velle ē id qd fili? egit h. i. atbenis te absente restitui i integrum. i. reduci in ar
bitriū tuū et esse irritū p̄inde ac si nihil factū esset: ita ut tibi integrū sit ac libere defendere cām ut pri
potuisses. Vel sic intellige equū et bonū est te sup. v. i. filiū restitui in integrū. i. in libertatem et arbitriū
bulus rei nō faciēde: q̄. i. quia filius egit id te absente. qui modus dicendi ex iure sumptus est: ut liq̄
digestis de in integrō restitutione. Et tu demipho impetrabis. id est obtinebis id scz ut restituaris v
res restituatur in integrum. dixi. id est sententiā meam sum elocutus. quod verbum in fine oratio
num apponi consuevit. nam dicere significat accommodare appositēq; loqui. Unde dictio dicitur ozo
festiva atq; disertā. De. o begio dic nunc quid agere debeo? dic. i. eloquere. De. ego. credo hunc cratinū
dixisse sedulo id ē instanter et sine dolo et quasi serio: verum. i. sed ita est. i. ita res se habet: vel sit verū
nomen sic: ita ē verum. i. hoc prouerbiū verum est. Et tot sunt sententie. i. opiniones quot sunt homines

Comedia.V.

Euius. i. vnicuique suus mos. i. proprius modus est. non videtur mihi. i. non est mea sententia id quod sit factum id est indicatum legibus. i. secundum leges posse rescindi. i. retractari et irritum fieri et id. i. rescindere legibus factus est turpe inceptum. i. ad incipiendum vel ut incipiatur. De. o crito dic id est eloquere quid agam. Crito. ego censeo esse deliberandum id est consultandum amplius id est latius et accuratius id est iudicio esse opus ampliori deliberatione: res id est materia negotii causa controuersia est magna id est magni ponderis ac momenti. De. nunquid id est nonne aliquid aliud vis nos facere super. quod dictum est abire cupientis cum videat non esse ultra sua opera. De. probe. i. certe fecistis per ironiam dicit. q. d. optime consultastis. i. super multo interior id est magis in dubio quam dudum. i. paulo ante quam dixissetis veras sententias. De. rediit geta dicens filium non rediisse. domestici negant filium rediisse. i. dicunt quod non rediit. De. frater chremes est mihi expectandus exequar. i. faciam complere pagam id est solui quod is frater dederit mihi de hac re. i. de his nuptiis sibi peractarum. i. inquisitionem ad portum maris qua rediturus est nauigio quoad. i. quousque recipiat se id est se reducat ac referat domum. De. at ego queram antipbonem ut sciat que acta sint hic id est in hoc loco ubi est deceptatus de hac re: sed ecce. i. ecce hic probe video ipsum antipbonem recipere se. i. se referre hic in tempore. i. mature tempestiue prout auspicato ac bona hora quod dici solet. dicit autem hoc seorsum a fene.

Numero. i. hic antipbo se inculcat quod abierit et similis geta de rebus omnibus iterum rogat. Anti. alioquitur seipsum. Eumero. i. certe tu antipbo cum istoc animo. i. tu antipbo istius animi vel habens istum animum es vituperandus multis modis. Ita ne decem super. te hic abisse. i. discessisse et dedisse. i. omisisse tuam vitam tutandam id est defendendam alijs perbedrie et gete et phormioni. et bene vitam dixit: nam si abstrabatur ab vso reputat se non posse viuere: sed mortis periculum esse subiturum. et decet te credidisse. i. putasse alios se perbedriam et magis adaduersuros. i. habituros cure: et tuam. i. tuum negotium quam te. Nam vtut. i. vtutis quod hoc est qualitercumque alia in neutro genere. i. reliqua que debuisset curare erant. i. se habebat: certe. i. saltem consuleres id est prospicere seu providere debebas illi perbanio que nunc est domi tue nequid id est ne aliquid mali ipsa decepta propter tuam fidem. i. per tuam permissionem pateretur. Eius perbanij nunc. i. in tempore misere infelicitis omnes spes. i. expectationes omnes opes. i. facultates sunt site. i. posite collocare in te vno

suis cuiusque mos: mihi non videtur: quod sit factum legibus rescindi posse et turpe inceptum est. Demip. Dic crito. Cri. ego amplius deliberandus censeo: res magna est. De. Nunquid nos vis? Dem. Fecistis probe: incertior sum multo quam dudum. Beta. Negant rediisse. Dem. Frater est expectandus mihi: is quod mihi de hac re dederit consilium exequar: percunctatum ibo ad portum: quo ad se recipiat. Be. At ego antipbonem queram: ut que acta hic sint sciat. Ecce ipsum video in tempore huc se recipere.

Antipbo.

Beta.

Nam numero antipbo multis modis cum istoc animo es vituperandus. Ita ne binc abisse: et vitam tutandam alijs dedisse: alios tuam rem credidisse magis quam te animaduersuros? Nam vtut erant alia illi certe que nunc te domi est consuleres: ne quid propter tuam fidem decepta pateretur mali. Eius nunc misere spes opesque sunt in te vno omnes site. Be. Eodem bere nos iam dudum hic

Pbormio

*i. solo. Be. & qdem. o bere. i. dñe iādudū. i. pauloāte incusam? b. i. etiamur culpam? redaguim? te absen-
tem q abieris. i. discesseris. An. qrebam? teipm. Be. pseqtur inceptum pmonem; s; ea cā. i. eo q abieris
nihilomags. i. nihiloplus defecimus. i. succubim? defatigati sum? in defensione tui. An. obsecro loqre
i. dic in quo loco. i. in quo statu res. i. negocia & fortune mee. i. mea infortunia vel mei euentus sunt: nun-
quid subdolet. i. aliquatū dolet patri meo q abierim neq; sabierim eius p̄spectum. Be. etiam nihil id*

*id est nullaten? nulle mō delet ei
q abieris: quia ex hoc p̄siderat
te nimio patris timore nō aude-
re subire conspectu eius. An. &
porro. i. deinde quid spei est? Be.
nescio quid spei est. An. ab inter-
lectio dolentis. Be. nescio nisi q
sup. p̄bedria non cessauit eniti. i.
conari laborare p te. An. nihil
nouī fecit ipse p̄bedria: qm̄ solit?
est hoc facere vel quia soles pro
eo idem facere vel qz nihil mibi
obtinuit noui suo nixu. Be. tum
id est deinde pbormio p̄buit id ē
p̄stitit ostēdit exhibuit se boiem
strēnuū. i. acrem fortē itidez id
est filr in hac re vti. i. sicut i alijs
rebus. An. quid is pass? fecit?
Be. ipse cōsultauit p̄bis. i. p̄uicit
per verba patres admodū. i. val-
de iratum. An. eben intersectio
hic ost. ndit admirationem facti
pbormionis & approbatiōez pro-
pterea subditur o pbormio. q. d.
multum tibi debeo aut aliqd tas-
le. Be. porro. i. deinde vel certe
ego feci sup. qd potui. An. o mi-
geta amo vos omnes. Be. p̄nci-
pia obtinēdi voti sic se habent:
vt dicq; ita q cōsultatus est senex
ad huc res est tranquilla id ē ne-
gociū nihil habet turbatiōis: &
pater māsurus est id ē expecta-
turus est patruū. i. Ebremetem
patrem p̄bedrie: dum. i. quousq;
adiueniat huc. An. Quid. i. cur
mansurus est cum pater? Be. vt
aiebat. i. put dicebat velle. i. vole-
bat se facere de consilio eius id ē
ex eius consilio id quod attinet
ad hanc rem de nuptijs istis vl
pro vtpote: vel quia aiebat se vl
le facere &c. An. o geta q̄tus
met? ē mibi. i. qm̄ timeo patruū
meū. i. frēm p̄is venire nūc huc
saluū icolumē. nā vt audio. i. itel*

te absentem incusamus qui abieris. Antip. Te ipsum
querebam. Beta. Sed ea causa nihilomags defeci-
mus. Antipb. Loquere obsecro: quoniam in loco sunt
res et fortune mee: nunquid patri subdolet? Beta. Ni-
bil etiam. An. Ecquid spei porro est. Be. Nescio. An.
Ab. Beta. nisi p̄bedria baud cessauit pro te eniti. An-
tipbo. Nihil fecit noui. Beta. Tum' pbormio itidē mi-
bi bacre: vt in alijs strēnuum hominem p̄buit. An.
Quid is fecit? Beta. Consultauit verbis admodum
iratum patrem. Antipbo. Veni pbormio. Beta. Ego
quod potui. porro. Antip. Si geta omnes vos amo.
Beta. Sic habent principia sese vt dico adhuc tran-
quilla res est: mansurusq; patruus pater est dū huc
adiueniat. Antipbo. Quid enim? Beta. Ut aiebat de
eius consilio sese velle facere. quod ad hanc rem atti-
net. Antip. q̄tus metus est' mibi venire huc nunc sal-
uum patruum geta. nam. (vt audio) per eius vnā aut
vīnam: aut moriar sententiā. Be. P̄bedria tibi adest.
An. Utinam? Be. Ecce ab sua palestrā exit foras:

P̄bedria.

Doxio leno.

Antipbo.

Beta.

*ligo: aut vīnā aut moriar p vnā. i. solā snīaz eē: qz sine p̄banio n̄ potero viuere. B. p̄bedria adest. i. adue-
nit tibi. i. ad tuū solatiū. An. Utinā adest? Be. Ecce. i. ecce h̄ eū. i. exit. i. egredit foras ab sua palestrā. i.
a domo lenonis in q̄ ip̄e amator assidue exercitat? ē. Plaut? Abstine a palestrā vbi demēs desudabit*

Comedia. V.

Dorio te. In hac scena pbedria petit a lenone ditione ut aliquā dñā expectet neq̃ dñā
militi pāpbiā quā illi vēdidit ppter ea q̃ pbedria nō auferrebat pecunias pemptōe
illius puellae. pollicetur em̃ se intra tridū allaturū q̃cquid est pollicē? et q̃dez cū feno
re alloquī se facile passurū: vt puella eripatur sibi et militi tradat̃ p̃ctum danti. Pbe.
o dorio leno obsecro audī. Do. nō audīo nāz tu nō afferes nisi nugas nec nūmos p̃fers.

Pbe. audī parū
per. i. p̃uo tempe. Do. quī. i. quī
into. et h̃z vim corripiedī vel im
pandī: omitte me. i. q̃d d̃z dimitte
te me in pace: tenebat em̃ euz ne
puellaz militi traderet. Pbe. au
dī quid dicā. Do. at em̃. i. sed cer
te iā tedet me. i. tedio affect? sim
audire eadem. i. easdem res mili
lies. i. mī le vicib? Pb. at nūc di
cā id quod audias libenter. Do.
loquere audīo te. i. p̃beo tibi au
res. Pbe. nequeo exorare te. i. p̃
suadere tibi vt maneat. i. expe
ctes hoc tridū. i. spaciū triū die
rum neq̃z tradas puellam alteri
volenti dare pecuniaz p̃sentem.
quod euz audiret leno dī cedere
cepit quasi nihil noui audire: iō
subdit pbedria quo abis. i. disce
dis nūc. Do. mirabar si tu affer
res mibi quicq̃ noui. An. bel in
terfectio dolentis metuo lenonē
id est redēptorez puellarū quas
postea vendat ne suat a suo is. i.
assuat appingat adūgat affigat
apponat suo capiti. i. ne in eaz se
inducat sniam vt puellam alteri
tradat futur? pbedrie maxio do
lori vel ne suat aliqd capiti pbe
drie: vt vlt dicere. Do. id ene ali
quid apponat capiti. i. vīte pbe
drie. i. ne aliquid faciat quo lan
guescat pbedria p̃e dolore tan

dē ne impingat aliqd capiti pbedrie. i. ne illū verberet aut fastiget. nam videbat eos a longe decertan
tes. nā leno linquere eū volebat et pbedria retinebat. Be. ego timeo id ē q̃d tu metuis. Pbe. nō credis
mibi Doz. ariolare in scōa i peratiū: ab ariolor laris. p̃bo deponēti. i. diuīa. nā ariolari est diuinare ab
arīs dictū. Pbe. Sin. i. si si do. i. facio tibi sanctā p̃missionē. nam dare fidē est scē p̃mittere. Do. fabu
le. i. nuge sunt oēs tue p̃missionēs. Pbe. dices istud bñficiū q̃d feceris expectādo tridū esse fenera
tum tibi. i. a te mibi sup. pulchre. i. p̃mode et venuste. nā sum tibi grām relaturus et q̃d em cū fenore et au
gmento tanq̃ si illud bñficiū mibi feneraueris. Do. logi. i. ridicula sunt sup. tua verba seu dicta p̃tem
nenda fabule nuge. et declinatur logi logozū logos: sed in singulari d̃z logos q̃d est grecuz et ita logi lo
gozū a greco finone est: vt inq̃t Noni? Et. p. gallo bene exponit quid sit logi logozū. Ego te certo scio
oēs logos q̃ iudi dicti sunt aduertisse. Pbe. crede mibi gaudebis. i. p̃pter illd factum si expectaueris
vel gaudebis facto p̃ facere aut fecisse. berle iurātis est h̃ ē verum. i. te gauisus facto et ita dictū suū
p̃firmavit. Do. somniū ē sup. q̃d tu dicis. q. d. nō plus h̃z momēti tuū dictū q̃ somniū. Pbe. expire. i. p̃
ba fac exp̃ientia siue p̃ciūm nō ē longum t̃ps q̃d peto. i. tridū h̃. Do. Eanis. i. cantas eandē cantile
nam. i. nihil noui afferes in iisdem stas nugas et logis. Pbe. Tu eris mibi cognat? si h̃ feceris tu eris mi
bi parēs. i. tanq̃ pater tu eris mibi amīc? Do. mō tu garris. i. nugaris vana effutis et null? ponderis

Dorio audī obsecro. Do. Nō audīo. Pbe.

Parumper. Do. Quin omitte me. Pb.

Audī quid dicam. Doz. At enīz tedet iāz

audire eadem millies. Pbe. At nunc dicam: quod tu

libenter audias. Do. Loquere audīo. Pb. Nequeo te

exorare: vt maneat tridūz hoc: quo nunc abis? Do.

Mirabar si tu mibi quicq̃ afferres noui. Anti. Ibei

metuo lenonem: ne aliquod suo suat capiti. Be. Idēz

ego metuo. Pbe. Non mibi credis? Do. ariolare. Pb.

Sin fidem do. Do. Fabule. Pbedri. Feneratus istuc

beneficiū pulchre tibi dices. Doz. Logi. Pbe. Eres

de mibi gaudēbis facto verum berle hoc est. Dozio.

Somniū. Pbed. Experire: non est longum. Doz.

Cantilenam eandem cantis. Pbedria. Tu mibi co

gnatus: tu parens: tu amicus. Dozio. Garris modo.

Pboymio

Pbe. adeon id ē vtrum ē verum te esse ingenio adeo duro. i. te habere naturā & mores ita duros & fero-
rabiles. i. inflexibiles impuissibiles a quibus vel a quo ingenio. i. natura tua nihil pōt exorari id ē obtri-
neri seu impetrari. es ergo natura ita dura vt nequeas molliri. i. mulceri mitigari mollis fieri et exora-
bilis facilis suavis ac māsuetus neq; mīa neq; precibus. **Do.** adeon. i. ē ne verū vlt' decet ne te cē adeo in-
cogitantem. i. incōsideratū atq; imprudentem vt seducas. i. decipias me dictis pbaleratis. i. ornatis a

Pbe. adeon ingenio te esse duro: atq; inexorabili: vt
neq; misericordia neq; precib' molliri queras? **Dor.**
Adeon esse incogitantem atq; impudentem pbedria
vt pbaleratis dictis seducas me: & meam ductes gra-
tis? **An.** Misertum est. **Pbe.** Vbi verbis vincor. **Be.**
q̄vterq; est similis sui? **Pbe.** Neq; (antipbo alia cum
occupatus esset sollicitudine) tum hoc esse mibi ob-
iectum malum. **An.** ab quid istuc autem est pbedria.
Pbe. O fortunatissime antipbo. **Ant.** Ego ne? **Pbe.**
Cui quod amas domi est: nec cum huiusmodi vnq̄
tibi vsus venit: vt conflictares malo. **An.** Vbi in do-
mi est? **Inmo** (quod aiunt) aurib' teneo lupum. nam
neq; quomodo a me amittā inuenio: neq; vti retineā
scio. **Dor.** Ip̄m istuc mibi in hoc est. **Antip.** Eiane pa-
rum leno sies nunquid hic p̄fecit? **Pbe.** biccine homo

pbalere rarum tractum est pba-
leratus ta. tum. et vt ductes id ē
ducas tecū meam puellā gratis
i. sine p̄cio & mercede. **Hi.** lenonez
sup. misertum est pbedria. i. leno
habuit mīaz de pbedria & ironia
ē dicit Dona. quasi longe absit a
miserēdo leno. Declinatur at̄ mi-
seret miserebat misertum est vel
misertus fuit sicut teder tederat
pertesum est vel fuit. **Pbe.** betin
terlectio dolentis et conuicti vin-
eor verbis id est confutor. **Be.** q̄
id ē quantum vterq; leno et pbe-
dria ē similis sui: id ē sui vtens
moribus et quod dicit solet sunt
bene de suo vultu inepte: cum dis-
cendum esset sunt multum sui si-
miles quasi suis p̄se quisq; vtens
tes moribus. **Pb.** dolet pbedria
non posse sibi contingere vt potis-
atur puella eo tēpe quo antipbo
ē occupatus alia sollicitudine ma-
iore culus cōparatione minus si-
bi malum illud exprobaretur. ne-
q; hoc malum de emptione puel-
le esset mibi obiectum id ē expro-
bratum tum id est tunc cum anti-
pbo esset occupatus id ē deten-
tus alia sollicitudine grauiore qz
de m̄ptijs. **An.** qz de antipbone
fecit pbedria mentionē: ideo sub-
dit o pbedria quid istud est de q̄
loqueris et es sollicitus. **Pbed.**

o antipbo fortunatissime. i. felicissime. **Hi.** ne. i. vtrum ego sum fortunatissimus. **Pbe.** continuat pbedria
sermonem cui scilicet tibi id qd amas est domi nec vsus venit id est opus aut necesse fuit. nam vsus ses-
pe capitur pro opus: vnq̄ tibi p̄fictares. i. frequenter conflictares seu desertares cum b̄mōi malo bo-
mine sez lenone. **An.** mibi in. i. vtrum dicis qd id qd amo est mibi domi: inmo teneo lupum auribus: id ē
per aures prouerbiū est: ideo subdit quod homines vulgo aiūt de illis q̄ sunt p̄plecti et districti quod
statim subdit. nam neq; inuenio quomodo amittam a me eam vxorem. i. qua via reijciā a me vetate lei-
ge neq; scio vti. i. qualiter retineam eam mecum nolente patre. **Do.** istd̄ ipsuz qd tu dicis esse tibi i vxore
ē mibi in b̄ pbedria. nam non scio qua via eum a me reijciam et qua via retineā euz defuit numm' vlt' i b̄
dicit pro in hocnegocio de emptione puelle **Pampbille.** **An.** et hoc tantis. nunquid. q. d. non hic scilicet
pbedria confecit id ē efficit ne id ē vt nō sis parum leno. q. d. nō ē verum qd pbedria efficit vt sis par-
leno id est vt non multum vendideris puellam ei ille est parum leno qui parum vendit puellas cum ta-
men soleant lenones q̄maxime possunt eas vendicare et vt plurimū carissimo precio. & hoc dicebat an-
tipbo ad lenonem qui dixerat idem sibi esse in pbedria. quod erat antipboni in pbanto quasi dicat scio
quare hoc dicas qd videlicet non vendideris puellam quātū volebas vendere. Deinde excipit sermones
pbedria: **Pbedri.** biccine id ē vtrum petis an confecerim ne hic esset parum leno eo qd ipse scilicet leno

Comedia.V.

inhumanissimus id est crudelissimus homo vendidit meam pampbilam amicam. *Se.* quid id est cur vendidit. *An.* ain id est dicis ne quod vendidit? *Pbe.* Do. quod indignum facinus: quod magnum malum per irrationem dicit et irrationem vendere ancillam id est seruam emptam suo ere id est suis pecunijs. *Pbed.* nequeo exorare id est obtinere ut maneat id est expectet et mutet id est variet fidem id est promissionem suam cum illo qui vendidit hoc triduum id est dumtaxat per hoc spacium trium dierum dum id est quodiu aufero id est exorquero ab amicis id argentum quod est promissum illi a me. Si non dedero argentum promissum tum id est tunc ne opertus sis: id est ne operiaris hoc est expectes. ab operio: operis opertus sum vel fui. *Pbe.* terea id est ultra triduum ne quidem: id est nec etiam unam horam id est per spacium unius hore. *Do.* obtundis me supple id est mihi molestus es: et redio afficis tuis sermonibus. *An.* Quod dorio ledo id est tempus quod orat id est petit non est longum. sine id est per mitte quod supple exoret id est obtineat speret quod petit id est pbedria conduplicauerit pro conduplicabit: consuetum pro indicatio: tibi hoc premium quod bene promeritus fueris: id est quod bene merueris. nam promeremur seu promeremus bona tantum: commeremur autem aut commeremur mala. *Do.* istec que dicit sunt verba id est deceptiones: ut verba dat omnis amans: vel sunt verba que verbotenus duntaxat effertur nullas ad rem seu nullum ad effectum processura. *An.* ne id est utrum fines id est partem ris pampbilam priuari hac urbe et abduci a milite in longinquas regiones: tum id est deinde preterea id est insuper poteris ne patiaris amorem horum pampbile et pbedrie. sed masculinum preponderat feminino distrabi id est dissipari disungi dirimi. *Do.* neque ego poteroneque tu poteris patieris amorem distrabi. vel sit conceptio neque ego neque tu poterimus pati. *Se.* oes dii dicunt. id est dicitur id quod est dignum id est quod meruisti. et hoc propter illud quod dixit neque ego neque tu. que verba omnia possent accipi in partem deteriozem. *Do.* ego tuli. id est toleravi complures id est multos menses aduersum id est contra ingenium meum id est meam naturam te pbedriam pollicitantem id est sepe promittentem et nihil ferentem: id est dantem seu afferentem tuli te inquam sientem ut sine pecunijs me moueres ad misionem. nunc contra: id est aduerso repperi aliquem qui det omnia neque lachrymet: id est lachrymas effundat ut turda locum melioribus id est ditioribus te. *An.* berde. iuratis est certe si ego satis commemini id est si bene recordor et memoria repeto dies est olim prestituta id est prefinita tibi qua die daretur. id est dare debebas precium puellae huic scilicet lenoni. *Pbe.* factum est tempus fuerat mihi prestitum

inhumanissimus: pampbilam meam vendidit. *Se.* Quid vendidit? *An.* ain: vendidit? *Pbed.* Vendidit. *Do.* quod indignum facinus ancillam ere emptam suo *Pbedr.* Nequeo exorare ut maneat: et cum illo ut mutet fidem triduum hoc: dum id quod est promissum ab amicis argentum: affero. Si non tum dedero: unam preterea horam ne opertus sis. *Do.* Obtundis. *An.* Haud longum est: id quod orat dorio: exoret: sine id est hoc tibi (quod bene promeritus fueris) conduplicauerit. *Do.* Istec sunt verba. *An.* Pampbilam ne hac urbe priuari fines: tum preterea horum amorem distrabi poteris pati? *Do.* Neque ego neque tu. *Se.* Dii tibi omnes id quod est dignum dicunt. *Do.* Ego te compluris aduersum ingenium meum menses tuli pollicitantem et nihil ferentem: sientem: nunc contra omnia repperi qui det: neque lachrymet: tu da locum in melioribus. *An.* certe berde ego si satis commemini: tibi quid est olim dies: quod daretur huic preconstituta. *Pbe.* Factum.

Pbozmio

Do. ego non nego illō scz q̄ dies fuerit tibi p̄stituta. An. ne. i. utrū iam ip̄a dies. i. ip̄m tempus. p̄teritū ē. euasit. Do. non p̄terit dies verū. i. scz bec dies antecessit ei diei p̄stituta et lex est lenonia semper pa-
ratio puellam vendicare quicq̄d p̄stitutū sit. An. nō te pudet vanitatis. i. nō erubescis mētriac mē-
datio fallere fide. nam vanitas est mēdatiō. Do. mīne. i. non me pudet dū. i. dūmodo vel q̄dū mēda-
cium sit obrem. i. propter vtilitatez. Beta. o sterquiliniū. i. sordes ip̄a nedum sordidus. Pbo. o dorio tan-

Do. Non ego istuc nego? Anti. Jam ea p̄teritū. Dor.
Non. verum bec ei antecessit. Anti. Non pudet v̄ antia-
tis? Do. Minime: dū obrem. Be. Sterquiliniū. Pbi.
Ab. Dorio ita ne tandem facere oportet? Do. Sic suz:
si placeo: vtere. An. Siccine hūc decipis? Do. Immo
enūvero antipbo hūc me decipit. Naz hūc me bimōi esse
sciebat: ebo hūc esse aliter credidi. Is me fefellit: ego
isti nibilo sum aliter ac fui: sed vtut bec sunt: tamē hoc
faciam. Eras mane argentum mibi miles dare se di-
xit: si mibi prior tu attuleris pbedria: mea lege vtat:
vt potior sit: qui prior ad dandum est vale.

Pbedria. Antipbo. Beta.

Quid faciā: vnde ego nunc tā subito huic
argētūz inueniā miser: cuiusmīn? nibilo ē:
q̄d hūc si potuisset nūc exorari tridū.
hui? p̄missūz fuerat. A. ita ne hūc patiemur geta fieri
miser q̄ me dudū (vt dixti) adiuerit comit: q̄ cū op̄ ē

des.
Uid faciāz. re.
hic admōetur
Beta de ratio-
ne aliq̄ inēda
q̄ possit argen-

tum lenoni p̄missum cito extorqueri. Pbedria. quid faciā vnde id est a qua ratione seu a quo homi-
ne ego miser inueniam nunc argentum p̄missum huic lenoni tam subito: cui scz mibi mīn? nibilo id
est minus q̄ nibil est mibi id est qui minus habeo q̄ nibil. hyperbole: quod id est sed si hic leno potuisset
set exorari id est persuaderi iduci in nostram sententiam triduum hoc id est hos dies. Dicere enim re-
cte possumus exorari te hoc biduum et tu exoratus es a me hoc biduum id est te inducendo in meam
iniam obtinui hoc biduum vel hoc biduum est a te persuaso impetrati: hoc argentū p̄missum fuerat
mibi quo illi satisfecisset: vel hoc biduum fuerat prius nihil p̄missum ab eo. An. O geta ne id ē utrū
patiemur cum pbedria fieri ita miserum: qui pbedria dudum id est pauloante vt dixisti mibi adiu-
uerit me comit: id est benigne suauiter non grauante seu egre sed facile. Nam comes sunt benigni fa-
ciles suaves homines qui erranti comiter prestant viam non grauati: quin. i. quinimmo cum. i. quan-
do vel quoniam opus est id est experiamur id est tendemus reddere ei rursus id est contra ediuerso

Comedia. V.

beneficium. i. vicem rependere ei pro beneficio & quasi paria cum eo facere. Beta. Equidem scio hoc esse equum id est decens & iustum ut rependantur ei vices. An. ergo quia est equus age. i. da operam & experire ac de tuis viribus fac periculum tu solus potes servare hunc ne aut pereat pro desiderio & amore: aut abscedat puellam secuturus. Be. quid faciam ut eum servem. An. invenias argentum. Be. Cupio invenire: sed edoce vnde inveniam id argentum. An. pater adest id est prope est hic. i. atbenis a quo facile si velis tuis caliditatibus poteris quicquid extorquere. Be. scio patrem adesse: sed quid tum. i. quid ex eo vis inferre. An. ab interiectione risidentis dictum id est id quod dictum est. sat est. i. sufficit sapienti vel est generale prouerbium dictum id est brevis summo & quasi quedam admonitio sat est id est sufficit sapienti: quod etiam vulgo dici solet bono intelligenti pauca sufficiunt. Be. ne. i. utrum est ita ut ais ut mihi sat sit quod dixeris. An. ita est ut vico. Be. berce sane. i. certe vel valde pulchre. id est venustate festine lepide suades id est mones: & sub huiusmodi discidebat antipho: ideo dixit geta etiam tu abis hinc id est ex loco. q. mihi soli negotium relinquens. Non triumpho ut sit verbum id est non glorior non letor si nihil mali nanciscor id est acquiram inuenio ex tuis nuptiis: id est nisi etiam nunc subes id est vis me querere crucez id est supplicium ultimum quod sit de me in cruce sumendus in malo id est in incommodo ac infortunio seu in malitia & improbitate causa huius scilicet pbedria. An. Dic geta dicit verum. Pb. O geta quid. modum inter rogandi. ego sum alienus a vobis id est suus ne extraneus pro quo non debeatis laborare. q. d. non sum. An. baud. i. non puto tepbedriam esse alienum a nobis imo nobis cure esse debere. Sed ne id est utrum parum est: quod senex demipho succedet id est irascitur sure nunc nobis: nisi id est nisi etiam instigemus id est incitemus stimulemus ut nullus locus relinquatur precii. i. ut preces non amittantur sed contemptui habeantur. Qui enim iam repulsam semel passus est non ei patet locus ad rursus postulandum. Pbedria. Alius scilicet miles abducat hinc ab oculis meis illam Pamphilam in locum ignotum. Item interiectione dolentis & flentis ac gementis: igitur quod est abducenda amica dum licet id est dum potestis & dum adsum. i. presens sum non diu futurus. O antipho vos duo loquimini mecum nouissima verba. i. vale: salve te. & contemplantur me. i. aspiciate me extremum post hoc tempus forsitan ultra non visuri. An. quod obrem? aut quidnam es facturus? cedo. i. dic. Pb. quoque. i. quocumque terrarum. vacat terrarum & locorum gentium quantum ad finem: suo tamen lepore non carent: quocumque terrarum. i. quocumque locum. Pamphila asportabitur. i. abducetur hinc id est ex hac vici-

beneficium rursus ei experiamur reddere. Beta. Scio equidem esse equum. Antipho. Age ergo: solus servare hunc potes. Beta. Quid faciam? Antipho. Invenias argentum. Beta. Cupio: sed id vnde? edoce. Antipho. Pater adest hic. Beta. Scio: sed quid tui? Antipho. Ha dictum sapienti sate est. Beta. Itane? Antipho. Ita. Beta. Sane berce pulchre suades: etiam tu hinc abis? non triumpho ex nuptiis tuis si nihil nanciscor mali: nisi etiam nunc me huius causa querere in malo iubeas crucez. Antipho. Ceterum hic dicit. Pbedria. Quid ego a vobis geta alienus sum? Beta. Baud puto. Sed parum ne est quod omnibus nunc nobis succenset senex? nisi instigemus etiam: ut nullus locus relinquatur precii? Pb. Alius ab oculis meis illam ignotum hinc abducat locum: item dum igitur licet: dumque adsum loquimini mecum. antipho contemplantur me. An. quod obrem? aut quidnam es facturus? cedo. Pbedria. Quoquo hinc asportabitur terrarum:

Phormio

certum ē. i. deliberatū est sen constitui psequi. i. vsq; ad locum quo ibit sequi. aut certum ē p̄ire. i. mori in via. *Be.* Dīj bñvortant. i. in tñā vilitatē et felicitatē vertant ac prosperitatē q̄si secundē aut fortunent id qđ agas. i. facias vel dicas in agito sup. qđ proponis p̄detentis. i. caute a pedib; et relādo. vel p̄detentū cape pro sensim siue paulatim. *An.* vide si qđ opis. i. si aliqđ auxiliij potest afferre huic scilicet p̄bedrie. *Be.* dicis si qđ opis afferre possim; qđ opis possuz afferre tuo iudicio? *An.* obsecro q̄re iustiga ne qđ

certum est persequi: aut perire. *Beta.* dīj benevortāt quod agas: p̄detentis tamen. *Antipho.* Vide si quid opis potest afferre huic. *Beta.* si quid? quid? *Antipho.* quere obsecro me quid pl? minus ve facit: quod nos post p̄geat geta. *Beta.* Quero. saluus est: vt opinor. verum enim metuo malum. *Antipho.* Noli metuere: vna tecum bona malaq; tolerabimus. *Beta.* Quantum opus est tibi argenti: loquere. *P̄bedria.* sole triginta mine. *Beta.* Triginta? oui percara est p̄bedria. *P̄bedria.* Istec vero vilis est. *Beta.* age age. Itas dabo. *P̄bedria.* o lepidum caput. *Beta.* aufer te hinc. *P̄bedria.* Jam opus est. *Beta.* Jam feres: sed opus est mihi p̄bormionem ad banc rem adiutorem dari. *Antipho.* presto est audacissime quiduis oneris impone: et feret: solus est homo amico amicus. *Beta.* eamus ergo ad euz ocus. *P̄bedria.* abi. disc presto vt sit domi. *Antipho.* Nunquid est quod opera mea vob opus sit? *Be.* nūbil verum. abi domum. et illam miserā

i. vt non aliqđ facit. i. faciat plus vel minus qđ postea p̄geat nos i. sit nobis molestie et dolori vbi p̄geat ē personale. *Be.* quero an aliqđ possis. Deinde excogitato mō extorquende pecunie subdit saluus est. *P̄bedria.* vt opinor. i. vt mea fert opinio. et bene saluus dī qui putabat inde suam salutē dependere. Verum enī. i. sed certe metuo malum. i. infortunū qđ mihi ex eo accidere pōt. vñ malū i. supplicij et tormētū. *An.* Noli metuere tolerabim; vna tecū bona et mala. *Be.* q̄tum argenti est tibi opus. i. q̄to argēto eges. loq̄ re. i. dic. *P̄be.* triginta mine id ē libe sunt sole mihi opus. *Be.* Dicis triginta minas esse tibi opus. Hui interiectio ridentis vel admirantis q̄ritatem p̄cedij o p̄bedria ipsa percara id est nimis cara vel valde. *P̄be.* vero. i. sed ista ē. i. talis puella et tate forme ē vilis id est cōparanda paruo p̄cio in cōparatiōe sue venustatis. *Be.* Age hortantis est aduerbium. Nam his verbis hortatur p̄bedriam vt bono sit animo. Dabo. i. tradem tibi ipsas minas triginta inuentas. *P̄bed.* o caput lepidum: id est o iucunde serue et festiue et tunc caput ponit pro toto ipso homine vel cape. o lepidum caput a quo est excogitata habende pecunie via. *Beta.* Aufer te. i. amouete hinc. *P̄be.* iam est opus vt auferaz me hinc. *Be.* Jam. i. statim feres pecunias ad dōzionem lenonem sed opus est

p̄bormionem dari mihi adiutorem ad banc rem. i. ad extorquendas pecunias. *An.* ipse p̄bor. est presto i. paratus est ad oīa et cōparet vbi volum; vel presto ē id ē adeest expeditus p̄optus. Impone ei qđ uis oneris. i. qđlibet onus audacissime: vt sit aduerbiū: id ē liberrime sine timore vllō. et ipse p̄bormio feret illud onus: ipse solus est amicus suo amico. quasi dīcat pauci sunt ita amici suis amicis. *Be.* ergo eamus ocus id est velociter comparatiuum propositiū ad euz p̄bormionez. *P̄b.* abi. dic p̄bormiouf vt presto sit id est vt adsit vt appareat seu compareat domi. *An.* Nunqđ. i. vtrū est aliqđ qđ. i. ad qđ faciendum opus sit nobis. i. egeatis opera mea. i. industria ac labore. *Be.* Nūbil ē in quo sit opus opa tua. *Verū.* i. sed abi domū aduerbialiter ponitur domum et cōsolare illam vxorem tuam. i. p̄baniū miseram

Comedia.V.

quā ego scio nūc eē examinātam. i. p̄ternatā p̄turbatā p̄teritā metu. cessas corrip̄
do. i. tardas abire domū ad eā p̄solādā. An. nībīl ē qđ faciāt eque. i. ita libēs vt qđ a/
beā domū. Pb. interrogat. Betā. Pbēdria. qua via. i. quomō facies istd. i. iuenies mī
nas trīgīra. Be. dicā tibi ī itinere. mō. i. tantūmō amouete bīnc.
Qid rēbīc cōtinetur fratrum iam annis cōfectoz congressio atq; de nuptijs īp̄s mī
tua consultatio

De. quid modus interrogādī ē
abrupto ac repente. et exinspera
to. Q. cbremes qua cā. i. propter
quā cām p̄fectus es bīnc. i. ex a
tbenis lemnū. i. in illā insulā in q̄
p̄cipitat? fuit vulcan? et lemnus
ponitur aduerbialiter sine p̄posi
tione tāq̄ nomē loci propriū. Ad
duristi ne filiā Pbaniū tecum?
Ebre. Nō adduxi. De. Quid id ē
cur ita non adduxisti? vel cur ita
dicis qđ non adduxisti? Ebr. post
qđ mater eius filie mee videt me
esse bīc atbenis diutius id est mī
mis diu. autem id est sed simul. i.
cum hoc etas virginis filie mee
iam viri potentis non manebat:
id est non expectabat meaz negli
gentiaz id ē tardationem quā nī
mis morabar bīc. neq; satis dīlī
genter consulebam nuptijs filie
mee. aiebant lemnij boēs ipsam
matrem p̄fectam esse ad me a/
tbenas cum omni familiā et cum
filla et famulis. De. queso īgīf qz
venerat Atbenas quid: id ē cur
cōmorabare id est p̄sistebas ma
nebas tandiu illic lemnū vbi id ē
postqđ audieras id scilicet ma
trem cum familiā Atbenas p̄sus
esse iter ingressas? Ebre. pol per
edem pollucis iurantis est mor
bus detinuit me id est īp̄edīuit
quo minus citius venīrem. De.
vnde: id est a qua occasione p̄o
cesserat ille morbus? aut q: id est
vī quō te īnuaserat ille morbus?
aut qui. i. q̄s erat ille morbus? aut

febris aut quīvis alius? Ebr. rogas quis fuerat ille morbus? ipsa senectus est morbus: quia senē mul
ta circumueniūt īcōmoda. sed audiui ex nauta qui v̄xerat illas. i. qui nauigio illas adduxerat pro p̄e
cio eas venisse saluas. i. incolumes. De. o cbreme audisti ne quīd obrigerit tāq̄ malū gnato meo. Anti
pboni me absente. i. cum essem absens. Ebr. quidē. i. certe audiui sup. qđ factū facit me incertū: id ē dū
bium consilij id est facit me incerte deliberationis. Nam quid consilij pro nuptijs filie mee capiam īcer
tus sum. vbi incertū īungitur genitiuo forsan pro ablatiuo. vt pendeo animi pro animo: vt in octauo li
bro epistolarum Ciceronis. Item exeritior animi pro animo. Nā si tulero id est obtulero. posuero hāc
conditionem id est hanc pactionem cū conditione quam tibi tuli alicui extraneo qui sit ducturus filiaz
cū tali conditione vt scz me nō prodat aut v̄xori mee aut alijs dicendū est mibi ordine. id ē per ordinē

quam ego nunc intus scio esse examinātam metu con
solare. cessas? An. Nihil est eque quod facias libens?
Pbe. Qua istuc via facies? Be. Dicam in itinere: mo
do te bīnc amoue

Demipbo.

Ebremes senes fratres:

Qid? qua p̄fectus causa bīnc es lemnū
num cbremes? adduxisti tecum filiā?

Ebre. Non. Dem. Quid ita non? Ebre.

Post qđ videt me ei? mī eē bīc dīnti? simul aut nō ma
nebat etas virginis meā negligentia: ip̄am cū oī fami
lia ad me p̄fectā aiebāt. De. Quid tā diu queso igitur
cōmorabare: vbi id audieras? Ebr. Pol me detinuit
morbus. De. Unde? aut qui? Ebr. r ogas? senect? ipsa
morbus est? Venisse eas saluas audiui. ex nauta: quī
las v̄xerat. De. qđ gnato obrigerit me absente: audi
stīn cbreme? Ebre. qđ quidē me factū cōsilij īcertus
facit. Nam hanc conditionem si cui tulero extraneos

Pbozmio

quo pacto. i. quomodo aut vñ. i. a qua occasione illa filia sit mihi. Sciebam te fratrem esse eque. i. ita fidelē mihi. atq. i. sicut egomet suz fidelis mihi: sec? aut de extraneo. Ille alien? si volet me affine. i. propinquū per nuptias filie tacebit. i. non proderet me dñ. i. q̄diu familiaritas intercedet. i. q̄diu erit inter nos amicitia sin. i. s. si spreuerit. i. cōtēpserit me sciet tunc plus q̄ op? ē scito. i. scire. i. mihi esset opus tunc vt nō tanta sciret de me vt me non proderet. et vereor. i. timeo ne mea vxor resciscat. i. cognoscat hoc. i. me habere filia aliunde aliqua. i. aliqua

quo pacto: aut vnde mihi sit: dicundus ordine est. **Le** mihi fidelem esse: eque atq. egomet sum mihi: sciebā is si me alienus affinem volet: tacebit dñ intercedet familiaritas: sin sp. eu erit me: plusq. opus est scito: sciet. Vereorq. ne vxor aliqua resciscat mea: Quod si scit: vt me excutias atq. egrediar domo: id restat. Nā ego meorum solus sum meus. De. Scio ita esse: et iō bec res mihi sollicitudini ē. Neq. defetiscar vnq. ego experirier donec tibi id quod pollicitus suz effecero.

Beta.

Eo boiez callidiorē vidi neinē: q̄ pbozmionē. Cleio ad boiez: vt dicerē argēto op? esse: et id quopacto fieret. **U**ix dñ di

cōponitur a de et fatiscoz fatisceris in qua cōpositiōe mutatur. a. i. e. facitq. defessus sum vel fui in preserito muctato et defessum in supino vt testatur priscianus. In quo verbo usutatum est genus. nam fatisco is. a quo componi videtur neutrum ē: et defetiscoz deponēs qd non ē mirandum. Nam conspicoz aris. deponens ē p̄line plagationis et ei? simplex specio actiū et tertie. Est aut defetisci defatigari: deficere. Nā q̄ admodū fatigati sunt solēt fatiscere. i. apiri: et oscitare p̄ nimia lascitudine atq. illa successi no singultu ductare. Forsitan ē dici posset fatiscoz ēē q̄si forme inchoatue a fateor. hic enī moucor vt dicā q̄ fateor facit falluz et filr defetiscoz facit defessū mutata a i. e. sicut in p̄nti. fatisco autē. caret supi non ēē. Qēs tñ codices bñt defetiscoz p̄ c qd in castigatissimo q̄ prisciani volumine ita inueni qd forsitan tunc dici posset a de priuatiue capta et facio is. vt proficiscoz teste prisciano dñ a pro et facio. Nā q̄ defessus ē facere qd instituerat defisit ac cessat: qz tñ facit defessuz et non defectum vt pficiscoz facit. p̄fectum non ausim libere asserere. Cōspicoz tñ facit conspicatū tñ: q̄uis spectrum facit simplex. et ita magis tertie sententie accedo atq. assentio tibi qz leetori iudicium liberū relinquo.

Eo boiem et. **B**ic geta apud se cōsiderat parasiti calliditatē q̄ statim intellexit quā rōne extorq̄ri pecunia posset. **B**era. Ego neinē boiem. i. nullū boiem. Nā nemo inter dñ. capis tñ pro null? **U**t nēo bō ē. i. nullus bō ē. Nullū ergo boiem vidi callidiorē. i. a stutiorē et magis tritum in fallendo q̄ pbozmionem. **C**leio. i. accedo ad hominem. **P**bozmionem vt dicerem ei ēē op? argento pro p̄bedria: et vt dicerem quo pacto id fieret scz pecunia haberetur. **U**ix dñ. i. vix adhuc aduerbiū t̄pis siue nondū nō adhuc

Comedia.V.

dixeram dimidium id est dimidiam partem eius quod dicere volebam intellexerat: quod scilicet mihi vellet et quod sum tenderet: gaudebat ipse phormio: laudabat me: querebat senem demipbonem ut illum falleret. agebat gratias diis tempus dari sibi. i. oportunitatem sibi offerri. ubi. i. in quo tempore vel quando est enim hic tempus aduerbium non loci: phormio ostenderet se esse nihilominus. i. eque amicum pbedrie quam antipboni. iussit. i. voluit bolem phormionem operiri expectare ad forum. pollicitus sum super. vel dixi me adducturum esse senem. i. demipbonem eo id est ad forum. Sed ecce id est ecce hic prope ipsum senem. Deinde vidit alterum cum eo id est subdit. Quis est ulterior? id est quis est ex abundantibus vel quis est pretter eum siue ultra: deinde dicit gentius viso patre pbedrie subdit: atque intersectio timentis: pater pbedrie venit. Deinde ut colligit se cognouit non esse fratrem: tremendum. sed autem vacat autem vel pro certe quid ego belua id est inconsideratus? veluti belua tinnui. quasi dicat. Nihil est quod mihi timendum sit. An. id est utrum timui quia duo senes sunt mihi dati: id est oblati pro vno: id est loco vnius quos ambos fallam: id est decipiam. Opinor esse comodius id est opportunius uti duplici spe: id est habere spem duplicem scilicet fallendi hunc et illum: ut saltem ab alterutro pecunia extorqueatur. Petas hinc id est ab hoc senem demipbone unde id est a quo institui id est incepti primo id est a principio. Si is senex demipbo dat argentum sat est id est sufficit: si nihil fiet id est nihil impetrabitur ab hoc demipbone tunc id est tunc vel ut alij habent tamen adoriar id est per insidias aggrediar petendo hunc hospitem scilicet chremetem qui superuenit aliunde tanquam hospes et imprudens rerum actarum et alienus ab earum scientia.

m idius dixerat: intellexerat: gaudebat: me laudabat: querebat senem: diis gratias agebat tempus sibi dari: ubi pbedrie se ostenderet nihilominus amicum esse: quam antipboni. Dominem ad forum iussit operiri: eo me esse adducturum senem. ecce. Quis est ulterior? atque pbedrie pater venit. Quid pertinui autem belua: an quia quos fallam pro vno duo sunt mihi dati: comodius esse opinor duplici spe uter. Petam hinc unde a primo institui. Si is dat: sat est: si ab hoc nihil fiet tamen hunc adoriar hospitem.

Antipho.

Beta.

Chremes.

Demipbo.

Expecto quam mox recipiat sese geta. Sed patrum video cum patre astantes. bel mihi: quam timeo: aduentus huius quo impellat patrem? Beta. adibo bosce: o noster chremes. Chremes. salve geta. Beta. venire saluum volupte est.

Expecto quam recte. Hic a geta texitur fallacia qua allucinatus senex triginta minas sit daturus phormioni ut uxorem antipbonis alteri locet. interea dabitur summa pbedrie interuentusque nutritis phanium a patre suo agnosceretur et antipboni relinqueretur. An. antipho hec se cum tantum loquitur. Expecto quam. quantum mox id est cito vel statim geta recipiat sese id est se retrahat ad me siue se referat. Sed video patrum scilicet fratrem patris mei et patrem pbedrie stantem cum patre. bel mihi. intersectio dolentis dativo iuncta. quam id est quantum timeo: quasi dicat multum. quo id est in quam sententiam vel opinionem seu in quam partem aduenis huius patris impellat. i. inducat patrem. Be. Adibo bosce demipbonem et chremetem. hoc ad se ipsum dicit. Deinde accedens ad eos inquit. O noster chremes. Deinde intercepti se monent chremes. Ch. Beta. salve. Be. subdit quod omiserat volupte est id est voluptas est vel voluptatis cuiusdam loco est te venire saluum. Volupte nomen est voluptatis sicut facite pro facultate inuenitur.

Pbozmio

pro faculter. Nam veteres sic loqui p apocopen gaudebant. Ebre. credo tibi esse voluntati aduentum meum. Be. quid agitur? Eb. Multa fuerunt sup. noua vt sit. i. vt ptingere solet mibi aduentus. i. cu ve nirem. hic. s. atbenis plura. i. multa sunt sup. noua. z recte plura vbi nuc plura dicimus. Nam b complure z b plura veteres dictitarunt: quia hoc plure non hoc plus dicebant. bec Do. Be. Ita com probat hac particula dictu ebremis. Audistis. i. vtz accepisti ea que facta sunt de antipbone. Eb. audi

Ebre. Credo. Be. Quid agitur? Ebre. Multa adue nienti (vt sit) noua hic complura. Beta. Ita de anti pbone audistis que facta? Ebr. Omnia. Beta. Tum dixeras huic? Facinus indignum ebreme sic circum scri. Dem. Id cum hoc aiebam commodum. Be. Nam berde: ego quoq id quidem agitans mecum sedulo inueni (vt opinor) remedium huic rei. Demipb. Quid geta? quod remedium? Beta. Est abij abs te: sit for te obuiam mibi pbozmio. Ebremes. Quid pbozmio? Beta. Is qui istam. Ebremes. Scio. Beta. Elsum est mibi: vt eius tentarem sententiam. Prendo bo minem solum: cur non (inquam) pbozmio vides: in ter vos si bec potius cum bona: vt componantur gratia quam cum mala? Berns liberalis est: et fugi tans litium. nam ceteri quidem berde amici omnes modo vno ore auctores fuere: vt precipitem banc da ret. Antipbo. Quid captat? aut quo euadet bodie?

ut oia. Be. tum tunc. o demipbo dixeras huic ebremeti que facta erant. o ebreme facinus indignu id est nefarius scelus est si c. i. eo modo circūiri. i. circūuentri de cipli falli. De. aiebas. i. loquebar pfereba coicabam id. s. factu in dignu cu b fratre meo comoduz i. nacta oportunitate: ita vt pmo dum vice aduerbiij fingat signifi cantis oportune. Dicim? cū ele ganter tu pmodu diuertisti. i. co mode oportune in tpe quo debe bas e bñ estimato ac psiderato tpe. Terenti? in eunucho. Virgo sele iterea pmodu hac aduerter rat in hac nostra platea pmodu id e qd dici solet qñ vidit bonuz suu vel sua oportunitatem. Ber. Na berde ego q. i. etia agitans mecu. i. volues versans voluntas psideras apd me id facin? sedulo. i. istater sine dolo inueni reme dium huic rei vt non admittatur vxor antipbonis. De. o geta qd iuenisti sup. qd remediū sup. ex cogitasti. Ber. vt. i. postq abij. i. discessi abs te forte pbozmio sit obuiam. aduerbiu. i. in occursum mibi gete. Ebre. qui pbozmio. fu it. s. tibi obui? Beta. is fuit pboz mio qui obtrusit sup. nobis istaz puellam. Ebre. scio id est intellis go. Be. visus est mibi id est com modum esse iudicant: vt id est op pertentare: id est experire sen tentia id est opinionē ei? pbozmi onis. Prendo id est comprehen

do tanq familiariter locuturus z congressurus hominem pbozmionem solum. i. sine arbitris seu iter p tibus inq. i. dieo illi. o pboz. cur nō vides. i. aduertis puides: vt si fieri possit sup. bec negocia d istis amptis pot? pponatur. i. transigant pcedetur pacē iter vos cu bona gratia. i. cu benivolētia q cu ma la gra. i. cu malivolētia. vel sic si velis. cur nō vides si: vt. i. si alq mō siue aliq rōe z via b poti? pponat inter vos cu bona gratia zc. Berns. i. domini? est liberalis scz demipbo z fugitans litium i. iurgior: vbi fugitans vim nominis habet cum gto iungatur. Nam quidem berde. i. per berculem ceteri omi amia ci ipsius demipbonis fuerunt modo. i. paulo ante vno ore. i. vna oim voce vno consensu auctores. i. sua sores vt demipbo daret banc vxorem precipitem. i. exturbaret eā ac pcpitaret de thalamo filij sui eā postbac nō reditura. Antipb. bec audiens neq tamē apparēs subinde vba interponit. Quid hic geta ceprat. i. incipit facere aut quo. i. in quem exitum seu effectum ipse euadet. i. erumpet perueniet bodie.

Comedia. V.

De. prosequitur sermonē geta quasi alloquatur pbozmione: sic enī refer t' quasi sic fuerit cū eo locut'. an
i. vtrum tu pbozmio, dices dñm daturū penas. i. punitū in legibus. i. p. leges si elegerit. i. exturbauerit
illam e domo sua? Jam id qđ dices. i. cū daturū penas est exploratū. i. certū et bñ pūsum ac pñitum.
Eya aduerbiū hortantis vt potius velit componi omnia qđ in cōtentione descendere. satis sudabis
id est laborabis incassum et quidem. vebementer si inceptas id ē si incipias litigare cū illo homine scz

dñs meo ea. i. tanta ipse dñs est
eloquētia. i. tantā habet eloquen
tiam vel tanta eloquentia pollet
vel ea eloquētia eius est. i. talis
est ei' eloquētia: vt ea eloquētia
sint casus nri. verū. i. sed pone id
est finge fac esto sit ita faue: vbi
dicunt posito casu: cū dñm eē vi
ctus in causa. i. esto qđ eēt victus
attamē tandē. i. vt vno verbo di
cam quod sentio res. i. negociuz
capitis. i. vite eius nō agit. i. nō
tractatur: sz tñ res pecūie agit
ita vt sola eēt multa pecuniaria
Post qđ sentio. i. picipio homines
pbozmionem molliri. i. mitigari
mollescere et molliores fieri bis
verbis qđ dixi inq. i. dixi nunc su
mus soli. i. sine arbitris bñ id ē
in hoc loco eo. i. ea res. quia su
mus soli dic quid velis dari tibi
in manū. i. pecunia pñti. vt ber'
desistat. i. cesset supsed eat bis li
tib'. i. ab bis iurgijs et vt si puel
la facessat bñc. i. discedat rece
dat abeat bñc. i. ex domo ber'.
Facesso interdū significat facio.
Inde facessere negociū. i. exbi
bere sollicitudinē et curā. iterdū
significat ire ad faciendū. iterdū
significat discedere. naz qđ discedit ab
aliquo loco remotū se facit ab il
lo ediuerso facere se buc signifi
cat accedere ad hūc locū: vt si di

cerec' fac te buc: idem est ac si diceretur: accede buc. ideo fac te bñc significat discedere bñc. sicut fac te
buc significat buc accede: et quid inq. velis tibi dari ne id est vt non sis molestus id ē. vt nihil molestie
berō afferas in his rebus. An satis ne dii sunt propicii id ē benigni fauentes secūdi. quasi dicat nōne
dij sunt tibi multum benigni ac faciles qui patiantur cum ita egregie mentiri vel qui sit ita animo qui
etus nec vt videt' iur'is agitatus curis. videtur enim nihil esse sollicitus qui talia et excogitat et reci
tando insistit. **Beta** prosequitur inceptum sermonem. nam sat scio si tu pbozmio dixeris aliquē par
tem boni exequi id est aliquid bona equitate subitum id est aliquid quod vtile et honestum videatur.
vt ille berus est vir bonus id est iustus id est qua equitate est vir ille vel pro ea bonitate qua est seu
que sua viri est probitas. nō cōmutabis bodie tria verba inter vos: id est nō altercabitini diu siml'
vltro citroq. naz verba cōmutare est quod altercari dicimus. nam altercando vltro citroq. sba con
iectantur et commutantur. **Demipbo.** Quis te istec iussit loqui? **Ebrems.** Immo non
potuit melius id est aptius perueniri in verbo impersonali. eo aduerbiū ad locum id est ad eum sta
tum quo id est ad quem nos volumus peruenire. **Antipbo.** Occidi id est perij. **Demipbo.** perge id
est perseuera prosequere loqui. **Beta.** At primo id est in principio homo. pbozmio insaniebat id est
furebat cum ei ista dicerem. **De.** cedo id est dic qđquid postulat vt nō sis molestus. et vt puella facessat.

Beta. An legibus datarum penas dices: si illam ele
gerit: iam id exploratum est. **Eya** sudabis satis: si cū
illo inceptas homine: ea eloquentia est. **Terum** po
ne esse victum eum: at tandem tamen non capitis ei
res agitur sed pecunie. Postqđ hominem bis verbis
sentio molliter soli sumus nunc (inq) hic: ebo dic:
quid velis dari tibi. in manum: vt berus bis desistat
litibus: et ec bñc facessat: tu molestus ne sis. **Antip.**
Satin illi sunt dii propicii. **Beta.** Nam sat scio: si tu
aliquam partem equi boniq. dixeris: vt ille bonus
est: tria non commutabis verba bodie inter vos.
Demipbo. Quis te istec iussit loqui? **Ebrems.** Im
mo non potuit melius perueniri eo: quo nos volu
mus. **Antipb.** Occidi. **Demipbo.** Perge eloqui. **Bet.**
At primo homo insaniebat. **De.** Cedo quid postulat:

Phormio

Be. petis quid postulet. postulat nimium. i. immoderatum precium: siue munus: videlicet tibi postulat quantum libuit sibi. De. dic quid postulet. Be. dicit forsitan se facturum si quis daret talentum magnum quod constat ex octo ginta libris et supra. De. imo hercle si quis daret ei malum. i. incommodum aut supplicium aut tormentum. hoc dicit indignatus immoderationem petentis. q. d. se male illi dare magnum malum quam tibi precium: ut id est qualiter quomodo interrogando nihil pudet vel te vel illum. hoc dicere super. Be. q. i. sed adeo. i. certe dixi ei id

Beta. Quid? nimium. quantum libuit. Demea. Dic.

Beta. Siquis daret talentum magnum. Demea.

Immo malum hercle. ut nihil pudet? Beta. q. dixi a

deo ei. queso: quid si filiam suam unicam locaret? par

ui retulit non suscepisse. inuenta est que dotem petat

ut ad panca redeam. ac mitta in huius ineptias bec

denique eius fuit postrema oratio. Ego (inquit) iam

a principio amici filiam (ita ut equum fuerat) volui

uxorem ducere. Nam mihi veniebat in mentem eius

incommodum. in servitutem pauperem ad divitem da

ri. Sed mihi opus erat (ut aperte tibi nunc fabuler)

aliquid que afferret: qui dissoluerem: que debeo: et

etiam nunc si vult. Demipho dare: quantum ab hac acci

pio que sponsa est mihi nullam mihi malum quam istanc

uxorem dari. Anti. Utrum stulticia facere ego hunc

an malicia dicam. scientem an imprudentem incerta

tus sum. Demea. Quid si animam debet? Beta.

uxor contra. Sed ut nunc aperte fabuler id est verniliter loquar tibi erat opus illa uxore que affer

ret aliquid id est dotem alicuius quantitatatis qui. i. ut vel qui sit ablativus id est quo aliquanto: vel qui

i. unde dissolueram: id est diversis solueram ea que debeo etiam si nunc demipho vult dare tantum qua

tum accipio presenti pecunia ab hac filia que est mihi sponsa: id est promissa nullam filiam malum da

ri mihi uxorem quam istanc filiam amici. An. antipho bec solus loquitur. ego sum incertus utrum dicam nunc

getam facere id quod facit stulticia id est per stultitiam an malicia id est per maliciam: et utrum dicam

eum facere id scientem id est de industria an imprudentem id est per imprudentiam et inconsideratio

nem. De. quia geta dixerat phormione dixisse sibi fuisse opus uxore que afferret unde dissolueret que

deberet. nunc per proverbum loquitur demipho. quid si animam debet. i. quid dicas super. vel censeas. ut

est modus interrogandi si phormio debet non solum pecunias sed etiam vitam. atque enim pro vita intellige. Be.

Ph

quod sequis. vel adeo. i. certe hoc est super. quod dixi ei. queso. i. peto a te quod peteres supple si ipse berus locaret id est daret nuptui filiam suam unicam. i. sola respondit super. q. parui retulit id est parum profuit vel parum interfuit seu parva fuit comoditas non suscepisse id est non genuisse aliam filiam siue non habuisse aliam filiam propter unicam cum inuenta sit alia propinqua que petit dotem qualis fuit phanium que per leges petit a cognato dotem qua alicui possit locari. q. sic astrue. Inventa est: id est accessit emersit in lucem una cognata que petit dotem ut redeam: id est ut veniam. ut Cicero ad christum. laqueos revertamur: id est veniamus accedamus. ut accedam ergo ad panca id est ad sermonem brevis usculum ac ut omittam ineptias id est fatuitates inconsiderata dicta illius. denique id est post multa bec fuit postrema oratio eius id est ultimus meum sermo inquit id est dixit sic. ego phormio iam a principio volui dicere filiam amici uxorem id est capere in uxorem ut fuerat equum id est honestum et equitati congruum. nam incommodum ei veniebat mihi in mentem: videlicet pauperem puellam dari. i. traduci transferri ad divitem maritum in servitutem. i. in omnem subiectionem quoniam propter paupertatem uxorem redditur magis obnoxia et velut serva coniugi suo diviti: sic dives

Comedia.V.

geta vidēs per illud prouerbiū senem velle scire quidnam deberet neq̃ ita en obsecro velle promitte
re se dissoluturū debita ostēdit que sint debita pborzio inquit ager ē oppositus pignori id ē oppignet
ratus hoc est datus in pignus ob id est propter decem minas. i. libras. De. age age hortantis est. iam
i. nunc ipse pborzio ducat pbanum ego dabo illas minas decē et agrū repignerabo. Be. item. i. simi
liter edicule. i. domuncula eius sunt date sup. vel posite pignori ab alias decem minas. De. Item iterle
ctio ridētis vel indignantis. ni
mum est scilicet solvere viginti
minas. Eb. Ne clama id est noli
clamare petito a me hasce decem
minas. Bet. ancillula. i. parua an
cilla est emunda vxori. tum id est
deinde opus ē supellectile plus
cula: id est paulo maiore et am
pliore et numerosiore: id ē opus
est paulo pluribus vtenilibus.
opus est inq̃ sumptu ad nuptias
faciendas inquit pborzio. faue
in hac particula concedentis est
quali dicat sit ita vt vis. pone id
est supura decem minas bis re
bus id est pro bis reb⁹ predictis
scilicet pro supellectile pluscula.
De. proinde id est pro hac repo
tius scribo: id ē scribat mibi ip
se pborzio ducentas vel sexce
tas dicas id est causas vel libel
los et controuersias. De. dica fa
tis iam dictum est. nihil do id est
nihil volo illi dare. ne id ē verus
ille est sup. ita impuratus: id est
impurus improbus immundus
in honestus factus vt etiam irri
deat id est illudat seniores. Eb.
queso id est obsecro tu modo: id
est tantummodo quiesce: id ē no
li te turbare: ego dabo illa De
cē minas: et ita erunt viginti q̃s
suz datur⁹. fac vt fili⁹ tuus ducat
illam scilicet filiam meam. quaz
nos volumus cum ducere. Ant.
bei mibi id ē dolore affictor o ge
ta occidisti me tuis fallacijs id ē
astucijs et fraudibus. Eb. ipa
puella ejicitur mea causa id est a
more meo emittitur a domo fra
tris vt filius eius ducat filiam
meam equum est id est iustum est me amittere hoc id est viginti minas. Bet. pborzio inq̃t in h̃ verba:
o geta fac me certiozem si parentes antipbonis dant illam puellam mibi cum dote: vt omittas. i. a me re
h̃clam ac repellas banc que iam mibi sponsa est nescim incertus. nam illi parentes huius iam constitui
runt id est destinauerunt dare mibi dotem. Eb. iam id est nunc vel statim accipiet promissam dotem.
renunciet id ē significet illis parentibus alterius repudium id est recusationem eius puel^e. ducat hanc
puella nūc vxorem. De. que res id est que dos male vertat illi id est que in suam conuertatur pnciem
Eb. Adeo id est certe attuli nunc opportune. i. quod dicitur bene ad punctum argentū mecum scz fru
ctum. i. redditū quē predia possessiones vxoris mee reddunt. i. vnde redditus lemmi: id est in leno iula

Ager oppositus est pignori ob decem minas inquit:
Demea. Elge age iam ducat dabo. Beta. Edicule
item sunt ob decem alias. Demea. Hui nimis est.
Ebre. ne clama petito a me hasce decem. Beta.
Vxori emunda ancillula est. Tum pluscula supellecti
le opus est opus ē sumptu ad nuptias: bis rebus po
ne sane decem (inquit) minas. Demea. Sexcentas po
tius scribo mibi iam dicas. nihil do. impuratus ne il
le vt etiam irrideat. Ebre. queso: edo dabo. quiesce tu
modo: filius face vt illas ducat: nos quam volumus.
Antip. Bei mibi geta occidisti me tuis fallacijs. Eb.
Mea causa ejicitur: me hoc est equum amittere. Be.
Quanta xi potes: me certiozem (inquit) face: si illam
dant: vt omittā ne incertus siem. Naz illā mibi do
tem iam constituerunt dare. Ebre. Jaz accipiet. illis
repudium renunciet: banc ducat. De. Que quidē illi
res vortat male. Eb. Opportune adeo nunc mecum
argentum attuli. Fructus quem lemmi vxoris reddunt

Phormio

sumā. i. impendā. inde sumptus: sumā id argentū dīxero. i. dīcā vxorī mee cūz q̄ret suas pecunias op̄ eē tibi illis. i. te r̄ egere illis ita me tradidisse tibi eas mutuas.

Eta r̄c. hic antipho totus p̄turbatus getā alloquitur sup̄ eo qd̄ fecerat ac tandem lenitur ipse antipho a seruo geta. An. o geta vocatū est. Be. Dem. interiectio ad aduersari

tentis. An. quid egisti? Be. emunxi. i. euacuavi purgaui senes demipbonem r̄ fratrem

argento: interdum emunctus homo dicitur elegans r̄ facit. An. ne. i. vtrum id quod fecisti est satis rectus sup̄. vel recte factum? Bet. berde nescio an sit satis rectum ego iussus suz facere tū. i. dūtaxat hoc. i. extorquere pecunias: An. ebo admonentis interiectio r̄ excauescentis. o verbero. i. digne verberibus multis. r̄ declinat verbero verberonis respondes mihi aliud ac. i. q̄ rogo id ē peto. Bet. ergo qd̄ narras? Ant. petis sup̄. quid ego narrez? quidem. i. certe res. i. negociū redit mihi planissime. i. recidit mihi manifestissime ad restim. i. ad suspendium id est ad cordā quā mihi parem suspendium. nam restis corda est. q. d. res tota eo redacta est vt de suspendio possim cogitare: r̄ quidem tua opera id est tua industria r̄ tuo facto: vt. i. vtiā dī r̄ deo omnes tam superi. i. celestes: q̄ inferi. i. ifernales perdant id est destruat te exemplis malis id ē in exēpla aliorū que sint tibi mala r̄ noxia bē interiectio dolentis vel indignantis p̄ades. i. committas perironiā huic gete: si quid habes sup̄. quod velis curatū. i. quod velis factum esse recte id est vt decet: mandes ergo huic qui ferat id ē abducat te ad scopulū id est ad editum siue eminentē locum vnde de te des p̄cipitem: vel in scopulum. i. in tempestatē r̄ p̄turbationem ac periculum. nam sepe in scopulis id est rupibus marinis

predicandū sum am vxorī tibi opus esse dīxero:

Antipho adolescens.

Beta seruus.

Eta. Be. Dem. Anti. Quid egisti? Bet.

Emunxi argento senes. Anti. Satis est

id? Be. Nescio berde: tantum iussus suz.

Antip. Ebo verbero. aliud mihi respōdes: ac rogo.

Beta. Quid ergo narras? An. Quid ego narrez? opera tua ad restim mihi quidem res rediit planissime vt te quidem omnes dī: deeqz superi: inferi malis exemplis perdant. Dem si quid velis huic mandes: quod quidem recte curatum velis qui te ad scopulum e trā quillo inferat. Quid minus vtile fuit: q̄ hoc vlcus tangere: aut nominare vxorem? Iniecta est spes patri posse illas extrudi. Cedo nunc porro: phormio dotem si accipiet: vxor ducenda est domum: quid fiet? Beta. Non enim ducet. Anti. Noui. Eterum cum argentū repetent: nostra causa scz in neruū potius ibit.

acutis naues periclitantur et tranquillo id est ex quieto loco r̄ statu. quid fuit minus vtile id est inutile? q̄ tangere id est attingere atrectare hoc vlcus id est hunc locum nostre materie periculosum r̄ ledentem si tangatur sicut vlcus. est autem dictum prouerbiale. aut quid fuit inutile? q̄ nominare vxorem id est facere mentionem de illa: spes id est expectatio est injecta: indita patri illam vxorem posse extrudi id est expelli a viro suo: cedo id est dīc porro id est deinde si nunc phormio accipiet dotem vxor est ducenda domum id est i domum iure matrimonij quid fiet tunc. Beta. enim id est certe ipse phormio non ducet eam. Antipb. noui id est scio: ceterū id est sed cum senes repetent argentum: scilicet id ē certe potius ipse phormio ibit in neruū id est nimis conando deciperetur nostra causa more illius sagittarij qui magno conatu tendens arcum sepe neruum frangit r̄ ita suo impulsu frustratur ac decipi ut:

¶ illi

Comeda.V.

vel ibi in neruū potest capi pro coniecturā in vincula et in carcerē potest detrudetur nostra cā. Bet. o antipho nobile est quin. i. quod nō possit deprauari male narrando illud. i. peruertēdo veritatē. tu excerptis. i. extrahis euellis extorques elicis id boni quod est in hac re. et dicis id mali quod in ea re ē nūc. audi ptra. i. viciissim id quod sum dicitur. si pbozmio acceperit argentū vxor est ducenda vt ais. concedo tibi fateor b et tibi assentio: quidem. i. certe spaciū tandē vocādi ad nuptias et sacrificādi pro nuptijs: vt

res pspere cedāt dabit paululū nuptijs appēdis. i. ad appēdas nuptias. Interea dum b agens amici pbedrie dabunt argentū quod. i. daturos polliciti sunt. i. promiserunt. Ille pbozmio reddet argentum istis senibus. An. q̄obrez id est quare reddet aut quid dicer illis quare scz non ducit. Beta. rogas id est inquiris tu. dicer sup. hoc quod sequitur: quot res. q. d. multe euenerunt mihi post illa monstra id est post illa prima auspicia pro nuptijs capta. in quibus captādis apparuerāt monstra: bec sunt illa que euenerunt. alienus canis id ē nō noster ater id est niger introiuit in edes nostras id est in domū nostrā. anguis id est serpens cecidit id est deorsum cecidit: p impluium id est per locum nō cooperum in medio tecti. Est enī impluiū ait Varro id bō reflectū erat in medio tecti vt lucē capere deorsus q̄ impluebat dictū vtrūq̄ a pluuiā. Anguis itaq̄ cecidit de regulis p impluiū: gallina cecinit: ariolus. i. diuinatoz interdixit. i. pbibuit ne duceret vxorem. ariolus est qui diuina mentevaticinatur: dictus quasi farolus a fatis et a fando aut ab balando. naz balitū solent excludere velut mortales animā vt diuinam recipiant. vnde et vocē elusmodi dabant que est oc quod oc

solum ex balendi vim prestat. baruspex. i. inspector hostiarū et diuinatoz in extis earum. naz baruspex dicitur ab baruga id est hostia quibus inspiciebantur exta que baruga dicitur ab bara in q̄ cōcludit et seruat hostia: bara enī stabulū in quo pecora includūtur. baruspex ergo vetuit incipere aliqd noui negocij ante brumā. i. ante q̄ dies decrefcere incipiāt. bruma ē illa ps byemis in q̄ dies sunt breuiiores a bromin. i. a breuitate dierū q̄ cā. i. que excusatio vel que occasio non ducendi vxorem est iustissima

id est digna que admittatur b que dixi flent. Ant. vt. i. vtinam fiant modo. Be. flent sine dubio. vide me. i. aspice vultus mei fiduciam. pater tu? exiit abi. i. discede. dic pbedrie argentum esse inuentum vt bono animo sit.

Clitus et. hic demipho pūlit qua via certiore pbozmioni tradat suas pecunias. De. inq̄. i. disco tibi cbremetl esto. i. sis q̄et? i. securus sine sollicitudine ego curabo. i. efficiā neqd pboz. i. ne aliqs deceptiōes pbozmio et suis fautores diūt. i. dēt. Dare enī pba

Bet. Nihil est antipho quin male narrando possit deprauari: tu id quod boni est excerptis. dicis quod mali est. Audi nunc contra iam: si argentū acceperit ducenda est vxor: vt ais. concedo: tibi spaciū quidem tandem apparēdis nuptijs: vocandi: sacrificandi: dabitur paululū. Interea quod sunt polliciti argentū dabunt: id istis reddet. An. q̄obrem: aut quid dicer? Be. rogas: quot res post illa monstra euenerunt mihi? Introiit in edes ater alien? canis: anguis per impluium cecidit de tegulis: gallina cecinit: interdixit ariolus: baruspex vetuit ante brumam aliquid noui negocij incipere: q̄ causa iustissima est: bec fient. An. Ut modo fiant. Be. Fient: me vide: pater exiit. Anti. Abi. dicessē argentum pbedrie.

Demipho. Ebremes. Beta.

Clitus esto inquā: ego curabo: ne quid verborū diūt: hoc temere nunq̄ amittas

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26
cm	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26

matura. i. festina cum maturitate
dñi. i. q̄dñ h̄ libido. i. h̄ volūtas
bois incerti et leuis manet eadē
i. in eodē tenore. nā si illa altera
quā dicit sibi sp̄sām magis ista
bit. i. v̄gebit instanti⁹ forsitan re
ñciat. i. repellat nos. i. n̄m nei
gociuz et n̄am p̄ditionē seu pa
rtionē. Be. putasti. i. disputasti.
dicit Do. i. p̄siderasti rem ip̄am
i. id q̄d est. De. ergo geta duc me
ad eū p̄bormionē. Be. n̄ moroz
i. nō sum i mora vel i me mora n̄
est. Lbz. vbi. i. postq̄ egeris h̄. i.
dederis p̄bormioni argentū. i. p̄
sentib⁹ testib⁹ trāsito. i. transfer
te ad vxorem meā vt conueniat
id est alloquetur hanc vxorem an
tiphonis priusq̄ abit. i. discedit
hinc. i. ex h̄ loco. Dicat vxor mea
nos te et me dare eam nuptiū id
est collocare i matrimonio p̄bormi
oni. dicimus dare nuptiū et da
re venum. vbi do ponitur cū pri
mo supino: sed hoc non sepe fit.
Et dicat ne succēseat. i. irascatur
illuz p̄bormionē esse magis i do
neum qui sit familiarior ipsi pu
elle. dicat inq̄ nos n̄bil. i. in nul
lo egressos esse nostro officio id
est discessisse a nostro officio: vel
p̄tergressos esse nostrū officium:
dicat inq̄ tñ doris datū eē q̄tū
is p̄bormio voluerit. De. q̄d ma
lum id refert tuū id ē q̄d dici so
let barbare quid male gratie ba
bes tu agendū de hoc. nam id re
fert mea siq̄ illud ad me specta
re: malū autē illic interpositū est
interiectio quod plerūq̄ i nostro
sermone potest congruere: vt cū
dicunt quid male gratie talibus

dicunt quid male gratis talibus
reponere iuuat. Ebz o demipbo. id
e. non sat est. i. non sufficit fecisse of
fio quoq. i. etiam h' id est h'ac sepa
esse eiectam a nobis. De. ego pos
t'ogrul mulieri q' vir. De. rogabo
f. filia r alia v'por' q' uenit ex l'no

Bremes.

rebus te imiscēs: dīcendū esset quid rebus malū id genus te interponere iuuat. Ebz o demīpho. id magni refert nostra. i. illud multum spectat ad nostrā bonestatem. De. non sat est. i. non sufficit fecisse of ficiū tuū si fama non approbat. f. cōfirmat id quod fecisti. Ebz. volo quoqz. i. etiam hīd est hāc sepa rationē fieri volūtate ipsius puelle: ne. i. vt nō p̄dicet. i. apte iactet se esse electam a nobis. De. ego pos sum facere istud idem qđ vis a tua vxore effici. Ebz. mulier magis cōgruit mulieri q̄ vir. De. rogabo vxorē tuā vt id faciat. Eb. ego cogito vbi ego nūc possis rep̄re illas. f. filiā ⁊ aliā vxorē q̄venit ex lēno

Comedia. V.

Quid &c. hic continetur nutritis agnitio facta a cbremete & contra agnitio cbremei a nutrice. Sopbrona. quid agam? quez hominē ego misera inueniā amicum mihi aut cui referam. i. citabo bec consilia. i. bec secreta & arcana seu pposita incepta cōtra beraz meam: aut unde petā auxiliū mibi: nāz vereor ne. i. q̄ vera. i. dñā scz puella vxor antē pbonis afficiatur iuria indigne. i. turpiter indecēter iboneste ob. i. ppter meū suūsu.

bic suūsus quar re inflectōis id ē ppter meā suā sionem et meum consiliū: ita id ē adeo violenter audio patrē adolescentis. i. demipbonē tolerare facta id ē nuptias sic ptractas. Ebre. quenam id est que est bec anus id est vetula exanimata id est perturbata commota perris ta que modo id est pauloante egressa est id est exiit a fratre id ē a domo fratris? So. pergit nō videns Ebre metem. quod vt facerem id est vt suaderem eas fū eri nuptias egestas id ē necessitas impulit. i. mouit me cuz scire basce. i. tales nuptias esse infirmas. i. non stabiles neqz firmas & impulit me vt consulere id est suaderem id. i. nuptias fieri ad hunc finē interea. i. q̄dū quere retur pater vita. i. honestas vite puelle foret. i. esset in tuto. i. sine periculo. Ebr. certe edepol iurā tis est: nisi animus fallit me aut nisi oculi mei parū prospiciūt. i. a lōge vidē parū recte video nutriticē mee gnate. i. meē filie. So. neqz ille scz qui est pater est? non inuestigatur. i. inuestigando non inuenitur. Ebre. Quid agā? So. p̄tinuat quod inceperat: dixerat em̄ neqz inuestigat. & subdit qui est pater est? Ebre. adeo. i. verū adeo eam. i. eo ad eaz an maneo id est quousqz magis. i. amplius cognoscām illa que loquit. So. q̄id est sed si nūc possum repire cum patrem nihil est quod vere ar. Ebr. ea ipsa ē nutritrix filie: colloquar id est cū ea loquar. So. quis loquitur hic. Ebr. Sopbrona. So. et quis hic nominat nomen meū? Ebre. respice id est retro aspice ad me. Sopbrona. o dñi obsecro vos ne id est vtrum hic homo est stilpbo alio nomine cbremes? Ebre. Non est stilpbo. Sopbrona. negas esse stilpbonem? Ebr. o sopbrona concede id est confer te discede sodes id est si audez hinc a foribus vbi tu es istozsum id est versus istam partem: ne appellasses prone ap

Quid agam? quem mihi amicum misera inueniam? aut cui consilia bec referam? aut unde mihi auxiliū petam? nāz vereor: vera ne ob meum suūsum indigne iniuria afficiatur: ita patrem adolescentis facta bec tolerare audio violenter. Ebre. Quenam est bec anus exanimata a fratre que egressa est modo? So. Quod vt facerē: egestas me impulit cum scirem infirmas nuptias basce esse: vt id consulerē: interea vit a vt in tuo foret. Ebr. Certe edepol nisi me animus fallit: aut parūz prospiciunt oculi: mee nutriticem gnate video. So. neqz ille inuestigatur. Ebr. Quid agam? So. Qui est eius pater. Ebr. Adeo: an maneo? dum eam que loquit: magis cognoscām? So. q̄ si eum nunc repire possum nihil est qd vereor. Ebre. Ea ipsa est colloquar. So. Quis hic loquitur? Ebre. Sopbrona. So. Et meum nomē nominat. Ebr. Respice ad me. So. Dñi. obsecro vos est ne hic stilpbo? Ebre. Non. Sopbro. Negas? Ebr. Concede hinc a foribus paululū isto: suz sodes sopbrona: ne me istoc postbac noīe appellasses. So.

na. o dñi obsecro vos ne id est vtrum hic homo est stilpbo alio nomine cbremes? Ebre. Non est stilpbo. Sopbrona. negas esse stilpbonem? Ebr. o sopbrona concede id est confer te discede sodes id est si audez hinc a foribus vbi tu es istozsum id est versus istam partem: ne appellasses prone ap pellaueris tempus pro tempore postbac id est post hoc tempus isto nomine stilpbonis. Sopbrona.

Phormio

Quid: id est cur non appellem. obsecro stipho non es ille quem te dictistasti: id est frequenter dixisti esse? Lb. bre. est: id est stipho est is quem esse dictavi. Sopb. quid. i. cur meruisti has fores a quibus iubes me discedere? Lb. bre. habeo vxorem conclusam id est clausam se continentem hic in illis edi- bus seuam id est terribilem. Verum i. sed dixi. i. mentionem feci olim id est multo ante perperam id est male et falso de hoc nomine stiphonis. eo id est in ea re eam ob rem ne forte vos effutiretis id est eloqui

remini effunderetis euacuaretis narraretis imprudentes: id est per imprudentiam foris id est in lucem extra pectus. atq; ego eo dixi ne porro: id est deinde post ea vxor mea rescisceret id est sciret id est fictionem meam aliqua id est aliquo modo aliqua via seu rōe vel aliqua. i. per aliquā ex vo- bis. Effutire significat effundere et est traslatio a vase fucilli quod patulo ore fundo aceto instabile nihil pre se continet. So. Idem. In- teriectio dolētis vel indignātis. Istoc. i. ista re siue pp̄ istaz cau- sam qz timebas effutiremus for- ris. Pol iurantis est nos misere id est infelices nunq̄ potuimus inuenire te hic. Lb. bre. Ebo. inter- iectio correpti timore nono. dic mihi quid rei est tibi. i. quā rem. i. quod negotiū babes siue cōmer- ciū cū hac familia. vnde. i. a qua familia tu es. i. egredieris. aut dic mihi ubi sunt ille scz mater et filia. So. me miseram. i. o me in- felice vos exclamātis. Lb. bem. dole- tis quidē propter qd̄ ita ex- clamas? ne. i. vtrū viuūt? So. gna- ta. i. filia viuūt mors cōsecuta est matrem ipsam miseram ex egri- tudine. i. ex infirmitate ac morbo. Lb. male factū ē sup. i. infelicitate accidit: sed ego sopb. rona q̄ essez anus. i. annosa deserta. i. dereli- cta et destituta auxilio egēs: id ē egena ignota. i. alienigena inco- gnita locauit nuptum: id est dedi nuptū virginem huic adolescen- ti qui est dñs harum edium. Lb.

Quid non (obsecro) is es: quem semper te esse dicta- sti? Lb. bre. Est. Sopb. quid has metuis fores? Lb. bre. cōclusam hic habeo vxorem seuā: verum istoc de noie eo perperam olim dixi ne vos forte imprudentes fo- ris effutiretis: atq; id porro aliqua vxor mea rescisce- ret. So. Idem istoc pol nos te hic inuenire misere nun- q̄ potuim? Lb. ebo. dic mihi: quid tibi rei ē cū fami- lia hac: vñ es: aut ubi ille sūt? So. miserā me. Lb. bē qd̄ est: viuūt ne? So. viuūt gnata matrē ipsam ex egri- tudine miserā mors p̄secuta ē. Lb. Male factū. So. Ego aut (q̄ essem anus deserta egēs ignota) vt potui nuptū virginem locauit huic adolecēt: barz qui ē dñs edium. Lb. Antipboni ne inq̄? So. Idē. Lb. Quid? Duas ne hic vxores habet? So. au obsecro: vnā ille quidē hanc solā. Lb. quid illa altera. que dicitur conata? So. Hec ergo est. Lb. Quid ais? So. Lō posito factū ē: quomodo hāc amās habere posset sine dote. Lb. rem. Dñi Vestrā fidem. q̄ sepe forte teme-

ne. i. vtrū locasti eā nuptū antipboni? So. Idē interiectio dolētis istip̄si dedi nuptū eā. Lb. bre. qd̄ dicis sup. admirādo hoc interrogat. vel ē modus interrogādi. ne. i. vtrū is antipho habet duas vxores? So. Au. interiectio dolētis vel tedio obruse. obsecro. q. d. noli queso ampli⁹ me interrogare sup hac re. qui dē. i. certe. ille antipho bz hāc vnā solā. Lb. bre. qd̄ faciet: vel que ē illa altera q̄ dicitur cognata? So. ḡ bec filia tua est que dicitur cognata. Lb. Quid ais: admirabūdus hoc dicit. So. factum ē id ē effectum est composito: id est ex compositione siue ex pactione siue ex pacto quo modo: id est qua via antipho amans posset habere hanc filiam tuam sine dote. Lb. bre. o dñi implozo supple vestram fidem scilicet ves- tram opem seu vestrū auxilium q̄: id est q̄tum sepe aliqua supple forte. i. casu aliquo eueniunt teme-

Comedia.V.

re id ē inconsiderate que non audeas id est non audeat aliquis optare. ego adueniens id est cum adue-
nissē offendī id est inueni filiā collocatam. i. nuptiū datā illi qui cum id est cum quo ego volebam eam
collocari atq; inueni eam collocatam vt. i. eo modo quo volebam. qđ vt fieret. i. vt filiā il lī nuptiū dare-
tur nos ambo. i. ego et frater dabamus operam. i. laborabamus maximo opere id ē maximo molimine
siue maximo conatu. bec sola sophrōna alloquitur seipsum admirabundus fecit id qđ dabamus ope-
raz vt fieret sua cura maxima id
ē sua diligentia siue cura nostra
maxima. So. Nunc vide quid ē
opus facto: id est facere pater a
dolescētis scilicet antipbonis ve-
nit scilicet demipbo et aiunt: id ē
fama ē enī ferre hoc: id est istam
collocationem animo oppido: id
est valde iniquo: id est male con-
tento. hoc autem dicit. nam non
audiuit chremetem exclamātem
apud se ab illo loco dii vestram si-
dem. Ebre. Nihil pericli ē: id est
nullum est periculum in hac re:
res in tuto est: sed per deos atq;
homines obtestor te vel adiuro
caue ne supple quisq; id est alii
quis resciscat id est sciat hanc sci-
licet filiā esse meam. So. nemo
scibit id est sciet antequē ex me. i.
ame. Ebre. sequere me audies ce-
tera id ē reliqua que tibi non di-
xi intus id ē in domo.

Nostrapte culpa
rē. hic senex de
seipso queritur
qđ dum avari in
famiāz fugerat
istūti reprehen-
sionem inciderit eūq; penitēz pe-
cuniam dedisse. De. Nos nimis
benigni facimus nostrapte id est
propria culpa id est quod dicunt
per nostruz defectū vt expediat
id est sic vtile aliquibus sup. esse
malos: qz ex malicia consequun-
tur a nobis pecunias. dū. i. quan-
do studemus id est damus operam nimiam nos dici bonos et benignos id est liberales et mansuetos
Ita fugias id est sic fugiat aliquis ne id est qđ non fugiat inq; preter casam id ē preter domicilium tuū
quo tibi nullum est tutius receptaculum qđ aiunt id ē quod in ore populo est cum sit iam tritū sermo
ne proverbium: quasi dicat. Ita effluas dando vt tamen modum non pretergrediaris. vel ita largia-
ris vt tñ rōnem habeas domus tue. vel ita te pfundas vt tñ dona apđ te retineas: et in tua prāte neq;
vlluz penitētie locū relinqs. vel ita fugias. i. discedas a tenacitate tua vel parcitate seu pfisionia vt tñ
nō creas casam tuam. i. vt tñ in tēpso et in pectore tuo volutes attentius qđ dandū sit et qđ non. Nonne
q. d. ita id qđ sequitur fac erat. i. sufficebat scilicet accipere iniuriam ab eo id est pati talem improbita-
tem vt deceperit filiū. Etiam. i. cum hoc argentum ē obiectum. i. oblatum vltro. i. sine rogatu eius. vt sit
i. vt habeat phormio qui in ablatuo. i. qua re. vel quo argento siue vnde viuat dum. i. quousq; vel qđlu
conficiat id est communicatur fabricez molitur aliquid aliud flagitiū id ē aliquid aliud malum. Bet.

re eueniunt que nō audeas optare? offendī adueniēs
qui cum volebam atq; vt volebā collocatā filiā. Quod
nos ambo opere maximo dabamus operā? vt fieret?
siue nostra cura maxima sua cura bec sola fecit. So.
Nunc quid opus facto est: vide pater adolescentis ve-
nit: eūq; animo iniquo hoc opido ferre aiunt. Ebre.
Nihil pericli ē. Sed per deos atq; boies meā esse hāc
causē resciscat quisq;. So. nemo ex me scibit. Eb. Se-
quere me cetera intus audies.

Demipbo. Senex. Beta. Seruus.

Nostrapte culpa facim? vt malos expe-
diat esse: dum nūmū dici nos bonos stu-
dem? et benignos: ita fugias: ne preter
casam qđ aiunt. Nonne id sat erat. accipere ab illo in-
iuriam et etiam argentum est vltro obiectum: vt sit qui
viuat. dum aliquid aliud flagitiū conficiat. Beta.

Pbozmio

Planissime. i. certissime siue apissime vez ē qđ dicis siue oīno. Nā plane significat oīno certe & apte. De nūc pmiū. i. merces est bīs boīb? qđ faciūt recta praua. i. qđ recta reddūt obliqua & tortuosa. Be. Uerissime dicis. sup. De. vt. i. quātuz stultissime. i. incōsideratissime gessim? i. fecim? illi pbozmioni rem suam. i. suā cōmoditatē & qđ dicūt factū suū & casuz suū: vt ita dicaz. Be. Qđo. i. tūmodo vt. i. vtiā possit discedi. qđo sunt impsonalia. i. possit euadi b' consilio. i. hac lege & pđitōe vt ducat istā. i. eam capiat in

Planissime. Demipbo. Hīs nūc premiū est: qui recta praua faciunt. Beta. Uerissime. Demipbo. Ut stultissime quidem illi rem gesserimus. Beta. Qđo vt hoc cōsilio possit discedi: vt istam ducat. Demipbo. Etiam ne id dubium est? Beta. Haud scio hercle (vt homo est) an mutet animum. Demipbo. Dem: mutet autem? Beta. Nescio. verum si forte dico. Demipbo. Ita faciam: vt frater censuit: vxorem buc eius adducam: cum ista vt loquatur. Bet. Abi. prenuncia hanc venturam. Beta. Argentum inuentum est pbedrie. De iurgio filetur. Prouisum ē: ne in presentia bec bīc abeat. Quid nūc porro? quid fiet? in eodem luto bestitas: voruraz solues geta. presens quod fuerat malū: in diez abijt. plage crescunt: nisi prospicis. Nunc hinc domum ibo: ac pbanium edocebo: ne quid vereatur pbozmionez aut eius orationem.

A Demī. Nausistrata mulier. Eb. Sedū (vt soles) nausistrata: fac illa vt

alieno soluat & qđi creditōrē mutet. Dē etiā vorurā facere cū mīore fenore acceptā qđ pecuniā maiorē occupat. Qđalū meū qđ fuerat presens. i. imminens non dilatū i aliud tempus nunc abijt id est dilatum ē in diē. i. in terminū aliquem deputatū: vel in diem. i. vsq; ad aliquem diem mibi incertum. Q

geta plage future crescunt id est augentur malis accedentibus nisi prospicis id est puides. Nunc ibo hinc domum vbi est pbanium & docebo pbanium puellam ne quid id est vt non aliquo modo vel in aliquo vereatur id est timeat pbozmionem aut orationem id est sermonem eius pbozmionis.

Bedū &c. Nec allocutio est diuīz vxorē de marito licenti? pquerētis cū dispositōe fururū turbaz. De o nausistrata agedū aduerbiū hortantis vt soles. i. sicut cōsueuisti

vxorē De. Ne. i. vtrū etiā. i. dubium videlicet discessus frī co pssilio vt eā ducat. Beta. Haud scio an mutet aīz vt bō ē. i. sicut būanos mores bz. naz boīs mutabilis ē aīn? vel vt bō est. i. p eis moribz quib? ē nescio sit mutatur? aīn necne. De. Ibē. dolētis & indignā: is. aūt. i. sed dubitas sup. an mutet aīnū. Be. nescio an lic mutatur? vez. i. sz dico b' si forte ptingeret eū mutare aīn. De. faciā ita vt. i. sicut frat me? cēlū vt adducā vxorē ei? frīs buc vt loq̄tur cūz ista puella. Q geta abi pñucia. i. annūcia hāc vēturā eē. i. dic puelle vxorem chremetis venturā eē ad eā. Be. hic apud se geta loq̄tur. argentū est inuentuz pbedrie. i. p pbedria. filetur. i. nulla sit mentio d iurgio id est de lite facienda ppter tale coniugū. Prouisus est. i. cautū ē ne id ē qđ non bec puella abeat. i. discedat hīc impūria. i. b' tpe pñici. Dicim? impūria sicut & impūrias rū paduerbio pñis tps. Porro. i. deide nūc quid: mod? iterrogādī subiūgūt quid fiet. bestitas. i. frequenter beres seu sir? es & volueris in eodez luto. q. d. versaris in eodē piculo. posset forsitan capl bestitas pro dubitas & pplexus es & districus seu iplicit? & inolut? in eodē luto. Q geta. alloq̄tur seipz: solues vorurā. i. lues seu pēdes penas p vorurā. i. p dissolutione eris alieni facta alio ere alieno. nā voruram facere dicif qui es alienū ex ere

Comedia.V.

de me bene mereri fac ut illa puella placetur. i. mitigetur leniatur nobis: ut faciat id quod est faciendum id est doceat et nudat phormioni sua voluntate. i. non iniuste. Nau. Faciam. i. placabo illam. De. Nunc adiuuas me opera tua. i. tuo labore ac industria pariter. i. eque ac. i. sicut opitulata es. i. auxiliata es dudum. i. paulo ante re. i. ipso effectum vel bonis tuis et tua re familiari mutuas mihi dando pecunias vel aliquid tale faciendo. Vel lege sic pariter. i. etiam nunc adiuuas me opera: ac pro et dudum opitulata es mihi re et c. Nau. volo factum id est facere: ac pollicitus est minus queo. i. minus possim facere culpa. i. quod dicimur defectu viri. i. mariti mei quod dignum est me id est quod me decet aut quod mihi est honestum vel quod merui. De. autem. i. sed quid. i. cur minus potes quod par est et quod meruisti. Nausi. quia pol vir meus tutatur. i. defendit conseruat indiligenter id est pigre negligenter bene parta. i. iuste acq sita bona patris mei. nam pater statim sine mora capiebat. i. recipiebat bina talenta argenti. i. singulis annis duo argenti talenta ex his partibus. i. possessionibus quas mihi reliquit. Idem. dolentis et reque rentis seu desideratis patre: quod i. quantum vel in quo vir unus partem alteri viro. i. quantum alii alium excellit. nam pater longe prestantior erat viro meo. De. Queso. i. obsecro capiebat pater bina talenta. i. quotannis duo. Nau. ac. i. et res multo viliores. i. quibus res essent multo viliores et minoris locarentur: quod nunc tamen capiebat in quo pater duo talenta per singulos. i. annos. De. Huius admiratio hic est. nam pensionis quantitate admiratur. Nau. Quid hec videntur tibi id est quid existimas hec duo talenta annua esse. q. d. none illa talenta videntur tibi esse magnum quiddam. De. scilicet id est certe talenta hec videntur supple mihi magnum quiddam. Naustira. Vellem me esse natam virum. i. vellem me fuisse sexus virilis: ego ostenderem hec talenta quanti essent: quia ea multiplicares industria vel ostenderem hec talenta esse magnum aliquid: vel ostenderem bina talenta debere haberi ex patrimonio meo. Demipbo. Certo scio id est mihi est exploratum quod ostenderes. Naustira. Quo pacto id est quo modo scis: vel quo modo ostenderem tuo iudicio. Demipbo. Sodes id est si audes parce verbis supple id est cessamen loqui ut possis loqui diutius cum illa puella: ne id est ut non mulier illa adolescens id est iuuenis defatiget id est te defatigatam reddat sermone suo: adeo ut illi respondere par esse non possis. Naustira. faciam ut iubes id est vis: sed video meum virum id est coniugem exire abs te id est ex tua domo. Ebreus. Item: interiectio dolentis et timentis. o demipbo argentum est iam datum illi phormioni. Dem. illico id est statim curavi ut daretur. Ebreus. nollem datum esse argentum id est vellem quod non esset datum. Vel: dolentis. video uxorem pene id est fere plusquam sat erat id est sufficiebat. Dem.

Phormio

o chreme cur nolles datum esse argērum? *Ebz.* iam recte se habent res supple. *De.* Quid tu dicis supple
 ecquid id est nunquid locutus es aliquid cum ista puella. *q̄obrem:* id est quare dicimus banc *pro-*
 rem tuam si iam es allocutus eam puellam? *Ebz.* transegi id est concordavi pacavi omnia. *Dem.* auer-
 tens se demipbo admirabundus ait. quid tandem ait ipse frater meus: quasi assistens alloquar. *Ebz.*
 Puella non potest abduci id est expelli a tua domo neq; abstrahi a filio tuo. *Demea.* quid id est cur vel

cur nolles chreme? *Ebz.* Jam recte. *Dem.* Quid tu?
 ecquid locutus cum ista es: *q̄obrem* banc ducimus?
Ebz. Transegi. *Demea.* Quid ait tandem? *Ebz.* ab-
 duci non potest. *De.* Qui non potest? *Ebremes.* quia
 vterq; vtriq; est cordi. *De.* Quid istuc nostra? *Ebz.*
 magni preter bec cognatam comperi esse nobis. *De.*
 Quid? deliras. *Ebremes.* Sic erit: non temere dico:
 redi mecum in memoriam. *Demea.* Satin sanus es?
Nausi. Au. obsecro caue: ne in cognatam pecces. *De.*
 non est. *Ebrem.* ne nega. patris nomen aliud dictum
 est. hoc tu errasti. *Demea.* num nozat patrem? *Ebz.*
 Nozat. *Demea.* Cur aliud dixit? *Ebremes.* nunq̄ ne
 bodie concedes mihi: neq; intelliges? *De.* Si tu mihi
 narres. *Eb.* pergis? *Nau.* *Q̄iroz:* qd hoc ē? *De.* Equi-
 dem berde nescio. *Eb.* vñ scire: at ita me seruet in-
 piter: vt propior illi q̄ ego sum ac tu homo nemo est.

es sanus id est sane mentis seu mentis compos? *Nausi.* Au. interfectio ostendens fastidiosum esse qd
 dicitur. obsecro caue: i. prouide ne pecces: id est erres in cognatam id est in agnitionem cognate. *Dem.*
 Non est ipsa cognata. *Ebz.* Ne nega. i. noli negare. aliud nomē patris eius dictum est. q. d. pater eius
 voluit se vocari alio noīe. hoc dicit vt ostenderet illi se esse patrem eius quemadmodum prius communica-
 uerat rez totā cū eo. tu errasti h̄ hac mutatione noīs. *De.* Ip̄a nō nozat patrē: interrogatiue dicit. *Eb.*
 respondet. nozat id est nouerat patrem. *De.* Cur pater dixit aliud nomen? id est cur mutauit nomen et
 voluit se vocari alio noīe? *Ebz.* Ne. i. vtrum nunq̄ concedes id est acquiesces assentes bodie mihi. ne
 q; intelligis quid mihi velim? *Dem.* Si tu mihi narres id est si tu mihi explices quomodo intelligam?
Ebz. Interrumpit sermonem inquis. pergis. i. prosequeris reluctando mihi. *Nau.* *Q̄iroz* qd hoc ē qd
 demipbo non potest intelligere similiter nec ego ipsa. *De.* equidez berde iurantis est. nescio quid hoc sit
Ebz. vis ne scire quid sit: inppiter ita me seruet iurandi modus est. vt: id est sicut nemo: id est nullus
 homo est propior. id est propinquior. sanguine ipso illi puellae q̄ ego sum ac tu es. zeyna est a medio.

quo modo ipsa non potest abdu-
 ci? *Ebz.* quia vterq; est cordi vtri-
 q;: id est sibi mutuo placent. vbi
 masculino vñs est: quia masculu-
 num preponderat feminino. *Ora-*
 tores in tali discendi genere dice-
 re solēt. vterq; alteri ē cordi. *De.*
 Quid istud nostra interest: id est
 quid ad nos pertinet si vterq; al-
 teri est cordi: vbi dicunt barbari
 quid habemus agendum. *Ebz.*
 Magni illud interest nostra: id
 est illud multum ad nos spectat.
 Ad enim plus q̄ manifestum est
 dici solere magni vel parui mea
 refert vel interest preter bec: id
 est vltra hoc q̄ vterq; alteri est
 cordi. comperi: id est facile per-
 spexi cognoui per inuestigatio-
 nez siue inueni eam esse nobis co-
 gnatam: id est gentilem et de co-
 gnatione nostra. *De.* Quid id est
 cur deliras id est desipis ineptis
 insanis deuias. vel quid deliras
 id est que delramenta profers
 in medium? *Ebz.* Sic erit id est
 inuenietur tandem cognata: non
 dico temere id est inconsulte inco-
 siderate sine causa redi in memo-
 riam mecum id est recordare me-
 cum p̄eteritoruz que contulim?
 inter nos vel recollige te redi ad
 te siue r. pete memoria ea de qui-
 bus aliquando verba fecimus
 mecum: id est quemadmodum
 ego reuertor ad memoriam exer-
 cendam. *De.* satin: id est satis ne

Comedia. V.

De. o dñi iplozo vestrā fidē. i. opem et auxilium. nos oēs cam⁹ vna. i. simul ad ipsā puellam volo scire b̄
i. istā cognationē aut nescire pēi⁹. Eb. Ab. dolētis iteriectio. De. quid ē qđ ita doles? Ebre. Ita ne. i. ē
ne vez fidē. i. auctoritatē credulitatē veritatē esse mibi parū apđ te. i. habes mibi tam parā fidei vt te
exorari nō possim vt b̄ mibi credas? De. Vis me credere b̄? vis istō esse satis quesitū mibi. i. a me. Age
hortātis ē aduerbiū fiat. i. credatur a me. Quid modus interrogādī illa ē sup. filia amici n̄r̄: b̄ volutac
secū. deñ subdit. quid futurum ē
ex hac cogitatōe. Eb. recte futu
rus ē sup. i. p̄spere oīa cedēt. De.
Igitur mittim⁹? i. remittimus do
mū v̄l omittim⁹ missā facim⁹ b̄c
vrozē tñā quā ducebam⁹. Ebre.
Quidni. i. cur nō mittam⁹ eā? De.
Illa vxor tua maneat. i. n̄ veniat
ad puellā. iterrogatiue p̄nuncia.
Eb. sic. i. ita maneat. De. onausi
strata igit qz res sic se b̄nt licz ti
bi. i. pōt ire. i. f̄dire domū. Nau. i.
Pol arbitroz commodius: id est
vtilius esse in omnes id est erga
omnes vel pro oībus hanc puel
lam manere neqz abduci q̄ vt id
est sicut ceperas: id ē inceperas
curare id est efficeretur. Naz cuz
vidi eam ipsa vsa ē mibi perli
beralis. i. valde honesta et bona
ac benigna. De. quid istō negocij
i. istō totum negocium ē. i. quid b̄
totum qđ dixisti sibi vult. nondū
enim intelligit demipbo. Eb. Ne
id est vtrum vxor mea iam ope
ruit id ē clausit cuius oppositum
est aperuit id est reclusit ostium:
id est ianuam. De. Jam operuit
ne timeas audiri ab ea. Ebre. Q
sup̄iter dñi respiciūt nos: id est
sunt nobis propicij et fauēres:
inueni gnataz nuptam cuz tuo fi
lio. Dem. bem interiectio intelli
gentis quod dñi quesierat. quo
pacto id est qua via id potuit fie
ri? Ebre. locus iste non est satis
tutus ad narrandum quomodo
potuit fieri. Dem. At id est sed tu
non abi id est discede intro id est
in domuz meam. Ebre. Deus ad
uerbiū vocantis et mouentis at
tentionez. volo ne quidem id est
vt nec etiam filij nostri resciscant

Demea. Dñi vestrā fidem. Cam⁹ ad ipsā vna omnes
nos. aut scire aut nescire hoc volo. Ebre. ab. Demea.
Quid est? Ebre. mes. Ita ne parua mibi fides apud
te? Demea. vis me hoc credere? vñ satis quesitum mī
bi i stuc eē: age fiat. Quid illa filia amici nostri: quid
futurum est? Ebre. mes. recte. Demea. b̄c igitur mitti
mus? Ebre. Quid nī? Demea. Illa maneat? Ebre. sic
De. Ire igitur tibi licet naustrata. Nau. Sic pol cō
modius esse in omnes arbitroz (q̄ vt ceperas) mane
re hanc. Nam perliberalis visa est (cum vi di) mibi.
Dem. Quid hoc negocij est? Ebre. mes. Jam ne ope
ruit ostium? Demea. Jam. Ebre. mes. iuppiter dñi nos
respiciunt: gnata m̄nē nuptaz filio tuo. De. Dem
quo pacto id potuit? Ebre. nō satis tutus ē ad narra
dū hic loc⁹. De. at tu itro abi. Ebre. be⁹. ne filij nostri
resciscāt hoc: vo lo.

Antipho adolescens:

Etus suz (vtut me res sese habēt) fratri
obtigisse qđ vult. q̄ scitū ē ei⁹ modi pare

i. sciant cognoscant hoc. i. quo pacto id potuerit fieri.

Etus sum rē. Hic antipho apud se conqueritur q̄ ea suscepit quibus erolui non pos
sit vbi res aduerse vrgent: et simul ostendit se gestire in aliquem spem. An. vtut id est
vtcumqz id est qualitercumqz res mee id est mea negocia sese habent letus sum id obri
gisse fratri meo pbedrie quē vt fratrem diligo q̄ vult scilicet argentum ad pampbliaz
redimeudam. q̄ id ē q̄tum scitum est. i. scite seu sapienter factum parare. i. contrahere

Pbozmio

In antio suo chusmodi. i. tales cupiditates quas cum res sint aduerse id est cū fortuna male optatis rī
deat possis. i. possit aliq̄ paulo. i. aliquotulum sine aliquatenus mederi. i. medelā seu remediū adhibe
re simul. i. postq̄ bīc pbedria reperit argentum expedit. i. exoluit se cura. i. sollicitudine. ego antipbo
nullo remedio possū euoluere. i. expedire explicare me ex istis turbis. i. p̄urbationibus. quī. i. q̄ nō
si hoc qd̄ simulatū ē celest. i. occultetur p̄i sup. sim in metu ne p̄ moleste ferēs abducatur aliq̄ rōe amatā

In animo cupiditates: quibus (cum res aduerse fient)
paulo mederi possis: bīc simul argentum repperit. cu
ra sese expedit: Ego nullo possum remedio me euol
uere ex istis turbis: quī si hoc celetur patri in metu:
sim patefit improbro siem. Neq̄ me domum nunc res
ciperem nisi mihi esset spes ostentata huiusce habende.
Sed ubinam getam inuenire possim ut rogem q̄
tēpus cōueniendi patris me capere iubeat.

Pbozmio.

Antipbo.

Argentum accepi. tradidi lenoni: abdu
xi mulierem. curavi: propria ea pbedria
ut poteritur. nam emissā est manu. Nūc

una res mihi etiā restat q̄ est conficienda: ocius a seni
bus ad potandū ut babeam. Nā aliquot bos sumam
dies. An. sed pbozmio adest quid ais? Pboz. Quid?
An. quidnam nunc facturū est pbedria? quo pacto
sacietatem amoris ait se velle sumere? Pbo. Elucissim
partes tuas acturus est. Ant. quas? Pboz. Ut fugi
tet patrem. Te suas rogauit rursus ut ageres causas:

pendam consumam traducam bos aliq̄t dies. An. antipbo qui prius sequebatur vidit Pbozmionē et i
quit apud se. Sed pbozmio est id est adest. Deinde accedēs ad eū inquit quid ais? Pboz. petis quid di
cam: admirando dicit hoc vel interrogando. Deinde occupat Antipbo. An. quidnam pbedria est factu
rus? quo pacto id ē qua via ait se velle sumere sacietatem id est redimam siue expletionem amoris? Pbo.
ipse acturus ē. i. representaturus ē pres tuas. i. tuum officiū viciissim. i. ut ita dicam sua vice vel per vi
ces et q̄si alternatim. An. quas pres meas acturus est. Pbo. ut fugitet id est frequenter fugiat patrē
id est patris conspectum rogauit te ut rursus tu ageres: id est defenderes sustineres causam suam et

Argentū rē. Hic
lactantia induci
tur pbozmionis
qui tanq̄ passus
se egregie bibi
turum pollicet.

Pboz. accepi argentum a demis
phone: tradidi illud lenoni puel
le venditori: abduxi: id est mecum
adduxi a lenonia domo mulierē
pāpbiā. i. que iam h̄go nō erat:
precipue cū esset in tali loco. cura
ui effici ut pbedria potiretur ea
puella ppria. i. sibi cū nemine cō
muni. nā emissā ē manu. i. manu
missa. i. libertina facta cū prius
esset emptā tanq̄ serua vel exiuit
potestatem lenonis. nūc una res
restat. i. est reliqua mihi q̄ res est
conficienda. i. perficienda et ad
effectum perducenda. scilz ut ba
beā. i. impetrē a senibus. i. demis
phone et fratre ocū. i. spaciū tpi
ad potandū priusq̄ abducā mihi
pbanium pro qua abducēda de
derūt pecunias. nā sumam. i. im

Comedia. V.

ut diceret id est orationem haberes et sermonem appositum pro se faceres. nam quod dicit appositum accenti modateque loquitur. nam ipse pbedria est potaturus id est debet potare apud me. Ego dicam senibus deum pboni et ceteri me ire sanium id est in eum locum de quo prius dictum est ad mercatum id est ne gociandi gratia sine exercende mercature causa. Et declinatur h mercatus tus. tui. a mercor eris. quod est emio emis. Dicam ergo senibus me ire ad mercatum emptum. id est ad emendam ancillulam. id est ancillam parvam quam geta seruus dixit senibus mihi esse opus dudum id est paulo ante te ne ipsi senes credant me conficere id est consumere impendere suum argentum cum non videant me h. sed ostium concrepuit abs te id est ostium tuum patefactum est vel apertum est et bene concrepuit. q. d. audisti ostium crepans id est stridens et resonans cum aperiretur et patefieret. nam eiusmodi crepitus est signum apertionis ostij. An. vide quis egredietur e domo. Pboz. geta est is qui egreditur.

Fortuna re. hic antipboni a geta nunciat pboni uinum inuentam esse filiam ceteri metis patris sui quod magne felicitatis loco ducendum putat. Bet. O. fortuna. id est o dea mutabilitatis. O fors fortuna id est bonus fortune euentus cuius die festum colunt qui arte aliqua viuunt. cuius edes sacra trahit pberim erat. Fortuna autem incerta est tam ad bonum euentum quam ad malum quatuor commoditatibus. id est opportunitatibus et quod. id est quantum suorum leguntur admiratiue. bonorastis id est decorastis hunc diem antipboni nostro vestra opes. id est vestro auxilio et nomine ac fauore. Antip. quid nam hic geta sibi vult. id est quid vult dicere ita admirandus. Bet. geta enim non audiebat sed pergebat in sua admiratione. et vos fortuna et fors fortuna exonerastis. id est alieuiastis nos amicos eius antipbonis metu quo afficiebamur et cum deinde ad se rediens considerans sibi esse potius querendum antipbonem cui h. narret quam ita in admiratione cessandum et morandus. id est subdit. Sed nunc cessio. id est moror tardo cunctos mihi. id est veli dedecus meum et crimine. vel mihi generaliter ponitur. ut tu mihi semper dormis. Sed ergo nunc cessio. id est sum cessator et ociosus et quidem increpandus qui non onero hunc. id est meum bumerum pallio. id est qui non replico pallium meum in bumerum ut agilius sim ad viam faciendam. atque qui inquam non propero. id est festino inuenire hominem scilicet antipbonem ut sciat hec que contigerint. Antip. Tu non intelligis. quid h. geta narret id est dicat secum. Pbo. num. id est nunquid tu intelligis. An. nihil id est non intelligo. vel nihil. id est ne minimum quidem intelligo quod dicat. Pboz. ego intelligo tantundem quantum tu quid dicat. Bet. Pergam ire. id est contendam ire vel prosequar perseverabo ire hinc ad lenonem nunc ipsi sunt ibi apud lenonem. An. reuocat cum iam arripientem iter ad lenonem. Deus aduerbium vocantis. geta vocatus est. Be. geta post se non respicit sed ignarus se reuocari festinum. nam putabat alium quemlibet ab antipbone reuocare. ideo inquit.

ut pro se diceret. Nam potaturus est apud me. Ego me ire senibus sanium dicam ad mercatum. ancillulam emptum. dudum quam duxit geta. ne (cum hic non videant me) conficere credant argentum suum. sed hostium concrepuit abs te. An. Elide quis egreditur. Pboz. Beta est.

Beta.

Antipboz.

Pbormio.

Fortuna. o fors fortuna. quatuor commoditatibus quam subito vero meo antipboni opere vestra hunc bonorastis diem. A. Quid nam hic sibi vult. Be. nosque et amicos eius exonerastis metu. Sed mihi nunc ego cessio qui non bumerum hunc exonero pallio. atque homines propero inuenire ut hec que contingerint sciat. A. num intelligis quid bicnaret. Pb. num tu. A. nihil. Pb. tantundem ego. Be. ad lenonem hinc ire pergas. ibi nunc sunt. A. beus geta. Be.

Pbozmio

Item interiectio indignatio: nū. i. nūq̄d. q. d. nō est tibi mīrū. i. nō est tibi magni momenti aut magne cure aut nouū. i. inuētatū cursum reuocari id est retrahi cum institueris. i. inceperis cursum? vel est secunda psona pro tertia. An. Beta. vocantis ē. Beta. berceleipse qui vocat me pergit. i. pseuerat vocare me. hoc autē dicit intereundū nō retroaspiciēs. nūq̄ vīces me. i. nūq̄ bodie psuadebis mibi. vt ad te eam tuo odio. i. tua molestia et tedio. nā odiū interdū ponit p̄ tedio et molestia. Inde odiosus. i.

Item tibi nūm mīrum aut nouū est reuocari: cursum cum institueris? Anti. Beta. Be. pergin bercele: nūq̄ tu odio tuo me vīces. Anti. Non manes? Be. Elapulabis. Antipb. Id quidem tibi iam fiet: nisi resistis: verbero. Beta. Curialis vernula est qui me vocat. Familiariorē oportet esse hunc: qui mīnistratur malū. Sed is ne est quez quero: an non? ipse est. Pb. Congredere actutum. An. Quid est? Be. Quantum omnium est qui viuunt hominum homo bonoratisime. Nam sine controuersia dñs solus diligere anti pbo. Ant. Ita velim. Sed qui istuc credam ita esse mibi dici velim. Beta. Satin est si te delibutum gaudio reddo? Antip. Enecas. Pboz. Quin tu hinc pollicitationes aufer: et quod fers cedo. Be. Ob tu quoq; aderas pbozmio? Pb. Aderā: sed qd cessas? Bet. Accipe hem vt modo argentū tibi dedim? apud for̄ recta domū sumus profecti. interea mittit berus me ad vxorē

tediosus molestus et improbus seu importunus. quasi dicat. non vīces me tua importunitate et instantia. An. non manes. i. non sistis gradum. hoc dicit indignabundus et minabundus. Be. vapulabis id est posses bene adeo iustare vt vapulares id ē verberareris seu verberibus afficere ris. Anti. Quidē id est certe id quod mīnistras iam id est statim fiet tibi id est vapulabis nisi in verbero. id est dign? verberib? hic verberoverberomis. resistis id est reprimis gradus. Be. hoc audiens cognouit esse aliquē q̄ imperiose loqueret ideo subdit oportet hunc qui ita loquitur esse familiariorē id est intimiorē in nostra familia q̄ ego. nam mīnistratur malum: scilicet verbera. Sed ne id est vtrum est is quez quero scilicet antipbo: an nō est? Deinde viso eo dicit. ipse est quez quero. Pboz. geta congredere a con et gradior graderis id est cōcede huc actutus. i. cito celeriter. Dicit enī ab actu. i. a celeritate. vñ actuarie naues dicūt celeres. i. celeriter per mare trāsēntes. An. Quidē q̄ ita gaudes et amiraris Beta. o homo bonoratisime o lum boim qui viuunt quantum ē. i. quantum licet pro tua cōditione vel quantum est hominū scilicet id est quāta cūq; fuerit hominū multitudo. nam o antipbo

solus diligere id est diligere a dñs sine controuersia. i. sine ambiguitate. Antipbo. Velim ita diligi a dñs: s; velim. i. volo dici mibi qui id est quo modo vel cur credam esse ita vt dicis. Beta. Satin id est nonne satis est tibi si reddo id ē efficio te delibutum perfusum gaudio vbi ad aīm transtulic quod est corporis. nam delibutus dicitur vinctus. An. enecas. i. occidis mori me cogis qui ita animum meum suspensum teneas. Pboz. quin. i. quāmodo tu aufer hinc id est hinc amoue pollicitationes id ē nō ita pollicitari bona antipboni: s; cedo. i. dic id quod fers. i. affers vel gestas in pectore. Bet. quoq; i. etiam ob pbozmio tu aderas hic vbi: ob ē interiectio animaduertens prius nō visum nec perceptū. Pbo. Aderā hic s; inter hec dicenda cessas. i. in mora es tardas moraris detegere rē antipboni. Be. Accipe. i. audi intellige. Item interiectio est cussietis vt narrationi sit aptior: vt. i. postq̄ modo paulo ante dedimus tibi pbozmioni ego et demipbo argentum apud forum profecti sumus ego et demipbo domū recta. i. eodez tenore nūq̄ diuertendo interea. o antipbo berus. i. dñs meus mittit me ad vxorē

Comeda. V.

tuam. s. pbanum. Ant. qobrem id est quare misit te, ad eam? Be. omitto id est desisto proloqui: longo sermone: utinam o antipho nihil est in ea missione ad banc rem id est ad hoc propositum ubi id est cum occipio id est incipio ire ad gynneceum id est in locum edium secretum in quo fabulantur inter semulie res. Est em gynneceum ait Lortellus locus in edibus solis mulieribus ad habitandum datus. Deducit em a gynecon. i. a mulieribus. puer id est servus. s. mida nomie forte sic dictus q pbrigus est: occurrit ad me. pone adue rbum. i. re tro apprehendit. i. capie me pal lio. i. per palliuz resupinat inq. i. reducit me in dorsum. nam supi nus vel resupinus dicitur qui in dorso iacet quod qui faciunt fere negligent: s sunt molles aut la sciui: ideo supinus pro molli pro nitur et lasciuo. Item pro pigro negligentem et ocioso. Item ponit interdum pro elato siue superbo propterea q tales superbi solent no demittere caput tanq bami les: s; resupinare et extollere ta q tumidi. Persius. Italo qd bo noze supinus fregerit beminas. Unde supinare et resupinare si gnificant aliquem supinum siue resupinuz reddere: ut hic resupi nat me id est reducit me intergu z quod vulgo dicit reuerlat me. respicio. i. retroaspicio rogo id e interrogo qobrez id e quare re tineat me: ait. i. respondet veritu esse id est prohibitum accedere id est adire ingredi intro ad be ram id est pbanum: inquit etia ille servus modo id e paulo ante sopbrona nutrit: itroduxit buc id est in gynneceum cbremz fra trem senis. s. demipbonis: et in quit eum fratres esse nunc intus intra gynneceum cum illis scilic Sopbrona z pbanio ubi id est postq ego audiui boc perrexi. i. perseveravi ire placide id e tra quille sine strepitu ac tumultu gradu id est gressu passus penso id est molli ac tenero sustentato et leniter terre impresso ad fores accessi id est applicui ad fores siue manus adveni: astiti ab asto astas id est iuxta fores steti compressi id est coibui repressi compescui animam id e spiritum anhelitum statum ne audirer admoni id est ad bibui appropinquavi apposui aurem ad illas fores: ut audirez ita eo modo admotis auribus cepi id est incepi attendere id est arridere advertere animum ad intelligendum quod dicebatur captans id est alliciens attrahens frequenter capiens sermonem hoc modo id est ita faciendo ut dixi. Ant. o ge ta euge interfectio leticie est qua antipho getam inuitat ad leticiam ut reliqua persequitur letanter. Be. hic id est tunc audiui facinus id est factum pulcherrimum id est iucundissimum itaq id est ideo berde exclamaui pene. i. fere gaudio id est pre nimia leticia. An. quod facinus audisti? Be. quodna. i. quod fa cinus arbitrare. i. putas me audiuisse illuc? Ant. Nescio quod facinus audieris. Be. atqui id est sed cer te audiui facinus mirificissimum p mirificentissimu id est mirifice factum. ubi poeta recto suppellatio vus est a positivo mirificus ca. cu. Patru? tuus. i. cbremes inuent? e p pbanio. i. illi puelle tue vxori.

tuam. Antipho. Quamobrem? Beta. Omitto prolo qui. Nam nihil ad banc rem est antipho. Ubi in gyn necium ire occipio. puer ad me occurrit mida. Pone me apprehendit pallio. resupinat. Respicio. rogo q obrem retineat me. Ait esse veritum int ro ad veram accedere. Sopbrona modo fratres buc (inquit) senis introduxit cbremem: eumq nunc esse intus cum il lis: hoc ubi ego audiui: ad fores suspensio gradu placide ire perrexi: accessi: astiti: animas compressi: aurem admouit: ita animum cepi attendere hoc modo sermo nem captans. Anti. Euge geta. Bet. Hic pulcherri mu facinus audiui: itaq berbce pene exclamaui gau dio. Pboz. Quod? Bet. Quodnam arbitrare? Antip. Nescio. Be. Atqui mirificissimum. Patruus tuus pa ter est inuentus pbanio vxori tue. Anti. Ne quid ais? Be. Euz eius consuevit olim matre in leno clanculu.

Phormio

Phor. somnium ē sup. i. illud est fantasma et vanum dictum tanq̃ dormiendo somniatum. utin id est uti-
ne. i. utrum ita convenit cum matre eius. ut id est ut et puella non cognosceret patrem suū. Be. o phor-
mio credito aliquid cause esse. sed censen id est censes ne me potuisse intelligere omnia extra ostiū que
ipsi scilicet chremes Sophrone et Phanium egerint id est dixerit inter se intus in ginnecio. Phorm.
atq̃ vercle ego quoq̃ audui illam fabulam. i. illud fabulosum dictum. Be. immo etiam. i. s; etiam dabo

id ē dicam b̃ quo id est ut magis
credas. Interca dum b̃ aguntur
patruus egreditur: id ē exit inde
id est ex ginnecio foras hinc: id ē
in hunc locum in quo eras haud
id est non multo post id ē non lon-
go tempore. post. idem patruus
recipit: id ē retrahit refert se de-
nuo id est rursus iterum intro: id
est in ginnecium cum patre tuo.
Demiphone. vterque pater et pa-
truus ait se dare tibi potestatem
habende eius: id est habendi ei-
am in uxorem. Deniq̃ id est tan-
dem ego miser sum ut requirerē
id est investigarem te. atq̃ ut ad-
ducerem te ad eos. An. Dem in-
teriectio indignantis q̃ non du-
catur celeriter. ergo cum debeas
me ducere quin increpatue vide-
tur b̃ capī pro quāmo rape me:
id est celeriter cape me ut ducar
ad eos. quid cessas id est tardas
moraris cur non acceleras gra-
dum. Be. fecero id est faciam cō-
iunctium pro indicativo. An. i.
o mi phormio vale id est remane
cum sanitate. Phormi. o antipho
vale: id est discede salute comite.
Deinde cū recedissent cepit Phor-
mio se h̃m b̃ dicere. ita dñ ament
me ut ex aīo dico iurandi modus
est. bene factum est: id est bene
successit ac prospere. gaudeo tan-
tam fortunam: id ē felicitatem et
successum prosperum esse datum
bis iumentibus antiphoni et Phor-
mie de improviso adverbium id
est ex sperato preter spem p̃ter

Phorm. Somnium. utin hec ignoraret suum patrem?
Beta. Aliquid credito phormio esse cause. Sed me cē-
sem potuisse omnia intelligere extra ostiū: intus que
inter sese ipsi egerint? Phormio. Atq̃ vercle ego quo-
q̃ illam andini fabulam. Beta. Immo etiam dabo
quo magis id credas. Patruus iterea inde huc egre-
ditur foras: haud multo post cum patre inde recipit
se intro denno. At vterq̃ tibi potestatem eius haben-
de dare. Deniq̃ ego missus sum ut te requirerem: at-
q̃ abducerem. Antipho. quā ergo rape me: quid ces-
sas? Beta. Fecero. An. Q mi phormio vale. Ph. vale
An. Bene (ita me dñ ament) factum: gaudeo tāta for-
tunā de improviso eē bis datā. Sūma eludēdi occasio
ē mibi nūc senes et pbedrie curā adimere argentarias
ne cuiq̃ suorum equaliū suppleat. fiet. nāz idem hoc ar-
gentum ita ut datū est ingratīs bis datū erit: hoc qui
cogam re ipsa repperi: nunc gestus mibi vultusq̃ est

expectationē. Sūma occasio. i. oportunitas eludēdi. i. decipiēdi senes est nunc mibi id ē ego habeo
nūc summā facultatē eludēdi senes: et est inq̃ mibi. occasio adimere pro adimēdi sed varietatē ama-
uit poetarū id est auferendi abstergendī pbedrie curam argentariam id est anxietatem et sollicitudinē
de argenti isto reddendo quo redemit puellam id est ut non sit suppelex id est supplicans cuiq̃ id ē ali-
cui suorum equaliū id ē suorum gregaliū et sodaliū ut illi mutuo darent illam summā que redde-
retur senibus: cum nollet ducere uxorem. Phormio. nam hoc idem argentum datum erit sine restitutio-
ne ita ut datum ē bis ingratīs senibus vel ipsis iumentis vel datum erit ab bis ingratīs senibus id ē in
memoribus benefactorum sibi factorum taliter iungendo liberos suos matrimonio felici. ego reppi i.
excogitavi qui id ē quo modo cogam hec fieri re ipsa id ē ipso effectu. videlicet ut argentum sit datum
ut datum est sine vlla restitutione. nunc gestus: id ē modus me habendī et vultus id ē indicīū volūtas

Comedia. V.

est mihi capiendus nouus id est alius ab assueto. Sed concedam id est me feram hinc. i. ex hoc loco in hoc angustum proximum id est in hunc vicum angustum nec perulium. Inde: id est postea ostendam id est patefaciam me his sensibus ubi id est postquam ipsi erunt egressi foras id est extra domum non eo non vado ad mercatum id est ad negociandum eo supple id est in eum locum quo: id est in quem locum assimularam pro assimulaueram. i. fingeram me ire.

Hic cōti-
net stētio pbor-
mionis et senū et
totius simulatio-
nis detectio. id est
gnatus enim pbor-

mio narrare parat oīa nauistras
teyroz ebremetis: quonā r3 mō
ebremes sustulerit clam filias ex
muliere quadā lemnia. De. meri-
to. i. iure habeo magnas grās. i.
multū sū deice? et obnoxius dīs-
atq; eis ago magnas grās. bēre
grās ē in aīo: agere vero gratias
ē verbis: qđ scilicet barbare dī re-
gratīari qū. i. quia o frater b oīa
eueniunt nobis prospere. i. feli-
citer. nūc pbormio est cōueniens:
dñs. i. alloquendus quātum po-
test fieri sup. i. quo ad eius fieri
pōt vel meli? qđum celer ter pōt
cōueniri vt auferam? ab eo nō fās
trīgita mīnas. i. nō fās trīginta li-
bras pñsq; dilapidet. i. dissipet
dissipet eas. Ph. vīsam. i. ibo ad
videndū demiphonem si est do-
mī. expleam supple quod promi-
si vel aliquid tale. nam apoliopes
sis est. Dem. o pbormio nos ibā-
mus ad te. Ph. fortasse venieba-
tis ad me d eadez causa? id ē pro-
pter eandē causā propter quam
ego ire contēdebam. De. berele
ita id ē ibamus de eadem causa
Pbor. credidi id est non dubita-
ui qđ de ea causa ad me veniretis
tanq; mee fidei disidentes. ridi-
culum id est res est ridicula et ri-
denda qđ scilicet ad me veniretis
de eadem causa. Hic d est vtrūq;

veremini ne non: id est qđ non facerem id quod recepissem id ē promississem semel id est irreuocabiliter
beus beus particula vocantis est et mouentis attētionē: vel exclamantis qđacūq; . i. qđacūq; magna
b mea paupertas ē tamen adhuc id est bucusq; vel etiam curauī quidem hic vnum videlicet fides esset
mihi. i. vt esse fidelis et verax vel vt crederetur mihi. Ebz. Ebremes interrogat fratrem de puella quā
visitauerant et ita dicit vt non audiat a pbormione. ne id est vtrum Phanium est ita liberalis. i. beni-
gna et bone indolis vt dicit. Dem. Oppido id est valdē liberalis. Ph. Itaq; o demipho venio ad vos
nunciatum id est vt nunciem me paratū esse ad ducendam vxorem. vbi id est quando vultis date vxorē
rem scilicet Phanium quam promisi me ducturum. Nam posthabui mihi id est postposui mihi oēs res

capiendus nouus. Sed hinc concedam in angustū
tū hoc proximum: inde hīsce ostendaz me: vbi erūt egres-
si foras. Quo me assimularā ire ad mercatum nō eo:

Demipho.

Pbormio.

Ebremes.

Hic merito magnas gratias habeo: at-
q; ego: quādo, euenere hec nobis frater
prosperē. Quantum potest: nunc conue-

nīundus pbormio est pñsq; dilapidat nostras trīg-
ta mīnas: vt auferamus. Pbor. demiphonem (si do-
mī est) vīsam: vt quod. De. vt nos ad te ibamus pbor-
mio. Pbor. de eadē hac fortasse causa. De. ita berele:
Pbor. credidi. quid ad me ibatis? ridiculū: an veremī-
ni: ne non id facerē: quod recepisset semel: beus beus
qđta hec mea paupertas est: tamē adhuc curauī vnus
hoc quidem: vt mihi esset fides. Ebz. Est ne (ita vt
dicit) liberalis? Dem. oppido. Pbor. Itaq; ad vos ve-
nīo nunciatum demipho paratum me esse. vbi vul-
tis vxorem date. Nam omnes posthabui mihi res

Phormio

ita ut par fuit. i. decuit postquam aduoriteram animum. i. adaduoriteram vos velle tanto pe. i. tam vehementer id scis ut ducerem eam uxorem. De at. i. s. h. ebremes dehortatus est. diuertit deslexit deterruit me ne id est ut non darem tibi illam pbanum. Nam inquit h. frater qui id est qualis erit rumor id est murmuratio populi si tu dederis ei pbanum ipsa non data est ei olim tunc id est tunc quum id est quando potuit honeste dari. Nunc turpe est id est inonestum est eam viduam id est orbatam viro primo qua

(ita ut par fuit) postquam tantopere id vos velle animum aduoriteram. Demip. At hic dehortatus est me ne illam tibi darem. Nam quis erit rumor populi (inquit) si id feceris? olim cum honeste potuit tunc non est data. Nunc viduam extrudi turpe est: ferme eadez omnia: que tunc dudum coram me incusaras. Pboz. Satin superbe illuditis me? Dem. Quis? Pboz. Rogas? quia ne alteram quidem illam potero ducere. Nam quo redibo ore: ad eam quam contempserim? Ebrem. Tum autem antipbonem video ab sese amittere inuitas eam inique. De. Tum autem video filium inuitum sane mulierem abs te amittere. Sed transi sodes ad forum: atque illud mihi argentum rursus iube rescribi phormio. Pbo. Quod? ne ego prescripsi porro illis quibus debui? De. Quid igitur fiet? Pb. Si vis mihi uxorem dare: quam despondisti: ducam: sin est: ut velis manere apud te: dos hic omnis maneat demipbo. nam non est equum me propter vos decipi: cum ego vestri honoris causa repudium altere remissem: que dotis tantundem dabat.

hi rescribere id est certe ego prescripsi id est dedi per scripturam porro id est postea illud argentum illis quibus debui vel debitor fui vel debui prescribere. i. per scripturam tradere. De. Igitur cum tu prescripseris quid fiet. Pboz. Si vis dare mihi uxorem quam despondisti. i. promissisti ducam in uxorem Sin. i. s. si est ita ut. i. q. velis illam manere apud te. o demipbo omnis dos maneat hic id est apud me. nam non est equum id est iustum me decipi propter vos: cum ego remissem repudium. i. libellum repudii altere pro alteri autique causa honoris vestri: que. i. illa quam repudiavi dabat tantundem. i. tunc dotis

si a viro viduam. i. diuisam extrudi. i. eici violentem a domo prioris mariti. ferme. i. fere hic Ebremes dicit mihi omnia: vel incusauit que tu te id est tunc incusaueras id est reprebenderas coram me id est in conspectu meo dudum id est paulo ante. Pbo. satin. i. satis ne illuditis id est irrideris me superbe. Dicit potest illud te vel illud tibi. De qui id est cur vel quomodo te illudimus. Pboz. Rogas. i. interrogas quomodo me illudatis: quia ne quidem. i. nec enim am potero ducere illam alteram quam eram dicturus. Nam quod ore id est qua fronte redibo ad eam sponsam quam contempseris. Eb. Suggestit h. ebremes demipboni voce suppressa ne audiat a phormione. autem id est s. tum id est deinde video antipbonem filium tuum inuitum. i. nolentem amittere id est abicere a sese eam puellam inique id est contra equitatem. Nam non est equum eos se iungere cum uterque alteri sit coram. De. demipbo eadez verba dicit que fuerunt ei suggesta a fratre. autem id est sed tum. i. deinde video filium sane. i. valde inuitum id est nolentem amittere. i. abicere a se mulierem. i. pbanum. Sed sodes id est si audes tu phormio transi id est transfer te ad forum atque iube rursus illud argentum quod dedi rescribi. i. reddi quasi si dari per scripturam. Rescribere eis dicebat peruenire. Nam ad nunc ratione pecunie affecit scriptura. vñ bodie dat cyrographum domo exactum. Pb. quod argentum vis tibi

Comeda.V.

De. o fugitive. i. o tu equali supplicio plectende ut servus fugitivus. **I.** vade hinc id est ex hoc loco in malam rem id est in infortunium aliquod malum et incommodum ut dici solet. **I.** in febrem quartana. **I.** in malam crucem. **I.** ad patibulum cum istac magnificentia id est cum tua magniloquentia et magnitudine sumptus. Nam magnificus spectari etiam in magnis sumptibus solet: etiam nunc credis te et tua facta adeo id est ita ignorari: ut ista debeas facere nobis. **Pboz.** Irritor id est incendior in ira seu irritor ad irascendum. De. tu duceres. i. caperes in uxorem hac puellam si esset data tibi. q. d. no. **Pboz.** Fac periculum. i. experientiam. i. periclitare an sim ego ductus. De. b. a. tale fuit consilium vestrum. i. propositum ut filius antipho habitet. i. moretur apud te cum illa. **Pbo.** queso quid narras. i. dicis. De. quin. i. quoniam cedo. i. da mihi argentum tibi datur. **Pboz.** imo vero. i. sed potius tu cedo. i. da mihi uxorem promissam. De. ambula in ius. i. in locum ubi pater ius reddit. Nam hic ius pro loco ponitur ubi ius a patre redditur: ut digesti de iusticia et iure. **Panlus.** ideo in ius ambula quasi ad iudicem eamus. **Pbo.** dicis ut ambulem in ius: emvero id est certe ambulabo super in ius. i. in detrimentum vestrum si porro. i. si postea pergitis id est perseveratis. persequimini eos odiosi id est molesti ab odio pro molestia. De. quid facies. **Pboz.** ne. i. utrum peris quod ego faciam. Nos fortasse arbitrari id est putatis me patrocinari id est adesse seu presidio esse moroso. i. tantummodo indotatis puellis sine dote ut d. phanio feci cui patrocinatus sum. i. cuius causam defendi et prexi. Etiam soleo patrocinari. i. auxiliari dotatis. i. habentibus dorem: ut nauistrata quam scio ita eludisse marito suo et a te fratre eius. **Ebz.** quid. i. in quo id. i. te patrocinari dotatis iter est super nostra id est ad nos attinet. **Pboz.** Nihil vestra interest. Deinde incipit apertius loqui. **Nozam.** i. cognoscebam siue cognoveram aliquando hic quandam uxorem cuius vir id est maritus habuit aliam leni: sed sermo interruptus est a ebzemete. **Ebz.** bez interiectio indignantis. De. quid est propter quod ita indignaris. **Pboz.** perficit quod inceperat. **Nozam.** hic quandam uxorem cuius vir habuit aliam uxorem leni. i. in illa insula. **Ebz.** nullus sum. i. peris. **Pboz.** Ex qua uxore suscepit. i. sustulit filiam et educat id est nutrit eam clam id est secreto. **Ebzem.** sum sepultus. i. iam de me factum est. **Pboz.** Adeo. i. certe ego iam denarrabo. i. recitabo ad longum illi uxori bec que prius dixi. **Ebzem.** obsecro ne facias. i. noli narrare. **Pboz.** Ebo interiectio precipientis et reprehendentis: tun. i. tu ne sis eras qui talia gessit. De. ut id est qualiter ipse pbozmio facit ludos et exhibet populo spectacula motu suo et gestu: vel quiter ludos facit. i. suis verbis ridiculis nos illudit.

Demipho. **I.** hinc in malam rem cum istac magnificentia fugitive: etiam nunc credis te ignorari et tua facta adeo? **Pbozmio.** Irritor. **Demipho.** Tun hanc duceres: si tibi data esset? **Pbozmio.** Fac periculum. **Demipho.** Ut filius cum illa habitet apud te: hoc vestrum consilium fuit. **Pbozmio.** Queso quid narras? **Demipho.** Quin tu argentum mihi cedo. **Pboz.** Immo vero tu uxorem cedo. **Demipho.** In ius ambula. **Pbozmio.** Enimvero si porro esse odiosi pergitis. **Demipho.** Quid facies? **Pboz.** Ego ne vos me indotatis modo patrocinari fortasse arbitrari: etiam dotatis soleo. **Ebz.** Quid nostra? **Pbozmio.** Nihil. hic quandam uxorem cuius vir uxorem. **Ebzemes.** **Demipho.** Quid est? **Pboz.** Leni habuit aliam. **Ebz.** Nullus sum. **Pboz.** mi. Ex qua filiam suscepit: et eam clam educat. **Ebz.** Sepultus sum. **Pboz.** Nec adeo ego illi iam denarrabo. **Ebzem.** Obsecro: ne facias. **Pbozmio.** Ebo: tun is eras? **Demipho.** Ut ludos facit?

Phormio

Ebre. Facinus te missum. i. te dimittimus tanq̃ fultem ac vanis. **Pbor.** Fabule. i. nuge sunt. sup. q. d. vultis vos subterfugere ita veritatē puerendo in fabulas. q. d. non fiet. **Eb.** qd vis tibi. i. qd qris habere vt taceas? vis sup. vt condonem? tibi argentum qd habes: vel affirmatiue ait. condonam? tibi argentum qd iam habes. **Pb.** audio. i. intelligo vos: q̃ cū condonetis mibi: quid. i. cur malū. i. qd dicitur: quid male gr̃e. est em̃ hic malū aduerbiū interposite indignatōis: vos inepti. i. incōsiderati et insulsi ludificamini. i.

Ebre. Missum te facinus. **Pbor.** Fabule. **Ebrem.**

Quid vis tibi? argentum quod habes condonamus.

Phormio. Audio: quid vos (malum) ergo me sic ludificamini inepti vestra puerili sententia? nolo: volo: volo: nolo: nolo: rursum cape. cedo: quod dictus indictus est.

quod modo erat ratum: id irritum est. **Ebrem.** Quo

pacto aut vnde hic bec rescit? **Demipb.** Ne scio: nisi

me dixisse id nemini certe scio. **Ebrem.** Monstri (ita

medij ament) simile. **Phormio.** Inieci scrupulum.

Demipbo. Item biccine vt a nobis tantum hoc ar

gēti auferat tam aperte irridens: e mori berde satius

est: animo virili presentiqz vt sis para. **Clides** tuum

peccatum tam esse elatum foras: neqz iam id celare

posse te vxores tuam. nunc quod ea ex alijs auditura

sit cbreme: id nosmet indicare placabilius ē. **Tū** bunc

imparatum poterimus nostro modo vlscisci. **Pbor.**

illuditis irrideatis me sic vestra sententia puerili i. indigna viris senibus et solis pueris accomodata. Deinde deliberat capiat nec ne oblatum in an? vt taceat. Nolo tacere pro tali munere. Deinde attentius re considerata subdit volo. i. sum contentus id facere p munere tali. Deinde simul et turbulente pnuiciandum ē volo nolo q̃si p̃uo tpe cōtrarias habuerit opiniones. rursum. i. iterum cedo. i. dic. alloquit̃ seip̃s. q. d. dic potius nauisstrate talia q̃ dicta sunt. de m̃i imo cape munus oblatum. Id quod est dictū mō. i. paulo ante est indicū. i. habetur p̃ nō dicto: et qd dici solz est dictū seu maior retractatū. et id quod mō. i. paulo ante erat ratū. i. firmū in pposito est nūc irritū nō ratū sed vanū. Eiusmodi sūt i deliberatōibus faciēdis et silijs capiēdis. nā tūc sepe mens animusqz in varias distrahatur sentētiās **Eb.** quo pacto aut vnde. i. a qua occasione hic pbor. rescit. i. cognouit bec q̃ dixit. De. nescio vnde rescuerit nisi voluit aliud ad iungere: sed qz nō sibi placuit neqz verum putauit fecit apōstrophe et ad aliū diuertit: certo scio me nemini dixisse id qd ip̃e dixit **Vel** sic. nescio vnde scuerit nisi i. p̃ter q̃ q̃ sup. scio certo me nemini dixisse id. **Ebr.** ita diu amēt

me vt ex animo dico id videtur esse simile monstri. i. videtur esse aliquid p̃tergrediēs nature modū q̃ vlr ille rescuerit nemine referēte. **Pbor.** inieci. i. incussi scrupulum. i. anxietatem sollicitudinē. Nam scrupus inde scrupulus. lapillus est brevis et asper qui pressus pede sollicitudinez creat. Inde rem scrupulosam dicimus que aliquid habet asperi: inde scrupus ea. cum i. asper asperarum. De. **Dez**us dignantis interiectio. beccine id est vtrum decens est sup. vt hic phormio auferat a nobis hoc tantū argenti id est hoc pondus argenti tantum: irridens id est cum irrideat vel irridendo tam aperte id ē tam euidenter. berde satius est id est melius est e mori id ē mori occumbere para id ē accinge te vt sis animo virili et presenti id est habeas animum virilem et pstantem. Nam presens animus dicit̃ pstantis et efficacis. **Clides.** o cbreme tuum peccatum qd commisisti lenni esse elatum. i. prolatum emissum perlatum foras. i. in lucem in medium in apertum sub diuum neqz. i. et non vides te non posse iam celare tuam vxorem id qd nunc auditura ex alijs: placabili? est i. sati? est ad placandū eā nosmetipsos in dicare. i. p̃dere manifestare decerege ip̃i vxori id peccatū: tū. i. tūc vel deinde poterimus vlscisci. i. punire hūc phormionē nostro modo. i. nostro arbitrio et quantū volumus et eo modo quo cupiem? **Pbor.**

Comedia.V.

Atat interiectio timoris: nisi pspicio. i. pvideo caueo mihi bereo. i. dubius sum & perplexus sum: vel bereo. i. ad bereo captione & rebatibus nisi caueo mihi. i. capioz vel captus sum nisi mihi prouideo: ut lepus qui cassibus beret. Bi demipho & cbremes affectant. i. cupide querunt viam. i. accessum appulsu ad me capiendum animo gladiatorio. i. parato ad periculum: hoc est ita pdrto ac temerario ut nō sibi caveant dūmodo vulnerent. Ebr. At. i. sed vereor ut. i. q nō possit placari. i. vxor mea. Dem. es. i. sis bono animo. i. habeas bonū animū ne timeas. o cbreme ego redigā id ē reducam vos te & vxorē in gratiam. i. in amicitia & beniuolē tiam. fretus. i. confusus vocat. in hac re que sequitur. i. cum. i. quia illa mulier vnde. i. ex qua bec filia est suscepta tibi. i. a te excessit e medio. i. mortua est & ex hoc seculo migravit. Pbor. ita ne id ē vtrū sic agitis mecum. i. sic me tractatis: aggredimini me satis astute. hoc dicit pironia. Aggre di pprie est accedere ad pugna dū seu dimicandū. bercle. o demipho nō instigasti. i. non incitasti me seu irritasti me ex re. i. ad utilitatem istius cbremetis. De inde conuersus ad cbremetē ait Ain. i. ais ne tandē tu. i. dictis ne verū q vbi. i. post q feceris peregre. i. lōge remote id qd libitū fuit tibi. i. qd libuit tibi neqz veritus sis huic femle primarie id est que est de primariis & optia tibus vrbis: ita sup. quā id ē q non faceres ei contumelias id ē iniurias nouo modo. Ais ne ergo q venias nunc tantum id est ad lauandū seu purgandū expiandum peccatum tuum mihi precibus id est per pces: ego dabo id est reddam tibi illam vxorē ita incensam id est inflammā tam bis dictis meis que suz illi dicturus ut ne id ē nō restingas id est extingas hoc. places a pla co placas illam sic incensam: etiam si extillaueris. i. etiam si totus in lachrymas conuertaris vel guttatim finiaris. De. Q sup. malum id est infortunium pessimū. quod malum vltimū dī & dee omnes diunt id est dent isti pborzmonē. i. vtrum est verum quēq. i. aliquem hominē eē affectum. i. suffusum tanta audacia quanta iste parasitus est affectus. Nonne ē verum in q hoc scelus id est hoc peccatum tuum quī frater meus est deportari a parasito publicitus id est publice vel in publica cura & consilio hinc id est ex hoc loco in solas frās id est in terras desertas vel insulas remotas aut in vltimas terras. Ebr. Sum redactus id est per ductus suz i id loci. i. in eum statum: in eam angustiam siue in eum locum angustum: ut prorsum vel pesus id est omnino nesciam quid agam cum illo pborzmonē id est quid paciscar cum eo aut conueniā. De. ego scio id est non dubito te esse multum anxiū tantum est. Eamus in ius id est in locum in quo tus a pretore reddi solet: siue ad sellam pretoris. modo enim ius locum significat. Pborzmonē. Dictis vt eamus in ius: siquid libet id est si aliquo modo tibi placet eamus in ius. buc id est in domū cbremetis

Atat nisi mihi pspicio: bereo: bi gladiatorio animo ad me affectant vias. Ebr. At vere or vt placari possit. Demipho. Bono animo es: ego redigam vos in gratiam: hoc fretus cbreme: cum e medio excessit: vnde bec suscepta est tibi. Pborzmonē. Ita ne agitis mecum satis astute aggredimini. Num bercle ex re istius me instigasti demipho. ain tu tandem vbi peregre tibi qd libitū fuit feceris: neqz buius sit veritus f emieprimarie: quin nouo modo ei faceres contumelias: venias nunc mihi precibus tantum peccatum tuum: bisce ego eam dictis ita incensam dabo vt ne restingas labrymis: si extillaueris. Demipho. Malum quod isti dī deeqz omnes diunt: tanta affectum quēqz esse boni nez audacia: nonne hoc publicitus scelus hinc deportarier in solas terras. Ebr. In id redactus sum loci vt quid agam cum illo nesciam prorsus. Demipho. Ego scio: in ius eamus. Pborzmonē. In ius: buc. si quid libet

Pbozmio

De. alloquitur fratre cōprehendat pbozmionē. assequere i ita psequere eum ut cōprehēdas ac retine eū
pprehensum ut ducat in ius. dñ. i. qdñ euoco suos hac ut eū retineāt. Eb. Em. i. at vlt certe nequeo re
tinere eum solus: accurre buc. i. accede huc celeriter. Pb. vna iniuria i. vna actio iniuriarū ē mibi teci
De. ergo si sit tibi mecum iniuria agito lege. psequere ius mū per legē. q. d. cōtemno tuam actionē. Nā
lege agito dicebatur eius cuius intētio cōtempnibilis aduersario videbatur. Pbozm. o ebreme altera i

De. Alseque ac retine : dñego seruos hīc euoco. Eb.
solus enī uequeo: accurre buc. Pb. vna ē iniuria te
cum. Eb. Lege agito ergo. Pb. Altera ē tecū ebre
me. De. rape hūc. Pb. Ita ne agitis? enūtero voce
ē opus nauistrata: exi. Eb. Os opprime. De. Impu
rum vide: quātum valet. Pb. Nauistrata inq. Eb.
non taces? Pb. Taceam. De. Nisi sequitur pugnōs
in ventremingere: vel oculum excludē. Pb. est vbi
vos vlciscar locus.

Nauistrata.

Ebreme.

Demipbo.

Pbozmio.

Qlis nōiat me? Eb. Nāsi. qd istuc
turbe ē obsecro mīvir? Pb. bē qd nūc ob
ticuisti? Nau. Quis bīc bō ē? nō mībī re

spōdes? Pbozmio. Bīccine nūc ut tibi respōdeat: qui
bercle vbi sit: nescit? Deme. Eane: isti quicq̃ credas:
Pbozmio. Abi tange si non totus friger: me eneca.

siue indignātis. Nau. O mī vir id est mī marīte quid istō turbe est id est quid sibi vult ista turbatio et
ripa? Pb. ebē interiectio irridētis vel indignātis quid. i. cur tu ebreme obticuisti. ab ob et taceo es.
i. tacuisti neq̃ respondisti tue vxori. Nau. quis. i. qualis hīc homo ē hoc dicit de ebremete. non respō
des mībī. Pbozm. Bīccine. i. vtrum petis ut hīc ebreme respondeat tibi qui bercle nescit vbi sit pre
nimio timore ne tu rescīscas eius scelus. De. tu nauistrata caue ne credas quicq̃ isti per contemptum
dixit de pbozmione. Pbozm. tu nauistrata abi id est concede ad eum tange id est attrecta eū eneca me
i. me occide si ipse ebreme nō friger id ē non est frigidus totus pre nimio timore. Ebrem. Nihil ē de
eo quod iste pbozmio loquitur. Nau. ergo si nībil est de eo quod ipse dicit: quid est quod istīc id
est hīc parasitus narret: id est dicat. quasi dicat quid ergo sibi vult eius narrationes. Pbozmio.
Iam id est statim scies quid sit quod narrem ausculta. Ebreme. Pergin id est pergis ne hoc est per
seueras ne credere dictis eius. Nau. obsecro. i. rogo quid credam hūc Pbozmio qui nībil dixit?

suria id ē altera actio iniuriarum
est tecum quia iniuriam fecisti
dorare vxorē. De. rape id est cele
riter cape hūc parasitum Pb.
ne: id est vtrum agitis: id est ita
me vi tractatis enūtero: id est
certe opus est voce id est vocifer
ratione. Deinde clamat. o nauis
strata exi: id ē egredere e domo.
Eb. alloquitur fratrem dicens
opprime: id est compesse obtura
ei os ne loquatur. Ut potest hoc
dici paralico admonens ut tace
at. De. vide impurum id ē hūc
improbū virum quantum valz
id ē quantum potest. Pbozm. In
q̃ id est iterum dico nauistrata.
exi. Eb. Non taces? Pb. Dis
cis ut taceam: quasi dicat. Non
faciam. De. nisi ipse parasitus se
quitur text catur in ius sed vult
remanere domi tue ut detegat
omnia vxori. Ingere id ē immitte
te infer violenter pugnōs in ven
trem eius vel excludē id est erue
illi oculum. Pbozm. Locus ē: id
ē locus adest vbi: id est in quo lo
co vlciscar. i. puniam vos vel vni
dictam de vobis sumam.

Qlis nōiat rē.
Bīcvelut contro
uersia est in qua
marit? sit reus
male tractatio
nis et status q̃ll

tatis venialis. Nau. Quis nos
mīat. i. appellat me nauistratā?
Eb. Item interiectio dolentis

Comedia. V.

Pboz. Ille miser. i. infelix **chremes** deliravit. id est desipit deuiat errat nescit quid faciat timore pre nimio metu. **Na.** Pol iurantis id est non est temere id est inconsiderate inconsulte sine causa quod tu times tam id est tantum. **E.** Egon. i. ego ne timeo id est vtrum dicis quod ego timeo. **Pb.** sane id est certe vel valde certe facis sup. i. vel dicis quasi id est quia vel sit temporis aduerbium. nihil times id est times scelus peccatum tuum quod nihil est et id est etiam hoc quod dico nihil est quia narro tuum peccatum quod est nihil. Uel intellige **pboz** monez per irrisione dicere sane recte facis quasi nihil times etiam hoc quod dico nihil est quasi dicat quis id nihil sit tibi non est parum molestie allaturus. cuiuspe narra: id est refer id quod est. **De.** dicis sup. quod frater meus narret tibi scelus: id est peccatum suum. Uel vocat **pboz** monez scelus dicendo. o scelus: id est o scelerate dicis quod narret tibi id quod tu vis eum narrare: quasi dicat non dignaretur homini tam nihil id referre. **Pb.** Ebo interiectio hic iridentis dicis tu sup. a te factum est: id est tu fecisti sedulo: id est instantanter pro fratre id est pro de fensione fratris tui **chremetis**. **Nausi.** o mi vir id est o mi marite. melius est enim ut hoc dicatur **chremeti** quam **pboz** mionem non narras mihi: interrogando lege quasi dicat non vis mihi narrare quod ille **pboz** mionem narret. **Eb.** at turbatus aliud discere nequit. **Nau.** quid id est quid tibi vis dicendo at. **Eb.** non est opus dicto id est dicere id quod est inter nos. **Pb.** quidem id est certe non est opus tibi dicto id est dicere. at id est sed opus est huic uxori tue scito id est scire quod a te commissum est. Deinde incepit narrare dicens in leno id est in illa insula sequitur post ea duxit uxorem clam te: id est te nesciente sed interposite sunt interlocutiones. **Eb.** hem interiectio indignantis quid ais id est dicis. **Demi.** non taces. idignando hoc dicit. **Pboz.** Procedit in narratione clam te. i. te nesciente duxit uxorem. **Eb.** hem mihi. i. dolore affictor. **Pboz.** uxorem duxit. est completio clausule. **Nausi.** o mi homo dii melius diunt id est dii dent moliora nobis quam scilicet ea que dicis que molesta sunt nobis. **Pboz.** Sic factum est ut dico quia duxit uxorem. **Nausi.** ego misera perij. i. per dita sum. **Pboz.** Et inde. i. ex ea uxore suscepit. i. sustulit habuit iam unam filiam suam scilicet **phanium** dum. i. quandiu tu dormis. i. quodiu non cogitas in eiusmodi rebus. **Eb.** quid agimus. i. quid dicimus aut facimus siue quid est faciendum? hoc dicit fratri **demi** phoni. **Nau.** Proh. exclamatio est cum indignatione. o dii immortales facinus hoc est super. indignum id est nefandum est quod fieri non debebat et malum. Alii codices habent miserandum et malum. **Pboz.** hoc factum est quod dico confirmat dictum suum. **Nausi** tra. an quicquam bodie est factum indignius id est iniquius inonestius quam factum est mihi ubi id est postquam ventum est ad uxores plures habendas. tum id est tunc ipsi mariti sunt senes. Deinde conuertit suum sermonem ad **demi** phonem inquit o **demi** pho appello te id est vel voco te in testem vel te compello seu alloquor.

Pboz mionem. Deliravit miser timore. **Nausi** st. Non pot te mere est: quod tu tam times. **Chremes.** Ego timeo? **Pboz** m. Recte sane quando nihil times. et hoc nihil est quod ego dico. tu narra. **Demi** p. Scelus tibi narret. **Pboz** mionem. Ebo tu: factum est a te sedulo pro fratre. **Nausi** st. Si vir mihi non narras? **E.** At. **Nausi**. Quid at? **Chre.** non opus est dicto. **Pboz** mionem. Tibi quidez: at scito huic opus est in leno. **Chre.** Hem. quid ais? **Demi.** non taces? **Pboz** mionem. Clam te. **Eb.** bei mihi. **Pboz** mionem. Uxorem duxit. **Nausi** st. Si homo dii melius diunt. **Pboz.** Sic factum est. **Nausi** st. Perij misera. **Pboz** mionem. Et inde filiam suscepit iam unam. dum tu dormis. **Chre.** Quid agimus? **Nausi**. Proh dii immortales facinus miserandum et malum. **Pb.** hoc actum est. **Na.** an quicquam bodie est factum indignius quam mihi: ubi ad uxores ventum est tunc sunt senes. Deipho te appello

Pbozmio

Nam me distedet. i. valde vel plurimum me tedet loqui cum hoc ipso viro meo. Beccine. i. vtrū be. i. tales erant itiones. i. pfectōes ab eo is itum itū u in o mutata sit itio itionis: crebre. i. frequētes. et vtrū be erat māfiones. i. pmozatōes lēni in grō aduerbialiter. i. apō lēnum. Beccine. i. vtrū bec erat ea vtilitas que minuit nostros fructus. i. nostros reddit' ānuos. De. o nauistrata ego nō nego culpā esse meritā. i. culpam. esse pmissam in hac re: sed eam id est talem culpam que sit ignoscēda. i. excusanda. Pboz.

nam me cum hoc ipso distedet loqui. Beccine erant itiones crebre: et mansiones diutine lenni: Beccine erat ea que minnebat nostros fructus vtilitas. Demipbo. Ego nauistrata esse in hac re culpam. meritam non nego: sed que sit ignoscenda. Pbozmio. Verba sunt mortuo. Demipbo. Nam neq; negligentia tui. neq; odio id fecit tui: vinolentus fere ab hinc annos quindecim mulierculam eam compressit vnde hec nata est: neq; illam post vñq; attigit: ea mortem obiit. e medio abiit: qui fuit in hac re scrupulus: q̄obrem te oro (vt alia tua facta sunt) equo animo bec feras. Nauistrata. Quid ego equo animo cupio misera in hac re iam defungier? Sed quid. sperem? etate porro minus peccaturum putem? iam tum erat senex: senectus si verecūdos facit an mea forma atq; etas nunc magis expectanda est demipbo? quid mihi nunc asfers q̄obrem expectem aut sperem porro non fore?

equa et moderatione plena. Nau. quid. i. cur ego feras equo animo tale facinus? vel quid. i. quā rē ferā equo animo vtrū. i. dignū illud sit qd equo aīo feratur. q. d. nō ego misera cupio defungi vita sup. i. mori vñ defunere in hac re. i. in hac molestia seu in hoc facinore: vel cupio defungi molestia sup. in hac re. i. cupio finire molestiam hui' facti. nā defunctus morbis dicitur qui finit morbos: s; quid. i. cur vel q̄ modo sperem id est habēā spem ipm nō vltra erraturū si ignouero: porro. i. deinde qui inq̄. i. quo mō putem ipm min'. i. peccaturū etate ppter senectutē: iam tum. i. iam eo tpe quo ipse compressit eam erat senex si senectus facit homines verecūdos. i. tpatos p̄nentes modestos iuste reprebensionis timis dos. nam verecundia est iuste reprebensionis timor. An. o demipbo mea forma. i. mea pulchritudo atq; mea etas bona est magis nunc expectēda mihi: quia nunc maritus me' sit factus verecund' ppter senectutē. q. d. nihil est. ppter qd id expectē: cū etiā senex ipudic' sit. tu demipbo q̄ viz meū defēdis qd nūc asfers mihi q̄obzē. i. ppter qd expectē aut sperē porro. i. postea meū maritū nō fore talē. i. ipudicū.

verba sunt mortuo puerbiale ē id est tua verba sunt futilia et vana atq; eiusmodi vt si fierent alicui mortuo. q. d. videris alloqui aliquē nūc intē. ligentem ac nūc bñ sentientē velut mortu' nūc sentit: vel intē. ligentē sine puerbio verba sunt ebremeti tanq̄ mortuo. nam postea dicturus est exequias quibus ē cōmodū. r. c. De. ē ea culpa ignoscenda. nam neq; fecit id. i. nō suscepit filiaz ex muliere lēnia negligentia tui. i. quia neg igeret te neq; odio tui. i. q̄a te psequeret odio: ipse vinolentus. i. ebrius vino obzū' et igitatus compressit eam mulierculam ab hinc quidē annos. i. iam ex eo tpe sunt transacti quindecim anni et ē talis modus loquendi qualis Landria ab hīc triennū mulier qdaz p̄migrante hūc nūc vicine r. c. nā ab hinc dē de p̄terito et debinc dē futuro p̄pressit ergo eā mulierculā. vnde. i. ex qua bec filia nata est. i. p̄banūz neq; vñq; post. i. postea post illō tps attigit illam mulierculā: ea mulier obiit mortē. i. iuit ad mortē: id ē p̄p̄it ad mortē. i. mortua ē. Scrupulus. i. anxietas sollicitudo dubietas qui scrupulus fuit in hac re. i. inter ebremetē et mulierē lēniam abiit e medio. i. penit' remotus ē ab hūantē rebus mulieris obitū. q̄obzē oro te nauistratā vt feras hoc scelus equo aīo: vt. i. sicut alia tua facta sunt

Comedia. V.

Pboz. iam tps est ire ad exequias. i. ire ad exequēdas inferias. i. sacrificia vel obsequias p mortuis
Chremeti quem prius dixit delirare. deinde mortuū ēē cū dixit verba sūt mortuo. tertio efferri ad ro-
 gum vt ei exequē soluant iam ergo tps est ire exequias **chremeti** illis quibus pmodū ē. i. oportunitas
 est ire exequias. Dicimus aut ire exequias alicui sicut ire suppetas. i. ire ad auxiliū: sic dabo. i. sic di-
 cam singulis audiētib' nūc age age. i. etia hortātis ē q̄ vult lacessiro. i. lacessat irriter p̄uocet **pbozmio**

uem scz me fago. i. faciam cum q̄
 lacessuerit me mactatū. i. v' op-
 pressum vel magis ancium. per
 ironiam. talis infortunio id est ta-
 li infelicitate: atq; id est sicut hic
chremes est mactatus infortunio
 graui sane hic permissine ca-
 pitur. q. d. nūc nūc impendo. re-
 deat **chremes** in gratiam i. pla-
 cet sibi vxorem: iam satis suppli-
 cū est mibi. i. satis sumpsi de eo
 supplicij vel satis cū vltus sum.
 bec vxor eius habet materiam v'
 argumentū qd. i. ppter qd obga-
 niat. i. oblatret inurmure obij-
 ciat ei ad aures vsq; i. assidue dū
 id ē qdū viuat: obgannire ē cō-
 tra gannientē gannire: i. ptra rixā
 tē rixari tōtra murmurātē mur-
 murare. gannire aut ppe est vul-
 pium sicut mugire boum: s; sepe
 per metapborā dī. quēadmodū
 alia pene innumerabilia. **Nau.** an
 i. vtrum maritus me fecit illud
 indignū facin' meo merito. i. qz
 meruerim vt fieret mibi talis in-
 iuria ppter culpam meā: qua in
 cū nimis fuerit indulgēs: credo
 id ē ita arbitroz q̄ merito meo
 id factū sit. o demipbo qd. i. cur
 nunc p̄memorē. i. rectē tibi sigil-
 latim. i. seorsus separatim qualis. i.
 cuiusmōi fueri in hūc. i. erga hūc
 viz meū. De. ego noui eque. i. eū
 liter ola tecum. i. quēadmodū r-
 tu: vel noui oia fuisse illi mansue-
 ta tecuz. **Nau.** ne. i. vtrū hoc vide-
 tur facin' meo merito. i. qz sic me

ruerim. **De.** mīme gentium. i. nequa q̄ vbi gentium facit ad significatiōez s; tantum ad voculationem
 siue ad aptiorem sonum clausule faciendū: verum i. s; quando. i. quia accusando. i. reprehendendo dā-
 nādo id facin' ipm nō pōt fieri infectum. i. nō factum ignosce illi. nam ipse orat vt ignoscas. p̄stetur sce-
 lus humiliter purgat. i. leuat excusat illud scelus q̄ vinolētus id fecerit tū ab hinc multos annos r-
 quid vis amplius id est quid vltra postulas ab eo vt faciat. **Pboz.** enīvero id est certe priusq̄ b' nauis-
 strata dat veniam prospiciam. i. consulam prouidebo mibi t pbedrie. **Deus** vocantis est aduerbium. o
 nauisstrata prius. i. ante q̄ respōdes huic demipboni vel **chremeti** temere. i. incōsulte incōsiderate au-
 di id qd iam dicturus. **Nau.** quid est quod vis me audire. **Pboz.** ego abstuli. i. extorxi ab illo viro tuo p
 fallaciam. i. p astuciam t deceptionē triginta minas. i. triginta libras dedi. i. tradidi eas minas gnato
 tuo. i. pbedrie is filius tuus dedit eas lenoni. i. puellarū vēditori. p sua amica. i. p emptione sue amice.
Chz. hē dolēris vel indignāris interiectio ē. qd ais? **Nau.** id videt tibi adeo indignū. i. ita detestabile

Pbozmio. Exequias **chremeti** quibus est commodū
 ire iam tempus est: sic dabo: age nunc age **pbozmio**
 nem qui vult lacessiro: fago tali sit mactatus atq; hic
 est infortunio: redeat sane in gratiam: ias supplicij sa-
 tis est mibi: habet bec. quod ei dum viuat vsq; ad au-
 rem obganniat. **Nauisstra.** An meo merito credam?
 quid ego nunc ea cominemoz demipbo sigillatim?
 qualis ego in hunc fuerim. **De.** Noui eque omniate
 cū. **Nau.** Merito hoc meo videtur factum? **De.** Mi-
 nime gentium verum quando iam accusando fieri in-
 fectum non potest ignosce: orat: confitetur: purgat:
 quid vis amplius? **Pboz.** Enīvero priusq̄ bec dat
 veniam: mibi prospiciam et pbedrie: **Deus** nauisstra
 ta priusq̄ b' hic respōdeas temere: audi. **Nau.** Quid
 est? **Pboz.** Ego minas triginta per fallaciam ab isto
 abstuli: eas dedi tuo gnato: is p sua amica lenoni de-
 dit. **Chz.** Hē qd ais? **Nau.** Adeo indignū tibi videtur

Pbozmio

si filius existens homo adolescens: id est iuuenis habet vnam amicam et tu habeas duas vxo-
res: id est non te pudet si est non erubescis reprehendere illud responde mihi quo ore. id est qua fronte
qua audacia quo vultu obiurgabis: id est vituperabis corripies illū filium tuū. De. ebremes faciet vt
id est sicut voles. Nausistrata. immo id est sed vt iam id est nunc scias meam sententiam. i. meaz opinionē
ego neq; ignosco illi viro neq; promitto quicq; id est aliquid neq; respondeo petitionibus tuis priusq;

filius homo adolescens si habet vnam amicaz tu vxo-
res duas: nihil pudet: quo ore illum obiurgabis: re-
sponde mihi. Dem. Faciet vt voles. Nausi. Immo vt
iam meam scias sententiam: neq; ego ignosco: neq; p-
mitto quicq; neq; respōdeo priusq; gnatūm videro:
eius iudicio permitto omnia. quod is iubebit. facias.
Pb. Mulier sapiens nausistrata. Nausist. Satis tibi
est. Pbozmio. Immo vero pulbre discedo: et pro-
be et preter spem. Nausist. tu tuum nomen: dic quod
est. Pboz. Vbiin pbozmio: vestre familie ber-
cle et tuo summus pbedrie. Nausi. Pbozmio: at ego
ecastor post hac tibi quod potero: et que voles faciā:
atque dicā. Pboz. Benigne dicā. Nau. pol meritum
est tuū. Pboz. vin primum bodie facere. quod ego gau-
deam nausistrata: et quod tuo viro oculi doleāt. Nau.
Lupio. Pboz. me ad cenam voca. Nausi. pol vero vo-
co. De. Eamus intro hinc. Ebremes. fiat: sed vbi est
pbedria iudex noster? Pboz. iam hic faxo aderit. Va-
lete: et plaudite Caliopius recensui.

est pbedria filius meus noster iudex id est noster arbiter censor cuius arbitrio mater eius omnia re-
posuit et reliquit. et per ironiam ridicule si dicitur. Pboz. Faxo id est faciam q; supple iam id est statim
aderit id est presens erit si. Valetate id est discedite cum incolumitate et plaudite id est congratulamini
poete plaudēdo manibus. Ego caliopius poete defensor introductus recensui id est recognoui dilige-
ter hanc totam comediam vel rectius vna cum grege meorum actorum;

Finit pbozmionis.

viderō natus pbedrie pmitto. i.
relinquo referuo omnia ad hanc
rem spectantia. iudicio eius faci-
am id quod filius meus iubebit.
Pbozmio. Nausistrata es mulier
sapiens. Nausist. satis ne tibi
est: nōne sufficit tibi pbozmio de
eo quod feci? Pboz. Immo vero
i. sed certe discedo pulbre. i. bo-
neste et cum bonore meo et pbe:
id est commode laudabiliter et p-
ter spem. i. preter expectationes
seu pter id qd sperabas. Nau. tu
dic quod est tuum nomen. Pboz.
Vbiin. i. petis ne quod ē nomē
mibi. pbozmio ē mibi nomē: ber-
cle vocor pbozmio amic⁹ vestre
familie et summus: id est precipu-
us amic⁹ tuo filio pbedrie. Nau.
Est ergo tibi nomen pbozmio: ac
id est sed ecastor id est per eadem
castoris vel castorem. et est iura
di modus mulieribus antiquis
tritus. ego faciam et dicam post
hac tibi id quod potero et ea que
voles. Pbozmio. dicis id est loque-
ris benigne. Nausi. pol id est per
pollucez tuum meritum est vt ita
dicatur: id est merita tua postu-
lant vt in te benignitatem exhibe-
am. Pboz. ob nausistrata vbi
id ē vis ne facere bodie aliquid
quod id est propter quod bodie
primum gaudeam: et quod id est
propter quod oculi doleant tuo
viro ebremet cum me videbit?
Nausist. Lupio id facere. Pboz.
vere parasitū agit voca me ad ce-
nam. Nau. vero id est sed pol ego
voco te ad cenam. De. eamus in-
tro hinc id est ex hoc loco. Ebre.
Fiat: id est eamus intro: sed vbi

Comedia. VI.

Philomena virginē olim oppresserat pāpbius in tenebris tāq̃ meretricē: a quo puella detraxerat anulū quē dederat bacchidi meretricule. Deinde p̃cessu t̃p̃is pāpbius egre arcit in amorē puellē quā ignorabat esse in tenebris a seipso cōpressam stimulatog̃ amore eam duxit in vxorē iam gravidā ex illo cōpressu facto in tenebris: ipso quidē ignorante quā ubi duxit priusq̃ ingrederetur ad eā peregre profectus est. interea ma-

ter puellē ad se reuocauit filiā ut furtim domi parerz sicq̃ socris part̃ celaret̃ interim rediit pāpbius eāq̃ pariētē apud matrē deprehēdit: q̃ re multuz̃ motus absq̃ detectio ne partus vxori repudium miterē parat parentibus suis nesciētibus quidnā id faceret. Tandē per bacchidem meretricem apd̃ quam anulus inuēctus est cognoscit pāpbius et a se vitiatam vxorem et ex se natum filium. ¶ No-

men fabule huius est ecyra q̃ multa fiant in ea per soceros et socr̃. i. p̃ patres et matres nūruū. Ecyra enim grece d̃r̃ socr̃ ecyra aut̃ socris. Est p̃terea appollodori greca quēadmodū et p̃bozmio. Nam ceterē q̃ttuor e emenādri fabulis trāslate sunt. Est etiā mixta motorijs actibus statarijs multūq̃ siliarum et figurarū p̃tinetur in toto stilo. vnde cum delectet plurimum non minus vtilitatis affert spectatorijs. In ea prologus est multiplex r̃betoricus nimis propterea q̃ sepe exclusa hec comēdia defensione d̃lligentissima indigebat. Personē portatrice id est personē extra argumentum due sunt p̃blotidis et syre. Prime autem partes sunt lachetis. secunde pampbi. tertie p̃bidi. quarte parmenonis. et deinde aliarum personarum que his adiuncte sunt.

Vxorē duxit et pampbius duxit p̃blomenā vxorē: cui p̃blomene x̃gini quondā. i. longo ante t̃p̃e ipse pāpbius ignorans id est nesciens esse virginē illā obtulit vitū id est stuprū ei attulit et dederat amice pāpbi scilicet bacchidi meretricule anulus eius pāpbi quē detraxit id ē de digito eius traxit p̃ vim id est violenter. Deīn. id est deinde pāpbius p̃fectus ē i imbrū. i. in eum locum remotum ab vxore sua. hanc id ē noua attigit suam nuptā

anteq̃ iret. i. ad eam: nō ē ingressus qua de re nō poterat ex eo eē grāuida. No. i. s̃z mat̃ eius p̃uelle transfert ad se hanc puellā grāuidā vtero. i. fructū habētē in vtero vt. i. tanq̃ egrā. i. egrotā ne socrus id sciat. Pāpbi? reuertit̃ ex imbro deprehēdit. i. resciscit totū factū celat p̃tū. i. nō reuelat alicui partū puellē t̃n noluit recipere vxorē. Pater puellē icusat. i. ṽstruperat dat vitū x̃t̃it crimini amorē bacchidis. i. amorē quem bēbat pāpbi? cū bacchide. nam putabat eā eē cām repudij dum bacchis purgat id est excusat se. Dat myrbina noie. Dat puellē agnoscit. i. recognoscit forte anulus vitiate. i. stuprat e filie sue: Pampbius recipit vxorem vna cum filio.

Ecyra.

Acta ludis romanis Sexto Julio Cesare. S. Cornelio edilibus curulibus. non est peracta tota. Modos fecit Saccus Claudij tibijs paribus. S. Octauio Tito Manlio consulibus. Relata est iterū ludis funebribus. Relata est tertio. Q. Fulvio. L. Marco edilibus curulibus.

Argumentum

Vxorē duxit Pāpbi? p̃blomenā: cui quondā ignorās virginē vitū obtulit: eiusq̃ p̃ vi quē detraxit anulū d̃derat amice bacchidi meretricule. Deinde p̃fect? in ibzū est. nuptā non attigit. hanc m̃ vtero grāuidā (ne id sciat socr?) vt egrā ad se trāslat. reuertit̃ Pāpbi? : deprehēdit. p̃tū celat: vxorē t̃n recipere nō vult. P̃r icusat bacchidis amorē. Dū se purgat bacchis: anulū mat̃ vitiate forte agnoscit myrbina. Vxorē recipit pāpbius cum filio.

Ecyra:

Ecyra est rē. Hic prologus ē multiplex et rētorice observās discipline. nam h̄ comēdia sepe reiecta alieno populi studio diligentissima defensione idigebat. Lucius ambinius et lucius turpio bistriones hanc fabulā egerūt. Quis autē h̄ loquitur, Lucius ē ambini⁹ poete partes defendens et popularē aurā captās vehementer. Ordo ē. Ecyra quā h̄ soerus ē nomen. i. appellatio huius fabule cum. i. quando h̄ fabula data ē id ē exhibita ē

Prologus:

Ecyra huius nomen fabule. hec cum da ta est noua nouum interuenit viciū et calamitas: vt neq; spectari neq; cognosci potuerit. ita popul⁹ studio stupidus in funābulo aīn occupat. Nūc hec plane ē p noua. et is q̄ scripsit hāc ob eam rē voluit iterū referre: vt iterū possit vendere: alias cognoscitis ei⁹ queso hāc noscīre. Orator ad vos vō ornatu prologi. sinite exorator s̄z eodē vt iure vti senem liceat quo iure sumy sus adolescentior. Nouas q̄ exactas feci: vt inueterasceret: ne cū poeta scriptura enanescret. In his quas primum ceciliū didici nouas

populo edita noua. i. cum prius non fuisset facta. Darī dī fabula qñ agf. Vñ edere a do das com pōitur qd significat exhibere ad spectaculū. In mimerum. i. ludorum edrores dñr. stare autē dicf qñ placet. Euz ergo data ē noua nouum panomafia est in textu et serie in his verbis noua nouum. Nouus vicius. i. nouū ei ratiū siue nouus error et noua culpa spectatozū et calamitas. i. miseria infortunū infelicitas interuenire. i. ita q; neq; hec fabula potuerit spectari aspici a spectatorib⁹ neq; cognosci ita. i. in tñ popul⁹ stupidus. i. stupens et qñ aīo rapt⁹ studio. i. attentione vel animi applicatione ad aliā occupauerat aīnū in funābulo. i. in spectādo hōie gradiente super funē, bene spectari dictū ē. nam maior actionis ps in gestu apto p̄sistit q̄ spectaf. Inde spectatores dñr. Inde de theaz et actores et spectacula viciū preterea ē si tonet tñ calamitas autē ē si gradinet et fulminet. Calamitas ei ē clades q̄ cul

mi segetum franguntur: vñ penuria sequitur et erūna. Inde calamitosus miser infelix. Nunc h̄ fabula quā sum acturus ē plane. i. oīo p noua. I tanq̄ noua quīs re vera noua non sit. cum alias edita p parte fuerit. et is poeta qui scripsit. i. cōposuit hāc fabulā voluit iterū referre. iterū vacat. id ē recitare vel exhibere eam et pponere edlibus ob eaz rē. i. ob eā causam vt possit vendere eam. Iter. i. scdo cognosco id ē cognouistis alias fabulas eius poete: queso nunc noscite hanc fabulam: ego venio ad vos orator id est tanq̄ legatus aliquid rogaturus et in conspectu vestro orationē habiturus ornatu. i. in habitu prologi id ē eius qui prologū id ē prefationem aliquā aut plogiū et quasi pludium habiturus ē. nam plogus interdum capitur pro ipsa prefatione. Interduz pro eo qui eam facit prefationem vt hic. Se idō oratoem non prologum nominat ne expellatur. nam iuregentium oratorem audiri oportet nullamq; in iuriam pati. venio itaq; ad vos orator sinite id ē permittite q; s̄z exorator. i. impetrator obtētor peti ti. nā orator dī q̄ diu rogat. exorator autē eam impetrauerit. orator etiam ē cui cā defendenda mandaf vt liceat id ē permittatur me lucium ambinū senem vti. i. gaudere eodem iure id ē eadem auctoritate quo iure adolescentior id ē iunior vel multum iuuenis. vel cape comparatiū pro posituo vsus sum h̄ autē comparatiū adolescentior et similiter iunior minus a posituo sonat et vñ diminutiū expruit. nā qui iunior ē minoris ē etatis q̄ qui iuuenis est. Si accurrate tñ inspiciamus cōparatiū superat in um posituū in ea q̄litate in qua sit cōpatio. liceat ergo me senē vti eodē iure quo ego adolescentior sum vsus qui. i. ego feci. i. effeci nouas fabulas exactas. i. exclusas inueterascerent. i. incōsuetudinez veni rent spectarentur amarētur iterū agerentur. inueterascent effi fabule dū iterū aguntur. et id feci amore poematis nedum poetene. i. vt nō scriptura. i. cōpositio poema euanesceret. i. deficeret cū poeta. i. cum auctore. In his fabulis ceciliū. i. illius veteris poete comici quas nouas didici vt eas agerem partim ppropte. vel in aliqbus. earum fabularum exactus sum. i. exclusus sū et quasi extra actionem missus

Comedia. VI.

partim id est pro parte vel in aliquibus viz. i. fere non steti id est fere non vel saltem cum magna difficultate placui. Stare etiam dicuntur fabule quando placent. Partim licet aduerbium sit tamen sepe potius inuenitur quasi pro nomine inano et interdum admittit prepositionem ut late. Velius testatur qui ait libro nono capite. xij. partim hominum venerunt. plerumque dicitur quod significat pars hominum venit id est quidam homines venerunt. nam partim hoc in loco aduerbium est nec in casus inclinatur sicut cum partim hominum dici potest. i. cum quibusdam hominibus vel cum quadam parte hominum. Quintus claudius in solentius iunxit primum cum substantia nam tanquam esset adiectivum inquit ens cum partim copijs hominum pro cum aliquibus copijs hominum. Non ergo hic est mirum si ita interpretemur. Partim ergo sum exactus partiz viz steti id est placui. ut sic stat sententia pro placere et id totum sustinui quia sciebam fortunam scenicam esse dubiam id est casum theatricum et euentum scenatum esse dubium et incertum nam alij habent bonam fortunam in scenis. i. in theatris in proscenij fabulas agendo: alij malam. Sustuli mihi id est abstuli amoris a me laborem certum id est in dubitabilem spe incerta pro spei incerte. q. d. amoris a me certum laborem spei incerte. i. qui labor nullus est. et certe erat cum non esset dubium quin labor esset. Epi. i. incepti quasi cum magno molimine agere. i. quod dici solet ludere easdem fabulas ceciliij ut dicerem id est comprehenderem ab eodem cecilio studiose. i. accurate diligenter attente alias fabulas novas. ne. i. ut non abducerem. i. dimouerem deteriorē dehortarer desisterem illam ceciliam a studio scribendi fabulas et inuendendi litteris. Perfecti. i. impetraui magna mole ac difficultate ut ipse fabule spectarentur a populo ubi. i. postquam cognite sunt. i. intellecte diligenter placite sunt placuerunt. nam placeo placui facti in preterito et placitus sum sicut prandeo prandi et pransus sum. ita. i. eo modo restitui poetam ceciliam in locum. i. in pristinum situm seu statum scribendi prope id est fere late remotum. i. poetam exclusum iniuria. i. iniquitate improbitate aduersariorum. unde remotum a studio et a labore et ab arte musica. i. ab arte poetica. nam Cicero poemata vocat musas mansuetiores libro primo ad lentulum. et musicus ca. cxi. a musa possessum est: ideo ars musica est ars musarum quare poete dicuntur esse sacerdotes q. d. sed si spreuissimam. i. contempnissimam scripturam id est poema impresentia id est tunc temporis quod tunc erat presens vel impresentia: id est statim ut ea scriptura eiciebatur et si voluissim sumere operam: id est sumere laborem siue laborare in deterrendo: id est dehortando et desectendo. ac dissuadendo illum a studio ut potius ipse esset: id est viueret in ocio: id est in quiete siue labore quam in negotio: id est in tanto labore studij. facile deterruissimam cum poetam. ne: id est ut non scriberet id est componeret alias fabulas nunc attendite id est considerate attente equo animo mea causa id est contemplatione mei. quod petam id est quid rogem vos tanquam orator. refero id est reporto ad vos ecyram: id est hanc fabulam sic a socru nominatam quam ecyram nunquam licitum est: id est nunquam licuit mihi. nam in preterito dicitur licuit vel licitum est pro eodem: id est quam nunquam potui per silentium agere id est exhibere et quod dicitur ludere: ita id est in tantum calamitas id est bonum infortunium disfortunium infelicitas malus euentus oppressit: id est obviuit eam fabulam vestra intelligentia. i. vestra prudentia. et eam cognoscenda attentio

Ecyrā

sedabit. i. pacabit: mitigabit eam calamitatem si ipsa intelligentia vestra erit adiutrix nostre industrie
 (nostre diligentie et opere: cū primū. i. statim ut cepi agere eam comediam gloria pugillū. i. certantiū: accessit
 sit. i. adhibita est vel adiuncta est hoc est pugiles gloriosi accesserunt. pugiles dicuntur a pugna: et pugna
 dicitur a pugno. nam veteres ante usum ferri et armorum pugnis et calcibus et moribus corporis
 luctatione certabant. expectatio. i. desiderium funambuli. i. gradientis super fimez accessit. i. addita ē vlt

sedebit: si erit adiutrix nostre industrie. Cū primū eā
 agere cepi: pugillū gloria funambuli eodē accessit expectatio
 comitū: conuent⁹ strepit⁹ clamor mulierū fecere: ut ante tēp⁹ exire foras: vetere in noua cepi vti cō
 suetudine: in experiēdo ut essem: refero denuo. primo
 actu placeo: cū interea rumor venit datū iri gladiato
 res: populus puolat tumultuatur: clamāt. pugnat d
 loco: ego interea meū nō potui tutari locū nūc turba
 nulla est. ociū et silentiū est agēdū mibi tēp⁹ datū est:
 vobis datur potestas condecorandi ludos scenicos.
 Nolite finire p vos artē musicā recidere ad paucos.
 facite vt vestra auctoritas mee auctoritati faulrix ad
 iutrixq; sit: si nūc auare preciū statui arti mee zeū
 esse questū in animū induxi maximū q̄ maxie seruire

aduenit eodem. i. ad eundem lo
 cum vbi inceperā agere hanc fa
 bulam conuentus. i. concursus co
 mitū. i. vel sectatorū q̄ pugillū
 assentatur vlt seruoꝝ qui dños se
 quuntur: strepit⁹. i. pedū tumult⁹
 sine manū se mutuo collidentū
 clamor. i. vociferatio mulierum
 bec oia. i. conuentus comitū stre
 pitus clamor fecere. i. effecerunt
 vt exire foras. i. extra theatrū
 et pscenū ante tps. i. ante cōple
 tam fabule actionē: cepi vti cōsue
 tudine veterē. i. qua vsus erā oī
 ſu. ceciliū fabulis quaq; alijs mul
 ti sunt vti in noua fabula siue co
 media ecyrā in qua primo exclu
 sus est poeta. Nā in alijs come
 dijs nūc fuerat exclusus: s; b
 fecit nō culpa poetę: sed studijs
 spectatoꝝ qui citius vana q̄ vti
 lia sectari viderunt vt essem. i.
 vt infisterē inozarer versarer i
 experiēdo. i. in piculo faciēdo si
 ne in piclitate pbandos an a
 ctioni quicquid posset dari loc⁹: vlt
 vt essem expiēdo. i. vt posset ex
 piri: vt dicimus non suz soluēdo
 id est soluere nō possum. Denuo
 i. iterū refero. i. reporto in pscen
 niū fabulas. et tunc re vel denuo
 vacat: vel refero. i. ppono fabul

lam vel recto et eam ante oculos pono denuo. i. iterū et tunc nihil vacat. Placeo spectatoꝝ primo ac
 tu. i. in prima pre cōedie que diuidit in quinque act⁹ vlt placeo dixit p fabula placet. Interea cū rumor
 venit. i. primo in populo factus est gladiatores. i. eos qui ensib⁹ digladiantur et ludū datus iri. i. exhiben
 dos esse et edendos. populus puolat. i. celeriter currit ad eos spectandos. illi de populo tumultuatur. i.
 tumultum faciunt clamant vociferantur. pugnant. i. certant contendūt de loco. i. ppter locum habēdus
 ad spectandū. Interea. i. dum facerent ego non potui tutari. i. seruare defendere meum locū in quo
 agebam comediam quinimo mibi fuit exundū ppter tumultū et pentionē populī. Nunc nulla turba id
 est nulla turbatio est. ociū. i. tranquillitas quies et silentiū. i. taciturnitas nullus tumultus est tps id
 est oportunitas agēdi comediam hanc est mibi datus ab edilibus. potestas datur vobis pdecorandi. i.
 vno pscenū honestadi: si sita decore decoras media breui. et pulchrificandi vt sic dicam si a decore sit
 media longa ludos scenicos. i. ludos theatrales quib⁹ in scenis aguntur. Nolite finire. i. pati artes musi
 cam. i. artē poeticā: recidere id est reduci puenire a re et a cado cadis. ad paucos per vos qz nō fauca
 tis poetis doctis. facite vt vestra auctoritas. i. existimatio reputatio sit faulrix. i. fauorē pbens et ad
 iutrix. i. adiutorij prestans mee auctoritati. i. estimationi que d me habetur qui iā suz senex. Si nūc
 statū id est constitutū destinauī pscenū arti mee scilicet artib⁹ strionice auare id est cupide. et si induci in
 animū. i. si impari aut persuasi mibi eū q̄stui. i. illud lucrū esse maximū videlz seruire. i. obsequi incumbē

Comedia. VI.

vestris commodis id est utilitatibus: finite id est permittatis me impetrare id est obtinere ne id est ve
non iniqui. i. iniusti estimatores irrideant inique id est improbe et iniuste cum poetam circumuentum id
est vel oppressum a maledicis per sua maledicta vel deceptum et dolo interceptum: qui poeta commi
sit id est credidit deposuit suum studium in meam tutelam id est in meam defensionem et curam et qui
commisit se in vestram fidem id est benivolentiam et veritatem. Accipite id est capescite suscipite de
dendam et habete commendatam
hanc causam id est hanc partem
poete aduersus maledicos. Vel
accipite id est bono animo et equo
iudicio cognoscite. Vel accipite
gratas habete hanc causam pro
pter quas ego exclusus redeo. et
quidem facite mea causa. i. ptem
platōe mei et date silentium. i. quod
dicunt faciatis pacem: ut libeat
poete: vel si sit. i. libeat alijs poe
tis scribere. i. componere alias fa
bulas: et ut expediat id est sit utile
mihi discere novas fabulas quas
in conspectu vestro agam emptas
ab edilibus. i. precio meo. i. a me
facto et statuto. hoc est estimatio
ne a me facta quibus ediles darent.
Alij exponunt emptas precio meo
id est periculo meo. i. ad pericu
lum meum et damnum si non admit
terentur aut non placerent popu
lo. ita ut ediles damni facerent
aliquid.

Er pol te. Hic mulieres altera meretricis. i. pbi
lotis altera le
na. i. syra intro
ducitur pro
tice persone nihil attinentes ad
argumentum fabule que indi
gnantur pampbilum reliquisse
bacchidem meretricem quam amabat et adbesisse uxori pbi lotis. o. syra lena pol iurantis est aduerbi
um. reperias id est inuenias si tu queras per quos paucos id est valde paucos amatores euenit et fideles
meretricibus. Et id dicuntur in maximis negotiis: fideles in minoribus: vel id est ut ait Donatus. po
test forsitā hic non absurde capi pro etiā hic pampbilus quotiens et quod. i. quod scilicet. i. firmiter integre religios
se ita supple uti id est ut quisvis id est quilibet posset facile credere: iurabat bacchidi meretrici se nunquam
ducturum domum uxorem illa bacchide viua. i. quod diu viueret. En id est ecce demonstrantis est cum in
dignatione: duxit uxorem pampbilus. Syra lena. ergo modo hec particula ergo ostendit affectum re
prehendentis propterea: quia pauci inueniuntur fideles et mones tanquam co. alio et hortor tanquam impul
su te pbi lotim sedulo id est instantanter ex animo et quasi sine dolo: ne id est ut non te misereat cuiusque in
habeas misericordiam de aliquo amatore: quin. i. quominus vel quod non spolies. i. exuas non tantum mi
nimam quamque partem auferas: id est est spoliare. mutiles. i. ininuas et detrahas aliquid sine quo res esse
non possit. Unde mutili dicti sunt boues aut capre sine cornibus: non autem inde dicitur vulcanus mulci
ber ut aliqui putant: sed potius a mulceo quod omnia molliat ignis ac vincat. Laceres. i. ita lantes ita expi
les ita discerpas ut omnino ultra non habeas quod minuas quam spolies ergo mutiles et lacres quemcumque
et omnem amatorem: quem nactus sis. i. quem inueneris vallexeris et quasi arripueris tuis illecebris.

vestris commodis: finite impetrare me: qui in tute
lam meam studium suum et se in vestram commisit fi
dem ne hunc circumuentus iniqui irrideant. Hec cau
sa causam hanc accipite: et date silentium: ut libeat
scribere alijs mihiq; ut discere novas expediat post
bac precio emptas meo.

Pbi lotis meretricis: Syra lena.

Er pol quos paucos reperias meretrici
bus fideles euenire amatores syra. vel
hic pampbilus iurabat quotiens bacchi
di quod sancte (ut quisvis facile posset credere) nunquam illa
viua uxorem ducturum domum bein duxit. Sy. Ergo
propterea te sedulo et moneo: et hortor: ne cuiusque mi
sereat te: quin spolies mutiles: laceres. quem nactus sis.

Ecyra:

Pbi. utin id est uti ne id est utrum ita lacerabo omnes uti id est ut neminem babeam eximium id est precipuum quem amem et mitius tractem. Alij habent ut ni. et tunc sic lege. censes sup. vis vel mones ut neminem babeam in: id est nisi precipuum et separatim ex omnibus. Proprie eximius porcus est exceptus a grege atq; significatus macula aut nota. **Sy.** neminem babeas eximium cuius te miserecat. Nam scito qd sup. nemo quisq; vacat quisq; venit ad te. quin id est qui non ita. preparat id est disponat sese ut

Pbilo. Utin eximium neminem babeam? **Sy.** Neminem nam neuo quisq; illorum (scito) ad te venit quin ita paret sese: abs te ut blandicijs suis qd minimo precioso suam voluptatem expleat biscine tu amabo non contra insidiabere? **Pbilo.** Tamen pol eandem iniurium est esse omnibus. **Sy.** Iniurium autem est vlcis aduersarios: aut qua via te captet illi te adem ipsos capi. **Ebu** me miseram. cur non istec nunc mihi etas et forma est: aut tibi bec sententia:

Parmeno seruus:

Pbilotis. Ecyra.

Ene. si qret me mo' isse dicto ad portus percontatum aduentu pampbili. Audin qd dicam syre: si queret me: uti tu dicas si no' queret: nullus dixeris: alias ut uti possim ca' bac integra. sed videon ego. **Pbilotim** vnde bec aduenit:

Ene. si re. hic rite **Parmeno** suus occasione naci? e narradi argumenti **Pbilotidi** meretrici peger venienti. **Par.** alloquit syru pseruut ut cu' vero peteti excuset. si senex. i. laches qret me dicto me mo'. i. paulo ante iusse ad portu pcuratu. i. interrogatu aduentu pampbili q' peger in imbrium pfectus e' cuius aduentum indices magis expectauit. **Percutor** si p. u. scribatur d' a p. r. cunct' eta. etu. eo q' a cunctis aliqd pquiratur. ac si p. o. scribatur tunc a conto d' iustro nautis quonante vntur ad loca manib' oportuna ea aut pica interdū a nautis luestigat: q're sit p'unditatis aq' flumialis. Interdū et piscatores pillas p'icas s' rupis p'ices inq'runt et p'ellat ad r'etia aquatica. **Sy.** pserue audis ne. i. itelligis ne aut sentis aut aduertis qd dicā uti. i. ut dicas me iusse ad portu. tu. i. tūc si qret me senex aliq' codices bnt ut itū et tūc forte posset sic dici ut dicas itū eē p'finitiuū ipsonalis vbi et tūc itelligit a me sic. ut dicas a me itū eē. i. me iusse ad portu si qret senex. s' p'or snia melior. si senex non qret me null'. i. nō. ut sepe nullus sum p' q' si nō suz et p'ij null' itaq; dixeris p' nō dicas. ut possis uti alias. i. alio tpe bac cā i. bac excusatione integra. i. non alias dicta. **Sy.** videon pbilotim meretricē vnde. i. ex q' loco bec meretricē adue

r. qj

expleat. i. satiet abs te suā voluptatē suis blandicijs. i. suis sermonibus blandis qd mīmo. i. admodum p'cio: v' qd mīmo p'cio possit. Amabo p'icula bladietis qd rogo te p' amorē biscine vtrū tu nō insidiabere. i. nō tendēs insidias et decept. ones bisce. i. talibus amatoribus v' talibus fraudibus p'ra aduerbiū. i. ex aduerso et opposito. **Pb.** tū quicqd dicas pol iniurium est. i. iniquū est meretricē eē eandē. i. equalis affectionis oibus. **Sy.** autē. hic bz significationē indignātis et v' aduerbiū: iniuriū est. i. dicis qd est iniquū eē eandē oibus: s' a te peto ē ne iniuriū vlcisci. i. punire aduersarios et vindictam de eis sumere? Aut est ne iniuriū ipsos amatores capi. i. dolo capte adez via. i. eadē rōne siue eodē mō. q' via illi amatores captāt. i. sepe capiāt sepe decipiāt te. **Ebu.** interiectio lene dolentis se non posse per suadere meretrici ut id faciat quod suadet et simul desiderantis habere eā formā qua id facere posset qm ei non deest voluntas me miseram sangitur hoc dictū vice interlectionis. q. d. me infelicē fateor: cur istec. i. tua etas et forma id est pulchritudo non est mihi le ne venditrici puellarum sicut leno aut cur hoc. i. mea snia. i. mea opūio non est tibi.

Comedia. VI.

nit. i. buc redijt atbenas. **P**hilotis salue multum id est multum sis salua t incolumis. **P**bi. o optantia aduerbium parmeno salue. id est saluus sis. **Sy.** o eccastor iurantis aduerbium est quasi per eadem castoris: sicut edepol per eadem polucis. **mi** parmeuo salue. **Par.** Edepol et id est etiam tu syra lena deformis tu salue. ridicule autem hoc dicit. **Conuertit** sermones ad philotus. tu philotis dic mihi ubi oblectasti tandem id est tanto tempore: ubi vulgo dici solet: ubi spaciatus es tantum: dicimus oblecto me hac re. **P**bi. equidem minime. i. non oblectau me que scz ego perfecta sum hinc. i. ex atbenis. i. in urbem illam cum milite inhumanissimo. i. inhumitissimo austerissimo ferocissimo inhumanissimo. **ibi.** i. corinthi. **ego** misera tuli id est passa sum toleravi sustinui illum id est mores eius biennium id est spacio duorum annorum per petuum: id est continuum totum sine intermissione. **Par.** Edepol arbitror desiderium: id est requisitionem atbenarum cepisse sepe te philotum id est puto te sepe desiderasse et requisivisse atbenas. **Dicimus** vrbis desiderium cepit me tenuit me affecit me: quemadmodum dicere solemus. me cepit odium vel tedium vel satietas vrbis. **Etarbitror** est quia te sepe contempsisse id est improbasse tuum consilium: id est tuum propositum et deliberationem qua illuc iueras ubi dicimus sepe post discessum meum me pensavisse consilium meum dicere possumus post meam ab urbe profectionem plerumque meum contempsisse aut improbauisse consilium: vel meum mihi consilium displicuisse. **P**bi. non potest dici quod id est quoniam eras cupidus redeundi buc atbenas et abeundi id est discedendi a milite et videndi vos hic atbenis et antiqua consuetudine id est secundum vetustam consuetudinem: aut si vis cape consuetudinem per conversationem et familiaritatem: ut ergo agitarer id est celebrarer exerce inter vos conuiuium libere. i. sine subiectione et in libertate mea antiqua consuetudine id est eodem quo solebamus. **Nam** haud. i. non licebat illi. i. corinthis apud militem loqui et ea que placeret illi militi: nisi prefinito. i. determinato certo prescripto limitato assignato tempore ac destinato. **Pa.** haud. i. non oportet nos militem statuisse. i. constituisse limitasse assignasse prefinitum destinasse finem id est terminum modum tue orationi id est tuo sermoni ita ut ultra illum terminum tibi destinatum non tibi loqui liceret commode. i. apte accommodate prout cupideret. **Nam** tui similes sepe sunt loquaces et petulantes. **Id** non commode. i. blande vel ex voto siue ex animi sententia prefinitur siue orationis modus. **P**bi. descensus nunc fieri incipitur ad argumenti narrationem. **Sed** quod negotium est. i. quod hoc est quod mihi dictum est. et adhibuit negotii adiunctum et magnitudinem rei ostendendam. **Que** exclamatio. i. quia et quia bacchis meretricis narrauit mihi modo. i. paulo ante hic intus. in eo loco ubi erant. **Deinde** exclamatio ne facta subdit. narrauit quod mihi illud quod nunc credidi. i. putavi fore. i. futurum esse. i. ut hac bacchide viua viuere. **Pa** philus posset inducere animum. i. posset sibi persuadere aut imperare aut velle habere uxores

philotis salue multum. **P**hilotis. **O** salue parmeno. **Syra.** Salue mi eccastor parmeno. **Parmeno.** Et tu edepol syra: dic philotis ubi te oblectasti tandem. **P**hilotis. **M**inime equidem me oblectasti: que cum milite corinthum hinc sum profecta inhumanissimo. biennium ibi perpetuum misera illum tuli. **Parme.** Edepol desiderium atbenarum arbitror philotus cepisse sepe: et te tuum consilium contempsisse. **P**bi. **N**on dici potest: quod cupida eram buc redeundi: abeundi a milite: vosque hic videndi antiqua ut consuetudine agitare inter nos libere conuiuium. nam haud ibi licebat: nisi prefinito loqui: que illi placeret. **Par.** Haud opinor, commode finem statuisse orationi militem. **P**hilotis. **Q**uid hoc negotii est? modo que narrauit mihi hic intus bacchis: quod ego nunc credidi fore: ut ille hac viua posset animum inducere uxorem habere

Ecyra

Par. Autem h̄ bz significationem indignatis: q̄ d. qd̄ dicitis eū habere uxorem. ppe est vt non habeat: illud habere autem debet p̄nuntiatioe adiunari: qd̄ dictū abscissum est ex fine orōis. P̄bilotidis qd̄ faciunt sepe indignantes et improbantes dictū alterius. P̄bi. Ebo. hic interiectio gestiētis in spē ob auditum verbum. tu responde supple an Parmenonem habet uxorem. Parmeno. Habet uxorem sed vereor vt. i. q̄ non be nuptie sint firmę id est stabiles permanſure rate. P̄bi. Dij et dee faciunt. i. faci-

ant. ita. i. vt non sint firmę nuptie si illud: scz nuptias nō fore firmas est in rem. i. vergit in vtilitatem. Bacchidis. Nā res sepe capitur pro vtilitate vt e re tua e re mea et. i. ad meā tuā vtilitatez. hoc est in rez meā. i. hoc est mibi vtile. Ab re h̄o significat contra vtilitatem: vt video ab re futurū si hoc feceris. i. video futurū illud p̄tra vtilitatē. Sed tu Parmenonem dic mibi qui. i. quo mō vel cur credā istud esse ita. i. nuptias si eē firmas. Par. non est opus. i. nō est expediens plato. i. proferre quare nō sint future firmę nuptie. Desiste. i. cessa p̄cunctari. i. inquirere nimis curiose. hoc. i. q̄ re non sint future firmę nuptie. P̄bi. Nempe. i. certe non ē op̄ plato ea causa. i. p̄p̄t eā causam vt ne. i. vt nō id scilicet quare nō firmę sint future nuptie fiat palam. i. fiat manifestum. Dñ bene ament me. ita vt dico verum. modus est iurādī. nō rogo te. i. non te interrogo p̄pter ea. i. propter eam cām: vt proferam. i. vel publicem vel prodā Bacchidis aut cui libet: sz propterea te rogo: vt ego h̄ p̄bilotis gaudeam tacita. i. tacitura mecū. i. intra me. Par. nunq̄ dices tam commodē. i. ita apte vt cōmittā. i. credam tergū

Parmeno. Habere autem? P̄bilotis. Ebo tu: an nō habet. Parme? Habet. sz firmę be vereor vt sint nuptie. P̄bilotis. Id dij: dee qz faciunt: si in rem est Bacchidis. Sed qui istuc credā ita esse? dic mibi Parmeno. Parmeno. non est opus prolato: hoc p̄cunctarier desiste. P̄bilotis. nempe ea causa: vt ne id fiat palaz. Ita me dij ament: baud propterea te rogo: vt hoc proferam: sed tacita vt mecum gaudeam. Parmeno. nūq̄ tam dices commodē vt tergum meum tuam in fidem committam. P̄bilotis. Ab noli. Parmeno quasi tu nō multo malis narrare hoc mibi: q̄ ego que perconcter scire. Parmeno. Elera bec predicat: et id mibi viciū est maximum. Si mibi fidem das te tacitūram dicam. P̄bilotis. Ad ingenium redit: fidem do. loquere. Parmenon. Ausculta. P̄bilotis. Istic sum.

meum. i. dorsus meū in tuā fidem. i. in tuam fiduciam seu fidelitatem veritatē ac p̄stantiā aut in tuaz p̄missionē. P̄bi. Ab interiectio dolentis. o Parmenon noli dicere sup. talia. Dicitis em̄ sup. q. tu nō multo malis. i. potius vells narrare hoc mibi q̄ ego velim sup. scire ea q̄ p̄cuncter. i. inquiras. q. d. fingis te non velle narrare mibi: sed tamen cum seruī omnes sint loquaces tu ostendis tua curiositate te multo magis velle narrare id mibi q̄ ego velim id scire quod peto. ipe em̄ seruus sua curiositate ostendebat signum loquacitatis nam vt inquit Horatius. p̄cunctatozem fugito. nam garrulus id ē est. vel sic intellege. noli Parmenon dicere sup. talia nam dicitis supple quasi tu nō malis narrare hoc mibi q̄ ego perconcter. i. q̄ ego petam scire quasi dicat quicquid fingas multo magis cupidus es narrādī id mibi q̄ ego scendi cum ab ingenio seruorum esses discessurus si faceres aliter. Par. Lentus h̄ summisle intra se loquitur. Hec mulier p̄dicat. i. narrat vera. i. ea q̄ vera sunt. et illud. i. tacere nō posse est mibi maximum viciū. i. maximū probrium. Deinde h̄ clare dicit. Si das pro si des mibi fidē. i. si mibi sancte promittas te tacitūram dicam qd̄ p̄cunctaris scire. P̄bi. Hoc ap̄d se aut comier sa ad spectatores ait. seruus redit ad ingenium. i. ad naturā suorum q̄ est tacere non posse a q̄ videbat discessisse. Deinde cōuertit sermonem ad suum. do fidem. i. promitto me tacitūram loquere narra quod ego peto. Par. ausculta audi: P̄bi. sum istic p̄ hic. i. sum hic p̄ta ad audiendū vel sum istic. i. tota versor in audiendo qd̄ sis dictur?

et iij

Comedia. VI.

Par. Ut id est quemadmodum **Pamphilus** cum maxime una pars orationis pro valde seu nimis alt. **Donatus** amabat hanc **Bacchidem** tum id est tunc maxime inquam amabat eam quia id est quia pater occipit. i. incipit orare ut ipse **Pam.** ducat uxorem: et cum inquam occipit pater dicere hec que sunt communia omnium patrum id est que ab omnibus patribus dici solent: scilicet se patrem esse senem: sed filium scilicet filium esse unicum. i. sine fratribus et se senem velle illum filium esse presidium id est suble-

nament auxilium sue senectuti. h. predicta sunt que patres dicere solent. Ille. et. hac tota narratio ne huc tendit ut ostendatur **Pamphilus** necessitate coactus amicum **Bacchidem** deseruisse. Ille **Pamphilus** primo negare id est negabat. vel cepit negare se ducitur uxorem: sed postquam pater instat. i. urget importunus est et vehementer acius. i. vehementer pater effecit ut filius foret. i. esset incertus animi per alio. i. dubius quid esset sibi faciendum ne. i. utrum magis obsequeretur. i. faueret obediret pudori. i. honestati et verecundie quam afficeretur a patre si ei non foret obsecutus: an magis obsequeretur. i. ruderet amori **Bacchidis** spreto pudore patris. Deinde. i. post multa senex. **Laches** per **Pam.** effecit quasi magno conatu et molimine fecit. Nam effecit quod magno conatu et molimine facimus utique per nos sine accepit tunc de do. i. sepius rogando et quasi molestia afficiendo et tedio ac sepe i culcando. Nam tunder e proprie est sepius idem appetere ac ferire translatio a fabrorum malleo in de obrundere de molestia ac tedio afficere. Sic. i. eplis. **Lupio** te verbis non obrundere. Atque facit inquam odio. i. assidue improbitate seu importunitate instantia unde odiosus. i. molestus importunus instans. Senex ergo effecit tunc deo et odio ut filius super magis obsequeretur pudori quam amori. De-

spondit. i. sponsa fieri curavit ei **Pamphilo** gnata. i. filiam suam vicini proximi. illud. i. despondere sibi eam filiam visum est **Pamphilo** usque. i. assidue neutiquam. i. nullo modo vel non nimis grave. i. molestum et difficile tolleratu. donec. i. quousque iam in ipsis nuptiis. i. in ipsa mentione nuptiarum vel donec ipse positus aut constitutus in ipsis nuptiis postquam videt nuptias paratas neque videt vitam moram dari. i. neque ulli spatium ne diem quam aut dilationem aliquam dari sibi quin. i. quod non ducat. i. capiat eam in uxorem. ibi. i. tunc demum. i. denique postremo tulit ita egre. i. ita moleste et difficulter ut. i. quod ibi. i. tunc ipsam **Bacchidem** ac cufatricem commiseresceret ei? **Pam.** i. quod ipsam **Bacchidem** miseretur ei? si adesset. i. presens esset credo. i. ita arbitror et mea est talis opinio. commiserescit commiserescere est ipersonale verbum ante se volens habere accusativum et post se infinitivum aut gerundium. ubique. i. in quocumque loco spatium solitudinis. i. in quopotamus esse soli reitoris arbitris datus erat id est concessum ut id est ita quod posset loqui una id est simul mecum dicebat super o **Parmeno** perij id est perditus sum quid ego egita assensendo desponsationi isti in quod malum id est in quod infortunium conieci me id est precipitem egi **Parmeno**. non potero ferre. i.

Parmeno. Hanc **Bacchidem** amabat ut cum maxime tum. **Pamphilus** cum pater uxorem ut ducat orare occipit. Et hec communia omnium que sunt patrum: sese senem esse dicere. Illum: autem unicum presidium velle se senectuti sue. Primo ille se negare: sed postquam acius pater instat: fecit animi ut incertus foret: pudori ne an amori obsequeretur magis. Tandendo atque odio denique efficit senex: despondit ei gnatam vicini proximi: usque illud est visum. **Pamphilo** neutiquam grave: donec iam in ipsis nuptiis: postquam videt paratas: nec moram ullam quin ducat dari ibi demum ita egre tulit ut ipsam **Bacchidem** (si adesset) credo ibi eius commiseresceret: ubique datus erat spatium solitudinis: ut colloqui mecum una posset. **Parmeno** perij: quid ego egit in quod me conieci malum: non potero ferre hoc **Parmeno**. Perij. miser. **Philotis**. At

Æcyræ

portare sustinere tolerare pati hoc, ego miser perij. Pbi. At. i. s. o. Zaches dñi & deæ perdidit. i. pdant destruant te cum isto. i. cum tuo per contēptum dicto est isto. odio. i. instantia & molestia. Par. ut redeā ad pauca. i. paucis absoluiam narrationē & veniā tandē ad pauca narrāda quasi longe alia dici de Pāphilo possent. Pampbilus duxit vxorem domū. vxor dñi ab vnguendo. nā nubentes vngabant marito rum postes ibiq; lanam figebant. Pampbilus non attigit virginē illa nocte prima plena amoris & sua

te dñi deeq; perdidit cum isto odio. Zaches. Parme no. Et ad pauca redeam vxorem ducit domū: nocte illa prima virginem nō attigit: quē consecuta est nocte eam nihil magis. Pbilotis. Quid ait? Cum virgine una adolescens cubuerit plus potis se illa abstinere ut potuerit. Non verisimile dicis: neq; verum arbitror. Parmeno. Credo ita videri tibi: nam nemo ad te venit: nisi cupiens tui: ille inuitus duxerat. Pbilotis. Quid deinde fit? Parmeno. Diebus sane pauculis post. Pampbilus me solum seducit foras: narratq; ut virgo. ab se integra etiam tuus fiet seq; anteq; eā duxisset vxor e in domum: sperasse eas tolerare posse nuptias. Sed quam decreuerim nō posse diutius habere: eam ludibrio haberi. Parmeno quin integram itidem reddam ut accepi a suis neq; honestum mihi neq; utile ipsi virgini est. Pbilotis. Pium et pudicum ingenium narras Pampbili. Parmeno. Hoc ego proferre incommodum esse mihi arbitror: reddi patri autem (cui nihil dicas vicij) superbum est. Sed eam spero (vbi hoc cognouerit: non posse se mecum

uitatis. Nihil magis ipse Pampbilus attigit eam ea sup. nocte q̄ nox est psecuta noctem primaz Pbi. Quid ats: nō pōt illud credere. dicis q̄ adolescens cubuerit vna cū virgine plus potis id est magis potēs ab impulsione q̄ eēt virgo ut. i. qualiter ipse potuerit abstinere se illa virgine. nō dicis verisimile. i. p̄abile et qd nec speciem q̄de3 habeat veritatis neq; arbitror verū eē quod dicis. Par. credo ita videri tibi i. te ita iudicare illud qd dixi nō eē verum immo ne verisimile. nam nemo venit ad te nisi cupiens. i. cupidus amator tui ille. Pampbilus duxerat illam inuitus. i. nolens. Pbi. quid sit deinde i. quid consequenter efficitur postq̄ nō attigit illas. Par. sane. i. certe vlt vald paucis diebus post aduerbum est post. Pampbilus seducit. i. seorsus ab arbitro ducit me solum. i. sine testibus & arbitris & narrat ut id est q̄liter virgo sit etiam tunc integra. i. incorrupta ita et ab eo. & narrat inq; se sperasse posse tollerare. i. pati sustinere tolerare verbum ē mala patiens eas nuptias anteq; duxisset domū eam vxorem. S3 o Parmeno. subdit3 ba Pampbili. neq; est honestum mihi neq; ē utile ipse virgini eam virginem haberi ludibrio id est stuprari vlt illud me a me quin id est q̄ non reddam eas integram id est intactam a me itidem id est similiter eodē modo ut id est quemadmodum accepi eam a suis parentibus quam virgines decreuerim id est statuerim desiterim me nō posse habere id est tenere mecum

diutius id est multum diu. Pbi. narras id est dicis ingenium id est naturam. Pampbili pium erga me ritricē & pudicum id est castum erga virginem. Par. pergit verba Pampbili referens. arbitror eē mihi incommodum proferre hoc id est dicere hoc quod nunc dixi videlicet me velle integram reddē eā. Donat⁹ exponit hoc s̄ morē meretricis ait. i. sed superbum est id illud est supbie eā puellam reddi patri cui patri nihil vicij dicas. i. nihil culpe vxori receras sed spero illā vxorem meā deniq; i. tandē abi

Comedia. VI.

turam id est discessuram ubi. i. qñ ipsa cognouerit hoc. i. se non posse esse mecum. Pbi. interea. i. inter eos dies quid faciebat sup. ne id est vtrum ipe Pampbilus ibat ad Bacchidē amicam. Par. ibat qñ die: sed ut sit id est sicut fieri solet et mortis est post qñ videt hunc Pampbi. alienū. i. alienatum ab se ppter matrimonium. nam nomē mariti est multum alienū a meretricibus. ilico ipsa Bacchidis facta est multo magis maligna id est multo magis difficilis. nam malignus dicitur qñ difficultatem sui ostendit. et facta est multo magis procar: pe-
 tax petulans importuna dispositio. peare ei ē petere. Vir. p. cactib⁹ austris. i. imprudentib⁹. nam qñ multum pete ipudēs est. pcar. vñ et pci dicti qñ filias alienas in matrimonium petierunt. P. b. edepol non est mirū si ipsa sit facta magis procar: propt̄ id quod fecit pampbilus fidem datus non prestando. Par. atqui id est sed certe alij habent atq; ea res: scilicet talis malignitas et procaritas multo magis. i. longe vehementius sine disjungit illum pampbilum ab illa Bacchide post qñ cognouit id est diligentius et attentius considerauit satis qñtum sat erat sese id est seipsum mores proprios. et illam Bacchidem id ē mores meretricis et hanc vxorem. i. mores vxorios qñ vxor erat domi existimans: scilicet pampbilus intelligens mores earū Bacchidis et philomene ad exemplū id est ad imaginem siue ad collationē aut pparationē seu speciem comparationis hoc modo. Hec vxor prudens id est verecunda modesta id est temperata ita id est eo modo uti id est sicut decet id est honestum est ingenio libera id est bone nature mulieri ē ferre id est ferebat equo animo omnia incommoda id est omnes importunitates atq; omēs iniurias id est iniusticias viri. i. mariti sui. i. Pampbili. tegere id est tegebat contumelias. i. non solum celabat neq; reuelabat s; efficiebatnr eiusmodi prattumelie ab aliquo resciscerent post qñ ergo Pampbilus hec omnia contulit id comparauit hic. i. tunc animus eius id est ipsemet partim id est pro parte aliqua deuictus. i. multum motus inia vxoris sue partim. i. ex altera pte victus id est desectus et superatus iniuria. i. improbitate malignitate huius meretricis elapsus est. i. animus Pampbili. i. latenter euasit a Bacchide. atq; ipse animus eius transtulit amorem huic vxori. Philomene post qñ nactus ē. i. inuenit ingenium par sibi sup. i. eandē voluntatē vel naturā vñ post qñ inuenit par bonū ingenium. i. bonam naturam sue vxoris. interea. i. dū b gerunt senex qdam cognat⁹. i. de cognatiōe boz. i. Pam. et pñs sui mortur in ibro. i. in eo loco. hereditas. i. successio redibat. i. attinebat spectabat ad hos. Pam. et pñm lege. i. per legem. pater. La. extrudit. i. quasi manibus expellit eo. i. in imbrū Pam. filiu inuitū. i. nolentes: qz amantem amore vxoris captil. Pam. reliq; b vxorē cū matre sua. nā senex. i. pñ ci⁹ La. abdidit. i. abscondendo se contulit rus. i. agros meditandi grā. i. opandi cōmeat. i. redit raro buc in urbem atbenarū. Commearc est abesse inde ubi te esse oporteat. Inde cōmeatus dicit ex aliqua causa rpalis abscessus

esse) abituraz deniq; Pbilotis. quid interea: ibat ne ad Bacchidez? Parmeno. quotidie. sed (ut sit) postq̄ hunc alienum ab se videt: maligna multo et magis procar facta ilico est. Pbilotis. nō edepol mirū. Parmeno. Atq; ea res multo magis disiūxit illū ab illa post q̄ et ipe sese et illā et hāc (que domierat) cognouit satis ad exemplum ambarum mores et istimans. Hec (ita uti liberali eē ingenio decet) pudens: modesta: incommoda atq; iniurias viri oēs ferre: et tegere contumelias. Hic animus partim vxoris inia deuictus: partim victus hui⁹ iniuria paulatim elapsus est a Bacchide: atq; huic transtulit amorē post q̄ par ingenium nactus est: interea i imbro morū cognatis senex: ad bos redibat lege hereditas: eo amantes inuitus. Pampbilum extrudit pater reliquit cum matre hic vxorē. Nam senex rus abdidit se bu craro in vrbez com meat

Pbl. Quid infirmitatis .i. qui instabilitatem nuptie habent adbuē .i. hactenus .q. d. nihil ex tuis verbis infirmitatis eē colligitur adbuē. **Par.** nūc audies .i. cognosces primū id est in principio sane bñ .i. valde bene ut multum conueniebat inter eas id est nulla erat controuersia inter sostratam matrem pampbñ li et pblomenam . dicimus eleganter aliquando optime inter nos conueniebat .i. nihil erat controuersie inter nos . vbi cōueniebat ē impersonale verbum: s; cum dicimus b; conuenit inter nos: id est de hoc

nulla est inter nos controuersia, personale verbum est interim .i. repente ait Do. pblomena cepit odisse pro odire si haberemus sostratam matrem pampbñi miris modis: id est mirabilibus exemplis neq; tamen vllē lites: id est vlla iurgia erant inter eos: nūq; postulatio . id est querela seu iter postio querelarū erat inter eas. **Ex**postulatio est querela iterposita apud illū qui peccauerit. **Po**stulatio vero est de aliquo apud alterū interposita querela. **Pbi.** igitur si hoc non fuit .i. si lites nō habuerunt quid fuit aliud inter eas? **Par.** siqñ id est si aliquādo vel si forte sostrata accesserat ad pblomenam confabulatum pñmum sapinū id est ut confabularetur seu colloqueretur cu; ea et cum ea familiariter conferret aliqua et communicaret illico ipsa pblomena fugere id est fugebat e conspectu eius sostrate ne videretur ab ea nolle .i. nolebat videre ipsam sostratam . deniq; id est postq; nō quinit nō potuit pati .i. tolerare instantiam sostrate: vel nequinit pati: id est tolerari a sostrata, quia ut ait. Donat. patior est commune verbum . nam patior te et a te dicimus . simulat: id est fingit se pblomenam accersi

Pbl. Quid aduc habent infirmitatis nuptie? **Par.** Nunc audies. Primum dies complusculos bene conueniebat sane inter eas . Interim miris modis odisse cepit sostratā: neq; lites vllē iter eas postulationūq; **Pbilo.** Quid igitur? **Par.** me. Si quando ad eā accesserat confabulatum: fugerē e conspectu illico . videre nolle. Deniq; vbi non quinit pati: simulat se a matre accersi ad rem diuinam . abit. Tūc illic dies est cōpluris accersi iubet. Dixere tūc cām: nescio quā . iterū iubet: nemo remisit. Postq; accersunt sepius egrā esse simulant mulierē: nostra illico it visere ad eas . admisit nemo hoc vbi senex rescivit: veri ea cā rure buc aduenit: patrem cōtinuo cōuenit pblomene. Quid egerit iter se nōdū ēt scio . nī sane mibi cure ē: quorsū euēturz. hoc fiet babes omnem rez pergā quo cepi hoc iter.

id est aduocari a matre sua ad rem diuinam id est ad sacrificium faciendum forte sue genti hereditarium ut sepe fiebat . abiit id est discessit neq; expectauit ut mitteretur . vbi postq; ipsa pblomena ē illic: id est apud matrem complures dies id est multis diebus sostrata iubet eam pblomenam accersi id est aduocari. Tunc mater et filia et ancille dixerunt . nescio quam causam qua non posset redire pblomena iterum id est secundo sostrata iubet eam pblomenam accersi id ē aduocari nemo: id est nullus aut nullo remisit pblomenam. Postq; missi a sostrata accersunt id est aduocant eam sepius simulant mulierem pblomenam eē egrā .i. egrotā illico nra sostrata bera mea it visere pro it ad visendū vel visit eam pblomenā . visere ē officij videre querētis aliquē nemo admisit .i. introduxit sostratā ad eā pblomenā: vbi .i. postq; senex lacres rescivit .i. cognouit hoc per relationem. Nā scimus q; ad nos deferunt . rescimus relata . veri ipse senex aduenit buc rure id est ex ea causa .i. propter eam cām cōtinuo .i. illico ipse conuenit id ē allocutus patrem pblomene etiam nondum .i. non adbuē scio qd egerint id ē quid fecerit quid vefuerint locuti nī .i. pter q; q; sane id est certe vel valde est mibi cure scire supple: quorsū id ē in quā partem hoc negocium sit euenturum id est processurum. Habes id est tenes intelligis omnem rē quam audire expetisti: pergā id est prosequar hoc iter: quo itinere cepi ire scilicet ad portum vel pergā id est perseverabo ire supple eo quo id est in quem locum scilicet ad portū cepi iter id ē sum iter ingressus

Comedia. VI.

Pbi. et quidem id est certe ego pgam quo incepi iter. nam constitui id est conueni cum quodam hospite id est amico externo me esse conuenturam id est allocuturam illum hospitem. Par. dii bene vertant. i. approbent bene et recte dirigant id quod agas sepe enim res eueniunt aliter q̄ volumus et plerūq̄ bona in peius mala mutantur in melius: et ideo voltumnus vel aliter vertumnus colitur qui p̄est rebus stentibus. Pbi. o parmeno vale. Par. et tu pbi. lotium nomen p̄ductum et protensum i blandiendi gratia sicut glyceriū. etiam tu pbi. lotium bene vale.

Rob. et. Dic ac-
cusatio socrus ē
q̄ leserit nurus.
Socrus autem
p̄iecturalit̄ se d̄
fendit dicens n̄

bila se factū ēē in p̄nicie nurus.
Laches. prob irascentis exclamatio sp̄oro sup. fidē. i. op̄e auri-
lū des̄ pro deorū atq̄ hoīnū qd̄
i. quale eiusmodi ē h̄ genus muliebre sc̄z est accusatio em̄ ē a sexu
que. i. qualis hec cōiuratio. i. con-
spiratio p̄sensus cōcordia in ma-
lum ē. Cōsentio bone rei est con-
iuratio male ut id ē q̄ omēs mulie-
res eque. i. p̄ter vel ista studeant.
i. studiose moliantur tenēt atq̄
capiant eadē. i. eadē res puta
ledere nurus et odisse. Studere
maioris est operis q̄ velle: sō hic
studeant rite capi potest pro stu-
diose capiant et ut omnes mulie-
res eque nolint. i. recusent omnia
que sup. v̄t velint v̄t nurus. neq̄
reperlas. i. inueniat aliq̄s. sc̄da p̄-
sona pro tertia vllā mulierem de-
clinatam. i. inflexam seu recoden-
tem quicq̄ id est in aliquo seu ali-
quatenus ab ingenio: id est a na-
tura aliarum mulierum. Itaq̄. i.
ideo. v̄t sint due partes. omēs so-
crus. i. oēs matres maritorū ode-
runt. i. odio persequuntur nurus
id est vxores suorū filiorum adeo
pro valde vno animo: id est ani-

mo valde simili et consentienti eque id est ita vel tam seu tantum studium est id est bedita opera et at-
tenta voluntas ac impensa et similis pertinacia: id est obstinatio et p̄seuerantia in malum est omnib̄
mulieribus esse aduersas id est aduersari. viris et omēs mulieres videntur mihi docte id est instructe
erudite ad maliciā in eodē ludo. i. in eadē schola malicie. Et sc̄o satis certo id ē satis explorare hāc vx-
orem meā esse magistrā ei ludo id est illi scholē malicie si vll̄ ē malicie ludus. Magna est criminis sim-
plificatio dū dubitat senex an sit malicie ludus. So. me miserā. exclamatio est trita quasi dicat possum
dicere me esse infelicem que sc̄llet ego nescio q̄obrem id est propter quam causam accuser a viro meo
nunc. Lach. Item indignantis interiectio et irridentis. tu nescis quare accuseris. q. d. optime nosti sed
simulare te iuuat. So. o mi laches. non bic mi blandientis: sed eius qui periclitetur innoxius. dii ita
ament me ut disco verū me nescire quare accuser q̄. i. et ita liceat nos agere et atē id est vita fungi inter
nos et simul traducere vite t̄ps ut verum dicome nescire quare accuser. suntq̄ modi iurandi satis triti

Pbilomena. et quidem ego nam constitui cum quodā
hospite me esse illum conuenturam. Par. dii vortant
bene quod agas. Pbil. Vale. Par. Et tu bene vale
pbi. lotium.

Laches senex.

Solrata vxor.

Rob. deum atq̄ hominū fidē quod hoc
genus est: que bece est cōiuratio: ut om-
nes mulieres eadē eque studeāt: nolunt
q̄ oīa: neq̄ declinatā quicq̄ ab aliarū ingenio vllā re-
perlas. Itaq̄ a deo vno aīo omnes socrus oderunt nū-
rus viris ēē auersas eque studiū ē. similis pertinacia
est: in eodē omnes mihi videntur ludo docte ad mali-
ciam. Et ei ludo (si vllus ē) magistrā hanc esse satis
certo sc̄o. So. me miserā que nūc q̄obrem accuser
nescio. La. bē. tu nescis? So. nō ita mediū bene amēt
mi laches: itaq̄ vna inter nos agere etatem liceat.

Lycyra

2a. Dñ. pblbeant mala. q. d. nō esset magnū mibi malum si tu mibi eripereris ne possem tecum agere etatem. ⁊ hoc dicitur per quandam irrisiōem vt dici consueuit vulgo. deus seruet nos a malo p quādam irrisiōez. **3o.** ⁊ rescisces. i. cognosces. rescimus quod de industria celatur. postmoduz. i. postea me soltrata ēē accusata abs te īmerito. i. sine cā. **2a.** scio te īmerito ēē accusatam. q. d. scio te nō esse tñ accusatam q̃tum meruisti: ⁊ iō īmerito. i. nō scdm meritū es accusata an. i. vtrñ q̃c̃q̃. i. aliquid pōt dici

Zaches. *Diſi mala prohibeant. Soſtra. Neq; abs te immerito eſſe accuſatam poſtmodum reſciſces. La- ches. Scio te immerito. an quicq; pro iſtis factis di- gnum te dici poteſt: que me et te et familiam dedeco- ras: filio luctum paras? Cum autez ex amicis inimi- ci vt ſint nobis affines: facis. qui illum decreuerunt dignum: ſuos cui liberos committerent tu ſola exore- re: que perturbes hec tua impudentia. Soſtra. Ego ne? Zaches. Tu inq; mulier: que me omnino lapides non hominem putas. an quia ruri crebro eſſe ſoleo: neſcire arbitramini quo quiſq; pacto hic vitam ve- ſtrum exigat: multo melius (hic que fiunt q̃ illic: ubi ſum affidue) ſcio. ideo quia vt vos mihi domieris- tis: proinde ego ero fama foris. Zampſidem equi- dem audiui cepiſſe odium tui philomenam: minime- q; adeo mirum et in id feciſſet: magis mirum foret. Sed non credidi adeo: vt etiam totam banc odiſſet domum. Quod ſi feciſſem: illa hic maneret potius*

tis menescire quo pacto. i. quo modo q̄sq; istorum pro quibz vestrum erigat. i. agat traducat vltam
 bic. i. in hoc loco domi vbi quisq; vestrum masculino vsus est qđ preponderat femino. intelligebat enī
 sener nō solū de vxore sz ⁊ de filio ⁊ cetera familia domi relicta. Scio multo melius ea que fiūt bic do
 mi q̄ ea que fiūt illic. i. ruri vbi ego sum assidue. ideo. i. eam obrem: quia vr. i. sicut vos de familia mea
 eritis mibi. i. ad meum decus vel dedecus domi proinde dissyllabus. i. ita ego ero foris [puta in agro]
 fama. i. in fama ⁊ rumore talī qualē mibi ppaueritis domi. q. d. in me redūdatura est famile fama tur
 pis ⁊ honesta eādem audiui tāpūdē pblomenaz nurū nostram cepisse. i. pcepisse odiū tui. bene tui. nā
 bic passio designat. ⁊ mīme. i. nō est adeo. i. valde mirū si ceperit tui odiū. ⁊ m. i. nisi pblomena fecisset
 id. i. nisi cepisset odiū tui foret magis mirū cū tu sis eiusmodi moribz q̄ pstant facile odiū: sz nō credid i

de te dignū. i. put merita es pro
istis factis id est pro tuis impro
bitatibus. istis posuit per contē
ptuz. qui. s. tu dedecoras. i. detur
pas de honestas infamas me 7
te 7 familiam id ē famulos 7 do
mum totam 7 paras id est acq̃
ris vel procuras luctuz id ē me
rorem filio pampbilo. aut. i. s. tū
id est deinde facis vt affines id
est ppinquī uostri. pp̃t nuptias
sint nobis inimici ex amicis. i. cū
prius essent amici nobis: q̃ affi
nes decreuerūt. i. statuerūt illū
filiū dignum cui filio committer
rent. i. collocaret traderent fidei
seu crederent suos liberos suaz
filiam vt liberi in plurali i. lingu
ficatione vni? filie vsurpatur. tu
sostrata exorieris. i. emergis ex
stis repiris sola q̃. s. tu parbes
bec. i. has amicitias 7 mutua cō
mercia seu mutuas necessitudies
tua impudentia id est tua impoz
tunitate. Exoriri dicitur qui ex
pectans aliquēz inuadit. declina
turq̃ tam scdm̃ tertiam coniuga
tionem q̃ scdm̃ quartā. So. ego
ne id ē dicis neq̃ ego perturba
ui omnes affinitates. 2a. inq̃ id
est dīco vel reputo q̃ tu mulier
bec omnia perturbasti que. s. tu
putas omnino me esse lapidem
id est insensibilem non hominez
an. i. veruz q̃ soleo esse ruri. i. in
agris crebro. i. sepe rus dicit vt
aliqui volunt a rursum q̃ rursum
quorāns vel alterius sit colēdū
si velimus fructum nobis affers
ri ab illo: arbitramini id est puta

Comedia. VI.

buculq; eā sup. cepisse adeo. i. tñ odii tui vt eā odisset. i. odiret si haberem? hanc totā domū. i. meam totā familiā et locū ip̄s: qđ. i. eā fuisse cōcepturā tñ odiū tui illa nar? maneret pot? b domi me tu sostrata illes. i. inisses hinc. i. ex hac domo foras. At. i. s; o sostrata vide. i. considera nunc qđ. i. qđum immerito. i. sine causa: vt prius dicebas b egritudo. i. animi molestia et dolore oritur mibi abs te. abij. i. me cōtuli rus. i. in agros habitati. i. ad habitandū cōcedens vobis. i. vobis morē gerēs vel pmitteas vt in vrbe essetis et seruiēs. i. consulēs incūbēs rei. i. vtilitati rei familiaris. res seruit diuitibus: quia abūdāt eis pauperes aut rei seruiunt: q; se coartāt ad angustias rei et melle temis propriā viuūt: id aut faciebā vt nostra res id ē nostra habitatiā nostrorū peculū poss; pati. i. tolerare sustinere vestros sumptus. i. vestras impensas et vestrū ocisū. i. vel vitam vrbaniā quietam et securā vel vacationē vestrā a labore vel amorē quasi nūbil agentibus abij in qđ habitatum nō parcens labori meo vbi dicūt nō parcens pene mee et nō tñmens penam meam. preter equū. i. cōtra id qđ equū est videlicet vt vos essetis domi. et ego laborarem ruri et vos frueremini ego vero dolerem et pter etatem. i. contra rationem etas mee: quia sum senex vide inq; te non curasse. i. effecisse pro bis rebus. i. cōtemplatione bonū laborum meorū ne quid. i. vt nō aliquid esset mibi egre. i. moleste et diffculter ferendū: alij interrogatē legunt quod minus placet. So. non venit. i. non euenit vt nūrus reliqueret hanc domū mea ope ra. i. mea operatione et studio. ne q; pol mea culpa. i. quod barbare dicunt in hoc sensu meo defectu. Opera est si scientes leserim? culpa vero est si nescientes offenderim? quorū alterū est sceleris alterū stulticie. addidit pol aduerbiū iurandū: vt dictū suū certius pprobaret. La. Imo. i. s; maxime. i. p; cūque euenit opa tua vt totum factum sit qđ video: tu fuisti b sola. i. sine me et sola habens regimen totius domus ppter ea omnis culpa beret. i. fixa est reposita est in te: tu sola curares. i. curabas plectuū pro indicatio. ea que erant hic. i. domi curanda: cum. i. qñ ego solui. i. exolui liberavi vos prote. ait Do na. ceteris curis. i. sollicitudinibus alijs puta operandis aliquid manibus pphs: non pudet totum. i. vetulam suscepisse inimicicias cum puella pampbila que debuisses vsa esse sapientia. et nō curasse hęc indigna tua etate dices. i. respondebis occurrit obiectioni id factum esse qđ fuerūt inimicicie: vel qđ discesserit sua culpa. i. puelle. So. eādem o mi laches. ibi mi nō ē blādiētis: sed inuidiose rogātis equēdem non dico id factū culpa puelle. La. ita dñ ament me vt verus ex animo dico gaudeo causa filij vel quia nō sit similis matri aut quia talem habeat vxorem qñ ab inimica qđem possit accusari. nā de te qđum ad te attrahet satis scio qđ sup. nūbil detrimēti. i. nulla diminutio aut derogatio d tuo pudore aut de tua estimatiōe potest fieri peccādo. i. qđum cūq; peccaueris quoniam pēlor fieri nō potes sed semper eadem. So. Quid vir mi marite qui id est quo modo scis an adsimulauerit id est fingerit se odisse me id est odio prosequi me ea causa id est eam ob rem vt esset plus. i. diutius vna. i. simul cūz matre sua

tu hinc isses foras. At vide qđ immerito egritudo beo
oritur mibi abs te sostrata: rus habitatum abij cōce
dens vobis et rei seruiens. Sumptus vestros ocisq;
vt nostra res posset pati: meo labori haud parcēs pre
ter equum atq; etatem meam. Non te pro bis curas
se rebus: ne quid egre esset mibi? Sostrata. Non mea.
opera neq; pol culpa venit. La ches. Immo maxime
Sola hic fuisti: in te omnis beret culpa: tu sola sostra
ta que hic erant curares: cum ego vos solui curis ce
teris. Cum puella animum suscepisse inimicicias nō pu
det: illius dices culpa factum? So. Haud equidem
disco mi laches. La. Gaudeo (ita me dñ ament) gnati
causa. Nam de te quidem satis scio: peccando detri
mēti nūbil fieri pōt. So. Qui scis an ea causa in vir
me odisse se adsimulauerit: vt cūz matre vna plus ess;

Za. qd ais. q. d. nrbil dicit qd pcedat no satis signi. i. no est signu sufficiens q nemo voluit admittere. i. introducere veri ad ea paphila te sostrata visente. i. eunte ad videndu ea. So. el. i. certe vel qz no admi-
serunt me qz asebant ea tu. i. tunc oppido. i. valde lassam. i. defatigata morbo ac ppter ea qesere. neqz tunc
ee adennaa. eo. i. ppter ea no admissa suz ad ea paphila. Za. arbitroz tuos mores acerbos et duos to-
lieratu esse magis morbu illi puelle qz vlla alia rez. q. d. egrotatur ex moribus tuis malis qbus acerbe

Za. qd ais: non signi sat est qd veri nemo voluit vssen-
tem ad ea te admittere? So. em lassam ea oppido tu
asebant: eo ad ea no admissa suz. Za. Tuos ee illi mo-
res morbu magis qz aliam re arbitroz: te merito adeo
na vestraz nulla e qn gnatu velit ducere vxorem z q
vobis placita e conditio datur. Ubi duxere impulsu
vestro: vestro impulsu easdem exigerunt.

Pbidippus. Laches. Sostrata anus.

Esi scio ego pphilomena meu ius ee: vt te
coga q ego ipere facere: ego tn patrio a-
nimo vict? facia: vt tibi cceda. neqz tue
libidini aduersabor. Za. atqz ecclu pbidippuz optimo
video ex hoc iaz scibo qd fiet. Pbidippe etsi ego meis
me oibus scio ee appime obsequentem: sed non adeo
vt mea facilitas corrupat illorum aios: qd si tu ides
faceres magis in rem et nostram et vestram id esset

cōtristatur z adeo. i. certe vel val-
de merito. i. no sine ca tuis malis
morbu? egrotat. na nulla vestraz
p vestru e qn. i. q non velit filium
ducere vxorem z p dicio. i. optio
electio pactio q vobis placita est
p placuit. naz placco facit placui
vel placitus suz in preterito dat
vobis. q. d. iprobe illas odisti qz
elegeritis ipe. i. vbi. i. postq filij
duxerut illas vxores quas elegi-
stis impulsu vestro. i. via istinatia
ipsi exigunt id e excludunt quasi
extra agunt et exturbant eisclunt
amittunt a se impulsu etia vestro
q et nur? vestros mores neque
ant perferre.

Esi scio re. hic
laches pampbi
li pater couenit
pbidippu prez
pphilomene sup
nur? sue reditu
qua pbidipp? ne gat pdura? pos-
se apd socerum absce paphilo.
Impms aut pbidipp? alloqitur
filla qua allocutione mitissim? ee
pater ostidit q multu de suo iure
remittat. Pbidippus. o pphilome-
na filia zsi. i. qm scio meum ius
ee. i. mibi incubere ad me spectas
re vt cogam te facere ea q ego im-
perez. i. precipia tn egovictus. i.
psuasus mollitus aio patrio. i. in
affectu pris. vict? e q viciqz re-
cedit a iure. faciam id e iperabo

mibi vt ccedam. i. more gerā tibi neqz aduersabor. i. reluctabor repugnabo obulā ibo tue voluntati etiā
imoderate et temere suscepte. Libido ē quēz volūtas temere suscepta siue cupiditas imoderata. Lac.
hoc iūgendū est cū eo qd dicit in fine superioris scene vestro impulsu ea id ē exigunt. Deinde aduertit
pbidippū exētem: sō subdit atqz ecclū. i. ecce hic video pbidippū optime. i. opportunissime. Quidam co-
dices bñt totū qd bētur a principio scene attributū psonae lacheti. Jam. i. nūc scibo antiquē pro sciam
ex hoc id ē ab hoc pbidippo quid sit id est quid rei sit de hoc propter qd incuso vxorem vel quid sit nū-
rus an innocens an iniqua. Deinde verbis aggreditur pbidippum sic. O pbidippe etsi id ē qm ego
scio me esse appime id est vebementissime obsequentem id est obedientem indulgentem omnibus me-
is id est omnibus de cognatione mea vel liberis vel alioquin propinquis: sed tamen supplē. non adeo:
id est non tantum scio me esse illis obsequentem vt mea facilitas id est indulgentia mollis permissio cor-
rumpat id est deprauet animum illorum scilicet meorum. Quod i. sed vel quod idem id est quod ipsam
a me factum sit tu faceres id ēēt magis in rem vestram et in rem nostram id ē illud esset magis vtile vo-
bis et nobis q id quod facis vestra et nostram dicuntur in plurali ppter familiā. vtriusqz quā itelligit

Comedia. VI.

Nunc video te pbidippum esse in potestate illarum feminarum scilicet vxoris et filie id est video te agitari et mutari earum arbitrio. Pbidi. Eia vero id ē age vero ē autem hic eia aduerbium corripientis et vero est syllabica adiectio seu paretcon. Corripit autem eum hoc modo. Eia vero quasi intelligat semper aliquid iurgij babes. Zac. adij te. i. ius ad te beri de filia: id est propter filiam admisisti et dimisisti remisisti quasi ad te misisti me itidem id est similiter incertum id est sicut ego veni baud ita: id est non usq. adeo decet id est inbonestum est te celare: id est occultare iras tuas id est causas tue iracundie si vis hanc affinitatem esse perpetuam: id ē si vis ut diu finis permansuri affines quasi diuorciuz minetur illi de filia sua si quid id est si in aliquo a nobis peccatum est id ē si in aliquo errauerimus. vbi nota structura: anterioris partis verbi impersonalis passive vocis quale hic peccatur peccabatur peccatum est vel peccatum fuit. Nam ante se vult ablatium casum cum prepositio ne a vel ab persone agentis: p se vero casum sui verbi: ut Eia ad lē tulum. Eius orationi vehementer ab omnibus reclamatum est. similiter hic. si in aliquo a nobis peccatum est pro si nos peccamus in aliquo profer id est emite te in lucem ea in quibus est peccatum. corrigemus vobis id ē emē dabim? ad rectitudinē reducem? ea refellēdo. i. negādo illa at purgādo: id est excusando. Refellit negat purgat qui idem fatetur et sic defendit ergo refellimus per coniecturam. purgamus ceteros stat? et ea corrigemus te ipso iudice: id est iudicante. Sin: id est si si causa retinendi eam puellaz apud vos est ea: id est talis quia puella ē egra male valens o pbidippe arbitroz te facere mibi iniuriam si metuis ut pro ne non id est qd nō satis diligenter ipsa puella curetur id ē tractetur domi meae. i. sed dii ament me ita ut verū dico baud. i. non concedo tibi hoc id ē h tibi ascribi non patior. et si id est quis es pater illi puelle ut tu magis velis illam filiam saluam id est incolumem. qd ego volo adeo. i. certe id volo causa nati scilz pampbii quem filium intellexi magnificare id est plurimi estimare illam filia tuā baud min? i. non minus qd seipam neq. adeo. i. certe id qd sequitur ē claz me id est a me ignoratum. Nam res q clam me ē a me nescitur in quo dicto me pōt eē vel acti vel ablatiui casus: vtriq. em ca sui seruit clā ppositio ut auctorib? placet. Nō ergo ignoro nō me latet qd. i. qtuq. grauer. i. moleste credam eū pampbiū laturū eē vxorē recessisse si rescierit hoc. i. vxorē suā reliquisse domum nostram. eodem studeo: id ē cupio summopere aut do operam siue laboro ut supple bec pbi lomena prius redeat in domum meam qd ille pampbius redeat buc ab imbro quo pergere est profectus. Pbidi. Zacbes noui id ē compertam habeo et diligentiam vestram et benignitatem et induco animum. i. mibi psuadeo omnia efficta ut dicis et cupio te credere mibi hoc quod sequitur: videlicet q studeo. i. do operam. illa

Nunc video in illarū potestate eē te. Pbidippus. Eia vero. Zacbes adij te beri de filia ut veni: itidem incertum amisisti. baud ita decet si perpetuam hanc visesse affinitatem celare te iras. si quid est peccatum a nobis: profer. aut ea refellendo aut purgando vobis corrigemus te iudice ipso. Sin ea est causa retinendi apud vos quia egra est te mibi iniurias facere arbitroz pbidippe. Si metuis: satis ut mee domi cures diligenter at (ita me dii ament) baud tibi hoc cōcedo: et si ille lipater es: ut tu illam saluam: magis velis qd ego. id adeo gnati causa: que ego intellexi illam baud minus qd seipsum magnificare. neq. adeo clam me est: qd esse enim grauer laturum credam: hic si rescuerit. Eodem studeo: bec prius qd ille buc redeat. Pbidi. Zacbes et diligentia vestra et benignitate noui: et qd dicis oia eē ut dicis aīz iduco. et te mibi hoc cupio credere

Eclyza:

illam redire ad vos si vilo modo possum facere ut redeat. La. que res pibet: id est impedit te facere id: id est ut redeat ad nos. Ebo interfectio hic ponētis aurē propiorē. naz illa querit. que solent de maritis puelle patientibus queri. Nunquid nā: id est nonne in aliquo accusat id est improbat virum id est maritum suum pampbilo. Pbi. minime. i. nō accusat virum. nam postq̄ attendi magis. i. diligentius res considerari. vel postq̄ magis attendi alim sup. id est postq̄ ad eam rem acius adhibui ingenium: et qd̄

illam ad vos redire studeo: si facere possum vilo modo. La. que res id te facere pro bibet: ebo nunquid nam accusat virum? Pbi. Minime. nam postq̄ attendi magis: et vi cepi cogere ut rediret sancte adiuratum non posse apud vos pampbilo se absente perdurare. aliud fortasse alijs vitij est. Ego sum animo lenis natus nō possem aduersari meis. La. Item sostrata. So. Item me miseras. La. Certū ne est istud? Pbi. Nunc quidem ut videtur: Sed nunquid vis: nam est quod me ad forum transire iam oportet. La. Eo tecū vna.

Sostrata.

Edepol ne nos sumus mulieres eque omnes inuise viris propter paucas que omnes faciunt disigne ut videamur malo: nā (ita me dii ament) quod me accusat nunc vir: sum extra noxam. Sed non facile est expurgatu: ita animus

dicti solet postq̄ magis posui in capite meo et postq̄ cepi cogere id est instare vi. i. violentia ut rediret in domū vestrā adiurat. i. valde iurat. ad eū sibi pro valde capitur: sancte: id est firmiter se non posse perdurare id est permanere apud vos pampbilo absente: id est in absentia pampbili: fortasse aliud vicij. i. aliud viciū ē alijs hominibus quod mihi non ē. Nam ego sum natus: id est ego sum a natura animo lenis. id est mihi suauis benigno non possem aduersari. i. repugnare meis subditis puta liberis vel alijs. La. Item indignantis ē interfectio. o sostrata. q. d. huius rei auctor es. auctor enim ē communis generis. So. Item dolentis interfectio: me miseram exclamatio ē. q. d. fateor me infelicem que in tantam venerim suspicionem. La. ne id est vtrum istud ē certum id est exploratum et constitutum q̄ pampbilonē non redeat. Pbi. quidem id ē certe certum est q̄ nunc non redeat ut videtur id ē quātum possum perspicere. S; nunquid: id ē nonne aliquid aliud vis discedentis verbum est. Nam ē aliquid sup. qd̄ iam opz

Edepol ne nos sumus mulieres eque omnes inuise viris propter paucas que omnes faciunt disigne ut videamur malo: nā (ita me dii ament) quod me accusat nunc vir: sum extra noxam. Sed non facile est expurgatu: ita animus

me transire id ē cito ire ad forum causarum nō venale.

quens anus per quam orationem mores eius animus mris intelligi possit. Edepol iurandi aduerbium ne. i. certe nos omnes mulieres sumus eque id est equaliter inuise id est odiose exose viris: id ē maritis propter paucas id est aliquas mulieres que faciunt ut nos omnes videamur disigne malo id ē infortunio miseria calamitate. Alij legunt totum hoc interrogatiue: et tunc: capiunt ne pro vtrum. sed superior sententia melior. Nam dii ament me ita ut supple dico verum sum extra noxam id est culpam in eo supple quod id est propter quod vir id est maritus meus accusat me nunc. S; id cuius me accusat non est facile expurgatu: id est ad expurgandum vel ut expurgetur. nam viri supple animum induxerunt id est ita animo suo persuaserunt omnes socrus id est omnes matres maritorum esse iniquas nuptibus suis scilicet. Socrus dicitur relative ad nurum vel ad generum. non enim dicitur socrus ad filium vel filiam sed mater vocitatur. ad generum autem et nurum quorum non est mater dicitur socrus. Pol: iurandi aduerbium quidem id est certe scio vel noui baud id est non me fuisse iniquam nurum. Nā nunq̄ habui id est tractavi illam nurum meam secus id est aliter ac si id est q̄ si ipsa esset nata ex me.

Comedia. VI.

nec scio quis: id est unde hoc malum eueniat mihi nisi quod pol per polucem iam expecto multis modis id est vebementer filium pampbilum ut redeat domum. q. d. nescio vñ h' mihi contingat nisi quod vebementer expecto filium ut redeat quod me et certiorē reddat super huiusce rei occasione et me his miseris liberet atque eripiat rem totā elucidando. Emini ego tē. Hic allocutio ē per cōquestionem et bene non se amatoribus modo sed

infellicibus amatoribus cōparauit. et principium est a summa totius mali. Pam. Eredo nemini homini: id ē nulli homini plura acerba: id ē plura graua et molesta oblata esse vñ quod quod mihi. Deu me infelicē recte nam deu actio iungi debet. ē autem exclamatio. q. d. Probdolor maxime sum infelicē. Baccine: id est utrum parsi: id ē continuab stinui non sustinui perdere id est amittere hanc vitam id ē meā vitam sic infelicē. Si parco significat conseruo facit parsi. inde p simonia. si vero significat ventas do facit pepci. hic autē significat continuū vel abstiniui. Baccine id ē utrum hac causa. i. propter hanc cām erā tantopere. i. tantum cupidus redeundi domum. cui scz mihi prestātius: id ē satius vel melius fuerat agere etates. i. viuere vbiuis gentiū abūdat h' gentium id ē in quolibet alio loco ab isto quod me redire buc: atque quod me miserum resciscere hec esse ita: id est tales esse lites inter patrem et matrem et uxorem discessisse. Nam omne tempus quod ē interea: id ē inter illud spacium prius quod id quod affert laborem rescitum est id est ē compertū: venit in cognitiones est lucro id est ad lucrum vñ pro lucro nos omnes id est vel apud nos omnes vel nos omnes pro nobis omnibus positū est ut sit casus pro casu. quibus scilicet nobis omnibus aliquis labor est obiectus: id est oblatas appositus alicunde: id est ex aliquo loco siue ex aliqua occasione. Pam.

at id ē sed reperias citius sic id ē hoc modo quod rediisti et discordias esse didicisti. qui id ē quomodo expedias te id ē exoluas te erumnis id ē his calamitatibus. si non rediisses he ire inter matrem et uxorem essent facte multo ampliores: id ē multo grauiiores. Sed nunc o pampbile scio ambas matrem et uxorem reuerituras inui aduentum: id est hablturas reuerētiā tuo aduentui: ita ut altera alteram accusare non audeat. cognosces rem: id est controuersiam et torum negocium expedies: id est explicabis dissolues iram rursus restituēs eas in gratiam id ē in beniuolentiā alterius in alteram: siue maius vñ in alteram illa sunt leuia. id ē facilia parua non magne quantitatis aut magni momenti quēti

induxerunt: socrus omnes esse iniquas. haud me pol quidem. Nam nunquā secus habui illā. ac si ex me esset nata. Nec quī hoc mihi euenit: scio: nisi pol filiū multis modis iam expecto: ut redeat domum:

Pampbilus adolescens

Parmeno seruus.

Emini ego plura acerba credo esse homini vñ oblata: quod mihi. Deu me infelicē: baccine ego vitā parsi perdere: baccine cā ego eram tantopere cupidus redeundi domū cui quāto fuerat prestabilius vbi vis gentiū etatē agere: quod buc redire: atque hec ita eē miserū in resciscere. Nam nos omnes quib' est alicunde aquis obiectus labor omne quod est interea tempus prius quod id rescitum est: lucro est. Pam. at sic citius quod te expedias bis erumnis reperias. Si nō rediisses: be ire facte essent multo ampliores. Sed nūc aduentus tuū ambas pampbile scio reuerituras. Rē cognosces. irā expedies. rursū in grām restituēs leuia sunt: que tu pgrauia eēi aīn

Ecyra

Inducti in animum tuum d est que tibi persuasisti esse pergraua id est ad modum magni ponderis et magne grauitatis. Pam. Quid id est cur consolaris me: an quisq. i. aliquis est eque. i. tam miser q. ego sup. vsq. gentium: gentium abundat. i. in aliquo loco orbis terrarum. Priusq. duxi hanc vxorem habebam animum deditu id est: valde datum amori alibi id est i. alia muliere: noluit oscere i. meretrice bacchi de. iam nunc esto sup. vt. i. q. taceam: tamen est facile scitu id est sciendum cuius. i. cuiuslibet q. i. q. tum

induxi tuum. Pam. Quid consolare me: an quisq. ge-
tium est eque miser? Priusq. hanc duxi vxorem habebam alibi animum amori deditum. Nam in hac re (vt taceas) cuius facile est scitu q. fueri miser. tamen nunq. ausus sum recusare eam: quam mihi obtrudit pater. vix me hinc abstraxi: atq. impeditum in ea expediui animum meum vixq. hac contuleras. hem noua res orta est porro: ab hac que me abstrabat. tum matrem ex ea re: aut vxorem in culpa inuenturum arbitror. Que cum esse ita inuenero: quid restat porro nisi vt fia mi ser? Nam matris se re iniurias me parmeno pietas iubet. Tu vxori onotius suz. ita me olim suo ingenio pertulit. tot meas iniurias: que nunq. in vilo patefecit loco. sed magnum (nescio quid) necesse est euenisse parmeno. vn ira inter eas intercessit que ta pmanlit diu. Par. Haud qdē ber cle puū ē: si vis nō verā rōez exequi: nō maxī as q. maxie sunt iterdū ire iūrias faciūt.

est deinde sum obnotius id est deuinctus obligatus vxori ita id est adeo pertulit i. vsq. ad finem tolerauit iustituit me id est mores meos olim id est diu suo ingenio id est sua mansueta natura. pertulit in q. tot iniurias meas scz quibus eam affecti: que omnia. i. a se tolerata nunq. patefecit id est nunq. declarauit detexit prodidit divulgauit in vilo loco sed semp reticuit. sed o parmeno necesse est nescio qd magnum euenisse vnde id est a qua magna re ira intercessit id est interposita est vel interuenit incidit iter eas scilicet matrem et vxorem. que ira permansit tardius id est tanto tempore. Par. Hercle quidem id est certe haud id est non est paruum id est res parua et parua occasio vnde id est a qua ira intercessit inter eas vero id est sed vel certe aut si sit datus a veruz veri sic astrue. Si vis exequi id est peragere prestare vero id est veritati veram rationem id est veram argumentationem seu rationationem Interdum ire qui sunt maxime non faciunt. i. non ostendunt non probat maxime iniurias. quasi di. non consequens est propterea inter aliquos putare maxime esse iniurias q. maxie sunt inter eos ire.

fuerim miser in hac re vxoria scz q. si vis iungere tamen cum ausus sum repetere superiora vide licz quis habebam animum deditum amori alibi tamen nunq. ausus sum recusare eaz vxore qua pater me obtrudit: vt legit donatus id est obtrudebat. hoc est quasi obiciebat vl offerebat mihi inuito. i. q. si sit obtrudit p. obstruxit accipiendu. na ia ei vxorem p. obtruserat. vix abstraxi id est abduxi eripui me illinc. i. ex amore meretricio. atq. expediui animum meum impeditu in ea id est in amore eius meretricis. et vix contuleram id est conuerteram animum meum. hac id est ad. amore bulus philo. hem interiectio exclamantis indignantis et dolentis: noua res scz dissentio animum inter matrem et vxorem orta est id est emerfit. porro id est postea siue deinde que res abstrabat id est separet me id est animum meum ab hac vxore mea: tum. i. deinde arbitror me inuenturum matrem aut vxorem in culpa ex ea re. i. ex ea dissentione. et p. tro uersia quod scz matrem aut vxorem esse in culpa cum inuenero esse ita quid restat id est quid reliquum est nisi vt porro id est postea vel in postremu fiam miser. Nam o par. pietas id est affectus plus in matrem iubet id est cogit et impar aut vult me ferre id est tolerare iniurias matris tum id

Comedia. VI.

Nam. i. quia sepe est. i. contingit quā. i. quando iracundus homo. i. pua vel nulla causa pcedente iratus factus est inimicissim⁹ de eadē cā. i. ppter eandem cām i bis rebus in qbus alius q non est ita iracundus ne quidem. i. non etiam est iratus. Iratus est qui ex aliqua re. i. accessit irascitur. iracundus autē qui ex parua vel nulla cā pcedente irascitur. Vel sic astrue Sepe est. i. ptingit cum qñ in bis rebus in quibus alius ne quidem est iratus iracund⁹ est fact⁹ inimicissim⁹ de eadē cā. i. ppter eandē cām p quam ne iratus qdem ali⁹ fuit.

Prob. exclamatio q. i. quantū le uibus. i. paruis noxijs p noxis i. culpis iurijs pueri gerūt. i. ex ercēt iras inter se. q. d. a simili p paruis culpis mulieres inter se graues iras gerere solēt. Pam.

Quapropter. i. quare ita pueri pro re parua graues iras gerūt.

Par. quia em. i. quia certe pueri gerunt. i. gestant aīm infirmus. i.

non stabilem non pstantem qui animus gubernat. i. deducit eos pueros. Alij interrogationē illā quapropter tribuit parmenoni

seipsum interroganti ⁊ deinde si bi respondēti. Tridē. i. similr ille mulieres sunt ferme. i. ppe mo-

duz leui sentētia. i. incōstāt opt nione vt pueri. i. in morē pueroz

Fortasse vnū aliquod verbū cō ciuerit a cōcleo cōcies vel cōcio concis quarte q duo faciunt cō

clui ⁊ concitum. i. pmouerit. Alij legunt cōsciuerit a cōscio is. seu concisco is. i. quasi rem nouā fe

cerit. sed melior supior sentētia. Pam. O parmeno abi intro. i. in

domū in qua est pblomena apō matrem suam ac nūcia me veni

se. Par. Item: interiectio inopia ti aliquid audieris: ⁊ ibi mos ex

pmittit auscultantū quid hoc est qd audio. i. Pam. tace ⁊ ausculta

diligenter. Par. sentio. i. pcpio trepidari in verbo impersonali. i. voce tremula timorem ostendi ⁊ re

ferē trepidario ad vocem loquentium. ⁊ sentio inq cursari impersonaliter dictum. i. q cursatur sursum. i.

in altū prosum. i. retro rursum. i. ante. Antiqui vt fesus inquit psum ponebant p retro. cui astipulat

dicens psum rursum poni. puerbialiter pro retro ante: quēadmodum dicimus sursum deorsum intro

foras hac illac ⁊ similia. Pam. agendum. i. cia horantis est: accede ppius. i. ppinqui⁹ ad fores. Par.

Item: interiectio de pndentis aliquid sensisti. i. percepisti ne id quod audui. nam tunc ambo erant

ad fores ⁊ auscultabant quid fieret intus. Pam. Noli fabulari. i. noli loqui. Deinde audito clamore ait.

Prob. irascentis exclamatio vel audientis indignum aliquid. Iuppiter fides sup. implozo tuam. Vel

exclamatur dicendo prob iuppiter vt exclamare solemus: bone deus: sine alia appo

sitione.

Acc. ⁊c. Dic post auscultationem ex ipsis gemitibus parentis pblomenē suspicatus est Pam. morbo aliquo vxorē affectam esse: propterea conqueritur se ita celatum esse

a pnenone. Impmis myrrbina mater puelle admonet parentē vt taceat. qd dictum auditum est ab auscultantibus pam. ⁊ par. O y. o mea gnata obsecro tace ne hoc sur

tum resciscatur. Pam. vox matris pblomenē id est matris vxoris mee. i. myrrbine visa est mibi. i.

Nam sepe est quibus in rebus alius ne iratus qdem

est cū de eadem causa est iracundus factus inimicissimus.

Pueri iter se q pro leuibus noxijs iras gerunt.

Pam. Quapropter? Par. Quia enim (qui eos gubernat) animum: infirmum gerunt.

Tridem ille mulieres sunt ferme: vt pueri leui sententia: fortasse vnū

aliquod verbum inter eas iras conciuerit.

Pam. Abi parmeno intro. ac me venisse nuncia.

Par. Hē: quid hoc est? Pam. Tace.

Par. Trepidari sentio et cursari sursum prosum.

Pam. Agedum: ad fores accede propius.

Par. Hē sensisti? Pam. noli fabulari.

er. prob iuppiter clamorem audio.

Par. tute loqueris me vetas.

Myrrbina. Pāpbi? Parmeno

Tace obsecro mea gnata. Pā. O is vox

Ecyza:

me percepta. Nam omnia que sensu percipi possunt visa dicimus. nullus sum id est perij vel miser sum et infelix. ubi nullus capitur pro non quasi dicat. Non sum: id est adeo sum consternatus dolore ut sim necne ignorem. vel ut videar non esse. Par. Quid dum dum parelcon est id est cur nullus es. Pampbi. qz perij id est dolore sum confectus. Par. qz obrem perijisti. Pam. o parmeno profecto mei propinqui et affines celant me. nescio quod magnū malū. Dicimus celo te banc rem et hac re. et celo tibi banc rem.

Par. dixerunt affines seu propi qui tui uxore philomenam paul-
tare id est pauere timere nescio
quid. Pauere veteres referebāt
ad corporis et animi perturba-
tionem. Si forte: id est propter
quod audis clamantem philo-
menam et matrem obsecrantem
ut taceat nescio. Pā. Interij qz
perditus sum cur non dixisti mi-
hi id. i. paulcare: nescio quid for-
sitam morbi. Par. Non dixisti
quia non poteras dicere tibi vna
id est simul omnia. Pam. Quid
morbi ē illi scilicet id ē quo labor-
rat morbo. Par. Nescio. Pam.
Quid modus interrogandi vel
cur nescis. nemo id ē vtrum ne-
mo adduxit medicum et quo scia-
re potuisses. Par. Nescio. an ali-
quis medicum adduxerit. Pam.
Eesso: id ē nimis tardo ire hinc
intro in domum socrus ut sciam
certum. i. pro certo qz primum: id
ē citissime hoc quicquid ē. Pbi
lomena mea quoniam modo offen-
das. i. inueniam in reditu meo te
affectas. i. lassam possessas a mor-
bo ab eo qd est affici. Unde affe-
ctus dicuntur post qd afficimur
Nā. certe si periculum vllū ē in
te baud. i. nō ē dubiū me perijisse
i. periculum subijisse: vel me inter-
ijisse vna. i. simul tecum. Par. non
ē mihi usus. i. non est mihi velle
v' opus facto. i. facere id supple
qd sequitur hunc pampbium in-
tro: id est in domum. Dona. vult
facto abundare et statim non est
mihi usus sequi rē. Nam sentio
nos omnes de domo sostrate es-
se inuisos. i. exosos illis matri et

visa est philomene. nullus sum. Parm. Quid dum?
Pam. Quia perij. Par. qz obrem? Pam. Nescio quod
magnum malum profecto parmeno me celant. Par.
Uxorem philomenas. paulcare nescio quid dixerunt.
id est forte est nescio. Pam. Interij cur id mihi non di-
xi? Par. quia non poteram vna omnia. Pampbi.
Quid morbi est? Parme. Nescio. Pampbi. Quid ne-
mō modicum adduxit? Parme. Nescio: Pam. Les-
so hinc ire intro ut hoc qz primum (quicquid est) cer-
tum sciam quoniam modo philomena mea nunc te of-
fendam affectam. Nam si periculum vllum in te est:
perisse me vna baud dubium est. Par. Non usus fa-
cto est mihi nunc hunc intro sequi. nam inuisos om-
nis nos esse illis sentio. veri nemo. voluit sostratam
intro admittere. si forte morbus amplior factus si-
et: quod sane nolim: maxime veri causa mei serum
ilico introisse dicent sostrate aliquid tulisse comini-
scentur mali. capiti: atqz etati illoz morbo qui auctus
fiet. vera. in litē. veniet. ego vero in magnū malum.

filie veri nō voluit irromittere. i. amittere et introducere sostratā mrem pampbi si forte morbo fact' sit
apiloz i. grauior: qd. i. morbo ē factū apilore sane. i. certe v' valde noli maxime. i. p'cipue noli causa mei
veri. i. mei omi. i. pampbi. dicet ilico si morbo i. grauescat serum sostrate. i. me introisse cominiscetur. i. con-
finget excogitabit serum tulisse. i. attulisse aliqd mali capiti. i. vite atqz etati illoz maluit dicere qz illarū
quāvis in intelligat philomenā et sostratā eius matrē quibus malū ipsecat q. i. v' vel a quo malo a suo
allato morbo auctus sit. i. creuerit. ubi aut vel est aduerbiū aut ablatiuis singularis tuuc vera sostra-
ta veniet iuxta. i. in culpā et criminabit ego vero veniā in magnū malū puta in questionis tormen-
a.

Comedia .VI.

Escio rē. Hic continetur egressus tristis pāpbili ex domo socrus apud quas deprehēdit
dīt repentino aduentu suo furtiuū partum vxoris. quē tñ q̄ maxime pōt celare studet
et protegere. Sostrata. Ego misera audio tandudū. i. pauloante nescio qđ tumultuari
rī id ē facere tumultus. hic id est in domo p̄bidippi patris philomene. siue auditione
scio quid tumultuari. id ē aud o nescio quid faciens tumultum rē. qđ in idē recidit ma

le. i. valde et q̄si

in malū meū siue in sollicitudines
meā metuo ne morib⁹ magis ag
grauescat. i. grauior fiat siue effu
clatur philomene qđ. i. p̄p̄ qđ
vel post qđ esculapi de⁹ medicine
apollinis fili et o salus id ē dea sa
ni: atq; oro te ne quid id ē vt nū
biluius sit i. eueniat scz non ag
grauescat illi morbus. nunc visas
ad eam. i. ibo ad eaz videndam.
Par. deus adverbis vocandi o
sostrata vocat eū vt deterreat ab
eūdo. So. Idē iteriectio ē res no
uas audiēris. Par. excludere in
futuro indicatiui passiui id ē non
admitteris introitus i. secūdo
nam. iam semel fuisti exclusa. ve
bementius autem sonat excludi
q̄ non admitti. So. eū interie
ctio ē eius que p̄mota sit noua re
o parmeno tun id est tu ne eras
hic perij id est perdita sum. quid
ego misera faciam? non visam: id
est non ibo ad videndaz vxorem
pāpbili cū ipsa sit egra id est ma
le habens hic scilicet in proximo
loco visere officij ē apd egros vi
dere cognitionis. Par. nō visas
id est non eas ad eaz videndam
nec quidem: id est nec etiam mī
tas quenq; id est aliquem causa
visandi eam. nam dico vel duco:
id est puto illum facere bis simi
te qui amat illam cui ipse ē odio.
nam ipse capīt laborem inanem
id est vanum nullius effectus: et

affert molestiam id est red tum illi quam amat sed a qua non amatur. tum id ē deinde et alia causa qua
re introire non debeas. nam filius tuus introire videre figura greca id est ingressus est vt videret qđ
ipsa agat vt id est post q̄ vel cūp̄rium venit. So. quid ais? an pampbilus venit? Parme. venit. So.
babeo gratias dñs q̄. i. venerit. bem interiectio feminina ac matronalis. animus redijt mibi isto verbo
id est tuo dicto de aduentu filij et cura: id est anxietas excessit id est exiuit ex corde. Par. iam id est p̄
terea noto te nunc introire buc maxime id ē precipue ea causa. i. propter eam causam que sequitur. nā
si dolores remittent. i. relinquent exonerant leuent relaxant quippiam: id est in aliquo vel aliquantū
lum philomenam. Do. legit philomene qđ melius esse puto. nā dolores non remittunt sed potius remi
tuntur et alit h verbū actiuū q̄si neutrū positū esse sic. si dolores remittent. i. cessabunt relaxabuntur alle
uiabuntur philomene quippiam. i. in aliqua pte aliquid scio q̄ p̄tinuo ipsa sola narrabit ipsi pāpbilio soli
et cōtis arbitris oqz rē. i. totā rei seriē siue tenore ei⁹ rei q̄ res iteruenit iter vos et iter te et cā vñ. la q̄

Sostrata.

Parmeno!

Pampbilus!

Escio quid tandudū hic tumultuari mi
sera: male metuo ne philomene magis
morbus agrauescat. Quod te esculapi

et te salus (neqđ huius sit) oro: nūc adeaz visas. Par.

deus sostrata. So. Idem. Par. Itē istinc excludere.

So. Eū parmeno tun hic eras? perij qđ faciā mise
ra: non visam vxorē pāpbili: cū in proxio hic sit egra:

Par. Nō visas: nec mittas quidē vidēdi cā quēq; nā
q̄ amat: cui odio ipse est: bis facere stulte duco. Za

borē inanē ipse capiat et illi molestiā affert. tū filius
tu⁹ introit videre vt venit: qđ agat: So. qđ ais? an ve

nit pāpbilus. Par. venit. So. Dñs gr̄as babeo. Idē
istoc verbo anim⁹ mibi redijt: et cura ex corde ex cessit.

Par. Ita ea te cā maxime nūc buc introire nolo. nā si
remittēt quippiā philomenā dolores oēm rē narrabit

(scio) cōtinuo sola soli q̄ inter vos iteruenit: vnde or

Ecyra

te initium. i. principium ire vestre ortum est. atq; eccl'i. i. ecce hic video ipsuz pampbilu egredi. i. exire de demo socrus sue q. i. qtu est tristis. So. o mi gnate pampbile. s. q. d. gaudeo te saluū aduenisse. Pā. o mea mater salue. So. pfect qd omiserat gaudeo te venisse saluū me. i. vtrun pbl'o vxor tua est salua i. sana scolumis. r. dz in textu saluan pro salua ne vt viden. i. vides ne. Pā. pampbi? volens celare pruz et fugere mendacium caute respondet inquitens. ipa pampbila est meliuscula. i. aliquanto melius se ba

tum est ini tui ire. atq; eccl'i video ipsum egredi. q. tri stis est? So. o mi gnate. Pā. o mea mater salue. So. gaudeo venisse te saluū. Saluan pblomena est? Pā. Meliuscula ē. So. Etinā istuc ita dñ faciunt. qd tu igitur lachrymas: aut qd es tam tristis? Pā. Re cte mater. So. Quid fuit tumultu? dic mibi. an dolor repente inuasit? Pā. Ita factus est. So. Quid mor bi est? Pā. Febris. So. quotidianan? Pā. Ita aiunt. I sodes intro. consequar iam te mea mater. So. Si at. Pā. Tu pueris curre parmeno obuias: atq; bis onera adiuta. Par. Quid? Non sciunt ipsi vias domū redeant? Pā. Cessas.

Pampbilus.

Nequeo mearum rerum initium vllū inueni re idoneū: vnde exordiar narrare q mibi ne opinati acciderunt: ptiū que perspexi

parens. Pā. ablegat ad portū pampbilus seruū ne audiat q int? post scenā sunt acta q tñ pplo est nar raturus. o pmeno curre obuiā. i. in occursum pueris. i. seruū afferētib? onera de successioe cognati mor tui ppter quod missus fuerat pampbilus atq; adiuta. i. adiua bis seruū onera. i. adiua seruos ones ra portantes. similiter Melius est locut? inquitens. r. nobis hanc messem adiument. Par. quid? interro gandi modus p indignationem r. irrisione. ipi serui nō sciunt viam qua. i. p quam viam redeant domū aduerbialiter. Pampbi. cessas. i. tardas cunctaris ire quo disco. q. d. iam illic esse deberes r. ita temp? onteris.

Nequeo r. In hac scena conquestio est ad deliberationem descendens an habeat pā pbilus vxorē an excludat in q tota ozo pampbili ad argumentū spectans amaro: ia ma gis q maritalis ē. nā furtiuū vxoris pceptū r. ptiū aliqto leu? tolerat q pingal dolor expetit. Sol? at pā. loqf. Neqo iuenire vllū iūiū. i. pncipiū mearū r. i. rez mibi moie itaz idoneū. i. ap:ū pueniēs vñ. i. a q iūio exordiar. i. icipia narrare ea su. q acciderūt n. sol. nect. n. opinati. i. susp icati r. qd dicit solz si somniant ptiū aliq. i. icipiam narrare inq que perspexi

p iij

bens q prius. meliusculis a cō paratio diminutus est. So. vñ nam dñ faciunt. i. faciāt istud. s. vt meliuscula sit ita. i. quēadmodū dicit. igitur si ita ē qd id est cur lachrymas. habem? lachrymo as. r. lachrymor arf. ant quid. i. cur es tā tristis. Pampbi. o ma ter recte interrogas. sic dicimus cū sine iniuria interrogantis alī quid reticemus r. bene additum mater vt duritia reticētie blādo noie molliet. Alij sic capiūt recte vt intelligāt nībil mali ē. So. qd tumulti p tumultus sic antiq in gio dicebāt vt tumulti p tumuli tus: senati p senat? r. qd q tumū ti fuit sup. inter vos suppl. dic mibi an dolor inuasit id est ar rti puit te repente. r. proprie inuasit qz repente. Pā. factū ē ita i. repēte dolor me inuasit. So. qd morbi ē pblomena. i. Pā. febris est ei. nō mēritur nā parietis aīō sunt sine febrī. So. quotidianan id ē quotidiana ne hoc est vtruz febris continua est ei. Pā. ita aiunt. i. ita dicūt ita rumor ē vuls go: sodes aduerbium comicum r. blandiendū accōmodatū qñ si audes i. i. vade intro. i. in domū tuaz vnde venis. non em̄ vult cā ingredi ad pampbilam. o mea ma ter tā cōsequar te in domū nrāz. So. mater abiens dixit fiat qñ sibi ipsi id impans nō soluz filio

Comedia. VI.

bis oculis. bis. q. d. miseris partim. i. excordiar in q. narrare aliqua q. accepi. i. audiui auribus q. si mi-
seris. vel accepi aurib. i. audiui. et adhibui auribus ut pateret significatio vocabuli equinoci. quapro-
pter quia talia vidi et audiui eduxi me exanimatum id est perturbatum foras. i. extra domum p. bidip-
pi patris puelle citius q. exiissem nisi ea a. disses. Exanimatus ē conterritus perturbatus. exanimus vel
exanimis ē occisus aut mortuus. nam modo. i. paulo ante ut. i. post q. ego timidus. i. ego timens nomē
pro participio corripui me. i. cō-
tulī me raptz siue ingressus suz
intro in domum locerī mei. p. bi-
dippi suspicās. i. opinans me vi-
surum eē vxorem affectam. i. las-
sam et possessā alio morbo ac. i.
q. sensi. i. percepi eē affectā. bei
mibi interpositio: dolorem ostē-
dens pampbili dolentis res ta-
liter se habuisse cum eius aduen-
tus ita eēt a domesticis exopta-
tus et iocundus illis postq. ancil-
le aspererunt me aduenisse ilico
omnes lete simul exclamāt. pri-
mo gaudio aduentus dicentes
hoc verbum: venit. i. pampbilus
et hoc dixerūt p. io aspectu obli-
te importunitatis aduentus pro-
pter gaudium: et q. dem exclamāt
id. i. ob id q. aspererāt me. i. me
viderāt repente. i. subito q. mor-
repentin? nō bz p. siderationez sz
cōtinuo ilico sensi vultū oīm eaz
immutari ob id qd vel q. a foris
id ē casus tpalis vel fortuna ipa
obtrulerat illis ancillis meuz ad-
uentum tam incommode. i. intem-
pestive et non opportune. Q. bla-
tū d. q. qd. euenit p. ter expecta-
tionē: forte vna illaz ancillaz in-
terea. i. dum ea agebātur. i. dum
alie sic letantur et post miraban-
tur p. currit. i. āte currit. p. pere. i.
festināt nūciās matri et filie me
venisse. Ego pampbi? cupidus
vidende eius vxoris mee. i. cupi-
dus videndi eam consequor an-
cillam recta. i. recta via nusq. di-
uertēdo. postq. introiui ego mī-
ser. i. infelix propter p. bruz vxoris cognoui extemplo. i. ilico morbum eius. i. q. parturibat. nam tps
i. temporis breuitas non dabat vllum spacium. i. vllam moram vt morbus ille posset celari. neq. ipa
p. bilomena poterat conqueri. i. gemere et dolorem ostendere alia voce ac id ē q. res. i. partus monē-
bat. i. instigabat. postq. asperi eā p. turientē iquā. i. dixi. o facinus indignū nō ad p. bilomenam refertur
illa exclamatio sed ad vicij auctorem. et ilico corripui. i. raptim retraxi me et egressus sum inde id est ex
camera parturientis lacrymās parcius. i. commotus perturbatus re incredili id est quam nō cre-
didissem nisi vidissem ne alijs q. dem et atroci. i. vebementi. mater scilicet myrrina mater p. bilome-
ne consequitur. i. assequitur attingit aspirat ad me ut. i. postq. vel dum siue cum iam exirem limen do-
mus ipsa misera id est miserabiliter se habens accidit ad genua iuxta genua mea cecidit accedit ac se-
piccit accidere in hoc significato est gestu corporis cadentis ostendere humilitatem. lacrymans id
est lacrymīs effluens me sup. misertum est eius. preteritum a miseret miserebat. id est ego misertus

bis oculis: partim que accepi auribus. Quapropter
me exanimatum oculus eduxi foras. nam modo in-
tro me ut corripui timidus: alio suspicans morbo me
visurum affectam: cū sensi vxorem esse (bei mibi) post
q. me asperere ancille aduenisse: ilico om. es simul le-
te clamant. venit. id quod me de repente aspeperant.
Sed continuo vultus earum sensi immutari omnium:
q. ita incommode illis fors obtulerat aduentum me-
um. Una illarum forte interea propere precurrit: nū-
cians me venisse. Ego eius vidēde cupidus recta cō-
sequor. Postq. introij: extemplo eius morbus cognō-
ui miser. Nam neq. (vt celari posset) tempus spacius
vllum dabat. neq. voce alia acres monebat: ipsa po-
terat conqueri. Postq. asperi. o facinus indignum
(in q.) et corripui ilico me inde lacrymīs incredibili-
re atq. atroci parcius. Mater consequitur. Jam vt
limen exirem: ad genua accidit lacrymans misera.

Ecyra

eius sum. Profecto id est certe seu proculdubio hoc quod sequitur est sic. i. verum est sicut dico & ita se habet videlicet ut id est sicut res. i. materie dant id est offerant sese omnibus nobis. ita sum? magni id est clariorum humiles id est demissi animo. ipsa myrrina instituit id est incepit habere hanc orationem mecum a principio sui sermonis. omni pampbile vides id est cognoscis causam quodrem. i. propter quam hec filia mea abierit id est discesserit scilicet a domo paterna. nam vicium. i. stuprum oblatum est omni virgini. oblatum

misertum est. profecto hoc sic est: ut put o omnib? no bis ut res dant sese: ita magni atq; humiles sumus hanc habere orationem mecum a principio instituit.

O mi pampbile abs te quodrem hec abierit: causam vides. Nam vitium est oblatum virgini olim ab nescio quo improbo: nunc huc confugit: te atq; alios partum ut celaret suum. Sed cum orata eius reminiscor nequeo quin lacrymę miser. Que fors fortuna est inquit nobis que te hodie obtulit: per eam te obsecramus ambe si vis. si fas est uti aduersa eius per te tecta tacitaq; apud omnes sient. Si vnq; erga te animo esse amico sensisti eas: eni pampbile sine labore hanc gratiam te uti sibi des: illa nunc rogat. Ceterum de reducenda id facies. quod in rem sit tuam.

Parturire eas neq; grauidā esse ex te solus conscius

quasi preter expectationes et nolente virgine a nescio quo improbo nunc confugit huc ad me ut celaret te & alios suorum partum. ubi celo duobus actis iunctum est. sed cum reminiscor id est repero memoria seu redigo in memoriam orata. i. preces. petitiones. rogatus eius myrrine nequeo. i. non possum continere quin. i. quod non ego miser lacrymę id est soluar in lacrymas. ipsa myrr. inquit. queq; .i. quęcumq; ut quisq; id est quicūq; fors fortuna id est subita fortuna est. fors et fortuna sic differunt ut No. sentit quod fors dicitur casus temporalis: fortuna vero est ipsa dea. Interdum tamē coniunguntur hec duo fors fortuna ut hic. Item in ablatino forte fortuna qua coniunctio ne nihil efficiunt quod alterum eorum vocabulorum seorsus non efficeret sed ornant orationē vocis sonoritate ut sic dicam. Ut interdum ponitur fors pro adverbio. Ut fors & vota facit. pro fortitan vel forte. aut etiā quidam. Est dea fortuna: fortune sanctio fors est quicūq; fors fortuna est quod obtulit remota hodie. Ambe. i. ego et si illa obsecram? te per eā fortunā si vis. i. si tibi non est molestus si est fas. & si sit licitum & non con-

tra lus uti. i. ut aduersa id est infortunia eius. hoc aduersum si sint pro te id est tuo beneficio tecta. i. occulta ne alij sciant & tacita ne alijs prodas indices ea apud omnes. Si vnq; sensisti eas philomenam esse animo amico id est habere animum amicū in te. omni pampbile: illa philomena rogat te nunc uti id est ut des tibi hanc gratiam id est hoc beneficium scilicet ut eius crimen celetur sine labore tuo. Alij habent pro illa & tunc lege sic philomena rogat nunc te pro illa gratia. scilicet melior sententia prior: vel tunc esset dicendum si vnq; sensisti eam uxorem tuam esse animo amico. erga te obsecramus inq; te uti des tibi hanc gratiam sine labore. Deinde subiungendum philomena ipsa nunc rogat te pro illa gratia. scilicet adhuc prima prestat expositio. ceterum. i. sed de reducenda philomena id est quantum attinet ad resumendam uxorem tuam aut repudiendam et bene reducenda. nam prius fuerat ducta domum a marito in nuptiis. Deinde post ascessum si iterum sumatur reducetur domum. facias id quod sit in rem tuam id est quod sit utilitati. Tu solus conscius es id est apud te sis solus eam philomenam parturire id est dolore partus laborare. neq; id est et non esse grauidam ex te dicit eam solum esse consciū non quod parturiat tantum sed quod simul parturiat & ex eo grauida non sit. nam quod parturiat non latebat ancillas familiares. sed cuius opere esset grauida id latebat eas. nam alunt honestius dicit quod aut philomena: cum tamē intelligatur eam philomenam concubuisse tecum duobus mensibus post id est post duos menses

Comedia. VI.

et de nuptiarum scz in tercio mense. tum id est deinde hic iam septimus mensis agitur id est reducere
labitur post q. i. ex quo vel post id tempus ex quo vxor venit ad te. i. collocata est tibi. quod scilicet iam
agi septimum mensem ipsa res id est temporis supputatio vel res ipsa quam fecisti tali tempore. duobus
enim mensibus abstinuit ab ea. deinde amasti eam duobus alijs mensibus: postea tribus alijs
mensibus peregrinatus es in imbro: ita sunt septem. quod ergo res ipsa indicat te scire id est ostendit
q. tu scis. Nunc. o Pampbi e
si potis est id est si est possibile
aut si fieri potest maxime id est
vehementissime volo et do operam
i. elabozo ut partus pblome
ne eueniat id est accadat clam partem
atqz adeo. i. atqz certe eueniat
at clam omnes. i. ut celetur patri
et certe oibus alijs. S; si non potest
fieri quin. i. q. non sentiant. i. p. ci
piat. t. a. pater q. ceteri dicam abortum
id est ortum immaturus esse.
Et declinatur hic abortus abortus
abortui in quarta declinatione.
Donatus vult intelligendum
esse abortum esse natum vel factum
sed non video opus esse. nam
recte dici potest abortus est id est
immaturus ortus est in fetu aliquo.
scio nemini eum partum vel
eum fetum fore id est futurus esse
suspectum id est suspicabilem in
spicuosum id est scio q. de eo partum
vel fetum nemo aliter suspicatur.
quin id est q. non homines putent
eum fetum recte natum ex te id
est ex tua generatione. quod scz
eum esse ex te natum est verissimum
id est p. b. abile et habz apparen-
tiam. Continuo id est illico ipse se-
tus exponitur ad mortem q. non
fuit factum inno cognitus est
tandem esse filius pampbi. ideo exponitur dixit. i. extra ponitur cum alienis neqz tollitur pro uo.
Exponi infantes dicuntur qui relegato pietatis officio sine cura dimittuntur eis vel alimenta a paren-
tibus negantur et mortis exponuntur. etenim interdum in desertum locum efferuntur et ibi relinquunt
fame perituri e quibus interdum miseratōe diuina nonnulli euadunt mortis periculum ut in b. i. o. i. s.
cernere licet. hic. i. in hoc negotio ita celando partum quicq. id est aliquid incommodi tibi id est non est
tibi. vel si capiatur nihil p. non aliquid quicq. abundat et contexeris id est absconderis celaueris ope-
rueris iniuriam factam indigne id est inique nequiter illi misere id est afflicte et dolenti dolore duplici
pollicitus sum plus est q. promisi me facturum ut clam omnes sit iste partus. clam prepositio iugi po-
test tam accusatiuo q. ablatiuo. Et certum est id est constitutum est deliberatum est apud me seruare si
dem. i. p. missionē in cor. in ea re q. dixi. i. p. missi siue sum pollicitus. nam de reducenda. i. q. tū spectat ad re-
ducenda eā in vxorem vero. i. certe id. i. reducere eam arbitror neutiq. i. non valde vel non nimis eē bo-
nestum. i. ut reducā eam. hic neutiq. non est oīno negatiuū s; aliqd. assentationis bz. est em neutiq. non ni-
habui cum ea tener me id est me afficit. Lachrymo id est non possuz tenere lachrymas. cum id est quan-
do venit mihi in mentem id est cum recordor et mente voluo. que. id est qualis vita id est modus vi-
tę viuendi et que solitudo id est carentia societatis est futura mihi post hac id est post hoc tempus.

Fortuna id est dea mutationis et volubilitatis. ut id est qualiter nunquē es: bona id est prospera perpetuo id est omni tempore et continue siue assidue. Sed iam prior amor quo amavi. bacchidem reddidit: id est efficit me exercitatum id est assuetum siue assuefactum ad hanc rem equo animo ferendam quem amorem ego tum: id est tunc missum feci id ē dimisi consilio: id est de industria: id est ex proposito missum facere est dimittere quemadmodum reliquum facere significat relinquere. Idem: id est ego

Fortuna ut nunquē es perpetuo bona. Sed iam prior amor me ad hanc rem exercitatum reddidit: quem ego tum consilio missum feci. Idem nunc huic operam dabo. Adest parmeno cum pueris. huic minime est opus in hac re adesse. Nam olim illi soli credidi ea me abstinuisse in principio cum data ē. Tereor: si clamorem eius hic crebro exaudiat ne parturire intelligat: aliquo mihi est hinc ablegandus: dum parit philomena:

Parmeno. Sofia seruus. Pampbilus:

In tu tibi hoc incommodum euenissiter? Sofia. Non berde verbis parmeno dici potest tantum quod re ipsa nauigare incommodum est. Parmeno. Ita ne est? Sofia.

Fortunate: nescis quid mali preterieris? qui nunquē es ingressus mare. Nam. (alias ut mittam miserrias) vnā hanc vide. Di es triginta aut plus eo in nauis fui: cum interea semper mortem expectabā miser

ipse qui prior amor incubui huic quoque amor philomene operam dabo. i. incumbā indulgebo. Parmeno adest id est appropinquat aduenit cum pueris id est cum servis redeuntibus de imbro quo pergere profecti erant. minime: id est non est opus cuius adesse presentem esse in hac re: id est in hoc puelle partu nāz id est quia olim id est quondam credidi id est commisi exposui detexi aperui tanquam secretum soli parmenoni me abstinuisse ea philomena: id est me non attigisse eā philomenaz cum data est mihi in principio. Tereor: id est timeo si hic Parmeno audiat crebro id est sepe clamorem eius philomene. ne id est ut hoc ē quod intelligat eā parturire: id est pro partu laborare. parmeno est ablegandus mihi: id ē expellendus transmittendus hinc. i. ex hoc loco aduerbium ad locum: id est in aliquem locum: dum. i. quādiu alias donec et dummodo philomena parit.

In tu ē. Dicitur quod aliqua prius sint vltro citroque inter seruos comunicata veniendo introdu-

citur parmeno pergens in sermone inceptor deinde viso pampbilo cum conuenit a quo in arcem mittitur. Par. o sofia at id est dicitur tu sofia hoc iter: id est hanc profectionem euenisse tibi incommodum: id est intempestiuum nec opportunum. So. berde. o par-

meno non potest dici verbis tantum super quantum est incommodum id est periculosum intempestiuum nauigare re ipsa id est ipso effectu. Par. ne. i. vtrum est ita incommodum nauigare. So. o fortunate. id ē felix: nescis quid mali. i. quod mali preterieris id ē pretergressus sis non veniendo nobiscum qui. i. tu nunquē es ingressus mare. nam ut mittam alias miserrias id ē omisissis vel exceptis alijs calamitatibus nauigandi vide: id ē cognosce hanc vnā miserriam. ego fui triginta dies: id est spacio triginta dierum in nauis aut plus eo. intellige tempore vel spacio illo triginta dierum. In quo discendi genere eo non refert ad triginta dies sed ad spacium aut tempus. ut alibi. annos sexaginta natus es aut plus eo. tum: id est tunc. interea: id est inter eos dies ego miser expectabam semper: id est assidue continue mortem

Comedia. VI.

ita id est adeo vñ sumus vsq; id est assidue diu vel valde tempestate aduersa id ē procella contraria et ventis oppositis. Par. odiosum illud est scilicet id est illud est graue et molestum toleratu videlicet sent per tanto tempore mortem expectare. Donatus vult odiosum capi pro odiose nomen pro adverbio, odium interdum cap. tur pro molestia. inde odiosus molestus. So. Haud id est non est clam id est non ignoro sed maxime intelligo q̄ sit illud graue et odiosum. deniq; id est vt paucis concludam. berce furantis aduerbium: potius au fugerim; id est aufugiam q̄ rede am in imbrum si sciam mibi esse redeunduz eo i. in cū locus. Par. quidē. i. certe olim cause leues. i. pue occasiōes fugiēdi ipellebāt te vt faceres id qd nunc minita ris facere scilicet vt fugeres: sed video pampbilū stare ante ostiū vos conserui ite intro. i. in domus acibis ego adibo hunc. i. abo ad hunc pampbilum visurus si quid velit me facere: deinde ad eū per rexit et bis cum verbis compellauit: o bere id est domine etiam nunc tu stas hic. Pam. et quidem id ē r certe expecto te ita stans. Par. Quid ē propter qd me expectas. Pam. Opus ē transcur so. i. transcurrere in arcem. i. in lo cum vrbis editorem qui tunc ab eo pampbilo erat multum remo tus. Pampbilus autē dumtaxat cupiebat parmenonē aliquo ab legare ne partuz philomene pos set resciscere. Par. Cui homini ē opus transcurrere in arces. Pam. tibi est opus id facere. Par. In arces exclamatiue pnuicianduz est. q. d. dicis esse mibi opus trā scurrere tā longe. quid. i. cur opus est transcurrere eo: id est in euz lo cum scilicet in arcem. Pam. Con ueni id ē alloquere calidemidem id ē virum illum hospitem id est amicum exterum myconius id ē ex mycone insula vna et cicladi bus vel ex myconio oppido q̄ ad uectus est id ē allatus ē nauis vna id est pariter simul meuz. Par. Perij; id est perditus sum dicas id est dicere possim hunc pampbilum vouisse: id est voto promississe si vnq̄ redisset saluus domum. id est in domum vt id est q̄ rumperet me ambulando id est cogendo me ambulare. Pampbi. Quid: id est cur cessas id est tardas ire quo iuberis. Par. Quid vis vt dicam ei. an id est vtrum conueniam id ē allo quar eum modo id est nunc. Pampbi. Immo. i. sed nuncia vel dic me non posse conuenire eum in eo sup. qd constitui me esse conuenturuz id est allocuturum eum ne expectet me illic scilicet in arce frustra. i. in cassuz quoniā ad eum non sū iturus. vola. i. ita curre vt volare magisq̄ currere videaris. Par. At. i. s; non noui id ē cognoui faciē id est facturam hominis illius. Pampbi. At. i. s; faciā. i. efficias vt noneris. i. cognoscas facies eius ipse est sup. magnus id ē magne stature. rubicundus id est rubens et rubens.

ita vsq; diuersa tempestate vñ sumus. Par. Odio sum. So. Haud clam me est. deniq; berce aufuge rem potius: q̄ redeam si eo mibi redeundum sciam. Parme. Olim quidem te cause impellebant leues: quod nunc minitare facere: vt faceres sofia. Sed pā pbilum ipsum video stare ante ostium: ite intro: ego hunc adibo: siquid me velit. bere etia; nūc tu hic stas? Pam. Ego te expecto. Par. Quid est? Pampbi. In arcem transcurso opus est. Parme. Cui hominum? Pam. Tibi. Par. In arcein quid eo? Pam. Callide midem hospitem myconium: qui mecum vna adue ctus est: conueni. Par. Perij. vouisse hunc dicam: si saluus domum redisset vnq̄: vt me ambulando rum peret. Pampbi. Quid cessas? Par. Quid vis: dicas: an conueniam modo? Pampbi. Immo quod consti tui me bodie conuenturum eum: non posse: ne me frustra illic expectet vola. Parme. At non noui ho minis faciē. Pam. At faciam: vt noueris. magnus:

Eclyra

Rubicundus esset dicendum. sed vitata est alternitas in locum b sufficiendo c. Est inq̄ crassus. i. p̄m̄
guis grossus: ē inq̄ crispus id ē crispus habēs capillos qui cirri dicuntur. Unde cirri ita dicuntur qui
cirros capite gestant. est inq̄ celsus i. glaucis oculis. i. viridibus quasi fellis oculos habēs et glaucos
Celsus color vt refert Velius dicitur color celi quasi celsus estq̄ species viridis coloris. Par. facies
illa est cadauerosa. i. sublimda. in morē cadaueris ac p̄sonata rubore et luore. Rubicūdi em̄ crassitates

rubicundus: crispus: crassus: celsus. Par. cadauero
sa facies. dii illum perdunt. quod si non veniet mane
am ne vsq̄ ad vesp̄erū? Pam. maneto curre: Par. n̄
queo ita defessus sum. Pam. Ille abiit. quid agam i
felix: proorsus nescio quo pacto bo c celē: quod me ora
uit myrrbina sue gnate partum. nam me miseret mu
lieris. Quod potero facias tamen: vt pietatem colā.
Nam me parenti potius: q̄ amorī obsequi oportet.
Atat ecum p̄bidippus: et patres vīd eo. bo sum p̄gūt
quid dicam hīsce incertus sum.

Laches. P̄bidippus. P̄p̄bilus.

Et in dudum illam dixisse expectare fi
lium: P̄bi. Factum. La. Tlenisse aiunt

redeat. Pam̄bi. Quam causam dicas patri: q̄ obre
non rednam nescio. La. Quem ego audini hic loqui

et crassas facies sepe habent qđ
est p̄p̄rium cadaueris: pōt et pul
posa intelligi et crassa q̄si cada
uerosa. Caro em̄ dicta est eo qđ
careat aīa. et caro p̄p̄e d̄r mortu
orū. Un̄ carmīfices dicti qui car
nes ex boie faciāt. Pulpa nō p̄
p̄rie dicitur qui manducatur eo
qđ pulsetur et concidatur. Potest
et r̄ pro d̄ pōt vt caro sit dicta q̄
si cado. Ut Uir. Belloq̄ caduci
dardanide: eo qđ iam sine anima
sit et cadat. Deinde p̄iger seruus
malum imprecatur callidemide
bospiri myconio et ait. dii perdāt
id est destruāt illuz. s. ad quē ego
mittoz. qđ. i. sed si non veniet i ar
cem ne. i. vtrum maneas vsq̄ ad
vesperū. i. vq̄ ad tempus vesp̄
tini. nā vespera re et p̄tū rī am
bo significant diei p̄tes extremā.
Pam. maneto illic quousq̄ vene
rit curre. Par. Non queo curre
re ita. i. adeo defessus sum id ē
defatigatus. Pam. cuz p̄amp̄bi
lus vidisset p̄menonē iussit quo
iussus erat subdidit: ille seruus
abiit quasi ita liceat loqui remo
tis arbitris. p̄oorsus nescio quid
ego infelix agas et nescio quo pa
cto id est quo modo celē id est oc
cultem abscondam hoc. i. partum
sue gnate p̄bilomene: qđ. i. par
tus sue gnate myrrbina. i. socrus

mea orauit me id ē rogauit me vt celarem. Nam me miseret. id est misereor mulieris. s. myrrbine vel p̄bi
lomene filie: misericordia autem bea ex amore processit. faciam quod potero q̄tum ad celandum par
tum eius p̄bilomene amore: tamen. i. ita. tamen faciam id vt colam. i. obseruem exerceam pietatem. i. in
timum affectum seu intimam c̄aritatē in matrem meaz sostratā que ab vxore more lesa fuit et offens
sa sic ab ea discedendo. Nā oportet potius me obsequi. i. obedire parenti. i. matri mee q̄ obsequi id est
indulgere et sanare amorī p̄bilomene. Atat intersectio est contritū et conturbatū. ecuz. i. ecce hic pro
pe video p̄bidippum. i. patrem p̄bilomene et etiam patrem meum lachem. Pergunt ambo. i. veniunt
seu eunt nunc. alias perseverant bozum. i. versus hanc partem: incertus sum. i. nescio quid dicam hīs
ce id est hīs. i. socrero et patri.

Et in te. Ille p̄amp̄bilus eligit potius defendere matres et incusare p̄bilomenā apd
senes q̄ amorī obtemperare adeo vt a conspectu p̄bidippi socris tandem discedat ea
lege vt non sit vxorem reducturus. La. Dixit id est dixitine. quasi dicat. Nonne dixi
sti dudum id est paulo ante illam p̄bilomenam dixisse se expectare filium meū maritū
eius: neq̄ domū mee in eius absentia posse vīvere. P̄bi. Factū est. i. verum est qđ dixi
llaz dixisse. La. aiunt. i. rumor est filiū venisse. i. applicuisse ad nos: propterea redeat

Comedia. VI.

nunc philomena. Pam. nescio quam causam dicam patri meo Zache q̄obrem id ppter quam cām nō reducā id est non resūmā v̄rorem. Zach. quē hominē ego audiui loqui hic. Pam. Tertū est id est constitutum ē sen deliberāui ⁊ decreui obfirmare me viām id est firmare me ac niti et figere me ob id est contra viām quam decreui prosequi. s. vt matrī potius q̄ amorī morem geram; tamen si proposuerā amorī morigerari. In hac autē structura obfirmare me viām; alter actūs regitur vi prepositionis ⁊ aliter vi verbi. ob autē interdum si significat cōtra. vnde obniti ptra niti. obnctari contra luctari. op poni ptra poni. Possz tñ forsitā illa structura sic fieri ⁊ intelligi. Tertū est me obfirmare. i. occludere obturare intercludere viā quam decreui prosequi. Donat⁹ dicit obfirmare eē aduersus omnia obstinate agere. ⁊ Festus inquit obstinat pro obfirmat inueniri. Zaches. Ipusus id est ipse est pampbilus de quo pampbilus lo aiebam id est colloquebar tecum hic. Pampb. omī pater salue. Za. omī gnate salue. Philomena. Benefactum est id est p̄ sperere contigit te pampbilum aduenisse. ⁊ adeo. i. certe vel valde bene factum est inq̄ te aduenisse saluum id est incolumem atq; validum id est robustum ⁊ corpore bene habetor vegeto quod scz aduenisse te saluum ⁊ validū est maximū. i. principatissimum. Pam. creditur ab aliquibus bene factum esse q̄ venerim nō forsitā ab omib⁹. Za. Aduenis. i. applicas modo. i. nūc. Pam. ad modum. i. valde modo aduenio. Za. Edo. i. dic quid reliq̄t pbania noster p̄sobrinus. i. p̄pinq⁹ quasi sororinus. Sobrini sunt ex duabus sororibus. Sed consobrini sunt quorum alter natus est ex fratre alter ex sorore. Nam ex fratribus cognati dicuntur patruales; alteri tamen sentitur a matris. Pam. Bercele pbania fuit bō sane. i. valde obsequis voluptati et laurisse sue incubens. dum. i. q̄d vixit et illi qui sunt sic. i. qui taliter viuūt voluptati obsequentes baud. i. non inuuant multum beredem suū. Aliqui codices habent sane bercele non voluptati obsequens fuit ⁊ tunc laudatur pbania qui nō vt nūti auari suis bonis abstinent vt suos beredes locupletaret; sed illis honeste est vsus ⁊ liberaliter vsi q̄ adeo vt sibi laudem in conquestu se bene vixisse dum vixerit qui quidem homines sic viuentes nō multum solent suos beredes adiuuare suis successioneibus. Vero pro sed reliquit sibi hanc laudem scz q̄ bene vixit id est vel laute vel iuste. dum id est q̄d vixit. Za. tum id est consequenter igitur quia sic vixit nūc nihil attulisti huc plus vna sententia id est nihil attulisti huc preter illam sententiam scilicet q̄ bene vixit dum vixit. Sententia vt inquit Li. in quarto r̄berborcorum est oratio sumpta de vita que quid sit quid ve oporteat in vita breuiter ostendit. Pamp. Quicquid est. i. omne qd est vel si quid est quod reliquit id profuit. i. pro nobis fuit. Za. Immo. i. sed id qd reliquit obfuit q̄ id signum ē me amī fuisse amīcū quē adhuc viuere vellē. Exp̄ssit itaq; morē beredū q̄ fingūt se dolere ob mortē p̄pinq⁹. Nā vellē illū pbania esse viuū ⁊ saluū. i. incolumē ac sanū. Pbi. lz. i. tu pores optare istuc scz vt adhuc vliueret ip̄me. i. sine pena sine dāno ac periculo vel sine effectu. nā ille mortu⁹ iaz. i. ex hoc tpe nūc reuiscet. i. viuus restituetur seu redibit in vitam. ⁊ tamen scio vtrū id est quod si liceat b̄ poni iter duo

Pam. Eterum est obfirmare viām me: quam decreui prosequi. Zaches. Ipusus est: de quo hic aieram tecum. Pampbil⁹. Salue mi pater. Zaches. Mi. salue gnate. Pbi. Bene factum te aduenisse pampbile. et a deo (quod maximum est) saluū atq; validum. Pam. pbi. Creditur. Zaches. Aduenis modo? Pampbil⁹. Admodū. Za. Edo: quid reliquit pbania consobrini noster? Pam. Sane bercele homo voluptati obsequens fuit: dum vixit. et qui sic sunt: baud multū beredem inuuant. Sibi vero hanc laudem reliquit. Tixit (dū vixit) bñ. Za. Dū tu igitur nihil attulisti hic plus vna snia. Pā. quicquid ē id qd reliq̄t: pfuit. Za. Immo obfuit. Nā illū viuū: ⁊ saluū vellē. Pbi. Impune optare istuc lz. Ille reuiscet iā nūc: ⁊ tñ vtrū malis scio.

Eclyza

malis id est potius velis et eligas videlicet ut reuiuifcat an ut non reuiuifcat. **Lach.** hic laches transfert sermonem ad reditionem philomene. hic pbidippus iussit id est voluit vel precipit seruis beri philomenam accersi: id est adduci vel aduocari ad se et hoc dicens submonebat pbidippum latenter ut id comprobaret inquit. dicte iussisse eam accersi ad te pbidippum. **Pbi.** noli fodere id est pulsare latus meum submouendo me ut id dicam Nam reuera iussi eam accersi. **Lac.** Laches alloquitur pampbium

cupiens inducere ad reducenda uxorem et inquit. sed pbidippus iam id est statim remittet eam philomenam. **Pbi.** scilicet id est certe ego remittas. **Pam.** Scio omnem remyrid id est qualiter ea res sit gesta: id est facta. ego adueniens id est cum ego aduenirez audiui id est accepi modo: id est paulo ante omnia que facta sunt. **Lac.** At id est huiusmodi perdant id est destruant istos inuidos id est inuidentes matrimonio qui nunciant libenter bec: id est talia qualia audiui. **Pam.** Ego scio me causasse id est prouidisse ne vlla contumelia posset fieri mihi a vobis merito: id est precipue quam meruerim nisi fieret vbi et si nunc velim memorare: id est recitare id quod sequitur videlicet quod: id est quantum fui puerum indicatum pro coeuntino alicuius fidei. i. seruanti fidem et datam a me et clementi mansueto facili possum vere memorare inquit nisi magis velis te resciscere. i. cognoscere. **Pbi.** scilicet quod fidei et miti alicui in eam fuerim ex ipsa philomena. Namque eo pacto: id est eo modo fides erit meo ingenio: id est mee nature: et ut ita dicam conditioni apud te hoc est tu habebis fidem: id est credulitatem mee nature et conditioni eo modo. cum id est quando illa philomena que nunc est iniqua in me: id est erga me dixerit equa. id est ea que equum est dici quia vera. **Dei me.** Dicimus eleganter. Est mihi apud te fides id est tu habes mihi fidem vel mihi credis. sic et in proposito tunc fides erit ingenio meo apud te: id est tu credes meo ingenio eo pacto et cetera. **Nec pro et non et restor** id est restes inuoco deos id est dicit propter id scilicet hoc dissidium id est hoc diuortium hanc discordiam euenisse mea culpa id est quod dicunt hic inepte meo defectu. **Sed quando:** id est quia deputat: id est vehementer existimat sese id est seipsam esse indignam matri mee cui concedat. id est obsequatur ac morem gerat. proprius sermo erat sic faciendus quoniam putat se indignam que concedat matri mee. et non cui sed poete talibus sermonibus gaudent vti non crebro vilitatis quale est. **Scio omnem rem ut gesta sit.** vbi oratores dicerent scio ut siue qualiter omnis res gesta sit. **Et quando inquit se putat indignam matri cuius toleret:** id est equo animo ferat mores id est modos viuendi difficiles quales sunt in senibus qui morosi sunt tua modestia: id est per suam moderationem sine temperantiam. **Modestia** est basis omnium virtutum. moderatio vero est modestie executiua que modum adhibet in dictis et in factis. et quoniam inquit gratia id est beniuolentia amicitia pax concordia non potest componi. i. conciliari coniungi inter eas matrem et philomenam alio pacto. i. alio modo. o pbidippe aut mater mea est

La. Berit philomenam ad se accersi hic iussit dicte iussisse te. **Pbi.** Noli fodere latus. iussit. **La.** Sed iam remittet eam. **Pbi.** Scilicet. **Pam.** Omnem rem scio: ut sit gesta. **Adueniens** audiui omnia modo. **At istos inuidos dii perdant** qui bec libenter nunciant. **Pam.** **Ego** mescio causasse: ne vlla merito contumelia fieri vobis posset. **Idcirco** si nunc commemorare hic velim: quod fidei animo et benigno in illam. et clementi fui: vere possum: nisi te ex ipsa bec: magis velim resciscere Namque eo pacto maxime apud te meo erit ingenio si des cum illa (que nunc in me iniqua est) equa de me dixerit. neque culpa hoc dissidium euenisse mea id testor deos. **Sed quando** sese esse indignam putat matri mee: cui concedat cuiusque mores toleret sua molestia: neque alio pacto componi potest inter eas gratia:

lomena que nunc est iniqua in me: id est erga me dixerit equa. id est ea que equum est dici quia vera. **Dei me.** Dicimus eleganter. Est mihi apud te fides id est tu habes mihi fidem vel mihi credis. sic et in proposito tunc fides erit ingenio meo apud te: id est tu credes meo ingenio eo pacto et cetera. **Nec pro et non et restor** id est restes inuoco deos id est dicit propter id scilicet hoc dissidium id est hoc diuortium hanc discordiam euenisse mea culpa id est quod dicunt hic inepte meo defectu. **Sed quando:** id est quia deputat: id est vehementer existimat sese id est seipsam esse indignam matri mee cui concedat. id est obsequatur ac morem gerat. proprius sermo erat sic faciendus quoniam putat se indignam que concedat matri mee. et non cui sed poete talibus sermonibus gaudent vti non crebro vilitatis quale est. **Scio omnem rem ut gesta sit.** vbi oratores dicerent scio ut siue qualiter omnis res gesta sit. **Et quando inquit se putat indignam matri cuius toleret:** id est equo animo ferat mores id est modos viuendi difficiles quales sunt in senibus qui morosi sunt tua modestia: id est per suam moderationem sine temperantiam. **Modestia** est basis omnium virtutum. moderatio vero est modestie executiua que modum adhibet in dictis et in factis. et quoniam inquit gratia id est beniuolentia amicitia pax concordia non potest componi. i. conciliari coniungi inter eas matrem et philomenam alio pacto. i. alio modo. o pbidippe aut mater mea est

Comedia. VI.

segreganda: id est se iungenda a me aut philomena vroz est segreganda. Nunc pietas: id est charitas et intimus affectus in matrem potius suadet. i. incitat me sequi commodū. i. utilitatem vel oportunitatem matris q̄ vroz. **La.** O pampbile tuus sermo accessit ad aures mibi non inuito. id ē non in totū nolenti videlicet quantum spectat ad pietatem non quantum ad dissidium: quod inuisum ē mibi cum ad est quando intelligo te postputasse. i. posthabuisse et reputasse tanq̄ inferiores quantum ad curam tuam p̄e parente. id est in comparatione matris tue: et accurate considera ne. o pampbile tu im-
 pulsus ira: id est commotione animi insistas: id ē immoreris sis fixus et perimar in tua opinione prave: id est distorte seu oblique ac non recte. **Pam.** o pater quibus iris id est indignationibus commotionibus ego impulsus nunc sim iniquus in illam. i. erga illam vel contra illam que philomena nuncq̄ commerita est: id est nuncq̄ commisit quicq̄: id est aliquid quod nollem id est quod esset mibi molestum: et scio eam sepe meritam esse: id est prestuisse id quod vellem. **Odereri** bona dicimus commereri mala: et amo eam et laudo et vehementer desidero eam. Nam expertus sum eam fuisse erga me miro ingenio id est mirabili mansuetudine et natura: et exopto: id est adeo exopto illi ut exigat: id est traducat reliquam vitam: id est quod reliquum est vite sue seu residuum vite sue cum eo: id est tali viro: id est marito: qui sit fortunator: id est felicior me: id est q̄ ego quandoquidem: id est quia certe necessitas id ē vel coniunctio sanguinis et amoris vel vis pietatis cui nō facile obstititur distrahit: id est aufert illam a me inuito scilicet. **Pbi.** ne. id est ut non distrahatur a te illa est tibi in manu: id ē in tua potestate. **La.** Si sis satis sanus: id est si non sis infans iube id est precipe illam redire. **Pam.** o pater non est consilium: id ē non est ea mibi intentio seu maior propositus eius reducende scribo antique pro scribam id est consulam commodis matris. **La.** Pampbilus nolens amplius resistere coram patre maluit discedere. Itaq̄ laches cepit reuocare eum dicens quo id est in quem locum abis id est discedis mane id est siste pedem: mane inquam id est iterum tibi dico: mane quo abis. **Pbi.** que id ē qualis et quanta hec pertinacia id est hec obstinatio in opinione est. **La.** Dixi id est dixi ne tibi cum esse laturum egre id est moleste hanc rem scilicet discessum philomene a matre pampbilis q̄obrem id est quia propter orabam te ut remitteres filiam tuam **Pbi.** Edepollurantis ē.

segreganda aut mater a me est p̄bidippe: aut philomena. Nunc me pietas matris potius commodum suadet sequi. **La.** Pampbile haud inuito ad aures sermo mibi accessit tuus: cum te post putasse omnes res p̄e parente intelligo verum vide: ne impulsus ira prave insistas Pampbile. **Pampbi.** Quibus iris impulsus nunc in illam iniquus sim que nuncq̄ quicq̄ erga me cōmerita est pater (quod nollem) et sepe quod vellem meritam scio amoq̄ et laudo: et vehementer desidero. nam fuisse erga me miro ingenio expertus sum. illiq̄ exopto ut reliquam vitam exigat cum eo viro: me qui sit fortunatior: quando quidem illam a me distrahit necessitas. **Philomena.** Tibi id in manu est ne fiat. **La.** Si sanus es satis iube illam redire. **Pampbilus.** non est consilium pater matris scribo comodis. **La.** quo abis? mane mane inq̄: quo vadis? **Pbi.** que est hec pertinacia? **La.** Dixi p̄bidippe hanc rem egre laturum esse eū? q̄obrem te orabam ut filiam remitteres. **P.** non credidi edepol adeo

Eclyza.

non credidi pampbilum fore: id est futurum esse adeo: id est ita inhumanum id est inimicem ferocem
 ut est ita nunc is putat me socerum supplicaturum sibi genero: quasi dicat id dedecet me. Si pampbilus
 est in ea dispositione ut vult reducere: id est resumere uxorem suam licet ei supple id est potest. sin id est
 sed si est alio animo id est si habet alium animum q̄ reducende eius remuneret id est reddat mihi remu-
 nerando dotem id est pecuniam sibi datam pro dote filie. eat pro venit buc ad reddendam dorem. Lac.

inhumanum fore: ita nunc is sibi me supplicaturum
 putat. Si est ut velit reducere uxorem: licet. sin alio
 est animo: remuneret dotem: buc eat. Laches. Ecce
 autem tu quoq; proterue iracundus es. Pbi. Percō
 timax redisti buc nobis pampbile. La. Decedet ira
 bec: et si merito iratus est. Pbi. Quia paululum
 vobis accessit pecunie: sublati animi sunt. La. Etia
 mecum litigas? Pbi. Deliberet: renuncietaq; bodie
 mihi velit an non? ut alijs (si huic nō sit fiet. Laches.
 Pbidippe ades. audi paucis. Abijt. Quid mea? po
 stremo inter se transigant ipsi ut lubet: quando nec
 gnatus: neq; hic mihi quicq; obtemperant: que disco
 parui pendunt. porro hoc iurgium ad uxorem: cuius
 bec fiunt consilio omnia: atq; in eam hoc omne quod
 mihi egre est: euomam.

Dyrbina:

Pbidippus

Erii quid agam? quo me vortam? quid
 viro me respōdebo misera? nam audi

est parui estimant ea que disco porro hoc iurgium ad uxorem tanq̄ aliquid magnum. Iurgium est dissen-

rio sine consertatio inter beniuolos et propinquos. Iis autem inter inimicos. Cuius sci-
 licet uxoris consilio id est suasu bec omnia fiunt: atq; euomam id est efficiam effundaz
 in eā uxorem b̄ qd mihi molestum est: vel accidit et bene euomā et egre. Nam in egritu-
 dine solet vomitus releuare.

Erii rē. Dic rē est senis atq; anus eo quidem pacto ut mores inter se diuersos et in-
 notos possumus agnoscere. Dyrbina. Perij id est perditū sum. quid agas. quo id ē

Ecce: id est ipsoptu adest alius
 tu quoq; sicut pampbilus es iracu-
 dus. i. propensius ad iram proter-
 ue id est immoderate et superbe
 siue sit vocatus siue aduerbū.
 Dicitur autem proteruus et eo
 q̄ poterat alium dum ei obuiam
 preterit. Pbi. alloquitur absen-
 tem per magnam indignationem
 Pampbile redisti buc ex im-
 bro percontumax: id est valde
 rebellis nobis. Proprie contumax
 dicitur rebellis et contem-
 ptor potioruz. Lac. Decidet iram
 pbi. decideret. id est quamuis
 pampbilus est iratus merito: id ē
 non s. ne causa. Pbi. quia pau-
 lum pecunie accessit vobis: id
 est vobis increuit. animi vestri
 sunt sublati: id est erecti et tume-
 facti. Lac. Etiam litigas mecum
 quemadmodum cum pampbilo
 litigauit. Pbi. Pampbilus delibe-
 ret et denunciet: id est significet
 mihi bodie ne: id est utrum velit
 reducere uxorem an non velit ut
 mea sit vxor. alij si non sit vxor
 huic. Lac. Pbidippe ades: id
 est ad me accedas propius au-
 di id ē ausculta paucis id est bre-
 ui sermone. Pam. abiit quid mea
 refert sup. i. quid ad me spectat.
 Deinde se puerit ad spectatores
 inquitens. Postremo id ē tandem
 post multa verba ipsi: id est filius
 et pbidippus socer transigant:
 id est concordent conueniant pa-
 ciscentur ut lubet id est ut placet
 eis quando id est quia nec gnatus
 pampbilus nec hic Pbi. obtempe-
 rant id est obediunt mihi quicq;
 id est in aliquo parui pendunt id

Comedia. VI.

in quam partem vocatam: id est conuertam me. Quid ego misera respondebo meo viro: id est meo marito. Nam vir meus visus est mihi audisse vocem pueri vagientis: id est vagitum quid clamor est infantis ledentis. ita ade ipse vir tacitus id est silens corripuit. i. celeriter recepit de repente id est valde subito. Nam de repente una est pars orationis in qua de auge. nam aduerbijs prepositiones separatim non adduntur. Corripuit inquit sese ad filiam philomenam. quod id est sed si rescierit scimus manifesta rescimus occulta id est si cognouerit eam peperisse edepol non scio qua causa i. propter quam causam dicas me habuisse. i. tenuisse id est eam peperisse. Sed ostium. i. ianua crepuit: id est patefactum est et quidam cum sonitu violento. credo ipsum virum meum venire ad me. nulla sum pro non sum ut pote que perij. Pbi. Quid id est postquam vxor sensit: id est percepit me ire ad filiam duxit se foras: id est se conuulit foras vel abiit: atque eccam i. ecce hic video eam vxorem. o myrrha quid ais. deinde non respondente prope subdit. heus aduerbum vocantis siue admonentis dico tibi: id est te alloquor dicendo quid ais. Myr. ne id est vtrum. o vir mi id est mi marite dicis mihi. Pbi. Ego sum tuus vir id est maritus adeo: id est certe tu ne: id est non de putas: id est non existimas me esse virum. id est maritum: immo nec hominem quidem. Nam o mulier si ego visus forem vni tibi esse vtrumvis. i. vtrumlibet horum scilicet aut vir aut homo non sic habitus esse ludibrio id est derisioni illusioni: hoc est non fuisset sic delusus a rebus factis id est per tua facta que mihi hec celasti. Myr. quibus factis a me ludibrio habitus es? Pbi. At rogitas: id est inquis. quibus factis impudentia est interrogare quod teneas. filia nostra peperit. Item. interiectio indignantis. taces: id est celas ex quo homine peperit scilicet. i. ex cuius compressu. Myr. equus est per ironiam dixit: quasi dicat maxime dedecet patrem rogare istud de filia. i. ex quo peperit perij id est cor meum illo dicto vulnerasti. obsecro ex quo homine censes eam peperisse nisi ex eo cui data est nuptum: id est cui nupsit vel collocata fuit. Pbi. Eredo eam peperisse ex pampbilo neque adeo. i. certe est patris. i. decet patrem arbitrari aliter quam ex viro suo filia peperit. Sed demiroz. i. valde miroz quid sit quod obrem. i. propter quod volueris tantopere. i. tantum celare nos omnes hoc. i. partum filie presertim cum peperit et recte: quia non monstrum peperit et suo. i. congruo tempore quo pregnantes possunt parere videlicet septimo mense. Nam ut beatus digestus de statu hominum. Septimo mense perfectum fetum nasci iam receptum est propter auctoritatem doctissimi yppocratis. Adeo id est adeo ne verum est supple. te esse animum adeo

se vocem pueri visus est vagientis: ita corripuit repente tacitus sese ad filiam. Quod si rescierit peperisse eam: id qua causa clam me habuisse dicam: non edepol scio: Sed ostium crepuit: credo ipsum ad me exire. nulla sum. Pbi. Uxor ubi me ad filiam ire sensit. se duxit foras: atque eccam video. Quid ais myrrha? Heus tibi dico. Myr. tibi ne mi vir? Pbi. Vir ego tuus sum tu ne virum me: aut hominem deputas adeo esse? Nam si vtrumvis horum mulier vni tibi visus foret: non sic ludibrio tuis factis habitus essem. Myr. Quibus? Pbi. At rogitas: peperit filia. Item taces: ex quo? Myr. Istuc patrem rogare est equum. Perij: ex quo censes: nisi ex illo cui data est nuptum obsecro? Pbi. Eredo: neque adeo arbitrari patris est aliter. Sed demiroz quid sit quod obrem tantopere hunc omnes nos celare volueris partum presertim cum et recte et tempore suo peperit adeo

Ecyra

pernicaci id est maligno et perseveranti cum quadam vi. Nam pernicax est perseverans cum quadam vi. ut preoptares. i. potius cuperes vel valde optares puerum filie ptre. i. exponi ad mortem ex quo filio scires amicitiam fore. i. futuram esse firmiter. i. stabiliorem inter nos post bac. i. in posterum potius quam filia esset nupta cum illo pampbilo aduersum id est contra libidinem. i. immoderatam tui animi cupiditatem. ego etiam credidi banc culpam de diuortio filie esse illorum. i. esse apud illos que tamen

pernicaci esse animo: ut puerum preoptares perire: et quo firmiter inter nos fore amicitiam post bac scires: potius quam aduersum animi tui libidinem esset cum illo nupta: ego etiam illorum esse culpam banc credidi: que te est penes. *Oyr.* Misera sum. *Pbi.* Utinam sciam esse istuc. Sed nunc mihi in mentem venit ex hac re quod locuta es olim: quum illum generum cepimus. Nam negabas nuptam filiam tuam posse te pati cum eo: qui meretricem amaret: qui pernoctaret foris. *Oyr.* quum is causam hunc suspicari: quam ipsam veram malo. *Pbi.* Multo prius sciuimus quam tu illum habere amicam myrbina. verum id vitium non quam decreui esse ego adolescentie. nam id omnibus innatum est. At postquam aderit tempus: se quoque etiam quum oderit. Sed ut olim te ostendisti: nihil cessauisti eadem esse usque adhuc: ut filiam ab eo abduceres: ne quod ego egissem: esset ratum. Id nunc indicium res hec facit: quo pacto factum volueris. *Oyr.* Adeo non me esse pernicacem censes: cui mater sien: ut eo essem

culpa est penes te. i. in te ipsa et quasi in possessione tua. *Oyr.* Ego sum miser. i. infelix. *Pbi.* Utinam sciam istuc esse. i. sciam te vere esse miseram ita quod vere sis misera. Vel utinam sciam pro certo penes te culpam esse. Sed nunc id venit mihi in mentem quod olim locuta es. i. dixisti quum. i. quando cepimus. i. elegimus illum pampbillum generum. i. ut esset gener noster. nam negabas te posse pati filiam tuam esse nuptam cum eo vel ei qui amaret meretricem et qui pernoctaret. i. totam noctem insomnem duceret foris id est extra domum pernoctare est totam noctem insomnem ducere. *Oyr.* hoc dicit apud se aut ad spectatores conuersa malo. i. potius volo hunc pbidippum suspicari quam is id est quamlibet aliam causam quam ipsam veram causam propter quam volui celare parum. *Pbi.* o myrbina sciuimus multo prius quam tu sciueris illum pampbillum habere amicam bacchidem. verum id est sed ego nunquam decreui id vitium amoris esse vitium adolescentie id est iuuenilis etatis. nam id vitium est innatum omnibus adolescentibus. Ita opinatur pbidippus. sed eius sententia est iniusta. nam adolescentibus tale flagitium est grauissimum et multis correctionibus reprimendum. At id est sed post iurantis est iam id est statim post adolescentiam breuem tempus aderit id est adueniet vel presens erit quum id est quo tempore etiam ipse pamp

pbius oderit non solum alienas mulieres imo et propriam et item seipsum in senectute. Sed ut. i. qualem olim ostendisti te esse cum negabas te posse pati filiam tuam nubere cum eo qui foris pernoctaret nihil. i. in nullo cessauisti. i. destitisti esse eadem. i. esse similis et talis qualem te ostenderas usque adhuc. i. hucusque ad hoc tempus ut abduceres. i. dimoueres abstrahere filiam ab eo pampbilo ne id esset ratum. i. firmum stabile quod egissem. Nunc hec res. i. ista celatio tua facit indicium. i. estimationem. vel indicium. i. demonstrationem quo pacto volueris id factum. i. quod filia nupsit pampbilo. *Oyr.* adeo. i. utrum censes me esse ita pernicacem. i. vim agentem perniciosa ei vel erga eam pbiomenam: cui pbiomene ego sum mater ut essem eo

Comedia. VI.

quino id est ut haberem talem animi qualem dicis me habere si hoc matrimonium esset et nostrum
id est utile nobis siue pro nostra utilitate. Tum id est, propterea tu potes prospicere id est providere aut
iudicare quid sit in rem nostram id est in nostram utilitatem seu quod nobis sit utile. Pbi. fortasse tu au-
disti ex aliquo qui diceret se vidisse eum pampbilum existentem ab amica aut introeuntem ad amicum
baccbidem: quid tum id est tunc postea super. ex eo inferre si facit hoc id est si visit amicum raro et mode-
ste. i. adhibito modo aut cum pudore et modestia. nonne est magis hu-
manum nos dissimulare. i. fingere nos ignorare quam dare operam. i. quam
laborare scire id quod abitis a neu-
tro. ex quo siue vni aut. quod obrem
oderit. i. odio persequatur nos. Nam
si ipse pampbilus posset auellere
id est abstrahere se ab ea ami-
ca de repente id est valde repen-
te una enim est pars orationis quod
id est cum qua amica consuesce-
re id est consuetus fieret vel con-
suetudinem siue conversationem
haberet tot annos id est tanto tem-
pore non dicerem eum esse homi-
nem fragilis scilicet nature et ad vo-
luptates multum propense nec
dicerem eum esse virum satis fir-
mum id est validum nature mee.
My. obsecro mitte id est dimitte
te adolescentem pampbilum et
mitte ea que id est in quibus ais
id est dicis me peccasse id est er-
rasse. Abi. i. discede tu solus con-
ueni. i. alloquere pampbilum so-
lum id est sine arbitris roga id est
interroga ne id est utrum velit
uxorem philomenam an non velit.
Si est id est si contingit ut dicat
vellet uxorem: redde ei uxorem. sin
autem. i. sed si est id est si contingit
ut nolit uxorem recte consului. i.
prospexi. puidi mee gnate philo-
mene. Pbi. siquidem id est si cer-
te ille ipse pampbilus. non vult
uxorem et si tu myrrina sensisti
peccatum esse in eo: aderat id est
prope erat cuius consilio videlicet
meo par fuerat id est decuerat
nam par esse significat decens
esse. Ica scilicet peccata pampbi
si prospici id est provideri quod obrem incendit ira id est vehementer exardesco te myrrinam ausam esse
facere hec. i. adducere filiam celare partum et exponere puerum iniussu meo. i. absque precepto meo inter-
dico. i. prohibeo. Edicimus quod fieri iubemus. interdiciamus quod fieri vetamus. edicimus etiam
vni generi hominum: interdiciamus diversis. interdico ergo ne id est ut non velis extulisse id est ex-
portasse puerum extra edes id est extra domum meam. Sed ego sum stultior id est nimis stultus
qui scilicet ego postulem hanc uxorem meam parere id est obsequi obedire meis dictis ibo intro

animo: si ex usu esset nostro hoc matrimonium? Pbi.
lomene. Tum prospice: aut iudicare nostram in rem
quid sit potes? Audisti ex aliquo fortasse: qui vidisse
eam diceret exeuntem aut introeuntem ad amicum?
Quid tum postea? si modeste ac raro facit nonne ea
dissimulare nos magis humanum est: quam dare ope-
ram id est scire qui nos oderit? Nam si ipse posset ab ea
se se repente auellere: qui cum tot consuesceret an-
nos: non eum hominem dicerem: nec virum satis fir-
mum gnate. My. Mitte adolescentem obsecro: et
que me peccasse ais abi: solus solus conveni. roga: ve-
lit ne uxorem an non. Si est ut dicat velle se: redde:
sin est autem ut nolit recte consului mee: Philome-
na. Siquidem ille ipse non vult et tu sensisti in eo es-
se myrrina peccatum: aderam cuius consilio fue-
rat ea par prospici quod amorem incendit ira te esse
ausam facere hec iniussu meo. interdico tibi ne extul-
se extra edes puerum usquam velis. Sed ego stultior
meis dictis parere hanc qui postulem. Ibo intro

Eclyra.

atq; edicam: id est lubebo seruis ne ipsi finant: id est permittant puerus efferri: id est exportari quoq;
id est in aliquem locum. *Odyrbi.* Pol. id est per polucem nullam credo mulierem vivere misertorem: id
est infeliciozem me. nam edepol non est clam me id est non ignoro ut id est quo pacto hic vir meus latet?
sic hoc videlicet si rescierit ipsam rem ut fiet: id est scierit rem quemadmodum est videlicet filiam non
esse ex pampbilo grauidam cum tamen esset non quidem in matrimonio: sed ante in tenebris cum: id

atq; edicam seruis: ne quoq; efferri finant. *Odyrbi.*
Nullam pol credo mulierem me misertorem vivere
nam ut vir laturus hoc sit: si ipsam rem (ut fiet) res
scierit non edepol clam me est: cum hoc quod leui
us est: tam animo iracundo tulit: nec qua via sen
tentia eius possit mutari scio. hoc mihi vnum ex plu
rimis miserijs reliquum fuerit malum: si puerum ut
tollam cogit: cuius nos qui sit nescimus pater. Nam
cum compressa est gnata: forma in tenebris nosci qui
ta est. neq; detractum ei tum quicq; est: qui possit no
scire qui fiet. Ipse eripuit vi in digito quem habuit
virgini abiens anulum. Similiter vereor pampbilu
ne orata nostra nequeat diutius celare: cum sciat alie
rum puerum tolli pro suo.

Sostrata.

Pampbilus.

Non clam me est gnate mi tibi me esse
suspectam vxorem tuam propter meos
mores hinc abijisse: et si dissimulas sedu
lo. Verum ita me dii ament itaq; obtingant ex te que
exopto mihi: ut nunq; sciens commerni merito ut ca

dulo: id est sine dolo instanter ea: id est eam rem scilicet me esse suspectam tibi veram dii ita ament me
turandi modus est. et ita ea que opto ex te. obtingant mihi ut: id est sicut nunq; sciens: id est consulto

est quia ipse vir meus tulit anti
mo tam iracundo hoc quod est le
uius scilicet partu celasse nec scio
qua via: id est qua ratione senten
tia eius possit mutari hoc vnum
malum reliquum fuerat: id est res
stiterat mihi ex plurimis miseri
js: id est ex multis malis seu in
fortunijs si vir meus cogit ut tol
lam: id est educem puerus cuius
pueri nos nescimus qui. i. quis
sit pater, nam cum id est quando
nata compressa est: id est stupra
ta forma stupratoris non quita
est antequam ut a queor passiuo id est
non potuit nos: id est animadu
erit neq; cum: id est tunc quicq; id
est aliquid detractum est: id est a
blatus est ei pampbilo qui: id est
quo vel unde poscit nosci qui sit
compressor scilicet ipse stuprator
abiens: id est discedens eripuit
vi: id est violentia virgini anulu
que habuit in digito. Similiter
id est etiam vereor pampbilum
ne: id est quod nequeat. id est non
possit celare diutius nostra ora
ta. i. ea que orauimus cum ut celas
ret diu. i. quando sciet alienum pue
rum tolli. i. nutrir pro suo: id est
loco sui filij.

Non claz me te:
Dic sostrata de
filio se purgat
abcessu vxoris
et simul se abitu
ram rus pollice
tur ne obster sua presentia quo
minus philomena redeat. So.
O mi gnate pampbile non est
clam me: id est non ignoro me es
se suspectam: id est in suspitione
tibi vxorem tuam abijisse hinc p
pter meos mores forsitan iniu
cundos. et si. i. quamuis dissimu
las: id est celas non ostendis se
p. iij

Comedia. VI.

Hedira opera pmerui: id est male de ea sum merita comederimus: mala tantum vel comerunt id est digna
 fuit ut illa vxor tua caperet odiū mei merito id est quod odiam meruerim. Et quod. i. quantum rebar. i. putabam
 ante. i. prius te amare meram super. i. tantum firmasti fidem. id est adhibuisti probationem ei rei scilicet a
 mozi tuo in me. Nam pater tuus laches modo i. paulo ante narrauit mihi intus quo pacto id est quo mo
 do habueris me prepositam id est preposueris me tuo amori in vxorem. Nunc contra id est ediuerso vi
 cissim certum est mihi id est con
 stitui ac deliberari me referre gra
 tiam id est reddere beneficiū i
 bi vto mi pampbile scias premi
 um id est mercedem esse positum
 apud me pietati: id est pro pieta
 te et intimo affectu tuo in paren
 tem. Illud autem premium inteli
 ligi esse si ipsa cum lache rus se
 cedat et reditui philomene non
 obstat arbitror hoc scilicet quod vo
 lo facere esse commodum: id est
 consentaneum vtile vobis: id est
 tibi at philomene et etiam mee
 fameme videar esse diuortij cau
 sa. certe ego decreui id est consti
 tui me esse abituram. id est disces
 suram rus id est in agros hinc. i.
 ex hoc loco cum tuo patre scilicet
 lache marito meo ne id est ut non
 mea pntia obstat: id est impedi
 at. neu id est ut non vlla causa re
 stet reliqua: id est reliquatur quoniam
 id est quod non tua philomene re
 deat ad te. Pampb. Queso. quid
 consilij: id est consilium est istuc?
 id est tuum: quasi dicat. quid sibi
 vult tuum propositum vel quale
 esse istud propositum ut tu victa:
 id est mora stulticia id est per stul
 ticiam illius philomene migres:
 id est discedas rus habitatum:
 id est habitandum ruris: baud: id
 est non facies. id est non migra
 bis rus neque ego finam id est pa
 ssiar te id est facturam ut id est ne
 non. o mater qui velis maledi
 ctum id est maledicere nobis. di
 cat: id est esse factum scilicet quod migraueris rus mea pertinacia id est mea obstinatione et perseveranti in
 potestate. baud: id est non dicat esse factum tua modestia. Tum: id est deinde ego nolo te deserere:
 id est derelinquere tuas amicas et cognatas et nolo te deserere dies festos qui celebrantur frequen
 ter in vrbe mea causa: id est propter me et ut mihi gratificeris. So. Pol iurantis iam: id est nunc iste
 res quas dicis scilicet amice cognate dies festi nihil voluptatis id est nullam voluptatem ne minimam
 quidem fuerunt id est affuerunt mihi. duz id est quod tempus etatis tui id est passum est vel postula
 uit ac permisit satis perfuncta sum illis rebus. i. sufficienter sum illis rebus usa et quidem usque in su
 nez temporis illud ferentis. perfunctus periculis dicitur qui pericula sinuit: sicut perfunctus magistra
 tibus qui magistratus administravit et eos ad finem usque perduxit. iam facietas. i. tedium istorum studio
 rum. i. istarum applicationum animi tenet me id est iam harum rerum sum tedio affecta. nunc hec cura est mi
 hi maxima id est maxime hoc curo quod sequitur ut id est quod ne cui id est non alicui mea longinquitas eta

peret illa odium mei teque antequam me amare rebar. et
 rei firmasti fidem. Nam mihi tuus pater intus narra
 uit modo: quo pacto habueris prepositam amori tuo. Nunc
 tibi me certum est contra gratiam referre ut apud me premi
 um esse positum pietati scias mi Pampbile. Hoc et vobis
 et mee commodum fave arbitror. Ego rus abitura: hic
 cum tuo me esse certe decreui patre: ne mea presentia ob
 stet: neu causa vlla restet reliqua quin tua philomene
 ad te redeat. Pam. Queso quid istuc consilij est: illi
 us stulticia victa ex vrbe tu rus habitatum migres: baud
 facies: neque sinam ut qui nobis mater maledictum ve
 nit: mea pertinacia esse dicat factum: baud tua mode
 stia. Tum tuas amicas te et cognatas deserere et fe
 stos dies mea causa nolo. So. Nihil pol ias mihi iste res
 voluptatis fuerunt dum etatis tempus tulit perfuncta sa
 tis sum. Satietas me iam et studiorum istorum. Hec mi
 hi nunc cura est maxima: ut ne cui mea longinquitas eta

Ecyra

ti id est mea longa vita vel diturnum spacium vite mee obstat. i. noceat sit obstaculum alicui: vel ne quis exoptet mortem meam quod fieri solet de senibus qui expectati appellantur qd eoz mors ab heredi- bus expectetur video. i. conspicio me esse iniusam. i. odio habitam. hic id ē in hac urbe ideo abeun- dum est rus & qdem immerito. i. iniuria & cum non meruerim tempus est concedere id est abire & locū dare sic. i. concedēdo. ego optime precidam. i. rescindam. compositum a pre & cedo is. pro scindo. & iō

tis obstat: mortemue exoptet meam. Hic video me esse iniusam immerito. tempus est concedere. Sic op- time ut ego opinor omnes causas precidam omnib⁹: et me hac suspitione exoluam: et illis morem gesse- ro. Sine me (obsecro) hoc effugere vulgus quod ma- le audit mulierum. Pamphi. qd fortunatus sum cete- ris rebus absq; vna bec foret: hanc matrem habens: talem autem nullam vxorem. Sost. Obsecro mi pam- phile: non tute rem incommodam (ut queq; est) ani- mum inducas pati. Si cetera ita sunt. ut tu vis itaq; ut esse ego illam existimo: mi gnate da veniam hanc mihi. reduc e illam. Pamphi. Ue misero mihi. Sost. Et mihi quidem. nam bec res non minus me male habet: qd te gnate mihi.

Laches.

Sostrata.

Pamphilus.

Ue cū istuc sermonē habueris pcul hic

da sit facta ex alio qd ex me. uti tunc existimabat. So. o mi pamphile obsecro ut sup. tute id est tuipe non inducas animū id est non velis non tibi persuadeas pati. i. ferre rem incommodam. i. infelices nō oportunitatem ut id est scdm qd queq; res incommoda est. q. d. non apponas animo tuo res incommodas scdm omnem earum incommoditatē sed quicquid erit illud ferendo superes. Si cetera preter meum discessum sunt ita ut vis & si vxor sup. est ita ut licet existimo illam esse. o mi gnate da mihi veniam id

est permitte ut rus secedam cum tua venia. reduce pro reduc illaz philomenā. Pam. ue misero mihi. i. sum bene infelix & maledict⁹: & benedict⁹ ingemiscēs. So. & qdeze ve mihi misere etiam ut tibi. i. etiā sum infelix in hac re ut tu. nam bec res. o mi gnate nō minus male habet. i. tractat me qd habeat te.

Ue. re. In h colloqo recōciliatio senū ē p iurgii mixta disputatōe pā. d n reducēda vxore. La. o vxor ego stās pcul hic. i. nō lōge ab h loco. nā Do. vult h capi pcul p ppe & uñ

precidā. i. amputabo auferaz ab rāpam oēs causas oibus. i. oēs occasiones omnib⁹ auferā odio me psequendi & mortē meaz ex optandi & exoluam. i. explicabo me liberabo me hac suspitione. i. ea opinione que de me habetur & morē gessero. i. sic pplacuerō illis & ē eomō dictū quēadmodū si diceretur inimicus tibi morez gessisse qd se suspenderit obsecro sine. i. pmitte me fugere hoc vulgus. i. hoc vulgare genus mulierum quod vulgus male audit. i. de quo genere mala dicuntur. nāz male audiri non potest nisi pri⁹ mala dicantur. Pam. qd. i. qdum exclamando legatur. fortunatus sum. i. felix ceteris rebus. i. in alijs reb⁹ absq; bec vna res. i. dis- cessus matris rus foret. i. acci- deret qui mod⁹ loquēdi p absq; vulgo dici solet hoc mō ego erā satis afflictus in alijs reb⁹ sine h q bec res accideret vel absq; q bec res accideret. sed melius est imitātes terentiū dicere erā satis in ceteris rebus vexatus absq; hoc contingeret. Ubi Do- na. dicit absq; esse aduerbiū po- ti⁹ qd prepositionē qd ex eo cō- stat q sine suo casu appositus est qd ergo fortunatus suz in ceteris reb⁹ absq; bec vna res foret ha- bens. i. qui habeo hanc matrem talem que nullis meis flectatur doloribus autem. i. sed habens in q illam vxorem que scz graui

Comedia. VI.

accepi. i. audiui quem sermonem habueris cum isto filio nostro pampbilo. istuc est sapere. i. ista est tua sapientia. qui ablativus est. i. quo sapere sine qua sapientia possis flectere. i. puertere anim ad id sup. qd for-
 tasse faciendū sit postea ab aliquibus alijs tuo exēplo si nūc feceris hoc idēz. i. cōcesseris rus. Pol. pol-
 i. p. pollucem fors. i. bona fortuna fiat. i. euemiat. nā fors ut inq̃t. Do. est bona fortuna vel meli⁹ id sup.
 quod dixi fors. i. forte vel fauēte fortuna fiat. i. efficiatur. Vir. fors et vota facit. cumulatq; altaria do-
 nis. q. d. cōfirmādo se esse para-
 taz abire rus pol fors. i. fortuna
 fauēte efficiat. i. catur rus et cō-
 pleat qd cūz filio sum collocata
 ibi. fors est aduerbium qd expo-
 nitur p ablatiū nomis sicut pol p
 actū cū per: p poluces. La. g. q̃a
 ita vis abi rus. i. secede i agros
 binc. i. ex hac vrbe ibi. i. ruri. ego
 te ferā sup. i. patiar tuos mores
 seniles et tu q̃ meos feres. So.
 ecastor. i. p edē castoris iuramē-
 tum est muliebze spero. i. cōfido
 me. iaturā mores tuos. La. g. J.
 id est vade intro in domū nrām
 et compone. i. adapta dispone ea
 que ferant simul. i. vna tecū. dixi
 hoc verbū in fine additū superio-
 ra confirmat et est ppriū bis
 qui porauerūt eāz: hic autē finiam
 cōfirmat et est mutuatū a foro et
 cauidicis. So. faciam ita ut in-
 bes. i. vel vis vel precipis. Pā.
 o pater. hoc vultuose p̃nuncian-
 dum est. nā pre dolore pampbi-
 lus p̃monē pducere nequit. La.
 o pampbile quid vis? Pam. volo
 sup. m̃fem meā minime. i. nō abi-
 re. i. discedere binc id est ex hac
 vrbe atbenarum. La. quid. i. cur
 vis ita istud. i. matrē non adire?
 Pam. quia incertus sum etiā qd
 sum factur⁹ de vxore. La. Quid
 istud est propter qd incertus es
 quid vis facere aliud nisi redu-
 cere. i. resumere eaz? Pam. equi-
 dem cupio reducere eam et vix
 contineor id est vix contineo me
 quin eam reducam sed non minuiam id est dīminuam meum consiliū. i. meum propositum ego prose-
 quar id est vsq; ad finem perducam id quod est ex vsu. i. ex vtilitate mea siue mibi vtile. Eredo matrē
 et vxorem fore id est futuras esse concordēs ea gratia id est ea causa si non reducam. La. Nescias siue
 future concordēs necne ea causa. nequeas id est non possis eas concordēs efficere verum id ē sed id
 nihil id est nequaquā refert tua id est nihil ad te attinet vtrum id est quod ex duobus siue concordiam
 siue dissidium ille mulieres fecerint quando bec mater tua abierit rus. Bec etas senilis est odiosa id
 est tediosa molesta inuisa exosa adolescentulis. equum est nos senes excedere e medio id ē vel recede-
 re ex vrbe rus vel ex vita in mortem. in medio stare dicitur superuacue vel molestus. Postremo iam o
 pampbile nos sed ego senex et mater tua anus sumus fabule. i. prestamus materias risus et fabulā di-
 de nobis quasi senex et anus sint initium fabule sed video pbi dīppum egredi per tempus. i. tempesti-
 ue opportune: accedamus. i. eamus ad eum.

itas accepi vxor. Istuc est sapere: q̃ vbiq; opus sit
 animum possis flectere: quod faciundum sit post for-
 tasse: idem hoc nūc si feceris. So. Fors fiat pol. La-
 ches. Abirus: ergo binc ibi ego te: et tu me feres.
 So. Spero ecastor. Zach. Ergo intro: et compone
 que tecum simul ferantur dixi. So. Ita ut iubes fa-
 ciam. Pam. Pater. La. Quid vis pampb ille? Pam.
 Binc abire matrem minime. La. Quid ita istuc vis?
 Pam. Quia de vxore incertus sum: etiam quid sum
 factur⁹. Lac. Quid est? quid vis facere: nisi reduce-
 re? Pam. Equidem cupio: et vix contineo: sed non
 dīminuam meum consiliū: ex vsu quod est id prose-
 quar: credo ea gratia concordēs magis (si non redu-
 cam) fore. La. Nescias nequeas. verum id tua refert
 nihil: vtrum illi fecerint: quando bec abierit. Odiosa
 bec est etas adolescentulis. e medio equum excede-
 re est. Postremo iam nos fabule sumus pampbile se

Eclyra

Tibi re. In hac scena ultimus error est vicinus datur enim opera vebemens a sensibus ut pampbilus vxorem reducat quod constanter rennuit vsq; in fine scene. Pbi. quoq; id est etiam philomena filia mea sum iratus tibi sicut sum iratus matri tue et socru. quidem id est certe sum iratus tibi grauer id est moleste. nam hercle abs te factum est id est fecisti turpiter cum discessisti a domo mariti et si id est quis mater est tibi

ux atq; annus. Sed video pbidippum per tempus egredi accedamus.

Pbidippus. Zaches. Pampbilus.

Tibi quoq; eder ol sum iratus philomena grauer qdem. nam hercle abs te est factus turpiter: et si tibi causa est de hac re mater que te impulit. Huic vero nulla est. Za. opportune te mihi pbidippe in ipso tempore ostendis. Pbi. Quid est? Quid respondebo bis: aut quo pacto hoc aperiam? Za. Dic filie rus concesseram hinc sostratam: ne vereatur minus iam quo redeat domum. Pbi. Ab nulla iam de his rebus culpam commernit tua. El myrrbina hec sunt vxore mea orta omnia: mutatio fit: ea nos perturbat laches. Pam. Dum ne reducam: turbent porro q; velint. Pbi. Ego pampbile esse inter nos (si fieri potest) affinitatem banc sane perpetuam volo. Sin e vt aliter tua fiet sententia: accipias puerum. Pa. Sensit peperisse. occidi. Za. Puerum: que puerum? Pbi.

bi causa id est defensio excusatio de hac re que mater impulit te ad discedendum: vero id est sed nulla e causa huic matri tue myrrbine. Zaches. o pbidippe ostendis te mihi opportune id e com mode in ipso tempore id e in ipso temporis articulo quo summo pere optaba compellare te. Opportune ad prandium venisse dicitur aliquis. qui ad ipsum tempus incipiendi prandii venit. in ipso autem tempore venisse dicitur qui venit cum iam esset appositum prandium et ideo opportune et in ipso tempore non sunt idem. Pbi. quid est propter qd dicitis me opportune venisse? Pa. pbi. apd se se loquitur. quid respondbo bis senibus patri et socero et quo pacto operiaz id est celabo hec que ego scio que pollicitus sum me celaturum. alij habent aperiam et tunc est sensus quomodo potero hec explicare quin frangam fidem prestitam myrrbine: vel intellige aperiam id est explicabo enoluam expedi am hoc quod a me petitur. scz vt vxores reducam. Zach. dic filie i. philomena sostratam matrem pampbili concessuram. i. iuram hinc id est ex hac vrbe rus id est ad agros ne id e no vereatur id est timeat quo minus id e vt no redeat iam domum in accusatis uo casu aduerbialiter pro aduerbio ad locum. Pbi. ab iterfectio dolentis. tua vxor nullam comernit culpam de his rebus. i. q;

tum ad has res spectat commernimus vel commernemur mala tantum omnia hec mala sunt exor a mea vxore myrrbina. Mutatio id est translatio culpe a tua vxore in meam fit id est efficitur. o laches ea myrrbina perturbat nos id est causa est nostreurbationis. Pampbilus porro. i. certe et myrrbina et ipsi senes turbent id est perturbent omnia. q id est qum velint dum id est dummodo ne id e non reducam philomenam. Pbi. o pampbile sane id e certe volo banc affinitatem esse perpetuam inter nos si potest fieri vt velis perpetuo esse affinis nobis. Sin id est sed si est id e contingit vt tua sententia sic aliter id est vt non velis vxorem reducere accipias puerum recte: quia liberi patrem sequuntur. Pam. pbidippus sensit philomenam peperisse occidi id est perditus sum Za. dicitis q accipiat puerum quem puerum accipiet? Pbi. Nepos. i. filius filij tui et filie mee est natus nobis. nam filia philomena

Comedia. VI.

na fuerat abducta a matre a vobis id est a domo vestra et quod dici inepte solet de penes vos. pgnas id est grunda participium sine verbi origine. nec scius vnq̃ ante hunc diem eam fuisse pregnantem. La. Dii ita me ament bene nuncias. i. incūdum mibi nuncium afferis et gaudeo illum nepotē est natum esse tibi et gaudeo illam philomenā esse saluam i. incolumen et recte dixit: quia philippus est pater pueri pere. Quid mulieris. i. quā mulierem: respensio est cum contemptu cum ista loquimur quid hominis est. contra cum honore dicimus inquiringes: quē hominē habes. quid ergo mulieris. i. quam mulierem habes vxorem aut quib⁹ id est qualibus moribus moratam id est institutam participiū sine verbo ne. i. vt. us decuit supple nos celatos esse hoc. i. filiam fuisse pregnantem tandū id est tāto tempore. Dicimus celatus sum. nam celo te hoc dicimus. et ideo scds actūs manet in passivo. Nequeo satis proloqui id est lōgo sermone dicere q̃. i. quātum hoc videtur mibi factum prae id est dissorte non recte. Phil. o lasches id factum non minus placet id est non magis displicet tibi q̃ mibi. Nam minus ineptus dicitur aprior: et minus malus dicitur melior: vt illo nullus fuit minus malus. i. nullus fuit melior illo. Pam. etiam si dudum. i. prius paulo ante hoc. i. partus filie fuerat mibi ambiguū: nunc non est ambiguū mibi cum alienus puer id est non a me genitus consequitur eam philomenam. Hoc dictum a pecoribus tractum est que vt mor nata fuerint matres sequuntur. La. o pampbi. iam nulla est tibi cōsultatio. i. de liberatio de reducenda vxore. hic. i. in hoc loco. q. d. nondum deliberasti eas reducere cum tamen satis iam spaciū habueris ad id facendum. Pam. hoc sibi pampbilus dicit. Perij. i. male res mea se habet. Zach. Sepe optabam⁹ videre hunc diem cui⁹ aliquis filius esset ex te qui appellaret te patrem. euenit id est contigit quod optabam. Nam filium es affectus habeo gratiam dñs id est obsum deo deuinctus qui meis votis responderet ex quo semper erga eum memor sum futurus gratias agendo. Pam. Nullus sum id est non sum. plus est q̃ perij: quia cum aliquis perijt adhuc cadaver reliquum est. Zach. reduc vxorem ac noli aduersari id est repugnare mibi vel obistere. Pam. O pater si illa philomena vellet sibi liberos ex me id est si vellet habere liberos ex me: aut si vellet se esse nuptam mecum pro mibi nuptam. Nubere est operiri tegis. vnde nubes q̃ tegere solent celum dicuntur satis scio certo q̃ non haberet clam me id est mēsciente illum prum. vel puerū quē intelligo eā celasse hoc est non tacuisse ita prum quē iam conspicio ab ea fuisse contextum. Nunc cum elus

Natus est nobis nepos: nam abducta a vobis pregnantis fuerat filia: nec fuisse pregnantem vnq̃ ante hunc scius diem. Zach. Bene (ita me dii ament nuncias) et gaudeo natum illum tibi et illas saluam. Et quid mulieris vxorem habes: aut quibus moratam moribus: nos ne hoc celatos tandū: nequeo satis quam hoc mibi videtur factum prae: proloqui. Philome. Non tibi illud factum minus placet: q̃ mibi laschis. Pampbi. Et si iam dudum fuerat ambiguū hoc mibi: nunc non est: et us eam consequitur alienus puer. Zaches. Nulla tibi pampbile hic iam consultatio est. Pam. Perij. Zach. Hunc vider e sepe optabamus diem: cum ex te esset aliquis: qui te appellaret patrem: euenit: habeo gratias dñs. Pampbilus. Nullus sum. Zach. Reduc vxorem: ac noli aduersari mibi. Pampbi. pater si illa liberos ex me vellet sibi: aut esse mecum nuptam: satis certo scio: non clam me haberet: quē celasse intelligo. Nunc cum elus

esse alienum me non arbitror ipsum animum conuenturum esse post hac inter nos: id est vel sic intellige arbitror non conuenturum esse post hac inter nos id est non futuram concordiam a modo inter nos cum iam eius animus sit a me alienus. Nam dicimus hoc conuenit inter nos id est de hoc inter nos non est controuersia Quamobrem id est qua de causa reducam id est debeo eam reducere hoc dicit interrogando: quasi dicat non etiam te ipso teste. La. Mulier adolescens id est iuuenis scilicet philomena fecit

alienum a me esse animum sentiam: neque conuenturum inter nos post hac esse arbitror quod obrem reducam. La. Mater quod suasisit sua adolescens mulier fecit mirandum ne id est? Censes ne te ullam posse reperire mulierem: que careat culpa an quia non delinquit viri? Pbi. Ciosmet videte iam laches et pampbile: remissam opus sit vobis an reducta domum: vxor quid faciat in manu non est mea: neutra in re vobis difficultas a me erit: Sed quid faciemus puero? La. Ridicule rogas: quicquid futurum est buic reddas suum: scilicet ut alamus nostrum. Pam. Quis ipse neglexit pater ge o alam? La. Quid dixti? Ebo an non alemus pampbile: pdemus queso potius: que bec demencia est? Eniuero proprus iam tacere nequeo: Nam cogis ea que nolo ut presente hoc loquar. igna censes tuarum lacrymarum esse me: aut quid sit hoc quod sollicitere ad hunc modum primum banc ubi dixti

illud quod sua mater suasisit illi ne: id est vtrius id scilicet eam petas se est intrandum: quasi dicat non ne id est vtrius censes te posse reperire ullam mulierem que mulier careat id est vacet culpa an id est vtrum ita censes: quia viri non delinquant. hoc dicit per ironiam cum intelligat viros ipsos multum delinquere. Pbi. o laches et o pampbile iam vosmet videte remissam: id est remissa ne id est vtrius opus sit vobis remissa an reducta ad domum id est ut remittatur an reducatur domum ubi remissa et reducta possunt esse nominatiui casus ut cicero ad curationem: dicit nobis et auctor opus est etiam vtrum philomena remissa aut reducta domum sit vobis opus vel possunt esse casus ablativi: qui quidem forsitan ponerentur non absurde pro infinitiuis ut Salu. facto opus est pro opus est facere. et similiter hic videre an opus sit vobis me remittere eam an te pampbilum reducere domum quod vxor mea faciat non est in manu eius supplere id est in sua potestate sed in mea. In neutra re id est nec in remittendo nec in reducendo difficultas erit vobis a me Sed quid faciemus puero qui natus est ex philomena? La. o tu ridicule id est deridende. rogas. i. interrogas. Vel ridicule potest esse adverbium. quicquid est futurum. id est quicquid possim contingere

re reddas buic pampbilo suum filium. i. Vel suam in neutro. id est quod eius est. id est certe ut alamus nostrum id est filium ad nos spectantem. Pam. Vis supplere quod ego alam illum puerum quem ipse pater puerum pere neglexit id est precepit nutrire. Alij habent ipsa et tunc sic astrue. O pater vis super quod ego quem. i. me ipsa vxor philomena neglexerit cum me nesciente peperit cum a domo discessit alam puerum super me nesciente edidit. La. quid dixti? admiratur quod renuat puerum nutrire. ebo. Interfecto admiratur. an. i. vtrum o pampbile non alemus puerum. i. potius pdemus. i. exponemus. Vir. in. xij. Ad mortem si te fors dicta recuset. pperiderim vel ut ait Dona. proderimus proijciemus deseremus porro dabim? illum puerum scilicet que id est qualis et quanta bec demencia est velle prodere potius puerum quam tollere enimvero: id est certe iam proprus ne quoto tacere. Nam cogis me ut loquar hoc pampbilo presente ea que nolo. id est que bene vellem in eius presentia non dicere. Censes me esse ignarum: id est nescium tuarum lacrymarum: aut censes me esse ignarum id est me nescire quid hoc sit quod id est propter quod sollicitere id est commouearis ad hunc

Comedia. VI.

modum id est ita immoderate. Primus: id est imprimis ubi id est postquam dixisti hanc causam non reducende uxoris videlicet te non posse habere hanc uxorem domi propter tuam matrem ea mater pollicita est se concessuram id est se recessuram ex edibus id est ex domo ut illi cedat. Nunc postquam quoque id est etiam vides hanc causam esse tibi adeptam id est remotam nactus es id est inuenisti excogitasti alteram causam non reducende uxoris: vix quia puer uatus est clam te id est te nesciente. Nancisci proprie dicitur que paratur ad tenendum antequam possit reperire quod teneat statim: quod quod occurrat prebendit. hec Donat. Tu pampbile eras si putas me esse ignarum tui animi id est me ignorare tuum animum quod id est quantum longum spacium amandi amicam dedi tibi: quasi dicat mire diuturnum. quos sumptus. id est quas impensas fecisti in ea: id est erga eam: quasi dicat maximos: quod id est quantum tuli equo animo illos sumptus fieri: quasi dicat nimis patienti ut aliquando tandem adducas: id est adhibeas huc id est ad uxorem tuam animum tuum egisti tecum id est te rogavi familiariter atque oravi te tamquam supplex ut duceres uxorem: Ergo qui rem iustas dicit: orat quod animo demisso precatur: dixi tibi tempus esse ut duceres uxorem duxisti uxorem meo impulsu quia te impulsi ad id faciendum que: id est quas res. id est ducere uxorem et relinquere amicam fecisti tunc obsecutus mihi. id est mihi obsequendo et obediendo. ut. id est sicut decuerat id est fuerat honestum ut scilicet mihi obsequeris nunc rursus induxisti animum tuum ad meretricem. adeo: id est certe facis iniuriam huic scilicet mihi cui obsecutus es prius ducendo uxorem. Nam video te esse reuolutum. id est relapsum in eandem vitam denuo iterum Pampbi. ne: id est utrumque dicis me esse reuolutum in eandem vitam. Laches. Dico te ipsum esse reuolutum in eandem vitam. et facis iniuriam id est iniuste facis confingis id est excogitas comminisceris falsas causas id est falsas excusationes non reducende uxoris ad discordiam: id est dissensionem mouendam inter amicos. Uel fingis illas causas ut sit tibi cum uxore et soceris discordia ut tu viuas cum illa meretrice cum amoueris labiceris abs te hanc uxorem tuam testem videlicet ne esset conscia tui reditus ad meretricem et propterea tibi molestia quoque. id est etiam adeo. id est certe vel valde uxor tua sensit. id est precepit esse relegatum amore meretricio. Nam que alia causa fuit quod abiret. id est propter quam abiret abs te et rediret in domum paternam. Pbi. Plane certe omnino vel clare. hic laches diuinat. id est verum dicit ac si spiritu diuino afflatus hec dicat. vnde proverbium aiunt diuinare sapientem: quia si dicit verum de his diuinus est. Pampbilus. Dabo tibi

causam: te propter tuam matrem non posse habere hanc uxorem domi: pollicita est ea se concessuram ex edibus. Nunc postquam adeptam hanc quoque tibi causam vides puer quia clam te est natus nactus alteram es. Erras tui animi si me esse ignarum putes. Aliquando tandem huc animum ut adducas tuum quod longum spacium amandi amicam tibi dedi. Sumptus quos fecisti in eas: quod animo equo tuli? Ergo: atque oravi: te cum uxorem ut duceres. Tempus dixi esse: impulsu duxisti meo. Que tunc obsecutus mihi fecisti: ut decuerat. Nunc animus rursus ad meretricem indurxi tuum cui tu obsecutus facias huic adeo iniuriam. Nam in eadem vitam te reuolutus denuo video esse. Pam. Bene? La. Te ipsum. et facis iniuriam quum fingis falsas causas ad discordiam: ut tu cum illa viuas: testem hanc cum abs te amoueris: sensitque adeo uxor. Nam ei cause alia que fuit quam obire abs te abiret? Pbi. Plane hic diuinat. nam id est. Pampbilus. Dabo

Eclyra

iurandum nihil istorum esse que dicis. i. illa que dicis non habere veritatem: et recte. Nam ubi argu-
menta et testimonia deficiunt iurando opus est. *Za.* ab dolentis interiectio. *Reduc.* i. resume vxo-
rem aut cedo. i. dic. *q̄obrem.* i. quare non sit opus reducere eam. *Pam.* Nunc non est tempus reducere
vxo-rem. Accipias. p. accipe puerum. Nam q̄dem id est certe is puer non est in culpa. post. i. postea ego
videro. i. indagabo discutiā vel mihi pmitat facere inquisitionem de matre. i. de culpa matris. *Pam.* suz

miser omni. b. modis: nec scio qd
agam tot rebus nunc pater con-
cludit id ē angit vrgit implicat
me miserum. translatio est de se
ra indagata que alicubi conclus-
ditur hoc est tot rebus me mis-
eruz concludit pater vt miser sim
omnibus modis. abibo. i. disci-
dam hinc quādo. i. quia presens
[potest esse aduerbium tēporis]
id est impresentiarum vel pro tē-
pore p̄senti. Vel ego presens pa-
rum; promoueo id est parum pro-
ficio. Nam mater et filia non tol-
lent id ē non nutriunt puerum in
iussu meo. i. sine imperio meo. cre-
do id ē ita arbitror ita q̄ absolut-
te legatur et seorsum. p̄sertim. i.
precipue cū socrus. i. mater vxo-
ris myrbina sit mihi adiutrix. i.
saurix in ea re. i. in eo negotio
de non tollendo puero. *Za.* cum
vidisset filium fugientem ait: sus-
gis exclamādo. bem interiectio
indignatis nec respondes mihi
quicq̄ id ē aliquid certi. Deinde
conuertit sermonē ad p̄bidippū
et ait. Num. i. numquid. q. non p̄-
p̄bilis filius vides tibi eē apud
se. i. compos sui et sue potesta-
tis. q. d. non p̄sertim qui turba-
tionibus animi sit ita agitat? vt
hic cōsistere nō possit. o p̄bidip-
pe sine. i. p̄mitte mihi totuz nego-
ciuz vbi sine habet vim cōminā-
tis cedo. i. da. Interdum enī ce-
de significat dare interdūz dice-
re. Cedo ergo. i. da mihi puerum

iurandum nihil esse istorum tibi. *Zach.* Ab reduc
vxo-rem. aut q̄obrem non opus sit: cedo. *Pamp.* Non
est nunc tempus. *Za.* Puerum accipias nam is qui
dem in culpa non est: post de matre video. *Pā.* Om-
nibus modis miser suz: nec quid agā scio: tot me nūc
rebus miseruz concludit pater. Abibo hinc. presens
quando promoueo parum. nam puerum in iussu (cre-
do) non tollent meo: p̄sertim in ea re cum sit mihi ad-
iutrix socrus. *Zach.* Fugis? Item nec quicq̄ certi re-
spondes mihi: nū tibi videtur esse apud sese: sine pue-
rum p̄bidippe mihi. cedo. ego alā. *Pbi.* Maxime nō
mirum fecit vxo- mea si hoc egre tulit. Amare mulie-
res sunt: non facile bec ferunt. p̄pterea bec ira est. nā
ipsa narrauit mihi. id ego hoc p̄sente tibi nolebam di-
cere neq̄ ei credebam primo. nunc vero palam est:
Nam oīno abhorre animam huic video a nuptijs:
Zac. quid ergo agā p̄bidippe: qd das consilij? *Pbi.*

ego alā. i. nutriam eum. *Pbi.* maxime. i. vehementissime tibi dabo puerum vel maxime videtur mihi
non eē apud se. Vxo- mea non fecit mirū. i. rem mirandā si egre. i. moleste tulit hoc. i. tales mores p̄-
p̄bilis et eius amorē in meretricez. Mulieres sunt amare. i. alpere et q̄dem plusq̄ viri. i. non facile ferūt
id est tollerant bec scz pellicatus amorē aliarum in viris suis. bec est ira. i. bec est illa indignatio. p̄pter
quā p̄bilomēna discessit a viro videlicz. p̄pter amorem meretricum. Nam ipsa vxo- mea narrauit mihi
quare videlicet filia discessisset ego nolueram dicere tibi id quod narrauit vxo- mihi hoc. i. pampbilo
presente. neq̄ p̄mo credebam id est fidem habebam illi vxo-ri narranti. nunc vero id quod narrauit
mihi est palam. i. manifestum videlz qd discessit p̄bilomēna p̄pter amorem meretricum. Nam video
animum huic pampbilo abhorre oīno. i. alienum esse p̄orsus a nuptijs. i. a viuendo in matrimonio.
Za. Ego cū ita sit o p̄bidippe quid agam? quid consilij das mihi cum animus filij ita abhorreat a nup-
tjz? *Pbi.* Quid agas. i. quid agere velis. vel possis. Censeo hanc meretricez bacchidem p̄mūz esse

Comedia. VI.

adeundam. i. eundum eē ad eam oremus eam vt a se pampbilus abſcedat vel oremus. l. omni genere elo
qui eam commoncamus vt non ita ſuis illicebis filium teneat. vnde oratores orare ⁊ porare dicunt
⁊ orator inde nomen accepit a cūſemus. i. probis ⁊ reprobis eam obtundamus. deniq; mi
nitemur. i. minas ei pponamus grauius. i. acerbis si poſtea habuerit rem. i. laſciuiā exercuerit cuſ illo
pam. La. faciā vt mones: ebo: bic admonēis ē vel excitāis ſeu vocantis o puer. i. o ſerue curre ad bac
chidē hanc nraſ vicinā. euoca. i.
accerte eā bucmis ſbis. i. meo
noſe. ⁊ porro. i. deinde oro te pbi
dippi ſis mihi adiutor in hac re
Pbi. ab: interſectio dolentis vo
luntatem ſuam non expleri. o la
ches iamdudum. i. iam multo an
te dixi ⁊ nunc dico idem. i. qd vo
lo hāc affinitatem manere inter
nos ſi eſt. ſi contingit vilo mō vt
poſſit fieri qd. ſi affinitatem man
ſuram inter nos ſpero fore. i. fu
turū eē. Sed ne. i. vtrū velis me
adeſſe. i. pſentē eē vna. i. ſi dūm
i. qd in puenis. i. alloqrīs iſtam
baccbidē. Lac. Immo. i. ſi abi. i.
diſcede ab hoc loco. para. i. que
re aliquam nutricem pnero. i. ſi
illo pbiſomene.

On hoc re. In
bac ſcena meret
rix loquit et ſe
nex. exercens
cāſ plecturalē.

Naz ſenex dicit
eā recipe pāpſitū filiū: illa ptra
hiſciaſ. Ba. hoc non eſt de nibi
lo. i. ppter nibilū qd. i. ppter qd
[vel forte erit pſectio] laches ex
petit me eē conuentā. i. pſellatā
ſeu allocutā ſi paſſue lices. dice
re [nec pol multum fallit me. i. nō
valde ignoro quin. i. qd nō id qd
ſuſpicoſ ſit id quod velit. La. Al
loquit ſeipm. O laches vidēdū
eſt. i. puidendū eſt ſeu cauendū
ne. i. vt nō min⁹ ipetrē ppter hanc
iram ſcī meaz qd poſſim impetra
q. d. ne ira mea ipediat qd min⁹ af
ſeqr ex meretrice id qd poterā
m⁹ aſſeqr ſi nō iterueniſſet ira aut
vidēdū ē me. i. vt nō faciā quid. i.
aliquid plus id eſt ſupra modum qd poſt illud tempus ſatius ſit me minus id eſt non feciſſe id eſt cu
lus facti poſtea me peniteat. Sic enim veteres dicebant minus factum ⁊ nolle factum cum alicuius
rei eos penitebat. Aggrediar quāſi rem arduam ⁊ incongruam ſent. vel aggrediar vt meretricem cū
cūueniam. Baccbis ſalue. Baccb. O laches ſalue Lacb. O baccbis credo te nonnibiſ. i. aliquantū
lum mirari quid ſit quapropter id eſt propter quod iuſſi puerum id eſt ſeruum euocare te foras buc.
Baccb. Pol ego etiam ſum timida id eſt timeo etiam dixi. quāſi diſcat. non minus qd tu putes. quoq;
vacat. cum id eſt quando venit mihi in mentem id eſt recordor que id eſt qualis ſum. Timeo ergo

quid a gas? meretricē hāc primū adeundā cenſeo ore
mus. accuſem⁹ graui⁹: deniq; minitemur: ſi cū illo ha
buerit rem poſtea. La. faciā vt mones. ebo puer cur
re ad baccbidē. hanc vicinā noſtraſ buc euoca verbis
meis. ⁊ te oro porro in hac re adiutor ſis mihi. Pbi.
Ab ſādudū dixi idēq; nūc dico laches manere affinita
tātē hāc inter nos volo: ſi vilo mō eſt: vt poſſit qd ſpe
ro fore. Sed viſ ne adeſſe me vna dū iſtam cōueniā
La. imo abi. aliquam puero nutricem para.

Baccbis meretric. Laches.

On hoc de nibilo ē: qd laches me nunc
cōuentā eē expetit. ne pol me multū fal
lit: quin quod ſuſpicoſ ſit: qd velit. La. Elidendum eſt
ne minus ppter irā hāc ipetrē: qd poſſim: aut ne qd fa
ciā plus qd me poſt min⁹ feciſſe ſati⁹ ſit. aggrediar.
baccbis ſalue. Ba. ſalue laches. La. Credo edepol te
nonnibiſ mirari baccbis: quid ſit quapropter te buc
foras puerum euocare iuſſi. Baccb. Ego pol quoq; eti
am timida ſum: cum venit mihi in mentem que ſum:

ne id ē quoniam nomen questus. i. nomen quod inest questui meo quē exerceo id ē meo modo querende pecunie turpi scilicet et inbonesto obstat. i. noceat mihi. nā facile tutor. i. defendo ptego mores meos. q. d. ptegi questum metricum mores mei facile possunt sustineri ut faciles et nō mali. nisi forte a tutor quod ligni sit cat aspicio etiā fiet et tutor frequētatium: ac si diceret. facile confidero mores meos. La. interrogabo sup. te. et o mulier si vera dicis mihi super bis de quibus te interrogabo. nihil periculi id ē nullus pericu-

ne nomen mihi questus obstat. nam mores facile tutor. La. Si vera dicis mihi: nihil tibi est periculi a me mulier. Nā iā etate ea suz ut non sit petō mihi ignosci equū quo magis res oēs cauti? (ne temere facias) accuro. Nā si id nunc facis: factura ne es bonas quod par est facere: inscitum offerre iniuriam tibi me immerenti iniquū est. Ba. ē magna castor grā: de ista cre quā tibi bēam. Nā q post factam iniuriā se expurget parum mihi proffit. Sed quid istuc est? La. Deus receptas filiū ad te pbampbilum. Ba. Ab. Lac. Sine dicam vxorem priusq̃ banc duxit vestrum amorem pertuli. Dāne: nōdum etiam dixi id quod volui. hic nunc vxorē habet: quere alium tibi firmiorē amicum. dū tempus consulendi est nam neq; ille hoc aīo erit: neq; pol tu eadē istac etate. Ba. Quis id ait? La. Socrus. Ba. De ne? La. Teipam et filiā adduxit suā:

lum est: id est imminet tibi a me. Nam iam sum ea etate ut non sit id est videatur equum ignosci in personaliter dicitur: id est quod ignoscatur mihi peccato: id est vel peccanti vel deest in ut sit sensus non sit equum mihi ignosci in peccato meo. quo magis id ē quā to magis accuro: id est valde curo cautiū id est prouidus hic declinatur accuro accuras ex ad et curo curas. nam accuro accuraris aliō sibi vult. Accuro ergone id est ut id faciam temere: id est inconsiderate omnes res: id est omnia que sum factururus vel accuro cautiū omnes res ne faciam temere. Nam si nunc facio vel factura est id quod par est. i. decet bonas mulieres facere inscitum est. i. inelegans ē et iniquum me offerre iniuriam tibi immerenti. i. que non mereris. Offerimus iniurias non merenti reddimus ei qui meretur. Scitū dicunt quod placet inscitum quod displicet et ex abundanti dictum est nisi singatur cum illo accusatiuo me dicēdo iniquum ē me inscitū offerre tibi iniuriam: tunc esset accusatiū masculini generis. Ba. Ecce stoz iurandi aduerbiū muliebre i. per edem castoris magna gratia est id est magna beniuolentia vel magnum beneficiū est quod habeam. id ē debeam tibi de ista

re id ē propter istam rem. i. q̃ mihi offerre nolis iniuriam. Nam is qui expurget id est exulet se post iniuriam factam parum proffit mihi id est multum: tum mihi nocet nullatenus mihi commodus sit nam minus dicit et plus intelligit. Sed quid istud est quod dicere mihi cupis. Lac. receptas. i. frequenter recipis filiū meum. Pam. ad te. Bac. ab interiectio clamantis contra obiecta. La. Dine: id est permitte quod supple dicam quod dicere volo pertuli id est diu toleravi vestrum amorem. i. tuum et pāpbi i. priusq̃ id est anteq̃ duxit banc vxorem. banc dicit quasi molestam et que becnolit pati. Deinde bacbis loqui gestiebat: propterea subditur mane id ē expecta etias nōdum id est non ad huc dixi id quod ego volui dicere nunc. hic pampbilus habet vxorem quare tibi alius amicum firmiorē dū tempus consulendi i. prouidendi tibi est. i. dum etas est in flore posita et facies est vendibilis. namq; neq; ille pampbilus erit hoc animo. i. habebit in te euz animus quem habere solebat. neq; pol tu eris eadē. i. similis ut prius ista etate. i. visa etate tua qui tendit proximē ad seniliū. Ba. Quis ait. i. dicit id. i. me receptare filiū. La. Socrus. i. mater vxoris eius. Ba. De ne. i. vtrum dicit me receptare eum. La. dicit seipsam: et abduxit. i. abstraxit a domo mea et reduxit in domū suā filiā suā nurum meam et voluit extinguere: id est

Comedia. VI.

ruffocare et extinguere dixit secundum eorum opinionem qui putabant animam esse ignem. Voluit ergo extinguere puerum qui natus est clam: id est latenter secreto ob eam rem: id est in odium eius quod se apud te sepe recipiebat. **Bac.** Quid laches si scirem aliud id est aliam rem sanctius id est firmitus qui id est unde vel quo possem firmare id est confirmare firmam reddere fidem id est probationem aut credulitatem siue veritatem meam apud te quod iusiurandum id est sacramentum pollicerer tibi me habuisse: pampbilum segregatum: id est semotum a me ut. ut: id est ex quo vel postquam duxit uxorem. **La.** Tu es lepida id est iucunda et festiuasermone tuo. Sed scin. i. scis ne illud quod volo quod super. potius facias sodes id est si audeas vel si vis. **Ba.** Quid vis quod potius faciam. cedo id est dic quid velis me facere. **La.** Eas id est vadas buc id est in hunc locum quem ostendebat intro: hoc est introcas buc ad mulieres. i. myrbinam et pabilonem: atque polliceari istis istud idem iusiurandum quod pollicebaris mihi. exple animum. i. satisfac animo bis mulieribus. vel exple animum bis pollicitationibus quibus mecum explesti. et expedi id est libera euolue te explicata te exsolue te hoc crimine cuius accusaris de receptone pampbili. **Ba.** Pol faciam id quod si alia aliqua esset ex hoc questu meretricio: id est si alia esset meretrix quemadmodum ego que talem questum faceret baud: id est non faceret scio id est non dubito: videlicet non faceret hoc ut: id est quod ostenderet se mulieri nupte de tali causa: id est propter talem causam. Sed nolo tuum filium esse suspectum falsa fama id est rumore falso. neque volo eum videri vobis leniorem id est contemptiorem immerito: id est sine causa quibus. i. vobis minime id est non est equum eum videri leniorem. **Zeus** homines dicuntur ut gellius inquit homines contemptibiles et nullo honore digni homines scilicet nibili ac nullius frugis bone. Nam pampbilus meritis est de me ita supple id est ita me tractauit ut commodum id quod queam. id est possim commodare id est ut consulam eius utilitati quacunque via potero. dicimus enim commodum tibi hoc: id est in hoc commodum tibi facio. interdum commodare significat dare aliquid commodato. Dicimus etiam hac in re tibi ut queo commodare. i. commodum afferre. **La.** Lingua tua. i. tuus sermo lepidus iam reddidit. i. effecit me facilis. i. benignum et orabilem et beniuolum tibi id est tibi bene cupientem. nam bene mulieres non sunt arbitrare sole id est si ne alijs te receptare filium ego quoque etiam alterum abundat credibili hoc scilicet te receptare est nunc cum ego comperi id est deprehendi cognoui te esse preter nostram opinionem id est innotam et vacare culpa in hac re cuius accusaris. fac: id est persevera ut sis eadem. i. ut sis purgata apud mulieres et si diceris iunoga. Porro id est sed vel deinde siue certe utere nostra amicitia: ut voles si facias aliter, vo-

puerumque ob eam rem clam voluit natus qui est extinguere. **Bac.** Aliud si scirem. qui firmare meam apud vos posses fide sanctius: quod iusiurandum: id pollicerer tibi laches: me segregatum habuisse uxorem ut duxit a me pampbilum. **La.** Lepida es. Sed scin quod vo o potius sodes facias? **Bac.** Quid vis? **Cedo.** **La.** Eas ad mulieres buc intro. atque istuc iusiurandum idem polliceari illis. exple anim bis: atque hoc crimine expedi. **Bac.** Faciam quod pol si alia esset ex hoc questu: baud faceret scio: ut de tali causa nupte mulieri se ostenderet: Sed esse falsa fama nolo gnatum suspectum tuum nec leniorem vobis quibus est minime equum videri immerito. Nam meritis de me est quod queam: illi ut commodum. **La.** Facilem beniuolumque lingua tua iam tibi me reddidit. Nam non sunt sole arbitrare bene: ego quod etiam bene credidi. Nunc autem cum ego te esse preter nostram opinionem comperi: fac eadem ut sis. Porro nostra utere amicitia ut vo-

Eclyra

lebat militari sed repressit se inquit. sed reprimam id est compescam cohibebo me ne audias quicquid est aliquid ex me egre id est male moleste vel iniuria. verum id est sed moneo te hoc vnum facias periculum id est periclitaris sumas experientiam et probationem qualis amicus sim potius quam inimicus: aut quid possim id est que sit mihi potestas. Bacchis. Faciam quod dicis sedulo id est instanter quasi sine dolo.

les. Aliter facias: sed reprimam me ne egre quicquid ex me audias. Tulerum hoc te moneo vnum: qualis sim amicus: aut quid possim potius quam inimicus periculum facias. Bac. faciam sedulo.

Pbidippus. Laches. Bacchis meretrix.

Nihil apud me tibi defieri patiar: quoniam quod opus sit: benigne prebeam: sed cum tu saturas atque ebria eris: puer ut satur sit facito. Laches. Noster socer venit: puero nutrice adduxit. Pbidippus. pe bacchis deserat periclitari. Pb. Hecie ea est? La. Hec est. Pb. Nec po l iste metuunt deos. nec has respicere deos opinor. Ba. Ancillas dedo quolibet cruciatu pro me exquirere sed hec res hic agitur: propter pabulo me facere ut redeat vxor optet: quod si perficio non penitet me fame: sola fecisse id quod alie meretrices facere fugitant. La. Pbidippe nostras mulieres suspectas fuisse falso nobis in re ipsa inuenimus: porro hanc nunc experiamur. Nam si comperit crimini tua te vxor falsa credidisse.

stentantur. Bac. Dedo in preteritum tuam do quasi valde do et in tuum arbitrium ancillas meas. exquirere. i. explora recepta necne fuit tuum quolibet cruciatu. i. quolibet supplicio seu tormēto sed. i. tu potes id facere pro me. i. me permittente: hec res que sequitur agitur. i. tractatur agitur voluitur hic videlicet quod opus me facere ut vxor redeat propter pabulo. i. ad maritum. Quod. i. ut redeat vxor si perficio. i. si contemplo non me penitet fame id est non parum mihi videbitur de fama acquisita vel non quam mihi acquisierim videlicet me sola fecisse id scilicet reconciliasse vxorem marito quod alie meretrices fugitant. nam nolunt vxores maritis reconciliari. La. O pbidippe inuenimus? i. experimus? in re ipsa. i. in rei veritate mulieres nostras fuisse suspectas. i. in suspitione positas nobis falso. i. iniuria porro. i. deinde vel sed nunc experiamur. i. probemus hanc meretricem vtriusque opera eius. nam si tua vxor iniqua compererit. i. deprehenderit cognouerit se credidisse falso erit

Nihil te. In hac scena idem pollicetur bacchis pbidippo quod erat pollicita laches: videlicet se ituram

ad mulieres et expleturam earum animas sequi crimine expedituram. Pb. Pbidippus conuentus cum nutrice dicit se iusta prebiturum et necessarium. nihil. i. non patiar aliquid defieri. a deficio is. i. deesse tibi seu deficere tibi apud me quoniam. i. quoniam non id quod sit opus. i. sit necessarium prebeat. i. prestat benigne. i. large liberaliter: sed cum tu nutritrix eris saturas. i. repleta esbis et ebria. i. vino ingurgitata facito. i. efficit ut puer nutritus sit satur. i. bene nutritus. La. Noster socer. i. pbidippus propter nurus laches venit ut deo eius. i. vel intellige ut et dic ut videantur socer venit. nam ad paradum nutrice se contulerat adduxit nutrice puero. i. pro puero educando deinde ut pbidippus fuit in conspectu subdit. o pbidippe bacchis meretrix deserat. i. deos iurat ut valde iurat periclitari. i. valde firme. Pb. Hecine. i. vtriusque hec ea meretrix quam vxori propter pabulo ante ponit? La. Hec est ipsa. Pb. Pol nec iste meretrices. iste per contempnum dixit. non metuunt deos. i. non sunt religiose siue religione non tenentur. et opinor. i. talis est opinio mea deos non respicere has. i. non curare nec hanc rationem seu respectum earum. quod dicitur quod nec sunt religiose nec dent penas quippe quia diis

Comedia. VI.

mibi. i. false suspicioni hic enim capitur crimē pro suspicionē missam faciet. i. dimittet iram Sin autem
i. sed si gnatus. i. filius est iratus ob eam rem q̄ vxor eius peperit clam. i. occulte secreto id ppter quod
est iratus est leue. i. nō magni ponderis ac momenti bec ira recedet cito ab eo p̄p̄bilo. pfecto. i. certe
nihil mali est in hac re. i. in hoc partu clam factio qd sit dignum dissidio. i. diuortio. Pb Quidē. i. certe
velis. i. vtrū nō mibi sit dignū dissidio. i. vt p̄p̄bilis nō peccauerit. La. Exquire explora sagaciter a bac

cbide an peccauerit pampb. lus
adeft. i. bacchis. ipsa bac. faciet
id qd satis est. i. qd sufficit ad ple
nam purgationem. Ba. Faciam
quod satis est ad purgationem.
Pbid. Pbidippus quasi longio
ra sint verba lachetis repreben
dit lachetem inquiens. quid id
est cur narras tam longo sermo
ne mibi istec per contemptum di
xit quasi tediosa prozsus et mole
sta quippe id est qui animus no
ueris meum an id est vtrum. o la
ches narras mibi istec quia tu
ipse id est tutemet nō audisti du
dum id est aliquando ante me
scilicet vtrid est qualis vel cuius
modi animus meus sit de hac re
id est de peccato pampbili nam
facile persuadet mibi cum nō
peccasse adeo cupio banc affini
tatem manere inter nos perpe
tuam et ideo nō est quod exqui
ram latius vt mones modo id ē
nunc vt duntaxat exple animum
id est persuade illis mulieribus
vt credant pampbolum non pec
casse. nam qui persuadet ratios
nibus eius animum explet qui
est persuadendus. La. Q. bac
chis edepol queso vt tute id est
tutemet serues id est prestes id
quod pollicita es v3 mibi iusu
randum apud mulieres. Ba.
ergo vis vt introeam id est in
grediar ad mulieres ob eam rez
scilicet vt iureiurando confirmē
pampbolum a me non receptari

La. Id est vade atq; exple animum. i. persuade bis mulieribus et coge vt credant. B. reb. Eo ad mu
lieres et si id est q̄uis scio meum conspectum fore id est futurum esse bodie inuisum id est molestus exo
sum bis mulieribus. nam nupta mulier est hostis i. inimica meretrici. vbi. i. qñ ea nupta est segregata a
viro vt erat p̄bilomene. La. At. i. sed be mulieres erunt amice inter se. vbi. i. qñ resciscunt. i. cognoscent
tāq̄ rem inopinātā. q̄obrez. i. ppter quā cām adueneris. i. accesseris ad eas. ac. i. s3 pmitto easdē mu
lieres fore. i. futuras esse amicas tibi vbi. i. qñ cognouerint rem. i. rei veritatem. nam exolues. i. cripi
es explicabis illas errore et fili. i. et iā exolues te suspitōe quā de te hnt q̄ p̄p̄bilā receperis. B. pe
rij me pudet p̄bilomene. i. vel pudore afficioz q̄ peccaui i p̄bilomenā. eo q̄ detinueri alioq̄ ei? maritū
meis illecebris vel me pudet p̄bilomene. i. erubescō et pudore afficioz ppter p̄bilomenā q̄ sic dñtra falsa
suspitione nō dubitauit vtrū relinquere. Ambe. i. vos due ac ille sequimini me intro buci. in hūc locū quē
ostendo vobis. La. Quid est quod malim cucurire mibi q̄ id quod intelligo cucurire hūc bacchidi

missam irā faciet. sin autē ē ob eā rem iratus gnatus?
quod peperit vxor clam: id leue est. cito adeo bec ira
abscedit profecto in hac re nihil mali est: q̄ sit dissidio
dignum. Pb. Clelim quidem ber cle. La. Exquire:
adeft. quod satis sit facit ipsa. Ba. Faciam. Pbid.
Quid mibi istec narras: an quia non tute au disti du
dū: de hac re aim? me? vt sit laches: illis mō exple aīs
vt credāt. La. Queso edepol bacchis qd mibi es pol
licita: tute vt serues. Ba. Ob eā rem vis ergo intro
eam? La. Itaq; exple aim bis: coge vt credāt. Ba. Eo
et si scio pol bis fore meū conspectum inuisum bodie.
Nā nupta meretrici hostis ē: vbi a viro segregata est.
La. At be amice erunt: vbi q̄obrem adueneris rescis
cēt: ad easdē amicas fore tibi pmitto: vbi rē cognos
uerint. Nā illas errore et te fili suspitōe exolues. Ba.
Perij. Pudet p̄bilomene. Sequimini me intro bucābe.
La. quid qd mibi mali: q̄ quod hūc itelligo cucurire:

Eclyra

ut. i. ita qd ipsa bacchis ineat gratiam. i. conciliet sibi benivolentiam mulierum sine suo dispendio. i. sine suo damno et ut ipsa prosit mihi reconciliando uxorem filij ipsi filio qd mihi utile esse nemo negat. na si est id est si contingit et si errat ut bec bacchis nunc segregarit. i. se iugerit vere. i. non fecte pampbilum ab se. i. a sua consuetudine scit nobilitate esse sibi nata ex eo. i. ex ea re quia pampbilus ab se segregarit meretrices interdum dicuntur nobiles quasi multis note quaz est non timere ne alter non inueniat aut se cognitas fieri etiam senibus et scit i qd re. i. commoditate bonorum esse natam sibi ex ea re videlicet ex patrocinio et amicitia senis vel quia multa in eaz contulit filius et scit in qd ipsa bacchis gloria. i. laudem parentem esse sibi natam ex eo: qd videlicet defendit pampbilum apud soceros et uxorem et qd marito coniugem reddit et hoc factio ipsa bacchis refert gratias ei pampbilo. i. reddet illi beneficium. na dicebat prius pampbilus de se benemerituz propter multa qd contulerat in eam et iunget id est coniunget nos amicos sibi una opa. i. uno labore et una sua industria a cooperatione.

ut gratias ineat sine dispendio suo: et mihi prosit: na si est ut bec nunc pampbilum vere ab se segregarit scit sibi nobilitatem ex eo et rem natam: et gloria esse: referetqz gratiam. una sua nos sibi opa amicos iunget

Parmeno.

Bacchis.

Depol ne mea beresse operaz deputat pui pccij: qd ob re nulla misit: frustra vbi to

tu defedi die miconium hospitem dum expecto i arce callidemide. itaqz i sept bodie dum illic sedeo: ut qsqz venerat accedebam: adolescens dicendum (queso) es tu miconius? non sum. At callidemides: non. hospitem ecquid pampbilus hic habes: oes negabant. neqz enim quicquam esse arbitror. Deniqz iam pudebat: berce abij. Sed quid bacchidem ab nostro affine exeuntem video: quid huic hic est rei?

Depol ne. In hac scena con-
fio est fabule. nam
in ea errores d
prebentur et
per agnitionem

anuli pblomene agnoscitur fuisse
se compressa pampbilo: indeqz pui
erit natum esse perhibet. In tota au-
tem fabula servus piger et curio-
sus inducitur nec quicquam illi euenit
ex secretis suis. Parmeno. i. per
edem polucis iurantis est ne: id est
cerere verus. i. ois puta pampbi-
lus deputat sibi de angustis. i. valde

deputat meaz operam. i. meuz laborem esse parui precij. i. parve estimationis qui. i. verus misit me ob nullam rem id est propter nullam causam eo sup. i. in enim locum vbi id est in quo loco frustra. i. incassum defedi id est diu et valde sedi totum diem: id est toto die: sed elegantior sit sermo per accusatum qd pablaturum diem: id est quando excepto in arce. i. in summitate seu in summo loco vrbis et munitiore callidemide. i. illi sic appellatum hospitem. i. amicum externum qui solet in hospitio amice recipere berum meum cum peregrinatur myconium. i. vel ex mycone insula una ex cicladibus vicina delo vel forte ex aliquo opido talis nominis itaqz. i. id dum ego i septus. i. tamquam i septus et fatuus siue male aptus sedeo bodie illic i arce ut. i. cum pui qsqz venerat i. applicuerat ad enim locum statim accedebam ad enim scz dicendo. o adolescens. i. o iuuenis quod lo. i. propter rogo dicendum dum est syllabica adiectio es tu myconius. i. de mycone. respondebat sup. unusquisqz a me inter rogatus non sum myconius id est ex eo loco qui vel mycone dicitur vel myconium. At. i. sed es ne sup. callidemides. respondebat quisqz non sum callidemides deinde iterum iugabam ecquem id est nunquid habes bicaliquem hospitem. i. amicum quem tu recipere hospitio soles et ille re pampbilum. i. qui vocetur pampbilus omnes negabant se habere hospitem talem neqz arbitror eum callidemidem esse quemqz. i. esse alium quem hoc est non puto eum esse in mundo. deniqz. i. tandem post multam expectationem berce iam me pudebat tandiu illic sedere abij id est discessi ab eo loco. Sed quid id est cur vel propter quid video bacchidem meretricem exeuntem ab affine nostro id est a socero pampbili pblidippo. Affinitas est regularitas personarum ex nuptiis coniectarum omni carere cognatione sanguinis. quid ref. i. quid negotij est huic bacchidem hic. i. apud affine. i. quod barbare dici solet at saltem non multum prope: quid hic bz agendum bec mulier

Aij

Comedia. VI.

Bac. o pmeno offers te mibi opportune. i. tempestive mature et quod, dicunt bona hora. curre propere id est festinater ad pampbilu. **Par.** qd. i. cur cura eo. i. ad locum in quo e. **Bac.** dic illi me orare cu vt veniat buc. **Par.** dicam vt veniat ad te. i. ad domu tuam et qd barbare dici solet penes te. **Ba.** immo. i. sed dic vt veniat ad pblomenam. i. qd inepte dicit penes pblomena. i. ad domu eius. **Par.** qd rei est. i. q res est seu quod negociu est ppter qd accersitur pampbil. **Ba.** desinas. i. cesses pcunctari. i. inquirere curio se nimis id quod mibi. i. nequaquam nullo modo refert tua. i. ad te spectat. dicim? eni hoc nibil refert mea id e ad me no attinet. **Par.** nibil aliud dicam pampbilo qd ad pblomenam veniat. **Bac.** etiam hic est adverbium reminiscendis dic sup. myrbinam matrem pblomene cognosse. i. cognovisse se illam anulu quem ipse olim dederat mibi fuisse aliquando sue gnate videlicet pblomene. **Par.** scio enim dedisse tibi anul. ne. i. vtru myrbinam cognovisse anulum fuisse tui. i. res tanti momenti et propterea veniat. **Ba.** petis an tui sit illud. ipe pampbilus continuo. i. baud mora aderit. i. adveniet vel hic presens erit. vbi. i. postq audierit ex te. i. ad te veniet. myrbinam cognovisse anul fuisse. sed cessas. i. tardas quicquid scis pigritaris vt aliquoru verbo utar. i. tescis. i. oclaris vltimo incubis neq festinanter vadis quo iuberis. **Par.** equidemime id est non cesso. nam ptas cessandi. i. non est mibi data bodie ita: id est adeo contrivi. i. consumpsi hunc totum diem cursando. i. frequenter currendo buc et illic atq ambulando. i. non ita celeriter eundo. q. d. modo currendu mibi fuit modo ambulandus. vel cape cursando pro navigando. Est enim cursus navigantis et equitatus et cape ambulando p gradiendo pedibus in terra. **Bac.** hec se cum loquitur discedere pmenone et quidem hec loquitur cum admiratoe. Quantas leticias obtuli bodie pampbilo aduentu meo. i. cu veni ad mulieres. q. d. maxima: quot res comodas. i. quot opportunitates et comoditates attuli bodie. q. d. multas admodum aut. i. sed quod curas. i. quod sollicitudines ademi. i. abstuli et a pampbilo et a pblomena myrbinasq mife et ego restituo ei pampbilo natu. i. filiu a se genitu qui nat. i. fili. pene. i. fere perijt. i. exposuit fuit opa. i. opatione bar mulier et ipi pampbili. reddo ei pampbilo vxore qua ratus e. i. existimavit putavit pfirmavit se nunq habituru ee postbac. i. post h rps ipostez in futur. i. reddidit nobis qd nri cupidus e. i. restituit nobis cuius cupidus sum? vbi g natu restituo: vxore reddo g exolui. i. expedivi illud quare. i. ppter qd pampbil fuit suspect? ppi et pblippo socero. adeo. i. certe h anul fuit initium bis rebus inveniendus. i. ad has res sic inveniendas vt oia ita pcederet ex animi sententia na memi. i. recordor pampbilu pfugere. i. confugisse. sed noluit iungere ptericu pterito. anhelantes id e estuantes ex colluctatione cu puella cui vicu obrulerat et memi pfugisse cu domu. i. in domu meam ad me: vt celaret faciu? illud sine comite. i. sine sectatore aliquo puta seruo. ppter ea qd pudendu erat facinus

Ba. Parmeno opportune te offers. propere curre ad pampbilum. **Parne.** Quid eo? **Bac.** Dic me orare: vt veniat. **Parne.** Ad te? **Bac.** Immo ad pblomenam. **Parne.** Quid rei est? **Bac.** Tua quod nibil refert per cunctari desinas. **Par.** Nibil aliud dica? **Ba.** Etiam cognosse anulum illum myrbinas gnate sue fuisse: quez ipse olim mibi dederat. **Parne.** Scio: tantum ne est? **Ba.** Tantum: aderit continuo. hoc vbi ex te audierit: sed cessas? **Par.** Minime equidem: Nam hodie mibi potestas baud data est: ita cursitando atq ambulando totum hunc contrivi diem. **Ba.** Qua tam obtuli aduentu meo leticiam pampbilo bodie? quot commodas res attuli? quot autem ademi curas? gnatum ei restituo: qui pene barum ipsiusq opera perijt: vxorem quam nunquam est ratus postbac se habiturum reddo. Quare suspectus suo patri et pblippo fuit: exolui. Hic adeo bis rebus anul? fuit initium inveniendus. nam

Eclyra

et memini cum confugisse ad me plenū vini. i. vino ingurgitatū ac p̄p̄ea intemeratū p̄disse facinus cū hoc anulo. i. hñtez bñc anulū detractū a puella ⁊ q̄ tēpoze p̄ma nocte. i. p̄ia noctis pte seu p̄imis te nebris vel p̄ia nocte qua id p̄petrauit facinus fere abhinc decē menses. i. qd̄ barbare dici solet depōst decē mēses vñ iā sunt bene decē mēses. Abhinc em̄ refertur ad p̄teritū et debinc ad futurū vt vidē illū tales illico id ē statim extimui ne mali eēt aliqd̄ inq̄. i. dico ei o mi p̄p̄bile amabo aduerbium blādiētis

memini ab hñc menses decem fere ad me nocte p̄ia
ma confugere anbelantem domum: sine comite: vini
plenum cum hoc anulo. Extimui illico. mi pampbile
(inq̄) amabo. quid exanimatus es obsecro? aut vnde
anulum istum nactus? dic mihi. Ille alias res agere
se simulare postq̄ video: nescio quid suspicariet: ma
gis cepi instare vt dicat: bñ se fateē in via virginē: ne
scioquā compressisse: dixit q̄ sese illi anulū (dū luctat)
detraxisse: cū bec cognouit myrbina i digito meo mō
babentē: rogat vnde sit: narro oīa bec. inde ē cognitio
facta: p̄bilomenā esse cōpressā ab eo et filiū inde bñc
natum: bec tot p̄pter me gaudia illi contigisse letor: ⁊
si hoc meretrices alie nolūt. neq; enī ē in rē nostram
vt quisq̄ amator nuptijs letetur. verum ecastor nūq̄
animum questī gratia ad malas adducā partes. ego
dum illo licitum ē vsa sum benigno: et lepido et comi.
Incōmode mihi de nuptijs euenit factum: fateor. at

q̄si rogo te per amorem obsecro
id est q̄so qd̄ id est cur es exanimatus: id est commotus ita et p̄
turbatus aut dic mihi vnde nas
tus es id est habuisti istū anulū
ille p̄p̄bilus simulare pro simu
labat id est fingeat se agere: id
est habere cure alias res: id est
alia negotia q̄ id quod verum e
rat postq̄ video ipsum suspicari
id est timere dubitare nescio qd̄
timebat em̄ ne ea violentia rescī
retur et ita graues daret penas
cepi magis instare. i. vrgere vt di
cat id qd̄ suspicabat ⁊ dubitabat
bñ ille. i. p̄p̄bilus. fateē se p̄p̄ref
sisse vi. i. violasse deslorasse vt ita
dicā vi id ē p̄ violentiam in via q̄
ad nos veniebat nescio quā hñ
nem ⁊ bene nescio quā. nā tūc cō
pressit eam i tenebris. ⁊ dixit p̄
p̄bilus sese p̄p̄bilū detraxisse. i.
abstulisse illi virgini anulū dū. i.
qū vel q̄dū luctatur. i. colluctat
cū hñe q̄ stuprari nolebat. Bec
myrbina m̄ p̄bilomene cognou
it mō. i. paulo ante i digito meo
eū anulū rogat ip̄a. i. interrogat
me habentē illū anulū vñ ille anu
lus sit. i. p̄cessit. narro illi bñ omīa
q̄ p̄ius dixi. iñ. i. ex eo tpe cogni
tio facta ē p̄bilomenā cēm p̄p̄ref
sam. i. violatā ab eo p̄p̄bilo ⁊ co
gnitio facta ē bñc filiū natū inde
id ē ex eo p̄p̄ressu. Letor tot gau
dia p̄tigisse illi myrbine p̄pter
me i meo bñficio vñ p̄ me. cū. i. q̄
uis alie meretrices nolūt bñ. i. le
tarī p̄p̄ talia m̄rimonia vel no

lunt vxorē reconciliari viro em̄. i. quia non est in rē nostrā. i. nobis vñle ē siue nō est in vñlitate nostram
aut pro cōmodo nostro vt. i. q̄ quisq̄. i. aliquis amator id est amore nostri captus letetur. i. gaudet de
lectetur nuptijs. i. in cōiugio. Vñ. i. sed ecastor. i. per edē castoris ego bacchis nūq̄ abducā aīz ad ma
las partes. i. ad officiū malaz meretricū vel ad malas applicatiōes gr̄a id est causa questī p̄ questus
id est lucrī nūmarij antiqui gaudebāt dicere tumuli cenati q̄li in geio singulari p̄ tumultus senat⁹ ⁊ q̄
rus fm quartā formā declinādī. Ego vsa sum illo pampbilo begnino. i. liberali largo lepido id est luctu
do festino et comi. declinatur hic et bec comis et hoc come. comi ergo id est facili suauē exorabili. nam
comes dñr esse homines benigni faciles suauēs q̄ erranti comiter mōstrāt viam benigne non grauati.
Vnde comitas iis. talis boīm suauitas. Euenit mihi. i. accidit mihi incōmode aduerbium. i. male inten
pestiue nuptijs id est ex nuptijs pampbili et p̄bilomene fateor factum videlicet mihi male accidisse ex

Comedia. VI.

nuptiis at pol arbitror me fecisse ne male mihi euenerit merito. i. qz sic meruerit. Equū est ferre incommoda ei? vtrū ex q viro quēadmodū ex pāpbilo multa cōmoda fuerūt i. extiterūt ac pderūt. pā? em̄ p̄fessa est pāpbilū bñ meritū esse de seipsa. Idē zc. In hac scena vix pōt pāpbilo p̄suaderi tantā oportunitatē accidisse q̄tas nūciāuit p̄meno suus: tandē tñ allocutiōe bacchidis ad id faciendū facile induxit aim.

Pam. o mi par-

meno etiā sodes quasi si audes verbis comicū z blādimentū qd daz bñs: vide. i. diligenter p̄sidera: vt. i. q̄lter vel q attuleris mihi bec que dixisti mihi certa id ē explorata z clara. i. nībīl habentia dubitatiōis aut obscuritatis ne. i. vt non cōijcias. i. p̄cipites impingas impellas me frui. i. delectari hoc gaudio falso in b breue temp? i. in hoc breue spaciūm t̄pis. Par. qz dixerat ei pāpbil? vide video respōdet visum est. i. satis p̄sideratū est a nobis z pro visum vt q diximus sint certa et clara. Pam. ne. i. vtrū visus ē certe. i. sine dubitatiōe? Par. visus ē certe. Pam. sum deus. i. felicissimus vt de? si hoc est ita vt dicis Par. reperies vez esse quod dico. Pā. z qz p̄meno s̄a tedio affectus p̄e. se ferebat discessus aut nō velle amplius audire: s̄o subdit pāpbilus. Eane dū abūdat dū. i. liste gradus z audī reliqua sodes: blādītur ei vt ausculet: tñ meo. ne. i. q̄ credā aliud z tu nuncies aliō. i. timeo ne animi nostri feratur ad diuersa z non sit illud qd nūcias id qd intelligo. Par. maneo. i. sto ad audīdū te. Pā. opinor te sic dixisse: repetit nūciata ne falso intellexerit? videlicet myrrbinā inuenisse. i. de p̄bēdisse bacchidem habere anulū suū.

Par. factus est sup. i. inuenit eam habere anulū suū. Pam. dixisti ergo myrrbinā inuenisse bacchidem habere eum anulū quē anulū olis. i. s̄apridem dedi ei. i. bacchidi: z dixisti q ea bacchis iussit te nūciare hoc mihi ne. i. vtrū est ita factū vt repeto. Par. inq. i. dico z s̄a satis dixi q ita factum est. Pā. q̄s ē fortunatior. i. felicior cui felicit? z magis ex animi sententia p̄cesserint oīa me. i. q̄ ego z adeo. i. certe v? valde aut intantū seu ita q̄s ē inq̄ plenior venustatis. i. bñficiōz veneris vel venustatis. i. voluptatis. nam venus voluptas est. Ego ne. i. nō donez te quid. i. per aliquod. Dicimus em̄ dono te hac re z non dono te hac rem: nisi ad modum antiquū esset pro hoc nūcio: ita mihi lucūdo. q. d. imo debeo te donare magnis munerib? Deinde apd se deliberat qua re sit eū donatur? inquā. quid donē tibi s. deinde puo tpe lapso nō potēs inuenire quo eum donet ex animi sententia: iterū replicat. quid donē tibi vel te. Postea sibi satisfacere non valens ait. nescio qd tibi debeam donare siue quo debeam te donare. Nam dicimus dono te hac re vbi est remuneratio p beneficio accepto z pro labore suscepto causa nostra. Par. at. i. s̄ ego scio quo donare me debeas. Pam. quid est sup. quo te donare possim. Par. scio em̄ id ē quia nībīl debes me donare. nam nō scio quid boni sit tibi neqz in nuncio id est in relatione seu nunciatione mea:

me pol. fecisse arbitror: ne merito mihi euenerit. **Q**uāta ex quo fuerint p̄moda: ei? incōmoda equū est ferre:

Pampbilus.

Parmeno. Bacchis.

Idē mi parmeno etiā sodes: vt mihi bec certa z clara attuleris: ne me i breue hoc cōijcias tempus gaudio hoc falso frui.

Par. Visum est. Pam. Certe ne? Par. Certe. Pam.

De? sum: si hoc ita est. Par. Clerū reperies. Pā. **N**as

ne dū sodes: timeo ne aliud credā: atqz aliud nūcies.

Par. **N**aneo. Pam. Sīc te dixisse opinor. inuenisse

myrrbinā bacchidē anulū suū habere. Par. **F**actum

Pā. **E**ū quē olim ei dedi. Ea qz hoc te mihi nunciare

iussit: ita ne ē factus? Par. Ita inq̄. Pā. **Q**uis me est

fortūatior: venustatisqz adeo plenior? ego ne pro hoc

te nūcio quid donem? quid nescio. Parme. **A**t ego:

scio. Pam. **Q**uid? Par. Nībīl em̄: naz neqz in nuncio

Ecyra

neq; in memetipso ppter qđ debeas re aliqua me donare. Pam. egon. i. vtrū ego finā. i. patiar te abire a me sine munere qui sc; tu feceris me mortuū. i. qđ eram mortuū: reducē. i. reuer sum saluū et incolumē ab orco. i. ab inferno seu a loco tenebrarū in lucē. q. d. ego qđ pierā et qđ null' erā pte dolore tuo nūcio re niri. Orcus dicitur cognomē fluij infernalis a styge palude defluētis ab orcos qđ ē iuramētū. Nam dñj p illum fluium et p stigem paludē iurare solebant certissima iuraturand a ponē etiā pro inferno. Hic et

neq; in meipso boni qđ sit: scio. Pā. Egon qđ ab orco mortuū me reducē in lucē feceris finā sine mūere a me abire: ab nūciū me ingratū putas. S; bacchidē ecclā video stare añ ostiū: me expectat: credo: adibo. Bac. Salue pāpbile. Pā. O bacchis. o mea bacchis: seruatix mea. Bac. Bene factus et volupe. Pā. Factis vt credā: facis. atiquāq; adeo tuā vetustatē obtines: vt voluptati obit' sermo aduētus tu' (qu ocūq; adueneris) semper fiet. Ba. At tu ecastor morē antiquū atq; ingeniū obrines: vt vn' hominū homo te viuāt nunq̃ quisq; blādior. Pā. ba ba be. et tun mibi istuc? Bac. Recte amasti pampbile vxorem tuā. nam nunq̃ ante hunc diem meis oculis eā (quod nosse m) viderā: per liberalis visa est. Pam. Dixtm verū? Bac. Ita me dñj ament pampbile. Pam. Dic. mibi barū rerū nunquid dixti iā pati? Ba. Nihil. Pā. Neq; op' ē adeo: mittito.

h redur reducis. inde i pfi redu
ces dñr qđ pīcula euaserūt et inco
lumes ac salui in optatos fines
redierūt. Ab. interiectio dolētis
se videri ingratū. putas me nūci
um ingratū. i. inemorē bñficioz
S; ecclā. i. ecce h ppe video bac
chidē stare añ ostiū: credo qđ me
expectat: adibo. i. sbo ad cā. Ba.
o pāpbile salue. Pā. o bacchis.
o bacchis mea. i. quā amo. mea
seruatix. i. cōseruatix a morte qđ
si fuissē mortuū? nisi mibi cōsua
lisses salue sup. Bac. Bñ factū
est a nobis et volupe. i. p volup
tate volupiose et delectabiliter
seu volupe. i. venuste. nā ven' est
dea voluptat: titillāt. volupe vt
ait Noni' capitur p voluptate.
Plaut' in asinaria. Hic senex si
qđ clā vxorē suā aīo fecit volupe
i. p voluptate ducit. Pā. Fac vt
credā facis. i. bis qđ facta sūt. Nā
difficile erat credere meretrices
bis reb' gaudere et obtinere. i. fo
ues pūas retines adeo. i. ita tu
am antiquā vetustatē. i. festiuita
tē suauitatē pulchritudinē vt os
bit'. i. occurfus qđ sit casu et bene
obit'. Nā ob dicit ptra et i occur
su p. abis. vt inqđ pmo tu'. i. tuū
colloquiū et vt aduēt' tu' quē vo
lūtas et destīnat' loc' affert sp sit
voluptati. i. sp afferat voluptatē
quocūq; i. in quēcūq; locū adue

neris. Bac. At. i. s; ecastor. i. p edē castoris. qđ iurādī gen' mulieres decebat tñ. tu pāpbile obrines i. retines mores atiquū. i. qđ sp multo añ p̃sueuisti. et antiquū ingeniū. i. antiquā naturā et felicitates na
turalē adeo sup. vt qđ qđ i aliq's homo vn'. i. sol' boīm. i. ex hoīb' nunq̃ viuāt blandior. i. suauior mēl
or te. i. qđ tu. Pā. ba ba be interiectōes ridētis. Ridet etiā a meretrice sibi attribui blādimēta qđ potius
sūt meretricū. Deinde subdit. et. i. etiā tñ. i. tūc cū tecū bēbā p̃merciū attribuebas sup. mibi istd. Vel poti
us sic intelligat. Tun. i. ne ascribis mibi istuc. qđ me nō decet s; meretricū eē solet. Deinde ad aliō pmo
nem vertit bacchis. Bac. o pāpbile recte. i. nō ipronide nec temere nec incōsulte amasti vxorem tuam
p̃bilomenā. Nā nūq̃ viderā eaz oculis meis añ hūc diē qđ nossez. i. qđ scirē vel meminisses seu aiaduer
tisse me vidisse alias. Nā qđ oñdit et refert oñē p̃cedētē ipā visa ē mibi p̃liberalis. i. valde honesta et
venusta h ē. vssa ē mibi eē ea venustate qđ mulieres liberas et optimates decet. Pam. Dixtm. i. dixisti ne
verū. bñ instāter ex meretrice qrit de forma vxoris vt pote qđ sit pulchritudis p̃ta dijudicatrix: vel qđ
femīa v' qđ emula sit. Ba. o pāpbile ita dñj amēt me vt ex aīo dico. iurādī mod' ē. Pā. dīc mibi. i. rñde
nūqd i. vtrū dixisti iā aliqd barū rez p̃i meo lachetti? Bac. nihil dixi de his rebus. Pā. neq; ē adeo. i.
valde vel intm seu ita op' aliqd barū rez p̃i dīcē: mittito. i. omittas dīcē qđcūq;. Alij codices bñt mittito a

Comedia. VI.

Amio mutis. et tunc est sensus mutito. i. relator taceas occultes. secretum teneas illud quod factum est. Nam interdum mutire ut vult Dona. significat tacere nihil facere nec dicere unde et mutos dicimus. Interdum mutire ut festus inquit significat loqui. Ennius. palam mutire boi plebeio piaculum est. Bac. Placet mihi hoc quod factum est non fieri notum. i. omnibus itidem. i. si ut. i. sicut in alijs comedijs fieri solet ubi. i. in quibus comedijs omnes resciscunt. i. per factum sciunt omnia quae facta sunt. Hic. i. in hac comedia vel in hac re bi quod par fuerat. i. decuerat resciscere. i. venire cognitionem facti sciunt quod actum sit. sed illi quos non esse equum scire quod factum sit neque resciscere. i. non cognoscent ex alio neque scient per propria opinionem imo etiam. i. sed etiam dabo. i. dicam vel suggeram atque suppedirabo. quod. i. quod vel unde credas hoc factum. facilius occultari. i. celari. Myrbina dixit ita pheidippo tuo socero se habuisse fidem. i. veritatem vel probationem an ad bucreptam te meo iureiuramento. i. meo sacramento: et propterea quod sciuit veritatem dixit te esse purgatum. i. excusatum sibi. i. apud se. Pa. Optime est. i. optime res se habet et spero hanc rem esse eventuram nobis ex sententia. i. ad votum. Par. O beres. i. pa. ne. i. utrumque. i. permittit conditur mihi me parmenonem scire bodie ex te. i. a te. quid boni. i. quod bonum sit quod feci: aut quod istud est quod vos agitis. i. loquimini vel tractatis. Pa. non habet tibi scire. Par. tamen suspicor. i. coniecto aliquantulum quod sit. Deinde subdit verba cogitantis apud se. Egon. i. ut ego feci super. hunc parmenonem. reducem ab orco in lucem ut prius dictum est quo pacto. i. quomodo. hoc feci. Pa. O parmenon tu nescis quid bodie profueris mihi et nescis ex quanta eruna. i. miseria extraheris. i. eduxeris. eripueris me. Par. Immo vero. i. sed certe scio quid profuerim tibi nec in hoc feci. i. tibi non profuit imprudens. i. inconsideratus per imprudentiam cum non cogitare tibi prodesse. Pa. ego satis scio istud vix te fecisse pro tanto. ut mihi prodesse. Par. an. quicquam. i. aliquid protereat temere. i. inconsulte parmenonem. i. me. i. an parmenon aliquid temere ignoret. Nam hoc res proterit me significat me hanc rem ignorare. An ergo parmenon aliquid ignorat quod usus sit id est utile sit vel oportet sit facto id est facere. ablativus participij pro infinitivo: ut Salusti. Datore facto opus est: facto pro facere. Pa. O parmenon sequere me intro in domum. Par. Sequor te. Deinde ad spectatores dicit equidem bodie feci imprudens. i. non suspicans me id facere plus boni quam vix fecerim ante hunc diem. i. sciens. i. consulto cogitato dedita opera seu de industria. Valete discedite cum sanitate et plaudite. i. gratulamini poete et actoribus. Ego Calliopius partem poete desinor recensui id est diligenter recognovi hanc comediam te censure mee iudicium adhibui illi.

Buidonis Juvenalis in Terentianas comedias familiarissima interpretatio fuit feliciter. Lugduni. Anno salutis. M. cccc. lxxv. die. xxvij. Novembris.

Placet non fieri hoc itidem ut in comedijs: omnia omnes ubi resciscunt. Hic quos par fuerat resciscere sciunt. Quos autem non esse equum scire neque resciscere: neque sciunt. B. Immo et quod hoc occultari posse facilius credas dabo. Myrbina ita pheidippo dixit iureiurando meo se fidem habuisse: et propterea te sibi purgatum. Pa. Optime est speroque hanc rem eveniaturam nobis ex sententia. P. bere habet ne me scis ex te bodie quod sit: quod feci boni. aut quod istud est quod vos agitis. Pa. Non licet. Par. Tamen suspicor: ego hunc ab orco mortuum quo pacto. Pa. Nescio parmeno quantum bodie profueris mihi: et ex quanta eruna me extraheris. Par. Immo vero scio: neque hoc imprudens feci. Pa. ego istud scio. Par. An temere quicquam parmenon propterea: quod facto usus sit. Pa. Sequere me intro parmeno. Par. Sequor. Equidem plus bodie boni feci imprudens: quam sciens ante hunc diem vix. Valete et plaudite. Calliopius recensui.

Buldo Juuenalis Martino Buerando Juris vtriusq; et pontificij et cesarij peritissimo atq;
venerandi in Ebristo patris presulis Enothanei. secretario dignissimo. S. P. D.

¶ Non sine optima ratione Cicero noster memore proditum reliquit beniuolentiā veraz non adoleſcē
tuloꝝ more ardore quodā amoris: sed stabilitate potius et constancia eſſe iudicandā. Nam plerofq; vi
deris se amicos iactitantes dū nulla probande amicitie preſtatur occasio: qui ſi cū quē a ſe tantopere
amari proſitentur fortune reſtatu aſſictū cernerent: minime forent dubitaturi byzūdines imitari: q̄l vt
ait Eli. liij. ad Verennij iectiuo tēpore p̄ſto ſunt. frigore aut pulſe recedūt: quas tūc falſos amicos imi
tari conſtat: qui ſereno vice in tēpore p̄ſto ſunt ac ſimulatq; biemē fortune viderint. deuoltā oēs. De q̄
bus non tacuit Quidius in hec verba prozūpens. Tēpore felici multos numerabīs amicos. Tpa ſi fu
erint nubila: ſolus eris. Alios cernere eſt tantisper amicitia ſe tenere proſitentes: dū quis fortune pro
ſpero ſtatu vſus adoptatos exit? euebitur: eſtq; in ea cauſa in qua multis tales afficiat mūeribꝫ. quem
ſi contingat reſtatu fortune opprimī: peul ſunt id genus homines abſtuturi: vſe p̄ſiteātur aliqua cū af
ſicto fuiſſe vnq; neceſſitudne iunctos. quod genus amicos vulgares Quidius vocat in hec verba.
Vulguſ amicitia vtilitate pbat. Veri aut amici nulla tēpeſtate ac pcella ab amicitia poſſunt demoueri
quinimo cuncta aduerſa ſibi cū amico communia putant. Nec in merito. nam eluſmodi amicitia radices
agit in virtute: atq; etiam indies p̄pagatur et latius manat. ficta aut ola Cicero ne atteſtante ſcanq; flo
ſculi decidunt: nec ſimulatū pōt quicq; eſſe diuturnū. Teſtes ſunt ſili amici apud grecos cantatiſſimi. qui
ſuis vltro citroq; officijs: oēm ſectationem ſuparunt. nec dubio procul iniuria q̄nquidē prolatio dile
ctionis exhibitio eſt operis. Hec eſt illa amicitia in qua eque quiſq; altero delectatur ac ſeipſo: in qua
etiam efficitur id quod pythagoras vult in amicitia: vt vnus ſiat ex pluribus. Qua quidem amicitia.
vir p̄ſantiſſime Martine ſic erga me frui voluiſti vt nulla ductus ſpe vtilitatis ſemper me intinuz ba
bueris. ex quo tuam bono omīe mihi contigit gratiam intire et quidem vſq; eo: vt omnes vias fueris me
abſente p̄ſecur? quibus me in vigilantiffimi paſtoris noſtri gratiam pedetenti inſinuareſ. Quod pro
fecto ſenſi ex te effectū eſſe vna cum ceteris mihi beniuolis. Pro quibꝫ beneficijs ac p̄mpto affectu q̄
bus tecum agere verbis debeam in agendis gratijs penitus me later. Video enī pro tantis officijs vſ
le eſſe minus orationis. Et venire mihi in mētē ſolet idētidem mīra in tuos manſuetudo qua ſic in me
precipue frui ſoles: vt cumulatā tibi gratiā me retuliſſe credas: ſi me non nibil gratiarum habere p̄ſpici
as. Quod animi genus q̄ mihi gratū accidat. ipſe ſum mihi teſtis locupletiffimus. In qua animi prom
ptitudine vt tibi vni concedā facile patiar: preterea nemini q̄nquidē tali me ſentio natum eſſe ingenio
vt vebementiffime abbozreaz alienuſq; ſim a teterrimo inuiſſimo ingratitudinis ſlagitio: adeo vt ſi
gratie referende ſit denegata facultas habende: certe puro mihi facultate nūq; ſi denegatum. Et ne
tuas aures delicatas pluribus obrundā te etiam etq; etiā rogo vt ſi ad inſtitutam in me beniuolentiā
aliquid poſſit accedere. accedat. ſin minus: nibil ſaltem vnq; detrimenti accipiat. Hoc mihi gratius face
re nibil poteſ. Vale.

Buldo Juuenalis Nicolaum Peletarium Juris legumq; conſultiſſimum
atq; in omni doctrina conſpicuum multa ſalute iubet impartiri.

¶ Non me preterit vir preſantiſſime apud te ſepius increpuiſſe mecenatem auguſti ceſaris intimum
ac familiarē ſua ſponte et quaſi quadā natua liberalitate et beneficentia adeo in poetas fuiſſe pro
penſum vt enīpī videantur miſe latine ola debere quiſſe cuius patrocinio atq; benignitate principes
poetarum Oaro Tarrus et Dozatiſ non ſolum ſuſtēat: verum etiam adeas opes dignitatēq; ſubue
cti ſine illis inquietiſſimo ocio excluſa omni neceſſitate ingenium et excitare et in maximis rebus exer
cere liceat. Legitur enī eius beneficio aliozūq; amicorū Virgiliū pene centies ſeſtertium poſſe
diſſe Romēq; domū habuiſſe in eſquilijs iuxta ortos. Decenatis: in cuius gratiam ſatis liquido con
ſtat eum preclarū illud opus Georgicoꝝ cōdiditſſe. vt tanto immortalitatis munere beneficia accepta
quanta daretur facultas compenſaret Dozatiſ quoq; cum Brutianas partes ſecutus ad poeticam
ſe referre penitusq; in eam ſeſe abdere neceſſitate coactus eſſet Virgiliū Tarrig interceſſione Decena
ti adeo ob aris acceptuſq; euasit vt illius cū liberalitate non mediocriter rem ſuā familiarē auxerit.
tum maxima auctoritate atq; gratia qua ille apud imperatozem plurimū polletet veniam aduerſe fa
cti onis prius ab auguſto mernerit: ac deinde paulatim eidem familiariffimus ſit effectus. Et re ſubni
tus reliquā etatē p̄ ſummuſ ociū et philoſophie ſtudijs et poetice facultati penitus addixit: vixitq; mē
te tranquilla. quiſſe qui cū neceſſaria abunde ſuppeterent maiores diuitias magno aīo contemneret

Qui viri litteratissimi non ea forsitan nobis monumenta reliquissent nisi suū sibiq; propiciū. Decena-
tem habuissent quandoquidē ait Quid. Prouenit vacuē carmina mentis opus. et Satyrus. Pectora
nostra duas non admittētia curas. Dagne mentis opus nec de lodice parāda. Attonite curr? et quos
faciesq; deorū Aspicere et quāls rutulū cōfundat erymnis. Eam ob rem nō citra optimas causas cul-
tiori sermone ut solēt ocij nōmie litterariū studium declarare non verētur rati qd verissimū puto stu-
diū rite indulgētes negociosos esse mīme oportere. Propterea memoriē prodidit Catbo maior. P.
africanū supiorē dicere solitū se nunq; minus ociosū esse q̄ cū ociosus ēēt: neq; minus solum q̄ cum
solus. tanq; n̄ innuere veller libet em̄ mibi nunc ita interpretari q̄to longius semotus erat a negocijs tā-
to se primus ad ocium. i. ad studium litterariū accedere adeo ut in ocio ēēt studiosus et i solitudine qua-
si cum mortuis familiari colloquio uti videretur in eoz monumētis attētiū euoluēdis. Tu autē mi Nē-
cbolae ut interim ad te se nostra conuertat oratio fidissimus Decenas mibi fuisti qui cūz tēpore bñ
li loco natus aio conmittere et labore cōtenderē ut ad maiora puenirē neq; tamē suppetere ad id molē-
endum facultates: suscepisti meam primaz etatem que propter humilitatē et obscuritatē in domiū igno-
ratione versabatur cuiq; adeo angusta res erat ut non facile potuisset emergere suis solius subnixa vi-
ribus. Nam ut Satyrus ait. Non facile emergunt quoz virtutibus obstat res angusta domi. Tantora-
men illi fuisti adiūmēto: ut non fuerit quicq; p̄terea requirendum. Effecisti em̄ vna cum alijs quibūdā
optimatibus ut eo p̄ceptore nobis ut liceret qui quā humanitatis. artem vocant optime calleret. ad
quā eruditiōē cum maxime foret libris opus nullo pacto tuis pecunijs parandum ratus ea in rete
liberalissimū p̄buiisti quippe a quo oīa adeo cumulate mibi fuerint suppeditata ut nisi in ea doctrina
aliq̄tum p̄fecissem non iniuria mibi ipse solus defuisse videri potuissem. Qui? quidē p̄ceptoris copiā
tū amissimus nauasti iterum diligentem operam ne tunc quasi in lumine ipso pedem sisteremus sed
potius in penitissimas vsq; edes alacri animo ingrederemur. Tuis itaq; auspicijs Parisios petuimus
atq; si tuo dicto fuissimus audientes ipsas etiam alpes celeri gradu trāscendissimus. Quibus alad-
uersis non possumus non eē maxime tuis beneficijs obnoxij: quibus tantopere liquet nosipos cumu-
late fuisse affectos. Propterea si contingeret ut tibi in aliquo morem gerere possemus: nihil nobis for-
ret antiquus q̄ ut apud te q̄ grauissimū esse cognosceremur. Quo circa si quid sit quod nostra opera tibi
efficere possit admoneto tantum non rogato. Ipse enī admonitus tue voluntati equis velisq; ut alunt
studebo morigerari. Vale.

Guido Iuuenalis Olibaceli burello sacrosancte theologie p̄fessori perq̄ erudito. S. P. D.

Quemadmodū Hesiodus ille poeta moratissimus litteris mandatū reliquit virtutes esse comparan-
dam per quosdā gradus: in quibus primis asperitatem esse restatur: at in extremis non facile dictū
similitatem: in bysce carminibus. Virtutē posuere dei sudore parandam. Arduū est ad eam logusq; per
ardua callis. Asper et est primum sed ubi alta cacumina tanges: Fit facilis que dura prius fuit inclita
virtus. Qui sentētie plurimū consonat maronis nostri dictū de pythagorea littera in hunc modum. Vir-
tera pythagore discrimine secta bicorni. Humane vite speciem preferre videtur. Nam via virtutis dex-
trum petit ardua callem. Difficilemq; aditum primū spectantibus offert. Sed requiem prebet fessis i
vertice summo. Ad quem verticem vnusquisq; neruis omnibus spectare debet quo possit honestas edu-
cere vitam et ad celestē hierusalē recta peruenire. Sic mibi quoq; de scientia idem posse dici videtur
que o fides aditus sui offerre solet at ubi ad eius cacumen puentum sit facile plurimū ac suauē reddi-
tur quod acerbis non parum prius habuisset. Cum quidē lumen cum pene eodem tempore ego at-
q; tu fuissimus ingressi diuq; vna in itinere cepto perrexissimus ipse longe velocior q̄ ego anteuortissi-
me: laxatiq; habenis longo p̄curreisti interuallo: idq; vq; eo ut verticē luminum attigeris: me ipso dūta-
rat paulo vitra radices progressio. Quod non est magno mirandū opere quippe qui ingenij acie pol-
leas et ad largiendū suppetant copie. At mibi non ita posse dicere concessum est: qui neq; tantam ige-
nij prestantiā consequi possim: neq; habeam omnia mibi suppeditata que victus cultusq; quotidianus
postulat. nō ea: si pressi penuria celesti numine sumus qua studia ipsa litterarū missa facere cogamur
quūminot erudiendis iuuentibus studium curamq; cōsulimus necessitati consulentes q̄ complures ad-
ducti ab inceptis supersedere conspiciantur. quibus tamen si faueretur maiora spectandi animus nō
desset. Clives quidē consulende sunt: et audiendum aliquando est neq; ita cadendum animis ut abie-
ctione quadam animi labores videamur refugere et ab illis declinare. Nā ut ait Cicero. Simul ac iu-
venes esse ceperunt magnā spectare et ad ea rectis studijs debent contendere: quod eo firmitate ani-
mo facient. quia non modo non inuidetur illi etati sed etiam fauetur. Quod si iuuenis pietatem accu-

rarius colat deumq; feruenti charitate complectatur agat liberrime et operetur quandoquidem res eius ac operationes a deo indices magis magisque secundabuntur. facileq; ipse deprehendet ut de virtute in virtutē ambulauerit sic suas bene beateq; viuendi facultates indices maius sumplisse incrementum. cuius rei testes sunt locupletissimi qui ea inire periculum se fecisse gaudent. Sed ut eo vñ digressa est nostra referat charissime Michael nō possum non te vehementer amare tuisq; optimis voluntatibus non inferuire qui fere vsq; a puero te mihi familiares prebuiisti. neq; q̄ rectiq; accessiones tibi factosint et fortune et dignitatibus maiestate vlla in me vti voluisti illius Quid iam dicti inmemor q̄ non bene conueniunt nec in vna sede morentur maiestas et amor. Posita enim omni grauitate qua circa omnem reprehensionem vti posses tanta presertim dignitate mecum familiariter agere nō dubitas et quidem vsq; eo ut sepe tue dignitatis oblitus indentez in sermones nimium familiarem in eadem qui veniret reprehendendus nisi omnis excusaret amicitia nō longe a teneris [ut greci dicunt] vnguliculis instituta a crescentibus annis accuratissime conseruata et aucta que quidem ut facile perspicio nulla ex parte est acceptura detrimentum presertim cum facta accessione tanta et fortune et dignitatis a te adeo diligenter colatur alatur et frequentibus officiis roboretur. Siquidem ipse orandi mei rationes in re quotidie paras: animusq; mihi ita expeditum propensumq; prestat ut videaris toto molimine de meis ornamentis cogitare et commodis: meaq; utilitates nullis prope tuorum amicorum commodis posthabere. Quam quidem beniuolentiam summo opere cupio nulla ratione iri detritum: qñ potius si quid illi accedere possit accedat. quesq; indices maius incrementum suscipiat. Quod si fuerit facti tatum q̄rum mihi per facultates licebit vsq; adeo illi a nobis iri responsum studebitur: ut nulla nostri pars officij requirenda censeatur. Vale.

Buidonis Iuuenalis natione Lenomani
epigramma super causa operis suscepti.

Erat Platonis preclarum dogma monentis
Ut querat patrie commoda quisq; sue.
Nos hominum causa stoici dixere creatos
Quo sibi suppetias mutuo nata ferant.
Quere cuncto deo cupiens accepta referri
Lulus opus cello numine quoq; micat.
Tentant dueros iuuenum latere labores
Qui bene pandentis lumine sepe carent.
Nunc leniter poterunt festiui dicta Terenti
Nosce: nec ingenij plurima cura premet.
Tergant ergo rudes terra rubigine linguas
Et condant animo verba latina suo

Iohannis Egidij Nuceriensis epigramma
ad iuuenes.

Quid teris ignamini dānosa per ocla tempus
Inmemor etatis culta iuuenta breuis.
Semper eant tacito fugientia tempora motu.
Hinc redit ad primos lapsa nec hora dies.
Fers modo longinquas vestigia crebra p̄ vrbes
Nunc teris incertis compita cuncta vijs.
Hec sectatores leuitas turpissima vanos
Reddit: et ingenij semina lenta rudis.
Dum tua sunt viridi florentia corda sub cuo
Et cupis ore nouo verba diserta loqui.
Ingenuosa legas nitidi monumenta laboris
Si placeant studijs comica dicta tuis.

Splendet enim lepidi comedia grata Terenti
Omnia perspicuo sensa decore nitent.
Doxibus ing: nui doctrina serena Buidonis
Terfit difficiles arte nitente locos.
Dinctibi compositas clari Ciceronis ad artes
Utile iam facili tramite carpis iter.
Inde nomen celebris si mor interpretis artem
Clerba vel attenta mente volupta legis.
Inclita Donari solertis scripta patebunt:
Sic licet in varijs pagina icabra locis.
Omnia per faciles sunt nota vocabula scenas:
Quana nec interpres verba disertus habet:
Dic quoq; romano culti. Mima lingua lepore
Exeris lepidos edet ab ore sales.
Landidus ecce guido iuuenes miseratus inertes
Tradidit ingenij commoda dona p̄ij.
Tuq; palemonie sectatur idoneus artis
Tradita sub memori dona reconde sinu.
Et meritas agros facile pro codice grates:
Non sunt ingratis munera digna viris.
Ocla sed fugias studijs inuisa seueris:
Nullus ab ignauo pectore surgit bonos.
Ut primum pigros serpet caua ruga per artus
Plorabit stultos tarda senecta dies.
Assiduum tolera nunc tota mente laborem:
Etas ne insolitum curua recuset onus.
Exerce studijs virides seruētibz annos:
Perpetuum claris stet decus ingenijs.

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

[Faint, illegible handwriting on aged paper, possibly bleed-through from the reverse side.]

